Aɓan 'am wiya awan

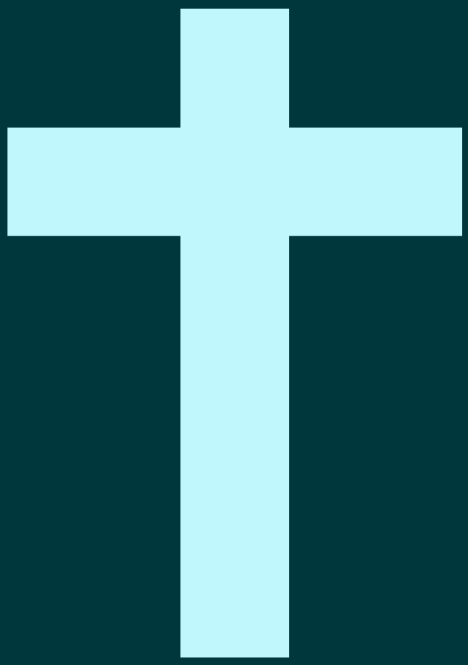

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

Aɓan 'am wiya awan
New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbuko

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mbuko

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022
85377c5a-ee2b-5540-a6b5-8f8a5a729092

Contents

Mata 1
Markus 52
Lukas 84
Yuhana 142
Mer su way ahay 181
Ruma ahay 229
1 Korintu ahay 253
2 Korintu ahay 277
Galatiya ahay 292
Efesus ahay 301
Filipi ahay 309
Kolosiya ahay 315
1 Tesaloniki ahay 321
2 Tesaloniki ahay 326
1 Timote 329
2 Timote 336
Titus 341
Filemon 344
Ibəraninko ahay 346
Yakuba 365
1 Piyer 371
2 Piyer 378
1 Yuhana 382
2 Yuhana 388
3 Yuhana 389
Yuda 390
Cœn sə zuɓay 393

Ləbara mugom a kawa ana Mata
sə vinde anan ata awan
A ɗakay way pə deftere a anan

Mata a vinde ɗerewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə ɗakay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a ɗakay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə təra kawa ana ɗo maja'am a Mbərom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a ɗakay anan ɗukwen, Yesu winen apan i tətakan anan way anà ɗo ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, tə Yesu nà, Mbərom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga tə Isəra'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay
Mbərom a slənay ahay Yesu, winen Almasihu awan *(1.1 - 4.11)*
Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya *(4.12 - 25.46)*
Yesu a mac aday a slabakay ahay à məke wa *(26.1 - 28.20)*

Bije a Yesu ahay
Lukas 3.23-38

1 Həna anan nà, ɗerewel sə sləmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen mə wahay a nà, pə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ibərahima.
2 Ibərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen tə mərak anahan ahay inde.
3 Yahuda winen a wahay atə Fares tə Jara pə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hesərunu, Hesərunu ite a wahay Aram,
4 Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna.
5 Salmuna a wahay Bo'es pə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay Obed pə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa,
6 Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu pə uwar anahan sə ngəzar pə Uriya wa ata awan.
7 Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa,
8 Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya,
9 Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya,
10 Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya,
11 Yusiya ite a wahay Yekoniya tə mərak aya awan. A alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Isəra'ila ahay ù kon wa.
12 Pə dəɓa a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila,
13 Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora,
14 Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada,
15 Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob,
16 Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.
17 Abaslay zahav ata pə mədire pə mədire a bənay ahay pə Ibərahima wa hus pə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fuɗo. A ban pə Dawuda wa ite, hus pə ana tinen sə həɗek à Babila ɗukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fuɗo. A bənay pə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fuɗo a re.

Awahay ana Yesu Almasihu
Lukas 2.1-7

18 Awahay ana Yesu Almasihu a təra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen dəle ana Yusufu. A alay a tə gəɓak zek fan bay nà, məgala sə Apasay Cəncan a, a gan wan anà Mariyama.
19 Yusufu, dəle anahan ata nà, winen ɗo ɗiɗek awan, a pərahan azar anà Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sə ɗo ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sə mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.
20 Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek ì cœn sə zuɓay inde. A jan, a wa: «Yusufu, ɗo sə zahav ana Dawuda, kâ jəjar sə gəɓa anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sə Apasay Cəncan awan.
21 I wahay

* **1:21** Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam ɗo.

wan mungol awan, kâ ngaman Yesu*, anga
i tam anan ɗo anahan ahay ǐ ines a tinen
ahay wa.»
22 Way ata fok a təra anga aday 'am ana
Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dungo ana
ɗo maja'am anahan ata, â təra. A wa:
23 «Dəna dalay a i ga wan,
i wahay wan mungol awan,
ti ngaman Imanuwila.†»
24 Yusufu a pəɗek pə ahan wa nà, a
ga kawa ana maslay a Mbərom sa jan
ata awan. A gəɓa anan dalay anahan
Mariyama agay. 25 Əna tə japak tə
Mariyama bay, hus pa sə wahay anan
wan anahan ata awan. Yusufu a ɗaf apan
sləmay Yesu a kutok.

2

Ɗo sa san way ahay ta nay saa ca pə Yesu

1 Yesu nà, winen mə wahay a à Baytilama
pə daliyugo sə Yahudiya. A alay ata nà,
bahay sə Yahudiya a nə Hiridus. Pə dəɓa sə
wahay anan Yesu wa nà, kəlire ahay ta nay
ahay kwa ta day sə dara wa, à Urəsalima.
Tinen aday nà, ta san way pə cəveɗ sə
mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tə cəce
pə ɗo ahay wa, ta wa: 2 «Wan a mə wahay
a, aday i sa təra bahay sə Yahuda ahay
ata nà, winen ahaw? Mə canak anan anà
mawuzlawazl anahan a kà slabakak ahay à
dəlon wa. Ma nay sa naa həran ayak nga.»
3 Bahay Hiridus a sləne cəna, 'am ata kà
wusek atan nga, winen tu ɗo sə Urəsalima
ahay fok. 4 Hiridus a halan nga anà ba-
hay sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita ahay
fok. A cəce patan wa, a wa: «Ti wahay
Almasihu nà, ahaw?»
5 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ti wahay
Almasihu nà, à Baytilama, pə daliyugo sə
Yahudiya. Anga ɗo maja'am a Mbərom kà
vindek kwakwa, a wa:
6 “Iken Baytilama, wulen su doh pə
daliyugo sə Yahudiya,
kə kəcak à mamasl sə wulen su doh sə
Yahudiya ahay bay jiga awan.
Anga bahay i sləray ahay nà, ǐ iken wa,
aday i gan nga anà Isəra'ila ɗo uno
ahay kawa ɗo sə jugwar təman
ahay.*”»
7 Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan
ayak anà kəlire ahay ù doh pə cakay ana-
han. A ngaman atan ayak mənjəna ɗo ahay
sa san apan, aday a cəce patan wa, a wa:
«Kə cinen anan anà mawuzlawazl ata a
slabak nà, à alay wuraw?» Tə ɗakan anan
kutok. 8 Pə dəɓa anahan a wa a jan atan asa,
a wa: «Zlen à Baytilama, pəlen anan wan
ata lele. Ki ten anan à nga cəna, ka naa jen
uno, aday nen ni zla saa həran ahay nga a
cite.»
9 Tinen ite, tə sləne anan 'am a bahay ata
cəna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen
a sə canan kurre a ata, a njahan atan pa
'am wa. A dəzle pa nga su doh a aday wan
a à man ata ata nà, mawuzlawazl ata a
tavay dek. 10 Tə canan anà mawuzlawazl
sə tavay dek ata cəna, ta njaɗ ataslay mivel
məduwen awan. 11 Ta zla ù doh a aday
wan a winen à man ata ata awan. Ta
tan à nga anà Yesu, tinen maya tə may
anahan Mariyama. Tə dukwen gərmec ù
vo, tə həran nga anà wan ata awan. Tə
pəsak anan mbulo a tinen ahay, aday tə
varan magwagway ahay cara cara: gura
ahay, mətətok sə ləluway sə rəbas lele ataya
awan, pi zek tə wurde sə ngaman *mira*
ataya awan. 12 Pə dəɓa anahan a wa nà,
Mbərom a ɗakan atan anan ǐ cœn sə zuɓay
inde nà, tâ ma ta man ana Hiridus sabay.
Natiya ta zla agay tə cəveɗ hinen kutok.

Atə Yusufu tə Mariyama ta zla à Misra

13 Ɗo a ataya ta zla way a tinen cəna,
maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu ǐ
cœn sə zuɓay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla
anan wan tə may anahan a təke à Misra,
bina Hiridus i pəlay wan a anan, anga a
nan sə lize anan. Njihen à man ata hus pə
luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay
wa ata awan.»
14 Matanan kutok Yusufu a slabak sə lu-
von, a zla anan Yesu tə Mariyama a təke à
Misra. 15 Tə njahay à man ata hus pə amac
ana Hiridus. Natiya, way ana Mbərom Ba
Məduwen sa ja tə dungo ana ɗo maja'am

† **1:23** Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbərom winen inde tə mənuko. * **2:6** Ca pə Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.
† **2:15** Ca pə Hose'a 11.1.

anahan ata a təra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pə daliyugo sə Misra wa.†»

Hiridus a vaɗ anan gwaslay ahay

16 Hiridus a ca apan nə ɗo ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cəna, a ga mivel. A jan anà suje anahan ahay nà, tâ vaɗ anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kəlire ataya sə ɗakan anan alay a ana mawuzlawazl a sə sləray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga nə matanan. A vaɗ atan fok.

17 A təra kawa ana ɗo maja'am a Mbərom Yeremiya sa ja, a wa:

18 «Zliyzloy kà gak à Rama,
ayam tə aja mawa kà zalak.
Rahilu winen apan i yam gwaslay anahan ahay.
A nan ɗowan â bənan mbac bay,
anga gwaslay anahan ahay tə məcak fok.‡»

Atə Yusufu tə Mariyama ta may agay à Misra wa

19 Hiridus a mac cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu ì cœn sə zuɓay inde à Misra, 20 a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tə may anahan a təke pə daliyugo sə Misra wa, ma pə daliyugo sə Isəra'ila, anga ɗo sa gan may sa vaɗ anan wan ataya tə məcak.»

21 Yusufu a slabak, a gəɓa anan wan tə Mariyama a təke, ta ma pə daliyugo sə Isəra'ila kutok. 22 Aya əna, a slène sa jəka sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sə ngaman Arkilawus ata nà, kà jəjarak sə njahay à man anahan pə daliyugo sə Yahudiya. Anga nan Mbərom a kan anan ahay ì cœn sə zuɓay inde way anahan təɗe saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok, 23 tə njahay way a tinen à wulen su doh a sə ngaman Nazaratu ata awan. A təra matanan ata ɗukwen, anga ɗo maja'am a Mbərom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

‡ **2:18** Ca pə Yeremiya 31.15.

3

Wazo a Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

1 Yawa, à alay ata nà, ɗowan a inde tə ngaman Yuhana, a taa gan baptisma anà ɗo ahay. A taa nahay à saf inde à kiɓe sə Yahudiya, aday a taa wazan anà ɗo ahay. 2 A wazay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay.»

3 Yuhana aday nà, winen ɗo mbala ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Ɗowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiɓe, a wa:
“Ten anan cəveɗ anga Bahay winen apan i nay.
Ten anan cəveɗ ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»

4 Yuhana a nà, winen a pak pi zek nə zana ma han a tə sibœk sə zlugweme awan, a ɓan zərkutov ɗukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiɓe aya awan. 5 Ɗo sə Urəsalima ahay pi zek tu ɗo sə Yahudiya azar aya tatə ɗo su kon sə cakay sə zlinder sə Urdon ataya fok, ta nay pə cakay anahan. 6 Tə dazlan sə ɗakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon ata inde.

7 Yuhana a canan anà Farisa ahay pi zek tə Saduki ahay ta nay pə cakay anahan saa ga baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sə kòn ahay, ɗo sa njak ɗo ahay, waya sə ɗakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? 8 Gen mer su way lele aya aday sə ɗakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. 9 Kâ saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya təte. 10 Mbərom kà lavak anan zek tə tirez, i gaɗ anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gaɗ atan, aday i pak atan ù uko inde.

* **3:3** Ca pə Esaaya 40.3.

11 «Nen na gak ikwen baptisma nə tə a'am aday sə ɗakay a nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna, ɗowan inde i nay à dəɓa uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan aday tə uko. Winen nà, a zalay nen tə mazlaɓ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liɓer sə təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan. 12 Gəsaɗaf inde à alay anahan sə vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. I halan nga anà ndaw sa pak ĭ de, aday i vak anan janjar tə uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma
Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

13 Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pə daliyugo sə Galile wa, a nay ahay pə cakay ana Yuhana à zlinder sə Urdon. A nan nà, Yuhana â gan baptisma. 14 Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen aɗəka nə na gan may kû go baptisma. Aday iken asa nə ki nay ahay pə cakay uno nà, kəkəmaw?»

15 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Â zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay təɗe a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a təma, 16 a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à a'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a təɓa pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. 17 'Am ɗukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.»

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu
Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiɓe, anga aday Fakalaw â sa njak anan. 2 Yesu kà pak awan bay, luvon ahay kwa kuro fuɗo. Luvon tə ipec fok, kà pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

3 Fakalaw a həɗəken ayak pə cakay, a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anaya tâ təra ɗaf, aday ki pa biɗaw?»

4 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: "Do zənzen a a njahay uho nə tə way sa pa ɗəkɗek bay, əna ta 'am ana Mbərom sa ja ataya fok.*"»

5 Fakalaw a zla anan Yesu à Urəsalima, wulen su doh cəncan awan, a ɗaf anan pa nga su doh sə mazlaɓ a Mbərom, 6 a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa:

"Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa
ba iken.
Ti kəcaw iken à alay a tinen inde,
anga aday kâ saa ɓurgosl anan saray
anak ahay pu kon bay.†"»

7 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Deftere a ja ɗukwen: "Kâ sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.‡"»

8 Matanan, Fakalaw a zla anan à ɓəzlom a inde, sololo cəveɗabay. A ɗakan pə bahay sə daliyugo tembərəzem fok, tə mazlaɓ sə zlile a tinen aya təke. 9 A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kə dukwek uno gərmec ù vo, aday kə hərak uno nga nà, na.»

10 Əna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbəsak nen. Anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: "Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.§"»

11 A alay ata kutok, Fakalaw a mbəsak anan Yesu. Maslay a Mbərom ahay ta nay, ta gan mer su way anà Yesu.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile
Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

12 Pə luvon a inde, Yesu a sləne nə tə bənak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pə daliyugo sə Galile. 13 A mbəsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sə bəlay sə Galile ata awan, pa day su kon sə Jabulon tə Neftalim ahay. 14 A ga matanan ata nà, aday 'am ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata â təra. A wa:

* **4:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † **4:6** Ca pə Jabuura 91.11-12. ‡ **4:7** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. § **4:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13.

15 «Kon sə Jabulon aday kon sə Neftalim,
kwanay pa day uho sə Urdon, pə cəveɗ sa zla à bəlay inde,
kwanay pə daliyugo sə Galile, à wulen su ɗo sə pəra ahay inde.
16 Kwanay mə njahay aya à luvon inde ataya,
ki cinen anan anà jiyjay məduwen awan.
Kwanay mə njahay aya à man hərəkhərek ataya ù vo sə amac inde,
jiyjay ata i dəvak ikwen kutok.*»
17 A bənay pə winen ata wa kutok nà, Yesu a dazlan sə wazay. A wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen defefe coy.»

Yesu a ngaman anà ɗo sa ban kəlef aya inde
Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

18 Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà ɗowan aya inde tinen cew, ɗo sa ban kəlef ahay. Ɗowan ataya nà, atə Simon, ɗowan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərak anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kəlef a tinen ahay tə zuvo. 19 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kəlef sabay. Ki i njiɗen uno nà, ɗo sə pəruho azar ahay aɗəka.» 20 Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

21 Yesu a həɗek pa 'am mənjœk asa, a tan à nga anà ɗo ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Ɗowan ataya nà, atə Yakuba tə mərak anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan. 22 Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təke, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan
Lukas 6.17-19

23 Yesu kà bərak pə daliyugo sə Galile fok. A ɗakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay cara cara pi zek tu ɗo mə təra à məndak aya cara cara bayak awan. 24 Ləbara anahan ata a ta 'am təɗay pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay ɗo sə ɗəvac ahay cara cara pi zek tu ɗo jəje aya awan, ɗo tə setene aya à nga inde, ɗo tə məhərvov aya awan, ɗo ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan. 25 Man su ɗo məduwen a a taa pərahan azar kutok. Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol ata wa, kwa à Urəsalima wa, aday kwa pə daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday kwa pə daliyugo sa day uho sə zlinder sə Urdon ata wa re.

5

Yesu a wazay à ɓəzlom

1 Yesu a canan anà man su ɗo ata nà, a ján à ɓəzlom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay ɗukwen, ta ján à man ata re. 2 Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a anan:

Ataslay mivel su ɗo sə pərahan azar anà Yesu ahay
Lukas 6.20-23

3 «Ataslay mivel inde, anga ɗowan aya aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga tinen.
4 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sa yam ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.
5 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə njahay səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan anan daliyugo.
6 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.
7 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sa gan sumor anà ɗo ahay, anga Mbərom i gan atan sumor.
8 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə pəlay Mbərom tə mivel kərtek awan, anga ti i canan tə iɗe a tinen njœk anà Mbərom.
9 «Ataslay mivel inde, anga ɗo sə ndakay ɗo ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i ngaman atan wan anahan ahay.
10 «Ataslay mivel inde, anga ɗo aday tə jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, anga i

* **4:16** Ca pə Esaaya 8.23 - 9.1.

njahay pə kərtek a tatə Mbərom à bahay anahan inde.
11 «Kak ɗo ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə ɗəfen upo nga nà, ataslay mivel inde anga kwanay re. 12 Tislen mivel bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà ɗo maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok ɗukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo
Markus 9.50; Lukas 14.34-35

13 «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay ɗukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Ənа kak zətene awan a vaɗ sabay nà, ki ma anan apan avaɗ anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, ɗo ahay ti ján apan à məndak.
14 «Kwanay nà, kawa jiyjay sə dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à ɓəzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a ɗer zek itəbay. 15 Ta taa han uko pə lalam nə sa ɗer anan ta sə hərok apan tasa ɗaw? Ti ɗaf anan bugol nà, pə way sa ɗaf lalam awan, aday â dəvan anà ɗo su doh ataya fok. 16 Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay â dəvan anà ɗo ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

17 «Kâ sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana ɗo maja'am a Mbərom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay aɗəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. 18 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabe inde kərtek à Deftere a Mbərom ti lar anan wa à məndak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. 19 Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà ɗo hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cəɗew a kərtek a nà, winen ɗukwen i təra ɗo zek cəɗew a à bahay a Mbərom inde re. Ənа ɗowan a kà təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kà ɗakak anan anan anà ɗo hinen sa ban anan re cəna, i təra ɗo məduwen a à bahay a Mbərom. 20 Nen apan ni jak ikwen anan hənа re: Ki njiɗen sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si ɗiɗek a kwanay i zalay anan ɗiɗek sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu ɗo

21 «Kə sənen zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kâ vaɗ nga su ɗo bay.* Kuwaya kà vəɗak ɗo cəna, ti gan sariya.” 22 Ənа nen ni jak ikwen hənа kəma, kuwaya ɗowan a kà gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kà slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya ɗowan a kà jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kà slak aday ɗo sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kà jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” ɗukwen, 'am ata kà slak sa ban anan apan aday sa lar anan à dəlov sə uko inde coy.
23 «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaɓ a Mbərom tə way a à alay inde coy, ənа kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, 24 mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana ɗowan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.
25 «Kak ɗowan a kà zlahak apak, aday ki sa zlen àga ɗo sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəveɗ. Bina kà sak a dəzle tə iken àga ɗo sa ga sariya coy nà, ɗo sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərazl iken ù doh sə dangay. 26 Nen apan ni jak tə ɗiɗem a hənа: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədigweɗ
Mata 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18

27 «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kâ ga mədigweɗ bay.†” 28 Ənа ni jak ikwen hənа kutok nà, kuwaya fok, ɗowan a kà cak pə ɗo uwar a tə iɗe sa ga apan ubor

* **5:21** Ca pə Gurtaaki 20.13. † **5:27** Ca pə Gurtaaki 20.14.

cəna, ata kà gak mədigweɗ à mivel anahan inde tə uwar ata awan. 29 Matanan kutok, kak iɗe sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dəren pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a â lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à məke sə mərda inde nà, na. 30 Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gaɗ anan, aday lar anan dəren pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a â lize, tə winen zek anak a fok saa lize à məke sə mərda inde nà, na.

31 «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya ɗowan a kà rəzlak anan uwar anahan cəna, â varan ɗerewel à alay inde sə ɗakay anan nà, kà rəzlak anan.‡” 32 Ənа nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya ɗowan â saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu ɗo aday. Aday uwar ma razl a kà zlak à mbaz hinen, uwar ata kà gak mədigweɗ cite re. Matanan, ɗowan a kà gəɓak uwar ma razl a cəna, kà gak mədigweɗ cite.»

Ambaɗay

33 «Asa, kə sənen zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbaɗay apan ata awan. Kə mbaɗak pa 'am a Mbərom ɗukwen, rah anan ambaɗay anak ata lele.” 34 Ənа nen ni jak ikwen həna kutok nà, kâ saa mbaɗay bay jiga awan: kwa â ga nə tə bagəbaga mburom, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; 35 kwa â ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa ɗaf saray ana Mbərom; kwa â ga nə tə Urəsalima ɗukwen, kâ mbaɗay anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. 36 Kâ saa mbaɗay anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbəɗa anan sibœk sa nga anak bay, kwa â ga nə zənzen awan, kwa â ga nə kweɗekkweɗek awan. 37 Ki ja lele awan aɗəka cəna, “Ayaw” kak matanan nà, na, “A'ay” kak matanan bay cite nà, na. Anga 'am a sa ja azar aya nà, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda sikeɗ sə ines anà ɗo
Lukas 6.29-30

38 «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak ɗowan a kà nəsek anak anan iɗe, ki nəsen anan iɗe cite. Kak ɗowan a a kaɗak anan nə slan, ki kaɗan anan uda slan a cite.§” 39 Ənа nen ni jak ikwen həna kutok nà, kâ si men anan anan uda sikeɗ sə ines anà ɗo sə huwan ahay bay. Kak ɗowan a kà dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbəɗahan anan apan cakay sləmay hinen re. 40 Kak ɗowan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re. 41 Matanan, kak ɗo kà gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek nà, tavakan anan way sə kilomiter cew lele. 42 Ɗowan a kà cəcihek panak way cəna, kâ sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, ɗo kà cəcihek panak gudire ɗukwen, kâ saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan ɗo maniɗe a kwanay ahay
Lukas 6.27-28, 32-36

43 «Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: “Pəlay anan ɗo sə məsudoh anak*, aday nan iɗe anà ɗo maniɗe anak ite.” 44 Ənа nen ni jak ikwen nà: Pəlen anan ɗo maniɗe a kwanay ahay, gen amboh anga ɗo sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, 45 anga aday kî gen way təɗe anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nà, pu ɗo lele aya tu ɗo lelibay aya təke fok. A ga iven anahan pu ɗo sa ga mer su way lele aya tu ɗo sa ga mer su way lelibay aya təke fok re. 46 Kak kə pəlen nə ɗo sə pəlay kwanay ahay ɗəkɗek nà, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Ɗo sə cakal jangal ahay ɗukwen ta ga matanan re asanaw? 47 Kak ki jen anan 'am anà zek a kwanay ahay ɗəkɗek nà, ata ki gen way lele sə zalay ɗo azar aya ɗaw? Kwa ɗo sə pəra ahay ɗukwen ta ga nə matanan re. 48 Təren ɗo lele aya à way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a à bagəbaga mburom winen ɗo lele à way ahay inde fok ata awan.»

‡ **5:31** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1. § **5:38** Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21. * **5:43** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

6

Atətak way pa 'am sa var way

1 «Kwanay apan ki gen anan sumor anà ɗo nà, kâ si gen anan pa 'am sə ɗo ahay
anga aday tâ canak ikwen bay. Bina, Bəbay
a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga
mburom ata i varak ikwen magwagway
sabay.
2 «Kak kə njaɗak way sa man anan zek
anà ɗo nà, kâ sa zlapay anan awan aday saa
varan anan bay. Sa ga way ata matanan
cəna, ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay. Ta ga
matanan nà, ù doh sə wazay ahay, aday
à lumo ahay, anga aday ɗo ahay tâ həran
atan nga. Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a
həna, tə njaɗak anan magwagway a tinen a
coy. 3 Əna iken kəma, kak a nak sa man zek
anà ɗo nà, ga anan tə wurwer awan. Kwa
ɗo inde pə cakay anak ɗukwen â san apan
bay re. 4 Ga sumor anak nà, à miɗer a inde.
Ata Bəbay anak Mbərom ɗukwen i varak
magwagway. Winen nà, a canan anà way
ma ga à miɗer a inde ataya fok.»

Atətak way a Yesu pə amboh
Lukas 11.2-4

5 «À alay a ki gen amboh ɗukwen nà, kâ
sa təren kawa ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay bay.
Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nà, ti
tavay jərek ù doh sə wazay ahay, kabay pə
məgəzləga cəveɗ ahay, anga aday ɗo ahay
tâ ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen
tə ɗiɗem a həna, tə njaɗak magwagway a
tinen coy. 6 Iken, a nak sa ga amboh kəma,
zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan
amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom
nà, winen inde à man a mi ɗer ata awan.
A canan anà way anak ma ga à man a mi
ɗer ata re, i varak anan way anak a sə cəce
panan ata awan. 7 Kwanay apan ki gen
amboh ata ɗukwen, kâ sa zilen anan 'am
aya zeɗeɗeɗe bay. Sə zalan anà 'am nà,
ɗo sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i
təma amboh a tinen anga tə zalak anan anà
'am bayak a ata awan. 8 Kâ si gen kawa
ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay
awan aday nà, a san way a kwanay a saa
cəce panan wa ata zle, mənjəna kwanay sə
dazlan anà amboh awan.
9 «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə
natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom,
ɗo ahay tâ san sləmay anak nə cəncan
awan.
10 Bahay anak â ga zek à wulen à manay ite.
Way anak sa gan may â təra à wulen a
manay pə daliyugo,
kawa anahan sə təra à bagəbaga
mburom ata re.
11 Varan umo way sa pa saa slan umo biten
ata awan.
12 Pəsen umo anan ines a manay ahay,
kawa ana manay sə pəsen anan anà ɗo
sa gan umo ines ataya cite.
13 Ba manay pə way saa njak manay ahay
wa ite,
anga aday mâ sa zla ĭ ines inde bay.
Dərgwaɗay manay à alay ana Fakalaw a
wa.
[Anga bahay nà, iken.
Məgala anak tə mazlaɓ anak nà, inde sə coy.
Amen.]
14 «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan
ines anà ɗo sa gak ikwen ines ahay nà,
Bəbay a kwanay, winen mə njahay a à
bagəbaga mburom ata ɗukwen, i pəsek ik-
wen anan ines a kwanay ahay re. 15 Əna ka
sak a pəsen anan anan ines anà ɗo azar aya
bay cəna, Bəbay a kwanay ɗukwen i pəsek
ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

16 «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kâ
si ken anan iɗe a kwanay kawa kwanay
ma ga mugo aya bay. Ɗo sə mbaɗəmbaɗa
ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac
jœr aday ɗo ahay tâ san tinen apan ti ga
sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna,
tə njaɗak anan magwagway a tinen coy.
17 Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan
iɗe anak, ga apan amar lele, 18 anga aday
ɗo ahay tâ san iken apan ki ga sumaya bay
jiga awan. Bina saa san anan way anak sa
ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen
inde à man a mi ɗer ata awan. A canan anà
way ata zle, aday i varak anan magwagway
anak. Winen nà, a canan anà way mi ɗer
aya fok.»

Man sa ɗer zlile lele awan
Lukas 12.33-34, 11.34-36

19 «Matanan kutok, kâ sa hilen anan nga
anà way ahay pə daliyugo a anan anga
kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà,

mumok ahay inde, zəɓzeɓ sa ján mangaz pə way ahay ɗukwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday ɗo sə akar ahay ɗukwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. 20 Ənа hilen anan way anà nga a kwanay aɗəka nà, à bagəbaga mburom. Â man ata nà, mumok ahay tə mangaz ɗukwen ti nes anan sabay. Aday ɗukwen ɗo sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. 21 Anga, zlile anak ma ɗaf a à man ata nà, mivel anak a ɗukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

22 «Iɗe nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek. Kak iɗe anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. 23 Ənа kak iɗe anak lelibay nà, zek anak a fok winen ǐ iɗe zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak iɗe anak kà tərak iɗe zənzen a nà, takəɗimbomma iken à luvon inde acəkan.»

Atə Mbərom tə dala
Lukas 16.13

24 «Ɗowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kà pəlak anan ɗo kərtek a lele nà, i nan iɗe anà ɗowan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu ɗo kərtek a lele gerger cəna, i kəɗey anan ɗowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya ɗukwen, i ga zek bay re.

Aɗaf nga pə Mbərom
Lukas 12.22-31

25 «Nen apan ni jak ikwen asa: Kâ sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek ɗukwen a zalay zana asanaw? 26 Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Ənа Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay biɗaw? 27 Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjœk anaw?

28 «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kà zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiɓe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. 29 Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkeɗe nà, kula kà pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiɓe ataya bay re. 30 Aday Mbərom winen apan i rəɓa anan daslam sə kiɓe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay ɗo ma kac aɗaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiɓe ataya biɗaw? 31 Matanan kutok, kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay. 32 Sə pəlay way matanan ataya cəna, ɗo sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a ɗukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. 33 Ənа lihen aɗəka sə pəlay bahay a Mbərom aday ɗiɗek anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. 34 Kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata ɗukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə iɗe sə cəɗe fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

7

'Am sa man mungok ǐ zek ahay
Lukas 6.37-38, 41-42

1 «Kâ si men anan anan mungok ù ɗo azar aya à mivel inde bay, anga aday Mbərom â sa mak ikwen anan mungok bay ite. 2 Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà ɗo ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà ɗo ahay ata cite re.

3 «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol ǐ iɗe ana mərak anak inde, aday dədom ǐ iɗe anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? 4 Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Hayak anan, nâ gəɓak anan cukol ǐ iɗe wa!” aday cəkəbay dədom zləlngəɗɗa ǐ iɗe anak a inde nà, kəkəmaw? 5 Mbaɗəmbaɗa biɗəka! Gəɓay anan dədom ǐ iɗe anak a wa

aday! Ata ki mba apan sə canan sə gəɓay anan ahay cukol ĭ iɗe anà mərak anak wa kutok cite.
6 «Matanan, kâ sa viren anan anan way cəncan a anà kəla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Kâ sa viren anan anan mədine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga tâ sa ndərasl atan à dəndəloɓ inde bay, bina ti lize.»

Cəcihen, pəlen aday jen ayak 'am uho wa
Lukas 11.9-13

7 «Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti təɓak ikwen ayak wa. 8 Anga kuwaya kà cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kà pəlak way ɗukwen, i njaɗ way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kà jak ayak 'am uho wa ɗukwen, ti təɓan ayak wa cite re.
9 «Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde anà wan anahan, anga a cəce panan wa ɗaf anaw? 10 Kabay kak wan a a cəce nə kəlef nà, ki varan dədew à alay inde bay re asanaw? 11 Kwanay ɗo lelibay aya bugol ɗukwen, kə sənen a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, a san sə varan way lele aya anà ɗo sə cəce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san biɗaw?
12 «Way a təɗe abay ki gen anan may ɗo ahay tâ gak ikwen anan ataya fok nà, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a mə vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana ɗo maja'am a Mbərom ahay inde fok nà, tə dazlan nə ta 'am ata awan.»

Məsudoh ahay cew
Lukas 13.24

13 «Zlen tə məsudoh a mə mbəɗec a njulehwehwe ata awan. Anga məsudoh a zləbatam ata aday cəveɗ anahan a ɗukwen ma da 'am a bay ata nà, a dəzle ɗo nà, à man sə lize. Ɗo sa zla ta man ataya nə bayak awan. 14 Əna məsudoh a mə mbəɗec ata aday cəveɗ anahan a ɗukwen ma da 'am ata nà, a dəzle ɗo nà, à man sə sifa sa ndav bay ata awan. Ɗo sa zla ta man ataya nà, tinen bayak aya itəbay.»

Ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya awan
Lukas 6.43-44

15 «Bənen nga a kwanay lele pu ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde nà, tinen kawa təman ahay, aday cəkəbay tinen nə kawa kəla kiɓe ahay. 16 Ki sənen atan nà, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jəgem i wahay buway kulibay. Matanan iyam ɗukwen i wahay maka kulibay re. 17 Matanan dədezl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a ɗukwen i wahay wan lelibay aya cite. 18 Sé lele cəna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. 19 Sé sə wahay wan lele aya bay ata cəna, ti gaɗ anan, ti lar anan ù uko inde. 20 Matanan, ki sənen anan ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya nə pi mer su way a tinen aya wa.»

Njavar a Yesu guzgwez aya awan
Lukas 13.25-27

21 «Sənen anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbərom inde nà, ɗo sə ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Əna saa dəzle cəna, ɗo sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bəbay uno, winen mə njahay a à mburom ata awan. 22 Kà dəzlek pə luvon saa ga sariya ata asanaw nà, ɗo ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay tə sləmay anak, mə rəzlak anan setene ahay tə sləmay anak, ma gak masuwayan sə way ahay bayak a tə sləmay anak a re.” 23 Əna ni jan atan nà: “Kula nə sənak kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay ɗo sa ga sədœk ahay.”»

Jike su doh ahay cew
Lukas 6.47-49

24 «Natiya kutok, ɗowan a nə kuwaya kà slənek 'am uno a anaya, aday kà ɗəfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə ɗowan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkəraɗ. 25 Iven a ga, zəlaka a haway, aday vəvara a ga, a ɓal anan doh ata, əna hwiya kà mbəzlak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkəraɗ. 26 Aday ɗowan a kà slənek anan 'am uno a anaya, aday kà ɗəfak anan apan bay ite

nà, ata winen a ga minje tə ɗowan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen. 27 Iven a ga, zəlaka a haway ahay, vəvara a ga, a ɓal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

28 Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anà ɗo ahay. 29 Anga winen a ɗakay anan way nə kawa ɗo sə mazlaɓ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

8

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə dugwaɗ awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

1 Yesu a ndav anan atətak way anahan ataya nà, a dazay ahay à ɓəzlom ata wa, aday ɗo ahay bayak a tə pərahan azar. 2 Ɗowan a inde à man ata, winen ɗo mə dugwaɗ awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno â ndav ite.»

3 Yesu a ndəɗoy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kà ndəvak.» Kwayan'a ɗowan a mə dugwaɗ ata a mbar acəkan. 4 Yesu a jan asa, a wa: «Slәne lele, kâ sa təkəren ləbara a anan anà ɗowan bay, əna zla saa kan zek anà ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom, â zəzor iken. Aday varan way a Mbərom kawa ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday ɗo ahay tâ san apan zugol anak kà ndəvak.»

Yesu a mbar anan ɓile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

5 Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. A həɗek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek. 6 A jan, a wa: «Ba Məduwen, ɓile uno a inde, winen mə nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga ɗəce tə mindel.»

7 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

8 Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, ɓile uno ata i mbar asanaw? 9 Nen a aday nà, bahay uno ahay ɗukwen inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà ɗowan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anà ɗo hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anà ɓile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

10 Yesu a slәne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anà ɗo sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kula na tak anan à nga anà ɗo sa ɗaf upo nga lele kawa ɗowan a anan à wulen su ɗo sə Isəra'ila ahay bay. 11 Ni jak ikwen: Ɗo ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə Ibərahima, tatə Isiyaku, aday tatə Yakob. 12 Əna ɗo sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nà, ti gucey atan uho ǐ iɗe zənzen a inde. A man ata nà, ti i yam aday ti i rac slan.»

13 Yesu a dazlan sa jan anà bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay! I tərak kawa ananak a sa ɗaf upo nga ata awan.»

A alay ata awan ite, ɓile anahan ata a mbar acəkan.

Yesu a mbar ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan

Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

14 Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mə nahay a, nga a ɓərzlan. 15 Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə ɓərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

16 Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay ɗo sə ɗəvac azar aya bayan awan, tinen tə setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan ɗo sə ɗəvac ataya fok. 17 A ga matanan ata aday 'am ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata â təra, a wa:

«Winen nà, kà gəɓak puko wa bəle a mənuko,
kà tavakak anan puko wa ɗəvac ana mənuko ahay.*»

* **8:17** Ca pə Esaaya 53.4.

Ɗo sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Lukas 9.57-62

18 Yesu a canan anà man su ɗo pə cakay
anahan ata nà, a jan anà njavar anahan
ahay tâ takas way a tinen pa day uho sə
bəlay. 19 Miter sə Tawrita a inde, a həɗəken
ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter,
nen ni pərahak azar kwa aha fok.»
20 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Hwehwe
ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom
sa nga mburom ahay ɗukwen, doh a tinen
ahay inde, əna nen Wan su Ɗo nà, man sə
nahay uno inde saa man uda ibay.»
21 Ɗowan a maza à wulen sə njavar a Yesu
ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə
pərahak azar, əna vuro cəveɗ nâ zla agay,
nâ saa lay anan ahay bəbay uno aday.»
22 Yesu a mbəɗahan apan ite, a wa:
«Mbəsak anan məsinde ahay tâ la məsinde
a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anà atə maɗ tə a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

23 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a ján way
anahan à kwalalan inde tə njavar anahan
ahay. 24 Tinen apan ti zla kutok, vəvara
məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə
a'am. Məsugurndolon sə miresl sə a'am a
slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata
Yesu nà, winen apan i njak ahan.
25 Njavar anahan ataya ta nay apan, tə
pəɗek anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen,
mənuko apan ɗi lize. Tam mənuko ite!»
26 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kə
jəjiren nà, angamaw? Kə ɗəfen upo nga
bayak a bay kələɗaw?»
Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am
anà maɗ, a jan anà məsugurndolon sə a'am
ahay tâ mbəsak sa ɓal. Ɗekek, atə maɗ tə
a'am tə tavay acəkan. 27 Way ata a gan ma-
suwayan anà ɗo ataya bayak awan. Anga
nan ta ja, ta wa: «Ɗowan a anan ata nà, ɗo
maw? Kwa atə maɗ tə məsugurndolon sə
a'am ahay ɗukwen tə ɗəfan apan!»

Yesu a mbar anan ɗowan aya inde cew tə setene aya à nga inde

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

28 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a dəzle
pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə
Gadarena ahay. A man ata nà, ɗowan aya
inde cew, tə setene aya à nga inde. Tinen
aday nà, ta ga zlawan cəveɗabay. Anga
nan, ɗo ahay tə mbəsakak sa zla ta man ata
awan. Ɗowan ataya ta nay ahay à wulen sə
jəvay ahay wa, tə zlangay tatə Yesu. 29 Tə
canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa:
«Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa
həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa
ga alay tə manay kwayan'a mənjəna alay a
Mbərom sa ɗaf ata sə dəzley ahay ca ɗaw?»
30 Ta man a tinen ata dəren mənjœk nà,
gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa.
31 Setene ataya tə cəce pə Yesu a wa, ta wa:
«Kak a nak sa razl manay nà, varan umo
cəveɗ mâ ndərmaɗ à gadura a anaya inde.»
32 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda
awan!» Tə zləray ahay ù ɗo ataya wa, ta zla
à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta
haw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa
pa 'am məgujeguje wa à bəlay inde, tətah,
tə lize uda awan.
33 Ɗo sa gan nga anà gadura ataya ta haw
à wulen su doh. Ta jan anà ɗo ahay way a sə
təra pu ɗo cew ataya awan, aday pə gadura
ahay re. 34 Ɗo sə wulen su doh ahay fok, ta
nay saa zlangay tə Yesu. Tə canan cəna, tə
dubok anan Yesu, aday â zla ù kon a tinen
ata wa.

9

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə təra à məndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

1 Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan
inde maza awan, a takas bəlay, a ma way
anahan à Kafarnahum, wulen su doh ana-
han. 2 A wulen su doh ata wa, ɗowan aya
inde tə gəɓan ahay ɗo pə lala, winen mə təra
à məndak awan. Yesu a canan anà aɗaf nga
a tinen ata cəna, a jan anà ɗowan a mə təra
à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, kâ
jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak
ahay coy.»
3 Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à
man ata awan, tə jalay nà: «Ɗowan a anan,
winen apan i jənan pa 'am anà Mbərom.»
4 Yesu a san abayak nga a tinen ata zle
coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a
matanan à mivel a kwanay inde nà, anga-
maw? 5 Ma da 'am a nə maw? Sa ja: "Nə
pəsek anan ines anak ahay" ata ɗaw, kabay

sa ja: “Slabak, zla” ata ɗaw? 6 Ənа u no kâ
sənen apan lele, nen Wan su Ɗo nà, məgala
uno inde sə pəsen anan ines à ɗo ahay pə
daliyugo.» A jan anà ɗowan a mə təra à
məndak ata: «Slabak, gəɓa lala anak, zla
agay!»
7 Ɗowan ata a slabak, a zla way anahan
agay acəkan. 8 Ɗo ahay tə canan anà way
ata cəna, tə jəjar pi zek, aday tə həran nga
anà Mbərom, anga kà varak anan mazlaɓ
matanan ata anà ɗo zənzen aya awan.

Yesu a ngaman anà Mata
Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32

9 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla
way anahan. Winen apan i zla ata nà, a
canan à ɗowan a inde tə ngaman Mata,
winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal.
Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!»
Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.
10 Tə njahay pə tuwez àga Mata kutok,
Yesu tə njavar anahan ahay. Aday ɗo sə
cakal jangal ahay tu ɗo sə atahasl azar aya
bayak a ta zlak ayak re. 11 Farisa ahay tə
canan anà way ata cəna, tə cəce pə njavar
anahan ataya wa: «Miter a kwanay nà, a pa
way pə kərtek a tu ɗo sə cakal jangal ahay,
aday tu ɗo sə atahasl ahay nà, angamaw?»
12 Yesu a slәne anan lele nà, a jan atan,
a wa: «Ɗo ɗəvac a bay cəna, a gan may
anà ɗo sə disise bay, si ɗo sə ɗəvac ahay.
13 Aɗəka bay, zlen saa tətak nà, 'am a ma ja
à Deftere a Mbərom inde a anan: “U no ɗo
ahay tâ gan sumor ì zek ahay, bina u no tâ
vuro gənaw ma sla dungo aya bay.*” Nen a
aday ɗukwen, na nay ahay sa naa ngaman
anà ɗo sa ga way lele ataya bay. Ənа na
nay ahay nà, sə ngaman anà ɗo sə atahasl
ahay.»

Acəce way pə sumaya
Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39

14 Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tə
cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tə Farisa
ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak
ahay nə ta ga itəbay angamaw?»
15 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «A
ga pikwen nà, ɗo mə ngamay aya à man sə
gəɓa dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya
itəɗaw? Matanan bay! Ənа pa pac a ɗo sə
gəɓa dalay ata, tə bənak anan à wulen a
tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.
16 «Matana re, waya sə tapay zana wiya a
pə zana anahan məduwer a anaw? Ibay.
Anga à man sə banay anan nà, məgabal
sə zana wiya ata i zəga anan apan məke
ana zana məduwer ata awan, i ngəraw.
17 Matana re, ɗowan sa mbaɗ mahay mə
kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer
a ɗukwen ibay†. Anga mahay mə kwasay a
bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan
mbulo sa zlay a məduwer ata awan, aday
mahay ɗukwen i mbaɗ à məndak, mbulo sa
zlay kà nəsek asa re. Anga nan, suwan sa
mbaɗ mahay mə kwasay a bay à mbulo sa
zlay wiya awan. Ata, awan saa nes ɗukwen
ibay.»

Atə bahay a inde tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan
Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56

18 Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya
nà, ɗowan inde winen bahay awan, a zlak
ayak. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a
jan, a wa: «Dəna uno kà məcak həna. Hayak
àga nen. Kâ ɗaf apan alay anak aday â
mbar ite.» 19 Atə Yesu tə njavar anahan
ahay tə slabak, tə pərahan azar.
20 Uwar a inde à man ata ite, winen ɗəvac
a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i
pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay
ahay à wulen sə ɗo ahay ta sə dəɓa a Yesu.
A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana
ana Yesu. 21 A jalay nà: «Kak nə njaɗak sə
laman anà zana anahan a cəna, ni mbar
asanaw!»
22 Yesu ite a mbəɗa 'am pə uwar ata, a
canan, aday a jan: «Mazar uno, kâ jalay
awan bay, aɗaf nga anak pi nen ata kà
mbərak iken.» A alay ata awan ite, uwar
ata a mbar acəkan.
23 Yesu a dəzle àga bahay ata awan. A
canan anà ɗo sa fa gingec ataya pi zek tu
ɗo sa yam ataya fok nà, 24 a jan atan, a wa:
«Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan
kà məcak bay. A njak ahan ca.» Man su ɗo
ataya tə mbasay apan.

* **9:13** Ca pə Hose'a 6.6. † **9:17** Mbulo sa zlay nà, way sa mbaɗ uda mahay sə Yahuda ahay. Aday ɗukwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sə kwasay uda nà, a ngəraw bay.

25 Ta razl anan ɗo ahay fok uho lele nà,
Yesu a zla ù doh à man sə məsinde, a bənan
anan alay anà dəna ata awan. Dəna ata a
slabak hərom.
26 Matana kutok, ləbara ata a ta 'am təɗay
pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew

27 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla
way anahan. Pə cəveɗ anahan ata kutok,
hurof ahay cew tə pərahan ayak azar, tinen
apan ti zlah, ta wa: «Iken wan a Dawuda,
mâ gak ǐ zek wa ite!» 28 Yesu a zla ù doh lele
nà, hurof ataya tə həɗəken ayak pə cakay.
Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə ɗəfen upo
nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan
ɗaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ayaw, mə
ɗəfak apak nga.»
29 Natiya kutok, Yesu a laman atan alay
pə iɗe, aday a wa: «Â tərak ikwen kawa ana
kwanay sə ɗəfay upo nga ata awan.» 30 Iɗe
a tinen ahay tə təɓa acəkan ngurret.
Pə dəɓa wa nà, Yesu a gafan atan 'am pi
zek wa lele, a wa: «Kâ sa təkəren anan 'am
a anan anà ɗowan bay jiga awan.» 31 Əna
tinen ta zla cəna, tə təker anan ləbara a Yesu
kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde maandak awan

32 Ɗowan a abay hurof ataya tinen apan
ti zla way a tinen mba, ɗo ahay tə gəɓan
ahay ɗowan a inde anà Yesu. Ɗowan ata
a ja 'am bay, winen maandak awan, anga
setene inde anan à nga. 33 Yesu a razl anan
setene ata awan, aday ɗowan a maandak
ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sə təra
ata a gan masuwayan anà ɗo ahay. Anga
nan ta ja, ta wa: «Way kawa həna anan ata,
ɗowan kà canak anan kula à Isəra'ila bay
fok.»
34 Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sə varan
məgala sa razl anan setene ahay nà, bahay
sə setene aya awan.»

Ɗo si mer su way ahay ta kac ike

35 Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday
a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan
anan way anà ɗo ahay ù doh sə wazay
ahay. A taa wazan atan ləbara sə bahay ana
Mbərom mugom awan. Kà mbərak anan ɗo
sə ɗəvac a tinen ahay fok, pi zek tu ɗo mə
təra à məndak aya fok re. 36 Yesu a canan
anà man su ɗo ata cəna, ta gan ǐ zek wa,
anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman
mənjəna ɗo sa gan atan nga ataya awan.
37 Natiya kutok, a jan anà njavar anahan
ahay, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak
a sə halan nga, əna ɗo sə halan nga aya ta
kac ike. 38 Suwan gen anan kem anà bahay
sə guvo awan, â zəga anan ɗo ahay à guvo,
anga sə halan nga anà way sa pa.»

10

Yesu a walay ɗo maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

1 Natiya awan, Yesu a ngaman anà
njavar anahan kuro nga cew ataya pə
cakay anahan. A varan atan məgala sa
razl anan setene ahay, aday sa mbar anan
ɗo sə ɗəvac ahay fok, tu ɗo mə təra à
məndak aya fok re. 2 Sləmay su ɗo maslan
anahan a kuro nga cew ataya nà, həna:
mama'am awan, Simon, ɗowan a Yesu sə
ngaman Piyer* ata awan, tinen tə mərak
anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak
anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede
ahay. 3 Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata
ɗo sə cakal jangal ata awan, Yakuba wan
ana Alfa, Tade, 4 Simon ɗo maniɗe sə Ruma
ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot ɗo
saa ga ɗaf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana ɗo maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

5 Yesu a slan anan ɗo maslan anahan
ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan:
«Kâ si zlen àga ɗo sə pəra ahay bay, kâ
si zlen à wulen su doh sə Samariya ahay
bay re. 6 Kǐ zlen asanaw cəna, pə cakay
sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize
ataya awan. 7 A man a kwanay sa zla
fok, ɗiken atan anan nà: “Bahay a Mbərom
winen bəse tə kwanay coy.” 8 Mbəren anan
ɗo ahay à ɗəvac a tinen ahay wa. Slabiken
anan ɗo ma mac aya re. Ɗo mə dugwaɗ aya
ɗukwen, mbəren atan aday zugol a tinen
â ndav. Rəzlen anan setene à ɗo ahay wa.
Kə njiɗen məgala ata ɗukwen kəriya awan,

* **10:2** Kawa sa ja nà, Pəkəraɗ.

viren anan anà ɗo ahay kəriya cite. 9 Kâ sa gəɓen dala à alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom. 10 Kâ sa gəɓen taɓay à alay bay, kâ sa gəɓen zana ahay cew bay, kâ si ren təkarak ahay saray cew bay, kâ sa gəɓen dəker à alay bay fok. Anga ɗo si mer su way cəna, i pa nà, way sə herreɓ anahan.

11 «Ka sak a dəzlen à wulen su doh cəna, pəlen ɗo təɗe i təma kwanay ata awan. Njihen àga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen. 12 Kwanay apan ki i dəzlen àga ɗo nà, jen atan kawa həna a anan: “Zay â tərak ikwen.” 13 Ata kak ɗo su doh ataya tə təmahak kwanay nà, zay a kwanay â njahay patan acəkan. Aday kak ɗo su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay â may ahay pikwen. 14 Matana re, kak ɗowan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kâ bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa. 15 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anà ɗo sə daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà ɗo su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.†»

Ɗəce ahay inde pa 'am
Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

16 «Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay à wulen sə kəla kiɓe ahay inde. Anga nan, təren ɗo wurwer aya kawa dədew ahay, aday njihen səkəffe kawa badəbada ahay. 17 Ben nga a kwanay lele pu ɗo sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sə sariya ahay, ti naa ndaɓay kwanay ù doh sə wazay ahay. 18 Ti naa ngəza kwanay pa 'am sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana ɗo sə pəra ahay re. 19 Kwa siwa siwa tə bənak kwanay à man sə sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivel a kwanay inde: “Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəmaw?” bay. Anga ki njiɗen 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. 20 Anga 'am ata i nay ahay ɗukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nà, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

21 «Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà ɗo ahay aday tâ vaɗ atan. Bəbay ahay ɗukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay ɗukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday ɗo ahay tâ vaɗ atan re. 22 Ɗo ahay fok ti nak ikwen iɗe anga kwanay njavar uno ahay. Ənа ɗowan a kà səmak anan anà ɗəce ata hus à andav a inde nà, winen i tam. 23 Kak ɗo ahay ta gak alay tə kwanay ù kon ata nà, zlen way a kwanay ù kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Nen Wan su Ɗo ni may ahay nà, ki mben apan sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

24 «Ɗo sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, ɗo sa ga mer su way àga ɗo ɗukwen, i zalay bahay su doh ata bay re. 25 Ɗo sə jangay kà sak a dəzle ù doh anà ɗo sə jangan ata awan, kabay ɗo si mer su way ɗukwen kà sak a dəzle à məduwen sə mazlaɓ ana bahay su doh ata awan, ata winen kà slak kutok. Kak aday tə ngamak uno ì nen bahay su doh “Bə'elzebul‡” nà, ti təra kwanay ɗo su doh uno ahay fok à məndak kà zalak kutok biɗaw?»

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?
Lukas 12.2-9

26 «Anga nan, na wa: Kâ jəjiren anan anà ɗo sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi ɗer aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsœk aya asəsœk fok, ti sləne zek kutok. 27 Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə iɗe sə ɗo ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səsœk asəsœk ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok. 28 Kâ jəjiren anà ɗo sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa təte ataya bay. Jəjiren anan aɗəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təke à məke sə mərda ata awan. 29 Tə dala anak mənjœk nà, ti pəkak apan kəɗeye ahay ngwer cew biɗaw? Kəɗeye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa à məndak mənjəna Bəbay Mbərom sa gan may nà, inde ɗaw? 30 Kwanay həna ɗukwen, kwa sibœk sa nga

† **10:15** Ca pə Laataanooji 19. ‡ **10:25** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. 31 Anga nan, na jak ikwen: Kâ jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kəɗeye ahay bayak a asanaw!

32 «Natiya, kak ɗowan a kà jak pa 'am su ɗo sə daliyugo ahay “Nen ɗo a Yesu!” nà, nen ɗukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen ɗo uno!” cite. 33 Ənа ɗowan kà jak pa 'am su ɗo sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen ɗukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, ənа maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

34 «Natiya asa, kâ jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəɓay ahay zay bay. Na nay sə gəɓay nə zay bay, ənа maslalam. 35 Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. 36 Saa təra pi zek ɗo maniɗe ahay nà, ɗowan aya ù doh pə kərtek ata awan.

37 «Ɗowan a kà sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kà slak njavar uno bay. Aday ɗowan kà sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen cəna, kà slak njavar uno bay re. 38 Kak ɗowan a kà tavakak dədom anahan mə zləlngaɗ a aday kà pərahak uno azar bay cəna, kà slak njavar uno bay re. 39 Ɗowan a kà nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan aɗəka bugol. Ənа ɗowan a kà lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njaɗ anan way anahan aɗəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay

Markus 9.41; Lukas 10.16

40 «Ɗowan a kà təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday ɗo sə təma nen ɗukwen, a təma ɗo sə slənay ahay nen ata awan. 41 Ɗowan a kà təmahak ɗo maja'am a Mbərom anga winen ɗo maja'am a Mbərom cəna, i njaɗ mərdok anahan kawa ana ɗo maja'am a Mbərom ata awan. Aday ɗowan a kà təmahak ɗo ɗiɗek a anga winen ɗo ɗiɗek a cəna, i njaɗ mərdok anahan kawa ana ɗo ɗiɗek ata re. 42 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Kuwaya ɗowan a kà varak anan kwa a'am mə taslay a anà ɗo ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njaɗ magwagway anahan acəkan.»

11

Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata, a slan ɗo ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

1 Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə ɗakan anan way anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan, anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà ɗo sə wulen su doh sa man ataya fok.

2 A alay ata ite, Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata aday nà, winen à dangay. A slәne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tâ nay pə cakay ana Yesu 3 saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu ɗowan a manay sə slәne i nay ahay mba ata ɗaw? Kabay mâ ba ɗo maza ɗaw?»

4 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə slәne aday way a kwanay sə canan ataya awan. 5 Hurof ahay tə təɓak iɗe, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday ɗo mə dugwaɗ aya ɗukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti slәne way tə sləmay a tinen ahay re, ɗo ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday ɗo mətawak aya tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. 6 Ataslay mivel i təran anà ɗo aday kà mbəsakak sa ɗaf upo nga itəbay ata awan.»

7 A alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su ɗo ata awan, a wa: «Ki zlen à kiɓe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday maɗ winen apan i ɓal anan ata ɗaw? A'ay! 8 Ənа aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu ɗo aday winen ma pak zana kəlfeɗeɗe aya ata ɗaw? Ɗo sa pak zana kəlfeɗeɗe aya ɗukwen, tinen nà, ù doh sə bahay ahay. 9 Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu ɗo

maja'am a Mbərom biɗaw? Ayaw, winen ɗo maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay ɗo maja'am a Mbərom ahay re. 10 Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: “Həna ni slan ɗo maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəveɗ lele.*”

11 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: A wulen su ɗo sə njahay ahay pə daliyugo nà, ɗowan inde sə zalay anan Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata nà, ibay. Aya əna, ɗo ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen. 12 Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà ɗo ahay hus ahay həna ata nà, ɗo maniɗe ahay inde ta gak vəram tə bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. 13 Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tə Deftere mbala ana ɗo maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. 14 Kak ki təmihen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kà tərak tə Yuhana kutok.† 15 Sləmay inde pə ɗowan a sə sləne 'am a anan cəna, â sləne.

16 «Ɗo a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tə gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: 17 “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!” 18 Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: “Winen tə setene à nga!” 19 Nen Wan su Ɗo na nak, na pa ɗaf kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: “Cen apan! Ɗowan a anan nà, ɗo sə kutov, ɗo sə vaway nga, aday winen car su ɗo sə cakal jangal ahay pi zek tu ɗo sə atahasl ahay.” Aya əna, ɗo ahay ti san kəlire‡ ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Ɗəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan
Lukas 10.13-15

20 Yesu a dazlan, a gafan 'am anà ɗo sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tə ngəmak sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan. 21 A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga ɗəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada ɗukwen, ɗəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, ɗo sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay biɗaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəɓa pa nga aday sə ɗakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə ɗiɗek awan. 22 Anga nan, nen apan ni ɗakak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

23 «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom ɗaw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda aɗəka coy. Anga masuwayan aya ma ga àga iken ataya nà, abay â ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re. 24 Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

Yesu i ɗakan anan cəveɗ sa man uda anà ɗo ahay
Lukas 10.21-22

25 A alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə ɗakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday ɗukwen abay kə ɗərek anan pu ɗo sə kəlire ahay wa, pu ɗo sə asan way ahay wa. 26 Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

27 Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kà varak uno anan way ahay fok. Ɗowan sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday ɗowan sa san Bəbay Mbərom ɗukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu ɗo aday Wan a Mbərom a gan may sə ɗakan atan anan ataya awan.

---

* **11:10** Ca pə Malakiya 3.1. † **11:14** Ca pə Malakiya 3.23-24. ‡ **11:19** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

28 «Kwanay ɗo ma ya nga aya, kwanay tə
way ma ba aya pa nga ata awan, hayak
ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiɗen
sa man uda awan. 29 Pərihen anan azar
lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi
nen wa, anga nen nə ɗo səkəffe awan, ki
gen ɗəce à alay uno wa itəbay. Ata aday,
sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok.
30 Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen
ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way
nen sə ɗəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba
pikwen bay.»

12

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

1 Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar ana-
han ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar
anahan ahay ta kaɗ ndaw aday ta pa, anga
may a han patan. Ənа, pac ata nà, luvon
sa man uda awan. 2 Farisa ahay tə canan
à way a tinen sa ga ata cəna, tə cəce pə Yesu
a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà,
ta ga way aday təɗe abay sa ga pə luvon sa
man uda bay ata nə, angamaw?»
3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga
tu ɗo anahan ahay, à alay a may a han
apan ata itəbay ɗaw? A ga nə kəkəmaw?*
4 Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaɓ a
Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga
Mbərom, ta pa tu ɗo anahan ahay. Aday
abay təɗe sa pa pen ataya nà, si ɗo sə gəɗan
dungo anà way anga Mbərom ahay taayak
biɗaw?
5 «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay
ɗaw? Ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay
anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom nə pac pac, kwa tə
luvon sa man uda awan.† Tə winen ata təke
ɗukwen, ines inde patan ibay re. 6 Ni jak
ikwen hənа: Ɗo sə zalay doh sə mazlaɓ a
Mbərom inde hənа à man a anan.
7 «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà,
Mbərom a wa: “U no ɗo ahay tâ gan sumor
ǐ zek ahay, bina u no tô vuro gənaw ma sla
dungo aya bay.‡” Ata nà, abay kô sənen
anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà ɗo
mənjəna ines ahay hənа biten ataya bay.
8 Bina nen Wan su Ɗo nà, nə lavan nga anà
luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan ɗowan a inde ma mac alay awan

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

9 Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù
doh sə wazay a inde. 10 Ɗowan a inde à
man ata, winen ma mac alay awan. Aday
ɗukwen Farisa ataya, a nan atan sa man
anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su
way pə luvon sa man uda ata awan. Anga
nan tə cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko
kà varak uko cəveɗ sa mbar ɗo pə luvon sa
man uda awan ɗaw?»
11 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Hinahibay təman anak inde, aday kà slahak
panak à məke inde nà, ki gəɓay anan à
məke wa, kwa â ga nə pə luvon sa man uda
awan biɗaw? 12 Tə ɗiɗem a nà, ɗo a zalay
təman biɗaw? Anga nan, cəveɗ inde sa ga
mer su way lele awan, kwa pə luvon sa
man uda awan.»
13 Yesu a jan anà ɗowan a ma mac alay
a ata kutok: «Ndəɗoy anan alay!» Ɗowan
ata a ndəɗoy anan alay acəkan, alay ana-
han kà pəsakak kawa alay a hinen ata re.
14 Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay
uho, tə halay nga, aday tə pəlay cəveɗ sə lize
anan Yesu kutok.

Ɗo si mer su way a Mbərom sə walay ata awan

15 Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata
cəna, a slabak à man ata wa, a zla way
anahan. Ɗo ahay tə pərahak anan azar
bayak a re, aday a mbar anan ɗo ɗəvac
aya fok. 16 A gafan atan 'am pi zek wa
lele, tâ sa jan anà ɗowan winen wayaw
bay. 17 Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə
dungo ana Ezaya ata a təra ɗiɗek a kutok.
Mbərom a wa:

18 «Ɗo si mer su way uno nen sə walay ata,
hənа!
Winen nà, ləliwe uno awan,
nə taslay anan mivel nə tə winen awan.
Ni slənak ayak apan Apasay uno.
I ɗakan atan anan ɗiɗek uno anà ɗo su kon
ahay fok.
19 I ngam sə təre tu ɗo bay, i zlah awan
itəbay.

* **12:3** Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † **12:5** Ca pə Limle 28.9-10. ‡ **12:7** Ca pə Hose'a 6.6.

Ɗowan sə sləne dungo anahan pə cəveɗ ibay.
20 Gusuko winen apan i kaɗ coy ɗukwen, winen i ndav a wa bay,
lalam winen apan i mbacay coy ɗukwen, winen i ndəvan wa alay itəbay re,
hus pə luvon mbala ɗiɗek anahan saa tavay nga ata awan.
21 Ɗo ahay fok ti ɗəfan iɗe nà, anà sləmay anahan kərtek.§»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom
Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

22 Pə dəɓa anahan a wa nà, tə gəɓan ahay ɗowan a inde, winen hurof awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Ɗowan ata a ja 'am, a canan iɗe kutok. 23 Way a sə tərа ata a gan masuwayan anà man su ɗo ata fok. Ta ja, ta wa: «Ɗowan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata biɗaw?»
24 Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Ɗowan a anan nà, sə varan məgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul* bahay sə setene ahay.»
25 Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak ɗo anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura ɗukwen, kak ɗo ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. 26 Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu ɗo anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. 27 Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. 28 Tə ɗiɗem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənen anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.
29 «Matana re, ɗowan saa zlan ù doh ù ɗo gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kà lahak apan kurre kà jawak anan ɗowan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.
30 «Ɗowan aday winen ti nen bay cəna, ata winen ɗo maniɗe uno. Ɗowan a kà mak uno zek sə halan nga anà ɗo ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. 31 Anga nan ni jak ikwen həna, ɗo zənzen a kà nəsek kabay kà jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak ɗowan a kà jənak anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok. 32 Matanan re, kwa ɗowan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Ɗo, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna ɗo sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan
Lukas 6.43-45

33 «Kak dədazl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i təra sumor a re. Aday kak dədazl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a ɗukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dədazl si sé nà, pa wan a wa. 34 Kwanay aday nà, zahav su kòn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəmaw? Bina təbəlem su ɗo a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa. 35 Ɗo lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfeɗeɗe, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan lele ata wa. Matanan, ɗo sə huwan ɗukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. 36 Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, ɗo ahay ti mbəɗahan apan anà nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. 37 Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Ɗo ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan
Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

38 Natiya awan asa, ɗo ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya

§ **12:21** Ca pə Esaaya 42.1-4. * **12:24** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə ɗakay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

39 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Ɗo sə biten ahay nə huwan aya fok, ɗo sə mbəɗahan lœn anà Mbərom ahay. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Ənа ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, ɗo maja'am a Mbərom ata aday.† 40 Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kəlef məduwen a inde ata nà, nen Wan su Ɗo ni ga matanan luvon ahay maakan à məke inde re. 41 Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, ɗo sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu ɗo sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga ɗo sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday ɗukwen, ɗo sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

42 «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba ɗukwen i slabak sa gan sariya anà ɗo sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dəren təkeɗe nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan‡. Ənа, cen apan həna kutok, ɗo sə zalay anan Sulimanu tə məduwen ɗukwen, winen inde à man a ana awan. Ənа hwiya ɗowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

Amay ana setene à mivel su ɗo inde
Lukas 11.24-26

43 «Setene kà nak ahay ù ɗo wa nà, i zla à man kiɓe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Ənа kà njaɗak man bay nà, 44 i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faɗay a lele, ɗowan uda ibay. 45 Aday cəna, i ma pə dəɓa, i ray ahay apan setene azar aya cuwɓe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à ɗowan ata inde. Aday anjahay ana ɗowan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya ɗukwen, i təran anà ɗo sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21

46 Yesu winen apan i jan 'am ata anà ɗo ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. 47 Ɗowan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

48 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» 49 A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. 50 Anga ɗo sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen aɗəka.»

13

Jike su ɗo sa casl ndaw
Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8

1 Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà ɗo ahay pa 'am sə bəlay. 2 Ɗo ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a ján way anahan sə njahay à kwalalan inde. Ɗo ahay ite tə tavay pa 'am məgujeguje. 3 Yesu a ɗakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Ɗowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. 4 Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəveɗ, aday məvuhom ahay tə ɗagay anan. 5 Zahav azar a, a guce pə saray pəkəraɗ, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. 6 Ənа pac a sləray cəna, a ɓutoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. 7 Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, ənа adak a bənan mbiyeɗ, ndaw ata kà nahak bay. 8 Ənа zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə səkat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay ɗukwen inde apan kwa kuro maakan.» 9 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə ɗowan a nə, â sləne 'am a anan.»

† **12:39** Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ **12:42** Ca pə 1 Laamiiɓe 10.1-13.

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?
Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10

10 Pə dəɓa anahan a wa nà, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà ɗo ahay tə jike nà, angamaw?»

11 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi ɗer aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday ɗo a azar a nà, Mbərom kà varak atan cəveɗ sa san anan itəbay. 12 Ɗo aday way anahan ahay inde nà, i njaɗ apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Ənа, ɗo aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjœk ata re. 13 Natiya, na jan atan 'am tə jike nà, anga ti ca apan, ənа tə canan bay, ti pak apan sləmay, ənа tə slәne bay, ti san awan bay re. 14 'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

“Ki pəken sləmay, ənа ki slənen awan bay.
Ki cen apan tə iɗe, ənа ki cinen anan anà awan bay.
15 Anga ɗo ataya nà,
tə tacak anan iɗe, anga aday tâ canan anà awan bay,
tə dəngəzlak anan sləmay a tinen, anga aday tâ slәne awan bay,
tə dərzlak anan mivel a tinen, anga aday tâ san awan bay.
Bina, abay ti mbəɗahan lœn anà ines a tinen ahay,
aday ni mbar atan.*”

16 «Ənа kwanay nà, tislen mivel, anga iɗe a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay ɗukwen ti slәne way ahay re. 17 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Ɗo maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu ɗo ɗiɗek aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan hənа ata awan, ənа tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə slәne way a kwanay a sə slәne hənа ata awan, ənа tə slənek awan bay re.»

Yesu a pəsak anan jike su ɗo sa casl ndaw ata awan
Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15

18 «Natiya kwanay nà, sənen anan jike su ɗo sa casl ndaw ata kutok: 19 Kuwaya, ɗowan a kà slənek ləbara sə bahay a Mbərom, aday kà sənak anan bay cəna, Ɗo sə Sədœk a nay ahay, a wuɗeh anan way a ma casl a à mivel anahan inde ata awan. Cəveɗ aday zahav sə guce apan ata nà, a ga minje tu ɗo matanan ata awan. 20 Ɗo maza aya ite, tinen ta ga minje tə saray pəkəraɗ, zahav sə guce apan ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivel awan. 21 Ənа, 'am ata a pak slәlay à mivel a tinen inde bay. Ti njahay mənjœk cəna, ɗəce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsak cəveɗ sa 'am a Mbərom. 22 Ɗo maza aya ite, tinen ta ga minje tə wulen sə adak zahav sə guce uda ata awan. Tinen tə slənek anan 'am a Mbərom nà, ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile sə daliyugo ahay. Way ataya nà, ti bənan mbiyeɗ anà 'am a Mbərom aday â nah bay. 23 Ənа ɗo azar aya nà, tinen ta ga minje tə yugo lele awan, zahav sə guce uda ata awan. Tinen kutok, tə slənek 'am a Mbərom nà, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nə səkat, kwa kuro mbərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde

24 Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu ɗo aday a zla à guvo, a casl ndaw. 25 Ənа luvon a ga bine siwaw nà, à alay a ɗo ahay tinen apan ti njak ahan ata nà, ɗo maniɗe a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan. 26 Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. 27 Ɗo sa ga mer à guvo ana ɗowan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à guvo nà, ndaw asənə, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?” 28 A mbəɗahan atan apan, a wa: “Sa casl uda nà, ɗo maniɗe uno.” Ɗo ataya tə cəce panan, ta wa: “A nak mâ ndaha anan wa hənа ɗaw?” 29 A mbəɗahan atan apan: “A'ay, anga ki i ndihen anan pi zek ta ndaw! 30 Mbəsiken anan tâ nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw

* **13:15** Ca pə Esaaya 6.9-10.

aday. Ata ni jan anà ɗo si mer su way uno ahay: Ɓinen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw ì de uno kutok.”»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan
Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

31 Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Ɗo a gəɓa wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. 32 Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulen sə zahav sə dədazl sə way sə kiɓe ahay fok. Ənа kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwen. A har ɗukwen, kawa dədazl si sé məduwen aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wuɗah
Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

33 Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wuɗah. Uwar a ra mənjœk, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsaɗaf maakan. A laɓ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

34 Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su ɗo ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza mənjəna jike bay. 35 A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata â təra, bina Mbərom a wa:

«Ni jan atan 'am tə jike,
ni ɗakan atan anan way mi ɗer a, kwa
à alay a daliyugo ɗukwen mə ndakay
a fan bay ataya awan.‡»

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

36 Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə ɗo ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə həɗəken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

37 Yesu a jan atan, a wa: «Ɗo sa casl ndaw, winen Wan su Ɗo. 38 Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, ɗo sə ɗəfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, ɗo sə ɗəfan apan anà ɗo sə huwan ataya ite re. 39 Ɗo sə Sədœk sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw ɗukwen, luvon sa ndav anan daliyugo. Ɗo sa car ndaw ahay ɗukwen, tinen maslay a Mbərom ahay. 40 Kawa ana ɗo sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i təra pə luvon sa ndav anan daliyugo ɗukwen matanan. 41 A alay ata nà, nen Wan su Ɗo, ni slənay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà ɗo sə huwan ahay aday sa man zek anà ɗo ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa. 42 Ti lar atan ɗukwen à bərom sə uko inde. A man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca. 43 A alay ata kutok, ɗo ɗiɗek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Ɗo aday sləmay inde apan nà, â slәne 'am a anan!»

Jike sə zlile mi ɗer aya awan

44 «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi ɗer a à guvo. Ɗo a njaɗ anan, a ɗer anan maza awan, a zla tə ataslay mivel awan. A sukom anan dala tə way anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa ɗer anan uda zlile anahan ata kutok.

45 «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu ɗo sa ga masa tə mədine ahay. 46 A njaɗ mədine lele awan, a sukom anan dala tə way anahan ahay fok, aday a sukom anan mədine ata kutok.»

Jike sə kəlef à zuvo inde

47 «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à dəlov inde, a ray ahay kəlef ahay bayan a cara cara ata awan. 48 A rah lele nà, ɗo sa ban kəlef ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kəlef ahay pə məgujeguje, tə walay a wa kəlef lele aya à mbulo, aday kəlef lelibay ataya ɗukwen tə guce atan. 49 Way i naa təra pə luvon sa ndav anan daliyugo ɗukwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan ɗo sə huwan ahay à wulen su ɗo ɗiɗek aya wa. 50 Ti lar anan ɗo sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

† **13:31** Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde. ‡ **13:35** Ca pə Jabuura 78.2.

51 Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənen way a anaya fok ɗaw?»

Tinen ite tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənak.»

52 Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kà ɗakak anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kà tərak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tə way wiya aya təke def uho ata awan.»

Ɗo sə Nazaratu ahay tə ɗəfak nga pə Yesu bay

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

53 Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan 54 à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sə wazay, a tətakan anan way anà ɗo ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njaɗay ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sə varan gədan ata anaw? 55 Winen nà, wan ana ɗo sə cəceɗ dədom ba? May anahan ɗukwen Mariyama. Məran aya ɗukwen, ɗa san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda. 56 Mərak anahan ahay dəna aya ɗukwen, ɗa san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njaɗay gədan matanan ata awanaw?» 57 Anga nan, tə ngəmak sa ɗaf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Ɗo ahay ta gan nga anà 'am ana ɗo maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nà, ɗowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

58 Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənjœk ca, anga tə təmahak sa ɗaf apan nga bay.

14

Amac ana Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

1 Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A slәne pə ləbara ana Yesu nà, 2 a jan anà ɗo anahan ahay, a wa: «Ɗowan ata nà, i ga nə Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata kà mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

3-4 Kwakwa ata nà, Hiridus a gəɓa anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà ɗo ahay tâ ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə ɗəfak anan ayak ù doh sə dangay. 5 Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vaɗ anan Yuhana. Aya əna, kà vəɗak anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, ɗo maja'am a Mbərom wanahan.

6 Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anà Hiridus tu ɗo anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus, 7 a mbaɗay i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

8 Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nâ cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tâ gəɗak ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gaɗ anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

9 Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna ɓa kà mbaɗak anan pa 'am ana ɗo anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tâ varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan. 10 Suje a zla ù doh sə dangay saa gəɗay ahay nga ana Yuhana. 11 Ta nay anan ta nga a Yuhana ma ɗaf a à kwatama inde, tə varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan. 12 Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəɓay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəɓa anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo ɗara

Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

13 Yesu a slәne Yuhana kà məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay ɗəkɗek, a zla way anahan kəcah pə ɗo ahay wa à kiɓe.

Ɗo ahay tə sləne sa jəka tinen à kiɓe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tə pərahan azar à kiɓe tə saray. 14 Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà ɗo ahay bayak awan. Ɗo ataya ta gan ǐ zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan ɗo sə ɗəvac a tinen ahay.

15 Suko a ga bine siwaw nà, njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna ɗukwen mənuko à man kiɓe. Suwan, mbakan cəveɗ anà ɗo ahay tâ zla à wulen su doh ahay. Ata ti njaɗ sə sukom way sa pa ahay.»

16 Yesu ite, a mbəɗahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

17 Tinen ite tə mbəɗahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna ɗukwen si tapa sa pen ahay ɗara tə kəlef ahay cuwcuwwe coy.»

18 Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!» 19 A jan anà ɗo ahay tâ njahay pa nga sə gujeɗ à məndak. A gəɓa anan tapa sa pen a ɗara ataya, tə kəlef a cew ataya awan. A ca iɗe à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya ǐ zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tâ gəzlan anan anà ɗo ahay. 20 Ɗo ataya fok ta pak, tə rahak ɓah ɓah. Njavar anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. 21 Ɗo sa pa way à man ata ɗukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ɗəkɗek aday nà, ta ga mbulo ɗara, mənjəna sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21

22 Pə dəɓa ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ ján à kwalalan inde, aday tâ lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan ɗo ahay à dəɓa a tinen wa. 23 Tə gəzla nga tə ɗo ahay lele nà, a zla way anahan à ɓəzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

24 A alay ata nà, kwalalan winen dəren coy. Maɗ winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan. 25 Aday iɗe kà cəɗek lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray. 26 Njavar anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yiɓyeɓ, ta wa: «Həna anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

27 Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kâ jəjiren bay.»

28 Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay ǐ nen nâ zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

29 Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan. 30 Əna a canan ayak anà maɗ nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

31 Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Aɗaf nga anak a kac ike ɗaw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

32 Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, maɗ a mbəsak sa ɓal cite. 33 Njavar anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə ɗiɗem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

34 Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. 35 Ɗo su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, ɗo ahay ta ray anan ahay ɗo sə ɗəvac ahay fok. 36 Ta gan amboh â mbəsakan cəveɗ anà ɗo ɗəvac ataya tâ laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tâ mbar ite. Ɗo sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

15

Atətak way sə bije ahay
Markus 7.1-13

1 Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa: 2 «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa ɗaf mənjəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Aday kwanay ɗukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsen anan 'am a Mbərom

angama kəla anaw? 4 Anga Mbərom a ja
nà: “Ɗəfan apan anà bəbay anak tə may
anak*” aday “Kuwaya ɗowan a kà jak 'am
lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may
anahan nà, sa vaɗ anan.†” 5 Ənа kwanay ki
jen nà, kak ɗowan a kà jak anan anà bəbay
anahan kabay anà may anahan: “Way uno
abay saa mak anan zek ata nà, kà tərak anà
Mbərom.” 6 Ata i ɗəfan apan anà atə bəbay
tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsen
anan way a Mbərom ma ɓan awan, anga sə
pərahan azar anà atətak way sə bije ahay.
7 Kwanay aday nà, mbaɗəmbaɗa aya awan.
Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom ɗiɗem
awan, Mbərom a wa:
8 “Ɗo anaya tə həro nga nà, ta 'am ɗəkɗek,
mivel a tinen aya nə dəren ti nen.
9 Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə
kəriya awan.
Bina tinen apan ti tətakan anan anà ɗo
ahay nà,
way sa nga a tinen ahay ɗəkɗek.‡”»

Way sa ga məsagar pu ɗo
Markus 7.14-23

10 Yesu a ngaman ayak anà ɗo ahay tâ nay
pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken
uno sləmay, sənen 'am a anan. 11 Saa ga
məsagar pu ɗo nà, way sa zla ta 'am ì zek
su ɗo ata bay. Ənа way sa ga məsagar pu ɗo
nà, way sa nay ta 'am ì zek wa aɗəka.»

12 Njavar anahan ahay tə həɗəken ayak
pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja
ata nà, kà cəɓak anan anà Farisa ahay nə,
ka san biɗaw?»

13 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à
bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna,
ti ndaha wa zek. 14 Mbəsiken atan. Tinen
nà, hurof sə bənan alay anà hurof ahay
aɗəka. Kak aday ɗo hurof a winen apan i
bənan alay anà ɗo hurof a cəna, ti slahay nə
cew maya à gujar inde.»

15 Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Ɗakan
umo anan 'am sə jike ata ite!»

16 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Hus
həna ɗukwen, kwanay kə sənen fan bay
ɗaw? 17 Way sa zla ì zek su ɗo ta 'am nà, a
zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə
mətilen, kə sənen bay re ɗaw? 18 Ənа way
sa nay uho ù ɗo wa ta 'am nà, a nay ahay nə
kwa à mivel wa. Ata sa ga məsagar pu ɗo
nà, way ata kutok. 19 Anga sa nay à mivel
su ɗo wa kutok cəna, way kawa ajalay nga
lelibay aya, avaɗ nga su ɗo, aga mədigweɗ,
aga vuwar, akar, agaɗ mungwalay, agəɗan
azar ù ɗo. 20 Natiya, sa ga məsagar pu
ɗo kutok nà, way ataya awan. Bina, apa
way mənjəna sə banay alay kawa ana bije
a kwanay ahay sa ja nà, a ga məsagar pu ɗo
bay.»

Uwar a inde winen Kanana ahay a ɗaf nga pə Yesu
Markus 7.24-30

21 Yesu a slabak way anahan à man ata
wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus
tə Sidon. 22 A man ata awan, uwar a inde,
ɗo sə pəra, winen Kanana ahay. A nay
à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan:
«Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite,
bina dəna uno winen tə setene awan, a
bənan ɗəvac bayak awan.» 23 Ənа Yesu kà
mbəɗahak anan apan bay.

Ənа njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta
wa: «Miter, kem, ɓal anan aday â mbəsak
iken, bina winen apan i vawak uko nga tə
abəbal awan.»

24 Yesu a mbəɗahan apan anà njavar ana-
han ahay, a wa: «Nen mə slənay a nà, anga
ɗo sə pəra ahay bay. Ənа nen mə slənay a
nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila
ahay wa ata awan.»

25 Uwar ata a həɗek pə cakay anahan asa,
a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno,
mo zek!»

26 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a wa:
«Sə gəɓa anan way sa pa sə gwaslay ahay,
sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a
ɗaw?»

27 Natiya kutok asa, uwar ata a wa:
«Matanan, bahay uno, ənа kəla ahay
ɗukwen ta pa way sə pəpas pə tuwez ana
bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

28 Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, aɗaf
nga anak nə məduwen awan. Â tərak nə
kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dəna anahan ata a
mbar.

---

* **15:4** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.
† **15:4** Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9.
‡ **15:9** Ca pə Esaaya 29.13.

Yesu a mbar ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan

29 Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla
way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A
ján à ɓəzlom, a njahay way anahan à man
ata awan. 30 Man su ɗo a a nay ahay pə
cakay anahan, ta zlan anan ayak tu ɗo mə
kuray saray aya awan, ɗo hurof aya awan,
ɗo vədal aya awan, ɗo maandak aya awan
pi zek tu ɗo sə ɗəvac ahay bayak a cara cara.
Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a
mbar atan fok re. 31 Ana ɗo sə ɗəvac ahay
sa mbar fok ata nà, a gan masuwayan anà
ɗo ahay bayak a cite, anga tə canan anà
ɗo maandak aya ta ja 'am kutok, ɗo vədal
aya tə mbərak, ɗo ma mac saray ataya tinen
apan ti zla kutok, hurof ahay tə canan iɗe
zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran
nga anà Mbərom sə Isəra'ila ahay.

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo fuɗo

Markus 8.1-10

32 Yesu a ngaman anà njavar anahan
ahay, a jan atan: «Ɗo a anaya tu go ì zek wa,
anga mənuko pə kərtek a luvon maakan
həna, way sa pa ibay. Ni mba apan sə
mbəsak atan tâ zla agay ta may awan bay,
anga ti sa ga bəle pə cəveɗ.»

33 Tinen ite ta jan: «Aday ɗì njaɗay way sa
pa anga ɗo a anaya fok à kiɓe inde à man a
anan awanaw?»

34 Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə
pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Cuwɓe, tə
kəlef ahay mənjœk.»

35 Matanan Yesu a jan anà ɗo ahay tâ
njahay à məndak. 36 A gəɓa anan tapa sə
pen a cuwɓe ataya awan, pi zek tə kəlef a
təke, a gan ayak suse anà Mbərom, a gəzla
anan ì zek wa, a varan anan anà njavar
anahan ahay tâ gəzlan anà ɗo ahay. 37-38 Ɗo
a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fuɗo,
mənjəna sə baslay anan uda uwar ahay pi
zek tə gwaslay ahay. Ta pak, tə rahak fok a
tinen awan. Tapa sə pen mə mbəsak ata nà,
a ga cəkarak cuwɓe re.

39 Coy, Yesu a mbəsak anan ɗo ahay tə
gəzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa
zla pə cakay sə wulen su doh sə Magadan.

16

Farisa ahay tə Saduki ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

1 Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə
Saduki ahay tə tavay den pə cakay anahan.
Tə cəce panan wa masuwayan sə way sa
nay ahay à mburom wa, anga ta gan may
sa ban anan pə kwande. 2 Yesu a mbəɗahan
atan apan, a wa: «Pac kà slahak ù doh
nà, zamburom a ca ngəlaɓaɓa, ata ki wen:
“Sidew nà, pac i dav.” 3 Aday duwdew
sa pac sə sləray ahay ite, kak matapasl kà
ɗəfak aday a ca ngəlaɓaɓa nə ki wen: “Biten
nà, iven i ga.” Way sa ga à mburom tə
way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənen a
agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə
sənen pə way sə təra à alay a wuswes a anan
inde sabay ata nà, angama kutok anaw?
4 Ɗo sə biten ahay nà, huwan aya aday
tə mbəɗahan lœn anà Mbərom re. Tinen
ta gan may nà, anà masuwayan. Ənа ti
canan anà masuwayan sə awan sabay, kak
si masuwayan sə təra pə Zonas, ɗo maja'am
a Mbərom ata aday.»

A mbəsak atan à man ata awan, a zla way
anahan.

Wuɗah sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay

Markus 8.14-21

5 Aday à alay a tinen apan ti takas bəlay
nà, njavar anahan ahay tə mbəɗəkek anan
nga sə gəɓa tapa sə pen à alay inde. 6 Yesu
a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bənen
nga a kwanay nə lele pə wuɗah sə Farisa
ahay tə Saduki ahay wa.»

7 Ənа tinen ta ja à wulen a tinen inde nà:
«I ga nə a ja pə pen ɗə gəɓak à alay inde bay
ata awan.»

8 Yesu ite a san way a tinen a sə bayak ata
zle re. Anga nan, a cəce patan wa, a wa: «Kə
bayiken, na ja nə anga tapa sə pen inde pik-
wen ibay nà, angamaw? Kwanay munok
aya pa sa ɗaf nga pə way. 9 Kə sənen apan
fan bay ɗaw? 'Am sə pen tapa ɗara, aday
ɗo ahay mbulo ɗara ta pak, tə rahak aday
kà mbəsakak re ata, aday kə rihen anan
cəkarak ahay ata nà, kə mbəɗəkek ikwen à
nga wa ɗaw? 10 Aday 'am sə pen tapa cuwɓe
nen sə varan anà ɗo ahay mbulo fuɗo, ta
pa, ta rah, aday kə rihen anan cəkarak ahay

ata nà, kə sənen apan sabay kələɗaw? 11 Na jak ikwen nə 'am sə pen bay. Kwanay kə sənen bay nà, angamaw? Aya əna, bənen nga a kwanay pə wuɗah sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay wa lele.»

12 Natiya kutok, ta sa san sa jəka a jan atan nə pə wuɗah sə pen bay, əna pə atətak way sə Farisa ahay ta sə Saduki ahay nà, na.

Piyer a ɗakay anan nà, Yesu nə Almasihu, Wan a Mbərom
Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

13 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pə cakay sə wulen su doh a sə ngaman Kaysariya Filipi ata awan. A man ata awan, a cəce 'am pə njavar anahan ahay wa, a wa: «Ɗo ahay ta ja pi nen, nen Wan su Ɗo nà, nen nə wayaw?»

14 Tinen ite tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ɗo hinen ahay ta wa, iken Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata awan. Ɗo maza aya ta wa, iken Eliya, ɗo maja'am a Mbərom. Ɗo azar aya ɗukwen ta ja nà, iken Yeremiya, ɗo maja'am a Mbərom, kabay iken ɗo hinen à wulen su ɗo maja'am a Mbərom ahay.»

15 Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

16 Simon Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

17 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kà ɗəfak apak alay sə mazlaɓ anahan coy. Anga sə ɗakak anan way a ɗiɗek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina ɗo zənzen a bay. 18 Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkəraɗ.* Pə pəkəraɗ a anan kutok, ni halan apan nga anà ɗo sa ɗaf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. 19 Ni varak lakile sə təɓa anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ɓan pə daliyugo cəna, winen ma ɓan a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite ɗukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

20 Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə ɗakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a ɗakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa
Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

21 Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsalima. Ata, məceɗ sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vaɗ nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

22 Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. A tərak matanan bay!»

23 Yesu a mbəɗa apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəveɗ uno wa. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù ɗo zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

24 Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak ɗowan a a nan sə pəruho azar nà, â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, â tavak dədom anahan mə zləlngaɗ awan, â pəruho azar. 25 Anga kâ nak anan anà ɗowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan aɗəka. Əna ɗowan a kà lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njaɗ anan uda way anahan. 26 Bina, ɗo kà sak a njaɗ anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kà lizek anan nə, saa gan dəɗaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday ɗo zənzen i var sə bəmbaɗ anan sifa anahan nà, inde ɗaw? 27 Nen Wan su Ɗo, ni nay ahay tə mazlaɓ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. 28 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗowan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Ɗo i nay tə bahay anahan a təke aday.»

* **16:18** Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkəraɗ.

17

Zek a Yesu a mbəɗa pə iɗe ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

1 Pə dəɓa anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəɓa pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à ɓəzlom a inde zəbor awan. 2 Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbəɗahan atan pə iɗe. Tə canan anà jœr anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteɗen atan kawa pac. Zana anahan pi zek ɗukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan. 3 Njavar anahan ataya tə canan anà atə Musa tə Eliya ɗo maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

4 Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

5 Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mivel bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

6 Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz. 7 Yesu a həɗəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabiken, kâ jəjiren bay.» 8 Ta sa cakaf nga asanaw nà, ɗowan inde pə cakay ana Yesu sabay, a mbəsak winen a kərtek coy.

9 Tinen apan ti dazay à ɓəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à ɓəzlom wa ata nà, kâ si jen anan à ɗowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Ɗo, saa slabakay à məke wa ata awan.»

10 Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, anga-maw?»

11 Yesu a ɗukwen a mbəɗahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. 12 Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday ɗowan kà sənak apan bay. Ta gak anan anà Eliya way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday ɗukwen ti gan anà Wan su Ɗo azanan nə matanan re.» 13 Atə Piyer tə sənak kwayan'a a ja 'am ata nà, pə Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

14 Aday tə dəzley ahay pə cakay sə ɗo ahay cəna, ɗowan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, 15 a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. Â gak ì zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan ɗəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à a'am inde. 16 Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbak apan sə mbəro anan bay.»

17 Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, aɗaf nga a kwanay ma kac awan kələɗaw? Kə sənen anan cəveɗ a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!» 18 Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana ɗowan ata a mbar à alay ata acəkan.

19 Pə dəɓa anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə həɗəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

20 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Anga aɗaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kak abay aɗaf nga a kwanay â ga inde nə mənjœk kawa wan sə bəzan ɗukwen, ki jen anan anà ɓəzlom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” ɗukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [21 Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

Yesu a ɗakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

22 Pə luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mə halay nga aya pə kərtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su Ɗo nà,

ti varan nen à alay inde anà ɗo sə daliyugo ahay. 23 Tinen ite, ti vaɗ nen à məke, aday pə luvon maakan anahan a cəna, ni slabakay ahay à məke wa.» Njavar anahan ahay tə slәne 'am ata cəna, mbac a slahay patan wa tə mindel asa.

Yesu a var jangal

24 Tə dəzle à Kafarnahum cəna, ɗo sə cakal jangal anga doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay, ta nay ahay pə cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sə mazlaɓ a Mbərom itəbay ɗaw?»

25 Piyer a mbəɗahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sə cəce pə Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sə uho a anaya ti təma jangal nə pə waya wa anaw? Pə wan su kon aya wa ɗaw, kabay pə mədurlon ahay wa ɗaw?»

26 Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Pə mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sə agay ahay nə ti hamay bay ba? 27 Aya əna, ɗâ saa ga way sə cəɓan anà ɗo ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à a'am inde. Kəlef anak a saa bənay ahay pa 'am ata cəna, təɓan anan 'am, ki tan à nga uda à dala təɗe i sla anga mənumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

18

Waya sə zalay ɗo hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Markus 9.33-37, 42-48; Lukas 9.46-48, 17.1-2

1 A alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tə həɗəken ayak pə cakay, aday tə cəce panan, ta wa: «Waya sə zalay ɗo hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?»

2 Yesu a ngaman ayak anà wan cəɗew a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen. 3 A wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hәna: Kak kə mbəɗihen aday sə təra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cəna, ki dəzlen à bahay a Mbərom inde bay. 4 Ɗowan a kà mak anan nga anahan à məndak kawa wan a anan nà, sə təra ɗo məduwen a à bahay a Mbərom nà, winen awan.

5 «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa hәna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, ɗowan ata a təma nə nen awan. 6 Əna kak ɗo kà vak atan saray pə cəveɗ anà ɗo cəɗew anaya sa ɗaf upo nga ata nà, suwan pə winen tô ɓanan van à dungo aday tô larak anan ayak à bəlay inde.

7 «Ayaw! Ɗəce inde pə daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anà ɗo ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, əna ɗəce inde anga ɗo aday way ata a təra tə alay anahan ata awan. 8 Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken ǐ ines inde cəna, gaɗ anan, lar anan dəren. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom, iken ma gaɗ alay awan kabay tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla ù uko sə mbacay itəbay ata inde tə alay aya cew, saray anak ahay səndaɓ cew nà, na. 9 Kak iɗe anak i sapat iken sa ga ines cəna, ndaha anan, lar anan dəren tə iken. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə iɗe anak a kərtek mbiyan'a ta sa zla à dəlov sə uko inde tə iɗe anak aya cew maya nà, na.

10 «Gen anan ngatay anà zek lele anga pa sə kəɗey anan ɗo cacəɗew a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen hәna: Maslay a Mbərom ahay inde mə tavay aya pa 'am a Bəbay uno pac pac sa gan atan nga. [11 Anga nen Wan su Ɗo na nay ahay nà, sa tam anan ɗo mə lize aya awan.]»

Jike sə təman mə lize awan

12 «Kə bayiken nə kəkəmaw? Kak ɗowan a nà, təman anahan ahay inde səkat, aday kərtek à wulen a wa kà lizek nà, i ga kəkəmaw? I mbəsak anan kwa kuro dəsuɗo nga dəsuɗo mə lize bay ataya à ɓəzlom, i zla saa pəlay anan winen mə lize ata biɗaw? 13 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hәna: Kak kà njaɗak anan mə lize ata nà, i taslay mivel tə winen nə zal tə tinen mə lize a bay aya kwa kuro dəsuɗo nga dəsuɗo ataya awan. 14 Matanan kutok re, Bəbay a kwanay a winen à bagəbaga mburom ata nà, a nan ɗowan â lize kwa kərtek à wulen su ɗo ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mərak anak pə cəveɗ sa ga ines wa nə kəkəmaw?

15 «Yawa matanan, kak mərak anak kà
gak ines nà, zla à man anahan awan, jan
anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a
sa ga lelibay ata awan. Kak kà pəkak anak
apan sləmay nà, ki njaɗ anan mərak anak
maza awan. 16 Ənа hinahibay i ngam sə
pəkak apan sləmay pa 'am ata bay. Kak
matanan nà, zla pə cakay anahan kwanay
cew tu ɗo hinen, kabay kwanay maakan à
alay inde. Anga: “Kak ɗowan a kà zlahak
pu ɗo nà, tâ njaɗ ɗo sə side way ata ɗo ahay
cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a
Mbərom sa ja.* 17 Kà sak a ngam 'am su ɗo
ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am
su ɗo uno ahay, aday ata ti jan apan kutok.
Kà sak a ngam sa pak apan sləmay bay re
cəna, ɗo matanan ata ɗukwen, ca apan nə
kawa ɗo sə pəra, kabay winen ɗo sə cakal
jangal tə danakay ataya awan.
18 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a
həna: Way a kwanay saa ɓan pə daliyugo
cəna, i ɓan zek matanan à mburom. Way
a kwanay saa pəsak anan həna pə daliyugo
ata ɗukwen, i pəsak zek à mburom re.
19 «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak
ɗowan aya cew pə daliyugo aday 'am kà
zlak atan pi zek sə cəce way cəna, Bəbay
uno à bagəbaga mburom ata i varan atan
kawa ana tinen sa gan may ata awan.
20 Anga ɗowan aya cew kabay maakan ta
sak a halay nga tə sləmay uno cəna, nen
inde à wulen a tinen a re.»

Jike su ɗo aday a ngam sə pəsen anan ines anà ɗo itəbay ata awan

21 Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu,
a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay,
mərak uno inde, kà gak uno ines nà, ni
pəsen anan nà, saray jugumaw? Hus à
saray cuwɓe biɗaw?»
22 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «A'ay!
Ki pəsen anan saray cuwɓe bay, ənа saray
kwa kuro cuwɓe məcapar cuwɓe.
23 «Matanan kutok, bahay a Mbərom a
ga minje nà, tə bahay a inde, a nan ɗo si
mer su way anahan ahay fok tâ haman
anan gudire anahan ahay fok cite. 24 A
dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan
ahay ɗowan a inde, dala ata apan nə bayak
awan. 25 Ɗowan ata ite, zlile anahan a saa
hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a
jan anà ɗo si mer su way anahan a azar aya
nə tâ sukom anan way tə way ana ɗowan
ata fok, tu ɗo su doh anahan ahay, ti zek
anahan a təke, aday i saa slan pə gudire
anahan. 26 Ɗowan ata ite, a nay a dukwen
gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh,
ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga
ngatay aday!” 27 'Am anahan ata a gan ì zek
wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan
zek anahan awan, aday a mbəsakan anan
gudire ata fok re.
28 «Ɗowan ata a təmay uho lele nà, tə
zlangay tu ɗo si mer su way hinen, aday
abay gudire anahan inde apan ite. Aday
dala anahan apan *dinar* səkat kərtektəkke†.
A ban anan, a jakan alay pə dungo. A jan, a
wa: “Si ki humo anan dala uno həna.” 29 Ɗo
sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec
ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay
aday, ni hamak anan way anak fok.” 30 Ənа
winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla
anan à dangay, a dərazl anan hus pə luvon
ana ɗowan ata saa hamay anan gudire ata
awan. 31 Ɗo a tinen a sa taa ga mer su way
pi zek ataya tə canan cəna, a cəɓan atan
bayak awan. Ta zla àga bahay ata awan, tə
ɗakan anan ləbara ata awan.
32 «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak
asa, a jan: “Iken nà, ɗo si mer su way
lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan
gudire anak abay ki humo ata awan, anga
ka gak uno amboh. 33 Aday ka mba apan
sə pəsen anan anà ɗo kwanay ì mer su way
inde maya ata kətanan bay nà, angamaw?”
34 Anga nan bahay ata a ga apan mivel,
a ban anan maza awan, a varan anan à
alay inde anà suje ahay, tâ tacak anan ayak
à dangay, tâ ga anan alay, hus pə luvon
anahan sə hamay anan gudire ata awan.»
35 Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka
sak a pəsen anan anan ines anà mərak a
kwanay ahay tə mivel kərtek a bay cəna,
Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay
aya ɗukwen matanan kutok.»

19

* **18:16** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. † **18:28** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

Atətak way pa 'am sa razl uwar
Markus 10.1-12

1 Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak
way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya,
ta day uho sə zlinder sə Urdon. 2 Ɗo ahay
bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan
ɗo sə ɗəvac a tinen ahay.
3 Aday Farisa ahay tə həɗəken ayak pə
cakay saa ban anan pə kwande, ta jan:
«Tawrita kà varak anan cəveɗ anà mungol
sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura
ɗaw?»
4 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere
a Mbərom ata itəbay ɗaw? A dələn anahan
a inde ɗukwen, Mbərom a ndakay ɗo nà,
mungol tə uwar.* 5 Aday a ja nà: “Anga
nan, ɗo mungol a i mbəsak anan bəbay
anahan tə may anahan, i həɗek pə cakay
ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti
təra nà, zek kərtektəkke coy.†” 6 Ti naa təra
kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek
sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə
japay anan ata, ɗowan â sa gəzla anan kula
bay.»
7 Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan
cukutok nà, Musa a varan cəveɗ ù ɗo aday
â varan ɗerewel à alay inde anà uwar
anahan aday â razl anan nà, angama kəla
anaw?»
8 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Musa a sa varak ikwen cəveɗ sa razl anan
uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga
a kwanay a kà zalak. Cəkəbay, pə dələn
a wa ɗukwen, cəveɗ inde sa razl uwar
ibay re. 9 Nen apan ni jak ikwen: Kak
ɗowan kà rəzlak anan uwar anahan, aday
kà gəɓak uda uwar hinen, ɗowan ata kà gak
mədigweɗ, si kak a ban atan pi zek tu ɗo
aday.»
10 Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay
matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà,
suwan tâ gəɓa zek bay biɗaw?»
11 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Ɗo ahay fok ta mba apan sə təma atətak
way a anan bay. Si ɗowan aya Mbərom
sə varan atan gədan ata way anahan aday.
12 Bina, ɗo ahay inde tə gəɓa uwar bay anga
tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya
ɗukwen tə dədasl atan adədasl. Ɗo azar aya
ite tə gəɓa uwar bay anga 'am sə bahay a
Mbərom a wanahan. Ɗo inde a nan sə təma
atətak way a anan nà, â təma kutok.»

Yesu a ɗaf ngama pə gwaslay ahay
Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17

13 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok nà,
ɗo ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəɗew
aya anà Yesu, anga aday â ɗaf patan alay
sə ngama. Ənа njavar anahan ahay ta ca
apan ɗo ahay tinen apan ti nay anan ahay
gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan
'am anà ɗo ataya awan. 14 Ənа Yesu a jan
anà njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken
anan ahay gwaslay ahay, kâ gifen atan 'am
sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a
Mbərom mə lavay zek awan aɗəka nà, anà
ɗo sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»
15 Yesu a dazlan a ɗaf ngama pə gwaslay
ahay a kutok, aday a zla way anahan à man
ata wa, a həɗek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlile awan
Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

16 Natiya asa, ɗowan a inde, winen
njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A
cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni
saa njaɗ sifa sa ndav bay ata anaw?»
17 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kə cəce
puno wa way sa ga lele awan nà, anga-
maw? Ɗo lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek.
Ənа a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban
anan 'am sə Tawrita ahay.»
18 Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana
Tawrita wura aya anaw?»
Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kâ vaɗ nga
su ɗo bay. Kâ ga mədigweɗ bay. Kâ ga akar
bay. Kâ gaɗ mungwalay pu ɗo bay. 19 Ɗəfan
apan anà atə bəbay tə may anak.‡ Pəlay
anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə
pəlay anan nga anak ata awan.§»
20 Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok
nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə
wuraw?»
21 Yesu a jan: «Kak a nak sə təra ɗo
mənjəna ines fok cəna, zla, sukom anan
way tə way anak ahay fok, aday varan
anan dala awan anà ɗo mətawak aya

* **19:4** Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2. † **19:5** Ca pə Laataanooji 2.24. ‡ **19:19** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20. § **19:19** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

awan. Matanan kutok, ki i njaɗ zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

22 Ɗowan ata a slәne 'am ata cәna, a cәɓan,
a zla way anahan, anga winen zlile awan.

23 Yesu a jan anà njavar anahan ahay
kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə
ɗiɗem a hәna: Ma dan 'am awan anà ɗo
zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.
24 Kə sənen apan zle, zlugweme i ndərmaɗ
tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Ənа ma
da 'am a sə zalay way ata nà, ɗo sə zlile sa
zla à bahay a Mbərom inde.»

25 Njavar a Yesu ahay tə slәne 'am ata
cәna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta
wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa
mba apan saa tam aday sa zla à bahay a
Mbərom inde anaw?»

26 Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu ɗo zənzen
a nà, i ga zek kula bay, ənа pə Mbərom nà,
matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

27 Piyer a mbəɗahan apan ta sa jan kutok:
«Aday manay hәna nà, mə mbəsakak anan
way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa
təran umo nà, magwagway wuraw?»

28 Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen
tə ɗiɗem a hәna: Pə uho sa nay, à alay nen
Wan su Ɗo ni njahay pa man sə njahay
sə bahay sə mazlaɓ uno nà, kwanay ɗo sə
pəruho azar ahay ɗukwen, ki i njihen pa
man sə njahay ahay kuro nga anahan a
cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila
ahay kuro nga anahan a cew ite re. 29 Aday
kuwaya ɗowan a kà mbəsakak doh ana-
han ahay, mərak anahan ahay, bəbay ana-
han pi zek ta may anahan, gwaslay ana-
han ahay kabay guvo anahan ahay anga
slәmay uno cәna, i njaɗ uda way anahan
ahay nə məcapar bayak awan, aday i njaɗ
sifa sa ndav bay ata re. 30 Anga aday kutok
nà, ɗo sa lah pa 'am hәna ataya bayak a ti i
təra ɗo mə dədəɓa aya cite asa. Aday ɗo sə
dəɓa ahay bayan a, azanan ti i təra ɗo ma
lah aya ite.»

20

Jike su ɗo sa ga mer à guvo ahay

1 Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə
bahay a Mbərom nà, hәna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra
ɗo ahay à guvo. 2 Ta ga masa tu ɗo anahan
a sa ra ataya nà, i haman atan hway cәna,
dala sə *dinar* kərtek*. Aday a zla atan à
guvo. 3 Tə njamde dəsuɗo asa, a zla sə pəlay
ɗo ahay. A canan anà ɗo hinen ahay ite,
tinen mə tavay aya, mer su way inde patan
ibay. 4 A jan atan ite: “Zlen à guvo uno,
ni hamak ikwen dala kawa sə ɗo ahay təɗe
sə haman ataya awan.” 5 Ta zla à guvo
anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sə
guvo a zla sə pəlay ahay ɗo maza aya re.
A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə
kwakwakwa awan. 6 Tə njamde ɗara a zla
asa, a njaɗ ɗo ahay mə tavay aya, mer su
way inde patan ibay re. A cəce patan wa:
“Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan
bay nà, angamaw?” 7 Tə mbəɗahan apan,
ta wa: “Ɗowan kà rak manay à guvo bay
kutok nà, mâ ga nə mer sa maw?” Bahay
sə guvo ata a wa: “Hayak ikwen ahay, zlen
à guvo uno, mer su way inde.”

8 «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo
a jan anà bahay su ɗo si mer su way ahay:
“Ngaman ayak anà ɗo si mer su way ahay,
haman atan dala a tinen. Dazlan pu ɗo
dœk ataya wa, ki ndav anan tu ɗo sə lahak
ayak à guvo ata awan.” 9 Ɗo sa zla à guvo
tə njamde ɗara ataya ta zlak ayak. Ta
njaɗ kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek
kərtek. 10 Ɗo sa zla à guvo pa 'am ataya
ta zlak ayak bine siwaw nà, a ga patan
nə tinen ti njaɗ dala sə zalay anan ɗo sa
zlak ayak à guvo dœk ataya awan. Aday
ɗukwen ta njaɗ nə *dinar* kərtek kərtek a re.
11 Tə təma anan dala a tinen cәna, ta ma nga
sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa:
12 “Ɗo sa nay ahay hәniniye ataya ɗukwen,
ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa haman
atan hwiya kawa manay. Manay aday
nà, ma ga mer nə hway à pac inde, ma
yak nga nə ndəlekeke.” 13 Bahay sə guvo
a mbəɗahan apan anà ɗowan a tinen a
kərtek a, a wa: “Car uno, na gak iken tə
danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa
anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak
hway nà, *dinar* kərtek biɗaw? 14 Təma dala
anak, zla way anak. U no ni varan anà
ɗowan mədakwidok a anan kawa ananak.

* **20:2** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

15 Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su
way tə dala uno kawa su no biɗaw? Ka ga
sərak nà, pi nen sa gan sumor anà ɗo ahay
ata ɗaw?”»
16 Yesu a zəga anan apan kutok, a wa:
«Natiya, ɗo mədakwidok aya ti naa lah,
aday ɗo mama'am aya ɗukwen ti naa təra
mədakwidok aya kutok re.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

17 Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà,
a ngaman anà njavar anahan ahay kuro
nga cew ataya à wulen sə ɗo ahay wa, a jan
atan, a wa: 18 «Sənen anan həna, mənuko
apan ɗi zla à Urəsalima. A man ata awan,
ti varan nen, Wan su Ɗo, à alay inde anà
bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay.
Ti go sariya aday sa vaɗ nen, 19 ti varan nen
à alay inde anà ɗo sə pəra ahay. Tinen ite,
ti mbasay upo, ti ndaɓay nen, aday ti daray
nen pə dədom mə zləlngaɗ awan. Pə dəɓa
anahan a wa, luvon maakan anahan i təra
nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa

Markus 10.35-45

20 Natiya kutok, uwar ana Zebede, may
ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay
ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo sə cəce
panan wa way. 21 Yesu a jan, a wa: «A nak
nə maw?»
Uwar ata a mbəɗahan apan kutok, a wa:
«Gwaslay uno ahay cew həna! Varan atan
cəveɗ sə njahay pə cakay anak à bahay
anak inde ite. Ɗo kərtek a à alay puway
anak inde, ɗo hinen ɗukwen à alay gula
anak inde ite.»
22 Əna Yesu a mbəɗahan atan apan ite:
«Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay
jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sə
ɗəce uno sa saa sa ɗaw?»
Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba
apan!»
23 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Tə
ɗiɗem awan, ki i sen məndolor sə ɗəce kawa
anuno saa sa, əna anjahay à alay puway
uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var
apan cəveɗ a bay. Man ataya mə lavay zek
aya nà, anà ɗo a Bəbay uno sə walay atan
saa njahay apan ataya awan.»
24 Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne
ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivel pu ɗo a
cew ataya cite. 25 Matanan, Yesu a ngaman
atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan
atan, a wa: «Kə sənen zle, bahay sə daliyugo
ahay tinen apan ti ga bahay pə ɗo ahay nə
tə məgala. Aday ɗo sə lavan nga anà ɗo
ahay ɗukwen, ta ka anan nə məgala a tinen
ahay. 26 Əna, à wulen a kwanay nà, way
ataya tô təra itəbay. Aɗəka bay, a nan anà
ɗowan a sə təra ɗo məduwen a cəna, â gan
mer su way anà ɗo azar aya awan. 27 Aday,
kak ɗo a kwanay a kərtek a a nan sə təra
ɗo mama'am a cəna, â təra ɓile a kwanay
a fok aday. 28 Bina nen Wan su Ɗo na nay
ahay nà, aday ɗo ahay tû go mer su way
bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su
way anà ɗo ahay aɗəka, ni var anan sifa
uno saa bəmbaɗay anan ahay man su ɗo
ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

29 Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen
apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Ɗo
ahay tinen apan ti pərahan azar bayak
awan. 30 Ɗowan aya inde cew hurof aya,
tinen mə njahay aya pə cakay cəveɗ. Tə
sləne Yesu winen apan i zla tə cəveɗ a tinen
ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a
manay, wan a Dawuda, mâ gak ì zek wa
ite!»
31 Ɗo a sa zla ataya ta ma nga sə gafan
atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»
Əna ɗowan a hurof ataya tə zəga anan
apan sa zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ba-
hay a manay, wan a Dawuda, mâ gak ì zek
wa ite!»
32 Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a
cəce patan wa: «A nak ikwen nâ gak ikwen
nə maw?»
33 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Bahay,
təɓan umo anan iɗe ite!»
34 Ta gan ì zek wa anà Yesu. A laman anà
iɗe a tinen. Kwayan'a iɗe a tinen ahay tə
təɓa ngurret. Tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a zla à Urəsalima

Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

21

1 Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, 2 ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ta may anahan a ma ɓan awan. Natiya, pəsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. 3 Ta sak a jak ikwen awan a dəp nà, mbəɗihen atan apan nə: “Bahay a gan atan may, i may atan həniniye.”»

4 A təra matanan, anga aday 'am ana ɗo maja'am a Mbərom sa ja ata â təra. 5 Mbərom a wa:

«Jen anan anà ɗo sə Urəsalima ahay nà:
Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma ján a pə zungo.
Winen pa wan sə zungo ta may anahan ata awan, anga winen ɗo mə nahay nga awan.*»

6 Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. 7 Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a təke anà Yesu kutok, tə ɓəɓat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay apan. 8 Ɗo azar aya bayak tə wadaɗ anan zana a tinen ahay pə cəveɗ. Ɗo azar aya asa, tə ngərway ahay alay si sé ahay aday sə ɓəɓat pə cəveɗ a re. 9 Ɗo sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə ɗo sə dəɓa ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Həren anan nga anà wan a Dawuda! Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo saa nay tə sləmay anahan ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom.»

10 Yesu i dəzle à Urəsalima coy nà, wulen su doh ata fok a ɓal cuwaɗ cuwaɗ. Ɗo ahay ta wa: «Ɗowan a anan nə winen wayaw?»

11 Man sə ɗo ahay tə mbəɗa apan, ta wa: «Winen nə Yesu, ɗo maja'am a Mbərom, ɗo sə Nazaratu pə daliyugo sə Galile.»

Yesu a razl ɗo sa ga masa ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

12 Yesu a zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom kutok. A razl anan ɗo sə sukom anan way tə way ahay aday ɗo sə sukom way ahay fok uho. A fakay anan tabal su ɗo sə bəmbaɗ dala ahay, pi zek ta man sə njahay su ɗo sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. 13 A jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaɓ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə təren anan həna, lar su ɗo sə ngəzar ɗo ahay a nə kəkəmaw?‡»

14 Hurof ahay pi zek tu ɗo vədal aya ta nay pə cakay ana Yesu ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, a mbar atan fok. 15 Ənа bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə miter sə Tawrita aya tə canan anà way a Yesu a sa ga masuwayan aya, aday tə slәne gwaslay ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom tinen apan ti zlah «Həren anan nga anà wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nə wadan wadan. Tə dazlan sa ga mivel pə Yesu kutok. 16 Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nà, kə slәne zle dəp ɗaw?»

Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nə slәne zle. Kə jingen 'am ata à Deftere a Mbərom inde itəbay kələɗaw? A wa: “A nak nə təbələm sə gwaslay ahay pi zek tə dungo sa wan gindez aya ti hərak nga.§”»

17 Yesu a mbəsak atan à man ata awan, a zla way anahan à Baytiniya, a sa nahay à man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Markus 11.12-14, 20-24

18 Yesu winen apan i may ahay à Urəsalima sidew a duwdew nà, may a han apan. 19 A canan ayak anà buway pə cəveɗ, a həɗəken ayak ù vo. A ca apan nà, daslam a ɗəkɗek. Wan a ibay. A jan 'am anà buway ata awan: «Kula iken ki njaɗ wan ite sabay.» Cəna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

20 Njavar anahan ahay tə canan cəna, a gan atan masuwayan, tə cəce: «Buway a anan a kuray bəse kwayan'a kəkəmaw?»

21 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kak aɗaf nga a kwanay inde, aday awan kà gak ikwen hiyem hiyem bay cəna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anà buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anà

* **21:5** Ca pə Jekariya 9.9. † **21:13** Ca pə Esaaya 56.7. ‡ **21:13** Ca pə Yeremiya 7.11. § **21:16** Ca pə Jabuura 8.3.

ɓəzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde!” Aday i təra kawa ana kwanay sa ja ata acəkan. 22 Kak aɗaf nga a kwanay inde nà, ki njiɗen anan way a kwanay saa cəce à amboh a kwanay inde ataya nə fok.»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

23 Yesu a ma ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday winen apan i tətakan anan way anà ɗo ahay. Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay tə həɗəken ayak pə cakay anà Yesu. Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəveɗ a nə wayaw?»

24 Yesu a a mbəɗahan atan apan: «Nen ɗukwen, ni cəce pikwen wa way kərtek. Kâ mbəɗihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na. 25 Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà ɗo ahay nə wayaw? Mbərom ɗaw, kabay ɗo zənzen a ɗaw?»

Tinen ite, tə mbəɗa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Ɗi jan həna nà, kəkəmaw? Kak ɗa sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənen apan zle cukutok nà, kə ɗəfen apan nga bay nə angamaw?” 26 Aday kak ɗa sak a jəka, ɗo zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay, bina man su ɗo a ɗukwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nà, Yuhana nə ɗo maja'am a Mbərom.» 27 Anga nan kutok, tə mbəɗahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen ɗukwen ni ɗakak ikwen anan ɗowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bəbay a inde tə gwaslay anahan ahay cew

28 Yesu a jan anà məceɗ sə Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pə ləbara inde həna aday. Ɗowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Kâ sa ga mer.” 29 Wan ata a mbəɗahan apan anà bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəɓa anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok. 30 Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbəɗahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay aɗəka bugol. 31 A wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbəɗahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗo sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə ɗo ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde. 32 Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay kà nak sə ɗakak ikwen anan cəveɗ lele sə ɗəfan apan anà Mbərom, aday kə ɗəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna ɗo sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə ɗo ahay so ataya, tinen tə ɗəfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbəɗahan lœn anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə ɗəfen nga pa 'am anahan bay re.»

Jike pu ɗo sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

33 Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Ɗowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a ɗaf uda kuɗom məduwen a sa zlaɓ uda wan si sé. A ɗezl uda lagaɗ zəbor awan anga ɗo sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà ɗo si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

34 «À alay a ɗo ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan ɗo anahan ahay pə cakay ana ɗo sa ga mer à guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite. 35 Əna ɗo sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndazl anan ɗo kərtek a leɗəɗɗe. Ɗo mə slala cew a ta vaɗ anan bəskol à məke. Ɗo mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf. 36 Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan ɗo ahay bayak a re. Əna ɗo sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana ɗo sə kwakwa ataya re. 37 Pə dəɓa a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno ɗəgerger nà, ti ɗəfan apan.” 38 Cəkəbay ɗo sa ga mer ahay tə

canan anà wan si zek anahan ata aɗəka nà,
ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa
pa 'am sə guvo a aɗəka nə winen. Bənuko
anan, vəɗuko anan. Ata guvo a anan i təra
a mənuko.” 39 Ta ban anan wan ata awan,
tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vaɗ anan
kutok.»
40 Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə
guvo ata kà sak a nay ahay tə alay anahan
a nà, i ga anan ɗo si mer su way ataya nə
kəkəmaw?»
41 Məceɗ sə Yahuda ataya tə mbəɗahan
apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nà, i ga
atan alay ndəlekeke, aday i vaɗ atan kutok.
I mbəsakan anan guvo ata anà ɗo maza aya
awan, aday i njaɗ patan wa magwagway sə
guvo anahan ata awan.»
42 Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa:
«Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a
Mbərom inde itəbay kələɗaw?
“Kon mbala ana ɗo sa ɗezl way ahay sa lar
anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele aɗəka nà,
winen.
Sa ga way ata ɗukwen, zek ana Mbərom
Fetek awan.
Way ata a gak uko masuwayan pə iɗe.*”»
43-44 Yesu a ja asa, a wa: «Kak ɗowan a kà
slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan.
Aday kon ata kà sak a slahay pə ɗowan a ite
ɗukwen, i ngəlaɗ anan. Anga nan, Mbərom
i təma pikwen wa bahay anahan, i varan
anan anà ɗo ahay aday ti ɗəfan apan ata
awan.»
45 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi
zek tə Farisa aya tə slәne ləbara a Yesu a sa
ga anan jike ata nà, ta san zle kutok, Yesu a
ja nə pə tinen. 46 Tə pəlay abay sa ban anan,
ənа tə jəjaran anà man su ɗo sə pərahan
azar a Yesu ata awan. Bina ɗo ataya ta ja
nà, Yesu nə winen ɗo maja'am a Mbərom.

22

Jike sə azar uko sə gəɓa dalay
Lukas 14.15-24

1 Yesu a gəɓa jike maza asa sa jan anà ɗo
ahay. A jan atan, a wa:
2 «Way maza hənа sa ga anan minje tə
bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay
anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a
anga wan anahan i gəɓa dalay. 3 A slan ɗo si
mer su way anahan ahay saa ngaman ahay
anà ɗo mə ngamay ataya, pə way sa pa. Ənа
tə ngəmay ahay bay. 4 A slan ɗo maza aya
sa jan anà ɗo mə ngamay ataya nà: “Way sa
pa ma da coy. Nə vəɗak guson sa sla ahay,
pi zek ta sla mə ɗəɗok aya awan. Way ahay
fok nə lavak anan zek anga agəɓa dalay coy.
Hayak ikwen ahay!” 5 Ənа ɗo a mə ngamay
ataya ta gak anan nga anà angamay ata
bay. Ta zla way a tinen ahay, ɗo hinen à
guvo, ɗo hinen à lumo. 6 Ɗo maza aya ite, ta
ma nga sa ban anan ɗo si mer su way ataya,
ta ga atan alay, aday ta vaɗ atan.
7 «A cəɓan anà bahay ata awan. A slan
suje ahay saa vəɗay anan ɗo sa vaɗ ɗo
ataya, aday sə vakan atan anan wulen su
doh a tinen ahay fok. 8 Pə dəɓa anahan a
wa asa, a jan anà ɗo si mer su way anahan
ahay, a wa: “Way sa pa mə lavay zek a
anga azar uko sə gəɓa dalay coy. Ənа ɗo a
mə ngamay ataya ta slak təɗe sa pa anan
bay. 9 Zlen ayak pə məgəzləga cəveɗ ahay,
ngimen anan ahay anà ɗowan a kwanay
saa canan ataya fok, tâ nay à azar uko.”
10 Ɗo si mer su way ataya ta zla pə cəveɗ, tə
halan nga anà ɗo aday tinen sa njaɗ ataya
fok, ɗo lele aya awan pə kərtek a tə ɗo sə
huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar
uko ata a rah tə ɗo ahay bayak awan.
11 «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə ɗo a
mə ngamay ataya kutok. Aya ənа, a canan
anà ɗowan a inde, winen nà, zana sə azar
uko inde pi zek ibay. 12 Bahay ata a jan:
“Car uno, ka nay à man a anan mənjəna
zana sə azar uko nə kəkəmaw?” Ɗowan
ata kà mbəɗahak anan apan awan a ibay.
13 Bahay a jan anà ɗo si mer su way anahan
ahay, a wa: “Jiwen anan, liren anan ayak
uho, ì iɗe zənzen inde, à man aday ɗo ahay
ti yam ta sa rac slan ata awan.”»
14 Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom
a ngaman anà ɗo ahay nə bayan awan, ənа
ɗo mə walay aya ite nà, bayan a bay.»

Jangal anà bahay sə Ruma
Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26

15 Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə
pəlay cəveɗ sa ban anan Yesu pə mungok sa
'am anahan awan. 16 Ta slan njavar a tinen

* **21:42** Ca pə Jabuura 118.22-23.

ahay pi zek tu ɗo ana Hiridus ahay. Ɗo ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə ɗo ɗiɗem awan. Kə tətakan anan anà ɗo ahay ɗukwen, ɗiɗek sə way ana Mbərom sa jan anà ɗo ahay tâ ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə ɗo ahay bay, kə zəzor way sə wuteɗ iɗe itəbay re. 17 Jan umo, kə bayak nə kəkəmaw? Cəveɗ inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma ɗaw? Bəzi mâ varan bay ɗaw?»

18 Yesu a san sədœk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbaɗəmbaɗa aya ɗaw? Ki ngen upo ɓalay angamaw? 19 Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. 20 Yesu a təma anan, aday a jan atan: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

21 Tə mbəɗahan apan kutok: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

22 Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay à mək̀e wa
Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

23 Pə luvon ata kərtek awan, azar su ɗo aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa ɗo kə̀ məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: 24 «Miter, Musa kə̀ vindek umo, a wa: "Ɗo kə̀ məcak aday kə̀ mbəsakak uwar mənjəna wan nà, mərak a məsinde ata â gəɓa anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà ɗowan a ma mac ata awan.*" 25 Ɗowan aya inde àga manay cuwɓe, tinen tə mərak ahay. Ɗo zek məduwen awan, a gəɓa uwar, a mac mənjəna sa njaɗ panan wan. Ɗo sa mban apan a həɗek anan uwar ata mədukway awan. 26 Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Ɗo mə slala maakan a həɗek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwɓe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. 27 Pə dəɓa a tinen a wa fok ɗukwen, zek a uwar ata a mac re. 28 Ata pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwɓe a tinen a, tə gəɓak anan pa sə uwar a re.»

29 Yesu a dazlan, a mbəɗahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəveɗ wa, anga kə sənen Deftere a Mbərom bay, kə sənen məgala ana Mbərom bay re. 30 Bina, ɗo ahay tə slabakak ahay à məke wa nà, kwa ɗo mungol aya awan, kwa ɗo uwar aya ɗukwen, ti i gəɓa zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. 31 Aday pa 'am sə slabakay ahay à məke wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələɗaw? Mbərom a ja nà: 32 "Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.†" Mbərom, winen nà, Mbərom su ɗo ma mac aya bay, ənа winen Mbərom su ɗo tə sifa aya awan.»

33 Ɗo ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan
Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

34 Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə̀ mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan. 35 Ɗo a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: 36 «Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

37 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «"Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivel anak a təke, tə apasay anak a təke, aday tə abayak nga anak a təke.‡" 38 Natiya sə təra nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan. 39 Hinen aday sə lavay tə winen ata hənа re: "Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§" 40 Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana ɗo maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?
Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

* **22:24** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. † **22:32** Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16. ‡ **22:37** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. § **22:39** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

41 Farisa ahay tinen mə halay nga à man
ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan
wa: 42 «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu
anaw? Aday ki jen nə winen wan ana
wayaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Winen wan
ana Dawuda.»
43 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday
Dawuda a ngaman bahay anahan nà,
kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana
Apasay Cəncan awan, a wa:
44 "Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:
Njahay à alay puway uno,
aday ni nahay anan ɗo sa nak iɗe ahay,
ki ján patan tə saray.*"
45 «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu
nə "Bahay uno" bugol nà, winen i saa təra
wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»
46 Ɗowan kwa kərtek sə mbəɗahan apan
nà, ibay. Pə dəɓa wa nà, kuwaya a jəjar sə
cəce panan 'am maza awan.

23

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

1 Natiya, Yesu a jan 'am anà man sə ɗo
ahay tə njavar anahan ahay, a wa: 2 «Miter
sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nà,
mer su way a tinen aya nə sə ɗakan anan
Tawrita a Musa anà ɗo ahay. 3 Ɗəfen anan
apan anà atətak way a tinen, aday gen way
a tinen sa jak ikwen ataya fok. Ənа kî gen
way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta
ga way a tinen sa ja ata bay. 4 Bina, tə ɓanan
way ma ba aya pa nga anà ɗo ahay, ənа ta
ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa
nga kwa ta wan sə alay bay.
5 «Ta ga way ahay fok nà, pə iɗe sə ɗo ahay
aday tô canan atan. Anga nan, zlangar a
tinen sa nga aday sa ɗaf pi zek ataya nà,
məduwen aya awan. Aday way a tinen sa
tam pa 'am sə zana a tinen ahay ɗukwen
nà, zəbor aya re.* 6 Ta zlak à man sa pa way
nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan.
Tinen ù doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa
ɗukwen man zəbor aya awan. 7 Ta gan may
nà, ɗo ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà,
tə akərdeh aya awan, à wulen sə ɗo ahay
inde fok. Aday ta gan may nà, ɗo ahay tə
ngaman atan nə "Miter."
8 «Ənа kwanay nà, kô ngəmen tô nga-
mak ikwen "Miter" itəbay. Anga miter a
kwanay inde nà, si kərtek. Kwanay fok
nà, tə mərak ahay. 9 Kâ sa ngimen anan
anà ɗowan "Bəbay" pə daliyugo bay. Bəbay
a kwanay inde kərtek ɗukwen, winen à
mburom. 10 Kâ ngəmen sə ngamak ikwen
"Bahay nga" ahay bay re, anga bahay nga a
kwanay inde nə kərtek, Almasihu. 11 Ɗowan
a məduwen a à wulen a kwanay ata â
təra aɗəka nà, ɗo si mer su way a kwanay.
12 Ɗowan a kà pəlak man sə njahay pa 'am sə
ɗo ahay cəna, ti ɗaf anan à dəɓa à məndak
aɗəka. Aday ɗo mə nahay nga sə njahay à
dəɓa ata ite nà, ti ɗaf anan pa 'am sə ɗo ahay
kutok.»

Dəce pə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay

Markus 12.40; Lukas 11.39-42, 44, 52, 20.47

13 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa
ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay,
wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga kə ticen
anan məsudoh sə bahay a Mbərom pə ɗo
ahay wa. A nak ikwen anà kwanay a sa zla
uda bay, aday kwanay gədek a gafan 'am
anà ɗo ahay sa zla uda re.
[14 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay,
Farisa ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa
ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen!
Anga kwanay apan ki ngəzəren way pə
mədukway sə uwar ahay wa. Kwanay apan
ki gen amboh ɗukwen, ki gen nə zeɗeɗeɗe
bayak awan, anga aday ɗo ahay tô canak
ikwen. Ənа kwanay nà, Mbərom i gak
ikwen sariya ma da 'am awan.]
15 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa
ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay,
wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Kwanay
apan ki bəren kwa aha pə daliyugo, pa nga
sə bəlay ahay, anga aday kâ njiɗen ɗo kərtek
sə pərahak ikwen azar. Ata ki təren anan

* **22:44** Ca pə Jabuura 110.1. * **23:5** Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacəɗew aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti ɗaf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nà, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

ɗo saa njaɗ sariya a Mbərom a zal kwanay a saray cew aɗəka.

16 «Ɗəce inde anga kwanay! Kwanay ɗo hurof aya aday ki jen ki bənen anan alay anà ɗo ahay ata awan. Aday ki wen: “Ɗowan a kà mbaɗak anan tu doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, wita kà mbaɗak bay. Ənа kà mbaɗak tə gura a ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, ata ambaɗay anahan nə lele awan.” 17 Kwanay nə hurof aya aday ɓəlɓəle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sə mazlaɓ anahan. Sə zalay way hinen nə maw? Gura ɗaw, kabay doh a sə təra anan gura ata cəncan ata ɗaw? 18 Aday asa, ki wen: “Ɗowan a kà mbaɗak anan ta man sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ata nà, wita kà mbaɗak bay. Ənа kà mbaɗak tə way a ma gaɗ dungo pa man ata nà, ata ambaɗay anahan nə lele awan.” 19 Kwanay nà, hurof aya acəkan! Sə zalay way nə maw? Way ma gaɗ dungo coy ata ɗaw, kabay man sə gəɗan dungo anà way aday a təra anan way ata cəncan a ata ɗaw? 20 Matanan, kak ɗowan a a mbaɗay nə ta man sə gəɗan dungo anà way ata nà, kà mbaɗak anan tə way a ma gaɗ dungo ata pi zek ta man sə gəɗan dungo anà way ata təke biɗaw? 21 Ɗo sə mbaɗay anan tu doh sə mazlaɓ a Mbərom ata ɗukwen, a mbaɗay nə tə Mbərom a sə njahay ù doh sə mazlaɓ ata re. 22 Ɗo sə mbaɗay anan tə mburom ite a mbaɗay ɗukwen ta man sə njahay a Mbərom, aday tə Mbərom a mə njahay a uda ata təke.

23 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Ənа kə mbəɗəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am məduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tə cəveɗ awan, sa gan sumor ù ɗo, sa ɗaf nga pə Mbərom tə mivel kərtek awan. Abay təɗe ki gen nà, way ataya awan, mənjəna sə mbəsak sa ga way a azar aya re. 24 Kwanay hurof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà ɗo ahay! Kwanay apan ki ɗəzen anan a'am anga sə gəɓa anan wa makwakwaɗ ahay, ənа kwanay apan ki səɗəken anan zlugweme mənjəna asan apan.

25 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakiɗen anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a kwanay ahay nà, mə cakaɗ aya bay. Mivel a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan. 26 Kwanay Farisa ahay hurof aya awan, cakiɗen anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cakaɗ a lele biɗaw?

27 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan. 28 Kwanay həna ɗukwen, kətanan. Ta day sə uho nà, kwanay kawa ɗo ɗiɗek aya awan, ənа ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbaɗəmbaɗa aday tə sədœk aya ɗəkɗek.»

Sariya su ɗo mbaɗəmbaɗa aya awan
Lukas 11.47-51

29 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki ɗəzlen anan jəvay anà ɗo maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su ɗo ɗiɗek aya awan, 30 aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay mâ ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nà, mi japay ahay tə tinen sa vaɗ anan ɗo maja'am a Mbərom ahay bay.” 31 Kə ɗiken anan həna ata nà, kwanay wan ana ɗo sa vaɗ anan ɗo maja'am a Mbərom ataya re. 32 Həna nà, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok ɗaw?

33 «Kwanay dədew ahay biɗəka, kwanay wan su kòn ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay à sariya sa zla à məke sə mərda ata wa nà, kəkəmaw? 34 Matanan kutok, slənen anan 'am a anan aday: Ni slan ɗo maja'am a Mbərom ahay tu ɗo kəlire aya, aday tə miter ahay àga kwanay.

Azar aya ki vəɗen atan kabay ki diren atan pə dədom mə zlәlngaɗ aya awan. Azar aya ite ɗukwen, ki naa ndiɓen atan ù doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar ɗukwen kwa ta sə wura fok asəka. 35 Anga nan kutok, mez su ɗo ɗiɗek aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, ɗowan a kwanay sa vaɗ à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gəɗan dungo anà way ahay ata awan. 36 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nà, anà ɗo a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima

Lukas 13.34-35

37 «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay ɗo sə Urəsalima ahay! Kə vəɗen anan ɗo maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan ɗo a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay ɗo sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re. 38 Ihe, doh sə mazlaɓ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. 39 Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

24

Ɗo maniɗe ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaɓ a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

1 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar anahan ahay tə həɗek pə cakay anahan, aday tə ɗakan pu doh mi ɗezl aya à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom. 2 Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kə cinen anan anà doh a anaya zle fok biɗaw? Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗo maniɗe ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa ɗinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

3 Yesu a njahay à ɓəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ataya tə həɗəken ayak pə cakay, tinen a taayak, aday tə cəce panan wa, ta wa: «Jan umo biɗaw? Doh sə mazlaɓ a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

4 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Liven anan ǐ zek a kwanay ahay lele, ɗowan â sa njak kwanay bay. 5 Anga ɗo ahay bayak a ti gəɓa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak anan ɗo ahay bayak awan. 6 Ki slənen ləbara sə vəram ahay cara cara, kwa dəren, kwa bəse, ənа kâ jəjiren anan bay. Anga təktek way ataya ti təra aday. Ənа wita kà dəzlek pə andav ana daliyugo fan bay re. 7 Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vaɗ zek tə bahay hinen. A man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i ɓal matanan re. 8 Ɗəce ataya fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar ti zek cew ata awan.

9 «À alay ata nà, ti varan kwanay à alay inde anà ɗo ahay aday tâ ga alay tə kwanay, tâ vaɗ kwanay à məke sa ndaw. Ɗo su kon ahay fok ti nak ikwen iɗe anga kwanay njavar uno ahay. 10 A alay ata kutok, ɗo ahay bayak a ti mbəsak sa ɗaf upo nga, ti ga ɗaf pi zek ahay, ti nan iɗe ǐ zek ahay re. 11 Ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan ɗo ahay bayak a cite. 12 Mer su way sə sədœk i zakay aday asan zek sə ɗo ahay bayak a i səfe. 13 Ənа ɗowan a kà səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam. 14 Ti ɗakay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom a anan pə daliyugo kəzlek, aday ɗo su kon ahay fok ti slәne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Ɗo maniɗe ahay ti naa mbazl anan Urəsalima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

15 «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way i tavay à man cəncan awan, kawa ana ɗo maja'am a Mbərom Daniyel sa ja apan ata awan.* (Ɗowan a kà jingek anan 'am a

* **24:15** Ca pə Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

anan nà, â sənan anan anà nga anahan nə lele.) 16 A alay ata asanaw nà, ɗo sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à ɓəzlom ahay inde. 17 Ɗo aday winen pa nga su doh ɗukwen â dazay, â haw, ənа â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. 18 Ɗowan a winen à guvo ɗukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəɓak ayak zana anahan bay re. 19 Wuna, pa pac ataya nà, ɗəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. 20 Gen anan amboh à Mbərom aday ahaw a kwanay â sa təra à alay sa maɗkabay pə luvon sa man uda bay. 21 Anga à alay ata nà, ɗəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten ɗukwen, ɗəce kawa winen ata kà tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. 22 Ənа, Mbərom kà kəcak anan luvon ataya bay nà, abay ɗowan saa tam nà, ibay. Ənа, kà kəcak anan luvon awan anga ɗo anahan a sə walay ataya awan.

23 «À alay ata nà, ɗowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen hənа” kabay “Winen tiya” nà, kâ sa ɗəfen apan nga bay. 24 Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu ɗo sə jəka tinen ɗo maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa ɗo mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. 25 Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənen pi zek lele.

26 «Ta sak a jak ikwen: “Almasihu winen tiya pə pala à kiɓe” nà, kî zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: “Winen mi ɗer zek a hənа” ɗukwen, kâ təmihen 'am ata bay re. 27 Bina Wan su Ɗo i nay ahay nə kawa awuteɗ a Mbərom sə wuteɗ pəraɗ, a dav kwa aha ata awan. 28 A man a aday way ma mac a inde ata cənа, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su Ɗo saa may ahay
Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

29 «Pə luvon sə ɗəce ataya sa ndav cənа, pac i dav sabay, kiya ɗukwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday ɗukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti ɓal. 30 Ata minje mbala Wan su Ɗo i kay ahay zek pa nga mburom kutok. A alay ata, ɗo su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su Ɗo winen apan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlaɓ a bayak a re. 31 Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Aday Wan su Ɗo i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà ɗo anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway
Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

32 «Sənen pə way ana buway sə ɗakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulɓosloslo nà, daslam aya ɗukwen ta ɗak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. 33 Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə ɗakak ikwen anan ataya cənа, sənen a nà, nen Wan su Ɗo, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. 34 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Ələk ɗo sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. 35 Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, ənа 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Ɗowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay
Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

36 «Ənа, ɗowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a ɗukwen na san bay. Sa san luvon a cənа, si zek a bəbay uno Mbərom awan. 37 A alay a Wan su Ɗo i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re.† 38 A alay ata nà, ɗo ahay tinen apan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəɓa dalay, dəna ahay ɗukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. 39 Ɗo ataya fok, tə sənak pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. A alay ana Wan su Ɗo sa may ahay ata ɗukwen, i təra nə kətanan re.

40 «À alay ata kutok, ɗo ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, ɗo kərtek a nà, ti gəɓa anan, aday ɗo hinen nə ti mbəsak anan. 41 Uwar ahay cew ti gan pa van

† **24:37** Ca pə Laataanooji 7.17-23.

kərtek awan, ɗo kərtek a nà, ti gəɓa anan, aday ɗo hinen nə ti mbəsak anan. 42 Njihen cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənen luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

43 «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a həna anan nà, ɗo sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, ɗowan ata i njak ahan ɗaw? I nahay nə tə iɗe cekərkərre anga aday ɗo sə akar ataya tâ zlan ù doh bay, biɗaw? 44 Anga nan kutok, kwanay ɗukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Ɗo nà, ni i may ahay à alay a ɗuwuraw ɗukwen, ki sənen apan bay re.»

Ɗo sa ga mer su way lele awan, tu ɗo sa ga mer su way lelibay awan
Lukas 12.41-48

45 «Ɗo sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, ɗowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan ɗo si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday təɗe sa pa way ata awan. 46 Ataslay mivel i təran anà ɗowan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà ɗo si mer su way anahan ataya lele nà, na. 47 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

48 «Aya əna, hinahibay ite, ɗo sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay.” 49 Winen gədek sa ga anan alay tə azar su ɗo si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu ɗo sə vaway nga ahay. 50 Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana ɗowan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a ɗukwen i san bay re. 51 Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tə ɗowan ata tə mindel. I razl anan à man su ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, aday ti rac slan tə iɗe sə ayam awan anga ɗəce à man ata awan.»

25

Jike sə dəna dalay ahay kuro

1 «À alay a Wan su Ɗo i may ata nà, i ga minje tə dəna dalay aya kuro sa ba ɗo sə gəɓa dalay ata awan. Tə gəɓa lalam a tinen ahay, ta zla sa ba ɗowan a sə gəɓa dalay ata kutok. 2 Cəkəbay, dəna ataya nà, ɗara aya nə ɓəlɓəle aya awan, ɗara aya ite, ma san nga aya awan. 3 Dəna ɓəlɓəle ataya cəna, tə gəɓay lalam a tinen ahay mənjəna sə gəɓay apan kwalaba sə kwalenjer maza awan. 4 Dəna ma san nga ataya nà, tə gəɓay lalam a tinen ahay, tinen tə pəkay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re. 5 Aya əna, ɗowan sə gəɓa dalay ata kà njahak ayak bayak awan, dəna ataya fok tə dangwaz, ta njak ahan.

6 «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tə sləne abəbal awan sə ɗo ahay, ta wa: “Ɗo sə gəɓa dalay kà dəzlek ahay. Slabiken, təmihen anan!” 7 Dəna ataya fok tə pəɗek cəna, tə dazlan sə lavay anan zek tə lalam a tinen ahay fok. 8 Dəna ɓəlɓəle ataya tə dazlan sa jan anà dəna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a kwanay ataya panan mənjœk mənjœk ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.” 9 Dəna ma san nga ataya tə mbəɗahan atan apan, ta wa: “A'ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə ɗo sa ga masa ahay wa.” 10 Dəna ɓəlɓəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. A alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, ɗo sə gəɓa dalay a dəzley ahay ite. Dəna ma san nga ataya tə slabak, ta zla à man sə azar uko tatə ɗo sə gəɓa dalay. Bahay su doh a tacay anan məsudoh anahan. 11 A njahay zərata cəna, dəna dalay a azar ataya ɗara aya, tə dəzley ahay ite. Ta jan ayak 'am anà bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, təɓan umo ayak wa ite!” 12 Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tə ɗiɗek a nà, na san kwanay bay.”»

13 Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mə lavay zek aya awan, anga kə sənen luvon a bay, kwa alay aɗəka sabay fan.»

Jike su ɗo si mer su way ahay
Lukas 19.11-27

14 «À alay ata ɗukwen, i ga minje tə bahay
su doh saa zla à man dəren ata awan. A
ngaman anà ɗo si mer su way ahay, a
mbəsakan atan anan zlile anahan. 15 A
varan dala sə gura səkat ɗara anà ɗo kərtek
awan. Anà ɗowan hinen ɗukwen, dala
sə gura səkat cew, aday anà ɗo mə slala
maakan a nà, dala sə gura səkat kərtek.
A varan anà kuwaya ɗukwen, kawa ana
ɗowan a saa mba apan ata awan. A dazlan,
a zla way anahan kutok.
16 «Kwayan'a, ɗo sa njaɗ dala sə gura səkat
ɗara ata a zla, a mbəɗa anan alay lele. Kà
njaɗak apan wan a ɗukwen dala sə gura
səkat ɗara re. 17 Ɗo sa njaɗ dala sə gura
səkat cew ata a zla, a mbəɗa anan alay,
kawa ɗowan a mama'am ata re. Kà njaɗak
apan wan a ɗukwen dala sə gura səkat cew
re. 18 Ənа ɗowan sə təma dala sə gura nə
səkat kərtek ata, a zla, a la anan dala ana
bahay anahan ata à məke inde, a ɗer anan
uda awan.
19 «A njahay pə dəɓa wa bayak a nà, ba-
hay a tinen ata a may agay. A cəce patan
wa, ta ga anan tə dala sə gura anahan
ahay nə kəkəmaw. 20 Ɗo sa njaɗ dala sə
gura səkat ɗara ata, a nay, a jan anà bahay
anahan: “Kə varak uno dala sə gura səkat
ɗara. Ca apan, nə njaɗak apan wan aya
səkat ɗara re.” 21 Bahay anahan ata a jan
nà: “Suse, iken ɗo si mer su way lele aday
ɗiɗek a re. Ka gak mer su way lele awan tə
way a aday abay bayak a bay ataya awan.
Ni mbəsakak way ahay bayan a à alay inde
re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pə
kərtek awan.”
22 «Ɗo sa njaɗ dala sə gura səkat cew ata, a
nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Bahay
uno, kə varak uno dala sə gura səkat cew.
Ca apan, nə njaɗak apan wan aya səkat cew
re.” 23 Bahay anahan ata a jan nà: “Suse,
iken ɗo si mer su way lele aday ɗiɗek a
re. Ka gak mer su way lele awan tə way
a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni
mbəsakak way ahay bayan a à alay inde re.
Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pə kərtek
awan.”
24 «Ɗo sa njaɗ dala sə gura səkat kərtek
ata ɗukwen a nay, a jan anà bahay anahan,
a wa: “Na san iken zle, iken ɗo jinje awan.
A man aday kə caslak ayak way bay ata
ɗukwen, ka zla sə cəray wa way re. A man
aday kə zəvak awan bay ata ɗukwen, ka
ban panan way re. 25 Nə jəjarak tə iken
bayak awan. Anga nan, nə ɗərek anan dala
anak à məke. Ahan way anak kutok.”
26 «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken
nà, ɗo lelibay awan, isew awan. Ka san
apan zle, nen nà, ɗo jinje awan. A man a
nə caslak awan bay ata ɗukwen, nə cəray
wa way re. A man aday nə zəvak ayak
awan bay ata ɗukwen, na ban panan way
re. 27 Matanan, abay təɗe ki ɗaf anan dala
uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni
tan à nga anà dala uno tə wan a awan.
28 Təmihen panan dala sə gura səkat kərtek
ata awan, aday viren anan anan apan anà
ɗo aday dala sə gura anahan inde mbulo
ata awan. 29 Anga kuwaya way anahan
inde cəna, ti zəgahan anan apan aday â ga
inde apan bayak a aɗəka. Ənа ɗo aday way
anahan nə mənjœk ata nà, ti ngəzar panan
kwa mənjœk anahan ata re. 30 Aday ɗo si
mer su way a isew a kəriya ata nà, liren
anan ayak uho ì iɗe zənzen a inde. A man
ata nà, ɗo ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

31 «Pə luvon a aday Wan su Ɗo kà sak a
nay ahay à mazlaɓ inde tə maslay anahan
ahay fok cəna, i njahay tə mazlaɓ a pa
man sə njahay sə bahay anahan. 32 Ɗo sə
daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay
nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla
atan kawa ɗo sə jugwar gənaw ahay sə
gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa
tə awak ahay day cew ata awan: təman
ahay cara, awak ahay cara. 33 I tavay anan
təman ataya tə alay puway anahan, aday
awak ahay ɗukwen, tə alay gula anahan.
34 «Aday bahay i jan anà ɗo sa day sə
alay puway anahan ahay kutok: “Hayak
ikwen ahay, kwanay ɗo ana Bəbay uno sa
ɗaf pikwen alay sə mazlaɓ anahan ataya
awan. Njihen à bahay anahan a inde ku-
tok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga
kwanay kwa həna kabay, daliyugo ɗukwen
mə ndakay a fan bay. 35 Anga, abay may a
han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay
jom u go, kə viren uno ahay a'am, abay
nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə

liven upo zek, 36 abay zana inde upo ibay,
kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen
ɗəvac awan, ki men uno ahay zek, abay
nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo."

37 «Ɗo a ɗiɗek ataya ti cəce panan wa:
"Bahay a manay, mə canak may a han
apak, aday mə varak way sa pa ata nà,
siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə
varak a'am ata nà, ahaw? 38 Mə canak iken
mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay
apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana
anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà,
ahaw? 39 Mə canak iken ɗəvac a, kabay
iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa
cay ahay apak ata nà, siwaw?"

40 «Bahay i mbəɗahan atan apan kutok:
"Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа:
Way a kwanay sa gan anà mərak uno a
kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, ĭ nen
awan."

41 «Kagasl, bahay i jan anà ɗo sə alay
gula anahan ataya kutok: "Kwanay ɗo a
Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə
cakay uno wa. Zlen ù uko sə mbacay itəbay
ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga
Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan.
42 Abay may a han upo, kə viren uno ahay
way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno
ahay a'am bay. 43 Abay nen mbəlok awan,
kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek
bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno
ahay bay. Abay nen ɗəvac awan, nen ù doh
sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay
ahay upo bay."

44 «Tə cəce panan wa: "Bahay a manay,
mə canak aday may a han apak, kabay
jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay
zana inde apak ibay, iken ɗəvac a, kabay
iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak
ahay zek bay ata nà, siwaw?"

45 «Ihe, Bahay i mbəɗahan atan apan ku-
tok: "Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a
hənа: Way a kwanay sa ngam sa gan anà
ɗo uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek
bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen
awan."

46 «Ti zla atan à man sə ɗəce sa ndav
sabay ata awan, ənа ɗo ɗiɗek aya kəma, ti
njaɗ sifa sa ndav bay ata ite.»

26

Wurwer sa ban anan Yesu
Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

1 Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna,
a jan anà njavar anahan ahay, a wa: 2 «Kə
sənen apan zle, a mbəsak luvon ahay cew
coy aday azar uko sə Pasəka i sla. A alay ata
ti ban nen, nen Wan su Ɗo, ti varan nen anà
ɗo ahay aday ti darak ayak nen pə dədom
mə zləlngaɗ awan.»

3 A alay ata ite, bahay sə gəɗan dungo
anà way ahay anga Mbərom, tə məceɗ sə
Yahuda ahay, tə halay nga àga Kayafas,
bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way
ahay anga Mbərom ata awan. 4 Tə jəjem
'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa
vaɗ anan. 5 Ənа ta wa: «Ɗâ sa ban anan à
azar uko inde bay, bina ɗo ahay ti sa vəze
puko.»

Uwar a inde a mbəɗan amar pa nga anà Yesu
Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

6 A alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya,
àga ɗowan a inde, tə ngaman Simon ɗo mə
dugwaɗ awan.

7 Uwar a inde a zlak ayak à man ana-
han tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala
bayak awan. A mbaɗ anan amar ata pa
nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way.
8 Njavar anahan ahay tə canan anà way
anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəɓan
atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan hənа
nà, pa maw? 9 Ta wa, abay tâ sukom anan
way tə amar a anan nà, i ga dala bayak
awan, aday ti var anan dala awan anà ɗo
mətawak aya nà, ta gak way lele biɗaw?»

10 Yesu ɗukwen a sləne way a tinen a sa ja
ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənen
anan mbiyeɗ anà uwar a anan nə pa maw?
Way anahan su go ata nə lele. 11 Anga
ɗo mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay
hwiya, ənа nen ni ga inde tə kwanay hwiya
itəbay. 12 A pak upo amar a anan nà, a ga
upo nə amar uno sa zla anan à məke. 13 Nen
apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: A man
aday ɗo ahay ti wazay anan ləbara uno
mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok
nà, ti təker anan ləbara sə way ana uwar a
anan sa ga hənа ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu
Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

14 Natiya kutok, ɗo kərtek à wulen su ɗo
maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə
ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay
sə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay.
15 A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen
anan Yesu nà, ki viren uno ma ĭ nen awan
anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan
dala sə gursa kwa kuro maakan.* 16 A ban
pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan
atan cəveɗ sə varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga ɗaf pə Yesu
Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30

17 Natiya, à luvon mama'am sə azar uko
sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine
siwaw nà, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce
panan, ta wa: «A nak mâ sa lavay anan zek
tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»
18 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à
wulen su doh sə Urəsalima àga mana, jen
anan nà: "Miter a manay a ja nà: Alay uno
i sla bəse. U no sa ga azar uko sə Pasəka tə
njavar uno ahay nà, àga iken."»
19 Njavar anahan ataya ta ga kawa ana
Yesu a sa jan atan ata awan, tə lavay anan
uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka
kutok.
20 Suko a a ga nà, Yesu a njahay pə tuwez
tu ɗo maslan anahan ahay kuro nga cew sa
pa way pə kərtek awan. 21 Tinen apan ti pa
way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak
ikwen tə ɗiɗem a hənа: Ɗowan a kərtek à
wulen a kwanay inde, i i ga upo ɗaf.»
22 'Am ata a wusen nga anà njavar ana-
han ahay fok. Tə dazlan sə cəce panan fok
a tinen a kərtek kərtek, ta wa: «Bahay, nen
bay ba?»
23 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Ɗowan a manay sa tar alay maya à tuwez
inde ata, saa ga upo ɗaf nə winen. 24 Nen
Wan su Ɗo nà, ni mac, kawa ana Deftere a
Mbərom sa ja upo ata awan. Ənа ɗəce i naa
tan à nga anà ɗo saa ga upo ɗaf ata awan.
Suwan pə winen maka tâ wahay anan bay
jiga awan.»
25 Yudas, ɗowan a saa ga apan ɗaf ata, a
cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Iken a sa
ja!»

Way sa pa cəncan awan
Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24

26 A alay a tinen apan ti pa way mba,
Yesu a gəɓa tapa sə pen, a ngəran ayak anà
Mbərom, a gəzla anan ĭ zek wa, aday a
varan anan anà njavar anahan ahay, ta sa
jan atan: «Təmihen, pen. Hənа anan nà,
zek uno awan.»
27 Pə dəɓa anahan a wa nà, a gəɓa
gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday
a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa
jan atan nà: «Sen wa juɓjoɓ, kwanay a fok.
28 Hənа anan nə mez uno mə pəkay a anga
sə pəse ines sə ɗo ahay bayak awan. Tə mez
uno a anan, Mbərom a ɓan 'am tə ɗo ahay.
29 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem awan: I
ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa
sa way kawa hənа a anan sabay, si azanaka
pə luvon aday ɗi saa sa maza pə kərtek a à
bahay a Bəbay uno inde.»
30 Pə dəɓa anahan a wa nà, ta ga ara sə
həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen
à ɓəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer
Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

31 A alay a tinen apan ti zla way a tinen
ata kutok nà, Yesu a jan anà njavar anahan
ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde,
ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga
Deftere ana Mbərom a ja nà: "Ni vaɗ anan
ɗo sə jugwar təman awan, aday ɗukwen
təman ahay ti ta 'am.†" 32 Ənа, na sak
a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak
ikwen à Galile.»
33 Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa â ga nə
ɗo ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni
mbəsak iken itəbay.»
34 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Nen
apan ni jak tə ɗiɗem a hənа, Piyer: A luvon
a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa
zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen
bay.»
35 Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Kwa â
ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na

* **26:15** Ca pə Jekariya 11.12. † **26:31** Ca pə Jekariya 13.7.

san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene
Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

36 Natiya kutok, tə dəzle à man a sə ngaman Gecemene ata tə njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»
37 Winen apan i zla nà, a ngaman anà atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərava sə ɗəce anahan ata kutok. 38 A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndəroɓ, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»
39 A zla pa 'am mənjœk nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki gəɓa puno ɗəce saa nay upo a anan ata awan. Aya əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»
40 A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anà Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kərtek bay asəka? 41 Ben lele, gen amboh, anga aday kâ tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su ɗo zənzen a nà, a gan may sə ɗəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»
42 A zla mə slala cew a ɗukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njaɗ zek aday ɗəce a anan i zla puno wa bay cəna, nâ sa anan aɗəka. Way a sa nak ata â təra.»
43 A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təɓa iɗe kwa mənjœk bay jiga awan. 44 A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan. 45 Cəna, a ma pə dəɓa à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan ɗaw, ɗo sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Ɗo à alay inde anà ɗo sə atahasl ahay. 46 Slabiken, zluko. Ɗo sa ga upo ɗaf winen tiya, kà nak ahay.»

Ɗo ahay ta ban anan Yesu
Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

47 Yesu kà ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, ɗo kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dəzley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà ɗo ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay.
48 Yudas, ɗowan a sa ga ɗaf pə Yesu ata, ɓa kà varak atan minje sə way, a wa: «Ɗowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan.»
49 Kwayan'a, Yudas a həɗek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay biɗaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.
50 Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəɓay iken à man a anan ata awan.» Ɗo ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.
51 Ɗowan a kərtek à wulen su ɗo a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan ɓile ana bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gaɗ panan sləmay kərtek a poc. 52 Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan awan, anga ɗo sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. 53 Aday asa, ka san sa jəka, nâ gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcapar a kuro nga cew biɗaw? 54 Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəmaw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»
55 Yesu a jan anà ɗo ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen ɗo sə ngəzar ɗo à cəveɗ inde ɗaw? Nen inde ù doh sə mazlaɓ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà ɗo ahay, kə bənen nen bay. 56 Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana ɗo maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tâ təra.»
Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su ɗo sə lavay nga sə Yahuda ahay
Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

57 Ɗo sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga Kayafas, winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə məceƈ sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. 58 Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəɓa wa à dəɓa wa, dezl à gala ana bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu ɗo si mer su way sə àga ɗowan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

59 Aday nà, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, pi zek tu ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vaƈ anan Yesu à məke. 60 Ənа ta njaƈ cəveƈ a bay, kwa abay ɗo sə mungwalay ahay bayak a tə ndəɓak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, ɗo ahay cew ta nay, 61 ta wa: «Ɗowan a anan kà jak, a wa: “Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaɓ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.”»

62 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəɗa apan itəbay kələɗaw? Ɗo a anaya fok ta ja apak nə maw?» 63 Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbaɗay tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom ɗaw?»

64 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a wa: «Matanan! Ənа nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəmaya, ki cinen anan anà Wan su Ɗo, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

65 Natiya, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay ata a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, ɗi gan may anà side hinen re ɗaw? Kà jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. 66 Ki jen həna nə kəkəmaw?»

Ɗo ahay tə mbəɗahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kà slak sa vaƈ anan.»

67 Tə təfen məne pə iɗe, tə duzlay anan tə alay, aday ɗo azar aya tə dəcan, 68 ta wa: «Iken nə Almasihu, ɗo maja'am a Mbərom nà, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay
Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

69 Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken ɗukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

70 Ənа Piyer a məman anan, pa 'am sə ɗo ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

71 Piyer a slabak, a zla way anahan à məgədengəden uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anà ɗo ahay à man ata awan: «Həna a anan ɗukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

72 Piyer a məman anan asa, a wa: «Ni mbaɗay, tə ɗiɗek a, na san anan bay.»

73 A njahay mənjœk asa, ɗo sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə ɗiɗem awan, iken ɗo a tinen wanahan, anga miresl anak a a ɗakay anan iken nə Galile ahay.»

74 Kagasl Piyer a dazlan sə mbaɗay coy: «Kak na san ɗowan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan â tahasl nen! Na san ɗowan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah. 75 'Am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cəɗœk cəɗœk tə iɗe sə ayam.

27

Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yuhana 18.28-32

1 Iɗe a cəɗe siwa a cəna, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi zek tə məceƈ sə Yahuda ahay ta ɓan 'am sa vaƈ anan Yesu kutok. 2 Coy tə jaway anan, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas
Mer su way ahay 1.18-19

3 Natiya, Yudas a ca apan nə ta gan anà Yesu nà, sariya sa vaƈ anan à məke cəna, a jalay anan cəɗœk cəɗœk, a zla à man ana bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga

Mbərom tə məceƈ sə Yahuda ahay, a man atan anan dala sə gursa a tinen sə varan kwa kuro maakan ata awan. 4 A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nə njəkak anan uda anà ƈo mənjəna ines.»

Əna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nà, baway anak kutok!»

5 Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom. A zla, a ngərew zek anahan tə liɓer.

6 Bahay sə gəƈan dungo anà way ahay anga Mbərom ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kà varak uko cəveƈ sa tar anan dala a anan à kukwar sa ƈaf dala su doh sə mazlaɓ a Mbərom bay. Anga tə dala ata tə sukom nə mez su ƈo.» 7 Ta ɓan apan à wulen a tinen a inde kutok, tâ sukom anan guvo ana ƈo sa han səngəle a inde tə dala ata awan, aday ti taa la uda mədurlon ahay. 8 Anga nan kutok, hus həna ƈukwen, tə ngaman anà guvo ata nà, Guvo sə Mez. 9 Natiya 'am ana ƈo maja'am a Mbərom Yeremiya a təra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sə gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isəra'ila ahay sa ɓan apan sə sukom anan tə winen ata awan. 10 Tə sukom anan guvo ana ƈo sa han səngəle a inde, kawa ana Mbərom Fetek sə ƈuko anan ata awan.*»

Ta ga sariya sa vaƈ a Yesu

Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yuhana 18.33 - 19.16

11 Yesu, winen mə tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cəce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay ƈaw?»

Yesu a mbəƈahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

12 Bahay sə gəƈan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məceƈ sə Yahuda ahay ta ndaɓ apan 'am, əna kà mbəƈahak apan bay. 13 Kagasl, Pilatu a cəce panan asa, a wa: «Kà slənek 'am ana ƈo sa ra apak 'am a anaya itəbay kələƈaw?»

14 Yesu kà mbəƈahak apan kwa mənjœk bay fok, aday a gan masuwayan anà guverner Pilatu.

15 Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, guverner a taa mbəsakan atan ahay ƈo kərtek à dangay wa, ƈowan a kawa ana ƈo ahay saa cəce ata fok. 16 A alay ata ite, ƈowan a inde à dangay a re, ƈo ahay fok ta san anan lele. Tə ngaman Yesu Barabas. 17 Ɗo ahay tə halay nga, aday Pilatu a cəce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nâ mbəsakak ikwen ahay à dangay wa həna nà, wayaw? Yesu Barabas ƈaw, kabay Yesu sə ngaman Almasihu ata ƈaw?» 18 Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

19 A alay a Pilatu winen apan i ga sariya ù doh ata nà, uwar anahan a slənay apan ƈo, â jan nà: «Kâ sa gan awan anà ƈowan a mənjəna ines a anan bay, bina avaƈ a nə, cœn sə zuɓay kà bənak uno mbiyeƈ anga winen bayak awan.»

20 Aya əna, bahay sə gəƈan dungo anà way ahay, pi zek tə məceƈ sə Yahuda ahay, ta ran 'am anà ƈo ahay aday tâ cəce Pilatu â mbəsakan atan anan Barabas aday â vaƈ anan Yesu. 21 Guverner a cəce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nâ mbəsakak ikwen ahay à wulen su ƈo a cew a anaya wa nə wayaw?»

Tə mbəƈahan apan, ta wa: «Mbəsakan umo ahay nə Barabas.»

22 A cəce patan wa: «Aday nâ ga anan tə Yesu sə ngaman Almasihu ata nà, kəkəmaw?»

Tə mbəƈahan apan pə kərtek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

23 Pilatu a cəce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tə zəga anan sa zlah tə məgalak a, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

24 Pilatu a ca apan nə i mba apan sa ga awan kwa mənjœk ibay, aday abəbal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sə ƈo ahay ta sa ja nà: «Ines sa vaƈ anan ƈowan a anan inde upo ibay. Wita nà, kwanay sa san!»

25 Ɗo ahay fok tə mbəƈahan apan, ta wa: «Ines sa vaƈ ƈowan a anan â njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

26 Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anà suje ahay tâ ndaɓay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tâ daray anan pə dədom.

* **27:10** Ca pə Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

Suje ahay ta ran mindel anà Yesu
Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3

27 Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tə Yesu
ù doh sə guverner, aday tə halan nga anà
suje ahay fok pə cakay. 28 Tə culok panan
zana, tə ɗəfan zana ɗəzɗaz a pi zek, kawa sə
bahay. 29 Tə hanan jugo sə adak, tə ɗəfan
à nga inde, tə varan sukol à alay puway
anahan. Kagasl tə dukwen gərmec ù vo,
ta ma nga sə mbasay apan, ta wa: «Bahay
sə Yahuda ahay â ga inde sə coy!» 30 Tə
təfe apan məne, tə ngəzar panan sukol sə
manan aday tə dəcan anan pa nga saray
bayak awan. 31 Ta ndav anan sə mbasay
apan nà, tə culok panan zana ata, ta man
anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla
anan saa darak anan ayak pə dədom mə
zlə̀lngaɗ awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zlə̀lngaɗ awan
Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

32 Natiya awan, tinen apan ti zla anan
Yesu ata nà, suje ahay tə zlangay uda tə
ɗowan a inde tə ngaman Simon, winen
Siren ahay. Suje ahay ta gan bə̀laray sə
tavak dədom ata pə Yesu wa. 33 Tə dəzle
à man a inde tə ngaman Golgota, kawa sa
ja nà, Kə̀lakasl-sa-Nga. 34 A̰ man ata nà,
tə varan way mə kwasay a mə japay a tə
ndə̀liwen a anà Yesu aday â sa. Ənа Yesu a
tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

35 Coy tə darak anan ayak pə dədom mə
zlə̀lngaɗ awan, aday tə gəzla anan zana a
Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa
ga apan caca. 36 Tə njahay à man ata sa ba
anan kutok. 37 Tə vinde anan way a tinen a
sa ban anan apan ata awan, tə lawak anan
ayak pə dədom pa nga anahan. Tə vinde
anan 'am ata nà, natiya awan: «Ɗowan a
anan nə Yesu, bahay sə Yahuda ahay!» 38 Tə
darak ayak ɗo sə akar aya inde cew re, ɗo
kə̀rtek a tə alay puway, ɗo hinen tə alay
gula, Yesu à mamasl a tinen.

39 Ɗo sa zla ta man ataya awan fok ta
ɓal nga kwata kwata, tə gənahan, ta wa:
40 «Iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaɓ
a Mbərom aday ki han anan maza awan
à luvon maakan inde ba? Tam anan nga
anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cuku-
tok nà, dazay ahay pə dədom a wa biɗaw?»

41 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay
anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə
məceɗ sə Yahuda ahay, ta ma nga sa ran
mindel a re. Ta wa: 42 «Kà təmak anan
ɗo azar aya awan, ənа a mba apan sa tam
anan nga anahan a bay. Winen bahay
sə Isəra'ila acəkan ɗaw? A̰ dazay hənа pə
dədom wa aday ɗi sa ɗaf apan nga kutok.
43 A ɗaf nga pə Mbərom, a wa winen wan
anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan
à Mbərom sa tam anan hənа nà, na.» 44 Ɗo
sə akar ataya mə daray aya pə kə̀rtek a tatə
Yesu ataya ta ma nga sə gənahan matanan
re.

Amac a Yesu
Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

45 Natiya, a ban pə man ipec wa nà, luvon
a ga pə daliyugo fok takəɗimbom, hus à
njamde maakan. 46 A ga njamde maakan
nà, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Eli, Eli,*
lama sabaktani?» Kawa sa ja nà: «Mbərom
uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen anga-
maw?†»

47 Ɗo a mə tavay aya à man ata azar
a tə slə̀ne bine maw cəna, ta wa: «Winen
apan i ngaman anà Eliya.» 48 Ɗowan a
tinen a kə̀rtek a haw, a gəɓa awan a kawa
baf, a tar anan à way mə kwasay a inde,
aday sə̀rekeke re asa. A taran anan ayak
tə gusuko zəbor awan aday Yesu â susœɓ.
49 Ənа ɗo a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay
saa tam anan nà, ɗi ca apan aday. Buko!»
50 Yesu a zlah tə məgalak awan asa, a mac
way anahan.

51 A̰ alay anahan a sa mac ata ite, zana sə
gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek
wa tə ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom
ata, a ngəraw ì zek wa əndem, a bənay ahay
kwa à mburom wa hus à məndak. Aday
ɗukwen daliyugo a ɓal, pəkəraɗ ahay ta ta
ì zek wa. 52 Jəvay ahay tə təɓa re, aday ɗo a
Mbərom ma mac ataya tə slabakay à məke
wa bayak awan. 53 Ɗo ataya tə jənay ahay à
jəvay wa, aday pə dəɓa ana Yesu sə slabakay
ahay à məke wa ata nà, ta zlak à Urəsalima,
wulen su doh cəncan awan, aday ɗo ahay
bayak a tə canak atan re.

† **27:46** Ca pə Jabuura 22.2.

54 Suje sə Ruma ahay tə bahay a tinen,
tinen apan ti ba pə Yesu. Tə canan anà
daliyugo a sa ɓal pi zek tə way a sə təra
ataya nà, tə jəjar pi zek anga way a sə təra
ata awan. Ta ja, ta wa: «Tə ɗiɗek awan,
winen Wan a Mbərom.» 55 Uwar ahay
bayak a inde à man ata awan, tə tavay
zaɗ, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen
aday nà, tə pərahan ahay azar anà Yesu
kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way.
56 A wulen sə uwar ataya nà, ɗi tan à nga
anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tə
Mariyama may ana Yakuba tə Yusufu, aday
may ana wan a Zebede aya inde à man ata
re.

Tə gəɓa anan Yesu à məke

Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

57 Suko a a ga cəna, ɗowan a inde zlile
awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Ɗowan
ata nà, tə ngaman Yusufu, winen ɗukwen
njavar ana Yesu. 58 A zla à man ana Pilatu,
a cəce panan məsinde ana Yesu. Pilatu
ɗukwen kà təmahak anan anan, a varan
cəveɗ sa la anan Yesu. 59 Yusufu a zla,
a gəɓa anan məsinde, a nga anan apan
rəkot a inde lele awan. 60 A ɗəfak anan
ayak à jəvay anahan a inde ma la a à jama
inde wiya awan. A bətukwal apan bələlen
məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay ku-
tok, a zla way anahan. 61 Mariyama, dəna
sə Magədala ahay, tə Mariyama hinen ata,
tinen mə njahay aya pa 'am jəvay, ti ca
apan.

Ɗo sa ba pə jəvay a Yesu ahay

62 Sidew a cəna, luvon sa man uda awan,
bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom pi zek tə Farisa ahay ta zla àga
Pilatu. 63 Ta jan anà Pilatu kutok, ta wa:
«Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay
à nga inde. Bina, à alay a ɗo sə mungwalay
a anan kà məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə
dəɓa sə amac uno wa luvon maakan nà,
ni slabakay à məke wa.” 64 Suwan həna
nà, jan anà suje ahay tâ ba anan jəvay
awan luvon a maakan ataya cite. Bina
njavar anahan ahay tâ sa nay sə kəra anan
məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà ɗo
ahay: “Yesu kà slabakak ahay à məke wa.”
Aday mungwalay a həna anan ata nà, i
zalay winen a mama'am ata re.»

65 Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde
həna. Zlen, kâ si ben anan jəvay ata kawa
ana kwanay sa mba apan.»

66 Ta zla, tə tapay anan 'am sə jəvay ata tə
mətətok, ta pak suje ahay à man ata sa ba
anan jəvay kutok.

28

Yesu a slabakay ahay à məke wa

Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

1 Pə dəɓa sə luvon sa man uda wa, kawa
sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama
dəna sə Magədala tə Mariyama hinen ata,
ta zla sa cak ayak pə jəvay. 2 Natiya ca,
daliyugo a ɓal kəzlek kəzlek, anga maslay a
Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal
anan bələlen ana tinen sə tacay a 'am sə
jəvay ata, a njahay apan ton. 3 Maslay
a Mbərom ata a dav nə kawa awuteɗ a
Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi
zek ɗukwen a dav nə kawa lanja. 4 Ɗo sa ba
pə jəvay ataya tə canan cəna, tə jəjar pi zek
bayak awan, tə təra kawa ɗo ma mac aya
awan.

5 Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar
ataya: «Kwanay nà, kâ jəjiren bay, bina na
san zle, kwanay apan ki pəlen Yesu, ɗowan
a tə darak anan ayak pə dədom mə zləlngaɗ
ata awan. 6 Winen inde à man a anan
sabay! Kà slabakak ahay à məke wa kawa
ananahan a sa ja ata awan. Ənа, hayak
ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə na-
hak anan ayak uda ata awan. 7 Aday zlen
bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà:
“Yesu kà slabakak ahay à məke wa. I lahak
ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man
ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

8 Kwayan'a, uwar ataya ta haw ahahaw
pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tə zlawan
aday tə ataslay mivel a re. Tinen apan ti
zlan anan ayak tə ləbara ata anà njavar a
Yesu ahay kutok. 9 Kwayan'a Yesu a nay
ahay, tə zlangay uda tə uwar ataya awan.
Yesu a jan atan, a wa: «Zay ɗaw?» Uwar
ataya tə həɗəken ayak pə cakay. Ta ban
anan à saray a wa, tə həran nga. 10 Yesu
a jan atan, a wa: «Kâ jəjiren bay. Zlen,
jen anan anà mərak uno ahay nə tâ zla pə
daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata
awan.»

'Am ana ɗo sa ba pə jəvay ahay

11 Uwar ataya tinen apan ti zla way a
tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar
aya ta zla à Urəsalima, tə təkəren ləbara
sə way a sə təra ataya fok anà bahay sə
gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom.
12 Tinen ite tə halay nga pə kərtek a tə məceɗ
sə Yahuda ahay. Ta ɓan à wulen a tinen
inde, tô varan dala bayak a anà suje ahay,
13 tâ jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak ahan,
aday njavar anahan ahay ta nak, tə kərak
anan məsinde sə luvon.” 14 Guverner kà
sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi
san sə bənan mbac, mi təmay ahay kwanay
à ɗəce ahay wa fok.» 15 Suje ataya tə təma
dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan
atan ata awan. Mungwalay ata kà tak 'am
à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay
biten.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

16 Natiya kutok, njavar a Yesu ahay kuro
nga kərtek ataya ta zla pə daliyugo sə
Galile, ta zla à ɓəzlom a ɓa Yesu a kà jak
atan anan ata awan. 17 Tə canan cəna,
tə dukwen gərmec ù vo, əna ɗo a azar
aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə
winen bay dəge.» 18 Yesu a həɗəken atan
ayak pə cakay, a ja: «Mbərom kà varak
uno anan məgala pə way sə mburom ahay
fok tə məgala pə way sə daliyugo ahay
fok. 19 Anga nan, zlen pə cakay su ɗo su
kon ahay fok, təren atan njavar uno aya
awan. Gen atan baptisma tə sləmay ana
Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan ana-
han, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan
awan. 20 Tətiken atan anan aday ti ɗəfan
apan anà way uno sa jak ikwen ataya fok.
Sənen anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon
pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

Ləbara mugom a kawa ana Markus sə vinde anan ata awan
A ɗakay way pə deftere a anan

Markus a vinde ɗerewel a anan nà, sə ɗakay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge ɗerewel a Markus nà, ki njiɗen anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay
Yesu a lavan zek anà mer su way anahan *(1.1-20)*
Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya *(1.21 - 10.52)*
Yesu winen à Urəsalima *(11.1 - 15.47)*
Yesu a slabakay à məke wa *(16.1-20)*

Wazo a Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

Mata 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

1 Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.
2 A təra kawa ana Ezaya, ɗo maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:
«Mbərom a jan ahay anà ɗo si mer su way anahan nà:
“Həna ni slan ɗo maslan uno,
i lahak pa 'am saa ndakak anan cəveɗ lele.
3 Ɗowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiɓe, a wa:
Ten anan cəveɗ anga Bahay winen apan i nay.
Ten anan cəveɗ ata mə tavay nga a fəhhe lele.*”»
4 Matanan kutok, Yuhana ɗo sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à ɗo ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»
5 Ɗo sə Urəsalima ahay pi zek tu ɗo sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a Yuhana. Tə dazlan sə ɗakay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon inde. 6 Yuhana a aday nà, a ɗaf pi zek nə zana ma han a tə sibœk sə zlugweme awan, a ɓan zərkutov ɗukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kiɓe aya awan.
7 A wazo anahan inde nà, a wa: «Ɗowan inde, i nay à dəɓa uno wa, a zalay nen tə mazlaɓ lele. Anga nan, nen na slak sə kuɗœk, aday ni pəsakan anan liɓer sə təkarak anahan bay. 8 Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

9 A alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sə Galile sə ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pə cakay a Yuhana à zlinder sə Urdon, aday Yuhana a gan baptisma. 10 Yesu winen apan i jənay à a'am wa cəna, a canan à bagəbaga mburom a təɓa pangaya, aday Apasay a Mbərom winen apan i dazay ahay apan kawa badəbada. 11 Aday 'am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Iken wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə iken.»
12 Kwayan'a, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kiɓe. 13 Yesu, winen à man ata nə luvon kwa kuro fuɗo, Fakalaw winen apan i njak anan. Atə Yesu mə njahay a, pi zek tə way sə kiɓe ahay, aday maslay a Mbərom ahay tinen apan ti gan mer su way.

Yesu a ngaman anà ɗo sa ban kəlef aya inde fuɗo

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

14 A alay ata asanaw nà, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay. Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a ma pə daliyugo sə Galile. A wazay anan ləbara mugom a, mbala ana Mbərom sə slənay, 15 a wa: «Alay a kà slak həna, bahay a Mbərom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday ɗəfen nga pə ləbara mugom awan.»
16 Natiya, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile nà, a canan anà ɗo sa ban kəlef

* **1:3** Ca pə Esaaya 40.3.

aya inde cew, atə Simon tə mərak anahan Andəre, tinen apan ti ban kəlef tə zuvo a tinen ahay. 17 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kəlef sabay. Ki i njiɗen uno nà, ɗo sə pəruho azar ahay aɗəka.» 18 Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar.

19 A həɗek pa 'am mənjœk, a tan à nga anà ɗowan aya cew asa, atə Yakuba tə mərak anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. 20 A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tə mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu ɗo si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tə pərahan azar anà Yesu.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde tə setene à nga

Lukas 4.31-37

21 Atə Yesu tə njavar anahan a, sə ngaman ataya, ta zla way a tinen, tə dəzle à wulen su doh sə Kafarnahum. Pə luvon sa man uda awan, Yesu a zla ù doh sə wazay†, a dazlan sə ɗakan atan anan way. 22 Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a ɗakay way nə kawa ɗo sə mazlaɓ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

23 A alay ata ite, ɗowan inde à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek, 24 a wa: «Iken Yesu, ɗo sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca ɗaw? Na san iken zle lele, iken nə ɗo maslan a Mbərom Cəncan awan.»

25 Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kâ bəbal awan bay, hayak à ɗowan ata wa aɗəka.»

26 Kwayan'a, setene ata a ɓal anan ɗowan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à ɗowan ata wa bok.

27 A gan masuwayan anà ɗo ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərike wiya a aday tə mazlaɓ a biɗaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay, aday tə ɗəfan apan acəkan!»

28 Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am təɗay pə daliyugo sə Galile ata fok.

Yesu a mbar ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41

29 Natiya, atə Yesu ta nay tatə Yakuba tə Yuhana, ù doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen àga atə Andəre tə Simon. 30 Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a ù doh, anga nga a ɓərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan. 31 Yesu a həɗek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə ɓərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

32 Pə dəɓa ana pac sə slahay ù doh wa nà, ɗo maza aya tə gəɓay ɗo sə ɗəvac a tinen ahay, pi zek tu ɗo tə setene aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pə cakay ana Yesu. 33 Ɗo sa man ataya fok tə halay nga pə bərkwitek su doh ata awan. 34 Yesu a mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à ɗo ahay wa. Aday kà varak atan cəveɗ anà setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kiɓe ahay

Lukas 4.42-44

35 Sidew a nà, Yesu a wule pərek, a zla à kiɓe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. 36 Atə Simon tu ɗo aday tinen àga winen ataya, ta zla saa pəlay anan. 37 Ta njaɗ anan cəna, ta jan, ta wa: «Ɗo ahay fok, tinen apan ti pəlay iken.»

38 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Zluko aɗəka nə à wulen su doh sə kiɓe ahay, aday ni saa wazan à ɗo ahay à man ataya re. Anga na nay nà, saa ga mer su way ata awan.»

39 Matanan acəkan, a bar pə daliyugo sə Galile fok. A wazay ù doh sə wazay ahay, a razl anan setene ahay à ɗo ahay wa.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə dugwaɗ awan

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

40 Ɗowan a inde, winen mə dugwaɗ awan, a nay pə cakay ana Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a jan tə zəhha awan: «Kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno â ndav ite.»

41 'Am anahan ata, a gan ì zek wa anà Yesu. A ndəɗoy alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kà ndəvak.»

42 Cəna, mbəlak məduwen ata a ndalay pə ɗowan ata wa, a mbar kutok.

† **1:21** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

43 Aya ənа Yesu a gafan 'am pi zek wa
lele, aday a razl anan, ta sa jan nà: 44 «Zla
wanak, aday kâ sa təkəren ləbara a anan
anà ɗowan bay. Ənа zla saa kan zek anà
ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom,
â zəzor iken. Aday varan way anà Mbərom,
kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vaɗ
panak awiyaway. Natiya ɗo ahay tâ san
apan, zugol anak kà ndəvak.»
45 Ənа, ɗowan ata a zla way anahan cəna,
a gar anan ɗo ahay tə ləbara kawa sə təra
apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla
à wulen su doh ahay, pə iɗe su ɗo ahay,
sabay. A njahay wanahan nə, uho à kiɓe.
Cəkəbay, ɗo ahay ta zlak ayak pə cakay
anahan ta day ahay wa fok.

2

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə təra à məndak awan
Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26

1 Pə dəɓa sə nahay mənjœk wa cəna, Yesu
a may ahay à Kafarnahum. Ɗo ahay fok
tə sləne asa winen inde agay à wulen su
doh. 2 Tə halay nga bayak awan, aday man
kà mbakak kwa mənjœk bay, uho kawa ù
doh re. Aday Yesu winen apan i ɗakan atan
anan 'am a Mbərom.
3 Ɗo ahay fuɗo tə gəɓak ayak ɗowan a
tinen inde tə lala, winen mə təra à məndak
awan. 4 Tə njaɗak man sə dəzle anan
ɗowan ata pə cakay ana Yesu bay, anga ɗo
kà zalak ù doh awan, roɗ ahay à məsudoh
inde. Anga nan kutok, ta ján pa nga su doh,
tə təɓa anan nga su doh à man ana Yesu
winen mə tavay a uda ata awan.* Tə taran
anan ayak ɗowan pə lala ata tə liɓer.
5 Yesu a canan anà aɗaf nga† a tinen ata
cəna, a jan anà ɗowan a mə təra à məndak
ata awan, a wa: «Dəna uno, nə pəsek anan
ines anak ahay coy.»
6 Kutok nà, miter sə Tawrita ahay mə
njahay aya inde à man ata awan. Tə jalay
à nga a tinen inde, ta wa: 7 «Ɗowan a anan
a ja 'am ata nà, angama kəlanaw? A jənan
pa 'am anà Mbərom. Waya sa mba apan sə
pəse ines su ɗo anaw, kak si Mbərom a aday
bina!»
8 Yesu a san anan ajalay nga a tinen a
kwayan'a, a jan atan: «Kə jilen à mivel a
kwanay inde matana ata nà, angamaw?
9 Ma da 'am a nə maw? Sa ja: "Nə pəsek
anan ines anak ahay", ata ɗaw, kabay, sa
ja: "Slabak, gəɓa lala anak, zla", ata ɗaw?
10 Ənа u no kâ sənen apan lele, nen Wan su
Ɗo nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines
à ɗo ahay pə daliyugo.»
Matanan, a jan anà ɗowan mə təra à
məndak ata awan: 11 «Nen apan ni jak:
Slabak, gəɓa lala anak, zla agay!» 12 Cəna,
a slabak, a gəɓa lala anahan pə iɗe sə ɗo
ahay fok, a zla wanahan. A gan atan
masuwayan. Anga nan, tə həran nga à
Mbərom, ta wa: «Kula ɗə canak anan anà
way mə təra kawa həna anan bay.»

Yesu a ngaman anà Lewi
Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32

13 Asa, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile.
Ɗo ahay fok ta zla pə cakay anahan, aday
a ɗakan atan anan way. 14 Winen apan i
zla ata nà, a canan ayak anà ɗowan inde
tə ngaman Lewi‡, wan ana Alfa, winen mə
njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan,
a wa: «Pəruho azar!» Lewi a slabak ca, a
pərahan azar acəkan.
15 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a njahay tə
njavar anahan ahay sa pa way àga Lewi.
Ɗo sə cakal jangal ahay pi zek tu ɗo sə
atahasl ahay tə njahay pə cakay ana Yesu
sa pa way à tuwez kərtek a wa, tinen bayak
a sə pərahan azar.
16 Miter sə Tawrita à wulen sə Farisa
ahay wa tə canan winen apan i pa way pə
kərtek a tu ɗo sə cakal jangal ahay, aday
tu ɗo sə atahasl ahay nà, tə cəce pə njavar
anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pə
kərtek a tu ɗo sə cakal jangal ahay, aday tu
ɗo sə atahasl ahay nə, angamaw?»
17 Yesu a sləne anan lele nà, a jan atan, a
wa: «Ɗo ɗəvac a bay cəna, a gan may anà
ɗo sə disise bay, si ɗo sə ɗəvac ahay. Nen
na nay ahay sa naa ngaman anà ɗo sa ga
way lele ataya bay. Ənа na nay ahay nà, sə
ngaman anà ɗo sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya
Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

* **2:4** Nga su doh a tinen mi cœɓ a cœcœɓ bay. Tə pəpay a pəpay. † **2:5** Aɗaf nga: tə bayak pə Yesu aday ta ɗaf apan nga. ‡ **2:14** Lewi: kawa sa ja nà, Mata. Sləmay su ɗo kərtek awan.

18 Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tə Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Ɗo ahay ta jan anà Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nə ta ga itəbay nà, angamaw?»
19 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, ɗo mə ngamay aya à man sə gəɓa dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya ite ɗaw? Matanan bay! A alay a tinen pi zek tatə ɗo sə gəɓa dalay ata nà, ti ga sumaya kula bay. 20 Ənа pa pac a ɗo sə gəɓa dalay ata, tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.
21 «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? Ibay. Anga à man sə banay anan nà, məgabal sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i ngəraw.
22 «Aday ɗukwen, ɗowan sa mbaɗ mahay anahan mə kwasay a bay, à mbulo sa zlay§ məduwer a nà, ibay. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ngəraw anan mbulo məduwer ata awan. Ata mahay i mbaɗ, aday mbulo ɗukwen kà nəsek re. Sumor a nà, sa mbaɗ mahay mə kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan
Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

23 Pa pac a inde nà, luvon sa man uda awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nà, njavar anahan ahay ta kaɗ ndaw sa pa.
24 Farisa ahay tə canan cəna, tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday təɗe abay sa ga pə luvon sa man uda awan bay ata nə angamaw?»
25 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu ɗo anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay ɗaw? A ga nə kəkəmaw?*
26 A alay a Abiyatar winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ata nà, Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom. Təɗe abay saa pa ɗaf ata nà, tinen ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay taayak ba. Ənа Dawuda kà pak tu ɗo anahan ahay re.»
27 Yesu a jan atan kutok: «Mbərom a ɗaf luvon sa man uda awan nà, anga ɗo, bina a ɗaf ɗo anga luvon sa man uda awan bay.
28 Kətanan, nen Wan su Ɗo nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

3

Yesu a mbar anan ɗowan a inde ma mac alay awan
Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a zla ù doh sə wazay* maza asa. Ɗowan inde à man ata ma mac alay awan. 2 Ɗo maniɗe a Yesu aya inde nà, tinen apan ti ɗəfan iɗe. Kak kà mbərak anan ɗowan ata pə luvon sa man uda awan nà, ata aday ti man anan mungok. 3 Yesu a jan anà ɗowan ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sə ɗo ahay.»
4 Cəna, a cəce pə ɗo ahay wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəveɗ inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəveɗ inde sa ga mer su way lelibay awan, ɗaw? Təɗe sa tam anan sifa su ɗo ɗaw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa ɗaw?» Ənа ta ngam sə mbəɗahan apan bay.
5 Yesu a ca patan nerre tə mivel awan, aday asəder a tinen ata ɗukwen kà cəɓak anan ite. A jan à ɗowan ma mac alay a ata kutok: «Ndəɗoy anan alay anak!» A ndəɗoy anan acəkan, alay anahan a pəsak ike. 6 Farisa ahay tə canan cəna, ta nay ahay uho, aday tə halay nga pə kərtek a tu ɗo ana Hiridus ahay, aday tə pəlay cəveɗ sə lize anan Yesu.

Ɗo ahay bayak a ta zla à man a Yesu

7-8 Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pə bəlay sə Galile tə njavar anahan ahay. Ɗo ahay bayak a tə pərahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galile wa, kwa à Urəsalima wa, tu ɗo sə Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu ɗo ahay sa nay ahay kwa à dəɓa sə zlinder sə

§ **2:22** Mbulo sa zlay nà, way sa mbaɗ uda mahay kabay a'am sa sa, anga ɗo sa bar ahay. Aday ɗukwen, kak winen wiya a nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kaɗ ata bay. * **2:25** Ca pə 1 Samuyila 21.2-7. * **3:1** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

9 Anga nan kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ pəlan kwalalan cəɗew awan, aday i njahay uda awan, bina ɗo ahay tinen apan ti ngəɗec anan kà zalak. 10 Kà mbərak ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan. Anga nan, ɗo sə ɗəvac azar aya cara cara tə zəgahak ayak apan, aday tâ njaɗ sə laman à Yesu ite. 11 Ɗo sə setene ahay ite, tə canan à Yesu a cəna, tə slahay pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «Iken nə Wan a Mbərom!» 12 Yesu a gafan 'am anà setene ataya tâ sa jan anà ɗowan winen wayaw bay.

Yesu a walay ɗo maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

13 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à ɓəzlom, a ngaman ayak à ɗo ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. 14 Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə ɗo maslan ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nà, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, 15 saa razl setene ahay tə məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

16 Ɗo a mə walay a kuro nga cew ataya nà, sləmay a tinen aya hənа: Simon (Yesu a ɗaf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), 17 atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a ɗaf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nà, wan ma dac Mbərom ahay‡), 18 Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, ɗo maniɗe sə Ruma ahay, 19 tə Yudas Iskariyot, ɗo saa ga ɗaf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

20 Atə Yesu tə njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, ɗo ahay tə halay nga kà zalak, aday Yesu tə njavar anahan ahay tə njaɗak alay a sa pa way bay. 21 Ɗo anahan ahay tə sləne 'am ata nà, ta nay sə gəɓak anan ayak, anga ɗo ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

22 Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa. Ta wa: «Bə'elzebul apan!§» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

23 Yesu a ngaman ayak anà ɗo ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta 'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kəkəmaw? 24 A wulen sə bahay kərtek a inde nà, kak ɗo anahan aya tinen apan ti vaɗ zek nə, bahay ata i tavay nga mba ɗaw? 25 Kak ɗo su doh ahay, 'am kà zlak atan pi zek bay nà, doh ata i tavay nga mba ɗaw? A'ay. I gugwes. 26 Matana re, kak Fakalaw kà slabakak pi zek anahan a nà, gədan anahan a i gəzla cew nà, i tavay nga mba ɗaw? A'ay. I lize.

27 «Ɗowan saa mba apan sa zla ù doh su ɗo gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kà lahak apan kurre kà jawak anan ɗowan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

28 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Ɗo ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anà Mbərom ɗukwen, i pəsen atan anan fok re. 29 Ənа ɗo sə jənan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, i njaɗ apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines anahan a sa ga ata nà, i njahay apan sə viyviya awan.»

30 Yesu a ja matanan nà, anga ɗowan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

31 Pə dəɓa anahan a wa nà, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan ɗo saa ngaman ayak. 32 Ɗo ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

33 Ənа Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» 34 A ca pu ɗo sa van nga tew ataya, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. 35 Ɗo sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen aɗəka.»

† **3:16** Kawa sa ja nà, Pəkəraɗ. ‡ **3:17** Anga ta ga mivel bəse bəse kawa adac a Mbərom. § **3:22** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

4

Jike su ɗo sa casl ndaw
Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8

1 Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à ɗo
ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Ɗo
ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan.
Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay
uda pa nga sə bəlay. Ɗo ahay fok mə njahay
a pə yugo. 2 Yesu a ɗakan atan anan way
ahay bayan a tə jike ahay. A wazo anahan
a inde a jan atan, a wa:
3 «Pəken sləmay. Ɗowan inde a zla à
guvo, saa casl ndaw. 4 Winen apan i casl
ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə
cəveɗ, aday məvuhom ahay tə ɗagay anan.
5 Zahav azar a, a guce pə saray pəkəraɗ,
ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a
ibay. 6 Əna pac a sləray cəna, a ɓutoy anan
aday a vak anan, anga slələy a ibay. 7 Zahav
azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta
ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak
a bənan mbiyeɗ, ndaw ata kà nahak bay.
8 Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan.
Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a
nah kutok. Kərtek awan, hawal sa ndaw
apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay,
hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya
inde ɗukwen, hawal sa ndaw apan nə səkat
səkat.»
9 Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə
ɗowan a nə, â slәne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?
Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10

10 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu winen
taayak tu ɗo maslan anahan ahay kuro nga
cew, tu ɗo maza aya ma van nga tew ata, tə
cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike
ata awan. 11 Yesu a mbəɗahan atan apan,
a wa: «Kwanay nà, way mi ɗer aya à bahay
a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak
ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan
a coy. Əna ɗo maza aya nà, ti slәne way
ahay fok nà, si ta 'am sə jike, 12 anga aday:
Tâ ca apan, əna tə canan bay,
tâ pak apan sləmay, əna tə slәne bay.
Bina aday tâ saa may ahay pə cakay ana
Mbərom bay,
aday Mbərom â pəsen atan anan ines a
tinen ahay bay.*»

Yesu a pəsak anan jike su ɗo sa casl ndaw ata awan
Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

13 Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen
'am sə jike a anan bay dəge? Matanan
acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula
sabay asanaw? 14 Ɗo sa casl ndaw ata nà,
a casl nə 'am a Mbərom. 15 Zahav sa ndaw
pə cəveɗ ata nà, ɗo sə slәne 'am a Mbərom a
ahay. Pə dəɓa anahan a wa nà, ti təma anan
bəse, əna Fakalaw i nay, i wuɗeh anan 'am
a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday
â hay bay.
16 «Ɗo maza aya awan, ta ga minje tə
zahav ma casl a pə saray pəkəraɗ ata awan.
Tə slənek 'am a Mbərom nà, tə təma anan
bəse tə ataslay mivel awan. 17 Əna 'am ata
a pak slələy à mivel a tinen inde bay. Anga
nan, ɗəce i tan atan à nga, kabay ajugwar
'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom
nà, ti mbəsak cəveɗ sa 'am a Mbərom.
18 «Ɗo maza aya ta ga minje tə zahav ma
casl a à wulen sə adak inde. Tinen apan
ti slәne 'am a Mbərom cite. 19 Əna way sə
daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tə
way sə daliyugo ahay, ti gan may à zlile
sə daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pə way
ahay cara cara. Way ataya fok nà, ti bənan
mbiyeɗ anà 'am a Mbərom, aday â nah bay.
20 «Ɗo maza aya asa, ta ga minje tə zahav
sa ndaw ma casl a pə yugo lele awan. Tinen
apan ti slәne 'am ana Mbərom ma ja awan,
tə təma anan lele, ta zla nga uho pa 'am
a Mbərom. Anga nan, kərtek a i nah lele,
hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen
ahay ti nah ɗukwen, hawal i ga patan kwa
kuro mbərka, azar aya kutok ite, ti nah,
hawal i ga patan səkat səkat.»

Man sa ɗaf lalam
Lukas 8.16-18

21 Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tə
hanak uko pə lalam nà, ti ɗer anan ta sə
hərok apan tasa, kabay ti ɗaf anan ù vo lala
ɗaw? Lele nà, sa ɗaf anan pə way sa ɗaf
lalam a biɗaw? 22 Sənen anan, way mi ɗer
a, aday i njaɗ zek bay nà, ibay. Wurwer sə
way saa dəzley ahay ipec məduwen a bay
ɗukwen ibay re. 23 Anga nan kutok, kak ɗo,
sləmay inde apan cəna, â slәne!»

* **4:12** Ca pə Esaaya 6.9-10.

24 A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sə sləne ahay. Tasa a mbala a kwanay sə lavay anan way ata nà, Mbərom i lavak ikwen anan ɗukwen tə winen awan asa, aday i zəgahak ikwen anan apan. 25 Ɗo kà təɓak anan sləmay sə sləne 'am nà, Mbərom i zəgahan anan sə sləne 'am ite re. Aday ɗo kà tacak anan sləmay, anga a nan sə sləne 'am bay nà, Mbərom i zəgahan anan sə tacan anan apan re.»

Jike sə zahav ma casl a à guvo

26 Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tu ɗo sa casl zahav à guvo. 27 A̱ njak ahan, â njak ahan bay dəp nà, luvon tə ipec, zahav nə i ha, i har, mənjəna winen sa san a təra nə kəkəmaw nà, a san bay. 28 Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a təra anan gujeɗ, aday a təra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sə way asa re. 29 Pə dəɓa anahan sa nah ata wa asa, i bəbez dem anahan saa car, sə halan nga anga way kà nahak.»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan
Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

30 A ja asa, a wa: «Ɗi ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, ta ma asa anaw? Kabay ɗi ɗakay anan nə tə jike wura asa anaw? 31 Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan†. Winen ma kac a pə zahav sə way sə daliyugo. 32 Ənа aday tə caslak anan à məke cəna, a ha, aday a har nà, a zalay dədazl si sé azar aya awan. Alay si sé anahan aya nə məduwen aya awan. Məvuhom ahay ti mba apan sə njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya təke.»

33 Yesu a təkəren 'am anà ɗo ahay nà, tə jike ahay bayak a kawa həna anaya awan, aday kawa ana ɗo ahay sa mba apan sə sləne. 34 Kà jak atan 'am sə awan maza mənjəna jike bay. Əne pə dəɓa anahan a wa nà, atə Yesu, tinen mə mbəsak a taayak. A̱ alay ata kutok, a ɗakan atan anan 'am sə jike aya awan.

Yesu a gafan 'am anà atə maɗ tə a'am
Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

35 Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» 36 Tə slabak, tə mbəsak anan ɗo ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sə lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəɓa anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya ɗukwen inde à man anahan ata awan. 37 Tə dəzle à mamasl sə bəlay nà, vəvara məduwen a a slabak pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy. 38 Yesu nà, winen ma njak ahan awan ta sə dəɓa, à slaway a inde, nga anahan ma ɗaf a pə way aday â gan dəɗaf.‡ Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pəɗek anan ta sa jan: «Miter, ɗi lize kutok nə, a gak à nga wa itəbay ɗaw?» 39 Yesu a slabak, a gafan 'am anà maɗ, a jan 'am anà məsugurndolon sə a'am ahay, a wa: «Njihen ɓəɓətek ɓəɓətek! Bəlay, iken ɗukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Maɗ a mbəsak sa ɓal, anga nan, bəlay ɗukwen kà njahak tetəmtəme acəkan. 40 Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə ɗəfen upo nga fan bay kələɗaw?» 41 Ta ma nga sə jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Ɗo wura həna anan anaw? Atə maɗ tə məsugurndolon sə a'am ahay ɗukwen tə ɗəfan apan ata nà?»

5

Yesu a mbar anan ɗowan a inde tə setene aya à nga inde
Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

1 Yesu a nay pa 'am sə bəlay, pa day su kon sə Gerasina ahay, tinen tə njavar anahan ahay fok. 2 A dazay ahay à kwalalan wa cəna, ɗowan inde, winen tə setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

3 Ɗowan ata a taa nahay way anahan nà, à wulen sə jəvay ahay inde. Ɗowan a mba apan sa ban anan aday sə jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dəp nà, a kaɗ anan fok. 4 Saray bayan awan, tə ɓanak anan tə calalaw, alay tə saray a təke fok,

† **4:31** Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde.

‡ **4:38** Way sa ɗaf apan nga à man sa njak ahan, aday â gan dəɗaf à nga ata awan.

əna, a taa slaɗ anan nduroc nduroc fok re. A zalan məgala ana ɗo sə pəlay sa gan nga ataya fok. 5 Luvon tə ipec fok, winen apan i bar à wulen sə jəvay ahay inde. Winen apan i zlah à ɓəzlom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

6 Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dukwen gərmec ù vo. 7 A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tə sləmay a Mbərom, kâ ga alay ti nen bay ite.» 8 A jan matanan ata nà, anga ɓa Yesu kà jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à ɗowan a anan wa.»

9 Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nə wayaw?»

A mbəɗahan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

10 A dubok a Yesu tə mindel, a wa: «Kem, kâ sa razl setene a anaya dəren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

11 A man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. 12 Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəveɗ, mâ zla à gadura a anaya inde ite.» 13 Yesu a varan atan cəveɗ acəkan, tâ zla à gadura ahay inde. Ta nay à ɗowan ata wa, tə ndərmaɗ à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tə haway kwa ahay pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujeguje wa à bəlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, əne tə lizek fok.

14 Matanan, ɗo sa gan nga anà gadura ahay tə canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiɓe ahay fok re. Ɗo ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

15 Tə dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tə canan à ɗowan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. 16 Ɗo a sə canan anà masuwayan ataya tə təkəren ləbara sə təra pə ɗowan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà ɗo sa zlak ayak ataya awan. 17 Ɗo sa man ataya tə dazlan sə dubok Yesu aday â zla ù kon a tinen wa.

18 Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, ɗowan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nâ pərahak azar ite.» 19 Əna Yesu kà mbakak anan cəveɗ sa zla maya tə winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà ɗo su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan ì zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəmaw ata awan.» 20 Ɗowan ata a zla way anahan, a dazlan sə təker anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà ɗo sə sləne ataya fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan
Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

21 Natiya, Yesu a takasay bəlay, a nay pa day sə agay asa. Ɗo ahay tə halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bəlay.

22 Ɗowan inde, tə ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen ɗo məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu. 23 A gan may kà zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen ɗəvac awan, i mac! Kem, hayak, ɗaf apan alay anak ite, aday â mbar, â njahay zay.» 24 Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, ɗo sə pərahan azar ahay tə ngəɗec anan pə cəveɗ. 25 Uwar a inde à man ata awan, ɗəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. 26 Kà gak ɗəce à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kà lizek anan zlile anahan fok, aday kà njaɗak apan zay bay re, ɗəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

27-28 Iyo, uwar ata kà slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə ɗo ahay wa ta sə dəɓa anahan. A jalay nà: «Abay nâ njaɗ sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni mbar.» A laman à zana awan cəna, 29 mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtek. A jəjam anan zek anahan nà, cəcaɓ cəcaɓ a san zle kà mbərak à ɗəce anahan wa.

30 Yesu ite, a san zle, məgala kà nak ahay
à winen wa. A mbəɗa zek à wulen sə ɗo
ahay inde, a cəce: «Waya sə lumo anà zana
anaw?»
31 Njavar anahan ahay tə mbəɗahan
apan, ta wa: «Kə canan zle, ɗo ahay tinen
apan ti ngəɗec iken. Kutok nà, ki cəce ɗo sə
lamak asa ɗaw?»
32 Ənа Yesu winen apan i ca iɗe tuwwe
hwiya, anga a nan sə canan à ɗowan sa
ga awan ata awan. 33 Uwar ata a canan à
masuwayan ata sə təra ì zek anahan inde
ata nà, a jəjar pi zek yiɓyeɓ anga zlawan.
A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a
təkəren anan 'am ataya fok. 34 Yesu a jan
kutok, a wa: «Mazar uno, aɗaf nga anak pi
nen ata kà mbərak iken! Hənа ɗəvac anak
inde sabay. Zla agay tə zay.»
35 Â alay a Yesu winen apan i ja 'am ata
mba cəna, ɗo ahay ta nay àga Zayrus wa,
winen ɗo sə lavan nga anà doh sə wazay
ata awan, ta wa: «Zayrus, dəna anak nə kà
ndəvak zek. Kâ vawan nga anà Miter fan
sabay.»
36 Yesu kà gak anan nga anà 'am a tinen
ata bay, a jan anà Zayrus: «Kâ jəjar bay, ɗaf
upo nga lele cəna coy!»
37 Kutok, Yesu a dazlan sa zla àga Zayrus
asa. Ənа kà mbakak anan cəveɗ à ɗo ahay
fok sə lagay anan bay, si anà Piyer, aday
anà Yakuba tə mərak anahan Yuhana. 38 Tə
dəzle àga Zayrus nà, Yesu a slәne ɗo ahay
tinen apan ti yam tuhhwa, ti zlah, ɗəce
inde. 39 A zla ù doh, a ja: «Kâ bəbilen awan
bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kà
məcak bay. A njak ahan ca!»
40 Man su ɗo ataya tə mbasay apan. Yesu
a rəzlay atan uho fok, a mbəsak ù doh nà,
bəbay ta may ana dəna ata awan, tə apan
njavar anahan maakan ataya awan. Tə
dəzle pə cakay ana dəna ata awan. 41 A
bənan anan alay a dəna ata awan, a jan:
«*Talita kumi!*» kawa sa ja nà: «Dənama,
slabak!»
42 Kwayan'a, dəna ata a slabak, a dazlan
sa bar. Aday ɗo ahay tə jəjar pi zek bayan
awan. Ava ana dəna ata nà, kuro nga cew.
43 Yesu a gafan atan 'am lele, a wa tâ saa jan
à ɗowan bay. A jan atan asa tâ varan way sa
pa à dəna ata awan.

6

Ɗo sə Nazaratu ahay tə ɗəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

1 Kagasl, Yesu a slabak à man ata wa, a
zla ù kon anahan à Nazaratu asa. Njavar
anahan ahay tə pərahan azar. 2 Winen à
man ata awan, luvon sa man uda awan
a dəzley ahay nà, Yesu a dazlan sə ɗakay
anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay*.
Ɗo ahay bayan awan inde, tə slәne 'am
sə tətak way a anahan ata nə a gan atan
masuwayan, aday ta wa: «A tətakay way a
anaya awanaw? A njaɗ kəlire sə asan way†
a anan kəkəmaw? Aday, a ga masuwayan
hənа anan cara cara nə ta maw? 3 Na
wa, winen nə ɗo sə cəceɗ dədom ba? May
anahan Mariyama biɗaw? Mərak anahan
ahay inde, atə Yakuba, tatə Yoses, Yuda,
Simon, aday məran dəna aya ɗukwen inde,
tinen à wulen a mənuko awan ba?» Anga
nan kutok, ta ngam sa ɗaf nga pə Yesu bay.
4 Yesu a jan atan, a wa: «Ɗo ahay ta gan
nga anà 'am ana ɗo maja'am a Mbərom
kwa ta sə wura fok. Ənа ù kon anahan
awan, à mamasl su ɗo anahan aya awan,
aday ù doh anahan a nà, ɗowan a gan nga
anà 'am anahan ahay itəbay.»
5 Natiya, Yesu kà njaɗak sa ga ma-
suwayan à man ata kwa wura bay. Si a ɗaf
alay pu ɗo sə ɗəvac azar aya ngal, a mbar
atan. 6 A gan à winen awan wadan wadan,
anga aɗaf nga a tinen inde pə Mbərom kwa
mənjœk ibay.

Mer su way ana ɗo maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pə dəɓa a way ata wa nà, Yesu a zla pu
kon sə daliyugo ata fok, a ɗakan anan way
à ɗo ahay. 7-8 A alay ata awan, a nan à Yesu
sa slan anan ɗo maslan anahan kuro nga
cew ataya à wulen su doh aya inde. A halan
atan nga, aday a varan atan məgala sa razl
apasay lelibay aya awan.
A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay
nə cew cew. Kâ saa gəɓen awan pə alay

* **6:2** Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay. † **6:2** Kəlire a anan nà, madan bay, ənа asan way ana Apasay a Mbərom.

anga cəveɗ bay, kwa way sa pa, kwa mbulo
sə dala. Ki gəɓen nà, si sukol, 9 təkarak,
aday zana ɗukwen kərtek.» 10 A jan atan
asa, a wa: «Kak ki zlen à wulen su doh
a nà, njihen nə àga ɗowan a sə təma uda
kwanay ata awan. Ki njihen àga winen hus
pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay.
11 Ənа aday ɗo sa man ataya tə təmahak
kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à
man ata wa, aday kâ bəzləmen morbodok
su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa,
anga aday tâ san pi zek tinen tə ines aya
awan.»
12 Ɗo maslan a Yesu ataya ta zla, tə wazan
à ɗo ahay, aday tâ mbəɗahan lœn ì ines a
tinen ahay. 13 Tə rəzlak setene ahay bayak
awan, aday tə mbərak ɗo sə ɗəvac ahay
bayak awan ta sə mbəɗan atan amar pa
nga.

Amac ana Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

14 Iyo, bahay a inde məduwen awan, tə
ngaman Hiridus, a slәne ləbara ana Yesu,
anga ɗo ahay fok tinen apan ti təker ləbara
a Yesu kwa aha fok.
Ɗo ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, ɗo
sa gan baptisma anà ɗo ahay ata, kà mak
uho.» Tə ɗakan à Yesu nà, Yuhana. Anga
nan, ta ja nə, a mba apan sa ga masuwayan
ahay ata nà, na.
15 Ɗo maza aya ite, ta wa: «Yesu nà,
Eliya‡.»
Aday ɗo hinen ahay ɗukwen ta wa:
«Winen nà, ɗo maja'am a Mbərom hinen,
kawa ɗo maja'am a Mbərom sə kwakwa
ataya awan.»
16 Ənа Hiridus a slәne 'am ataya fok nà, a
ja, a wa: «Yuhana, nen sa gaɗ panan nga ata
nà, kà slabakak ahay à məke wa!»
17-18 Kwakwa ata nà, Hiridus a gəɓa anan
Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a
inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a
jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak
nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan
kutok, Hiridus a jan anà ɗo ahay tâ ban
anan Yuhana. Ta ban anan, tə ɗəfak anan
ayak ù doh sə dangay.
19 Natiya kutok, Hirudiya a nan iɗe à
Yuhana, a gan may sə lize anan. Ənа, kà
njaɗak apan cəveɗ a bay. 20 Aday ɗukwen
Hiridus a jəjaran anà Yuhana. A san zle,
Yuhana a nà, winen ɗo lele awan, aday
ɗiɗem a pa 'am a Mbərom. Anga nan re,
a gan nga lele. A ta pak slәmay pa 'am
anahan awan nà, a wusen nga, ənа hwiya
a gan may sə slәne asa.

21 Pə luvon a inde kutok, Hirudiya a
njaɗ cəveɗ sa ban anan Hiridus pə kwande.
Azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan
bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a
ngaman anà ɗo sə zlile ahay pə daliyugo
sa Galile, pi zek tu ɗo sə lavan nga anà
suje ahay fok, pi zek tə bahay sə daliyugo
ataya awan. 22 Kutok nà, dəna a Hirudiya
inde, a zlak ayak, a gərvan atan. Agərav
anahan ata lele, kà zlak anan à nga anà
bahay Hiridus tu ɗo anahan ahay fok. Aday
Hiridus a cəce pə dəna ata wa, a wa: «A nak
nə maw? Way anak saa cəce fok ni varak
anan.» 23 Dərzalah a mbaɗan apan, a wa:
«Ni varak anan way anak saa cəce ata fok,
kwa i dəzle hus pa sə gəzla anan bahay uno
ì zek wa cew dəp nà, ni varak anan.»

24 Dəna dalay ata, a nay uho, a jan anà
may anahan, a wa: «Mamay, nâ cəce nə
maw?»

May anahan a wa: «Cəce nà, tâ gəɗak
ahay nga a Yuhana.»

25 Cəna, dəna a dalay ata awan a may
ahay pə cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U
no ki gaɗ anan nga anà Yuhana, aday vuro
anan ahay həna à kwatama inde.»

26 Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga
anà Hiridus sabay fok. Ənа ɓa kà mbaɗak
anan pa 'am ana ɗo anahan mə ngamay
ataya coy. I varan anan bay nà, i ga zek
sabay. 27 Matanan, a slan suje kərtek,
aday â gəɗan anan ahay nga a Yuhana à
kwatama inde. 28 Suje ata a zla ù doh sə
dangay, a gəɗay nga pə Yuhana wa. A nàn
anan à kwatama inde, a varan anà dəna a
Hirudiya. Winen ite a təma anan cəna, a
varan anan anà may anahan. 29 Njavar a
Yuhana ahay tə slәne ləbara awan cəna, ta
zla saa gəɓay anan ahay məsinde a Yuhana,
ta la anan.

‡ **6:15** Eliya nà, ɗo maja'am a Mbərom kwakwa awan.

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo ɗara
Mata 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yuhana 6.1-14

30 Aday, ɗo maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tə halan nga pə cakay, tə dazlan sə təkəren anan way a tinen sa ga, aday sa jan anà ɗo ahay fok.

31 A alay ata nà, ɗo ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atə Yesu tu ɗo maslan anahan ahay ta njaɗ cəveɗ aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluko à kiɓe à man a ɗowan inde uda ibay ata awan. Ata, ɗi njaɗ sa man uda mənjœk.» 32 Ta ján à kwalalan inde, aday ta zla kəcah pə ɗo ahay wa à kiɓe.

33 Ɗo ahay bayak a tə canan atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday ɗukwen ta san atan zle. Anga nan, ɗo ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tə saray à man ana Yesu saa zla. Tə lahan atan à Yesu tə njavar anahan ahay re.

34 Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà ɗo ahay bayak awan. Ɗo ataya ta gan ǐ zek wa, anga tinen kawa təman ahay, aday mənjəna ɗo sa gan atan nga. Anga nan, Yesu a dazlan sə ɗakan atan anan way ahay fok.

35 Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pə cakay anahan, ta wa: «Mənuko à man kiɓe inde, aday luvon winen apan i ga. 36 Suwan, mbakan cəveɗ anà ɗo ahay tâ zla à wulen su doh ahay, pə culok ahay, aday ti i sukom way sa pa ahay.»

37 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tə dala sə *dinar*§ səkat cew, anga aday mi varan atan acəkan ɗaw?»

38 Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen həna nə jugumaw? Ənga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sə pen ahay ɗara, tə kəlef ahay cew.»

39 Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ njahay anan ɗo ahay pə gujeɗ məngəɗez a à man ata awan, njəɓukɓok cara cara. 40 Tə njahay atan nà, njəɓok cəna səkat səkat, aday njəɓok cəna kwa kuro ɗara kwa kuro ɗara. 41 Yesu a gəɓa anan tapa sə pen a ɗara ataya tə kəlef a cew ataya awan. A ca iɗe à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya ǐ zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tâ gəzlan anan anà ɗo ahay. Kutok, Yesu a gəzla anan apan kəlef a cew ataya awan, a varan atan apan. 42 Ɗo ataya fok ta pak, tə rahak ɓah ɓah.

43 Pə dəɓa a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tə halan nga anà tapa sə pen tə kəlef a mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew. 44 Ɗo sa pa way à man ata ɗukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ɗəkɗek aday nà, mbulo ɗara.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

45 Pə dəɓa anahan a wa cəna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ ján à kwalalan inde, aday tâ lahan pa 'am sa zla à Baytisada pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan ɗo ahay à dəɓa a tinen wa. 46 Tə gəzla nga tə ɗo ahay kutok, a zla way anahan à ɓəzlom saa ga amboh.

47 Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à məndak mba. Njavar anahan ahay ɗukwen tinen tə kwalalan a kwa à mamasl sə bəlay dəren coy. 48 A canan atan ayak nà, tinen apan ti ɓal kwalalan nə tə gədan, anga tinen apan tə zlangay nga uda ta maɗ. Way ata fok a təra nà, luvon uda mba. Iɗe a sa jəka i cəɗe nà, Yesu kà dəzlek à man a tinen winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am. A ga kawa i saa gəɗan atan anan 'am.

49 Njavar anahan ahay tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jalay nà, i ga nə mədahan. Anga nan kutok, ta zlah pi zek. 50 Tə jəjar pi zek yiɓyeɓ anga tinen a fok tə canak anan.

Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kâ jəjiren bay.»

§ **6:37** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

51 A ján à kwalalan inde pə cakay a tinen
awan cəna, maɗ a mbəsak sa ɓal cite. A
man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a
mbəɗa wucəfeɗ. Way ata a gan atan ma-
suwayan 52 anga 'am sə masuwayan sə təra
tə tapa sə pen ata a ja nə maw nà, tə sənak
anan bay re. Kurkwilen inde à sləmay a
tinen.

Yesu a mbar ɗo ahay à Gənesaret
Mata 14.34-36

53 Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà,
ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan
kwalalan pa 'am sə bəlay. 54 Tə dazay à
kwalalan wa cəna, ɗo ahay tə sənak ayak
Yesu kwayan'a 55 Ɗo ahay tə slәne sa jəka
Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway
ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok.
Tə dazlan sa ran ahay ɗo sə ɗəvac mə nahay
aya pə lala ataya fok. 56 Ta man anahan
sa zla fok cəna, a ga nà, culok, kiɓe, kabay
wulen su doh aɗəka, tə halan ahay ɗo sə
ɗəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə
lumo ahay fok. Ta gan amboh â mbəsakan
cəveɗ anà ɗo ɗəvac ataya tâ laman alay kwa
anà 'am sə zana anahan, aday tâ mbar ite.
Ɗo sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

7

Atətak way sə bije ahay
Mata 15.1-9

1 Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə
Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa
à Urəsalima wa, tə halay nga pə cakay ana
Yesu. 2 Tə canan anà njavar a Yesu azar
aya tinen apan ti pa way mənjəna sə banay
alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə
tinen nà, njavar a Yesu ahay ta gak ines.
3 Anga aday nà, Yahuda ahay fok, mə
zakan a anà Farisa ahay nà, tə ɗəfan apan
anà atətak way sə bije a tinen ahay nə
lele. Ta taa pa way aday mənjəna sə ba-
nay alay kawa atətak way sə bije a tinen
bay. 4 Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa
ɗukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way.
Tə ɗəfan apan anà atətak way sə bije azar
aya ɗukwen lele, kawa acakaɗ gəsa'am,
kəlawa, aday tuwez ahay.
5 Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek
tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu
wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay
nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije
ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa ɗaf
mənjəna sə banay alay kawa atətak way sə
bije ahay.»
6 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kwanay aday nà, mbaɗəmbaɗa aya awan.
Ezaya kà vindek 'am a Mbərom ɗiɗem a
anga kwanay, Mbərom a wa:
"Ɗo anaya tə həro nga nà, ta 'am ɗəkɗek,
mivel a tinen aya nə dəren ti nen.
7 Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə
kəriya awan.
Bina tinen apan ti tətakan anan anà ɗo
ahay nà,
way sa nga a tinen ahay ɗəkɗek.*"»
8 Yesu a jan atan asa: «Kwanay nà, kə
mbiken 'am a Mbərom ma ja aya awan,
anga sə pərahan azar anà 'am sə ɗo ahay.
9 Ambəsak 'am a Mbərom, aday sə mbəɗek
pə anjahay sə bije ahay nà, a dak ikwen 'am
bay. 10 Musa kà jak: "Dəfan apan anà bəbay
anak tə may anak†" aday "Kuwaya ɗowan a
kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay
pə may anahan nà, sa vaɗ anan.‡" 11 Əna
kwanay ki jen nà, kak ɗowan a kà jak anan
anà bəbay anahan kabay anà may anahan:
"Way uno abay saa mak anan zek ata nà,
winen *korban*, kawa sa ja nà, kà tərak anà
Mbərom." 12 Ata i ɗəfan apan anà atə bəbay
tə may sabay. 13 Matanan kutok, kə nəsen
anan way a Mbərom ma ɓan awan, anga sə
pərahan azar anà atətak way sə bije ahay.
Kwanay apan ki gen way maza aya cara
cara kətanan re.»

Way sa ga məsagar pu ɗo
Mata 15.10-20

14 Yesu a ngaman ayak anà ɗo ahay maza
awan, tâ nay pə cakay anahan. A jan atan,
a wa: «Pəken uno sləmay, kwanay a fok,
sənen 'am a anan. 15 Way inde uho, i zla à
kutov su ɗo saa ga apan məsagar nà, ibay.
Ənа, sa ga məsagar pu ɗo nà, way sa nay ù
ɗo wa uho bugol aɗəka. [16 Kak sləmay inde
pə ɗowan sə slәne 'am nà, â pak sləmay.]»
17 Yesu a dazlan nà, a zla way anahan ù
doh pə cakay sə ɗo ahay wa. Njavar anahan
ahay tə cəce panan jəba sa 'am sə jike ataya

* **7:7** Ca pə Esaaya 29.13. † **7:10** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16. ‡ **7:10** Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9.

awan. 18 Yesu a jan atan: «Kwanay ɗukwen,
kə sənen fan bay ɗaw? Way sa zlak ayak
uho wa ù ɗo inde nà, i mba apan sa ga
məsagar pu ɗo bay. 19 Anga way sa pa i zlan
à mivel inde bay, si à kutes inde. Pə dəɓa
anahan a wa nà, i may ahay uho. Kwanay
kə sənen bay re ɗaw?»

Yesu a ja kətanan nà, aday tâ san nə way
sa pa ahay fok lele.

20 A ja asa: «Way sa nay ahay ù ɗo wa
uho nà, i ga apan məsagar kutok. 21 Anga
sa nay à mivel su ɗo wa kutok cəna, way
kawa aga vuwar, akar, avaɗ nga su ɗo,
22 aga mədigweɗ, aga ubor, aga huwan,
agaɗ mungwalay, aga way sə wurwer ana
ayaw si zek lelibay awan, aga sərak, agəɗan
azar ù ɗo, ahəran nga anà zek anahan, aga
way sə mindel. 23 Way ataya fok, ta nay
fok nà, ù ɗo wa, aday ta ga məsagar pu ɗo
acəkan.»

Uwar a inde winen Sirofiniki ahay a ɗaf nga pə Yesu

Mata 15.21-28

24 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a slabak
way anahan à man ata a wa kutok, a zla à
wulen su doh a inde, bəse tə Tirus§. A dəzle
cəna, a njahay àga ɗowan inde, aday a nan
abay ɗowan â san apan bay. Ənа ɗo ahay tə
sənak apan.

25 Uwar a inde à man ata nà, dəna ana-
han inde, winen tə setene awan. A slәne
ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan.
A dukwen gərmec ù vo. 26 Uwar ata nà,
winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gərek.
A jan anà Yesu, â razl anan setene à dəna
anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata
awan.

27 Aday Yesu a mbəɗahan apan, a wa:
«Mbəsak anan gwaslay ahay tâ rah aday.
Anga sə gəɓa anan way sa pa sə gwaslay
ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà,
sumor a bay.»

28 Uwar ata a mbəɗahan apan, a wa:
«Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay
ɗukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay
ahay wa ata re asanaw!»

29 Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki
mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga
ata, kà nak ahay à dəna anak wa coy.»

30 Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan
ayak à nga à dəna anahan mə nahay a pə
biket. Apasay sə vaway nga ata kà nak à
dəna ata wa acəkan.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mədəngazlak awan

31 Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə
Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle
pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə
Dekapol.

32 A man ata kutok, ɗo ahay ta nan anan
ahay ɗowan a inde mədəngazlak awan.
Ɗowan ata nà, a slәne slәmay bay aday a
ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu
aday â ɗaf apan alay, â mbar anan ite.

33 Yesu a ngaman ayak à wulen sə ɗo
ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a
ɗəfan alay à slәmay inde. Aday, a təfe mәne
pə alay, a laman anan à miresl anahan.
34 A ca iɗe à mburom, a sakaf pi zek, a
ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «Təɓa
zek!» 35 Natiya cəna, slәmay anahan ahay
tə təɓak, miresl anahan ɗukwen kà pəsakak
ite, a ja 'am lele kutok. 36 Yesu a jan atan
fok a tinen awan, tâ sa jan à ɗowan bay.
Winen apan i taa gafan atan 'am dəp nà,
tinen tə zəga anan sə təker ləbara awan.
37 Ɗo sə slәne ləbara ataya fok, a gan atan
masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga
fok nə lele. Mədəngazlak ahay tə slәne
slәmay, aday maandak ahay ɗukwen ta ja
'am kutok.»

8

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo fuɗo

Mata 15.32-39

1 A alay ata awan, ɗo ahay tə halay nga
bayak a miza awan. Way sa pa ɗukwen
inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu
a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan
atan, a wa: 2 «Ɗo a anaya tu go ì zek wa,
anga mənuko pə kərtek a luvon maakan
hәna, way sa pa ibay. 3 Kak na sak a mbəsak
atan ti zla agay ta may awan nà, ti ga bəle
pə cəveɗ. Aday ɗukwen ɗo azar aya ta nay
ahay kwa à man dəren aya wa.»

4 Njavar anahan ahay ta jan, ta wa:
«Mənuko à kiɓe kutok nà, ɗi saa njaɗay

§ **7:24** Tirus nà, winen pə daliyugo sə Sirofiniki ahay.

ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù ɗo a anan fok anaw?»
5 Yesu a cəce patan wa, a wa: «Tapa sə pen
inde pikwen nə jugumaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Cuwɓe.»
6 Yesu a jan anà ɗo ahay, tâ njahay à
məndak, aday a gəɓa anan tapa sə pen a
cuwɓe ataya awan. A gan ayak suse anà
Mbərom nà, a gəzla anan ǐ zek wa, aday a
varan anan anà njavar anahan ahay, aday
tâ gəzlan anà ɗo ahay. Tə gəzla anan kutok.
7 Kəlef cəɗew aya inde patan mənjœk re.
Yesu a ngəran ayak à Mbərom anga nan re.
Aday a jan anà njavar anahan ahay tâ gəzla
anan kawa tapa sə pen ahay asa.
8-9 Ɗo a mə halay nga ataya fok, tinen ta
ga mbulo fuɗo, ta pak, tə rahak. Tapa sə pen
mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak cuwɓe re.
Coy, Yesu a mbəsak anan ɗo ahay tə gəzla
nga.
10 Cəna, Yesu a ján à kwalalan inde tə
njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù
kon sə Dalmanuta.

Ɗo ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan

Mata 16.1-4

11 Farisa aya inde, ta nay sa vaɗ awiy-
away tatə Yesu. Tə cəce Yesu â ga ma-
suwayan sə way sa nay ahay à mburom wa,
anga a nan atan sa ban anan pə kwande.
12 Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar
kutov lele nà, a ja, a wa: «Ɗo sə biten ahay
tə pəlay masuwayan nà, angamaw? Nen
apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа, ti njaɗ
minje sə masuwayan sabay fok.»
13 Coy, a mbəsak anan Farisa ataya awan,
a ma way anahan à kwalalan inde, sə takas
bəlay pə day hinen asa.

Wuɗah sə Farisa ahay, aday mbala ana Hiridus ite

Mata 16.5-12

14 Njavar a Yesu ahay tə mbəɗəkek anan
nga sə gəɓa tapa sə pen à alay inde. Tapa
sə pen inde patan à kwalalan inde nà, si
kərtek coy. 15 Yesu a jan atan, a wa: «Uffa
ahak ikwen! Bənen nga a kwanay nə lele
pə wuɗah sə Farisa ahay wa, tə wuɗah ana
Hiridus.»
16 Ənа tinen ta ja à wulen a tinen inde nà:
«I ga nə a ja pə pen ɗə gəɓak à alay inde bay
ata awan.»
17 Yesu a sənan atan anan kwayan'a,
a jan atan, a wa: «Kə bayiken, na ja
nə anga tapa sə pen inde pikwen ibay
nà, angamaw? Kə sənen apan fan bay
ɗaw? Ki mben apan sə slәne 'am a anan
bay kələɗaw? Kurkwilen inde à sləmay a
kwanay ɗaw?
18 «Iɗe inde pikwen asənə, kə cinen anan
à awan bay kələɗaw? Sləmay inde pikwen
asənə, kə slənen sləmay bay kələɗaw?
«Aday, kə mbəɗəkek ikwen à nga wa ɗaw?
19 A alay a nə gəzla tapa sə pen ahay ɗara,
anà ɗo ahay tinen mbulo ɗara nà, kə hilen
anan nga a mə mbəsak a ata awan nə
cəkarak jugumaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Cəkarak kuro
nga anahan awan cew.»
20 «Aya, aday nə gəzlan tapa sə pen cuwɓe
à ɗo ahay mbulo fuɗo nà, kə hilen anan nga
à mə mbəsak awan nə cəkarak jugumaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Cuwɓe!»
21 «Aya aday kə sənen hənа bay nà,
angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan ɗowan a inde, winen hurof awan

22 Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à
Baytisada kutok. Ɗo ahay tə gəɓay ahay
ɗowan a inde, winen hurof awan. Ta gan
amboh anà Yesu aday â laman alay ite.
23 Yesu a bənay anan ɗowan ata alay a
wa, a zla anan kəcah à wulen su doh wa.
A təfen mәne pə iɗe, a ɗaf apan alay. A
cəce panan, a wa: «Kə canan à way ahay zle
ɗaw?»
24 Winen a mbəɗahan apan, a wa: «Nen
apan ni canan anà ɗo ahay tinen apan ti
zla, ənа tinen kawa dədazl si sé ahay.»
25 Yesu a ɗəfan alay pə iɗe maza awan.
Winen ite a zəzor way ahay lele, kà mbərak
kutok, a canan iɗe zle coy.
26 Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kâ ma tə
wulen su doh sabay.»

Piyer a ɗakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21

27 Pə dəɓa anahan a wa nà, atə Yesu tə
njavar anahan ahay ta zla ù kon maza
awan, pə cakay sə Kaysariya Filipi. A alay
a tinen pə cəveɗ mba nà, Yesu a cəce patan

wa, a wa: «Ɗo ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»
28 Njavar anahan ataya tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ɗo hinen ahay ta wa iken Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata awan. Ɗo maza aya ta wa, iken Eliya, ɗo maja'am a Mbərom. Ɗo azar aya ɗukwen ta ja nà, iken ɗo kərtek à wulen su ɗo maja'am a Mbərom ahay.»
29 Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»
Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»
30 Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kâ saa ɗiken anan 'am a anan anà ɗowan bay.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa
Mata 16.21-28

31 Cəna, Yesu a dazlan sə ɗakan anan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəlaray nen, Wan su Ɗo nà, ni ga ɗəce bayak awan. Aday məceɗ sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay, ti lar nen, aday ɗo ahay ti vaɗ nen. Aday ɗukwen, luvon maakan pə dəɓa anahan a wa cəna, ni slabakay way uno à məke wa.» 32 A jan atan anan nà, ì iɗe inde.
Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am. 33 Yesu a mbəɗa 'am pə njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cəna, a gafan 'am anà Piyer, a wa: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù ɗo zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»
34 Cəna, Yesu a ngaman ayak anà ɗo ahay, tə njavar anahan aya təke, a jan atan: «Kak ɗowan a a nan sə pəruho azar nà, â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, â tavak dədom anahan mə zləlngaɗ awan, â pəruho azar. 35 Anga kâ nak anan anà ɗowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan aɗəka. Əna ɗowan a kà lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga ləbara uno mugom a anan ata nà, i tam anan sifa anahan aɗəka. 36 Bina, ɗo kà sak a njaɗ anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kà lizek anan nə, sa gan dəɗaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! 37 Awan a inde aday ɗo zənzen i var sə bəmbaɗ anan sifa anahan nà, inde ɗaw?
38 «Ɗo sə biten ahay nà, mi nes aya awan, aday tə mbəɗahak anan lœn anà Mbərom. Aya əna, kak ɗowan a kà gak waray sə ɗakay anan sləmay uno aday sə ɗakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəmaw? A alay a aday na mak ahay tə mazlaɓ ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Ɗo ɗukwen ni naa pəkan waray ì iɗe cite.»

9

1 Yesu a ja asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗìɗem a həna: Ɗowan aya inde à man a anan, ti mac mənjəna sə canan anà bahay a Mbərom bay. Si bahay a Mbərom i nay ti canan tə məgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbəɗa pə iɗe ana njavar anahan ahay
Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

2 Pə dəɓa anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəɓa pə azar Piyer, Yakuba tə Yuhana, ta ján taayak à ɓəzlom a inde zəbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbəɗahan atan pə iɗe. 3 Zana anahan a mbəɗa kweɗekkweɗek, a dav herre kà zalak. Ɗowan saa mba apan pə daliyugo sə banay zana kətanan nà, ibay.
4 Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.
5 Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»
6 Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.
7 Pə dəɓa anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Hənа a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Slənen anan anan 'am anahan.»
8 'Am ata a ndav cəna, njavar ataya tə canak anan à ɗowan sabay. Si Yesu a kərtektəkke pə cakay a tinen coy.
9 Tinen apan ti dazay à ɓəzlom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à ɓəzlom wa ata nà, kâ si jen anan à ɗowan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su Ɗo, saa slabakay à məke wa ata

awan.» 10 Njavar anahan ataya tə təmahak
'am ata awan, ta ɗer anan à mivel inde, ənа
tə cəce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à
məke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja nə
maw?»
11 Anga nan, tə cəce pə Yesu wa, ta wa:
«Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan
anà Almasihu aday nà, angamaw?*»
12 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Acəkan!
Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay
fok. Aday ɗukwen Deftere a Mbərom a wa
bəlaray, si Wan su Ɗo i ga ɗəce bayan awan,
aday ɗo ahay ti kəɗey anan nà, angamaw?
13 Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak
ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan
may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan
ata coy.»

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

14 Yesu tə njavar anahan a maakan ataya
tə dəzley ahay à man sə njavar anahan azar
aya nà, tə canan anà ɗo ahay bayak a ma
van atan nga cərlew. Njavar anahan ahay
tinen apan ti vaɗ awiyaway pi zek tə azar
sə miter sə Tawrita ahay. 15 Ɗo ahay tə
canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan
tə mindel. Tə haway ahay pə cakay anahan
ahahaw sa naa jan 'am: «Iken inde zay
ɗaw?»
16 Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa,
a wa: «Kə vəɗen awiyaway tə tinen nə pa
maw?»
17 Ɗo kərtek à wulen su ɗo ahay wa a
mbəɗahan apan, a wa: «Na nak anak anan
ahay ta wan uno. Məhərvov a vawan nga.
A mba apan sa ja 'am tətibay, a ɓan panan
'am. 18 Məhərvov ata kà nak apan kwa aha
ɗukwen, ata i ban anan à məndak ɓərav.
Aday ata mumbof a rahan à 'am inde popo,
i rac slan ngərəcəcəcəca, zek anahan a
nà, a səre anan səɗœɗœ. Na gak anan
kem anà njavar anak ahay, aday tə rəzlay a
wa məhərvov ata awan, ənа ta mbak apan
bay.»
19 Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà,
aɗaf nga a kwanay ma kac awan kələɗaw?
Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà
way a kwanay ahay nə hus à siwaw? Hayak
ikwen uno anan ahay wan a aday!»
20 Ta nan anan ahay wan ata pə cakay
anahan a kutok.
Coy, wan ata a canan à Yesu nà,
məhərvov ata a ban anan, a ɓal anan zek a
wan ata tə məgala, aday a slahay à məndak.
I ja mawa tumbolombolo pə yugo, aday
mumbof à 'am inde popo bayak awan.
21 Yesu a cəce pə bəbay a wan ata wa, a
wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa
siwaw?»
Ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa: «Kwa
winen tə cəɗew awan. 22 Saray bayak a
məhərvov a anan i ban anan, ata i slahay
anan ù uko inde, kabay à a'am inde, aday
â mac. Ənа na gak nə kem, nâ gak ì zek wa
ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»
23 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ka ja, ka
wa: “Kak ki mba apan” nà, angamaw? Pu
ɗo sa ɗaf nga pə Mbərom nà, way ahay fok
ta ga zek asanaw?»
24 Coy bəbay a wan ata a zlah pi zek, a wa:
«Ni ɗaf nga pə Mbərom, ənа ni mba apan
sə ɗaf apan nga gem fan bay. Kem, mo zek
ite.»
25 Yesu a canan à ɗo ahay ɗukwen tinen
apan ti zlak ayak à man a tinen bayak
awan. Cəna, Yesu a ngəraz pə apasay ata,
a jan: «Iken apasay a sə dəngazl ɗo aday sa
ɓan 'am pu ɗo wa a anan. Hayak à wan a
anan wa! Kâ naa ma apan sa zla à winen
inde kula sabay.»
26 Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a ɓal
anan wan ata kəzlek kəzlek tə məgala, a
nan ahay ì zek wa bok. Wan ata nà, kawa
ma mac a coy. Ɗo ahay bayak a tə bayak nə,
winen kà məcak. 27 Ənа Yesu a bənan alay,
a slabak anan. Wan ata a tavay jek.
28 Natiya, Yesu a may ahay agay nà,
njavar anahan ahay tə cəce panan taayak
a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan
sə rəzlay anan wa məhərvov ata bay nà,
angama kərtek anaw?»
29 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Məgala hinen saa razl jəba sə məhərvov a
anan nà, si sa ga nə amboh aday.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

* **9:11** A Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

30 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok,
atə Yesu tə njavar anahan ahay tə mbəsak
Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo sə Galile.
A nan à Yesu nà, ɗowan â san anan winen à
man ata bay, 31 anga a nan sə təkəren atan
anan 'am a anan.
A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su
Ɗo nà, ti varan nen à alay inde anà ɗo sə
daliyugo ahay, aday ɗo ataya ti vaɗ nen à
məke. Pə dəɓa anahan a wa, ni i slabakay
ahay à məke wa pə luvon maakan awan.»
32 Ənа njavar anahan ataya tə sənak nga
sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday
ɗukwen zlawan a gan atan sə cəce panan
'am anahan ata re.

Waya sə zalay ɗo hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?
Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

33 Natiya awan, atə Yesu tə njavar ana-
han ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta
zla ù doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a
cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vəɗen ahay
awiyaway sa 'am sa ma à cəveɗ wa anaw?»
34 Ɗəkɗek njavar anahan ataya tə
mbəɗahak anan apan bay. Anga abay
pə cəveɗ wa ata nà, tə vəɗak ayak apan
awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a
tinen wa nà, waya məduwen a sə zalay ɗo
anaw?
35 Coy Yesu awan a njahay, aday a nga-
man ayak anà njavar anahan a kuro nga
cew ataya pə cakay anahan awan, a jan
atan, a wa: «A nan à ɗowan a sə təra ɗo
mama'am a nà, â təra anan nga anahan nà,
ɗo mədakwidok awan, â gan mer su way à
ɗo ahay fok.»
36 A ngaman ayak anà wan cəɗew awan,
a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen,
a ban anan həmbok. A jan anà njavar
anahan ataya kutok, a wa: 37 «Kuwaya kà
sak a təma jəba sa wan kawa həna anan
ataya kərtek a anga sləmay uno nà, ɗowan
ata a təma nə nen awan. Aday ɗowan a kà
təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak
sabay. A təma nə Mbərom, ɗo sə slənay
ahay nen ata re.»

Ɗo sa nak uko iɗe bay nà, winen ɗo a mənuko
Lukas 9.49-50

38 Yuhana a jan anà Yesu kutok, a wa:
«Miter, ma tak anan à nga anà ɗowan a inde
winen apan i razl apasay lelibay aya à ɗo
ahay wa tə sləmay anak. Ənа mə gafak anan
'am, anga winen ɗo a mənuko bay.»
39 Cəna, Yesu a mbəɗahan apan, a wa:
«Kâ gifen anan 'am bay. Anga kuwaya kà
gak masuwayan sə way tə sləmay uno nà,
pə dəɓa i mba apan sa ja upo 'am lelibay
a kwayan'a bay. 40 Ɗo aday a nak uko iɗe
bay ata nə, winen nə ɗo a mənuko asanaw!
41 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna:
Kuwaya kà varak ikwen a'am sa sa mənjœk
anga kwanay ɗo ana Almasihu ahay nà, i
təma magwagway anahan tə ɗiɗem awan.»

Way sə fakay ɗo ahay ĭ ines inde
Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2

42 Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kak ɗo kà
vak atan saray pə cəveɗanà ɗo cəɗew anaya
sa ɗaf upo nga ata nà, suwan pə winen
tâ ɓanan van à dungo, aday tâ larak anan
ayak à bəlay inde. 43 Kak alay anak i sapat
iken ĭ ines inde nà, gaɗ anan. Suwan sa
zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken
ma gaɗ alay awan, tə winen aday ki i zla
à məke sə mərda inde, man aday uko a
mbacay itəbay ata tə alay aya cew nà, na.
[44 A man ata nà, mətunay ahay ta mac
bay, uko ɗukwen a mbacay bay.] 45 Kabay,
kak saray anak i sapat iken ĭ ines inde nà,
gaɗ anan. Suwan sa zla à bahay inde pə
cakay a Mbərom tə saray anak slangalan a,
tə winen aday ki i zla à məke sə mərda inde
saray anak ahay səndaɓ cew nà, na. [46 A
man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko
ɗukwen a mbacay bay.] 47 Matanan re, kak
iɗe anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha
anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay
a Mbərom tə iɗe anak a kərtek mbiyan'a, ta
sa zla à məke sə mərda inde, tə iɗe anak aya
cew maya nà, na. 48 A man ata nà, mətunay
ahay ta mac bay, uko ɗukwen a mbacay
bay.

49 «Tə ɗiɗem a nà, azanan nə kuwaya i
təra lele, kawa sluweɗ ma ga zətene awan,
anga ɗəce i guce ines a tinen ahay, kawa
uko sə guce ruhom pə rəslom wa. 50 Zətene
awan aday nà, way lele awan, ənа kak
zətene awan a vaɗ sabay kəma, ki ma anan
apan avaɗ anahan a nə ta maw? Bugol
bay, təren aɗəka nà, ɗo ma ga zətene ma

vaɗ aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tə kuwaya.»

10

Atətak way pa 'am sa razl uwar
Mata 19.1-12; Lukas 16.18

1 A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tə daliyugo sə Yahudiya. A takas zlinder sə Urdon. A man ata awan, ɗo ahay tə halan nga pə cakay asa, aday Yesu a tətakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

2 Azar sə Farisa ahay ta nay ahay pə cakay anahan. Tə cəce panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pə kwande. Ta wa: «Tawrita kà varak anan cəveɗ anà mungol sa razl anan uwar anahan ɗaw?»

3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen nà, kəkəmaw?»

4 Tinen tə mbəɗahan apan, ta wa: «Musa a ja nà, ki vinde ɗerewel à alay inde anà uwar aday sa razl anan.»

5 Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kà zalak, Musa a saa varak ikwen cəveɗ sə vinde ɗerewel nà, na. 6 Cəkəbay, à dəlen anahan a inde ɗukwen nà, matanan bay. “Mbərom a ndakay ɗo nà, mungol tə uwar. 7 Anga nan, ɗo mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i həɗek pə cakay ana uwar anahan. 8 Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*” Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. 9 Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata nà, ɗowan â sa gəzla anan kula bay.»

10 Ta zla ù doh tə njavar anahan ahay nà, tə cəce panan 'am ata taayak maza asa. 11 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kak ɗowan kà rəzlak anan uwar anahan, aday kà gəɓak uda uwar hinen, ɗowan ata kà gak mədigweɗ pə uwar a mama'am ata awan. 12 Matana awan, kak uwar kà mbakak anan mbaz anahan, aday ɗo hinen kà gəɓak anan ite nà, uwar ata kà gak mədigweɗ cite re.»

Yesu a ɗaf ngama pə gwaslay ahay
Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17

13 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok nà, ɗo ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəɗew aya anà Yesu, anga aday â ɗaf patan alay sə ngama. Ənа njavar anahan ahay ta ca apan ɗo ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà ɗo ataya awan. 14 Yesu a canan cəna, a ga mivel pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kâ gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a aɗəka nà, anà ɗo sa ga minje tə tinen anaya ata awan. 15 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya kà təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cəɗew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

16 Coy, a ra atan, a ban atan pi zek həmbok, a ɗəfan atan alay pa nga, a gan atan amboh.

Ɗo zlile awan
Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30

17 Yesu a ban cəveɗ anahan sa zla way anahan. Ɗowan inde a haway apan ahahaw. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a cəce panan: «Miter lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njaɗ sifa sa ndav bay ata anaw?»

18 Yesu a mbəɗahan apan: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Ɗowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. 19 Ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kâ vaɗ nga su ɗo bay, kâ ga mədigweɗ bay, kâ ga akar bay, kâ gaɗ mungwalay pu ɗo bay, kâ ran mindel ù ɗo bay, ɗəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

20 Ɗowan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cəɗew a mba.»

21 Yesu a zəzor anan lele, a pəlay anan cəveɗabay. A jan, a wa: «Wita nà, a mbakak way kərtektəkke. Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà ɗo mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njaɗ zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

22 A slәne 'am ataya cəna a tacay pə iɗe sərat, a cəɓan, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

23 Yesu a ca pə ɗo ahay tə iɗe tuwwe, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Wuna!

* **10:8** Ca pə Laataanooji 1.27, 2.24. † **10:19** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

Ma dan 'am awan anà ɗo zlile awan sa zla
à bahay a Mbərom inde.»
24 'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu
ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan
asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a
sa zla à bahay a Mbərom inde! 25 Kə sənen
apan zle, zlugweme i ndərmaɗ tə məke sə
ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə
zalay way ata nà, ɗo sə zlile sa zla à bahay
a Mbərom inde ata awan.»
26 A gan atan masuwayan bayak a asa,
tə cəce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan
cukutok nə, waya saa mba apan saa tam
aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»
27 Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu ɗo
zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə
Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom
nà, way ahay fok a ga zek.»
28 Piyer a dazlan sa jan kutok, a wa:
«Manay həna nà, mə mbəsakak anan way a
manay ahay fok sə pərahak azar biɗaw?»
29 Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak
ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya kà mbakak
doh anahan, kabay mərak anahan ahay,
kabay may anahan, kabay bəbay anahan,
kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo
anahan ahay, anga nen aday anga ləbara
uno a mugom a nà, 30 i i njaɗ anan uda
saray səkat həna à anjahay anahan pə
daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak
ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay
à yime inde, pi zek tə ajugwar 'am sə
daliyugo a təke fok. Aday pə uho saa nay
ata ɗukwen, i njaɗ sifa sa ndav bay ata
awan. 31 Anga aday kutok nà, ɗo sa lah
pa 'am həna ataya bayak a ti i təra ɗo mə
dədəɓa aya cite asa. Aday ɗo sə dəɓa ahay
bayan a, azanan ti i təra ɗo ma lah aya ite.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

32 Atə Yesu tə njavar anahan ahay, tinen
pə cəveɗ ti zla à Urəsalima. Yesu, winen a
nà, pa 'am, ɗo azar a nə pə dəɓa. Njavar
anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday
zlawan a gan à man su ɗo sə pərahan atan
azar ataya re.
Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro
nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan
way saa təra apan ata awan.
33 A wa: «Sənen anan həna, mənuko apan
ɗi zla à Urəsalima. A man ata awan, ti
varan nen, Wan su Ɗo, à alay inde anà
bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay.
Ti go sariya aday sa vaɗ nen, ti varan nen à
alay inde anà ɗo sə pəra ahay. 34 Tinen ite
ti mbasay upo, ti cəre upo məne, ti ndaɓay
nen, ti vaɗ nen kutok. Pə dəɓa a wa nà, ni i
slabakay ahay à məke wa pə luvon maakan
anahan awan.»

Atə Yakuba tə Yuhana tə cəce way pə Yesu wa

Mata 20.20-28

35 A njahay pə dəɓa wa mənjœk nà, atə
Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay,
tə həɗəken ayak pə cakay ana Yesu. Ta jan,
ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cəce
aday ki gan umo anan.»
36 Yesu a cəce patan wa: «A nak ikwen na
ga anga kwanay həna nə maw?»
37 Tə mbəɗahan apan: «Ka sak a njahay
à man sə bahay anak inde azanan nà, a
nan umo nə, ɗaf manay, ɗo kərtek a à alay
puway anak inde, ɗo hinen ɗukwen à alay
gula anak inde ite.»
38 Yesu a jan atan: «Kə sənen way a
kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki
mben apan sa sa məndolor sə ɗəce uno sa
saa sa ɗaw? Ki təmihen sa ga baptisma
kawa anuno saa ga ata ɗaw?»
39 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ha, mi mba
apan!»
Yesu a wa: «Tə ɗiɗem awan, ki i sen
məndolor sə ɗəce kawa anuno saa sa, ki i
gen baptisma kawa anuno saa ga. 40 Əna
anjahay à alay puway uno, kabay à alay
gula uno nà, nen saa var apan cəveɗ a bay.
Man ataya mə lavay zek aya nà, anà ɗo
a Mbərom sə walay atan saa njahay apan
ataya awan.»
41 Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə slәne
ləbara ana atə Yakuba tə Yuhana cəna, ta
ma nga sa ga patan mivel. 42 Anga nan,
Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay ana-
han awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle,
ɗo ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay
sə daliyugo ahay ata nà, tinen ti ga bahay
pə ɗo ahay nə tə məgala. Ɗo sə lavan nga
anà ɗo ahay ɗukwen, tinen ta ka anan nə
məgala a tinen ahay. 43 Cəkəbay, à wulen a

kwanay nà, way ataya tâ təra itəbay. Aɗəka bay, a nan anà ɗowan a sə təra ɗo məduwen a cəna, â gan mer su way anà ɗo azar aya awan. 44 Aday, kak ɗo a kwanay a kərtek a a nan sə təra ɗo mama'am a cəna, â təra ɓile sə ɗo ahay fok. 45 Anga nen Wan su Ɗo na nay ahay nà, aday ɗo ahay tû go mer su way bay, ənа na nay ahay aday sa gan mer su way anà ɗo ahay aɗəka, ni var anan sifa uno saa bəmbaɗay anan ahay man sə ɗo ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof a inde tə ngaman Bartime
Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

46 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu ɗo ahay bayak tə pərahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, ɗowan inde hurof awan, winen mə njahay a sə dubok way pə cakay cəveɗ. Ɗowan ata nà, tə ngaman Bartime, wan a Time. 47 A slәne Yesu sə Nazaratu winen apan i zla ta man ata cəna, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak ǐ zek wa ite!»

48 Ɗo ahay bayak a tə gafan 'am, ta jan nà: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Ənа ɗowan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga sə zakay anan sa zlah tə məgalak aɗəka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak ǐ zek wa ite!»

49 Yesu a slәne cəna, a tavay jek, a jan anà njavar anahan ahay nà: «Ənga, ngimen anan ayak â nay à man uno awan.»

Tə ngamàn à ɗowan ata kutok, ta jan: «Slabak! Kâ jəjar bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak aɗəka!»

50 Ɗowan ata a slabak hərom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay pə cakay a Yesu kutok.

51 Coy Yesu a cəce panan, a wa: «A nak nâ gak nə maw?»

Ɗowan a hurof ata a mbəɗahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nà, təɓo anan iɗe uno ite.»

52 Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga kə ɗəfak upo nga, kə mbərak.»

Cəna iɗe anahan a təɓa ngurret, a canan iɗe zle lele. A pərahan azar anà Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

11

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

1 Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə dəzle bəse tə Urəsalima, defefe tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, 2 ta sa jan atan, a wa: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ɓan awan, aday ɗowan kà jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. 3 Kak ɗowan kà cəcihek pikwen wa, kà jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nà, mbəɗihen anan apan nə: “Bahay a gan may. I may anan ahay həniniye.”»

4 Ta zla kutok. Tə dəzle cəna, tə njaɗak anan ayak wan sə zungo ata ma ɓan a pə gərveɗ sə məsudoh a inde. Tə dazlan sə pəsak anan cəna, 5 ɗo mə tavay aya inde à man ata tə cəce pə njavar a Yesu ataya wa: «Kə pəsiken anan wan sə zungo a nà, ki gen anan maw?»

6 Njavar a ataya tə mbəɗahan atan apan kawa ana Yesu sə təkəren atan ata awan. Tə dazlan sə mbəsak atan kutok. 7 Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə wadaɗ apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. 8 Yesu winen apan i zla nà, ɗo ahay tə ɓəɓot zana a tinen ahay pə cəveɗ ite, aday ɗo a azar aya tə ngərway ahay alay si sé ahay à guvo wa, tə ɓəɓot cite.*

9 Ɗo sə lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatə ɗo sə dəɓa ahay fok ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo saa nay tə sləmay anahan ata awan. 10 Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pə bahay ana Dawuda, bije ana mənuko, bahay anahan saa nay ata awan. Həren anan nga anà Mbərom à bagəbaga mburom!»

11 Coy, aday Yesu a dəzle à Urəsalima kutok, a zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom.

* **11:8** Andakay anan cəveɗ matanan anga sə təma mbəlok mə zakay a kawa bahay.

A ca iɗe tuwwe pə way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tə njavar anahan a kuro nga cew ataya, anga suko kà gak kà zalak.

Yesu a tahasl anan buway a inde
Mata 21.18-19

12 Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pə Yesu. 13 A canan ayak à buway pa 'am a tinen dəren mba nà, a ga apan ɗukwen wan i ga inde, anga winen tə daslam a lele. A həɗəken ayak pə cakay lele, a zlan ayak ù vo nà, a njaɗ apan nə daslam a ɗəkɗek, anga aday ɗukwen alay sə wahay wan ana buway bay. 14 Yesu a jan 'am anà buway kawa anà ɗo, a wa: «Ɗowan â saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay ɗukwen tə slənek 'am ata awan.

Yesu a razl ɗo sa ga masa ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa
Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

15 Tə dəzle à Urəsalima maza nà, Yesu a zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. A man ata nà, ɗo sə sukom anan way tə way ahay inde, pi zek tə ɗo sə sukom way ahay fok. Cəna, a ma nga sə ɓəlay atan ahay uho. A fakay anan tabal su ɗo sə bəmbaɗ dala ahay, pi zek ta man sə njahay su ɗo sə sukom anan way tə kurkudok ahay fok re. 16 A gafan 'am anà ɗo ahay sə takasay anan gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom tə way a pa nga. 17 Aday a tətakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde biɗaw: "Ti ngaman anà doh sə mazlaɓ uno nà, doh sa ga amboh su ɗo su kon ahay kəzlek.†" Aday kwanay kə təren anan həna, lar su ɗo sə ngəzar ɗo ahay a nə kəkəmaw?‡»

18 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, tə slәne 'am ata cəna, ta ma nga sə pəlay wurwer sa vaɗ anan wa Yesu. Tə jəjaran à man su ɗo awan, anga azar su ɗo a nà, atətak way a Yesu a zlan atan nga.

19 Luvon a ga cəna, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urəsalima wa.

Buway mə kuray awan - aɗaf nga pə Yesu ta sə aga amboh
Mata 21.20-22

20 Sə duwdew, atə Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tə canan anà buway ata, kà kurak sokokkwa tə slәlay a təke. 21 A man ahay à nga inde anà Piyer, a jan anà Yesu: «Miter, ca pə buway a anan, iken sə tahasl anan ata, kà kurak sokok fok.»

22 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Sənen a kutok, ɗəfen nga pə Mbərom. 23 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Do kà sak a jan à ɓəzlom a anan: "Slabak à man a anan wa, zla à bəlay inde" nà, aday kà jəjarak bay, kà guɗicek bay, kà ɗəfak apan nga cəna, i təran kawa anahan sa ɗaf apan nga ata acəkan. 24 Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kə cəcihen way à amboh a kwanay inde nà, ɗəfen apan nga. Ki njiɗen anan coy, aday i tərak ikwen acəkan. 25 Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kà mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cəɓak ikwen pu ɗo nà, pəsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata â pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [26 Ənа aday, kak kə pəsen anan anan ines a mərak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ɗukwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.]»

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?
Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

27 Ta may ahay à Urəsalima kutok. Yesu a zla sa bar ù doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay tə həɗəken ayak pə cakay anà Yesu. 28 Tə cəce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varak cəveɗ sa ga kətanan nà, waya kərtek anaw?»

29 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Nen ɗukwen ni cəce pikwen wa way kərtek. Kâ mbəɗihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə məgala a wayaw nà, na. 30 Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà ɗo ahay nə wayaw? Mbərom ɗaw, kabay ɗo zənzen a ɗaw? Mbəɗihen uno ahay apan.»

31 Tinen ite, tə mbəɗa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Ɗi jan həna nà, kəkəmaw? Kak ɗa sak a jəka, Mbərom sə slənay anan

† **11:17** Ca pə Esaaya 56.7. ‡ **11:17** Ca pə Yeremiya 7.11.

ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənen apan zle cukutok nà, kə ɗəfen apan nga bay nə angamaw?” 32 Aday kak ɗa sak a jəka, ɗo zənzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay!» Tə jəjar ta man su ɗo awan, anga ɗo ahay fok ta ca pə Yuhana nà, kawa ɗo maja'am a Mbərom acəkan. 33 Anga nan kutok, tə mbəɗahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen ɗukwen ni ɗakak ikwen anan ɗowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

12

Jike pu ɗo sa ga mer à guvo ahay
Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19

1 Yesu a dazlan sa jan 'am tə jike anà ɗo ahay, a wa: «Ɗowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a ɗaf uda kuɗom məduwen a sa zlaɓ uda wan si sé. A ɗezl uda lagaɗ zəbor awan anga ɗo sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà ɗo si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

2 «Alay a a sla kutok, ɗo ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slənay ahay ɗo saa təmahan anan ayak mbala anahan. 3 Ɗo sə guvo ahay tə canan anà ɗo maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan leɗəɗɗe. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan. 4 Bahay sə guvo a slənay ahay ɗo maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tə walay panan agənah pəleslesle. 5 Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dəzle pə winen kutok nà, ta vaɗ anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kà slənak ɗo ahay nə bayak awan. Ta ndazl anan ɗo hinen ahay, aday ta vaɗ atan azar aya nà, na.

6 «A mbakan anà bahay sə guvo nà, wan si zek anahan awan kərtektəkke, aday wan ata ɗukwen ləliwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su ɗo si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nà: “Anga wan si zek uno ɗəgerger nà, ti ɗəfan apan ite.”

7 «Cəkəbay ɗo sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a aɗəka nə winen awan. Bənuko anan, vəɗuko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” 8 Ta ban anan, ta vaɗ anan acəkan. Tə laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

9 Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nà, i ga nə maw? Tə ɗiɗem a nə, i may ahay agay, i lize anan ɗo sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà ɗo maza aya awan. 10 Kəmaya! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələɗaw? Deftere a wa:

“Kon mbala ana ɗo sa ɗezl way ahay sa lar anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele aɗəka nà, winen.
11 Sa ga way ata ɗukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.
Way ata a gak uko masuwayan pə iɗe.*”»

12 Ɗo sə njahan pa 'am wa anà Yahuda ahay tə slәne 'am ataya, tə pəlay cəveɗ saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nà, pə tinen. Əna tə jəjaran anà ɗo ahay. Anga nan re, tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Jangal anà bahay sə Ruma
Mata 22.15-22; Lukas 20.20-26

13 Ta slan ɗo ahay à wulen sə Farisa ahay wa, tu ɗo ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à ɓalay sa 'am anahan aya awan. 14 Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə ɗo ɗiɗem awan. Kə jəjaran anà 'am sə ɗo ahay bay, kə zəzor way sə wuteɗ iɗe itəbay re. Kə ɗakay anan cəveɗ a Mbərom ɗukwen tə ɗiɗem awan kawa anahan sa ja. Həna nà, ɗakan umo anan. Cəveɗ inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma ɗaw? Bəzi mâ varan bay ɗaw?»

15 Yesu a san pə mbaɗəmbaɗa a tinen a zle. A jan atan: «Ki ngen upo ɓalay anga-maw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

16 Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

17 Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way

* **12:11** Ca pə Jabuura 118.22-23.

ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbəɗa apan kətanan ata, a gan atan masuwayan.

Aslabakay à mək wa
Mata 22.23-33; Lukas 20.27-40

18 Azar su ɗo aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa ɗo kà məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: 19 «Miter, Musa kà vindek umo, a wa: “Ɗo kà məcak aday kà mbəsakak uwar mənjəna wan nà, mərak a məsinde â gəɓa anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà ɗowan a ma mac ata awan.†” 20 Matanan, ɗowan aya inde cuwɓe, tinen tə mərak ahay. Ɗo zek məduwen awan, a gəɓa uwar, a mac mənjəna sa njaɗ panan wan. 21 Ɗo sa mban apan a həɗek anan uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənjəna wan re. Ɗo mə slala maakan awan a həɗek anan uwar ata ite re. 22 Hus a dukoy pu ɗo tə bahay cuwɓe awan kutok, kà məcak re. Aday uwar ata ɗukwen kà məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. 23 Aday həna azanan kutok nà, pə luvon saa slabakay ahay à mək wa ata nà, uwar ata i tərа nə uwar a wayaw? Bina cuwɓe a tinen a, tə gəɓak anan pa sə uwar a re.»

24 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəveɗ wa, anga kə sənen Deftere a Mbərom bay, kə sənen məgala ana Mbərom bay re. 25 Ɗo ahay ti slabakay à mək wa nà, kwa ɗo mungol aya awan, kwa ɗo uwar aya ɗukwen, ti i gəɓa zek ahay sabay fok. Anga ti i tərа à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. 26 Ənа aday, 'am sə slabakay ana ɗo ma mac aya à mək wa nà, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay ɗaw? Mbərom a jan ahay anà Musa, ù uko sə vəragaz‡ wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? 27 Mbərom, winen nà, Mbərom su ɗo ma mac aya bay, ənа winen Mbərom su ɗo tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen à cəveɗ wa aɗəka bugol.»

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan
Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

28 Ənа, miter sə Tawrita inde à man ata awan, kà slənek avaɗ uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbəɗahan apan anà Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panan, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

29 Yesu a mbəɗahan apan: «Sə tərа mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nà: “Iken Isəra'ila, pak sləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. 30 Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivel anak a təke, tə apasay anak a təke, tə abayak nga anak a təke, aday tə məgala anak a təke.§” 31 Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə hənа: “Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*” Nga sa 'am inde mə baslay awan saa zalay hənа anaya nà, ibay.»

32 Miter sə Tawrita ata a jan, a wa: «Acəkan, miter, ka jak ɗiɗek. Mbərom nə kərtek. Mbərom maza sa ga anan minje nà, ibay. 33 Anga nan, lele nà, ɗo zənzen i pəlay anan Mbərom nə tə mivel anahan a təke, tə abayak nga anahan a təke, aday tə məgala anahan a təke. Aday i pəlay anan ɗo sə cakay su doh anahan kawa winen sə pəlay anan nga anahan ata awan. Sə təma sə ɗəfan apan anà 'am a anaya ɗukwen, a zalay way ma tak aya awan, tatə way mə waslay aya sə varan à Mbərom ataya fok.»

34 Yesu a ca apan nə ɗowan ata kà mbəɗahak apan lele tə mərike awan. A jan, a wa: «Iken dəren tə bahay a Mbərom a bay!»

Pə dəɓa wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?
Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

35 Pə dəɓa wa, Yesu winen apan i tətakan anan way anà ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, a cəce, a wa: «Kəkəma aday miter sə Tawrita ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? 36 Dawuda ta

† **12:19** Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10. ‡ **12:26** Vəragaz: uko a ban ù vo sə way, aday winen ma gaɗ a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16. § **12:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.4-5. * **12:31** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

nga anahan awan a ja tə məgala sə Apasay
Cəncan awan, a wa:
“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno, a wa:
Njahay à day sə alay puway uno,
aday ni nahay anan ɗo sa nak iɗe ahay,
ki ján patan tə saray.†”
37 «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu
nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra
wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»
Ɗo ahay bayak a tə slәne 'am a Yesu ata tə
ataslay mivel awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

38 A atətak way anahan ataya inde nà,
a jan atan, a wa: «Bənen nga a kwanay
pə Miter sə Tawrita ahay wa, anga a nan
atan sa bar nà, tə rəkot aya awan, aday
ɗukwen ta gan may nà, ɗo ahay ta jan atan
'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à
wulen sə ɗo ahay inde fok. 39 Tinen ù doh
sə wazay ahay cəna, ta ca wa ɗukwen man
zəbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way
nà, tə pəlay man sə njahay lele aya awan.
40 Tinen apan ti ran mindel anà mədukway
sə uwar ahay. Ti ngəzar patan wa doh a
tinen ahay. Ɗukwen, pə iɗe su ɗo ahay nà,
tə zədeh amboh nə kawa ɗo lele aya awan.
Ɗo matanan ataya nə, sariya a tinen a nà,
ma da 'am awan.»

Mədukway sə uwar a inde, a ndav pi zek sə varan way anà Mbərom

Lukas 21.1-4

41 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a nja-
hay à man sə ɗo ahay sə pəkak ayak way à
kukwar sə dala ù doh sə mazlaɓ a Mbərom
ata awan. Winen apan i ca pu ɗo sə pəkak
ayak dala ataya awan. Ɗo sə zlile ahay
tə pəkak ayak dala bayak awan. 42 Coy,
mədukway sə uwar a inde aday mətawak
awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda
dala sərɗəɗe aya cew, kawa sa ja nà, dala
bayak a bay. 43 Anga nan, Yesu a ngaman
anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa:
«Nen apan ni jak ikwen tə dìɗem a hәna:
Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata
kà varak à kukwar sə dala inde nà, zal ɗo
ahay a sa pak ataya fok. 44 Anga ɗo ahay fok
ta var nà, mənjœk pə way a tinen a bayak a
ataya wa. Ənа mədukway sə uwar a anan
ata, kwa â ga nə winen mətawak a dəp nà,
kà ndəvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa
pa way anahan a təke fok.»

13

Ɗo maniɗe ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaɓ a Mbərom

Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

1 Yesu a nay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom
ata wa cəna, ɗo kərtek à wulen sə njavar
anahan ataya a jan, a wa: «Miter, ca pu kon
a anaya awan, aday pə iɗezl anahan aya ite
tə rəɓa ike!»
2 Yesu a mbəɗahan apan: «Kə canan anà
way a mi ɗezl a anan ba? Ɗo maniɗe ahay
ti mbazl anan. Kon hinen saa ɗinger zek pə
hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

3 Pə dəɓa wa, winen mə njahay a à ɓəzlom
sə Ulivet, a mbəɗa 'am pu doh sə mazlaɓ
a Mbərom. Piyer, Yakuba, tatə Yuhana tə
Andəre nà, tinen taayak a tinen a tatə Yesu.
Tə cəce panan, ta wa: 4 «Jan umo biɗaw?
Doh sə mazlaɓ a Mbərom i saa mbazl nə
siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san
i təra kutok anaw?»
5 Yesu a dazlan sə ɗakan atan anan kutok,
a wa: «Liven anan ì zek a kwanay ahay lele,
ɗowan â sa njak kwanay bay. 6 Anga ɗo
ahay bayak a ti gəɓa sləmay uno, ti nay,
kuwaya i ja winen nə Almasihu. Ti njak
anan ɗo ahay bayak awan. 7 Ka sak a slənen
ləbara sə vəram, kwa dəren, kwa bəse, kâ
sa jəjiren bay. Anga təktek way ataya ti
təra aday. Ənа wita kà dəzlek pə andav ana
daliyugo fan bay re. 8 Kon a anan, i slabak
pu kon hinen, bahay a anan i vaɗ zek tə
bahay hinen. Daliyugo i ɓal à man ahay
cara cara, may i ga matanan re. Ɗəce ataya
fok ti təra nə kawa wan sə dəlay anan uwar
ti zek cew ata awan.
9 «Gen anan nga ì zek à kwanay, anga
ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am
sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay ù doh
sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar
uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay
ahay pi zek tə guverner ahay, aday kî gen

† **12:36** Ca pə Jabuura 110.1.

side pa 'am a tinen ahay. 10 Anga bəlaray ləbara mugom a â wazay zek pu kon ahay fok. 11 Kwa siwa siwa tə bənak kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, kâ sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. 12 Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà ɗo ahay aday tâ vaɗ atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay ɗukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday ɗo ahay tâ vaɗ atan. 13 Ɗo ahay fok ti nak ikwen iɗe anga kwanay njavar uno ahay. Əna ɗowan a kà səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.»

Ɗo maniɗe ahay ti naa mbazl anan Urəsalima
Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

14 Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday təɗe i tavay uda bay ata awan. (Ɗowan a kà jingek anan 'am a anan nà, â sənan anan anà nga anahan nə lele.) A alay ata asanaw nà, ɗo sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à ɓəzlom ahay inde. 15 Ɗo aday winen pa nga su doh ɗukwen â dazay, â haw, əna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. 16 Ɗowan a winen à guvo ɗukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəɓak ayak zana anahan bay re. 17 Wuna, pa pac ataya nà, ɗəce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. 18 Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tâ sa təra à alay sa maɗ bay. 19 Anga pə luvon ataya nà, ɗəce i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten ɗukwen, ɗəce kawa winen ata kà tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. 20 Əna, Bahay Mbərom kà kəcak anan luvon ataya bay nà, abay ɗowan saa tam nà, ibay. Əna, kà kəcak anan luvon awan anga ɗo anahan a sə walay ataya awan.

21 «Asa, ɗowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay: “Winen tiya” nà, kâ sa ɗəfen apan nga bay. 22 Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu ɗo sə jəka tinen ɗo maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa ɗo mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. 23 Kwanay nà, uffa ahak ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Ɗo saa may ahay
Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

24 «À alay a pə dəɓa ana ɗəce ataya wa nà, pac i dav sabay, kiya ɗukwen matanan. 25 Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday ɗukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti ɓal. 26 Ata aday ti canan anà Wan su Ɗo winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala bayak awan, aday tə mazlaɓ a re. 27 Aday Wan su Ɗo i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà ɗo anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

28 «Sənen pə way ana buway sə ɗakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulɓosloslo nà, daslam aya ɗukwen ta ɗak, ata kə sənen zle coy viya winen apan i slay bəse. 29 Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə ɗakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su Ɗo, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsudoh. 30 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ələk ɗo sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. 31 Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Ɗowan saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay
Mata 24.36-44

32 «Əna, ɗowan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a ɗukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. 33 Gen anan məkəlingesl ĭ zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sənen luvon a bay. 34 Way matanan i təra nà, kawa ɗo saa zla à man dəren awan. A mbəsakan anan doh anahan anà ɗo si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Ɗo sa ba doh ɗukwen, a jan nà: “Ba pu doh!” 35 Anga nan kutok nà, təren ɗo mə lavay

zek aya awan! Bahay su doh ata i may nə siwaw nà, kə sənen bay. A ga nə suko, man luvon, alay a njəkar sa zlah, kwa duwdew ɗukwen, alay ataya fok cəna i nay. 36 Kà sak a nay, kwanay ma njak ahan aya nə lelibay. 37 Kawa anuno sa jak ikwen həna ata nà, ni jan anan anà ɗo ahay fok: Təren ɗo mə lavay zek aya awan!»

14

Wurwer sa ban anan Yesu
Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yuhana 11.45-53

1 A mbəsak luvon ahay cew nà, azar uko sə Pasəka, aday sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vaɗ anan. 2 Anga nan ta ja 'am à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Ɗâ sa ban anan à azar uko inde bay, bina ɗo ahay ti sa vəze puko.»

Uwar a inde a mbəɗan amar pa nga anà Yesu
Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

3 Yawa, Yesu winen à Baytiniya, àga ɗowan a inde, tə ngaman Simon ɗo mə dugwaɗ awan. Yesu winen apan i pa ɗaf nà, uwar a inde a nay ahay, tə amar sə wurde anahan tə dunguzlok awan à alay inde. Ta da amar ata aday nà, tə *nardi*. Masa anahan a ɗukwen mənjœk bay. A kaɗ panan 'am awan aday â təɓa, a mbəɗan anan pa nga anà Yesu.

4 Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nà, a cəɓan anà ɗo azar aya bayak awan. Ta ja à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a anan kəriya həna nà, angamaw? 5 Ta wa, abay tâ sukom anan way tə amar a anan nà, i zalay dala sə *dinar** səkat maakan, aday ti var anan dala awan anà ɗo mətawak aya nà, ta gak way lele biɗaw?» Ta ga mivel pə uwar ata awan.

6 Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan, abay kə bənen anan mbiyeɗ nà, angama kərtek anaw? Way anahan su go ata nə lele. 7 Ɗo mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya. Kà nak ikwen nà, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw? Əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. 8 Way abay i mba apan sa ga ata nà, kà gak anan həna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan à məke. 9 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: A man aday ɗo ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təker anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu
Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6

10 Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla àga bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, anga aday â gan atan ɗaf pə Yesu. Winen a aday nà, ɗo kərtek à wulen su ɗo maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. 11 Tə sləne 'am anahan a cəna, tə taslay mivel bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. A bənay pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəveɗ sə varan atan anan Yesu.

Alavay zek sa da ɗaf sə Pasəka
Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yuhana 13.21-30

12 Natiya asa, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata, aday à pac sə waslay wan sə təman sə Pasəka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

13 A wulen sə njavar anahan ataya wa nà, Yesu a slan ɗo ahay cew. A jan atan: «Zlen à wulen su doh sə Urəsalima. Ki zlingen tə ɗowan a inde kəlawa pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar. 14 Ù doh anahan a saa dəzle uda ata nà, jen anan anà bahay su doh ata nə: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda ɗaf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wuraw?” 15 Ata i ɗakak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kâ ndiken uko anan uda way ahay fok à man ata awan.»

16 Njavar anahan ataya ta zla. Tə dəzle cəna, ta tan ayak à nga anà way ahay nà, kawa ana Yesu sa jan atan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Yudas i i ga ɗaf pə Yesu

* **14:5** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

17 Suko a a ga nà, atə Yesu ta nay ahay
tu ɗo maslan anahan ahay kuro nga cew.
18 Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu
a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem
a həna: Ɗowan a kərtek à wulen a kwanay
inde, mənuko apan ɗi tar alay à tuwez jiga
awan həna, i i ga upo ɗaf.»
19 'Am ata a wusen atan nga fok. Tə
dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtek
kərtek: «Nen bay ba?»
20 Yesu a jan atan asa, a wa: «Ɗowan ata
nà, à wulen a kwanay a kuro nga cew a
anaya awan. Manay apan mi tar alay à
tuwez miya awan. 21 Tə ɗiɗem a nà, nen
Wan su Ɗo nà, ni mac, kawa ana Deftere a
Mbərom sa ja upo ata awan. Ənа ɗəce i naa
tan à nga anà ɗo saa ga upo ɗaf ata awan.
Suwan pə winen maka tâ wahay anan bay
jiga awan.»

Way sa pa cəncan awan
Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-25

22 Coy, tinen apan ti pa way ata kutok,
Yesu a gəɓa tapa sə pen, a ngəran ayak anà
Mbərom, a gəzla anan ǐ zek wa, a varan
atan, a wa: «Təmihen. Həna anan nà, zek
uno.» 23 Pə dəɓa anahan a wa nà, a gəɓa
gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday
a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday
tâ sa wa way juɓjoɓ fok a tinen awan. 24 A
jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez uno mə
pəkay awan anga ɗo ahay bayak awan. Tə
mez uno a anan, Mbərom a ɓan 'am tə ɗo
ahay. 25 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem
a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa
nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay,
si azanaka pə luvon aday ɗi saa sa maza à
bahay a Mbərom inde.»
26 Pə dəɓa anahan a wa nà, ta ga ara sə
həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen
à ɓəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer
Mata 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

27 Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a
wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken
nen. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni
vaɗ anan ɗo sə jugwar təman awan, aday
ɗukwen təman ahay ti ta 'am.†”» 28 Aday
Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a
slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»
29 Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Kwa â
ga nə ɗo ahay fok ti mbəsak iken dəp nà,
nen ni mbəsak iken itəbay.»
30 Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə ɗiɗem
a həna: A luvon a sə biten a anan inde,
zukwa njəkar i saa zlah saray cew nà, ka
jak saray maakan, ka san nen bay.»
31 Piyer a ma pa 'am anahan ata maza
awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp
nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok
a tinen a ta ja 'am kərtek awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene
Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

32 Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay
ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə
dəzle à man ata kutok nà, a jan anà njavar
anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay
a nen ni gay ahay amboh.»
33 Winen apan i zla nà, a ngaman anà
Piyer, anà Yakuba, aday anà Yuhana, ta zla
jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a
jəjar pi zek. 34 A jan atan asa: «Mivel uno i
ndəroɓ hus pa sa mac anan. Njihen à man
a anan, ben lele.»
35 A zla à man a tinen ata wa mənjœk
cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday ɗəce ata â zla panan wa ite, abay
â ga zek nà, na. 36 A wa: «*Abba*‡, bəbay uno,
pə iken nà, way ahay fok ta ga zek. Gəɓa
puno ɗəce saa nay upo a anan ata ite. Aya
əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa
sa nak iken.»
37 A ma à man ana njavar anahan a
maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga
nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a
jan anà Piyer: «Simon, iken ma njak ahan
a ɗaw? Ka mbak apan sa ba kwa ler
kərtek bay asəka? 38 Ben lele, gen amboh
anga aday kâ tiven anan anà way saa njak
kwanay ahay. Apasay su ɗo zənzen a nà,
a gan may sə ɗəfan apan anà Mbərom, əna
zlay si zek anahan a bəle awan.»
39 Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa
anahan sə manakwakwa awan. 40 A may
ahay pə cakay ana njavar anahan ataya
asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa,

† **14:27** Ca pə Jekariya 13.7. ‡ **14:36** Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

ta mba apan sə təɓa iɗe kwa mənjœk bay jiga awan. Aday ta san sa jan həna nə maw bay.

41 A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda ɗaw, ɗo sa njak ahan ahay? Coy, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Ɗo à alay inde anà ɗo sə atahasl ahay. 42 Slabiken, zluko. Ɗo sa ga upo ɗaf winen tiya, kà nak ahay.»

Ɗo ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

43 Yesu kà ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, ɗo kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anà ɗo ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə məceɗ sə Yahuda ahay. 44 Yudas, ɗowan a sa ga ɗaf pə Yesu ata, ɓa kà varak atan minje sə way, a wa: «Ɗowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday kî gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

45 A dəzlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek həmbok. 46 Cəna ves, ɗo ahay ta ban anan. 47 Ɗo kərtek à wulen su ɗo a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan ɓile ana bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gaɗ panan sləmay kərtek a poc. 48 Yesu a jan anà ɗo ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen ɗo sə ngəzar ɗo à cəveɗ inde ɗaw? 49 Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà ɗo ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a təra həna nà, aday 'am ana ɗo maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à Deftere a Mbərom inde ata â təra.»

50 Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. 51 Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek ɗukwen gwedere kərtektəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, 52 aya əna alay a tinen a dəzle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su ɗo sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

53 Ɗo sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay. Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, tə məceɗ sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

54 Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəɓa wa à dəɓa wa. A dəzlek ayak à gala ana bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way nà, a njahay à wulen su ɗo si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa maɗ.

55 Aday nà, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, pi zek tu ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vaɗ anan Yesu à məke. Əna ta njaɗ cəveɗ a bay, 56 kwa abay ɗo sə mungwalay ahay bayak a tə ndəɓak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

57 Ɗo hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: 58 «Manay nà, mə slənek a wa: "Doh sə mazlaɓ a Mbərom a ma han a tə alay su ɗo a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su ɗo zənzen a sabay."» 59 Tə winen ata təke ɗukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

60 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay a slabak à wulen sə ɗo ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəɗa apan itəbay kələɗaw? Ɗo a anaya fok ta ja apak nə maw?»

61 Yesu a njahay way anahan faafa. Kà təɓak anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə ɗowan ata a mənahan anan asa: «Iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala ɗo ahay sə həran nga ata ɗaw?»

62 Yesu a mbəɗahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay ɗukwen ki cinen anan anà Wan su Ɗo, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba

Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»
63 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ata a slәne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Hәna nà, ɗi gan may anà side hinen re ɗaw?
64 Kà jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki jen hәna nə kəkəmaw?» Fok a tinen ta gan nə sariya sə mac.
65 Do azar aya ta ma nga sə təfe apan məne. Tə kərtan way pə iɗe, tə dəcan, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» Do si mer su way ahay ta zla anan, tə dəcan ite.

Piyer a wa a san Yesu bay
Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27

66 Piyer nà, winen à gala hwiya, mə nja-hay a pə uko. Dəna sa ga mer su way àga bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way, a nay ahay.
67 A canan anà Piyer nà, a zəzor anan cəna, a jan: «Iken ɗukwen ɗo ana Yesu sə Nazaratu ata ba?»
68 Piyer a məman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay hәna ata bay.» A slabak, a həɗəkey ahay à məgədengəden uho. [Njəkar a zlah kərtek.]
69 Dəna ata a canan asa cəna, a jan anà ɗo a mə njahay ataya awan, a wa: «Hәna anan ɗukwen ɗo a tinen aya kərtek awan.»
70 Piyer a məman anan asa.

A njahay mənjœk asa cəna, ɗo sa man ataya ta jan à Piyer: «Ki mba apan sə məman zek bay! Tə ɗiɗem awan, iken ɗo a tinen, anga iken Galile ahay re.»
71 Piyer a dazlan sə mbaɗay coy: «Kak na san ɗowan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan â tahasl nen! Nen na san ɗowan ata bay!»
72 Kwayan'a, njəkar a zlah mə slala cew awan. Piyer a slәne cəna, 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwelkwele mə tavay awan, a dazlan ayam.

15

Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Mata 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yuhana 18.28-38

1 Iɗe a cəɗe siwa a cəna, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay ta ma anan 'am ì zek tə məceɗ sə Yahuda ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga tu ɗo sə mbəɗa alay pa 'am azar aya fok. Coy tə jaway anan Yesu, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.
2 Pilatu a kutok a cəce 'am pə Yesu wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay ɗaw?»

Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»
3 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay ta ndaɓ 'am pə Yesu nà, anga way ahay cara cara bayak awan.
4 Pilatu a cəce panan asa: «Kə mbəɗa apan itəbay ɗaw? Ca pə way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»
5 Yesu ite a ngam sə mbəɗa apan bay fok. Ambəɗa apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anà bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vaɗ a Yesu
Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yuhana 18.39 - 19.16

6 Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, bahay a taa mbəsakan atan ahay ɗo kərtek à dangay wa, kawa ana tinen sə cəce fok.
7 A alay ata ite, ɗowan a inde tə ngaman Barabas nà, tinen tə ɗowan aya inde tə vəze pə Ruma ahay à wulen su doh, tə vəɗak uda awan nga su ɗo re. Anga nan, winen à dangay.
8 Natiya kutok, ɗo ahay fok ta zlak ayak, tə cəce kawa ana tinen sa taa ga sə kukwa awan.
9 Pilatu a cəce patan wa, a wa: «A nak ikwen nâ mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay ɗaw?»
10 Anga a san zle lele, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.
11 Əna bahay sə gəɗan dungo anà way ahay tə pəkan 'am anà man su ɗo ata fok aday tâ cəce pə bahay wa nà, Barabas.
12 Pilatu a cəce pə ɗo ahay wa asa: «Aday nâ ga anan tə ɗowan a kwanay sə ngaman bahay sə Yahuda ahay ata nà, kəkəmaw?»
13 Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»
14 Pilatu a cəce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tə zəga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

15 Pilatu a nan sa ga nà, way sa zlan à
nga anà ɗo ahay. Anga nan, a mbəsakan
atan anan Barabas. A jan anà suje ahay
tâ ndaɓay anan Yesu. Aday a varan atan
anan, tâ daray anan pə dədom.

Suje ahay ta ran mindel anà Yesu
Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

16 Suje ahay ta zla anan Yesu à man sə
njahay a tinen à gala su doh àga Pilatu. Tə
halan nga anà suje ahay fok. 17 Tə ɗəfan
zana ɗəzɗaz a pi zek, kawa sə bahay, tə
hanan jugo sə adak, tə ɗəfan à nga inde.
18 Tə dazlan sa jan 'am kawa ana bahay
kutok, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay â ga
inde sə coy!» 19 Tə dəcan pa nga tə sukol,
tə təfe apan məne, tə dukwen gərmec ù vo,
tinen mə rihe nga aya awan.

20 Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tə
culok panan zana ata, ta man anan zana
anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak
anan ayak pə dədom mə zlə̀lngaɗ awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zlə̀lngaɗ awan
Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

21 Tinen apan ti zla anan Yesu ata ku-
tok, tə zlangay tə ɗowan a inde tə ngaman
Simon, ɗo sə Siren ahay, winen ɗukwen
bəbay ata ana Aleksandire tə Rufus. Winen
a aday nà, winen apan i may ahay à kiɓe
wa. Suje ahay ta gan bə̀laray sə tavak
dədom ata pə Yesu wa.

22 Ta zla anan tə Yesu pa man sə ngaman
Golgota ata, kawa sa ja nà, Kə̀lakasl-sa-Nga.
23 A man ata nà, ɗowan aya inde abay a nan
atan sə varan way mə kwasay a mə japay a
tə ndə̀liwen awan, aday â man zek à ɗəce
anahan inde. Əne Yesu a ngam bay.

24 Tə dazlan tə daray anan pə dədom. Tə
gəzla anan zana a Yesu, ta ga caca pə zana
anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday
sa san anan pi zek wa saa njaɗ zana ataya
nə wayaw.

25 Tə daray anan Yesu nà, i ga njamde
dəsuɗo*. 26 Tə vinde way a tinen a sa ban
anan apan ata awan: «Bahay sə Yahuda
ahay.» Tə tapan anan pə dədom ata awan.

27 Tə darak ayak ɗo sə akar aya inde cew
re, ɗo kərtek a tə alay puway, ɗo hinen tə
alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [28 Kawa
ana Deftere sa ja ata nà, a təra matanan
acəkan. A wa: «Tə baslay anan à wulen su
ɗo mi nes aya inde.†»]

29 Ɗo sa zla ta man ataya fok ta ɓal nga
kwata kwata, tə gənahan, ta wa: «Na wa,
iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaɓ
a Mbərom aday ki han anan maza awan à
luvon maakan inde ba? 30 Əna dazay ahay
pə dədom a wa kutok, aday tam anan nga
anak biɗaw!»

31 Matanan, bahay sə gəɗan dungo anà
way ahay, miter sə Tawrita ahay pə kərtek
a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa:
«Kà təmak anan ɗo azar aya awan, əna a
mba apan sa tam anan nga anahan a bay.
32 Kak ɗə canak anan anà Almasihu bahay
sə Yahuda ahay kà dazak ahay pə dədom wa
həna ata nà, ɗi ɗaf apan nga acəkan!»

Ɗo aya tinen mə daray aya tatə Yesu
ataya ɗukwen ta ma nga sə gənahan ite re.

Amac a Yesu
Mata 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

33 A ban pə man ipec wa nà, luvon
a ga pə daliyugo fok takəɗimbom, hus à
njamde maakan‡. 34 Tə njamde maakan
kutok cəna, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa:
«*Elowa, Elowa, lama sabaktani?*§» Kawa
sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə
mbəsak nen, angamaw?*»

35 Ɗo a mə tavay aya à man ata azar a tə
slə̀ne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i
ngaman anà Eliya həna!»

36 Ɗowan a tinen a kərtek a a haw, a gəɓa
awan a inde kawa baf, a tar anan à way mə
kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə taran
anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu
â susœɓ. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa
dazay anan ahay pa man a anan wa nà, ɗi
ca apan aday. Buko!»

37 Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac
way anahan.

38 Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay
a Mbərom pi zek wa tə ɗo ahay, ù doh sə
mazlaɓ a Mbərom ata, a ngəraw ì zek wa

* **15:25** Njamde dəsuɗo: pac a may ahay apa sa sla wa ɗa. † **15:28** Ca pə Esaaya 53.12. ‡ **15:33** Njamde maakan: pac à man sa zla apa sa sla inde ɗa. § **15:34** 'Am ataya nà, tinen ta 'am sə Aramayak. * **15:34** Ca pə Jabuura 22.2.

əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

39 Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana
atə Yesu a mə daray ataya kà canak anan a
mac nə kəkəmaw. Anga nan a wa: «Tə ɗiɗek
awan, winen Wan a Mbərom.»

40 Uwar ahay inde à man ata awan, tə
tavay zaɗ, tinen apan ti cak ayak apan.
A wulen sə uwar ataya nà, ɗi tan à nga
anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tatə
Salome, aday Mariyama may ana Yakuba
zek cəɗew awan tatə Yoses. 41 A alay a
Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa
pərahan azar, aday ta taa gan mer su way
re. Uwar azar aya ɗukwen inde bayak a tə
pərahak anan ahay azar à Urəsalima, tinen
inde à man ata re.

Tə gəɓa anan Yesu à məke
Mata 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

42 Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga
luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, lu-
von sə lahan anà luvon sa man uda awan.
Suko awan a ga nà, 43 Yusufu, ɗo sə Ari-
matiya ahay, a nay. Winen ɗo tə mazlaɓ
awan à wulen su ɗo sə lavay nga ahay.
Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A
sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey
ahay cəveɗ sa la anan Yesu. 44 Pilatu a
slәne sa jəka Yesu kà məcak coy nà, a gan
masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kà
məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a
ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan,
a cəce panan: «A mac nà, kà njahak bayak
a ɗaw?» 45 Bahay sə suje ata a ndav anan sə
təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà:
«Ka a gəɓa məsinde anak, la!» 46 Yusufu
a sukom apan rəkot, a dazay anan ahay
məsinde a Yesu pə dədom mə zlәlngaɗ ata
wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a
ɗəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama
inde ata awan.† A bətukwal apan bәlәlen
məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay.
47 Atə Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə
Mariyama, may ana Yoses, ta ca pa man a
ta la anan uda Yesu ata awan.

16

Yesu a slabakay ahay à məke wa
Mata 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

1 Pə dəɓa ana luvon sa man uda awan
wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome,
tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukom
amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa
gak ayak pə məsinde a Yesu à jəvay inde.
2 Ta pac sə zaka awan duwdew, pac
winen apan i gay ahay tərɗussa, uwar
ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kà gak cəf
lele way anahan, ta sa dəzle nà, na. 3 Tinen
apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Waya
saa bətukolok uko anan bəlәlen a pa 'am
jəvay wa anaw?» 4 Tə cakaf nga nà, tə
canan ayak anà bəlәlen a məduwen ata mə
bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.
5 Ta zla à jəvay inde, ta ca iɗe nà, tə canan
à ɗowan inde njavar awan mə njahay tə
alay puway, winen tə zana pi zek səɗek
awan aday kweɗekkweɗek. A gan atan
masuwayan, ta ma nga pə ajəjar yiɓyaɓ.
6 Ənа ɗowan ata a jan anà uwar ataya,
a wa: «Kâ jəjiren bay! Kwanay apan ki
pəlen nə Yesu sə Nazaratu, ɗowan a tinen
sə darak anan ayak pə dədom mə zlәlngaɗ
ata awan. Cen apan. Man sə nahay anahan
awan nə hәna. Winen inde à man a anan
sabay. Kà slabakak! 7 Hәna nà, zlen! Kâ
si jen anà njavar anahan ahay tatə Piyer
nà: “I lahak ikwen à Galile. Ki cinen anan
nà, à man ata awan, kawa anahan sa jak
ikwen.”»
8 Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-
haw pa 'am jəvay wa tə ajəjar awan, anga
zlawan a gan atan. Tə təkərek anan 'am
ata anà ɗowan kwa kərtek bay anga tinen
apan ti jəjar.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala, aday anà njavar anahan ahay cew
Mata 28.9-10; Yuhana 20.11-18

9 Yesu a slabakay ahay à məke wa nà, pac
sə zaka duwdew pərek. Mama'am awan a
kan zek anà Mariyama, dəna sə Magədala
ahay ata, Yesu sə rəzlay ahay wa apasay
lelibay aya cuwɓe à winen wa ata awan.
10 Mariyama ata awan a zla sə ɗakan anan

† **15:46** Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

ləbara awan anà ɗo sa taa japay tatə Yesu ataya, tinen apan ti yam anga mbac kà slahak patan wa. 11 Tə sləne sa jəka winen inde tə sifa awan, aday Mariyama kà canak anan ɗukwen, tə təmahak sa ɗaf apan nga bay.

12 Pə dəɓa wa ɗukwen nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cew ti zek hinen. Tinen a aday nà, tinen apan ti nay à wulen su doh wa sa zla tə kiɓe. 13 Njavar ataya ɗukwen ta mak, tə təkərek anan ləbara awan anà njavar anahan azar ataya awan, əna tə təmahak atan anan bay re.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay
Mata 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

14 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a kan atan zek anà njavar anahan ahay kuro nga anahan a kərtek, tinen mə njahay a ti pa ɗaf. A gafan atan 'am anga tə ɗəfak apan nga bay, aday anga kurkwilen à sləmay a tinen ahay inde, bina tə təmahak 'am su ɗo sə canan kà slabakak ataya bay.

15 Yesu a jan atan, a wa: «Zlen kwa ta sə wura pə daliyugo fok. Diken anan ləbara mugom a anan kwa anà waya fok. 16 Kuwaya, ɗowan a kà ɗəfak apan nga pə ləbara ata awan aday kà təmahak sa ga baptisma nà, i tam. Aday ɗowan a kà ɗəfak apan nga bay ite nà, Mbərom i gan sariya. 17 Do ma ɗaf upo nga aya awan ti njaɗ sa ga way masuwayan aya awan. Ti razl setene ahay tə sləmay uno, ti njaɗ sa ja 'am wiya aya awan. 18 Hinahibay ti ban dədew tə alay kabay ti varan atan leke dəp nà, i gan atan awan bay. Ti ɗəfan alay pa nga ana ɗo sə ɗəvac ahay nà, ti mbar à ɗəvac a tinen ahay wa.»

Yesu a ján à Mbərom
Lukas 24.50-53; Mer su way ahay 1.9-11

19 Pə dəɓa ana Bahay Yesu sa jan atan 'am ata wa nà, zek anahan a cakaf à məndak wa, a zla à mburom saa njahay à alay puway ana Mbərom. 20 Njavar anahan ataya ite ta zla saa wazay anan ləbara mugom ata kwa ta sə wura fok. Bahay Yesu a varan atan məgala sa ga masuwayan, aday ɗo ahay tâ san 'am a tinen nà, ɗiɗem aya awan.*

* **16:20** Andav cəɗew a inde re, kawa à Deftere sa 'am sə mbuzom.

Ləbara mugom a kawa ana Lukas sə vinde anan ata awan
A ɗakay way pə deftere a anan

Lukas a vinde anan ɗerewel a anan nà, sə ɗakay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məke wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà ɗo fok, ɗo aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə təker anan ləbara a anan tə cəveɗ a lele təhhe kawa way a sə təra ataya awan.

Nga sa 'am ahay
Alay sə wahay Yesu *(1.1 - 4.13)*
Yesu i wazay aday i mbar ɗo sə ɗəvac ahay à Galile *(4.14 - 9.50)*
Yesu i zla à Urəsalima *(9.51 - 19.27)*
Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsalima *(19.28 - 23.56)*
Yesu a slabakay ahay à məke wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay *(24.1-53)*

Adazlan anahan awan

1-2 Na jak anak ayak 'am, iken Tiyufil ɗo məduwen awan.

Ɗo azar aya tə canak anan tə iɗe a tinen awan, anà way a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə ɗakay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen ɗukwen tə ɗakak umo anan re. Ɗo ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak apan zek sə vinde anan ləbara ata awan. 3 Nen həna ɗukwen nə bənak anan bitem sə cəce anan way a sə təra kurre ataya awan, aday həna nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vindek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyufil. 4 Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kâ san anan ɗiɗek sə way a iken sə tətak həna ata awan.

Maslay a Mbərom a ɗakay anan ləbara saa wahay Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

5 Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, ɗowan a inde tə ngaman Zakari. Winen ɗo sə gəɗan dungo à way ahay anga Mbərom, ɗo sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dəna sə slala ana Haruna, bahay sə gəɗan dungo anà way a re. 6 Tinen cew maya tə dalay anahan nà, ɗo sa ga way ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom. Tə ɗəfan apan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom mə baslay aya nà, dəc dəc lele. 7 Ənа wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

8 Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen apan i ga mer su way anahan ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu ɗo sə slala ana Abiya ahay kà slak. 9 Ɗo sə gəɗan dungo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

10 A alay a Zakari winen apan i vak awan ata ù doh sə mazlaɓ a Mbərom à man a cəncan ata nà, ɗo a Mbərom ahay tinen apan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

11 Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakan way anà Mbərom, ta day sə alay puway. 12 Zakari a canan cəna, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel. 13 Ənа maslay a Mbərom a jan: «Kâ jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kà slənek anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. 14 A alay ata awan, ki taslay mivel tə mindel, anga wan ata awan. Ɗo ahay bayak a təkeɗe ti taslay mivel anga awahay ana wan ata re, 15 anga i təra ɗo məduwen a pa 'am a Mbərom. I sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan. 16 I may anan ahay ɗo sə Isəra'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. 17 I nay ahay kawa ɗo maja'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, ɗo maja'am

anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbəɗa anan mivel sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am â zlan atan pi zek. I mbəɗa anan mivel su ɗo sə ɗəfan apan anà Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa ɗo dîɗek aya kutok ite. Aday ata, ɗo ahay ti ga inde mə lavay zek aya awan, anà Bahay a mənuko.»

18 Natiya, pə dəɓa anahan a wa ite, Zakari
a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa:
«Ni i san aday way ata i təra acəkan nà,
kəkəmaw? Anga nen nà, məceɗ a coy, aday
dalay uno ɗukwen ava anahan sə wahay
wan sabay re.»
19 Maslay a Mbərom ata a mbəɗahan
apan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay
a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way.
A slənay ahay nen həna nà, sa naa ɗakak
anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata
awan. 20 Way uno sa jak i təra acəkan ata
nà, kə ɗəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga
na awan, ki təra ɗo maandak awan, ki mba
apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl
pə luvon ana way ata i təra aday.»
21 A alay ata ite, ɗo ahay tinen apan ti ba
anan Zakari uho. A gan masuwayan anà ɗo
sə uho ataya, anga kà njahak ayak ù doh ata
bayak awan. 22 Zakari a nay uho kutok nà,
a mba apan sa jan 'am anà ɗo ahay sabay,
anga kà tərak ɗo maandak awan. A jan atan
'am nà, tə alay. Cəna, ɗo ahay ta san zle i ga
nə kà canak anan ahay anà awan a à man a
cəncan ata wa.
23 Natiya kutok, alay sa ga mer su way
ana Zakari ù doh sə mazlaɓ a Mbərom a
ndav nà, a zla way anahan agay. 24 Pə dəɓa
sə way ataya wa nà, uwar anahan Elizabet
a təra ɗo. Anjahay way sə kiya ɗara ahay
nà, winen a njahay way anahan agay, a wa:
25 «Na gak anan ǐ zek wa à Mbərom, anga
həna waray sə dərlay inde upo sabay, aday
ɗo ahay ti mbasay upo sabay re.»

Maslay a Mbərom a ɗakan anan à Mariyama i i wahay wan

26 Natiya, kiya a gan mbərka anà Elizabet
nà, Mbərom a slənay ahay maslay anahan
Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman
Nazaratu, pə daliyugo sə Galile. 27 A slənay
anan ahay àga dəna inde dalay awan, tə
ngaman Mariyama, dəle a Yusufu. Yusufu
ata nà, winen ɗo sə slala ana Dawuda bije
anahan.
28 Maslay a Mbərom ata a zla pə cakay a
Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am,
dənama. Taslay mivel bayak awan, anga
Mbərom kà gak anak nga tə asan zek ana-
han. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»
29 Ənа Mariyama a sləne 'am a matana
ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen
apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana
ata jiya nà, a nan sa ja nə maw?»
30 Maslay a Mbərom ata kutok a wa: «Kâ
jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kà gak
anak sumor. 31 Həna nà, ki təra ɗo ti zek
cew awan. Ki i wahay wan mungol awan,
ki ɗaf apan sləmay nà, Yesu. 32 I təra ɗo
məduwen a pa nga sə ɗo ahay fok. Ti
ngaman nà, wan a Mbərom sə bagəbaga
mburom. Bahay Fetek Mbərom i man
anan bahay ana bije anahan Dawuda. 33 I
ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nà, pa
sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav
kulibay.»
34 Mariyama a mbəɗahan apan anà
maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Həna
nà, kula mə zlangak tə ɗowan bay kutok nə
aday way ata i təra nà, kəkəmaw?»
35 Maslay a Mbərom a mbəɗahan apan, a
wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala
a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak
sərdədek kawa mezeze. Anga nan, wan
a iken saa wahay ata nà, winen cəncan
awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. 36 Ənga
ca apan həna, Elizabet, dəna a mərbay
anak, winen mə təra ɗo awan, i wahay wan.
Abay ɗo ahay tə bayak nà, winen dərlay
a coy, əna həna kiya kà gak anan mbərka
kutok. 37 Way aday Mbərom a mba apan sa
ga anan bay nà, ibay.»
38 Mariyama a mbəɗahan apan, a wa:
«Nen nà, ɗo si mer su way anà Bahay
Mbərom coy. Mbərom awan, â ga kawa
ananak a su jo a anan ata awan.»
Pə dəɓa wa kutok, maslay a Mbərom ata
a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay iɗe anà Elizabet

39 Pə dəɓa anahan a wa nà, Mariyama a
slabak, kwayan'a a zla à ɓəzlom, à wulen
su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. 40 A

zla àga Zakari. A dəzle cəna, a jan 'am anà Elizabet.
41 Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cəna, wan ana Elizabet à kutov ata a ɓal kuzleɗ kuzleɗ. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivel inde ana Elizabet. 42 A jan anà Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kà ɗəfak apak alay sə mazlaɓ anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» 43 Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay àga nen kawa həna ata nà, Mbərom sa ma uno ite anaw? 44 Anga nə sləne 'am anak iken su jo ata cəna, wan a dazlan sa ɓal à kutov uno, anga wan ata kà taslak mivel tə mindel. 45 Ataslay mivel i tərak iken anga kə ɗəfak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anà Mbərom Ba Məduwen

46 Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa:
«Mivel uno i həran nga anà Mbərom Ba Məduwen.
47 Apasay uno i taslay mivel anga Mbərom, winen ɗo sa tam nen.
48 Anga winen kà bayakak pi nen ɓile anahan, aday na slak awan bay ata awan.
Ayaw, həna kutok ɗo ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.
49 Mbərom Ba Məgala kà gak uno mer su way lele aya bayak awan.
Sləmay anahan nà, cəncan awan.
50 Ɗo sa ɗaf apan nga ahay nà, ta gan ǐ zek wa pa sə viyviya awan.
51 Kà gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.
Kà tak anan 'am anà ɗo sa gan may anà ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.
52 Kà dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa,
aday kà slabakak anan nga anà ɗo mə nahay nga aya awan.
53 Kà rahak anan ɗo may sa han patan ataya tə way lele aya awan,
ənа ɗo sə zlile ahay nà, kà rəzlak atan alay məgaɓar aya awan.
54 Kà mak anan zek anà ɗo si mer su way anahan Isəra'ila ahay.
Ta gak anan ǐ zek wa, kà mbəɗəkek atan à nga wa bay, kà gak atan asan zek hwiya.
55 Kawa anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay, tatə Ibərahima,
aday tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»
56 Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, ɗo sa gan Baptisma anà ɗo ahay

57 Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njaɗ wan kutok. A wahay wan mungol awan. 58 Ɗo sə cakay su doh anahan ahay tu ɗo sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kà gak anan ǐ zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivel pə kərtek awan.
59 Natiya, wan ata a njahay luvon jəmaakan nà, ɗo ahay ta nay ahay saa gəɗan mədəndalas, sa ɗaf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari. 60 Ənа may anahan awan a mbəɗa apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»
61 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a ɗowan inde matana pə slala anak ibay.»
62 Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. 63 Natiya kutok, Zakari a cəce way sə vinde apan way, aday a vinde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan masuwayan.
64 Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.
65 Natiya, ɗo sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à ɓəzlom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təker ləbara sə way a sə təra ata awan. 66 Ɗo sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəmaw?» Anga alay sə mazlaɓ a Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zambaɗ a Mbərom anga sumor anahan

67 Pə dəɓa a wa kutok, Apasay Cəncan
awan a rahan à mivel inde anà Zakari,
bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan,
a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa:
68 «Zambaɗuko anan Bahay Fetek, Mbərom
ana Isəra'ila ahay,
anga kà gak atan nga lele, kà təmak
atan ahay à ɓile wa.
69 Kà slənak uko ahay anà mənuko ite, ɗo
sa tam ɗo məgala awan pə slala ana
Dawuda wa, ɗo sa ga mer su way
anahan ata awan.
70 Bina ɓa kà jak anan matanan kwakwa ta
'am ana ɗo maja'am anahan cəncan
aya awan,
71 a wa, i təmay ahay mənuko à alay
ana ɗo maniɗe a nuko ahay wa,
aday à alay ana ɗo sa nak uko iɗe ahay
wa fok.
72 Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor
anahan sə zlapan anan anà bije a
mənuko ahay ata awan,
anga a bayak pə aɓan 'am a tinen ata
hwiya,
73 way a Mbərom sə zlapan anan anà
Ibərahima, bije a mənuko ata awan.
74 A wa, i təmay ahay mənuko à alay ana ɗo
maniɗe a mənuko ahay wa,
aday ɗi mba apan sa gan mer su way
mənjəna ajəjar,
75 ɗi gan mer su way tə cəveɗ awan
mənjəna ines ahay,
pə iɗe a Mbərom, hus pə luvon a sifa a
nuko saa ndav pə daliyugo wa.»
76 Zakari a ja hwiya asa re, a wa:
«Iken, wan a cəɗew a ana awan, ti naa
ngamak ɗo maja'am a Mbərom sə
bagəbaga mburom,
anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə
ndakan anan cəveɗ anahan,
77 aday sə ɗakan anan anà ɗo anahan
ahay nà,
winen i naa tam atan ta sə pəsen atan
anan ines a tinen ahay.
78 Anga winen nà, ɗo sa ga sumor, aday ɗo
sə asan zek re.
A kay puko jiyjay anahan à mburom wa,
kawa pac sə sləray ata awan.
79 Jiyjay ata i dəvan ayak anà ɗo sə iɗe
zənzen ataya awan,
tinen bəse ɗo sə məke ahay coy ata
awan,
i lagay mənuko à cəveɗ sə zay inde.»
80 Natiya, pə dəɓa anahan a wa, Yuhana
a har, a san nga lele, a zla way anahan à
saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon
anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ila ahay
ata kutok.

2

Awahay ana Yesu Almasihu
Mata 1.18-25

1 A alay ata ite, bahay sə Ruma Agustus
a jan anà ɗo si mer su way anahan ahay tê
baslay anan sləmay su ɗo pə daliyugo ana-
han ahay ataya fok. 2 Wita nà, mama'am
sə baslay ɗo pə daliyugo sə Ruma ahay ata
awan. A təra nà, à alay a Kiriniyus winen
ɗo sə lavan nga anà daliyugo sə Siriya ata
awan. 3 Anga nan kutok, kuwaya fok a
zla saa vindek anan ayak sləmay anahan à
wulen su doh ana bije anahan.
4 Natiya kutok, Yusufu ite a slabak à
Nazaratu pə daliyugo sə Galile wa, a zla
pə daliyugo sə Yahudiya à wulen su doh sə
Baytilama, man sə wahay ana bije anahan
Dawuda. 5 Aday ta zla saa vindek anan
ayak sləmay a tinen tə Mariyama, dəle ana-
han, winen mə təra ɗo awan.
6 A alay a tinen à Baytilama à man ata
kutok nà, wan a dəlay anan Mariyama,
bina kà slak pə kiya anahan. 7 Aday a
wahay wan mungol a murkwaya anahan,
a kumboh anan à zana inde, a nahay anan
à kuɗom* inde, bina man inde sə nahay ù
doh sabay, anga mbəlok ahay tə zalak ayak.

Ɗo sa ɓal gənaw ahay ta zla à Baytilama

8 Natiya awan, ɗo sa ɓal way ahay inde
à kiɓe sa man ata awan, tinen apan ti ba
pə gənaw a tinen ahay sə luvon. 9 Maslay
a Mbərom a sləray ahay à wulen a tinen
inde. Jiyjay sə mazlaɓ a Mbərom a dəvay
ahay patan pəzlaɗ pəzlaɗ, aday ta ma nga
sə jəjar tə mindel.
10 Ənа maslay a Mbərom ata a jan atan
nà: «Kâ jəjiren bay, anga na nak ikwen
anan ahay nà, tə ləbara mugom a, sə taslan
anan mivel anà ɗo ahay fok. 11 Ɗo sa tam

* **2:7** Kuɗom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuɗom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay.

ɗo mə wahay a anga kwanay biten à Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nà, Almasihu, Ba Məduwen. 12 Ki i sənen anan pə minje sə way a anan: Ki njiɗen anan ayak wan cəɗew a ndəleɓœɓe mə kumboh a à zana inde, aday mə nahay awan à kuɗom† inde.»

13 Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tə sləray ahay, tə japay tə maslay a Mbərom ata awan. Tə taslay mivel pə kərtek awan, tə həran nga anà Mbərom ta sə zambaɗ anan, ta wa:

14 «Zambaɗuko anan Mbərom à bagəbaga mburom.
Zay â ga inde pə daliyugo à wulen su ɗo anahan a sa zlan à nga ataya awan.»

15 Pə dəɓa anahan a wa nà, maslay a Mbərom ataya tə mbəsak anan ɗo sa ɓal way ataya awan. Ta ma way a tinen à man a Mbərom nà, ɗo sa ɓal way ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko à Baytilama, cuko ahay pə way a sə təra à man ata kawa ana maslay a Mbərom sə ɗakak uko anan ata awan.»

16 Cəna, tə slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak à nga anà atə Mariyama tə Yusufu aday ta wan a cəɗew a ata, mə nahay awan, à kuɗom‡ inde. 17 Ɗo sa ɓal gənaw ahay tə canan à wan ata cəna, tə dazlan sə ɗakay anan way kawa ana maslay a Mbərom sa jan atan pa wan ata ata awan. 18 'Am ana ɗo sa ɓal way ataya a ma nga sa gan masuwayan anà ɗo sə sləne 'am a tinen ataya awan. 19 Ənа Mariyama nà, a ɗaf anan à nga inde way a sə təra ataya fok kəcek kəcek, a taa jalay apan à mivel anahan inde.

20 Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo sa ɓal way ahay ta ma way a tinen à kiɓe à man sə gənaw a tinen ahay. Tinen apan ti zambaɗ a Mbərom, tinen apan ti həran nga, anga way a tinen sə canan ta sə sləne ataya fok. Kà tərak kawa ana maslay a Mbərom a sa jan atan ayak kurre ata acəkan.

Aɗaf sləmay pə wan

21 A njahay pə dəɓa wa kwasuko kərtek nà, alay a a sla sə gəɗan mədəndalas anà wan ata kutok. Ta ɗaf apan sləmay a nà, Yesu. Sləmay ata nà, sləmay mbala ana maslay a Mbərom sə ɗakan anan anà Mariyama, à alay a kà tərak ɗo fan bay a ata awan.

Ta zla anan tə Yesu saa ka anan ù doh sə mazlaɓ a Mbərom

22 Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sə ɗakay anan nà, ta zla anan tə Yesu à Urəsalima sə ɗakan anan à Mbərom, ù doh sə mazlaɓ a Mbərom awan, 23 anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde nà: «Murkwaya sə wan mungol a cəna, ma ga nga awan, anà Mbərom.§» 24 Aday ta var way ta 'am kəray awan, anga mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde matanan: «Sa var nà, kurkudok ahay cew, kabay badəbada ahay cew.*»

Simiyon a ngəran anà Mbərom anga Yesu

25 A alay ata ite, ɗowan a inde à Urəsalima à man ata awan, tə ngaman Simiyon, winen ɗo ɗiɗek a aday a jəjaran anà Mbərom cəveɗabay. Winen apan i ba anay ana ɗo saa tam anan Isəra'ila ahay ata awan. Apasay Cəncan a ɗukwen inde à mivel anahan. 26 Ɓa Apasay Cəncan a kà ɗakak anan anan, i mac fan bay si i canan anà Almasihu a Mbərom saa slənay anan ahay ata aday.

27 A alay ata ite, Apasay a Mbərom kà nak anan ahay Simiyon ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Aday bəbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu à man ata, saa zugulan way kawa mə vinde a à Tawrita ana Mbərom inde ata awan. 28 Cəna, Simiyon a təma anan wan à alay anahan inde, a gan suse anà Mbərom, a wa:

29 «Bahay Mbərom, 'am anak a su jo kurre ata kà gak zek kutok.
Həna nà, mbəsak nen ɓile anak nâ mac. Nen à zay inde kutok.
30 Anga həna nə canak anan tə iɗe uno njœk anà ɗo iken sə slənay saa tam anan ɗo ahay ata awan.
31 Winen, iken sə lavan a zek anà ɗo sə daliyugo ahay fok ata awan.
32 Winen nà, jiyjay sə ɗakan anan way anà ɗo sə daliyugo ahay fok,

† **2:12** Kuɗom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuɗom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay. ‡ **2:16** Kuɗom sə Mbuko bay. Awan a kawa kuɗom aday ta taa pak uda apa sə gənaw ahay. § **2:23** Ca pə Gurtaaki 13.2, 12. * **2:24** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 12.8.

aday winen i varan mazlaɓ anà ɗo
anak Isəra'ila ahay.»
33 'Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà
Yesu ata nà, a gan masuwayan à bəbay
anahan tə may anahan a təke fok.
34 Natiya kutok, Simiyon a ɗaf patan
ngama, aday a jan anà Mariyama, may a
Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak
a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila
ahay bayak awan, aday i naa təran cəveɗ
sa njaɗ sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re.
Winen i təra ɗo saa ɗakan anan Mbərom
anà ɗo ahay, əna ɗo ahay ti təma 'am ana-
han bay. 35 I kay anan ahay uho abayak
nga su ɗo mi ɗer ataya awan. Əna iken,
Mariyama nà, way i cəɓak à mivel inde
kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

36 A Urəsalima à man ata nà, ɗo maja'am
a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman
Anna. Winen dəna ana Fanuwel, ɗo sə
zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a
coy. Ba kà njahak abay pi zek tə mbaz ava
cuwɓe tə dalay anahan awan, əna mbaz a
mac panan. 37 A njahay winen mədukway
sə uwar awan, ava anahan kà gak həna
kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a
fuɗo. Winen apan i ga mer su way ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom hwiya, luvon tə ipec
a təke. Winen apan i ga amboh tə sumaya
awan.
38 A alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde
ata nà, Anna a zla à man a tinen awan,
a gan suse à Mbərom. A təkəren ləbara a
Yesu anà ɗo sa ba aday Mbərom i tam anan
Urəsalima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəɓa à Nazaratu

39 Pə dəɓa anahan a wa, atə bəbay a Yesu
tə may anahan ta ndav anan sa ga way
kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde
ataya nà, ta ma way a tinen pə dəɓa à wulen
su doh a tinen à Nazaratu pə daliyugo sə
Galile kutok. 40 Natiya awan, wan ata kà
hərak. Kà njaɗak məgala lele, kà njaɗak
kəlire† lele re, aday Mbərom a pəlay anan
cəveɗabay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazlaɓ a Mbərom

41 Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa
zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə
Pasəka à Urəsalima wa. 42 Ava ana Yesu
a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta
zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana
Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.
43 Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan
tə may anahan ta ma pə dəɓa sa zla agay.
Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətak
njahay way anahan à Urəsalima. Aday
atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə
sənak pi zek bay. 44 Tinen tə bayak nà, i
ga inde à wulen su ɗo a tinen ahay. Ta zla
way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya.
Matanan tə dazlan sə pəlay anan à wulen
su ɗo a tinen ahay, tə məndala anahan ahay
wa. 45 Əna ta tak anan à nga à wulen su ɗo
ataya inde bay, ta ma pə dəɓa à Urəsalima,
saa pəlay anan ahay à man ata wa.
46 Hus pə luvon maakan anahan a ta
saa tan à nga ù doh sə mazlaɓ a Mbərom,
winen mə njahay awan, à wulen sə miter
sə Tawrita ahay inde. Winen apan i
pak sləmay pa 'am a tinen, aday winen a
ɗukwen winen apan i cəce patan wa 'am
ahay ite. 47 A ma nga sa gan həɓəkəkka anà
ɗo sa pak sləmay pa 'am anahan ataya fok,
anga 'am anahan a sə mbəɗahan atan apan
ata nà, tə mərike sa san way awan.
48 Atə bəbay anahan tə may anahan tə
canan kutok nà, a gan atan həɓəkəkka re.
Anga nan awan, may anahan a jan, a wa:
«Wan uno, ka gan umo ata nà, way maw?
Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak
aday zek kà dak umo ndəlekeke sə pəlay
iken nà, angamaw?»
49 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Kə
pəlen nen nà, angamaw? Kə sənen apan
abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay
uno biɗaw?»
50 Əna tə sənak anan 'am anahan a sa jan
atan ata bay.
51 Pə dəɓa anahan a wa kutok nà, Yesu a
ma tə tinen a təke fok à Nazaratu. Kà ɗəfak
anan apan anà atə bəbay anahan tə may
anahan. May anahan nà, a ɗaf anan way
a sə təra ataya fok à nga anahan inde kəcek
kəcek lele.
52 Natiya awan, Yesu winen apan i har,
winen apan i san nga kurkwer. A zlan à

† **2:40** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà ɗo ahay fok re.

3

Wazo a Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

1 Natiya, Tiberiyas kà gak à bahay inde ava kuro nga ɗara pə daliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà daliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga anà daliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərak anahan Filip ɗukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə daliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya ɗukwen a lavan nga anà daliyugo sə Abilene. 2 Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom. A alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mə njahay a nà, à saf inde taayak.

3 Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zlinder sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà ɗo ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

4 Matanan kawa ana Ezaya, ɗo maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Ɗowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiɓe, a wa:

“Ten anan cəveɗ anga Bahay winen apan i nay.
Ten anan cəveɗ ata mə tavay nga a lele fəhhe.
5 Futor ahay fok, rihen a wa, ndisen uda awan.
Ɓəzlom tə culok ahay, mbəzlen a wa, â ga fəkətuwwa lele.
Cəveɗ mə slaray aya fok, tâ tavay nga.
Cəveɗ mi nes aya fok, tâ ndakay zek lele.
6 Matanan, ɗo ahay fok ti san apan Mbərom i tam anan ɗo ahay kutok.*”»

7 Natiya kutok, ɗo ahay bayak a tinen apan ti zla à man a Yuhana, aday â sa gan atan baptisma. Yuhana a jan ù ɗo ataya, a wa: «Kwanay zahav su kòn ahay, ɗo sa njak ɗo ahay, waya sə ɗakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? 8 Gen mer su way lele aya aday sə ɗakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. Bina, kâ sa ɗəfen ajalay nga a kwanay ta sa jəka: “Manay nà, wan ana Ibərahima ahay asanaw” ata bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya, wan ana Ibərahima aya təte. 9 Mbərom kà lavak anan zek tə tirez, i gaɗ anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gaɗ atan, aday i pak atan ù uko inde.»

10 Ɗo ataya tə cəce panan kutok, ta wa: «Aday mâ ga həna nà, kəkəma kutok anaw?»

11 Yuhana a mbəɗahan atan apan, a wa: «Ɗo aday zana anahan ahay inde cew ata nà, â varan panan wa anà ɗo aday zana anahan ibay ata awan. Ɗo aday way sa pa anahan inde ata ɗukwen, â varan panan wa anà ɗo hinen, aday way sa pa anahan inde apan itəbay ata awan.»

12 Ɗo sə cakal jangal ahay ite ta zlak ayak à man a Yuhana anga aday â gan atan baptisma ite re. Tə cəce panan, ta wa: «Miter, mi ga həna nà, kəkəma ite anaw?»

13 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Kâ sa təmihen way pə ɗo ahay wa zal pə mbala ana bahay a kwanay sa jak ikwen ata bay.»

14 Suje ahay ite asa tə cəce panan, ta wa: «Aday manay həna nà, mâ ga kəma ite anaw?»

A mbəɗahan atan apan, a wa: «Kâ ngəzəren dala pu ɗo ahay wa tə məgala, kabay ta sa gaɗ patan mungwalay bay. Tislen mivel nà, pə dala sa ga mer su way a kwanay aɗəka.»

15 Anga nan kutok, ɗo ataya fok tinen apan ti bayak à nga a tinen inde ta sa ja nà: «Həna anan nà, i ga nə Almasihu bay dəge?»

16 Ənа Yuhana a mbəɗahan atan apan à tinen ata fok, a wa: «Nen nà, na gak ikwen baptisma nà, tə a'am cəna coy. Ənа, ɗo hinen inde i nay ahay pə dəɓa uno wa mba, winen a zalay nen tə mazlaɓ lele. Nen, na slak sə həɗek pə cakay anahan aday ni pəsakan anan liɓer sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan

* **3:6** Ca pə Esaaya 40.3-5.

awan, aday tə uko. 17 Ɗowan ata nà, i nay
ahay tə gəsaɗaf anahan a à alay inde saa
vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi
zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà
ndaw ì de anahan, janjar ɗukwen i ɗəfan
uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula
itəbay ata awan.»
18 Natiya, Yuhana a ɗakan anan ləbara sa
'am a Mbərom mugom a, anà ɗo ataya nà,
ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am
azar aya re.
19 Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman
Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə
ngaman Hirudiya, pə wanbay anahan wa.
Aday ɗukwen winen apan i ga way lelibay
aya inde azar aya bayan a re. Anga nan,
Yuhana a jan apan anga mer su way ana-
han a lelibay ataya awan. 20 Ənа Hiridus a
ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa
re. A ban anan Yuhana, a ɗəfak anan ayak
à dangay.

Yesu a ga baptisma
Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

21 Natiya awan, à alay ana Yuhana winen
apan i gan baptisma anà ɗo ahay mba
ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re.
A alay a Yesu winen apan i ga amboh
ata nà, bagəbaga mburom a təɓa pangaya.
22 Apasay Cəncan a dazay ahay apan ti zek
a kawa badəbada dəgurzelehhe. 'Am a
ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa,
a wa: «Iken nà, wan uno, ləliwe uno awan.
Nen a nə taslay mivel bayak a nə tə iken
awan.»

Bije ana Yesu ahay
Mata 1.1-17

23 A alay a Yesu sə dazlan sə ɗakay anan
ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan
i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə
ana ɗo ahay sə bayak nà, winen wan ana
Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan
ana Heli, 24 Heli wan ana Matat, Matat
wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki
wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu,
Yusufu wan ana Matatiya, 25 Matatiya wan
ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom
wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay,
26 Nagay wan anan Mahata, Mahata wan
ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon,
Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana
Yoda, 27 Yoda wan ana Yowanan, Yowanan
wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila,
Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel
wan ana Neri, 28 Neri wan ana Melki,
Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam,
Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan
ana Eri, 29 Eri wan a Yosuwa, Yosuwa
wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim,
Yorim wan ana Matat, Matat wan ana
Lewi, 30 Lewi wan ana Simiyon, Simiyon
wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu,
Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana
Eliyakim, 31 Eliyakim wan ana Meliya,
Meliya wan ana Mena, Mena wan ana
Matata, Matata wan ana Natan, Natan
wan ana Dawuda, 32 Dawuda wan ana
Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana
Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna
wan ana Nasunu, 33 Nasunu wan ana Am-
inadabu, Aminadabu wan ana Adəmin,
Adəmin wan ana Arəni, Arəni wan ana
Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares
wan ana Yahuda, 34 Yahuda wan ana
Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku,
wan ana Ibərahima, Ibərahima wan ana
Tarak, Tarak wan ana Nakor, 35 Nakor
wan ana Saruku, Saruku wan ana Ra-
gaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan
ana Eber, Eber wan ana Sala, 36 Sala wan
ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada,
Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana
Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, 37 Lemek
wan ana Matusala, Matusala wan ana
Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan
ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam,
38 Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana
Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà,
wan ana Mbərom awan.

4

Fakalaw a nan sa njak a Yesu
Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

1 Coy, pə dəɓa ana Apasay Cəncan a sa nay
ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à
zlinder sə Urdon wa. Aday Apasay ata a zla
anan à man sa saf inde à kiɓe. 2 Winen à saf
inde à man ata nà, luvon kwa kuro fuɗo,
Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon
kwa kuro fuɗo ata fok nà, Yesu kà tukumok
awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav
kutok nà, may a han apan tə mindel.
3 Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak
iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà
kon a anan â təra ɗaf biɗaw?»

4 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ɓa mə
vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa:
“Do zənzen a a njahay uho nə tə way sa pa
ɗəkɗek bay.*”»
5 Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə
ɓəzlom zəbor awan, a ɗakan pə bahay sə
daliyugo tembərəzem fok, kawa akəɓac iɗe.
6 A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak
anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlaɓ
sə zlile anahan a təke fok. Anga way a iken
sə canan anaya fok nà, mə vuro a à alay
uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà
ɗowan a kawa su no. 7 Kə dukwek uno
gərmec ù vo aday kə hərak uno nga nà, way
a anaya fok ni varak atan.»
8 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Mə vinde
a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran
nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen
Bahay anak. Gan mer su way nà, anà
winen a kərtek.†”»
9 Pə dəɓa anahan a wa asa nà, Fakalaw a
zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsalima,
a ján anan pa nga su doh sə mazlaɓ a
Mbərom a cəkəɗkeɗ a aday sololo re. Aday
a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom
a acəkan nà, ənga larak ayak zek kwa à
man a anan wa à məndak biɗaw! 10 Anga
Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom
i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken”
asanaw? 11 Aday ɗukwen, a wa: “Ti kəcaw
iken à alay a tinen inde, anga aday kâ saa
ɓurgosl anan saray anak ahay pu kon bay‡”
biɗaw?»
12 Yesu a mbəɗahan apan asa re, a wa:
«Deftere a Mbərom a ja nà: “Kâ sa ca azan
pə Mbərom anak wa bay.§”»
13 Pə dəɓa anahan a wa, Fakalaw kà yak
nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak
anan, a zla way anahan pə cakay anahan
wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

14 Pə dəɓa ana way ataya wa fok kutok,
Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile,
winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom
awan. Do ahay tə dazlan sə təker anan
ləbara sa 'am anahan awan, anà ɗo ahay
à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon
pu kon. 15 Yesu a ɗukwen kà ɗakak anan
anan 'Am a Mbərom anà ɗo ahay ù doh sə
wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga
sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə ɗəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

16 Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su
doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon
sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a
zla ù doh sə wazay ata awan. A slabak anga
aday i jangan Deftere a Mbərom anà ɗo
ahay. 17 Tə varan ahay Deftere ana Ezaya,
ɗo maja'am a Mbərom. A təɓa anan Deftere
ata awan, a njaɗ man sə jinge, winen apan
i ja nà:
18 «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen.
A zəɓa nen anga aday sə ɗakan anan ù ɗo
mətawak aya awan, ləbara mugom
awan.
A slənay ahay nen sa jan anà ɗo sə dangay
ahay nà: “Həna ti mbəsak kwanay
coy”,
aday anà hurof ahay nà: “Həna iɗe a
kwanay i təɓa kutok”.
A slənay ahay nen saa tam anan ɗo aday
tinen apan ti ga atan alay ataya à
ɗəce a tinen ahay wa,
19 aday sa naa ɗakay anan ava a
Mbərom sa kay anan ahay sumor
anahan ata kà slak.*»
20 Pə dəɓa wa kutok, a tacay anan Deftere
ata awan, a man anan anà ɗo sa ga mer su
way ù doh ata awan. A njahay way anahan
kutok. Do su doh ataya fok iɗe pə winen
həməcəcce, tinen apan ti ca apan.
21 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a
kwanay sə slәne à Deftere a Mbərom wa ata
nà, həna biten way ata kà gak zek coy.»
22 'Am anahan a lele sa jan atan ata nà,
a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen
nà, ɗo lele awan. Ənа aday na wa, winen
nà, wan ana Yusufu ba? Aday a gəɓay
wurwer sa san way a anahan a matanan
ata awanaw?»
23 Natiya, Yesu a jan atan apan kutok,
a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa

* **4:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3. † **4:8** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13. ‡ **4:11** Ca pə Jabuura 91.11-12. § **4:12** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16. * **4:19** Ca pə Esaaya 61.1-2.

'am kawa həna a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tə alay anak awan. Matanan, way anak a manay sə slәne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan ù kon anak awan ite biɗaw?”»
24 Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hәna: Ɗo ahay ta gan nga anà 'am ana ɗo maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Ənа ù kon anahan a nà, ɗowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. 25 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a asa re. A alay ana Eliya ɗo maja'am a Mbərom winen inde mba ata nà, iven kà gak bay ava maakan tə kiya mbərka. May kà nak pə daliyugo bayak awan. Aday ɗukwen, mədukway sə uwar ahay nà, inde pə daliyugo sə Isəra'ila re asanaw? 26 Ənа Mbərom kà slәnek anan Eliya àga mədukway sə uwar ataya bay. Si Mbərom a slan anan nà, àga mədukway sə uwar a inde winen à Sarəfat pu kon sə Sidon biɗaw?† 27 Aday à alay ana Elize ɗo maja'am ana Mbərom ata ɗukwen ɗo mə dugwaɗ aya inde bayak a pə daliyugo sə Isəra'ila, ənа Elize kà mbərak ɗowan kwa kərtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen ɗukwen ɗo sə daliyugo sə Siriya.‡»
28 Natiya kutok, ɗo mə njahay aya ù doh sə wazay ata, tə slәne 'am ata cəna, a cəɓan atan tə mindel, mivel a tinen a ban nə kawa uko. 29 Tinen a fok tə slabak, tə ngəza anan kucəcəren kucəcəren, ta zla anan zaɗ à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sə culok. Ta zla anan pə zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. 30 Ənа a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde tə setene à nga
Markus 1.21-28

31 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sə Kafarnahum pə daliyugo sə Galile. Pə luvon sa man uda awan, a ɗakan atan anan way ù doh sə wazay. 32 Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a ɗakay anan way nə, tə mazlaɓ awan, doɗok doɗok lele.
33 Ɗowan inde ù doh à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: 34 «Iken Yesu, ɗo sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca ɗaw? Na san iken zle lele, iken nə ɗo maslan a Mbərom Cəncan awan.»
35 Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kâ bəbal awan bay, hayak à ɗowan ata wa aɗəka.»
Cəna ɓəram, setene ata a lar anan ɗowan ata à məndak à wulen su ɗo ahay inde à man ata awan. A nay à ɗowan ata wa bok, a mbəsak anan mənjəna sa gan awan kwa mənjœk. 36 Way a sə təra ata kà gak anan masuwayan anà ɗo ataya fok, ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Jəba su ɗo wura hәna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tə məgala sə mazlaɓ awan, aday tə bənan à 'am wa acəkan re.»
37 Ɗo ataya ta tan 'am à ləbara ana Yesu pə daliyugo ata təɗay fok.

Yesu a mbar ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan
Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

38 Natiya awan, Yesu a nay ù doh sə wazay wa cəna, a zla àga Simon. A tan ayak à nga anà jəje a Simon winen lelibay. Nga a ɓərzlan tə mindel. Ta gan kem, â mbar anan ite. 39 Yesu a zla pə cakay anahan awan, a kuɗœk apan. A ngəraz pə ɗəvac sa nga sə ɓərazl ata cəna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.
40 Pə dəɓa ana pac sə slahay ù doh wa ite nà, ɗo ahay ta zlak anan ayak tu ɗo sə ɗəvac a tinen ahay cara cara bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa ɗaf patan alay kərtek kərtek a tinen awan, aday tə mbərak fok. 41 Apasay lelibay aya ta nak ahay à ɗo ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nà, Wan a Mbərom wanahan!» Ənа Yesu a ngəraz patan, a gafan atan 'am anga aday tâ ja matanan bay. Bina ta san zle, winen nà, Almasihu a wanahan.

Yesu a wazay à wulen su doh sə kiɓe ahay
Markus 1.35-39

42 Iɗe a cəɗe sidew a nà, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kiɓe, à saf inde. Ənа ɗo ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan

† **4:26** Ca pə 1 Laamiiɓe 17.8-16. ‡ **4:27** Ca pə 2 Laamiiɓe 5.1-14.

ayak à nga kutok, ta gan may nà, abay â mbəsak atan bay.

43 Əna Yesu a jan atan nà: «Abay təɗe ni zla aɗəka, saa ɗakay anan ləbara sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà ɗo sə wulen su doh sə kiɓe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nà, saa ga mer su way ata awan.»

44 A zla sə wazay pu kon pu kon ù doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

5

Yesu a ngaman anà ɗo sa ban kəlef aya inde

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

1 Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Ɗo ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngəɗac zek ahay tə mindel, anga a nan atan sə slәne 'am a Mbərom.

2 Coy a canan ayak anà kwalalan ahay cew pa 'am məgujeguje. Ɗo sa ban kəlef ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. 3 A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anà Simon a nà, â həɗek anan kwalalan anahan ata pa 'am məgujeguje wa mənjœk, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anà ɗo ahay kutok.

4 Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anà Simon, a wa: «Həɗek anan kwalalan pa man sə a'am səɗek awan, aday kâ liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kəlef ahay.»

5 Simon a mbəɗahan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan sə luvon a anan ndekərkərre, mə njəkak ahan bay, mə nahay apan nə hwiyop. Aday ɗukwen mə bənak kəlef a kwa kərtek bay. Əna ka jak umo həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday biɗaw!»

6 Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kəlef ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anà zuvo sə məndah. 7 Tə ngaman ayak anà ɗo à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Ɗo ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kəlef ahay. Bəse coy a nan anà kwalalan ataya sə kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kà zalak.

8 Simon Piyer a canan anà way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec ù vo, a ja nà: «Ba Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen ɗo sə atahasl.»

9 Simon tu ɗo si mer su way anahan ataya ta ma nga pə ajəjar anga kəlef a sa ban ata kà zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. 10 Way ata kà gak anan masuwayan anà atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen ɗo sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anà Simon, a wa: «Kâ jəjar bay. Iken ki təra həna aɗəka nà, ɗo sə njuɗo ɗo sə pəruho azar ahay, bina iken ɗo sa ban kəlef sabay.»

11 Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am məgujeguje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə dugwaɗ awan

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

12 Natiya, Yesu winen ù kon hinen asa. Tə zlangay tə ɗowan a inde mə dugwaɗ awan. Ɗowan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan amboh, a jan nà: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno â ndav ite.»

13 Yesu a ndəɗoy alay, a laman ta sa jan nà: «U no. Mbar! Zugol anak kà ndəvak.»

Kwayan'a, ɗəvac a ɗowan ata a ndalay panan, kà mbərak.

14 Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kâ sa təkəren ləbara a anan anà ɗowan bay. Əna zla saa kan zek anà ɗo sə gəɗan dungo à way ahay anga Mbərom, â zəzor iken. Aday kâ var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday ɗo ahay tâ san apan zugol anak kà ndəvak.»

15 Kwa abay Yesu kà jak anan kâ sa ɗakan anan à ɗowan bay təkeɗe nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay sa ta 'am pə daliyugo ata təɗay bayak awan. Ɗo ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa slәne 'am anahan, aday â mbar atan à ɗəvac a tinen ahay wa.

16 Ənа Yesu a a zla way anahan, a njahay
à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à
Mbərom à man ata awan.

Yesu a mbar anan ɗowan a inde mə təra à məndak awan
Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

17 Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan
i tətakan way anà ɗo ahay. Farisa ahay pi
zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə
njahay a pə cakay anahan. Ɗo ahay ta nay
ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: ɗo sə
Galile ahay, ɗo sə Urəsalima ahay pi zek tu
ɗo sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala
a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan ɗo
ahay.

18 A alay ata ite, ɗowan aya inde tə gəɓak
ayak ɗo pə lala, winen mə təra à məndak
awan. Ta gan may sa zla anan ù doh à man
a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan.
19 Ənа ta san sa jəka ti zla anan ù doh nə ta sə
wuraw bay, anga ɗo kà zalak ù doh awan,
roɗ ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su
doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak
ɗowan a pə lala ata tə liɓer ù doh, ɗinger à
man a Yesu awan. A dəzle à wulen su ɗo
bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am
a Yesu.

20 Yesu a canan anà aɗaf nga a tinen ata
nà, a jan anà ɗowan a ɗəvac ata awan, a wa:
«Car uno, nə pəsek anan anan ines anak
ahay coy.»

21 Pə dəɓa a 'am anahan ata wa kutok nà,
Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja
ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su ɗo wura həna
anan sə jənan pa 'am anà Mbərom matana
ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines
su ɗo anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

22 Yesu a san way a tinen sə jalay ata
zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen
way matanan à mivel a kwanay inde nà,
angamaw? 23 Ma da 'am a nə maw? Sa ja:
“Nə pəsek anan ines anak ahay” ata ɗaw,
kabay sa ja: “Slabak, zla” ata ɗaw? 24 Ənа u
no kâ sənen apan lele, nen Wan su Ɗo nà,
məgala uno inde sə pəsen anan ines à ɗo
ahay pə daliyugo.»

A jan anà ɗowan a mə təra à məndak ata
kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəɓa
lala anak, zla agay.»

25 Cəna, ɗowan ata a slabak pə iɗe su ɗo
ataya fok. A gəɓa lala anahan a sə nahay
apan ata awan, a zla way anahan agay, ta
sə həran nga anà Mbərom.

26 Way ata a gan masuwayan ù ɗo ataya
fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma
nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, ɗə
canak anan anà way ma ga masuwayan
awan.»

Yesu a ngaman anà Lewi
Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

27 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a may ahay
ù doh wa nà, a canan anà ɗo sə cakal jangal
a inde tə ngaman Lewi*, winen mə njahay
a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a
wa: «Pəruho azar!» 28 Ɗowan ata a slabak
kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok
à man ata awan, a pərahan azar.

29 Pə dəɓa wa kutok Lewi sə ɗowan ata a
da way sa pa bayak a àga winen sə təma
anan Yesu. Ɗo sə cakal jangal ahay tu ɗo
azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way
sa pa pə kərtek a tatə Yesu.

30 Aya ənа Farisa ahay tə miter sə Tawrita
ahay nà, way ata kà zlak atan à nga bay.
Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta
wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen
way pə kərtek a tu ɗo sə cakal jangal ahay
aday tu ɗo sə atahasl ahay nà, angamaw?»

31 Yesu a jan atan, a wa: «Ɗo ɗəvac a bay
cəna, a gan may anà ɗo sə disise bay, si ɗo
sə ɗəvac ahay. 32 Nen na nay ahay sa naa
ngaman anà ɗo sa ga way lele ataya bay.
Ənа na nay ahay nà, sə ngaman anà ɗo sə
atahasl ahay, anga aday tâ yam pə ines a
tinen ahay.»

Acəce way pə sumaya
Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

33 Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita
ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana
Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa
ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday
mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama
kəlanaw?»

34 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «A
ga pikwen nà, ɗo mə ngamay aya à man sə
gəɓa dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya
itəɗaw? Matanan bay! 35 Ənа pa pac a ɗo

* **5:27** Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re.

sə gəɓa dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

36 Natiya kutok, Yesu a təkəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula ɗowan saa ngərway anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak ɗowan a kà gak matanan nà, kà nəsek anan zana wiya ata biɗaw? Aday zana məduwer ata ɗukwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba? 37 Aday ɗukwen, ɗowan saa mbaɗ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà, ibay.† Ɗowan a kà sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo ɗukwen kà nəsek. 38 Kak matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite. 39 Ɗowan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

6

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

1 Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kaɗ ndaw, ta pa.

2 Ənа azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way aday təɗe abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu ɗo anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay ɗaw? A ga nə kəkəmaw?* 4 Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom ata awan, a pa, aday ɗo anahan ahay ɗukwen, kà varak atan, ta pak re. Abay təɗe saa pa nà, ɗo sə gəɗan dungo à way ahay anga Mbərom ɗəkɗek biɗaw?»

5 Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Ɗo nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

Yesu a mbar anan ɗowan a inde ma mac alay awan

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

6 Natiya awan, pə luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla ù doh sə wazay, winen apan i wazay. Ɗowan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. 7 Miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay tinen apan ti ɗəfan iɗe anà Yesu, ata aday, kak kà mbərak anan ɗo pə luvon sa man uda awan nà, ti njaɗ apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

8 Aya əna, Yesu nə a san way a tinen sə bayak ata zle. Anga nan, a jan anà ɗowan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su ɗo anaya inde.» Cəna, ɗowan ata a slabak, a tavay jek à wulen su ɗo ataya inde.

9 Natiya, Yesu a jan anà miter sə Tawrita ahay tə Farisa ataya fok, a wa: «U no sə cəce pikwen wa: Pə luvon sa man uda nà, cəveɗ inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəveɗ inde sa ga mer su way lelibay awan, ɗaw? Təɗe sa tam anan sifa su ɗo ɗaw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa ɗaw?»

10 Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà ɗowan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndəɗoy anan alay anak.»

Ɗowan ata a ndəɗoy anan alay anahan cəna, wuret alay anahan kà pəsakak.

11 Əna, way ata kà cəɓak anan anà ɗo ataya awan. Ta ma nga sa vaɗ apan awiyaway, aday kəkəma ti i ga anan tə Yesu anaw.

Yesu a walay ɗo maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

12 A luvon ataya inde kutok nà, Yesu a ján wanahan à ɓəzlom saa ga amboh. A nahay apan hwiyop tə iɗe cekərkərre sa gan amboh anà Mbərom.

13 Iɗe a a cəɗe kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tâ halay nga pə cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, ɗo maslan ahay.

14 Sləmay a tinen aya həna: Simon, ɗowan a Yesu a ngaman tə sləmay hinen,

† **5:37** Mbulo sa zlay nà, way sa mbaɗ uda mahay kabay a'am sa sa, anga ɗo sa bar ahay. Aday ɗukwen, kak winen wiya awan nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kaɗ ata bay. * **6:3** Ca pə 1 Samiyel 21.2-7. † **6:14** Piyer: kawa sa ja nà, Pəkəraɗ.

Piyer† ata awan, aday Andəre, mərak ana
Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome,
15 Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Si-
mon ɗo maniɗe sə Ruma ahay, 16 tə apan
Yuda wan ana Yakuba aday tə apan Yudas
Iskariyot, ɗo saa ga ɗaf pə Yesu ata awan.

Yesu a mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay bayak awan
Mata 4.23-25

17 Pə dəɓa anahan a wa nà, atə Yesu tu ɗo
maslan anahan ataya tə dazay à ɓəzlom wa,
tə tavay pa man barbara a faɗaɗa. Njavar a
Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak
awan. Aday man su ɗo azar aya ta nay kwa
ù kon a azar aya wa, kawa ɗo sə Urəsalima
pi zek tu ɗo sə Yahudiya azar aya, tə apan
ɗo sə wulen su doh aya bəse tə bəlay ataya,
kawa ɗo sə Tirus ahay aday tu ɗo sə Sidon
ahay fok, tinen à man ata awan.

18 Ta nay ahay nà, sa naa pak sləmay pa
'am anahan ahay, aday sa naa njaɗ zay si
zek a tinen ahay. Aday ɗo setene sə hurvos
atan ataya ɗukwen ta nak ahay, aday fok tə
mbərak re. 19 Kuwaya a gan may sə laman
alay à Yesu, anga məgala sa mbar ɗo ahay
a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivel tə ɗəce
Mata 5.1-12

20 Natiya awan, Yesu a ca pə njavar ana-
han ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivel inde anga kwanay, ɗo
mətawak aya awan,
anga bahay a Mbərom ma var a nə
anga kwanay.
21 Ataslay mivel inde anga kwanay, ɗo may
a han pikwen hənа ataya awan,
anga ki naa rihen pə luvon a inde nà,
mboɗol mboɗol mba.
Aday ataslay mivel inde anga kwanay, ɗo
sə jalay mərava ahay ite asa,
anga ki naa mbisen pə luvon a inde
mba.
22 Kak hənа ɗo ahay ta nak ikwen iɗe,
tə rəzlak kwanay à wulen a tinen wa,
tə gənahak ikwen,
ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə
ɗəfen nga pi nen Wan su Ɗo nà,
tislen mivel aɗəka.
23 Pə luvon a ta gak ikwen way matana
ataya cəna,
tislen mivel, ndəzlen tə ambasay
aɗəka,
anga Mbərom i varak ikwen mag-
wagway məduwen a à bagəbaga
mburom.
Anga bije a tinen ahay ɗukwen ta gak anan
ahay anà ɗo maja'am a Mbərom
ahay kətanan re.
24 Ənа, kwanay ɗo sə zlile ahay nà, ɗəce inde
pikwen,
anga ɓa kə njiɗen panan magwagway
a kwanay hənа pə daliyugo coy.
25 Kwanay, ɗo ma rah aya hənа ataya awan,
ɗəce inde pikwen,
anga may i naa rawaɗ kwanay pə lu-
von a inde mba.
Kwanay, ɗo à ambasay inde hənа ataya
awan, ɗəce inde pikwen,
anga ki naa yimen ta sə jalay mərava
pə luvon a inde mba.
26 Kak hənа ɗo ahay ta ja pikwen nə 'am lele
aya nà, ɗəce inde pikwen,
anga bije a tinen ahay ɗukwen tə
varak anan zlangar matanan anà ɗo
maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan ɗo maniɗe a kwanay ahay
Mata 5.38-48, 7.12

27 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a jan atan
asa, a wa:

«Kwanay ɗo sə puko sləmay ahay, nen
apan ni jak ikwen: Pəlen anan ɗo maniɗe
a kwanay ahay, gen anan sumor anà ɗo sa
nak ikwen iɗe ahay. 28 Pəsen 'am lele aya
anà ɗo sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh
anà Mbərom anga ɗo sa ga alay tə kwanay
ahay.

29 «Ɗowan a kà dəcak anak pə cakay
sləmay kərtek a nà, mbəɗahan anan apan
day hinen asa. Kabay ɗowan a kà ngəzərak
panak zana anak məduwen a sa pak pi zek
ata nà, mbəsakan anan apan tegwere sə
zana ata re.

30 «Ɗowan a kà cəcihek panak wa way nà,
kâ sa gan anan azay bay, varan. Kabay
ɗowan kà ngəzərak panak wa way anak nà,
mbəsakan anan, kâ cəce a panan bay.

31 «Way a aday hənа ki gen anan may ɗo
ahay tâ gak ikwen anan nà, gen atan anan
ɗukwen matanan re.

32 «Kak kə pəlen nà, ɗo sə pəlay kwanay
ahay ɗəkɗek nà, waya saa ngərak ikwen

apan anaw? Kwa ɗo sə atahasl ahay ɗukwen tə pəlay nà, ɗo sə pəlay atan ataya re asanaw? 33 Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù ɗo sa gak ikwen sumor ahay ɗəkɗek ata nà, mərdok sə ayanga a kwanay wuraw? Abay ɗo sə atahasl ahay nà, ta ga nə matanan bay cara ɗaw?

34 «Kak kə viren anan gudire nà, anà ɗowan aya aday kə sənen zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda təte ataya nà, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay ɗo sə atahasl ahay təkeɗe tə varan gudire nà, anà ɗowan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda təte ataya biɗaw? 35 Ənа, aɗəka bay, pəlen anan ɗo maniɗe a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, ənа mənjəna sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanan nà, ki i njiɗen magwagway bayak awan, ki təren nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nà, anà ɗo sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anà ɗo sə huwan ahay fok re. 36 Gen anan sumor ĭ zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nà, winen ɗo sa gan sumor ù ɗo.»

'Am sa man mungok ĭ zek ahay
Mata 7.1-5

37 «Kâ si men anan anan mungok ù ɗo azar aya à mivel inde bay. Ata Mbərom ɗukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kâ bənen ɗo à mivel inde bay. Ata Mbərom ɗukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re. Pəsen anan anan ines anà ɗo ahay, aday Mbərom ɗukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

38 «Viren anan way anà ɗo ahay, aday Mbərom ɗukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nà, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucucœ aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nà, tə way a kwanay sə lavan uda anà ɗo ahay ata awan.»

39 Yesu a təkəren atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Ɗo hurof a nà, i mba apan sə bənan alay anà hurof car a təte ɗaw? Kak matanan nà, ti slahay à gujar inde cew maya biɗaw? 40 Ɗo sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Ənа ɗo sə jangay ata i ndav anan ajangay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

41 A jan atan asa, a wa: «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol ĭ iɗe ana mərak anak inde, aday dədom ĭ iɗe anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? 42 Ka mba apan sa jan anà mərak anak: "Ənga, nə gəɓak anan ahay cukol ĭ iɗe wa", aday cəkəbay iken a nə dədom ĭ iɗe anak a inde zləlngəɗɗa nà, kə gəɓak anan ahay wa bay re asanaw? Mbaɗəmbaɗa biɗəka! Ənga, gəɓay anan ahay dədom ĭ iɗe anak a wa, aday ki ca iɗe lele. Ata aday ki i mba apan sə gəɓay anan ahay cukol iɗe anà mərak anak wa nà, na.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan
Mata 7.16-20, 12.33-35

43 Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. 44 Anga na awan, ɗa san anan dədezl si sé ahay fok nà, pa wan a tinen aya wa. Ɗowan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway ĭ sé sə jəgem wa nà, ibay. Ɗowan sa sa bənay ahay maka ĭ sé sə iyam wa ɗukwen ibay re. 45 Ɗo lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfeɗeɗe, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lele ata wa. Aday ɗo sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivel anahan a lelibay ata wa re. Bina təbələm su ɗo a ja nə way sa nay ahay à mivel anahan wa.»

Jike su doh ahay cew
Mata 7.24-27

46 Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno "Bahay, Ba-hay!" nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday kĭ gen ata bay asanaw? 47 Ni ɗakak ikwen anan hənа. Ɗo zənzen a kà nak à man uno, kà slənek 'am uno, kà ɗəfak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? 48 Winen a ga minje nà, tu ɗo sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke səɗek dezl pə pəkəraɗ, a pəkay ahay saray su doh anahan pə pəkəraɗ ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh a mi ɗezl ata awan, ənа doh ata kà mbəzlak

bay, anga saray su doh ata ma pak a lele.
49 Ənа ɗo sə sləne 'am uno aday kà ɗəfak
anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu
ɗo sa ɗezl doh anahan pə yugo mənjəna sa
pak a saray a ata awan. Iven a ga, zəlaka
a haway ahay, a van nga anà doh ata cəna,
doh ata a mbazl sekeɗ sekeɗ kwayan'a.»

7

Yesu a mbar anan ɓile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

1 Natiya kutok, pə dəɓa anahan a wa,
Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anà
ɗo ahay nà, a slabak, a zla way anahan à
wulen su doh sə Kafarnahum.
2 Bahay sə suje ahay a inde à man ata
awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə
ɓile anahan a inde ɗəvac awan, bəse winen
apan i ndav zek coy. 3 Matanan, bahay sə
suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a
sləna ahay məceɗ sə Yahuda ahay à man
anahan sa naa gan kem, aday â zla saa
mbar anan ɓile anahan ata ite.
4 Natiya, ɗo ataya tə dəzley ahay à man
a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta
sa jan nà: «Ɗowan ata nà, abay kâ slənen
anan ayam anahan ite nà, təɗe. 5 Winen
a pəlay ɗo a mənuko ahay tə mindel, aday
sə hanan umo doh sə wazay ata ɗukwen,
winen a re.»
6 Natiya awan, Yesu a zla tə məceɗ ataya
kutok. Abay bəse tinen apan ti dəzle àga
bahay sə suje ata kutok nà, ɗowan ata a
sləna car anahan ahay pə cəveɗ sa naa jan
à Yesu nà: «Ba Məduwen, kâ yay nga sa nay
ahay bay, anga nen na slak təɗe aday ki
dəzley ahay àga nen bay. 7 Anga nan, na ca
apan nà, ni zlak ayak ta nga uno awan, à
man anak a nà, na slak bay. Ja 'am anak
a dasl kərtek cəna, ɓile uno i mbar. 8 Nen
a aday nà, bahay uno ahay ɗukwen inde,
aday nen nə bahay sə lavan nga anà suje
ahay bayan aya re. Na sak a jan anà ɗowan
a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan
anà ɗo hinen: “Hayak à man a anan”, i
nay ahay. Na sak a jan anà ɓile uno: “Ga
natiya”, i ga anan acəkan.»
9 Natiya, Yesu a sləne anan 'am ataya fok
cəna, a zlan à nga lele. A mbəɗahay 'am
pu ɗo sə pərahan ayak azar ataya, a wa:
«Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗek awan, kula
na tak anan à nga anà ɗo sa ɗaf upo nga
lele kawa ɗowan a anan à wulen su ɗo sə
Isəra'ila ahay bay.»
10 Ɗo maslan ataya ta ma pə dəɓa àga
bahay sə suje ata kutok. Taa tan ayak à nga
anà ɓile anahan ata nà, kà mbərak, winen
inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mədukway sə uwar inde, ma mac awan

11 Natiya kutok, pə dəɓa anahan a wa
nà, Yesu a zla à wulen su doh a inde tə
ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tə
ɗo ahay bayak a tə pərahan azar. 12 Bəse
Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh
ata inde nà, tə zlangay tu ɗo ahay tə gəɓak
ahay məsinde, tinen apan ti zla anan à
məke. Məsinde ata nà, wan ana mədukway
sə uwar a inde, mənduwel awan. Ɗo ahay
bayak a tinen apan ti zla tatə uwar ata pa
'am jəvay.
13 Aday kutok, Yesu Ba Məduwen a canan
à mədukway sə uwar ata cəna, a gan ì zek
wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kâ yam
bay.»
14 Cəna, a zla, a laman alay anà lala sə
gəɓa məsinde ata awan, ɗo sə gəɓa məsinde
ataya tə tavay. Yesu a jan anà məsinde ata,
a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»
15 Cəna, wan ata a slabak acəkan, a nja-
hay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a
man anan à alay inde anà may anahan.
16 Ɗo sə canan à way a Yesu a sa ga
ata nà, ta ma nga pə ajəjar, tə həran nga
anà Mbərom ta sa ja nà: «Ɗo maja'am a
Mbərom məduwen a kà nak ahay à wulen
a mənuko inde» aday «Mbərom kà nak sa
man zek anà mənuko ɗo anahan Isəra'ila
ahay.»
17 Ləbara sə way a Yesu a sa ga ata a ta 'am
təɗay pə daliyugo sə Yahudiya, aday pu kon
azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata a slan ɗo ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

18 Natiya awan, njavar ana Yuhana ɗo sa
gan baptisma anà ɗo ahay ata, tə təkəren
anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok
anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà
njavar anahan ahay cew, 19 a slan atan à

man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, ɗowan a manay sə slәne i nay ahay mba ata ɗaw? Kabay mâ ba ɗo hinen ɗaw?»

20 Ɗo maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu ɗowan a manay sə slәne i nay ahay mba ata ɗaw? Kabay mâ ba ɗo hinen ɗaw?»

21 A alay ata ite, Yesu winen apan i mbar ɗo sə ɗəvac ahay bayak a, à ɗəvac a tinen ahay wa cara cara, tu ɗo sə setene ahay, aday kà təɓak anan anan iɗe anà hurof ahay bayak awan.

22 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə slәne: Hurof ahay tə təɓak iɗe, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday ɗo mə dugwaɗ aya ɗukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti slәne way tə sləmay a tinen ahay re, ɗo ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday ɗo mətawak aya, tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. 23 Zay i təran anà ɗo aday kà mbəsakak sa ɗaf upo nga itəbay ata awan.»

24 Pə dəɓa ana ɗo maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su ɗo ata awan, a wa: «Ki zlen à kiɓe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday maɗ winen apan i ɓal anan ata ɗaw? A'ay. 25 Ənа aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu ɗo aday winen ma pak zana kəlfeɗeɗe aya ata ɗaw? Ɗo sa pak zana kəlfeɗeɗe aya aday tinen zlile aya ata ɗukwen, mə njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. 26 Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu ɗo maja'am a Mbərom biɗaw? Ayaw, winen ɗo maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay ɗo maja'am a Mbərom ahay re. 27 Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa:

“Hənа ni slan ɗo maslan uno,
i lahak pa 'am saa ndakak anan cəveɗ lele.*”»

28 Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, ɗowan inde mə wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya ənа, ɗo ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.»

29 Ɗo ahay, tu ɗo sə cakal jangal aya təke fok, tə slәne 'am ataya cənа, tə sənak way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy. 30 Ənа Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmahak kawa ana Mbərom sa gan may tâ ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

31 Yesu a ja asa re, a wa: «Ɗo a wuswes anaya hənа ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nə tə wayaw? 32 Ta ga minje tə gwaslay mə njahay aya pə zavay sə wulen su doh, tinen apan ti zlahan ĭ zek ahay, ta sa ja nà: “Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gərven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!” 33 Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Ənа ki wen: “Winen mə vaway nga awan”. 34 Ənа nen, Wan su Ɗo, na nay ahay, na pa ɗaf kəray, na sa way kəray nà, ki wen: “Cen apan! Ɗowan a anan nà, ɗo sə kutov, ɗo sə vaway nga, aday winen car su ɗo sə cakal jangal ahay pi zek tu ɗo sə ines ahay.” 35 Aya ənа, ɗo ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu àga ɗowan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay

36 Natiya kutok, ɗowan a inde tə ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way àga winen miya awan. Yesu a zla àga ɗowan ata, tə njahay sa pa way pə kərtek a kutok.

37 Uwar a inde à wulen su doh ata awan, winen nà ɗo sə atahasl. A slәne sa jəka Yesu winen apan i pa way àga Simon, Farisa ahay ata cənа, a nay ahay àga ɗowan ata awan, tə amar sə wurde anahan a à dunguzlok inde. 38 Uwar ata a tavay à dəɓa ana Yesu bəse à man sə saray anahan. Winen

* **7:27** Ca pə Malakiya 3.1.

apan i yam gweguzguzze, iɗe sə ayam anahan a dazlan sə banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sə təlkaɗ panan iɗe sə ayam anahan ata tə sibœk sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu həmbok, a pak apan amar sə wurde ata kutok.

39 Natiya kutok, Simon, Farisa sə ɗowan a sə ngaman ayak à Yesu àga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «Ɗowan a anan i ga nà, ɗo maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa jəka uwar sə laman a anan ata, winen ɗo sə atahasl ɗukwen a san bay ata nə kəkəmaw?»

40 Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbəɗahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

41 Yesu a jan kutok, a wa: «Ɗowan a inde nà, gudire anahan inde pə ɗo ahay cew. Pu ɗo kərtek awan, dala anahan apan mbulo səkat ɗara, pu ɗo hinen ite, mbulo kwa kuro ɗara. 42 Ənа ɗo sə dala ata a ca patan cew miya ɗukwen, ɗowan saa mba apan sə haman anan dala anahan ata təte nà, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sə coy awan. Ənа à wulen su ɗo a cew ataya wa nà, iken kə bayak saa pəlay anan ɗowan ata tə mindel nà, ɗowan a ɗuwuraw?»

43 Simon a mbəɗahan apan, a wa: «I ga nə, saa pəlay anan ɗowan ata tə mindel nà, ɗo aday winen sə mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am ɗiɗem awan.»

44 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a mbəɗa 'am pə uwar ata awan, aday a jan anà Simon, a wa: «Na wa, kə canak anan anà uwar a anan ba? Nen na nak àga iken, ənа kə varak uno a'am aday anga nâ banay anan saray uno ahay bay. Ənа winen kà banak uno anan saray tə iɗe sə ayam anahan, aday pa təlkaɗ panan tə sibœk sa nga anahan re biɗaw? 45 Aday iken nà, kə təmahak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Ənа winen nà, kwa anuno sa nay ahay àga iken nà, kà mbəsakak sə buno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay. 46 Iken kə mbəɗak uno amar sə wurde pa nga bay, ənа winen kà mbəɗak amar sə wurde pə saray uno ahay re. 47 Anga nan, nen apan ni jak: Winen nà, i pəlay nen tə mindel, anga ines anahan ahay bayak a ɗukwen mə pəse aya awan. Ənа ɗo aday ines anahan ahay mə pəse a mənjœk akinen ata nà, winen ɗukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

48 Natiya pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

49 Ɗo a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su ɗo wura aday kwa sə pəse ines pu ɗo wa ɗukwen a mba apan re ata anaw?»

50 Ənа Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Aɗaf nga anak pi nen kà təmak iken. Zla tə zay!»

8

Uwar sə pərahan azar anà Yesu ahay

1 Natiya, pə dəɓa anahan a wa a njahay əngal nà, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A ɗakay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. 2 Uwar aya inde tə pərahan azar. Uwar ataya nà, ɓa Yesu kà mbərak atan à ɗəvac a tinen ahay wa, aday kà rəzlak ahay setene à nga a tinen ahay wa re. A wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nà: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzlay ahay setene ahay cuwɓe à nga anahan a wa ata awan; 3 tə apan Yuwana, uwar ana Huza, ɗo məduwen a sa ga mer su way àga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zlile a tinen.

Jike su ɗo sa casl ndaw
Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

4 Pə wulen su doh ahay wa cara cara, ɗo ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: 5 «Ɗowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata kutok nà, zahav a guce panan pə cəveɗ. Ɗo ahay tə dədasl anan, aday məvuhom ahay tə ɗagay anan. 6 Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkəraɗ. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay.

7 Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a
guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna,
ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan
mbiyeɗ, ndaw ata kà nahak bay. 8 Əna azar
sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele
awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa
ndaw kərtek a nà, səkat səkat.»
Pə dəɓa sa 'am ata wa asa nə, a jan atan
'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde
pə ɗowan a nə, â slәne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?
Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

9 Pə dəɓa anahan a wa kutok nà, njavar
anahan ahay tə cəce panan, ta wa: «Jike sa
'am anak a sa ga sə manan ata nà, a nan sa
ja nə maw?»
10 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kwanay nà, way mi ɗer aya à bahay a
Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak
ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan
a coy. Əna ɗo azar aya nà, ti slәne way ahay
fok nà, si ta 'am sə jike. Anga nan:
Tinen apan ti ca apan, əna tə canan bay,
aday ti pak apan sləmay, əna tə slәne
bay re.*»

Yesu a pəsak anan jike su ɗo sa casl ndaw ata awan
Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

11 Coy, Yesu a wa: «'Am sə jike anan a nan
sa ja nà, natiya awan: Zaav sa ndaw nà,
'am a Mbərom. 12 Ɗo azar aya ta ga minje
ta ndaw mə guce pə cəveɗ ata awan. Tinen
nà, tə slәne anan 'am a Mbərom bəse, əna
Fakalaw i nay, i wuɗihey anan 'am ata à
mivel a tinen wa, anga aday tâ ɗaf apan
nga sa tam bay. 13 Ɗo azar aya ite, ta ga
minje tə zaav sa ndaw mə guce pə saray
pəkəraɗ ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am
a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay
mivel awan. Əna 'am ata a pak slәlay a
mivel a tinen inde bay. Zanaka ɗəce sə
daliyugo kà nak, tə way sa njak ɗo anahan
aya cəna, ti mbəsak cəveɗ sa 'am a Mbərom.
14 Ɗo azar aya ite, ta ga minje tə zaav sa
ndaw sə guce à wulen sə adak ahay inde ata
awan. Tinen tə slənek 'am a Mbərom nà,
way sə daliyugo ahay inde cara cara ti njak
atan. Kawa ti jalay nga pə way sə daliyugo
ahay, ti gan may anà zlile sə daliyugo, ti
taslay mivel sa ga ubor pə way sə daliyugo
ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyeɗ
anà 'am a Mbərom à mivel a tinen inde,
aday 'am ata â zla nga uho saa nah bay.
15 Əna ɗo azar aya ite asa, tinen ta ga minje
tə zaav sa ndaw sə guce pə yugo lele ata
awan. Tə slәne 'am a Mbərom nà, ta ban
anan tə mivel kərtek a lele. Kwa ɗəce kà
njaɗak atan ɗukwen, tə mbəsak bay re. Ta
ban mivel, aday ta zla nga uho pa 'am a
Mbərom.»

Man sa ɗaf lalam
Markus 4.21-25

16 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a
jan atan asa, a wa: «Ɗowan saa ɗaf uko pə
lalam aday i ɗer anan ta sə hərok apan tasa,
kabay i ɗərek anan ayak ù vo lala nà, ibay
asanaw? I ɗaf anan bugol nà, pa man jəgaɗ
awan, anga aday iɗe jiyjay â dəvan anà ɗo
sa zla ù doh ataya fok lele. 17 Ayaw, way
a mi ɗer a aday ɗowan i canan bay nà, i
ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay
ɗukwen, i kay zek pa 'am su ɗo ahay à man
ipec inde.»
18 A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pə
way a kwanay sə slәne ahay. Anga ɗo kà
təɓak anan sləmay sə slәne 'am nà, Mbərom
i zəgahan anan sə slәne 'am ite re. Aday ɗo
kà tacak anan sləmay, anga a nan sə slәne
'am bay nà, Mbərom i təma panan mənjœk
anahan a abay sə bayak, kà slənek anan coy
ata re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan
Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

19 Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta
nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan
sə dəzle dezl à man anahan a bay, anga ɗo
ahay inde bayak a kà zalak. 20 Anga nan, ɗo
ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tə
mərak anak ahay tinen mə tavay aya uho,
ta gak may.»
21 Əna Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Pi nen nà, atə may uno tə mərak uno ahay
nà, ɗo sə slәne 'am a Mbərom ahay, aday sə
ɗəfan apan ataya awan.»

Yesu a gafan 'am anà atə maɗ tə a'am
Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

22 Pə luvon a inde asa, Yesu a ján à
kwalalan inde tə njavar anahan ahay, a jan

* **8:10** Ca pə Esaaya 6.9.

atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.
23 A alay a tinen apan ti takas tə kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nà, vəvara əduɗ a slabakay ahay pa nga sə bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.
24 Natiya njavar anahan ahay tə həɗek pə cakay anahan, tə pəɗek anan, ta jan, ta wa: «Miter, miter! Aday mənuko apan ɗi lize bəse coy asanaw!»
Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anà atə maɗ tə məsugurndolon sə a'am ahay tə məgalak awan. Cəna, a'am a tavay ɗekek, awan a ɓal sabay fok.
25 Natiya Yesu a jan anà njavar anahan ataya awan, a wa: «Kə ɗəfen upo nga jiga nə kəkəmaw?»
Njavar anahan ataya ta ma nga pə ajəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Ɗo wura həna anan anaw? A gafan 'am anà atə maɗ tə a'am ahay ɗukwen, tə ɗəfan apan re ata nà, jəba su ɗo wura kəlanaw?»

Yesu a mbar anan ɗowan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

26 Pə dəɓa anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen ɗinger pa 'am anà daliyugo sə Galile.
27 Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nà, ɗo su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Ɗowan ata nà, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nà, à wulen sə jəvay ahay inde.
28-29 Abay setene ata a taa ban anan nà, saray bayak a way anahan. Ta taa ɓan anan tə calalaw, alay tə saray a təke, aday tə jaway anan à səsile inde, anga sa gan nga. Tə winen ata təke nà, a slaɗ anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sa haw way anahan à kiɓe re.
A canan à Yesu nà, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kâ ga alay ti nen bay ite.»
A ja matana ata nà, anga ɓa Yesu kà jak anan anà apasay lelibay ata â nay à ɗowan ata wa ata awan.
30 Yesu a cəce panan kutok, a wa: «Sləmay anak a nə wayaw?»
A mbəɗahan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Ɗowan ata a ja matanan ata nà, anga setene ahay inde bayak a ì zek anahan inde.
31 Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem â nak ite. Kâ sa razl manay dəren aday mâ lize dənam à məke sə mərda inde bay ite.»
32 A man ata awan, ɗowan aya inde, tinen apan ti ɓal gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, ənga varan umo cəveɗ mâ zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəveɗ.
33 Natiya, setene ataya tə zləray à ɗowan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujeguje wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde ɗəɗam.
34 Ɗo sa gan nga anà gadura ataya tə canan à way a sə təra ata cəna, ta haw saa ɗakay anan ləbara sə way a sə təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiɓe ahay fok re. 35 Ɗo ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sə way a sə təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nà, ta tan à nga anà ɗowan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mə njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. 36 Ɗo a sə canan anà masuwayan ataya nà, tə təkəren ləbara sə ambar ana ɗowan ata anà ɗo ahay fok.
37 Ɗo su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday â zla ù kon a tinen wa, anga tə jəjarak tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.
38 A alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nà, ɗowan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday tâ zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nà: 39 «Ma

agay, aday kâ sa ɗakan anan anà ɗo ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a ɗakay anan ləbara sə way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

Atə Zayrus tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

40 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà ɗo ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə təma anan tə ataslay mivel awan.

41 A alay ata kutok ite, ɗowan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu. Winen ɗo məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a gan kem aday â zla àga winen ite, 42 anga dəna anahan a inde mənduwel a ma va kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

A alay a Yesu winen apan i zla àga ɗowan ata kutok nà, ɗo ahay bayak a tinen apan ti ngəɗec anan.

43 Uwar a inde à wulen su ɗo ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Kà gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kà lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa ɗukwen, ɗowan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

44 Uwar ata a həɗəkey à dəɓa a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan ɗəvac anahan kà ndalak panan. Kà mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

45 Natiya, Yesu a cəce pu ɗo sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Waya sə lumo anaw?»

Kuwaya a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Ənа Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Miter, ɗo ahay nà, tinen apan ti ngəɗec iken kutok nà, aday ki cəce waya sə lamak anaw re asa ɗaw?»

46 Ənа Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, ənа nen a na san ɗowan kà lamak uno nà, anga məgala inde kà nak ahay ì nen wa.»

47 Uwar ata a ca apan nà, Yesu kà sənak apan, i mba apan sa ɗer panan zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləɓslaɓ tə ajəjar awan, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu à wulen su ɗo ataya inde. A ɗakan anan anà man su ɗo ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

48 Pə dəɓa a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, aɗaf nga anak pi nen ata kà mbərak iken! Zla agay tə zay.»

49 A alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, ɗo maslan a nay ahay àga Zayrus wa, winen ɗo sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kà ndəvak zek coy. Həna nà, kâ vawan nga anà miter sabay.»

50 Yesu a sləne 'am ana ɗo maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kâ jəjar bay, ɗaf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

51 Tə dəzle àga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəveɗ sa zla ù doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. 52 Yesu a tan ayak à nga anà ɗo ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuhhwa. Ənа Yesu a jan atan, a wa: «Kâ yimen bay, anga dəna a anan kà məcak bay. A njak ahan ca.»

53 Man su ɗo ataya tə mbasay apan, anga ta san zle, dəna ata nà, abay kà məcak wanahan.

54 Ənа Yesu a həɗəken ayak pə cakay anà dəna ata awan, a bənan alay, a ja tə məgalak awan, a wa: «Dənama, na jak nà, slabak!»

55 Cəna, dəna ata a mbar, a slabak acəkan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday â pa.»

56 Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anà bəbay a dəna ata tə may anahan a tə mindel. Ənа Yesu a jan atan, a wa: «Way a sə təra a anan fok nà, kâ si jen anà ɗowan bay.»

9

Mer su way ana ɗo maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

1 Natiya pə luvon a inde, Yesu a halan nga anà ɗo maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan məgala tə mazlaɓ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay re. 2 A slan atan

saa ɗakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom, aday ta sa mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay.

3 A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen! Ənа way kawa dəker, mbulo, way sa pa, aday dala nà, kâ sa gəɓen à alay inde bay. Aday ki gəɓen zana pi zek ɗukwen kərtektəkke re. 4 Kə dəzlen à man a aday tə təmahak kwanay àga ɗowan a nà, kâ sa həɗəken way a kwanay àga ɗowan ata wa bay. Njihen nà, àga ɗowan a sə təma kwanay àga winen ata awan, hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. 5 Ənа aday ɗo sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kâ bəzləmen a morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tâ san pi zek tinen tə ines aya awan.»

6 Natiya, ɗo maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon sə ɗakay anan ləbara mugom a sa 'am sə bahay a Mbərom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay re.

A nan à Hiridus sa san Yesu nə wayaw
Mata 14.1-12; Markus 6.14-29

7 Natiya kutok, Hiridus, bahay sə Galile, a sləne pə ləbara si mer su way a Yesu a sa ga tə njavar anahan ahay ataya awan. Aday ɗo ahay tinen apan ti təker ləbara anahan ata re nà, a wusen nga tə mindel. Anga ɗo azar aya awan, tinen apan ti ja nà, ta wa: «I ga nà, Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata kà mak uho.»

8 Ɗo azar aya ite ta wa: «Sə sləray ahay nà, Eliya.»

Ɗo azar aya ite asa ta wa: «I ga nà, ɗo kərtek à wulen su ɗo maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya kà mak uho.»

9 Ənа Hiridus nà, a wa: «Aday Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo ahay ata nà, nə gəɗak panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus sləmay anahan a saa ndar ndənndan ata nə waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may sə canan anà Yesu aday â san anan.

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo ɗara
Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

10 Natiya pə dəɓa anahan a wa nə ɗo maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay à man anahan. Tə ɗakan anan way a kawa ana tinen sa gay à man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zaɗ, bəse tə wulen su doh a sə ngaman Baytisada ata awan.

11 Natiya, ɗo ahay ta san patan tinen tiya nà, ta zla, ta njaɗ anan Yesu tə njavar anahan ahay à man ata awan. Yesu a təma atan, a ɗakan atan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom. A mbar anan ɗo a sa gan may anà zay a tinen ahay re.

12 Natiya kutok, suko a ga lele nà, ɗo maslan ataya ta zla pə cakay a Yesu, ta jan nà: «Suwan, mbakan cəveɗ anà ɗo ahay tâ zla pə culok ahay, à wulen su doh ahay, anga aday tâ saa pəlay way sa pa, ta man sə nahay aya, bina mənuko à man kiɓe inde asanaw?»

13 Ənа Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Inde pumo nà, tapa sa pen ahay ɗara tə apan kəlef ahay cew. Kak si ka gan may mâ zla à wulen su doh ahay inde, saa pəlay ahay way sa pa aday ata bina, həna anan i slan anà man su ɗo a anan bay asanaw?»

14 Ɗo sa pa way à man ata ɗukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ɗəkɗek aday nà, ta ga mbulo ɗara.

Ənа Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Jen anà ɗo ahay tâ njahay njəɓukɓok. Man kərtek cəna, i ga ɗo ahay kwa kuro ɗara, kwa kuro ɗara.»

15 Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa ananahan a sa jan atan ata awan.

16 Yesu a gəɓa anan tapa sa pen a ɗara ataya, tə kəlef a cew ataya awan. A ca iɗe à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan ì zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay aday tâ gəzlan anan anà ɗo ahay.

17 Ɗo ataya fok ta pak, tə rahak ɓah ɓah. Tə halan nga anà mə mbəsak a patan wa ata awan, aday kà rahak anan cəkarak ahay kuro nga anahan a cew re.

Piyer a ɗakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu
Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

18 Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga
amboh taayak anahan awan. Aday njavar
anahan ahay ɗukwen tinen inde bəse à
man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa,
a wa: «Ɗo ahay ta ja pi nen nà, nen nə
wayaw?»
19 Tə mbəɗahan apan ite, ta wa: «Ɗo
hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana ɗo sa
gan baptisma anà ɗo ahay ata awan. Ɗo
maza aya ta wa, iken Eliya, ɗo maja'am a
Mbərom. Ɗo azar aya ɗukwen ta ja nà, iken
ɗo kərtek à wulen su ɗo maja'am a Mbərom
ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»
20 Aday Yesu a cəce patan wa asa, a
wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà,
wayaw?»
Natiya kutok nà, Piyer a mbəɗahan apan,
a wa: «Iken nə Almasihu, ɗo ana Mbərom sə
slənay ahay ata awan.»
21 Yesu a sləne 'am ata cəna, a gafan atan
'am, a wa: «Əna kâ sa ɗiken anan anan
anà ɗowan bay.» 22 A jan atan asa, a wa:
«Bəlaray nen Wan su Ɗo nà, ni ga ɗəce
bayak awan. Aday məceɗ sə Yahuda ahay,
tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay
anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay
ti lar nen, aday ɗo ahay ti vaɗ nen. Əna
pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni
slabakay ahay à məke wa.»

Ɗəce inde pə cəveɗ sə pərahan azar anà Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30 - 9.1

23 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok nà,
Yesu a jan ù ɗo sə pərahan azar ataya fok, a
wa: «Kak ɗowan a a nan sə pəruho azar nà,
â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan,
â tavak dədom anahan mə zlə̀lngaɗ ata kəla
luvon fok, â pəruho azar. 24 Anga kâ nak
anan anà ɗowan a sa tam anan sifa anahan
nà, i lize anan aɗəka. Əna ɗowan a kà lizek
anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan
sifa anahan aɗəka. 25 Bina, ɗo kà sak a
njaɗ anan way sə daliyugo a anan fok anà
winen, aday sifa anahan a nà, kà lizek anan
nə, sa gan dəɗaffa nà, ma mba asa anaw?
Ibay!
26 «Asa, kak ɗowan a kà gak waray sə
ɗakay anan sləmay uno aday sə ɗakay anan
'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen
kəkəmaw? A alay a aday na mak ahay tə
mazlaɓ uno awan, tə mazlaɓ ana Bəbay uno
Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan
aya ata nà, nen Wan su Ɗo ɗukwen ni naa
pəkan waray ì iɗe cite.
27 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗek awan:
Ɗowan aya inde à man a anan, ti mac
mənjəna sə canan anà bahay a Mbərom
bay.»

Zek a Yesu a mbəɗa pə iɗe ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

28 Natiya kutok, a njahay pə dəɓa ana 'am
a tinen ata wa way sə lumo kərtek nà, Yesu
a gəɓa pə azar, Piyer, Yuhana tə Yakuba. A
ján à ɓəzlom saa ga amboh.
29 A alay a winen apan i ga amboh à
ɓəzlom à man ata bine siwaw nà, zek ana-
han a mbəɗa, aday zana anahan ɗukwen
a dav herre kweɗekkweɗek. 30-31 Cəna,
ɗowan aya inde cew, atə Musa tə Eliya,
tə sləray à jiyjay sə mazlaɓ a Mbərom
inde. Tinen apan ti kaɗ bala tatə Yesu, pə
amac anahan saa təra à wulen su doh sə
Urəsalima, anga sa ndav anan wa mer su
way anahan ata awan.
32 Cəkəbay Piyer tə Yuhana, aday tatə
Yakuba nà, tinen ma njak ahan aya awan.
Ahan ata kà gumak atan tə mindel, əna tə
pəɗek pə ahan wa nà, tə canan anà jiyjay sə
mazlaɓ a Yesu, tu ɗo a cew ataya mə tavay
aya pə cakay a Yesu.
33 A alay a ɗo a cew ataya tinen apan ti
gəzla nga tatə Yesu ata nà, Piyer a jan à
Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan
nə sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa
ahay maakan: kərtek awan anga Musa,
kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok
a nà, anga iken awan.» Piyer a ja 'am
anahan ata nà, so, bina a gəzlan alay anà
'am anahan ata bay jiga awan.
34 A alay a Piyer winen apan i ja 'am ata
nà, mugudongudon a dazay, a van atan
nga sərdədek. Njavar a Yesu ataya ta ma
nga pə ajəjar anga mugudongudon a sa van
atan nga ata awan.
35 Cəna, 'am a ndəray ahay à mugudongudon
ata wa, a wa: «Wita nà, wan uno, ɗo nen sə
walay anan ata awan. Slənen anan anan
'am anahan!»
36 Pə dəɓa ana Mbərom sa jay ahay 'am
à mugudongudon ata wa cəna, tə canak
anan anà ɗowan miza pa nga a Yesu wa

sabay. A alay ata ite, njavar anahan ataya tə njahay way a tinen tete, tə təkərek anan anan ləbara sə way a tinen sə canan ata anà ɗowan bay.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan
Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

37 Iɗe a cəɗe sidew a kutok, Yesu a dazay ahay à ɓəzlom wa tə njavar anahan a maakan ataya awan. Tə dəzley ahay cəna, ɗo ahay bayak a ta zla saa zlangay tə tinen.
38 A wulen su ɗo a bayak ata wa, ɗowan a inde à man ata a zlah pi zek tə məgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mənduwel a həna anan â gak ì zek wa ite. 39 Məhərvov a taa ban anan. A alay a aday kà bənak anan nà, a ma nga sa zlah pi zek, winen apan i nguce, aday ɗukwen mumbof a rahan à 'am inde nə popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tə mindel, aday kà bənak anan ɗukwen, a man uda bəse bay re. 40 Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tâ razl panan apasay sə məhərvov ata ite ɗukwen, ta mbak apan bay re.»
41 Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, aɗaf nga a kwanay ma kac awan kələɗaw? Kə sənen anan cəveɗ a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à siwaw?» A jan anà bəbay a wan ata kutok, a wa: «Ənga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»
42 A alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nà, apasay sə məhərvov ata a ban anan kwayan'a ɓəram à məndak. Winen apan i nguce, nguc nguc.
Cəna, Yesu a lar angəraz pə apasay sə məhərvov ata tə məgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sə coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. 43 Way a sə təra ata a gan masuwayan anà ɗo sa man ataya tə mindel, anga məgala sə mazlaɓ a Mbərom ata awan.

Yesu a ɗakay anan amac anahan asa
Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Ənа ɗo ataya fok tinen apan ti jalay pə way a Yesu sa ga ataya mba nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: 44 «Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen a həna ata awan. Nen Wan su Ɗo nà, ti varan nen à alay inde anà ɗo sə daliyugo ahay.»
45 Ənа njavar anahan ataya tə sənak nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi ɗer a patan wa, anga aday tâ san anan 'am anahan a sa jan atan ata bay. Aday ɗukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Waya sə zalay ɗo hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?
Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

46 Natiya, pə dəɓa anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen apan ti vaɗ awiyaway pa 'am sa jəka waya məduwen à wulen a tinen inde anaw. 47 Kwayan'a, Yesu a san way sə mivel a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anà wan cəɗew awan, a tavay anan pə cakay anahan awan. 48 A jan atan, a wa: «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, ɗowan ata a təma nə nen awan. Aday ɗowan a kà təmahak nen ite nà, a təma nə Mbərom, ɗo sə slənay ahay nen ata awan. Bina ɗowan aday həna winen cəɗew a à wulen a kwanay inde fok ata nà, winen nə ɗo məduwen a kutok.»

Ɗo sa nak ikwen iɗe bay nà, winen ɗo a kwanay
Markus 9.38-40

49 Yuhana a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà ɗowan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à ɗo ahay wa tə sləmay anak. Ənа mə gafak anan 'am, anga winen ɗo a mənuko bay.»
50 Ənа Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kâ gifen anan 'am bay. Ɗo aday a nak ikwen iɗe bay ata nə, winen nə ɗo a kwanay asanaw!»

Ɗo sə Samariya ahay tə ɗəfak nga pə Yesu bay

51 Natiya, alay a Yesu saa zla pə daliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nà, a jan ì zek anahan nə ni zla à Urəsalima aday. 52 A slan ɗo maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sə Samariya a inde. Tə dəzle nà, tə pəlan man sə nahay à man ata awan. 53 Ɗo sə wulen su doh ataya tə təmahak a bay, anga ɓa tə slənek, a nan sa zla à Urəsalima.

54 Ənа atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anà way ataya nà, ta jan anà Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak mâ jan ù uko â dazay ahay patan à mburom wa aday â lize atan ɗaw?»
55 Ənа Yesu a cak ayak patan basl tə iɗe, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? 56 Anga nen Wan su Ɗo nà, na nay ahay anga sə lize anan sifa sə ɗo ahay bay, ənа anga sa tam anan.»]
Cəna, ta zla way a tinen ù kon hinen.

Ɗo sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Mata 8.19-22

57 Natiya, tinen pə cəveɗ sa zla mba ata nà, ɗowan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»
58 Yesu a slәne 'am ana ɗowan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay ɗukwen, doh a tinen ahay inde, ənа nen Wan su Ɗo nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»
59 A jan anà ɗo hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»
Ənа ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, ənа vuro cəveɗ nâ zla agay, nâ saa lay anan ahay bəbay uno aday.»
60 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tâ la məsinde a tinen ahay. Ənа iken, zla saa ɗakay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»
61 Ɗo hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, ənа mbuko cəveɗ saa jan ahay 'am pi zek wa anà ɗo su doh uno ahay aday.»
62 Yesu a mbəɗahan apan ite, a wa: «Ɗo kà bənak alay pi jœ sa ga mer aday winen apan i ca iɗe à dəɓa kurkwer nà, kà slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

10

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwɓe nga cew

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a walay njavar maza aya awan, tinen kwa kuro cuwɓe nga cew. A slan atan pa 'am anahan cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.
2 A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, ənа ɗo sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, â zəga anan ɗo ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.
3 «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kəla kiɓe ahay inde.
4 Ənа way kawa dala, mbulo, təkarak nà, kâ sa gəɓen à alay inde bay. Kâ sa mbəɗəken awan pə cəveɗ, anga sa jan 'am anà ɗo ahay bay re.
5 «Kə dəzlen àga ɗowan a nà, jen anà ɗo su doh ataya nà, zay a Mbərom â təra à gulom su doh a anan inde. 6 Kak ɗo sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i təran anà ɗowan ata awan. Kak matanan bay cəna, zay a kwanay i təran atan bay. Ənа zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. 7 Njihen à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga ɗo si mer su way i pa nà, way sə herreɓ anahan. Kâ sa bəren awan pu doh pu doh bay.
8 «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. 9 Mbəren anan ɗo sə ɗəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan ɗukwen: “Bahay a Mbərom, winen defefe coy.” 10 Ənа kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cəna, zlen, kâ sa tiven à məgəzləga cəveɗ, aday jen atan nà: 11 “Mi bəzləmak ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Ənа sənen apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.” 12 Ənа nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anà ɗo su kon ataya zal ɗo sə Sodoma ahay.*»

Ɗəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

13 Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga ɗəce i

* **10:12** Ca pə Laataanooji 19.1-29.

tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada ɗukwen, ɗəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga anan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, ɗo sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay biɗaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti njahay à məndak à rəɓa inde aday sə ɗakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə ɗiɗek awan. 14 Anga na awan, pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

15 «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom ɗaw? Matana bay! Ki zla nà, à məke sə mərda aɗəka coy.»

16 Natiya, Yesu a jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: «Ɗo kà slənek ikwen anan nà, kà slənek uno anan re. Ɗowan a kà təmahak kwanay bay nà, a təma bay nà, nen awan. Aday asa ɗo kà təmahak nen bay, a təma bay nà, zek a Mbərom a sə slənay ahay nen ata awan.»

Njavar a Yesu ma slan a kwa kuro cuwɓe nga cew ataya ta may agay

17 Ɗo maslan a kwa kuro cuwɓe nga cew ataya ta may ahay tə ataslay mivel awan. Ta nay, ta jan à Yesu nà: «Ba Məduwen! Kwa apasay lelibay aya ɗukwen tə bənak umo à 'am wa anga sləmay anak.»

18 Yesu a jan atan ite, a wa: «Nə canak anan anà Fakalaw kà slahak ahay à bagəbaga mburom wa kawa Mbərom a wuteɗ ike. 19 Əna ihe! Anga məgala sə mazlaɓ uno, ni varak ikwen cəveɗ ki jənen pa nga sə dədew ta sə rəje aya awan, aday ki gen bahay pə maniɗe a kwanay Fakalaw, pə way ahay fok. Awan saa ga alay tə kwanay nà, inde sabay. 20 Aya əna kâ tislen mivel hənа anga apasay lelibay aya tə bənak ikwen à 'am wa cəna coy bay. Tislen mivel hənа aɗəka nà, anga sləmay a kwanay ahay mə vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivel a Yesu
Mata 11.25-27, 13.16-17

21 A alay ata kutok, Apasay Cəncan a a taslan a mivel anà Yesu. A həran nga anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə ɗakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday ɗukwen abay kə ɗərek anan pu ɗo sə kəlire ahay wa, pu ɗo sə asan way ahay wa. Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

22 A jan anà ɗo sa man ataya kutok, a wa: «Bəbay uno Mbərom kà varak uno anan way ahay fok. Ɗowan sa san sa jəka nen wan anahan nə ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday ɗukwen, ɗowan sa san Bəbay uno nə wayaw nà, ibay, si nen wan anahan awan, tu ɗo aday Wan a Mbərom a gan may sə ɗakan atan anan ataya awan.»

23 Pə dəɓa anahan a wa Yesu a mbəɗa 'am pə njavar anahan ahay, a jan atan anà tinen a ɗəkɗek, a wa: «Tislen mivel anga kə cinen anan anà way a anaya awan. 24 Nen apan ni jak ikwen: Ɗo maja'am a Mbərom ahay tə bahay ahay bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan hənа ata awan, ənа tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə slane way a kwanay a sə slane hənа ata awan, ənа tə slənek awan bay re.»

Jike pu ɗo sə Samariya a inde a ga sumor lele awan

25 Natiya awan, miter sə Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pə kwande. A cəce pə Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nə mer sa ma aday ni sa njaɗ sifa sa ndav bay ata anaw?»

26 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ka tan à nga mə vinde a à Deftere sə Tawrita inde nə maw? Iken apan ki jinge nà, a ja nə maw?»

27 A mbəɗahan apan anà Yesu ite, a wa: «Mə vinde uda nà: “Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivel anak a təke, tə apasay anak a təke, tə məgala anak a təke, tə abayak nga anak a təke[†]” aday “Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.[‡]”»

28 Yesu a jan: «Wita nà, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sə baslay ata, aday ki njaɗ sifa sa ndav bay ata kutok.»

29 Əna miter sə Tawrita ata a nan sə ɗakay anan nà, acəce 'am anahan ata nə lele awan. Anga nan, a cəce pə Yesu wa asa, a

† **10:27** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5. ‡ **10:27** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

wa: «Aday ɗo sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»
30 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a jan nà:
«Ɗowan a inde a slabak à Urəsalima wa, i zla
à Yeriko. Pə cəveɗ kutok, ɗo sə akar ahay
ta kaɗ apan, tə culok panan zana, ta ndazl
anan leɗəɗɗe. Ta zla way a tinen, tə mbəsak
anan nə həɗek həɗek kawa i ndav zek coy.
31 «À man ata ɗukwen, ɗo sə gəɗan dungo
anà way anga Mbərom a inde, a nay tə
cəveɗ ata cite. A canan anà ɗowan ata mə
nahay a gwehəhhe nà, a zla way anahan tə
zlawak cangəhha.
32 «Capəpa asa, ɗo hinen a nay ahay ta
man ata re, winen ɗo sa ga mer su way ù
doh sə mazlaɓ a Mbərom. A nay, a ca pə
ɗowan ata matana re cəna, a ban cəveɗ tə
zlawak, a zla way anahan ite.
33 «Əna Samariya a inde, winen apan i zla
à man anahan dəren a ite, a dəzley à man
ata nà, a canan anà ɗowan a mə nahay a
gwehəhhe ata awan, a gan ǐ zek wa. 34 A
həɗəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay
pə mbəlak anahan a pi zek ataya awan, a
ɓanan apan. A slabak anan, aday a zləzlam
anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen
su doh, à man sə təma mbəlok ahay, a gan
nga anà ɗowan ata lele.
35 «Iɗe a cəɗe sidew a nà, a varan dala
sə *dinar*§ ahay cew anà bahay su doh ata
awan. A jan nà: “Gan nga anà ɗowan a
anan lele. Kwa â ga nə kə lizek anan dala
anak anà nga dəp nà, pə luvon a ni may
ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak
anan dala anak kutok.”»
36 Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa
kutok, a wa: «À wulen a su ɗo a maakan
ataya inde nà, sə təra ɗo sə cakay su doh ana
ɗowan aday ɗo sə akar ahay sa kaɗ apan ata
nà, wayaw?»
37 Miter sə Tawrita ata a mbəɗahan apan
anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra ɗo sə cakay
su doh anahan nà, ɗowan a sa gan sumor
ata awan.»
Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kâ
sa ga matanan ite.»

Yesu winen àga atə Marta tə Mariyama

38 Natiya awan, atə Yesu tə njavar ana-
han ahay tinen pə cəveɗ sa zla à Urəsalima
nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. A man
ata nə, uwar a inde tə ngaman Marta, a
təma atan àga winen.
39 Məran a uwar ata inde dəna awan, tə
ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay
a Yesu, a njahan ù vo, winen apan i pak
sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok.
40 Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i
wusen ti mer su way à mbak inde.
Natiya kutok, Marta a nay ahay à man
a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna
a anan winen mə njahay a pə cakay anak
kəriya awan, aday zek winen apan i do ti
mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka
jan û mo zek ite biɗaw?»
41 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Hey
Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan
nga anak pi mer su way ahay bayak a ba?
42 Əna way inde kərtek lele awan, təɗe sə
varan anan nga anak. Mariyama a varan
anan nga anahan nà, anà way ata awan.
Ɗowan saa gafan apan 'am nà, inde sabay.»

11

Atətak way a Yesu pə amboh
Mata 6.9-13, 7.7-11

1 Pə luvon a inde, Yesu winen apan i
ga amboh à man a inde. A ndəvay anan
ahay sa ga amboh ata nà, ɗo kərtek à
wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba
Məduwen, ɗakan umo anan sa gan amboh
anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə ɗakan
anan anà njavar anahan ahay ata ite.»
2 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay
apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə
natiya awan:
Bəbay a manay, ɗo ahay tâ san sləmay anak
nə cəncan awan.
Bahay anak â ga zek à wulen a manay ite.
3 Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə
luvon pə luvon fok ite.
4 Pəsen umo anan ines a manay ahay,
kawa ana manay sə pəsen anan anà ɗo
sa gan umo ines ataya cite.
Ba manay pə way saa njak manay ahay wa
ite,
anga aday mâ sa zla ǐ ines inde bay.»
5 A jan atan asa, a wa: «Hinahibay
məndala anak inde, aday ki zla àga winen

§ **10:35** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

gak à luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, məndala uno. Ɗaf kà mbakak pikwen wa mənjœk ite ɗaw? Ənga, vuro ite! 6 Anga car uno a inde, a may ahay à man a wa, winen àga nen, ənа way sa pa inde upo sə varan ibay.” 7 Natiya kutok, məndala anak ata i mbəɗahak ahay apan ù doh wa ta sa jak nà: “Kâ bəbulo ahay awan bay wuna! Nə tacak anan məsudoh uno coy, manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

8 Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Məndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen məndala anahan ata bay, ənа anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

9 «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təɓak ikwen ayak wa. 10 Anga kuwaya kà cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kà pəlak way ɗukwen, i njaɗ way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kà jak ayak 'am pi zek uho wa ɗukwen, ti təɓan ayak wa cite re.

11 «Kwanay bəbay ahay, wan anak kà cəcihek panak kəlef nà, ki mba apan sə varan dədew à yime sə kəlef inde bay asanaw? 12 Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje à yime sa slay inde bay re asanaw? 13 Kwanay ɗo lelibay aya aɗəka nà, kə sənen a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen à bagəbaga mburom ɗukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà ɗo sə cəce panan ataya fok biɗaw?»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom
Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

14 Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ù ɗo maandak a wa, aday ɗowan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà ɗo ataya awan. 15 Ənа ɗo azar aya ta wa: «Sə varan məgala a aday sa razl setene ataya nà, Bə'elzebul*, winen bahay sə setene ahay.» 16 Ɗo azar aya ite ta gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan â gan atan masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa.

17 Ənа Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak ɗo anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay ɗukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbazl sekeɗ sekeɗ. 18 Matanan re, kak Fakalaw kà gak vəram ti zek anahan a nà, bahay anahan a ɗukwen i tavay nga ɗaw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə məgala ana Fakalaw nà, angamaw? 19 Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. 20 Tə ɗiɗem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənen anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.»

21 A ja asa, a wa: «Kak ɗo gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize ɗaw? 22 Ənа ɗo sə zalan məgala à nga wa kà nak ite, kà zalak anan winen tə mungol nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlile anahan a sə ngəzar pə ɗowan ata wa anà car anahan ahay.

23 «Ɗo sə pəlay nen bay ata nà, winen nə ɗo maniɗe uno. Ɗowan a kà mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am à kiɓe nà, winen awan.»

Amay ana setene à mivel su ɗo inde
Mata 12.43-45

24 Yesu a ja asa, a wa: «Setene kà nak ahay ù ɗo wa nà, i zla à man kiɓe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Ənа kà njaɗak man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” 25 Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faɗay

* **11:15** Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

a lele. 26 Aday cəna, i ma pə dəɓa, i ray ahay
apan setene azar aya cuwɓe, sə zalay anan
tə huwan asa, ti nay, ti njahay à ɗowan ata
inde. Aday anjahay ana ɗowan ata nà, i
təra lelibay a zal pa sə kukwa ata wa asa.»

Mbərom a ɗaf ngama anahan nà, pu ɗo sə slәne 'am anahan ahay

27 Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna,
uwar a inde à wulen su ɗo ataya, a ja tə
məgalak awan, a wa: «Mbərom kà ɗəfak
ngama anahan pə uwar a sə wahay iken,
aday iken sa sa pay anahan a ata awan.»
28 Əna Yesu a mbəɗahan apan ite, a wa:
«Mbərom a ɗaf ngama aɗəka nà, pu ɗo sə
slәne 'am anahan ahay, aday sə ɗəfan apan
anà 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Ɗo ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

29 Natiya kutok, ɗo ahay bayak a tinen
apan ti zlak ayak à man a Yesu asa. Coy,
a jan atan kutok, a wa: «Ɗo sə biten ahay
nà, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan
may nà, anà masuwayan. Əna ti canan
anà masuwayan sə awan sabay, kak si ma-
suwayan sə təra pə Zonas, ɗo maja'am a
Mbərom ata aday. 30 Kawa ana Mbərom sə
ɗakay anan mazlaɓ sə slәmay anahan anà
ɗo sə Nəniwe ahay tə masuwayan sə təra
pə Zonas† ata nà, nen, Wan su Ɗo, hәna
ɗukwen ni təran anà ɗo sə biten ahay nə
matanan re. 31 Pə luvon sə sariya nà, bahay
sə Saba ɗukwen i slabak sa gan sariya anà
ɗo sə biten a anaya awan. Anga kwa winen
dəren təkeɗe nà, kà nak ahay sa naa pəkak
ayak slәmay pa 'am ana bahay Sulimanu,
ma ja aya tə kəlire ata awan.‡ Əna, cen
apan hәna kutok, ɗo sə zalay anan Suli-
manu tə məduwen ɗukwen, winen inde
à man a ana awan. Əna hwiya ɗowan a
ngam sə slәne 'am anahan bay re. 32 Pə
luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà,
ɗo sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə
kərtek a tu ɗo sə biten a anan ataya, ti gan
atan sariya. Anga ɗo sə Nəniwe ahay nà,
tə slәne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə
ines a tinen ahay. Aday ɗukwen, ɗo sə zalay
Zonas winen inde à man a ana awan.»

Iɗe nà, way sa kan anan jiyjay anà zek

Mata 5.15, 6.22-23

33 Yesu a ja asa, a wa: «Ɗowan saa ɗaf uko
pə lalam, aday i ɗer anan, kabay i hərok
apan tasa nà, ibay. Əna i ɗaf anan lalam ata
nà, pə way sa ɗaf lalam awan, anga aday iɗe
jiyjay â dəvan anà ɗo sa zla ù doh ataya fok
lele.
34 «Iɗe anak nà, kawa lalam sə dəvan
jiyjay anà zek anak. Kak iɗe anak winen
lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay
a inde. Əna, kak iɗe anak a lelibay nà, zek
anak kà tərak kawa winen ì iɗe zənzen a
inde. 35 Gan nga anà zek anak lele, bina
iɗe jiyjay anak â sa tərak kawa iɗe zənzen
bay. 36 Kak zek anak a fok ì iɗe jiyjay inde
nà, aday kà mbakak uda man sə iɗe zənzen
mənjœk bay nà, zek anak fok i təra iɗe
jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiyjay ata
awan.»

Yesu a man a mungok anà Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

37 Yesu a ndav anan 'am anahan ata mba
cəna, Farisa a inde, a ngaman pa ɗaf àga
winen. Ta zla àga ɗowan ata kutok, ta pa
ɗaf miya awan. 38 A gan masuwayan anà
Farisa ata, anga Yesu a pa ɗaf mənjəna sə
banay alay kawa atətak way sə bije a tinen
ahay ata awan.
39 Yesu a san way anahan a sə bayak ata
zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa
ahay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay
tuwez. Kə cakiɗen anan day sə uho aya lele
cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a
kwanay ahay nà, mə cakaɗ aya bay. Mivel
a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor aday
tə huwan ahay. 40 Kwanay nà, demdemem
sə ɗo ahay! Mbərom a ndakay way ahay
nà, day sə uho tə day su doh a təke biɗaw?
41 Way a à sikeɗ a kwanay kabay à tuwez
a kwanay inde ataya nà, viren anan anan
anà ɗo mətawak aya awan, aday way a azar
aya fok ti i tərak ikwen cəɗan'a kutok.
42 «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah,
ɗəce i tərak ikwen! Kə rəzlen anan à nga wa
sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay
cara cara nə lele. Əna kà mbəɗəken anan
nga tə diɗek anahan, tə asan zek anahan

† **11:30** Ca pə Zonas 1 - 4. ‡ **11:31** Ca pə 1 Laamiiɓe 10.1-13.

ahay. Abay təɗe ki gen nà, way ataya awan, mənjəna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

43 «Kwanay Farisa ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga ki zlen ù doh sə wazay ahay cəna, ki cen wa ɗukwen, man zəbor aya awan. Ki gen anan may nà, ɗo ahay ta jak ikwen anan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə ɗo ahay inde fok.

44 «Wita nà, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje nà, tə jəvay, aday ɗo ahay tə canak anan bay ata awan. Ɗo ahay tinen apan ti bəran pa nga mənjəna sa san apan.»

45 Pə dəɓa ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nà, ɗo kərtek à wulen sə miter sə Tawrita ahay a mbəɗahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nà, kə tərak manay à məndak re biɗaw?»

46 Yesu a mbəɗa apan, a wa: «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tə mindel ata pa nga anà ɗo ahay, anga aday tâ gəɓa. Əna kwanay a ɗukwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sə alay bay re.

47 «Wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga kwanay apan ki ɗəzlen anan jəvay anà ɗo maja'am a Mbərom ahay. Aday cəkəbay, sa vaɗ anan ɗo ataya nà, bije a kwanay aya awan. 48 I ga nà, way a bije a kwanay ahay sa ga à alay ataya nà, kà zlak ikwen à nga. Bina, sa vaɗ anan ɗo maja'am a Mbərom ataya nà, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay həna ɗukwen, kwanay apan ki ɗəzlen anan jəvay ataya re angamaw? 49 Anga nan, Mbərom kà jak, a wa: “Ni slan ɗo maja'am uno ahay tu ɗo maslan uno ahay. Ti vaɗ anan azar su ɗo a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu ɗo azar aya re.” 50 Anga, kwa pa sə ndakay daliyugo wa, hus həna nà, tinen apan ti ndav anan ɗo maja'am uno ahay ta sa vaɗ atan à məke sa ndaw. Anga nan, ni naa cəce mez ana ɗo uno ahay nà, pu ɗo sə biten a anan aya wa. 51 A bənay ahay kwa pə amac ana Abel§ wa, hus pə amac ana Zakari, winen ma vaɗ a à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gəɗan dungo anà way ahay ata awan.* Ayaw, acəkan, Mbərom i naa gan sariya anà ɗo sə biten a anaya awan, anga way ataya fok.

52 «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, wawayah, ɗəce i tərak ikwen! Anga kə ticen anan cəveɗ sa san Mbərom. Aday kwanay a ɗukwen, ki zlen à cəveɗ ata inde sabay re. Aday kə gifen anan 'am anà ɗo sa gan may sa zla tə cəveɗ ataya re.»

53 Natiya kutok, pə dəɓa ana 'am anahan ataya wa nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cəna, miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay, ta ga apan mivel. Tə cəce panan way ahay cara cara bayak awan, 54 anga ta gan may nà, abay Yesu â nes 'am cəna, ata ti ban anan pə kwande.

12

Aba zek pə way lelibay a wa
Mata 10.26-27

1 Natiya, à alay ata a ite, ɗo ahay tə halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tə jənan pə saray ì zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bənen nga a kwanay nə lele pə wuɗah sə Farisa ahay wa, anga tinen nà, ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay. 2 Way mi ɗer aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsœk aya asəsœk fok, ti slәne zek kutok. 3 Anga nan, 'am a kwanay sa ja ì iɗe zənzen a inde ata nà, i slәne zek ì iɗe jiyjay a inde, aday 'am a kwanay sə səsœk asəsœk taayak ù doh a kwanay ataya ɗukwen, ti slәne zek kawa ki jen nə uho pə zavay wa.»

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?
Mata 10.28-31

4 Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kâ jəjiren anà ɗo sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa təte ataya bay, anga pə dəɓa anahan a wa nà, ti i mba apan sa ga awan inde sabay. 5 Ɗo a aday təɗe ki jəjiren anan ata nà, nen apan ni ɗakak ikwen anan: Jəjiren anan aɗəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə ndəvak ikwen anan sifa təte, aday pə dəɓa anahan a wa ɗukwen, i mba apan sa zla kwanay à məke sə mərda inde re. Ayaw, sumor a nà, jəjiren anan anà ɗowan ata kutok.

§ **11:51** Ca pə Laataanooji 4.8. * **11:51** Ca pə 2 Habaruuji Nyalaaɗe 24.20-22.

6 «Slənen asa aday, na wa kə sənen zle, tə
sukom kəɗeye ahay ɗara tə dala sərɗəɗe aya
cew biɗaw? Əna aday ɗukwen, Mbərom a
san patan zle fok re asanaw! 7 Kâ jəjiren
awan bay jiga awan. Kwa sibœk sa nga a
kwanay ahay ɗukwen mə baslay aya kərtek
kərtek fok coy. Pə Mbərom nà, kwanay kə
zilen a kəɗeye ahay gəmgam asanaw!»

Yesu i man zek ù ɗo sə ɗakay anan ləbara anahan ahay
Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

8 Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa
re, a wa: «Kak ɗowan a kà jak pa 'am su ɗo
sə daliyugo ahay “Nen ɗo a Yesu!” nà, nen
Wan su Ɗo ɗukwen, ni ja pa 'am ana maslay
a Mbərom ahay: “Winen ɗo uno!” cite re.
9 Əna ɗowan kà jak pa 'am su ɗo sə daliyugo
ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen
ɗukwen ni jan anà maslay a Mbərom ahay
nà, na san anan bay ite re.
10 «Ɗo kà jənak uno pa 'am ì nen Wan
su Ɗo nà, Mbərom i pəsen anan. Əna kak
ɗowan a a jənan pa 'am nə anà Apasay
Cəncan a nà, wita Mbərom i pəsen anan
ines anahan kula itəbay.
11 «Kwa siwa siwa tə bənak kwanay aday
ta zlak kwanay pa 'am sə sariya ù doh
sə wazay ahay, kabay pa 'am ana ba-
hay sə daliyugo ahay, kabay pa 'am su
ɗo məduwen aya dəp nà, kâ sa jilen sa
jəka aday mi i mbəɗahan atan apan nə,
kəkəmaw kabay mi i ja nə maw ata bay.
12 Anga à alay ata nà, Apasay Cəncan a i
ɗakak ikwen anan 'am a kwanay a saa ja
ata awan.»

Jike su ɗo zlile a mindel awan

13 A wulen su ɗo a bayak ata wa kutok,
ɗowan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter,
ənga, jan anà mərak uno â gəzlan umo
anan way a bəbay a manay sa mac panan
ata awan.»
14 Əna Yesu a mbəɗahan apan, a wa:
«Ɗowan a anan, nen nə tərak ɗo sa gak
ikwen sariya, kabay sə gəzlak ikwen anan
zlile a kwanay ahay bay asanaw?»
15 Natiya, a jan anà ɗo ataya fok kutok, a
wa: «Bənen nga a kwanay pa sə pəlay zlile
wa. Anga sə bənan anan sifa uho anà ɗo
zənzen a nà, way anahan ahay, kabay zlile
anahan ahay bay.»
16 Natiya awan, Yesu a təkəren atan jike
sa 'am a anan kutok, a wa: «Ɗowan a inde
nà, zlile awan, guvo anahan ahay inde pa
man ma ndaɓ aya awan. Kà gak apan
way bayak a tə mindel. 17 Ɗowan ata a
jalay à mivel anahan inde kutok, a wa:
“Man i sla sa pak anan uda way uno ma ga
bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga nə
kəkəmaw?”
18 «Coy a jan ì zek anahan a kutok, a
wa: “Nə njaɗak anan nga sa 'am a kutok.
Suwan ni kaɗ anan de uno ahay fok, ni han
uda məduwen aya awan, aday ni pak anan
uda ndaw uno tə way sa pa uno azar ataya
fok. 19 Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno,
way anak inde mə ndakay man a bayak
awan, i ndav bay, i slak way sə ava bayak
a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa
anak ahay aday bay itəɗaw! Ənga, sak ayak
way həna anan aday, mbasay, taslay mivel
bayak awan.”
20 «Əna Mbərom a mbəɗahan apan, a wa:
“Ɗowan a mindel a anan awan, à luvon a
sə biten a anan inde nà, ni gəɓa anan sifa
anak. Əna aday way anak a sə halan nga
bayak a anan ata nà, waya saa pa anan
kutok anaw?”»
21 Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok,
a wa: «Matanan awan, pu ɗo sə halan nga
anà zlile bayak a, anà nga anahan a ɗəkɗek
ata nà, i naa təran matana re, bina pə iɗe a
Mbərom nə winen ɗo mətawak awan.»

Aɗaf nga pə Mbərom
Mata 6.25-34

22 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a jan
anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan
ni jak ikwen həna: Kâ sa jilen pə way sa pa
tə zana bay. 23 Sifa si zek a zalay way sa pa,
aday zek ɗukwen a zalay zana re. 24 Ənga,
cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan
bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay
ɗukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i
varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə
iɗe a Mbərom nà, kə zilen a məvuhom ahay
lele biɗaw?
25 «Waya à wulen a kwanay saa mba apan
tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan
luvon sə njahay anahan mənjœk anaw?
26 Kak ki mben apan sa ga way mənjœk
kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way
azar aya nà, angama kutok anaw? 27 Ənga,

cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiɓe ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlile anahan a bayak ata təkeɗe nà, kula kà pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiɓe ataya bay re. 28 Hənа dəp nà, Mbərom winen apan i rəɓa anan daslam sə kiɓe ahay, aday sidew a ɗukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay ɗo ma kac aɗaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiɓe ataya biɗaw?

29 «Matana awan, kwanay nà, kâ sa yan anan nga ǐ zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa ata bay. Kâ jilen pə way ataya bay re. 30 Anga jəba sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, ɗo sa san Mbərom bay ataya awan. Ənа kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya ɗukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. 31 Suwan, pəlen aɗəka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. 32 Kâ jəjiren awan bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

Man sa ɗer zlile lele awan
Mata 6.19-21

33 Yesu a jan atan asa, a wa: «Sukumen anan way tə way a kwanay ahay, aday kâ viren anan anan dala awan, anà ɗo mətawak aya awan. Təmen mbulo sa ɗaf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndiken ayak man pə zlile a kwanay ahay à bagəbaga mburom. Anga à man ata nà, zlile a kwanay ahay ti lize itəbay. Ɗo sə akar ahay ti njaɗ apan alay bay, mumok ahay ɗukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. 34 Anga, zlile a kwanay ma ɗaf a à man ata nà, mivel a kwanay a ɗukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.»

Ɗo si mer su way lele awan

35 Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. 36 Təren nà, kawa ɗo sa ga mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may ahay à man sə gəɓa uwar wa ata awan. Kwa â ga nə bahay su doh ata â may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təɓan ayak wa. 37 Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà ɗo si mer su way anahan ataya ma njak ahan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkərre nà, ngama i təran anà ɗo ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Winen a ta nga anahan awan, i jawaɗ zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. 38 Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkeɗe, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə iɗe cekərkərre nà, ngama i təran anà ɗo sa ba pu doh ataya awan.

39 «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a hənа anan nà, ɗo sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, ɗowan ata i nahay nə tə iɗe cekərkərre anga aday ɗo sə akar ataya tâ zlan ù doh bay, biɗaw? 40 Kwanay ɗukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Ɗo nà, ni i may ahay à alay a ɗuwuraw ɗukwen, ki sənen apan bay re.»

Ɗo sa ga mer su way lele awan, tu ɗo sa ga mer su way lelibay awan
Mata 24.45-51

41 Natiya, pə dəɓa ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nà, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nà, anga manay ɗaw, bəzi anga ɗo ahay fok ɗaw?»

42 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ɗo sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, ɗowan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan ɗo si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday təɗe sa pa way ata awan. 43 Zay i təran anà ɗowan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà ɗo si mer su way anahan ataya lele nà, na. 44 Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

45 «Aya ənа, hinahibay ite, ɗo sa ga mer
su way ata kà sak a jalay à nga anahan
inde: “I ga nà, bahay su doh uno i may
bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay
tə azar su ɗo si mer su way ahay, gədek pə
way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen
apan i vaway nga tə mahay anahan ahay
re. 46 Sənen apan lele kutok, bahay su doh
ana ɗowan ata i may ahay nà, pə luvon a
aday winen a i san apan bay jiga ata awan,
kabay à alay a ɗukwen i san bay re. Bahay
su doh anahan ata kà sak a may ahay aday
kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i
ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan
alay tə ɗowan ata tə mindel. I razl anan, i
sa njahay tu ɗo lelibay aya awan.
47 «Hinahibay ɗo si mer su way a inde,
aday a san way kawa ana bahay su doh
anahan sa gan may â ga anan ata awan.
Aya ənа, ɗowan ata kà lavak anan zek, aday
kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà
bahay su doh anahan ata bay re. Kak
matanan nà, ti jan pə akəta nə lele, ti vaɗ
anan alay bayak awan. 48 Ənа ɗo si mer
su way hinen inde, winen a san sa ga way
a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh
anahan ata bay. Winen nà, ti jan pə akəta
nə mənjœk kəriya awan, anga a san bay. Tə
varak anan way anà ɗowan a bayak a nà,
ti cəce panan wa nə bayak a re. Ɗowan a
aday tə mbakak anan anan way à alay inde
bayak nà, ti naa cəce panan ɗukwen bayak
a re.»

'Am i zlan pi zek anà ɗo ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

49 Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa,
a wa: «Nen na nay ahay nà, anga sa naa
ɗəfan uko anà daliyugo, aday na gan may
nə uko ata abay â han kwayan'a. 50 Nen
ni dazay təzlev hənа à ɗəce inde kawa ɗo
sə dazay à a'am inde à alay a winen sa
ga baptisma ata awan. Ənа hwiya nen
ni sa məndolor sə ɗəce ata hus à andav a
inde. 51 Kwanay ki jen nà, nen na nay ahay
anga aday zay â ga inde pə daliyugo ɗaw?
Cəkəbay matanan bay, na nay sə gəzla anan
ɗo ahay pi zek wa aɗəka bugol. 52 Azanan
ɗo ahay ɗara a gulom su doh kərtek a inde
nà, ti gəzla. Ɗo ahay maakan awan, 'am i
zlan atan pi zek tu ɗo cew aya sabay. Ɗo a
cew ataya ɗukwen, 'am i zlan atan pi zek tu
ɗo maakan ataya sabay re. 53 Bəbay sa wan
i nes pi zek ta wan anahan, aday wan ata
ɗukwen, ti nes pi zek tə bəbay anahan ata
re. May sa wan i nes pi zek tə dəna anahan,
aday dəna ata ɗukwen, ti nes pi zek tə may
anahan ata re. May sa wan ɗukwen i nes
pi zek tə dalay ana wan anahan, aday dalay
ana wan anahan ata ɗukwen, ti nes pi zek
tə jəje anahan ata re.»

Agəzlan alay pi zek wa anà way saa təra ahay

Mata 16.2-3

54 Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə cinen
anan anà mburom kà gəɓak ahay vegege tə
day sə dəlon wa nà, ki wen, iven i gay ahay,
aday a ga ike acəkan re. 55 Ka sak a cinen
anan à maɗ winen apan i ma nga à dəlon
nà, ki wen ata herreɓ i ga, aday a ga ike
acəkan re. 56 Matana awan, kwanay ɗo sə
mbaɗəmbaɗa ahay, way sa ga à mburom tə
way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənen a
agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə
sənen pə way sə təra à alay a wuswes a anan
inde sabay ata nà, angama kutok anaw?»

'Am â zlak ikwen pi zek tu ɗo maniɗe anak

Mata 5.25-26

57 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a jan atan
asa, a wa: «Kwanay a ki mben apan sə gəzlan
alay pi zek wa anà way lele aya tə lelibay
aya ta nga a kwanay a bay jiga nà, anga-
maw? 58 Hinahibay, ɗowan a kà zlahak
apak, aday kwanay pə cəveɗ sa zla à man
sə sariya mba nə, suwan 'am â zlak ikwen
pi zek. Njiɗen zay à wulen a kwanay inde,
à alay a kwanay pə cəveɗ mba ata awan.
Bina tə mungok anak ata təke, ɗowan ata
kà sak a dəzle iken à man su ɗo sa ga sariya
ahay nà, ti mak anan mungok aday ɗo sa
ga sariya i varan iken à alay inde anà suje
ahay, ti tacak ayak iken à dangay. 59 Nen
apan ni jak: Hus pə ananak saa hamay
anan way anahan a sa zlah anan apak ata
bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə
dangay ata wa bay jiga awan.»

13

Suwan sə mbəɗahan lœn ĩ ines ɗaw, kabay sə lize ɗaw?

1 A alay ata ite, ɗowan aya inde à man ata
awan, ta jan à Yesu ləbara su ɗo sə Galile
ahay, ta wa: «Pilatu kà vəɗak anan Galile
ahay à alay a tinen apan ti gəɗan dungo
anà way anà Mbərom, aday mez a tinen kà
japak tə mez sə way a ma gaɗ dungo aya ata
awan.»
2 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kwanay kə jilen nà, ɗo a ma vaɗ ataya ta
mac matanan nà, anga tinen ɗo sa ga ines
ahay zal a ɗo sə Galile azar ataya ɗaw?
3 Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay,
əna kwanay həna ɗukwen kə mbəɗihen
anan lœn anà ines a kwanay ahay bay cəna,
ki lizen kawa ɗo ataya cite re. 4 Kabay ɗo
a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam,
à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata
nà, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal ɗo
sə Urəsalima azar ataya fok ɗaw? 5 Nen
apan ni jak ikwen nà, matanan bay re. Əna
kwanay həna ɗukwen, kə mbəɗihen anan
lœn anà ines a kwanay ahay bay ite nà, ki
lizen dənam kawa ɗo ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

6 Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan,
a wa: «Ɗowan a inde a jule buway à guvo
anahan, a nay saa bənak ayak wa wan
awan, əna kà bənak bay, anga kà wahak
bay. 7 Ɗowan ata a jan anà ɗo sa ga mer
su way à guvo ata, a wa: "Həna kà gak ava
maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak
ayak wa wan sə buway anan, əna nə njaɗak
bay anga kà wahak bay. Suwan gaɗ anan,
bina winen apan i nəso anan guvo kəriya
nə pa maw?" 8 Əna ɗowan ata a jan nà:
"Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan
apan sə tə viya a anan kərtek aday, ni lan
à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə,
9 izəne pac hinen ahay nà, i wahay kəmaw?
Kak kà wahak bay re nà, aday kâ gaɗ anan
kutok."»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

10 Pə luvon a inde nà, luvon sa man uda
awan, aday Yesu winen apan i wazay ù
doh sə wazay. 11 A man ata awan, uwar
a inde mə təra à məndak a ava kuro nga
jəmaakan, anga setene sa gan. A mba
apan sə tavay bay. A zla nà, mə kərdeh
a tuhha. 12 Yesu a canan anà uwar ata
cəna, a ngaman ahay, aday a jan, a wa:
«Mazar, kə mbərak à atəra à məndak anak
wa!» 13 Cəna, a ɗaf apan alay, kwayan'a
uwar ata a tavay lele kutok, a həran nga
anà Mbərom.
14 Cəkəbay, way ata kà cəɓak anan anà ɗo
sə lavan nga anà doh sə wazay ata, anga
Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa
man uda ata, ata awan. A jan anà ɗo ahay
kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga
mer su way ahay, əna suwan kǐ nen ahay à
luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar,
bina si pə luvon sa man uda aday bay.»
15 Yesu Ba Məduwen a mbəɗahan apan,
a wa: «Kwanay nà, ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay
kələɗaw? Pə luvon sa man uda nà, kə
pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a
kwanay ahay sa zla atan à man saa varan
atan a'am biɗaw? 16 Uwar a həna anan nà,
winen ɗo sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw
kà gak anan alay ava kuro nga jəmaakan
nà, abay təɗe sə pəsakay anan ahay à alay
a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay
kələɗaw?»
17 'Am ana Yesu a sə mbəɗahan atan apan
ata a pəkan waray ì iɗe inde anà ɗo maniɗe
anahan ataya fok. Əna ɗo azar ataya fok tə
taslak mivel anga mer su way ana Yesu a sa
ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan
Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

18 Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a wa:
«Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta maw?
Aday ni ga anan minje həna nà, ta maw?
19 Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.* Ɗowan
a a gəɓa, a casl anan à guvo anahan, a hay
ahay, a təra dədazl si sé məduwen awan,
aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh
pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wuɗah
Mata 13.33

20 A dəɓa wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay
a Mbərom ta ga minje nə ta ma asanaw?
21 Ta ga minje tə wuɗah sə kwasay way ata
awan. Uwar a ra mənjœk, a gan anan,
a pak pə nuko anahan gəsaɗaf maakan.
A laɓ anan nà, nuko ata fok a kwasay, a
zlambar.»

* **13:19** Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde kawa kemsire.

Jike sə məsudoh mə mbəɗec awan
Mata 7.13-14, 21-23

22 Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla
à Urəsalima nà, a takas kon a azar aya, tə
wulen su doh ahay. Aday winen apan i
tətakan way anà ɗo ahay.
23 A alay ata kutok nà, ɗowan a inde,
a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka
Mbərom i tam a nà, azar su ɗo ahay əngal
cəna coy ɗaw?»
Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
24 «Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbərom
inde tə məsudoh a mbəɗec a njulehwehwe
ata awan. Nen ni jak ikwen, ɗo ahay bayak
awan, ti gan may sa zla uda awan, əna
ti mba pi zek bay. 25 Aday, alay a i nay,
bahay su doh i slabak nà, i tacay anan
məsudoh anahan kutok. Ata kwanay nà,
kwanay uho mba. Matanan, ki dəzlen
anan sə dəcan ayak anà məsudoh, ta sa ja
nà: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay,
təɓan umo ayak wa ite.”
«Bahay su doh ata i mbəɗahak ikwen
ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw,
na san kwanay bay fok.”
26 «Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Ɗa
pak way sa pa, ɗa sak way fok tatə iken
awan, aday kə wazak à wulen su doh a
manay re.”
27 «I mbəɗahak ikwen ahay apan hwiya
ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja
nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga
awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à
man uno wa, kwanay ɗo sə huwan ahay.”
28 «À alay ata kutok nà, ki cinen anan
anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu
ɗo maja'am a Mbərom ahay fok à bahay a
Mbərom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki
rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. 29 Ɗo
ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo
ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay
pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbərom
inde. 30 Sənen apan lele kutok, azar su ɗo
a ma lah aya pa 'am hənа ata nà, ti naa tərа
ɗo mədakwidok aya awan. Aday azar su ɗo
a mədakwidok ataya ite, ti naa tərа ɗo ma
lah aya pa 'am cukutok.»

Asəder sə Urəsalima ahay
Mata 23.37-39

31 A alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay
ahay pə cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way
anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan
may sa vaɗ iken.»
32 Əna Yesu a mbəɗahan atan apan, a
wa: «Zlen ka si jen anà ɗo sə wurwer a
kawa wan ana ayah ata nà: Luvon sə
biten ta sə sidew nə, nen apan ni razl
apasay lelibay aya awan, ni mbar anan
ɗo sə ɗəvac ahay. Aday pə luvon maakan
anahan a nà, ni ndav anan mer su way
uno. 33 Aya əna, sumor a ni pərahan azar
anà cəveɗ uno biten, sidew, aday anjahay
sidew kərtek, bina a zla pi zek aday ɗo
maja'am a Mbərom â mac uho à man aya
bay, sumor a nà, à Urəsalima awan.
34 «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay ɗo
sə Urəsalima ahay! Kə vəɗen anan ɗo
maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren
anan ɗo a Mbərom sə slənak ikwen ahay
ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak
anan may sə halak ikwen nga anà kwanay
ɗo sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man
njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay
à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kə
ngəmen bay re. 35 Ihe, doh sə mazlaɓ a
Mbərom a kwanay i tərа rəgay. Nen ni jak
ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan
ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i
jen: “Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan
pu ɗo sa nay ahay tə sləmay anahan ata
awan.†”»

14

Yesu a mbar anan ɗowan a inde pə luvon sa man uda awan

1 Pə luvon sa man uda a inde nà, bahay sə
Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa
way sa pa àga winen. Əna à man ata kutok
nà, ɗo a à man sa pa ɗaf ataya, tə ɗəfan iɗe
anà Yesu zuhhwe nə lele.
2 Aday ɗowan a inde à man ata awan,
zek anahan a fok nà, ma tar a dəngəleffe,
anga ɗəvac a gan, winen pa 'am a Yesu.
3 Yesu a cəce pə miter sə Tawrita tə Farisa
mə ngamay ataya wa, a wa: «Pə luvon sa
man uda nà, cəveɗ inde sa mbar anan ɗo
ɗəvac a ɗaw, kabay cəveɗ ibay ɗaw?»
4 Ɗo ataya tətəte way a tinen, ta ngam sə
mbəɗahan apan bay.

† **13:35** Ca pə Jabuura 118.26.

Coy Yesu a mbəɗa 'am pə ɗowan a ata
kutok, a mbar anan, aday a jan â zla way
anahan.
5 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a jan ù
ɗo sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nà,
hinahibay wan anak kabay sla anak kə̀
slahak à kurok inde kwa pə luvon sa man
uda nà, ki zəɓay anan ahay wa way anak
kwayan'a biɗaw?»
6 Tətəte way a tinen ta mbak apan sə
mbəɗahan apan bay re.

Jike pa man sə njahay à man sə way sa pa

7 Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu
ɗo a mə ngamay a ataya nə, ta ca nà, man
sə njahay lele aya awan. Anga nan, a gan
atan jike sa 'am a anan, a wa: 8 «Kak tə
ngamak anak à azar uko sə gəɓa dalay nà,
kâ sa lah sə njahay à man lele inde bay,
anga hinahibay à wulen su ɗo a mə ngamay
ataya inde nà, ɗo sə zalay iken tə məduwen,
i ga inde uda awan. 9 Ata, bahay su doh a
sə ngamak ikwen ata, i nay pə cakay anak,
i jak kutok: “Mbəsakan man sə njahay a
anan anà ɗowan a anan.” Ata nà, waray
i gak sa zla saa njahay à man sə njahay
a sə dəɓa ata inde biɗaw? 10 Aɗəka bugol
nà, kak tə ngamak anak à man a nà, kâ sa
njahay, à man sə njahay su ɗo məduwen
aya inde bay. Ata ɗo sə ngamak ikwen
ata kà sak a canak nà, i jak: “Car uno,
hayak! Ka naa njahay à man a lele a anan
inde.” Ata i varak mazlaɓ lele pa 'am su
ɗo a mə ngamay a à azar uko ataya awan.
11 Matana awan, kak ɗowan a kə̀ hərak
anan nga ì zek anahan nà, ti təra anan à
məndak. Aday kak ɗowan a kà mak anan
nga anahan à məndak ite nà, ti həran nga
nə lele.»
12 Pə dəɓa anahan a wa nà, a jan anà
ɗowan a sə ngaman anà ɗo ahay à azar uko
àga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da
way sa pa sə azar uko nà, kâ saa ngaman
apan anà car anak ahay, kabay mərak anak
ahay, tu ɗo anak ahay, aday anà ɗo sə cakay
su doh anak zlile aya ata bay. Anga tinen
nà, ti naa ga azar uko pə luvon a inde,
aday ti ngamak saa hamak anan uda awan.
13 Ənа kak ka dak way sa pa sə azar uko
nà, suwan ngaman apan anà ɗo mətawak
aya awan, anà ɗo mə təra à məndak aya
awan, tu ɗo vədal aya awan, aday anà ɗo
hurof aya awan. 14 Natiya Mbərom i ɗaf
apak alay sə mazlaɓ anahan, anga ɗo ataya
nà, ti mba apan sə hamak anan uda bay.
Ənа Mbərom i i hamak anan uda awan, pə
luvon anahan saa slabakay anan ahay ɗo
ɗiɗek aya à məke wa ata awan.»

Jike sə azar uko məduwen awan
Mata 22.1-10

15 Natiya kutok, ɗowan a inde à wulen
su ɗo sa pa ɗaf pə kərtek a tatə Yesu ataya,
a slәne jike sa 'am ata cəna, a wa: «Ataslay
mivel i təran anà ɗo sa pa way sa pa anahan
à bahay a Mbərom inde ata awan.»
16 Coy Yesu a mbəɗahan apan kutok, a
wa: «Ɗowan a inde, a ga azar uko məduwen
awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan
anà ɗo ahay bayak awan. 17 Alay sa pa ɗaf i
sa sla kutok nà, a jan anà ɗo si mer su way
anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà ɗo uno sə
ngaman atan ataya nə, tâ nay həna kutok,
anga way sa pa mə lavay zek a coy.”
18 «Ənа ɗo a mə ngamay ataya fok ta ma
nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi
zlak ayak sabay.” Ɗo mama'am a a jan anà
ɗo maslan ata, a wa: “Nə sukumak guvo
həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday,
na gak kem, â sa cəɓak bay ite.”
19 «Ɗo hinen ite a wa: “Nə sukumak sla
ahay kuro. Suwan nâ sa cay pə mer su way
a tinen aya aday. Na gak kem. A̰ sa cəɓak
bay ite.”
20 «Ɗo hinen ite asa a wa: “Nen nə gəɓay
dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa
zlak ayak həna bay.”
21 «Natiya kutok, ɗo maslan ata a ma
agay à man ana bahay su doh anahan, a
təkəren anan way ataya fok. Way ata a
cəɓan anà bahay su doh ata kutok, a jan
anà ɗo maslan anahan ata, a wa: “Zlak
ayak nə anga anga à man sə halay nga sə
ɗo ahay ahay tə məgəzləga cəveɗ ahay à
wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà
ɗo mətawak aya awan, anà ɗo mə təra à
məndak aya awan, anà ɗo hurof aya awan,
aday tu ɗo vədal aya təke fok.”
22 «Ɗo si mer su way ata a zla saa ngaman
ù ɗo ataya awan. Anjahay capəpa nà, a
may agay, a nay, a jan anà bahay su doh
anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə

ngamak anan ahay ù ɗo ataya awan, ənа doh kà rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

23 «Bahay su doh ata a jan anà ɗo si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəveɗ sə kiɓe ahay fok, à guvo ahay. Kâ jan anà ɗowan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tâ nay ahay, anga aday doh uno â rah. 24 Tə ɗiɗek a nà, ɗo a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

Cəveɗ sə pərahan azar à Yesu
Mata 10.37-38

25 Pə dəɓa anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəveɗ mba ata nà, ɗo ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma iɗe à dəɓa, a jan atan, a wa: 26 «Ɗowan kà pərahak uno ahay azar, aday a nan sə təra njavar uno nà, â pəlay nen, zal bəbay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkeɗe re! 27 Kak ɗowan a kà tavakak dədom anahan mə zləlngaɗa aday kà pərahak uno azar bay cəna, kà slak sə təra njavar uno bay.

28 «Matanan, kak ɗowan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh məduwen a lele a nà, i njahay tun, sə bayak apan aday biɗaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nə dala jugumaw?”, i san anan pi zek wa aday re ba? 29 Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kà ndəvak sa han sabay nə, ɗo sə canan ataya nə ti mbasay apan biɗaw? 30 Ɗo ataya ti ja nà: “Ɗowan a hənа kà pəkak saray su doh, ənа kà mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

31 «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vəram tə bahay su kon hinen nà, i njahay tun sə bayak apan aday biɗaw? I ca apan ɗo anahan ahay nə tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vəram tu ɗo mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? 32 Kak bahay ata kà cak apan i sla pi zek saa ga vəram tə ɗowan ata tətibay cəna, i slan ɗo maslan ahay pə cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dəren mba, i man ù vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tâ njaɗ zay.

33 «Natiya awan, kak ɗowan kà mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sə təra njavar uno bay re.»

Zətene aday a vaɗ sabay ata awan
Mata 5.13; Markus 9.50

34 Pə dəɓa anahan wa nà, a jan atan 'am sə jike asa, a wa: «Kə sənen apan zle, zətene nà, way lele awan. Ənа aday kak zətene ata a vaɗ sabay nà, ti man anan ahay avaɗ anahan a hərɓeɓe ata, awana mba anaw? Inde sabay. 35 Zətene ata nà, kà tərak way kəriya awan, i təra way lele a anga yugo sabay, aday i təra way lele a kawa bərbor sabay re. Ɗo ahay ti guce anan nə uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pə ɗowan a sə sləne 'am a anan nà, â sləne.»

15

Jike sə təman mə lize awan
Mata 18.12-14

1 Natiya, ɗo sə cakal jangal ahay, pi zek tu ɗo sə atahasl ahay bayak awan, tə halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan. 2 Anga nan, Farisa ahay tə Miter sə Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Ɗowan a anan a təma aday ɗo sə atahasl ahay tâ pa way tə winen nà, angama aday anaw?»

3 Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

4 «Izəne ɗo inde à wulen a kwanay, aday təman anahan ahay inde səkat. Kwa â ga sə lize nə kərtek a dəp nà, i mbəsak azar sə təman a kwa kuro dəsuɗo nga dəsuɗo ataya à kiɓe, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtek ata hus pa sa njaɗay anan ahay re asanaw? 5 Aday, kà njaɗak anan ahay təman a kərtek ata nà, i ɗəfay a way anahan jap pə jugom, i may agay nə, tə ataslay mivel a kutok. 6 Kà dəzlek ahay agay nà, i ngaman ahay anà car anahan ahay, tu ɗo sə cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: “Tasluko mivel, anga nə njaɗak anan ahay təman uno a sə lize ata awan.”

7 «Natiya awan, hənа, nen apan ni jak ikwen, kak ɗo sə atahasl kərtek kà yimak pə ines anahan nà, ataslay mivel i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivel ata i zalay ataslay mivel anga ɗo ahay kwa kuro dəsuɗo nga dəsuɗo ɗiɗek aya, aday ta gan

may sa yam pə ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sə dala mə lize awan

8 Pə dəɓa wa a jan atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nà, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtek a kà sak a lize panan nà, i ga kəkəmaw? I han nə uko pə lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sə faɗay anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njaɗ anan dala anahan ata biɗaw? 9 Kak kà sak a njaɗ a dala anahan ata nə, i ngaman anà məndala anahan ahay tu ɗo sə cakay su doh anahan ataya, i jan atan: “Tasluko mivel pə kərtek awan, anga nə njaɗak anan dala uno sə lize ata awan.”

10 «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday ɗo kərtek kà yimak pə ines anahan ahay nà, maslay a Mbərom ahay ti taslay mivel anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

11 Yesu a ja asa, a wa: «Ɗowan a inde nà, wan anahan ahay inde cew. 12 Wan zek cəɗew ata a jan à bəban anahan, a wa: “Bəbay uno, vuro anan zlile uno nen saa njaɗ à alay saa pa 'am anak azana ata awan.” Aday ɗowan ata a gəzlan atan anan zlile anahan acəkan.

13 «Pə dəɓa wa mənjœk nà, wan a cəɗew ata a halan nga anà way anahan ahay fok, a sukom a way, aday a zla way anahan pə daliyugo hinen dəren. A man ata nà, a lize anan zlile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

14 «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliyugo ata tə mindel. Ɗəce sə way sa pa ɗukwen a dazlan saa gan kutok. 15 Anga nan, a zla saa ga mer su way àga ɗo su kon ataya awan. Ɗowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kiɓe. 16 A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, ənа ɗowan a ngəman a bay.

17 «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen àga bəbay anahan ata awan, a ja: “Ɗo si mer su way a bəbay uno ahay ɗukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen aɗəka bugol ni mac ta may à man a anan nà, angamaw? 18 Suwan ni ma agay, aday ni i jan anà bəbay uno nà: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re. 19 Na slak həna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, təra nen kawa ɗo si mer su way anak kərtek awan.” 20 Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak dəren winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay ǐ zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek. 21 Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: “Bəbay uno, na gak ines pa 'am à Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak həna kâ ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.”

22 «Ənа bəbay anahan ata a jan ù ɗo si mer su way anahan ahay, a wa: “Kagasl, gəɓen uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Ɗəfen anan wurɗek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde. 23 Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday puko tə ataslay mivel awan. 24 Anga abay wan uno a anan nà, kà tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kà lizek coy, ənа nə njaɗak a way uno.” Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mivel awan.

25 «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nà, wan a ɗowan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dəzley ahay agay bəse nà, a slәne ɗo ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan. 26 A ngaman ù ɗo si mer su way a bəban anahan ahay kərtek, a cəce panan ləbara awan. 27 Ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa: “Mərak anak kà mak agay, aday bəbay a kwanay a vaɗ guson sa sla, anga kà njaɗak anan winen inde zay.”

28 «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəɓan, a ga mivel. Bəbay anahan a nay uho saa dəbukok anan ayak ù doh. 29 Ənа a mbəɗahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənjəna sa gak isew. Na taa ɗəfak apan re, aday tə winen ata təke ɗukwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətev a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re. 30 Aday wan anak kà lizek anan dala anak tə uwar sa ján uho ahay. Həna a may ahay

agay nə kə vəɗak anan guson sa sla anga winen asa re!”
31 «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a biɗaw? 32 Sumor a nà, ɗi ga azar uko tə ataslay mivel awan, anga mərak anak a anan nà, kà tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kà lizek coy, əna ɗə njaɗak anan.”»

16

Jike pu ɗo sa ga mer su way tə wurwer awan

1 Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Ɗowan a inde nà, winen zlile awan, aday ɗukwen ɗo inde kərtek sə lavan nga anà ɗo si mer su way anahan ahay re. Əna ɗo ahay ta ma 'am pə ɗowan ata à man a bahay su doh anahan ta sa ja nà: “Ɗo si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak kəriya awan.”
2 «Bahay su doh ata a slәne 'am ata cəna, a ngaman anà ɗowan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: “Nə slənek ɗo ahay ta mak apak 'am. Ɗuko anan mer su way anak iken a sa ga anan tə zlile uno nen sə mbakak anan ata awan, bina iken ki təra ɗo si mer su way uno sabay.”
3 «Ɗo si mer su way ata a ma nga sə jalay kutok, a wa: “Aday həna jiga nà, ni ga nə kəmaw? Bahay su doh uno kà larak nen ǐ mer su way anahan wa re. Bənuko jœ, ni mba apan bay, aday ni dubok way pə ɗo ahay wa, wita ɗukwen waray re. Pa ga həna jiga nà, kəma kutok anaw, zek uno? 4 Iyo, həna nə njaɗak anan nga sa 'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno kà larak nen ǐ mer su way anahan wa ɗukwen, ɗo ahay ti təma nen àga tinen re.”
5 «A ngaman ahay anà ɗo sə təma gudire pə bahay su doh anahan ataya wa kərtek kərtek fok. A cəce pu ɗo mama'am a wa, a wa: “Gudire ana bahay su doh uno inde apak nə jugumaw?”
6 «Ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa: “Gudire sə amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan səkat.”
«Ɗo si mer su way ata a jan, a wa: “Ihe, təma ɗerewel sə gudire anak həna kwayan'a. Njahay aday vindey apan nà, gungwan sə amar kwa kuro ɗara bina səkat sabay.”
7 «A jan anà ɗo hinen asa, a wa: “Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak nə juguma ite anaw?”
«A mbəɗahan apan, a wa: “Gudire sa ndaw anahan inde upo buho səkat ɗara.”
«Ɗo si mer su way ata a jan nà: “Ihe, gəɓa ɗerewel sə gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan nə gudire sa ndaw ata nà, buho səkat fuɗo.”
8 «Bahay su doh anahan ata kà varak anan zlangar anà ɗo si mer su way anahan ata awan, anga ɗowan ata kà gak mer su way sə wurwer à wulen a tinen inde. Anga ɗo sə daliyugo a anan aya nà, tə zalay ɗo sə iɗe jiyjay ahay ta sa ga mer su way sə wurwer.
9 «Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay nà, bənen car tə ɗo ahay tə zlile sə daliyugo a anan aday biɗaw? Ata, zlile sə daliyugo a kà sak a ndav pikwen wa nà, Mbərom i təma kwanay pə cakay anahan a sə coy kutok.
10 «Kak ɗowan aday kà mbak apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tə cəveɗ a nà, kwa way bayak a ɗukwen i mba apan sa gan nga tə cəveɗ a re. Aday kak ɗowan a a mba apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tətibay nà, kwa way bayak a ɗukwen i mba apan sa gan nga tətibay re. 11 Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga anà zlile sə daliyugo a anan tətibay nà, waya saa mbakak ikwen anan zlile ɗiɗek a aday ki gen anan nga anaw? 12 Kak aday abay ki mben apan sa gan nga anà zlile su ɗo hinen ahay tətibay nà, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

Atə Mbərom tə dala
Mata 6.24

13 «Ɗowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kà pəlak anan ɗo kərtek a lele nà, i nan iɗe anà ɗowan hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu ɗo kərtek a lele gerger cəna, i kəɗey anan ɗowan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala, cew maya ɗukwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay
Mata 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

14 Farisa aya inde à man ata tə slәne 'am
a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə
mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay
zlile tə mindel.
15 Anga nan, Yesu a jan atan, a wa:
«Kwanay aday nà, ki gen anan may, ɗo ahay
ta ca pikwen nə, kawa ɗo lele aya awan.
Ənа cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mivel
a kwanay aya zle. Bina way aday ɗo ahay
tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way
ata ite nə, kawa way ma ga mənjaɗak awan.
16 Kwakwa ata nà, ɗo ahay tə pərahan
azar anà Mbərom nə ta sə ɗəfan apan ana
Tawrita a Musa tə deftere ana ɗo maja'am
a Mbərom ahay. Ənа a bənay ahay kwa
pə ana Yuhana ɗo sa gan baptisma anà ɗo
ahay ata wa nà, ɗo ahay tinen apan ti ɗakay
anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom
awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə
ndərɓoc uda zek, anga sə dəzle a uda awan.
17 Aya ənа, Tawrita a Musa nə lele hwiya.
Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà,
wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da
'am a aɗəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek
à Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.
18 «Matanan re, kuwaya kà rəzlak anan
uwar anahan, aday kà gəɓak uda uwar
hinen nà, wita kà gak mədigweɗ. Ɗowan kà
gəɓak uwar a ma razl a ata ɗukwen, winen
kà gak mədigweɗ ite re.»

Atə Lazarus tə ɗowan a inde zlile awan

19 Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a jan
atan, a wa: «Ɗowan a inde nà, winen zlile
awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkeɗe
nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə
luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay
a nə, à barbarar inde. 20 Ɗowan a inde ite,
tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan.
A taa nahay nə pə məsudoh a ɗowan ata
awan, aday zek anahan a ɗukwen, mbəlak
a ɗəkɗek. 21 A gan may sa pa way sa pa sə
pəpasay pə ɗowan a zlile ata wa ata awan.
Kəla ahay ɗukwen, ta nay ahay sə ndəlkeɗ
anan mbəlak a anahan a ataya awan.
22 «Natiya kutok, ɗowan mətawak ata a
mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəɓak
anan ayak à man ana Ibərahima, pə cakay
a Mbərom. Ɗo sə zlile ata ɗukwen a mac ite
re, aday ta la anan à məke. 23 A man ata
kutok nà, ɗowan a zlile ata, winen apan i
ga ɗəce bayak awan. A ca iɗe à mburom,
a canan ayak anà Ibərahima tə Lazarus,
tinen miya awan, dəren. 24 A zlah pi zek,
a wa: “Ibərahima! Kem, nâ gak ǐ zek wa
ite! Amboh, slan Lazarus, â tar wan sə
alay anahan à a'am inde, aday i naa təlo pə
miresl aday û go ziyya ite. Bina nen apan
ni ga ɗəce ù uko a anan inde tə mindel.”
25 «Ibərahima a mbəɗahan ahay apan ite,
a wa: “Matanan, wan uno. Ənа ənga, bayak
pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata
aday. Iken nà, kə njahak à barbarar a inde,
aday Lazarus nà, kà gak ɗəce bayak awan.
Həna ite nà, winen, winen apan i man uda
à man a anan, aday iken ite ɗukwen, ki ga
ɗəce kutok. 26 Tə winen ata təke ɗukwen,
cəveɗ inde aday ɗo a manay i dəzlek ayak à
man a kwanay nà, ibay, kabay ɗo a kwanay
i nay à man a manay ɗukwen, i ga zek bay
re. Anga məke inde sololo à wulen a nuko.”
27 «Ɗowan ata a mbəɗahan apan asa:
“Amboh, Ibərahima! Kem, slan Lazarus
àga bəbay uno ite. 28 Anga mərak uno aya
inde ɗara nà, u no Lazarus â sa təkəren
atan 'am à sləmay ite, anga aday tâ sa nay à
man sə ɗəce uno a anan inde sabay ite.”
29 «Ibərahima a mbəɗahan apan asa, a
wa: “Tawrita a Musa tə deftere ana ɗo
maja'am a Mbərom ahay inde asənə, mərak
anak ataya tâ ɗəfan atan apan biɗaw?”
30 «Ɗowan ata a jan asa, a wa: “A'ay!
Ibərahima, bəbay uno, wuna! Ənа, hi-
nahibay ɗo sə məke kà zlak patan dezl nà,
ti yam pə ines a tinen ahay tə ɗiɗek awan.”
31 «Ibərahima a jan, a wa: “Matanan. Ənа
kak mərak anak ataya tə slənek anan anan
'am a Musa tu ɗo maja'am a Mbərom ataya
bay cəna, kwa ɗo sə məke a â zla təkeɗe nà,
ti slənen a bay re.”»

17

'Am sə pəse ines ahay
Mata 18.6-7, 21-22; Markus 9.42

1 Yesu a jan anà njavar anahan ahay
asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen
apan ti zla anan ɗo zənzen a ǐ ines ahay
inde. Aya ənа, ɗəce i təran anà ɗo sa njak
anan ɗo ahay aday tâ ga ines ataya awan.
2 Natiya, ata pə ɗowan a sa njak anan ɗo

ahay ata nà, suwan pə winen tô ɓanan van à dungo, aday tô larak anan ayak à bəlay inde. Bina, ɗo aday winen apan i njak ɗo ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tə ɗowan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. 3 Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kà gak ines nà, suwan ɗakan anan tə təpa təpa awan. Winen ite kà təmahak, kà mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. 4 Kwa abay â ga winen apan i gak ines pə luvon kərtek a saray cuwɓe, aday winen apan i nay ahay à man anak ɗukwen saray cuwɓe ta sa ja nə “Amboh, nə yimak pə ines uno!” nà, iken ɗukwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Aɗaf nga pə Yesu

5 Natiya, pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday aɗaf nga a manay pə Mbərom â zəga ite!»

6 Bahay a tinen ata a mbəɗahan atan apan nà: «Kwa aɗaf nga a kwanay â ga inde nə mənjœk, kawa wan sə bəzan mənjœk nà, ki mben apan sa jan anà dədazl sə ngəvəray: “Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!” ɗukwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Ɗo si mer su way lele awan

7 Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay ɗowan a kwanay kərtek a, aday ɗo si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kiɓe, kabay winen apan i ɓal təman ahay. Kà mak ahay à kiɓe wa nà, bahay su doh anahan i jan: “Hayak ahay, pa ɗaf!” kwayan'a ɗaw? 8 I jan aɗəka bugol nà: “Do ahay way sa pa, mbəɗahan anà zana, aday kâ naa vuro way sa pa tə way sa sa aya awan.” Aday i jan: “Iken, ki naa pa nà, pə dəɓa anahan a wa!” biɗaw? 9 Kwanay kə jilen nà, i gan suse anà ɗo si mer su way anahan ata anga kà gak anan mer su way ataya ɗaw?

10 «Kwanay a ɗukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: “Gen anan!” ataya nà, jen aɗəka nà: “Manay nà, ɗo sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.”»

Yesu a mbar anan ɗo mə dugwaɗ aya inde kuro

11 Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a zla tə wulen ana daliyugo sə Samariya tə Galile. 12 A sa jəka i dəzle à wulen su doh a inde nà, tə zlangay tə ɗowan aya inde kuro, mə dugwaɗ aya awan. Tə tavay zaɗ, 13 aday ta jay 'am tə məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, mâ gak ì zek wa ite!»

14 Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anà ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom.» A alay a tinen apan ti zla à man ana ɗo sə gəɗan dungo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tə mbərak.

15 Ənа ɗo a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan kà mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəɓa à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan. 16 A dəzley ahay à man a Yesu cəna, a dukwen gərmec ta sə rihen nga ù vo, a ngəran kutok. Ɗowan ata nà, winen Samariya ahay.

17 Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, ɗo a kuro ataya fok nà, tə mbərak re ba? Aday azar su ɗo a dəsuɗo ataya nà, tinen aha kəlanaw? 18 Ɗowan sə jalay apan aday sa naa ngəran anà Mbərom nà, ibay, si mədurlon a anan taayak kələɗaw?» 19 Pə dəɓa wa kutok, a jan anà ɗowan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kà mbərak iken anga kə ɗəfak upo nga.»

Yesu i sa may ahay nà, ma i təra aday anaw?

Mata 24.23-28, 37-41

20 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok Farisa ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbərom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbəɗahan atan apan, a wa: «Bahay a Mbərom a i slay ahay aday nà, ɗowan i canan tə iɗe bay. 21 Ɗowan i mba apan sa jəka: “Bahay a Mbərom nə winen hənа” kabay “Winen tiya” bay re. Ənа, sənen apan lele, bahay a Mbərom nà, winen à mivel a kwanay aya inde aɗəka coy.»

22 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may sə cinen uno apan way sə luvon kərtek à wulen a kwanay inde. Ənа i ga pikwen zek bay

re. 23 Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu nə
winen həna” kabay “Winen tiya” nà, kâ sa
ngəmen sa zla à man ataya bay. 24 Anga
nen, Wan su Ɗo, ni may ahay nà, kawa
awuteɗ a Mbərom sə wuteɗ pəraɗ, aday ɗo
ahay fok ta san apan zle ata awan. 25 Əna
way ata i saa təra nà, nen Wan su Ɗo ni
ga ɗəce bayak awan, aday ɗo a sə wuswes
anan aya ɗukwen, ti ngam nen bay re.

26 «À alay a Wan su Ɗo i may nà, way ahay
ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata
re.* 27 A alay ata nà, ɗo ahay tinen apan ti
taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a
tinen ahay, sə gəɓa uwar ahay, aday sa var
a dəna a tinen ahay à mbaz, hus pə luvon
ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan
inde ata kutok. Pə dəɓa anahan a wa cəna,
iven sukwat ahay ngəv ngəv kutok, pa rah
anan daliyugo nə faɗaɗa, pa lize anan ɗo
ataya fok.

28 «Aday asa, ni i may ahay nà, i ga nə
kawa way sə təra à alay ana Ludu ata awan.
A alay ata nà, ɗo ahay tinen apan ti pa
way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukom
anan way tə way a tinen ahay, aday tinen
apan ti sukom uda re, tinen apan ti casl
guvo ahay, aday tinen apan ti han doh
ahay re. 29 Aday, pə luvon ana Ludu sa nay
way anahan à Sodoma wa ata nà, uko pi
zek tə mətətok sə uko awan, tə pəkay ahay
à mburom wa, dənam lize anan ɗo ataya
fok re.† 30 Aday pə luvon uno nen Wan su
Ɗo saa may ahay ata nà, way ahay ti təra
matanan. Ɗowan saa san pi zek nà, ibay re.

31 «Ənа pə luvon ata kutok nà, ɗo aday
winen pa nga su doh ɗukwen â dazay,
â haw, ənа â sa ray ahay way anahan
ahay ù doh wa bay. Ɗowan a winen à
guvo ɗukwen, â saa nay ahay agay bay re.
32 Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa
ga ata aday.‡ 33 Matanan, ɗowan a kà gak
anan may sa tam anan sifa anahan nà, i lize
anan. Aday ɗo sə lize anan sifa anahan nà,
i tam anan aɗəka bugol.

34 «Nen nà, ni jak ikwen anan acəkan: Pə
luvon ata nà, kwa ɗo ahay cew mə nahay
a pə lala kərtek a dəp nà, ɗo kərtek a nà,
ti gəɓa anan, aday ɗo hinen nə ti mbəsak
anan. 35 Kwa uwar ahay cew tinen apan
ti gan pə kərtek a dəp nà, ɗo kərtek a nà,
ti gəɓa anan, aday ɗo hinen nə ti mbəsak
anan. [36 Kabay ɗo ahay cew tinen à guvo
kərtek a inde dəp nà, ɗo kərtek a nə ti gəɓa
anan, aday ɗo hinen nə ti mbəsak anan.]»

37 Njavar anahan ahay tə cəce panan ku-
tok, ta wa: «Ba Məduwen, way ata i sa ga
zek jiya nà, ahaw?»

A mbəɗahan atan apan, a wa: «À man a
aday way ma mac a inde ata cəna, mugu-
dok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata
awan.»

18

Jike pə mədukway sə uwar a inde tə bahay

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a gan
jike sa 'am a anan anà njavar anahan ahay,
anga aday tâ sa ya nga sa gan amboh anà
Mbərom bay. 2 A jan atan kutok, a wa:

«À wulen su doh a inde nà, bahay sa man
ata nə a jəjaran anà Mbərom bay jiga awan,
aday a təma 'am a ɗowan itəbay fok re.
3 Mədukway sə uwar a inde à wulen su doh
ata ite, a taa nay ahay cuhcœh àga bahay
ata awan, a jan anà bahay ata nà: “Amboh,
go anan sariya uno inde à wulen a manay
tu ɗo maniɗe uno ite.” 4 Ənа hwiya bahay
ata a ngam sa gan anan sariya anà uwar
ata bay, hus sariya anahan ata kà njahak
bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay à mivel anahan
inde, a wa: “Kwa abay nə jəjaran à Mbərom
bay, kwa nə təma 'am su ɗo bay təkeɗe
nà, 5 suwan ni gan anan sariya anahan
a anan. Bina mədukway sə uwar a anan
winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay
àga nen sidew sidew anga 'am sə sariya
anahan a anan.”»

6 Pə dəɓa anahan a wa kutok nà, Bahay
Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilen
pə way a bahay a sa ga ata lele aday!
7 Kwanay kə sənen apan ite bay ɗaw?
Matanan, Mbərom bugol nà, i man zek anà
ɗo anahan sa taa gan amboh luvon tə ipec
ataya re biɗaw? I ga apan munok bay
asanaw? 8 Nen apan ni jak ikwen anan
həna: Mbərom i man zek anà ɗo anahan
ataya bəse. Aya ənа, nen, Wan su Ɗo ni saa

* **17:26** Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23. † **17:29** Ca pə Laataanooji 19.24-25. ‡ **17:32** Ca pə Laataanooji 19.26.

may ahay pə daliyugo nà, ni tan ahay à nga anà ɗo sa ɗaf upo nga ahay dəp ɗaw?»

Jike pə Farisa inde, tu ɗo sa cakal jangal

9 Natiya, ɗo azar aya inde à man ata, tinen tə jalay nà, tinen ɗo ɗiɗek aya awan. Aday tə kəɗey anan ɗo azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

10 «Ɗowan aya inde cew ta zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom saa ga amboh. Ɗowan a kərtek a nà, Farisa ahay, aday ɗo hinen ite nà, winen ɗo sə cakal jangal.

11 «Farisa ata a tavay, a ga amboh à mivel anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nà, ɗo mi nes a kawa ɗo azar aya ite bay. Aday nen ɗukwen kawa ɗo sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen ɗo sə akar bay, na ga mədigweɗ bay, aday nen huwan a bay re. 12 Na ga sumaya pə lumo fok nə, saray cew. Nə njaɗak way cəna, à kuro wa fok nà, nə varak anan kərtek awan.”

13 «Ɗo sə cakal jangal ata ite, a tavay dəren, a nan sa ca iɗe à mburom bay fok. A ma nga sə jalay mərava si zek anahan*, a wa: “Mbərom, amboh. Nâ gak ǐ zek wa ite, anga nen nà, ɗo sə atahasl.”»

14 Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay ɗiɗek a pa 'am a Mbərom a nà, ɗo sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga ɗowan kà hərak anan nga ǐ zek nà, Mbərom i man anan nga anahan à məndak. Aday ɗowan kà mak anan nga anahan à məndak ite nà, Mbərom i həran nga aɗəka.»

Yesu a ɗaf ngama pə gwaslay ahay
Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

15 Natiya, pə dəɓa anahan a wa kutok nà, ɗo ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəɗew aya anà Yesu, anga aday â ɗaf patan alay sə ngama. Ənа njavar anahan ahay ta ca apan ɗo ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà ɗo ataya awan.

16 Yesu a ngaman ahay anà gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anà njavar anahan ataya ite, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kâ gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a aɗəka nà, anà ɗo sa ga minje tə tinen anaya ata awan. 17 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya kà təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cəɗew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlile awan
Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

18 Pə dəɓa anahan a wa nà, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njaɗ sifa sa ndav bay ata anaw?»

19 Yesu ite a mbəɗahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Ɗowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. 20 Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kâ ga mədigweɗ bay, kâ vaɗ nga su ɗo bay, kâ ga akar bay, kâ gaɗ mungwalay pu ɗo bay, ɗəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.†»

21 Ɗowan ata a mbəɗahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cəɗew a mba.»

22 Yesu a slәne 'am a ɗowan ata cəna, a jan nà: «Tə winen ata təke nà, way inde kərtek kà mbəɗəkek panak re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kâ gəzlan anan dala a anà ɗo mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njaɗ zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

23 Ənа ɗowan ata a slәne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəɓan, anga winen zlile awan.

24 Yesu a zəzor anan ɗowan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà ɗo zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde. 25 Kə sənen apan zle, zlugweme i ndərmaɗ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Ənа ma da 'am a sə zalay way ata nà, ɗo sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

26 Ɗo sə slәne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

27 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Pu ɗo zənzen a nà, i ga zek bay, ənа pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

28 Pə dəɓa anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak

* **18:13** Ɗowan ata a dəcan à mbac anahan. Ata àga tinen, a nan sa ja nà, kə jalay mərava si zek anak. † **18:20** Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»
29 Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗo aday kà mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay ɗo anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, 30 kwayan'a həna, i naa njaɗ anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan aɗəka. Aday i njaɗ anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njaɗ nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa
Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

31 Natiya, Yesu a ngaman anà ɗo maslan anahan a kuro nga cew ataya ɗemɗem kəcah à wulen sə ɗo ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənen anan həna, mənuko apan ɗi zla à Urəsalima. A man ata kutok nà, way ana ɗo maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Ɗo, ataya fok i i ga zek kutok. 32 Ti varan nen à alay inde anà ɗo sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo məne, 33 ti ndaɓay nen, aday ti i vaɗ nen kutok. Ənа cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məke wa.»
34 'Am anahan a sa jan ù ɗo maslan anahan ataya nà, tinen tə sənak anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi ɗer a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənak a bay re.

Yesu a mbar anan hurof a inde à Yeriko
Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

35 Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, hurof a inde mə njahay a pə cakay cəveɗ, winen apan i dubok way pə ɗo ahay wa. 36 Ɗowan a hurof ata a sləne nə ɗo ahay tinen apan ti zla tə cəveɗ ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. 37 Ɗo ataya ta jan nà: «Yesu ɗo sə Nazaratu, winen apan i zla tə cəveɗ a anan.»
38 A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nâ gak ì zek wa ite!»
39 Ɗo mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəveɗ ataya ta ma nga sə gafan 'am, ta jan nə: «Tacay 'am. Njahay tete.»
Ənа hwiya ɗowan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nâ gak ì zek wa ite!»
40 Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù ɗo ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: 41 «A nak nâ gak nə maw?»
Ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təɓo anan iɗe uno ahay ite!»
42 Yesu a jan: «Kə mbərak coy! Ka mbar nà, anga kə ɗəfak upo nga ata awan.»
43 Kwayan'a, ngurret iɗe anahan ahay tə təɓak acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday ɗo sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

19

Atə Yesu tə Zakayus

1 Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.
2 Ɗowan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zlile awan, aday winen bahay su ɗo sə cakal jangal ahay. 3 A gan may sə canan anà Yesu ite, ənа a mba apan sə canan bay, anga ɗo ahay inde bayak awan, aday ɗukwen winen ɗo betele a re. 4 A haw pa 'am, a ján ì sé sə ngəvəray inde, anga aday â canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəveɗ sa man ata awan.
5 Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda iɗe, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kagasl bəse. Bina, biten nà, ni zla àga iken, nen nə mbəlok anak awan.»
6 Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay ì sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu àga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivel awan.
7 Ɗo ataya fok tə canan anà Yesu sa zla àga Zakayus ata nà, a cəɓan atan. Anga nan ta ma nga sə gəɗan azar, ta wa: «A zla àga ɗo sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

8 Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am
a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla
anan zlile uno wurasl ì zek wa, aday ni
varan anan əngal awan, anà ɗo mətawak
aya awan. Aday asa, kak way su ɗo inde
nə ngəzərak panan tə danakay ɗukwen, ni
man anan uda məcapar fuɗo.»
9 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Biten a
anan nà, zay a Mbərom kà tərak à gulom
su doh a anan, bina Mbərom kà təmak
iken. Iken a ɗukwen, zahav ana Ibərahima
guzgwez a re asanaw? 10 Anga, nen Wan su
Ɗo, na nay ahay nà, sə pəlay ɗo mə lize aya
awan, aday sa tam atan.»

Jike su ɗo si mer su way ahay
Mata 25.14-30

11 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a gan jike
sa 'am anà ɗo sa pak sləmay pa 'am anahan
ataya awan. Anga tinen tə bayak nà, Yesu i
saa dəzle à Urəsalima nə, bahay a Mbərom i
i kay zek uho kutok. 12 Anga nan a jan atan,
a wa:
«Ɗowan a inde nà, winen ngəlaw awan,
a slabak sa zla pə daliyugo dəren awan,
anga aday ti i ɗəfay anan ahay bahay a pu
ɗo anahan ahay, aday i may agay. 13 A
alay a winen apan i ra zek sa zla nà, a
ngaman anà ɗo si mer su way anahan azar
aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbəɗa
anan alay anà tinen a fok. A varan anà
kuwaya fok dala sə gura kərtek. A jan atan
nà: "Mbəɗihen anan alay, hus pə luvon uno
saa may ahay ata awan."
14 «Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo a sə wulen
su doh anahan ataya tə slәne sa jəka winen
kà zlak pə daliyugo dəren a aday ti ɗəfay
anan ahay bahay pa nga a tinen ata nà, a
cəɓan atan anga tə pəlay anan bay. Anga
nan ta slan ɗo ahay à dəɓa anahan wa
saa jan anà ɗo sa man ataya nà: "A nan
umo ɗowan ata â njahay bahay a pa nga a
manay bay."
15 «Tə winen ata təke ɗukwen hwiya tə
ɗəfak anan ahay bahay a pa nga a tinen
təktek. Winen a may ahay agay kutok. A
ngaman anà ɗo anahan a winen sə gəzlan
atan dala ataya fok, aday a nan sa san, ta
ga nə ma tə dala anahan a sə gəzlan atan ata
anaw.
16 «Ɗo mama'am awan, a nay ahay, a jan:
"Bahay uno, iken kə vuro nə dala sə gura
kərtektəkke. Ənа dala anak kà wahak ahay
apan kuro, uwec wa may sə dala a re."
17 «Bahay ata a mbəɗahan apan, a wa: "Ka
gak mer su way lele tə way bayak a bay
awan. Anga nan, hənа ni ɗaf iken bahay
awan, aday ki lavan nga anà wulen su doh
ahay kuro."
18 «Ɗo mə slala cew awan, a nay ahay
ite, a jan: "Bahay uno, iken kə vuro dala
sə gura nə kərtektəkke, ənа dala anak kà
wahak ahay apan ɗara, uwec wa may sə
dala a re."
19 «Bahay ata a mbəɗahan apan, a wa:
"Iken ɗukwen ka gak mer su way lele a re.
Nə ɗəfak iken bahay awan, ki lavan nga anà
wulen su doh ahay ɗara ite."
20 «Ɗo hinen a nay ahay ite asa, a jan anà
bahay ata, a wa: "Bahay uno, dala anak
hənа, nə ndakak apan man a zana inde.
21 Nə jəjarak tə mindel. Na san zle, iken ɗo
jinje awan. Anga à man a aday kə ɗəfak
ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man
ata wa re. A man a aday kə caslak ayak way
bay, ka zla sə cəray wa way re."
22 «Bahay ata a mbəɗahan apan, a wa:
"Iken nà, ɗo lelibay awan. Ni gak sariya pa
'am anak a anan. Ka san apan zle nen nà,
ɗo jinje awan. A man a nə ɗəfak way bay
ɗukwen nə gəɓay ahay wa way re. Aday
à man a nə caslak awan bay ɗukwen, nə
cəray wa way re biɗaw? 23 Kak sə matanan
nà, kə nduko ayak man pə dala uno à bank
bay nà, angamaw? Aday ata na mak agay
nà, kagasl ni tan ahay à nga nə kà wahak
apan biɗaw?"
24 «A jan anà ɗo ahay kutok, a wa:
"Təmihen panan dala a kərtek a anan, aday
viren anan anan apan anà ɗo a aday dala
anahan kà wahak apan wan a kuro ata
awan."
25 «Tinen tə mbəɗahan apan ite, ta wa:
"Ba Məduwen, winen bugol nà, dala ana-
han nə inde kuro asənə, mi varan anan
apan asa ɗaw?"
26 «A jan atan, a wa: "Nen nà, ni jak ik-
wen anan: Kuwaya way anahan inde cəna,
ti zəgahan anan apan aɗəka, ənа ɗo aday
way anahan nə mənjœk ata nà, ti ngəzar
panan kwa mənjœk anahan ata re. 27 Aday
ɗukwen, abay kurre ata nà, ɗo maniɗe uno
ahay ta gan may nâ təra bahay a bay bugol

asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kâ vəɗen atan kutok.”»

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

28 Pə dəɓa ana 'am anaya wa nà, Yesu a njahan pa 'am wa anà ɗo ahay, sa zla à Urəsalima. 29 Tə dəzle bəse tə wulen su doh sə Baytifaji tə Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nà: 30 «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə dəzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ɓan awan, aday ɗowan kà jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. 31 Kak ɗowan a kà cəcihek pikwen wa “Ki i gen anan maw?” nà, jen anan: “Bahay a gan may.”»

32 Ɗo maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. 33 Tə dazlan sə pəsak anan zungo ata nà, bahay sə zungo ataya tə cəce patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»

34 Tə mbəɗahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»

35 Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tə ɓəɓat apan zana a tinen ahay, aday tə zləzlam anan apan Yesu kutok.

36 Tə dazlan sa zla kutok nà, ɗo ahay tə wadaɗ zana a tinen ahay pə cəveɗ. 37 Natiya, à alay a tinen apan ti dəzle à Urəsalima bəse, à man sə kəkarak anan ayak ɓəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tə taslay mivel. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tə məgalak awan, anga masuwayan a tinen a sə canan ataya awan.

38 Ta wa: «Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pə bahay a saa nay tə sləmay anahan ata awan.*»

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlaɓ!»

39 Farisa aya inde à wulen su ɗo ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tâ mbəsak sə bəbal awan.»

40 Əna Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tâ njahay way a tinen təkeɗe nà, kon ahay ɗukwen ti zlah re asanaw?»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsalima

41 A alay a tinen apan ti dəzle à Urəsalima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsalima, aday a dazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. 42 A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay kâ san zay a sə dəzley ahay apak biten a anan ata nà, suwan biɗaw? Əna way ata kà ɗərek panak zek həna, anga nan kə sənak a bay. 43 Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Ɗo maniɗe anak ahay ti vak nga tə way sə alay aya awan, tə day ahay wa fok. Ti tacay iken. 44 Ɗo maniɗe anak ataya ti lize iken tə gwaslay anak aya təke. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa ɗinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sənak pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»

Yesu a razl ɗo sa ga masa ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa
Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

45 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Yesu a zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa ɗo sa ga uda masa ahay. 46 A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: “Ti ngaman anà doh sə mazlaɓ uno nà, doh sa ga amboh.†” Aday kwanay kə təren anan həna, lar su ɗo sə ngəzar ɗo ahay a nə kəkəmaw?‡»

47 Pə dəɓa anahan a wa kutok, a taa wazay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay ahay nà, ta gan may sa vaɗ anan. 48 Əna cəveɗ a aday ti i ban anan nə kəkəmaw ata nà, tə sənak bay, anga ɗo ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətak way anahan nə lele tə mindel.

---

* **19:38** Ca pə Jabuura 118.26. † **19:46** Ca pə Esaaya 56.7. ‡ **19:46** Ca pə Yeremiya 7.11.

20

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?
Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

1 Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen
apan i tətakan anan way anà ɗo ahay ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom. Aday winen apan i
ɗakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re.
A alay ata kutok ite, bahay sə gəɗan dungo
anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə
Tawrita ahay, pi zek tə məceɗ sə Yahuda
ahay tə həɗəken ayak pə cakay anà Yesu, 2 tə
cəce panan, ta wa: «Ɗakan umo anan aday,
ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala
ana wayaw? Sə varak cəveɗ a nə wayaw?»
3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen
ɗukwen ni cəce pikwen wa way kərtek
aday re. Jen uno ite aday. 4 Sə slənay anan
ahay Yuhana sa gan baptisma anà ɗo ahay
nə wayaw? Mbərom ɗaw, kabay ɗo zənzen
a ɗaw?»
5 Tinen ite, tə mbəɗa 'am pi zek a tinen
awan, ta wa: «Ɗi jan həna nà, kəkəmaw?
Kak ɗa sak a jəka, Mbərom sə slənay anan
ahay nà, i jak uko asa: "Kak kə sənen apan
zle cukutok nà, kə ɗəfen apan nga bay nə
angamaw?" 6 Aday kak ɗa sak a jəka, ɗo
zənzen a sə slənay anan ahay nà, ɗo ahay ti
tar mənuko tu kon, anga tə ɗəfak apan nga,
Yuhana nà, winen ɗo maja'am a Mbərom
acəkan.»
7 Anga nan kutok, tə mbəɗahan apan anà
Yesu, ta wa: «Ma san bay.»
8 Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok
ata nà, nen ɗukwen ni ɗakak ikwen anan
ɗowan a sə vuro məgala sa ga mer su way
anaya bay re.»

Jike pu ɗo sa ga mer à guvo ahay
Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

9 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a gan jike
a anan anà ɗo ahay, a wa: «Ɗowan a inde a
jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à
alay inde anà ɗo si mer su way ahay, a zla
way anahan à man dəren awan. Kà njahak
ayak bayak awan.
10 «Natiya, alay a a sla kutok, way ahay
ɗukwen tə nahak, bahay sə guvo ata a
slənay ahay ɗo maslan anahan sa naa
təmahan ayak way sə guvo ata pu ɗo ana-
han a sə mbəsak atan à guvo anahan ataya
wa. Əna ɗo si mer su way ahay tə canan anà
ɗo maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl
anan leɗəɗɗe. Tə mbəsak anan, a zla agay
alay kəray awan.
11 «Bahay sə guvo a slənay ɗo miza re,
winen ɗukwen ta ndazl anan, tə walay
panan agənah pəleslesle, ta razl anan, a
ma way anahan alay kəriya re. 12 Bahay
sə guvo a slənay ɗo mə slala maakan a re.
Pə winen ite nà, ta ga apan mbəlak bayak
awan, aday tə rəzlay anan ahay à guvo wa
re.
13 «Bahay sə guvo a wa: "Aday ni ga həna
nà, kəkəma aday anaw? Suwan ni slan wan
uno ləliwe a anan. Winen nà, izəne ti ɗəfan
apan ite."
14 «Cəkəbay ɗo sa ga mer ahay tə canan
anà wan ata aɗəka nà, ta ja à wulen a tinen
inde, ta wa: "Sa naa pa 'am sə guvo a aɗəka
nə winen. Bənuko anan, vəɗuko anan. Ata
guvo a anan i təra a mənuko." 15 Wan ata
a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tə ngəza anan
uho à guvo wa, ta zla anan zaɗ, ta vaɗ anan
à məke sa ndaw kutok.»
Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a jan atan
kutok, a wa: «Aday həna nà, bahay sə guvo
ata i ga anan ɗo si mer su way ataya nə
kəkəmaw? 16 Bahay sə guvo ata nà, i may
ahay agay, i lize anan ɗo sa ga mer à guvo
anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo
ata anà ɗo maza aya awan.»
Əna ɗo sə sləne 'am ana Yesu ataya tə
mbəɗahan apan, ta wa: «Wita matanan nà,
i ga zek kula bay asanaw?»
17 Yesu ite a ca patan, aday a jan atan,
a wa: «Ənga, bayiken pə way a mə vinde à
Deftere inde a anan aday. Way ata a nan
sa ja nə maw? A wa:
"Kon mbala ana ɗo sa ɗezl way ahay sa lar
anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele aɗəka nà,
winen.*"
18 «Kuwaya kà slahak pu kon ata nà, kon
ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay
pə ɗowan a ite ɗukwen, i ngəlaɗ anan.»

Jangal anà bahay sə Ruma
Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

* **20:17** Ca pə Jabuura 118.22.

19 A man ata kutok nà, miter sə Tawrita
ahay, pi zek tə bahay sə gəɗan dungo anà
way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban
anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike
sa 'am ata nà, pə tinen awan. Ənа ta mbak
apan sa ban anan bay, anga tə jəjaran anà
man su ɗo awan. 20 Tə dazlan sə ɗəfan iɗe
anà Yesu, ta slan ɗo ahay pə cakay anahan,
anga aday ti ca panan azan. Ɗo ataya tə
təra anan nga a tinen à man a Yesu nə kawa
tinen ɗo ɗiɗek aya awan. Ta gan may sa
ban anan à acəce 'am a tinen ahay inde,
anga aday ti varan anan anà bahay sə lavay
daliyugo.

21 Ɗo ataya tə cəce pə Yesu wa kutok, ta
wa: «Miter, ma san zle, way anak sə ɗakay
anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nà, ɗiɗek
aya awan. Pə iken nà, ɗo ahay fok hərro à
alay kərtek a wa, iken apan ki ɗakay anan
cəveɗ a Mbərom nà, tə ɗiɗek awan. 22 Ənа
mbəɗahan umo pə acəce 'am a manay a
inde hənа aday: Cəveɗ inde sə varan jangal
anà bahay sə Ruma ɗaw? Bəzi mô varan
bay ɗaw?»

23 Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga
nan a jan atan, a wa: 24 «Ənga, viren uno
ahay karanga kərtek aday biɗaw?» Tə
varan ahay kutok. A jan atan asa: «Ɗiken
uno anan aday, pə karanga a anan nà,
mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà,
sləmay a wayaw?»

Tə mbəɗahan apan ite, ta wa: «Wita nà,
mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

25 Yesu a mbəɗahan atan apan ite, a wa:
«Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan
anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə
Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a
ite.»

26 Ɗo ataya ta ca apan nà, Yesu kà bənak
atan pə kwande. Ta mbak apan sə njaɗ
apan alay sa 'am sa ban anan pa 'am sə
ɗo ahay sabay. Aday 'am anahan a sə
mbəɗahan atan apan matanan ata ɗukwen
kà gak atan masuwayan, tə njahay way a
tinen ndəɗek.

Aslabakay à məke wa
Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

27 Pə dəɓa anahan a wa nà, azar su ɗo
aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay
pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen
a aday nà, ta wa ɗo kà məcak nə i slabakay
ahay sabay. 28 Tə cəce 'am a anan pə Yesu
wa, ta wa: «Miter, Musa kà vindek umo,
a wa: "Ɗo kà məcak aday kà mbəsakak
uwar mənjəna wan nà, mərak a məsinde â
gəɓa anan mədukway sə uwar awan aday
ti wahan məgije anà ɗowan a ma mac ata
awan.†" 29 Aya ənа, ɗowan aya inde cuwɓe,
tinen tə mərak ahay. Ɗo zek məduwen
awan, a gəɓa uwar, a mac mənjəna sa njaɗ
panan wan. 30 Ɗo sa mban apan a həɗek
anan uwar ata mədukway awan, aday kà
njaɗak panan wan bay re, 31 hus pə ɗo mə
slala maakan a ɗukwen matanan asa re.
A təra nə matanan, matanan, hus tinen a
cuwɓe fok tə məcak mənjəna sa njaɗ wan
pə uwar ata wa. 32 Coy uwar ata ɗukwen kà
məcak à dəɓa wa re. 33 Ənа aday kutok nà,
pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata
nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina
cuwɓe a tinen a, tə gəɓak anan pa sə uwar a
re.»

34 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Pə
uho a mənuko a anan nà, ɗo ahay tinen
apan ti zəɓa uwar ahay, aday uwar ahay
ɗukwen tinen apan ti zla à mbaz re. 35 Ənа
azanan pə uho saa nay ahay ata nà, ɗo aday
ti slabakay à məke wa ataya aday təɗe ta
slak sə dəzle uda ataya nà, kwa ɗo mungol
aya awan, kwa ɗo uwar aya ɗukwen, ti i
gəɓa zek ahay sabay fok. 36 Anga tinen nà,
ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbərom
ahay coy. Ti təra wan a Mbərom ahay, anga
tə slabakak ahay à məke wa coy ata awan.

37 «Pa 'am sə aslabakay à məke wa nà,
Musa ɗukwen kà jak anan cərah awan,
ɗo ma mac aya nə ti i slabakay wana-
han. A alay ana Musa sə vinde anan
ləbara a Mbərom sa jan ahay 'am ù uko
sə vəragaz wa ata nà, a vinde, a wa,
Bahay a mənuko nà, winen: "Mbərom
ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday
Mbərom ana Yakob‡" biɗaw? 38 Mbərom,
winen nà, Mbərom su ɗo ma mac aya bay,
ənа winen Mbərom su ɗo tə sifa aya awan.
Anga Mbərom a ca pə ɗo ahay fok nà, tinen
tə sifa aya awan.»

39 Azar su ɗo à wulen sə miter sə Tawrita
ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak

† **20:28** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.5-6. ‡ **20:37** Ca pə Gurtaaki 3.6.

'am lele awan.»
40 Pə dəɓa wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce
panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?
Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

41 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a cəce
patan wa, a wa: «Kəkəma aday ɗo ahay
ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda
anaw? 42 Anga Dawuda a ta nga anahan a
ɗukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa:
“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:
Njahay à alay puway uno,
43 aday ni nahay anan ɗo sa nak iɗe
ahay,
ki ján patan tə saray.§”
44 «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu
nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra
wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa
Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

45 Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar ana-
han ahay pa 'am ana ɗo ataya fok, a wa:
46 «Ihe, bənen nga a kwanay pə miter sə
Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tə
rəkot aya awan. Ta gan may nà, ɗo ahay ta
jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya
awan, à wulen sə ɗo ahay inde fok. Tinen ù
doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa ɗukwen
man zəbor aya awan. Ta zlak à man sa
pa way nà, tə pəlay man sə njahay lele
aya awan. 47 Tinen apan ti ngəzar way pə
mədukway sə uwar ahay wa. Tinen apan ti
ga amboh ɗukwen, ta ga nə zeɗeɗeɗe bayak
awan, anga aday ɗo ahay tâ canan atan.
Ənа tinen nà, Mbərom i gan atan sariya ma
da 'am awan.»

21

Mədukway sə uwar a inde a ndav pi zek sə varan way anà Mbərom
Markus 12.41-44

1 Yesu winen ù doh sə mazlaɓ a Mbərom
mba ata, a ca pu ɗo sə zlile ahay nà, tinen
apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde.
2 Aday a canan anà mədukway sə uwar a
inde mətawak awan, a gucek ayak uda dala
sərɗəɗe aya cew ite, kawa sa ja nà, dala
bayak a bay.
3 Ənа Yesu a jan à ɗo ahay, a wa:
«Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗek awan:
Mədukway sə uwar a mətawak a anan ata
nà, kà varak dala zal ɗo ahay fok. 4 Anga ɗo
ahay fok ta var nà, mənjœk pə way a tinen a
bayak a ataya wa. Ənа mədukway sə uwar
a anan ata, kwa â ga nə winen mətawak a
dəp nà, kà ndəvak pi zek. Anga a var anan
nà, ta sa pa way anahan a təke fok.»

Ɗo maniɗe ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaɓ a Mbərom
Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

5 Azar su ɗo əngal tinen apan ti ja 'am pu
doh sə mazlaɓ a Mbərom ata awan, ta wa:
«Ənga, cen pu doh a anan aday, mi ɗezl a tu
kon lele aya awan, aday tə way mə varan a
anà Mbərom lele ataya awan.»
Ənа Yesu a jan atan, a wa: 6 «Alay a inde,
i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay
sə canan mə rəɓa a anan ataya fok nà, ɗo
maniɗe ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa
ɗinger zek pə hinen nà, ibay fok.»

Way saa lahan anà andav sə daliyugo ataya awan
Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

7 Natiya, ɗo a sə sləne 'am anahan ataya
tə cəce panan, ta wa: «Miter, doh sə mazlaɓ
a Mbərom i saa mbazl nə siwaw? Minje sa
ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek
bəse anaw?»
8 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Liven
anan ì zek a kwanay ahay lele, ɗowan â sa
njak kwanay bay. Anga ɗo ahay bayak a ti
gəɓa sləmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen
nə Almasihu. Ənа kâ sa təmihen sə pərahan
atan azar bay. 9 Ki slənen ləbara sə vəram
ahay, aday ɗo ahay ti vəze pi zek ahay kwa
aha fok, ənа kâ sa jəjiren bay. Anga təktek
way ataya ti təra aday. Ənа wita kà dəzlek
pə andav ana daliyugo fan bay re.»
10 Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a
wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen,
bahay a anan i vaɗ zek tə bahay hinen.
11 Daliyugo i ɓal, məgara i ga inde, may i ga
inde re, way ataya ti təra à man ahay cara
cara. Kwa à bagəbaga mburom, minje sə
way məduwen aya fok ti təra, aday ɗo ahay
ti jəjar.

§ **20:43** Ca pə Jabuura 110.1.

12 «Ənа way ataya ti sa təra aday nà, ɗo
ahay ti ban kwanay. Ti varan kwanay à
alay inde anà bahay ahay sa gak ikwen
sariya ù doh sə wazay ahay, aday ti zla
kwanay à dangay. Ti zla kwanay pa 'am
ana bahay sə daliyugo ahay, aday pa 'am
ana guverner ahay anga kwanay njavar
uno ahay. 13 Way ataya ti təra nà, anga sə
varak ikwen cəveɗ sa ga side sa 'am uno
pa 'am a tinen. 14 Kâ sa bayiken sa jəka
“mi i mbəɗahan atan apan nà, kəkəmaw?”
ata bay, 15 anga nen awan, ni ɗakak ikwen
a way, aday ni varak ikwen kəlire sa ja
'am. Aday ɗo maniɗe a kwanay ahay ti mba
apan sa ja 'am sabay re.

16 «Ɗo a kwanay ahay, tə mərak a kwanay
ahay, tə car a kwanay ahay, ti varan
kwanay anà ɗo maniɗe a kwanay ahay,
aday ti vaɗ anan azar su ɗo a kwanay aya
re. 17 Ɗo ahay fok ti nak ikwen iɗe anga
kwanay njavar uno ahay. 18 Tə winen ata
təke nà, kwa sibœk sa nga a kwanay ahay
kərtek a ɗukwen i lize bay. 19 Tiven lele.
Ata ki gen matanan nà, ki təmen anan sifa
a kwanay.»

Ɗo maniɗe ahay ti naa mbazl anan Urəsalima
Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

20 Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen
anan anà ɗo maniɗe ahay ta vak anan nga
anà Urəsalima cəna, ata sənen anan, alay
sa mbazl anahan a kà slak coy kutok. 21 A
alay ata asanaw nà, ɗo sə Yahudiya ahay
tâ haw sa ma nga à ɓəzlom ahay inde, ɗo
sə wulen su doh sə Urəsalima ataya tâ haw
wa. Aday ɗo azar aya tinen à kiɓe ataya
ɗukwen, tâ haw re, ənа tâ may nga à wulen
su doh bay.

22 «Anga pə luvon ataya nà, Mbərom i kəta
anan ɗo ahay, kawa ana Deftere sa ja apan
ata kutok. 23 Wuna, pa pac ataya nà, ɗəce
inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday
anga uwar ta wan a à bak ataya re. Ɗəce
i ga bayak a pə daliyugo, anga Mbərom i
ga mivel pu ɗo sə Yahudiya ataya awan.
24 Ɗo maniɗe ahay ti vaɗ anan ɗo ataya tə
maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan
ù kon azar aya cara cara. Ɗo sə pəra ahay
ɗukwen ti mbazl anan wulen su doh sə
Urəsalima a anan, hus pə alay a tinen a saa
ndav.»

Luvon ana Wan su Ɗo saa may ahay
Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

25 Yesu a jan atan asa, a wa: «À alay ana
Wan su Ɗo saa may ahay nà, ki sənen anan
nà, pə minje ana atə pac tə kiya wa, aday
pə minje ana mawuzlawazl ahay wa re. Pə
daliyugo ɗukwen, zlawan i gan anà ɗo su
kon ahay kəzlek, aday ajalay nga a tinen i
wuse, i gan atan hərɓəɓəkka, anga agungol
ana zəlaka à zlinder. 26 Ɗo ahay ti mac nà,
anga zlawan a saa gan atan ata cərkəke,
aday anga way a saa təra ataya awan. Aday
ɗukwen məgala sə way ahay à mburom
ataya, ti ɓal re.

27 «À alay ata kutok, ti canan anà Wan
su Ɗo winen apan i may ahay pa nga sə
matapasl ahay pa nga mburom tə məgala
awan, aday tə mazlaɓ a bayak a re. 28 Kə
cinen anan anà way ataya kà dazlak anan
matanan ata cəna, bənen mivel, cen iɗe
à mburom, anga alay a kà dəzlek ahay
Mbərom i tam kwanay kutok.»

Minje sə buway
Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

29 Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a gan
atan jike, a wa: «Ənga, cen pə buway ti sé
azar aya aday. 30 Ka sak a cinen atan tinen
apan ti ɗa daslam pi zek nà, kə sənen apan
zle, viya winen apan i slay coy. 31 Matanan
re, kə cinen anan anà way uno sə ɗakak
ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, bahay
a Mbərom ɗukwen winen apan i slay ahay
bəse coy.

32 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа:
Ələk ɗo sə biten ahay ti i mac nà, way ataya
fok ti təra. 33 Daliyugo i ndav, kərngay
i slukwac pə bagəbaga mburom, ənа 'am
uno nà, i ndav itəbay.»

Ben a nga a kwanay

34 «Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay
nga a kwanay ahay â sa wuse pa 'am sə azar
uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay
bay, aday pa 'am sə vaway nga bay, aday
anga ɗəce sə daliyugo ahay bay re. Anga
kak nga a kwanay kà wusek tə way ataya
nà, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf
mənjəna kwanay sa san pi zek. 35 Andav

a daliyugo i nay ahay nà, kawa ɓalay sa mbazl way dənam ata awan. Matanan, ɗo ahay kəzlek pə daliyugo fok ti san pi zek bay re. 36 Anga nan, njihen mə lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kâ njiɗen məgala sa tam pə way a saa təra ataya wa. Ata nen, Wan su Ɗo, na sak a may ahay nà, ki tiven uno pa 'am lele.»

37 Natiya awan, Yesu nà, a taa ɗakan anan way anà ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom sə ipec. Aday sə luvon nà, a taa nahay way anahan ahay à ɓəzlom sə Ulivet. 38 Aday, iɗe kà cəɗek sidew a cəna, ɗo ahay ta zla à man anahan ù doh sə mazlaɓ a Mbərom saa slène atətak way anahan ahay.

22

Yudas a sukom a way tə Yesu
Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

1 Alay sə azar uko sə Pasəka aday sa da tapa sə pen mə zlambar a bay ata, winen apan i dəzley ahay bəse coy. 2 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə Miter sə Tawrita ahay, tə pəlay cəveɗ sa vaɗ anan Yesu, anga zlawan sə ɗo ahay a gan atan.

3 Natiya kutok, Fakalaw a zlan à mivel inde anà Yudas, sə ngaman Iskariyot, winen ɗo kərtek à wulen su ɗo maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. 4 Aday Yudas ata a zla, tə jəjem 'am tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ataya, pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay. Tə pəlay cəveɗ anga aday Yudas â gan atan ɗaf pə Yesu. 5 Ɗo ataya tə taslay mivel bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. 6 A zlan à nga kutok, aday a pəlan atan cəveɗ sə varan atan anan Yesu, a nan aday ɗowan â san apan bay re.

Alavay zek sa da ɗaf sə Pasəka
Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

7 Natiya awan, azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sə təman sə Pasəka ata kutok. 8 Yesu a slan Piyer tə Yuhana, a jan atan nà: «Zlen, ka saa liven uko a zek tə way sa pa sə azar uko, aday ɗi saa pa.»

9 Tə cəce panan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa ata nà, ahaw?»

10 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Ihe, kə dəzlen à wulen su doh sə Urəsalima nà, ki zlingen tə ɗowan a inde kəlawa pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pərihen anan azar dezl ù doh anahan a saa zla uda ata awan, 11 aday ki jen anà bahay su doh ata nà: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda ɗaf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wuraw?” 12 Ata i ɗakak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kâ ndiken anan uda way ahay fok à man ata awan.»

13 Ta zla kutok, ta tan ayak à nga anà way ahay fok nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Way sa pa cəncan awan
Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintu ahay 11.23-25

14 Alay a a sla kutok nà, atə Yesu tu ɗo maslan anahan ahay tə njahay pə kərtek awan, sa pa way sə azar uko. 15 A jan atan, a wa: «Na gak anan may tə mindel sa pa way sə azar uko a anan tə kwanay, zukwa ɗəce uno i sa nay nà, na. 16 Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sə azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek à bahay a Mbərom aday.»

17 A gəɓa gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday sen wa jəɓjeɓ kwanay a fok, 18 anga ni jak ikwen, i ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanan à alay à bahay a Mbərom kà nak aday.»

19 Aday a gəɓa tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan ì zek wa, a varan atan, a wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kâ ti gen matanan à wulen a kwanay anga sə jalay pi nen.»

20 Matana asa re, pə dəɓa a way a tinen sa pa ata wa, a gəɓa gəsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ɓan 'am wiya tə ɗo ahay. A ɓan 'am a nə tə mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. 21 Aya əna, ihe! Ɗo sa ga upo ɗaf ata, winen apan i pa way pə kərtek a ti nen à man a anan awan. 22 Tə ɗiɗem a nà, nen Wan su Ɗo nà, ni mac, kawa ana Deftere a

Mbərom sa ja upo ata awan. Ənа ɗəce i naa tan à nga anà ɗo saa ga upo ɗaf ata awan.»
23 Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya à wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Waya sə zalay ɗo tə məduwen a anaw?

24 Pə dəɓa anahan a wa nà, avaɗ awiy-away a slabak à wulen su ɗo maslan ahay inde pa 'am sa jəka, à wulen a tinen inde, sə zalay ɗo tə məduwen nə wayaw?
25 Yesu a jan atan: «Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə ɗo ahay nə tə məgala. Ənа hwiya ta gan may ɗo ahay tə varan atan zlangar, aday tâ ja nà, tinen ɗo sa man zek à ɗo ahay re. 26 Aya ənа, a kwanay nà, matana itəbay. Ɗo məduwen a à wulen a kwanay inde nə â təra kawa ɗo cəɗew awan. Ɗo sa lavan nga anà ɗo ahay ɗukwen â təra aɗəka nà, kawa ɗo si mer su way.
27 «Ɗo məduwen a nà, wayaw? Ɗo mə njahay a à man sa pa way ata ɗaw, kabay ɗo sa gan mer su way ata ɗaw? Ɗo məduwen a nà, winen mə njahay a à man sa pa way ata ba? Ənа, nen à wulen a kwanay inde nà, kawa ɗo si mer su way.
28 «Aday kwanay nà, ɗo mə njahay aya ti nen pac pac à ɗəce uno ahay inde fok. 29 Kawa ana Bəbay uno sə vuro ahay bahay ata nà, nen ɗukwen ni təra kwanay bahay aya re, 30 anga aday ki sen way, ki pen way pə kərtek a ti nen à bahay uno inde. Ki i njihen à man sə njahay sə bahay inde, sa gan sariya à zaav sə Isəra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atə Yesu tə Piyer
Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

31 Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kà njaɗak pikwen cəveɗ sə tambal kwanay, kawa ndaw aday sə gəzla anan pi zek wa tə janjar ata awan. 32 Ənа na gak amboh anà Mbərom anga iken, Simon, aday kâ mbəsak sa ɗaf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kà mak pə cəveɗ nà, kâ varan məgala anà mərak anak ahay ite.»
33 Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, nen mə lavay zek a sa zla tə iken kwa à dangay, kwa hus pə amac uno ɗukwen nen inde re.»
34 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tə ɗiɗek awan, à luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tə dala, tə mbulo aday tə maslalam

35 Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mənjəna dala, mənjəna mbulo, aday mənjəna təkarak nà, awan a inde ki gen ɗəce a ɗaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «A'ay. Ma gak ɗəce sə awan bay.»
36 A jan atan asa, a wa: «Ənа, həna aɗəka kutok nà, ɗo tə dala awan, tə mbulo a nà, â gəɓa. Ɗo a aday maslalam inde apan ibay nà, â gəɓa kəlmije anahan, â sukom a way, aday â sukom a maslalam kutok. 37 Anga nen apan ni jak ikwen, tə vindek anga nen à Deftere inde, ta wa: "Winen mə baslay a à wulen su ɗo sə atahasl ahay inde.*" Way a aday mə vinde pi nen ata nà, təktek i təra.»
38 Njavar anahan ahay ta jan nà: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde həna cew.»
A jan atan: «Coy, i sla ɗa!»

Yesu a ga amboh à Gecemene
Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

39 Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sə kwakwa ata awan, à ɓəzlom sə Ulivet. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. 40 A dəzle à man ata nà, a jan atan, a wa: «Gen amboh anà Mbərom anga aday kâ tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»
41 A zla pə cakay a tinen wa zaɗ, a dukwe gərmec, a ga amboh, a wa: 42 «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, gəɓa puno ɗəce saa nay upo a anan ata ite. Aya ənа, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»
[43 Natiya maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mivel ù doh. 44 Winen apan i jalay mərava a tə mindel, a ga amboh tə məgalak awan. Winen apan i ga amboh ata nà, herreɓ anahan a təra kawa məcərkazlay si mez, aday a laray pə yugo.]

* **22:37** Ca pə Esaaya 53.12.

45 A slabak pə amboh wa bine siwaw nà, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan, anga mbac kà slahak atan tə mindel. 46 A jan atan nà: «Kə njəken ahan nà, angamaw? Slabiken, gen amboh anga aday kə̂ tiven anan anà way saa njak kwanay ahay.»

Ɗo ahay ta ban anan Yesu
Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

47 Yesu kà ndəvak anan 'am ata fan bay, ɗo ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, ɗo kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A həɗəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. 48 Ənа Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sə njəko uda awan, ĭ nen Wan su Ɗo nà, ta sa ban nen həmbok matana ɗaw?»

49 Ɗo aya tinen jiga pə kərtek a tatə Yesu ataya tə canan à way a saa təra ata nà, ta jan nà: «Ba Məduwen, mə̂ wacay atan tə maslalam ɗaw?»

50 Cəna, ɗo kərtek à wulen a tinen wa, a car anan ɓile ana bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gaɗ panan sləmay sə alay puway poc.

51 Ənа Yesu a jan atan nà: «Mbiken! Kà slak ɗa.»

A laman anà sləmay a ɗowan ata, a mbar anan.

52 Aday Yesu a jan anà bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi zek tə bahay sa ba pu doh sə mazlaɓ a Mbərom ataya, aday tə məceɗ sə Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nà: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya kawa nen nà, ɗo sə ngəzar ɗo à cəveɗ inde ɗaw? 53 A alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen ɗaw? Ənа həna nə alay a kwanay kà slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay
Mata 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27

54 Natiya, ɗo ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan àga bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəɓa wa à dəɓa wa. 55 Ɗo ahay ta han uko à gala, aday tə njahay apan tuw nà, Piyer ɗukwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

56 Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mə njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, ɗo a Yesu a re.»

57 Ənа Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a ɗowan a anan bay jiga awan!»

58 Pə dəɓa wa mənjœk, ɗo hinen a canan asa, a wa: «Iken ɗukwen ɗo a Yesu a re.»

Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen ɗo anahan bay wuna!»

59 A njahay pə dəɓa wa capəpa nà, ɗo hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəɓ hayəɓ, a wa: «Tə ɗiɗem awan, həna anan ata nà, ɗo a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

60 Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənjəna sa ndav anan 'am anahan ata cəna, njəkar a zlah kwayan'a.

61 Coy, Bahay Yesu a mbəɗahay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» 62 Coy Piyer a nay uho, a yam cəɗœk cəɗœk tə iɗe sə ayam.

Ɗo ahay ta ran mindel à Yesu
Mata 26.67-68; Markus 14.65

63-64 Ɗo sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənahan. Tə kərtan zana pə iɗe, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» 65 Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

Yahuda ahay ta gan sariya anà Yesu
Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

66 Iɗe a cəɗe sidew a cəna, məceɗ sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen, 67 tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, ɗo ana Mbərom sə slənay saa tam anan ɗo sə daliyugo ahay ata nà, ɗakan umo anan biɗaw?»

A mbəɗahan atan apan, a wa: «Həna nə ɗakak ikwen anan dəp ɗukwen, ki ɗəfen apan nga bay. 68 Aday nâ cəce pikwen wa ɗukwen, ki mbəɗihen uno apan bay re.
69 Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Ɗo, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»
70 Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok ɗaw?»
A mbəɗahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»
71 Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, ɗi gan may anà side hinen re ɗaw? Mənuko ɗə slənek tə sləmay a nuko à 'am anahan wa coy asanaw?»

23

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

1 Pə dəɓa anahan a wa kutok nà, ɗo sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan àga Pilatu, ɗo sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo sə Yahudiya. 2 Ta ndaɓ 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i təran awan anà ɗo a manay ahay. A wa ɗowan â varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday ɗukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»
3 Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay ɗaw?»
Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»
4 Pilatu a jan anà bahay sə gəɗan dungo anà way ahay tu ɗo a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan ɗowan a anan bay.»
5 Əna, ɗo ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i təran awan anà ɗo ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kà njaɗak anan ahay à man a anan re.»
6 Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Ɗowan a anan nà, winen Galile ahay ɗaw?» 7 A slənе sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa tâ zla anan àga Hiridus, anga à alay ata ɗukwen, Hiridus a winen inde agay anahan awan, à Urəsalima.

Ta zla anan Yesu àga Hiridus saa gan sariya

8 Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kà njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga ɓa ɗo ahay tə təkərek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga ma-suwayan.
9 Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kà mbəɗahak anan apan bay.
10 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa ndaɓ apan 'am asa.
11 Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan àga Pilatu asa.
12 Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge ì zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vaɗ a Yesu

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39 - 19.16

13 Pilatu a halan nga anà bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, pi zek tu ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay, aday tu ɗo azar aya bayak awan. 14 A jan atan: «Kə bənen uno ahay ɗowan a anan. Ki jen nà, winen apan i təran awan anà ɗo ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njaɗak apan way kawa ana kwanay sa ja, abay təɗe sa man anan mungok ata bay. 15 Hiridus ɗukwen kà mak anan ahay à man ana awan, anga kà tak anan à nga à mungok sə awan aday abay təɗe sa vaɗ anan apan ata bay re. 16 Anga nan, ni ndaɓay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»
[17 A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasəka kà slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay ɗo sə dangay kərtek.]
18 Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday ɗowan a anan nà, kâ vaɗ anan.»
19 Barabas sə ɗowan ata nà, winen à wulen su ɗo sə vəze pə Ruma ahay à Urəsalima ataya awan. Aday winen nə kà

vəɗak nga su ɗo re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.
20 Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu.
21 Ənа ɗo ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom! Darak anan ayak pə dədom!»
22 Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njaɗak apan ines sa man anan mungok aday abay təɗe sa vaɗ anan apan à məke itəbay. Suwan ni ndaɓay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»
23 Ənа ɗo ataya tə zəga anan sa zlah tə məgalak awan. Ta gan may si tâ darak anan ayak pə dədom. Tə njaɗak apan cəveɗ anga abəbal awan a tinen ata awan. 24 Pilatu a təma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. 25 A mbəsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sə cəce panan ata awan, ɗowan aday ɓa tə bənak anan à dangay anga a vəze pə Ruma ahay, aday ɗukwen kà vəɗak uda nga su ɗo re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday tâ ga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zlə́lngaɗ awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

26 Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tə zlangay tə ɗowan a inde tə ngaman Simon, winen ɗo sə Siren ahay, winen apan i may ahay à kiɓe wa. Ta ban anan, tə tavakan dədom mə zlə́lngaɗ a mbala Yesu ata, aday â pərahan anan ayak azar à dəɓa wa.
27 Ɗo ahay bayak a, tinen apan ti pərahan ayak azar à dəɓa wa anà Yesu. A wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen. 28 Yesu a mbəɗahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dəna sə Urəsalima ahay, kâ yimen anga nen bay. Yimen aɗəka nə zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re! 29 Anga alay sə ɗəce winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivel nà, uwar aday winen dərlay awan, tə uwar aday kà wahak fan bay ata awan, tatə uwar aday kula ɗowan kà sak pay anahan bay ata awan. 30 Aday, ɗo ahay ti dazlan sa ja nà: "Bəzlom ahay, mbəzlen ahay pumo! Culok ahay ɗukwen ənga ndisen ahay pumo ite!*" 31 Nen nà, kawa dədom məngəɗaz awan. Aday ta sak u go way a anaya anà nen, dədom məngəɗaz ata nà, ti naa gan anà ɗo aday tinen kawa dədom mə kuray ataya ite nə, kəkəma asanaw!»
32 A man ata ite nà, ɗo sə akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vaɗ atan tatə Yesu. 33 Tə dəzle à man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga ata nà, tə daray anan Yesu tu ɗo sə akar a cew ataya pə dədom à man ata awan, ɗo kərtek a tə alay puway, ɗo hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.
34 Yesu a gan amboh anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, pəsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga həna ata bay.»
Suje ahay tə gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.
35 Aday ɗo a mə tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca iɗe həməcəcce. Ba-hay sə Yahuda aya inde ite, tinen apan ti təra anan Yesu à məndak, ta wa: «Kà təmak anan ɗo azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, ɗo a Mbərom mə walay saa tam anan ɗo a acəkan nà, â mbar a zek anahan a ite biɗaw?»
36 Suje ahay ɗukwen tə həɗəken ayak pə cakay, sa jan ayak 'am sə suwat. Tə varan ayak way mə kwasay a inde, aday sərekeke re aday â sa. Ta jan: 37 «Kak iken bahay sə Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok biɗaw?»
38 Tə vinde way pə pəlungwaɗ, ta wa: «Həna anan nà, bahay sə Yahuda ahay.» Aday tə tapak anan ayak pa nga sə dədom a mə zlə́lngaɗ ata awan.
39 Natiya, ɗo kərtek à wulen su ɗo sə akar a mə daray aya pə dədom ata awan, a gənahan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kâ tam manay ite biɗaw?»
40 Ənа ɗo anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà, kə jəjaran anà Mbərom itəbay ɗaw? Anga iken ɗukwen ɗo ma ban a kawa winen a re asanaw! 41 Mənumo ɗa sa ɗəce a anan nà, təɗe anga

* **23:30** Ca pə Hose'a 10.8.

ines anumo sa ga ata awan. Ənа winen nà, kà gak awan itəbay asanaw!»

42 Natiya, ɗowan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nay ahay tə mazlaɓ sə bahay anak a nà, aday kem, kə̂ bayak upo ite.»

43 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tə ɗiɗem a hənа: Pə luvon a sə biten a anan, ɗi zlumo à jerne a Mbərom inde.»

Amac a Yesu
Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-30

44-45 Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədîmbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. 46 Yesu a zlah tə məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.†»

Pə dəɓa anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

47 Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə təra ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Ɗowan a anan nà, winen ɗo ɗiɗek a acəkan.»

48 Ɗo sa nay sa cak ayak apan ataya fok tə canan à way a sə təra ì iɗe a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugo. 49 Ənа ɗo sa san anan ataya pi zek tə uwar sə pərahan ahay azar kwa à Galile wa ataya, tə tavay zaɗ, ta ca pə way a sə təra ataya awan.

Tə gəɓa anan Yesu à mək
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

50-51 Natiya kutok, ɗowan a inde tə nga-man Yusufu, winen ɗo sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, ɗo kərtek à wulen su ɗo sa gan sariya anà Yesu ataya awan, ənа winen nə kà təmahak 'am a tinen ata itəbay.

52 A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəveɗ sə gəɓa məsinde a Yesu aday i sa la anan. 53 A njaɗ cəveɗ ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zlələngaɗ ata wa. A nga apan rəkot a inde, a ɗəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tə ɗəfak ayak uda məsinde bay ata awan. 54 Way ata a təra nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slay uda bəse.

55 Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tə pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə ɗəfak anan ayak Yesu à mək inde ata awan. 56 Aday ta ma way a tinen agay, tə lavay a zek tə amar sə wurde sə rəbas lele dun'a ata awan. Aday ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə ɗakan atan anan.

24

Yesu a slabakay ahay à mək wa
Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

1 Ta pac sə zaka* kutok, pərek duwdew, uwar ataya tə wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tə amar a tinen sə lavak anan ayak zek ata kutok. 2 Tə dəzle nà, ta tan ayak à nga anà bələlen mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay awan. 3 Ta zla à jəvay ata inde† məreh kutok, ənа ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. 4 A gan atan nà, wurdədəsdəssa.

Kwayan'a, ɗowan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kweɗekkweɗek. 5 Uwar ataya tə canan à ɗowan a cew ataya cənа, ta ma nga sə jəjar, tə rihe nga a tinen ahay ù vo.

Cənа, ɗo ataya ta jan atan: «Waka ɗo nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà, angama mba asanaw? 6 Winen inde à man a anan sabay. Kə̀ slabakak ahay à mək wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: 7 “Təktek, nen, Wan su Ɗo nà, ni slahay à alay su ɗo sə atahasl ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zlələngaɗ awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.”»

8 Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

† **23:46** Ca pə Jabuura 31.6. * **24:1** Zaka nà, tə ngaman Zlaba re. † **24:3** Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

9 Coy, ta may way a tinen pa 'am jəvay
wa, tə ɗakan anan ləbara ata anà njavar a
Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday
anà azar su ɗo ahay a fok re. 10 Sa man
anan ləbara ata anà ɗo maslan ataya nà,
Mariyama sə Magədala, tə Yuwana, aday
tə Mariyama, may a Yakuba, aday uwar a
azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.
11 Ɗo ataya tə slәne ləbara sa 'am ata cəna,
tə ɗəfak apan nga bay. A ga patan nà, kawa
uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar
ahay kəriya awan.
12 Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am
jəvay. A dəzle cəna, a zərɗek ayak iɗe à
jəvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a
nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla
agay, əna way ata a gan nə wurdədəsdəssa
hwiya.

Pə cəveɗ sa zla à Emawus
Markus 16.12-13

13 Ta pac ata kərtek awan, ɗo ahay cew
à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen
apan ti zla à wulen su doh a inde sə nga-
man Emawus ata awan, dəren pi zek wa
tə Urəsalima nà, i ga way sə kilomiter kuro
nga kərtek. 14 Tinen apan ti zla nà, ti kaɗ
bala pə ləbara su way a sə təra ata kurkwer.
15 Tinen apan ti kaɗ bala a tinen ata mba
cəna, degeslef Yesu a njaɗak atan ayak pə
cəveɗ. Ta zla pə kərtek awan. 16 Tə canak
anan à Yesu, əna awan a kà nahak atan pə
iɗe. Anga nan, tə sənak a bay.
17 Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə kiɗen
bala pa ma à cəveɗ wa anaw?»
Tə tavay jərem ma ga mugo aya awan.
18 Ɗowan a kərtek a sə ngaman Keliyu-
pas ata a mbəɗahan apan, a wa: «Ɗo sə
Urəsalima ahay fok ta san pə way a sə təra
à luvon a anaya inde kutok nà, sa san apan
ite bay nə, iken kərtek kələɗaw?»
19 Yesu a cəce patan wa, a wa: «Ma sə təra
anaw?»
Tə mbəɗahan apan: «Way sə təra pə Yesu,
ɗo sə Nazaratu ata awan. Winen nə ɗo
maja'am a Mbərom. Ɗo tə məgala si mer
su way a, aday tə mazlaɓ sa 'am a, pa 'am
a Mbərom aday pa 'am sə ɗo ahay fok re.
20 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi
zek tu ɗo sə lavan umo nga ahay, ta ban
anan, tə varan anan anà Ruma ahay, ta gan
sariya saa vaɗ anan, tə darak anan ayak pə
dədom. 21 Abay manay mə jalay nà, winen
nə ɗo saa tam anan Isəra'ila ahay. Aday
way a sə təra apan ata ɗukwen hәna kà gak
way sə luvon maakan re. 22 Natiya ɗukwen,
uwar sə àga manay ahay tə vawak umo
nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan
tə wulek pa 'am jəvay, 23 əna ta tak anan
à nga anà məsinde anahan a à jəvay inde
sabay re. Ta may agay, ta jan umo ləbara
awan, ta wa: “Maslay a Mbərom ahay ta
kan umo zek, ta jan umo nà, winen inde
tə sifa awan!” 24 Aday, ɗo sə àga manay
ahay ta zlak saa cay iɗe pa 'am jəvay ata wa
ɗukwen, ta tan ayak à nga anà way a kawa
ana uwar ataya sa jan umo, əna ta tak anan
à nga anà məsinde a bay re.»
25 Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa:
«Hey, kwanay ɗo sa san awan bay ahay,
ɗo mənok aya sa ɗaf nga pa 'am ana ɗo
maja'am a Mbərom ahay! 26 Abay Al-
masihu i sa zla à mazlaɓ sə bahay anahan
inde nà, təktek i ga ɗəce ndəlekeke aday
biɗaw?»
27 Aday a ɗakan atan anan 'am kawa ma
jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde,
ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay
wa, hus anan à deftere su ɗo maja'am a
Mbərom ahay inde fok.
28 Natiya, tinen apan ti dəzle à wulen su
doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu
a ga kawa i zla way anahan ta man hinen.
29 Əna ta ngam â zla patan wa bay. Ta jan
nà: «Pac kà slahak ù doh aday luvon winen
apan i ga bəse kutok nə, suwan njahuko à
man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay tə
tinen.
30 A alay sa pa way nà, Yesu a gəɓa tapa
sə pen, a ngəran anà Mbərom, a gəzla anan
tapa sə pen ata ì zek wa, a varan atan anan.
31 Natiya, iɗe a cəɗen atan lele, ta san anan
kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə iɗe
a tinen wa. 32 Ta jan ì zek ahay kutok, ta
wa: «Kawa anahan sa jak umo ahay 'am pə
cəveɗ wa, aday sə ɗakak umo anan 'am sə
Deftere a Mbərom ata nà, a gak umo ahay
nə mbaɗaɗa biɗaw?»
33 Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsalima.
Ta tan ayak à nga anà njavar anahan ahay
kuro nga kərtek ataya, tu ɗo azar aya mə
halay nga awan.

34 Ɗo a mə halay nga ataya ta jan ù ɗo cew
ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen
kà slabakak ahay acəkan, bina Simon kà
canak anan!»
35 Ɗo a cew ataya ite tə təkəren anà ɗo
ataya way sə təran atan ayak pə cəveƈ wa,
aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə
gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

36 Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok,
Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan
atan, a wa: «Zay â tərak ikwen.»
37 Cəna, tanday mbac a slahay patan wa,
zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə
canan anà mədahan.
38 A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, anga-
maw? Kwanay a fok kə bayiken way à
nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw?
39 Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Həna
anan nà, nen awan. Limen uno, cen upo.
Mədahan nà, kəlakasl tə sluweƈ si zek inde
apan ibay. Ənа, kə cinen uno həna nà,
matana bay asanaw!»
40 A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan
alay anahan ahay pi zek tə saray anahan
ahay. 41 Ta mbak apan sa ƈaf nga pə way
ata fan bay, anga ataslay mivel a tinen a kà
zalak, aday way ata a gan atan masuwayan
re. Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Way
sa pa inde pikwen ƈaw?» 42 Tə varan ahay
kəlef ma vak aya mənjœk. 43 A gəɓa, a rac ĭ
iƈe a tinen a inde.
44 A jan atan: «Həna anan nà, way nen
sə ƈakak ikwen anan, à alay a nen inde
tə kwanay mba ata awan. Abay way aya
inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa, tə
deftere ana ɗo maja'am a Mbərom ahay, tə
Jabura ahay. Təktek way ataya fok tâ tərа.»
45 A təɓan atan anà abayak nga a tinen,
aday tâ san 'am sə Deftere a Mbərom. 46 A
jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom
inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i
ga ɗəce, aday i slabakay à məke wa pə
luvon maakan awan. 47 Ti wazay à ma-
zlaɓ sə sləmay anahan inde pə daliyugo
fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja:
“Mbəƈihen anan lœn anà ines a kwanay
ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.”
48 Saa side anan way ataya nə kwanay
awan. 49 Azanan nà, nen a, ni slənak ik-
wen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə
zlapak ikwen anan ata awan. Ənа, njihen
à wulen su doh sə Urəsalima hus pə luvon
a ni slənak ikwen ahay məgala sa nay à
mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-11

50 Yesu a zla atan à wulen su doh wa.
Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à
mburom, a ƈaf patan ngama. 51 A alay a
winen apan i ƈaf patan ngama ata mba
cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a
gəɓak anan ayak à man anahan.
52 Tinen ite tə həran nga anà Yesu, aday
ta ma à Urəsalima tə ataslay mivel a bayak
awan. 53 Ta taa zla ù doh sə mazlaɓ a
Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anà
Mbərom.

Ləbara mugom a kawa ana Yuhana
sə vinde anan ata awan
Aɗakay way pə deftere a anan

Yuhana a təker anan ləbara a Yesu nà, tə cəveɗ anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə təker anan ata bay. A gəɓa mer su way a Yesu masuwayan aya cuwɓe, anga sə təker anan atətak way a Yesu, aday sə ɗakay anan nà, Yesu nə wayaw. A wulen sə atətak way a anaya kutok, Yesu a gəɓa minje sə way ahay kawa a'am, jiyjay, məsudoh, pen, ɗo sə jugwar təman, sə ɗakay anan winen aday nə, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay
Yesu nə winen wayaw *(1.1-51)*
Masuwayan a Yesu ahay cuwɓe *(2.1 - 11.44)*
Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo *(11.45 - 19.42)*
Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay *(20.1 - 21.25)*

Almasihu Yesu nà, winen nə 'am a Mbərom

1 Mama'am awan, abay Mbərom kà ndakak daliyugo fan bay ata nà, ɗowan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nà, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nə, Mbərom. 2 Tinen tə Mbərom a nà, pə dələn a wa maya kurre wanahan. 3 Ta 'am ata nà, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənjəna 'am ata nà, ibay. 4 Sifa a nay ahay nà, à 'am ata wa. A təran anà ɗo sə daliyugo ahay nà, jiyjay. 5 Abay luvon nà, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mbacay anan bay.

6 Natiya, Mbərom a slənay ahay ɗowan a inde tə ngaman Yuhana. 7 Yuhana a nay ahay kawa side, sə ɗakan anan jiyjay ata anà ɗo sə daliyugo ahay, aday tâ ɗaf apan nga. 8 Yuhana ta nga anahan a nà, winen jiyjay ata bay. Ənа, a nay saa ga side sə ɗakay anan nə jiyjay ata awan. 9 Jiyjay a guzgwez ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anà ɗo ahay kəzlek.

10 'Am ata nà, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nà, tə winen awan. Ənа ɗo sə daliyugo ahay təkeɗe tə sənak anan bay. 11 A nay ahay nà, pə daliyugo anahan a wanahan, ənа ɗo anahan aya ɗukwen tə təmahak anan bay. 12 Cəkəbay, ɗo azar aya nà, tə təmahak anan, tə ɗəfak apan nga. Anà ɗo ataya nà, 'am ata kà varak atan cəveɗ sə təra atan wan ana Mbərom ahay. 13 Tə təra wan a Mbərom ahay nà, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə təra nə, anga Mbərom kà tərak bəbay a tinen coy.

14 'Am ata a təra ɗo ti zek awan, kà njahak à wulen a manay. Mə canak anan anà mazlaɓ anahan awan. A njaɗ mazlaɓ ata nà, anga winen a nà, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə ɗiɗem anahan ahay fok nà, tə winen awan.

15 Yuhana kà jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nà, ɗo, nen sa jak ikwen, na wa: "Do inde i nay ahay à dəɓa uno wa, ənа winen nà, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay ɗukwen nà, winen inde coy."»

16 Mənuko a jiya ɗə njaɗak sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor. 17 Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nà, tə alay ana Musa. Ənа sumor a Mbərom tə ɗiɗem anahan nà, a kay atan ahay anà ɗo ahay tə alay ana Yesu Almasihu. 18 Mbərom a aday nà, ɗowan kula kà canak anan bay. Ənа, wan anahan a mənduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kà kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, ɗo sa gan baptisma à ɗo ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

19 Side ana Yuhana a dazlan nà, natiya awan: Pa pac a inde nà, məceɗ sə Yahuda ahay tə slənay ahay ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ahay kwa à Urəsalima wa, tinen pə kərtek a tu ɗo sa man atan zek ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay. Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «Iken nà, iken wayaw?»

20 Yuhana ɗukwen kà məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nà, Almasihu bay.»

21 Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə
waya kutok anaw? Iken nə Eliya kələɗaw?»
Yuhana a mbəɗahan atan apan, a wa:
«A'ay. Nen nà, Eliya bay.»
Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə ɗo maja'am a
Mbərom, manay sa ba ata ɗaw?»
Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»
22 Ɗo ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya,
aday iken nə wayaw? A nan umo sa man
ayak 'am anà ɗo sə slənay manay ahay. Ka
jan anà nga anak a nà, iken wayaw?»
23 Yuhana a mbəɗahan atan apan asa, a
wa: «Nen nà, ɗo mbala ana ɗo maja'am a
Mbərom Ezaya sa jəka:
"Ɗowan a inde, winen apan i zlah à saf inde
à kiɓe, a wa:
Ten anan cəveɗ anga Bahay winen apan i
nay.
Ten anan cəveɗ ata mə tavay nga a fəhhe
lele.*"»
24 Aday à wulen su ɗo mə slənay a pə
cakay ana Yuhana ataya nà, Farisa ahay
uda awan. 25 Tə cəce panan, ta wa: «Kak
iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday ɗo
maja'am a Mbərom hinen ata bay re nà, ka
gan baptisma anà ɗo ahay angamaw?»
26 Yuhana a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Nen na gak ikwen baptisma nà, tə a'am.
Ənа, ɗo inde à wulen a kwanay, kə sənen
a bay, 27 i nay ahay à dəɓa uno wa. Nen
na slak sə pəsakan anan liɓer sə təkarak
anahan bay.»
28 Natiya, way a anaya fok a təra nà,
à wulen su doh sə ngaman Baytiniya ata
awan, pə day uho sə zlinder sə Urdon, à
man ana Yuhana sa gan baptisma anà ɗo
ahay ata awan.

Yesu nà, wan sə təman ana Mbərom

29 Iɗe a cəɗe sidew a cəna, Yuhana a
canan ayak anà Yesu winen apan i zlak
ayak. A wa: «Tiya, wan sə təman ana
Mbərom saa pəse anan atahasl sə daliyugo
ata awan! 30 Winen nà, ɗowan a nen sa jak
ikwen, na wa: "Ɗowan a inde, i nay ahay à
dəɓa uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen
mə wahay a fan bay ɗukwen nà, winen nà,
winen inde coy." 31 Winen wayaw nà, abay
na san bay. Ənа, na nay saa gan baptisma
anà ɗo sə Isəra'ila ahay nà, aday tâ san anan
lele.»
32 Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə
canan anà Apasay a Mbərom a dazay à
bagəbaga mburom wa kawa badəbada, a
njahay apan. 33 Abay na san winen nə
wayaw bay. Ənа Mbərom, ɗo sə slənay ahay
nen sa ga baptisma tə a'am ata, kà jak uno,
a wa: "Ki canan anà Apasay i dazay ahay
pu ɗo, i njahay apan. Ɗowan ata nà, i ga
baptisma tə Apasay Cəncan awan."»
34 Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan
acəkan. Winen nə Wan a Mbərom. Ni side
'am ata awan.»

Njavar a Yesu mama'am aya awan

35 Natiya kutok, iɗe a cəɗe sidew a nà,
Yuhana winen mə tavay a à man ata tə
njavar anahan ahay cew. 36 A canan à Yesu
winen apan i bar ta man ata nà, a ja, a wa:
«Cen apan! Wan sə təman a Mbərom, winen
tiya.»
37 Njavar a Yuhana cew ataya tə sləne 'am
ata cəna, tə pərahan azar anà Yesu. 38 Yesu
a ma iɗe à dəɓa nà, a canan atan ayak, tinen
apan ti pərahan azar nà, a cəce patan wa:
«Kə pəlen maw?»
Ta jan: «*Rabi*, man sə njahay anak
ahaw?» Ta 'am a tinen «*Rabi*» a nan sa ja
nà, «Miter».
39 Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen
ahay! Kâ ni cen apan!»
Ta zla pə kərtek awan, tə canan à man sə
njahay ana Yesu. A təra nà, tə njamde fuɗo.
A alay ata, tə təfek pi zek jiga hus à suko.
40 Natiya, ɗo a cew a sə sləne side aday sə
pərahan azar anà Yesu ataya nà, ɗowan a
inde kərtek, tə ngaman Andəre, mərak ana
Simon Piyer. 41 Natiya, Andəre a zla a pəlay
anan mərak anahan Simon, a jan: «Manay
mə njaɗak anan Almasihu!» Almasihu ta
'am hinen nə Kristo. A nan sa ja nə ɗo ma
ga amar awan.
42 Andəre a lagay anan Simon pə cakay
ana Yesu. Yesu a canan nà, a zəzor anan, a
jan, a wa: «Iken nà, Simon wan ana Yuhana
biɗaw? Pa 'am azanan nà, sləmay anak i i
təra nə Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan
sa ja nà, pəkəraɗ.†

Yesu a ngaman anà atə Filip tə Nataniyel

* **1:23** Ca pə Esaaya 40.3. † **1:42** Ta 'am hinen ɗukwen, Kefas a nan sa ja Piyer.

43 Sidew a nà, a nan anà Yesu sa zla pə
daliyugo sə Galile. Tə zlangay tə Filip, a jan:
«Pəruho azar!» 44 Filip a aday nà, winen
Baytisada ahay, tinen ù kon kərtek a tatə
Piyer tə mərak anahan Andəre.
45 Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a
jan: «Ɗowan a aday atə Musa tu ɗo maja'am
ana Mbərom ahay sə vinde apan à Deftere
inde ata nà, mə njaɗak anan kutok. Winen
nə Yesu wan ana Yusufu, ɗo sə Nazaratu
ahay.»
46 Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way
lele a nà, i nay ahay à Nazaratu wa ɗaw?»
Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»
47 Yesu a canan anà Nataniyel nà, winen
apan i nay ahay pə cakay anahan, a ja, a
wa: «Cen apan! Ɗo sə Isəra'ila ɗiɗem a, aday
a njəkan uda anà ɗo itəbay ata həna!»
48 Nataniyel a cəce pə Yesu wa, a wa: «Ka
san nen ta maw?»
Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kurre,
Filip ɗukwen kà ngamak anak fan bay ata
nà, nə canak nà, iken ù vo sə buway mba.»
49 Nataniyel a jan apan kutok: «Miter,
iken nə Wan ana Mbərom. Bahay sə
Isəra'ila nà, iken.»
50 Yesu a mbəɗahan apan asa, a wa: «Ka
ɗaf upo nga nà, anga nen sa jak, na wa: Nə
canak anak ù vo sə buway ata, biɗaw? Ki i
canan anà way ahay sə zalay həna anan tə
məduwen aya mba. 51 Ni jak tə ɗiɗem a nà:
Ki i cinen anan anà bagəbaga mburom mə
təɓa awan, aday ki cinen anan anà maslay
a Mbərom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan
su Ɗo.‡»

2

Azar uko sə gəɓa dalay à Kana

1 Yawa, luvon cew pə dəɓa anahan a wa
nà, azar uko sə gəɓa dalay a təra à Kana,
pə daliyugo sə Galile. May ana Yesu winen
inde à man ata awan. 2 Ɗukwen tə ngamak
atan ayak anà atə Yesu tə njavar anahan
ahay à man ata re.
3 A alay sa sa mahay sə azar uko kutok,
mahay a ndav pə ɗo ahay wa. Anga nan,
may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə ɗo
ahay sabay!»
4 Yesu a mbəɗahan apan, a jan, a wa:
«Uwar a anan, kâ vuwo nga ti mer su way
ata nə angamaw? Alay uno kà slak fan
bay.»
5 May anahan a jan anà ɗo si mer su
way ahay, a wa: «Gen kawa anahan saa jak
ikwen ata fok!»
6 Matanan, tugoy su kon ahay inde à man
ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am.
Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəɓa a'am i ga
way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw
nà, kəlawa mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya
awan, Yahuda ahay ta taa banay anan
saray, zek, tə cakaɗ a way, kawa sə pəra a
tinen ahay.
7 Yesu a jan anà ɗo sa ga mer su way
ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.»
Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy
ataya cesl cesl. 8 Yesu a ja kutok: «Həna
nà, ngihen ahay wa asa, zlen anan anan
ayak anà bahay sə azar uko.» Ta ga kawa
anahan sa jan atan ata awan.
9 Bahay sə azar uko ata, a tukom anan
nà, kà tərak mahay coy. Ənа, winen nà,
a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə
wura wa anaw bay. Sa san nà, ɗo sə ngahay
ataya dəkɗek. A ngaman ayak anà ɗo sə
gəɓa dalay ata awan, a jan: 10 «Abay ɗo ahay
ta taa lahan anan anà ɗo ahay nà, mahay
mugom awan. Kagasl, mahay kà vawak
atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata
awan. Aka aday iken nà, kə ɗərek anan
mugom awan hus həna nə kəkəmaw?»
11 Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa
ga mama'am awan, a təra nà, à wulen su
doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile. A kay
anan ahay mazlaɓ anahan, aday njavar
anahan ahay ta ɗaf apan nga.
12 Pə dəɓa anahan a wa, ta zla way a tinen
à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may
anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə
njavar anahan ahay, aday tə njahay à man
ata luvon ahay mənjœk ca.

Yesu a razl ɗo sa ga masa ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa
Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46

13 Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana
Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla

‡ **1:51** Yesu a nan sa ja nà, winen kawa səsala sa zla à mburom.

à Urəsalima kutok. 14 A njaɗak ayak ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom à man ata nà, ɗo sa ga
masa ahay. Ɗo hinen ahay tə sukom anan
way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok
ahay, aday ɗo a azar aya nə, ɗo sə bəmbaɗ
dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə
tabal a tinen ahay.
15 Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə
liɓer ahay, aday a təra anan məkiɓek awan,
a rəzlay atan ahay gənaw ahay uho: sla
ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan
dala a tinen ataya à məndak, a hərok anan
tabal su ɗo sə bəmbaɗ dala ataya fok. 16 A
jan anà ɗo sə kurkudok ahay re, a wa: «Zlen
anan awan anaya à man a anan wa. Kâ
təren anan doh ana Bəbay uno doh sa ga
uda masa bay.»
17 Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay
pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am
ata a wa: «Asan zek su doh anak nà, winen
apan i ban à mivel uno inde bayak a kawa
uko.*»
18 Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu
wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga
way ataya ɗaw? Ənа ga masuwayan, aday
mâ san gədan inde apak matana acəkan.»
19 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Mbəzlen anan doh sə mazlaɓ a Mbərom a
anan. Aday nen ni han anan maza à luvon
maakan inde.»
20 Ta jan, ta wa: «Ɗo ahay ta han doh a
anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fuɗo
nga mbərka. Aday iken nà, ki han anan à
luvon maakan inde kələɗaw?»
21 Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek
anahan. 22 Pə dəɓa ana Yesu sə slabakay
ahay à məke wa nà, njavar anahan ahay tə
jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta
ɗaf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom
inde ataya awan, aday ta ɗaf nga pa 'am
anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivel sə ɗo ahay zle fok

23 Natiya awan, à alay sə azar uko
sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à
Urəsalima à man ata awan. Ɗo ahay bayak
a tə ɗəfak apan nga, anga tə canak anan
anà masuwayan anahan ahay sa ga. 24 Aya
ənа, Yesu kà ngəmak sa ɗaf patan nga bay,
anga winen a san ajalay nga su ɗo ahay zle
kəzlek. 25 Yesu kà pəlak sa jəka ɗowan â
ɗakan anan ajalay nga su ɗo kwa mənjœk
bay, anga a san way sə mivel sə ɗo ahay zle
fok.

3

Atə Yesu tə Nikodemus

1 Ɗowan inde à wulen sə Farisa ahay
inde, tə ngaman Nikodemus. Ɗowan ata
nà, winen ɗo kərtek à wulen sə məceɗ sə
Yahuda ahay inde. 2 Nikodemus kutok, a
nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan
a wa: «Rabi*, na san zle, iken nà, miter ana
Mbərom sə slənay ahay, anga kula ɗowan
kà gak masuwayan sə way kawa ananak ite
nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə ɗowan
ata awan.»
3 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Nen apan
ni jak tə ɗiɗem a hənа: Ɗo zənzen a nà, i
mba apan sa zla à bahay a Mbərom inde
bay, kak si i təra ɗo mə wahay a mə slala
cew a aday.»
4 Nikodemus a cəce panan kutok a wa:
«Ɗo kà gak məduwer coy nà, i njaɗ ti wahay
anan maza awan nà, kəkəmaw? Ɗowan ata
i njaɗ sa ma à kutov ana may anahan maza
awan, aday may anahan i wahay anan asa
kələɗaw?»
5 Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə ɗiɗem
a hənа: Kak ɗowan a mə wahay a miza
tə a'am bay, aday tə Apasay Cəncan awan
bay cəna, ɗowan ata i mba apan sa zla
à bahay ana Mbərom inde bay. 6 Ɗo sə
daliyugo ahay tinen apan ti wahay, ənа tə
wahay nə zek ɗəkɗek. Aday ɗo mə wahay
a tə Apasay Cəncan ataya nà, tinen ɗo ana
Apasay Cəncan aya awan. 7 'Am a anan â
gak masuwayan aɗəka bay. Kawa anuno
sa jak, bəlaray tə wahay kwanay tə slala
cew a aday. 8 Maɗ a ɓal nà, à man anahan
kawa sa gan may. Kə sləne zle, ənа ka
san sa jəka a nay awanaw bay. A zla nə
ahaw ɗukwen, ka san man anahan a bay
re. Ɗo mə wahay a tə Apasay Cəncan awan
a ɗukwen a təra nà, matanan re.»
9 Nikodemus a cəce maza awan pə Yesu,
a wa: «I sa njaɗ zek ata nà, kəkəma
kəlanaw?»
10 Yesu a mbəɗahan apan: «Iken aɗəka
nà, miter sə Yahuda ahay, ənа ka san way

* **2:17** Ca pə Jabuura 69.10. * **3:2** Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayak. A nan sa ja nà, Miter.

ataya bay kələɗaw? 11 Nen apan ni jak tə
ɗiɗem a həna: Manay mə təker nà, way
ana manay sa san. Manay apan mi side
ɗukwen way ana manay sə canan tə iɗe
a manay. Ənа hwiya kə təmihen side a
manay bay. 12 A alay a nə təkərek ikwen
way sə daliyugo ahay nà, kə ɗəfen upo nga
bay. Həna ni ɗakak ikwen anan way saa
təra à mburom, ki i mben apan sa ɗaf nga
pa 'am uno ahay kəkəma kutok anaw?

13 «Ɗowan saa zla kula à bagəbaga
mburom nà, ibay. Si nen, Wan su Ɗo,
sa nay ahay à mburom wa. 14 Kawa ana
Musa sə laway dədew sə rəslom ɗəzɗaz
a pə dədom à kiɓe kwakwa ata nà, ɗo
ahay ti laway nen, Wan su Ɗo, ɗukwen
matanan re.† 15 Aday kuwaya kà ɗəfak nga
pa Wan su Ɗo nà, i njaɗ sifa sa ndav bay
ata awan. 16 Mbərom nà, a pəlay anan
daliyugo cəveɗabay. Anga nan awan, a
varay anan wan anahan mənduwel a coy.
Natiya kutok, kuwaya kà təmahak sa ɗaf
nga pa wan ata nà, i lize bay, ənа i njaɗ sifa
sa ndav bay ata awan. 17 Mbərom a slənay
ahay wan anahan nà, sa nay saa gan sariya
sa ban anan ɗo sə daliyugo ahay bay. Ənа a
nay sa tam anan ɗo sə daliyugo ahay aɗəka.

18 «Kuwaya kà təmahak sa ɗaf nga pa Wan
a Mbərom nà, sariya inde saa ban anan
sabay. Aday ɗowan a kà təmahak sa ɗaf
nga pa wan a Mbərom a mənduwel ata
bay ite nà, winen kà slahak à sariya inde
coy aɗəka. 19 Sariya ata aday nà, anga
'am a anan: Jiyjay a nay ahay pə daliyugo,
ənа ɗo sə daliyugo ahay tə pəlay luvon zal
jiyjay, anga tinen apan ti ga nà, mer su way
lelibay aya awan. 20 Kuwaya winen apan i
ga mer su way lelibay aya cəna, ata winen
apan i nan iɗe anà jiyjay. I gan may sa nay
à jiyjay inde bay, anga winen a jəjaran anà
jiyjay saa kay anan mer su way anahan ma
ga a à luvon inde ata awan. 21 Kuwaya,
ɗowan a kà gak mer su way sə ɗiɗem nà,
winen nà, i nay, i bar ǐ iɗe jiyjay inde, anga
aday jiyjay â dəvan pi mer su way anahan
lele aya ma ga pa 'am a Mbərom.»

Atə Yesu tə Yuhana, ɗo sa ga baptisma ata awan

22 Natiya kutok, Yesu a zla way anahan
pə daliyugo sə Yahudiya tə njavar ana-
han ahay. Tə njahay pi zek à man ata
awan, aday a gan baptisma anà ɗo ahay.
23 Yuhana ite winen apan i gan baptisma
anà ɗo ahay à wulen su doh sə Aynun, anga
a'am inde à man ata bayak awan. Aynun
awan aday nà, dəren tə wulen su doh sə
Salim bay. Ɗo ahay bayak a ta zla pə cakay
anahan saa gay ahay baptisma. 24 A alay
ata nà, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

25 Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay
tu ɗo kərtek à wulen sə Yahuda ahay tinen
apan ti vaɗ uway pa 'am sə cəncan sə way
ahay pi zek tə cəncan si zek. 26 Anga nan,
ta zla pə cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa:
«Miter, ɗowan a iken sə side apan, kə zlin-
gen pa 'am zlinder sə Urdon ata nà, həna
winen ɗukwen, winen apan i gan baptisma
anà ɗo ahay. Ɗo ahay ɗukwen tinen apan ti
zla fok pə cakay anahan.»

27 Yuhana a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Ɗowan sa njaɗ awan mənjəna Mbərom a sə
varan anan nà, ibay asanaw! 28 Kwanay
kə slənen anan 'am uno coy. Na jak: Nen
nà, Almasihu bay, ənа Mbərom a slənay
nen nà, aday nâ lahan pa 'am ca. 29 Uwar
nà, anà ɗo sə gəɓa dalay a way anahan.
Aday car ana ɗo sə gəɓa dalay ɗukwen, a
tavay uho saa pak sləmay. Kà slənek winen
apan i nay coy nà, i taslay mivel ta 'am
anahan aya fok. Matanan, nen nə taslay
mivel ɗukwen nà, na. 30 Natiya awan nà,
məduwen uno â kac, mbala anahan â zəga
aɗəka.»

Ɗo sa nay ahay à bagəbaga mburom wa

31 «Ɗo sa nay ahay à mburom wa nà,
winen pa nga su ɗo a kəzlek. Ɗo sə daliyugo
ahay ɗukwen, tinen pə daliyugo. Ta ja
nà, 'am sə daliyugo ɗəkɗek. Ɗo sa nay à
bagəbaga mburom wa ata nà, winen pa
nga sə ɗo ahay fok. 32 Way anahan sə
canan tə way anahan sə sləne, a ga side
ɗukwen pə way ataya awan. Ənа ɗowan sə
təma side anahan a nà, kwa kərtek ibay.
33 Kuwaya kà təmahak side anahan nà, a
san zle, Mbərom winen ɗo sə ɗiɗek. 34 Ɗo
maslan a Mbərom cəna, winen apan i ja
ɗukwen 'am ana Mbərom, anga Mbərom a,

† **3:14** Ca pə Limle 21.

winen apan i rah anan tə Apasay anahan.
35 Bəbay Mbərom nà, a pəlay wan anahan
cəveɗabay. Kà varak anan gədan pa nga
sə way ahay kəzlek. 36 Kuwaya kà ɗəfak
nga pa wan a Mbərom nà, kà njaɗak sifa sa
ndav bay ata awan. Kuwaya kà təmahak
anan Wan a Mbərom bay ite nà, i njaɗ sifa
kulibay, aday Mbərom i ga apan mivel sə
coy.»

4

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

1 Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen
apan i njaɗ njavar ahay aday winen a gan
baptisma anà ɗo ahay a zalay Yuhana.
2 Aday nà, Yesu a kà gak anan baptisma anà
ɗowan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way
ata nà, njavar anahan aya awan.
3 Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a
mbəsak daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəɓa
à Galile. 4 Anga nan, si i takas ɗukwen tu
kon sə Samariya. 5 Natiya awan, a dəzle à
wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse
tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan
kwakwa anà wan anahan Yusufu.* 6 A
man ata kutok, kurok ana Yakob inde.
Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a
njahay pa nga kurok, anga kà yak nga tə
cəveɗ. 7-8 A alay ata awan ite nà, njavar
anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa
pəlay way sa pa.
Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay
pə kurok saa ngahak ayak a'am. Yesu a cəce
panan a'am, a wa: «Vuro a'am ite.»
9 Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek
ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay.
Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken
nà, Yahuda ahay, nen ɗukwen Samariya
ahay. Ki cəce puno a'am sa sa kələɗaw?»
10 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a wa:
«Abay kâ san sumor ana Mbərom saa ga,
aday kâ san ɗowan a sə cəce panak a'am sa
sa ata nà, iken ki cəce panan a'am sə varan
sifa anà ɗo ahay ata aɗəka.»
11 Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar,
na ca apak nə cafgal sə ngahay a'am inde
apak ibay! Kurok a anan ɗukwen sololo.
Ki njaɗ a'am sə varan sifa anà ɗo ahay
ata nà, ta maw? 12 Bije a manay Yakob
sə varan umo kurok a anan ɗukwen, kà
sak wa a'am. Winen tə gwaslay anahan
ahay fok, aday tə gənaw anahan aya təke,
ta sak wa a'am. Aday iken kə zalay Yakob
tə məduwen kələɗaw?»
13 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kuwaya
kà sak a'am sə kurok a anan nà, jom i gan
asa. 14 Aya əna, ɗowan kà sak a sa a'am
mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula
sabay, anga a'am ata i təra kawa zəlaka à
winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata
awan.»
15 Uwar ata a jan, a wa: «Vuro a'am ata
awan, aday jom û go sabay, nâ sa may ahay
sə ngahak ayak a'am pə kurok wa kula
sabay re biɗaw?»
16 Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman
ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à
man a anan aday.»
17 Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno
ibay!»
Yesu a jan, a wa: «Ka jak ɗiɗem awan, kak
ka wa mbaz anak ibay nà, na! 18 Anga ka
zlak à mbaz həna saray ɗara, aday ɗowan
a həna kwanay maya ata ɗukwen, winen
mbaz sə pəzugoy anak a bay re.»
19 Uwar ata a mbəɗahan anà dungo
kutok, a wa: «Miter, nə sənak iken nə ɗo
maja'am ana Mbərom. 20 Bije a manay
ahay ɗukwen tə hərak anan nga anà
Mbərom pə ɓəzlom a manay a anan, əna
kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man
sə həran nga anà Mbərom kərtek nà, si à
Urəsalima.»
21 Yesu a jan, a wa: «Uwar, təma 'am
a nen sa jak həna ata awan: Alay awan
i sla azanan, ki həren anan nga anà
Bəbay Mbərom nà, à ɓəzlom a anan ɗəkɗek
sabay, kwa à Urəsalima taayak sabay re.
22 Kwanay Samariya ahay aday nà, kə
sənen ɗowan a kwanay sə həran nga ata
bay. Əna manay Yahuda ahay nà, ma san
ɗowan a manay sə həran nga ata zle, anga
Mbərom a tam anan ɗo ahay nà, tə alay
a manay Yahuda ahay. 23 Aday, alay a i
nay ahay mba, kà slak coy aɗəka, Apasay
Cəncan a, sa kay anan ɗiɗem ana Mbərom
ata, i sənan anan zek anà ɗo ahay. Natiya
awan, ɗo sa ɗaf nga pə Mbərom tə ɗiɗem
ataya ti san sə həran nga pa man pa man

* **4:5** Ca pə Laataanooji 33.19.

ahay fok. Anga a nan anà Mbərom awan nà, ɗo sə həran nga matanan ataya awan.
24 Mbərom nà, apasay sə varan sifa anà ɗo ahay. Ɗo ahay ti həran nga nà, tə ɗiɗem a aday tə məgala sə Apasay Cəncan a re.»
25 Uwar ata a mbəɗahan apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kà nak coy nà, i ɗakak uko anan way ahay fok.»
26 Natiya, Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»
27 Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tə canan anà Yesu winen apan i ja 'am tu ɗo uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday ɗowan kwa kərtek kà cəcihek pə uwar ata wa sa jəka: «Kə pəlay panan maw?» nà, ibay. Kabay, ɗowan sa jan anà Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» ɗukwen, ibay re.
28 Uwar ata a dazlan nà, a mbəsak anan kəlawa anahan pə kurok, a nay agay, a jan anà ɗo ahay, a wa: 29 «Hayak ikwen ahay aday, cen pə ɗowan inde, u jo həna way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga nə winen Almasihu dəge?»
30 Ɗo ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pə cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

31 A alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mənjœk aday.»
32 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənen bay.»
33 Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Ɗowan kà varak anan ahay way sa pa dəge?»
34 Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, aɗəfan apan anà ɗo sə slənay ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan. 35 'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: “A mbəsak həna kiya fuɗo, way ahay ti saa nah, aday saa car.” Aya ənа nen ni jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kà nahak, kà slak sa car coy. 36 Ɗo sa car ndaw à guvo su ɗo nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njaɗ magwagway anahan pə ɗowan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, ɗo sa njaɗ sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday ɗo sa casl pi zek tu ɗo sa car tâ taslay mivel cew maya awan. 37 'Am sə jike inde asa, a ja nà: “Ɗo sa casl winen cara, ɗo sə halan nga ɗukwen, winen cara.” Winen ata nà, 'am ɗiɗem awan. 38 Na slan kwanay nà, saa cəray à man aday kwanay kə cislen bay ata wa. Ɗo maza aya sa casl, kwanay ɗukwen kə njiɗen anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə ɗəfak nga pə Yesu

39 Ɗo sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa ɗaf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» 40 Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan â njahay tə tinen mba. Yesu a njahay àga tinen kutok luvon ahay cew. 41 Ɗo ahay bayak a tə ɗəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənek 'am anahan. 42 Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Həna nà, mə ɗəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma ɗaf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənek 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, ɗo sa tam anan ɗo ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana ɗo si mer su way ana bahay inde

43 Pə dəɓa à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile.
44 Yesu a kà jak, a wa: «Ɗo ahay ta gan nga anà 'am ana ɗo maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Ənа ù kon anahan a nà, ɗowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»
45 Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, ɗo sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsalima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.
46 Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbəɗa anan a'am mahay awan ata awan. Ɗowan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen ɗo si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana ɗowan ata winen ɗəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.
47 Ɗowan ata a slәne sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday ki saa mbəro anan wan uno inde mə nahay a, winen ɗəvac awan, i mac coy.»

48 Yesu a jan, a wa: «Ki ɗəfen upo nga fan
bay, si ki cinen anan anà masuwayan ahay
aday ɗaw?»
49 Ɗowan ata a mbəɗahan apan kutok, a
wa: «Hayak àga nen aday. Wan uno ata i saa
mac.»
50 Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kà
mbərak!»
Winen a ɗaf nga pa 'am ana Yesu ata
awan, a zla way anahan agay kutok.
51 Winen pə cəveɗ sa zla agay mba, ɗo
anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan
anak nə kà mbərak coy!»
52 Ɗowan ata a cəce patan wa: «A njaɗ sa
man uda awan nà, siwaw?»
Tə mbəɗahan apan: «Avaɗ a sə ipec,
tə njamde kərtek, nga sə ɓərazl a ndalay
panan nà, na.»
53 Bəbay a wan ata, a may anan ahay à
nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kà
mbərak» ata nà, kəslsla alay ata acəkan. Ta
ɗaf nga pə Yesu tu ɗo su doh anahan ahay
fok.
54 Masuwayan a Yesu sa ga ata nà, winen
mə slala cew a sə təra à Galile. A təra pə
dəɓa anahan sa may ahay à Yahudiya wa
ata awan.

5

Yesu a mbar ɗowan a inde mə təra à məndak awan

1 Pə dəɓa anahan a wa mənjœk nà,
Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsalima.
Yesu ɗukwen a zla ite. 2 A man ata nà,
məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə
Təman ahay. Dəlov a inde ma la awan,
aday ta ga apan galak ahay ɗara tew. A'am
ata nà, tə ngaman Baytizata ta 'am sə
Yahuda ahay nà, na. 3 Ɗo sə ɗəvac ahay
cara cara bayak a mə nahay aya ù vo sə
galak ataya awan: hurof ahay, vədal ahay,
pi zek tə ɗo sə jəje ahay. [Tinen apan ti ba,
hinahibay a'am i ɓal, 4 anga pac a hinen
ahay nà, maslay a Mbərom a dazay ahay à
a'am ata inde, i ɓal anan. A'am ata kà ɓəlak
nà, ɗowan a sa lah uda pa 'am ata cəna,
winen kà mbərak à ɗəvac anahan wa, kwa
â ga nə ɗəvac wura wura fok.]
5 Ɗowan a inde ɗəvac awan à man ata, kà
gak à ɗəvac inde ava kwa kuro maakan nga
anahan a jəmaakan. 6 Yesu a canan cəna, a
san zle, ɗəvac kà njahak apan. Anga nan, a
cəce panan: «A nak sa mbar à ɗəvac anak
wa ɗaw?»
7 Ɗowan ata a mbəɗahan apan, a wa:
«Wan ada, ɗowan uno inde saa zla nen à
a'am inde, ibay. A'am kà ɓəlak dəp nà, kwa
nâ rəzlen à nga wa kəma kəma ɗukwen, ɗo
maza awan i luho uda awan.»
8 Yesu a jan asa: «Slabak, gəɓa lala anak,
zla way anak kutok.»
9 Ɗowan ata a mbar ca, a gəɓa lala ana-
han, a zla təpa təpa.
Cəkəbay, pac ata nà, luvon sa man uda
awan. 10 Anga nan, bahay sə Yahuda ahay
ta jan anà ɗowan ata awan: «Biten nà,
luvon sa man uda awan. Cəveɗ anak inde
sə tavak lala anak pa nga ibay.»
11 Winen ite a mbəɗahan atan apan, a
wa: «Ɗowan a sa mbar nen ata u jo nà, gəɓa
lala anak, zla way anak.»
12 Ɗowan ataya tə cəce panan, ta wa:
«Ɗowan a sa jak: “Gəɓa lala anak, zla” ata
nà, wayaw?»
13 Ɗowan ata ɗukwen a san sa mbar anan
nə wayaw bay. Bina Yesu a ɗukwen kà
zlak way anahan à man ata wa səmaɗ bəse,
anga ɗo ahay bayak a à man ata awan.
14 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a tan
ayak à nga anà ɗowan ata awan ù doh sə
mazlaɓ a Mbərom. A jan, a wa: «Həna nà, kà
mbərak. Kâ saa ga ines sabay, anga way sə
zalay winen ata â sa nay ahay apak sabay.»
15 Ɗowan ata a zla sa jan anà bahay sə
Yahuda ahay nà, sa mbar anan nə Yesu.
16 Natiya kutok, bahay sə Yahuda ataya tə
dazlan sə jugwar 'am pə Yesu wa asa, anga
a mbar anan ɗo pə luvon sa man uda awan.
17 Ənа Yesu a ɗakan atan anan lele, a wa:
«Bəbay uno nà, winen apan i ga mer su way
nə pac pac. Nen ɗukwen si ni ga mer su way
kətana awan.»
18 Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda
ataya tə zəga anan sa nan iɗe hus pa sə
pəlay sa vaɗ anan à məke aɗəka. Anga
sa jəka, winen a ga mer su way pə luvon
sa man uda ata ɗəkɗek sabay, ənа a wa
Mbərom nə bəbay anahan. Matanan, a
lavay anan nga anahan tə Mbərom.

Mbərom kà varak anan gədan anahan fok anà wan anahan

19 Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan
ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Nen, wan

a Mbərom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itəbay. Ni ga nà, way mbala ana Bəbay uno sa ga, way aday nə canak anan ata awan. Kawa ana Bəbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, 20 anga aday nà, Bəbay uno a pəlay nen, a ɗuko anan way anahan sa ga ahay fok. I ɗuko pə way sə zalay həna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cəna, ti gak ikwen masuwayan.

21 «Natiya, kawa ana Bəbay uno sə slabak anan ɗo ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan ɗukwen ni varan sifa anà ɗo kawa su no anà nen matanan re.

22 «Aday asa, Bəbay uno nà, kà pəlak sa gan sariya anà ɗowan kwa kərtek bay, əna a mbəsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan. 23 Anga aday ɗo ahay tâ həro nga anà nen wan anahan, kawa sə həran nga anà Bəbay uno sə slənay nen ata awan. Kak ɗowan a a həro nga anà nen wan anahan bay nà, a həran nga anà Bəbay uno bay re.

24 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya ɗowan a kà slənek 'am uno aday kà ɗəfak nga pu ɗo sə slənay ahay nen nà, winen kà njaɗak sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itəbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kà takasak ahay à amac wa, kà zlak à sifa inde.

25 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Alay a i slay ahay, kà slak aɗəka coy, ɗo ma mac aya ti slәne dungo uno, nen Wan a Mbərom, aday ɗo sə slәne ahay fok ti njahay uho tə sifa awan. 26 Kawa ana Bəbay uno sa mba apan sə njahay anan ɗo ahay uho ata nà, nen wan anahan ɗukwen a vuro gədan sə njahay anan ɗo ahay uho re. 27 A vuro gədan a nà, aday nâ gan sariya anà ɗo ahay, anga nen Wan su Ɗo.

28 «'Am a anan â gak ikwen masuwayan bay. Alay a awan kà slak anga ɗo ma mac aya aday tə slәne dungo uno, 29 aday ti slabakay ahay à məke a tinen ahay wa. Ɗo sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njaɗ sifa. Aday ɗo sa taa ga nə way sə cəɓan anà Mbərom ite, ti may uho nà, sariya i ban atan. 30 Na ga sariya nà, kawa ana Mbərom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nà, winen lele, anga nen na ga way sa nga uno bay. Na ga nà, way mbala ana ɗo sə slənay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Ɗo sə side ana Yesu ahay

31 Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anà nga uno nà, ata side uno kà zlak tə ɗiɗem a bay asanaw. 32 Əna ɗowan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nà, tə ɗiɗem awan. 33 Kwanay awan, kə slənen ɗo pə cakay ana Yuhana, kà jak ikwen side anahan, aday side anahan nà, ɗiɗem awan. 34 Abay nə pəlay side su ɗo zənzen a bay. Əna na ja pə Yuhana ata nà, aday kâ təmen à amac wa. 35 Anga Yuhana kà tərak nà, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jiyjay anahan ata kà zlak ikwen à nga, əna à alay a inde mənjœk coy.

36 «Aya əna, 'am sə side uno inde sə zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sə side ata nà, mer su way a Bəbay uno su jo: “Ga anan!” ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nà, anga saa side, nen na nay ahay nə pə cakay ana Bəbay uno wa.

37 «Abay Bəbay uno ɗo sə slənay ahay nen ata ɗukwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kə slənen anan dungo anahan itəbay, aday kula kə cinen anan bay re. 38 Kula kə bənen 'am anahan à mivel a kwanay inde bay, anga kə ɗəfen nga pi nen, ɗo anahan sə slənay ahay à wulen a kwanay ata bay.

39 «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nà, ki njiɗen wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata ɗukwen a təker nà, 'am sə side sa ga pi nen a re. 40 Əna, a nak ikwen sa nay ahay pə cakay uno aday kâ njiɗen sifa ɗiɗem ata bay re.

41 «Nə pəlay sa njaɗ mazlaɓ pə ɗo ahay wa bay. 42 Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kə pəlen Mbərom bay. 43 Na nay ahay nà, à sləmay ana Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kə ngəmen sə təma nen bay re. Aday, kak ɗowan a maza â nay ahay ta 'am sa nga anahan həna nà, ki təmihen anan, winen aɗəka nà, tə alay cuwcew awan. 44 Kwanay kə pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sə ɗo ahay. Aday

ki mben apan sa ɗaf upo nga nà, kəkəma asanaw?
45 «Kâ sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pə cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Ənа Musa, ɗo a kwanay sa ɗaf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. 46 Aday abay kə ɗəfen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki ɗəfen nga hənа pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday ɗukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. 47 Natiya, kak kə ɗəfen nga pə way mbala anahan mə vinde aya bay nà, ki i mben apan sa ɗaf nga pa 'am uno bay re.»

6

Yesu a varan way sa pa anà ɗo ahay ti ga mbulo ɗara
Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sə Galile a inde, a zla pa day uho. Tə ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. 2 Ɗo ahay tə pərahan azar bayak awan, anga tə canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay.
3 Yesu a ján way anahan à ɓəzlom tə njavar anahan ahay, tə njahay à man ata awan. 4 Azar uko sə Pasəka ɗukwen i sla bəse. 5 Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà ɗo ahay bayak a tinen apan ti nay pə cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Ɗi njaɗ sə sukumay ahay way sa pa sə varan anà ɗo ahay a anan fok awanaw?» 6 A cəce ata nà, aday â san way mbala a Filip saa mbəɗahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.
7 Filip a mbəɗahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka ɗi varan way sa pa anà man su ɗo a anan nà, kwa dala sə *dinar** səkat cew ɗukwen i sla awan bay asanaw!»
8 Mərak ana Simon Piyer a inde, tə ngaman Andəre, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: 9 «Wan inde hənа à man a anan, tapa sə pen ahay inde apan ɗara. Kəlef ahay ɗukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su ɗo a anan anaw?»
10 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù ɗo a anaya fok tâ njahay a məndak.»
Gujeɗ inde məngəɗez a à man ata awan. Ɗo ahay tə njahay apan kutok. Ɗo ahay à man ata ɗukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ɗəkɗek aday nà, ta ga mbulo ɗara.
11 Yesu a gəɓa anan tapa sə pen a ɗara ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom aday a gəzlan anan anà ɗo ahay. A ga anan tə kəlef ɗukwen matanan. Kuwaya kà njaɗak kawa sa nan.
12 Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sə pen mə mbəsak ata awan, anga aday â sa nes bay.» 13 Tə halan nga anà mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.
14 Ɗo ahay sə canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tə ɗiɗem awan, ɗowan a anan nà, i ga nà, winen ɗo maja'am a Mbərom saa nay ahay pə daliyugo azanan ata awan.»
15 Yesu a san zle, ɗo ahay ti nay ahay saa ban anan aday ti i ɗaf anan bahay awan sə məgala. Anga nan, a zla way anahan səmaɗ à ɓəzlom maza awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray
Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

16 Natiya awan, suko a a ga cəna, njavar ana Yesu ahay tə dazay pa 'am sə a'am sə bəlay. 17 Ta ján à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. A alay ata ɗukwen, iɗe kà bənak lele coy, aya ənа Yesu winen inde tə tinen ibay hwiya. 18 A'am a ɓal tə məgalak awan, anga maɗ winen apan i ɓal bayak awan. 19 Kwalalan a haw pa nga sə a'am i ga kilomiter ɗara kabay mbərka nà, tə canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tə saray pa nga sə a'am, aday winen bəse tə tinen coy. Tinen ite tə jəjar pi zek.
20 Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kâ jəjiren bay.»
21 Natiya kutok, a nan atan sə gəɓa anan à kwalalan inde, aday kwayan'a kwalalan ata kà dəzlek pə yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

Ɗo ahay tə pəlay anan Yesu

22 Sidew a nà, ɗo sə njahay pa day sə bəlay hinen ataya tə pəlay anan Yesu. Anga

* **6:7** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

ta san zle, avaɗ awan nà, kwalalan inde nə kərtektəkke. Aday ta san zle re, Yesu nà, kà jənak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sə gəɓa ata bay. Ta zla nà, mənjəna winen. 23 Ənа kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tə dəzley ahay nà, ɗinger pa man ana Yesu sə varan tapa sə pen anà ɗo ahay ta sə ngəran anà Mbərom ata awan. 24 Ɗo ahay ta ca iɗe cəna, Yesu winen ibay, aday njavar anahan ahay ɗukwen tinen ibay. Natiya tə gəɓa kwalalan ahay sa zla a Kafarnahum saa pəlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

25 Ta njaɗ anan winen pa day uho, tə cəce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nə siwaw?»

26 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Kə pəlen nen nə, anga ki pen way həniniye, aday kə rihen re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kə sənen bay. 27 Kâ mbəɗəken sa ga mer su way sa njaɗ way sa pa sa nes ata aɗəka bay. Suwan aɗəka, gen nà, mer su way sa njaɗ way sa pa sə njahay pa sə viyviya ata awan. Way sa pa ata nà, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan nà, nen Wan su Ɗo. Anga Bəbay uno awan, kà təmahak sa ɗaf anan upo mazlaɓ anahan pə iɗe sə ɗo ahay.»

28 Ɗo ahay tə cəce panan asa, ta wa: «Mi njaɗ sa ga ma, kawa ana Mbərom sə pəlay anaw?»

29 Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbərom sə pəlay nà, ɗəfen nga pi nen, nen ɗo anahan mə slənay ata awan.»

30 Tə cəce panan re, ta wa: «Mi ɗaf apak nga ata nà, ki gan umo nə masuwayan a wuraw? Ki ga nə maw? 31 Bije a manay ahay ta pak *manu* à kiɓe. Kawa ana Deftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kiɓe. Way sa pa ata ɗukwen a dazay ahay à mburom wa.†”»

32 Yesu a mbəɗahan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sə varak ikwen way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, Musa. Ənа matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Sə varak ikwen way sa pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa nà, Bəbay uno awan. 33 Way sa pa a Mbərom saa varak ikwen ata nà, nen, ɗo sə dazay ahay pə kərngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà ɗo ahay pə daliyugo ɗukwen, nen awan.»

34 Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya biɗaw?»

35 Yesu a jan atan, a wa: «Ɗaf sa var sifa nà, nen awan. Ɗowan a kà nak pə cakay uno nà, may i han apan kula sabay. Aday ɗowan a kà ɗəfak nga pi nen ɗukwen, jom i gan kula sabay. 36 Aya ənа na jak ikwen: Kə cinen uno, ənа kə ɗəfen upo nga bay hwiya. 37 Bəbay uno kà varak uno anan kuwaya fok cəna, i nay ahay pə cakay uno awan. Aday kuwaya kà nak ahay pə cakay uno cəna, ni lar a bay. 38 Anga na nay ahay à mburom wa nà, sa naa ga way su no anà nen bay, ənа sa naa ga way sa nan anà ɗo sə slənay ahay nen. 39 Aday way ana ɗo sə slənay ahay nen ata sa nan nà, hənа: Nâ saa lize anan ɗo winen sə vuro ataya kwa kərtek bay, ənа pa pac sa ndav anan daliyugo nà, nâ slabakay atan ahay à məke wa uho. 40 Natiya awan, kuwaya kà canak uno anà nen Wan ana Mbərom, aday kà ɗəfak upo nga nà, ɗowan ata i njaɗ sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno nà, way ata awan.»

41 Anga nan kutok, Yahuda ahay tə dazlan sə gəɗan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen nà, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa ata awan.»

42 Ta wa: «Na wa, winen nə Yesu ba? Wan ana Yusufu biɗaw? Ɗa san atə bəbay anahan tə may anahan a təke biɗaw? Aka aday, i jəka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kəkəmaw?»

43 Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gaɗ azar à wulen ana kwanay ahay. 44 Ɗowan saa njaɗ sa nay ahay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata kà jərahak apan sa nay anan aday. Kuwaya ɗowan a kà njaɗak sa nay ahay pə cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. 45 Ɗo maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta

† **6:31** Ca pə Gurtaaki 16.4. ‡ **6:45** Ca pə Esaaya 54.13.

wa: “Tinen a kəzlek, Mbərom i ɗakan atan anan way.‡” Ɗowan a kà slənek 'am ana Bəbay uno, aday kà təmahak atətak way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. 46 Kula ɗowan kà canak anan anà Mbərom bay, si nen, ɗo sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canak anan à Bəbay acəkan.

47 «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Ɗowan a kà ɗəfak upo nga nà, kà njaɗak sifa sa ndav bay ata awan. 48 Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. 49 Bije a kwanay ahay ta pak *manu*§ à saf inde. Kà varak atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məcak à saf inde. 50 Yo, ɗo sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, â ga nə kuwaya i mac itəbay. 51 Nen nà, way sa pa sa nay ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Ɗowan a kà pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay. Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday ɗo ahay tâ njaɗ sifa.»

52 'Am a anaya awan a gəɓan atan ahay agaɗ azar sa ga mivel anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varak uko zek anahan aday ɗi pa nà, kəkəmaw?»

53 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Nen Wan su Ɗo nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. 54 Ənа ɗowan a kà pak zek uno aday kà sak mez uno re cəna, ɗowan ata kà njaɗak sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à məke wa pa pac ana daliyugo saa ndav. 55 Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno ɗukwen way sa sa guzgwez a re. 56 Kuwaya kà pak zek uno, kà sak mez uno nà, winen kà japak ti nen; nen nə japak tə winen re. 57 Bəbay uno, ɗo sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kà pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

58 «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bije a kwanay ahay nà, ta pak *manu* sə dazay à mburom wa à saf inde. Aday pə dəɓa anahan a wa ɗukwen, tə məcak fok re. Aya ənа, kuwaya ɗowan a kà pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

59 A alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà ɗo ahay ata awan

60 Ɗo ahay bayan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə slәne 'am ataya cəna, ta wa: «'Am anaya ma da 'am aya awan. Waya sa mba apan sə təma kətanan anaw?»

61 Yesu a san zle tinen apan ti gəɗan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kà mbəɗahak ikwen anan ajalay nga a kwanay ɗaw? 62 Aday, azanan kə cinen anan anà nen, Wan su Ɗo, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəma asanaw? 63 Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su ɗo zənzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəɓay ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. 64 Ənа, ɗowan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta ɗaf upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata ɗukwen Yesu a san ɗo saa ɗaf apan nga tə ɗiɗem a bay ataya zle, aday a san ɗowan a saa ga apan ɗaf ata zle re.

65 Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen, na wa: “Ɗowan saa njaɗ sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kà jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.”»

66 A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

67 Kutok, Yesu a jan anà ɗo maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay ɗukwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re ɗaw?»

68 Simon Piyer a mbəɗahan apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. 69 Aday manay ma ɗaf apan nga, ma san zle, iken nà, ɗo cəncan a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

70 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay ɗowan

§ **6:49** Manu nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

a kwanay a kərtek a nà, winen bahay sə setene awan.»
71 A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sə ngaman Yudas ata awan. Anga kwa â ga nà, Yudas kà tərak ɗo kərtek à wulen sə njavar ahay kuro nga cew ataya wa ɗukwen, saa ga ɗaf pə Yesu nà, winen awan.

7

Mərak ana Yesu ahay tə ɗəfak apan nga bay

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sə Galile fok. A nan abay sa zla pə daliyugo sə Yahudiya bay, anga a nan anà bahay sə Yahuda ahay sa vaɗ anan.
2 Aya əna, azar uko sə jawjawa ahay winen bəse nà, 3 mərak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sə Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tâ canan anà mer su way anak ahay. 4 Ɗowan a, a nan ɗo ahay tâ san anan nà, a ɗer zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asənə, ga atan pə iɗe sə ɗo ahay fok.»
5 Kwa mərak aya ɗukwen tə ɗəfak apan nga bay.
6 Yesu a jan atan: «Kà dəzlek pə alay uno təɗe ata fan bay. Pə kwanay nà, alay wura wura cəna təɗe, əna kətanan bay. 7 Ɗo sə daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen iɗe itəbay. Nen a nà, ɗo sə daliyugo ahay ti no iɗe anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nà, tinen lelibay. 8 Kwanay nà, zlen à man sə azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kà dəzlek fan bay.»
9 A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay à Galile.

Yesu winen à azar uko sə jawjawa ahay

10 Pə dəɓa ana mərak a Yesu ahay fok sa zla à azar uko nà, Yesu a ɗukwen a zla cite. Əna kà kak anan zek anà ɗo ahay bay.
11 Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay anan à wulen sə ɗo ahay wa à man sə azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?» 12 Ɗo ahay tə səsœk a səsœk à wulen a tinen ahay inde. Ɗo a azar aya ta wa: «Winen ɗo lele awan.» Ɗo a azar aya ɗukwen ta wa: «A'ay, winen apan i lize anan ɗo ahay aɗəka.» 13 Əna ɗowan sa ja 'am ataya tə njezlnjezlezl a ɗukwen ibay, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.
14 Natiya awan, luvon sə azar uko ahay ta zla panan əngal nà, Yesu a zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, a dazlan sə tətakan anan way anà ɗo ahay. 15 A gan masuwayan ana bahay sə Yahuda ahay. Anga nan tə cəce, ta wa: «Ɗowan a anan kà jingek bay kutok nà, a njaɗ mərike kawa hənа anan nə kəkəmaw?»
16 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Way nen sa ta jak ikwen ata nà, a nay ahay ǐ nen a wa bay, əna a nay ahay nà, ù ɗo sə slənay ahay nen ata wa. 17 Kuwaya, kak ɗowan a kà təmahak sa ga mer su way kawa sa nan anà Mbərom cəna, i san sə gəzla way ahay pi zek wa. Matanan, kak na ja 'am ana Mbərom, kabay na ja 'am sa nga uno, aday tə məgala uno nà, i san kutok. 18 Kuwaya, kak a ja nà, 'am sa nga anahan, i pəlan mazlaɓ anà nga anahan. Əna kuwaya kà pəlak sə həran nga anà ɗo sə slənay anan ahay nà, ɗowan ata ɗukwen, ɗo ɗiɗem awan, mungwalay inde apan ibay. 19 Na wa, Musa kà varak ikwen Tawrita à alay inde ba? Əna ɗowan kwa kərtek sə ɗəfan apan nà, ibay asanaw? Kə pəlen sa vaɗ nen nà, angamaw?»
20 Ɗo ahay tə mbəɗahan apan kutok, ta wa: «Setene inde anak à nga dəge, nga i vawak kələɗaw! Waya sə pəlay sa vaɗ iken anaw?»
21 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Na ga way kərtektəkke cəna, kà gak ikwen masuwayan jiga awan. 22 Musa a jak ikwen nà, 'am sa gaɗ mədəndalas. Cəkəbay, sə dazlan nə Musa bay, əna bije ahay kwakwa tə lahak anan apan. A wa, kâ gəɗan anan mədəndalas à wan ana kwanay ahay pə luvon jəmaakan anahan sə wahay anan. Anga nan, kwa â ga nə pə luvon sa man uda dəp nà, kwanay apan ki gəɗen anan mədəndalas anà wan a kwanay a re. 23 Kə gəɗen anan mədəndalas anà wan, aday kâ sa mbəsiken anan 'am ana Musa à dəɓa bay, kwa â ga nə luvon sa man uda nà, na. Aday, a cəɓak ikwen anà kwanay pi nen, anga na mbar anan zek su ɗo zənzen a təsœs fok pə luvon sa man uda nà, angamaw? 24 Mbəsiken sə gəɗan azar anà ɗo pə

way sa ca apan tə iɗe, əna sənen anan way ataya tə dìɗek aya aday.»

Yesu nà, Almasihu ɗaw?

25 Do ahay à wulen su ɗo sə Urəsalima ataya ta wa: «Na wa, Yesu nà, winen ɗo abay tə pəlay sa vaɗ anan ata ba? 26 A ja 'am tə njezlnjezlezl awan. Dowan sə gafan 'am ibay. Natiya awan nà, ɗo a mənuko məceɗ aya ta san zle winen nə Almasihu ɗaw? 27 Aya əna, kak winen nə Almasihu nà, ɗowan i san man anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday ɗowan a anan ata nà, ɗa san man anahan a zle asanaw!»

28 A alay ata nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà ɗo ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. A zəga anan tə dungo mə təɓa lele, a wa: «Kə sənen nen zle ɗaw? Aday kə sənen man uno sa nay wa ata zle ɗaw? Na nay nə gəɓay nà, 'am sa nga uno bay. Dowan a sə slənay nen ata nà, ɗo dìɗem awan. Aka aday, kə sənen anan bay asanaw? 29 Nen nà, na san anan zle, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Sə slənay ahay nen nà, winen awan.»

30 Tə pəlay sa ban anan à man ata kutok, əna ɗowan kà njaɗak sə laman bay, anga kà slak pə alay anahan a bay. 31 Cəkəbay, ɗo ahay bayak a tə ɗəfak apan nga, ta wa: «Almasihu a kà sak a nay ahay nà, i ga masuwayan ahay sə zalay ɗowan a anan kələɗaw?»

Farisa ahay ta slan ɗo ahay saa ban Yesu

32 Farisa ahay tə sləne asəsœk 'am sə ɗo ahay ata pə Yesu nà, tə halay nga tə bahay sə gəɗan dungo anà way ataya awan. Aday tə jəjem 'am, ta slan ɗo sa ba pu doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay saa bənay anan.

33 Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tə kwanay mənjœk mba. Pə dəɓa anahan a wa nà, ni ma pə cakay ana ɗo sə slənay ahay nen. 34 Ki i pəlen nen, ki njiɗen nen sabay, anga ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.»

35 Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mənuko saa mba apan sa njaɗ anan itəbay ata kəlanaw? Aday i zla àga Yahuda ahay tinen à wulen sə Gərek ahay ata ɗaw? I zla saa ɗakan atan anan way anà Gərek ahay dəge? 36 Winen awan a wa: "Ki pəlen nen, aday ki njiɗen nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay." A nan sa ja aday nə maw?»

Zəlaka sə a'am sa var sifa

37 Luvon sa ndav anan azar uko cəna, a zalay luvon azar aya tə mazlaɓ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sə ɗo ahay. A ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cəna, â nay ahay pə cakay uno, aday i sa a'am. 38 Aday ɗowan a kà ɗəfak upo nga, "mivel anahan i təra kurok sə a'am sa var sifa, i haw kawa zəlaka." Deftere a Mbərom a ja nà, na.»

39 Yesu a ga jike ata nà, pə Apasay Cəncan awan, apasay mbala ɗo sa ɗaf apan nga ahay saa njaɗ ata awan. A alay ata nà, ɗo anahan ahay tə njaɗak Apasay Cəncan ata fan bay, anga Yesu a ɗukwen kà zlak à man sə mazlaɓ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde anà ɗo ahay

40 Do azar aya tə slәne 'am ataya cəna, ta wa: «Tə dìɗem awan, ɗowan a anan nà, ɗo maja'am a Mbərom a mənuko sa ba ata awan.»

41 Do maza aya ite ta wa: «Winen nà, Almasihu asanaw!»

Do hinen ahay asa ta wa: «Kəmaya, Almasihu sa maw! Winen nà, i nay ahay à Galile wa bay asanaw? 42 Deftere a Mbərom a ja nà, Almasihu i təra nà, ɗo sə slala ana Dawuda*, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.† Matanan biɗaw?»

43 Mawrasan a zlan à mivel inde anà ɗo ahay anga Yesu cərkəke. 44 Do azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna ɗowan kà njaɗak sə laman bay.

Bahay sə Yahuda ahay tə ɗəfak nga pə Yesu bay

45 Yawa, ɗo maslan ahay ta may ahay pə cakay ana bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, tinen pə kərtek a tə Farisa ahay. Tinen ite, tə cəce pu ɗo maslan ataya wa: «Kə bənen anan ahay Yesu a bay nà, anga-maw?»

* **7:42** Ca pə 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5. † **7:42** Ca pə Mika 5.1.

46 Ɗo maslan ahay tə mbəɗahan atan
apan, ta wa: «Kula, ɗowan saa njaɗ sa ja 'am
kawa ɗowan ata nà, ibay.»
47 Farisa ahay tə cəce patan wa: «Kwanay
a ɗukwen kə pərihen anan azar anà mung-
walay anahan aya re kələɗaw? 48 Ɗowan
inde kərtek à wulen sə məceɗ a mənuko
ahay wa, kà ɗəfak nga pə ɗowan ata nà,
inde ɗaw? Kabay à wulen sə Farisa ahay
wa nà, inde kələɗaw? 49 Ɗo sa ɗaf apan nga
ataya nà, ɗo kəriya aya awan, anga tinen
ta san Tawrita bay. Aday ɗukwen tinen mə
tahasl aya awan.»
50 Natiya, ɗowan a inde tə ngaman
Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen nà,
ɗowan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata
awan. Winen a jan atan, a wa: 51 «Tawrita
ana mənuko kà varak uko cəveɗ sa gan
sariya anà ɗo matanan bay. Aɗəka bay,
ɗĩ lah nà, sə slənе anan 'am anahan ahay.
Aday ɗi saa san 'am anahan tə way anahan
sa ga ahay nà, na!»
52 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Iken
ɗukwen ka nay à Galile wa ɗaw? Jinge
Deftere, ki tan à nga à man inde, ɗo
maja'am a Mbərom kwa kərtek a nay à
Galile wa nà, ibay asanaw!»
[53 Natiya awan, kuwaya a zla way ana-
han agay,

8

1 əna Yesu nà, a zla way anahan à ɓəzlom
sə Ulivet.

Uwar sa jáŋ uho

2 Sidew a awan kutok, Yesu a wule ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom asa. Ɗo ahay fok tə
halan nga pə cakay. A njahay kutok, a
dazlan sə ɗakan atan anan way.
3 Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa
ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban
anan tinen pi zek tu ɗo. Tə tavay anan pa
'am sə ɗo ahay, 4 aday ta jan anà Yesu kutok:
«Miter, mə bənay ahay uwar a həna, winen
apan i ga mədigweɗ, bina, tə nahak tu ɗo.
5 A Tawrita a mənuko inde, Musa a ja nà,
uwar kawa winen a anan nà, mâ tar anan
tu kon, aday â mac. Aday iken ka ja nə
maw?»
6 Ta ja matanan nà, aday tâ njaɗ apan
cəveɗ sa ban anan pə kwande. Kak kà jak
atan awan a nà, ti mba apan sa gan apan
sariya.
Yesu a kuɗœk, a vinde awan a à məndak
ta wan sə alay.
7 Tinen ite, hwiya tə pərahan azar sə cəce
way ahay.
Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan
atan: «Ɗowan a inde à wulen a kwanay,
kula kà gak ines bay cəna, â lah sə taran kon
awan...»
8 A kuɗœk asa, a vinde awan a à məndak
maza awan.
9 Ɗo sə bənan ahay uwar ataya tə slənе
'am ata cəna, ta zla way a tinen fok suɗuk
suɗuk suɗuk, ɗo məceɗ aya ta lah pa 'am.
Mə mbəɗek a à man ata awan nà, Yesu tə
uwar ata coy. 10 Yesu a cakaf nga asa, a cəce
panan: «Uwar, ɗo ataya tinen ahaw? Ɗowan
sa ban iken tə sariya inde kwa kərtek ibay
ɗaw?»
11 Uwar ata a mbəɗahan apan, a wa:
«Mazar, ɗowan inde kərtek ibay!»
Yesu a mbəɗahan apan kutok: «Zla way
anak, kâ sa ga ines sabay. Nen ɗukwen ni
gak sariya bay.»]

Yesu nà, winen jiyjay sə dəvan anà daliyugo

12 Yesu a dazlan sa jan 'am anà ɗo ahay
maza awan, a wa: «Nen nà, jiyjay sə dəvan
anà daliyugo. Kuwaya ɗowan kà pərahak
uno azar nà, i njaɗ jiyjay sa var sifa, winen
i zla à luvon inde itəbay.»
13 Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side
anà nga anak ata nà, ata side lele kutok
ɗaw? Wita nà, 'am anak kà tərak kəriya
awan.»
14 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Kwa â ga
həna, nen nə siden anà nga uno, side uno
nà, lele awan hwiya, anga na san man uno
sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa
zla ata zle re. Ənа kwanay nə kə sənen man
uno sa nay ahay wa ata bay, aday kə sənen
man uno saa zla ata bay re. 15 Kwanay aday
nà, ki gen anan sariya anà ɗo nà, sa zlan
à nga anà iɗe su ɗo zənzen awan. Nen ni
gan sariya anà ɗowan itəbay. 16 Kwa nâ gan
sariya anà ɗowan a ɗukwen, sariya uno
cəna, hwiya winen lele awan. Lele awan,
anga na ga sariya awan nə taayak uno a
bay. Manay maya tə Bəbay uno a sə slənay
ahay nen ata awan. 17 Way inde mə vinde

a à Deftere sə Tawrita a kwanay, a wa: Kak ɗo ahay cew ta gak side pə way kərtek a nà, side a tinen ata nà, lele, aday dĩɗem a acəkan.* 18 Nen na gan side anà nga uno. Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata ɗukwen winen apan i ga upo side re.»

19 Natiya awan asa tə cəce panan: «Bəbay anak a nà, winen ahaw?»

Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kə sənen nen bay. Anga nan, ki sənen Bəbay uno bay re. Abay kə̂ sənen nen nà, ki sənen bəbay uno awan re.»

20 Yesu a ja 'am anaya nà, winen ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Winen mə tavay a à man sə kukwar sa pak dala. Əna ɗowan kə bənak anan bay, anga alay anahan a kà slak fan bay.

Yesu nà, ɗo sə daliyugo a anan bay

21 Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pəlen nen, əna ki məcen à atahasl ana kwanay inde. A man uno saa zla ata nà, ki mben apan sa zla itəbay.»

22 Yahuda ahay tə cəce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: "Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay." I zla saa vaɗ a nga anahan kələɗaw?»

23 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Kwanay ki nen nà, à dəlon wa, pə daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay ɗo sə daliyugo a anan, nen nə ɗo sə daliyugo a anan itəbay. 24 Anga nan ɓa na jak ikwen: "Ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde." Kak kə ɗəfen nga pi nen, nen nə nen, bay nà, ki məcen ĩ ines ana kwanay ahay inde acəkan.»

25 Tə cəce panan kutok: «Iken nə wayaw?»

Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen nà, ɗo nen sa jak ikwen apan kurre pə dəlen a wa ata awan. 26 Way ahay inde bayan a təɗe ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a təɗe ni gak ikwen apan sariya re. Əna ɗo sə slənay ahay nen nà, ɗo dĩɗem awan. Nen apan ni ɗakan anan anà ɗo sə daliyugo ahay nà, way kawa nen sə slənay ahay pə winen a wa ataya awan.»

27 Tə sənak sa jəka, a jan atan nə pə Bəbay anahan Mbərom nà, ta san bay. 28 Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kə liwen nen à mburom, nen Wan su Ɗo nà, ki i sənen, nen nà, nen kutok. Ki sənen nà, na ga awan inde ta nga uno nà, ibay. Əna na jak ikwen nà, way ana Bəbay uno sə tətuko anan ahay ata awan. 29 Ɗo sə slənay ahay nen ata, winen ti nen. Kà mbəsakak nen taayak uno bay, anga na ga nə hwiya way sa zlan à nga.»

30 A alay ana Yesu sa ja 'am ataya nà, ɗo ahay bayak a tə ɗəfak apan nga.

Ɗo sə agay tə ɓile ahay

31 Yesu a dazlan, a jan 'am anà Yahuda aya aday tinen nà, tə ɗəfak apan nga ataya awan: «Kak kə ɗəfen apan nga pə way nen sa jak ikwen ataya nà, ata ki təren njavar uno ahay tə dĩɗem aya awan. 32 Natiya ki sənen dĩɗem sə way ahay aday i i təmay ahay kwanay à ɓile ahay wa.»

33 Tinen ite tə mbəɗahan apan, ta wa: «Manay awan aday nà, ɓile ahay kələɗaw? Na wa manay nà, wan ana Ibərahima ahay kutok nà, mə təra ɓile aya asa aday nà, kəkəmaw?»

34 Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tə dĩɗem a həna: Kuwaya kà gak ines nà, ines i lavan nga, anga winen ɓile anahan. 35 Ɗo ɓile a nà, i njahay pi zek tu ɗo su doh ahay hwiya itəbay. Aya əna, wan sə agay, winen mə baslay a nà, à wulen su ɗo su doh aya hwiya. 36 Kak nen, Wan a Mbərom, nə təmak ahay kwanay à ɓile ata wa nà, kwanay ɓile ahay sabay tə dĩɗem awan. 37 Aday nà, na san kwanay biɗaw? Kwanay zaav ana Ibərahima ahay. Aday həna a nak ikwen sa vaɗ nen nà, anga kə təmihen 'am uno ahay bay. 38 Nen apan ni ja nà, way kawa ana Bəbay uno sə ɗuko anan, aday kwanay ɗukwen ki gen nà, way mbala a bəbay a kwanay a re cite.»

39 Tə mbəɗahan apan anà Yesu kutok, ta wa: «Bəbay a manay nà, Ibərahima.»

Yesu a jan atan asa: «Abay kə̂ təren zaav ana Ibərahima ahay tə dĩɗem a nà, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. 40 Nen na jak ikwen anan dĩɗem sə way nen sə slənay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pəlen sa vaɗ nen məsinde awan hwiya. Ibərahima nà, kà

* **8:17** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

gak matanan itəbay. 41 Kwanay apan ki gen
nə mer su way ana bəbay a kwanay ahay.»
Ɗo ataya tə mbəɗahan apan: «Manay nə
məgəjara aya bay, anga bəbay a manay
inde kərtek nà, winen Mbərom.»
42 Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay
tə ɗiɗem a kwanay wan ana Mbərom ahay
nà, ki pəlen nen lele, anga na nay ahay nə
pə cakay anahan a wa. Na nay ahay aday
nà, ta nga uno a ite bay, Mbərom a sə slənay
ahay nen. 43 Kə sənen way nen sa jak ikwen
ata bay nà, angamaw? Anga a nak ikwen
sa pak sləmay pa 'am uno bay.
44 «Bəbay ana kwanay nà, Fakalaw. A
nak ikwen sa ga mer su way a bəbay a
kwanay a sə pəlay. Winen nə ɗo sa vaɗ
nga su ɗo kurre way anahan. Aday kula kà
jak ɗiɗem itəbay, anga abay ɗiɗem a inde
à winen ibay wanahan. A gaɗ mungwalay
nà, ata way sə mivel anahan ɗiɗem a ite.
Anga winen mungwalay awan, bəbay sə
mungwalay ahay.
45 «Əna nen nà, na ja ɗukwen ɗiɗem. Kə
təmihen 'am uno bay nà, anga nan. 46 Waya
à wulen a kwanay i mba apan sa jəka nen,
Yesu, na gak ines anaw? Ibay! Aday kak
na jak ikwen nə ɗiɗem sa 'am ahay nà,
kə təmihen anan bay angamaw? 47 Ɗo
a Mbərom nà, i pak sləmay pa 'am ana
Mbərom ahay. Kwanay aɗəka nà, ɗo a
Mbərom ahay bay. Anga nan, kə pəken
sləmay pa 'am uno aday sə ɗəfan apan bay
nà, na.»

Ta saa wahay Ibərahima nà, Yesu winen inde coy

48 Aday bahay sə Yahuda ahay ta jan anà
Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nà, Samariya
ahay, aday ɗukwen nga a vawak asanaw!»
49 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Nga a vuwo itəbay. Nen nə həran anan
nga anà Mbərom, aday kwanay ki men nga
sə təra nen à məndak. 50 Nə pəlak anan
məduwen anà nga uno bay. Ɗo inde sə pəlo
məduwen, winen nə ɗo sa ga sariya. 51 Nen
apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya
ɗowan a kà ɗəfak anan apan anà 'am uno
ahay cəna, i mac itəbay.»
52 Tinen, bahay sə Yahuda ahay ta jan ku-
tok: «Həna nà, ma san zle, nga nà, a vawak
tə ɗiɗem awan. Ibərahima kà məcak! Ɗo
maja'am a Mbərom ahay tə məcak. Aday
ka wa: "Kuwaya ɗowan kà ɗəfak anan apan
anà 'am uno cəna, i mac itəbay." 53 Bije a
manay Ibərahima aɗəka nə kà məcak, aday
iken kə zalay anan ɗaw? Ɗo maja'am a
Mbərom ahay ɗukwen tə məcak, aday... ka
ca pa nga anak nà, iken waya kəlanaw?»
54 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Kak nə həran nga anà zek uno nà, ahar
nga uno kəriya awan. Ɗowan a kwanay sə
ngimen anan Mbərom a kwanay ata nà,
winen Bəbay uno. Sə həro nga ata nà,
winen awan. 55 Kwanay kə sənen Mbərom
bay. Nen nà, na san a zle. Na sak a jəka na
san anan bay nà, ata nə tərak ɗo kərtek a tə
kwanay, ɗo sə mungwalay ahay. Aya əna,
na san anan zle, nə ɗəfan apan aɗəka nà,
anà 'am anahan aya awan. 56 Ibərahima,
bije a kwanay ata nà, kà taslak mivel anga
saa canan anà luvon sə wahay uno. Kà
pəlak, kà njaɗak sə taslay mivel, anga kà
canak anan anà luvon ata awan.»
57 Yahuda ataya ta ma nga sə buwtay
apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa
kuro ɗara bay cəna, kə canak anan anà
Ibərahima ɗaw?»
58 Yesu a mbəɗahan atan apan kutok, a
wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna:
Tə wahak Ibərahima fan bay ata, nen nà,
nen inde coy.»
59 Ɗo ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ra kon
sa tar anan. Yesu a ɗer zek, a gəɗay ahay
səmaɗ ù doh sə mazlaƃ a Mbərom wa, a zla
way anahan.

9

Yesu a mbar anan ɗowan a inde winen mə wahay a hurof awan

1 Natiya, Yesu winen apan i zla way ana-
han à man maza awan nà, a canan anà
ɗowan a inde, mə wahay à kutov wa hurof
awan. 2 Njavar anahan ahay ta jan, ta
wa: «Miter, tə wahay anan ɗowan a anan
hurof a nà, angamaw? Anga atahasl ana
waya kərtek a anaw? Ines anahan a ɗaw,
anga atahasl ana atə bəbay anahan ta may
anahan ɗaw?»
3 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Tə
wahay anan hurof a nà, anga atahasl ana-
han bay, anga atahasl mbala ana bəbay
anahan ahay bay re. Winen mə wahay a

hurof a nà, aday məgala ana Mbərom â kay ahay zek pə iɗe sə ɗo ahay tə winen.
4 Həna nà, man i pec mba ata nà, guko mer su way mbala ana ɗo sə slənay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nà, guko mer su way aday, bina ɗowan saa mba apan sa ga mer su way à luvon inde nà, inde sabay.
5 A alay a nen pə daliyugo a anan mba ata nà, nen nə jiyjay sə dəvan à daliyugo.»

6 Pə dəɓa anahan sa ja 'am ata wa nà, Yesu a təfe məne à məndak, a laɓ anan yugo, a slərɓan anan pə iɗe anà hurof ata awan, aday a jan:
7 «Zla, kaa banay iɗe a dəlov sə ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan».

Hurof ata a zla à Silowam, a banay anan iɗe anahan. A may ahay nà, a canan iɗe zle coy kweler kweler.

8 Ɗo sə məsudoh anahan ahay, pi zek tu ɗo sa taa canan winen apan i rəke way ataya, ta wa: «Na wa, ɗo sa taa njahay sə rəke way ata ba?»

9 Ɗo ahay ngal ta wa: «Winen awan dəge?»

Ɗo maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Ɗo hinen, ɗo sa ga minje tə winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

10 Tə dazlan, tə cəce panan: «Iɗe anak ahay tə təɓa nà, kəkəmaw?»

11 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Ɗowan a inde tə ngaman Yesu, a laɓ yugo mənjœk, a slərɓo anan iɗe, aday u jo: “Zla à dəlov sə ngaman Silowam ata awan, ka saa banay iɗe.” Na zla, nə banay iɗe, iɗe uno ahay tə təɓa ngurret kutok.»

12 Tə cəce panan: «Ɗowan ata həna, winen ahaw?»

A mbəɗahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tə cəce 'am pə ɗowan a iɗe anahan sə təɓa ata wa

13 Natiya, tə lagay anan ɗowan a iɗe anahan ahay sə təɓa ata pə cakay sə Farisa ahay.
14 Aya əna, pac ana Yesu sa laɓ yugo, sə slərɓan anan iɗe, aday sə təɓan anan iɗe anà hurof ata nà, luvon sa man uda awan.
15 Anga nan, Farisa ahay tə cəce pə ɗowan ata wa, ta wa: «Ka njaɗ sa ca iɗe həna nà, kəkəmaw?»

Ɗowan ata a mbəɗahan atan apan, a wa: «Ɗowan ata a slərɓo duɗo pə iɗe mənjœk, na zla, nə banay anan, iɗe uno ahay tə təɓa kutok.»

16 Ɗo ahay ngal à wulen sə Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Ɗo sa ga way matanan ata nà, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday ɗukwen a bənan bitem anà luvon sa man uda awan bay.»

Ɗo maza aya ite ɗukwen ta wa: «Kəkəmaw? Kak ɗowan a nə ɗo sə atahasl nà, i mba apan sa ga masuwayan sə way matanan kələɗaw?»

Tə gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mivel inde. Tə japak 'am pə kərtek a sabay.

17 Farisa ahay tə cəce pə ɗowan a iɗe anahan sə təɓa ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kà təɓak anak anan iɗe. Iken a, ka ja nə maw?»

Ɗowan ata a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen na ja nà: Winen nə ɗo maja'am a Mbərom.»

18 Aday məceɗ sə Yahuda ahay nà, tə ɗəfak apan nga sa jəka abay winen mə wahay a nə hurof awan bay. Anga nan, tə ngaman anà atə bəbay anahan ta may anahan awan.
19 Tə cəce patan wa: «Həna anan nà, wan ana kwanay ɗaw? Kwanay kə sənen zle winen mə wahay a nà, hurof awan ɗaw? Aday a canan iɗe həna kəkəmaw?»

20 Atə bəbay ta may anahan a tə mbəɗahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mə wahay a nə hurof a re.
21 Ənа ma san sa jəka iɗe anahan a təɓa nə kəkəmaw nà, ma san bay, aday ma san ɗowan a sə təɓan anan iɗe ata bay re. Ənа winen a aday nà, kà slak sə mbəɗahan pa 'am anà nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

22 Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nà, aday Yahuda ahay tâ njaɗ patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay ɓa ta jak à wulen a tinen inde, ɗowan a kà təmahak Yesu nə Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.
23 Natiya, atə bəbay ta may a ɗowan ata ta wa: «Winen awan aday ɗukwen kà slak sə mbəɗahan

pa 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.
24 Farisa ahay tə ngaman ayak anà ɗowan iɗe anahan sə təɓa ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am ɗiɗek awan! Manay nà, ma san zle, ɗowan a sə təɓak anan iɗe ata nə, ɗo sə atahasl.»
25 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen hurof awan, aday həna, nə canan iɗe zle. Bay nà, winen ɗo sə atahasl, kabay winen ɗo sə atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»
26 Tə cəce panan tə cəveɗ maza awan, ta wa: «A gak aday nə maw? A təɓak anan iɗe a nə kəkəmaw?»
27 A mbəɗahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sə slәne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nâ mənahan asa anaw? Kabay kwanay ɗukwen, a nak ikwen sə pərahan azar aday sə təra njavar anahan ahay kələɗaw?»
28 Tə gənahan, ta jan: «Njavar anahan aɗəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. 29 Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna ɗowan anak ata nà, ma san winen nə mayanaw bay.»
30 A mbəɗahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənen bay. Əna, iɗe uno nà, kà təɓak uno anan. 31 Ɗa san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmahan anan 'am anà ɗo sə atahasl kula bay. A təmahan a nà, 'am ana ɗo sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. 32 Kula, kwa sə dazlan anà daliyugo nà, ɗə slənek ɗo kà təɓak anan anan iɗe anà ɗo aday winen mə wahay a nə hurof a ɗaw? Ibay! 33 Kabay, kak ɗowan a anan a nay ahay nə pə cakay ana Mbərom wa bay nà, i mba apan sa ga mer su way kawa həna anan bay asanaw!»
34 Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok mə wahay a à atahasl inde kutok nà, a nak sə ɗakan umo anan nə maw?»
Coy, tə rəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.

Hurof à mivel inde

35 Yesu a slәne sa jəka Yahuda ahay tə rəzlak anan ɗowan ata à wulen a tinen wa cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə ɗəfak nga pə Wan su Ɗo ɗaw?»
36 A mbəɗahan apan, a wa: «Wan ada, ɗuko anan winen wayaw, aday ni ɗaf apan nga!»
37 Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»
38 A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, nə ɗəfak apak nga.»
39 Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nə saa ga sariya sə kataɓ anan ɗo ahay: Hurof ahay tâ ca iɗe ite; Ɗo sa ca iɗe ahay ɗukwen tâ hurof cite kutok.»
40 Ɗo à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tə slәne 'am ata cəna, tə cəce panan, ta wa: «Manay ɗukwen hurof aya ite ɗaw?»
41 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nà, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nə "Manay mə canan iɗe zle." Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

10

Ɗo sə jugwar way, tə təman anahan ahay

1 Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Kuwaya, ɗowan a winen kà zlak tə məsudoh pə təman ahay bay, əna latœk, a ján ta nga sa jal, winen nə ɗo sə akar, ɗukwen winen ɗo sə ngəzar ɗo. 2 Aday ɗo sa zla à jal inde, pə cakay sə təman ahay tə məsudoh nà, winen nə ɗo sə jugwar təman ahay way anahan.
3 «Iɗe kà cəɗek cəna, ɗo sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Ɗo sa ba pə təman ahay sə luvon, i təɓan ayak wa. Təman ahay ti slәne dungo ana ɗo sə jugwar way, aday winen i ngaman anà təman anahan ahay tə sləmay tə sləmay. I zla atan pə dədan. 4 Kà mbakak atan uho nà, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san dungo anahan a zle. 5 Əna təman ahay nà, ti pərahan azar anà ɗo aday ta san anan bay ata bay. Aɗəka bay, ti haw bugol, anga ta san dungo anahan a bay.»
6 Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tə sənak anan a ja pa maw bay.

Yesu nà, ɗo sə jugwar təman ahay lele awan

7 Yesu a pərahan azar anà 'am anahan,
ta sa jəka: «Nen apan ni jak ikwen tə ɗĩɗem
a həna: Nen nà, məsudoh sa jal sə təman
ahay. 8 Ɗo sə luho ahay ataya fok, tinen ɗo
sə akar ahay, ɗo sə ngəzar ɗo ahay. Aday
təman ahay tə slənek atan anan bay. 9 Nen
nà, məsudoh sa jal. Kuwaya ɗowan a kà
zlak à jal inde ti nen nə i tam. I njaɗ sa
zla à jal inde, i njaɗ sa nay uho, aday i njaɗ
way sa pa re. 10 Ɗo sə akar nà, a nay ahay
saa kəra way ahay ca, saa gəɗan dungo anà
gənaw ahay, aday saa lize anan way ahay.
Nen, na nay ahay aday ɗo ahay tâ njaɗ sifa,
tâ njaɗ anan nə tə dedengəlen awan.

11 «Nen nà, ɗo sə jugwar təman ahay lele
awan. Ɗo sə jugwar way lele a nà, a var
anan sifa anahan tə alay anahan awan,
anga təman anahan ahay. 12 Aya əna ɗo sə
jugwar way anga magwagway cəna, təman
aya nə si zek anahan ahay bay. Anga nan,
kà canak anan anà kəla kiɓe cəna, i haw,
i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla
kiɓe ɗukwen i ban a təman ahay, i tan atan
'am kutok. 13 Natiya awan, winen a i haw,
anga a gan may jiga nà, anà magwagway
anahan, bina anà təman ahay itəbay.

14-15 «Nen nà, ɗo sə jugwar təman ahay
lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na
san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san
təman uno ahay zle, aday təman uno ahay
ɗukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga
təman uno ahay. 16 Təman uno maza aya
inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor
a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde
re. Tinen ɗukwen ti təma 'am uno, ti japay
pə kərtek a tə təman sa jal ahay, aday ɗo sə
jugwar atan ɗukwen kərtek re.

17 «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var
anan sifa uno, aday ni njaɗ anan way uno
maza awan. 18 Ɗowan saa gəɓa anan sifa
uno nà, ibay. Nen a ni var anan tə alay uno
awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba
apan sa njaɗ anan way uno re. A nan anà
Bəbay uno, nâ ga nə matanan.»

19 Anga 'am ana Yesu ata awan,
mawrasan a zlan à mivel inde anà Yahuda
ahay asa. 20 Ɗo ahay bayak a ta wa: «Setene
inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə
pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

21 Ɗo maza aya ite ta wa: «Ɗo tə setene à
nga inde nà, i ja 'am matanan bay. A ga pə
kwanay nà, setene i njaɗ sə təɓan anan iɗe
anà ɗo hurof a ɗaw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

22 Həna nà, alay sa maɗ, aday à Urəsalima
nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga
anà doh sə mazlaɓ a Mbərom ata kà slak.*
23 Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i
bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu
ata awan.

24 Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew,
ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà,
ɗakan umo anan tə ɗĩɗek a kwa. Manay
apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə
siwaw?»

25 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Ɓa
na jak ikwen anan asanaw, əna kə ɗəfen
upo nga bay. Mer su way uno sa ga tə gədan
ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa
ja 'am pa nga uno wa ɗa. 26 Kə ɗəfen upo
nga bay nà, anga kwanay nə təman uno
ahay bay.

27 «Təman uno ahay nà, tə sləne dungo
sa 'am uno zle, aday na san atan lele re.
Tinen apan ti pəruho azar. 28 Ni varan atan
sifa sa ndav bay ata awan, natiya awan ti
mac itəbay. Ɗowan saa ngəzar atan à alay
uno wa ɗukwen, ibay re. 29 Bəbay uno sə
vuro atan ata, winen a zalan məgala anà
way ahay fok. Anga nan, ɗowan saa ngəzar
atan à alay a Bəbay uno a wa ɗukwen ibay.
30 Nen tə Bəbay uno ata nə manay kərtek.»

31 Bahay sə Yahuda ahay tə sləne 'am ata
cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza
awan†, aday sa tar anan. 32 Anga nan, Yesu
a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele
aya bayan a pa 'am ana kwanay tə məgala
ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf
gəngaf bine siwaw nà, pi mer su way wura
kərtek a anaw?»

33 Bahay sə Yahuda ahay tə mbəɗahan
apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nà,
anga mer su way anak lele aya bay, əna
anga kə jənak anan pa 'am anà Mbərom.

* **10:22** Abay doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, ɗo maniɗe ahay tə mbəzlak anan. Əna Isəra'ila ahay tə ndakak anan maza awan. Aday həna pə ava pə ava tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na. † **10:31** Ca pə Yuhana 8.59.

Iken nə ɗo zənzen awan, aday a nak sə təra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

34 Yesu a mbəɗahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nà: “Kwanay aday nà, mbərom ahay.‡” 35 Ɗa san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nà, a mbacay wa zek bay. Ɗo sə slәne 'am ataya nà, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. 36 Nen nà, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jen nà, nə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, kəkəmaw? Anga na wa, nen wan anahan ata ɗaw? 37 Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nà, kâ ɗəfen upo nga bay. 38 Aday kak na ga nà, mer su way anahan tə ɗiɗem a cəna, ɗəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə ɗəfen nga pi nen bay nà, ɗəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kâ sənen anan hwiya, Bəbay uno nà, manay kərtek awan.»

39 Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njaɗak anan bay, kà təmak patan wa.

40 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zlinder sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. 41 Ɗo ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nà, kula kà gak masuwayan ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə ɗowan a anan nà, kà tərak ɗiɗem aya awan.» 42 Ɗo maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə ɗəfak apan nga.

11

Lazarus kà məcak

1 Ɗowan a inde tə ngaman Lazarus, winen ɗəvac awan. Ɗowan ata nà, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərak anahan ahay inde dəna aya cew ɗukwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. 2 Mariyama aday nà, uwar saa mbəɗan amar pə saray anà Yesu aday sə takaɗ panan tə sibœk sa nga anahan ata awan. Lazarus a ɗəvac ata nà, mərak anahan.

3 Atə Marta tə Mariyama ta slan ɗo saa jan anà Yesu nà: «Ba Məduwen, car anak Lazarus nə winen lelibay, ɗəvac a gan.»

4 Yesu a slәne 'am ata cəna, a wa: «Ɗəvac ana Lazarus nà, ɗəvac sa mac anan bay. Əna ɗəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazlaɓ uno re, nen Wan a Mbərom.»

5 Atə Marta tə Mariyama tatə Lazarus nà, Yesu a pəlay atan nə lele. 6 Aday cəkəbay, anahan sə slәne Lazarus ɗəvac awan ata nà, kà njahak à man ata luvon ahay cew asa.

7 Pə dəɓa wa, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

8 Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay abay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re ɗaw?»

9 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Pac a dav nà, hway biɗaw? Aday kak ɗo winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nà, saray i dəcan ɗaw? Saray i dəcan bay, anga a canan iɗe zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. 10 Aya əna, ɗo sa bar à luvon inde ite nà, saray i dəcan, i slahay təktek, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

11 Pə dəɓa sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata kà njəkak ahan. Əna ni zla saa pəɗəkey anan.»

12 Njavar anahan ahay tə mbəɗahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njak ahan ata nà, i mbar asanaw!»

13 Abay a nan anà Yesu sa ja nà: Lazarus kà məcak! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

14 Yesu a jan atan anan ngəlarak kutok, a wa: «Lazarus kà məcak! 15 Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivel uno inde, anga tə way a saa təra ata nà, kwanay ki i njiɗen sa ɗaf upo nga kutok. Həna nà, zluko pə cakay ana Lazarus awan.»

16 Tomas, ɗowan a tə ngaman Didimus* anga winen muwsa ata, a jan anà azar sə njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko ɗukwen zluko saa mac tatə miter a mənuko.»

Yesu nà, winen ɗo sə slabakay anan ɗo ahay à məke wa

17 Natiya, Yesu a dəzle à Baytiniya cəna, a slәne tə zəɓak anan Lazarus à məke kà

‡ **10:34** Ca pə Jabuura 82.6. * **11:16** Ta 'am sə Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

gak luvon ahay fuɗo coy. 18 Baytiniya a
aday nà, bəse tə Urəsalima i ga nà, way sə
kilomiter ahay maakan. 19 Yahuda ahay
bayan a ta nak à məsinde ana Lazarus. Ti
i bənan mivel anà mərak anahan ahay, atə
Marta tə Mariyama.
20 Ana Marta sə sləne sa jəka Yesu kà nak
ata nà, a slabak, a zla à man anahan pə
cəveɗ. Əna Mariyama nà, winen a njahay
agay. 21 Marta a jan anà Yesu: «Abay kâ ga
inde à man a anan nà, mərak uno i mac
bay. 22 Həna ɗukwen na san zle, Mbərom
i varak way kawa ananak saa cəce panan
ata fok re.»
23 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Mərak
anak i slabakay à məke wa.»
24 Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav
anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tə ɗo
ahay fok à məke wa.»
25 Yesu a jan: «Nen nà, ɗo sə slabakay
anan ahay ɗo ma mac aya à məke wa, ɗo
sə varan atan sifa re. Kuwaya, ɗowan a
kà ɗəfak upo nga nà, i njahay uho tə sifa
awan, kwa kà məcak dəp nà, na. 26 Kuwaya,
ɗowan a tə sifa mba cəna, kà ɗəfak nga pi
nen a nà, i mac bay. Iken, kə təmahak 'am
a anan ɗaw?»
27 Marta a mbəɗa apan, a wa: «Ayaw, Ba
Məduwen, nə ɗəfak apak nga. Iken nà,
Almasihu, Wan a Mbərom a sa nay ahay pə
daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay iɗe sə ayam

28 Pə dəɓa ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a
zla pə cakay ana mərak anahan Mariyama,
a jan tə sœksœk awan: «Miter kà nak, winen
apan i ngamak!» 29 Mariyama a sləne
matanan cəna, a slabak hərom, a zla pə
cakay ana Yesu.
30 Yesu a aday nà, kà dəzlek à wulen su
doh bay. Winen à man a tinen sə zlangay
tə Marta ata mba.
31 Ɗo a tinen mə njahay aya ù doh tatə
Mariyama ata, tinen apan ti man a mivel
ù doh. Tə canan winen sə slabak baram ata
nà, tə pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa
yimay ahay pə jəvay wa.
32 Mariyama a dəzley ahay pə cakay ana
Yesu nà, a dukwen gərmec ù vo, a jan: «Ba
Məduwen, kâ ga inde à man a anan aday
nà, mərak uno i mac bay.»
33 Yesu a canan à Mariyama nà, winen
apan i yam, aday Yahuda ahay sə pərahan
ayak azar ataya ɗukwen tinen apan ti yam
re. Anga nan, a slabakan anan mivel anà
Yesu, a cəɓan.
34 Yesu a cəce: «Ki len anan ahaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta jan: «Miter, hayak,
ca apan!»
35 Cəna, Yesu a pəkay iɗe sə ayam.
36 Yahuda ahay ta wa: «Cen apan, a pəlay
anan Lazarus a re!»
37 Aya əna ɗo azar aya ta wa: «Winen ɗo
sə təɓan anan iɗe anà ɗowan a hurof ata
awan. Abay winen â dəzley ahay à alay a
Lazarus tə sifa mba ata nà, i mba apan sa
mbar anan aday â mac bay, biɗaw?»

Yesu kà slabakak anan Lazarus à məke wa

38 A cəɓan anà Yesu maza asa, a zla pə
jəvay. Jəvay a nà, mə tacay a tə bələlen.
39 Anga nan kutok, Yesu a wa: «Təɓen anan
jəvay awan!»
Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga
kà gak həna luvon ahay fuɗo à məke inde.»
40 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Na jak
anak biɗaw? Kak kə ɗəfak upo nga nà,
ki canan anà məgala sə mazlaɓ a Mbərom
asanaw?»
41 Tə təɓa anan bələlen pə jəvay wa kutok.
Yesu a ca iɗe à mburom, a wa: «Na gak ayak
suse, Bəbay uno, anga kə sləne uno anan.
42 Nen, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna
na jak ayak nà, anga ɗo sa man a anaya tâ
ɗaf apak nga, tâ san iken sə sləna ahay nen
acəkan.»
43 A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja
'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak
uho!»
44 Lazarus, ɗowan a ma mac ata, a nay
ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen
mə tuweɗ aya tə pətike. Iɗe anahan a
ɗukwen mə tuweɗ a tə zana.
Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan
zana, aday â zla way anahan.»

Wurwer sa ban anan Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2

45 Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana
Mariyama ataya, tə canan anà mer su way
ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen
ana tinen wa tə ɗəfak nga pə Yesu. 46 Aya
əna, ɗo a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa

ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

47 Anga nan, Farisa ahay pi zek tə bahay
sə gəɗan dungo anà way ahay tə ngaman
anà məceɗ sə Yahuda azar aya, aday tə ha-
lay nga. Ta wa: «Ɗi ga həna nà, kəkəmaw?
Anga ɗowan a anan winen apan i ga ma-
suwayan sə way ahay bayak awan. 48 Kak
ɗa sak a mbəsak anan â ga mer su way
matanan nà, ɗo ahay kəzlek ti ɗaf apan nga.
Aday pə dəɓa anahan a wa kutok nà, Ruma
ahay ti i ja à 'am ata inde. Ti mbəzlak uko
anan doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday ti tak
uko 'am re.»

49 Ɗo kərtek à wulen a tinen awan tə
ngaman Kayafas, winen bahay nga su ɗo
sə gəɗan dungo anà way pə viya ata awan.
Winen a jan atan: «Kwanay kə sənen awan
bay. 50 Suwan ɗo kərtek â mac anga ɗo
a kəzlek, tə ɗo ahay saa lize jiya nà, na.
Matanan biɗaw?»

51 A ja 'am ataya nà, tə ndaraw si zek
anahan a itəbay. Sə ɗakan anan 'am ata
nà, Mbərom, anga tə viya ata nà, winen
bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way
ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga
Yahuda ahay fok. 52 Əna Yesu i mac nà,
anga Yahuda ahay ɗəkɗek bay. I mac nà,
anga aday â halan nga anà wan a Mbərom
ma ta 'am ataya, tâ njahay pə kərtek a re.

53 A ban pə luvon ata wa kutok nà, bahay
sə Yahuda ahay tə dazlan sa ga wurwer sa
vaɗ anan Yesu. 54 Anga nan, Yesu kà mbak
apan sa bar lele à wulen sə Yahuda ahay
sabay. A slabak à wulen su doh ata wa, a
zla à man kiɓe. Natiya tə njahay à man ata
tə njavar anahan ahay à wulen su doh sə
ngaman Efərayim ata awan.

55 Azar uko sə Yahuda ahay sə ngaman
azar uko sə Pasəka ata, i sla bəse. Anga nan,
ɗo sə wulen su doh sə kiɓe ahay ta zla à
Urəsalima saa lavay anan zek a tinen ahay
à cəncan a inde kurre. 56 Tə dəzley ahay à
Urəsalima nà, tə pəlay anan Yesu. Tə halay
nga ù doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, tə cəce
pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nà, i
nay ahay à azar uko ɗaw, i nay ahay bay?»

57 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay,
pi zek tə Farisa ahay ta ɓan 'am à wulen a
tinen inde, ta wa: «Ɗowan a kà sənak man
a Yesu nà, â ɗakak uko anan aday ɗi ban
anan.»

12

Mariyama a mbaɗ amar pə saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

1 Natiya, a mbəsak luvon mbərka aday
azar uko sə Pasəka i sla nà, Yesu a zla à Bay-
tiniya, ù kon ana Lazarus, ɗowan a Yesu sə
slabakay anan ahay à məke wa ata awan.
2 Ta dan way sa pa anà Yesu à man ata
awan, aday Marta a varan atan. Ɗo ahay
inde bayak a pə tuwez ata awan, Lazarus
ɗukwen winen inde re.

3 A man sa pa way nà, Mariyama a
gəɓa amar sə wurde anahan sə dala bayak
awan, a rəbas nə dun'a. A mbəɗan anan pə
saray anà Yesu. Ta da amar ata aday nà, tə
way sə ngaman *nardi*, i ga à dunguzlok sə
amar inde. A mbəɗan anan pə saray lele
nà, a takaɗ anan panan tə sibœk sa nga
anahan. Doh ata fok a rəbas nə dun'a lele.

4 Njavar ana Yesu a inde kərtek à man ata
awan, tə ngaman Yudas Iskariyot. Winen
ɗo saa ga ɗaf pə Yesu ata awan. A canan
anà way ana Mariyama sa ga ata nà, a
wa: 5 «Ta wa, abay tâ sukom anan way tə
amar a anan nà, i ga dala sə *dinar** səkat
maakan, aday ti var anan dala awan anà
ɗo mətawak aya nà, ta gak way lele biɗaw?»
6 Yudas a ja 'am ataya nà, anga aday a gan
may sa man zek anà ɗo mətawak aya bay.
Əna a ja matanan nà, anga winen aday nà,
ɗo sa ban dala a tinen awan, aday a taa kəra
panan.

7 Aya əna, Yesu a wa: «Mbəsiken anan
uwar a anan, a lah anan upo nà, way
a aday ti su go pac sa la nen ata awan.
8 Ɗo mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay
hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya
itəbay.»

Wurwer sa vaɗ Lazarus

9 Natiya Yahuda ahay bayak a tə slәne
Yesu winen à Baytiniya nà, ta zla à man
ata awan. Ta zla à man ata ɗukwen nà,
anga Yesu cəna coy bay. Ta zla saa cay
ahay pə Lazarus re, winen ɗowan a Yesu
sə slabakay anan à məke wa ata awan.

* **12:5** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

10-11 Matana awan, Yahuda ahay bayan a tə mbəsakak sə pərahan azar anà pəra a tinen†, tə pərahan azar bugol nà, anà Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay ɗukwen tə ɓanak 'am sa jəka ti vaɗ anan Lazarus à wulen ana tinen wa re.

Yesu a zla à Urəsalima
Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40

12 Sidew a kutok, ɗo a sə halay nga anga azar uko sə Pasəka ataya, tə sləne Yesu winen apan i nay ahay à wulen su doh sə Urəsalima cəna, 13 tə ngərway alay sə gazlangaw ahay à alay inde. Ta zla saa zlangay tatə Yesu pə cəveɗ tə daslam ataya à alay inde. Ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom â ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo saa nay tə sləmay anahan, bahay sə Isəra'ila ata awan.»

14 Yesu a njaɗ zungo a inde, a ján apan, a zla pə cəveɗ. A təra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

15 «Ɗo sə Urəsalima ahay, kâ jəjiren bay.
Bahay a kwanay winen apan i nay ahay həna,
winen ma ján a pə zungo.‡»

16 Njavar anahan ahay tə sənak 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sə mazlaɓ ana Mbərom nà, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nà, Deftere a ja 'am ata nà, pə winen awan, aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

17 A alay a Yesu sə ngaman ahay anà Lazarus uho, a slabakay anan à məke wa ata nà, ɗo ahay inde à man ata bayan awan. Ɗo ataya tə canak anan, aday tə təkəren 'am awan anà ɗo azar aya re. 18 Natiya awan, ɗo ahay ta nay ahay bayan a, tə təma anan Yesu, anga tə sləne kà gak masuwayan ata awan.

19 Farisa ahay ta jan ì zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mənuko sa ga həna ata fok nə kà varak uko magwag-way bay, anga ɗo ahay fok tinen apan ti pərahan azar.»

Yesu a ja nà, alay a kà slak

20 A wulen sə ɗo ahay sa nay à man sə azar uko sə həran nga anà Mbərom ataya nà, Gərek ahay uda awan, ta nak re. 21 Ta zla pə cakay ana Filip, ɗo su kon sə Baytisada, pə daliyugo sə Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sə canan anà Yesu.»

22 Filip ite, winen a zla pə cakay ana Andəre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anà Yesu. Tə dəzle cəna, ta jan, 23 aday Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Alay a kà slak həna, nen Wan su Ɗo, ni ka anan mazlaɓ ana Mbərom sə vuro ata awan. 24 Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Wan sa ndaw kà slahak pə yugo aday kà məcak bay cəna, i njahay nə hwiya wan sa ndaw kərtektəkke. Əna wan sa ndaw kà sak a slahay aday kà məcak ite nà, i wasay bayak awan. 25 Kuwaya ɗowan a, a nan sifa anahan nà, i lize anan. Əna ɗowan a kà nak anan iɗe anà sifa anahan pə daliyugo nà, i tam anan, i njaɗ sifa sa ndav bay ata awan. 26 Kuwaya, a nan à ɗowan a su go mer su way nà, â pəruho azar. Aday ɗo su go mer su way nà, â saa zla à man uno saa zla ata ite. Ɗo su go mer su way ì nen cəna, kuwaya, Bəbay uno ɗukwen i həran nga nà, anà winen.»

Yesu a ɗakay anan amac anahan

27 Yesu a ja, a wa: «Həna nà, mivel uno i ndəroɓ. Nâ jan anà Bəbay uno nà, awan a maw? Nâ jan nà, â tam nen à ɗəce a anan wa ɗaw? Aday ɗukwen na nay ahay pə daliyugo nà, sa sa ɗəce a anan ata awan. 28 Bəbay uno, ka anan mazlaɓ sə sləmay anak.»

'Am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaɓ uno, aday ni ka anan maza re.»

29 Ɗo a sa man ata aya tə sləne 'am ata nà, ta wa: «Mbərom sa dac!»

Ɗo azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbərom sa jan ahay 'am.»

30 Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dungo ata a jay ahay 'am nà, anga nen bay, əna anga kwanay aɗəka. 31 Həna nà, alay a Mbərom kà slak sa gan sariya anà ɗo sə daliyugo ahay. Mbərom i razl anan bahay sə daliyugo a anan həna. 32 Əna, ta sak a cakaf nen à mburom nà, ni gəɓak anan ayak ɗo ahay fok pə cakay uno awan.»

† **12:10-11** Pəra sə Yahuda ahay nà, a dazlan tə Tawrita a Musa. ‡ **12:15** Ca pə Jekariya 9.9.

33 Yesu a ja 'am ata nà, anga sə ɗakay anan amac anahan i təra nə kəkəmaw ata awan.
34 Natiya, ɗo ahay ta jan: «Manay mə slène à Deftere inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Ɗo nà, ti cakaf anan à mburom nà, kəkəma asanaw? Wan su Ɗo aday nà, wita nà, wayaw?»
35 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Jiyjay inde winen apan i dəvak ikwen mənjœk mba. Bəren à man sə iɗe jiyjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bəse. Aday ɗo sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. 36 A alay a jiyjay winen inde tə kwanay mba cəna, ɗəfen nga pə iɗe jiyjay, anga aday kâ təren ɗo sə iɗe jiyjay ahay.»
Pə dəɓa sa 'am ata wa, Yesu a zla saa ɗer patan wa zek.

Yahuda ahay tə ngəmak sa ɗaf nga pə Yesu bay

37 Natiya, kwa â ga nà, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dəp nà, Yahuda ahay tə ngəmak sa ɗaf nga pə Yesu bay hwiya. 38 Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, ɗo maja'am a Mbərom ata â təra. A ja, a wa:

«Ba Məduwen, waya sa ɗaf nga pa 'am a
manay anaw?
Mbərom Fetek a kan anan ahay gədan ana-
han nà, à wayaw?§»

39 Matanan, ta mbak apan sa ɗaf apan nga bay, anga Ezaya ɗukwen kà lahak apan, kà jak, a wa:

40 «Mbərom kà hurfok atan, anga aday tâ
canan iɗe bay,
kà ɗəfak atan kurkwilen à sləmay, anga
aday tâ slène bay, tâ san bay.
Bina, abay ti mbəɗahan lœn anà ines a
tinen ahay, aday ni mbar atan.*»

41 Ezaya a ja 'am ata nà, pə Yesu awan, anga kà lahak sə canan anà mazlaɓ anahan.†
42 Kwa tə winen ata təke, à wulen sə bahay sə Yahuda ahay wa ɗukwen, ɗo ahay inde bayak a tə ɗəfak nga pə Yesu. Ənа tə ngəmak sə ɗakay anan pa 'am sə ɗo ahay fok bay, anga tə jəjaran anà Farisa ahay, tâ saa rəzlay atan ahay ù doh sə wazay ahay wa bay. 43 Tə pəlay nà, mazlaɓ su ɗo zənzen awan, bina mazlaɓ a Mbərom saa varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

44 Yesu a ja 'am tə məgalak awan asa, a wa:
«Kuwaya, ɗowan a kà ɗəfak nga pi nen nà, a ɗaf nga pi nen taayak bay. A ɗaf nga pə ɗo sə slənay ahay nen re. 45 Kuwaya ɗowan kà canak uno nà, kà canak anan anà ɗo sə slənay ahay nen re. 46 Na nay ahay pə daliyugo nà, aday ɗo sa ɗaf upo nga ahay tâ njahay à luvon inde itəbay, anga nen nə jiyjay sa dav pə daliyugo a anan.
47 «Kuwaya kà slənek 'am uno, kà ɗəfak anan apan anà 'am ata bay cəna, saa gan sariya nà, nen bay, anga na nay ahay saa gan sariya anà ɗo sə daliyugo ahay bay, ənа saa tam atan aɗəka. 48 Natiya, ɗowan a kà ngəmak nen bay, kà təmahak 'am uno bay, i tavay pa 'am sə sariya, anga 'am uno sa ja ataya ti gan sariya. Ti gan sariya pa pac sa ndav anan daliyugo.
49 «'Am inde na jak tə məgala uno ite nà, ibay. Ənа nə təker nà, 'am ana Bəbay uno su jo, aday nâ ja ataya awan. Nə ɗakay anan nà, 'am ataya ɗəkɗek. 50 Na san zle re, way anahan su jo ahay nà, ti gəɓak ikwen ahay aɗəka nə sifa sa ndav bay ata awan. Awan a inde, na ja ta nga uno nà, ibay, si mbala a Bəbay uno su jo ataya ɗəkɗek.»

13

Yesu a banay saray a njavar anahan ahay

1 Natiya, a mbəsak ibay luvon kərtek aday azar uko sə Pasəka i sla. Yesu ɗukwen a san zle, alay anahan a kà slak sa ma pə cakay ana Bəbay anahan bəse, i mbəsak anan daliyugo a anan. Hwiya a pəlay anan ɗo anahan ahay pə daliyugo, aday hənа a pəlay atan nə hus pa sa var sifa anahan.
2 Alay sə təfek suko, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti pa ɗaf nà, ɓa Fakalaw kà ɗəfak abayak nga à mivel ana Yudas inde, wan mbala ana Simon Iskariyot ata awan, aday â ga ɗaf pə Yesu.
3 Yesu a san zle, Mbərom kà varak anan gədan pə way ahay fok, aday a san zle re, a nay ahay pə cakay ana Mbərom wa, aday

§ **12:38** Ca pə Esaaya 53.1. * **12:40** Ca pə Esaaya 6.9-10. † **12:41** Ca pə Esaaya 6.1.

i ma pə cakay anahan asa. 4 Anga nan, a
slabak pa man sa pa way a tinen ata wa,
a culok anan zana anahan zəbor a pi zek
wa, a ɓan zana kataw awan à zar. 5 A ngah
a'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray
a njavar anahan ahay. Kà banak a saray
a ɗowan a nà, ata i takaɗ panan tə zana
anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.
6 A həɗəkey ahay pə cakay ana Simon
Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba
Məduwen, iken ki buno anan saray ɗaw?»
7 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Piyer, ki
san way uno sa ga həna ata fan bay. Ənа ki
i san mba.»
8 Piyer a mbəɗahan apan asa, a wa: «A'ay,
ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa:
«Kak aday nə banak anak a saray bay nà,
iken ɗo uno sabay!»
9 Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak
matanan cukutok nà, kâ buno saray ɗəkɗek
bay, ənа buno anan alay aday ta nga a
təke.»
10 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kak ɗo
kà banak coy nà, a gan may anà abanay zek
sabay, ənа i banay nə saray ɗəkɗek, anga
winen mə banay awan. Kwanay nà, mə
banay aya awan. Ənа, kwanay a fok bay.»
11 Yesu nà, a san ɗowan a saa ga apan ɗaf
ata zle. Anga nan a wa: «Kwanay mə banay
aya awan, ənа fok bay.»
12 Yesu a ndav anan sə banan atan anan
saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek.
A njahay à man sa pa way asa, a wa:
«Kə sənen way nen sa gak ikwen həna ata
zle ɗaw? 13 Kwanay apan ki ngimen uno
“Miter”, “Bahay a manay” acəkan, anga
nen nà, winen a way anahan. 14 Nen nə
Miter a kwanay, Bahay a kwanay, nə ba-
nak ikwen anan saray. Sumor a ɗukwen,
kwanay nà, binen anan anan saray ì zek
ahay matanan re. 15 Na ga matanan, aday
kâ tətiken sa ga matanan cite. Nə ɗakak
ikwen anan minje a coy. 16 Nen apan ni jak
ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗo sa ga mer su way
àga ɗo ɗukwen, i zalay bahay su doh ata
bay. Ɗo sa slan ɗo nà, a zalay anan ɗo si mer
su way anahan a sa slan anan ata biɗaw?
17 Matanan, həna kə sənen anan kutok. Kak
aday ki gen anan mer su way a acəkan nà,
ki i tislen mivel bayak awan.
18 «Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na
san ɗo uno sə walay ataya zle. Ənа, way a
mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya
inde nà, â təra. Mə vinde uda nà: “Ɗowan
a ma pak ɗaf maya ata, kà tərak ɗo maniɗe
uno.*” 19 Ni jak ikwen anan həna, mənjəna
way ata sə təra, anga aday, way kətanan kà
tərak nà, kâ ɗəfen upo nga, kâ sənen anan,
nen nà, nen.
20 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna:
Kuwaya ɗowan a kà təmahak anan ɗo nen
sa slan anan ata nà, ɗowan ata a təma
nə nen awan. Aday ɗo kà təmahak nen
ɗukwen, a təma anan nə ɗo sə slənay ahay
nen ata re.»

Yudas i i ga ɗaf pə Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23

21 Natiya, pə dəɓa ana Yesu sa ja 'am ataya
wa cəna, mivel anahan a slabak, a ja 'am
ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen
tə ɗiɗem a həna: Ɗowan a kərtek à wulen a
kwanay inde, i i ga upo ɗaf.»
22 Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay
nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə
wayaw nà, ta san bay. 23 Ɗo kərtek inde
à wulen sə njavar anahan ataya, Yesu a
pəlay anan kà zalak. Winen mə njahan a
pə cakay. 24 Simon Piyer a cak ayak apan, a
ma panan iɗe biyya, kawa sa ja bine siwaw
nà: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.»
25 Ɗowan ata a həjəkak ayak nga pa mbac
ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak
ɗaf a nà, wayaw?»
26 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Həna ni
gaɗ ɗaf, ni tar anan à tuwez, aday winen
nà, ɗowan a ni varan anan ɗaf ata awan.»
Cəna, Yesu a gaɗ ɗaf, a tar anan à tuwez,
a varan anan anà Yudas, wan ana Simon
Iskariyot.
27 Yesu a varan a ɗaf ata cəna, Fakalaw
a zlan à mivel inde anà Yudas. Yesu a jan
kutok: «Awan anak inde sa ga nà, gamacan
coy!»
28 A wulen su ɗo a mə njahay a pə tuwez
ataya, ɗowan sa san kwa kərtek Yesu a ja
'am ata angamaw nà, ibay. 29 Yudas nà,
ɗo sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə

* **13:18** Ca pə Jabuura 41.10.

bayak i ga nà, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay â zla saa varan way anà ɗo mətawak aya awan.
30 Yudas a təma anan ɗaf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kà gak coy re.

'Am sə asan zek

31 Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nà, mazlaɓ uno, nen Wan su Ɗo, winen apan i ka zek. Aday ti nen ɗukwen, Mbərom i ka anan mazlaɓ anahan re kutok. 32 Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaɓ anahan nà, winen a i ka anan mazlaɓ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. 33 Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənjœk mba, aday pə dəɓa wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anà bahay sə Yahuda ahay ata awan: “A man uno saa zla ata nà, ki mben apan saa zla itəbay.” 34 Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am wiya həna: Sənen zek à wulen a kwanay. Ayaw, sənen zek à wulen a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. 35 Njiɗen sa san zek à wulen a kwanay ahay lele. Natiya, ɗo ahay fok ti san, kwanay nà, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

36 Simon Piyer a jan anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»
Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «À man uno saa zla həna ata nà, ki mba apan sə pəruho azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»
37 Piyer a jan anà Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nà, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»
38 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Tə ɗiɗem a nà, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan ɗaw? Nen apan ni jak tə ɗiɗem a həna: Zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

14

Yesu nà, cəveɗ, winen ɗiɗem, aday winen sifa

1 Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan â jalay kwanay bay. Ɗəfen nga pə Mbərom, aday kâ ɗəfen upo nga re. 2 A gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nà, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man à man ata awan. Kak matanan bay nà, ni jak ikwen bay asanaw. 3 Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nà, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen à man uno saa njahay ata ite. 4 Aday ɗukwen, cəveɗ sa zla à man uno saa zla ata nà, kə sənen zle.»
5 Tomas a mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nà, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nà, mi i san cəveɗ awan nə kəkəmaw?»
6 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Nen nà, cəveɗ, ɗiɗem, aday sifa. Anga nan, mənjəna nen cəna, ɗowan saa mba apan sa zla à man ana Bəbay Mbərom nà, ibay. 7 Kak kə sənen nen nà, ki sənen anan Bəbay uno zle re. A ban pə həna anan wa cəna, kə sənen anan zle coy, anga kə cinen anan.»
8 Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, ɗakan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo ɗa asanaw!»
9 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya ɗaw? Ɗowan a kà canak uno cəna, kà canak anan anà Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Ɗakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəmaw? 10 Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nà, kə ɗəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nà, a nay ahay ǐ nen wa bay. Sa ga mer su way ata nà, Bəbay uno a, winen ǐ nen inde ata awan. 11 Ɗəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nà, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay ɗukwen, ɗəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.
12 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ɗowan a kà ɗəfak upo nga cəna, winen ɗukwen i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Ɗowan ata i sa ga aɗəka nà, way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. 13 Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su Ɗo ni ka anan mazlaɓ ana Bəbay uno Mbərom. 14 Kə cəcihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

15 Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen
nen asanaw nà, ki ɗəfen anan apan anà
'am uno ahay fok. 16-17 Aday nen ni gan
kem anà Bəbay uno anga aday â slənak
ikwen ahay ɗo hinen maza saa mak ikwen
zek. Ɗowan ata nà, winen Apasay sə ɗakay
anan ɗiɗek a Mbərom. Winen i njahay tə
kwanay sə coy. Ɗo sə daliyugo ahay ti njaɗ
sə təma anan à mivel a tinen inde itəbay,
anga ti canan bay, aday ti san anan bay re.
Kwanay nà, ki sənen anan anga i njahay tə
kwanay à mivel inde. 18 Ni mbəsak kwanay
taayak kawa wan mətawak ahay bay, ni
may ahay pə cakay a kwanay. 19 Aday
azanan mənjœk nà, ɗo sə daliyugo ahay
ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno
hwiya. Nen nà, ɗo tə sifa awan. Anga nan
kwanay ɗukwen ki njihen tə sifa aya awan.
20 Luvon ata kà dəzlek ahay nà, ki sənen
anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtek,
aday mənuko ɗukwen kərtek a re.

21 «Ɗo sə pəlay nen tə ɗiɗem a cəna, i təma
'am uno, i ɗəfan apan, i ga mer su way kawa
'am uno sa jan. Bəbay uno ɗukwen i pəlay
anan ɗo sə pəlay nen, ata nen ɗukwen ni
ɗakan anan asan zek uno, ni ɗer panan zek
bay, ni kan zek lele.»

22 Yuda ite, winen aday nà, Yudas
Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen,
ki kan umo zek aday ki kan zek anà ɗo sə
daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəmaw?»

23 Yesu a mbəɗahan apan, a wa:
«Kəmaya, ɗowan a kà pəlak nen nà, i
ɗəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno
ɗukwen i pəlay anan, manay a cew maya
mi ɗer panan zek bay, aday mi njahay tə
winen. 24 Ənа, ɗowan a kà pəlak nen bay ite,
i ɗəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday
ɗukwen, 'am a kwanay sə slәne hәna ata
nà, a nay ahay ì nen wa bay. Bəbay uno
sə slənay ahay nen ata sa ja. 25 A alay a
nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak
ikwen anan way a anaya coy. 26 Pa 'am nà,
Bəbay uno i slənak ikwen ahay maməzek
tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan
awan. Ata aday, winen aɗəka i ɗakak
ikwen anan way ahay fok, aday i mak
ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay
inde asa.

27 «Natiya kutok, ni mbəsakak ikwen nà,
zay. Ni varak ikwen zay uno. Zay uno saa
varak ikwen anan ata nà, kawa zay ana
daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla
way uno, ənа kâ jilen awan bay, kâ jəjiren
bay re. 28 Kə slənen sa jəka: Ni zla way uno,
aday ni may ahay pə cakay ana kwanay.
Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislen
aɗəka nà, mivel. Anga nen apan ni zla nà,
à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə
mazlaɓ.

29 «Nə ɗakak ikwen anan pi zek wa aday
way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərak
nà, kwanay ki ɗəfen upo nga kutok. 30 Ni
njaɗ alay a tə kwanay gem sə ɗakak ikwen
anan way ahay sabay, anga həna bahay sə
daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan
inde upo kwa mənjœk ibay. 31 Ənа aday, ɗo
sə daliyugo ahay tâ san nà, nə pəlay anan
Bəbay uno, aday na ga ɗukwen mer su way
anahan awan.

«Həna aɗəka nà, slabiken, zluko à man a
anan wa!»

15

Yesu nà, a ga minje tə dədazl si sé lele awan

1 Yesu a ja 'am tə jike awan, a wa: «Nen nà,
na ga minje tə dədazl si sé lele awan. Bəbay
uno ɗukwen, winen nà, ɗo sə lavan nga anà
sé ata awan. 2 Anga nan, alay si sé awan
aday a wahay wan bay ata nà, i gaɗ anan.
Winen sə wahay ata ite nà, i kəkal anan
aday alay si sé ata â zəga anan sə wahay
wan bayak awan. 3 Kwanay nà, ɓa kə təren
kawa alay si sé mə kəkal aya, anga 'am uno
sa jak ikwen ataya awan. 4 Dizlen alay ì
nen inde, aday nen ni dazlay alay à kwanay
inde ite. Anga alay si sé mə japay a tə dədazl
si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan
bay. Kwanay həna ɗukwen matanan re. Kə
dizlen alay ì nen inde bay cəna, ki mben
apan bay kawa dədazl si sé ata re.

5 «Nen nà, dədazl si sé, kwanay ɗukwen
alay aya awan. Ɗowan a kà dazlak alay ì nen
inde, aday nen ɗukwen nə dazlak alay à
winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay
lele ata awan. Anga mənjəna nen cəna, ki
mben apan sa ga awan bay fok. 6 Aday

ɗowan a kà mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gaɗ ataya awan. Alay si sé ma gaɗ ataya nà, ti kuray, ɗo ahay ti ra atan, saa pak ù uko inde, sa vak atan coy.

7 «Cəkəbay, kak kə dizlen alay ĭ nen inde
lele, aday kak 'am uno mə dazlay alay a
à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way
kawa ana kwanay sa gan may ataya fok,
aday ki njiɗen anan acəkan ca. 8 Kak
kwanay apan ki gen way lele aya hwiya
cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan.
Ata ki ken anan nə mazlaɓ a Bəbay uno
Mbərom anà ɗo ahay bayak a kutok.

9 «Kawa ana Bəbay uno sə pəlay nen ata
awan, nen ɗukwen nə pəlay kwanay nà,
kətanan re. Anga nan, ngiren alay lele à
asan zek uno inde. 10 Nen nà, nə ɗəfak anan
apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday
nə ngarak alay à asan zek anahan inde.
Matanan, kak aday kə ɗəfen anan apan anà
'am uno ahay nà, ki ngiren alay à asan
zek uno inde lele acəkan. 11 Na jak ikwen
anan way a anaya nà, aday ataslay mivel a
kwanay â ga inde kawa anuno awan, aday
ata ataslay mivel mbala ana kwanay nà, â
rah wa lele.

12 «'Am uno sa jak ikwen ata nà, həna
anan: Sənen zek à wulen a kwanay lele,
kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. 13 Ɗo
kà təmahak sa mac anga car anahan ahay
nà, asan zek saa zalay anan mbala anahan
ata nà, inde sabay. 14 Kə təmihen sa ga
kawa anuno sa jak ikwen nà, kwanay nə
car uno ahay. 15 Ni ngamak ikwen ɗo si
mer su way ahay sabay, anga ɗo si mer su
way nà, a san mer su way ana bahay ana-
han bay. Ənа ni ngamak ikwen həna nà, car
uno ahay aɗəka, anga ɓa nə ɗakak ikwen
anan way uno sə sənay ahay pə cakay a
Bəbay uno wa ata coy. 16 Kwanay sə walay
nen bay. Nen nə walay kwanay aɗəka, anga
aday kâ si gen mer su way lele aya awan,
aday lele a tinen a â ndav bəse bay ata
awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan
way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay
uno ataya fok kutok. 17 Natiya awan, 'am
uno ma ja nà, sənen zek à wulen a kwanay
inde lele.»

Ɗo sə daliyugo ahay ti nan iɗe anà ɗo ana Yesu ahay

18 «Sənen a pi zek wa, ɗo sə daliyugo ahay
ta saa nak ikwen iɗe nà, ta lah su no iɗe
aɗəka nà, ĭ nen awan. 19 Kak abay kĭ gen
nə ɗo sə daliyugo ahay ata nà, ti nak ikwen
iɗe bay, ti pəlay kwanay, anga kə təren nà,
ɗo a tinen ahay. Ənа ɓa nə walak kwanay à
wulen a tinen ahay wa, aday kwanay ɗo a
tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti
nak ikwen iɗe hwiya.

20 «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à
nga inde aday. Na wa: Ɗo sa ga mer su way
àga ɗo ɗukwen, i zalay bahay su doh ata
bay. U no sa ja həna nà, kak tə kukwarak
uno azar saa ga alay ti nen nà, ti kukwarak
ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan
re. Aday, kak tə ɗəfak anan apan anà 'am
uno ahay nà, ata ti taa ɗəfan apan anà 'am
a kwanay ahay ite. 21 Aday nà, ti gak ikwen
way ataya fok nà, anga nen, bina ta san
ɗowan a sə slənay ahay nen ata bay.

22 «Ta wa abay â ga aɗəka nà, na nak
bay, aday nə ɗakak atan anan 'am uno bay
nà, ines a tinen i ga ibay. Ənа na nak
cukutok aday nə ɗakak atan anan 'am uno
nà, hwiya tinen apan ti ga ines a tinen ahay
re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa
nà, inde sabay. 23 Ɗowan a kà nak uno iɗe
cəna, kà nak anan iɗe anà Bəbay uno re.
24 Na gak mer su way à wulen a tinen lele
aya awan, aday kula ɗowan maza kà gak
matana bay. Kak matanan bay nà, abay
ines inde patan ibay re. Tinen tə canan
tə iɗe a tinen aya awan, anà mer su way
uno sa ga. Tə winen ata təke nà, tinen
apan ti nan umo iɗe anà manay tə Bəbay
uno hwiya. 25 Mə vinde awan à Deftere a
Mbərom inde nà: “Tu no iɗe nà, kəriya pa
'am sə awan a ibay.*” Həna ta nan umo iɗe
nà, anga aday 'am ata â təra.»

26 Yesu a jan atan asa, a wa: «Ɗo inde i
nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay
nà, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak
a zla agay à man ana Bəbay uno awan
nà, ni slənay anan ahay à man a kwanay.
Ɗowan ata nà, Apasay sə ɗakay anan ɗiɗek
a Mbərom. Kà sak a nay cəna, i ga nà,
side uno awan. 27 Aday kwanay a ɗukwen,

* **15:25** Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

ki naa təren ɗo sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nà, kurre way anahan asanaw!»

16

1 «Na jak ikwen anan way a anaya həna nà, anga aday kâ saa slihen à alay sə ɗəce inde bay, kâ mbəsiken sa ɗaf upo nga bay re. 2 Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar ù doh sə wazay ahay wa. Aday ɗukwen alay a inde i slay nà, ɗo ahay ti vaɗ kwanay. Ata ti bayak nà, kawa ta gan mer su way anà Mbərom. 3 Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nà, tə sənak bay, aday tə sənak zek a Mbərom a bay re. 4 Na jak ikwen anan həna nà, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, â mak ikwen ahay à nga inde nà, ɓa na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nà, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

Mer su way mbala ana Apasay Cəncan awan

5 «Natiya, həna nen ni zla way uno à man ana ɗo sə slənay ahay nen ata awan. Aka aday ɗowan kərtek sə cəce puno wa ki zla ahaw nə ibay ata nà, angamaw? 6 Aday mbac kà slahak pikwen wa həna, anga nə ɗakak ikwen anan ata awan. 7 Ɗiɗek a acəkan nà, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nâ zla way uno aɗəka. Anga na sak a zla way uno bay nà, ɗo sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nà, ni slənay anan ahay pə cakay a kwanay.

8 «Winen ite, kà sak a nay cəna, i ɗakan anan anà ɗo sə daliyugo ahay nà, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə ɗiɗek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. 9 Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nà, tə ɗəfak upo nga itəbay. 10 Tinen apan ti jəjay pa 'am sə ɗiɗek, anga nen apan ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno Mbərom, aday ɗukwen, kwanay tə tinen ki i cinen uno kula sabay. 11 Tinen apan ti jəjay anga 'am sə sariya, bina bahay sə daliyugo a anan aday ɗukwen, sariya kà bənak anan coy.

12 «'Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, əna ti zalak ikwen məgala à nga wa həna. 13 Əna Apasay sə ɗakay anan ɗiɗek a Mbərom ata kà sak a nay ahay cəna, i ɗakak ikwen anan ɗiɗek sə way ahay nə fok lele. Anga i ja aday nà, 'am sa nga anahan a bay, əna way anahan sə slənay ahay pə Mbərom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i ɗakak ikwen anan way saa təra azanan pa 'am ataya awan. 14 I i ka anan nə mazlaɓ uno awan, anga i njaɗay ahay 'am ahay fok ǐ nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. 15 Way a manay tə Bəbay uno a nə kərtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa slənay ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan à sləmay.»

Way a ma caɓ a həna ata nà, i təra way sə mbasay aɗəka

16 Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay həna mənjœk nà, ki i cinen uno sabay, aday ɗukwen i njahay apan mənjœk cəna, ki i cinen uno maza asa.»

17 Azar sə njavar anahan aya tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nə maw? A wa: "I njahay həna mənjœk nà, ki i cinen uno sabay, aday ɗukwen i njahay apan mənjœk cəna, ki i cinen uno maza asa." Aday asa a wa: "Ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno asa." A ja matanan nà, kəkəmaw?» 18 Aday tə mənahan asa, ta wa: «"I njahay həna mənjœk" ata nà, a nan sa ja jiya nə maw? Ɗa san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

19 Yesu kà sənak sa jəka, a nan à njavar anahan ahay sə cəce panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vəɗen uway nà, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay həna mənjœk nà, ki i cinen uno sabay, aday ɗukwen i njahay apan mənjœk cəna, ki i cinen uno maza asa.

20 «Nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a həna: Ki i yimen, ki i jen mawa, əna ɗo sə daliyugo ahay aɗəka nà, ata ti ma nga sə mbasay. Way i i cəɓak ikwen, aday way a sə cəɓak ikwen ata i tərak ikwen ambasay aɗəka. 21 Uwar ti zek cew a bine siwaw nà, mbac i slahan anga kutov kà sak a dəlay anan nà, na. Əna kà sak a ca apan, bəslok wan anahan kà nak uho asanaw cəna, awan a cəɓan sabay anga kà wahak wan, a njaɗ nà, ataslay mivel coy. 22 Matanan awan, kwanay həna ɗukwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Əna ni naa canak ikwen maza awan. A alay

ata nà, ataslay mivel a kwanay i zəga nə bayak awan, aday ɗowan saa təma pikwen wa ataslay mivel ata nà, ibay.

23 «Luvon ata kà sak a dəzley ahay nà, ki i cəcihen puno 'am sə awan sabay, anga ki sənen anan way ahay nə fok. Acəkan, nen apan ni jak ikwen tə ɗiɗem a hənа: Kə cəcihen way pə Bəbay uno wa aday tə sləmay uno a nà, Bəbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sə cəce fok. 24 Hus ahay hənа ɗukwen, kwanay kà cəcihen awan tə sləmay uno bay. Ənа cəcihen, ki njiɗen way a kawa ana kwanay sə cəce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acəkan.»

Yesu kà mbasak pə daliyugo coy

25 Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nà, tə 'am sə jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tə jike sabay, ənа ni ɗakay anan way ahay pə Bəbay uno nà, ngəlarak ngəlarak kutok. 26 Pə luvon ataya nà, ki cəcihen way ahay pə Bəbay uno wa nə tə sləmay uno. Na ja nà, nen saa cəce anga kwanay bay, ənа kwanay awan ki cəcihen tə sləmay uno. 27 Anga zek a Bəbay uno awan aday nà, a pəlay kwanay, anga kwanay ɗukwen kə pəlen nen, kə təmihen nen na nay ahay nà, pə cakay anahan a wa acəkan. 28 Matanan nə slabakay nà, pə cakay ana Bəbay uno wa acəkan, na nay ahay pə daliyugo. Anga nan, hənа ni slabak ni ma pə cakay anahan asa, ni mbəsak anan daliyugo.»

29 Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, hənа ka jak 'am mənjəna 'am sə jike kutok. 30 Hənа ma san zle, iken ka san way ahay nə fok. Anga ɗowan a i saa cəce panak wa way cəna, kə sənak anan anan way anahan a saa cəce ata awan. Anga nan, ma ɗaf apak nga, ka nay ahay nə pə cakay anà Mbərom wa acəkan.»

31 Yesu a jan atan, a wa: «Hənа nà, kə ɗəfen upo nga acəkan ɗaw? 32 Alay a inde i nay ahay mba, kà nak aɗəka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan à man anahan sa nan. Ata ki i mbəsiken nen nà, taayak. Ənа nen nə taayak acəkan bay, anga Bəbay uno a nà, winen inde ti nen hwiya wanahan.

33 «Na jak ikwen anan nà, aday kâ njiɗen sə njahay zay ti nen. Pə daliyugo hənа nà, ki gen ɗəce bayak awan, ənа bənen mivel lele, anga ɓa nen nə mbasak pə daliyugo coy.»

17

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

1 Yesu a ndav anan 'am a anaya cəna, a ca iɗe à mburom, a wa: «Bəbay uno, alay uno kà slak hənа kutok. Kan anan mazlaɓ uno anà ɗo ahay, anga aday nen nâ kan anan mazlaɓ mbala anak anà ɗo ahay cite re. 2 Kə varak uno məgala sə lavan nga anà ɗo ahay fok kəzlek, anga aday ɗo a iken sə vuro atan ataya tâ njaɗ sifa sa ndav bay ata ì nen wa kutok. 3 Sifa sa ndav bay ata nà, kawa sa ja bine siwaw nà, tâ san iken, iken nə Mbərom ɗiɗek a kərtek, aday tâ san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pə daliyugo ata awan.

4 «Na kak anan mazlaɓ anak anà ɗo sə daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nə ndəvak anan mer su way anak a sə vuro ata awan. 5 Hənа kutok, Bəbay uno, vuro ahay mazlaɓ pa 'am anak ite, mazlaɓ a kawa anuno a kurre nen pə cakay anak a mba, kwa à alay daliyugo ɗukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

6 «Nə ɗakak atan anan way ahay pə iken anà ɗo iken sə walay atan ahay à wulen sə ɗo sə daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, hənа nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nə ɗo anak ahay, kə varak uno anan ite, tə ɗəfak anan apan anà 'am anak. 7 Hənа ɗukwen ta san zle, way iken sə vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. 8 Nə ɗakak atan anan ləbara anak ɗukwen kawa ananak su jo ata awan, tə təmahak anan acəkan. Tə sənak, nen na nay ahay pə cakay anak wa acəkan, aday ɗukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

9 «Na gak amboh hənа anga tinen. Ni gak amboh anga man su ɗo a bay, ənа anga ɗo a iken sə vuro ataya awan, anga tinen ɗo anak ahay re ata awan. 10 Do uno inde cəna, winen ɗo anak. Mbala anak inde ite ɗukwen, winen ɗo uno re. Aday ɗo anumo ataya, tinen apan ti ka anan mazlaɓ uno pə daliyugo. 11 I njahay hənа mənjœk nà, ni mbəsak anan daliyugo a anan, ni

mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nà, ni mbəsak atan pə daliyugo re. Bəbay uno cəncan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen tê təra kərtek, kawa mənumo ɗukwen, mənumo kərtek ata awan. 12 A alay a manay pə kərtek ata nà, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mənjəna ɗowan sə lize, si ɗo mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kà lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata â təra kutok.

13 «Həna nà, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nà, aday ataslay mivel a tinen â rah wa lele, kawa anuno awan. 14 Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna ɗo sə daliyugo ahay ta nan atan iɗe cəveɗ a bay, anga tinen ɗo sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a ɗukwen, nen ɗo sə daliyugo bay ata re. 15 Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Ɗo sə Sədœk* wa, â sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa aɗəka bay. 16 Tinen ɗo sə daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen ɗo sə daliyugo bay ata re.

17 «Ɗakan atan anan ɗiɗek anak, aday tê təra ɗo anak ma ga nga aya awan. Ɗiɗek nà, 'am anak awan. 18 Kawa iken sə slənay ahay nen pə daliyugo ata nà, nen ɗukwen ni slan atan həna pə daliyugo cite re. 19 Nə varak anan nga uno anga tinen, aday tinen ɗukwen tê varak anan nga a tinen ahay acəkan.

20 «Na gak amboh həna nà, anga tinen ɗəkɗek bay, əna na gak amboh anga ɗo mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i təma nen nà, anga 'am ana njavar uno a anaya saa təkəren atan pi nen ata awan. 21 Amboh uno həna nà, tê təra nə zek kərtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, Bəbay uno, iken ti nen nà, zek kərtek awan. Aday asa, tinen a fok, tê təra ɗukwen kərtek a tə mənumo, aday ɗo sə daliyugo ahay tê təma nà, iken sə slənay ahay nen acəkan kutok. 22 Nen nə varak atan anan mazlaɓ anak sə vuro ata awan, aday tê təra tinen a fok kawa ɗo kərtek, kawa mənumo ɗukwen ɗo kərtek a ata awan. 23 Nen tə tinen zek kərtek, aday iken ɗukwen, mənumo zek kərtek a cite. Tê təra nà, zek kərtek a way anahan. Ata, ɗo sə daliyugo ahay ti san anan, sə slənay nen nà, iken acəkan. Ti san nà, kə pəlay atan, kawa iken sə pəlay nen ata awan.

24 «Bəbay uno, sə vuro atan nà, iken awan. U no ɗukwen tê saa njahay à man a həna nen saa njahay uda ata awan, aday tê canan anà mazlaɓ uno iken sə vuro ata awan. Kə vuro anan ɗukwen, anga kə pəlay nen, kwa daliyugo winen mə ndakay a fan bay.

25 «Bəbay uno, iken ɗo ɗiɗek awan, ɗo sə daliyugo ahay ta san iken bay. Nen nà, na san iken zle, aday tə sənak, sə slənay ahay nen nà, iken awan. 26 Nə ɗakak atan anan iken, ni pərahan azar sə ɗakan atan anan hwiya, anga aday asan zek anak a sə pəlay nen ata â rahan atan à mivel inde. Natiya kutok, tinen ti təra zek kərtek a ti nen.»

18

Ɗo ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53

1 Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw nà, ta zla way a tinen tə njavar anahan ahay, tə takas zlinder sə ngaman Kedəron ata awan. Tə njahay à jerne a inde à man ata awan. 2 Aday ɗukwen, Yudas, ɗo saa ga ɗaf pə Yesu ata, a san man ata zle, anga ɓa Yesu a taa zla à man ata tə njavar anahan ahay.

3 Yudas a njahan ahay pa 'am wa anà suje ahay bayak awan. Suje sə Ruma ahay inde, aday bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom tə Farisa ahay ɗukwen tə slənak ahay suje sa ba pu doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen tə way sə alay aya hunjəslesle re.

4 Yesu a ɗukwen a san way saa təra apan ata zle. Anga nan, a lah sə cəce patan wa, a wa: «Kə pəlen wayaw?»

5 Ta gak munok bay, tə mbəɗahan apan, ta wa: «Mə pəlay Yesu sə Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen həna!»

* **17:15** Kawa sa ja nà, Fakalaw.

Yudas, ɗo sə njəkan uda anà Yesu ata ɗukwen, winen mə tavay a pə kərtek a tu ɗo ataya awan.
6 Ana Yesu sa jan atan: «Nen hənа!» ata cəna, fok a tinen a, ta ma à dəɓa dərdar, aday tə slahay à məndak.
7 Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Kə pəlen nə wayaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Yesu sə Nazaratu!»
8 Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nà: Nen hənа! Kak kə pəlen nə nen kəma, mbəsiken ɗo a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»
9 Matanan, a tərа nà, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nâ saa lize anan ɗo iken sə vuro ataya kwa kərtek bay.»
10 Simon Piyer kəma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gaɗ sləmay sə alay puway pə ɗowan wa poc. Ɗowan ata nà, tə ngaman Malkus, winen ɗo si mer su way anà bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom.
11 Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan a inde. A ga apak nà, ni sa anan məgəvet sə ɗəce uno, kawa ana Bəbay uno sə luvo anan zek ata bay ɗaw?»

Ta zla anan Yesu àga Anas

12 Pə dəɓa anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tə bahay nga a tinen aya, tə suje sa ba doh sə mazlaɓ a Mbərom ataya, ta ban anan Yesu, tə jaway anan. 13 Ta zla anan pa 'am nà, àga Anas, midem ana Kayafas. Tə viya ata nà, Kayafas, winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom.
14 Aday sa jəka: «Suwan ɗo kərtek â mac, tu ɗo ahay saa lize jiya nà, na.» ata nà, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57

15 Atə Simon Piyer tə njavar a inde tə pərahan azar anà Yesu. Ɗowan a hinen ata nà, ta san anan zle lele àga bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay ata awan. Anga nan, a zla ù doh à alay a ɗo ahay sa zla anan Yesu ù doh ata re. 16 Piyer ite, anga ɗowan a san anan itəbay ata awan, a tavay way anahan pə alay sə məsudoh uho. Ɗowan a hinen ata a may uho, a jan anà uwar sa ba 'am su doh ata, â mbəsakan cəveɗ anà Piyer sa zla ù doh ite.
17 Dalay ata a jan anà Piyer, a wa: «Iken ɗukwen njavar anà ɗowan ata ba?»
Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «A'ay!»
18 Ɗo sa ba məsudoh ahay pi zek tu ɗo si mer su way ahay tə hanak uko, anga maɗ a ga ike. Piyer ɗukwen a tavay à man ana tinen, a njahay pə uko.

Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom a cəce 'am pə Yesu wa

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71

19 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay a cəce 'am pə Yesu a wa. A cəce 'am pə njavar anahan ahay aday pə atətak way anahan aya awan.
20 Yesu a mbəɗahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə ɗo ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, ù doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tə sœksœk a itəbay. 21 Kə cəce puno wa asa nà, angamaw? Cəce aɗəka nà, pu ɗo sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga təte, anga ta san zle.»
22 Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcan pə məhulom, a wa: «Kə mbəɗahan apan anà bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way matanan nà, angamaw?»
23 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kak na gaɗ mungwalay nà, ɗakay anan ɗiɗem awan kwa! Aday kak na ja nà, ɗiɗem a nà, kə dəco angamaw?»
24 Natiya Anas a slənay anan Yesu tə alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, àga Kayafas, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

Mata 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62

25 A alay ata kutok, Piyer mə njahay a pə uko ata hwiya. Ɗo a pə uko ataya tə cəce panan: «Iken nà, ma wa iken njavar a ɗowan ata ba?»
Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»
26 Ɗo kərtek à wulen su ɗo si mer su way su doh ataya, aday mərak anà ɗowan a

Piyer sa gaɗ panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tə winen maya na wa ba?»
27 Piyer a məman anan asa. A alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu
Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5

28 Sidew a pərek, tə gəɓa anan Yesu àga Kayafas wa, ta zla anan àga Guverner Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sə Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tə jəjar sa nes a zek, bina ti njaɗ saa pa way sə azar uko sə Pasəka bay.
29 Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cəce patan wa: «Kə zlihen pə ɗowan a anan nà, angamaw?»
30 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Kak kà gak awan bay cəna, manay mi bənay anan pa 'am anak kələɗaw?»
31 Pilatu a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday kî gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»
Bahay sə Yahuda ahay tə mbəɗahan apan, ta wa: «Cəveɗ a manay inde sa gan sariya anà ɗo aday sa mac anan itəɗaw?»
32 A təra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sə amac anahan ata, â təra.*
33 Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anà Yesu taayak, a cəce panan, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay ɗaw?»
34 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Kə lavay à nga anak a wa ite ɗaw, kabay ɗowan a sa jak kələɗaw?»
35 Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pə kərtek a tu ɗo sə slala anak aya ta zlah apak àga nen. Ka ga nə maw?»
36 Yesu a mbəɗahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay. Abay â ga nə matanan kəma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nâ saa zla à alay sə bahay sə Yahuda ahay inde bay, biɗaw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay.»
37 Pilatu a cəce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dəp nà, iken nə bahay ɗaw?»
Yesu a mbəɗa apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen nə bahay. Nen mə wahay a, na nay pə daliyugo nà, saa ɗakay anan ɗiɗem sa 'am. Kuwaya a nan ɗiɗem sa 'am nà, i sləne 'am nen apan ni ja ataya awan.»
38 Pilatu a cəce panan: «Ɗiɗem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vaɗ a Yesu
Mata 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pə cakay ana bahay sə Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen nə njaɗak apan ines sa gan apan sariya anà ɗowan a anan bay! 39 Kawa sə kwakwa bine maw nà, ni mbəsakak ikwen anan ahay ɗo kərtek à dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen nâ mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay ɗaw?»
40 Tə mbəɗahan ayak apan tə məgalak awan, ta wa: «A'ay, kâ mbəsakan umo ahay winen bay. A nan umo nà, mbəsakay ahay aɗəka nà, Barabas.»
Barabas ata nà, ɗo sə vəze pə Ruma ahay.

19

1 Pilatu a jan anà suje ahay tâ gəɓa anan Yesu, aday tâ ndaɓay anan. 2 Suje ahay tə hanan jugo sə adak, tə ɗəfan à nga inde, aday tə ɗəfan zana ɗəzɗaz a pi zek, kawa sə bahay. 3 Tə həɗəken ayak pə cakay, ta jan: «Bahay sə Yahuda ahay â ga inde sə coy!» Tinen apan ti dəcan kurkwer.
4 Pilatu a nay uho pə cakay su ɗo ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pə cakay a kwanay à man a anan, aday ki sənen anan nà, nə njaɗak apan ines təɗe aday sa gan apan sariya ata bay.»
5 Tə ngaman ahay à Yesu uho, winen tə jugo sə adak awan à nga inde, tə zana sə bahay a sə makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen həna!»
6 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay pi zek tu ɗo sa ba doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay tə canan anà Yesu cəna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom, darak anan ayak pə dədom!»
Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sə matanan cukutok nà, kwanay aya gəɓen anan aday

* **18:32** Yesu a ja nà, ti daray anan pə dədom (ca pə Yuhana 3.14). Sa vaɗ ɗo matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

kâ diren anan. Bina nen, nə njaɗak apan ines sa gan sariya ata bay.»

7 Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a təra zek anahan, Wan a Mbərom awan!»

8 Pilatu a slәne matanan cəna, zlawan a zəgahan à mivel inde bayak awan. 9 Ta ma ù doh asa, a cəce pə Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sə mbəɗahan apan bay.

10 Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Ki mbəɗuho apan bay ɗaw? Gədan uno inde sa tam iken, aday gədan uno inde sə daray iken pə dədom re nà, ka san itəbay ɗaw?»

11 Yesu a mbəɗahan apan kutok, a wa: «Gədan anak inde pi nen kwa mənjœk itəbay, kak si zek a Mbərom a sə varak anan aday. Anga nan, ɗo sə varak nen à alay inde ata nà, ines anahan nə a zalay ike pə ananak wa.»

12 A ban pə winen ata wa kutok cəna, Pilatu nà, a pəlay cəveɗ sə mbəsakay anan ahay Yesu. Ənа Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbəsak anan nà, iken a nà, ki təra car ana ɗo sə lavak nga, bahay sə Ruma sabay. Anga kuwaya, ɗowan a kà tərak anan zek anahan bahay a nà, winen maniɗe ana bahay sə Ruma.»

13 Pilatu a slәne matanan cəna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay à man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata nà, mə pəpay a tu kon. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Gabata. 14 Alay a ata nà, man ipec pə luvon sə lavan zek anà azar uko sə Pasəka. Anga sidew a nà, Pasəka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay həna!»

15 Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan: «Nâ daray anan bahay a kwanay ɗaw?»

Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

16 Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tâ daray anan pə dədom. Tə gəɓa anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zlәlngaɗ awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

17 Yesu a tavak dədom anahan mə zlәlngaɗ awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. 18 Suje ahay tə daray anan Yesu pə dədom à man ata kutok. A alay ata ite, tə daray anan ɗowan aya inde cew pə cakay anahan, ɗo kərtek a tə alay puway, ɗo hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

19 Pilatu kà vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan tâ laway anan 'am ata pə dədom a Yesu ata awan. 'Am ata mə vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

20 Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday ɗukwen winen dəren pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mə vinde ɗukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

21 Bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «Kâ vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

22 Pilatu a mbəɗa apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

23 Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəɓa anan zana anahan ahay, tə gəzla atan ì zek wa fuɗo. Kuwaya fok kà njaɗak wa bat. Tə gəɓa rəkot anahan matanan re, winen ma han a ɗukwen mənjəna man sa tam. 24 Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Ɗa saa ngəraw anan zana a anan bay, ənа suwan guko apan caca, aday sa san saa njaɗ anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a təra. Ma ja a nà:

«Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,
ta ga caca pə rəkot uno.*»

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

25 Uwar aya inde mə tavay a pə cakay sə dədom ana Yesu mə daray ata awan:

* **19:24** Ca pə Jabuura 22.19.

may a Yesu tə mərak anahan; Mariyama, uwar ana Kulapas; aday Mariyama dəna sə Magədala.

26 Yesu a canan anà atə Mariyama may anahan tə njavar anahan a ləliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak həna nà, winen kutok! 27 Wan ada, həna nà, winen may anak cite.» A bənay à alay ata wa cəna, njavar anahan ata a gəɓa anan Mariyama àga winen.

Amac a Yesu
Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

28 Pə dəɓa anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tə ndəvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ata, â təra acəkan.†

29 A man ata ite, tugoy sə a'am inde, winen ma rah a tə way mə kwasay a inde, aday sərekeke re. Tə gəɓa awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tə taran anan ayak pa 'am tə sukol aday â susœɓ.

30 Yesu a tukom anan cəna, a wa: «Way ahay fok tə ndəvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kà məcak coy.

Suje a ndaz anan Yesu pə jaham

31 Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sə Yahuda ahay nə məsinde â njahay mə daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon məduwen a sə ɗəfan apan àga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tə cəce pə Pilatu wa, aday â jan anà suje ahay tâ kaɗan anan saray ana ɗo mə daray aya pə dədom ataya awan, aday ɗukwen, tâ dazay atan ahay pə dədom ataya wa.

32 Suje ahay tə dəzley cəna, tə kaɗan anan saray anà ɗo mə daray aya pə cakay a Yesu ataya awan. 33 Taa dəzle pə Yesu nà, ɓa winen kà məcak coy. Anga nan, tə kaɗak anan anan saray ite bay. 34 Ənа ɗo kərtek a à wulen sə suje ahay wa, a ndəzan anan jaham ngəram tə suwer. Atə mez tə a'am tə japay tə ngəzay ahay à kutov wa.

35 Ɗowan a sə canan ata nà, kà sidek tə ɗiɗem awan, aday a san zle side anahan nà, ɗiɗem awan. A side nà, anga aday kwanay ɗukwen kâ ɗəfen apan nga re.

36 A təra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbərom ma ja ata nà, â təra, a wa: «Ti kaɗan a kəlakasl anahan kwa kərtek ite bay.‡» 37 A man hinen ɗukwen, Deftere a Mbərom a wa: «Ti canan ù ɗo tinen sa ndaz anan ata awan.§»

Tə gəɓa anan Yesu à məke
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56

38 Pə dəɓa anahan a wa, Yusufu, ɗo sə Arimatiya ahay a cəce cəveɗ pə Pilatu wa, sə gəɓa anan Yesu à məke. Yusufu ata ɗukwen, winen njavar ana Yesu, aya ənа a ta pərahan azar nə tə wurwer awan, anga a jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay. Pilatu a varan cəveɗ anà Yusufu awan sə gəɓa anan Yesu à məke kutok.

39 Nikodemus, ɗowan a sa zla à man ana Yesu sə luvon ata ɗukwen, a gəɓay ahay ləluway ahay* mə japay a tə way azar aya bayak awan, aday a rəbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

40 Tinen a cew maya tə Yusufu tə gəɓa anan məsinde a Yesu. Ta nga apan rəkot, aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

41 Jəvay a inde nà, ɗowan kula kà ɗəfak uda məsinde fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, dəren ta man sə daray a Yesu ata bay. 42 Tə ɗəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday ɗukwen, man ata winen dəren bay.

20

Yesu winen inde à jəvay sabay
Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

1 Pac sə zaka pərek, iɗe kà cəɗek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bələlen inde pa 'am jəvay a sabay. 2 A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəɓak anan bahay. Winen inde à jəvay

† **19:28** Ca pə Jabuura 22.16; Jabuura 69.22. ‡ **19:36** Ca pə Gurtaaki 12.46. § **19:37** Ca pə Jekariya 12.10. * **19:39** Ləluway sə àga tinen.

sabay, aday ma san man a tinen sa ɗaf anan ata bay.»

3 Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. 4 Cew maya a tinen a ta haw, əna ɗowan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dəzlen pa 'am anà Piyer. 5 Winen a zərɗek ayak iɗe à jəvay inde nà, a canan ayak anà rəkot pi zek tə pətike* tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kà zlak à jəvay inde bay.

6 Piyer a dəzlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anà rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan. 7 Pətike sə tuwɗen anan iɗe ata nà, winen mə japay a pi zek tə zana azar aya bay. Zana ata nà, winen mə faɗay a aday ma ɗaf a cara.

8 Ɗo sə dəzlek ayak pa 'am ata ɗukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a ɗaf apan nga. 9 (Deftere a Mbərom a ja nà, Yesu i slabakay ahay à məke wa. Aya əna hus a dəzley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə sənak 'am ata fan bay.)

10 Pə dəɓa anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

11 Əna Mariyama ɗukwen kà mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərɗek ayak iɗe à jəvay inde. 12 A canan ayak anà maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya ɗukwen à man sə nahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. 13 Tə cəce panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbəɗahan atan apan, a wa: «Tə gəɓak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

14 Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay iɗe mə dədəɓa nà, a canan anà Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəka winen bay.

15 Yesu a cəce panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə ɗo sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəɓa anan nà, ɗuko anan man anak sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəɓay anan way uno biɗaw?»

16 Yesu a jan: «Mariyama!»

Mariyama a mbəɗahak ayak apan 'am, a jan: «*Raboni!*» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

17 Yesu a jan: «Kâ lumo bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana mərak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

18 Mariyama sə Magədala a zla saa jan anà njavar a Yesu ahay. A dəzle nà, a wa: «Nen nə canak anan anà Ba Məduwen!» Aday a jan atan anan way a Yesu sə təkəren ataya awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49

19 Pa pac sə zaka ata awan, suko a ga cəna, njavar a Yesu ahay tə halay nga ù doh. Tə tacay anan məsudoh pi zek lele, anga tə jəjaran anà bahay sə Yahuda ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay â tərak ikwen!» 20 A jan atan 'am ata cəna, a kan atan anan alay anahan ahay tə jaham anahan ma ndaz ataya awan. Njavar anahan ahay tə canan à bahay a tinen cəna, ataslay mivel a tinen a rah wa.

21 Yesu a mənahan atan anan, a wa: «Zay â tərak ikwen. Kawa ana Bəbay uno sə slənay ahay nen ata nà, nen ni slan kwanay matanan re.» 22 A vəzle patan apasay, a wa: «Təmihen Apasay Cəncan awan. 23 Ɗo a kwanay sə pəsen atan anan ines ahay ata nà, Mbərom kà pəsek atan anan coy. Aday ɗo a kə pəsen atan anan itəbay ataya nà, Mbərom kà pəsek atan anan bay acəkan re.»

Atə Tomas tə Yesu

24 Yawa, Yesu a nay ahay pə cakay ana njavar anahan ahay wa nà, ɗowan a tinen a kərtek a sə ngaman Tomas ata nà, winen ibay. Tomas nà, tə ngaman Didimus re, anga winen muwsa. 25 Njavar azar ataya ta jan, ta wa: «Mə canak anan anà Ba Məduwen.»

* **20:5** Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

Əna Tomas a mbəɗahan atan apan, a wa: «Nen nà, nə canak anan anà vivay sə mbəlak anahan ahay pə alay ata bay, nə lamak anan alay anà mbəlak ataya bay, aday nə tarak wan sə alay à mbəlak sə jaham anahan ata bay cəna, ni ɗaf nga pə ləbara ata fan bay.»
26 Pə dəɓa anahan a wa, a ga lumo pam nà, njavar a Yesu ataya tə halay nga ù doh asa, məsudoh mə tacay awan. Pac ata nà, Tomas winen inde kutok ite. Yesu a nay, a tavay jek à wulen a tinen inde asa, a jan atan: «Zay â tərak ikwen!»
27 A jan anà Tomas kutok, a wa: «Tomas, hayak anan wan sə alay anak à man a anan. Ca pə alay uno ahay! Tar alay à jaham uno inde. Mbəsak avaɗ uway, ɗaf upo nga.»
28 Tomas a mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen uno, Mbərom uno.»
29 Yesu a jan, a wa: «Həna kə canak uno kutok nà, ata kə ɗəfak upo nga a ɗaw? Ataslay mivel i təran anà ɗo sa ɗaf upo nga aday winen mənjəna sə cuno ata awan.»

Yuhana a vinde Deftere a anan nà, anga-maw?

30 Yawa, Yesu kà gak mer su way ma-suwayan aya cara cara bayak awan pa man sə iɗe ana njavar anahan ahay fok, əna masuwayan azar aya ɗukwen mə vinde à Deftere a anan bay. 31 Aya əna, way a mə vinde a anaya nà, anga aday kâ ɗəfen apan nga, Yesu nà, winen Almasihu, Wan a Mbərom, aday kâ njiɗen anan sifa, anga kə ɗəfen apan nga ata awan.

21

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cuwɓe

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay asa, tinen pa nga sə a'am sə bəlay sə Tiberiyas*. A kan atan zek a nà, natiya:
2 Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas sə ngaman Didimus anga winen muwsa ata awan; Nataniyel wan sə Kana winen pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njavar ana Yesu maza aya inde tinen cew re. Tə japay fok tinen cuwɓe.
3 Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kəlef.»
Ɗo ataya tə mbəɗahan apan, ta wa: «Manay a ɗukwen mi zla re.»
Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiyop apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kəlef kwa kərtek bay.
4 Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məgujeguje, əna tə sənak anan bay. 5 Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kəlef a dəp ɗaw, məndala uno ahay?»
Tə mbəɗahan apan: «A'ay!»
6 A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»
Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kəlef acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kà rak ahay kəlef bayak awan.
7 Njavar a aday ləliwe ana Yesu ata a jan anà Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»
Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. 8 Njavar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məgujeguje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kəlef ata awan. Tinen abay dəren pi zek wa ta 'am məgujeguje a bay. Izəne i ga miter səkat cəna coy.
9 Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anà kəlef pə uko, tə canan anà tapa sə pen ahay inde re. 10 Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kəlef a kwanay a sə bənay ata mənjœk aday.»
11 Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəɓay anan zuvo ata à məndak. Kəlef məduwen aya uda səkat tə kwa kuro ɗara nga anahan maakan (153), tə winen ata təke ɗukwen zuvo kà ngərwak bay.
12 Yesu a jan atan: «Hayak ikwen ahay, pen!» Aday ɗowan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» ɗukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.
13 Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kəlef ahay matanan, a varan atan anan re.
14 Həna anan nà, aka zek ana Yesu anà njavar anahan ahay tə slala maakan awan,

* **21:1** Tiberiyas nà, sləmay sə bəlay sə Galile hinen.

kwa ananahan sə slabakay ahay à məke wa nà, na.

Atə Yesu tə Piyer

15 Pə dəɓa sa pa way wa nà, Yesu a jan anà Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay ɗo a anaya ɗaw?»

A mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anà wan sə təman uno ahay.»

16 Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp ɗaw?»

A mbəɗahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anà təman uno ahay.»

17 Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen ɗaw?»

Mbac a slahan anà Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen ɗaw?» ata awan. A mbəɗahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anà təman uno ahay fok. 18 Nen apan ni jak tə ɗiɗem a həna: A alay a iken njavar a mba ata nà, kə juwaɗ zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Ənа ka sak a ga məduwer nà, ki kan alay anà ɗo maza awan, i juwaɗ iken, i lagay iken ɗukwen ta man sa nak ahay sabay.»

19 Ta 'am a anaya bine siwaw nà, Yesu a ɗakan anan anà Simon Piyer cəveɗ anahan saa mac aday amac anahan i ka anan mazlaɓ a Mbərom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pəruho azar!»

Atə Yesu tə njavar anahan a inde ləliwe awan

20 Piyer a mbəɗa zek, a ca iɗe, a canan ayak anà njavar a Yesu a inde, winen apan i pərahan atan ahay azar. Njavar ata ɗukwen nà, ləliwe ana Yesu awan. Njavar ata nà, à alay sə azar uko sə Pasəka nà, winen sə həjəkak ayak nga pa mbac a Yesu, aday sə cəce panan wa, a wa: «Saa ga apak ɗaf nə wayaw?» ata awan.

21 Kutok, Piyer a cəce pə Yesu wa, a wa: «Aday ɗowan a anan kəmaw? Ma saa təra apan ite anaw?»

22 Natiya, Yesu a mbəɗahan apan anà Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen â njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pəruho azar.»

23 'Am ata a ta 'am təɗay à wulen su ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itəbay.» Aday abay Yesu kà jak anà Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno â njahay uho tə sifa hus pə luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

24 Ɗo sə side ləbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kà vindek anan ləbara awan. Ma san zle, way anahan sə təker nà, ɗiɗem aya awan.

25 Yesu kà gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tə vinde anan kərtek tə kərtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo ɗukwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sə tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana ɗo maslan a Yesu ahay

Aɗakay way pə deftere a anan

Sə vinde ɗerewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə təker pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəmaw. A adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. A ɗerewel a anan inde kutok, ɗi slə̀ne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. A andav ana ɗerewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dəzle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay *(1.1 - 2.47)*
Egliz à Urəsalima *(3.1 - 8.3)*
Tə ɗakay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya *(8.4 - 9.31)*
Tə ɗakay anan ləbara mugom a anà ɗo aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan *(9.32 - 15.35)*
Ləbara mugom a a dəzle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gərek ahay, aday à Ruma *(15.36 - 28.31)*

Ɗo maslan ahay ta ba Apasay a Mbərom

1 Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyufil, car uno. A deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə ɗakak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə ɗakan anan anà ɗo ahay kwa pa sə dazlan a wa, 2 aday hus pə ana Mbərom sə gəɓa anan à mburom ata awan. A alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan ɗo maslan anahan ahay, a ɗakan atan anan way a tinen saa ga pə dəɓa anahan wa ataya tə məgala ana Apasay Cəncan awan. 3 Pə dəɓa sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məke wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fuɗo. A kan zek anà ɗo maslan anahan ataya tə cəveɗ ahay cara cara saray bayak awan, anga aday tâ san tə ɗiɗek awan, winen inde tə sifa awan. A alay ata nà, winen apan i ɗakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà ɗo maslan ataya awan.

4 Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kâ si zlen à Urəsalima wa bay. Njihen, hus pə ana Bəbay uno i slə̀nak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak ikwen kurre biɗaw? 5 Yuhana kà gak anan baptisma anà ɗo ahay tə a'am, ənа azanaka, Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a jə́n à mburom

6 A alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu ɗo maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isəra'ila ahay aday ti lavay nga a tinen hənа ɗaw?»

7 Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa ɗaf tə məgala anahan awan. 8 Aya ənа, Mbərom i naa slə̀nak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiɗen məgala sə ɗakay anan ləbara uno à Urəsalima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

9 Natiya, pə dəɓa sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a jə́n à mburom ì iɗe a tinen inde, aday matapasl a sərat apan sərdədek, tə canan sabay. 10 Ɗo maslan ataya nə tinen apan ti cak ayak iɗe à mburom həməcəcce hwiya. Kwayan'a ɗowan aya inde cew tə zana aya pi zek kweɗekkweɗek, tə slə̀ray ahay pə cakay a tinen. 11 Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sə Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak iɗe həməcəcce à mburom matanan nà, angamaw? Yesu nà, kà zlak pikwen wa à mburom. Aday kawa ana kwanay a sə cinen anan a zla hənа ata nà, winen i naa may ahay ɗukwen, kətanan re.»

Ɗo maslan ahay ta ca ɗo à yime ana Yudas inde

12 Natiya pə dəɓa anahan a wa kutok, ɗo
maslan ataya tə dazay ahay à ɓəzlom sə
Ulivet ata wa, ta may ahay à wulen su doh
sə Urəsalima kutok. Man ata nà, dəren tə
wulen su doh a bay, i ga nə way sə kilomiter
kərtek ca. 13 Tə dəzley ahay à wulen su
doh sə Urəsalima nà, ta zla à man sə təfek a
tinen, à sewene a tinen a sa taa njahay uda
ata awan. Sləmay su ɗo ataya həna: Piyer,
Yuhana, atə Yakuba tə Andəre, atə Filip tə
Tomas, atə Bartilome tə Mata, Yakuba wan
ana Alfa, Simon ɗo maniɗe sə Ruma ahay,
aday Yuda wan ana Yakuba. 14 Tinen ata
fok, tatə uwar aya inde, tatə Mariyama may
a Yesu, aday tə mərak a Yesu ahay, tinen a
fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh
pə kərtek awan.

15 A alay ata nà, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu
ahay, tinen ti ga səkat tə kwa kuro cew
(120). Aday pə luvon a inde kutok, Piyer a
slabak à wulen a tinen inde, a jan atan, a
wa:

16 «Mərak ahay, way kawa ana Apasay
Cəncan a sa ja à Deftere a Mbərom inde
ata nà, təktek kà tərak. Tə dungo ana ba-
hay Dawuda, Apasay Cəncan a a ja 'am pə
Yudas, ɗo sa ɗakay pa man a Yesu aday tâ
ban anan ata awan. 17 Aday abay cəkəbay
Yudas a nà, ɗo kərtek à wulen a manay ɗo
maslan ahay inde, winen ti mer su way a
Yesu à alay inde cite re.»

18 Yudas aday nà, kà njaɗak magwagway
anga way anahan a sa ga lelibay ata awan.
Anga nan, a zəɓa anan dala ata kutok, a
zla, a sukom anan guvo. A guvo ata inde
kutok, a slahay kup məbəburot, aday dinde
ahay zərɗəɗ ahay uho. A mac à man ata
awan. 19 Matanan, way a sə tərа ata nà, ɗo
sə Urəsalima ahay fok tə slənek apan, aday
tə ngaman anà guvo anahan ata ta 'am su
kon a tinen nà, Hakəldama, kawa sa ja ite
nà, guvo sə mez.

20 Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, mə vinde
a à Deftere Jabura inde, Mbərom a ja, a wa:

“Doh anahan a nà, â tərа rəgay.

Ɗowan â sa njahay uda bay.*”

«Aday ma ja awan asa re, a wa:

“Do hinen â zəɓa anan mer su way anahan
awan.†”

21 «Natiya, a zla pi zek kutok nà, gəɓuko
ɗo kərtek à wulen a mənuko wa aday â
tərа ɗo maslan a Yesu à yime ana Yudas
inde. Sumor a nà, winen ɗo sə pərahan
azar anà Bahay a mənuko Yesu pə kərtek a
tə manay kwa siwa siwa fok, 22 a ban kwa
pə ana Yuhana sa gan baptisma wa, hus
pə ananahan sa ján à mburom ata awan.
Zəɓuko nà, ɗo matanan ata awan, anga i
tərа kawa mənuko, ɗo sə side aslabakay a
Yesu à məke wa ata awan.»

23 Natiya awan, ta kay anan ahay sləmay
sə ɗo ahay cew: atə Yusufu, ɗowan a tə nga-
man Barsabas kabay Yustus re ata awan,
tə apan Matiyas. 24 Do maslan ataya ta ga
amboh, ta wa: «Ba Məduwen, iken nà, ka
san mivel a kuwaya zle fok. Ɗakan umo
anan à wulen su ɗo a anaya cew aya nà, kə
zəɓa wa nə waya 25 aday i tərа ɗo maslan
anak, i ga anan mer su way ana Yudas
sə mbəsak ata anaw. Anga Yudas kà zlak
à man a mə lavay zek a anga winen ata
kutok.» 26 Pə dəɓa anahan a wa nà, ta kaɗ
anjar‡ sa ca apan, i slahay nə pə wayaw,
aday anjar ata a kay anan, a slahay pə
Matiyas. Winen a tərа ɗo maslan mə slala
kuro nga cew awan à yime ana Yudas inde
kutok.

2

Apasay a Mbərom a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay

1 Natiya, pə luvon sə azar uko ana
Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta* ata
nà, njavar a Yesu ahay tə halay nga à
man kərtek awan. 2 Kwayan'a, agungol a
ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara
məduwen awan, a rah anan doh a njavar
ahay mə njahay uda ata awan. 3 Tə canan
anà awan aya kawa miresl sə uko, ta nay
ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su ɗo
a tinen ù doh ataya fok. 4 Fok a tinen a,
Apasay Cəncan a a rahan atan à mivel ahay
inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar
aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom
a sə varan atan məgala ata awan.

* **1:20** Ca pə Jabuura 69.26. † **1:20** Ca pə Jabuura 109.8. ‡ **1:26** Ta kaɗ anjar, bina ta lar anjar bay. * **2:1** Pentekosta nà, azar uko sə tərа pə dəɓa sə Pasəka wa à luvon kwa kuro ɗara inde ata awan.

5 A Urəsalima ata nà, Yahuda ahay inde
bayak a tə ɗəfan apan à Mbərom lele, abay
tinen mə njahay aya pu kon sə daliyugo
ahay fok. 6 Tə slәne agungol ata cəna, tə
halay nga à man su ɗo ataya awan. Aday
way ata a gan atan wurdədəsdəssa, anga
ɗo ataya tinen apan ti ja 'am nà, kuwaya
a slәne ta 'am su kon anahan. 7 Way ata
a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma
nga sa ja, ta wa: «Ɗo anaya fok nà, tinen
Galile ahay biɗaw? 8 Aday ta ja 'am su kon
a mənuko ahay fok nə kəkəmaw? 9 Mənuko
nà, ɗa nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya
wa, à Elamiya wa. Mənuko ɗo sə njahay
à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à
Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya
ahay, 10 à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay,
à Misra ahay, à Siren pə daliyugo sə Libiya
ahay. Mənuko ɗo sa nay ahay kwa à Ruma
wa, 11 ɗa nay ahay kwa à Kereta wa tə
Arabiya wa re. A wulen a mənuko inde
nà, azar su ɗo aya nə Yahuda ahay, aday
azar aya ite nà, tinen Yahuda ahay bay,
ənа tə pərahan azar anà pəra sə Yahuda
ahay. Aday mənuko fok ɗə slәne tinen
apan ti ɗakay anan masuwayan a Mbərom
sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə
kəkəmaw?» 12 Way a sə təra ata a gan atan
masuwayan, ta san ti ja nə maw bay fok. Ta
ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Way a hənа
anan ata nə masuwayan ɗuwuraw? A nan
sa ja nə maw?» 13 Aya ənа, azar su ɗo aya
ta ma nga sə mbasay pu ɗo a Yesu ahay, ta
wa: «Ɗo a anaya nə ta sak mahay, tə vawak
nga.»

Wazo ana Piyer

14 Natiya, pə dəɓa a wa kutok, Piyer tu
ɗo maslan a kuro nga kərtek ataya fok
tə slabak à wulen su ɗo ataya inde, aday
Piyer a dazlan sa jan 'am anà ɗo ahay tə
məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay
tu ɗo sə njahay à Urəsalima a anaya awan,
slənen anan 'am uno a anan lele, ni ɗakak
ikwen anan ləbara sa 'am a anan. 15 Kawa
ana kwanay sə bayak nà, ɗo a anaya nə
tə vawak nga. Ənа cəkəbay matanan bay,
anga hənа nà, njamde dəsuɗo sə duwdew
mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay
asanaw! 16 Aya, way a anan a təra nà, kawa
ana ɗo maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa:
17 "Mbərom a ja nà:
A luvon mədakwidok aya inde nà, ni slan
Apasay uno à kuwaya inde fok.
Wan a kwanay ahay tə dəna a kwanay
ahay fok ti man anan 'am uno anà ɗo
ahay.
Njavar a kwanay ahay ti canan anà way
uno sə ɗakan atan anan ataya awan.
Məceɗ a kwanay ahay ɗukwen, ni jan atan
'am à cœn sə zuɓay inde.
18 Ayaw, pə luvon ataya nà, ni slan Apasay
uno ù ɗo si mer su way uno ahay
inde,
â ga nə mungol awan, â ga nə dəna
awan, ti man anan 'am uno anà ɗo
ahay.
19 Ni ga way masuwayan aya à mburom,
aday pə daliyugo ɗukwen, mez i pak,
uko tə jinjek ti kay ahay re.
20 Pac i dav sabay, aday kiya ɗukwen i
mbəɗahan sa ca nà, nduzzo kawa
mez.
Way ataya tə tərak nà, luvon ana Bahay a
mənuko i saa may ata, i dəzley ahay
bəse kutok.
Luvon ata nà, məduwen a aday tə mazlaɓ a
re.
21 Matanan, kuwaya ɗowan a kà ɗəfak nga
pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i
tam.†"»
22 Piyer a ja asa, a wa: «Kwanay Isəra'ila
ahay, slənen 'am uno a anan lele aday.
Yesu ɗo sə Nazaratu ata nà, ɗa san zle,
winen ɗo a Mbərom sə slənay ahay, anga
Mbərom a kà gak masuwayan ahay cara
cara à wulen a kwanay inde tə alay a Yesu
ata awan. Kwanay kə sənen apan zle lele
re. 23 Mbərom a varak ikwen anan Yesu,
kawa anahan sə lavay a zek kwakwa ata
awan. Aday a san zle, kwanay ɗukwen
kə viren anan anan à alay inde anà ɗo sə
atahasl ahay, ti darak anan ayak pə dədom
mə zlәlngaɗ awan, kawa ana kwanay sa ga
anan hənа ata awan. 24 Ənа Mbərom kà
slabakak anan ahay à məke wa, winen inde
tə sifa awan. Kà təmak anan Yesu à ɗəce
sə amac wa, anga amac nà, məgala anahan
inde sa ban anan ibay.
25 «Matanan Dawuda kà jak pə Yesu, a wa:

† **2:21** Ca pə Yoo'el 3.1-5.

“Nə canan anà Mbərom Fetek pac pac
winen inde pə cakay uno.
Winen mə njahay a tə alay puway uno.
Anga nan, ni jəjar sabay.
26 Matanan, mivel uno həna nà, ma rah a tə
ataslay mivel awan,
nen apan ni təɓa 'am sa ga ara tə am-
basay awan.
Kwa nə məcak təkeɗe nà, nen ni ɗəfak iɗe
hwiya,
27 anga iken ki mbəsak nen à məke
inde bay,
ki mbəsak anan zek uno â wuslay à
məke inde bay, nen ɗo anak cəncan
awan.
28 Kə ɗakak uno pə cəveɗ sa njaɗ sifa.
Ki vuro ataslay mivel bayak a pə cakay
anak.‡”
29 «Mərak ahay, ɗa san apan zle, bije a
mənuko Dawuda ata nà, kà məcak aday ta
lak anan. Jəvay anahan a ɗukwen inde, ɗa
san man a zle re. 30 Winen nà, ɗo maja'am
a Mbərom. Anga nan, a san apan zle re,
ɓa Mbərom kà zlapak anan anan ta sa jan
nà, i naa ɗaf wan sə kutov anahan à bahay
anahan inde. 31 Dawuda ɗukwen a san
apan zle Almasihu nà, i slabakay ahay à
məke wa. Anga nan, a wa:
“Iken Mbərom nà, ki mbəsak nen à məke
inde bay,
ki mbəsak anan zek uno â wuslay à
məke inde bay.§”»
32 Piyer a ja asa re: «Yesu nà, Mbərom
kà slabakak anan ahay à məke wa. Manay
a fok ma san apan zle, manay ɗo sə
canan njœk tə iɗe a manay ataya awan.
33 Mbərom kà zəɓak anan ayak anga sə
njahay tə alay puway anahan awan. Yesu
a təma Apasay Cəncan a pə Bəbay ana-
han wa, kawa ana Bəbay anahan sə zla-
pay anan ata awan. Winen ɗukwen kà
varak umo ahay Apasay ata re. Natiya
kutok, way a kwanay sə sləne ta sə canan
a anan fok, sa ga mer su way ata nà, winen
awan. 34 Aya, Dawuda nà, kà jənak à man a
Mbərom itəbay. Ənа winen a a wa:
“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno nà:
Njahay tə day sə alay puway uno,
35 aday ɗo maniɗe anak ahay fok nà, ni
təra atan ɓile anak aya awan.*”
36 «Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok,
sənen anan tə ɗiɗek awan: Yesu ɗowan a
kwanay sa vaɗ anan ta sə daray anan pə
dədom mə zləlngaɗ ata nà, Mbərom a təra
anan Bahay a nuko awan aday Almasihu
re.»
37 Ɗo ataya tə sləne 'am ata fok cəna,
mbac a slahay patan wa. Anga nan tə cəce
pə Piyer tu ɗo maslan ataya wa, ta wa: «Mâ
ga həna jiya nə kəmaw, mərak ahay?»
38 Piyer a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Mbəɗihen anan lœn anà ines a kwanay
ahay, təmihen sa ga baptisma anga sə təra
ɗo a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom
i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay,
i varak ikwen Apasay anahan Cəncan
awan. 39 Mbərom kà zlapak sə varak ikwen
Apasay anahan Cəncan ata nà, a zlapan
anan anà ɗo ahay aday winen saa ngaman
atan, saa pərahan azar ataya fok re, kawa
sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a
kwanay ahay, aday anà ɗo su kon dəren
aya fok re.»
40 Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak
asa. A nan nà, tâ təma 'am ata awan, aday
tâ sa ya nga bay re. A jan atan asa re, a
wa: «Kwanay, mbəsiken anan ɗo a wuswes
a anaya awan, təmen zek a kwanay ahay.»
41 Ɗo ahay bayak a tə təmahak 'am ana
Piyer ata awan, tə təmahak sa ga baptisma.
Pə luvon ata nà, ɗo a Yesu ahay tə zəgahak
anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way
sə mbulo maakan. 42 Pac pac tinen apan ti
halay nga sə tətak way pu ɗo maslan a Yesu
ahay wa, ti gəzla pen tə sləmay a Yesu, ti ga
amboh. Tə njahay pə kərtek awan, à asan
zek inde.

Asan zek su ɗo a Yesu ahay

43 Ɗo a Yesu ahay fok tə jəjaran anà
Mbərom lele, aday Mbərom a ga ma-
suwayan ahay bayak a cara cara tə alay
ana ɗo maslan a Yesu ahay. 44 Tinen a fok
'am a tinen kərtek, way a tinen ɗukwen mə
japay pə kərtek a re. 45 Tə sukom a way tə
way a tinen, tə guvo a tinen ahay, tə japay
anan dala awan, aday tə varan anà kuwaya
fok nà, kawa anahan sa gan may. 46 Pac

‡ **2:28** Ca pə Jabuura 16.8-11. § **2:31** Ca pə Jabuura 16.10. * **2:35** Ca pə Jabuura 110.1.

pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a àga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tə ataslay mivel aya awan, aday tə mivel kərtek a re. 47 Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà ɗo ahay fok. Aday ɗo ahay tinen apan ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan ɗo ahay.

3

Ɗowan a inde mə təra à məndak awan

1 Pa pac a inde, atə Piyer tə Yuhana ta zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Ta zla nə tə njamde maakan, alay a ɗo ahay sa taa ga amboh ata awan. 2 Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaɓ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəɓa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà ɗowan a inde mə təra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəɓak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu ɗo sa zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay wa. 3 Ɗowan ata a canan anà atə Piyer tə Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

4 Atə Piyer tə Yuhana tə zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.» 5 Ɗowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. 6 Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Ənа way a hənа inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tə sləmay a Yesu Almasihu, ɗo sə Nazaratu, slabak, zla tə saray anak!»

7 Piyer a bənan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tə ndarkwaslak anahan ahay ta njaɗ məgala. 8 A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom tatə Piyer tə Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambaɗ anan Mbərom.

9 Winen apan i zla, i zambaɗ anan Mbərom ata nà, ɗo ahay fok tə canak anan, 10 aday tə sənak anan kutok. Ta wa: «Winen nà, ɗowan mə təra à məndak ata sa taa dubok way pə ɗo ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəɓa-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərɓəɓəkka tə mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom

11 Ɗowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tə Yuhana hwiya, ɗo sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə təra ata a gan ma-suwayan anà ɗo ataya awan. 12 Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen ma-suwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken ɗowan a anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə ɗəfan apan anà Mbərom lele ata ɗaw? 13 Mbərom ana Ibərahima, tə ana Isiyaku tə ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə ɗəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaɓ anà Yesu, ɗo si mer su way anahan, Mbərom kà mbərak anan ɗowan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday tâ vaɗ anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan ɗukwen, kwanay kə ngəmen â mbəsak anan bay re. 14 Winen nà, ɗo cəncan awan, ɗo ɗiɗek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu â mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, â mbəsakak ikwen anan ahay ɗo a sa vaɗ nga su ɗo ata aɗəka. 15 Kə vəɗen anan ɗo sə varan sifa anà way ahay fok ata à məke sa ndaw, əna Mbərom kà slabakak anan ahay à məke wa. Manay ɗukwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan təte. 16 Ɗowan hənа anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənen anan zle, winen a mbar nà, anga kà ɗəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga ɗowan a anan kà ɗəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

17 «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənen ɗiɗek bay. Bahay a kwanay ahay ɗukwen ta san ɗiɗek bay re. 18 Ənа way ata a ga zek matanan nà, anga ɓa Mbərom kà jak anan tə dungo ana ɗo maja'am anahan ahay kwakwa, ta sa ja təktek Almasihu anahan saa slənak ikwen ahay ata â ga ɗəce. 19 Hənа aɗəka nà, mbəɗihen anan lœn anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbərom, aday Mbərom i pəsek ikwen anan kutok. 20 Aday Bahay Mbərom i varak

ikwen zay, ta sə slənak ikwen ahay Yesu,
winen Almasihu a Mbərom sə lavay anan
zek anga kwanay kurre ata awan. 21 Ayaw,
həna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay
à mburom à man ata tamak, hus i dəzle
pə luvon a Mbərom saa mbəɗa anan way
ahay fok wiya aya kawa ana ɗo maja'am
anahan cəncan aya sa ja apan ata aday.
22 Musa a ja nà: “Mbərom Bahay a kwanay
i naa varak ikwen ɗo maja'am hinen kawa
nen à wulen ana zahav a kwanay a wa.
Kâ təmihen anan anan 'am anahan saa jak
ikwen ata fok. 23 Ɗowan a kà təmahak anan
anan 'am anahan itəbay ata nà, Mbərom
i lize anan à mamasl su ɗo anahan ahay
wa.*”»
24 Piyer a pərahan anan azar sa ja, a wa:
«Ɗo maja'am a Mbərom ahay kwakwa, a
bənay ahay kwa pə Samiyel wa hus pu ɗo
maja'am a Mbərom azar aya, fok a tinen
a kərtek tə kərtek ta jak 'am pə way a sə
təra pə luvon a anan ataya awan. 25 Ɗo
maja'am a Mbərom ataya ta ja way ataya pə
kwanay awan, aday Mbərom kà ɓanak 'am
tə bije a kwanay ahay anga kwanay a re.
A jan anà Ibərahima nà: “Tə alay ana wan
sə kutov anak ahay, ni ɗaf alay sə mazlaɓ
uno pu ɗo su kon ahay fok.†” 26 Matanan
kutok, Mbərom a lah sə slənay anan ahay
Yesu, ɗo si mer su way anahan nà, anà
kwanay awan, anga aday â ɗaf pikwen alay
sə mazlaɓ anahan ta sa may ahay kwanay
à cəveɗ sə huwan a kwanay ahay wa.»

4

Atə Piyer tə Yuhana pa 'am su ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay

1 A alay a Piyer tə Yuhana tinen apan
ti jan 'am anà ɗo ahay mba, ɗo sə gəɗan
dungo anà way ahay pi zek tə bahay su
ɗo sa ba doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday
tə Saduki ahay, ta zla à man a tinen. 2 Ta
ma nga sa ga patan mivel, anga atə Piyer tə
Yuhana nà, tinen apan ti ɗakan anan anà
ɗo ahay nə Yesu kà slabakak ahay à məke
wa. Matanan, ɗo ma mac aya ɗukwen, ti
naa slabakay ahay à məke wa tə sifa aya re.
3 Anga nan kutok, ta ban anan ɗo maslan
ataya awan, tə tacay atan à dangay, hus sa
ca pa 'am sə sariya nə sidew awan, bina
suko kà gak coy re. 4 Aya əna, ɗo ahay
bayak a à wulen su ɗo sə slәne 'am a Piyer
ataya wa tə təmahak 'am ana ɗo maslan
ataya awan, tə ɗəfak nga pə Yesu. Ɗo ataya
tə zəgahak anan ɗo ana Yesu ahay. Tə
baslay mungol ahay ɗəkɗek, tinen mbulo
ɗara kutok.
5 Iɗe a cəɗe sidew a nà, bahay sə Yahuda
ahay pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay aday
tə miter sə Tawrita ahay tə halay nga à
Urəsalima. 6 Atə Anas, bahay nga su ɗo sə
gəɗan dungo anà way ahay, tatə Kayafas,
Yuhana, Aleksandire aday tə azar su ɗo
ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. 7 Tə
ngaman anà ɗo maslan a cew ataya pa 'am
a tinen, aday tə cəce patan wa, ta wa: «Kə
mbəren anan ɗowan a mə təra à məndak
ata nà, tə məgala wuraw, kabay tə sləmay
a wayaw?»
8 Cəna Apasay Cəncan a a zlan à mivel
inde anà Piyer, a mbəɗahan atan apan, a
wa: «Kwanay bahay ahay tə məceɗ ahay,
9 manay həna pa 'am a kwanay nà, anga
sumor a manay sa ga ta sa mbar anan
ɗowan a vədal a anan ata bugol biɗaw? A
nak ikwen sa san nà, kà mbərak tə məgala
sə sləmay a wayaw ɗaw? 10 Kak matanan
nà, kwanay tə Isəra'ila ahay fok, sənen
anan kutok: Ɗowan a həna anan mə tavay
a pa 'am a kwanay kà mbərak nà, anga
məgala sə sləmay ana Yesu Almasihu, ɗo
sə Nazaratu. Winen nà, kə vəɗen anan pə
dədom mə zlәlngaɗ awan, əna Mbərom kà
slabakak anan ahay à məke wa. 11 Natiya,
Deftere a Mbərom a ja 'am həna anan ata
nə pə winen awan, a wa:

“Kon mbala ana ɗo sa ɗezl way ahay sa lar
anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele aɗəka nà,
winen.*”

12 «Ɗo sa mba apan sa tam ɗo ahay miza
nà, ibay, si Yesu a kərtek. Bina sləmay
inde maza pə daliyugo sa mba apan sa
tam mənuko uwec wa mbala ana ɗo ana
Mbərom sə varak uko ahay ata nà, ibay.»
13 'Am ana Piyer ata a gan masuwayan
anà ɗo mə halay nga ataya awan, anga
ta ca apan ɗo maslan a cew ataya nà, ɗo

* **3:23** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19. † **3:25** Ca pə Laataanooji 22.18, 26.4. * **4:11** Ca pə Jabuura 118.22.

məduwen aya bay, aday mə jangay aya bay re, ənа tə jəjar sə mbəɗahan atan apan bay re. Aday ɗo ataya tə sənak ɗo maslan ataya tə njahak pə kərtek a tə Yesu. 14 Ənа tinen apan ti ca pə ɗowan a ma mbar ata winen inde zay mə tavay a pə cakay ana ɗo maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sə mbəɗahan atan apan awan a ibay jiga awan. 15 Matanan, ta ma anan ɗo maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tə mbəɗek sa vaɗ uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. 16 Ta wa: «Ɗo a anaya hənа jiya nà, ɗi ga atan kəmaw? Ɗo sə Urəsalima a anan ataya fok tə sənak pə masuwayan a məduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mənuko ɗukwen, ɗi mba apan sə məman anan nà, i ga zek bay re asa. 17 Aya hənа nà, ɗi ngaman atan ayak, aday ɗi gafan atan 'am, tâ saa ma apan sa jan 'am tə sləmay a Yesu anà ɗowan sabay. Ata kutok nà, ləbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» 18 Tə ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbəsiken sa jan 'am tə sləmay a Yesu aday sə ɗakan anan ləbara sa 'am ana Yesu anà ɗo ahay.»

19 Aya ənа, atə Piyer tə Yuhana tə mbəɗahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, təɗe saa zlan à nga anà Mbərom nə maw? Təɗe sə ɗəfan apan nə anà Mbərom a ɗaw, kabay lele nà, sə ɗəfak ikwen apan anà kwanay bugol aɗəka ɗaw? 20 Manay nà, way a manay sə canan ta sə sləne fok cəna, mi ɗakay anan, bina mi mba apan sə njahay way a manay bay.»

21 Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo sa gan atan sariya ataya tə ngəraz patan anga aday tâ njahay way a tinen, tə mbəsakay atan ahay kutok. Tə sənak sa jəka ti kəta atan kəkəmaw bay, bina ɗo ahay fok tinen apan ti həran nga anà Mbərom anga way anahan a sa gan anà ɗowan a vədal ata awan. 22 Ava ana ɗowan a tinen sa mbar anan tə masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fuɗo.

Ɗo a Mbərom ahay ta ga amboh

23 Pə dəɓa a sə mbəsakay atan ahay ata nà, atə Piyer tə Yuhana ta ma pə cakay ana ɗo a tinen ahay, tə təkəren atan anan way ana bahay sə gəɗan dungo anà way ahay tə məceɗ ahay sa jan atan ata fok. 24 Ɗo a tinen ataya tə sləne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mbərom tə mivel kərtek awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken ɗo sə ndakay bagəbaga mburom tə daliyugo tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təke fok. 25 Iken awan ka jak 'am tə dungo ana ɗo si mer su way anak Dawuda, winen bije a manay awan. Apasay anak Cəncan a kà jak à winen inde, a wa:

“Ɗo su kon azar aya ti ga mivel, aday ɗo
sə pəra ahay ti jəjem 'am kəriya nà,
angamaw?
26 Bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti
ndire zek,
aday ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay ahay
tinen apan ti lavan zek anà vəram
tə Mbərom Fetek aday tə Almasihu
anahan.†”

27 «Ayaw, way ata matanan acəkan, anga hənа kutok nà, Hiridus tatə Pontiyos Pilatu, tə halay nga à wulen su doh a anan inde tə Ruma ahay tə Isəra'ila aya awan, anga sa ɓan 'am pə Yesu ɗo si mer su way anak cəncan a, iken sə walay ata awan. 28 Iken nà, məgala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. 29 Hənа kutok, Ba Məduwen, sləne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan məgala anà ɗo si mer su way anak ahay sa ja 'am anak mənjəna ajəjar. 30 Varan umo gədan sa mbar anan ɗo sə ɗəvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara tə məgala sə sləmay a Yesu, ɗo si mer su way anak cəncan awan.»

31 Pə dəɓa sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a ɓal kəzlek kəzlek. Tinen a fok tə njaɗak məgala sə ɗakay anan 'am a Mbərom mənjəna sə jəjar, anga Apasay Cəncan a kà rahak atan à mivel inde.

Ɗo a Yesu ahay tə japay anan zlile a tinen ahay pə kərtek awan

32 Ɗo a Yesu ataya fok nà, mivel a tinen a kərtek, abayak nga a tinen ahay kərtek a re. Tə japay anan zlile a tinen pə kərtek awan. Ɗowan sa jəka «zlile uno anuno taayak» nà,

† **4:26** Ca pə Jabuura 2.1-2.

ibay fok. 33 Tə məgala a bayak a, ɗo maslan
ataya tə pərahan azar sə ɗakay anan, tə
canak anan Yesu kà slabakak ahay à məke
wa. Mbərom kà gak atan sumor bayak
awan. 34 Ɗowan mətawak a à mamasl a
tinen nà, inde sabay fok, bina ɗo aday guvo
anahan inde kabay doh anahan inde ataya
fok, tə sukom a way, ta nay anan dala awan
35 anà ɗo maslan ahay, aday tinen tə varan
anà kuwaya pə ananahan sa gan may.

36 Ɗowan a inde ite, tə ngaman Yusufu,
winen pə slala ana Lewi, a njahay pə
daliyugo sə Kiprus. Sləmay anahan hinen
nà, Barnabas, kawa sa ja nà, ɗo sə varan
məgala anà ɗo ahay. 37 Winen ɗukwen,
guvo anahan inde re, a sukom a way, a
nay anan dala awan, a varan anan anà ɗo
maslan ahay.

5

Atə Ananiyas tə uwar anahan Safira

1 Ɗowan a inde asa tə ngaman Ananiyas
tə uwar anahan Safira, tə sukom anan way
tə guvo a tinen. 2 Tinen a ta pak 'am ahay
ì zek. Ananiyas a ra pə dala wa məcak, a
ndakay apan man. Azar a kutok a zla anan
à man ana ɗo maslan ahay. 3 A dəzlek anan
ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə
mbəsakan anan mivel anak anà Fakalaw
angamaw? Anga həna nà, kə gəɗak anan
mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka
rak ayak pə dala sə guvo a kwanay wa
məcak agay nà, angamaw? 4 Guvo a nà,
guvo anak awan. Kə sukumak anan way
ɗukwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay
sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw?
Kə gəɗan mungwalay ata nà, anà ɗo zənzen
a bay, əna anà zek a Mbərom awan.»

5 Pə dəɓa sə sləne 'am ata wa cəna,
Ananiyas a slahay à məndak, aday a mac
kwayan'a. Ɗo sə sləne ləbara sa 'am ataya
fok nà, mbac kà slahak patan wa, ta ma nga
sə jəjar. 6 Pə dəɓa anahan a wa nà, njavar
ahay ta zlak ayak ù doh, ta nga apan rəkot,
ta nay anan uho saa la anan.

7 A njahay pə dəɓa wa way sə ler maakan
nà, uwar anahan Safira ɗukwen kà zlak
ayak ite. Winen kà sənak pə way a sə tərа
tə mbaz anahan ata bay fok. 8 Uwar ata a
dəzlek ayak ù doh cəna, Piyer a cəce panan,
a wa: «Uwar a anan, əngа, jan umo aday. Kə
sukumen anan way tə guvo a kwanay nà,
dala a nə kawa winen a anan dəp ɗaw?»

Uwar ata a mbəɗa apan, a wa: «Ayaw,
dala a nà, matanan awan.»

9 Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay
tə mbaz anak kə jipen 'am a kwanay kərtek
sə njəkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà,
angamaw? Əngа, cak ayak apan, ɗo sa la
anan mbaz anak ahay, tinen uho. Kagasl,
ti naa zəɓak ayak iken saa la cite.»

10 Pə dəɓa ana 'am ata wa cəna, uwar ata a
slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay
ta nay ù doh, tə zəɓa məsinde, ta lak anan
ayak pə cakay ana mbaz anahan. 11 Ɗo a
Yesu ahay fok tu ɗo sə sləne anan ləbara sa
'am ata fok nà, ta ma nga sə jəjar.

Ɗo maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

12 Ɗo maslan ahay nà, ta taa ga mer su
way masuwayan aya bayak a à wulen sə ɗo
ahay inde. Ɗo a Yesu ahay fok ta taa halay
nga ù vo sə galak ana Sulimanu inde à gala
su doh sə mazlaɓ a Mbərom. 13 Əna, kwa
abay ɗo ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja
nà, tinen ɗo lele aya ɗukwen, ɗo a azar aya
sə ɗəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam
sə njahay pə cakay a tinen bay fok. 14 Tə
winen ata təke ɗukwen, ɗo ahay tinen apan
ti ɗaf nga pə Bahay Yesu hwiya. Ɗo a Yesu
ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac,
mungol tə uwar aya təke fok. 15 Ɗo ahay
tə sləne 'am sə masuwayan ana ɗo maslan
ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma
nga sa zla anan ɗo sə ɗəvac a tinen ahay pə
cəveɗ ahay, tə nahay atan pə biket kabay
pə lala, anga tinen tə bayak nà, hinahibay
Piyer i zla ta man ata nə, mezeze anahan
a â njaɗ sə laman anà ɗo sə ɗəvac a tinen
azar aya awan. 16 Ɗo maza aya ite ta nay
anan ahay tu ɗo sə ɗəvac a tinen ahay kwa
à wulen su doh a azar aya sa mban anà
Urəsalima ataya wa. Ta nay anan ahay tu
ɗo a tinen ɗəvac aya awan, tu ɗo a setene sa
taa vawan atan nga ataya fok. Ta nan atan
anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu ɗo maslan a Yesu ahay wa

17 Natiya kutok, bahay nga su ɗo sə gəɗan
dungo anà way ahay, tu ɗo anahan ahay

tinen à wulen sə Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sə jugwar 'am pu ɗo maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. 18 Cəna, ta ban anan ɗo maslan a Yesu ataya, aday tə ɗəfak atan ayak à dangay. 19 Aya əna, cəkəbay, à luvon ata inde nə, maslay a Mbərom a nay ahay, a təɓa anan məsudoh sə dangay ata awan, aday a nay anan ahay ɗo maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa: 20 «Həna nà, zlen à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday kâ sa ɗiken anan ləbara sə sifa wiya a anan fok anà ɗo ahay.»

21 Ɗo maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sə duwdew à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sə tətakan anan way anà ɗo ahay.

Pə dəɓa wa mənjœk, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay, tu ɗo anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, məceɗ sə Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu ɗo maslan ataya à dangay. 22 Suje ahay tə dəzle ù doh sə dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà ɗo maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəɓa à dangay wa, ta nay, ta jan anà ɗo mə halay nga ataya awan, ta wa: 23 «Manay ma zlak ù doh sə dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday ɗo sa ba patan ataya ɗukwen, tinen cekərkərre tə iɗe, tinen apan ti ba re. Mə təɓa anan məsudoh, ma zla ù doh sə dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà ɗowan à man ata bay.» 24 Ɗo sə lavan nga anà suje sa ba pu doh sə mazlaɓ a Mbərom, tə bahay sə gəɗan dungo anà way ahay, tə slәne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan ǐ zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu ɗo a anaya awan anaw?»

25 Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗowan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Ɗowan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà ɗo ahay.» 26 Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu ɗo anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna ta nay atan nə tə gədan a bay, anga tinen a ɗukwen tə jəjaran anà man su ɗo awan, ta sə bayak nà, hinahibay ɗo ahay ti i tar atan tu kon. 27 Ta nay atan ahay ɗo maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə məceɗ sə Yahuda ahay. Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: 28 «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kâ sa tətiken anan anan way anà ɗo ahay tə sləmay ana ɗowan ata sabay. Əna hwiya kə mbəsiken bay. Həna, wulen su doh sə Urəsalima nà, 'am ata kà tak uda 'am coy. Natiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay ɗaw?»

29 Piyer tu ɗo maslan a azar ataya tə mbəɗahan atan apan, ta wa: «Sumor a nà, mâ ɗəfan apan bugol nə anà Mbərom, bina anà ɗo zənzen a bugol ɗaw? 30 Kwanay nà, kə vəɗen anan Yesu ta sə daray anan pə dədom mə zlәlngaɗ awan. Əna pə dəɓa anahan a wa nà, Mbərom ɗo ana bije a mənuko ahay sə ɗəfan apan ata kà slabakak anan ahay à məke wa. 31 Mbərom nà, kà varak anan mazlaɓ, kà ɗəfak anan tə day sə alay puway anahan, kà tərak anan bahay awan, ɗo sa tam ɗo, anga aday â ɗakan anan anà Isəra'ila ahay cəveɗ sə mbəɗahan lœn anà ines a tinen ahay aday i pəsen atan anan. 32 Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan a i side anan re. Winen nà, Mbərom a varan anan anà ɗo sə ɗəfan apan ataya awan.»

33 Ɗo mə halay nga à man sa ga sariya ataya tə slәne 'am ata cəna, ta ga patan mivel tə mindel. A nan atan sa vaɗ anan ɗo maslan ataya à məke. 34 Aya əna, ɗowan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Ɗowan ata nà, tə ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sə Tawrita a re. Ɗo ahay fok tə jəjaran deeɓ deeɓ. A jan anà ɗo ahay, a wa: «Əngа, mbəsiken anan ɗo maslan a anaya tâ zla uho mənjœk aday.»

35 Pə dəɓa ana ɗo maslan ahay sa nay uho ata nà, a jan anà ɗo ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anà way a kwanay a saa gan anà ɗo a anaya ata awan. 36 Anga kà njahak bayak a bay, ɗowan a inde tə ngaman Tudas, kà nak ahay, a jan anà ɗo ahay nà, winen bahay

məduwen awan. Aday ɗo ahay ti ga səkat fuɗo tə pərahak anan azar. Pə dəɓa anahan a wa nà, tə vəɗak anan, ɗo sə pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

37 «Pə dəɓa wita wa asa ɗukwen nà, ɗowan a sə ngaman Yudas winen ɗo sə Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sə baslay anan sləmay sə ɗo ahay pə daliyugo ata awan. Winen ɗukwen, kà rak ɗo ahay bayak a pi zek, tə pərahak anan azar. Pə dəɓa a wa, ta vaɗ anan ɗukwen, ɗo sə pərahan azar ataya ta tak 'am səret fok re.

38 «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtek həna: Mbəsiken anan ɗo a anaya awan tâ zla way a tinen. Dowan â sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su ɗo zənzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dəzle anan jo à man a bay! 39 Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nà, ki mben apan sə lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hinahibay ki sa gen məgəzləga ti zek a Mbərom awan.»

40 Natiya, ɗo mə halay nga sa ga sariya ataya, tə təma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tə ngaman ayak anà ɗo maslan ataya ù doh miza awan, tə ndaɓay atan, tə gafan atan 'am ta sa ja nà: «Kâ si jen anan 'am anà ɗo ahay tə sləmay a Yesu sabay fok.» Tə mbəsak atan kutok.

41 Do maslan ahay ta nay ahay à wulen su ɗo ataya wa tə ataslay mivel awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday ɗo ahay tâ pəkan atan waray ì iɗe, tâ ga atan alay anga sləmay a Yesu. 42 Tinen bine siwaw nà, pac pac fok, ta zla à gala su doh sə mazlaɓ a Mbərom aday à gulom su doh sə ɗo ahay re, tinen apan ti wazay, ti ɗakan anan anà ɗo ahay nà, ləbara mugom a sa ja nə Yesu winen Almasihu ata awan.

6

Tə walay ɗo ahay cuwɓe ì mer su way a Mbərom inde

1 A alay ata kutok nà, abaslay su ɗo sə pərahan azar anà Yesu ahay kà zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kà zəɓak ahay à wulen ana ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay tinen sa ja 'am sə Gərek ahay tu ɗo sa ja 'am sə Ibəraninko ahay ata awan. Do sa ja 'am sə Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sə gəzla way sa pa nà, mədukway sə uwar a manay ahay ta njaɗ awan itəbay.»

2 Anga nan kutok, ɗo maslan ataya tə halan nga anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsak mer su way sə ɗakay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbəɗek pi mer su way sə gəzlan way sa pa anà ɗo ahay nà, i ga zek bay. 3 Anga nan, mərak ahay, wilen ɗo ahay cuwɓe à wulen a kwanay wa, tinen ɗo ma rah Apasay a Mbərom aya awan, ɗo sə kəlire* ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sə gəzla way sa pa nà, anà tinen kutok. 4 Aday manay mi ga amboh, mi ɗakay anan 'am a Mbərom tə fefəne kutok.»

5 'Am ata kà zlak anan à nga anà ɗo a Yesu ahay fok. Matanan, tə walay Etiyen, winen ɗo sa ɗaf nga pə Yesu lele aday ma rah a tə Apasay Cəncan a re. Asa tə walay apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tə apan Nikola, winen ɗo sə wulen su doh sə Antakiya. Abay winen nà, ɗo sə pəra əna ɓa kà təmahak sə pərahan azar anà Tawrita a Musa. 6 Pə dəɓa wa nà, ta zla anan ɗo ataya cuwɓe pa 'am ana ɗo maslan a Yesu ataya awan. Do maslan ahay ta ga amboh, tə ɗəfan atan alay pa nga anà ɗo mə walay ataya anga sa ɗaf atan ì mer su way ata inde kutok.

7 Matanan kutok, 'am a Mbərom nà, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Do sa ɗaf nga pə Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsalima. Aday ɗo ahay bayak a à wulen su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay wa tə ɗəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

8 Etiyen nà, Mbərom kà ɗəfak apan alay sə mazlaɓ anahan, kà varak anan məgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə ɗo ahay. 9 Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə ɓile mə mbəsak aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tə Aleksandriya wa, aday azar aya ɗukwen ta nay pə daliyugo

* **6:3** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

sə Silikiya tə Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vaɗ awiyaway tatə Etiyen. 10 Aya ənа, ta mbak apan sə vəɗan uway bay, anga Apasay a Mbərom kà varak anan kəlire† sa ja 'am.

11 Pə dəɓa anahan a wa nà, tə haman anà ɗo ahay aday tâ gaɗ apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kà jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

12 Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivel sə ɗo ahay, ta sə məceɗ sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. 13 Ta ray ahay ɗo sa gaɗ apan mungwalay miza aya asa. Tə dazlan sa gaɗ apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Ɗowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re. 14 Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu ɗo sə Nazaratu ata i mbazl anan doh sə mazlaɓ a Mbərom aday i mbəɗa anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

15 Ɗo a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə iɗe anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

7

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà ɗo sə lavan nga anà Yahuda ahay

1 Pə dəɓa anahan a wa kutok, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay ɗaw?»

2 Etiyen ite a mbəɗahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tə bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaɓ kà kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kà zlak à Haran fan bay ata awan. 3 Mbərom a jan nà: “Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan ɗo anak ahay, aday kâ zla ù kon a hənа nen saa ɗakak apan ata awan.*”

4 «Cənа, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəɓa ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan â həɗek ù kon hinen asa, â nay à man a nuko a anan awan. 5 A alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa ɗaf saray dap kərtek ɗukwen, kà varak anan fan bay. Ənа Mbərom a zlapan anan tə daliyugo a anan, a wa: “Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.” Aday à alay anahan sa jan 'am ata ɗukwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. 6 Mbərom a jan ahay, a wa: “Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti tərа atan ɓile aya ta sa ga atan alay ava ahay səkat fuɗo. 7 Aya ənа, kon a saa tərа atan ɓile ahay ata nà, nen a ni i kəta anan. Aday pə dəɓa anahan a wa nà, ni may atan ahay pə daliyugo a anan, ti naa hərо nga kutok.†” 8 Matanan, Mbərom a ɓan 'am tə Ibərahima, ta sa ja â gaɗ mədəndalas. Pə dəɓa anahan a wa, Ibərahima a wahay Isiyaku, aday pə luvon jəmaakan sə wahay anahan nà, a gəɗan mədəndalas. Isiyaku ɗukwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mənuko ahay, a gan atan matanan re.

9 «Bije a mənuko ataya nà, ta nan iɗe anà mərak a tinen Yusufu, tə sukumak anan way pə daliyugo sə Misra ɓile awan. Tə winen ata təke ɗukwen, Mbərom winen apan i ba anan Yusufu hwiya, 10 a tam anan pə way sə gəɓan ahay 'am ahay wa. A varan kəlire anga aday â zlan à nga anà Firawna, bahay sə Misra ata awan. Anga nan, Firawna a ɗaf anan ɗo sə lavan nga anà daliyugo sə Misra, aday ɗo sə lavan nga anà gulom su doh anahan re.

11 «Aday kutok nà, may a ga pə daliyugo sə Misra ata, tə daliyugo sə Kanana a təke fok. Zek kà dak anan anà ɗo ahay nà, ndəlekeke. Matanan, bije a mənuko ataya ta njaɗ way sa pa sabay. 12 Pə dəɓa wa kutok, Yakob a sləne sa jəka ndaw inde sə sukom à Misra nà, a slan bije a mənuko

† **6:10** Kəlire a anan nà, madan bay, ənа asan way ana Apasay a Mbərom. * **7:3** Ca pə Laataanooji 12.1. † **7:7** Ca pə Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

ataya tâ saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama'am sə azla a tinen à Misra. 13 Ta ma mə slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kà ɗakak anan anan zek anà mərak anahan ahay. Matanan Firawna ɗukwen kà sənak zahav ana Yusufu ahay kutok. 14 Pə dəɓa anahan a wa, Yusufu a slan ɗo saa nay anan ahay bəbay anahan Yakob tə zahav anahan aya təke. Tinen sa nay pə daliyugo sə Misra ata nà, abaslay a tinen a nə kwa kuro cuwɓe nga ɗara. 15 Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pə dəɓa anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tə bije a mənuko ataya təke. 16 Ta zla saa la atan à Sikem pə daliyugo sə Kanana, à jəvay ana Ibərahima sə sukom pə zahav ana Hamor wa ata awan.

17 «À alay aday 'am a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata i təra, i i sla bəse coy nà, zahav a mənuko Isəra'ila ahay a ma nga sə wasay pə daliyugo sə Misra ata awan. 18 Aday Misra ahay ta ɗaf uda bahay hinen, ənа bahay a wiya ata a san Yusufu bay. 19 Anga nan, a ga wurwer pə bije a mənuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bəlaray tâ lar anan wan a tinen ndəleɓœɓe aya aday tâ mac. 20 A alay ata ite, tə wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbərom, leftekəre. Ta gan nga àga bəbay anahan ù doh way sə kiya maakan ahay. 21 Pə dəɓa anahan a wa, ta zla anan, tə mbəsak anan pa 'am zlinder. Ənа dənа a bahay ata a tan à nga, a zəɓa anan, a ɗəɗok anan agay kawa wan si zek anahan wanahan. 22 Musa nà, à alay a winen sa har àga bahay ata nà, kà tətakak anan asan way sə Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way ɗukwen tə məgala re.

23 «Ava ana Musa a ga kwa kuro fuɗo nà, a jalay sa zla saa can iɗe anà ɗo sə zahav anahan Isəra'ila ahay. 24 Winen a tan à nga anà ɗo sə Misra inde, winen apan i ga anan alay tu ɗo sə Isəra'ila ahay. A zla sa man zek anà ɗo anahan ata, bəskol winen vaɗ anan ɗo sə Misra ata məsinde awan. 25 Musa a bayak nà, Isəra'ila ahay ti san Mbərom i tam atan tə alay anahan. Ənа ɗo anahan ataya tə sənak bay. 26 Sidew a asa a tan à nga anà ɗo anahan Isəra'ila ahay cew tinen apan ti vaɗ zek. Anga nan, a təker anan sə ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Məndala uno ahay, aday kwanay nə tə mərak ahay asanaw, ki vəɗen zek nà, angamaw?” 27 Aya ənа, ɗo sə jugwar 'am ata a kaɗan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa ɗaf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw? 28 Bina, a nak sa vaɗ nen kawa iken sa vaɗ anan ɗo sə Misra avaɗ ata re ɗaw?” 29 Musa a slәne 'am ata cəna, a haw way anahan pə daliyugo sə Madiya saa njahay à man ata kawa mədurlon. Pə dəɓa wa, a njaɗ wan mungol aya cew à man ata re.

30 «Pə ava anahan a kwa kuro fuɗo ata nà, maslay a Mbərom a kan ahay zek ù uko sə vəragaz wa à man sa saf bəse tə ɓəzlom sə Sina. 31 Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a həɗek apan saa zəzor anan. Ənа Mbərom Ba Məduwen a jan ahay, a wa: 32 “Nen nà, Mbərom ana bije anak ahay. Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku aday Mbərom ana Yakob.” Musa a slәne 'am ata cəna, a ma nga pə ajəjar kwaslkwaslkwasl. A rihe nga ù vo, a nan sə canan sabay fok. 33 Mbərom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan təkarak à saray wa, bina man a iken sə tavay uda ata nà, man cəncan awan. 34 Ayaw, Musa, nen nə sənak pə ɗəce ana ɗo uno ahay sa ga pə daliyugo sə Misra, nə slənek aɗəma way a tinen awan. Anga nan, nə dazak ahay hənа nà, sa naa təmay atan ahay. Hənа ni slan iken, ma à Misra asa.‡”»

35 «Musa ata nà, Isəra'ila ahay tə larak anan, anga 'am a tinen sa jan “Waya sa ɗaf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbərom kà gəɓak anan, kà tərak anan bahay awan, ɗo sa tam ɗo a re. A walay anan tə alay ana maslay anahan sa kan zek ù uko sə vəragaz inde ata awan. 36 Musa nà, a təmay atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bəlay sə ngaman Bəlay Ɗəzɗaz ata, aday ava kwa kuro fuɗo à saf inde re.

37 «Musa ata asa re kà jak anan anà Isəra'ila ahay, a wa: “Mbərom i naa slənak ikwen ahay ɗo maja'am anahan hinen kawa nen à wulen ana ɗo sə zahav a

‡ **7:34** Ca pə Gurtaaki 2.14 - 3.10. § **7:37** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15.

kwanay ahay wa.§” 38 Aday à alay a bije a
mənuko ahay tinen mə halay nga à kiɓe pə
pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à
Musa pə ɓəzlom sə Sina. Musa kà tərak ɗo
a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay
a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A
təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa,
aday a mak uko anan 'am ataya awan.
39 «Aya əna, bije a mənuko ataya tə
ngəmak sə təmahan anan 'am ana Musa
bay, tə larak anan. Ta gan may aɗəka nà,
sa ma à Misra bugol. 40 Anga nan, ta jan
anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a
manay ahay, aday mi bar nà, mi ɗaf anan
pa 'am wa. Bina Musa sə ɗowan a anan
sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma
san sa tan à nga nə maw bay.*” 41 Natiya,
tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra
ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga
ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay
mivel anga mer su way a tinen ata awan.
42 Aya əna, Mbərom a mbəsak atan à alay
anahan wa sənday, aday tâ ɗəfan apan anà
mawuzlawazl ahay. Kà tərak kawa ana ɗo
maja'am a Mbərom sa ja apan à Deftere a
Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:
“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf
inde way sə ava kwa kuro fuɗo ata
nà,
kə wislen uno way ɗaw, kə viren uno
way ɗaw?
Kə viren uno awan bay fok.
43 Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə
ngaman Molok ata awan,
aday kə taviken anan mawuzlawazl sə
pəra a kwanay sə ngaman Refan ata
re.
Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a
kwanay anga sə həran atan nga.
Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a
anan wa,
ti ra kwanay dəren pə Babila wa re.†”
44 «À alay a bije a mənuko ahay à kiɓe ata
nà, ta taa gəɓa anan jawjawa sə mazlaɓ a
Mbərom. Tə ndakay anan nə uwek, kawa
ana Mbərom sə ɗakan anan minje awan
anà Musa ata awan. 45 Pə dəɓa anahan
a wa, atə Yosuwa tə bije a mənuko ahay
ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazlaɓ a
Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay
wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə
zəɓa anan alay. Do sə daliyugo ataya nà,
Mbərom kà rəzlak atan. Bije a mənuko
ataya ta pak atan pə daliyugo ata wa.
Matanan, jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom ata
inde à Kanana dezl ahay pə alay ana bahay
Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.
46 «Bahay Dawuda a nà, kà tərak ləliwe
ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a
cəce cəveɗ aday â ndakan doh anà Mbərom
ana Yakob. Əna Mbərom kà varak anan
cəveɗ sə ndakay doh ata bay. 47 Saa han doh
ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.
48 «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga
mburom i njahay ù doh su ɗo zənzen a sə
ndakay ata bay. Kawa ana ɗo maja'am a
Mbərom sa ja, 49 Mbərom a wa:
“Bagəbaga mburom kà tərak man sə njahay
sə bahay uno.
Aday daliyugo ɗukwen, man sa ɗaf saray
uno re.
Bina, ki i ndiken uno təɗe nà, doh sa ma ite
anaw?
Man aday ki viren uno təɗe sə njahay uda
ata nə ahaw?
50 Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà,
nen a biɗaw?‡”»
51 Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja,
a wa: «Kwanay nà, ɗo rawraw aya pa 'am
a Mbərom kawa ɗo sə pəra ahay. Bina kə
ticen anan mivel a kwanay, kə rəɗen anan
sləmay a kwanay, anga aday kâ slənen
'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə ɗəfan
apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay
kawa bije a kwanay ahay. 52 Bina, abay
ɗo maja'am a Mbərom a wura aday bije a
kwanay ahay ta gak anan alay bay anaw?
Tə vəɗak anan ɗo maja'am a Mbərom aya sə
ɗakan atan anan ahay anay ana ɗo maslan
anahan a ɗiɗek ata awan. Aday ɗo maslan
anahan a ɗiɗek ata a dəzley ahay ta nga
anahan a ɗukwen, ki gen apan ɗaf, kə
vəɗen anan re. 53 Kwanay nà, kə təmihen
anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay
ana maslay anahan ahay ata awan, əna kə
ngəmen sə ɗəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

54 Do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya
tə slənе 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a

* **7:40** Ca pə Gurtaaki 32.1, 23. † **7:43** Ca pə Amos 5.25-27. ‡ **7:50** Ca pə Esaaya 66.1-2.

cəɓan atan nə ndəlekeke, ta ga apan mivel tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. 55 Aya əna, Etiyen nà, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca iɗe à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazlaɓ a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. 56 A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təɓa awan, aday Wan su Ɗo ɗukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

57 Ɗo sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəɗay a sləmay a tinen ahay, anga aday tâ sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kaɗ apan. 58 Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Ɗo sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday â ban atan apan.

59 A alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nà, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nà, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.» 60 A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəɓa ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8

1 Avaɗ Etiyen ata nà, kà zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu ɗo a Yesu ahay

Ta pac ata kwayan'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu ɗo a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsalima inde. Tinen a fok ta ta 'am à Urəsalima wa. Ta haw à wulen su doh sə kiɓe sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsalima nà, ɗo maslan a Yesu ahay vərre coy. 2 Ɗo sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tə yimak anan ɗukwen tə mindel. 3 Aya əna, Sol sə ɗowan ata nà, a ma nga sə pəslay anan ɗo a Yesu ahay nə jiga awan. A zla nà, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay, uwar tə mungol aya təke fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

4 Ɗo a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə ɗakay anan ləbara a Yesu à man a tinen sa bar ataya fok. 5 Filip nà, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. A man ata kutok, a ɗakay anan 'am a Yesu Almasihu anà ɗo ahay. 6 Ɗo sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nə lele, anga tə slənek 'am anahan, aday tə canak anan anà way anahan sa ga tə masuwayan aya ata awan. 7 Setene ahay ta nak ahay à ɗo ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tə məgalak awan. Ɗo mə təra à məndak aya tu ɗo vədal aya bayak a tə mbərak re. 8 Matanan, ataslay mivel inde bayak a à wulen su doh sə Samariya ata awan.

9 Natiya, à wulen su doh ata inde nà, ɗowan a inde tə ngaman Simon. Ɗowan ata nà, maram awan, kà gak mer su way sa gan masuwayan anà ɗo sə Samariya ataya tə mindel, aday a wa winen nà, ɗo məduwen awan. 10 Ɗo ataya fok, ɗo mətawak aya tu ɗo zlile aya təke, tə varan zlangar anà ɗowan ata, ta sa ja nà: «Winen nə məgala a Mbərom sə ngaman Məgala Məduwen a ata awan.» 11 Kà njahak nə bayak awan, Simon sə ɗowan ata, winen apan i gan masuwayan anà ɗo ahay bayak a ti mer su way sə kələn anahan ata awan. Anga nan, ta taa pəkan sləmay anà 'am anahan a nə lele tə mindel.

12 Aya əna, Filip a zla à man ata kutok, a wazay anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ta sə bahay a Mbərom a nà, ɗo ataya ta ɗaf nga pə Yesu. Mungol tə uwar aya təke fok ta ga baptisma. 13 Natiya Simon sə ɗowan ata ɗukwen kà ɗəfak nga pə Yesu aday kà gak baptisma re. Winen gədek sa taa pərahan azar anà Filip kwa aha fok, anga a canan anà mer su way a Filip sa ga ataya nà, ta gan masuwayan.

14 Natiya, ɗo maslan a Yesu ahay à Urəsalima tə sləne sa jəka ɗo sə Samariya ahay tə ɗəfak nga pa 'am a Mbərom ata nà, ta slan atə Piyer tə Yuhana à man a tinen. 15 Ɗo a cew ataya tə dəzle à Samariya nà, ta gan amboh anà Mbərom aday â varan Apasay anahan Cəncan a anà ɗo sə Samariya ataya awan. 16 Ɗo ataya ta ga baptisma nà, tə sləmay a Yesu Almasihu ɗəkɗek, bina tə njaɗak Apasay Cəncan ata fan bay. 17 Matanan, atə Piyer tə Yuhana ta

ga amboh sə ɗəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a dazay patan kutok.

18 Simon sə ɗowan ata a ca apan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay tə njaɗak Apasay Cəncan a à alay ana ɗo maslan ahay sə ɗəfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nà, a gəɓa dala sə varan anà atə Piyer tə Yuhana, 19 a jan atan nà: «Viren uno məgala ata ite! Ata aday nen nə njaɗak məgala ata nà, ni mba apan sa ɗaf alay pa nga su ɗo aday â njaɗ Apasay Cəncan a ite.»

20 Aya ənа Piyer a mbəɗahan apan ite, a jan nà: «Kak sə matanan cukutok nà, kâ lize tə dala anak a təke, bina iken kə jalay nə ki mba apan sə sukom məgala a Mbərom sa var ta 'am kəriya ata asanaw! 21 Matanan, iken nà, ki mba apan sə japay tə manay sabay fok, anga mivel anak a aday nà, winen ɗiɗek a pa 'am a Mbərom bay. 22 Iken hənа aɗəka nà, mbəɗahan lœn anà ines anak. Cəce pə Mbərom wa aday hinahibay i pəsek anan way anak sə jalay matanan à mivel anak inde ata awan. 23 Anga na ca apak nà, iken nə sədœk awan, aday huwan kà gak apak bahay jiga awan.»

24 Simon sə ɗowan ata a slәne 'am ata cəna, a jan anà atə Piyer tə Yuhana nà: «Kem, gen anan amboh anà Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo hənа ata â təro bay ite!»

25 Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo maslan a cew ataya tə pərahan anan azar sə ɗakay anan ləbara a Yesu anà ɗo ahay. Mer su way a tinen a ndav nà, ta ma way a tinen à Urəsalima, aday tinen apan ti ɗakay anan ləbara mugom a anà ɗo sə wulen su doh sə Samariya ahay re.

Filip tu ɗo sə Etiyopiya a inde

26 Pə dəɓa anahan a wa kutok, maslay a Mbərom Ba Məduwen a jan anà Filip nà: «Slabak, zla ta day sə dəlon pə cəveɗ a sə slabak à Urəsalima wa sa zla à Gaza ata awan, ɗo ahay tə mbəsakak sa zla tə cəveɗ ata awan.» 27 Cəna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pə cəveɗ ata kutok, a tan ayak à nga anà ɗowan a inde winen Etiyopiya ahay, winen mə dədasl awan. Winen nà, ɗo məduwen awan, ɗo sa ba pə dala ana uwar sə ngaman Kandake, winen bahay sə Etiyopiya ahay ata awan. A zla à Urəsalima nà, saa həran nga anà Mbərom. 28 Winen apan i ma pə dəɓa agay tə muta sə pəles awan, aday Deftere ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya inde apan, winen apan i jinge anan.

29 Apasay a Mbərom a jan anà Filip nà: «Zla pə cakay ana muta sə pəles a tiya ata awan.»

30 Cəna, Filip a hawan ayak azar anà muta sə pəles ata awan. A bənak anan ayak nà, a slәne nə ɗowan sə muta sə pəles ata winen apan i jinge Deftere ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya. Filip a cəce panan kutok, a wa: «Iken apan ki slәne way a iken sə jinge ata dəp ɗaw?»

31 Ɗo sə Etiyopiya ata a mbəɗahan apan anà Filip, a wa: «Ni mba apan sə slәne kəkəma aday mənjəna ɗowan sə ɗuko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anà Filip aday â jənak ayak à muta inde sə njahay pə cakay anahan. 32 Natiya, way anahan a sə jinge à Deftere a Mbərom inde ata nə hənа:

«Winen kawa təman aday tinen apan ti zla
anan à man sə waslay way ata awan.
Aday kawa wan sə təman aday tinen apan
ti gaɗ panan sibœk ɗukwen a yam
bay ata,
matanan kà təɓak anan 'am anahan sa
yam bay re.
33 Tə tərak anan à məndak, ta gak anan
sariya tə cəveɗ a bay,
ɗowan saa ja 'am sa wan sə kutov ana-
han ɗukwen, ibay fok.
Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo
wa.*»

34 Pə dəɓa anahan a wa kutok, ɗowan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, ɗuko anan ite aday: Ɗo maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a ɗaw? Kabay a ja nə pu ɗo hinen ɗaw?» 35 Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a ɗakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. 36 Tinen apan ti zla pə cəveɗ nà, tə dəzle à man sə a'am. Ɗowan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde hənа asənə, ni ga baptisma a bay ike nà, angamaw?»

* **8:33** Ca pə Esaaya 53.7-8.

[37 Filip a mbəɗahan apan, a wa: «Kak kə ɗəfak nga pə Yesu tə mivel kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptisma acəkan.»

A mbəɗahan apan anà Filip nà: «Nə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

38 Natiya, a tavay anan muta sə pəles anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

39 Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəɓa anan Filip à man ata wa. Ɗowan ata kà canak anan sabay fok. A pərahan azar anà cəveɗ anahan sa zla tə ataslay mivel a tə mindel. 40 Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

9

Sol a ɗaf nga pə Yesu pə cəveɗ sə Damas

1 A alay ata nà, Sol winen apan i pərahan azar sə kətəɓar anan ɗo a Bahay Yesu ahay ta sa ja nə i vaɗ atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, 2 a cəce panan â vinden ɗerewel à alay inde, i varan anà ɗo sə lavan nga anà doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Damas inde ataya, aday tâ san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kà tak anan à nga anà ɗo sə pərahan azar anà cəveɗ a Yesu ahay à Damas nà, kwa ɗo mungol awan, kwa ɗo uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsalima.

3 Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. 4 Cəna a slahay anan à məndak, aday a slène agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?»

5 Sol a mbəɗa apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbəɗahan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, ɗowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. 6 Slabak, zla à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

7 Ɗo sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay sleɓərɓərre mənjəna aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà ɗowan bay. 8 Sol a slabak, a təɓa anan iɗe anahan ahay nà, a canan iɗe sabay, kà hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. 9 Luvon maakan fok, winen hurof awan. Kà pak awan bay, aday kà sak awan bay re.

10 A Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman ì cœn sə zuɓay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

11 Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla àga Yudas, pə cəveɗ sə ngaman "cəveɗ mə tavay awan" ata awan. Kâ cəce ɗowan a inde, tə ngaman Sol, winen ɗo sə Tarsus, anga həna winen apan i ga amboh. 12 A cœn sə zuɓay inde a canan anà ɗowan a sə ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a ɗəfan alay pa nga, aday â mba apan sə canan iɗe miza awan.»

13 Ananiyas ite a mbəɗahan apan, a wa: «Bahay uno, ɗo ahay bayak a tə təkərek uno ləbara sa 'am a ɗowan ata awan. Tu jo nà, kà gak anan alay bayak a tu ɗo anak ahay à Urəsalima. 14 Aday həna a nay ahay à man a anan ata nà, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay tə vindek anan ahay ɗerewel à alay inde, anga aday â ban anan ɗo sə hərak nga a anaya fok.»

15 Aya əna, Bahay Yesu a mbəɗahan apan anà Ananiyas, a wa: «Iken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nà, nə walak anan su go mer su way anga aday i ɗakan anan sləmay uno anà ɗo sə pəra ahay tə bahay a tinen ahay, aday anà ɗo sə Isəra'ila ahay re. 16 Nen a ta nga uno awan ni ɗakan anan ɗəce anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

17 Natiya, Ananiyas a zla àga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nà, a ɗəfan alay pa nga anà Sol ta sa jan: «Sol, mərak uno, sə slənay nen à man anak nà, Bahay Yesu, ɗowan a sa kak zek pə cəveɗ à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slənay nen nà, anga iɗe anak ahay tâ təɓa, aday anga kâ njaɗ Apasay Cəncan awan.»

18 Kwayan'a cəna, awan a a slahay ì iɗe ana Sol ahay wa, kawa sliper sə dombana,

iɗe anahan ahay tə təɓa kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga baptisma. 19 Aday, a pa way sa pa, a njaɗ məgala miza kutok.

Sol a wazay à Damas

Sol a njahay way sə luvon ahay mənjœk tə ɗo a Yesu ahay à Damas ata awan. 20 Kwayan'a a dazlan sə wazay ù doh sə wazay sə Yahuda ahay, ta sa ja nà, Yesu nə winen Wan a Mbərom acəkan. 21 Ɗo sə sləne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, ɗowan a anan nà, winen ɗo sa ga anan alay tu ɗo a Yesu ahay à Urəsalima ba? Aday həna a nay ahay à man a anan nà, anga aday i ban anan ɗo sə həran nga anà Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anà bahay sə gəɗan dungo anà way ahay re ba?»

22 Aya əna, Sol a njaɗ apan məgala sə wazan anà Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njənjan ta sa ja nà, Yesu nə winen Almasihu. Ɗo ataya ta mbak apan sə mbicen 'am bay jiya awan.

23 A njahay pə dəɓa anahan a wa əngal nà, Yahuda ahay ta ma anan 'am ǐ zek ahay anga aday ti vaɗ anan, 24 aya əna, Sol nə kà sənak apan. Luvon tə ipec fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba məsudoh sə wulen su doh ahay anga aday ti vaɗ anan. 25 Əna pə luvon a inde kutok, ɗo ana Sol ahay tə gəɓa anan à cəkarak inde, tə taray anan ahay uho tə liɓer à mufəlok sə dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urəsalima ata awan

26 Ana Sol sə dəzle à Urəsalima nà, a gan may sə japay tu ɗo a Yesu ahay à man ata awan. Əna hərra ɗo ataya fok tə jəjaran, anga sa jəka tə ɗiɗek a, winen nà, ɗo a Yesu re nà, tə təmahak bay. 27 Aya Barnabas kutok, winen a zəɓa anan Sol, ta zla pi zek à man su ɗo maslan a Yesu ahay. Barnabas a ɗakan atan anan nà, Sol kà canak anan anà Bahay Yesu pə cəveɗ sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu ɗukwen kà jak anan ahay 'am re. Aday ɗukwen, Sol kà ɗakak anan anan ləbara a Yesu anà ɗo ahay à Damas mənjəna ajəjar.

28 Natiya, a ban pə winen ata wa kutok, Sol a japay tu ɗo a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sə Urəsalima ta sə ɗakay anan ləbara ana Bahay Yesu mənjəna ajəjar. 29 Winen apan i ja 'am, i vaɗ awiyaway tə Yahuda sa ja 'am sə Gərek ataya awan, əna tinen ite ta gan may sa vaɗ anan. 30 Matanan, ɗo a Yesu ahay tə sləne apan nà, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

31 Pə dəɓa anahan a wa kutok, ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya tə Galile aday ta sə Samariya fok, tinen mə njahay a nà, à zay inde, ɗəce inde sabay kutok. Tə varan məgala ǐ zek ahay, tə həran nga anà Bahay Yesu pac pac, Apasay Cəncan a a man atan anan mivel ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sə zəga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

32 Piyer nà, winen apan i zla kwa ta sə wura fok. Pə luvon a inde nà, a zla sa can iɗe anà ɗo a Yesu ahay à Lida. 33 A man ata kutok, a tan à nga anà ɗowan a inde tə ngaman Aneyas, winen mə təra à məndak awan. Way sə ava jəmaakan, winen mə nahay awan. A mba apan sə slabak bay. 34 Piyer a jan nà: «Aneyas, slabak! Yesu Almasihu kà mbərak iken. Faɗay anan man sə nahay anak.» Cəna, a slabak kwayan'a. 35 Natiya, ɗo sə Lida tu ɗo sə Saron ahay fok tə canan anà way ata nà, ta ɗaf nga pə Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabak anan Tabita à amac wa

36 A Yafo nà, uwar a inde, tə ngaman Tabita, winen ɗo a Yesu. Tabita a nan sa ja nà, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sə Gərek. Uwar ata a taa ga nə mer su way lele aya awan, a taa man zek anà ɗo mətawak aya re. 37 Pə luvon a inde, ɗəvac a ban anan Tabita, a mac. Tə banay anan məsinde awan, aday tə ɗəfak anan ayak ù doh à sewene inde.

38 Wulen su doh sə Yafo nà, dəren pi zek wa tə wulen su doh sə Lida bay. Anga nan, ɗo a Yesu ahay à Yafo tə sənak apan Piyer nə winen à Lida, ta slan ɗo ahay cew à man anahan aday tâ jan nà: «Kem, ənga haway àga manay bəse aday!» 39 Piyer a sləne cəna, a zla tə tinen à Yafo.

Piyer a dəzle cəna, tə lagay anan ù doh à sewene pə cakay ana məsinde awan. Mədukway sə uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan kəlmije tə zana ana Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tə sifa mba ataya awan.

40 Piyer a rəzlay anan ahay ɗo ahay uho.
A dukwe gərmec aday a ga amboh. Coy,
a mbəɗa 'am pə məsinde, a jan: «Tabita,
slabak!» Tabita a təɓa iɗe ngurret, aday a
canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf.
41 Piyer a bənan alay, a man zek sə slabak.
Pə dəɓa wa nà, a ngaman anà ɗo a Yesu
ahay tə mədukway sə uwar ahay, a kan
atan anan Tabita winen tə sifa awan.
42 Natiya, ləbara ata a ta 'am à wulen su
doh sə Yafo inde fok, aday ɗo ahay bayak
a tə ɗəfak nga pə Bahay Yesu. 43 Piyer kà
njahak à Yafo ata bayak awan, àga ɗowan
inde tə ngaman Simon, winen ɗo sə kəfaɗ
ambar.

10

Mbərom a kan anan way anà Korneliyus

1 Ɗowan a inde tə ngaman Korneliyus à
wulen su doh sə Kaysariya, winen bahay sə
suje ahay à wulen ana suje sə Italiya ahay.
2 Winen tu ɗo su doh anahan ahay nà, tinen
Yahuda ahay bay, ənа tə ɗəfan apan anà
Mbərom aday tə həran nga lele. A taa man
zek anà ɗo mətawak aya awan, aday a taa
gan amboh anà Mbərom.
3 Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə
njamde maakan, Mbərom a kan anan way.
A canan anà maslay a Mbərom njœk tə iɗe
anahan. Maslay a Mbərom ata a nay pə
cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»
4 Korneliyus a canan anà maslay a
Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbəɗahan
apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»
Maslay a Mbərom a mbəɗahan apan ite,
a wa: «Mbərom kà slənek amboh anak, kà
canak anan anà way anak sə varan anà
ɗo mətawak a ataya awan. Ka zlak anan
à nga à Mbərom, kà mbəɗəkek iken à nga
wa bay. 5 Hənа nà, slan ɗo ahay à Yafo, tâ
saa ngaman ahay anà ɗowan a sə ngaman
Simon Piyer ata awan. 6 Winen àga ɗowan
a inde tə ngaman Simon, winen ɗo sə kəfaɗ
ambar. Doh ana ɗowan ata nə pa 'am sə
bəlay.»
7 Maslay a Mbərom ata a zla way anahan
kutok nà, Korneliyus a ngaman anà ɗo si
mer su way anahan ahay cew tə apan suje
anahan kərtek, winen ɗukwen, ɗo sə ɗəfan
apan anà Mbərom lele. 8 Korneliyus a jan
atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan
à Yafo saa ngaman anà Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anà Piyer

9 Sə sidew a nà, à man ipec inde, ɗo a
Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo.
Ənа, Piyer a ján pə zlukwaɗ saa ga amboh.
10 May a dazlan sa han apan. Anga nan,
a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay
way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay
way. 11 A ca iɗe à mburom nà, bagəbaga
mburom nə mə təɓa awan, aday awan a
inde kawa gwedere mə laway a à mburom
ma ɓan a pə slaway anahan aya fuɗo fok,
aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo.
12 A zana ata inde nà, a canan anà gənaw
ahay tə saray aya fuɗo fuɗo cara cara fok,
pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə
məvuhom sa nga mburom ahay.
13 Piyer a slәne dungo a a jan ahay, a wa:
«Piyer, slabak! Gəɗan dungo aday kâ rac.»
14 Piyer a mbəɗahan apan, a wa: «A'ay,
Bahay uno. Kula na pak way ma ga
mənjaɗak a aday mə gafay 'am aya bay.»
15 Piyer a slәne dungo ata asa, a wa: «Way
a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kâ
saa jəka ma ga məsagar a bay!»
16 Awan ata kà mak ahay apan nà, saray
maakan, aday zana ata a ma à mburom
tətah kutok.

Piyer a zla àga Korneliyus

17 Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan
a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa
ja nə maw?» A alay ata ite, ɗo maslan ana
Korneliyus ataya tə njaɗak anan doh ana
Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh.
18 Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka
mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer nà,
winen inde à gulom su doh a anan ite
ɗaw?»
19 Piyer nà, dezenzen'e winen apan i
jalay pə way ana Mbərom sa kan anan ata
mba. Aya ənа Apasay a Mbərom a jan: «Ɗo
ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay
iken. 20 Dazay kwayan'a, kâ sa jalay awan
anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay
nà, nen awan.»
21 Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a
jan atan: «Ɗowan a kwanay sə pəlay ata nà,
nen awan. Ki jen nə maw?»

22 Tə mbəɗahan apan: «Sə slənay ahay
manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje
ahay. Winen ɗo ɗiɗek awan, aday a ɗəfan
apan anà Mbərom lele re. Yahuda ahay fok
ta san apan zle winen ɗo lele awan. Maslay
a Mbərom cəncan a a jan nà, â ngamak
ayak àga winen aday i saa slәne 'am anak
saa jan ata awan.» 23 Piyer a təma atan, a
varan atan man sə nahay.
Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu ɗo a
Korneliyus ataya, aday tə azar su ɗo a Yesu
ahay à Yafo kutok. 24 A anjahay sidew
kərtek anahan awan, tə dəzle à Kaysariya
kutok. Korneliyus nà, ɓa kà gərak anan
ɗo anahan ahay ta car anahan ahay sa ba
anan gərekke agay. 25 A alay a Piyer sə
dəzlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway
apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a
dukwen gərmec ù vo, a həran nga. 26 Aya
əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a
slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen ɗo
zənzen a re asanaw?»
27 Tinen apan ti kaɗ bala hus ta zla pi
zek à gulom su doh. A man ata nà, Piyer
a tan ayak à nga anà ɗo ahay bayak a mə
halay nga aya awan. 28 A jan atan, a wa:
«Kə sənen apan zle, manay Yahuda ahay, sə
japay tu ɗo kabay sa zla àga ɗo aday winen
Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay
kà gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom
kà ɗakak uno anan way həna aday nâ ca
pə kuwaya nà, ɗo mənjaɗak a kabay ɗo mə
gafay 'am a sabay. 29 Anga nan, həna nə
ngamak ikwen ahay apan pə angamay a
kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay
bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki
jen nə ma kutok anaw?»
30 Korneliyus a mbəɗahan apan, a wa:
«Kà gak way sə luvon maakan ahay, nen
apan ni ga amboh, kəslsla à alay a həna
anan inde sə suko ù doh uno. A alay ata ku-
tok, ɗowan a ma pak zana a wuteɗ ike ata a
tavay pa 'am uno, 31 u jo, a wa: “Korneliyus,
Mbərom kà slənek anan amboh anak, kà
canak anan anà way anak sə varan anà
ɗo mətawak aya ata awan. 32 Həna nà,
slan ɗo ahay à Yafo, tâ saa ngaman ahay
anà ɗowan a sə ngaman Simon Piyer ata
awan. Winen àga ɗowan a inde tə ngaman
Simon, winen ɗo sə kəfaɗ ambar. Doh ana
ɗowan ata nə pa 'am sə bəlay.” 33 Anga
nan, nə slənak ayak ɗo sə ngamak ahay
bəse, aday suse ka nak ahay acəkan. Aya
kutok, manay a fok mə halak nga pa 'am
a Mbərom həna, ma gan may sə slәne way
ana Bahay a mənuko a sa gan may kâ jan
umo ata awan.»

Wazo a Piyer

34 Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am ku-
tok, a wa: «Həna nà, nə sənak Mbərom a
gəzla anan ɗo ahay pi zek wa sabay kutok.
35 Kwa abay â ga nə iken zahav wura wura
fok aday kə həran nga anà Mbərom, ka gak
mer su way lele fok cəna, ki zlan à nga anà
Mbərom. 36 Kə sənen apan zle, Mbərom a
slənay ahay ləbara anahan nà, anà Isəra'ila
ahay. A ɗakan atan anan ləbara mugom
a sə zay sa nay tə alay ana Yesu Almasihu,
Bahay ana ɗo ahay fok kəzlek. 37 A dazlan
ahay nə kwa pə ana Yuhana sa jan anà ɗo
ahay nə tâ ga baptisma ata wa. Kwanay kə
sənen pə way a sə təra pə dəɓa anahan a wa,
pə daliyugo sə Galile, aday pə daliyugo sə
Yahudiya. 38 Yesu, ɗo sə Nazaratu ata nà,
Mbərom kà varak anan məgala tə Apasay
Cəncan awan. Kà zlak kwa ta sə wura
fok, kà gak mer su way lele aya awan, kà
mbərak anan ɗo ahay aday setene ahay sa
ban atan ataya fok, anga Mbərom winen
inde tə winen.
39 «Sə side anan mer su way anahan sa
ga à Urəsalima aday pə daliyugo sə Yahuda
ahay a anan fok nə manay aya awan.
Ta vaɗ anan ta sə laway anan pə dədom
mə zlәlngaɗ awan. 40 Cəkəbay, pə luvon
maakan sə amac anahan ata nà, Mbərom
kà slabakak anan ahay à məke wa. Kà kak
anan zek anà ɗo ahay, 41 əna anà ɗo ahay
so bay. Kà kak umo zek anà manay ɗo a
Mbərom sə walay kwakwa sə side ləbara
anahan ahay. Manay ɗukwen, ma pak
way, ma sak way pə kərtek a tə Yesu pə
dəɓa sə aslabakay anahan à məke wa. 42 A
jan umo nà, mâ wazay anan ləbara mugom
ata anà ɗo ahay, mâ ja nà, Mbərom a ɗaf
saa gan sariya anà ɗo ma mac aya tu ɗo
sə uho ahay fok nə winen. 43 Ɗo maja'am
a Mbərom ahay fok ta ja nə 'am anahan
awan, ta wa: “Kuwaya ɗowan a kà ɗəfak
apan nga nà, Mbərom i pəsen anan ines
anahan ahay, anga məgala sə slәmay ana-
han awan.”»

Ɗo su kon azar aya tə njaɗak Apasay Cəncan awan

44 Natiya, à alay a Piyer winen apan i
ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay
pu ɗo sə slәne wazo anahan ataya fok.
45 Yahuda ahay à wulen su ɗo sa ɗaf nga
pə Yesu ahay aday ta nay tatə Piyer jiya
ataya, way ata a ma nga sa gan atan ma-
suwayan, anga cəkəbay ɗo su kon azar aya
ɗukwen, Mbərom kà varak atan cəveɗ sa
njaɗ Apasay Cəncan a re! 46 Bina, tə slәne
bine siwaw nà, tinen apan ti ja 'am ta 'am
a aday ɗowan a san bay ataya awan, tinen
apan ti həran nga anà Mbərom. Anga nan
kutok Piyer a wa: 47 «Ɗo a anaya ta njaɗ
Apasay Cəncan a nə kawa ana mənuko sa
njaɗ ata re. Ɗowan a saa jəka tâ njaɗ sa ga
baptisma bay ata nà, wayaw?» 48 Natiya
kutok, a wa tâ gan atan baptisma tə sləmay
ana Yesu Almasihu. Pə dəɓa anahan a wa
nà, Korneliyus a cəce Piyer â njaɗ sə njahay
tə tinen luvon ahay əngal ite.

11

Piyer a təkəren anan ləbara sə way sə təra à Yafo ata anà ɗo sə Urəsalima ahay

1 Ɗo maslan ahay tu ɗo a Yesu ahay kwa
aha pə daliyugo sə Yahudiya ataya tə slənek
kwa ɗo su kon azar aya ɗukwen tə təmahak
'am a Mbərom re. 2 Natiya, Piyer a zla à
Urəsalima kutok nà, ɗo a Yesu aday tinen
Yahuda ahay ataya ta man anan mungok,
3 ta wa: «Iken ka zla àga ɗo sə pəra ahay
aday ka pak ahay way sa pa pə kərtek a tə
tinen jiga nə angamaw?»

4 Piyer a təkəren atan anan 'am ata, kwa
pa sə dazlan a wa jiga fok cərah lele, a
wa: 5 «À alay a nen à Yafo nà, nen apan ni
ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay
masuwayan sə way à cœn sə zuɓay inde.
Nə canan anà awan a inde kawa gwedere
mə laway a à mburom ma ɓan a pə slaway
anahan aya fuɗo fok, aday winen apan i
dazay ahay à man ata wa pə cakay uno.
6 Nə zəzor anan lele nà, nə canan anà gənaw
ahay, way sə kiɓe ahay, way sa zla tə kutov
ahay, tə məvuhom sa nga mburom ahay
tinen uda fok.

7 «Nə slәne agungol sa 'am a ndəray ahay,
u jo ahay nà: "Piyer, slabak! Gəɗan dungo,
aday kâ rac."

8 «Aday nen nə mbəɗahan ayak apan, na
wa: "A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay,
anga way mənjaɗak aya kabay way mə
gafay 'am aya nà, kula kà sələmak à 'am uno
bay."

9 «Nə slәne agungol sa 'am ata u jo ahay
mə slala cew awan, a wa: "Way a Mbərom
sə təra anan cəncan ata nà, kâ saa jəka ma
ga məsagar a bay." 10 Awan ata kà mak uno
anan ahay 'am ata saray maakan, aday pə
dəɓa anahan a wa gwedere ata a ma anan
way anahan à mburom tətah.

11 «À alay ata kutok, ɗo ahay maakan
ta zlak ayak à man uno a sə njahay ata
awan. Tə slənak atan ayak à Kaysariya
wa. 12 Apasay a Mbərom u jo nà, nâ zla tə
tinen jiga awan, â su go gərwecwec bay. Ɗo
a mbərka həna anaya tə pəruho azar àga
ɗowan a inde. 13 Ɗowan ata a jan umo, a
wa a canan anà maslay a Mbərom a slərak
ayak ù doh anahan, a jan nà: "Slan ɗo ahay
à Yafo pə ɗowan a inde tə ngaman Simon
Piyer, â nay ahay àga iken. 14 Piyer sə
ɗowan ata i naa jak 'am sa tam iken tu ɗo
su doh anak aya təke fok."

15 «Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa
jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay
ahay patan kawa anahan sə dazay ahay
puko kurre ata re. 16 Matanan, na may
anan ahay 'am ana Bahay a nuko ma ja
kurre ata, a wa: "Yuhana kà gak anan
baptisma anà ɗo ahay tə a'am, ənа Mbərom
i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan
ata awan." 17 Matanan kutok, Mbərom
kà varak atan Apasay Cəncan awan, kawa
anahan sə varak uko ata, à mənuko ɗo sa
ɗaf nga pə Bahay a nuko Yesu Almasihu
ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà,
nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom
pə way anahan sa gan may sa ga ata təte
ɗaw?»

18 Ɗo ataya tə slәne anan 'am a Piyer ata
cəna, ta mak anan anan mungok sabay,
aday tə həran nga à Mbərom, ta wa:
«Mbərom kà varak anan cəveɗ anà ɗo su
kon azar aya aday tâ yam pə ines a tinen
ahay, tâ njaɗ sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sə Antakiya

19 Pə dəɓa sa vaɗ anan Etiyen ata wa nà, bahay sə Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu ɗo a Yesu ahay tə mindel. Anga nan, azar su ɗo a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsalima wa, ta zla kwa pə daliyugo sə Finikiya tə Kiprus aday à wulen su doh sə Antakiya. A alay a tinen apan ti zla ata nà, tə ɗakan anan ləbara a Yesu nə anà Yahuda ahay ɗəkɗek. 20 Ənа azar su ɗo a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tə Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tə ɗakan anan ləbara mugom a pə Bahay Yesu anà ɗo aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. 21 Do ahay bayak a tə ɗəfak nga pə Bahay Yesu, tə təmahak sə pərahan azar, anga məgala a Mbərom a ga mer su way ù ɗo sə ɗakay anan ləbara ataya inde.

22 Natiya, ɗo a Yesu à Urəsalima ataya tə sləne ləbara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. 23 Barnabas a dəzle à Antakiya kutok, a taslay mivel, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kà kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan məgala aday tâ pərahan azar à Bahay Yesu tə dĭɗek awan, aday tə mivel kərtek a re. 24 Barnabas nà, winen ɗo lele awan. Winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan, aday a ɗaf nga pə Yesu tə mivel kərtek awan. Matanan, ɗo ahay bayak a tə ɗəfak nga pə Bahay Yesu.

25 Pə dəɓa anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. 26 A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tə Sol ta ga pi zek tu ɗo a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà ɗo ahay bayak awan. A man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà ɗo a Yesu ahay nə ɗo ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

27 A alay ata ite nà, ɗo maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsalima wa à Antakiya. 28 Dowan inde kərtek à wulen a tinen ata tə ngaman Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mivel inde, aday a slabak sə ɗakay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. 29 Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ɓan 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə məgala anahan wa fok, aday sa man anan zek anà ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. 30 Pə dəɓa anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ɓan ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tə Sol saa varan dala ata anà məceɗ sə egliz ahay kutok.

12

Dəce su ɗo a Yesu ahay kà zəgahak

1 A alay ata nà, bahay a sə ngaman Hiridus ata a ban anan ɗo a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tə mindel. 2 A jan anà ɗo ahay tâ vaɗ anan Yakuba, mərak ana Yuhana tə maslalam. 3 A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a təra nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlambar a bay ata awan. 4 A ban anan nà, a ɗaf anan ù doh sə dangay, a jan anà suje ahay tâ ba anan lele. Suje ahay ite, tə gəzla zek fuɗo fuɗo, saray fuɗo. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə ɗo ahay fok pə dəɓa sə azar uko sə Pasəka wa. 5 Matanan, Piyer ma ban a à dangay, ənа ɗo a Yesu ahay ɗukwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tə mindel anga Piyer a re.

Maslay a Mbərom a təmay anan Piyer ù doh sə dangay wa

6 Sə luvon a aday iɗe i cəɗe nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ɓan a tə calalaw ahay cew re. Suje aya inde ɗukwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. 7 Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyjay a dav ù doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dangwazl anan Piyer, a pəɗek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tə pəsak zek, tə slahay à alay a Piyer wa. 8 Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwaɗ zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanan cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwaɗ anan zana anak, aday zlumo.» 9 Ta nay maya tə Piyer hus ahay uho ù doh sə dangay wa. Ənа way ata a təran nə kawa cœn a zəɓan, bina kà sənak sa jəka dĭɗek a ata bay. 10 Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan, tə takasay

man sə suje mə slala cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəslom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təɓa zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə məgəzləga cəveɗ cəna, maslay a Mbərom ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

11 Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənak ɗiɗek a kutok! Cəkəbay Bahay a nuko kà slənak maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tû go ataya wa fok re.»

12 A san anan way a sə təran ata lele cəna, a zla àga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Ɗo ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan. 13 Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan ɗowan a awan. 14 A slәne dungo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivel bayak a tə mindel, əna kà mbəɗəkek anan à nga wa sə təɓa anan məsudoh. A zla saa jan anà ɗo ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

15 Tə mbəɗahan apan, ta jan: «Nga a vawak ɗaw?»

Əna a jan atan nà: «Tə ɗiɗek a nà, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kak matanan acəkan nà, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

16 Əna Piyer kà mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təɓan ayak wa məsudoh, tə canan anà Piyer cəna, a gan atan masuwayan. 17 A kan atan ayak alay anga aday tâ saa bəbal awan bay. A ɗakan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkəmaw ata awan. A jan atan, a wa: «Jen anan 'am anà atə Yakuba tu ɗo azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

18 Iɗe a cəɗe cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a təra nə maw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan. 19 Hiridus a wa tâ pəlay anan, əna tə njaɗak anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anà suje ataya, a wa tâ vaɗ atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

20 Hiridus a ga mivel pu ɗo sə Tirus tə Sidon ahay fok. Tinen ite, tə halay nga, ta zla saa kaɗay bala tə winen awan. Ta lah sə mbəɗahan alay anà 'am tə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəɓa anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen tə winen. Anga ɗo a tinen ahay tə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

21 Luvon ana Hiridus a sa ɗaf ata a dəzley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. 22 Ɗo ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə ɗo zənzen a bay, mbərom!» 23 Natiya, maslay a Mbərom a a dəcan à Hiridus tə ɗəvac, anga kà hərak anan nga anà Mbərom bay. Asan ahay tə wahan ĩ zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

24 'Am a Mbərom nà, a ta 'am, aday ɗo a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

25 Atə Barnabas tə Sol ite nà, ta ndav anan mer su way a tinen à Urəsalima wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

13

Ɗo a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas tə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

1 A wulen su ɗo a Yesu ahay à Antakiya nà, ɗo maja'am a Mbərom ahay inde tu ɗo sə tətakan anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay inde. Ɗo ataya nà, atə Barnabas, Simiyon tə ngaman wan dədədem, Lukiyus ɗo sə Siren, Manahen ɗowan a ta har maya tə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday tə apan Sol kutok. 2 Pac a inde tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilen uno atə Barnabas tə Sol anga mer su way a nen sə ngaman atan apan ata awan.» 3 Ta ga sumaya, ta gan amboh anà Mbərom lele cəna, tə ɗəfan alay pa nga anà atə Barnabas tə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas tə Sol tə wazay à Kiprus

4 Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan
anan atə Barnabas tə Sol. Ta zla à Se-
lewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan
inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à
bəlay inde ata awan. 5 Tə dəzle à Salamiya
nà, tə wazay anan 'am a Mbərom ù doh sə
wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana
sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa
man atan zek.
6 Tə takas kon ata nà, tə dəzle à wulen su
doh sə Pafos. A man ata ta tan à nga anà
ɗowan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Ɗowan
ata nà, Yahuda ahay, aday a wa winen ɗo
maja'am a Mbərom. Əna cəkəbay winen
maram awan. 7 Bar-Yesu ata nà, winen car
ana Sergiyus Pawlus, guverner sə Kiprus
ata awan. Guverner ata ɗukwen, ɗo ma
san way a tə mindel. A ngaman anà atə
Barnabas tə Sol àga winen awan, anga a
nan sə slәne 'am a Mbərom.
8 Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman
Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan
guverner â təra ɗo a Yesu bay. 9 Əna Sol sə
ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay
Cəncan a, a zəzor anan ɗowan ata, a wa:
10 «Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anà
ɗo ahay fok nə tə mungwalay, a nak sa ga
vəram tə way ɗiɗek aya fok. Kə pəlay sə
mbəɗa anan ɗiɗek a Bahay Mbərom â təra
'am sə mungwalay hwiya nə angamaw?
11 Həna Bahay Mbərom i kəta iken. Ki
hurof, alay a mənjœk ki canan anà jiyjay sa
pac bay.»
Cəna, Bar-Yesu sə ɗowan ata, kà hur-
fok acəkan, takəɗimbom, a canan anà way
ahay sabay. A pəlay ɗo sə bənan alay agay.
12 Guverner a ca pə way a sə təra ata cəna,
a ɗaf nga pə Yesu, anga atətak way sa 'am a
Bahay Yesu a gan masuwayan.

Pol a wazay à Antakiya sə Pisidiya

13 Atə Pol tu ɗo anahan ataya, ta ján à
kwalalan inde à Pafos, ta zla à Perge pə
daliyugo sə Pamfiliya. Yuhana sə ngaman
Markus re ata nà, a mbəsak atan, a ma way
anahan à Urəsalima. 14 Tinen ite tə slabak à
Perge wa, ta zla à wulen su doh sə Antakiya
sə Pisidiya. Pə luvon sa man uda nà, ta
zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə
njahay à man ata awan. 15 Pə dəɓa sə jinge
Deftere sə Tawrita tə Deftere su ɗo maja'am
a Mbərom ahay wa nà, ɗo sə lavan nga anà
doh sə wazay ahay ta jan anà atə Pol nà:
«Mərak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde
sə varan məgala anà ɗo ahay nə, kâ naa
jen.»
16 Pol a slabak, a cakaf alay aday ɗo ahay
tâ pak sləmay, a jan atan, a wa: «Isəra'ila
ahay pi zek tu ɗo su kon azar aya sə həran
nga anà Mbərom ataya awan, pəken uno
sləmay aday!
17 «Mbərom ana Isəra'ila ahay sə həran
nga ata nà, kà walak anan bije a mənuko
ahay. Kà hərak anan Isəra'ila ahay à alay a
tinen à Misra ata awan, aday a təmay atan
à Misra wa tə məgala anahan məduwen
awan. 18 Kà səmak anan à anjahay a tinen
à kiɓe ava kwa kuro fuɗo. 19 Kà lizek anan
bahay ahay cuwɓe pə daliyugo sə Kanana
wa, aday a varan anan kon ata anà ɗo
anahan ahay kutok. 20 Way ata fok a təra
nà, i ga ava səkat fuɗo tə kwa kuro ɗara
(450). Pə dəɓa wa kutok, Mbərom kà varak
atan ahay bahay nga ahay hus ahay alay
ana ɗo maja'am a Mbərom Samiyel.
21 «Pə dəɓa anahan a wa asa tə cəce bahay
pə Mbərom wa, a varan atan Sol wan ana
Kis, ɗo sə zahav ana Benyamin. Kà njahak
bahay a ava kwa kuro fuɗo. 22 Mbərom a
lar a wa Sol nà, a ɗaf uda Dawuda, a ga
bahay. Mbərom a ja pə Dawuda, a wa: “Na
ca pə Dawuda wan ana Yisa nà, kà zlak uno
à nga, i ga way su zlo à nga ahay fok re.”
23 «Pə slala ana Dawuda ata kutok,
Mbərom a varan anà Isəra'ila ahay ɗo
sa tam ɗo kawa anahan sə zlapay anan
kwakwa ata awan. Ɗowan ata nà, winen
Yesu. 24 A alay a Yesu kà dazlak anan anà
mer su way fan bay ata nà, Yuhana ɗo
sa gan baptisma anà ɗo ahay kà wazak
anan anà Isəra'ila ahay fok tâ mbəɗa 'am pə
Mbərom, tâ mbəɗahan lœn anà ines ahay,
tâ ga baptisma. 25 Yuhana ata i sa ndav
anan mer su way anahan kutok nà, a jan
anà ɗo ahay, a wa: “A ga pikwen nà, nen
wayaw? Nen ɗo a kwanay sa taa ba ata
bay. Ɗowan a inde i nay ahay à dəɓa uno
wa mba. Ɗowan ata ɗukwen, na slak kwa
sə pəsakan anan liɓer sə təkarak anahan
bay.”»
26 Pol a pərahan anan azar ta sa ja, a wa:
«Mərak uno ahay, zahav ana Ibərahima
pi zek tu ɗo su kon azar aya sə həran

nga anà Mbərom ataya, Mbərom a slənay
ahay ləbara sə ɗakay anan, a tam nuko nə
kəkəmaw ata nà, anà mənuko awan. 27 Ɗo
sə Urəsalima tə məceɗ a tinen ahay ta taa
jinge 'am ana ɗo maja'am a Mbərom ahay
nə pac pac pə luvon sa man uda awan.
Ənа tə sənak Yesu a nə winen ɗo sa tam ɗo
bay. Aday ɗukwen, à alay a tinen sa gan
sariya anà Yesu ata nà, ta gak kawa ana ɗo
maja'am a Mbərom ahay sa ja ataya awan.
28 Kwa abay â ga nə ta tak anan à nga pə ines
a təɗe sa vaɗ anan apan ata bay dəp nà, ta
jan anà Pilatu nà, â vaɗ anan. 29 Ta ndav
anan sa gan kawa ana Deftere a Mbərom
sa ja apan ataya fok nà, tə dazay anan pə
dədom wa, tə ɗəfak anan ayak à jəvay inde.
30 Ənа Mbərom a pəɗəkey anan à wulen su
ɗo ma mac aya wa. 31 Luvon ahay bayak
awan, winen apan i kan zek anà ɗo anahan
a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan
ahay à Galile wa hus ahay à Urəsalima.
Tinen ɗo sə side anan à wulen sə Isəra'ila
ahay inde kutok.

32 «Manay nà, ma nak ikwen anan ahay
nə tə ləbara mugom ata awan, kawa sa ja
nà, way a Mbərom sə zlapan anan anà bije
a mənuko ahay ataya nà, 33 kà gak uko
anan anà mənuko, wan a tinen ahay, ta sə
slabakay anan ahay Yesu a məke wa. A təra
kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa:

“Iken nə wan uno.
Biten nə tərak bəbay anak.*”

34 «Mbərom a slabakay anan à məke wa
aday i mac sə wuslay ite sabay. Bina ɓa kà
jak, a wa:

“Tə ɗiɗek a nà, ni varak ikwen way
uno cəncan a sə zlapan anan anà
Dawuda ataya awan.†”

35 «Asa, kawa ana Deftere sa ja à man
hinen, a wa:

“Ki mbəsak anan ɗo anak cəncan a â wus-
lay à məke inde bay.‡”

36 «A ja 'am ata nə pə Dawuda bay, bina
Dawuda kà gak anan mer su way ana
Mbərom à wulen ana ɗo anahan ahay nà,
kà məcak, ta lak anan pə cakay ana bije
anahan ahay, kà wuslak. 37 Ənа ɗowan a
Mbərom sə slabakay anan à məke wa ata
nà, kà wuslak itəbay.

38 «Mərak uno ahay, sənen anan tə ɗiɗek a
nà, mə ɗakak ikwen anan 'am sə pəse ines
nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kà
mbak apan sə təra kwanay ɗo ɗiɗek aya pa
'am a Mbərom bay. 39 Ənа kuwaya kà ɗəfak
nga pə Yesu cəna, kà tərak ɗo ɗiɗek a pa
'am a Mbərom kutok. 40 Aya əna, gen anan
nga ĭ zek lele, bina way ana ɗo maja'am a
Mbərom ahay sa ja a anan ata â saa njaɗ
kwanay bay, bina a wa:

41 “Cen apan, kwanay ɗo sə kəɗey anan
Mbərom ahay!
Mbərom a ja nà, â gak ikwen masuwayan,
aday kĭ zlen saa lize!
Anga à alay a kwanay tə sifa aya mba ata
nà, kwa â ga nə ɗowan a inde ɓa kà
ɗakak ikwen anan dəp nà,
ni kəta kwanay tə cəveɗ si mer su way
a aday kwanay saa ngam sa ɗaf apan
nga bay ata awan.§”»

42 A alay a atə Pol tə Barnabas ti zla way
a tinen ù doh sə wazay ana Yahuda ahay
wa ata nà, ɗo ahay ta wa, tâ may ahay pə
luvon sa man uda awan asa, anga aday tâ
pərahan anan azar sə ɗakan atan anan 'am
ata awan. 43 Ɗo ahay ta ta 'am nà, Yahuda
azar aya tu ɗo sə pərahan azar anà pəra a
tinen ahay bayak a ta zla pə kərtek a tatə Pol
tə Barnabas. Tinen ite tə varan atan məgala
ta sa jan atan nə tâ tavay à sumor a Mbərom
inde.

44 Luvon sa man uda a sla cəna, ta ma
ù doh sə wazay asa, zek məduwen su ɗo a
fok a nay à wulen su doh wa sə slәne 'am a
Mbərom. 45 Aya əna, bahay sə Yahuda ahay
tə canan anà man su ɗo ata nà, ta ga sərak
pə atə Pol tə Barnabas. Anga nan, pa 'am
anahan sa ja fok cəna, tə vəɗan uway, tə
gənahan. 46 Ənа, atə Pol tə Barnabas ta jan
atan 'am mənjəna zlawan, ta wa: «Təktek
mi lah sa jak ikwen 'am a Mbərom anà
kwanay Yahuda ahay aday. Ənа kak a nak
ikwen bay aday kə bayiken nə ki njiɗen
sifa sa ndav bay ata bay nà, mi mbəsak
kwanay, mi i jan anan 'am ata anà ɗo su
kon azar aya awan. 47 Bahay a manay a jan
umo nə matanan, a wa:

“Nə ɗəfak iken jiyjay sə dəvan anà ɗo su kon
ahay fok.

* **13:33** Ca pə Jabuura 2.7. † **13:34** Ca pə Esaaya 55.3. ‡ **13:35** Ca pə Jabuura 16.10. § **13:41** Ca pə Habakuk 1.5. * **13:47** Ca pə Esaaya 49.6.

Ki təra ɗo sə ɗakan anan cəveɗ sa tam anà
ɗo sə daliyugo ahay kwa aha fok.*”»
48 Ɗo su kon a azar ataya tə sləne 'am
ataya cəna, tə taslay anan mivel, tə həran
nga anà Mbərom lele anga 'am anahan.
Ɗo a mə walay aya saa njaɗ sifa sa ndav
bay ataya fok, tinen tə ɗəfak nga pə Yesu.
49 Ləbara ana Bahay Yesu a ta 'am kwa aha
pə daliyugo ata awan. 50 Aya ənа, bahay
sə Yahuda ahay tə buwtay anan mivel su
ɗo məduwen aya à wulen su doh ata inde,
pi zek tə uwar zlile aya sə həran nga anà
Mbərom aday tinen Yahuda ahay bay ataya
awan. Tə dazlan sa ga anan alay tə atə Pol tə
Barnabas, tə rəzlay atan ahay ù kon a tinen
wa. 51 Matanan kutok, atə Pol tə Barnabas
tə bəzlam anan morbodok sə yugo pə saray
a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen à wulen
su doh sə Ikoniya. 52 Njavar a Yesu ahay
à Antakiya sə Pisidiya ite tə taslak mivel
bayak a, tinen ma rah Apasay Cəncan aya
fok.

14

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Ikoniya

1 A wulen su doh sə Ikoniya, atə Pol tə
Barnabas ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda
ahay, tə wazay kawa ana tinen sə kukwa
ata re. Yahuda ahay pi zek tu ɗo su kon azar
aya bayak a tə ɗəfak nga pə Yesu anga wazo
a tinen ata awan. 2 Ənа Yahuda azar aya ite
ta ngam sa ɗaf apan nga a itəbay. Tə buwtay
anan mivel su ɗo su kon azar ataya aday
tâ nan iɗe anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ataya
awan. 3 Atə Pol tə Barnabas tə njahak à
man ata nə mənjœk bay, tə ɗakay anan 'am
a Bahay Yesu nə mənjəna zlawan. Winen
a ɗukwen kà varak atan məgala sa ga way
masuwayan aya sə ɗakay anan nə way a
tinen sə ɗakay anan pə sumor a Mbərom
sa gan anà ɗo ahay nà, ɗiɗek awan. 4 Ɗo
sə wulen su doh ahay fok tə gəzlak zek day
ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: Ɗo
a əngal ta zla ta day su ɗo maslan ahay, azar
aya ite ta zla ta day sə Yahuda ahay.
5 Matanan kutok, ɗo su kon azar aya pi
zek tə Yahuda ahay tə məceɗ a tinen aya
fok, tə pəlay wurwer sa ga atan alay tu ɗo
maslan ahay ta sa tar atan tu kon. 6 Ɗo
maslan ahay tə sləne cəna, ta haw way a
tinen ù kon sə Likoniya, ta zla à wulen
su doh sə Listəra aday à Derbe, aday ta
man ataya fok. 7 A man ataya ɗukwen tə
pərahak anan azar sə wazay anan ləbara
mugom awan.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Listəra

8 A wulen su doh sə Listəra ata awan,
ɗowan a inde saray anahan ahay cew
maya ma mac aya awan. Winen vədal a
kwa sə wahay anahan, kula kà zlak tə saray
anahan ahay itəbay. 9 Winen nà, winen
apan i sləne wazo ana Pol. Pol a zəzor anan,
a canan anà aɗaf nga anahan ata nà, i mbar
anan. 10 Anga nan, a jan tə məgalak a, a wa:
«Slabak, tavay!» Ɗowan ata a slabak hərom,
a dazlan sa zla tə saray anahan ahay kutok.
11 Ɗo ahay tə canan anà way ana Pol
a sa ga ata nà, tə dazlan sa zlah ta 'am
a tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbərom
ahay tə tərak kawa ɗo zənzen aya, aday
ta nak àga mənuko!» 12 Barnabas nà, ta
wa winen nə Zewus, Pol ɗukwen ta wa
winen nə Hermes, anga sa taa ja 'am nə
winen.* 13 Doh sə pəra a tinen anga Zewus
ata nà, ma han a nə zaɗ tə wulen su doh.
Ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Zewus
ata, a gəɓay ahay guson sa sla ahay, a
pak patan daslam sə way mə vərez aya, a
nay anan pə məsudoh sə wulen su doh ata
awan. Tinen pə kərtek a tə ɗo ahay, a nan
atan sə waslan way anà ɗo maslan ahay.
14 Atə Pol tə Barnabas tə sləne sa jəka ti
varan atan way matanan ata nà, tə ngəraw
anan zana ahay pi zek wa, ta haw way
a tinen à wulen sə ɗo ahay inde, tə azlah
awan, ta wa: 15 «Kwanay ɗo ahay, ki gen
matanan nà, angamaw? Manay ɗukwen
ɗo zənzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay
nə sə ɗakak ikwen anan nə ləbara mugom
awan, aday kâ mbəsiken sa ga pəra kəriya
ataya, kâ təmihen Mbərom bahay sə sifa
ata awan, winen ɗo sə ndakay bagəbaga
mburom, tə daliyugo, tə bəlay ahay, aday tə
way a uda ataya təke fok. 16 Kwakwa ata
nà, kà mbəsakak anan ɗo su kon azar aya
tâ pərahan azar anà way sə mivel a tinen

* **14:12** Pə Gərek ahay nà, Zewus winen bahay sə mbərom ahay, aday Hermes ite nà, ɗo maslan a tinen pə cakay sə mbərom a tinen ahay.

ahay. 17 Kwa matanan ata ɗukwen, winen
apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya
awan. Winen apan i gak uko iven. A nah
anan way ahay tə alay awan. A varak uko
way sa pa. A taslak uko anan mivel.» 18 Ta
'am ataya ɗukwen, kà dak anan 'am anà atə
Pol tə Barnabas sə gafan 'am anà man su ɗo
a sə waslan atan way kawa tinen mbərom
ahay ata hwiya.
19 Yahuda azar aya ta nay ahay nà, kwa à
wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya wa tə
wulen su doh sə Ikoniya wa. Tə pəkan 'am
anà man su ɗo awan, aday ta tar anan Pol
tu kon. Tə ngəza anan Pol à wulen su doh
wa, a ga patan nə kà məcak coy. 20 Ənа ɗo a
Yesu ahay tə halay apan nga cəna, a slabak,
a ma à wulen su doh asa. Iɗe a cəɗe sidew a
nà, ta zla way a tinen tə Barnabas à Derbe.

Atə Pol tə Barnabas ta ma à Antakiya pə daliyugo sə Siriya asa

21 Atə Pol tə Barnabas tə wazay anan
ləbara mugom a à Derbe, aday ɗo ahay
bayak a tə təmahak sa ɗaf nga pə Yesu.
Pə dəɓa anahan a wa, ta ma a Listəra tə
Ikoniya, tə Antakiya sə Pisidiya. 22 Tə varan
məgala anà ɗo a Yesu ahay à man ataya
awan, anga aday tâ pərahan azar sa ɗaf nga
pə Yesu tə mivel kərtek awan. Aday ta wa:
«Ɗi zla à bahay a Mbərom nə tə ɗəce ahay
bayak awan.» 23 A man ana ɗo a Yesu ahay
sə halay nga ataya fok, tə ɗəfan atan məceɗ
sə egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh,
aday tə mbəsak atan à alay inde anà Bahay
Yesu a tinen a sa ɗaf apan nga ata awan.
24 Tə takas pu kon sə Pisidiya wa nà, tə
dəzle pə daliyugo sə Pamfiliya. 25 Tə wazay
anan ləbara mugom a à wulen su doh sə
Perge, aday ta zla way a tinen à wulen su
doh sə Ataliya. 26 A Ataliya wa kutok, ta
ján à kwalalan inde sa zla way a tinen à
Antakiya pə daliyugo sə Siriya maza awan,
man a ɗo ahay sə mbəsak atan à alay ana
Mbərom inde, aday â gan atan sumor sa ga
mer su way anahan ata awan. Mer su way
ata ɗukwen, tə ndəvak anan kutok.
27 Tə dəzle à Antakiya kutok nà, tə halan
nga anà ɗo a Yesu ahay, tə ɗakan atan anan
way a Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. Ta
jan atan nə Mbərom kà təɓak anan cəveɗ
anà ɗo su kon azar aya aday tâ ɗaf nga pə
Yesu. 28 Tə njahak à man ata pi zek tu ɗo a
Yesu ahay kiya bayak awan.

15

Ahalay nga məduwen a à Urəsalima

1 Ɗo sə Yahudiya azar aya ta zla à
Antakiya, tə dazlan sə ɗakan anan way
anà mərak ahay, ta wa: «Kak kə gəɗen
mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si
ki gəɗen mədəndalas kawa ana Tawrita a
Musa sa ja aday.» 2 Atə Pol tə Barnabas ta
kaɗ apan bala bayak a tu ɗo ataya, tə tərе
dadokdokkwe. Anga nan ta ja à wulen a
tinen aya inde nà: «Waluko ɗo ahay, atə Pol
tə Barnabas pi zek tu ɗo azar aya, tâ zla à
Urəsalima saa cəce 'am ata pu ɗo maslan
a Yesu ahay wa tə məceɗ sə egliz ahay wa
aday.»
3 Anga nan kutok, ɗo a Yesu ahay à
man ata ataya ta slan atan à Urəsalima.
Tinen apan ti zla tə daliyugo sə Finikiya tə
Samariya nà, ta jan anà ɗo a Yesu ahay nə
ɗo su kon azar aya ɗukwen tə ɗəfak nga
pə Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay
mivel.
4 Atə Pol tə Barnabas tə dəzle à Urəsalima
nà, ɗo maslan ahay tə məceɗ sə egliz ahay,
pi zek tu ɗo a Yesu ahay fok tə təma atan.
Tə təkəren atan way ana Mbərom sa ga
tə tinen ataya fok. 5 Ənа ɗo a Yesu ahay
aday tinen Farisa ahay ata tə slabak, ta wa:
«Təɗe, ənа si ɗo su kon azar ataya tâ ngam
sa gaɗ mədəndalas aday tâ pərahan azar
anà Tawrita a Musa re aday.»
6 Ɗo maslan ahay pi zek tə məceɗ sə
egliz ahay tə halay nga, tə wuɗeh anan
'am ata awan. 7 Tə njahak pa 'am ata nə
mənjœk bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərak
uno ahay, kə sənen zle lele, kwakwa nà,
Mbərom kà walak nen à wulen a kwanay
wa sə wazan anan ləbara anahan mugom
a anà ɗo su kon azar aya, anga aday tâ
slәne anan, tâ ɗaf apan nga. 8 Matanan,
Mbərom, ɗo sa san mivel sə ɗo ahay fok
ata, a ɗakay anan nə kà təmahak anan ɗo
su kon azar ataya ta sə varan atan Apasay
anahan Cəncan a, kawa anahan a sə varak
uko anan anà mənuko ata re. 9 Mbərom
nà, kà gəzlak mənuko pi zek wa itəbay. Kà
pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tə
ɗəfak apan nga. 10 A nak ikwen sa ca mazan

pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dowan inde kà mbak apan sə ɗəfan apan anà Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa bije a mənuko ahay, ɗa mbak ahay apan sə ɗəfan apan bay re. 11 A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nà, tinen ɗukwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

12 Pə dəɓa anahan a wa, man su ɗo fok a njahay tətemtemme sə slәne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə slәne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu ɗo maslan ataya à wulen su ɗo su kon azar aya ata awan.

13 Ta ndav anan sə təker 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele. 14 Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kà dazlak anan sa gan nga anà ɗo sə daliyugo ahay ta sə walay ɗo ahay à wulen a tinen wa sə təra anan ɗo anahan aya awan. 15 Do maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

16 “Mbərom Fetek a wa:
Pə dəɓa wa ni may ahay, ni han anan doh
ana bahay Dawuda ma mbazl ata
awan.
Kwa kà tərak rəgay coy dəp nà, ni ndakay
anan asa.
17 Matanan, ɗo azar aya fok, ɗo su kon azar
aya nen sə walay atan sə təra ɗo uno
ahay ataya fok, ti pəlay nen.*
18 Həna anan nà, 'am uno awan, nen
Mbərom Fetek ɗo sa kay anan way
ata kwakwa.”»

19 Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nà, ɗə̂ vawan nga anà ɗo su kon azar aya sə mbəɗa 'am pə Mbərom ataya bay. 20 Suwan sə vinden atan ayak nà, tâ pa way mənjaɗak aya mə varan a anà pəra ahay ata bay, tâ ján uho bay, tâ rac sluweɗ sə way mə ngərew angərew ataya bay, tâ sləɓa mez bay re.† 21 Anga Tawrita a Musa nà, ɗo ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna biɗaw? Tinen apan ti jinge anan ù doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

Ta slan ɗerewel anà ɗo a Yesu ahay aday tinen ɗo su kon azar aya ata kutok

22 Pə dəɓa anahan a wa, ɗo maslan ahay tə məceɗ sə egliz ahay tu ɗo a Yesu ahay fok, ta ɓan 'am sə walay ɗo ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəɓa Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen ɗo tə mazlaɓ aya à wulen su ɗo ana Yesu ahay inde. 23 Ta slan atan tə ɗerewel à alay inde. Derewel ata a ja nà:

«Manay ɗo maslan ahay, tə məceɗ sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay mə təra ɗo a Yesu aya à wulen su ɗo su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

24 «Mə slənek ɗo a manay ahay inde ta zlak ayak àga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənak atan ayak bay. 25 Anga nan, mə halay nga, mə walay ɗo ahay, mi slənak atan ayak àga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. 26 Tinen nà, tə zukwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. 27 Anga nan, mə slənak ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

28 «Kà zlak anan à nga anà Apasay Cəncan a aday anà manay a re, mâ zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: 29 Kâ rəcen sluweɗ sə way mə waslan a anà pəra ahay bay, kâ sləɓen mez bay, kâ rəcen sluweɗ sə way mə ngərew a angərew bay, kâ jənen uho bay re. Kə mbəsiken way ataya nə, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

30 Ta slan anan ɗo ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tə dəzle à man ata cəna, tə halan nga anà ɗo a Yesu ahay, tə varan atan anan ɗerewel a sə manan kutok. 31 Tə jinge anan ɗerewel ata cəna, a varan atan ataslay mivel bayan a, anga kà varak atan məgala bayak a re. 32 Atə Yudas tə Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tə varak atan məgala lele, bina tinen ɗo maja'am a Mbərom ahay.

* **15:17** Ca pə Amos 9.11-12. † **15:20** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.6-18, 17.10-16.

33 Tə njahay à man ata zərat lele nà, ɗo
a Yesu ahay tə lagay atan, aday ta jan atan
nə tâ dəzle tə zay. Ta ma à man ana ɗo sə
slənay atan ataya awan. [34 Ənа Silas ite nà,
a njahay à man ata awan.]
35 Aya əna, atə Pol tə Barnabas ite, tə
njahay à Antakiya. Tinen pə kərtek a tu ɗo
a Yesu azar aya tə ɗakan atan anan aday
tə wazan atan anan 'am a Bahay a mənuko
Yesu.

Atə Pol tə Barnabas tə gəzla nga

36 A njahay pə dəɓa wa mənjœk nà, Pol
a jan anà Barnabas, a wa: «Muko saa cay
pə mərak a mənuko sə ɗakan atan anan
ahay 'am ana Bahay a mənuko Yesu ataya
awan, tə njahay həna kəkəmaw.» 37 'Am
ata a zlan à nga anà Barnabas, aday a nan
tâ japay tə Yuhana sə ngaman Markus ata
awan, 38 Ənа Pol ite nà, a nan sə japay tə
Markus sabay, anga winen kà mbəsakak
atan à Pamfiliya, kà ndəvak anan mer su
way a tinen sa ga ata bay. 39 'Am ata kà zlak
atan pi zek sabay, tə gəzla nga. Barnabas
a gəɓa Markus, ta zla à Kiprus tə kwalalan.
40 Pol ite a gəɓa Silas, ta zla way a tinen.
Mərak ahay ta ga amboh anga tinen aday
Bahay Mbərom â pərahan azar sa gan atan
sumor anahan. 41 Pol a zla tə daliyugo sə
Siriya tə Silikiya, a varan məgala anà ɗo a
Yesu ahay à man ataya awan.

16

Pol a gəɓa anan Timote â japay tə tinen

1 Atə Pol ta zla à wulen su doh sə Derbe,
aday tə dəzle à Listəra kutok. Njavar a
Yesu a inde à man ata tə ngaman Timote.
May anahan a ɗukwen ɗo a Yesu a re,
winen Yahuda ahay, aday bəbay anahan
ite nə Gərek ahay. 2 Mərak ahay fok a
Listəra tə Ikoniya tə həran nga anà Tim-
ote cəveɗabay. 3 A nan anà Pol sə gəɓa
anan à alay. Anga nan, a gəɓa anan, aday
a gəɗan mədəndalas. A ga matanan nà,
anga Yahuda ahay à man ata tâ təma anan,
bina ɗo sa man ataya fok ta san zle, bəbay
ana Timote nə Gərek ahay. 4 A man aya
aday ta zlak ata cəna, ta jan way ana ɗo
maslan ahay pi zek tə məceɗ sə egliz ahay à
Urəsalima sa jan anà ɗo ahay ataya awan,
ta wa tâ pərahan azar anà way ataya nə lele.
5 Anga nan kutok, ɗo a Yesu ahay tə njaɗak
məgala, abaslay a tinen a ma nga sə zəga pa
'am pa 'am.

Cœn a zuɓan anà Pol

6 Apasay Cəncan a a gafan 'am anà atə
Pol tu ɗo anahan ahay sə ɗakay anan 'am a
Mbərom pə daliyugo sə Aziya. Anga nan, ta
zla tə daliyugo sə Firigiya tə Galatiya. 7 Tə
dəzle pə magaga sə daliyugo sə Misiya nà,
ta gan may sa zla tə daliyugo sə Bitiniya,
əna Apasay a Yesu kà mbəsakak atan cəveɗ
a bay. 8 Anga nan, ta zla tə daliyugo sə
Misiya, tə dazay à wulen su doh sə Təruwas.
9 Sə luvon ata kutok, cœn a zuɓan anà Pol,
a canan anà ɗo sə Makedoniya a inde mə
tavay awan, a jan: «Kem, hayak à Make-
doniya ite, kâ naa man umo zek.» 10 Pə
dəɓa ana cœn sə zuɓan ata wa nà, mə lavay
zek sa zla pə daliyugo sə Makedoniya ata
kutok, anga mə sənak, Mbərom kà ngamak
umo saa ɗakan anan ləbara anahan mu-
gom a anà ɗo sa man ataya awan.

Lidiya a təma sa ɗaf nga pə Yesu à Filipi

11 Ma ján à kwalalan inde à Təruwas, ma
zla anan à Somotoras. Sidew a ɗukwen,
ma zla à Niyapolis. 12 A man ata wa kutok,
ma zla à Filipi, wulen su doh a à day sə
daliyugo sə Makedoniya mama'am a inde,
man sə njahay sə Ruma ahay. Mə njahak
à man ata ɗukwen, luvon ahay bayak a
mənjœk. 13 Pə luvon sa man uda awan,
ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am
zlinder, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay
ti ga amboh nə à man ataya awan. Mə
njahay, ma kaɗ bala pi zek tə uwar ahay mə
halay nga aya à man ata awan.
14 A wulen a tinen wa nà, uwar a inde
tə ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sə
Tiyatira wa. A sukom anan way tə zana
ɗəzɗaz aya awan. Winen nà, a taa həran
nga anà Mbərom. Winen apan i pak sləmay
pə wazo a Pol, aday Bahay a mənuko a
təɓan anan mivel anahan, a təma 'am ana
Pol sa ja ata awan. 15 Winen tu ɗo su doh
anahan ahay fok ta ga baptisma. Aday a
jan umo: «Kak ki cen upo kawa nə ɗəfak nga
pə Bahay a mənuko tə ɗiɗem a nà, hayak
ikwen ahay, njihen àga nen awan.» A gan
umo bəlaray sa zla àga winen nə matanan.

Ta ban anan atə Pol tə Silas à dangay

16 Pə luvon a inde, manay apan mi zla à
man sa ga amboh, mə zlangay tə ɓile a inde
dəna awan. Apasay lelibay a à winen inde.
Anga nan, a mba apan sa san way saa təra
pa 'am ataya awan. Ɗo sə lavan nga anà
dəna ata ataya tə njaɗak anan dala ti mer
su way anahan ata nə bayak awan.
17 Dəna ata winen apan i pərahan umo
azar tə azlah a, a wa: «Ɗo a anaya nà,
tinen ɗo si mer su way ana Mbərom sə
bagəbaga mburom ahay! Ti jak ikwen
cəveɗ aday Mbərom i tam kwanay ata
awan.» 18 Winen apan i ja matanan luvon
bayak awan.
Coy a cəɓan anà Pol, a mbəɗa 'am pə dəna
ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tə
sləmay ana Yesu Almasihu, hayak à dəna
a anan wa!» Cəna, apasay ata a zləray à
winen wa.
19 Ɗo sə lavan nga anà dəna ata ataya
ta ca apan nə ti njaɗ wa dala sabay nà, ta
ban anan atə Pol tə Silas, tə ngəza atan tə
wulen su doh ata à man sə sariya. 20 Ta
zla atan pa 'am su ɗo sa ga sariya ahay, ta
wa: «Ɗo anaya nə tinen Yahuda ahay, tinen
apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su
doh a manay. 21 Tinen apan ti ɗakay anan
way sa zla pi zek tə pəra a manay ahay bay
ataya awan. Mənuko nə Ruma ahay, ɗi mba
apan sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay
bay!»
22 Man su ɗo a a halay nga sə japay pə atə
Pol tə Silas. Ɗo sa ga sariya ataya ta jan anà
suje ahay tô culok patan wa zana, aday tô
ndaɓay atan. 23 Tə ndaɓay atan bayak a lele
nà, ta zla atan à dangay. Ta jan anà ɗo sa ba
patan ata nà: «Ba atan nə lele.» 24 A sləne
matanan cəna, a zla atan ù doh sə dangay à
mamasl ata awan, a ɓan atan à səsile inde.
25 Man luvon a ga nà, atə Pol tə Silas ta
ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sə həran
nga anà Mbərom. Ɗo sə dangay azar ataya
tinen apan ti sləne re. 26 Cəna, daliyugo
a ɓal, aday a ɓal anan doh sə dangay ata
re. Məsudoh ahay tə təɓa zek, calalaw su
ɗo a mə jaway ataya fok tə pəsak, tə guce à
məndak.
27 Ɗo sa ba pə ɗo ahay ù doh sə dangay
ata a pəɗek. A canan anà məsudoh ahay
mə təɓa aya ata cəna, a ga apan nə ɗo sə
dangay ahay tə hawak. Anga nan, a nda-
hay maslalam anahan, abay i vaɗanan nga
anahan. 28 Əna Pol a təɓa 'am, a jan ayak, a
wa: «Kâ gan awan ǐ zek anak bay! Manay
fok, manay inde.»
29 Ɗo sa ba pu doh sə dangay ata a cəce
uko, a haw ù doh, winen apan i jəjar, a
slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. 30 Coy, a
mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa,
a wa: «Kem, ni ga ma aday nâ tam anaw?»
31 Ta jan kutok: «Kak kà ɗəfak nga pə Ba-
hay Yesu nà, ki tam, iken tu ɗo su doh anak
ahay fok.» 32 Natiya tə təkəren atan 'am ana
Bahay Yesu, winen tu ɗo su doh anahan
ahay fok. 33 Sə luvon ata kutok, ɗowan a
sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho,
a banan atan anan mbəlak a tinen ahay,
aday kwayan'a ta gan atan baptisma tu ɗo
su doh anahan ahay nə fok. 34 A zla anan
atə Pol tə Silas àga winen, a varan atan way
sa pa. Winen tu ɗo su doh anahan ahay
fok, tinen mə taslay mivel aya awan, anga
tə ɗəfak nga pə Mbərom.
35 Iɗe a cəɗe cəna, ɗo sa ga sariya ahay ta
slan suje ahay saa jan anà ɗo sa ba pə ɗo
ahay ù doh sə dangay nà, â mbəsak anan
atə Pol tə Silas. 36 Natiya, ɗo sa ba pu doh sə
dangay a jan anà Pol, a wa: «Ɗo sa ga sariya
ahay tə slənak ɗo ta wa nâ mbəsak kwanay.
Ki mben apan sa zla way a kwanay kutok.
Zlen tə zay.»
37 Əna Pol a jan anà suje ataya, a wa:
«Tə njaɗak pumo ines sə awan bay, aday tə
ndaɓak manay pə iɗe sə ɗo ahay fok. Manay
ɗukwen ɗo sə Ruma ahay re! Ta ɗaf manay
à dangay. Həna nà, a nan atan sə mbəsak
manay tə akar a ɗaw? I ga zek kula bay!
Si ɗo sa ga sariya ataya tâ nay sə mbəsak
manay tə alay a tinen aya awan.»
38 Suje ataya ta zla, ta jan anà ɗo sa ga
sariya ataya nə atə Pol tə Silas nà, ɗo sə
Ruma ahay. Tə sləne sa jəka tinen ɗo sə
Ruma ahay ata cəna, ta ma nga pə ajəjar.
39 Anga nan, ta zla à man a tinen awan, tə
cəce patan wa apəse zek. Aday tə mbəsakay
atan ahay à dangay wa kutok, ta sa jan atan
nə tâ zla à wulen su doh a tinen ata wa.
40 Atə Pol tə Silas ta nay à dangay wa lele
nà, ta zla tə àga Lidiya asa. Tə halay nga tə

mərak ahay à man ata awan, tə varan atan məgala. Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

17

Atə Pol tə Silas ta zla à Tesaloniki

1 Atə Pol tə Silas tə mbəsak Filipi, ta zla
tə wulen su doh sə Amfipolis tə Apoloniya,
tə dəzle à Tesaloniki. Doh sə wazay ana
Yahuda ahay inde à man ata awan. 2 Pol a
zla ù doh ata awan, kawa anahan a sa taa
zla kwa aha ataya re. A luvon sa man uda
aya maakan nə tinen apan ti mbəɗa alay pa
'am sə Deftere a Mbərom tu ɗo ataya awan.
3 Winen apan i ɗakan atan anan nà, Deftere
a Mbərom a ja nà, si təktek Almasihu i ga
ɗəce, i mac, i slabakay à məke wa aday. Pol
a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen 'am anahan
a həna ata nà, winen nə Almasihu.» 4 Azar
su ɗo a tinen aya nə tə təmahak 'am a tinen
ata awan, tə pərahan azar anà Pol tə Silas.
Matana re, Gərek ahay bayak a sə ɗəfan
apan anà Mbərom ataya tə ɗəfak nga pə
Yesu, tinen pə kərtek a tə uwar zlile aya
awan, aday tinen mənjœk bay re.

5 Anga nan kutok, Yahuda ahay ta ga
patan sərak. Tə halan nga anà ɗo kəriya
aya à lumo ahay wa, aday tô slabakan anan
mivel anà ɗo ahay à wulen su doh inde
tə abəbal awan a tinen ata awan. Yahuda
ahay ta zla àga ɗowan inde tə ngaman
Yason, saa pəlay anan atə Pol tə Silas, aday
ti zla atan uho pa 'am sə ɗo ahay. 6 Ənа ta ca
apan nə tə njaɗak atan à man ata bay cəna,
ta ban anan zek a Yason awan, pi zek tə
mərak azar aya, ta zla atan pa 'am su ɗo sə
lavan nga anà wulen su doh ata awan. Ta
zlah, ta wa: «Sə slabak anan 'am kwa aha
pə daliyugo fok nə ɗo a anaya awan. Həna,
ta nak àga mənuko re. 7 Yason ɗukwen kà
təmahak atan àga winen. Awan a bənan
atan mbiyeɗ ta 'am ana bahay sə Ruma bay
re. Ta wa bahay sə ɗowan a tinen a hinen
inde tə ngaman Yesu.» 8 Ta 'am a tinen
a matanan ataya kutok, tə jənan pə mivel
anà ɗo ahay tu ɗo sə lavan atan nga ataya
təke kutok. 9 Ɗo sə lavay nga ataya ta gan
bəlaray anà Yason tu ɗo a Yesu azar ataya
tô varan atan dala aday ti mbəsak atan uho
tamak.*

Atə Pol tə Silas ta zla à Bereya

10 Luvon a ga cəna, ɗo a Yesu ahay ta
slan anan atə Pol tə Silas à Bereya. Tə
dəzle à man ata ite nà, ta zla ù doh sə
wazay ana Yahuda ahay. 11 Ɗo sə Bereya
ahay nà, tinen kawa ɗo sə Tesaloniki ahay
itəbay, tinen ɗo səkəffe aya awan. Tə rəzlek
anan à nga wa sə slène ləbara a Yesu nə
bayak awan. Pə iɗe sə cəɗe fok, tinen apan
ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san
wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə ɗiɗek aya
ɗaw. 12 Ɗo ahay bayak a à wulen a tinen
ahay wa, tə ɗəfak nga pə Yesu. Uwar sə
Gərek ahay zlile aya bayak a pi zek tə Gərek
mungol aya bayak a ta ɗaf nga pə Yesu.

13 Ənа Yahuda ahay à Tesaloniki tə slène
Pol winen apan i wazay 'am a Mbərom à
Bereya nà, ta nay à Bereya a re, tə dazlan sə
jugwar 'am pə ɗo ahay wa kawa àga tinen
ata re. 14 Cəna, mərak ahay tə lagay anan
Pol pa 'am sə bəlay məduwen ata awan, ənа
atə Silas tə Timote nə tə njahay à Bereya
hwiya. 15 Ɗo a sə lagay anan Pol ataya tə
lagay anan hus à Atena, aday ta sa ma à
Bereya kutok. Pol a jan atan nà, tâ jan anà
atə Silas tə Timote nə tâ njaɗak anan ayak
bəse.

Pol a wazay à wulen su doh sə Atena

16 Pol winen apan i ba anan atə Silas tə
Timote à Atena. A ca apan nà, wulen su
doh ata fok ma rah a tə pəra ahay bayak a
cara cara. A cəɓan. 17 Anga nan, ta kaɗ bala
pi zek tə Yahuda ahay aday tu ɗo su kon aya
azar a sə həran nga anà Mbərom ataya ù
doh sə wazay a tinen. Matanan re, kwa à
lumo ahay ɗukwen, winen apan i kaɗ bala
tə ɗo ahay.

18 Ɗo ahay inde sə pərahan azar anà
atətak way ana Epikuri ahay tə Sitoyiki
ahay, tə kaɗak bala pi zek tatə Pol ata re.
Azar aya ta wa: «Ɗo sə təbəlem a anan, a
ja nə ma ite anaw?» Ɗo maza aya ite ta
wa: «Izəne a ja 'am sə pəra sə mədurlon
ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen
apan i ɗakay anan nə 'am a Yesu ta 'am sə
aslabakay anahan à məke wa. 19 Anga nan,
tə zəɓa anan Pol aday ta zla anan pa 'am sə
ɗo ahay à man a sə ngaman Ariyopagos ata

* **17:9** Abay dala ata nà, ti i man atan anan, ənа kak ta gak ines hinen asa, ɗowan i man atan anan sabay.

awan, ta wa: «A nan umo sə slәne atətak
way anak a wiya ata awan. 20 Azar sa 'am
aya nə kula mə slәnek bay. A nan umo sa
san anan.» 21 Do sə Atena ahay pi zek tə
mədurlon aya mə njahay a à man ata ataya
fok, ta ga awan itəbay, si ta pak aɗəka nə
sləmay pə way wiya aya awan, aday ti kaɗ
apan bala.
22 Natiya Pol a tavay pa 'am sə ɗo ahay à
Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na
ca apan nà, kə rəzlen anan à nga wa sa ga
pəra a kwanay ahay nə lele. 23 Anga nen
apan ni bar à wulen su doh a kwanay nà, nə
canan à man sə pəra a kwanay ahay, aday
na tan à nga anà man sə gəɗan dungo anà
way ahay ɗukwen, mə vinde apan natiya:
“Anga mbərom a ɗowan a san sləmay a
bay ata awan.” Aka aday, ɗowan a kə
həren anan nga ata, kwa â ga nə kə sənen
anan bay, nen ni ɗakak ikwen anan sləmay
anahan a kutok.
24 «Sə ndakay daliyugo pi zek tə way a
uda ataya fok nə winen awan. Winen
Bahay sə bagəbaga mburom tə daliyugo a
təke. A njahay ù doh su ɗo zənzen a sa han
tə alay ata bay. 25 Mbərom kà gak anan may
ɗo ahay ta gan awan bay, anga sə varan
sifa tə apasay a pi zek tə way azar aya anà
kuwaya aɗəka nə winen. 26 A ndakay ɗo
mama'am awan, aday tə winen kutok, a
ndakay zahav sə ɗo ahay fok. A varan atan
tə njahay pə daliyugo a anan. Kwa həna
kabay, kà ɗəfak atan magaga tə alay a sə
njahay a tinen pə daliyugo a re. 27 A ga
matanan nà, anga aday ɗo ahay tâ pəlay
anan, izəne ti njaɗ anan ta sə tətam atətam.
Əna Mbərom winen dəren tə mənuko bay.
28 Anga 'am inde a wa:
“Sifa a mənuko, aɓal zek a mənuko, tə anja-
hay a mənuko ɗukwen,
ta nay ahay nə à winen a wa.”
«Kawa ana ɗo sa ga ara a kwanay sa ja
ɗukwen, a wa:
“Mənuko ɗukwen, gwaslay anahan ahay.”
29 «Matanan, mənuko wan ana Mbərom
ahay. Aday ɗa sa bayak sa jəka Mbərom a
ga minje tə mezeze sə ɗo ahay sə ndakay
way nə tə alay a tinen aya ata bay, tinen
mə ndakay aya nə sə gura, sə dala, kabay
su kon. 30 Mbərom kà səmak anan anà ɗo
ahay sa ga way matanan à alay a ta san 'am
anahan fan bay ata awan. Əna həna kà jak
anan anà ɗo ahay kwa aha fok tâ yam pə
ines a tinen ahay, tâ mbəsak cəveɗ a tinen a
lelibay ataya kutok. 31 Anga kà ɗəfak luvon
a aday i gan sariya tə cəveɗ a anà daliyugo
fok ata awan. Kà walak anan ɗowan a saa
ga way ata coy. A kan anan anà ɗo ahay ta
sə slabakay anan ahay à məke wa.»
32 Tə slәne 'am ana Pol sa ja 'am sə
slabakay ahay à məke wa ata cəna, ɗo a
azar a ta ma nga sə mbasay apan. Əna azar
su ɗo aya ite, ta wa: «A nan umo sə slәne
'am a anan pac hinen asa.» 33 Natiya Pol
a mbəsak atan, a zla way anahan. 34 Aday
cəkəbay ɗo azar aya ɗukwen tə ɗəfak apan
nga, tə pərahak anan azar. A wulen su
ɗo ataya nà, ɗowan a inde tə ngaman Diy-
onisiyus, ɗo sə Ariyopagos, tə uwar a sə
ngaman Damaris ata, aday tu ɗo azar aya
kutok re.

18

Pol a wazay a Korintu

1 Pə dəɓa wa cəna, Pol a slabak à Atena
wa, a zla à Korintu. 2 A tan ayak à nga
anà ɗowan a inde tə ngaman Akilas, winen
Yahuda ahay, tə wahay anan à Pontus. Kà
njahak bayak a bay ta nay ahay tə uwar
anahan Pəriskila à Italiya wa, anga ba-
hay sə Ruma sə ngaman Kəlawdiyus ata a
rəzlay anan Yahuda ahay fok à Ruma wa.
Pol a zla àga tinen, 3 tə njahay pə kərtek
awan, ta nga ambar sə ndakay doh ataya
pə kərtek awan, anga mer su way a tinen
a nə kərtek. 4 Pə luvon sa man uda fok
cəna, Pol a kaɗ bala pi zek tə Yahuda ahay
tə Gərek ahay ù doh sə wazay ana Yahuda
ahay, anga a nan nə tâ ɗaf nga pə Yesu.
5 Atə Silas tə Timote ta nay ahay kwa
à Makedoniya wa, tə dəzle à man a Pol.
Matanan, Pol a mbəsak sa nga ambar, anga
sa ga wazo pac pac, ta sa jan anà Yahuda
ahay tə ɗiɗek a Almasihu nə, Yesu. 6 Əna
Yahuda ahay tə təmahak anan anan 'am
anahan ata bay, ta ma nga sə gənahan.
Anga nan, Pol a bəzlam anan morbodok sə
zana anahan, a jan atan tə angəraz a, a wa:
«Ka sak a lizen nà, 'am a pa nga a kwanay
kutok, bina 'am uno sabay. Həna nà, ni
wazan anà ɗo su kon azar aya awan.»

7 Matanan, a mbəsak atan səfek, a zla
way anahan àga ɗowan a inde tə ngaman
Titiyus Yustus. Ɗowan ata nà, a ɗəfan apan
anà Mbərom. Doh anahan a ɗukwen, pə
cakay su doh sə wazay ana Yahuda ahay.
8 Kərispus, ɗo sə lavan nga anà doh sə
wazay a tinen ata, a ɗaf nga pə Bahay Yesu
tu ɗo su doh anahan aya təke. Ɗo sə wulen
su doh sə Korintu ahay sə slәne 'am ana Pol
ataya bayak a tə ɗəfak nga pə Yesu, aday ta
gak baptisma re.
9 Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a,
cœn a zuɓan. Bahay Yesu a jan nà: «Kâ jəjar
bay, ɗakay anan 'am uno hwiya, kâ tacay
'am bay. 10 Nen inde tə iken. Ɗowan saa
vəze apak sə lamak ibay. Anga ɗo uno ahay
inde à wulen su doh a anan bayak awan.»
11 Pol a njahay à man ata ava daz tə kiya
mbərka, i ɗakan anan 'am a Mbərom anà
ɗo ahay.
12 A alay Galiyo winen guverner sə
daliyugo sə Akaya ata nà, Yahuda ahay tə
halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa
'am sə sariya. 13 Ta wa: «Ɗowan a anan
winen apan i njak anan ɗo ahay aday tâ
həran nga anà Mbərom tə cəveɗ a kawa
ana Tawrita a mənuko sə ɗakay anan ata
sabay!»
14 Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, ənа
Galiyo sə ɗowan ata a wa: «Yahuda ahay,
abay â ga nə ines sə laman anà ngomna
kabay ines a hinen nà, ni təma 'am a
kwanay, 15 ənа kak kà tərak avaɗ uway pa
'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə
Tawrita a kwanay cukutok nà, gen anan
sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen
ni ga zahav sə sariya a anan bay.» 16 Natiya
ta razl atan à man sə sariya wa. 17 Ta ban
anan Sostenes, ɗo sə lavan nga anà doh sə
wazay a tinen, tə ndaɓay anan pa 'am sə ɗo
ahay à man sa ga sariya. Ənа kà gak anan à
nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

18 Pə dəɓa anahan a wa, Pol a njahay à
Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak
anan mərak ahay kutok. A zla à kwalalan
inde, winen tə Pəriskila tə Akilas, ta zla
à Siriya. Ənа a saa ján à kwalalan inde
à Kenkeriya nà, a faɗ anan nga pi zek
wa, anga way anahan sə mbaɗay apan ata
awan.
19 Tə dəzle à wulen su doh sə Efesus. Pol
a mbəsak anan atə Pəriskila tə Akilas à man
ata awan. A zla ù doh sə wazay ana Yahuda
ahay, ta kaɗ bala sa 'am a Yesu pə kərtek
awan. 20 Tə cəce â njahay apan tə tinen
mba, ənа Pol a ngam bay. 21 I sa zla way
anahan nà, a jan atan, a wa: «Kà zlak anan
à nga anà Mbərom nà, ni i may ahay àga
kwanay.» A ján à kwalalan inde, a mbəsak
Efesus kutok.
22 Pol a dəzle à Kaysariya nà, a zla sa
jan ahay 'am anà ɗo a Yesu ahay. Aday
a zla way anahan à Antakiya kutok. 23 A
njahay à man ata mənjœk nà, a zla way
anahan asa. A bar pə daliyugo sə Galatiya
tə Firigiya, a varan məgala anà ɗo a Yesu
ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus tə Korintu

24 Ɗowan a inde tə ngaman Apolos a nay
à Efesus. Winen Yahuda sə Aleksandriya
ahay. A san 'am zle, a san Deftere a
Mbərom zle lele. 25 Kà tətakak cəveɗ sə
pərahan azar anà Bahay Yesu lele re, a
wazay lele tə məgala si zek anahan a təke,
a ɗakay anan 'am a Yesu tə cəveɗ a lele.
Ənа a san nə baptisma ana Yuhana ɗəkɗek
coy. 26 Matanan kutok, a dazlan sa ja
'am mənjəna sə jəjar ù doh sə wazay ana
Yahuda ahay. Atə Pəriskila tə Akilas tə slәne
anan 'am anahan ahay, aday tə gəɓa anan
àga tinen, tə ɗakan anan apan cəveɗ ana
Bahay Yesu lele asa.
27 Pə dəɓa anahan a wa, Apolos a gan may
sa zla pə daliyugo sə Akaya. Ɗo a Yesu ahay
à Efesus tə varan məgala sa zla, aday tə
vinden ɗerewel anà mərak a tinen ahay à
man ataya awan, anga aday tâ təma anan
lele. A dəzle à man ata nà, a man zek anà
ɗo a Yesu ahay bayak a tə sumor a Mbərom
sə varan ata awan. 28 A vaɗ uway tə Yahuda
ahay pa 'am sə ɗo ahay, 'am aday Yahuda
ahay tə sənak sə mbəɗahan apan bay. A
ɗakan atan anan à Deftere a Mbərom inde
nà, tə dïɗem a Almasihu nə Yesu.

19

Pol a wazay à Efesus

1 A alay a Apolos winen à Korintu nà,
Pol a zla tə daliyugo sə Galatiya tə Faragiya,

a dəzle à wulen su doh sə Efesus. A man ata kutok, a tan à nga anà ɗo a Yesu ahay.
2 Pol a cəce patan wa, a wa: «À kwanay sa ɗaf nga pə Yesu ata nà, kə njiɗen Apasay
Cəncan a ɗaw?»
Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Kula mə
slənek 'am sə Apasay Cəncan a bay jiga
awan.»
3 Pol a jan atan asa, a wa: «Aday kə njiɗen
baptisma wura kəla anaw?»
Ta wa: «Ma ga nə baptisma mbala ana
Yuhana.»
4 Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà,
anga sə ɗakay anan kə yimak pə ines anak
ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila
ahay tâ ɗaf nga pə ɗowan a saa nay ahay pə
dəɓa anahan wa ata awan, kawa sa ja nà,
Yesu.»
5 Tə slәne matanan cəna, tə təma sa ga
baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok.
6 Pə dəɓa anahan a wa nà, Pol a ɗəfan atan
alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay
patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya
aday ta san bay ataya awan. Aday ta man
anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay kutok.
7 Abaslay su ɗo sa ga baptisma ataya nə i ga
kuro nga cew.
8 Kiya maakan nà, Pol a taa zla ù doh sə
wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata
awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay
a Mbərom mənjəna sə jəjar, anga a nan nə
tâ ɗaf nga pə Yesu lele. 9 Ənа ɗo azar a nə ta
ma nga sə kuray anan nga a tinen ahay, ta
ngam sə təma 'am anahan ata bay. Tinen
gədek a ja 'am lelibay a pə cəveɗ a Yesu pa
'am sə ɗo ahay. Anga nan kutok, Pol a ra
anan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay, ta zla way
a tinen. Pə iɗe sə cəɗe fok, a zla sa kaɗbala tə
ɗo ahay à man sə jangay ana Tiranus. 10 A
taa ga nə matanan, hənа ava cew. Natiya
kutok, ɗo sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə
slәne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek
tu ɗo su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

11 Matanan, Mbərom kà gak mer su way
ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay
ana Pol. 12 Kwa zana kabay masuwar a
tinen sə laman anan ayak anà zek a Pol ata
nà, ɗo ahay ta zlan anan ayak anà ɗo sə
ɗəvac a tinen ahay. Ɗowan a ɗəvac ataya
fok tə mbərak, aday ɗowan a məhərvov a
gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay
ɗukwen ta nak à tinen wa re.
13 A alay ata ɗukwen, Yahuda azar aya
inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə
setene ahay. Aday tə təker anan sa razl
setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta
wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə
wazay 'am anahan ata nà, hayak ahay à
ɗowan a anan wa!» 14 Sa ga awan ata nà,
wan ana Sikuwas ahay cuwɓe. Sikuwas
aday nà, winen bahay sə gəɗan dungo anà
way ahay anga Mbərom.
15 Ta ja matanan ata cəna, apasay a
lelibay ata a mbəɗahan atan ahay apan,
a wa: «Na san Yesu zle, Pol ɗukwen na
san 'am anahan a zle re, ənа kwanay nə
maya anaw?» 16 Ɗowan a apasay lelibay a
à winen inde ata, a kaɗ patan tə məgala,
a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a
ngəraw patan wa zana a tinen ahay à
məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw
way a tinen.
17 Yahuda ahay pi zek tu ɗo su kon azar
aya mə njahay aya à Efesus ata fok tə
slәne 'am ata nà, mbac a slahan atan, aday
ɗo ahay ta ma nga sə varan zlangar anà
sləmay ana Bahay Yesu. 18 Ɗo ahay bayak
a à wulen su ɗo a Yesu ahay ta nay, tə ɗakay
anan way a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sə
ɗo ahay fok. 19 Ɗo sa taa ga maram ataya ta
ray anan ɗerewel sə maram a tinen ataya
fok uho, ta vak anan pa 'am sə ɗo ahay. Tə
baslay anan dala sə masa sə ɗerewel ataya
fok nà, a ga dala sə *dinar** mbulo kwa kuro
ɗara (50,000). 20 Matanan, 'am a Bahay
Yesu a ta 'am tə məgala awan təɗay.

Ɗo ahay tə vəze pə Pol à Efesus

21 Pə dəɓa sə way ata wa nà, a nan à Pol
sa zla à Urəsalima tə cəveɗ sə Makedoniya
tə Akaya. A wa: «Na zlak à Urəsalima nà,
təktek ni zla à Ruma re.» 22 A slan ɗo si mer
su way anahan ahay cew à Makedoniya,
atə Timote tə Erastus. Aday winen a njahay
pə daliyugo sə Aziya hamak.
23 A alay ata ite, 'am məduwen a a slabak
à wulen su doh sə Efesus, anga cəveɗ sə
pərahan azar anà 'am ana Bahay Yesu.
24 Ɗowan a inde à man ata tə ngaman

* **19:19** Dinar kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

Demetriyus, winen ɗo sə təvaɗ. A ndakay doh sə pəra a tinen a inde tə ngaman Artemis tə dala. Mer su way anahan ata a gan dəɗəffa anà ɗo anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan. 25 A ngaman anà ɗo si mer su way anahan ahay pə kərtek a tu ɗo sə təvaɗ ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay ɗo ahay, kə sənen zle, mer su way a mənuko a anan ata a mak uko zek. 26 Kwanay a ɗukwen, kə cinen anan, kə slənen way ana ɗowan a sə ngaman Pol ata sa ga. A wa pəra sə ɗo ahay sə ndakay tə alay ataya fok nə tə tərak mbərom ahay tə ɗiɗek a bay. Ɗo ahay à Efesus a anan bayak awan tə təmahak 'am anahan ata, aday pi zek məduwen sə daliyugo sə Aziya ɗukwen, ɗo ahay tə təmahak 'am anahan ata re. 27 Kak matanan hwiya cəna, ɗo ahay ti i kəɗey anan mer su way a mənuko a anan. Matanan cəna coy bay re. Ɗo ahay ti mbəsak sə varan zlangar anà doh ana Artemis, mbərom a mənuko məduwen awan. Aday Artemis, mbərom ana ɗo sə Aziya ahay fok tə ɗo ahay pə daliyugo fok sə həran nga ata, i lize anan mazlaɓ anahan!»

28 Ɗo ahay tə slәne wan sa 'am ata cəna, ta ga mivel, tə dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sə Efesus ahay nà, məduwen awan!» 29 'Am ata a ta 'am səneh à wulen su doh inde, a slabakan anan mivel anà ɗo ahay fok. Ta ban anan ɗo ana Pol ahay cew, atə Gayus tə Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gəsle a tinen sə kukwa awan. 30 Pol ɗukwen abay a nan sa zla à man a tinen ata re, ənа ɗo a Yesu ahay tə gafan 'am. 31 Məceɗ sə daliyugo sə Aziya ahay, car ana Pol ahay, tinen ɗukwen ta slan ɗo saa jan nà, â sa zla à man sə gəsle ata bay.

32 A alay ata nà, mawrasan a zlan à mivel inde anà man su ɗo fok. Kuwaya a zlah nə 'am anahan cara, anga alay a van anà ɗo ahay a nà, ta san 'am a sə halan atan apan nga ata bay. 33 Yahuda ahay tə gəɓa anan ɗo a tinen inde tə ngaman Aleksandire pa 'am sə ɗo ahay. Ɗo azar aya tə ɗakan way a sə təra ata, aday â jan anà ɗo ahay. Aleksandire a cakaf alay à mburom aday ɗo ahay tâ pak sləmay, i jan atan anan 'am awan. 34 Aya ənа, man su ɗo a san anan sa jəka winen Yahuda ahay ata nà, a zəga anan apan sə bəbal awan aɗəka. I ga way sə ler cew tinen pa 'am kərtek a: «Artemis sə Efesus ahay nà, məduwen awan!»

35 Coy kutok, səkəreter sə wulen su doh ata a mba apan sə mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulen su doh a mənuko Efesus nà, i ba anan doh ana Artemis, mbərom məduwen ata awan, aday i ba anan pəra sa ga anan minje tə winen a sə slahay ahay à mburom wa ata re. 36 Ɗowan a saa mba apan sə məman anan way ataya nə ibay. Anga nan, guko ngatay aday, sənen way a kwanay a saa ga ata awan. 37 Ɗowan a kwanay sə bənay à man a anan ataya ɗukwen, tə kərak awan ù doh cəncan a wa bay, tə gənahak anan anà mbərom a mənuko bay re. 38 Kak Demetriyus tu ɗo anahan ahay a nan atan sa zlah pə ɗowan a nà, suwan tâ zla anan 'am a à man sə sariya tə alay awan. Ti tan ayak à nga anà bahay aya à man ata awan. 39 Bina, kak a nak ikwen way maza cəna, haluko anan nga anà bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. 40 Bina, way a sə təra biten ata nà, izəne, Ruma ahay ti ja nà, ɗə vəzek pə ngomna. Ata i var puko cəveɗ sə mungok aɗəka, anga ɗi i mba apan sə ɗakan anan à ngomna way a sə halak uko apan nga kawa həna anan ata bay.» 41 A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cəna, a wa ɗo ahay tâ ta 'am.

20

Pol a zla à Makedoniya tə Akaya

1 'Am ata a mbacay nga lele nà, Pol a halan nga anà ɗo a Yesu ahay. A man atan anan mivel ù doh, aday a mbəsak atan, a zla way anahan pə daliyugo sə Makedoniya. 2 A bar pə daliyugo ata sa man anan mivel ù doh ta 'am ahay cara cara anà ɗo ahay. A dəzle pə daliyugo sə Akaya kutok, 3 a njahay kiya maakan à man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pə daliyugo sə Siriya, ənа a slәne nà, Yahuda ahay ta gan may sa vaɗ anan. Anga nan, a ma way anahan tə daliyugo sə Makedoniya. 4 Sa zla tatə Pol nà, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya ahay, Aristarkus tə Sekundus, tinen Tesaloniki ahay, tatə Gayus ɗo sə Derbe ahay, tatə Timote,

tatə Tikikus tə Torofimus, tinen ɗo sə Aziya ahay. 5 Tinen nà, tə lahan umo pa 'am, ta saa ba manay à Təruwas. 6 Manay nà, ma zla à Filipi wa pə dəɓa sə azar uko sə Pasəka ata wa, saa ján à kwalalan inde. A ga luvon ɗara nà, ma njaɗ atan à Təruwas a kutok. Mə njahay à man ata lumo pam.

Pol a zla à Təruwas

7 Pac sə sime suko a nà, mə halay nga sa pa way sa pa cəncan awan, aday Pol winen apan i jan 'am anà ɗo ahay. Kà njahak apan nə hus à man luvon, anga sidew a nà, a nan sa zla way anahan. 8 U doh a manay sə halay uda nga ata nà, lalam ahay uda nə bayak awan. 9 Wan a inde njavar a tə ngaman Ewtike, mə njahay a à mufəlok su doh ata awan. Pol winen apan i tətakan anan way anà ɗo ahay hwiya, aday Ewtike sə maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay à məndak kwa ahay à sewene ata wa. Tə gəɓa anan nà, winen ma mac awan. 10 Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan həmbok, a wa: «Kâ jilen awan bay, winen tə sifa awan!» 11 Aday a ján, a ma ù doh a mə cərazl ata re, a gəzla anan pen aday ta pa kutok. Ta kaɗ bala pi zek hus ana pac sə sləray ahay. Pol a zla way anahan kutok. 12 Wan a njavar ata nà, ɗo ahay tə lagay anan agay, winen tə sifa a zay. Way ata kà taslak atan anan mivel bayak awan.

Pol a zla à Miletus

13 Pə dəɓa anahan a wa nà, ma zla way a manay. Ma ján à kwalalan inde sa zla à Asos. Əna Pol a jan umo nə mâ lah, anga a nan sa zla nə tə cəveɗ sə dədala. 14 A bənak ayak manay à Asos nà, mə gəɓa anan tə manay à kwalalan inde, ma zla jiya à Mitilen. 15 Mə slabak à man ata wa tə kwalalan sidew awan, mə dəzle bəse tə Kiyos. A njahay luvon kərtek nà, mə dəzle à Samos. A njahay luvon kərtek asa cəna, mə dəzle à Miletus kutok. 16 A nan anà Pol sə tavay à Efesus bay, anga a nan sə njahay bayak a pə daliyugo sə Aziya sabay. A zla tə guzlgozl a anga a nan sə dəzle à Urəsalima aday ti sa ga azar uko sə Pentekosta, kak i ga zek nà, na.

Pol a jan 'am anà Efesus ahay

17 A Miletus wa, Pol a slənay ahay ɗo ahay saa ngaman ayak anà məceɗ sə egliz ahay à Efesus wa. 18 Tə dəzley ahay pə cakay ana Pol cəna, a jan atan 'am, a wa: «Kə sənen zle, nə njahay tə kwanay à alay a nen àga kwanay ata nə kəkəmaw, kwa anuno sa nay ahay pə daliyugo sə Aziya a anan. 19 Na gan mer su way anà Bahay a mənuko nà, nen mə nahay nga awan, tə iɗe sə ayam awan, aday à ɗəce ahay inde, anga Yahuda ahay tə pəlak su go sədœk. 20 Kə sənen zle, à wazo uno ahay inde fok, nə ɗərek pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nà, na jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə ɗo ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. 21 Nə ɗakak anan anan ləbara a Yesu anà Yahuda ahay, anà ɗo su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anà ɗo ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbəɗihen 'am pə Mbərom, aday ɗəfen nga pə Bahay Yesu.

22 «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsalima. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa təro à Urəsalima ata bay. 23 Way inde kərtek na san cəna, kwa ni zla aha fok ɗukwen, Apasay Cəncan a u jo nà, ɗəce ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. 24 Əna, kwa â ga nə nə məcak, kwa â ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtek awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nà, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nà, sə ɗakay anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anà ɗo ahay ata awan.

25 «Sənen anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə ɗakak anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. 26 Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a təke nà: Na gak anan way nen sa mba apan ata anga aday kâ njiɗen sifa sa ndav bay ata awan. Kak ɗowan inde kà ɗəfak nga pə Yesu bay nà, wita 'am uno sabay. 27 Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nâ jak ikwen anan ata nə fok, nə ɗərek pikwen wa awan bay. 28 Gen anan nga ǐ zek ahay lele, aday gen anan nga anà ɗo a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varak ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren ɗo sa

gan nga anà ɗo a Yesu ahay fok, ɗo anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. 29 Anga na san zle, na sak a zla way uno nà, ɗo sə sədœk ahay inde, ti nay à wulen a kwanay saa bənan mbiyeɗ anà ɗo a Yesu ahay. 30 Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde ɗukwen, ɗo ahay inde ti ra zek sə mbəɗa anan ɗiɗek a Mbərom aday ɗo a Yesu ahay tə̂ pərahan atan azar. 31 Anga nan, ben, gen anan nga anà zek ahay lele. Aday sənen apan, ava maakan nà, luvon tə ipec, nen apan ni ɗakak ikwen anan way nə, mənjəna sa man uda awan. Na mak ikwen zek tə iɗe sə ayam awan.

32 «Ni mbəsakan kwanay à alay inde həna anà Mbərom aday anà sumor sa 'am anahan. 'Am ata ɗukwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anà ɗo anahan ahay fok ata awan. 33 Na gak anan may anà dala kabay gura kabay zana pə ɗowan wa bay. 34 Kwanay a kə sənen zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njaɗ way sa pa, nen tu ɗo uno ahay fok. 35 Pac pac, na taa ɗakak ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà ɗo ma va alay ì zek aya hwiya. Aday ɗukwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: “Ataslay mivel ana ɗo sa var way a zalay ataslay mivel ana ɗo sə təma way” ata awan.»

36 Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a ga amboh tu ɗo ataya fok. 37 Natiya, tinen a fok ta ma nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. 38 Sə cəɓan atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tə lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

21

Pol a zla à Urəsalima

1 Mə mbəsak anan məceɗ sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a ɗukwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. 2 Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla ù kon sə Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. 3 Ma zla əngal nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə daliyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay ɗukwen à man ata awan. 4 Mə pəlay anan ɗo a Yesu ahay à man ata wa, mə njahay pə kərtek a lumo kərtek. Ta jan anà Pol nà: «Kâ zla à Urəsalima bay!» anga Apasay Cəncan a kə̀ ɗakak atan anan.

5 Pə dəɓa sə lumo ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Ɗo ahay fok tə lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtek a tə uwar a tinen ahay, tə gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. 6 Pə dəɓa wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

7 Azla a manay tə kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolimayis. A man ata ɗukwen, mə njahay hway sa jan 'am anà mərak ahay. 8 Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla àga Filip, ɗo sə ɗakay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay àga winen kutok. Filip ata nà, ɗo kərtek à wulen su ɗo a cuwɓe tinen sə walay atan à Urəsalima wa ata awan.* 9 Dəna a Filip ahay inde fuɗo, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay. 10 Mə njahak à man ata nə luvon ahay bayak a, aday ɗo maja'am a Mbərom a inde tə ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa, 11 saa cak ayak pumo. A gəɓa way sə juwaɗ zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tə saray a təke, a wa: «Apasay Cəncan a a ja nà: “A Urəsalima nə bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nə kətanan. Ti varan anan à alay inde anà ɗo su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.”»

12 Mə slène matanan cəna, manay tə mərak sa man ata ataya fok, ma jan anà Pol nà: «Kem, kâ zla à Urəsalima bay.»

13 A mbəɗahan umo apan nà: «Kə yimen nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mivel ɗaw? Nen mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsalima anga sləmay ana Bahay Yesu.»

* **21:8** Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

14 Ma mbak apan sə kaɗan nga bay. Anga
nan, mə mbəsak anan 'am ata awan. Ma ja,
ma wa: «Bahay Yesu â lavay dala anahan a
kawa sa gan may.»
15 Pə dəɓa sə nahay wa mənjœk cəna,
mə lavay zek aday ma zla à Urəsalima a
kutok. 16 Do a Yesu ahay sə wulen su doh
sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay
à Urəsalima, àga ɗowan a inde tə nga-
man Mənason, winen Kiprus ahay. Winen
ɗukwen ɗo ana Yesu a kwakwa. Mə nahay
nə àga winen awan.

Azlangay ana atə Pol tə məceɗ sə egliz sə Urəsalima ahay

17 Mə dəzle à Urəsalima cəna, mərak
ahay tə təma manay tə ataslay mivel awan.
18 Sidew a nà, ma zla tatə Pol àga Yakuba.
Məceɗ sə egliz ahay fok mə halay nga aya
àga winen. 19 Pol a jan atan 'am, aday a
ɗakan atan anan way a Mbərom sa ga tə
winen àga ɗo su kon azar aya aday tinen
Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.
20 Tə slәne cəna, tə həran anan nga anà
Mbərom. Aday ta jan anà Pol, ta wa:
«Mərak, kə canak anan anà way a sa ga à
man a anan ata biɗaw? A wulen sə Yahuda
ahay, ɗo ahay dəbu dəbu bayak a tə ɗəfak
nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan
azar anà Tawrita lele. 21 Tə slәne nà, iken
apan ki ɗakan anan way anà Yahuda mə
njahay aya à wulen su ɗo su kon a azar aya
nə tâ mbəsak sə pərahan azar anà Tawrita
ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nà, tâ
gəɗan atan mədəndalas anà gwaslay ahay
bay, tâ pərahan azar anà atətak way sə
Yahuda ahay sabay. 22 Guko nə kəkəmaw?
Bina, ti i slәne ka nak ahay. 23 Way a mi
jak həna ata nà, ga anan! Do ahay inde
à man a anan fuɗo, tə zlapak anan anà
Mbərom. 24 Ti zla saa ndav anan ambaɗay
a tinen a sə zlapan anà Mbərom ata nà,
zlen pə kərtek awan, aday təren cəncan
aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a
tinen anga aday tâ mba apan sa faɗ nga.
Ka gak anan matanan acəkan nà, ɗo ahay
fok ti san, way a tinen a sə slәne apak ata
fok, mungwalay, bina iken a ɗukwen, kə
pərahan azar anà Tawrita a Musa a lele re.
25 Əna anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu à wulen su
ɗo su kon azar ataya nà, mə slənak ɗerewel
sa jan atan ayak nà, tâ saa rac sluweɗ sə
pəra bay, tâ saa sləɓa mez bay, tâ saa rac
sluweɗ su way mə ngərew angərew bay, tâ
saa ján uho bay re.»
26 Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana
tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla
tu ɗo ataya awan anga sə təra cəncan aya
pa 'am a Mbərom. A zla ù doh sə mazlaɓ a
Mbərom, a jan anà ɗo sə gəɗan dungo à way
ahay luvon a aday ti təra ɗo cəncan aya coy
aday kuwaya i varan way à Mbərom re ata
awan.

Ta ban anan Pol

27 Luvon cuwɓe a sə təra cəncan a pa 'am
a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse,
Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan
anà Pol ù doh sə mazlaɓ a Mbərom. Tə
pəkan 'am anà ɗo ahay fok aday tâ ban
anan. 28 Ta zlah, ta wa: «Isəra'ila ahay,
men umo zek! Dowan a anan nà, winen
ɗo sa bar kwa ta sə wura sa jan anà ɗo
ahay, Isəra'ila ahay, Tawrita a Musa, doh
sə mazlaɓ a Mbərom fok kà tərak awan
kəriya ata awan. Aday həna ɗukwen, gədek
a ray ahay Gərek ahay ù doh sə mazlaɓ a
Mbərom, kà gak mənjaɗak pa man cəncan
a həna anan.» 29 Ta ja 'am ata nà, anga
tə canak anan anà atə Pol tə Torofimus,
Efesus ahay, winen à Urəsalima à man ata
awan. A ga patan ɗukwen, Pol kà zlak anan
ù doh sə mazlaɓ a Mbərom re.
30 Təɗay 'am ata a ta 'am à wulen su doh
ata fok, ɗo ahay tə haway ahay à man ana
Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom wa. Cəna, tə tacay
anan məsudoh aya awan. 31 Abay a nan
anà man su ɗo a nə sa vaɗ anan Pol à məke,
əna ɓa ləbara ata kà dəzlek anan à sləmay
inde anà bahay nga sə suje sə Ruma ahay,
ta jan, ta wa: «Wulen su doh sə Urəsalima
fok, kà nəsek!» 32 Cəna, bəse bahay nga
sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen
ahay, ta haw à man ata awan. Do ahay tə
canan anà suje ahay tə bahay nga a tinen a
təke cəna, tə mbəsak sa vaɗ anan Pol.
33 Bahay nga sə suje ata a həɗek pə cakay
ana Pol, a ban anan, a jan anà suje anahan
ahay nə tâ jaway anan tə calalaw ahay
cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen
wayaw? A ga maw?» 34 Do ahay fok ta
ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay

kà slənek 'am sə awan inde lele dəɗaf bay, bina abəbal awan kà zalak. Anga nan, a wa tâ zla anan Pol ù doh sə suje ahay. 35 Tə dəzley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nà, suje ahay tə gəɓa anan pa nga mburom cəkeke, anga ɗo ahay tə vəzek kà zalak. 36 Man su ɗo ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəɗen anan, vəɗen anan!»

Pol a vaɗ uway pi zek wa

37 Suje ahay ti saa dəzle anan Pol ù doh a tinen bəse nà, a jan anà bahay nga a tinen, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kərtek tətə ɗaw?»

Bahay nga sə suje ata a cəce panan: «Ka san 'am sə Gərek zle ɗaw? 38 Iya! Na wa iken Misra ahay sə vəze ata ba, aday kà zlak anan ɗo ahay tə way sə alay aya à kiɓe kwakwa, tinen mbulo fuɗo ata ba?»

39 Pol a mbəɗahan apan, a wa: «Nen nə Yahuda ahay. Tə wahay nen à Tarsus, pə daliyugo sə Silikiya. Aday Tarsus nà, wulen su doh kəriya bay. Na gak amboh, vuro cəveɗ sa jan 'am anà ɗo ahay ite.»

40 Bahay nga sə suje ahay a varan cəveɗ sa ja 'am kutok. Pol a ján pə bərkwitek, a cakaf alay à mburom aday ɗo ahay tâ mbəsak 'am. Tə mbəsak sa ja 'am lele nà, a dazlan sa jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa:

22

1 «Kwanay məceɗ ahay, kwanay mərak uno ahay! Slənen, ni jak ikwen nà, ines inde upo ibay.»

2 Tə slәne winen apan i jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə zəga anan apan sa pak sləmay səkəffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: 3 «Nen nə Yahuda ahay, tə wahay nen à Tarsus pə daliyugo sə Silikiya. Ənа na har ɗukwen à Urəsalima à man a anan. Sə tətuko anan way ɗukwen, Gamaliyel, kà ɗakak uno anan Tawrita ana bije a mənuko ahay nə lele. Nə pərahak anan azar anà Mbərom tə məgala si zek uno a təke, kawa ana kwanay a sə pərahan azar hәna biten ata re. 4 Na gak anan alay tu ɗo sə pərahan azar anà cəveɗ ana Yesu ahay nə mənjœk bay. Azar aya ɗukwen tə məcak anga nen. Nə bənak ɗo mungol aya pi zek tə uwar aya, nə dərzlak atan à dangay. 5 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay fok ta san zle, na ja ɗukwen 'am ɗiɗek aya awan. Tə vindek uno ɗerewel à alay inde sa zlan anan ayak anà mərak a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bənay anan ahay ɗo a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Urəsalima, aday ɗo sə lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

6 «Nen apan ni zla à Damas. Man ipec a ga nà, nen apan ni dəzle à man ata bəse. Cəna jiyjay sə awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. 7 Nə slahay à məndak, nə slәne dungo a ɗowan a a ngumo: “Sol, Sol! Kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw?”

8 «Nə cəce panan wa: “Iken nə wayaw, Bahay uno?”

«U jo, a wa: “Nen nə Yesu sə Nazaratu, ɗowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan.” 9 Ɗo sə cakay uno ataya tə canak anan anà jiyjay sə way ata awan, ənа tə slənek 'am a ɗowan ata bay.

10 «Nə cəce panan: “Nâ ga nə maw, Bahay uno?”

«Bahay a u jo nà: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a iken saa ga ata fok à man ata awan.” 11 Jiyjay a sə maka məduwen ata a ma nga sə hurof nen. Anga nan, ɗo sə cakay uno ataya tə bəno alay à Damas.

12 «Ɗowan a inde à Damas tə ngaman Ananiyas, a ɗəfan apan anà Mbərom tə cəveɗ awan. A pərahan azar anà Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tə ɗəfan apan cəveɗabay. 13 A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərak uno, təɓa iɗe!” Natiya kutok, iɗe uno ahay tə təɓa, nə canan iɗe zle kutok. 14 Ananiyas u jo nà: “Mbərom a bije a mənuko ahay kà walak iken, anga aday kâ san way anahan sa gan may, kâ canan anà ɗo anahan ɗiɗek awan, kâ slәne 'am anahan sa ja ata awan. 15 Anga nan ki siden sa jan anà ɗo ahay fok, way anak sə canan, tə way anak sə slәne. 16 Ka ba hәna nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

17 «Na may à Urəsalima bine siwaw nà, nen apan ni ga amboh ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan

sə way ǐ cœn sə zuɓay inde. 18 U jo nà: “Bəse, slabak à Urəsalima wa, bina ɗo a anaya ti sləne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

19 «Nə mbəɗahan apan: “Bahay, ɗo a anaya ta san zle, tə ɗiɗem a na zlak ù doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa ɗo sa ɗaf apak nga ahay, aday sə ndaɓay atan. 20 A alay a tinen sa vaɗ Ètiyen ɗo sə side sləmay anak ata ɗukwen, nen inde. Kà zlak uno à nga sa vaɗ anan re. Na bak pə zana ana ɗowan a sa vaɗ anan ataya awan.”

21 «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken dəren àga ɗo su kon azar aya awan.”»

22 Man su ɗo ataya ti pəkan sləmay, hus a dəzle pa 'am su ɗo su kon azar ataya kutok. Ənа tə sləne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəɗen anan, kâ mbəsiken anan tə sifa bay!»

Ta gan may sə ndaɓay anan Pol

23 Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəroz awan matanan. 24 Bahay nga sə suje ata a jan anà suje ahay tâ ma anan Pol ù doh, tâ ndaɓay anan, tâ cəce panan 'am, anga aday tâ san Yahuda ahay ta gan matanan nà, angamaw? 25 Ənа tə jaway anan aday saa ndaɓay anan cəna, Pol a jan anà bahay sə suje a à man ata ata, a wa: «Cəveɗ inde mə varak ikwen a sə ndaɓay ɗo sə Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay ɗaw?»

26 Bahay sə suje ata a sləne matanan cəna, a zla à man ana bahay nga sə suje ata, a jan, a wa: «A nak mâ ga həna nə maw? Ɗowan a anan nà, winen ɗo sə Ruma ahay!»

27 Bahay nga sə suje ata a zla pə cakay ana Pol, a cəce panan: «Jo! Iken ɗo sə Ruma ahay ɗaw?»

Pol a mbəɗahan apan, a wa: «Ayaw, nen ɗo sə Ruma ahay.»

28 Bahay nga sə suje ata a jan: «Nen naa təra ɗo sə Ruma ahay nà, nə gucek dala bayak awan.»

Pol a mbəɗahan apan, a wa: «Ənа nen nà, ɗo sə Ruma ahay kwa sə wahay nen.»

29 Kwayan'a, suje a mə lavay zek a sə ndaɓay anan aday â ja 'am ataya, tə mbəsak anan. Bahay nga sə suje ata a sləne sa jəka Pol nə ɗo sə Ruma ahay nà, a ma nga pə ajəjar, bina kà jawak anan tə calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sə məceɗ sə Yahuda ahay

30 Bahay nga sə suje ahay, a nan sa san anan tə ɗiɗek a nə Yahuda ahay ta zlah pə Pol nə angama aday anaw. Anga nan, sidew a nà, a pəsak anan calalaw ahay à alay a Pol wa. A wa bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə məceɗ sə Yahuda ahay fok, tâ halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sə ɗo ahay.

23

1 Pol a zəzor anan ɗo sə lavay nga ataya, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə ɗəfan apan anà Mbərom nə tə cəveɗ a hus ahay biten.»

2 Ananiyas, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom a sləne 'am ata cəna, a jan anà ɗowan aya pə cakay ana Pol ata tâ dəcan pa 'am.

3 Coy, Pol a jan, a wa: «Tə ɗiɗek a Mbərom i dəcak ǐ iken a, iken ɗo sə mbaɗəmbaɗa a anan! Iken mə njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, ənа kə ɗəfak anan apan anà Tawrita sabay, kak ka wa tâ dəco nà, na!»

4 Ɗo a pə cakay ana Pol ataya ta jan nà: «Iken apan ki gənahan anà bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ata nà, kəkəmaw? Sə tavay anan nə Mbərom!»

5 Pol a mbəɗahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay, na san sa jəka winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom bay. Bina Deftere a ja nà: “Kâ ja 'am lelibay a pu ɗo mə tavay a pa 'am sə ɗo ahay ata bay!*”»

6 Pol a san zle, à wulen a tinen inde nà, azar su ɗo aya nə Saduki ahay, azar aya ɗukwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anà məceɗ sə Yahuda ahay tə məgalak a, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə Farisa ahay, aday wan sə Farisa ahay re. Ta zlah upo à man a anan nà, anga na san zle, Mbərom i slabakay anan ahay ɗo ahay à məke wa tə sifa aya awan.»

7 A ja 'am ata cəna, Farisa ahay tə Saduki ahay tə dazlan anà avaɗ uway sa 'am ata awan. Anga nan, tə gəzla zek jəɓan cew.

* **23:5** Ca pə Gurtaaki 22.27.

8 Anga Saduki ahay ta wa, ɗowan inde saa
slabakay ahay à məke wa ibay, maslay a
Mbərom ahay ibay, apasay ahay ɗukwen
ibay. Aday cəkəbay, Farisa ahay ta wa way
ataya inde fok cite. 9 Abəbal awan a zəga,
miter sə Tawrita aya azar a sa day sə Farisa
ahay tə slabak, tə ngəraz, ta wa: «Mə njaɗak
ines a ɗowan a anan kwa kərtek bay. Izəne
tə ɗiɗek a maslay a Mbərom kabay apasay
kà jak anan 'am. Waya sa san anaw!»
10 Mawuswes məduwen a a slabak miza
asa. Bahay nga sə suje ahay ata kà jəjarak
anga tâ saa ngəraw anan Pol ì zek wa bay.
Anga nan, a jan anà suje anahan ahay tâ
gəɓa anan Pol à wulen sə ɗo ahay wa, ta ma
anan ù doh sə suje ahay.
11 Sə luvon ata awan, Bahay Yesu a kan
zek anà Pol, a jan, a wa: «Kâ jəjar bay!
Kə ɗakak anan sləmay uno à Urəsalima à
man a anan, aday ki i ɗakay anan à Ruma
matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vaɗ anan Pol

12 Sidew a nà, Yahuda ahay tə halay nga
sa ma anan 'am ì zek. Tə mbaɗay nà, ti
pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vaɗ
anan Pol aday. 13 Ɗo a sa ɓan 'am ataya ti
zalay kwa kuro fuɗo. 14 Ta zla à man ana
bahay sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom pi zek tə məceɗ sə Yahuda ahay, ta
jan atan, ta wa: «Mə mbaɗak mi pa awan
bay, si mi vaɗ anan Pol aday. 15 Həna nà,
kwanay tə məceɗ ahay, slənen ɗo pə cakay
ana bahay nga sə suje sə Ruma ahay, â nay
anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan
nà, a nak ikwen sə sləne anan 'am anahan
ataya lele asa. Ata manay mi vaɗ anan
winen mənjəna sə dəzley ahay pə cakay a
kwanay a jiga awan.»
16 Əna wan ana mərak a Pol a inde a sləne
ti vaɗ anan Pol. A zla ù doh sə suje ahay,
a təkəren 'am ata anà Pol. 17 Pol a ngaman
anà bahay sə suje ahay kərtek, a jan nà: «Zla
anan wan a anan à man ana bahay nga sə
suje ahay aday. Way inde i jan.»
18 Suje ata a zla anan wan ata pə cakay
ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol
ɗowan a ma ban ata a ngumo, a wa nâ nay
anan wan a anan pə cakay anak, anga a
nan sa jak 'am inde.»
19 Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan
wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen
a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»
20 Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə
ɓanak sə cəce panak, sidew nà, ki zla anan
Pol pa 'am ana məceɗ a tinen ahay, a nan
atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa.
21 Əna kâ təmahan atan anan bay, anga ɗo
ahay inde tə zalay kwa kuro fuɗo, tə pəkak
anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tə
mbaɗak ti pa awan bay, ti sa awan bay, si
ti vaɗ anan Pol aday. Tə lavak anan zek sa
ga matanan, ta ba həna nà, 'am anak.»
22 Bahay nga sə suje ata a sləne matanan
cəna, a jan anà wan ata, a wa: «Kâ saa jan
anà ɗowan ka nak su jo 'am a anan bay!» A
mbəsakay anan kutok.

Bahay nga sə suje ahay a slan anan Pol à alay ana guverner inde

23 Natiya, bahay nga sə suje ahay a nga-
man anà bahay sə suje ahay cew, a jan
atan, a wa: «Hilen anan nga anà suje ahay
səkat cew, aday ɗo sa ján pə pəles ahay kwa
kuro cuwɓe, ɗo sə pəlat ahay səkat cew. Fok
a tinen a tâ lavay zek sa zla à Kaysariya
sə luvon tə njamde dəsuɗo. 24 Liven anan
anan zek tə pəles ahay anà Pol, i ján apan.
Kâ dəzlen anan tə zay à man ana guverner
Felikus.» 25 Aday a vinde ɗerewel a anan:
26 «Nen Kəlawdiyus Lisiyas, anà Felikus,
guverner məduwen awan. Iken inde zay
biɗaw?
27 «Ɗowan a anan nà, Yahuda ahay ta ban
anan, a nan atan sa vaɗ anan. Nə sləne
sa jəka winen ɗo sə Ruma ahay nà, ma zla
manay tə suje ahay sə təmay anan. 28 U no
sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na
zla anan à man sə məceɗ a tinen aya awan.
29 Na tan à nga nà, kà gak way təɗe sə tacay
anan à dangay bay, mə zakay a asa, sa vaɗ
anan à məke. Ta ban anan nə anga 'am sə
pəra a tinen ahay vərre. 30 Nə sləne sa jəka
Yahuda ahay tə ɓanak sə pəkan zek sa vaɗ
anan nà, kwayan'a nə slənak anan ayak à
man anak. Na jan anà ɗo a sa ban anan
ataya nə tâ sa zlah apan à man anak.»
31 Suje ahay tə gəɓa anan Pol kawa ana
bahay nga sə suje ahay sa jan atan ata
awan. Sə luvon ata tə dəzle anan à wulen
su doh sə Antipatris. 32 Sidew a nà, suje

ahay sa zla tə saray ata ta may agay, ənа ɗo sə pəles ahay nə tə lagay anan Pol nà, dezl. 33 Tə dəzle à Kaysariya nà, tə varan ɗerewel ata anà guverner, tə mbəsakan anan ayak Pol à alay inde. 34 Guverner ata a jangay anan ɗerewel ata awan. A cəce pə Pol wa, winen ɗo sə daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nà, 35 a jan, a wa: «À alay a ɗo sa zlah apak ataya ta nak nà, ni slәne 'am anak awan.» Aday a jan anà suje ahay nə tâ ba anan Pol ù doh sə bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

24

Yahuda ahay ta zlah pə Pol

1 Pə dəɓa wa a ga luvon ɗara nà, Ananiyas, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom, a zla à Kaysariya. Ta zla tatə məceɗ sə Yahuda azar aya, tatə Tertulus, ɗo sa san sariya sə Ruma ahay. Tə dəzle pə cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah pə Pol.

2 Tə ngaman anà Pol cəna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken ɗo ma ba awan, ava bayak a mə njahay ù kon a anan zay nə anga iken. Kon a anan a ndakay nà, anga asan way anak awan! 3 Ma njaɗ way ataya fok nà, anga iken. Mə ngərak anak.

4 «Na slak sə vəveɗ 'am pa 'am anak bayak a bay, ənа kem, nə cəce panak anga sərom anak, slәne anan 'am a anan mənjœk aday. 5 Ma tan à nga anà ɗowan a anan, winen ɗo lelibay awan. Winen apan i pəkan 'am anà Yahuda ahay sə vəze pə ɗo ahay pə daliyugo fok. Winen bahay nga su ɗo sə ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. 6 A dazlan sa ga mənjaɗak pu doh sə mazlaɓ a Mbərom, ənа mə bənak anan. [Abay ma ja nə mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, 7 ənа bahay nga sə suje ahay Lisiyas kà ngəzərak anan pumo wa sə məgala. 8 A wa ɗo sa zlah apan ataya tâ nay pa 'am anak awan.] Kà cəcihek panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, ɗiɗek aya awan.»

9 Yahuda ahay fok, tə japay anan 'am a tinen tə ɗowan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am ɗiɗek aya awan.»

10 Guverner a sukwe alay pə Pol aday â ja 'am. Pol a wa: «Na san zle, ava bayak a iken ɗo sa gan sariya anà ɗo ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivel sa vaɗ uway pi zek wa, pa 'am anak awan. 11 Kà zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urəsalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wuɗihek anan 'am ata ɗukwen, ki tan à nga nə kətana awan. 12 Ɗowan kà tak uno à nga ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, nen apan ni vaɗ uway pa 'am tu ɗo bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulen su doh təkeɗe, ɗowan kà tak uno à nga nə slabakak anan avaɗ uway tu ɗo bay re. 13 Ɗowan inde à wulen a tinen saa tavay pa 'am a tinen a sa zlah upo ata ɗukwen, ibay. 14 Ənа ni jak way inde həna: Nen apan ni ɗəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəveɗ a Yesu, cəveɗ a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday ɗukwen, nen nə ɗəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tə Deftere ana ɗo maja'am a Mbərom ahay a təke fok. 15 Manay tu ɗo a anaya ɗukwen ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay ɗo ahay à məke wa, kwa ɗo ɗiɗek aya awan, kwa ɗo lelibay aya awan. 16 Anga nan, nen apan ni rəzlen à nga sə njahay mənjəna ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə ɗo ahay fok matanan.

17 «Nə bərak uho ava bayak awan. Pə dəɓa wa na ma tə dala a à alay inde à Urəsalima, sa man zek anà ɗo uno ahay. Nə gəɗak anan dungo anà way ahay anga Mbərom re. 18 Tu to à nga ù doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra ɗo cəncan a pa 'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà ɗo ahay bay, aday abəbal awan ibay re. 19 Ənа Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə inde à man ata awan. Tinen ɗukwen, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tâ nay ta ja anan pa 'am anak kwa! 20 Kabay, ɗo a anan ataya ta jak səɗœk uno sa ga à alay a nen pa 'am ana məceɗ a manay aya ata biɗaw? 21 A alay uno sə tavay pa 'am a tinen ɗukwen, na jak 'am maza bay, si 'am inde kərtek. Na wa: “Ki gen uno sariya biten, anga ɗo ma mac aya ti slabakay à məke wa nà, nə ɗəfak apan nga.”»

22 Felikus a san 'am sə cəveɗ a Yesu zle
lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sə
suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya
a kwanay awan.» A jan anà ɗo ahay tâ ta
'am kutok. 23 A jan anà bahay sə suje a sa
ba anan Pol ata ɗukwen, â ba anan lele, əna
tâ sa bənan mbiyeɗ bay, ɗo anahan ahay tâ
gan nga lele.

Pol a kaɗan bala anà atə Felikus tə Durusila

24 Anahay pə dəɓa wa mənjœk nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila,
winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a
slәne 'am anahan sə təker ahay a ɗaf nga
pə Almasihu Yesu nə kəkəmaw ata awan.
25 Pol a ja 'am pa 'am sə ɗiɗek a Mbərom, sə
alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa
ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus
a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla
way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac
hinen asa.» 26 A ga apan ɗukwen, izəne Pol
i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə
pac pac, sa kaɗ bala tə winen.

27 Pə dəɓa wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbaɗ anan Felikus. Əna a nan à
Felikus sə taslan anan mivel anà Yahuda
ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya
à dangay.

25

A nan anà Pol nà, bahay sə Ruma â saa gan sariya

1 Festus a dəzle à Kaysariya nà, a ga luvon
maakan nə a slabak sa zla à Urəsalima. 2 A
man ata asa, bahay sə gəɗan dungo anà
way ahay anga Mbərom, pi zek tu ɗo sə
lavan nga anà Yahuda ahay, ta zlah pə Pol
pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: 3 «Kak
kà zlak anak à nga nà, gəɓay anan Pol à
Urəsalima.» Anga a nan atan sa vaɗ anan
Pol pə cəveɗ.

4 Festus a mbəɗahan atan apan, a wa:
«Pol winen à alay sə suje ahay inde à
Kaysariya. Nen a ɗukwen ni ma à man ata
bəse. 5 Lele a nà, ɗo sə lavak ikwen nga
ahay tâ pəruho azar à Kaysariya, ti zlah
apan, kak awan a inde sa zlah apan nà,
nà.»

6 Festus kà njahak a Urəsalima i ga luvon
jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way
anahan à Kaysariya. Sidew a ɗukwen, a zla
ù doh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay
Pol. 7 Pol a dəzlek ayak cəna, Yahuda ahay
sa nay ahay à Urəsalima wa ata, ta van nga
tew. Ta zlah apan tə cəveɗ ahay cara cara
ma da 'am aya awan, əna tə njaɗak nga sa
'am sə tavay apan bay. 8 Pol a mbəɗa 'am pi
zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà
Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà doh
sə mazlaɓ a Mbərom bay, kwa anà bahay sə
Ruma bay.»

9 A nan à Festus sə taslan anan mivel
anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol
wa: «Ki ngam sa zla à Urəsalima, ni saa
gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya
ɗaw?»

10 Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa
ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya
təɗe nà, à man a anan. Ka san zle, na gak
anan ines anà Yahuda ahay bay. 11 Kak
abay na gak ines aday təɗe sa vaɗ apan nen
ata ɗukwen, nə cəcihek tâ mbəsakay ahay
nen bay. Əna kak awan a inde təɗe à 'am a
tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, ɗowan
a inde i mba apan sə varan atan nen à alay
inde nà, ibay. Na gak amboh, zla anan
sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

12 Festus tu ɗo anahan ahay ta ma anan
'am ì zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa
zla à man ana bahay sə Ruma ata nà, ki zla
à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

13 A ga luvon ahay mənjœk pə dəɓa anahan a wa nà, atə bahay Agaripa tə mərak
anahan uwar a tə ngaman Bernike, ta nay
ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya.
14 Tə njahay à man ata mənjœk nà, Festus
a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa:
«Ɗowan a inde à man a anan tə bənay ahay
à bahay ana Felikus wa. 15 A alay a nen à
Urəsalima nà, bahay sə gəɗan dungo anà
way ahay anga Mbərom pi zek tə məceɗ sə
Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nâ ban
anan ta sa man anan mungok. 16 Əna na jan
atan nà, pə sariya sə Ruma ahay nə ɗowan
a ta zlah apan ata pi zek tu ɗo anahan a
sa zlah apan ataya, ti vaɗ uway pi zek wa
à man sa ga sariya. I mbəɗahan apan anà
nga anahan pə way a tinen sa zlah anan
apan ataya awan. Kak matanan bay nà,
ti varan anan ɗowan a ta zlah apan ata

anà suje ahay bay. 17 Tinen a fok tə dəzley
à man a anan cəna, na gak munok bay
jiga awan. Sidew a kwayan'a nə njahay pə
sariya awan, na wa tâ gəɓay anan ɗowan
ata awan. 18 Do a sa zlah apan ataya tə
slabakak sa ja 'am, ənа ta jak awan a inde
lelibay a kawa anuno sə bayak apan ata
bay. 19 Na ca apan asanaw nà, sə slabak
à wulen a tinen cəna, avaɗ uway sa 'am
pə pəra a tinen ahay, aday pə ɗowan a
inde tə ngaman Yesu, kà məcak ənа Pol a
wa winen tə sifa awan. 20 Nen ɗukwen
nə sənak sə wuɗeh anan ləbara ata lelibay.
Anga nan na jan anà Pol nà: “Ki ngam sa
zla à Urəsalima ɗaw? Mi i gak sariya à man
ata awan.” 21 Ənа Pol a cəce tâ saa gan
sariya nà, àga bahay sə Ruma. Anga nan,
na wa tâ ban anan lele hus pə luvon a ni saa
slənan anan ayak anà bahay sə Ruma.»

22 Agaripa a mbəɗahan apan anà Festus,
a wa: «Nen ɗukwen, u no sə sləne anan
ləbara ana ɗowan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i sləne anan sidew.»

23 Sidew a cəna, atə Agaripa tə Bernike
ta nay tə mazlaɓ sə bahay awan, ɗo ahay
tinen apan ti həran atan nga. Ta zla à man
sə halay nga, tə bahay nga sə suje ahay
pə kərtek awan, pi zek tu ɗo sə wulen su
doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa
tâ gəɓay anan Pol. 24 Tə dəzley anan tə Pol
cəna, Festus a jan anà bahay Agaripa, a wa:
«Iken bahay Agaripa pə kərtek a tu ɗo a mə
japay aya à man a anan ataya fok, kə cinen
anan anà ɗowan a anan zle. Yahuda ahay
fok kwa à Urəsalima, kwa à man a anan,
ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa
nâ mbəsak anan tə sifa bay. 25 Ənа na tak
anan à nga anà awan a təɗe sa vaɗ anan
apan ata bay. Aday winen a a cəce ɗukwen
nâ slənan anan ayak anà bahay sə Ruma.
Natiya kutok, na gak anan may tâ saa gan
sariya à man ata awan. 26 Ənа na san awan
a ni vinden ayak anà bahay sə Ruma ata
pə ɗowan a anan bay re. Anga nan, na
nay anan pa 'am a kwanay, mə zakay a
aɗəka nà, pa 'am anak, iken bahay Agaripa,
anga aday pə dəɓa sə bənan bitem anà 'am
anahan a wa nə, ni san way a təɗe sə vinde
apan ata kutok. 27 Bina abayak nga uno
kà ngəmak sə slənan ayak ɗo anà bahay sə
Ruma mənjəna sə vinde anan way anahan
a sa ga ata bay.»

26

1 Agaripa a jan anà Pol: «Cəveɗ inde mə
varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi
zek wa, a wa: 2 «Suse bahay Agaripa, nə
taslak mivel sa ja 'am uno biten pa 'am
anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan
upo ataya fok, ni ɗakak anan. 3 Anga iken
nà, ka san pəra sə Yahuda ahay zle, ka san
way a tinen ahay sə bəbal anan awan ataya
zle fok re. Anga nan, nə rəke panak nà, ban
mivel sə sləne anan 'am uno nə fok.

4 «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno
zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cəɗew a
mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa
à Urəsalima ɗukwen, ta san anjahay uno
zle re. 5 Ta san zle kwakwa, nə pərahan
azar nà, anà atətak way sə Farisa ahay,
atətak way ma da 'am a cəveɗabay ata
awan. Kà nak atan ɗukwen, ti side anan re.
6 Həna, nen à sariya inde tə tinen ɗukwen
nà, anga nə ɗəfan iɗe anà way a Mbərom
sə zlapay anan anà bije a manay ahay ata
awan. 7 Zahav a manay ahay kuro nga cew
ɗukwen, tinen apan ti ɗəfan iɗe anà way
ata awan. Bina tinen apan ti ɗəfan apan
anà Mbərom, luvon tə ipec nà, anga na
awan. Ba məduwen, Yahuda ahay ta zlah
upo nà, nə ɗəfan apan nə anà 'am ata awan.
8 Kwanay Yahuda ahay, kə təmihen sa jəka
Mbərom i mba apan sə slabakay anan ɗo
ma mac aya à məke wa bay nà, angamaw?

9 «Nen a ta nga uno ɗukwen, nə rəzlek
anan à nga wa sa nes anan sləmay a Yesu
sə Nazaratu ata awan. 10 Na ga mer su way
ata nà, à Urəsalima. Bahay sə gəɗan dungo
anà way ahay tə varak uno cəveɗ sə dərazl
anan ɗo a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan
atan sariya sa vaɗ atan à məke ɗukwen, a
taa zlo à nga re. 11 Saray bayak awan, na
zlak ù doh sə wazay ahay, nə bənak atan
mbiyeɗ cəveɗabay. Na gak atan bəlaray sə
təra anan sləmay a Yesu à məndak. Mivel
kà zəɓak nen tə mindel, hus na zlak à wulen
su doh su kon ahay dəren dəren aya saa gay
atan ahay alay à man ataya wa re.

12 «Natiya, pə luvon a inde, nen apan
ni zla à Damas. Sə vuro cəveɗ a nà, ba-
hay sə gəɗan dungo anà way ahay. 13 Ba
məduwen, man ipec a ga nà, nə canan anà
jiyjay sə awan a nay à mburom wa, a zalay
jiyjay ana pac nə gam gam lele. A van umo
nga tew, manay tu ɗo uno sa zla jiga ataya
awan. 14 Manay a fok mə slahay mbortoto
à məndak. Aday nə slәne dungo a u jo ahay
'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa: “Sol, Sol,
kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama
kərtek anaw? Iken apan ki njahay pə kuɗes
anak anga sa ga vəram ti nen.”
15 «Nə cəce, na wa: “Iken nə wayaw, ba-
hay uno?”
«Bahay Yesu a mbəɗuho apan, a wa: “Nen
Yesu, ɗowan a iken sə jugwar panan wa 'am
ata awan. 16 Ənа slabak, tavay! Na kak zek
nà, aday kâ təra ɗo si mer su way uno. Nə
walak iken sa jan anà ɗo ahay way nen sa
kak anan ata, tə way nen saa ɗakak anan
ata re. 17 Ni tam iken à alay sə Yahuda ahay
wa, tə alay su ɗo su kon azar aya ata wa fok
re. Ni slan iken pə cakay a tinen, 18 anga
aday kâ təɓan atan anan iɗe, kâ nay atan ǐ
iɗe zənzen a wa, ǐ iɗe jiyjay a inde, kâ tam
atan à məgala ana Fakalaw wa, kâ zla atan
à alay ana Mbərom inde. Natiya kutok, ti
njaɗ apəse 'am sə ines a tinen ahay, ti zla à
man sə njahay ana Mbərom pə kərtek a tu
ɗo anahan sa ɗaf nga pi nen a azar ataya
awan.”
19 «Anga nan kutok, bahay Agaripa, nə
ɗəfan apan nà, anà way Mbərom su ko
anan ahay kwa à mburom wa ata awan.
20 Na lah sə wazay anan 'am ata nà, à
Damas, à Urəsalima, aday pə daliyugo sə
Yahudiya fok. Pə dəɓa anahan a wa, nə
pərahan azar sə wazan anà ɗo su kon azar
aya re. Nə wazan atan nà, tâ mbəsak ines
a tinen ahay, tâ mbəɗa 'am pə Mbərom, tâ
ga mer su way a təɗe anga tə mbəɗahak
anan lœn anà ines ata kutok. 21 Yahuda
ahay ta ban nen ù doh sə mazlaɓ a Mbərom
nà, anga nan. A nan atan sa vaɗ nen à
məke sa ndaw. 22 Ənа hus ahay hәna biten,
Mbərom kà mbəsakak nen bay, kà mak uno
zek. Anga nan, nen mə tavay a pa 'am sə ɗo
ahay fok anga sə ɗakay anan ɗiɗek sa 'am
anahan anà ɗo lele aya pi zek tu ɗo kəriya
aya awan. Nə wazak awan maza bay, si
way ana Musa tu ɗo maja'am a Mbərom
ahay sa ta ja apan ti təra ataya awan. 23 Ta
wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah
sə slabakay à məke wa, i kay anan jiyjay sə
sifa anahan anà Yahuda ahay, aday anà ɗo
su kon azar aya ite re.»
24 Pol winen apan i təker 'am ata
matanan mba, Festus a jan tə məgalak a,
a wa: «Pol, kə vawak nga! Asan way anak
a kà zalak ata, kà tərak iken à məndak. Ka
san awan sabay.»
25 Pol a mbəɗahan apan anà Festus, a wa:
«Ba məduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am
təɗe ni jak anan ataya, aday 'am ɗiɗek aya
re. 26 Agaripa ɗukwen a san zle coy, awan a
inde mi ɗer aya uda panan wa ibay, anga tə
təra aday nà, à miɗer aya inde bay. 27 Iken
bahay, kə ɗəfak nga pa 'am ana ɗo maja'am
a Mbərom ahay biɗaw? Na san zle, kə ɗəfak
patan nga.»
28 Agaripa a jan anà Pol: «Bəse matanan
ca, a nak sə təra nen ɗo ana Almasihu a
ɗaw?»
29 Pol a mbəɗahan apan, a wa: «Kwa â ga
nə bəse hәna, kwa â ga nə bəse hәna bay,
nen apan ni gan amboh anà Mbərom nà,
iken tu ɗo sə slәne 'am a anan ataya fok nə
kâ təren kawa nen a re, ənа tə calalaw aya
à alay inde bay.»
30 Matanan, bahay tə guverner tatə
Bernike fok tə slabak à man ata wa.
31 Tinen apan ti zla way a tinen ata nà, ta
jan ǐ zek ahay, ta wa: «Ɗowan a anan nà, kà
gak way lelibay a təɗe sa vaɗ anan à məke
kabay sə tacay anan apan à dangay bay.»
32 Bahay Agaripa a jan anà Festus, a wa:
«Ta wa abay ɗowan a anan â cəce tâ sa gan
sariya à Ruma bay nà, ɗi mbəsak anan.»

27

Ta slan anan Pol à Ruma

1 'Am a sa jəka mi zla pə daliyugo sə
Italiya tə kwalalan ata a tavay nga nà, tə
varan anan Pol tu ɗo a azar a ma ban ataya
à alay inde anà Yuliyus, winen bahay sə
suje à wulen ana suje ana bahay sə Ruma
ahay. 2 Ma zla à kwalalan inde kutok.
Kwalalan ata nà, a nay à wulen su doh
sə Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sə
bəlay pə daliyugo sə Aziya. Ɗowan a inde tə
ngaman Aristarkus, winen ɗo sə Tesaloniki

ahay pə daliyugo sə Makedoniya, winen tə manay re.

3 Sidew a nà, mə dəzle à Sidon. Yuliyus sə ɗowan ata nà, a gan sumor anà Pol ta sə varan cəveɗ â zla à man ana car anahan ahay tâ gan nga. 4 Mə slabakay ahay à man ata wa kutok, ma van nga anà Kiprus ta day sə alay puway, bina ta day sə alay gula nà, maɗ kà varak umo cəveɗ bay. 5 Ma zla bəse tə daliyugo sə Silikiya tə Pamfiliya, mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Mira ata pə daliyugo sə Lisiya. 6 Bahay sə suje ahay a tan à nga anà kwalalan hinen nə, à man ata awan. Kwalalan ata ɗukwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A ɗaf uda manay kutok.

7 Luvon ahay əngal nà, ma zla anga anga tətibay. Kà dak umo 'am sə dəzle à Kənidus. Maɗ kà gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tə daliyugo sə Kereta, ta day sa maɗ ibay ata awan, ma zla ta day sə ngaman Salamoni ata awan. 8 Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, əna mə dəzle à man a sə ngaman Man sə Dazay Lele ata awan, winen dəren tə wulen su doh sə ngaman Lasaya ata bay.

9 Ma gak ayak munok pə cəveɗ bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata ɗukwen, alay a kà ndəvak. Aday azla tə kwalalan ɗukwen, a da 'am cəveɗabay, anga alay sə vəvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anà ɗo sa ɓal kwalalan ataya, a wa: 10 «Kwanay ɗo ahay, azla a mənuko a anan i i dak uko 'am. Way a mənuko ahay ti i lize tə kwalalan a təke. I dahay pə way ahay cəna coy bay re, sifa a mənuko aya ɗukwen kà nak ti lize.» 11 Əna bahay sə suje ahay tə tinen ata a təma dam nà, 'am ana bahay nga sə kwalalan ta 'am ana ɗo sa ɓal kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cəna, a gan may bay. 12 Mə zakay a ɗukwen, man a sə tavay uda ata nà, lele sə tavay uda tə alay sə vəvara a bay. Anga nan, zek məduwen su ɗo a ɗukwen a gan may sə slabak à man ata wa. Kak i ga zek cəna, ti i ba à Fenika. Fenika ata ɗukwen nà, man sə tavay sə kwalalan ahay pə daliyugo sə Kereta. A mbəɗa 'am pə bəlay si ta day sa pac sə slahay ù doh.

Vəvara məduwen a a slabak

13 Maɗ sə walay a dazlan sa ɓal mənjœk mənjœk cəna, a ga patan nə tə njaɗak way a sa zlan atan à nga ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. 14 Əna kà njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. 15 Kwayan'a a ban anan kwalalan gec, a mba apan sə tavan pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata â dəroɗ anan aɗəka cukutok. 16 Ma zla bəse tu kon a sə ngaman Kawda winen à a'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mənjœk. A man ata wa kutok, ma ban anan kwalalan a manay a cəɗew ata sə məgala anga aday â saa lize pumo wa bay. 17 Tə cakaf anan kwalalan a cəɗew ata, ta ɗaf anan à məduwen inde. Pə dəɓa anahan a wa, ta ɓan anan winen a məduwen ata tew tə liɓer. Do sa ɓal kwalalan ahay tə jəjarak sa mban anà wiyen sa day sə Libiya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalan anà maɗ â zla anan kawa sa nan kutok.

18 Vəvara kà mbəsakak sa ɓal bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalan wa. 19 Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. 20 Mə canak anan anà pac bay, anà mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kà mbəsakak sa ɓal bay. Manay aya ɗukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

21 Kà njahak bayak a ɗo ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay ɗo ahay, suwan abay kâ təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, ɗâ slabak à Kereta wa bay. Kâ təmihen matanan cəna, tiya nà, ɗi ga ɗəce bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. 22 Əna həna nen apan ni cəce pikwen wa, bənen mbac lele. Ɗowan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalan saa lize ɗəkɗek. 23 Anga avaɗ a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə ɗəfan apan ata a slənay ahay maslay anahan pə cakay uno, 24 a wa: “Pol, kâ jəjar bay! Tə ɗiɗek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kà gak anak sumor,

bina ɗo a anaya à kwalalan inde ata fok ti lize kwa kərtek bay.” 25 Anga nan, ɗo ahay, kâ jəjiren bay. Nə ɗəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Ɗowan i lize bay. 26 Aya ənа, vəvara i lize anan kwalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

27 Kà gak hənа luvon kuro nga anahan a fuɗo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cənа, a ga pu ɗo sa ɓal kwalalan ahay nà, manay apan mi dəzle pə yugo. 28 Tə dazay anan liɓer tə rəslom ma ɓan aya apan ata à a'am inde, anga sə lavay anan səɗek sə a'am awan. Ta tan à nga nà, a'am a nə səɗek i ga miter kwa kuro fuɗo. Tə həɗek mənjœk asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan. 29 Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalan à man sə pəkəraɗ ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya fuɗo ta sə dəɓa sə kwalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday iɗe â cəɗe bəse. 30 Ɗo sa ɓal kwalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalan a cəɗew ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalan a re. 31 Ənа Pol a dazlan sa jan anà suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak ɗo sa ɓal kwalalan ahay tə njahak à kwalalan inde bay cənа, ki təmen bay.» 32 Matanan, suje ahay ta slaɗ anan liɓer sa ɓan anan kwalalan a cəɗew ata pə kwalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalan a cəɗew ata a slahay à a'am inde.

33 Coy iɗe winen apan i cəɗe bəse kutok, Pol a jan atan nə tâ pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fuɗo, kə jəjiren, ki pen awan bay. 34 Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay nà, kem, pen way hənа mənjœk kutok. Ənа kwa sibœk sa nga a kwanay kərtek saa lize nà, ibay.» 35 A ndav anan 'am anahan ata cənа, a gəɓa way sa pa, a ngəran ayak anà Mbərom pa man sə iɗe a tinen ahay fok. A gəzla anan ǐ zek wa, a dazlan sa pa. 36 Ajalay nga a tinen a fok a ɗəle, ta pa way kutok. 37 Ɗo a abay à kwalalan inde ataya mə baslay zek manay səkat cew tə kwa kuro cuwɓe nga anahan mbərka (276). 38 Ta rah lele nà, tə guce anan ndaw à a'am inde anga aday kwalalan â ba sabay.

Kwalalan ana atə Pol kà lizek

39 Iɗe a cəɗe lele kutok nà, ɗo sa ɓal kwalalan ahay fok, ta san sa jəka tinen ahaw bay jiga awan. Tə canan anà man sə wiyen sa 'am sə bəlay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalan à man ata aday â nga uda awan. 40 Anga nan, ta slaɗ anan liɓer sə njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya, tə mbəsak atan à a'am inde. Tə dazlan tə pəsak anan liɓer sə dədom sa tan cəveɗ anà kwalalan ataya awan. Tə cakaf anan zana sa day sa 'am sə kwalalan, anga aday vəvara â zla anan kwalalan pa man sə wiyen ata awan. 41 Ənа kwalalan a tavay way anahan dek, anga man ata nə səɗek bay. Kwalalan a nga ta day sa 'am à wiyen inde gec. Məsugurndolon sə a'am a nay, a kaɗ anan kwalalan ta sə dəɓa anahan a wa.

42 A nan abay anà suje ahay sa vaɗ anan ɗo sə dangay ahay anga tâ saa zləzlov aday sa haw way a tinen ahay bay. 43 Ənа bahay sə suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sə bayak ata awan, anga a nan sa tam anan sifa ana Pol. Coy, a jan anà ɗo sa san sə zləzlov ataya tâ lah pa 'am à a'am inde. 44 Anà ɗo azar aya ite nà, a jan atan nə tâ ban alay à dədom sə kwalalan ma kaɗ ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mə dəzle pə dədala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

28

Pol winen à Malta

1 Mə dəzle pə dədala zay nà, mə slənе sləmay ana man ata nə tə ngaman Malta. 2 Ɗo sa man ataya tə təma manay tə ataslay mivel a lele. Tə hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday maɗ ɗukwen a ga ike. 3 Pol a ray dədom sa pak pə uko. Uko sa ban pə dədom cəɓak ata nà, dədew a nay ahay à dədom ata wa, a rac anan Pol pə alay. 4 Ɗo su kon ataya tə canan anà dədew mə tapan a pə alay ata nà, ta wa: «Avaɗ uway a ibay! Ɗowan a anan nə ɗo sa vaɗ nga su ɗo. Kwa â ga hənа kà təmak à a'am wa dəp nà, mbərom a mənuko sə ngaman Ɗiɗek ata nə

i mbəsak anan tə sifa a bay.» 5 Aya əna, Pol
a mbazlay anan dədew ata, a slahay ù uko
inde. Awan kà hanak apan kwa mənjœk
bay. 6 A ga patan nà, i mac bəse, kabay
alay anahan i tar. Əna kà njahak bayak a,
awan kà gak anan bay. Tə bayak asa, ta
wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nə mbərom a
kərtek a re!»

7 Bahay sa man ata nà, tə ngaman Pub-
liyus, doh anahan a nə dəren ta man ata
bay. A ra manay àga winen, mə njahak
luvon maakan, winen apan i pan umo way
lele. 8 Bəbay ana Publiyus ata, winen mə
nahay a, nga a ɓərzlan, aday azay a ruhan
re. Pol a zla à man ana ɗowan a ɗəvac ata,
a ga amboh anga winen, a ɗəfan alay pa
nga, a mbar anan. 9 Pə dəɓa anahan a wa
ɗukwen, ɗo sə ɗəvac sa man ata azar aya
fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan. 10 Tə
varak umo magwagway ahay bayak awan.
Manay apan mi zla way a manay coy, mi
ján à kwalalan inde ɗukwen, tə varak umo
way sa man umo zek pə cəveɗ ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

11 Pə dəɓa anahan a wa kiya maakan nà,
ma zla tə kwalalan sa nay ahay à Aleksan-
driya wa. A alay sə vəvara nà, kwalalan
ata winen à man ata awan. Kwalalan ata
nà, tə ndakak apan pəra sə mbərom ahay
cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor
tə Polok ata awan. Kwalalan ata kà vak à
man ata awan. 12 Mə dəzle à wulen su doh
sə ngaman Sirakus ata awan, mə njahay
à man ata luvon maakan. 13 Mə slabak
à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə
ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan
a nà, maɗ sə walay a dazlan sa ɓal. Sidew
a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli.
14 Ma tan à nga anà ɗo a Yesu ahay à man
ata awan. Ta jan umo nə mâ njahay àga
tinen lumo pam lele. Mə lavay zek sa zla
à Ruma nà, matanan kutok. 15 Mərak ahay
à Ruma tə slәne ləbara a manay nà, ta nay
ahay à wulen su doh sə ngaman Lumo sə
Apiyas, aday à wulen su doh sə ngaman
Man sə Tavay Maakan ata awan, anga aday
mâ zlangay tə tinen. Pol a canan atan
cəna, a ngəran anà Mbərom, anga kà njaɗak
məgala.

16 Mə dəzle à Ruma cəna, tə varan cəveɗ
anà Pol sə njahay ù doh anahan cara, əna
suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

17 Pə dəɓa anahan a wa luvon maakan
cəna, Pol a ngaman anà ɗo sə lavan nga
anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tə
halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mərak
uno ahay, na gak awan pu ɗo a mənuko
ahay bay, na gak awan pə atətak way ana
bije a mənuko ahay bay, əna tə bənak nen
à Urəsalima, tə varan ahay nen à alay inde
anà Ruma ahay. 18 Tə cəce puno wa way
uno sa ga ata nà, a nan atan abay sə mbəsak
nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde
təɗe ti vaɗ apan nen a bay. 19 Əna a nan
anà bahay sə Yahuda ahay tâ mbəsak nen
bay. Anga nan, nə cəce, na wa tâ su go
sariya àga bahay sə Ruma, kwa â ga nə na
gak anan may sa zlah pu ɗo uno ahay bay
dəp nà, na. 20 Anga nan kutok, nə cəce, na
wa ɗâ zlangay, bina u no kâ sənen tə jaway
nen kawa həna anan ɗukwen, anga na ɗaf
nga pə ɗowan a Isəra'ila ahay fok sa ba ata
awan.»

21 Tə mbəɗahan apan, ta wa: «Manay mə
slənek awan a anga iken ibay. Ɗowan inde
kà nak ahay tə ɗerewel a à alay inde anga
iken à Yahudiya wa ibay. Mərak ahay tə
təkərek umo ləbara sə awan lelibay pə iken
ibay a re. 22 Əna ma gan may nà, mâ slәne tə
alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa
aha fok cəna, ɗo ahay tə kəɗey anan ɗo ana
Yesu ahay.»

23 Ta ɗaf luvon a aday ti i halay nga asa
ata awan. Luvon ata a dəzley ahay cəna, ɗo
sə halay nga à man ana Pol ataya tə zalay
sə kwakwa ata awan. Pol a ɗakan atan
anan 'am sə bahay a Mbərom nə hway. A
rəzlen à nga sə ɗakan atan anan 'am a Yesu
nə ndekərkərre tə cəveɗ sə Tawrita, aday
tə deftere ana ɗo maja'am a Mbərom ahay
fok. 24 Azar sə ɗo ahay tə təmahak 'am a Pol
sa jan atan ata awan, əna azar sə ɗo ahay
aya tə təmahak itəbay. 25 Tinen apan ti vaɗ
uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok.
Əna ta saa ta 'am ata nà, ɓa Pol kà jak atan
'am inde kərtek, a wa: «Way ana Apasay
Cəncan a sa jan anà bije a kwanay ahay tə
dungo ana ɗo maja'am a Mbərom Ezaya nà,
ɗiɗek awan. 26 Mbərom a wa:

“Zla, ka sa jan anà ɗo uno ahay nà:
Ki pəken sləmay lele, əna ki sənen awan bay.
Ki zəzuren way lele, əna ki cinen anan anà awan bay.
27 Anga ɗo a anaya nà, nga a tinen nə mə kuray aya awan,
tə rəɗak anan sləmay a tinen ahay,
tə tacak anan iɗe a tinen ahay.
Kak matanan bay cəna,
abay ti canan iɗe,
ti sləne sləmay,
ti san way,
ti mbəɗa 'am pi nen, ni mbar atan.*”»
28 Pol a jan atan asa, a wa: «Sənen a kutok nà, Mbərom kà təɓak cəveɗ sa tam anà ɗo su kon azar aya həna. Tinen nà, ti sləne ləbara anahan.»
[29 Pə dəɓa sa 'am ataya wa nà, Yahuda ahay ta zla way a tinen, tinen apan ti vaɗ uway tə mindel à wulen a tinen.]
30 Ava cew nà, Pol mə njahay a ù doh sə masa. A təma mbəlok anahan ahay fok nə lele. 31 A wazay anan 'am sə bahay a Mbərom, a ɗakan anan ləbara ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu anà ɗo ahay. A ja 'am mənjəna ajəjar, aday ɗowan kà gafak anan 'am bay.

* **28:27** Ca pə Esaaya 6.9-10.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Ruma ahay

Aɗakay way pə deftere a anan

Ɗerewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kà tərak wulen su doh zek məduwen a sə daliyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tətakan atan ayak way ahay bayak a dəc dəc pə cəveɗ a Mbərom sə varan anà ɗo ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ɗakay anan zek anahan *(1.1-17)*
Pa 'am a Mbərom nà, ɗo ahay fok ta gak ines *(1.18 - 3.20)*
Mbərom a təma ɗo ahay nə kəkəmaw *(3.21 - 4.25)*
Anjahay wiya su ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay *(5.1 - 8.39)*
Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay *(9.1 - 11.36)*
Anjahay su ɗo a Yesu ahay à wulen a tinen inde *(12.1 - 15.13)*
Aja 'am ahay *(15.14 - 16.27)*

Pol a jan ayak 'am anà ɗo sə Ruma ahay

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, ɗo si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nâ təra ɗo maslan anahan awan, nen mə walay a sə ɗakay anan ləbara anahan mugom a anà ɗo ahay. 2 Ləbara ata aday nà, Mbərom a kà zlapak uko anan ahay tə dungo ana ɗo maja'am anahan ahay kwakwa, tə vinde anan à Deftere anahan inde. 3 Ləbara ata nà, pə wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen mə wahay a pə daliyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. 4 Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa tə məgala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a ɗakay anan nə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, winen wan anahan awan. 5 Tə winen a kutok, Mbərom a təra nen ɗo maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nâ zla saa ɗakay anan 'am anahan anà ɗo su kon azar aya awan, aday tâ ɗaf apan nga, tâ ɗəfan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

6 Kwanay Ruma ahay, kwanay ɗukwen à wulen su ɗo ataya inde. Mbərom a ngamak ikwen nà, aday kâ təren ɗo ana Yesu Almasihu ahay. 7 Anga nan kutok, nə vindek ikwen ayak nà, à kwanay ɗo a Mbərom a sə pəlay ataya awan. A ngamak ikwen nà, aday kâ təren ɗo anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tâ gak ikwen sumor, aday tâ varak ikwen zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

8 Mama'am aday nà, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay a fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga ɗo ahay bayak a pə daliyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki ɗəfen nga pə Yesu Almasihu. 9 Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nə bayak nə pə kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata ɗukwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am ɗiɗek awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a ɗukwen tə mivel kərtek awan. Na gan mer su way sə ɗakay anan ləbara a mugom a pə wan anahan Yesu Almasihu.

10 Na gan amboh həna, aday â vuro cəveɗ sa zlak ayak àga kwanay. Kak way ata kà zlak anan à nga ite nà, ni zlak ayak kutok. 11 Anga na gak anan may nə bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sə vuro ataya awan, anga aday kâ njiɗen məgala anahan. 12 Na ja aɗəka nà, varuko anan məgala ĭ zek ahay lele, anga mənuko ɗə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu.

13 Mərak uno ahay, u no ɗukwen, sənen apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak àga kwanay nə saray bayak awan. Ənа hwiya nə njaɗak cəveɗ a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way à wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga ù kon azar aya ata re, anga aday kâ zəgihen anan sə pərahan azar anà Yesu lele. 14 Mbərom kà varak uno mer su way à alay inde. Natiya təktek ni ɗakan anan ləbara ata anà ɗo ahay fok. Nâ ɗakan anan anà ɗo mə vəzle aya aday anà ɗo mə vəzle a itəbay ataya re. Nâ ɗakan anan anà ɗo mə

jangay aya aday anà ɗo mə jangay a itəbay ataya re. 15 Anga nan kutok, na gan may tə mindel sə ɗakak ikwen anan ləbara a Yesu ata anà kwanay Ruma ahay re.

Ləbara ana Yesu nà, məgala awan

16 Nen tə ataslay mivel a sə ɗakay anan ləbara ana Yesu. U go waray bay. Anga ləbara a mugom ata nà, məgala ana Mbərom uda awan sa tam anan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu ataya fok. A varan cəveɗ pa 'am nə anà Yahuda ahay aday ù ɗo su kon azar aya re. 17 Ləbara a mugom ata a ɗakay aday nà, Mbərom a təra anan ɗo zənzen a, ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan a nə kəkəmaw. A nan nà, ɗo ahay tâ ɗaf nga pa wan anahan cəna coy. Cəveɗ maza inde sabay. A təra nə kawa ana Mbərom a sa ja à Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Ɗowan a kà ɗəfak nga pə Mbərom cəna, i təra anan ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan. Ata ɗowan ata i njaɗ sifa ɗiɗek awan.*»

Mbərom a ga mivel pə ines sə ɗo ahay fok

18 Aya əna, mivel a Mbərom winen apan i kay uho anga sa ga sariya pə huwan su ɗo zənzen awan, bina tinen tə ɗəfan apan bay, tə həran nga bay. Mbərom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata nà, kà mbəsakak anan cəveɗ anà ɗo azar a sa san anan ɗiɗek a Mbərom sabay. 19 Mbərom i gan atan sariya, anga ta san cəveɗ sa tam zle. Ɓa kà ɗakak atan anan cəveɗ ata awan, əna tə bənak anan bitem anà cəveɗ ata bay. 20 Mbərom a aday nà, winen kəkəmaw? Kula ɗowan kà canak anan bay. Əna a ban pə ananahan sə ndakay daliyugo ata wa nà, way anahan a mə ndakay ataya tə ɗakay anan nə winen Ba Məgala pa sə viyviya awan, aday winen ɗo kərtek Mbərom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, ɗo ahay ti mba apan sa njaɗ alay sa 'am təte sabay.

21 Natiya kutok, kwa â ga nə ta san Mbərom zle dəp nà, tə hərak anan nga aday tə ngərak anan kawa abay təɗe sə həran nga aday sə ngəran anà Mbərom ata bay. Aɗəka nà, abayak nga a tinen a fok nə pə way kəriya aya awan. Asan way a tinen kà hur-fok. Ta san awan pə Mbərom sabay. 22 Tə bayak aɗəka nà, ta san way zle, cəkəbay tinen ɓəlɓəle aya awan. 23 Tə varak anan mazlaɓ anà Mbərom, ɗo sa mac itəbay ata, sabay. Ta ma nga nə sə dukwen gərmec ù vo anà pəra ahay sa ga minje tu ɗo zənzen aday sa mac ataya awan, aday anà pəra ahay sa ga minje tə məvuhom ahay, way sə kiɓe ahay, aday anà way sa zla tə kutov ahay cara cara.

24 Anga nan kutok, Mbərom a mbəsak atan sa ga way sa zlan atan à nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way sə waray ahay sa ga məsagar pi zek ahay. 25 Tə mbəsak Mbərom, ɗo sə ɗiɗek, anga sə pərahan azar anà way mungwalay aya awan. Tə həran nga aɗəka nà, anà way a Mbərom sə ndakay ataya awan. Tinen mbəsak zek a Mbərom a ɗo sə ndakay way ataya awan, ɗowan a abay təɗe sə həran nga, sə ngəran pa sə viyviya ata awan. Amen.

26 Anga nan, Mbərom a mbəsak atan tâ ga way sə waray a sa zlan atan à nga cəveɗabay ata awan. Uwar ahay, tə mbəsak sə nahay tə mungol ahay, ta ma nga sə nahay aɗəka nə tə uwar car aya awan. Way ata ɗukwen nə way sa zlan à nga anà Mbərom bay. 27 Mungol ahay ɗukwen ta ga nə matanan, tə mbəsak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may aɗəka nà, anà mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, atə mungol tə mungol tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan məsagar. Ti mer su way a tinen ataya, tinen apan ti ngəzahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

28 Ɗo ataya tə pəlay sa san Mbərom bay. Anga nan, winen a kà mbəsakak atan aday tâ nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, tâ ga way lelibay aya bayak awan sa zlan atan à nga. 29 Mivel a tinen nà, ma rah aya tə way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor pə way sə ɗo ahay, tinen sədœk aya awan, sərak aya awan, tinen apan ti vaɗ ɗo, tinen apan ti təre, tinen apan ti njəkan uda anà ɗo ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti gəɗan azar anà ɗo azar awan, 30 tinen apan ti ja 'am lelibay aya pə ɗo ahay, ti nan iɗe anà Mbərom, ti gənahan anà ɗo ahay, ti həran nga anà zek a tinen, ti zlapay awan aya

* **1:17** Ca pə Habakuk 2.4.

awan, tinen apan ti pəlay nə cəveɗ wiya sa ga ines ahay, tə ɗəfan apan anà bəbay a tinen ahay kabay anà may a tinen ahay sabay, 31 ta san way lele aya sabay, ta san pa 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san sə pəlay ɗo sabay, ɗowan a gan atan ĭ zek wa itəbay re. 32 Aday ɗukwen, ɗo ataya ta san zle, Tawrita a Mbərom kà jak pə sariya ana ɗo ataya awan, ti njaɗ amac. Kwa â ga nə ta san zle dəp nà, tinen apan ti ga way ataya matanan hwiya. Mə zakay a kutok nà, tinen apan ti həran nga anà ɗo sa ga way ataya kawa ta ga nə way lele aya awan.

2

Sariya a Mbərom saa gan anà ɗo ahay ata awan

1 Kwa â ga nə iken waya waya, san apan aday nà, kak iken apan ki man anan mungok anà ɗo pə ines cəna, ka man anan mungok ata nà, anà zek anak awan re, anga ki mba apan sa njaɗ alay sa 'am sabay, bina iken a ɗukwen ka ga nə way a lelibay ataya re. 2 Ɗa san apan zle asanaw, kak Mbərom kà gak anan sariya anà ɗo sa ga way matanan ataya nà, sariya anahan nə ɗiɗek awan. 3 Iken ɗo sa man anan mungok ù ɗo pə way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata nà, ki saa tam pə sariya a Mbərom a wa nə kəkəma kəla anaw? 4 Aɗəka bay, i ga nà, tiya nə kə kəɗey anan sumor a Mbərom tə munapanaw anahan dəge? Kə kəɗey anan anga Mbərom a ngam sa gak sariya fan bay ata biɗaw? A gak sumor ata ɗukwen, aday kâ njaɗ alay a sa yam pə ines anak ahay aday nà, ka san biɗaw?

5 Iken nà, kurkwilen à sləmay anak inde, a nak sa yam pə ines anak bay aɗəka. Tə alay anak awan, a nak Mbərom â gak sariya anahan. Pə luvon sə sariya a Mbərom nà, ki ga ɗəce nà, bayak awan. Anga pə luvon ata cəna, Mbərom i gan sariya anà ɗo ahay fok tə cəveɗ awan. 6 I varan anà ɗo ahay fok nə pə way a tinen aya sa ga ata awan. 7 Ɗo hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazlaɓ a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà ɗo ataya kutok, Mbərom i varan atan sifa sa ndav bay ata kutok. 8 Ənа ɗo azar aya ite, ti vəze pə Mbərom. Ɗo ataya ite nà, ɗo sa ngam ɗiɗek itəbay ataya awan, aday tə pərahan azar aɗəka nà, sa ga nə sədœk a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivel anahan ahay fok pə tinen. 9 Matana awan, ɗo sə sədœk ahay fok, ti njaɗ ɗəce sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday ɗo su kon azar aya kutok. 10 Aya ənа, ɗo sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazlaɓ, i ngəran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am ɗukwen anà Yahuda ahay, aday anà ɗo su kon a azar aya re. 11 Mbərom a ga mer su way anahan pə ɗo ahay nà, alay kərtek a wa.

12 Ɗo su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize ɗukwen, mənjəna Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. 13 Ɗowan saa təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak ɗowan a kà ɗəfak anan apan aday. 14 Ɗo su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday ɗukwen, à alay azar aya nà, ta ga way təɗe kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə ɗakay anan Tawrita inde à mivel a tinen kwa abay â ga nə ɗowan kà jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. 15 Mer su way a tinen a sa ga ata a ɗakay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivel a tinen ahay inde, anga aday tâ san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a ɗakay anan re. Bina, alay azar ɗukwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. 16 Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà ɗo ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə ɗo ahay anga way mi ɗer aya à mivel inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə təkəren anà ɗo ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə ɗəfak anan apan anà Tawrita a bay

17 Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay həna nà, kəkəmaw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay

ɗo a Mbərom ahay. 18 Ki jen nə way sa zlan
à nga anà Mbərom ata ɗukwen, kə sənen
zle coy, anga Tawrita kà ɗakak ikwen anan
way lele aya sa ga. 19 A ga pikwen nà, ki
mben apan sə bənan alay anà hurof ahay
aday sə dəvan anà ɗo a azar aya tinen ǐ iɗe
zənzen a inde ata awan. 20 Kwanay gədek
a tətakan anan way anà ɗo ɓəlɓəle aya,
aday sə jangan atan way anà ɗo gwaslay
ahay aya à abayak nga inde mba ata awan.
Matana awan, ki jen nə Tawrita kà ɗakak
ikwen anan cəveɗ sa san way aday sa san
dǐɗek ahay fok.
21 Ənа kwanay apan ki tətakan anan
anan way anà ɗo ahay, ənа kwanay
mbəɗek anan à nga wa sə tətakan anan
way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen
nà: «Kâ ga akar bay!» Kwanay a, kwanay
apan ki kəren way ahay. 22 Ki jen anà ɗo
ahay nà: «Kâ ga mədigweɗ bay!» aday
kwanay a, kwanay apan ki pələn uwar
ahay uho ata kəmaw? Kwanay apan ki
gifen anan 'am anà ɗo ahay sa ga pəra,
ənа a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way
ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəma asa
anaw? 23 Kwanay apan ki həren anan
nga ǐ zek bayak awan, anga Mbərom kà
varak ikwen Tawrita anahan, ənа kwanay
apan ki nəsen anan Tawrita ata nə pa ma
mba asanaw? Ata kə nəsen nà, sləmay a
Mbərom awan. 24 Mə vinde a à Deftere a
Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Ɗo su
kon azar aya tinen apan ti nes anan sləmay
a Mbərom ɗəgerger anga kwanay Yahuda
ahay.*»

Way sə ɗakay anan iken Yahuda ahay nà, agaɗ mədəndalas bay

25 Kwanay Yahuda ahay nə kə gəɗen
mədəndalas anga sə ɗakay a nə kwanay ɗo
a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar
anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i
mak ikwen zek acəkan. Kak ki gen anan
way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà,
ki təren kərtek a tu ɗo ma gaɗ mədəndalas
aya itəbay ataya awan. Magwagway a
kwanay a ibay. 26 Natiya nà, ɗo kà gəɗak
mədəndalas itəbay, aday kà bənak anan
bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata
lele nà, Mbərom a i ca apan kawa ɗo ma gaɗ
mədəndalas a bay aday ɗaw? 27 Anga nan
kutok, ɗo su kon a azar aya aday tə gəɗak
mədəndalas sə awan itəbay ənа ti ɗəfan
apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen
anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà,
Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan
ki gəɗen mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan
way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata
awan.
28 Natiya kutok nà, sə təra Yahuda ahay
dǐɗek aya nə maya anaw? Ɗo sa gaɗ pa
zlay si zek anahan wa ata ɗaw? A'ay. Agaɗ
mədəndalas dǐɗek a nà, agaɗ pa zlay si zek
wa cəna coy bay. 29 Ənа Yahuda dǐɗek nà, ɗo
sa gaɗ mədəndalas à mivel inde ata awan,
bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay.
Anga agaɗ mədəndalas dǐɗek a nà, mbala
ana Apasay a Mbərom sa gaɗ à mivel inde
ata awan. Wita ɗukwen, 'am sə Tawrita mə
vinde avinde ata bay. Ɗo matanan kutok
cəna, saa həran nga nə Mbərom a bina, ɗo
zənzen a bay.

3

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

1 Izəne ɗowan a i cəce: «Kak matanan
cukutok nà, Yahuda ahay tə zalay ɗo su kon
a azar aya nə ta ma kutok anaw? Agaɗ
mədəndalas a tinen ata nà, magwagway a
inde asa ɗaw?» 2 Tə dǐɗek a nà, magwagway
a inde nə mənjœk bay. Mama'am aday nà,
Mbərom kà varak atan anan 'am anahan à
alay inde.
3 Izəne ɗo hinen i cəce asa: «Yahuda aya
azar a tə ɗəfan apan anà 'am a Mbərom
sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà,
Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay
anan ata sabay kutok ɗaw?» 4 Matanan
bay! Kwa â ga nə ɗo ahay fok mungwalay
aya awan, Mbərom nà, a gaɗ mungwalay
itəbay asanaw! Mə vinde à Deftere a
Mbərom inde nà:

«Iken Mbərom nà, ka jak 'am cəna, ɗo ahay
fok ti san nə ka ja dǐɗek a hwiya
acəkan.
Ɗowan a kà pəlak anak cəveɗ sə mungok
ɗukwen, i san iken ɗo dǐɗem a
hwiya.*»

5 Izəne ɗo maza awan i cəce re: «Ines
a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà

* **2:24** Ca pə Esaaya 52.5. * **3:4** Ca pə Jabuura 51.6.

ɗo ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak uko ata nà, tə cəveɗ a bay kələɗaw?» Ni ja uda kawa su ɗo a man a aday! 6 Matanan bay jiga awan, Mbərom winen ɗo ɗiɗek a hwiya. Bina aday i saa gan sariya anà ɗo sə daliyugo aya kəkəmaw?

7 Izəne ɗo hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nə Mbərom nə ɗo ɗiɗek awan, aday ɗo ahay ti varan mazlaɓ aɗəka. Ənа, i go uda sariya anga nen ɗo sa ga ines nə pa ma asa mba anaw?» 8 Kəkəmaw? Kak matanan nà, sa ga ines nə lele cukutok, anga sumor a Mbərom i kay ahay uho! Ɗo a azar ta gaɗ upo mungwalay sa jəka: «Sa ja 'am ata nə Pol.» Ɗo ataya ɗukwen ti njaɗ wa sariya a Mbərom.

Ɗo mənjəna ines nà, ibay

9 Natiya kutok nà, mənuko Yahuda ahay, ɗə zalay ɗo su kon azar aya ɗaw? A'ay, ɗə zalak ɗowan ibay. Kawa anuno sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek tu ɗo su kon azar aya fok, ines a lavan atan nga. 10 Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja aday nà:

«Ɗowan inde kwa kərtek ɗiɗek a nà, ibay.
11 Ɗowan inde kərtek sa san ɗiɗem nà, ibay.
Ɗowan inde sə pəlay sa san Mbərom a
ɗukwen, ibay re.
12 Ɗo ahay fok tə mbəɗahak anan lœn anà
Mbərom,
tə tərak ɗo kəriya aya awan.
Ɗowan inde sa ga sumor kwa kərtek
ɗukwen, ibay.†»

13 «Way sa nay uho à 'am a tinen ahay wa
cəna, lelibay aya fok,
kawa way sa nay ahay à jəvay mə təɓa
a wa a rəbas ike ata awan.
Miresl a tinen ahay tə mbəɗa nà, way
sə njəkan uda anà ɗo a azar aya
awan.‡»
«'Am a tinen ahay fok nə kawa umom su
kòn ahay.§»
14 «Ta ja ɗukwen, 'am sə tahasl ɗo ahay
hwiya,
aday 'am mi wesl aya re.*»
15 «Ta haw sa vaɗ ɗo ɗukwen ahahaw.
16 A man a tinen sa zla ahay cəna,
ti həzlap way sə gəɓan ɗəce anà ɗo ahay
bayak awan.
17 Ta san cəveɗ sə njahay zay tə ɗo ahay
itəbay re.†»
18 «Tə jəjaran anà Mbərom itəbay fok.‡»

19 Kak Deftere a Mbərom kà jak matanan cukutok nà, ɗa san apan zle, a jan 'am ata nə anà ɗo a aday Mbərom a varay 'am anahan a à alay a tinen ahay inde ataya biɗaw? Natiya kutok, ɗowan inde kwa kərtek i mba apan sə məman anan ines təte sabay. Mbərom i gan sariya anà ɗo ahay fok. 20 Matana awan, ɗowan inde saa təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom anga sə ɗəfan apan anà Tawrita nà, ibay. Aɗəka, Tawrita a jan anà ɗo ahay nà, ines inde aday tâ san anan coy.

Ɗo ahay ti təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom nə kəkəmaw?

21 Həna nà, Mbərom kà təɓak anan cəveɗ anà ɗo ahay sə təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan. Cəveɗ a wiya ata nə tə bənak pi zek tə cəveɗ sə Tawrita bay. Aya əna, Tawrita pi zek tu ɗo maja'am ana Mbərom ahay ta jak pə cəveɗ ata kurre way anahan. 22 Cəveɗ ata nà, natiya awan: Ɗowan aya tə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu nà, tinen ti təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom kutok. Mbərom a təɓa cəveɗ ata ɗukwen, anga Yahuda ahay taayak bay, əna anà ɗo saa ɗaf nga pə Yesu ahay fok. Anga Mbərom awan aday nà, a gəzla ɗo ahay pi zek wa itəbay. 23 Bina, ɗo ahay fok ta gak ines. Ta slak sə njahay à man sə mazlaɓ a Mbərom cəncan ata bay. 24 Aya əna, Mbərom kà gak atan sumor anahan kəriya awan, kà tərak atan ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan. A ga matanan ata ɗukwen tə alay ana Yesu Almasihu, ɗo sə təmay atan ahay à atahasl wa ata awan. 25 Mbərom a slənay anan, anga aday â mac à yime sə ɗo ahay fok, aday mez anahan â banay puko wa ines ahay. Matanan, ɗowan a kà ɗəfak nga pə Yesu cəna, Mbərom i pəsen anan ines anahan kutok. A ga kətanan nà, anga a nan sə ɗakay anan nə winen ɗo ɗiɗek awan. Ines sə ɗo ahay sa taa ga ataya nà,

† **3:12** Ca pə Jabuura 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20. ‡ **3:13** Ca pə Jabuura 5.10. § **3:13** Ca pə Jabuura 140.4.
* **3:14** Ca pə Jabuura 10.7. † **3:17** Ca pə Esaaya 59.7-8. ‡ **3:18** Ca pə Jabuura 36.2.

Mbərom a taa ga kawa a canan atan bay,
26 a taa njahay tete kawa awan ibay. Ənа
hənа kutok, winen apan i ɗakan anan anà
ɗo ahay nà, winen ɗo ɗiɗek awan, ta sa ga
way ɗiɗek awan. Aday ɗukwen, a nan sə
təra anan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay, ɗo
ɗiɗek aya pa 'am anahan.
27 Kak matanan cukutok nà, awan a inde
kà mbəsakak uko aday ɗi njaɗ sa ga anan
ti zek ɗaw? Ibay jiga awan. Kak abay
ɗowan a a ɗəfan apan nà, anà Tawrita fok
kəma, ata abay i mba apan sa ga anan ti
zek lele. Ənа Mbərom a a təɓa nə cəveɗ
miza awan. Cəveɗ ata nà, aɗaf nga pə Yesu
Almasihu. 28 Matanan, ɗa san zle way ana-
han, Mbərom a təra anan ɗo ahay, ɗo ɗiɗek
aya pa 'am anahan nà, anga tə ɗəfak nga pə
Yesu, bina anga sə ɗəfan apan anà Tawrita
a Musa bay. 29 Aka aday winen a nà,
Mbərom sə Yahuda ahay taayan kələɗaw?
A'ay, winen Mbərom sə ɗo ahay kəzlek,
Yahuda ahay tu ɗo su kon azar aya təke.
30 Anga Mbərom nə winen kərtek. Kak
Yahuda ahay tə ɗəfak apan nga, i təra atan
ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan.§ Matanan re,
kak ɗo su kon azar ataya tə ɗəfak nga pə
Mbərom ɗukwen, i təra atan ɗo ɗiɗek aya
pa 'am anahan re.* 31 Na jak matanan nà,
ata nə kəɗiyek anan Tawrita aɗəka ɗaw?
Aɗəka bay, nə həran nga, aday nə təra anan
way lele kawa ana Mbərom a sa ɗaf anan
ata awan.

4

Minje ana Ibərahima

1 Hənа nà, bayakuko pə bije a mənuko
Ibərahima aday. Ɗi ja nə maw? Ma sə təran
anaw? 2 Kak Ibərahima kà tərak ɗo ɗiɗek a
pa 'am a Mbərom anga a ga mer su way lele
nà, abay tiya nə i njaɗ sə həran nga anà zek.
Ənа kà njaɗak sə həran nga anà zek pa 'am
ana Mbərom bay. 3 A Deftere a Mbərom
inde nà, ta ja apan nə maw? «Ibərahima kà
ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom
a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek awan.*» 4 Ɗa
san zle, ɗowan a kà gak mer su way cəna,
tə haman way sə herreɓ anahan, bina tə
varan nə magwagway bay asanaw? Wita
nə way sə herreɓ anahan a way anahan.
5 Ənа ɗowan a kà ɗəfak nga pə Yesu mənjəna
a ɗaf nga pi mer su way anahan lele aya
nà, Mbərom i ca apan nà, aɗaf nga anahan
ata kà tərak anan ɗo ɗiɗek awan. Cəveɗ a
Mbərom inde sə təra anan ɗo ahay ɗo ɗiɗek
aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya
awan.
6 Bahay Dawuda a ja matana re. A ja
nà, Mbərom a təra anan ɗo sa ɗaf apan
nga ataya, ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan,
mənjəna a ca iɗe pi mer su way a tinen ata
awan. Ti taslay mivel kutok. Matanan,
Dawuda a wa:
7 «Ɗo sa ga ines ahay ti taslay mivel,
anga Mbərom kà pəsek atan anan ines
a tinen ahay,
aday kà banak patan wa atahasl a
tinen ahay fok.
8 Ɗo sa ga ines ahay, ti taslay mivel,
anga Mbərom i ca pə ines a tinen ahay
sabay.†»
9 Natiya, ataslay mivel ata nà, winen mə
lavay zek a anga Yahuda ahay ɗəkɗek ɗaw,
kabay anga ɗo su kon azar aya cite ɗaw?
Nə lahak sa ja coy asanaw: «Ibərahima kà
ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom
a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek awan.‡» 10 Way
ata a təra nà, siwaw? A gaɗ mədəndalas
aday ɗaw, kabay pə dəɓa anahan a wa
ɗaw? Pə dəɓa anahan a wa bay. A
sa gaɗ mədəndalas nà, Mbərom kà tərak
anan winen ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan coy.
11 Ibərahima a gaɗ mədəndalas sə ɗakay
anan winen kà ɗəfak nga pə Mbərom coy,
aday Mbərom kà tərak anan ɗo ɗiɗek a pa
'am anahan coy re. Matanan Ibərahima
a təra bəbay su ɗo sa ɗaf nga ahay aday
tinen ma gaɗ mədəndalas a itəbay ataya
fok. Bina Mbərom a təra atan ɗo ɗiɗek aya
pa 'am anahan kawa anahan sə təra anan
Ibərahima ata awan. 12 Aday Ibərahima,
winen bəbay su ɗo ma gaɗ mədəndalas aya
fok re, ənа si ti pərahan azar anà cəveɗ sə
aɗaf nga ana Ibərahima à alay a aday a saa
gaɗ mədəndalas ata awan.

Way a Mbərom mə zlapan a anà ɗo ana-han ahay

§ **3:30** Yahuda ahay, tinen ɗo ma gaɗ mədəndalas aya awan. * **3:30** Ɗo su kon azar aya nà, tinen ɗo ma gaɗ mədəndalas aya itəbay ataya awan. * **4:3** Ca pə Laataanooji 15.6. † **4:8** Ca pə Jabuura 32.1-2. ‡ **4:9** Ca pə Laataanooji 15.6.

13 Mbərom a zlapan anà Ibərahima, i
varan anan daliyugo fok anà zahav ana-
han. Matanan kutok, Mbərom a a zlapan
anan nà, anga Ibərahima kà ɗəfak anan
apan anà Tawrita bay, ənа a zlapan anan
anga Ibərahima kà ɗəfak apan nga ata
awan, kà tərak ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan.§
14 Kak ɗowan aya inde tə njaɗak way ata
anga sə ɗəfan apan anà Tawrita cəna, ata
aɗaf nga pə Mbərom i təra kəriya bugol,
aday 'am a Mbərom sə zlapay anan ata kà
tərak way kəriya re. 15 Tawrita a gəɓay
ahay cəna, mivel a Mbərom, bina ɗo ahay tə
ɗəfan apan bay, ta gak ines. Abay Tawrita
â ga ibay cəna, aga ines i ga inde sabay re.

16 Anga nan kutok, way a Mbərom sə
zlapay anan ata nà, a zlapan anan nə anà
ɗo sa ɗaf apan nga ahay. A ga matanan ata
ɗukwen, aday â varan atan anan way ata
kəriya awan. 'Am ata mə zlapan a ɗukwen,
anà zahav ana Ibərahima ahay fok. Zahav
ana Ibərahima nà, ɗo sə ɗəfan apan anà
Tawrita ahay ɗəkɗek bay, ənа ɗo sa ɗaf nga
pə Mbərom kawa Ibərahima ahay re. Anga
winen nə bəbay a mənuko aya fok. 17 Kawa
ana Mbərom sa jan anà Ibərahima, a wa:
«Nə tərak iken bije sə zahav ahay bayak
awan.*» Matanan Ibərahima nà, winen
bəbay a mənuko pa man sə iɗe a Mbərom,
anga winen kà ɗəfak apan nga. Mbərom
winen ɗo sə varan sifa anà way ma mac
aya fok, ɗo sə ndakay way ahay fok tə alay
məgaɓar awan, ata awan. 18 Abay abayak
nga ana Ibərahima inde pə awan sabay,
ənа kà ɗəfak nga pa 'am a Mbərom sa ja:
«Wan sə kutov anak ahay ti baslay zek bay†»
ata awan. Kà ɗəfak anan iɗe anahan zuh-
hwe pə Mbərom, kà tərak bəbay sə zahav
ahay bayak awan acəkan. 19 A san zle
re, ava anahan kà dəzlek bəse səkat coy,
aday Saratu ɗukwen, i mba apan sa ga wan
sabay. Kwa â ga nə zlay si zek anahan nə
coy kawa ma mac awan dəp nà, aɗaf nga
anahan pə Mbərom ata bəle a bay.

20 Anga nan, kula way a Mbərom sə zla-
pan anan ata, kà gak anan hiyem hiyem
bay. Aɗəka nà, aɗaf nga anahan kà jərahak,
a ma nga sə həran nga à Mbərom. 21 Way
inde a san zle kərtek cəna: Mbərom nə
məgala anahan inde sa ga way anahan
sə zlapay anan ata awan. 22 Anga nan,
Mbərom a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek
awan.‡ 23 'Am a Deftere sa ja «Mbərom
a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek awan» ata,
mə vinde nə anga Ibərahima ɗəkɗek bay.
24 'Am ata mə vinde a anga mənuko re. Da
ɗaf nga nə pə Mbərom, winen ɗo sə pəɗəkey
anan Bahay a mənuko Yesu à wulen su ɗo
ma mac aya wa ata awan. Aday winen a
ɗukwen i i təra mənuko ɗo ɗiɗek aya pa
'am anahan. 25 Mbərom a mbəsak anan
â mac anga ines a mənuko ahay, aday a
slabakay anan anga ɗâ təra ɗo ɗiɗek aya pa
'am anahan awan.

5

Mbərom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

1 Matanan kutok, ɗə təra ɗo ɗiɗek aya
pa 'am a Mbərom, anga ɗə ɗəfak apan
nga, aday həna kutok zay a mənuko inde
tə winen anga Bahay a mənuko Yesu Al-
masihu. 2 Winen kà njaɗak uko cəveɗ aday
Mbərom a gak uko sumor, anga ɗə ɗəfak
nga pə winen awan. Tə sumor anahan ata
nà, ɗi jəra sə tavay apan nə njənjan lele. Ɗi
taslay anan mivel, anga ɗi i njaɗ sə njahay
à man sə mazlaɓ a Mbərom. 3 Aday asa, ɗi
taslay mivel tə ɗəce a mənuko ahay re, anga
ɗa san zle, ɗa gak ɗəce nà, ɗi njaɗ ngatay
aday. 4 Ngatay aday ɗukwen, i təra mənuko
ɗo ma san nga aya awan. Aday ɗə tərak ɗo
ma san nga aya ite, ɗi ɗəfan iɗe anà way sa
'am. 5 Ɗi ɗəfan iɗe anà way sa 'am, way sa
'am ata ɗukwen a njəkan uda anà ɗo itəbay
asanaw? Anga Mbərom kà kak uko anan
asan zek anahan coy ta sə varak uko ahay
Apasay anahan Cəncan a à mivel inde re.

6 Ayaw, à alay a mənuko bəle aya mba
ata nà, Almasihu winen kà məcak anga
mənuko, mənuko aday nà, ɗo mə vəze aya
pə Mbərom. Almasihu a mac nà, à alay
ata kutok, kawa sa zlan à nga à Mbərom.
7 Ɗowan saa təma sa mac anga ɗo ɗiɗek a
natiya ca nà, ibay. Izəne anga ɗo sa ga
way lele aya nà, ɗo ahay ti ngam sa mac.
8 Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko

§ **4:13** Ca pə Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18. * **4:17** Ca pə Laataanooji 17.5. † **4:18** Ca pə Laataanooji 15.5.
‡ **4:22** Ca pə Laataanooji 15.6.

nà, à alay a mənuko ɗo sə ines ahay hwiya. Matanan Mbərom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na. 9 Aya, mez ana Almasihu kà varak uko cəveɗ sə təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom. Anga nan ɗa san zle lele re, zek a ana Almasihu a ɗukwen, i i tam mənuko à mivel a Mbərom saa ga pə ɗo ahay ata wa re. 10 A alay a aday mənuko ɗo sa nan iɗe anà Mbərom ahay hwiya ata nà, winen kà ndəvak anan sa zlah anan məlmal tə mənuko, tə amac a wan anahan. Aka aday həna ɗə tərak ɗo anahan ahay coy nà, i tam mənuko à sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kà slabakak ahay à məke wa kutok biɗaw? 11 Wita ɗəkɗek cəna coy bay. Ɗi taslay mivel re, anga ajapay a mənuko tə Mbərom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kà tərak mənuko car a Mbərom ahay coy asanaw?

Minje ata ana Adama tə Almasihu

12 Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga ɗo kərtek sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə ɗo ahay. Ɗo ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. 13 Mbərom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Ənа à alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbərom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. 14 Aya ənа, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa ɗukwen, amac winen apan i vaɗ ɗo ahay. Kwa tinen ta gak ines kawa ana Adama ɗo sə vəze pə Mbərom ata itəbay nà, amac kà vəɗak atan re.

Adama ɗukwen, winen kawa minje ana Yesu, ɗowan a saa nay ahay ata awan. 15 Ənа magwagway a Mbərom sə varak uko tə Yesu ata nà, kà gak minje tə ines mbala ana Adama sa ga ata bay. Tə ɗiɗek a nà, ɗo ahay bayak a tə məcak anga ines ana Adama. Ənа magwagway a Mbərom sa var kəriya tə alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kà gak anan sumor anà ɗo ahay kà zalak. 16 Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tə atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kà varak anan mungok coy, sariya kà bənak anan. Aya ənа, sumor a Mbərom a mbasay pə ines sə ɗo ahay, kwa â ga nə ta gak ines bayak awan, aday a təra atan ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan. 17 Matanan kutok, anga ines su ɗo kərtektəkke, amac kà mbərmak alay pə ɗo ahay fok. Ənа way sə zalay anan way ata tə sumor ɗukwen, a nay tu ɗo kərtektəkke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, Mbərom kà gak anan sumor anà ɗo ahay bayan awan, a təra atan ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan. Matanan ti njaɗ sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay pə kərtek a tatə Yesu a kutok.

18 Natiya kutok, ines su ɗo kərtek kà gəɓak ahay 'am sa ban anan ɗo ahay fok. Matanan, mer su way su ɗo kərtek lele a, kà gəɓak ahay 'am sə təra anan ɗo ahay fok, ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom, aday sə varan atan sifa sa ndav bay ata re. 19 Kwakwa ata nà, ɗo kərtektəkke a ngam sə ɗəfan apan anà Mbərom bay. Anga nan, ɗo ahay bayak a tə tərak ɗo sə ines ahay. Matanan re, ɗo kərtektəkke a ɗəfan apan anà Mbərom. Anga nan, ɗo ahay bayak a ti təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan.

20 Tawrita a dəzley ahay nà, anga aday ines ahay tâ ma nga sə zəga pə ɗo ahay ite. Ənа à man a aday ines kà zəgahak ata nà, sumor a Mbərom a ma nga sə zəga pə ɗo ahay ite re. 21 Kwakwa ata nà, məgala ana ines inde sa vaɗ ɗo. Həna ɗukwen, sumor a Mbərom sa gan anà ɗo ahay ata nə məgala anahan inde sə təra atan ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan re. Natiya, ɗo ahay ti mba apan sa njaɗ sifa sa ndav bay ata awan. Ti njaɗ anan nə tə sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

6

Aga baptisma nà, amac tə Yesu aday aslabakay à məke wa tə winen a re

1 Həna kutok nà, u no sa ja nə maw? Zəgahuko anan sa ga ines aday sumor a Mbərom â zəga ite ɗaw? 2 Matanan bay re. Ɗə takas nà, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday ɗi njahay ǐ ines inde kəkəma asa anaw? 3 Ɗa san way ata zle lele. A alay a mənuko sa ga baptisma ata nà, ɗə japay nə tə Yesu Almasihu, aday ɗa mac tatə winen a re. 4 Matanan, tə baptisma ata nà, mənuko fok ɗə məcak tatə winen, aday ta lak mənuko tatə winen a re.

Əna mazlaɓ a Mbərom nə məgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su ɗo ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay mənuko anga aday ɗâ njaɗ sə njahay tə sifa wiya awan.

5 Natiya, ɗə japak tə winen à alay a mənuko sa mac tə winen ata awan. Matanan, à alay a mənuko saa slabakay à məke wa ata nà, ɗi japay tə winen à aslabakay anahan à amac wa ata re. 6 Sənuko way inde aday: Anjahay a mənuko kwakwa ata nà, tə darak anan ayak pə dədom mə zləlngaɗ a pə kərtek a tə Almasihu, anga aday ubor sə ines a mə japay a tə mənuko ata ɗukwen â lize sə coy, aday mənuko ɗâ təra ɓile sə ines ahay sabay. 7 Natiya kutok, ɗowan a kà məcak cəna, winen ɓile ana ines sabay. 8 Matanan, kak ɗə məcak tə Almasihu nà, ɗi ɗaf apan nga ɗi njahay tə sifa anga winen a re. 9 Almasihu a slabakay ahay à məke wa. Anga nan, ɗa san a zle re, i naa mac sabay, anga məgala ana amac inde apan sabay. 10 Almasihu kà məcak. Amac anahan ata kà gəzlak atan pi zek wa tə ines sə coy. Həna nà, winen pə kərtek a tə Mbərom, tə sifa awan. 11 Matanan re, kə sənen zle, kwanay ɗukwen kə məcen, aday kə gəzlen pi zek wa tə ines. Həna nà, kwanay pə kərtek tə Mbərom tə sifa aya awan, anga kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu.

12 Anga na awan, ines â ga pikwen məgala sabay, kâ pərihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki məcen wanahan asanaw! 13 Kâ sa mbəsiken anan zek a kwanay ines â ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen aɗəka nə mer su way a Mbərom kutok, kawa ɗo ma mac aya ta may uho à məke wa ataya awan. Mbəsiken anan zek a kwanay həna nà, sa ga mer su way ɗiɗek aya kutok. 14 Sə lavak ikwen nga həna nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom sa gak ikwen ata kutok. Natiya məgala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sə ɓile

15 Həna nà, ɗi ja nə maw? Sə lavak uko nga nà, Tawrita sabay, əna sumor a Mbərom kutok. Cəveɗ inde sa ga way lelibay a aɗəka ɗaw? A'ay! 16 Kə sənen itəbay ɗaw? Kə təren ɓile su ɗo aday nà, bəlaray si ki ɗəfen anan apan anà ɗowan ata awan. Kak kwanay ɓile ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay ɓile ana Mbərom ahay, ata Mbərom i təra kwanay ɗo ɗiɗek aya awan. 17 Kwakwa ata nà, kwanay ɓile ana ines ahay. Ngəren anan anà Mbərom anga həna kə təmihen sə ɗəfan apan tə mivel kərtek a anà atətak way a kwanay a sə sləne ata awan. 18 Abay kwanay ɓile sə ines ahay, əna kə təmen ahay à ɓile sə ines wa, aday kə təren ɓile ana ɗiɗek ahay kutok ite. 19 Nə gəɓa minje sə ɓile nà, anga aday kâ sənen way a ni jak ikwen ata awan. A alay a kwanay ɓile sə ines ahay ata nà, kə mbəsiken anan zlay si zek a kwanay â ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sə sədœk ahay ɗəkɗek. Həna biten ɗukwen, kwanay ɓile sə ɗiɗek ahay. Matanan, mbəsiken anan zek a kwanay â gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde.

20 Natiya kutok, à alay a kwanay ɓile sə ines ahay ata nà, aga mer su way lele cəna, a zlak ikwen à nga bay. 21 Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nə maw? Way a sa gak ikwen waray həna biten ataya awan. A andav sə way ma ga waray ataya ɗukwen, amac inde. 22 Aya əna, həna kutok, kə təmen ahay à ɓile sə ines ata wa. Kə təren ɓile ana Mbərom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i təra à cəncan a inde kutok. A andav a inde ite, ki njiɗen wa sifa sa ndav bay ata awan. 23 Magwagway sə ines nà, amac. Əna way a Mbərom sa var kəriya ata nà, sifa sa ndav bay pə kərtek a tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

7

Ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay, tə Tawrita

1 Mərak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak həna ata nà, ki sənen, anga kə sənen Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anà ɗo nà, si à alay a winen tə sifa pə daliyugo mba ata awan. 2 Minje nə kawa uwar. A alay a mbaz anahan inde tə sifa nà, Tawrita a ɓan anan pə mbaz anahan ata awan. Əna, mbaz anahan kà sak a mac ite nà, Tawrita kà mbəsakak anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa.

3 Uwar kà sak a zla à mbaz hinen, aday
mbaz anahan a mama'am ata ma mac a
bay cəna, wita uwar ata kà gak mədigweɗ
pa mbaz anahan ata awan. Əna mbaz ata
kərtek a kà məcak cəna, 'am sə Tawrita ata
inde apan sa ga mədigweɗ a sabay. I mba
apan sa zla à mbaz hinen, kà gak ines bay.
4 Mərak uno ahay, kwanay həna ata
ɗukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə
kərtek a tə Yesu Almasihu, ɗowan a sa mac
anga kwanay pə dədom mə zlәlngaɗ ata
awan. Anga nan kutok, kwanay ɗukwen
kə məcen aday kə gəzlen tə Tawrita sə coy.
Həna kə jipen tə Yesu, ɗo sə slabakay ahay
à məke wa. Matanan kutok, ɗi mba apan
sa gan mer su way lele aya anà Mbərom, i
zlan à nga. 5 Ɗa taa ga nà, mer su way sə
ubor si zek a nuko ahay. Way ana Tawrita
sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan
may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay
ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde.
6 Həna kutok, ɗə gəzlak tə Tawrita, anga ɗə
məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, ɗi
mba apan sa gan mer su way anà Mbərom
tə cəveɗ lele aday wiya awan, cəveɗ ana
Apasay Cəncan a sə ɗakak uko anan ata
awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga
anga ɗə ɗəfan apan anà Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

7 A nan sa ja həna nə ma kutok anaw?
Tawrita ata nà, way sə nes ɗo aɗəka ɗaw?
A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita
sə ɗuko anan. Bina, abay na san ubor bay,
anga na san 'am a sa jəka: «Kâ sa ga ubor
bay*» ata bay. 8 Əna nə slәne 'am ata cəna,
ines kà njaɗak upo cəveɗ kutok, a ga anan
mer su way ta 'am ata sə wuho ubor ahay
cara cara ĭ zek inde. Mənjəna Tawrita nà,
ines a aday ɗukwen, winen way ma mac
awan. 9 Bina, à alay a nen nə sənak pə
Tawrita fan bay nà, nen lele njənnjan tə
sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna,
ines kà tərak way tə sifa bugol, aday winen
məgala awan. 10 Ata jumɗoɗ, nen nə məcak
ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i lagay
nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəɓo
ahay aɗəka nə amac. 11 Natiya Tawrita a
varan cəveɗ anà ines sə njəko uda, aday sa
vaɗ nen re.

12 Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan
awan, aday 'am anahan a ma ja ataya
ɗukwen, tinen way cəncan aya, way ɗiɗek
aya, aday way lele aya re. 13 Aka aday way
lele ata a ma nga sa vaɗ nen asa ɗaw? A'ay
re! Əna ines a gəɓa way a lele ata, a ga anan
mer su way sə vuro amac. A təra matanan,
anga aday ɗâ san ines nà, winen ines ata
acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a
ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu ɗo zənzen awan

14 Matanan kutok, ɗa san zle, Tawrita
aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa.
Aday nen nə ɗo zənzen awan, ɓile sə ines.
15 Tə ɗiɗek a nà, way uno sa ga ata cəna, na
san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na
ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita
nə ni ga anan kutok. 16 Kak way uno sa ga
ata u zlo à nga bay nà, ata nə sənak kutok,
Tawrita, winen way lele awan. 17 Matanan
kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay.
Atahasl a mə njahay a ĭ nen inde ata sa ga
anan. 18 Anga nan kutok, na san zle, awan
inde lele awan ĭ nen inde nà, ibay. Na ja
nà, pə ubor si zek uno, nen ɗo zənzen awan
ata awan. Aga way lele ɗukwen, u zlo à
nga, ənа na mba apan sa ga bay. 19 Bina
lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay,
aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok,
na ga aɗəka nà, winen awan. 20 Kak way
lelibay aday u no sa ga bay ɗukwen na ga
anan cəna, sa ga awan ata ɗukwen, nen
bay. Atahasl a mə njahay a ĭ nen inde ata
awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

21 Nga sa 'am a inde kutok: A alay a u
no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo
uda awan. 22 Bina, à mivel uno a inde nà,
nen mə taslay mivel a sə pərahan azar anà
Tawrita a Mbərom. 23 Anga nan kutok, na
ca apan nà, awan a inde lelibay a ĭ nen
inde a slabak anan vəram tə abayak nga
uno sa gan may anà way lele ata awan.
Natiya, nen nə tərak ɓile ana atahasl a mə
njahay a ĭ nen inde ata awan. 24 Anga nan
kutok, nə tərak ɗo mə jəjay a sə coy. Aday
saa tam wa nen à amac ata wa həna nà,
waya kutok anaw? 25 Ngəruko anan həna
anà Mbərom, anga kà təmak nen tə alay ana

* **7:7** Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna, ni ɗəfan apan anà Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anà cəveɗ sa ga ines ɗəkɗek.

8

Anjahay tə sifa wiya awan

1 Matanan kutok, həna nà, awan saa ban anan ɗo ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nà, inde sabay. 2 Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. 3 Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan ɗo itəbay, anga bəle sə sluweɗ si zek su ɗo kà mbəsakak anan cəveɗ a bay re. Əna Mbərom nà, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su ɗo zənzen aya, aday sə təmay nuko ĭ ines a mənuko ahay wa. Tə cəveɗ ata kutok, Mbərom kà gak anan sariya anà ines ĭ zek su ɗo zənzen ata inde kutok. 4 A ga matanan, anga aday ɗâ mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, ɗi ɗəfan apan nà, anà Apasay a Mbərom kutok, bina anà ubor si zek à mənuko sabay. 5 Aday nà, ɗo sə ɗəfan apan anà ubor si zek a tinen ahay nà, ta ga way sa zlan à nga anà zek a tinen ahay. Əna ɗo sə ɗəfan apan anà way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom cəna, ta ga ɗukwen way sa zlan à nga a cite. 6 Ɗo sa taa bayak pə way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday ɗo sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom ite ɗukwen, i i njaɗ zay tə sifa sa ndav bay ata awan. 7 Ɗo sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà ubor si zek cəna, winen ɗo maniɗe a Mbərom, anga a ɗəfan apan anà 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re. 8 Ɗo sa ga way sa zlan à nga anà ubor si zek aday nà, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

9 Kwanay aɗəka nà, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki ɗəfan anan apan anà ubor si zek bay nà, na. Ɗowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nà, winen ɗo anahan bay. 10 Kwa â ga nə Almasihu winen mə njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə təren ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom. 11 Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Matanan, kak Apasay anahan ata ɗukwen winen mə njahay a à kwanay inde nà, i slabakay ahay kwanay à məke wa tə winen a re.

12 Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nà, sə ubor si zek bay, bəlaray ɗi ga kawa ana ubor si zek su ɗo zənzen a sa gan may bay. 13 Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anà ubor si zek nà, ki məcen. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom â məroɗ anan ubor si zek ata nà, ki njiɗen sifa kutok. 14 Anga ɗo aday Apasay a Mbərom a lavan nga təte cəna, winen wan a Mbərom. 15 Apasay ata ɗukwen a təra kwanay ɓile aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay aɗəka nà, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, ɗə ngaman anà Mbərom nà, «*Abba*, Bəbay uno!» 16 Apasay a Mbərom a tə alay anahan a ɗakan anan anà apasay a mənuko sa san anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. 17 Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nà, ɗi njaɗ way anahan a sə ɗəren anà gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anà Almasihu ata re. Matanan, kak ɗə təmahak sa ga ɗəce anga Almasihu nà, ɗi njaɗ sə təma way sə mazlaɓ anahan ataya re.

Mazlaɓ a mənuko saa njaɗ azanaka ata awan

18 A ga upo aday nà, awan sə zlangar anan ɗəce a mənuko sa ga həna ataya tə mazlaɓ a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənjœk ca! 19 Way a Mbərom sə ndakay fok ɗukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nà, ababa. 20 Anga way a Mbərom sə ndakay fok tə tərak way kəriya aya awan. A nan atan sə təra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan aɗəka*, anga aday tâ ɗaf iɗe 21 pə luvon a aday i sa təmay atan ahay à ɓile sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti japay

* **8:20** Ca pə Laataanooji 3.17.

tə wan anahan ahay à mazlaɓ anahan ata
inde, à barbarar inde kutok ite. 22 Ɗa
san zle, kwa ahay à dəlen a wa, hus ahay
biten nà, daliyugo a fok winen à ɗəce inde,
kawa uwar i sa wahay bəse coy ata awan.
23 Əna daliyugo a anan taayan ɗəkɗek bay.
Way ana Apasay a Mbərom sə varak uko
mətekwe ataya fok, ti njahay nə matanan.
Ɗi ɗəfan iɗe anà luvon a aday Mbərom i
tam mənuko à ɗəce wa, aday ɗi təra wan
a Mbərom ahay sə ɗiɗek a coy ata kutok.
24 Abay aday ɗə təmak coy biɗaw? Əna ɗə
canan fan bay, ɗi ɗəfan iɗe mba. Way aday
kə canak anan tə iɗe coy ata nà, way ata nə
kə ɗəfan iɗe aɗaɗaf mba ɗaw? Wita, ɗowan
a ngaman aɗəfan iɗe sabay! 25 Aya əna, kak
ɗi ɗəfan iɗe anà way hənа ɗə canak anan
fan bay ata nà, ɗi ba ababa.

26 Apasay Cəncan a ɗukwen a nay ahay
sa mak uko zek, anga mənuko nə bəle aya
awan. Bina, kwa à amboh a mənuko ahay
inde ɗukwen, ɗa san sə rəke way a pə
Mbərom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a
tə alay anahan, a gan amboh anà Mbərom
tə məgala anahan a təke, à yime a mənuko
inde. Ɗo zənzen i mba apan sa ga kətanan
bay. 27 Mbərom a ca iɗe aday nà, à mivel
inde. A san way ana Apasay Cəncan a sa
gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a
cəce nə way kawa sa zlan à nga à Mbərom
vərre à yime a mənuko ɗo a Yesu ahay inde.

28 Ɗa san zle asanaw! Ɗo sə pəlay
Mbərom tə mivel kərtek a aday Mbərom
a ngaman pi mer su way anahan ata nà,
kwa sə təra nə ma ma fok cəna, Mbərom
a təra anan way sumor a anga ɗowan ata
awan. 29 Mbərom a lah sə walay wa ɗo
anahan ahay nà, kwa hənа kabay, aday kà
gak atan nga anga aday tâ ga minje ta wan
si zek anahan awan. Ata Almasihu i təra
murkwaya sa wan anahan ahay fok. 30 Ɗo
a aday Mbərom sa lah sə walay atan ataya
nà, kà ngamak atan kurre re. Ɗo anahan
a sə ngaman atan ataya nà, kà tərak atan
ɗiɗek aya pa 'am anahan re. Ɗo anahan a
sə təra atan ɗo ɗiɗek ataya nà, kà varak atan
mazlaɓ coy re.

Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom nà, ibay

31 Hənа nà, ɗi ja nə ma asa anaw? Kak
Mbərom winen tə mənuko nà, saa mba
apan sə mbasay puko nà, waya asa anaw?
32 Wan si zek anahan a ɗukwen, kà təmak
anan à 'am sə ɗəce wa bay, əna a varan
anan anà ɗo ahay aday tâ vaɗ anan anga
mənuko fok. Matanan, i varak uko way
azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan
ata re. 33 Saa mba apan sa zlah puko
asa nà, wayaw? Sə təra mənuko ɗo ɗiɗek
aya pa 'am anahan nà, zek a Mbərom a sə
walay mənuko ata awan. 34 Waya saa mba
apan sa ban mənuko anga ɗa gak ines asa
anaw? Yesu Almasihu ta nga anahan a kà
məcak, kà slabakak ahay à məke wa, aday
hənа winen mə njahay a à alay puway a
Mbərom. Winen apan i gan amboh anà
Mbərom anga mənuko. 35 Kak matanan
cukutok nà, ma saa mba apan sə gəzla
mənuko pi zek wa kutok anaw? Ɗəce ahay
ɗaw? Ajalay nga ɗaw? Aban mbiyeɗ sə ɗo
ahay asa ɗaw? Atə may tə mətawak ɗaw?
Mərava sə amac tə maslalam ɗaw? Awan
a inde saa mba apan sə gəzla mənuko pi
zek wa tə asan zek ana Almasihu a nə ibay!
36 Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Manay pə cəveɗ sə amac sasidew a nà, anga
iken.
Ta ga alay tə manay nà, kawa təman sə
waslay ahay.†»

37 A mamasl sə way ataya inde fok kutok,
ɗi njaɗ məgala sə mbasay, anga Almasihu,
ɗo sə pəlay nuko, i varak uko məgala ana-
han. 38-39 Anga nan, na san zle lele, awan
inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan
zek a Mbərom nà, inde sabay. Mbərom
kà kak uko anan asan zek anahan tə Yesu
Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan,
kwa amac, kwa sifa aɗəka, kwa maslay a
Mbərom ahay, kwa setene ahay, kwa way
sə təra à alay a hənа ata awan, kwa way saa
təra à alay a saa nay pa 'am azanaka ata
awan, kwa ɗo sə məgala ahay, kwa məgala
sə bagəbaga mburom ahay, kwa məgala sə
məke ahay, kwa way a Mbərom mə ndakay
azar aya fok, awan a inde saa gəzla mənuko
pi zek wa tə asan zek a Mbərom cəna, ibay!

9

Mbərom kà walak anan Isəra'ila ahay

† **8:36** Ca pə Jabuura 44.23.

1 Way a ni ja hәna ata nà, winen way ɗiɗem awan. Nen ɗo a Yesu, na gaɗ mungwalay bay. Apasay Cәncan a a jan anà mez si zek uno a ɗukwen, 'am a anan nà, ɗiɗek awan. 2 Mivel uno ma rah a nә tә mugo, aday nen à ɗәce ahay inde nә pac pac, 3 anga Yahuda ahay, ɗo sә zahav uno ahay. Abay â ga zek nà, suwan Mbәrom â laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tâ njaɗ sifa. Nen nà, mâ gәzla pi zek wa tә Yesu Almasihu. 4 Tinen nà, wan sә Isәra'ila ahay. Mbәrom kà tәrak atan wan anahan aya awan. Kà ɗakak atan anan mazlaɓ anahan, kà ɓanak 'am tә tinen, kà varak atan Tawrita, 'am anahan. Kà ɗakak atan anan cәveɗ sә hәran nga lele awan, kà zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. 5 Kà varak atan Ibәrahima, Isiyaku aday Yakob tә gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu ɗukwen, pә sluweɗ si zek nà, wan sә kutov a tinen awan. Almasihu a aday ɗukwen, winen Mbәrom, winen pa nga sә way mә ndakay aya fok. Zambaɗuko anan pa sә viyviya awan. Amen!

Wan a Mbәrom ɗiɗem aya awan

6 Way a Mbәrom a sә zlapay anan ata kà tәrak awan kәriya bay re. A'ay, әna wan sә Isәra'ila ahay tә tәrak ɗo ana Mbәrom ɗiɗem aya fok bay. 7 Aday wan sә kutov ana Ibәrahima ahay tә tәrak wan anahan ɗiɗek aya fok bay re, bina Mbәrom a jan nà: «Ki njaɗ wan sә kutov ahay nә tә Isiyaku.*» 8 'Am ata a nan sa ja nә maw? Wan mә wahay aya à kutov su ɗo zәnzen ata wa cәna, tә tәrak wan a Mbәrom ahay anga bәbay tә may a tinen ahay bay. Tә tәrak wan a Mbәrom ahay nà, anga Mbәrom a sә zlapay anan ata awan. 9 'Am a Mbәrom a sә zlapay anan ata nà, hәna: «I va daz cәna, ni may ahay, aday Saratu i njaɗ wan.†» 10 Wita cәna coy bay re. Cuko pә Rәbeka ite. Kà wahak anan muwsa ahay anà bije a mәnuko Isiyaku. 11-13 Rәbeka a kà wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nà, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. A ga nә mer su way lele aya awan, â ga nә mer su way lelibay aya awan ɗukwen, tә wahak atan sa ga awan fan bay. A alay ata nà, Mbәrom kà jak anan anà Rәbeka coy, a wa: «Wan zek mәduwen a i gan mer su way anà wan zek cәɗew awan.‡» Deftere a Mbәrom kà jak pә muwsa ataya, a wa: «Nә gәɓak Yakob, aday nә larak anan Isuwa.§» A tәra matanan anga sә ɗakay anan nà, Mbәrom a walay ɗo nә pә way sa zlan à nga anà winen, bina pi mer su way su ɗo zәnzen a bay.

14 Hәna nà, ɗi ja nә ma kutok anaw? Mbәrom kà gak mer su way tә cәveɗ a sabay cukutok ɗaw? Matanan ata bay re. 15 A jan anà Musa nà: «Ni gan sumor nà, anà ɗowan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sû go ǐ zek wa cәna, ɗowan a u no û go ǐ zek wa ata awan.*» 16 Kawa sa ja kutok nà, Mbәrom a gan sumor anà ɗo nà, anga a nan anà ɗowan a bay, kabay anga mer su way ana ɗowan ata bay, әna anga sumor ana Mbәrom a way anahan. 17 A Deftere a Mbәrom inde ɗukwen, Mbәrom a jan anà Firawna, a wa: «Na ɗaf iken bahay a à Misra nà, anga aday ni ka anan mәgala uno tә iken, pә iken a re, anga u no sa ndar anan slәmay uno anà ɗo sә daliyugo ahay fok.†» 18 Matanan acәkan, a ca ike, Mbәrom a gan sumor anà ɗowan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anà ɗo hinen ɗukwen kawa sa nan.

Mivel a Mbәrom sa ga tә sumor anahan sa ga ite

19 Hinahibay nà, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nà, Mbәrom a gafan 'am anà ɗo ahay pә ines angamaw? Way ahay fok tә tәra ɗukwen, kawa sa zlan à nga asәnә, ines sә ɗo ahay uda nә wuraw?» 20 Matanan, iken a aday nә waya saa vaɗ uway pa 'am tә Mbәrom a kәlanaw? Hәna nà, way ma han a nә i mba apan sa jan anà ɗo sa han anan: «Ka sa han nen kawa hәna anan angamaw?» tәte ɗaw? 21 Do sa han sәngәle nà, mәgala anahan inde pә duɗo aday sa han anan way ahay kawa sa nan biɗaw? I han sәngәle tә duɗo ata awan, aday i han anan jugwire tә duɗo a mә mbәsak ata re.

---

* **9:7** Ca pә Laataanooji 21.12. † **9:9** Ca pә Laataanooji 18.10-14. ‡ **9:11-13** Ca pә Laataanooji 25.23. § **9:11-13** Ca pә Malakiya 1.2-3. * **9:15** Ca pә Gurtaaki 33.19. † **9:17** Ca pә Gurtaaki 9.16.

22 Mer su way a Mbərom a ɗukwen,
kətanan! A nan ɗo ahay tâ san nə winen tə
mivel a anga tinen, aday winen Ba Məgala
re. Aya əna, kà ngəmak sə səmen anà ɗo
sə jənan pə mivel, aday abay ti lize ataya
acəkan. 23 A nan anà Mbərom nà, ɗo ahay
tâ san mazlaɓ anahan nə məduwen awan,
aday i gəzla anan tə mənuko anga a nan sa
gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am
kurre, anga aday ɗâ njaɗ mazlaɓ anahan.
24 Mənuko ɗo a Mbərom mə ngamay aya
awan. Əna kà ngamak ɗo ahay à wulen sə
Yahuda ahay wa ɗəkɗek bay. Kà ngamak
anan anà ɗo ahay à wulen su ɗo su kon a
azar aya wa re. 25 Mbərom a kà jak 'am ata
tə dungo ana ɗo maja'am anahan Hose'a, a
wa:
«Ɗowan aya aday abay tinen ɗo uno ahay
bay ataya awan,
həna ni ngaman atan ɗo uno ahay ku-
tok.
Ɗowan aya aday abay nə pəlay atan itəbay
ataya awan,
həna ni pəlay atan kutok.‡»
26 A ja asa, a wa:
«Ù kon a aday ɗo ahay ta ja nà, tinen ɗo uno
ahay itəbay ataya ɗukwen,
à man ata aɗəka, ti ngaman atan wan
ana Mbərom ɗiɗek aya kutok, winen
bahay sə sifa.§»
27 Ɗo maja'am a Mbərom Ezaya ɗukwen
kà jak pə Isəra'ila ahay, a wa:
«Kwa abay Isəra'ila tâ wasay nə kawa wiyen
sə zlinder,
saa tam nà, ɗo ahay fok bay, əngal a
mənjœk ca.
28 Mbərom Fetek i ga sariya pu ɗo sə
daliyugo ahay anga anga sə coy.*»
29 Ezaya ata kərtek a kà lahak sa ja:
«Abay Mbərom Ba Məgala â mbəsakak uko
zahav mənjœk bina,
ɗə tərak kawa ɗo sə Sodoma tə
Gomora.†»

Isəra'ila ahay tə sənak cəveɗ sa tam ɗiɗek a bay

30 Lele həna juko nə kəkəma asa anaw?
Ɗo su kon a azar ataya tə njaɗak sə təra ɗo
ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom anga tə ɗəfak
nga pə Yesu. Aday abay tə pəlak sə təra ɗo
ɗiɗek aya bay re. 31 Yahuda ahay ite nà, tə
pəlak sə təra ɗo ɗiɗek aya ta sə ɗəfan apan
anà Tawrita, əna tə njaɗak a cəveɗ a bay.
32 Angamaw? Anga tinen tə bayak cəna ti
njaɗ anan ta sə ɗəfan apan anà Tawrita ti
mer su way, bina ta sa ɗaf nga pə Mbərom
a bay. Anga nan, tə slahak pu kon sə hawan
saray ù ɗo ata awan. 33 A Deftere a Mbərom
inde nà, Mbərom a ja pu kon ata, a wa:
«Cen apan, ni ɗaf kon sə hawan saray anà
ɗo ahay à Urəsalima,
kon sə slahay ɗo ahay.
Aday ɗo kà bənak alay à winen inde ite nà,
i jalay a bay.‡»

10

1 Mərak uno ahay, na gan amboh anà
Mbərom tə mivel kərtek a nà, u no nə
Yahuda ahay tâ njaɗ sa tam ite. 2 Ni
mba apan sa ja həna ɗukwen, tinen apan
ti rəzlen à nga wa sə pərahan azar anà
Mbərom nə cekərkərre, əna mənjəna asan
wa way mə cəɗe iɗe aya awan. 3 Tə sənak
sa jəka Mbərom i təra anan ɗo ahay ɗo
ɗiɗek aya pa 'am anahan kəkəmaw nà,
tə sənak bay. Tə pəlay sə təra ɗo ɗiɗek
aya nà, tə cəveɗ si mer su way ɗəkɗek.
Matanan, tinen tə mbərzlak a wa way sa
nan à Mbərom. 4 Kwa pə ana Almasihu
sa nay ahay wa nà, məgala ana Tawrita kà
ndəvak coy. Natiya, kuwaya ɗowan a kà
ɗəfak apan nga cəna, Mbərom i təra anan
ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan.

Mbərom i tam anan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay fok

5 Musa a ja 'am pə cəveɗ sə təra ɗo ɗiɗek a
tə Tawrita nà, a wa: «Ɗo sə ɗəfan apan anà
'am ana Tawrita nà, i njaɗ sifa nə tə winen
awan.*» 6 Əna cəveɗ sə təra ɗo ɗiɗek a anga
sa ɗaf nga pə Mbərom nà, cara. Deftere
a Mbərom a wa: «Kâ sa ja bay: “Waya sa
ján à mburom anaw?†”» Kawa sa ja nà, i
ján saa ngaman anà Almasihu aday i dazay
anan nə wayaw? 7 «Kâ sa ja bay: “Waya
saa dazay à məke inde anaw?‡”» Kawa sa

‡ **9:25** Ca pə Hose'a 2.1-3. § **9:26** Ca pə Hose'a 2.25. * **9:28** Ca pə Esaaya 10.22-23. † **9:29** Ca pə Esaaya 1.9; Laataanooji 19.23-28 re. ‡ **9:33** Ca pə Esaaya 28.16. * **10:5** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.5. † **10:6** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.12. ‡ **10:7** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13.

ja nà, waya saa zləzlamay anan Almasihu
à məke wa pə cakay sə məsinde ahay wa
anaw? 8 Musa a ja nə kəkəma kutok anaw?
A wa: «'Am a Mbərom winen bəse tə iken!
Winen à 'am anak inde, à mivel anak inde
re.§» Wita nà, ləbara sa 'am a həna manay
apan mi ɗakay anan pə cəveɗ sa ɗaf nga pə
Mbərom ata kutok. 9 Ki mba apan sa ja pa
'am sə ɗo ahay fok, Yesu nà, winen Bahay
anak təte ɗaw? Kə təmahak aday kə ɗəfak
apan nga nà, Mbərom kà slabakak anan
ahay à məke wa ɗaw? Kak matanan nà,
ata ki tam coy kutok. 10 Bina kak kə ɗəfak
nga pə Yesu à mivel anak inde nà, ki njaɗ
sə təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom. Aday
kak ki ɗakay anan pa 'am sə ɗo ahay, Yesu
winen Ba Məduwen nà, Mbərom i tam iken
acəkan. 11 Anga Deftere a Mbərom a ja nà:
«Ɗo kà bənak alay à winen inde ite nà, i
jalay a bay.*» 12 Cəveɗ sa 'am ata nà, anga
ɗo ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga
ɗo su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla
atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nà,
winen Bahay sə ɗo ahay fok. A gan sumor
anà ɗo sa ɗaf nga pə sləmay anahan ahay
nà, fok. 13 Kawa ana Deftere a Mbərom a
sa ja kutok: «Kuwaya ɗowan a kà ɗəfak nga
pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.†»

Cəveɗ sə ɗakay anan ləbara mugom awan

14 Ti njaɗ sə həran nga anà Mbərom
a aday tə ɗəfak apan nga bay ata nà,
kəkəmaw? Kak aday kula tə slənek anan
ləbara a bay nà, ti njaɗ sa ɗaf apan nga
nə kəkəmaw? Aka aday kak ɗowan a
kà təkərek atan anan bay nà, ti sləne
kəkəmaw? 15 Kak ɗo ma slan a ibay nà,
waya saa təker 'am ata anaw? Kawa ana
Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəɓa kawa
saray su ɗo sə ɗakay anan ləbara mugom
ataya nə maw?‡» 16 Ənа saa təma anan
ləbara mugom ata nə ɗo ahay fok bay. Ɗo
maja'am a Mbərom Ezaya kà jak, a wa:
«Ba Məduwen, waya sa ɗaf nga pa 'am a
manay anaw?§» 17 Matanan, ɗo kà ɗəfak
nga ɗukwen, anga ɓa kà slənek ləbara ana
Yesu Almasihu. Aday ɗowan kà slənek
ləbara anahan ɗukwen, anga ɗo inde kà
təkərek anan anan.
18 Kak matanan cukutok nà, ni cəce aday:
Isəra'ila ahay nà, tə slənek anan ləbara
a anan itəbay kələɗaw? Tə slənek, bina
Deftere a Mbərom kà jak, a wa:
«Tə slənek dungo ana ɗo maslan uno ahay
pu kon pu kon fok.
'Am a tinen a kà dəzlek hus pə magaga sə
daliyugo.*»
19 Kak matanan asəna, ni cəce asa re,
Isəra'ila ahay tə sənak anan 'am ata biɗaw?
Mbərom kà mbəɗahak apan kurre tə dungo
a Musa, a wa:
«Ni slabak anan sərak a kwanay pu kon
kəriya awan.
Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mivel
pu kon a aday ɗo anahan aya ta san
awan bay ata awan.†»
20 Ezaya ɗukwen kà jəjarak bay, a wa:
«Mbərom a ja nà: “Sa njaɗ nen nà, ɗowan
aya aday tə pəlak nen bay ataya
awan.
Na kan zek ɗukwen, anà ɗowan aya aday
tə cəcihek nen a bay jiga ataya
awan.‡”»
21 Aday pə Isəra'ila ahay ite nà, Mbərom
a wa:
«Hway, nen apan ni ba sa kan alay anà ɗo
uno ahay.
Ənа ɗowan ataya nə tə ɗəfo apan bay,
ta ma nga sə vəze upo aɗəka.§»

11

Isəra'ila ahay ta gan ĭ zek wa anà Mbərom

1 Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek
aday: Kak matanan cukutok nà, a nan
sa ja nà, Mbərom kà larak anan Isəra'ila
ahay ɗaw? Matanan bay! Anga nen a ta
nga uno ɗukwen, nen Isəra'ila ahay. Nen
mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin,
zahav ana Ibərahima. 2 Mbərom kà larak
anan ɗo anahan Isəra'ila ahay bay, winen
a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənen
way ana Deftere a Mbərom sa ja pə Eliya
ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman
anà Mbərom anga Isəra'ila ahay, 3 a wa:

§ **10:8** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14. * **10:11** Ca pə Esaaya 28.16. † **10:13** Ca pə Yoo'el 3.5. ‡ **10:15** Ca pə Esaaya 52.7. § **10:16** Ca pə Esaaya 53.1. * **10:18** Ca pə Jabuura 19.5. † **10:19** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21. ‡ **10:20** Ca pə Esaaya 65.1. § **10:21** Ca pə Esaaya 65.2.

«Mbərom Fetek, ɗo anaya tə vəɗak anan ɗo maja'am anak ahay, tə mbəzlak anan man sə gəɗan dungo anà way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nen a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vaɗ nen a re.*» 4 Zek a Mbərom awan, a mbəɗahan apan nə kəkəmaw? A jan nà: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu ɗo uno ahay inde mbulo cuwɓe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anà Ba'al itəbay.†» 5 Hənа ata ɗukwen, matanan re. Mbərom kà lavak anan zek tu ɗo ahay inde mə walay aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan. 6 Kak Mbərom kà gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, ənа anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbərom sabay.

7 Ata hənа nə kəkəma kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nà, tə njaɗak anan fok bay! Sa njaɗ anan way ata cəna, ɗo a Mbərom sə walay à wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su ɗo a tinen aya tə kurak anan nga a tinen ahay. 8 Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja:

«Zek a Mbərom a sa ga aday tâ san awan bay.
Kà tacak atan anan iɗe,
kà dəngəzlak atan anan sləmay.
Hus biten tinen hwiya matanan.‡»

9 Dawuda ɗukwen a ja patan, a wa:

«Way sa pa sə azar uko a tinen ahay â təran atan kawa ɓalay sa mbazl anan way sə kiɓe ahay,
tâ slahay anan, aday Mbərom â kəta atan.
10 Mbərom â hurof atan, aday tâ canan iɗe kula sabay,
â ga atan alay aday mivel a tinen â ndəroɓ.§»

11 Matanan hənа, ni cəce way maza awan asa: Saray a sə dəcan anà Isəra'ila ahay ata nà, kà slahak anan à məndak fok acəkan kutok ɗaw? A'ay! Ənа anga ines a tinen, ɗo su kon azar aya tə njaɗak cəveɗ sa tam pə cakay ana Mbərom kutok. A ga anan matanan aday Isəra'ila ahay tâ ga sərak pu ɗo su kon aya azar ataya awan. 12 A alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nà, Mbərom kà gak anan lele anà ɗo su kon azar aya pə daliyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, ɗo azar aya ta njaɗ zlile à alay a Mbərom wa. Kak Mbərom kà gak anan lele anà ɗo azar aya anga Isəra'ila ahay sə ɗəfan apan sabay ata nà, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nà, sumor anahan i zalay re biɗaw?

Mbərom a tam anan ɗo su kon azar aya nə kəkəmaw?

13 Hənа ni jak ikwen anà kwanay ɗo su kon azar aya awan. Nə tərak ɗo maslan ana Mbərom pə cakay a kwanay ɗo su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata ɗukwen, mer su way lele cəveɗabay. 14 U no nà, ɗo su kon uno aya ɗukwen tâ cuno matanan, aday tâ ga pikwen sərak, anga aday Mbərom â tam wa ɗo a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite. 15 A alay ana Mbərom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məlmal anahan tu ɗo su kon aya azar a pə daliyugo fok kutok. Aday à alay azanan kà təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Ataslay mivel i ga inde, anga ɗo ma mac aya ti njaɗ sifa wiya awan.

16 Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbərom nà, pen a ma laɓ ata azar a fok ɗukwen ana Mbərom a re.* Kak tə varak anan anan slələy si sé ahay anà Mbərom nà, alay si sé ɗukwen anahan aya re. 17 Alay si sé zahav a azar aya tə gəɗak atan aday tâ tapak ayak uda alay si sé sə kiɓe à yime aya inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay ɗo su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan hənа nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə slələy si sé wa ata re. 18 Anga nan kutok, kâ sa kəɗiyen anan alay si sé mə kəkal ataya bay. Ki hərən anan nga ì zek kəriya nə angamaw? Kwanay aɗəka nà, alay si sé ahay ɗəkɗek, məgala ana alay si sé cəna, à slələy aya inde.

* **11:3** Ca pə 1 Laamiiɓe 19.10, 14. † **11:4** Ca pə 1 Laamiiɓe 19.18. ‡ **11:8** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 29.3; Esaaya 6.10. § **11:10** Ca pə Jabuura 69.23-24. * **11:16** Ca pə Limle 15.19-21.

Bina, məgala ana slәlay a nay à alay si sé wa aɗәka bay.
19 Izәne ɗo inde à wulen a kwanay i ja:
«Abay Mbәrom a a kәkal anan alay si sé
ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok
biɗaw!» 20 Acәkan, Mbәrom a patay atan
wa, anga aday i tapay uda iken! Әna
Mbәrom a patay atan anga tә ɗәfak apan
nga bay, aday a tapay uda iken ɗukwen,
anga kә ɗәfak apan nga kutok. Kâ hәran
nga anà zek aɗәka bay, jәjaran à Mbәrom
bugol. 21 Anga kak Mbәrom kà patak anan
Isәra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan
ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite
sabay, kak kә mbәsakak sa ɗaf apan nga
nà, na ɗaw? Iken aɗәka nә mә tapay a nә
atapay!
22 San anan kutok aday, Mbәrom nà,
winen ɗo sumor awan, әna winen zizœk
re. Winen zizœk tu ɗo mә slahay a pә
cәveɗ anahan wa ataya awan, әna pә iken
ite kutok nà, winen ɗo sumor awan, kak
iken apan ki pәrahan azar hwiya nà, na.
Kak matanan bay, i i patay iken a re.
23 Yahuda ataya ɗukwen nà, kak tә ɗәfak
apan nga maza ɗukwen, i ma atan pә
dәdazl a tinen kwakwa a re. Anga məgala
anahan nà, inde sә tapay atan maza awan.
24 Kwanay Yahuda ahay itәbay ataya nà,
kwanay kawa alay si sé sә kiɓe ataya kutok.
Tә gәɗay anan à kiɓe wa, ta naa tapay anan
pi sé sә agay ata awan. Kak Mbәrom a ga
way ma da 'am a kәtanan ata nà, i mba
apan sa ma anan Yahuda ahay à man a
tinen inde sabay kәlәɗaw, tinen aday nә
alay si sé ata ɗiɗek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pә cakay ana Mbәrom mba

25 Mәrak uno ahay, u no nà, sәnen
anan way a mi ɗer a anan lele, aday kâ
hәren anan nga anà zek ahay bay. Bina,
Isәra'ila ahay әngal a nan atan sa ɗaf nga pә
Mbәrom bay, anga mivel a tinen mә kuray
aya awan. Ti naa mbәɗa mba, әna ɗo su kon
azar aya Mbәrom sә walay atan ataya tâ
mbәɗa apan 'am fok aday. Ata Isәra'ila i ɗaf
nga pә Mbәrom kutok. 26 Natiya Mbәrom a
i tam anan zahav sә Isәra'ila ahay fok cite.
Mә vinde à Deftere inde, Mbәrom a wa:
«Ɗowan a saa tam anan ɗo ahay ata nà, i nay
ahay à Urәsalima wa.
I pәse anan huwan ana wan a Yakob ahay
fok.
27 Hәna anan nà, 'am uno sa ɓan tә tinen
à alay a ni pәsen atan anan ines a
tinen ahay ata awan.†»
28 Yahuda ahay tә tәra ɗo maniɗe ana
Mbәrom ahay, anga ta ngam sә tәma lәbara
mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay
ɗo su kon azar aya ata awan, ki mben
apan sa zla à bahay anahan inde. Aya әna,
Mbәrom kà walak atan i pәlay atan hwiya,
anga kà zlapak anan anà bije a tinen ahay.
29 Mbәrom kà ngamak anan anà ɗowan a
aday kà zlapak anan, i varan way nà, i tәra
nә hwiya kawa anahan ata awan. Mbәrom
a mbәɗahan anà 'am bay. 30 Kwanay ɗo su
kon a azar aya ata ɗukwen, à alay a inde
nà, kә ɗәfen anan ahay apan anà Mbәrom
a cara ɗaw? Әna hәna ki gen anan ì zek wa,
anga Yahuda ahay ɗukwen tә ɗәfak anan
apan bay. 31 A tәra tә tinen Yahuda ahay
ɗukwen matana re. Hәna ti ɗәfan apan anà
Mbәrom bay, aday Mbәrom kà gak ikwen
sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday,
tinen ti yam pә ines a tinen, aday tâ gan
ì zek wa anà Mbәrom ite. 32 Matanan,
Mbәrom kà varak anan cәveɗ anà kuwaya
anga aday â ɗәfan apan anà Mbәrom bay
ata way anahan. Ata aday ɗo ahay ti gan ì
zek wa ɗukwen, fok a tinen a kutok.

Mazlaɓ a Mbәrom

33 Tә ɗiɗem a, sumor a Mbәrom nà,
mәduwen awan. Asan way anahan kà
zalak ɗo ahay fok, aday a san way ahay
nә fok. Way anahan sә bayak ɗukwen,
ɗowan a san sә ɗakay anan tәtibay. Ɗowan
sә gәzlan alay anà cәveɗ anahan ibay fok
re. 34 Deftere a Mbәrom a ja nà:
«Sa san abayak nga ana Mbәrom a nә
wayaw?
Ɗowan inde saa tәkәren 'am a slәmay
ibay.‡»
35 «Waya sә varan way aday i tәran gudire à
Mbәrom anaw?§»
36 Sә ndakay anan way ahay fok nә
Mbәrom.
Way ahay fok à alay anahan inde,

† **11:27** Ca pә Esaaya 59.20-21. ‡ **11:34** Ca pә Esaaya 40.13. § **11:35** Ca pә Ayuba 41.3.

aday ti ga inde ɗukwen anga winen.
Ɗo ahay tâ varan mazlaɓ anà Mbərom pa sə
viyviya awan! Amen.

12

Anjahay ana ɗo si mer su way ana Mbərom

1 Mərak uno ahay, Mbərom kà gak uko
sumor nə bayak awan. Anga nan, nə cəce
pikwen wa həna kutok nà, viren anan
anan nga a kwanay anà Mbərom, kawa
way sə ɗo ahay sə varan anà Mbərom tə
sifa aya ata awan. Təren ɗo ma ga nga aya
anga Mbərom. Ata nà, i zlan à nga anà
Mbərom a kutok, aday ki həren anan nga tə
ɗiɗem awan. 2 Kî gen kawa ɗo sə daliyugo
ahay bay. Aɗəka bay, mbiken anan mivel a
kwanay anà Mbərom â mbəɗa anan, ta sə
varak ikwen abayak nga wiya aya awan.
Ata nà, ki sənen way ana Mbərom a sa gan
may ata kutok: way sərom aya awan, way
sa zlan à nga, aday way lele aya kutok.
3 Nen nà, Mbərom kà gak uno sumor, kə
tərak nen ɗo maslan anahan. Anga nan,
nen apan ni jak ikwen fok, na wa: Kâ həren
anan nga anà zek bay. Sənen aɗəka nà, nga
a kwanay aya awan. Cen pə məgala ana
Mbərom a sə varak ikwen ata awan aday.
Ki sənen kutok, kwanay pə cəveɗ a Mbərom
nə kəkəmaw.
4 Zek su ɗo nà, kərtek, əna hawal aya
inde apan ɗukwen bayak awan, kuwaya
ti mer su way anahan cara. 5 Tə mənuko
həna ɗukwen, matanan. Mənuko bayak
awan, əna mənuko zek kərtektəkke, anga
mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu,
aday mənuko fok mə japay aya pi zek re.
6 Mbərom kə varak uko məgala ahay nə
cara cara, kawa sa zlan à nga anà winen
awan. Natiya, kuwaya â ga anan mer su
way tə way ana Mbərom a sə varan ata
awan. Kak Mbərom a varak nə məgala
sə ma anan 'am anahan awan, ma anan
kawa anahan sə varak anan məgala ata
kutok. 7 Kak Mbərom a varak nə məgala
sa man zek anà ɗo ahay, man atan zek.
Kak Mbərom a varak məgala sə tətakan
anan way anà ɗo ahay, tətakan atan anan.
8 Kak Mbərom a varak nə məgala sə varan
gədan anà ɗo ahay, varan atan gədan. Kak
Mbərom a varak məgala sa varan way anà
ɗo mətawak aya awan, varan atan tə mivel
kərtek awan. Kak Mbərom a varak nə
məgala sə njahan pa 'am wa anà ɗo ahay,
njahan atan pa 'am wa tə mivel kərtek
awan. Kak Mbərom a varak məgala sa gan
sumor anà ɗo ahay nà, ga anan tə ataslay
mivel awan.
9 Pəlen ɗo a azar aya tə mivel kərtek
awan, aday tə təbəlem ɗəkɗek bay. Way
lelibay aya cəna, kâ ngəmen bay. Pəlen
nə way lele aya awan. 10 Pəlen zek ahay
à wulen a kwanay, kawa mərak sə pəlay
zek ahay ataya awan. Ɗəfen anan apan
anà ɗo a azar aya tə mivel kərtek awan.
11 Gen mer su way nə tə məgala si zek a
kwanay a təke. Kâ təren ɗo sə isew ahay
bay. Gen anan mer su way anà Bahay a
nuko Yesu nə tə mivel kərtek a re. 12 Ɗəfen
anan iɗe a kwanay zuhhwe nà, pə way
ana Mbərom saa varak uko ata tə ataslay
mivel awan. Səmen anan anà ɗəce ahay,
gen anan amboh anà Mbərom nə kwa siwa
siwa fok. 13 Gəzlen zlile a kwanay ahay
tu ɗo a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nà,
na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay
ahay.
14 Gen anan amboh a Mbərom aday â
ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo sə jugwar
pikwen wa 'am ahay ataya awan. Kâ saa
tahislen atan bay. 15 Tislen mivel tu ɗo sə
taslay mivel ahay. Yimen pi zek tu ɗo sa
yam ahay. 16 'Am â zlak ikwen pi zek tu ɗo
a kwanay ahay. Kâ həren anan nga anà zek
bay. Gen anan mer su way ahay nə fok lele,
kwa mer su way cəɗew aya awan. Kî cen pa
nga a kwanay kawa ɗo kəlire* aya bay.
17 Kak ɗowan a kà gak ikwen huwan nà,
kâ si men anan anan uda sikeɗ a bay. Pəlay
aɗəka nà, cəveɗ sa ga way lele aya aday
ɗo ahay ta san zle, way lele aya ata awan.
18 Ga məgala lele, aday kak cəveɗ inde nà,
njahay zay tə ɗo ahay fok. 19 Kwanay car
uno ahay, kî men anan anan uda sikeɗ anà
ɗowan bay. Mbəsiken anan Mbərom a â
sa ga patan mivel. Deftere a Mbərom a ja
nà: «Mbərom Fetek a wa: “Ama sikeɗ nà,
anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sə

* **12:16** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom. † **12:19** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

ɗo ahay nà, nen awan.†”» 20 Aɗəka nà, gen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak ɗo maniɗe anak, may a han apan nà, varan ɗaf. Kak sa gan nə jom, varan a'am â sa. Ka gak matanan kutok nà, i təra kawa kə halan slan sə uko pa nga, i yam pə ines anahan kutok.‡» 21 Kâ mbəsiken anan cəveɗ anà sədœk â mbasay pikwen bay, əna mbisen pə sədœk ta sa ga way lele aya awan aɗəka.

13

Dəfen anan apan anà bahay sə daliyugo ahay

1 Kuwaya â ɗəfan apan anà ngomna, anga ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay ataya fok, sə varan atan məgala ata nà, zek a Mbərom awan. Aday sa ɗaf atan ɗukwen, winen a re. 2 Matanan kutok, ɗowan a kà sədərek pə ngomna ɗukwen, a səder nə pi zek a Mbərom awan. Ata, ɗo matanan ata a ngəzahay pi zek nə sariya a Mbərom. 3 Aday ɗo sa ga way lele aya ite nà, ti jəjaran anà ɗo sə lavan atan nga ahay itəbay, si ɗo sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sə jəjaran anà ngomna bay ba? Ga nə way lele awan. Ata ngomna i hərak nga. 4 Matanan, anga winen ɗukwen, a ga nə mer su way a Mbərom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a ɗukwen, jəjaran, anga Mbərom a varan məgala ata nə kəriya bay re. Winen ɗo si mer su way a Mbərom anga sə ɗakan anan mivel a Mbərom sa ga anà ɗo ahay ta sa gan atan sariya pə way lelibay aya awan. 5 Anga nan, lele sə ɗəfan apan anà ngomna. Gen matanan anga kə sənen zle à mivel a kwanay a nà, wita cəveɗ lele awan, bina anga sa jəka tâ sa gak ikwen sariya bay ata aɗəka bay.

6 Aday ɗukwen, ka var jangal nà, anga nan re, bina Mbərom kà ɗəfak anan ɗo si mer su way ataya tâ ga anan lele. 7 Himen anan anan anà ɗowan ataya way a təɗe ki himen atan ataya awan. Viren jangal anà ɗo sə cakal aya awan. Viren anan anan dala sə duwan anà ɗo sə təma aya awan. Jəjiren anan anà ɗo a təɗe ki jəjiren atan ataya awan, aday ɗəfen anan apan anà ɗo a təɗe ki ɗəfen atan apan ataya re.

Pələn ɗo a azar aya anga sə ɗəfan apan anà Mbərom

8 Gudire ana ɗowan â ga inde pikwen ibay, si gudire kərtektəkke saa mbəɗek pikwen nà, na: gudire sə asan zek. Gudire ata nà, a ndav itəbay. Aday ɗo sa san ɗo nà, kà gak way ana Tawrita sa gan may ata fok. 9 Mbərom a jak uko nà: «Kâ ga mədigweɗ bay, kâ vaɗ nga su ɗo bay, kâ ga akar bay, kâ ga ubor pə way su ɗo bay.*» 'Am a anaya pi zek tə azar aya fok nə mə japay a nà, à 'am kərtek a inde, a wa: «Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.†» 10 Do sə pəlay anan ɗo sə cakay su doh anahan nà, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kə pəlak anan ɗo sə cakay su doh anak ahay nà, kə ɗəfak anan apan anà Tawrita fok kutok.

11 Gen matanan, anga kə sənen alay a anan ata zle, alay sə pəɗek pə ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbərom saa tam kwanay sə coy ata, winen bəse. Winen dəren kawa à alay a mənuko sə ɗəfay ahay nga pə Yesu ata sabay. 12 Luvon winen apan i ndav, iɗe winen apan i cəɗe. Dâ ga way a mənuko sa taa ga sə luvon ataya sabay. Ruko way sə alay a mənuko ahay saa vaɗ anan zek tə way lelibay ataya si pec kutok. 13 Zluko tə cəveɗ lele aya kawa ɗo sa bar si pec ahay ata awan. Dâ vaway nga tə mahay bay, ɗâ mbəsakan zek anà agəsle lelibay aya bay, tə cəveɗ a wura wura ɗukwen ɗâ ján uho bay re, ɗâ təre bay, aday ɗâ ga ubor pə way sə ɗo azar aya bay. 14 Mbəsiken anan cəveɗ anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu â tərak ikwen way sə alay a kwanay awan. Kâ bayiken pə way sə ubor si zek a kwanay ahay sabay.

14

Kî men anan anan mungok anà zek ahay bay

1 Təmihen anan ɗo bəle a pə cəveɗ sə pərahan azar anà Yesu ataya awan, mənjəna kwanay sə təre tə winen pə way anahan sə bayak à mivel anahan inde ata awan. 2 Do azar aya ti bayak, way sa pa

‡ **12:20** Ca pə Balndi 25.21-22. * **13:9** Ca pə Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21. † **13:9** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna ɗo aday winen bəle a pə cəveɗ a Mbərom ata nà, i rac sluweɗ itəbay. 3 Ɗowan a sa rac way so ata â sa kəɗey anan ɗowan a sa rac sluweɗ itəbay ata bay. Aday ɗowan sa rac sluweɗ itəbay ata ɗukwen, â sa man anan mungok anà ɗowan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kà təmahak anan mərak ata re. 4 Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anà ɓile su ɗo hinen ata nà, kəkəmaw? Kà gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kà gak way lele ɗukwen, saa ngəran ɗukwen, bahay anahan ata re. Tə ɗiɗem a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga təte, i tavay nə njənjan.

5 Azar su ɗo a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday ɗo ahay inde tə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya â san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivel inde ata awan. 6 Kak ɗowan a kà zalak anan luvon hinen pə luvon a azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anà Bahay a nuko. Ɗo sa pa way so, a nan ɗukwen sə həran nga anà Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata ɗo sa pa way azar aya itəbay ata ɗukwen, a nan sə həran anan nga anà Bahay a nuko re, aday a ngəran ɗukwen anà Mbərom a re.

7 Ɗowan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anà zek anahan təte pə daliyugo ɗukwen ibay. Aday ɗowan sa mac anga nga anahan a ɗukwen ibay re. 8 Kak mənuko tə sifa aya nà, wita anga aday ɗâ ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak ɗə məcak, ɗa mac anga sa ga ɗukwen mer su way anahan a re. Matanan, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya awan, kwa â ga nə ɗə məcak, mənuko ɗo si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. 9 Anga Yesu Almasihu nə kà məcak, kà slabakak ahay à məke wa, aday â təra bahay su ɗo tə sifa aya awan, aday winen bahay su ɗo ma mac aya re.

10 Aday iken, ka gan sariya anà ɗo sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kəɗey anan nà, angamaw? Mənuko a fok, ɗi zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, ɗo saa gak uko sariya ata awan. 11 Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə ɗiɗek awan, kuwaya fok i nay ahay sa
naa dukwo gərmec ù vo.
Kuwaya i ja ta 'am anahan awan, nen nə
Mbərom acəkan.*»

12 Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i ɗakay anan way anahan sa ga həna ata tə alay anahan awan.

Kâ fakay anan mərak anak ĭ ines inde bay

13 Kak matanan cukutok nà, ɗâ mbəɗek sa gan sariya anà mərak a mənuko ahay sabay. Aɗəka bay, kâ si gen way aday i fakay anan mərak ahay ĭ ines inde ata bay. 14 Bina manay mə japay aya tə Bahay a mənuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mənjaɗak a ta nga anahan a nà, ibay. Əna ɗowan a kà bayakak awan a inde nə tə mənjaɗak a kəma, â sa pa bay, anga pə winen nà, a ga mənjaɗak acəkan. 15 Kak kə nəsek anan mivel anà mərak anak ahay tə way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nə kə pəlay anan bay. Almasihu kà məcak anga mərak ata awan. Way sa pa anak â sa lize anan bay. 16 A ga apak nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kak ka san zle ɗo ahay ti i jak nə lelibay kəma, kâ pa bay, aday ɗo ahay tâ ja apak way lelibay a sabay. 17 'Am sə bahay a Mbərom nà, kà jak awan pə way anak sa pa ata bay. Kwa pə way anak sa sa ata ɗukwen, kà jak awan bay re. Bahay a Mbərom nà, way ana Apasay Cəncan a sa ga à mənuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varak uko zay sə njahay pə kərtek awan, aday i varak uko ataslay mivel. 18 Ɗowan a winen apan i gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, i zlan à nga anà Mbərom kutok, aday ɗo ahay ti ɗəfan apan anà ɗo matanan ata awan.

19 Anga nan, guko məgala sa ga way sə ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà ɗo ahay sa har à 'am a Mbərom inde ataya re. 20 Kâ nes anan mer su way a Mbərom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mənjaɗak a bay. Əna, kak mərak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cəna, mbəsak sa pa way ata awan. 21 Way lele cəna, kâ sa ga way sə fakay anan mərak ahay ĭ ines inde ataya bay, kwa â ga nə sa rac sluweɗ, kwa â ga

* **14:11** Ca pə Esaaya 45.23.

nə sa sa mahay, kwa â ga nə sa ga ma ma fok. 22 Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kâ jan anan anà ɗowan bay, si kwanay tə Mbərom a ɗəkɗek. Ɗo sa ga way tə ajalay nga a cuwcew bay ata cəna, i taslay mivel. 23 Aya əna, ɗo sə vəɗan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan i ga ines, anga kà ɗəfak anan mivel anahan pə way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbərom nà, ɗowan a kà gak way aday a san sa jəka lelibay kabay lele ɗukwen a san bay cəna, kà gak ines.

15

Ga way sa zlan à nga anà ɗo a azar aya awan

1 Mənuko ɗo məgala aya pə cəveɗ a Mbərom ata, muko anan zek anà ɗo bəle aya awan. Dâ ga way sa zlak uko à nga à nuko vərre a bay. 2 Mənuko fok, guko way sa zlan à nga anà mərak a mənuko ahay, anga aday ɗâ man atan zek sa har pa 'am ana Mbərom. 3 Yesu Almasihu a ta nga anahan a ɗukwen kà pəlak way sa zlan à nga a bay re. Aɗəka bay, a təra nə kawa mə vinde apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa: «Ɗo ahay tə gənahak nà, anakiken Mbərom, əna 'am a tinen ata a njaɗ nə nen awan.*» 4 Way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ata fok, tə vinde anan anga aday way a mə vinde ata â ɗakak uko anan way, aday anga ɗâ ɗəfan iɗe anà way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya awan. Ata ɗi ɗəma way ahay lele kawa ana Deftere sə varak uko anan məgala ata awan. 5 Mbərom Bahay sə varan məgala anà ɗo ahay sə ɗəma way ata, â təra anan abayak nga a kwanay kərtek, aday kǐ gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. 6 Ata kwanay a fok ki njiɗen sə həran nga anà Mbərom, Bəbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tə cəveɗ kərtek awan. 'Am a kwanay ɗukwen kərtek awan.

Ɗo su kon azar aya tâ həran nga anà Mbərom

7 Matanan, təmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sə təma kwanay ata re, aday ɗo ahay tâ həran nga anà Mbərom. 8 Na jak ikwen nà, Almasihu Yesu kà tərak ɗo si mer su way ana Yahuda ahay, anga sə ɗakan atan anan nà, Mbərom winen ɗo sə ɗiɗek, aday way anahan sə zlapan anan anà bije a manay ahay fok ata ti təra. 9 Aday ata, ɗo su kon azar aya ata ti həran nga anà Mbərom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A təra kawa Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hərak nga, Mbərom uno, à
wulen su ɗo aday tinen Yahuda ahay
bay ataya awan,
ni zambaɗ iken tə ara ahay.†»

10 'Am a Mbərom a ja asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya awan,
tislen mivel pə kərtek a tu ɗo a Mbərom
ahay.‡»

11 A man hinen asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya fok,
həren anan nga anà Mbərom Fetek.
Kwanay ɗo su kon ahay fok,
zambiɗen anan.§»

12 Ezaya kà jak re, a wa:

«Ɗo sə slala ana Yisa i nay ahay saa təra
bahay su ɗo su kon a azar aya awan.
Tinen ti ɗəfan iɗe aday â tam atan.*»

13 Mbərom, ɗo sə varan məgala anà ɗo ahay sə ɗəfan iɗe ata, â varak ikwen ataslay mivel, â varak ikwen zay, anga kə ɗəfen nga pə winen awan. Natiya ki ɗəfen anan iɗe bayak a tə məgala sə Apasay Cəncan awan.

Mer su way ana Pol

14 Mərak uno ahay, nen a ta nga uno ɗukwen, na san zle, kwanay nə ɗo lele aya awan, kə sənen ɗiɗek zle, aday ki mben apan sə tətakan anan way anà zek a kwanay ahay coy. 15 Əna, nə vindek ikwen ayak tə gədan a pə way azar aya nà, anga u no kâ mbəɗəken anan way a anaya à nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbərom a kà gak uno sumor anahan 16 sa ɗaf nen ɗo si mer su way ana Almasihu Yesu awan, à wulen su ɗo su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni ɗakan atan anan ləbara mugom a sa nay pə cakay a Mbərom wa ata nà, nə tərak kawa

* **15:3** Ca pə Jabuura 69.10. † **15:9** Ca pə 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50. ‡ **15:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § **15:11** Ca pə Jabuura 117.1. * **15:12** Ca pə Esaaya 11.10.

ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom. Anga kak tə ɗəfak apan nga nà, ata ti təra kawa way mə varan aya, Apasay Cəncan a sa gan nga cara aday â zlan à nga anà Mbərom ata awan.

17 Natiya kutok, ni taslay mivel ti mer su way ana Mbərom sə vuro anga ajapay a manay tə Almasihu Yesu ata awan. 18 Ni ja 'am sə awan maza kula bay. Ni ja nà, pə way ana Almasihu a sa ga ti nen ata ɗəkɗek. Anga kà varak uno məgala sə bənan alay anà ɗo su kon aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya pə cakay ana Mbərom, aday tâ ɗəfan apan. A ga matanan ata nà, ta 'am uno sa ja ataya, aday tə way uno sa ga ataya, 19 aday tə masuwayan ahay cara cara, aday tə məgala ana Apasay anahan re. Nə ɗakak anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anà ɗo ahay, nə dazlan ahay kwa à Urəsalima wa, hus nə dəzle anan à Iliriya. 20 U zlo à nga sə ɗakay anan ləbara mugom a à man aya aday ɗo ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su ɗo hinen bay. 21 U no aɗəka nà, â təra kawa winen mə vinde a à Deftere a Mbərom inde ata awan:

«Ɗowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan.
Aday ɗowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok.†»

A nan anà Pol sa zla à Ruma

22 Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njaɗ cəveɗ a bay. 23 Kà gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay iɗe, əna mer su way uno kà mbəsakak uno cəveɗ bay. Həna mer su way uno à man a anan kà ndəvak kutok. 24 Natiya, à alay a ni i zla à Espaniya ata nà, ni njahay àga kwanay mənjœk, anga aday kî tislen uno mivel aday kî men uno zek tə cəveɗ sə dəzle à man ata awan.

25 Əna həna ni zla à Urəsalima aday ni i man zek anà ɗo a Yesu ahay à man ata awan, 26 anga ɗo a Yesu ahay à Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sə cakal way anga sa man zek anà ɗo mətawak aya à wulen su ɗo a Yesu ahay à Urəsalima. 27 Tə bayak sə cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday təɗe sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anà ɗo su kon azar aya sa njaɗ anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə ɗo su kon a azar aya tâ man zek anà Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. 28 Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy nà, ni i zla à Espaniya tə àga kwanay. 29 Na san zle re, na sak a zlak ayak àga kwanay nà, Yesu Almasihu i gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay iɗe ata awan.

30 Mərak uno ahay, kwanay kə ɗəfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kà varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh à Mbərom tə mivel kərtek a anga nen, aday û mo zek. 31 Gen amboh, anga aday ɗo sə Yahudiya ahay aday tə ɗəfak nga pə Yesu bay ataya tâ bəno mbiyeɗ bay ite. Gen amboh ɗukwen, aday way uno saa zla anan à Urəsalima ata â zlan à nga anà ɗo a Yesu ahay à man ata awan. 32 Natiya, kak Mbərom kà pəlak nà, ni zlak ayak àga kwanay nen mə taslay mivel awan. Ata ni njaɗ sə taslay mivel pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

33 Mbərom, ɗo sa taa var zay ata, â gak ikwen nga. Amen!

16

Pol a jan 'am anà Ruma ahay

1 U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fœbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom à Kenkeriya à wulen su ɗo a Yesu ahay. 2 Kà zlak ayak àga kwanay cəna, təmihen anan tə mivel kərtek a lele, anga winen ɗo ana Bahay a mənuko. Təmihen anan kawa abay təɗe ɗo a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kà mak anan zek anà ɗo ahay bayak a, kwa ì nen a ɗukwen, kà mak uno zek a re.

3 Jen anan 'am anà atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. 4 Â alay a inde abay ni mac coy nà, su mo

† **15:21** Ca pə Esaaya 52.15.

zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga nen ɗukwen, tə lavak anan zek coy. Saa ngəran atan nə nen ɗəkɗek bay. Ɗo a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngəran atan re. 5 Na jak anan 'am anà ɗo a Yesu ahay sə halay nga àga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anà Epaynet, car uno ɗiɗek awan. Winen ɗo sa lah sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. 6 Na jak anan ayak 'am anà Mariyama, winen ɗukwen kà gak mer su way bayak a anga kwanay.

7 Na jak anan ayak 'am anà ɗo sə àga nen ahay, atə Andərenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nə jiga awan, tinen ɗo tə mazlaɓ aya bayak a à wulen su ɗo maslan ahay, aday tə luho sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu aɗəka, bina nə lahan atan bay.

8 Na jak anan ayak 'am anà Ampəliyatus, car uno awan, manay à alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

9 Na jak anan ayak 'am anà Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kərtek awan.

Na jak anan ayak 'am anà Sətakis, car uno ɗiɗek awan.

10 Na jak anan ayak 'am anà Apeles, winen ɗukwen kà gak ɗəce anga Yesu Almasihu aday kà səmak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anà ɗo sə àga Aristobul ahay re.

11 Na jak anan ayak 'am anà ɗo uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anà ɗo a Bahay a mənuko Yesu ahay àga Narsis.

12 Na jak anan ayak 'am anà Tirofen tə Tiropas, ɗo sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anà Persis, mazar uno ɗiɗek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

13 Na jak anan ayak 'am anà Rufus, ɗo lele pə cəveɗ sə pərahan azar anà Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anà may anahan, kà gak uno nga kawa nen wan si zek anahan ɗiɗek awan.

14 Na jak anan ayak 'am anà Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday ɗo a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

15 Na jak anan ayak 'am anà Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anà Olimpas aday anà ɗo a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

16 Jen anan 'am ǐ zek ahay lele. Ɗo sə egliz ana Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

17 Mərak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anà ɗo sa ngam way a kwanay mə tətak aya bay ataya awan. Tinen apan ti gəzla anan ɗo ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anà ɗo ahay pə cəveɗ lele aya wa. Kâ njihen pə cakay a tinen bay. 18 Zahav su ɗo ataya nà, ta ga nə mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan à nga vərre. Tinen apan ti ran mindel anà ɗo ahay nə ta 'am. Natiya, tə njəkan uda anà ɗo ma san way a bay ataya awan. 19 Kwanay ite nà, ɗo ahay fok ta san zle, kə ɗəfen anan apan anà Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivel tə kwanay bayak a re. U no nà, təren ɗo sa san sa ga mer su way lele aya ɗəkɗek, mənjəna sə japay anan tə huwan. 20 I njahay bayak a sabay, Mbərom, Bahay sə zay, i varak ikwen məgala sə mbasay pə Fakalaw, ki jənen apan bəse coy. Bahay a nuko Yesu â gak ikwen sumor anahan.

21 Timote, ɗowan a sa ga mer su way maya ti nen ata kà jak ikwen ayak 'am. Ɗo uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atə Lukiyus tə Yason tatə Sosipater. 22 Nen Tertiyus, ɗo sə vinde ɗerewel ana Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen ɗo ana Bahay a nuko Yesu. 23 Gayus kà jak ikwen ayak 'am. Nə njahay nà, àga winen, aday ɗo a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh àga winen. Erastus, ɗo sa ban dala sə wulen su doh a anan ata, tə Kawartus, mərak a mənuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[24 Bahay a mənuko Yesu â gak ikwen sumor à kwanay a fok. Amen.]

Pol a həran nga anà Mbərom

25 Zambaɗuko anan sləmay a Mbərom! I mba apan sə varak ikwen məgala sə njahay mə ngazlay saray aya à cəveɗ anahan inde, kawa ana ləbara mugom a nen sə ɗakak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata nà,

Mbərom kà ɗərek anan ləbara mugom ata
awan. 26 Ənа həna winen a kà kak anan
ahay uho, aday ɗo ahay tə wazay nə way
ana ɗo maja'am a Mbərom ataya sə vinde
pə Almasihu ata awan. A ga matanan, anga
aday ɗo su kon ahay fok tâ ɗaf apan nga,
tâ ɗəfan apan kutok. 27 Həruko anan nga
à Mbərom pa sə viyviya awan! Asan way
anahan nə a zalay way ahay fok. Həruko
anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

Ɗerewel **ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Korintu ahay mama'am awan**

Aɗakay way pə deftere a anan

A alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh məduwen awan. A man ata nà, Pol kà wazak anan ləbara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà ɗo su kon azar aya re. Pə dəɓa anahan a wa kutok, Pol a slәne nà, 'am aya inde tə slabakak à wulen sə ɗo a Yesu ahay cara cara bayak awan. Ɗo ahay tə gəzlak zek ahay jəɓan jəɓan, 'am sə gəɓa zek ahay so, anjahay səkəffe inde à man sə slәne wazo ibay, apa ɗaf cəncan a kà tərak way sa ga anan azay, tə sənak sa ga anan mer su way tə məgala ana Apasay Cəncan a sa var ataya bay, aday tə sənak 'am sə aslabakay ana ɗo ma mac aya à məke wa bay. Natiya kutok, Pol a mbəɗahan atan ayak pə way ataya fok, ta sə ɗakan atan anan asan zek a Mbərom anga ɗo ahay.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am ahay *(1.1-9)*
Atəra zek kərtek tə dədom ana Yesu məzlәlngaɗ awan *(1.10 - 2.16)*
Agan nga anà atətak way ana ɗo maslan a Yesu ahay *(3.1 - 4.21)*
'Am sə gəɓa zek ahay *(5.1 - 7.40)*
Ahəran nga à Mbərom, bina anà pəra ahay bay *(8.1 - 11.1)*
Məgala ana Apasay Cəncan aya awan *(11.2 - 14.40)*
Yesu kà mbasak pə amac *(15.1-58)*
Andav sa 'am ahay *(16.1-24)*

Pol a jan ayak 'am anà ɗo sə Korintu ahay

1 Sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à nga à Mbərom sə ngumo aday nâ təra ɗo maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tə Sostenes, winen ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu kawa mənuko a re. 2 Mə vindek ikwen ayak anà kwanay ɗo a Yesu ahay à wulen su doh sə Korintu. Kə təren ɗo a Mbərom ahay anga Yesu Almasihu. Mbərom a ngamak ikwen nà, anga aday kâ təren ɗo mə japay aya tə winen awan. Kà ngamak anan anà ɗo sə dukwen gərmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tâ təra ɗo mə japay aya tə winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mənuko a fok. 3 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor, aday tâ varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom anga ɗo sə Korintu ahay

4 Hwiya nə ngəran anà Mbərom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sə japay kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. 5 Anga Mbərom ɗo sə japay kwanay tə Yesu Almasihu ata nà, kà varak ikwen məgala ahay cara cara. Kà tərak kwanay ɗo sa san way ahay, aday kà varak ikwen məgala sə ɗakay anan 'am anahan anà ɗo ahay coy. 6 Kə njiɗen anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sə ɗakak ikwen anan ləbara a Yesu Almasihu ata ɗukwen nà, kə təmihen a nə tə ɗiɗek a à mivel a kwanay inde. 7 Anga nan kutok, kwanay ɗo sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kə njiɗen anan məgala ahay fok coy. Awan a inde a kəcak ikwen nà, inde sabay. 8 Mbərom ɗukwen i təra kwanay ɗo njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday ɗowan â sa njaɗ pikwen alay sa 'am sə slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. 9 Matanan, kâ jəjiren awan bay, anga Mbərom a sə ngamak ikwen aday sə japay kwanay tə wan anahan Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nə ɗo ɗiɗek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su ɗo a Yesu ahay

10 Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tə slәmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am â zlak ikwen pi zek, aday kâ gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Təren ɗo mə japay aya awan, mivel a kwanay â ga nə kərtek aday abayak nga a kwanay ahay ɗukwen â ga nə kərtek a re. 11 Bina ɓa ɗo ahay inde ta nak ahay àga Kuluwe wa pə cakay uno, tə ɗakak uno anan atəre inde

à wulen a kwanay. 12 U no sa ja nà, azar
su ɗo a kwanay aya ta wa: «Manay nà, ɗo
ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay
ɗukwen ɗo ana Apolos ahay.» Azar su ɗo
əngal aya asa ta wa: «Manay nà, ɗo ana
Piyer ahay.» Aday azar su ɗo aya ite kutok
ta wa: «Manay nà, ɗo ana Almasihu ahay.»
13 Ki jen matanan ata nà, ɓa Almasihu a nà,
kà gəzlak anan zek anahan a ɗaw? Kabay
kwanay kə jilen nə tə darak ayak pə dədom
mə zlələngaɗ a anga kwanay nà, nen Pol a
ɗaw? Kabay ki gen baptisma nà, tə sləmay
uno, nen Pol a ite ɗaw?
14 Nə ngəran anà Mbərom tətibay aɗəka,
anga nen na gak anan baptisma anà ɗowan
bay, əna si atə Kərispus tə Gayus ɗəkɗek.
15 Natiya ɗowan inde i mba apan sa jəka
a ga baptisma nə tə sləmay uno nen Pol
nà, ibay. 16 Ayaw, cəkəbay nə mbəɗəkek
anan à nga wa aɗəka re, ɓa na gak anan
baptisma anà Sitifanas, winen tu ɗo su doh
anahan ahay re. Pə dəɓa anahan a wa, na
gak anan baptisma anà ɗowan a inde nà,
na san sabay. 17 Bina, Almasihu a slan nen
aday nà, saa gan baptisma anà ɗo ahay bay,
əna saa ɗakay anan ləbara mugom a anà
ɗo ahay. Nen apan ni ɗakay anan ləbara
sa 'am anahan ata, əna tə asan way kawa
su ɗo zənzen a sə bayak apan ata bay. Na
ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu
Almasihu a pə dədom mə zlələngaɗ ata â tərа
awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tə asan way su ɗo zənzen awan

18 Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə
dədom mə zlələngaɗ ata nà, ɗo saa lize ahay
ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya
awan. Əna pə mənuko ɗo saa tam ahay ite
nà, ɗa san zle wita nə məgala a Mbərom a
way anahan. 19 Ɗa san way ata zle nà, anga
ɓa Mbərom kà jak à Deftere inde, a wa:
«Ni lize anan kəlire su ɗo kəlire aya awan,
aday ni jəjay anan asan way su ɗo ma
san way aya fok.*»
20 Natiya kutok, kak Mbərom a kà jak
matanan cukutok nà, ɗo a kəlire ataya ti
ga inde asa ɗaw? Kabay miter sə Tawrita
ahay nà, ti ga inde ɗaw? Kabay ɗo sa san
sa vaɗ awiyaway ahay nà, tinen ti ga inde
ɗaw? Asan way a tinen ata i man atan zek
pə awan bay jiga awan. Mbərom kà tərak
anan asan way a tinen ata way sə mindel
kəriya awan.
21 Matanan ɗo sə daliyugo ahay, tə asan
way a tinen ata, tə canak anan anà way a
Mbərom sə ndakay tə kəlire† anahan awan,
əna tə sənak wa Mbərom a bay hwiya.
Anga nan kutok, Mbərom a tə alay ana-
han a kà varak anan cəveɗ sa tam anà ɗo
sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay
anan ata awan. Əna cəkəbay, ɗo ahay ta
ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel
aɗəka. 22 Yahuda ahay ite nà, ta gan may
aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà
masuwayan aday. Gərek ahay ite, a nan
atan ti saa təma nà, si ti san tə kəlire sa
nga a tinen a aday. 23 Aya əna mənuko ɗə
ɗakay anan nà, Yesu Almasihu nə tə darak
anan pə dədom mə zlələngaɗ awan. Ata pə
Yahuda ahay nà, wita way sə bənan atan
mbiyeɗ. Pu ɗo sə pəra ahay ite, wita nà, ɗa
ja nə 'am sə mindel kəriya awan. 24 Əna pə
mənuko ɗo a Mbərom mə ngamay aya kwa
â ga nə à wulen sə Yahuda ahay wa, kabay
à wulen su ɗo sə pəra ahay wa nà, ɗa san
zle, Yesu Almasihu nà, winen məgala ana
Mbərom tə kəlire anahan a təke fok. 25 Way
a Mbərom sa ga nà, kawa way sə mindel
kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay
asan way su ɗo zənzen awan. Way anahan
sa ga nə kawa way bəle awan, aday cəkəbay
way ata a zalan məgala à nga wa anà ɗo
ahay bugol.
26 Matanan, mərak uno ahay, ənga
bayiken pi zek a kwanay a mə ngamay
ataya aday. Pu ɗo sə daliyugo ahay nà, ɗo
kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay,
ɗo tə məgala aya ɗukwen inde à wulen a
kwanay gem ibay, aday ɗo sə ngəlaw ahay
ɗukwen nà, inde à wulen a kwanay gem
ibay re. 27 Əna Mbərom a walay aɗəka nà,
ɗo mindel aya awan, anga aday ti pəkan
waray ĭ iɗe anà ɗo sa jəka tinen nə ta san
way zle ataya awan. Aday Mbərom a
walay ɗo bəle aya awan, anga aday ti pəkan
waray ĭ iɗe anà ɗo sa jəka tinen məgala
aya ata awan. 28 Aday a walay ɗo kəriya

* **1:19** Ca pə Esaaya 29.14. † **1:21** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

aya awan, tu ɗo aday ɗo ahay tə kəɗey atan ataya awan, aday tu ɗo demdemem aya pə daliyugo wa. A ga matanan nà, anga aday sə lize anan ɗo sə mazlaɓ ahay pə daliyugo a anan wa. 29 Matanan kutok, ɗowan i mba apan sə həran nga anà zek pa 'am anahan bay. 30 Sə japay mənuko tə Yesu Almasihu nà, zek a Mbərom awan. Matanan həna Mbərom a təra anan Yesu Almasihu nà, dədazl sə asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nà, tə Yesu Almasihu ata kutok, ɗə tərak ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan aday ɗə tərak ɗo anahan ahay ma tam aya ì ines wa tə alay anahan. 31 Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak ɗowan a inde a nan sa ga ti zek nà, â ga ti zek aɗəka nà, ti mer su way a Mbərom sa ga.‡»

2

Wazo ana Pol à Korintu

1 Mərak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak àga kwanay kurre sə ɗakak ikwen anan way a Mbərom mi ɗer aya ata nà, nə ɗakak ikwen anan nə tə cəveɗ sa 'am ma da 'am aya bay. Aday ɗukwen, nə ɗakak ikwen anan nə tə cəveɗ sə asan way su ɗo sə daliyugo ahay bay re asanaw? 2 Anga, na zlak ayak àga kwanay nà, na gan may nâ san kərtek nà, Yesu Almasihu, aday winen mə daray a pə dədom mə zlə̀lngaɗ ata awan. 3 A alay a nen àga kwanay ata nà, nen bəle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. 4 Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nà, na vak ikwen nga tə asan way sə ɗo ahay bay. Ənа məgala ana Apasay a Mbərom a ɗakak ikwen anan nà, 'am uno sa jak ikwen ata nə 'am ɗiɗek aya awan. 5 Anga nan kutok, kə ɗəfen nga pə Mbərom nà, anga asan way su ɗo zənzen a bay, ənа tə məgala a Mbərom.

Asan way su ɗo zənzen a tə kəlire a Mbərom

6 Anà ɗo ma san nga aya à cəveɗ sa ɗaf nga pə Mbərom ata nà, mə ɗakan atan anan ayak nə kəlire sə asan way ɗiɗek awan. Kəlire ata nà, mbala ana ɗo sə daliyugo ahay bay, kabay mbala ana ɗo məduwen aya sə lavan nga anà ɗo ahay ataya bay re. Ɗo sa san way ataya nà, ti i lize anan pi zek azanan. 7 Ənа kəlire mbala manay sə ɗakak ikwen anan ata nà, winen nə kəlire mbala a Mbərom awan. Wita nà, abay winen mi ɗer awan kwakwa. Kwa daliyugo ɗukwen mə ndakay a fan bay, Mbərom a lavay anan zek tə kəlire anahan, anga aday sa tam mənuko à mazlaɓ anahan inde. 8 A wulen su ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay pə daliyugo ataya nà, ɗowan inde kwa kərtek sa san way ata nà, ibay. Abay tâ san aka nà, tiya ti darak anan ayak Bahay sə mazlaɓ pə dədom mə zlə̀lngaɗ ata bay. 9 Way ata nà, a təra kawa mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula ɗowan kà canak anan bay,
kula ɗowan kà slənek bay,
aday kula ɗowan kà bayakak apan à mivel inde bay ata nà,
Mbərom a lavan anan zek tə way ata anà ɗo sə pəlay anan ahay.*»

10 Aya mənuko nà, Mbərom a kak uko anan ahay way a mi ɗer ataya tə məgala sə Apasay anahan. Apasay anahan ata nà, a zəzor anan way ahay fok, kwa abay â ga nà, way mi ɗer aya à mivel a Mbərom a inde təkeɗe ɗukwen, a san zle hwiya re. 11 Natiya, ɗo zənzen a nà, sa san way sə mivel anahan a aday nà, si apasay si zek anahan awan. Matana re, ɗowan sa mba apan sa san way sə mivel a Mbərom nà, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re. 12 Mənuko nà, Apasay a à mənuko inde ata nà, mbala a Mbərom a way anahan, bina apasay sə daliyugo a anan bay. Anga nan, ɗa mba apan sa san sumor a Mbərom ma gak uko aya fok ata awan. 13 Anga nan kutok, manay apan mi ɗakay a way anà ɗo ahay nà, sə pəkan umo 'am nà, Apasay a Mbərom awan, bina asan way sə daliyugo bay. Natiya mə tətakan anan ɗiɗek sə way mbala Apasay a Mbərom ata anà ɗo aday Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen inde ataya awan.

14 Natiya awan, ɗowan a aday kà njaɗak Apasay a Mbərom à mivel anahan inde bay cəna, i mba apan sə təma way ana Apasay a Mbərom sə varan anà ɗo ahay ataya bay. Bina winen a ca apan aday nə kawa way sə mindel kəriya aya awan. I slə̀ne bay,

‡ **1:31** Ca pə Yeremiya 9.22-23. * **2:9** Ca pə Esaaya 64.3.

anga sa man zek anà ɗo ahay aday sə sləne way ataya nà, Apasay a Mbərom awan. 15 Ənа ɗo aday Apasay a Mbərom inde à mivel anahan inde ata nà, a mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Ənа zek anahan a kutok nà, ɗowan a mba apan sa san 'am anahan a bay. 16 Anga Deftere a Mbərom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw? Ɗowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.†» Aya, manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivel a manay, aday mə bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sə bayak ata awan.

3

Ɗo si mer su way ana Mbərom ahay

1 Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak àga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà ɗo ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak aɗəka nà, kawa ɗo sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə təren ɗo sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. 2 Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata ɗukwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.* Aday kwa abay â ga nə həna biten təkeɗe ɗukwen, ki mben apan fan bay re, 3 anga kwanay hwiya kawa ɗo sə daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sərak ahay pi zek, aday atəre ɗukwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa ɗo sə daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su ɗo sə daliyugo aya kutok biɗaw? 4 Kak aday azar su ɗo a kwanay aya ta wa: «Manay nà, ɗo ana Pol ahay» aday ɗo hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, ɗo ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay ɗo sə daliyugo aya sabay kutok ɗaw?

5 Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw? Manay nà, ɗo si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nə mer su way sə ɗakak ikwen anan ləbara ana Yesu Almasihu anga aday kâ ɗəfen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nə mer su way mbala ana Mbərom a sə ngaman umo apan sa ga ata awan. 6 Manay ma ga nà, kawa ɗo sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sə lahak ayak sə ɗakak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nə tərak kawa ɗo sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom àga kwanay kawa ɗo sə pəkan a'am anà zahav sə way a ma casl ata awan. Ənа sa har anan zahav sə way ata nà, zek a Mbərom awan. 7 Matana kutok, ɗo sa casl way tu ɗo sə pəkan a'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Ənа si zek a Mbərom a tə alay anahan ɗo sa har anan zahav sə way ata awan. 8 Natiya kutok, â ga nə nen Pol, ɗo sa casl, â ga nə Apolos, ɗo sə pəkan a'am, cew maya manay a, awan inde kà gəzlak manay pi zek wa ɗaw? Ənа zek a Mbərom i varan umo magwagway si mer su way anà kuwaya pə herreɓ sə ayanga a manay. 9 Manay cew maya tə Apolos a nà, mə japay nə pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kə təren nà, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kə təren kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. 10 Nen nà, Mbərom kà gak umo sumor anahan, bina sə dazlan anan mer su way ata àga kwanay nà, nen awan. Matanan kutok, nə tərak ɗo mərike a sa san sa han doh ata awan. Nə pəkak anan saray sə way a coy. Aday ɗo hinen ahay tinen apan ti han apan. Ənа kuwaya â han apan ɗukwen, tə wurwer awan. 11 Saray su doh nà, ma pak a coy. Saray su doh ata nà, Yesu Almasihu. Ɗowan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. 12 Pə saray sə way ata kutok, ɗo ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tə guro, azar aya ɗukwen ta han apan tə rəslom, azar aya ite tu kon mə jəra aya awan. Aday jəba su ɗo azar aya ite, tinen kutok nà, ta han apan tə dədom, tə mapapar, aday azar aya kutok tə gusuko. 13 Aya əna, pə luvon sə sariya kutok nà, jiyjay i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i kataɓ anan mer su way ana kuwaya tə uko. Ata aday ɗi canan anà mer su way a mənuko ahay kutok, kwa â ga nə lele, kwa â ga nə lelibay, ata ɗi san kutok. 14 Kak aday uko kà mbak apan sa vak anan mer su way à ɗowan a bay nà, ata

† **2:16** Ca pə Esaaya 40.13. * **3:2** Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «ɗaf».

winen i njaɗ magwagway anahan. 15 Ənа kak uko kà mbak apan sa vak anan mer su way a ɗowan a ite nà, i njaɗ awan bay. Zek anahan a dada nà, i tam, ənа i tam nə wurcihew wurcihew kawa ɗo sə təmay ahay à 'am sə uko wa, alay məgaɓar awan.

16 Kwanay nà, kə təren kawa doh sə mazlaɓ a Mbərom, aday Apasay anahan mə njahay a à mivel a kwanay inde. Wita nə kə sənen apan itəbay ɗaw? 17 Kak ɗowan a kà nəsek anan doh sə mazlaɓ a Mbərom ata nà, Mbərom i lize anan ɗowan ata awan. Anga doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, cəncan awan, aday kwanay ɗukwen doh ata awan.

18 Natiya kutok, ɗowan â sa njəkan uda anà zek anahan bay. Kak ɗowan a inde à wulen a kwanay kà jak winen nə ɗo ma san way a pə daliyugo a anan nà, â təra zek anahan nə ɗo mindel a aɗəka, aday â njaɗ kəlire ɗiɗek a kutok. 19 Anga asan way su ɗo sə daliyugo ahay nà, Mbərom a ca apan nə wita nə mindel kəriya awan. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom a mbazl anan ɗo ma san way aya à ɓalay sə wurwer a tinen aya inde.†» 20 Aday a ja asa re, a wa: «Mbərom Fetek a san nà, abayak nga su ɗo ma san way aya nə way kəriya aya awan.‡» 21 Anga nan kutok, ɗowan â sa həran nga anà zek anga ɗo zənzen a bay. Sənen aɗəka nà, way ahay fok nə ana kwanay. 22 A ga nə nen Pol, â ga nə Apolos kabay Piyer nà, manay a fok nə ana kwanay a biɗaw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sə alay a həna a anan, kabay way sa nay à alay a azanan pa 'am ata awan fok nà, ana kwanay awan. 23 Aday zek a kwanay a ite nà, sə lavay kwanay ɗukwen nə Almasihu. Aday Almasihu a ite ɗukwen, ana Mbərom awan.

4

Ɗo maslan ana Yesu ahay

1 Sənen apan lele, manay ɗo maslan ana Almasihu ahay nà, ɗo si mer su way anahan ahay. Mbərom a varan umo anan mer su way sə ɗakan anan anà ɗo ahay way anahan abay mi ɗer aya kwakwa ata awan. 2 Natiya kutok, ɗo si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way à alay inde ata nà, sumor a nà, ɗo ɗiɗek awan. 3 Nen a aday nà, kâ gəɗen uno azar, kî jen nə nen lele kabay nen lelibay fok nà, awan a jalay nen bay. Kwa â ga nə ɗowan aya inde tinen apan ti guɗo azar ata dəp nà, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno təkeɗe kà jak uno awan a ibay. 4 Anga nen a nə bayak nà, awan a mi ɗer a inde aday təɗe abay sə guɗo apan azar nə ibay. Ənа kutok nà, u no sa ja nə nen na ga ines itəbay ata bay re. Suu go sariya nà, zek a Mbərom a tə alay anahan awan. 5 A nak ikwen sə lahan pa 'am anà Mbərom sa gan sariya anà ɗo ahay nà, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mənuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kà nak kutok nà, i dav anan jiyjay anahan pə way a mi ɗer a ì iɗe zənzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sə mivel sə ɗo ahay kutok re. A alay ata kutok, Mbərom i həran nga anà kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

6 Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak minje sə way a anaya pə manay tə Apolos nà, anga aday kâ sənen way a mi ɗer aya uda ata awan. U no nà, pərihen anan azar anà way a mə vinde à Deftere a Mbərom inde ataya awan. Kâ həran anan nga anà zek a kwanay anga ɗo kərtek, aday sə kəɗey anan ɗo azar aya bay. 7 Anga, sa jak iken nà, kə zalay ɗo azar a nə wayaw? Awan anak a inde aday kə təma pə Mbərom wa bay nə maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njaɗ tə alay anak a ite nà, angamaw?

8 A ga pikwen nà, kə njiɗen anan way ahay fok, kwanay ɗo zlile aya awan, aday ki jen nà, kwanay bahay ahay. Aday kə bayiken nà, manay nə bahay ahay itəbay. Abay â ga nə matanan cukutok nà, wita lele, ɗi ga bahay ata nə pə kərtek a jiga bugol biɗaw? 9 Aya nà, matanan bay. Manay nə ɗo maslan anà Yesu Almasihu ahay. Ənа Mbərom a təra manay kawa ɗo mədakwidok aya awan, kawa ɗo kəriya aya awan, aday ma ɓan aya coy saa vaɗ manay pa 'am sə ɗo ahay fok ata awan. Mə təra kawa way sə gəsle anan pə iɗe sə ɗo ahay, kwa pə iɗe ana maslay a Mbərom ahay re. 10 Ɗo sə daliyugo ahay ta ca

† **3:19** Ca pə Ayuba 5.13. ‡ **3:20** Ca pə Jabuura 94.11.

pumo nà, kawa mindel ahay, anga manay apan mi ɗakay anan ləbara ana Almasihu. Aday a ga pikwen nà, kwanay kə sənen way zle, anga ajapay a kwanay tə Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nà, ɗo bəle aya awan. Kwanay nà, məgala aya awan. Manay nà, ɗo ahay tə kəɗey manay, aday tə varak ikwen mazlaɓ anà kwanay bugol kutok. 11 Hus həna biten ɗukwen nà, may winen apan i rawaɗ manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itəbay re, ta taa ndaɓay manay nə hwiya. Manay apan mi bar nə karara kawa doh a manay nə inde itəbay. 12 Mə rəzlen à nga wa anà mer su way nə ndekərkərre, anga aday mâ njaɗ sa tar alay à 'am.* Kwa tə gənahak umo dəp nà, manay ma ma nga sə pəsen atan anan aɗəka nà, 'am lele aya awan. Tə jugurak pumo wa 'am dəp nà, mə ɗəma anan ca. 13 Ɗo ahay ti rac manay ta 'am, əna manay mi bənan atan mbac aɗəka re. Ti ga alay tə manay kawa kwaskwalay. Həna hwiya ma nan anà ɗowan bay, kawa ruhom sə daliyugo a anan.

14 Nə vindek ikwen ayak nà, anga sə pəkak ikwen waray ì iɗe pə way a kwanay sa ga ataya bay, əna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. 15 Kwa abay â ga nə ɗo ahay inde bayak a tə baslay zek bay sa zlak ayak àga kwanay saa ɗakak ikwen anan ləbara ana Almasihu dəp nà, bəbay a kwanay pə cəveɗ sə pərahan azar anà Yesu Almasihu inde kərtek nə, nen a hwiya. Na ja matanan nà, anga sə ɗakak ikwen anan ləbara mugom a nà, nen. Kwanay kə təmihen sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu nə à alay uno wa. 16 Anga nan kutok, nə cəce pikwen wa nà, pərihen anan azar anà azla uno awan. 17 Matanan nə slənak ikwen ayak Timote, winen wan uno ləliwe uno awan, winen ma ɗaf nga pə Bahay a mənuko Yesu a nə lele. Winen kà sak a dəzlek ayak nà, i ɗakak ikwen anan cəveɗ uno sə pərahan azar anà Yesu Almasihu nə lele. Wita nà, way uno sə ɗakan anan anà ɗo a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

18 Ɗo a azar aya tinen apan ti zlapay awan, à wulen a kwanay inde. Tə bayak nà, i ga nə ni zlak ayak àga kwanay sabay. 19 Əna kà zlak anan à nga anà Bahay a mənuko Yesu nà, nen apan ni zlak ayak bəse. Ata ni i san anan ɗo sə zlapay awan ataya nà, tə bəbal awan kəriya ɗaw, kabay məgala a tinen a inde acəkan ɗaw kutok. 20 Anga bahay a Mbərom nà, way məgala awan, bina abəbal awan bay. 21 A nak ikwen jiga nə maw? Nâ zlak ayak àga kwanay nə tə məkiɓek a ɗaw, kabay nâ zlak ayak nə tə asan zek a aday tə anjahay səkəffe à mivel inde ɗaw?

5

Way ma ga waray a à mamasl su ɗo a Yesu ahay inde

1 Ihe, nen apan ni slәne kwa ta sə wura fok, ta wa, 'am inde məduwen a àga kwanay. Nə slәne nà, ɗowan a inde nə tə nahay tə uwar ana bəbay anahan. Jəba sə way ata nà, kwa à mamasl su ɗo sə pəra ahay inde ɗukwen, ta gan may bay re. 2 Abay təɗe pə jəba sə way ata nà, ki yimen anan anan aɗəka, əna kwanay nà, gədek a zlapay anan re. Ɗo sa ga way matanan ata nà, kə rəzlen anan à wulen a kwanay wa bay aɗəka nà, angamaw? 3 Kwa â ga nə nen dəren tə kwanay, apasay uno winen inde tə kwanay. Ɗo sa ga way matanan ata nà, nen nə gəzlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde à wulen a kwanay. 4 Na jak ikwen ayak tə slәmay ana Bahay a mənuko Yesu həna nà, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a ɗukwen, apasay uno i ga inde à mamasl a kwanay, aday ɗukwen məgala ana Bahay a mənuko Yesu i ga inde re. 5 Aday ka sak a hilen nga ata nà, viren anan anan ɗowan ata à alay inde anà Fakalaw, aday ubor si zek anahan â lize. Ata nà, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

6 Kwanay apan ki zlambiren awan bugol nà, ki gen nə way lele ɗaw? Bina kə sənen sa jəka: «Wuɗah mənjœk cəna, a zlambar anan nuko nə fok» nà, kə sənen biɗaw? 7 Ines nà, kawa wuɗah ata awan. Matanan, pəken anan ines a kwanay ahay à wulen a kwanay wa. Natiya, ki təren ɗo ɗiɗek aya awan. Bina abay həna ata aɗəka nà,

* **4:12** Ca pə Mer su way ahay 18.3.

kwanay mə təra a nà, ɗo ɗiɗek aya coy, anga Yesu Almasihu kà məcak kawa wan sə təman mə waslan a anà Mbərom pə luvon sa ga azar uko sə Pasəka ata awan.* 8 Anga nan kutok, guko azar uko sə Pasəka ata nə, tə way mənjəna wuɗah ata awan, kawa sa ja nà, tə mivel cəɗan'a aday à ɗiɗek a inde.† Bina mbəsakuko atə sədœk tə huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wuɗah ata awan.

9 A ɗerewel uno sə vindek ikwen ayak hinen inde ata nà, na jak ikwen ayak biɗaw? Kâ saa jipen tu ɗo sa ján uho ahay bay. 10 Nə vindek ikwen ayak matanan ata nà, na ja nə pu ɗo sa ján uho ahay, ɗo sa ga ubor pə dala ahay, kabay ɗo sə van nga anà ɗo ahay, kabay ɗo sa ga pəra ahay, əna tinen abay ɗo sə daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay na ja nə pə tinen nà, wita si ki mbəsiken anjahay pə daliyugo biɗaw? 11 Əna na ja nà, pu ɗo aday a jan anà nga anahan a nà, winen ɗo a Yesu, aday cəkəbay winen ɗo sa ján uho, winen ɗo sa ga ubor pə dala, winen ɗo sa ga pəra, winen ɗo sa gaɗ mungwalay pu ɗo, winen ɗo sə vaway nga aday ɗo sa van nga anà ɗo ahay ata awan. Ɗo sa ga way matanan ataya nà, kâ tiren alay à tuwez jiga bay fok.

12-13 Mə zaray ənaw ahay pi zek tu ɗo sə daliyugo ataya aha, aday saa gan atan sariya awan anaw? Wita nà, mer su way a Mbərom awan. Aya əna, ɗo a Yesu ahay kutok nà, saa gan atan anan sariya a tinen ahay nə kwanay awan. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: «Rəzlen anan ɗo sə huwan ahay à wulen a kwanay wa.‡»

6

Sariya à wulen su ɗo a Yesu ahay

1 Awan a kà slahak ikwen ù uko inde nà, ki men nga sa zla anan 'am a nə à man su ɗo sə pəra ahay. Wita kà zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata à man a ɗo a Yesu ahay biɗaw? 2 Kə sənen zle, saa gan sariya anà ɗo sə daliyugo ahay fok bugol nə mənuko ɗo a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok nà, way a cacəɗew ataya à mamasl a kwanay inde nà, ki mben apan sə cəcal anan bay nə angamaw? 3 Kə sənen ite sabay kələɗaw? Kwa anà maslay a Mbərom ahay təkeɗe nà, saa gan atan sariya ɗukwen, mənuko re. Aday way sə daliyugo a anan ataya nà, ɗi mba apan sa ga sariya təɗe təɗe sabay kutok ɗaw? 4 Matanan kutok, way kà slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su ɗo sə pəra ahay nà, angamaw? Tinen a aday nà, man a tinen inde lele à wulen su ɗo a Yesu ahay ibay. 5 Na ja matanan nà, anga aday way ata â gak ikwen waray. Bina ɗo ma san way a, kwa kərtek nà, inde à wulen a kwanay sə ndəvak ikwen anan 'am a itəbay ɗaw? 6 Iya, cəkəbay awan a kà slahak anan ù uko inde anà mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su ɗo sə pəra ahay. Wita lelibay. Kâ si zlen anan kula sabay.

7 Aday asa, kak sariya inde à wulen a kwanay ahay cəna, pa 'am a Mbərom nə kə zluwen coy. Kwa abay ɗowan a gak ikwen nə maw, kwa a kəra pikwen wa nə way dəp nà, kâ njihen way a kwanay nə suwan biɗaw? 8 Aday cəkəbay sa ga way a lelibay ataya aday sə kəra way a nə kwanay awan. Aday ki gen anan way ataya nə anà mərak a kwanay aya awan dəge! 9 Kə sənen apan zle lele, ɗo sa ga way lelibay aya nə tinen ti njaɗ man à bahay a Mbərom inde bay. Sənen apan lele, ɗowan â sa njəkan uda anà zek anahan bay. Ɗo sa ján uho ahay, ɗo sa ga pəra ahay, tu ɗo sa ga mədigweɗ ahay, aday tu ɗo sa gan may anà uwar ahay sabay, tə pəlay sə nahay nə tu ɗo mungol aya, 10 ɗo sə akar ahay, ɗo sa ga ubor pə way ahay, ɗo sə vaway nga ahay tu ɗo sa gaɗ mungwalay pə ɗo ahay, ɗo sa van nga anà ɗo ahay, fok a tinen ti canan pə iɗe wa anà bahay a Mbərom bay. 11 Kwakwa ata nà, azar su ɗo a kwanay aya nà, ta gak ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re asanaw? Əna həna, Apasay a Mbərom a mənuko sə ɗəfan apan ata kà banak pikwen wa ines ahay, kà tərak kwanay ɗo anahan ahay aday kà tərak kwanay ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Zek su ɗo mə ndakay a nà, sə həran anan

* **5:7** Ca pə Gurtaaki 13.7, 12.21. † **5:8** Ca pə Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki Tawreeta 16.3. ‡ **5:12-13** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 17.7.

nga anà Mbərom

12 Natiya kutok, azar su ɗo a a bayak nà: «Cəveɗ inde sa ga way ahay fok.» Ənа way azar aya nà, ti njaɗan 'am anan à nga biɗaw? Ta ja asa, ta wa: «Cəveɗ inde sa ga kwa ma fok.» Ənа pi nen nà, u no sə təra ɓile sə awan bay fok. 13 Ta ja nà: «Way sa pa inde nà, anga kutov, aday kutov inde ɗukwen anga way sa pa re.» Ayaw, ənа tinen a cew maya pə luvon a inde nà, Mbərom i naa lize atan mba. Aday ɗukwen, zek kutok nà, Mbərom a ndakay anan nà, anga sa ján anan uho bay. A ndakay anan nà, anga sə pərahan anan azar anà Bahay a mənuko Yesu. Aday ɗo sa gan nga ĭ zek a mənuko nà, winen a re. 14 Mbərom kà slabakak anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa tə məgala anahan. I naa slabakay ahay mənuko ɗukwen, tə məgala anahan ata matanan re.

15 Kə sənen apan sa jəka zek a kwanay kà tərak hawal si zek ana Yesu Almasihu biɗaw? Aya ənа, ni gəɓa anan hawal si zek ana Yesu Almasihu ata aday ni japay anan tə uwar sa taa ján uho kutok asa ɗaw? Wita i ga zek sabay. 16 Kak kə mbakak anan zek anak anga sa ján anan uho matanan nà, ata kə tərak zek kərtek a tə ɗowan a kwanay sə japay maya ata kutok biɗaw? Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» 17 Aya ənа, ɗo sə japay tə Bahay a mənuko Yesu nà, tinen tə tərak zek kərtek a à apasay inde coy.

18 Anga nan, mbəsiken 'am sa dah uho nə səfek à alay a kwanay wa. Ines azar aya fok, tinen ĭ zek inde bay. Ənа ɗo sa dah uho ahay fok ta ga ines ata nà, pi zek a tinen a cərkəke way anahan. 19 Kə sənen apan zle lele, zek a kwanay a nà, doh ana Apasay a Mbərom Cəncan awan. Apasay a Mbərom mə njahay a à kwanay inde. Mbərom a varak ikwen anan. Anga nan, zek a kwanay a hənа ɗukwen, kə liven apan nga sabay. 20 Bina Mbərom kà bəmbaɗak kwanay masa nə ndəɗəmɗəmma bayan awan. Natiya, mbəsiken anan zek a kwanay â həran nga anà Mbərom kutok.

7

Agəɓa zek

1 Hənа nà, ni mbəɗahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno à ɗerewel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nà, abay ɗowan â gəɓa uwar bay nə təɗe. 2 Aya ənа kutok nà, kak ki mben apan sə njahay tətibay aday ta saa ján uho nà, suwan kuwaya â gəɓa uwar aday dənа ahay ɗukwen tâ zla à mbaz. 3 Asa atə mungol tə uwar anahan ɗukwen tâ mbəɗahan lœn ĭ zek ahay bay. 4 Zek ana uwar nà, ana winen a bay, ənа anà mbaz anahan. Mungol ɗukwen matanan re, zek anahan ɗukwen anà winen a bay, ənа anà uwar anahan. 5 Kâ si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə ɗəfen alay a inde mənjœk sa ga amboh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə dəɓa anahan a wa ɗukwen nà, jipen asa, bina Fakalaw i saa njaɗ pikwen cəveɗ sa njak kwanay ĭ ines inde, anga kə sənen sə lavan nga anà zek a kwanay tətibay ata awan.

6 Na ja matanan nà, sa jəka aday təktek gen matanan ata bay. Ənа ki gen matanan nə lele. 7 Nen na gan may nà, abay kuwaya â njahay kawa nen mənjəna uwar nə lele. Ənа kutok nà, Mbərom a varan məgala anahan anà ɗo ahay nə cara cara. Anà ɗowan hinen a varan məgala sə njahay mənjəna uwar.* Anà ɗo hinen asa, kà varak anan məgala sə njahay tə uwar awan.

8 Hənа nen apan ni jan ayak 'am anà ɗo mənjəna uwar ataya awan, anà dənа dalay ataya awan, aday anà mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mənjəna sə gəɓa zek ahay kawa nen. 9 Aya ənа, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nà, kuwaya â gəɓa uwar, dənа ahay ɗukwen tâ zla à mbaz, aday mədukway sə uwar ahay ite tâ zla à mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

10 Nen apan ni jan ayak anà ɗo mə gəɓa zek aya awan, 'am daɓdaɓaɓ awan. 'Am ata nà, sa nga uno a bay, ənа ana Mbərom. Uwar â sa mbəsak anan mbaz anahan bay. 11 Aday, kak uwar a ɗowan a kà zlak way anahan nà, â sa zla à mbaz hinen bay. A

* **6:16** Ca pə Laataanooji 2.24. * **7:7** Məgala sə səmen anà way, anjahay mənjəna uwar.

njahay taayak, kabay tâ ndav anan 'am a sə cəɓan atan pi zek ta mbaz anahan ata aday â ma agay. Aday mungol ɗukwen nà, â sa razl anan uwar anahan bay re.

12 Həna nen apan ni jan ayak anà ɗo azar aya nà, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbərom bay. Na ja ite nà, hinahibay, kak ɗowan a kwanay a inde uwar anahan nə a ɗaf nga pə Yesu fan bay aday uwar anahan ata ɗukwen a nan sə njahay ta mbaz anahan nà, ɗowan ata â sa razl anan uwar ata bay. 13 Matanan re, kak uwar a inde à wulen a kwanay aday mbaz anahan nə a ɗaf nga pə Yesu fan bay, aday mbaz anahan ata ɗukwen a nan sə njahay tə uwar anahan nà, uwar ata â sa mbəsak anan mbaz anahan bay re. 14 Bina mbaz anahan a sa ɗaf nga pə Yesu fan bay ata nà, winen à mamasl su ɗo a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kà ɗəfak nga pə Yesu a fan bay ata ɗukwen, winen à mamasl su ɗo a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nà, gwaslay a kwanay ahay ɗukwen tə gəzlak tə Mbərom kutok biɗaw? Əna həna, tinen à mamasl su ɗo a Yesu ahay kutok biɗaw?

15 Aya əna, kak ɗowan a sa ɗaf nga pə Yesu fan bay ata, a nan sə mbəsak anan ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ata nà, i mba apan sə mbəsak anan. Anga nan kutok re, ɗowan mə mbəsak a ata nà, â ga nə mungol, â ga nə uwar, winen ma ɓan a ta 'am sə gəɓa zek tə winen sabay. Mbərom a ngamak ikwen nə saa njahay zay. 16 Iken uwar a ma ɗaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a təte ɗaw? Aday iken mungol ma ɗaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a təte way anahan ɗaw?

Njihen kawa ana Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata awan

17 Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak həna ata nà, lele cəna kuwaya â njahay nə kawa ana Mbərom a sə lavan anan zek ata awan, aday â pərahan azar anà anjahay anahan a kurre à alay ana Mbərom a ngaman ata awan. Na jan anà ɗo a Yesu ahay kwa aha fok nə kətanan.

18 Minje sə way həna: A alay a Mbərom sə ngamak ata nà, hinahibay iken ma gaɗ mədəndalas awan. Kak matanan nà, â bənak mbiyeɗ aday sa ɗer anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbərom a ngamak nà, iken ma gaɗ mədəndalas a bay nà, kâ sa gaɗ mədəndalas sabay re. 19 Agaɗ mədəndalas kabay agaɗ mədəndalas bay, cew maya fok tə tərak way kəriya awan. Way lele kərtek nà, aɗəfan apan anà 'am a Mbərom. 20 Kuwaya â njahay nà, kawa à alay a Mbərom sə ngaman ata awan. Ɗowan â sa mbəɗahan bay.

21 A alay a Mbərom a ngamak nà, iken ɓile a ɗaw? Kak matanan nà, kâ jalay awan bay. Əna kak cəveɗ inde aday ki təmay à ɓile ata wa nà, təmay wa re. 22 Bina, ɗa san zle, ɓile aday Bahay a mənuko kà ngamak anan ata nà, winen ɓile a ɗowan sabay anga winen ɗo ana Bahay a mənuko. Əna, ɗo aday Bahay a mənuko a ngaman nə winen ɓile a itəbay ata nà, kà tərak ɓile ana Almasihu kutok. 23 Kwa â ga nà, ɗowan a winen ɓile, kabay winen ɓile a itəbay nà, Mbərom kà bəmbaɗak ahay kwanay, masa a nà, ndəɗəmɗəmma. Kwanay nà, kâ təren ɓile sə way sə daliyugo ahay sabay. 24 Mərak uno ahay, kuwaya â njahay nà, pə kərtek a tə Mbərom, kawa anahan sə ngaman à alay ata ata awan.

'Am anga mbalam ahay tə dəna dalay aya awan

25 Kə cəcihen puno wa 'am sə mbalam ahay ta sə dəna dalay aya awan. Ni mbəɗahak ikwen ayak apan həna ata nà, 'am sa nga uno awan, bina Mbərom su jo ahay bay. Aya əna, ɗəfen nga pa 'am uno ata awan, anga Mbərom kà gak uno sumor sə təra nen ɗo ɗiɗek awan.

26 'Am uno ata nà, həna: Lele nà, sə njahay pə ananak a həna ata awan, bina ɗəce ahay inde həna bayak awan. 27 Kak iken, uwar anak inde nà, kâ razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nà, kâ pəlay sə zəɓa bay re. 28 Aya əna, kwa ɗowan a kà zəɓak dalay ɗukwen, kà gak ines bay. Aday kak dəna dalay a kà zlak à mbaz ɗukwen, kà gak ines bay re. Əna sənen apan lele, ɗo mə zəɓa zek aya nà, ɗəce ahay inde bayak a pə daliyugo a anan, aday ɗukwen u no ɗəce ataya tâ tak ikwen à nga bay.

29 Mərak uno ahay, way a u no sə ɗakak ikwen anan ayak ata nà, həna: Alay a mə

mbəsakak uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pə winen a anan wa nà, ɗo tə uwar aya ɗukwen tâ varan a mivel a tinen anà Mbərom nə kawa à alay a tinen mbalam aya ata re. 30 Matanan ɗo sa yam ahay ɗukwen, tâ njahay kawa tinen apan ti yam bay. Ɗo mə taslay mivel aya ɗukwen, tâ njahay kawa tinen apan ti taslay mivel bay. Ɗo sə sukom way ahay ite nà, way a tinen mə sukom ataya, â gan atan à nga wa bay. 31 Ɗo sa ga mer su way tə way ahay pə daliyugo a anan ɗukwen, tâ ɗaf anan abayak nga a tinen dook pə way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan həna ata nà, i ndav asanaw!

32 Na ja matanan ata nà, u no awan â wusek ikwen nga bay. Ɗo mbalam a nà, a ɗaf abayak nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu, anga aday â zlan à nga. 33 Ɗo tə uwar a ite nà, abayak nga anahan nə pə way sə daliyugo ahay. A nan sa gan nga anà uwar anahan aday sa zlan à nga. 34 Natiya abayak nga anahan nə pə Bahay a mənuko vərre sabay, kà gəzlak cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tə dəna dalay aya ɗukwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sə varan anan ajalay nga a tinen tə apasay a tinen fok anà Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pə way sə daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anà mbaz anahan aday â zlan à nga.

35 Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nə gafak ikwen 'am pə awan a ibay. Na gan may aɗəka nà, tiven nə pə cəveɗ lele awan, aday pərihen anan azar anà Bahay a mənuko nà, tə mivel kərtek a re.

36 Nen apan ni jan ayak 'am həna asa nà, anà wan njavar aya tə dəle a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pə dəle anahan ata awan, aday pə dəɓa wa a ca apan i mba apan sə ɗəma təte sabay anga ta gak iɗe pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tâ gəɓa zek. I təran atan ines bay re. 37 Aday kak wan njavar ata a ca apan nə i mba apan sə ɗəma sə njahay mənjəna sə gəɓa anan dəle anahan ata təte way anahan nà, â gəɓa anan sabay. Kak ɗowan a gafan apan 'am bay, a bayak apan à mivel anahan a wa nà, wita, kà gak way lele re. 38 Natiya kutok, ɗowan a kà gəɓak anan dəle anahan nà, kà gak way lele awan, aday ɗowan a kà mbak apan sə ɗəma, kà gəɓak anan sabay ɗukwen, kà gak way lele sə zalay ɗowan a hinen ata awan.

39 Uwar nà, à alay a mbaz anahan winen tə iɗe mba ata nà, cəveɗ anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njaɗ cəveɗ nà, si pə luvon a inde mbaz anahan ata kà məcak aday. Ata i mba apan sa zla à mbaz maza awan. Əna kutok nà, â zla nə àga ɗo sə ɗaf nga pə Yesu. 40 Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan â njahay mənjəna mbaz. Ata ataslay mivel anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a ĭ nen inde ata sə ɗuko anan 'am ata awan.

8

Sluweɗ sə pəra

1 Həna nà, ni mbəɗahak ikwen ayak pə way a kwanay sə cəcihey ahay puno anga sluweɗ sə pəra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, ɗa san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahar nga anà zek. Way sa man zek ù ɗo aɗəka nà, asan zek a à wulen a mənuko inde ata awan. 2 Kak ɗowan inde à wulen a kwanay kà jak a san way zle coy nà, ata winen kà sənak way təɗe kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. 3 Aya əna, ɗo sə pəlay Mbərom aɗəka nà, Mbərom ɗukwen i ja, a san a ɗowan ata zle re.

4 Pa 'am sə arac sluweɗ sə pəra ata nà, təɗe abay ɗĭ rac ɗaw? Ɗa san zle, pəra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Ɗa san zle re, Mbərom inde nà, winen a kərtektəkke, maza ibay. 5 Tə ɗĭɗek a nà, ɗo ahay tinen apan ti həran nga anà way ahay à bagəbaga mburom aday pə daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pə tinen nà, mbərom ahay inde tə bahay ahay inde bayak a sə ɗəfan atan apan. 6 Cəkəbay, pə mənuko ite nà, ɗa san zle Mbərom inde nà, kərtek, Bəbay a mənuko, winen sə ndakay way ahay fok pə daliyugo. Ɗə njahay tə sifa ɗukwen, anga sə həran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kərtek ɗukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mə ndakay a nà, tə alay anahan. Aday sə varak uko sifa sa ndav bay ata nà, winen a re.

7 Aya ənа, kwa ɗa san apan zle pəra nə
way kəriya a aday sifa uda ibay dəp nà,
ɗo azar aya ta san bay. Anga tinen apan
ti rac sluweɗ sə pəra ata nà, tə bayak nə
pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə
cəveɗ sə pərahan azar anà Mbərom. Ata tə
bayak nà, arac sluweɗ ata kà nəsek atan pa
'am a Mbərom. 8 Ɗa san apan zle, sə japay
mənuko pi zek tə Mbərom nà, way sa pa
bay. Ɗə rəcak sluweɗ ata nà, awan i zəga
mənuko pə cəveɗ a Mbərom bay. Ɗə rəcak
bay təkeɗe ɗukwen, awan i kəcak uko pə
cəveɗ a Mbərom bay re.

9 Ənа, gen anan ngatay anà zek aday!
Kwa â ga nà, abay cəveɗ inde sa pa way
ahay fok dəp nà, kǐ pen bay anga hinahibay
ki sa zluwen anan mərak a kwanay bəle
aya à cəveɗ a Mbərom wa. 10 U no sa jak
ikwen ayak nà, ɗowan a bəle ata kà canak
anak ǐ iken, ɗo sa san way ata, à man sa
rac sluweɗ sə pəra nà, a ga apak nə winen
i rac bay bugol ɗaw? 11 Ca apan, tə asan
way anak ata nà, kə zluwek anan mərak
anak a bəle ata, à cəveɗ a Mbərom wa. Yesu
Almasihu a mac nà, anga mərak anak ata
biɗaw? 12 Ka sak a ga matanan sə zluwe
anan mərak anak à cəveɗ a Mbərom wa,
aday kə nəsek anan ajalay nga anahan a
bəle ata nà, wita kə nəsek nə pa 'am ana
Yesu Almasihu a re. 13 Matanan, kak ni
rac sluweɗ sə pəra aday ni zluwe anan
mərak uno bəle awan à cəveɗ a Mbərom
wa cukutok ata nà, suwan ni rac sluweɗ sə
pəra ata sabay jiga awan! U no nà, mərak
uno bəle ata â zluwe à cəveɗ a Mbərom wa
bay!

9

Pol a ga minje pi zek anahan

1 Hənа nà, ni gak ikwen ayak minje sa
'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde
mə gufo apan 'am a ɗaw? Na wa, nen
ɗukwen ɗo maslan a Yesu a re ba? Nə canak
anan anà Bahay a mənuko Yesu njœk tə
iɗe uno biɗaw? Aday kwanay kə təren ɗo
ana Yesu Almasihu ahay nà, anga nen a
sə ɗakak ikwen anan ləbara mugom ata re
biɗaw? 2 Kwa abay â ga nà, ɗo azar aya tə
təmahak nen kawa ɗo maslan a Yesu bay
nà, kwanay dada nà, kə sənen apan zle
nen ɗo maslan anahan way anahan, bina
kə təren ɗo ana Yesu ahay nà, anga nen sə
ɗakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan.
Natiya, anga kwanay nà, ma ca awan uho
lele, nen nə ɗo maslan a Bahay a mənuko
Yesu acəkan.

3 Ɗo ahay inde ta taa mo mungok. Hənа
ni mbəɗahan atan ayak apan: 4 Na slak sa
njaɗ way sa pa ti mer su way uno biɗaw?
5 Na slak aday mi zla miya tə uwar à man
si mer su way uno, kawa ɗo maslan azar
aya tə mərak a Bahay a mənuko ahay tatə
Piyer ata itəbay ɗaw? 6 Asa abay təɗe sa
ga mer su way tə alay a manay aday mâ
njaɗ way sa pa ite nà, manay tə Barnabas
cuwcuwwe kələɗaw? 7 Suje inde, i ga mer
su way mənjəna sə haman apan nà, inde
ɗaw? Ɗowan inde i jule way à guvo mənjəna
sa tar way anahan sə julœn ata à 'am nà,
inde ɗaw? Kabay ɗo sa ɓal sla inde aday a
njaɗ sa sa pay a bay nà, inde ɗaw?

8 Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata
nà, a nay à ajalay nga su ɗo zənzen a wa
ɗəkɗek bay, anga mə vinde awan, à Tawrita
inde re. 9 Mə vinde a à Tawrita a Musa inde
nà, Mbərom a wa: «À alay a sla winen apan
i gak mer su way à guvo nà, kâ sa ɓanan
mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac
way bay.*» Kwanay kə bayiken, Mbərom a
ja 'am ata nà, pa sla ahay ɗəkɗek coy ɗaw?
10 Ɗiɗek a nà, a ja 'am ata bugol nà, anga
manay a biɗaw? Acəkan. Mə vinde a anga
manay a wanahan. Ɗo sa ga mer à guvo,
tu ɗo sa zlaɓ a ndaw a nà, ta ga mer su
way ata nə tə ajalay nga saa njaɗ way sa
pa ata biɗaw? 11 Mə ɗakak ikwen anan
'am a Mbərom nà, manay kawa ɗo sa casl
way à guvo ata awan. Kak matanan nà,
təɗe abay mi njaɗ way sa pa à kwanay wa
biɗaw? 12 Kak abay ɗo azar aya nà, cəveɗ a
tinen inde sa njaɗ way sa pa pə kwanay wa
cukutok nà, manay mi njaɗ pikwen wa zal
tinen bugol biɗaw? Aya ənа, mə ngəmak
sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a
nan umo nà, awan â van saray anà ləbara
a Yesu Almasihu bay.

13 Kə sənen apan zle, ɗo sa ga mer su
way ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ahay nà, ta
pa nà, way a ma var aya ù doh sə mazlaɓ

* **9:9** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

a Mbərom ata biɗaw? Aday asa, ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ɗukwen, ta rac sluweɗ sə way a tinen sə gəɗan dungo ataya biɗaw? 14 Matana re, ɗo sə ɗakan anan ləbara a Yesu mugom a anà ɗo ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.†

15 Ənа nen nà, nə bənak anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja ɗukwen, nə vinde nà, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nâ mac, ta sa saa cəce nà, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga ǐ zek anga nan sabay. 16 A nan sa ja nà, ni həran nga ǐ zek anga sə ɗakay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni ɗakay anan nà, tə bəlaray. Na sak a ɗakay anan bay ata ɗukwen, i buno ɗəvac re. 17 Abay â ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nà, wita ni cəce magwagway kutok. Aya ənа, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata à alay inde nà, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. 18 Kak matanan cukutok nà, magwagway uno ǐ mer su way ata inde nà, maw? Ni ɗakay anan ləbara mugom ata nà, kəriya awan, mənjəna sə cəce awan pu ɗo wa. Təɗe abay ni cəce magwagway pi mer su way ata awan, ənа ni gan may sə cəce bay.

19 Abay à məndak wa nà, nen ɓile ɗaw? A'ay! Na var anan nga uno kawa ɓile anga sa man zek anà ɗo ahay fok, anga aday, â ga zek nà, ɗo ahay bayak a tâ njaɗ sa ɗaf nga pə Yesu ite. 20 Natiya kutok, mi njahay tə Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tâ təma Yesu kawa bahay a tinen. Tu ɗo sə ɗəfan apan anà Tawrita a Musa ahay nà, ni njahay tə tinen kawa nen nə ɗəfan apan anà Tawrita a Musa ata re. Kwa â ga nà, bəlaray ni ɗəfan apan anà Tawrita ata bay nà, ni ga matanan, anga aday tâ təma sa ɗaf nga pə Yesu. 21 Tu ɗo sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tə tinen kawa nen ɗo sa san Tawrita bay re, anga aday tâ təma sa ɗaf nga pə Yesu. U no sa ja nà, ni ɗəfan apan anà 'Am a Mbərom bay bay. Nə ɗəfan apan anà 'am ana Almasihu aɗəka. 22 Tu ɗo sa ɗaf nga pə Yesu aday tinen bəle ataya ɗukwen, mi njahay tə tinen kawa nen bəle awan, anga aday tâ njaɗ məgala sə pərahan azar anà cəveɗ a Yesu tə ɗiɗek awan. Natiya awan, ti zek uno nà, ni təra kawa ɗo ahay fok, anga kwa kəkəma kəkəma ɗukwen, nâ njaɗ sa tam anan ɗo azar awan. 23 Aday nâ ga nə ma ma, na ga fok nà, anga aday ləbara a Yesu mugom a â ta 'am, aday nâ njaɗ sə təma magwagway a Mbərom saa varan à ɗo ahay ata awan.

24 Kə sənen zle asanaw, ɗo ahay bayak a ti haw aday sa njaɗ a magwagway, ənа saa njaɗ sə dəzle pə magwagway ata nə ɗo kərtektəkke. Kwanay hənа ɗukwen, hiwen nə kawa ɗo saa njaɗ magwagway ata re. 25 Ɗo sa gan may sa haw fok, a kəta anan nga anahan nə lele, anga aday â zalay ɗo ahay. Ata i njaɗ magwagway sə ahaw anahan ata kutok. Ənа magwagway anahan ata nà, a njahay bay. Way sa ndav bəse. Aya ənа, mənuko nà, ɗi kəta anan nga a mənuko lele nà, anga sa njaɗ anan magwagway sa ndav itəbay ata awan. 26 Anga nan kutok, ni haw nà, iɗe zuhhwe pa 'am. Nen kawa ɗo sa nja gwiya kəliyya sa vaɗ yugo zləszlas ata bay, ənа ni car nà, pa wan sə gwiya wanahan. 27 Ni kəta anan zek uno lele, anga aday â ɗəfo apan, bina nen ɗo sə ɗakan anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay ata nà, nâ sa təra nen a na slak sabay bay.

10

Pol a ga minje pə Isəra'ila ahay

1 Mərak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak à nga inde nà, way sə təra pə bije a mənuko ahay à kiɓe inde à alay a Musa sə njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbərom kà bak atan fok à mezeze sə mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen a tə takasak à bəlay ata wa.* 2 Tinen a fok, tə tərak kawa Musa a gan atan baptisma à mugudongudon ata inde, aday à bəlay ata inde re. Matanan tə tərak ɗo mə japay aya tə Musa kutok. 3 Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay à mburom wa ata awan.† 4 Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay à pəkəraɗ

† **9:14** Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7. * **10:1** Ca pə Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Ca pə Gurtaaki 16.4-35.
‡ **10:4** Ca pə Limle 20.8-11.

wa ata awan.‡ Pəkəraɗ a Mbərom sə varan
atan ata nà, winen Yesu Almasihu, ɗo sa taa
lagay atan ata awan. 5 Tə winen ata təke
ɗukwen, zek məduwen a su ɗo kà zlak anan
à nga à Mbərom bay. Anga nan, tə məcak à
kiɓe inde tololo pa man pa man.§
6 Natiya kutok, à way a mə təra ataya inde
nà, sumor a nà, sənuko wa way inde. A nan
sə ɗakak uko anan nà, mənuko ɗukwen ɗâ
sa ga iɗe pə way lelibay aya kawa tinen
sa taa ga ataya sabay.* 7 Anga nan kutok,
kâ ɗəfen anan apan anà pəra ahay, kawa
azar su ɗo a tinen aya sə ɗəfan ahay apan
ata bay. Deftere a Mbərom a ja nà: «Ɗo
ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak
sə gəslen pa 'am anà pəra kutok.†» 8 Aday,
mənuko ɗukwen, ɗâ sa ján uho kawa azar
su ɗo a tinen aya sa taa ga ata bay re.
Bina Mbərom kà vəɗak atan à luvon kərtek
inde, abaslay sə ɗo ahay i ga mbulo kwa
kuro cew nga maakan (23,000).‡ 9 Aday
asa, mənuko ɗukwen, ɗâ sa jugwar 'am
pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan
mazan kawa azar su ɗo a tinen aya sa taa
ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak
atan, tə məcak. 10 Aday asa re, mənuko
ɗukwen, ɗâ gəɗan azar anà Mbərom kawa
azar su ɗo a tinen aya sa taa ga ata bay re.
Bina maslay a Mbərom a sa taa vaɗ ɗo ata
kà lizek atan.
11 Natiya kutok, Mbərom a ga anan way
ataya nà, anga aday ɗâ san wa way à minje
sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya
ɗukwen, anga aday ɗâ san pi zek mənuko
ɗo sə biten anaya pə uho mədakwidok a
anan nà, ɗa ga way ataya sabay.
12 Matanan, ɗowan a kà bayakak winen
tə məgala à cəveɗ a Mbərom inde nà, â gan
ngatay ì zek, bina i sa zluwe à cəveɗ ata
wa. 13 Ubor sə way sa njak kwanay ataya
nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya ənа
Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i
mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am
anà ubor sə way ataya zal məgala a kwanay
bay. Ubor sə awan a kà njəkak kwanay
nà, winen a i varak ikwen məgala sə ɗəma
anan aday i tak ikwen cəveɗ sə takas wa.

Kî gen pəra sə awan sabay

14 Natiya kutok, car uno ahay, u no sa
jak ayak nà, kî gen pəra sə awan sabay jiya
awan. 15 Na san zle, kwanay sə slәne 'am
uno ataya nà, ɗo ma san way aya coy. Anga
nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak
anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am
lele ɗaw, kabay 'am lelibay a ɗaw? 16 Ni
ga minje ta sa pa way sa pa cəncan a aday.
Ɗa sa way à gəsa'am wa pə kərtek a ta sə
ngəran à Mbərom nà, ɗə japay ata nà, tə
mez a Yesu Almasihu biɗaw? Aday ɗa pa
tapa sə pen pə kərtek a nà, ɗə japay ata nà, ti
zek a Yesu Almasihu a re biɗaw? 17 Tapa sə
pen nà, kərtek. Aday mənuko a bayak ata
nà, mənuko a fok ɗə japay kərtek, anga ɗa
pa nə tapa sə pen a kərtek ata awan.
18 Ni ga minje tə Isəra'ila ahay re asa
aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga
Mbərom. Aday ɗo sa rac sluweɗ sə way
ataya nà, tinen mə japay a tatə Mbərom a
asanaw?
19 Matanan, u no sa ja nə maw? Tə waslak
anan way anà pəra nà, ta ga nə way ɗiɗek
a ɗaw? Kabay zek a pəra aday nà, ma à
ɗowan sumor a bugol anaw? 20 Awan a
ɗowan sumor a bay. Aya ənа, sənen apan,
way a tinen a sə waslay ata nà, tə varan
anan anà setene ahay, bina anà Mbərom
bay. Anga nan kutok, u no kâ jipen tə
setene ahay bay.
21 Matanan, ki sen way à gəsa'am a Bahay
a mənuko wa, aday ki sen way à gəsa'am sə
setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek
bay. Matana asa re, ki pen way sa pa ana
Bahay a mənuko, aday ki pen way sa pa
mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i
ga zek bay re asanaw? 22 Kabay, a nak uko
sə jugwar 'am pə Mbərom wa, aday â ga
puko mivel ɗaw? Ɗə zalay anan tə məgala
ɗaw?

Gen way sa man zek à ɗo azar aya ata awan

23 Azar su ɗo a kwanay ahay ta ja nà:
«Cəveɗ inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan,
ənа way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa:
«Cəveɗ inde sa ga kwa ma fok.» Acəkan,
ənа way ahay fok ti man zek à ɗowan pə
cəveɗ sə pərahan azar anà Mbərom bay.
24 Ɗowan â sa ga way sa man zek anà nga

§ **10:5** Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30. * **10:6** Ca pə Limle 11.4, 34. † **10:7** Ca pə Gurtaaki 32.6. ‡ **10:8** Ca pə Limle 25.1-9.

anahan taayak bay. A ga nə way sa man zek anà ɗo azar aya awan. 25 Ki ten anan à nga à sluweɗ à lumo cəna, sukumen. Kâ sa cəcihen sa jəka sluweɗ a nay awanaw bay jiga awan. Rəcen, kâ sa jilen awan bay. 26 Anga mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà: «Daliyugo tə way a uda ataya təke fok nà, sə lavan nga nə Mbərom Fetek.§»

27 Minje a nà, ɗo sə pəra kà ngamak anak ayak pə way sa pa àga winen, aday kə təmahak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kâ sa jalay awan bay jiga awan. 28 Ənа ɗowan a kà sak a ɗakak anan: «Hənа anan nà, sluweɗ sə way mə waslan a anà pəra» nà, wita kâ rac bay. Bina, ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. 29 Nə bayak nə pə abayak nga ana ɗowan ata awan, bina pə abayak nga anak itəbay.

Aya əna, na jak kâ rac bay nà, angamaw? Kak nə rəcak sluweɗ, aday ɗo i ma nga sə guɗo apan azar nà, ata cəveɗ a mə vuro a sa pa way ahay fok ata kà nəsek kutok biɗaw? 30 Na pak way ta sə ngəran ayak à Mbərom nà, coy, bina ɗowan i guɗo apan azar nà, angama asa anaw?

31 Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nə ma ma fok cəna, gen way ahay fok nà, anga aday ɗo ahay tâ həran nga à Mbərom. 32 Kâ si gen way sə zluwe anan ɗo ahay à cəveɗ a Mbərom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nə ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay ɗukwen, kâ zluwen ɗowan à cəveɗ a Mbərom wa bay. 33 Gen way ahay fok nà, kawa nen. Nen nə pəlay sa ga nə way aday â zlan à nga anà kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nà, nə bayak pi zek uno a aday bay, əna nə bayak nə pə ɗo ahay aɗəka, aday tâ tam ite.

11

1 Pərihen anan azar anà azla uno, kawa nen a ɗukwen nə pərahan azar anà azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atə mungol tə uwar pa 'am a Mbərom

2 Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki pərihen anan azar anà way uno sə tətakak ikwen anan ata awan. 3 Aya əna, u no sənen anan way a həna anaya aday: Pa nga sə ɗo mungol a fok nà, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su ɗo uwar a ɗukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nà, Mbərom winen nga awan.

4 Kak ɗo mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, â sa ɗaf awan à nga inde bay, bay nà, wita kà kəɗiyek anan Bahay anahan. 5 Aya əna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, â ɓan way à nga inde. Kà sak a ɓan way à nga inde bay nà, ata kà kəɗiyek anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma faɗ nga awan. 6 Kak aday uwar kà ɓanak way à nga inde bay nà, â faɗ nga kwa! Wita cara cara ta sa faɗ nga ɗaw? Kak agaɗ sibœk kabay afaɗ nga a gan waray nà, â ɓan way à nga inde. 7 Mungol ite nà, â ɗaf awan à nga inde bay, anga Mbərom a ndakay mungol nà, â ga minje tə winen awan, aday i ka anan mazlaɓ a Mbərom awan. Ənа uwar ite nà, i ka anan mazlaɓ a ɗo mungol awan. 8 Bina Mbərom a ndakay ɗo mungol a nà, tə sluweɗ si zek su ɗo uwar a bay. Ənа a ndakay ɗo uwar a aɗəka nà, tə sluweɗ si zek su ɗo mungol awan. 9 Aday Mbərom a ndakay ɗo mungol a nà, anga uwar bay, əna a ndakay uwar anga ɗo mungol a bugol. 10 Anga nan kutok, uwar â ɓan way à nga inde sə ɗakay anan a ɗəfan apan anà bahay anahan, aday anga maslay a Mbərom ahay re.

11 Aday abay, pə mənuko ɗo a Bahay Yesu ahay nà, uwar ahay tə njahan pə alay wa anà mungol ahay, aday mungol ahay ɗukwen tə njahan pə alay wa anà uwar ahay ite re. 12 Anga, kwa abay â ga nà, Mbərom a ndakay uwar tə sluweɗ si zek a mungol dəp nà, həna sə wahay mungol ahay ɗukwen, uwar ahay re. Aday sə ndakay way ahay fok nà, Mbərom awan.

13 Bayiken apan à wulen a kwanay inde aday. Pə kwanay nà, uwar i gan amboh à Mbərom mənjəna sa ɓan way à nga inde

§ **10:26** Ca pə Jabuura 24.1.

nà, lele ɗaw? 14 Aday pə mungol ite nà, ɗo
ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay tə
sibœk a à nga inde njəvewewe nà, lelibay.
A ga waray. 15 Cəkəbay, pə uwar ahay ite nà,
sibœk inde apan gəsefgəseffe nà, a varan
mazlaɓ aɗəka bugol. Bina sibœk inde pə
uwar a matana nà, a təran kawa way ma
ɓan a à nga inde.

16 Aday kà nak anan à ɗowan a sa ja 'am
pa 'am a anan hwiya apan nà, â san nə
manay mə njaɗak cəveɗ maza ibay. Ɗo a
Yesu ahay kwa aha ɗukwen tə njaɗak cəveɗ
maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

17 Pa 'am a hinen inde ata nà, ni varak ik-
wen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga
kə hilen nga sə həran nga anà Mbərom nà,
ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a
kwanay ata winen apan i ma kwanay à
dəɓa, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am
bay. 18 Mama'am a aday nə sləne nà, à man
sə ahalay nga a kwanay ahay nà, kwanay
mə gəzla zek aya awan. Aday nen nə jalay
nà, i ga nə matanan acəkan. 19 Aday abay,
kak agəzla zek inde à wulen a kwanay ibay
nà, ti i san wa ɗo sa ɗaf nga pə Yesu a tə ɗiɗek
aya nà, kəkəmaw?

20 A alay a kə hilen nga sa pa way cəncan
a nà, ki pen nə mbala a Mbərom sa gan
may ata bay. 21 Anga kuwaya a haw nà, sa
pa way a anahan a sa nay anan ahay agay
wa ata awan. Ata ɗo azar aya ma rah aya
awan, mə vaway nga aya awan re, aday
ɗo hinen ahay tinen apan ti mac ta may pə
cakay a tinen à man ata asa re. 22 Kak a nak
ikwen sa naa ga matana nà, ki pen way sa
pa agay wa biɗaw? A nak ikwen sə kəɗey
anan ahalay nga su ɗo a Yesu ahay ɗaw? A
nak ikwen sə pəkan waray ì iɗe inde anà ɗo
mətawak aya kələɗaw? Həna nâ jak ikwen
nə ma kutok anaw? Nâ ngərak ikwen apan
ɗaw? A'ay! Ni ngərak ikwen apan bay jiga
awan.

23 Way a nen sə ɗakak ikwen anan ata nà,
nə tətak pə Bahay a mənuko wa. Sə luvon
a aday ti i ban anan Bahay a mənuko Yesu
ata nà, a gəɓa tapa sə pen, 24 a ngəran ayak
anà Mbərom, a gəzla anan ì zek wa. A wa:
«Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à
yime a kwanay inde ata awan. Kâ ti gen
matanan à wulen a kwanay anga sə jalay
pi nen.» 25 Matana asa re, pə dəɓa a way a
tinen sa pa ata wa, a gəɓa gəsa'am, a varan
atan anan, a ja, a wa: «Tə gəsa'am a anan
nà, Mbərom a ɓan 'am wiya tə ɗo ahay. A
ɓan 'am a nə tə mez uno awan. Kwanay
apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way
nà, kâ ti gen matanan anga sə bayak pi
nen.» 26 Matanan kutok, à alay a kwanay
apan ki pen tapa sə pen a anan, aday ki sen
way à gəsa'am a anan wa nà, ata kwanay
apan ki ɗiken anan ləbara sə amac a Bahay
a mənuko Yesu, hus pə luvon anahan a saa
may ata awan.

27 Anga nan kutok, kak ɗowan a kà pak
tapa sə pen a Bahay a mənuko aday kà
sak way à gəsa'am anahan wa mənjəna sə
gəzlan alay pi zek wa anà way sə mivel
anahan aya nà, wita kà gak ines pi zek a
Bahay a mənuko tə mez anahan. 28 Natiya,
kuwaya â gəzlan alay pi zek wa anà way
sə mivel anahan aya lele aday. Kak awan
ibay nà, ata i mba apan sa pa tapa sə pen
ata aday i sa sa way à gəsa'am ata wa kutok.
29 Kak ɗowan a kà sak a pa tapa sə pen
ata aday kà sak a sa way à gəsa'am ata wa
mənjəna sə bayak pi zek a Bahay a mənuko
nà, wita kà gak ines, Mbərom i ga apan
mivel. 30 Anga nan kutok, ɗo ahay bayak
a à wulen a kwanay inde tə slahak à ɗəvac
inde, aday bayak a tə tərak à məndak, aday
azar aya ɗukwen tə məcak re. 31 Abay ɗâ
gəzlan ahay alay pi zek wa anà way sə
mivel a mənuko ahay lele aday ɗi sa pa way
ata nà, Mbərom i kəta mənuko matanan
bay. 32 Aya əna, Mbərom a kəta mənuko nà,
wita a ɗakak uko anan wurwer, anga aday
ɗâ sa slahay à sariya anahan inde pə kərtek
a dənam tu ɗo sə daliyugo ahay bay.

33 Natiya kutok, mərak uno ahay, kə hilen
nga saa pa way nà, ben zek ahay aday.
34 Kak ɗowan a, may a han apan nà, â pak
ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay
nga a kwanay i gəɓak ikwen ahay sariya a
Mbərom sabay. Pa 'am azar aya nà, ben
nen a ni zlak ayak àga kwanay a aday, ata
ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

12

Mərike ana Apasay a Mbərom sə gəzlan

anà ɗo ahay

1 Matanan kutok, mərak uno ahay, pa
'am sə məgala ana Apasay Cəncan a sə
varan anà ɗo ahay ata nà, u no kâ gəzlen
anan alay pi zek wa sa san anan nə lele.
2 Kə sənen apan zle, à alay a kə təren ɗo a
Yesu ahay fan bay ata nà, kə pərihen anan
ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara
cara. Pəra a kwanay ataya nà, way ma mac
aya awan, ənа ta rak ikwen ahay mindel sə
pərahan atan azar. 3 Anga nan kutok nà,
gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak ɗowan
a nà, Apasay a Mbərom inde à winen inde
nà, i mba apan sa ja: «Mbərom â tahasl
anan Yesu» ɗaw? Aday kak ɗowan a kà
jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nà, Apasay
Cəncan a inde à winen ibay nà, i mba apan
sa ja matana ɗaw?

4 Məgala ana Apasay a Mbərom sə
varan anà ɗo ahay nà, inde tə cəveɗ ahay
cara cara, ənа Apasay ata nà, winen
kərtektəkke. 5 Aday mer su way a Ba
Məduwen sə varan anà ɗo ahay inde cara
cara re, ənа Bahay a inde nà, Yesu a
kərtektəkke. 6 Matana re, cəveɗ sa ga mer
su way aya inde cara cara, ənа sa ga mer
su way ataya fok, aday à tinen inde fok
nà, Mbərom a kərtektəkke. 7 Mbərom a
ka anan məgala ana Apasay Cəncan a à
kuwaya inde nà, anga aday kuwaya â man
anan zek anà ɗo ahay fok.

8 Matana kutok, anà ɗo kərtek awan,
Apasay Cəncan a a varan məgala sa ja 'am
nə tə kəlire. Anà ɗo hinen, Apasay ata
kərtek awan, a varan məgala sa ja 'am tə
asan way awan. 9 Anà ɗo hinen, Apasay
ata kərtek a a varan məgala sa ɗaf nga pə
Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà ɗo hi-
nen, Apasay ata kərtek a a varan məgala sa
mbar ɗo ɗəvac aya awan. 10 Anà ɗo hinen,
a varan məgala sa ga way masuwayan aya
awan. Anà ɗo hinen, a varan məgala sa
man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay. Anà
ɗo hinen, a varan məgala sə gəzlan alay
pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay
lelibay aya awan. Anà ɗo hinen, a varan
məgala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san
bay ata awan. Aday anà ɗo hinen kutok,
a varan məgala sa man anan anà ɗo ahay
'am ataya awan. 11 Məgala sə way ataya
fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata
kərtektəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa
zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

12 Cuko pə minje si zek aday. Zek su
ɗo nà, kərtek, ənа hawal ahay inde apan
bayak awan. Aya ənа, kwa hawal si zek
ahay inde apan bayak a təkeɗe nà, winen
nə zek kərtek a hwiya. Aday zek a Yesu
Almasihu ɗukwen, matana re. 13 Anga,
à alay a ɗa ga baptisma nà, mənuko fok,
kwa Yahuda ahay, kwa ɗo su kon azar aya
awan, kwa ɗowan a nə ɓile, kwa ɗowan
a nə ɓile a bay, Mbərom a gak uko ahay
baptisma tə Apasay Cəncan a kərtektəkke,
sə təra mənuko fok zek kərtek awan. Aday
mənuko fok ɗa rah nə tə Apasay Cəncan ata
kərtek a re.

14 Ayaw, zek su ɗo cəna, hawal
kərtektəkke itəbay, ənа hawal si zek ahay
inde apan bayak awan. 15 Matana kutok,
kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay,
anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek
bay anga nan kutok ɗaw? 16 Aday kak
sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga
nen iɗe bay» nà, i təra hawal si zek bay
anga nan cara ɗaw? 17 Kak abay zek fok
iɗe a ɗəkɗek mənjəna sləmay nà, i slәne
way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay
a ɗəkɗek mənjəna cœn nà, i rəbas way ta
maw? 18 Aya ənа, Mbərom a ndakay ɗo
nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday
a zav atan pi zek tə cəveɗ a kawa sa zlan à
nga ata awan. 19 Bina, kak zek fok, winen
hawal si zek kərtektəkke nà, ata winen zek
mba ɗaw? 20 Matana bay jiga awan. Pi
zek su ɗo cəna, hawal si zek ahay inde cara
cara bayak awan, ənа zek a nà, kərtektəkke
hwiya.

21 Anga nan kutok, iɗe i mba apan sa
jan anà alay: «Na gak may bay», kabay
nga i mba apan sa jan anà saray ahay:
«Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay.
22 Aɗəka bay, hawal si zek aya aday ɗa ca
patan kawa bəle aya ata nà, ɗa gan atan
may tə mindel bugol. 23 Aday hawal si
zek azar aya, aday ɗa ca patan nə tinen
way ma ga waray aya ata nà, ɗa gan atan
nga tə mindel. Aday hawal si zek azar
aya, aday ɗa ngam ɗowan â canan atan

bay ataya nà, ɗə ndakay patan man bugol nə lele. 24 Ənа hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may ɗə̂ ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su ɗo nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tə varan atan zlangar bay ataya awan. 25 A ga matanan nà, anga aday zek â gəzla bay, aday hawal si zek ahay fok tâ man zek ì zek ahay. 26 Kak hawal si zek a kərtek a, winen à ɗəce inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à ɗəce inde re biɗaw? Aday kak tə varak anan zlangar anà hawal si zek a kərtek a nà, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivel pə kərtek a tə winen ata biɗaw?

27 Kwanay nà, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. 28 Matana awan, à wulen su ɗo a Yesu ahay inde nà, Mbərom kà ndirek anan ɗo ahay pi mer su way anahan pə mədire pə mədire: mama'am awan, a ɗaf ɗo maslan ahay; mə slala cew awan, a ɗaf ɗo maja'am anahan ahay; mə slala maakan awan, a ɗaf ɗo sə tətakan anan way anahan ahay anà ɗo ahay. Aday a ɗaf ɗo sa ga way masuwayan aya awan, ɗo tə məgala aya sa mbar ɗo ahay, ɗo sa san sa man zek à ɗo ahay ahay, ɗo sa lavan nga anà way ahay, aday tu ɗo sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. 29 Ɗo ahay fok nà, tinen ɗo maslan ahay ɗaw? Ɗo ahay fok, tinen ɗo maja'am a Mbərom ahay ɗaw? Kabay ɗo ahay fok, tinen ɗo sə tətakan anan way a Mbərom ahay anà ɗo ahay ɗaw? Ɗo ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya ɗaw? 30 Ɗo ahay fok, ti njaɗ məgala sa mbar ɗo ɗaw? Ɗo ahay fok, ti ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya ɗaw? Kabay ɗo ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anà ɗo ahay ɗaw? 31 Natiya kutok, gen anan may sa njaɗ məgala sə way lele aya pə Mbərom wa.

Matanan, hənа ni ɗakak ikwen anan cəveɗ sə azla lele a sə zalay azar aya fok.

13

Mazlaɓ ana asan zek

1 Kwa abay â ga nà, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay a Mbərom ahay zle dəp nà, kak asan zek inde upo ibay nà, wita nə tərak way sə bəbal awan kəriya ata awan. Nə tərak kawa njamde mə laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kəcawar sa fa siy siy siy ata awan. 2 Kwa abay â ga nà, məgala uno inde sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi ɗer aya mbala Mbərom ata ɗukwen, kwa abay â ga nə aɗaf nga uno pə Mbərom inde i mba apan sə həɗek anan ɓəzlom ahay dəp nà, ata kak asan zek inde upo ibay nà, nə tərak ɗo kəriya awan. 3 Aday kwa abay â ga nà, nə̂ gəzlan anan zlile uno fok anà ɗo ahay, kwa abay â ga nà, ni ngam sa var a zek uno aday tâ vak nen ɗukwen, aday kak asan zek inde upo ibay nà, ni njaɗ anan maw?

4 Ɗo tə asan zek a cəna, a gan ngatay anà way ahay fok, a gan sumor anà ɗo ahay, a ga iɗe pə way su ɗo itəbay, a zlapay awan itəbay, a həran nga ì zek bay. 5 Ɗo tə asan zek a cəna, a ga way sa ga waray itəbay, a pəlan way anà nga anahan a ɗəkɗek itəbay, a ga mivel itəbay, aday a halay ines sə ɗo ahay itəbay re. 6 Ɗo tə asan zek a cəna, a taslay mivel tə way lelibay aya itəbay, ənа a taslay mivel aɗəka nà, tə ɗiɗek. 7 Ɗo tə asan zek a cəna, a səmen anà way ahay kwa siwa fok, a ɗaf nga pə Mbərom kwa siwa fok, a ɗəfan iɗe anà way a Mbərom kwa siwa fok, aday a tavay njənjan kwa siwa fok.

8 Asan zek nà, a ndav itəbay. Aya əna, 'am sa man anan 'am a Mbərom à ɗo ahay ataya nà, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nà, ti i ndav. Aday asan way ahay ɗukwen, ti i ndav re. 9 Həna ɗa san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbərom a mənuko sa man anan anà ɗo ahay ataya ɗukwen, ɗə sənak a fok coy fan bay re. 10 Ənа, alay a kà slak Mbərom kà kak uko anan ɗiɗek sə way ahay fok nà, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

11 A alay a nen gwaslay aya mba nà, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nə bayak way ɗukwen kawa gwaslay ahay, nə slәne way ahay kawa gwaslay ahay re. Ənа à alay aday nə sənak nga uno coy ata nà, nə mbəsakak way sə gwaslay ahay kutok. 12 Həna nà, ɗa ca pə way ahay nə kustehte-hhe, kawa ɗo a ca iɗe à malam mənjəroh a

inde ata awan. Əna azanan pa 'am nà, ɗì i canan à way ahay fok nə iɗe cer wa kutok. Həna nà, na san way ahay cərah a fan bay. Azanan pa 'am nà, ni san anan way ahay fok cərah, kawa ana Mbərom sa san nen cərah ata awan.
13 Aday həna kutok nà, way ahay inde maakan, ti ndav itəbay: aɗaf nga pə Mbərom, aɗəfan iɗe anà way a Mbərom, aday asan zek. Əna sə zalay way azar ataya nà, asan zek a kutok.

14

Ləbara sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay

1 Rəzlen anan à nga wa sa ga way sə asan zek tə ɗo ahay. Aday gen anan may sa njaɗ məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà ɗo ahay ata tə mivel kərtek awan. Gen anan may jiya nà, anà məgala sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay. 2 Ɗo sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a sləne bay ataya nà, a jan nə anà Mbərom ɗəkɗek, bina anà ɗo ahay bay, anga ɗowan a sləne 'am ataya bay. Winen a ja nà, pə way a Mbərom mi ɗer aya tə məgala sə Apasay Cəncan awan.
3 Aya əna, ɗo winen apan i man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, a varan atan gədan, a man atan anan mivel ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbərom inde. 4 Ɗo winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, a varan gədan nà, anà zek anahan a vərre. Aya əna, ɗo sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, a varan gədan anà ɗo a Yesu mə halay nga ataya kəzlek.
5 Nen na gan may nà, ɗo ahay fok tâ mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kà zalak nà, ɗo ahay tâ mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay aɗəka aday. Kak ɗowan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, ɗo hinen â ga inde sa man anan anà ɗo ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà ɗo a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday ɗo ataya ta san bay ata awan.
6 Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak àga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənen bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəmaw? Sumor a nà, ni zlak ayak àga kwanay nà, ni ɗakak ikwen anan way a Mbərom mi ɗer aya awan, kabay ni ɗakak ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətakak ikwen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a ɗaw?
7 Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjaval. Kak ta fak a way ataya tə mərike a bay nà, ɗo sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan ɗaw? 8 Aday kak ɗo sa ján pə cicœk anga vəram kà fak anan tə cəveɗ a bay nà, waya i lavan zek anà aga vəram a anaw? 9 Minje ata pə kwanay ɗukwen matana re. Kak ki jen 'am aday a sləne zek bay nà, ɗowan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kà tərak 'am kəriya kutok biɗaw? 10 'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pə daliyugo. 'Am ataya fok, ɗo su kon ataya nə tə sləne ike. 11 Kak ɗowan i jo 'am ta 'am aday nə sləne bay ata nà, mə tərak pi zek kawa mədurlon ahay. 12 Pə kwanay ɗukwen matana re. Ki rəzlen anan à nga wa tə mindel sə pəlay məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà ɗo ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya əna sumor a nà, pəlen məgala ana Apasay Cəncan a sa man zek anà ɗo a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.
13 Anga nan kutok, ɗo sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, â ga amboh anga aday Mbərom â varan məgala sa man anan 'am ataya anà ɗo ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan. 14 Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acəkan, əna à abayak nga uno inde nà, nə slənek awan bay. 15 Wita ni ga nə kəkəmaw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh tə abayak nga uno re. Ni zambaɗ a Mbərom à apasay uno inde, aday u no sə zambaɗ a Mbərom tə abayak nga uno a təke re.
16 Kak iken nà, iken apan ki ngəran anà

Mbərom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay ɗo sə uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay nà, ti i mba apan sə təma amboh a kwanay «Amen*» nə kəkəmaw? Bina ɗo ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. 17 Kwa â ga nà, iken kə ngəran anà Mbərom nə tə ɗiɗek awan, kak ɗo ahay tə slənek bay nà, i man atan zek bay.

18 Nen aday nà, ni ngəran anà Mbərom anga nə njaɗak məgala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. 19 Kwa â ga matana dəp nà, à wulen su ɗo a Yesu ahay inde nə, u zlo à nga sa ja 'am ahay ɗara aday ɗo ahay ta san zle ata anga sə tətakan atan anan way. Wita nà, a zalay sə vəveɗ 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday ɗo ahay ta san bay ata awan.

20 Mərak uno ahay, kâ bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Təren aɗəka nà, ɗo ma san nga aya awan. Aya əna, pa sa ga huwan nà, təren kawa kwanay gwaslay cacəɗew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itəbay. 21 'Am mə vinde a inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:
“Ni naa jan 'am ù ɗo a anaya nà, ta 'am su
kon aday ta san bay ata awan,
ni jan atan anan tə dungo sə mədurlon
ahay.
Əna tə winen ata təke ɗukwen, ti ngam sə
pəkan sləmay anà 'am uno bay.†”»

22 Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday ɗowan a san bay ata nà, a kan anan way anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu bay ataya awan, bina anà ɗo a Yesu ahay ite sabay. Aya əna, aman anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, anga ɗo a Yesu ahay aɗəka, bina anga ɗo sa ɗaf nga pə Yesu bay ataya bay. 23 Natiya, kak kwanay ɗo a Yesu ahay kə hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday ɗowan a san bay ataya nà, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay ɗo sə uho kà sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja, nga a vawak ikwen, biɗaw? 24 Aya əna, kak kwanay a fok ki men anan anan 'am a Mbərom à ɗo ahay ta 'am su kon aday tə slәne zle ata nà, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay ɗo sə uho kà sak a zlak ayak nà, i slәne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. 25 Way anahan sə bayak mi ɗer aya à mivel inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà Mbərom duboz, i həran nga ta sa ja Mbərom inde à wulen a kwanay acəkan!

Way təɗe sa ga à man sə ahalay nga su ɗo a Yesu ahay ata awan

26 Matanan kutok, mərak uno ahay, nâ jak ikwen ayak həna nə ma asa anaw? A alay sə ahalay nga a kwanay ahay cəna, ɗo kərtek i ga ara, ɗo hinen i tətakan anan way anà ɗo ahay, ɗo hinen i ɗakan anan way ana Mbərom mi ɗer aya anà ɗo ahay, ɗo hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday ɗo hinen i man anan 'am ataya anà ɗo ahay. Aya əna, way a kwanay sa ga ataya nə, gen atan fok nà, anga aday â man zek anà ɗo a Yesu ahay sa har pə cəveɗ a Mbərom.

27 Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday ɗo ahay ta san bay ataya nà, mbiken anan cəveɗ anà ɗo ahay cew tâ ja, â sa zalay pə ɗo ahay maakan wa bay. Ɗo ataya nà, tâ ja 'am ataya ɗukwen, pə məmbire pə məmbire. Aday ɗo sa man anan 'am ataya anà ɗo azar aya ɗukwen, â ga inde re. 28 Kak ɗowan inde sa man anan 'am ataya anà ɗo ahay ibay nà, suwan, à wulen ana ɗo a Yesu ahay nà, ɗo sa ja 'am ataya tâ njahay way a tinen tete. Sumor a nà, tâ ja 'am ataya nà, kuwaya anà nga anahan, aday anà Mbərom cəna coy.

29 Pa 'am ana ɗo sa man 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, ɗo ahay cew, maakan tâ ja, aday ɗo azar aya tâ pak sləmay sə cəcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nà, 'am a Mbərom a acəkan ɗaw. 30 Kak ɗowan winen apan i jan 'am anà ɗo ahay, aday Mbərom kà ɗakak anan anan way anà ɗo hinen à wulen a kwanay inde nà, ɗo mama'am ata â mbəsak sa jan 'am anà ɗo ahay, anga aday ɗowan a mə slala cew ata â ja 'am a kutok. 31 Ayaw, cəveɗ inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay, əna jen anan nə pə məmbire pə məmbire, anga aday kwanay a fok kâ njiɗen atətak way lele aya awan, aday kâ

* **14:16** Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, â təra matana acəkan!» † **14:21** Ca pə Esaaya 28.11-12.

viren anan gədan anà zek ahay. 32 Ɗo aday məgala inde apan sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay nà, i mba apan sə lavan nga anà məgala ata re. 33-34 Mbərom aday nà, way ma ga a tə cəveɗ a bay cəna, a zlan à nga itəbay. A gan may nà, njahuko səkəffe à zay inde.

Matanan, à man sə ahalay nga ana ɗo a Yesu ahay inde nà, uwar a kwanay ahay ɗukwen tâ njahay à səkəffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga à wulen su ɗo a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tâ ja 'am bay, anga cəveɗ a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nà, tâ ma nga a tinen à məndak, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja. 35 Kak a nan à uwar a sə cəce awan aday â san anan nà, â cəce pə mbaz anahan wa agay. Anga, ɗo uwar a kà jak 'am à man sə ahalay nga su ɗo a Yesu ahay nà, wita nə lelibay.

36 Abay kwanay kə jilen nà, 'Am a Mbərom a dazlan ahay nə àga kwanay wa ɗaw? 'Am a Mbərom a a dəzlek ayak nà, àga kwanay ɗəkɗek cəna coy ɗaw? 37 Kak ɗowan inde à wulen a kwanay a bayak nà, winen kà njaɗak məgala sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay, kabay kà njaɗak məgala sə Apasay a Mbərom hinen nà, â san way inde kərtek aday: Way uno a sə vindek ikwen ayak a anan nà, sə ɗuko anan nə Bahay a mənuko awan. 38 Kak ɗowan a kà sənak anan matanan bay nà, Mbərom ɗukwen i san a winen bay re.

39 Natiya awan, mərak uno ahay, rəzlen anan à nga wa sa njaɗ məgala sa man anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay. Aday kâ gifen anan 'am anà ɗo sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. 40 Aya əna, gen anan way ahay fok nə tə cəveɗ aya awan, bina tə hoyohoyo bay.

15

Yesu Almasihu nà, kà slabakak ahay à mək wa

1 Mərak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak à nga inde nà, ləbara mugom a nen sə ɗakak ikwen anan ata awan. Kwanay ɗukwen, kə ɗəfen apan nga, aday kə ngizlen uda saray lele re. 2 Ləbara mugom a mbala a kwanay sa ɗaf apan nga ata nà, sa tam kwanay nə winen awan, kak kə bənen anan kawa anuno sə ɗakak ikwen anan nà, na. Kak matanan bay cəna, aɗaf nga a kwanay kà tərak way kəriya awan.

3 Way a nen a sə tətakay ahay ata nà, na jak ikwen anan nə winen a re. Way ata nà, nga sa 'am lele a sə zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nà, kà məcak anga ines a mənuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja nà, a təra nə matanan acəkan. 4 Pə dəɓa wa nà, ta la anan à mək, aday pə luvon maakan anahan a nà, Mbərom a slabakay anan ahay à mək wa. A təra ɗukwen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata re. 5 Pə dəɓa anahan a wa nà, kà kak anan zek anà Piyer, aday kà kak anan zek anà ɗo maslan anahan azar aya re. 6 Pə dəɓa wa asa, kà kak anan zek anà ɗo anahan ahay sə zalay səkat ɗara à alay kərtek a inde. Alay avan ana ɗo ataya həna nà, tinen inde tə sifa mba, əna azar aya nə tə məcak. 7 Pə dəɓa wa, kà kak anan zek anà Yakuba, aday anà ɗo maslan anahan ahay fok re.

8 Pə dəɓa a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek ĭ nen ite re. Ata nen nə tərak kawa wan ma may amama pə kiya cuwɓe ata awan. 9 Ayaw acəkan, nen nə tərak kawa wan gudar a à wulen su ɗo maslan ahay inde, na slak təɗe aday ti ngumo ɗo maslan a bay, anga nen na gak anan ahay alay tu ɗo a Yesu ahay tə mindel. 10 Aya əna, tə winen ata təke nà, həna Mbərom kà gak uno sumor sə təra nen ɗo maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nà, kà tərak way kəriya bay, anga kà varak uno məgala sa ga mer su way lele aya sə zalay ɗo maslan a azar ataya fok. Tə ɗiɗek a nà, sa ga mer su way a lele ataya nà, nen bay. Sa ga nà, sumor a Mbərom a su go ata awan. 11 Natiya kutok, kwa â ga nə nen, kwa â ga nə ɗo azar aya awan, awan inde kà mbəɗahak ibay. Manay a fok mə wazay a nà, ləbara mugom a mbala ana kwanay sa ɗaf apan nga ata kərtek awan.

Mbərom i slabakay anan ahay ɗo ahay à mək wa

12 Manay nà, ma jak ikwen anan tə ɗiɗek awan, Mbərom nà, kà slabakak anan ahay Yesu Almasihu à mək wa. Aka aday, ɗo a kwanay azar aya ta wa, ɗo ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nà, kəkəma asa

anaw? 13 Kak abay ɗo ma mac aya ti
slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja
ata nà, Yesu Almasihu ɗukwen kà slabakak
ahay sabay cukutok ɗaw? 14 Kak abay
Yesu Almasihu kà slabakak ahay sabay ata
nà, wita ma ya nga sa ma a manay sə
ɗakay anan 'am a Mbərom asa anaw? Aday
ɗukwen, ata kə ɗəfen nga nə pa 'am lele
mba re ɗaw? 15 Kak abay ɗo ma mac aya ti i
slabakay ahay à məke wa bay nà, Mbərom
kà slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata
manay mə gəɗak mungwalay pə Mbərom
ta sa jəka, Mbərom kà slabakak anan ahay
Yesu Almasihu à məke wa biɗaw? 16 Kak
ɗo ma mac aya ti slabakay à məke wa bay
nà, ata Yesu Almasihu kà slabakak ahay à
məke wa bay re ba? 17 Kak Yesu Almasihu
kà slabakak ahay bay, kə ɗəfen nga hənа nə
pa maw? Aday Mbərom ɗukwen kà pəsek
ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba?
18 A nan sa ja kutok nà, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu
Almasihu ahay aday tə məcak ata nà, tinen
tə lizek pa sə viyviya cukutok ɗaw? 19 Kak
ɗə ɗəfan iɗe anà Yesu Almasihu, anga aday
â mak uko zek pə anjahay a mənuko hənа
pə daliyugo a anan ɗəkɗek nà, ata wita nə
yimuko zek a nuko, bina ɗa ga ǐ zek wa zal
ɗo ahay fok.

20 Tə ɗiɗek a nà, Yesu Almasihu kà
slabakak ahay à məke wa acəkan. Winen
nà, kà lahak sə slabakay ahay à məke wa.
Aslabakay anahan à məke wa ata nà, a
ɗakay anan nə, ɗo a azar aya ti i slabakay
ahay ite re. 21 Amac a nay pə daliyugo nà,
anga ɗo kərtek. Aday ɗo ahay ti slabakay
ahay à məke wa ɗukwen, anga ɗo kərtek re.
22 Matanan, ɗo ahay fok ta mac, anga tinen
a fok zahav ana Adama. Aday ɗo ahay fok
ti njaɗ sifa, anga Almasihu. 23 Ɗo ahay ti
slabakay à məke wa nà, kawa ana Mbərom
a sə lavan atan anan zek ata awan: Al-
masihu kà lahak sə slabakay ahay, aday
à luvon anahan a saa may ata inde nà,
ɗo anahan ahay fok ti i slabakay ahay re.
24 Pə dəɓa anahan a wa nà, Yesu i lize anan
məgala sə apasay lelibay aya fok, tə bahay
a tinen ahay fok, aday pi zek tə məgala sə
bahay ahay pə daliyugo fok re. Pə dəɓa a sə
lize way ataya wa fok nà, daliyugo i ndav,
aday Yesu i man anan bahay anahan à alay
inde anà Bəbay anahan Mbərom kutok.

25 Kawa sa ja nà, Yesu Almasihu â ga
bahay hus pə ana Mbərom saa mbakan
anan ɗo maniɗe anahan ahay fok à alay
inde. 26 Ɗo maniɗe mədakwidok a aday
Yesu i sa lize anan ata nà, Amac. 27 Deftere
a ja matanan, a wa: «Mbərom a mbakan
anan way ahay fok à alay inde.*» Kə sənen
zle asanaw, kak Deftere kà jak «way ahay
fok» ata nà, Mbərom a ɗo sə mbakan alay
pə way ahay wa fok ata, winen a nà, uda
ibay. 28 Matanan, Yesu kà njaɗak məgala
sa ga bahay pə way ahay fok nà, winen a
ɗukwen, Bəbay anahan Mbərom i ga apan
bahay ite re. Natiya awan, Mbərom i ga
bahay kwa pə ma fok tembərəzem kutok.

29 Bayiken pə ɗo ahay aday ta taa ga
baptisma anga ɗo ma mac aya ata aday. Ta
ga matanan nà, angamaw? Kak abay ɗo
ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata nà,
ta ran mindel ǐ zek pa maw? 30 Aday asa,
manay hənа ɗukwen, kak abay ɗo ma mac
aya ti slabakay à məke wa sabay ata nà, ma
ga ɗəce ndelem ndelem a anan sasidew ata
nà, angamaw? 31 Sənen apan lele, mərak
uno ahay, nen nà, kəla siwa fok amac a ɗaf
nen pa 'am wa nə pəɗan. 'Am uno sa jak
ikwen ata nà, ɗiɗek awan, kawa 'am uno sa
ja: Nə taslak mivel tə kwanay bayak awan,
anga kwanay kə jipen tə Bahay a nuko Yesu
Almasihu ata awan. 32 Ɗo ahay ta gak alay
ti nen bayak a à Efesus. A ga nə kawa ma
vaɗ zek tə zizœk ahay. Aday kak abay na
ga matanan anga sa njaɗ zay pə daliyugo
a anan nà, ni njaɗ anan magwagway wu-
raw? Kak abay ɗo sə məke ahay ti slabakay
ahay sabay, ata nà, pərahuko anan azar
anà jike sa 'am a inde hənа biɗaw? A wa:
«Ənga puko panan a mənuko, aday suko
panan a mənuko, anga luvon sə sidew nà,
anà mənuko sabay.†»

33 Anga nan kutok, ɗowan â njak a nga
anahan bay. Kuwaya kà njahak pə kərtek a
tu ɗo sə huwan ahay cəna, huwan a tinen
ata i zəvan. 34 Kâ viwen anan nga ǐ zek
ahay bay! Kǐ gen ines bay. Na ca apan
nà, ɗo ahay inde à wulen a kwanay ta san

* **15:27** Ca pə Jabuura 110.1. † **15:32** Ca pə Esaaya 22.13.

Mbərom bay. Na ja matanan aday waray â gak ikwen.

Ɗi i slabakay ahay à məke wa nà, ti zek wuraw?

35 Hinahibay ɗo inde i cəce: «Ɗo ahay ti i slabakay ahay à məke wa nə kəkəmaw? Aday ti i slabakay ahay nə ti zek wura asa anaw?» 36 Ɗowan kà sak a cəce matana nà, wita ɗo mindel awan! Ɗa san apan zle, zahav sə way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à məke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. 37 Aday zahav sə way iken sa casl anan ata, kwa â ga nə ndaw, kwa â ga nə zahav sa ma sa ma fok cəna, ka casl nà, wan sə way ata awan, bina daslam anahan a bay! 38 Ənа Mbərom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sə way ahay cara cara ta har ɗukwen, tə daslam a tinen ahay cara cara re.

39 Way tə sifa aya fok, zek a tinen aya cara cara re. Zek su ɗo zənzen aya awan, winen cara, zek sə gənaw ahay, winen cara, zek sə məvuhom ahay, winen cara, aday zek sə kəlef ahay ɗukwen, winen cara re. 40 Way mə ndakay aya à mburom tə way mə ndakay aya pə daliyugo nà, arəɓa a tinen aya nə cara cara. 41 Adav ana pac nə cara, adav ana kiya ɗukwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya ɗukwen, adav a tinen aya ta gaɗ'am pi zek ahay wa re.

42 I təran anà ɗo saa slabakay ahay à məke wa ataya ɗukwen matana re. Zek su ɗo, ɗo ahay sa lak ayak à məke kawa zahav sə way ata nà, i wuslay à məke à man ata awan. Ənа zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay à məke wa ata nà, i wuslay itəbay. 43 Zek su ɗo, ɗo ahay sa lak ayak à məke ata nà, way kəriya awan, ənа zek a aday Mbərom saa slabakay anan ahay ata nà, winen tə mazlaɓ awan. Zek ma lak ayak à məke ata nà, winen bəle awan, ənа zek su ɗo saa slabakay ahay ata nà, winen məgala awan. 44 Zek ma lak ayak à məke ata nà, winen zek sə daliyugo a anan, ənа zek su ɗo saa slabakay ahay à məke wa ata ite nà, winen zek sə uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sə daliyugo a anan inde cukutok ata nà, zek sə uho saa nay ahay ata ɗukwen, i ga inde re. 45 Deftere a Mbərom a wa: «Adama ɗo mama'am ata nà, winen ɗo tə sifa awan.‡» Aday kutok, Yesu Almasihu ɗo sa nay à man a Mbərom wa ata nà, winen ɗo sə varan sifa anà ɗo ahay. 46 Sə lahay aday nà, zek sə uho saa nay ata bay, ənа zek sə daliyugo a anan, aday zek sə uho saa nay ahay ata a nay pə dəɓa wa kutok. 47 Adama nà, mə ndakay a tə yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Ənа Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbərom wa. 48 Ɗo sə daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana re, ɗo saa njahay pə cakay a Mbərom ahay, zek a tinen i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. 49 Hənа nà, mənuko ɗa ga minje tə Adama, ɗo mə ndakay a tə yugo ata awan. Aday azanan ɗi i ga minje tə Yesu, ɗo sa nay ahay à man a Mbərom wa ata awan.

50 Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak hənа: Ɗo zənzen a nə, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom saa nay ata inde ti zek sə daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sə njahay pə cakay a Mbərom pa sə viyviya bay re.

51 Pəken sləmay aday, u no sə ɗakak ikwen anan way a Mbərom mi ɗer a inde. Mənuko fok ɗi mac kəzlek bay, ənа mənuko fok, zek a mənuko i mbəɗa zek hinen. 52 Way ata i təra nà, ma kərtek kawa ambəcœk iɗe ca. I təra à alay a məzləzlilen i ɗakay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzlilen ata kà fak zek nà, ɗo ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko ɗo tə sifa aya ɗukwen, Mbərom i mbəɗahak uko anan zek ite re. 53 Ayaw, i təra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, â mbəɗa zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, â mbəɗa zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. 54 A alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kà tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a Deftere a Mbərom sa ja apan ata i təra kutok, a wa:

‡ **15:45** Ca pə Laataanooji 2.7. § **15:54** Ca pə Esaaya 25.8.

«Mbərom kà mbasak pə Amac, kà lizek anan
pa sə viyviya awan.§»
55 «Iken Amac, məgala anak a aha kutok
anaw?
Iken Amac, məgala anak a sa vaƈ ɗo ata,
aha kutok anaw?*»
56 Amac a njaƈ məgala pə ɗo ahay nà,
anga ines a tinen ahay. Aday məgala ana
ines ite nà, a nay à Tawrita wa. 57 Aya ənа,
ngəruko anan anà Mbərom aɗəka, anga
kà varak uko anan məgala sə mbasay pə
Amac, tə alay a Bahay a mənuko Yesu Al-
masihu.
58 Anga nan kutok, mərak uno ahay, ngi-
zlen saray lele, kâ si yen nga bay. Gen
anan nga anà mer su way a Mbərom kwa
siwa fok, anga kə sənen apan zle, ayanga a
kwanay ì mer su way ana Bahay a mənuko
Yesu inde ata nà, i təra kəriya bay.

16

Acakal way anga sa man zek anà ɗo a Yesu ahay à Urəsalima

1 Hənа asa, pa 'am sə acakal way anga
sa man ayak zek anà ɗo a Yesu ahay à
Urəsalima ata nà, kwanay nà, gen kawa
anuno sa jan anà ɗo a Yesu ahay à Galatiya
ata awan. 2 Pac sə Zlaba ahay fok cəna,
kuwaya â zəɓa dala kawa anahan sə lavay a
zek ata, aday â ɗaf anan cara. Bina, ɗowan
â sa ba nen ni zlak ayak aday ata saa cakal
bay. 3 Na sak a dəzlek ayak nà, ni varan
ɗerewel à alay inde anà ɗo a kwanay a saa
walay ataya awan, ni slan atan tə dala ata
à Urəsalima. 4 Kak na cak apan təɗe nen a
ta nga uno nâ zla nà, mi zla jiga tu ɗo ataya
awan.

Man ana Pol saa zla ataya awan

5 Ni zlak ayak àga kwanay nà, tə daliyugo
sə Makedoniya, anga u no sa zla tə wulen
su doh a tinen ahay saa can atan ayak
iɗe. 6 Izəne, ni njahay àga kwanay mənjœk,
izəne à alay sa maƈ fok ni njahay àga
kwanay. Aday à alay uno saa slabak àga
kwanay wa ata nà, ki i men uno zek tə
dala sə cəveƈ. 7 Na zlak ayak àga kwanay
ɗukwen, u no saa zla way uno bəse bay. Kà
zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni njahay
tə kwanay zərat lele àga kwanay kutok.
8 Ənа ni njahay à Efesus tamak hus pə azar
uko sə Pentekosta, 9 anga Mbərom kà təɓak
uno cəveƈ sa ga mer su way məduwen a à
man a anan. Aday ɗo maniɗe ahay inde
bayak a re.
10 Kak Timote kà dəzlek ayak à wulen a
kwanay nà, təmihen anan lele anga aday â
zlan à nga sə njahay à mamasl a kwanay,
bina a ga mer su way a Mbərom, Ba-
hay a mənuko, nə lele kawa nen awan.
11 Matanan, ɗowan â sa kəɗey anan bay.
Men anan zek aɗəka tə dala sə cəveƈ. Ata
aday i mbəsak kwanay tə zay, i dəzley à
man uno ɗukwen lele aday tə zay a re.
Bina, manay tə mərak ahay à man a anan,
manay apan mi ba anan.
12 Mərak a mənuko Apolos nà, na gak
anan kem aday tâ zlak ayak pə kərtek a tə
mərak azar aya awan, ənа a ngam hənа fan
bay. Aya ənа, azanan pa 'am ɗukwen, kà
njaɗak cəveƈ a nə, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

13 Ben lele, rəzlen à nga wa sə pərahan
azar anà Mbərom nə lele. Kâ pəken anan
zlawan ì zek ahay bay, kâ viren anan bəle
anà mivel a kwanay ahay bay. 14 I mer su
way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənen
zek ahay.
15 Mərak uno ahay, kə sənen Sitifanas tu
ɗo su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə
təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo
sə Akaya nà, tinen. Tə varak anan nga a
tinen anà Mbərom anga aday tâ man zek
anà ɗo a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen
kem nà, 16 ɗəfen anan apan anà zahav su
ɗo matanan ataya awan. Ɗəfen anan apan
anà ɗo sa ga mer su way tə məgala kawa
tinen ataya a re.
17 Nə taslay mivel bayak a jiga nà, anga
atə Sitifanas tə Fortinatus tatə Akayus ta
nak ahay à man uno. Ta nak su mo zek
à yime ana kwanay inde. 18 Tə bənak uno
mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen
anan mbac ata re. Zahav su ɗo ataya nà,
bənen atan à 'am wa nə lele.
19 Do a Yesu ahay sə halay nga pə
daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen
ayak 'am. Atə Akilas tə Pəriskila pi zek tu ɗo
a Yesu sə halay nga àga tinen ataya fok ta

* **15:55** Ca pə Hose'a 13.14.

jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok
kə jipen nə pə sləmay a Bahay a nuko Yesu a
kərtek. 20 Ɗo a Yesu ahay à man a anan fok
ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am ǐ zek
ahay lele re.
21 Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə
vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno
awan.
22 Kak ɗowan a nə a pəlay Bahay a
mənuko Yesu bay cəna, Mbərom â tahasl
anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko â nay!
23 Bahay a mənuko Yesu â gak ikwen sumor
anahan. 24 Kwanay a fok, ɗo sə mivel uno
aya awan, anga ɗə japay fok ɗukwen pə
Yesu Almasihu awan.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Korintu ahay mə slala cew awan

Aɗakay way pə deftere a anan

A ɗerewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sə mivel ahay bayak awan. Atə Pol tə egliz sə Korintu tə slәne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sə pəse zek ahay aday sa zlah məlmal tə tinen. Asa, ɗo sa jəka tinen ɗo maslan a Yesu ahay ataya tə tətakan anan way mungwalay aya anà ɗo ahay, aday ta ja nə Pol winen ɗo maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a ɗakay anan ləbara anahan tə ɗəce anahan sa ga anga winen ɗo maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran anà Mbərom anga sumor anahan *(1.1-11)*
Azlah məlmal à wulen ana atə Pol tə Korintu ahay *(1.12 - 7.16)*
Pol a varan məgala anà Korintu ahay sə cakal way anga ɗo a Yesu ahay à Urəsalima *(8.1 - 9.15)*
Pol a ga 'am pi zek wa ta sə ɗakay anan winen ɗo maslan a Yesu ɗiɗek awan *(10.1 - 12.21)*
Andav sa 'am ahay *(13.1-13)*

Pol a jan ayak 'am anà ɗo sə Korintu ahay

1 Sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, ɗo a Mbərom sə walay aday sə təra anan ɗo maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mə vindek ayak nà, manay tə Timote mərak a mənuko, anà kwanay ɗo a Yesu ahay à Korintu, aday anà ɗo a Yesu azar aya pə daliyugo sə Akaya fok re. 2 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tâ varak ikwen zay.

Mbərom a man a mivel ù doh anà ɗo sa ga ɗəce ahay

3 Ngəruko anan anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, ɗo sa taa gan sumor anà ɗo ahay aday sa taa man atan anan mivel ù doh kwa siwa ata awan. 4 A alay a mənuko à ɗəce inde cəna, a mak uko anan mivel ù doh, anga aday mənuko ɗukwen ɗâ man anan mivel ù doh anà ɗo sa ga ɗəce ahay matanan ite. 5 Ɗəce a manay sa ga bayak ataya nà, kawa ɗəce ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbərom a man umo anan mivel ù doh tə alay ana Yesu Almasihu bayak a re. 6 Ənа kwa â ga nə manay apan mi ga ɗəce dəp nà, a təra anga aday â mak ikwen anan mivel ù doh, aday Mbərom â tam kwanay. Matana re, Mbərom a man umo anan mivel ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mivel ù doh a re. Natiya ki mben apan sə səmen anan anà ɗəce ahay à alay a kwanay sa ga ɗəce ahay kawa ana manay sa ga ɗəce ataya re. 7 Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pə cəveɗ a Mbərom wa nə ibay, anga ma san zle, kə jipen tə manay à ɗəce ahay inde, aday Mbərom i mak ikwen anan mivel ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mivel ù doh ata re.

8 Mərak ahay, a nan umo nà, sənen anan ɗəce a manay sa ga pə daliyugo sə Aziya ataya awan. Ma gak ɗəce bayak a kà zalak umo məgala à nga wa. Ma jak abay sa jəka mi sa təmay wa zay bay. 9 Ayaw, manay mə lavak anan zek sa mac coy, abay manay mə bayak nà, na. Aya ənа, a təra matanan nà, anga aday mâ ɗaf nga pə Mbərom, ɗo sə slabakay ɗo ahay à mәke wa, bina pə məgala si zek a manay aya ite sabay. 10 Mbərom kà təmak manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma ɗaf nga nə pə winen awan, i tam manay azanaka re. 11 Kwanay ɗukwen, men umo zek tə amboh. Ata, ɗo ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbərom i mbəɗahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, ɗo ahay bayak a ti ngəran à Mbərom anga kà təmahak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a ɗakay anan kà zlak à Korintu sabay nə angamaw

12 Way a sa zlan umo à nga ata nà, hənа: Ma san zle à mivel a manay inde nà, azla a manay pa 'am sə ɗo ahay nə ɗiɗek awan, kawa sa zlan à nga anà Mbərom. Mə zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay ɗukwen, winen ɗiɗek a re. Ma njaɗ məgala sa zla matana ata nà, tə asan way su ɗo zənzen a bay, ənа Mbərom sa gan umo

sumor sa zla matanan ata awan. 13-14 Abay
kə sənen biɗaw, way a manay sə vindek
ikwen ayak ata nà, awan uda mi ɗer a ibay
asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə
vindek ayak ata way anahan. A ga pumo
nà, hus həna, kə sənen manay nə əngal. Əna
ki i sənen manay nə kweceh kutok, aday pə
luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may
ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay
ɗukwen ki i zlen umo à nga ata re.
15-16 Anga na san way ataya zle kutok,
u no abay sa zlak ayak àga kwanay, aday
ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may
à Makedoniya wa àga kwanay asa. Aday
abay ki men uno zek tə dala sə cəveɗ sa
zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni
zlak ayak àga kwanay saray cew sa mak
ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə
àga kwanay sabay. 17 Anuno sa jak ikwen
ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele
biɗaw? Ayaw, nə bayakak apan lele, abay
ni ga matana way anahan. Bina na ja way
kawa ɗo sə daliyugo ahay bay asanaw? Kak
matanan nà, nə japay anan atə ayaw tə a'ay
alay kərtek awan.
18 Əna ni jak ikwen ayak həna pa 'am a
Mbərom, winen ɗo ɗiɗek awan, à alay a
manay sə ɗakak ikwen anan ləbara mu-
gom ata nà, mə japak anan atə ayaw tə
a'ay pə way kərtek a bay. 19 Manay tə
Silas tatə Timote mə ɗakak ikwen anan nà,
ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom
awan. Winen a japay anan atə ayaw tə
a'ay itəbay. A ja nà, way ɗiɗek a vərre.
20 Anga way a Mbərom sə zlapak uko anan
ataya fok nà, ti təra nə anga ayaw ana Yesu
Almasihu. Anga winen a kutok, ɗa taa ja
«Amen» anga sə varan mazlaɓ anà Mbərom.
21 Asa, Mbərom a tə alay anahan a sə varan
umo məgala pə cəveɗ a Yesu Almasihu ata,
i varak ikwen məgala re. A walay mənuko,
22 a varak uko anan Apasay anahan kawa
vivay sə way sə ɗakay anan mənuko nà, ɗo
anahan ahay. Aday kà varak uko Apasay
ata à mivel inde, sə ɗakay anan ɗi i njaɗ
anan way anahan sə zlapan anan anà ɗo
ahay ataya fok.
23 Həna ni jak ikwen ayak nà, na zlak
ayak àga kwanay sabay angamaw ata
awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa
jak ikwen ata nà, ɗiɗek awan. Kak matana
bay nà, suwan nâ mac. Na zlak ayak à
Korintu bay nà, anga u no sa gak ikwen
way saa cəɓak ikwen ata bay. 24 A nan sa
ja nà, mə lavak ikwen nga pə cəveɗ sə aɗaf
nga a kwanay bay, anga ma san zle, aɗaf
nga a kwanay nà, mə jəra a lele coy. Əna a
nan umo nə guko mer su way pə kərtek a tə
kwanay, anga aday kâ tislen mivel.

2

1 Anga nan, na ja ni zlak ayak àga
kwanay nà, aday sa ga way sə cəɓak ikwen
maza bay. 2 Kak na sak a ga way sə cəɓak
ikwen nà, i cəɓo ì nen a re. Ata ɗowan saa
tuslo anan mivel inde sabay, bina way ata
i cəɓak ikwen anà kwanay a fok. 3 Anga
nan, na zlak ayak bay, əna nə vindek ayak
à yime uno inde nà, ɗerewel a ma caɓ ata
awan. Na ga matanan nà, anga aday, na
saa zlak ayak, nâ tan à nga anà way sə cəɓo
àga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan
mivel nə kwanay biɗaw? Na san kwanay
zle fok. Kak nə taslak mivel nà, ki tislen
mivel re. 4 Nə vindek ayak ɗerewel ata nà,
tə mugo awan, aday tə iɗe sə ayam awan.
Əna nə vindek anan ayak nà, sə cəɓak ikwen
bay, əna anga aday kâ sənen anan nə pəlay
kwanay tə mindel.

Pol a gan may nà, tâ pəsen anan anà ɗowan a sa ga ines ata awan

5 Ɗowan a kwanay a kà gak way sa caɓ
nà, u go ì nen Pol bay, əna anà kwanay a
fok aɗəka. Kak nə mbəlek anan bay nà, anà
zek məduwen su ɗo awan. 6 Ɗo ahay bayak
a tə ngərzak apan, aday kà slak matanan,
bina kà yimak pə ines anahan coy kutok.
7 Alay a kà slak həna sə pəsen anan coy,
aday sa man anan mivel ù doh, bina i ga
mugo kà zalak, mbac i i slahan. 8 Anga
nan, ni cəce pikwen wa nà, ken anan anan
asan zek a kwanay sə ɗakan anan nə kə
pəlen anan asa. 9 Nə vindek ikwen ayak
ɗerewel a hinen inde ata nà, sa ca pikwen
wa azan, aday sa san kwanay apan ki ɗəfen
anan apan anà 'am uno ahay fok biɗaw.
10 Həna ni jak ikwen ayak, ɗowan a kwanay
kə pəsen anan anan ata nà, nen ɗukwen nə
pəsek anan. Nen nà, nə pəsek anan ɗowan
ata pa man sə iɗe ana Almasihu, anga sa
mak ikwen zek à kwanay, kak awan inde

sə pəsen anan nà, na. 11 Na gak matanan,
anga u no nà, Fakalaw â sa njak mənuko pi
zek bay, bina ɗa san wurwer anahan aya
zle asanaw?

Pol a ɗəfan iɗe anà Titus à wulen su doh sə Təruwas

12 Kwakwa ata nà, nə slabak sa zla à
Təruwas saa ɗakay anan ləbara mugom a
pə Yesu Almasihu. Nə dəzle à man ata
kutok nà, na ca apan nə Bahay a mənuko
Yesu kà lavak uno anan zek lele ta man ata
sə ɗakay anan uda ləbara anahan. 13 Ənа,
nen tə ajalay nga awan, anga na tak anan
à nga anà mərak uno Titus bay. Anga nan,
nə mbəsak anan ɗo sə Təruwas ahay, na zla
way uno à Makedoniya.

Ɗi njaɗ sə mbasay anga Yesu Almasihu

14 Ngəruko anan à Mbərom. Sa taa lagay
mənuko tə ahosom a pa 'am sə vəram wa
anga ajapay a mənuko tə Yesu Almasihu
nà, winen a hwiya. Aday winen a a
ɗakan anan zek anà ɗo ahay kwa aha nə tə
mənuko. Mənuko nà, kawa amar sə wurde
ma pak awan. 15 Amar sə wurde ata nà,
winen Almasihu à mivel a mənuko inde,
ma pak a sə ɗakan anan mazlaɓ a Mbərom
anà ɗo saa tam ahay, aday anà ɗo saa lize
ahay ite. 16 Matanan kutok, anà ɗo saa tam
ataya nà, mənuko kawa arəbas sə way sa
var sifa, aday anà ɗo saa lize ahay ite nà,
mənuko kawa arəbas sə way sa var amac.
Kak matanan cukutok nà, waya saa sla pi
mer su way ata anaw? 17 Bina ɗo ahay
bayak a tinen apan ti ɗakay anan 'am a
Mbərom nà, kawa way sə masa. Manay
nə ma ga matanan itəbay. Manay apan
mi ɗakay anan 'am anahan nà, mə ɗakay
anan tə mivel kərtek awan, anga manay
mə japay a tə Yesu Almasihu, aday sa slan
manay pi mer su way ata nà, zek a Mbərom
awan.

3

Aɓan 'am wiya awan

1 A nan sa ja nà, manay apan mi həran
nga ǐ zek maza pa 'am a kwanay biɗaw?
Ma gak anan may anà ɗerewel sə ɗakak
ikwen anan manay mayanaw bay. Aday
mə cəcihek pikwen wa ɗerewel sa zla anan
à alay inde à man a àga kwanay wa bay
re. Ɗo maza aya ta gak anan may matanan,
ənа manay nà, kawa tinen itəbay. 2 Kwanay
a nà, ɗerewel a mə vinde awan anga manay
a bay aday ɗaw? Winen mə vinde a pə
mivel a manay, aday ɗo ahay fok ti san
anan, ti jinge anan ata awan. 3 Way mi
ɗer a bay, kwanay nà, kawa ɗerewel ana
Almasihu sə vinde aday sa slan tə alay a
manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tə
alay su ɗo zənzen a bay, ənа mə vinde a tə
Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə
vinde a ɗukwen pu kon bay, ənа winen mə
vinde a pə mivel su ɗo zənzen aya awan.

4 Ma san anan matanan nà, anga Yesu
Almasihu kà ɗakak umo anan pa 'am a
Mbərom. 5 Ma san zle lele, manay a ta
nga a manay a nà, mi sləken anà mer su
way ata tə məgala a manay bay. Mbərom
a tə alay anahan a sə varan umo məgala
sa ga anan. 6 A varan umo məgala nà, sə
ɗakay anan ləbara mugom awan. Ləbara
mugom a ata nà, aɓan 'am a wiya ata awan.
Winen a ga minje tə aɓan 'am kwakwa
ata sabay. Ɗə bənan à 'am wa nà, anà
Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə
vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde
kwakwa ata nà, a lagay ɗo ahay nə saa mac.
Ənа Apasay Cəncan a ite nà, a varan à ɗo
ahay aɗəka nà, sifa sa ndav kula bay ata
awan.

7 Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am
anahan pu kon, aday ɗo ahay tə canak anan
anà mazlaɓ anahan awan, anga winen a
kà dəvak anan jiyjay sə mazlaɓ anahan pi
jœr a Musa. Kwa abay â ga nà, jiyjay ata i
njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak
apan sə zəzor anan jœr a Musa bay, anga a
dav ike kà zalak.* Kak aɓan 'am kwakwa
ata sə lagay a ɗo ahay à amac inde ata kà
dəvak kətanan nà, 8 aɓan 'am wiya hənа
ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan
awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay
aɗəka kutok a ɗaw? 9 Aɓan 'am kwakwa
ata nà, a varan cəveɗ anà Mbərom sa ban
ɗo ahay tə sariya. Kak way sə gəɓak uko
ahay sariya ata kà mbak apan sa ka anan
mazlaɓ a Mbərom nà, aɓan 'am a wiya sə
təra mənuko ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom
ata i ka anan mazlaɓ a Mbərom sə zalay

* **3:7** Ca pə Gurtaaki 34.29-35.

way ata sabay kutok ɗaw? 10 Matanan, way
a sa ka anan mazlaɓ a Mbərom kwakwa ata
nà, a ga kawa winen həna tə mazlaɓ ata
sabay, anga aɓan 'am wiya ata a ka anan
mazlaɓ a Mbərom nà, kà zalak pə kwakwa
ata wa mbəlek. 11 Mbərom a ɓan 'am
kwakwa ata nà, kwa a njahay nə mənjœk
ca, kà kak anan mazlaɓ anahan tə winen
awan. Matanan kutok, aɓan 'am wiya a sə
njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen
məduwer ata tə mazlaɓ re.
12 Awan inde mi ɗer a à 'am a manay
inde ibay, anga manay a mə ɗəfan iɗe nà,
anà way ataya awan. 13 Musa a kərat way
pə iɗe kwakwa ata nà, anga, kwa â ga nà,
mazlaɓ ata i njahay bayak a bay dəp nà,
a nan Isəra'ila ahay tâ canan anà mazlaɓ
a Mbərom pə iɗe anahan ata bay. Ənа
mənuko ɗi ga kawa Musa sa ga ata itəbay.
14 Kwakwa ata ɗukwen, Isəra'ila ahay tə
sənak ahay way bay. Həna zahav a tinen
ahay ɗukwen, awan inde sə gafan atan 'am
sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere
a Musa nà, tə slәne bay, kawa zana inde
a takan iɗe à asan way a tinen. Sa mba
apan sə kurat anan awan a mə takan a ì
iɗe anà asan way a tinen ata nà, si Yesu
Almasihu a kərtek. 15 Matanan, həna biten
ɗukwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa
nà, tə slәne bay, kawa zana inde hwiya
sə takan iɗe anà asan way a tinen. 16 A
alay a ɗowan a kà mbəɗahak 'am pə Bahay
a nuko Yesu cəna, i kurat anan zana sə
takan iɗe ù ɗo ata awan.† 17 Bahay a nuko
Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man
ana Apasay anahan winen apan i ga mer
su way anahan ata nà, Deftere a Musa a
lavan nga anà ɗo ahay sabay. 18 Matanan,
mənuko ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay fok,
ɗi kərat zana pə iɗe sabay. Də canan anà
mazlaɓ a Mbərom, aday mazlaɓ anahan
winen apan i təra mənuko kawa winen
awan. Mazlaɓ a mənuko ɗukwen, i zəga pa
'am pa 'am. Wita ɗukwen, mer su way ana
Apasay ana Bahay Mbərom.

4

Mənuko ɗo bəle aya ɗi ka anan mazlaɓ a Mbərom

1 Mbərom kà gak umo sumor sə walay
manay pi mer su way a anan. Anga nan,
manay mə məcan alay sabay. 2 Manay mə
gucek way ma ga waray aya ì iɗe zənzen
inde ataya awan. Ma ga mer su way a
manay nà, à wurwer inde bay, aday mə
kaɗan nga anà 'am a Mbərom à bərgaslay
inde bay re. Aɗəka mə ɗakay a ɗiɗek nà,
ngəlarak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya
â san 'am a manay nə ɗiɗek awan. 3 Ɗo
azar aya ta san ləbara mugom a manay
sə ɗakan atan anan ata bay. A təra kawa
zana mə takan atan a ì iɗe inde. Kwa
abay â ga nə matanan, a təran anà ɗo saa
lize ahay vərre. 4 Tinen nà, ta san ləbara
mugom ata bay, anga bahay sə daliyugo a
anan kà hurfok atan anan abayak nga a
tinen, aday tâ ɗaf nga pə ləbara ata bay. A
nan nə tâ canan anà jiyjay sə dəvan atan
ata bay, bina jiyjay ata a nay nà, à 'am sə
ləbara mugom a wa, ləbara sə ɗakay anan
mazlaɓ a Yesu Almasihu, ɗowan a winen nə
mezeze a Mbərom ata awan.
5 Manay apan mi ɗakay anan ləbara mu-
gom a nà, mə ɗakay anan nə zek a manay
a itəbay, əna mə ɗakay anan nà, Yesu Al-
masihu winen Bahay sə way ahay fok.
Manay nə ɗo si mer su way a kwanay ahay
anga Yesu Almasihu. 6 A alay a Mbərom sə
ndakay daliyugo ata nà, a ja, a wa: «Jiyjay â
dav ì iɗe zənzen inde!*» Aday sa dav anan
jiyjay à mivel a manay inde nà, winen a re.
Jiyjay ata a ɗakak uko anan nà, mazlaɓ a
Mbərom sa dav pi jœr ana Almasihu wa ata
awan. Mə ɗakan anan ləbara mugom ata
anà ɗo ahay nà, anga na awan.
7 Manay nə bəle aya kawa səngəle sə duɗo
ahay, əna way a lele ata inde à manay inde.
Mbərom a ga matanan nà, anga aday ɗo
ahay tâ san məgala sə ləbara mugom ata
a nay à winen wa, bina à manay wa bay.
8 Ɗo ahay tinen apan ti ngəɗec manay, əna
tə ganak manay bay. Mə dawarak, əna mə
məcak anan alay à jugom wa bay. 9 Ɗo ahay
tinen apan ti ga alay tə manay, əna Mbərom
kà mbəsakak manay à alay wa bay. Ɗo
ahay tinen apan ti zləmba manay, əna mə
məcak fan bay. 10 Manay apan mi sa lirew,
kawa ɗəce sə amac a Yesu Almasihu winen

† **3:16** Ca pə Gurtaaki 34.34. * **4:6** Ca pə Laataanooji 1.3.

ǐ zek a manay inde, anga aday ɗo ahay tâ canan tə manay nə Yesu winen tə sifa awan.
11 A alay a manay tə sifa aya pə daliyugo a anan mba nà, ɗo ahay ti pəlay sa vaɗ manay anga Yesu. Məgala a manay winen apan i ndav, ənа wita ɗukwen a kay uho nà, sifa a Yesu Almasihu winen à manay inde.
12 Natiya, manay apan mi mac pə cəveɗ sə ɗakay anan ləbara a Yesu, aday kwanay ite, kwanay apan ki njiɗen sifa anga mer su way a manay kutok.

13 Deftere a Mbərom a ja nà: «Nə ɗəfak apan nga, anga nan na jak 'am.†» Apasay a manay a nə kərtek tə ana ɗowan a sə vinde 'am ata awan. Manay ɗukwen, mə ɗəfak apan nga matana re. Anga nan, mi pərahan azar sə ɗakay anan 'am a Mbərom.
14 Bina ma san zle, Mbərom kà slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu à məke wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatə Yesu a re. I tavay mənuko fok pə kərtek a pa 'am anahan.
15 Mbərom a varan umo mer su way ata nà, anga kwanay, aday ɗo ahay bayak a tâ njaɗ anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zəga anan ɗo ahay sə ngəran aday sə həran nga re kutok.

Pol kà məcak anan alay à jugom wa bay

16 Anga nan, mənuko ɗa mac anan alay à jugom wa bay. Kwa â ga nə zek a mənuko winen apan i ga məduwer, sifa a mənuko nà, winen apan i zəga sa mbəɗa pac pac re.
17 U no sa ja həna nà, ɗəce a mənuko i sa ndav pa pac a mənuko saa zla à mazlaɓ a Mbərom inde, aday ɗəce ataya ti lavay a zek tə mənuko saa njaɗ mazlaɓ ata awan. Mazlaɓ ata nà, məduwen awan, aday i ga inde nə sə coy. Ɗa sak a bayak pə mazlaɓ ata cəna, ɗəce a mənuko ahay tə tərak kawa way cəɗew aya awan.
18 Natiya, ɗə ɗəfan iɗe həna nà, anà way aday ɗə canan fan bay ataya awan, bina pə way aday ɗə canan zle coy ataya bay. Anga way aday ɗə canan zle coy ataya nə ta ga inde sə coy itəbay, ənа way aya aday ɗə canan bay ataya nà, ti ga inde sə coy.

5

1 Ɗa san zle, zek a mənuko həna ata i ga inde nə sə coy bay, winen kawa jawjawa a walay zek ata awan. Aday Mbərom kà walak anan jawjawa a mənuko həna ata nà, i naa varak uko uda doh lele a à mburom. Doh ata nà, ma han a tə alay su ɗo zənzen a bay, aday i ga inde nə sə coy.
2 Hus həna mənuko apan ɗi rac slan, anga Mbərom kà mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko nà, â varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko à nga tə mindel nə winen.
3 A alay a Mbərom kà pəkak puko zek wiya ata nà, ɗi ga inde ti zek ata nə sə coy. Ata kula apasay a mənuko i bar awan mənjəna zek sabay.
4 Həna mənuko ti zek a kawa jawjawa ata mba nà, ɗi ga ɗəce, ɗi rac slan hwiya. Ɗi ga matanan, anga ɗi ba nə luvon aday Mbərom i culok puko wa zek a mənuko a anan bay. A'ay, ɗi ba nà, luvon aday Mbərom i pak puko zek a mənuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize anan winen məduwer ata kutok.
5 Sə lavay a zek tə mənuko anga sa njaɗ zek wiya ata nà, zek a Mbərom awan. Kà varak uko Apasay anahan sə ɗakak uko anan nà, ɗi i njaɗ a way ataya pa 'am.

6 Natiya, ɗə ɗəfak nga lele pə way saa təra ataya awan, aday ɗa san zle, pə daliyugo həna nà, mənuko dəren tə Bahay a mənuko.
7 Bina ɗə canak anan həna fan ɗaw? Ənа ɗə njahay matanan anga ɗə ɗəfak apan nga.
8 Ayaw, mənuko ɗə ɗəfak nga lele pə way a saa təra ataya awan. Anga nan, ma ca apan nə lele saa njahay tə Bahay a mənuko awan, bina sə njahay ti zek sə daliyugo a anan bay.

9 Kwa â ga nə mənuko pə daliyugo mba, kwa â ga nə ɗa zlak azanan àga winen a coy, a nak uko nà, sa ga nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko vərre ata awan.
10 Anga mənuko fok ɗi zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I hamak uko magwagway si mer su way a mənuko ma ga aya həna pə daliyugo ataya awan. Kak ɗa gak mer su way lelibay aya ite nà, ɗi sləɓa anan ile a mənuko a sə tukosl lelibay ata awan.

† **4:13** Ca pə Jabuura 116.10.

Mbərom a nan sa zlah anan məlmal a tinen tə ɗo ahay

11 Natiya, manay ma san sə jəjaran anà
Bahay a nuko lele. Anga nan, mi təker sə
ɗakan anan anà ɗo ahay nà, 'am a manay
sa ja ataya tinen ɗiɗek aya awan. Mbərom
a san ajalay nga a manay zle. A ga upo nà,
à mivel a kwanay inde ɗukwen, kə sənen
nen zle re. 12 A nan sa ja nà, manay apan
mi həran nga ǐ zek maza pa 'am a kwanay
kutok ɗaw? Matana bay! A nan umo sə
ɗakak ikwen anan nà, cəveɗ a kwanay saa
ga ti zek anga manay. Matanan ki sənen sə
mbəɗihen anan apan anà ɗo sa ga ti zek tə
way sa ca apan ta sə uho vərre ataya, bina
tə way sə təra à mivel inde bay ataya awan.
13 Kak à alay azar a ɗo ahay ti ca pumo
kawa manay mə vaway nga aya nà, wita
anga Mbərom. Aday à alay a hinen ahay
ɗukwen ti ca pumo manay mə vaway nga
aya bay nà, wita anga kwanay ite.

14 Mi ga matanan nà, anga asan zek
ana Almasihu a gan umo bəlaray. Ma san
zle, winen kà məcak anga ɗo ahay fok,
aday mənuko fok ɗə məcak tə winen ku-
tok. 15 Aday ma san zle re, a mac anga
ɗo ahay fok nà, anga aday ɗo sə pərahan
azar ahay tə̂ njahay kawa sa zlan à nga
kutok, bina kawa sa zlan atan à nga a tinen
sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a
slabakay ahay à məke wa anga tinen a re.

16 Natiya həna ɗi ca pə ɗo ahay kawa ana
ɗo zənzen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa
ata nà, abay â ga nà, ɗa cay ahay pə Yesu
Almasihu matanan, həna ɗi ga matanan
sabay. 17 Anga ɗowan a kà japak tə Yesu
Almasihu cəna, kà tərak ɗo wiya awan.
Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay.
Kà tərak winen ɗo wiya awan. 18 Sa ga way
ata fok nà, zek a Mbərom awan. A slənay
ahay Yesu Almasihu saa zlah anan məlmal
anahan tə mənuko, aday kà varak umo mer
su way sa jan anà ɗo ahay nə kà zlahak
anan məlmal anahan tə tinen. 19 Way a
manay sa ja nà, Mbərom a ga mer su way
tə alay a Almasihu sa zlah anan məlmal
anahan tə ɗo ahay fok. Anga nan kutok, a
baslan atan anan ines anà ɗo ahay sabay. A
varan umo mer su way sa jan anà ɗo ahay,
Mbərom kà zlahak anan məlmal anahan tə
tinen.

20 Mə təmahak anan mer su way ata
awan. Həna nà, manay ɗo sa ja 'am anga
Yesu Almasihu kutok. Mbərom i ngaman
anà ɗo ahay nə tə alay a manay kutok. Anga
nan, ma jan anà ɗo ahay tə sləmay a Yesu
Almasihu, ma wa: «Zlihen anan məlmal
a kwanay tə Mbərom.» 21 Almasihu nà,
kà gak ines sə awan itəbay. Ənа, Mbərom
a tavakan anan ines a mənuko fok pa
nga anahan anga mənuko kutok. A ga
matanan, anga aday ɗə̂ təra ɗo ɗiɗek aya pa
'am a Mbərom, anga mənuko mə japay aya
tə Almasihu.

6

1 Manay ma ga mer su way a manay
nə pə kərtek a tə Mbərom. Anga nan,
kwanay ɗukwen, ma jak ikwen, rəzlen
anan à nga wa anga aday sumor a Mbərom
sa gak ikwen ata â sa təra awan kəriya bay.
2 Mbərom a ja nà:

«Alay a kà slak sa ga sumor nà, nə təmahak
amboh anak.
Alay a kà slak sa tam ɗo ɗukwen, na mak
anak zek.*»

3 A nan umo sa ga awan sə zluwe anan ɗo
ahay pə cəveɗ a Mbərom wa bay fok, anga
a nan umo ɗowan â gəɗan umo azar pi mer
su way a manay bay. 4 Aɗəka bay, pə way a
manay sa ga ahay fok cəna, mə ɗakan anan
anà ɗo ahay nà, manay nə ɗo si mer su way
a Mbərom ahay. A ga nə ɗəce inde, â ga
manay apan mi sa lirew, â ga nə ɗo ahay
tinen apan ti pak pumo zlawan, mə səmen
anà way ataya matanan fok. 5 Tə ndaɓak
manay, tə ɗəfak manay à dangay, ɗo ahay
fok tə vəzek pumo. Mer su way kà dak umo
'am, alay azar a mə njəkak ahan bay, ma
pak awan bay re. 6 Anjahay a manay nə
cəncan awan, ma san ɗiɗem zle, ma gak
munapanaw, manay ɗo səkəffe aya awan.
Apasay Cəncan a winen inde tə manay, mə
pəlay ɗo ahay tə mivel kərtek awan. 7 Ma
jan anà ɗo ahay nà, ɗiɗek a Mbərom. Sə
varan umo məgala ɗukwen, winen awan.
Məgala ata a kay anan uho nə, manay ɗo si
mer su way a Mbərom ahay. Azla a manay
a ɗiɗek ata nà, a təran umo way sə alay sa

* **6:2** Ca pə Esaaya 49.8.

vaɗ a zek tu ɗo maniɗe ahay, aday way sə alay sə tavan anà ɗo maniɗe ataya re. 8 Ɗo azar aya tinen apan ti həran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gəɗan umo azar. Ɗo azar aya ti ngəran umo, ɗo hinen ahay ti gənahan umo re. Ta ca pumo nà, kawa ɗo sə mungwalay ahay, aday manay apan mi jan atan nə ɗiɗek a vərre. 9 Ta ca pumo nà, kawa ta san manay bay, aday cəkəbay kuwaya a san manay zle. Tə bayak nə mi mac coy bəse, ənа hənа manay tə sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, ənа tə vəɗak manay bay. 10 Kwa abay â ga nə manay mi ga mugo nà, ma ma nga sə taslay mivel hwiya. Manay kawa ɗo mətawak aya awan, aday ɗo ahay bayak a tinen apan ti njaɗ zlile pə cakay a Mbərom à alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cəkəbay way ahay fok nə ana manay bugol.

11 Kwanay Korintu ahay, à 'am uno inde sa jak ikwen ata nà, nə ɗərek pikwen wa awan bay, aday mivel a manay mə təɓa aya lele anga kwanay re. 12 Mivel a manay mə tacay aya anga kwanay bay, ənа kwanay sə tacay anan mivel a kwanay anga manay aɗəka. 13 Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pəlen manay kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan, aday kâ ticen umo anan mivel a kwanay bay aɗəka.

Kâ jipen tə way mənjaɗak a bay

14 Kâ jipen tə ɗowan aya aday tə ɗəfak nga pə Yesu bay ataya bay. Abay ma sə zlangar anan atə ɗiɗek tə sədœk anaw? Atə jiyjay tə iɗe zənzen ti japay nə kəkəmaw? 15 Atə Almasihu tə Fakalaw a aday nà, 'am a zlan atan pi zek ɗaw? Ma a zaran atan ənaw pi zek anà atə ɗo sa ɗaf nga pə Yesu tu ɗo sa ɗaf apan nga itəbay ata anaw? 16 Way sə pəra ahay ti njaɗ man ù doh sə mazlaɓ a Mbərom kələɗaw? Mivel a mənuko aday nà, doh sə mazlaɓ a Mbərom, winen bahay sə sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay tə tinen, ni ga inde à wulen a
tinen.
Ni təran atan Mbərom a tinen, aday ti təra
ɗo uno ahay.†»

17 Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:
“Hayak ikwen ahay à wulen a tinen wa,
gəzlen nga tə tinen,
kâ jipen tə way ma ga mənjaɗak aya
bay.
Ata ni təma kwanay kutok.‡”»

18 Ɗo maja'am a Mbərom a wa:

«“Ni tərak ikwen Bəbay,
aday ki təren wan uno ahay tə dəna
uno ahay.”
Mbərom Ba Məgala a ja nà, na.§»

7

1 Car uno ahay, way a Mbərom sə zlapay anan a anaya fok nà, anà mənuko. Anga nan, banuko anan way mənjaɗak aya fok à mivel a mənuko wa, banuko anan apasay a mənuko ahay re. Ata ɗi njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, ɗi ɗəfan apan lele.

Atə Pol tə Korintu ahay tə zlahak anan məlmal a tinen

2 Təɓen umo anan mivel a kwanay. Ma gak anan sədœk anà ɗowan àga kwanay bay, mə zluwek ɗowan à cəveɗ wa bay, mə njəkak anan uda anà ɗowan àga kwanay bay. 3 Na ja matanan ata ɗukwen, ənа u no sa mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, mə təɓak ikwen anan mivel a manay lele. A ga nə ɗi njahay tə sifa aya awan, â ga nə ɗi mac, mənuko mə japay aya coy. 4 Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am mənjəna awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mivel anga kwanay. A ɗəce a manay ahay inde fok ɗukwen, kə bənen uno mbac, nen mə taslay mivel a lənlan.

5 Aya ənа, à alay a manay sə dəzle pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, mə njaɗak sa man uda bay. Aɗəka bay, mə njaɗak ɗəce ahay cara cara bayak awan. Ɗo ahay tə jugurak pumo wa 'am, aday à mivel a manay inde ɗukwen mə njaɗak ajəjar re. 6 Ənа Mbərom, ɗo sə bənan mbac anà ɗo mbac kà slahak atan ataya nà, kà bənak umo anan mbac, ta sə dəzley anan Titus à

† **6:16** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 26.12; Ejekiyel 37.27. ‡ **6:17** Ca pə Esaaya 52.11. § **6:18** Ca pə 2 Samuyila 7.14; Esaaya 43.6; Yeremiya 31.9.

man a manay. 7 Sə bənan umo mbac nà, adəzle a Titus ɗəkɗek bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nà, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kà ɗakak umo anan way a sə cəɓak ikwen ata re, aday kà ɗakak umo anan kə rəzlen anan à nga wa sə tavan anà ɗo maniɗe uno ahay. Nə slәne cəna, ataslay mivel uno a zəga apan kutok.

8 Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nà, kwa â ga nə kà slahak ikwen mbac dəp nà, a cəɓo bay. A cəɓo bay ata nà, anga na san zle, tə ɗerewel uno ata nà, mbac i slahay pikwen wa alay a mənjœk ca. Tə ɗĭɗek a nà, kà cəɓak uno mənjœk, 9 əna hәna nen tə ataslay mivel awan, anga nə vindek ikwen ayak cukutok. Nə taslay mivel nà, anga nə vindek ikwen ayak ɗerewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivel aɗəka nà, anga ɗerewel uno kà mbəɗahak ikwen anan mivel, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nà, a zlan à nga à Mbərom awan, anga a nan kâ yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan ines anà ɗowan à ɗerewel a manay inde bay.

10 Kak mbac a slahay pə ɗowan a wa kawa sa zlan à nga à Mbərom nà, a mbəɗahan anan mivel, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan ĭ ines anahan wa. Way ata nà, a cəɓan à ɗowan bay. Əna kak ɗowan a, mbac a slahan kawa ɗo sə daliyugo ahay nà, wita nà, a mac ɗo. 11 Mbac a sə slahay pikwen ata nà, kà zlak anan à nga à Mbərom. Aday hәna cen apan, sə tәra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbəɗahan alay anà 'am ata awan. A nak ikwen sə ɗakay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivel pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kà gak ikwen pə way a saa tәra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sə cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, aday sə kəta anan ɗo sa ga ines ata kutok. Natiya kə ɗiken anan tə way ataya fok nà, abay 'am a kwanay uda ibay.

12 Natiya ɗerewel a nen sə vindek ikwen ayak ata nà, nə vindek ikwen ayak nà, anga ɗowan a sa ga ines ata ɗəkɗek bay, anga ɗowan a tinen sa gan ines ata ɗəkɗek bay re, əna nə vindek ikwen ayak aday kâ sənen anan pa 'am a Mbərom, kwanay a fok kə pəlen manay tə mivel kərtek awan. 13 Anga nan, hәna way ata kà varak umo məgala anà manay a fok.

Ayaw, mə njaɗak məgala, əna tə way ata ɗəkɗek bay. Kwanay a fok kə bənen anan mbac anà Titus. Anga nan, Titus kà taslak mivel bayak awan, aday mə njaɗak ataslay mivel, anga ataslay mivel anahan ata re. 14 Nen nə varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kə pəken uno waray ĭ iɗe bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen ɗĭɗek aya awan. Matanan, ana manay sə varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata ɗukwen, kà tərak ɗĭɗek a re. 15 A dəzlek ayak àga kwanay nà, kə təmihen anan lele, kə ɗəfen anan apan tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pə way ata nà, a zəgahan anan asan zek sə pəlay kwanay. 16 Nen mə taslay mivel a kutok, anga ni mba apan sa ɗaf pikwen nga hәna pə way ahay fok.

8

Acakal way anga ɗo a Yesu ahay à Urəsalima

1 Mərak uno ahay, u no sənen pə sumor a Mbərom sa gan anà ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya. 2 A mamasl sə ɗəce məduwen a inde, tinen mətawak aya awan, əna tinen mə taslay mivel aya hwiya. Aday ataslay mivel a tinen tə mətawak a tinen ata kà varak atan məgala sə cakal dala bayak a anga mer su way a Mbərom à Urəsalima. 3 Na san zle, tə varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sə zalay pə way a tinen sa mba apan wa. Dowan kà jak atan cakilen way bay, 4 əna ta gak umo kem sə cəce pumo wa cəveɗ sə japay uda alay a tinen sa man zek anà ɗo a Yesu ahay à man ata awan. 5 Way a tinen a sa ga ata nà, kà zalak pə way a manay sə bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tə varak nga a tinen anà Bahay Yesu, aday mə slala cew a anà manay kutok re, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

6 Anga nan kutok, ma jan anà Titus, ɗo sə dazlan anan acakal way ata, â mak ayak

àga kwanay, sa ndav a wa mer su way sə sumor a Mbərom sə varak ikwen ata awan. 7 Mbərom kà zalak ikwen anan sumor anahan tə cəveɗ ahay cara cara bayak awan. Kə ɗəfen nga pə Almasihu lele, kə ɗiken anan ləbara mugom a lele, kə sənen ɗiɗek a Mbərom zle, kə viren anan nga a kwanay fok anà Mbərom, aday kə pəlen ɗo ahay ɗukwen lele kawa ana kwanay sə tətak pə manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

8 Na ja matana ata nà, u no sa gak ikwen bəlaray sa var way ata ɗaw? A'ay, u no sa jak ikwen pu ɗo sə pəlay sə cakal dala ataya awan, anga u no sa san kə pəlen ɗo azar aya nə kəkəmaw. 9 Kə sənen sumor a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nà, way ahay fok à alay anahan inde. Ənа, anga kwanay nà, a təra nga anahan mətawak awan, anga aday, tə mətawak anahan ata, kwanay kâ njiɗen anan way ahay fok à alay inde kutok.

10 Hənа ni jak ikwen nà, cəveɗ uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kà gak hənа ava daz nà, kwanay a kə lihen apan sə cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sə bayak apan kurre ata re. 11 Hənа nà, ndəven a wa sa var way kawa ana Mbərom sə varak ikwen ata kutok. A alay a kwanay sə bayak apan nà, ki gen anan may sə cakal tə mindel. Matanan, hənа ɗukwen, cakilen anan tə mindel, hus a sa ndav a wa kutok. 12 Anga, kak kə viren way anga Mbərom tə mivel kərtek a kawa a kwanay sa mba apan nà, i təma anan, bina a cəce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. 13 Kâ sa bayiken sa jəka, u no sə təra kwanay mətawak aya, aday ɗo azar aya tâ təra ɗo tə zlile aya anga kwanay bay. A'ay, u no nà, kâ liven. 14 Hənа nà, way sə zalak ikwen à alay inde ata nà, i man zek anà ɗowan aya way a kəcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kà kəcak ikwen à alay inde ite nà, ata tinen ti mak ikwen zek tə way a tinen sə zalan atan à alay inde ata awan. Ata ki liven kutok. 15 Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Ɗo sə ɗagay way bayak ata awan, kà zalak
anan bay.
Aday ɗo sə ɗagay mənjœk ata awan, kà
kəcak anan bay re.*»

Titus tu ɗo azar aya ti zla à Korintu

16 A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mə ngəran à Mbərom, anga sa ɗaf abayak nga ata à mivel a Titus inde ata nà, winen awan. 17 Titus kà təmahak sa mak ayak àga kwanay, kawa ana manay sə cəce panan ata awan. Ənа, anga ana manay sə cəce panan ata cəna coy bay. A nan à winen a sa mak ayak re, anga a nan sa mak ikwen zek tə mindel.

18 Mə slənak anan ayak mərak a hinen inde tə winen re. Mərak ata nà, ɗo a Yesu ahay fok tə varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sə ɗakan anan ləbara mugom a anà ɗo ahay lele. 19 Aday asa, ɗo a Yesu ahay à man a anan tə walak anan saa zla tə manay tə way a mə cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nà, i varan mazlaɓ anà Bahay a nuko, aday i ɗakay anan ma gan may sa man zek anà ɗo ahay acəkan. 20 Dala ata nà, bayak awan, aday a nan umo ɗowan â sa gəɗan umo anan azar anga mə sənak sə gəzla anan tətibay ata bay, mə zləman jiga nà, anà winen awan. 21 Mə pəlay mâ ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sə ɗo ahay re.

22 Mi slənak ayak mərak hinen inde tu ɗo a cew ataya re. Mə canak anan saray bayak awan aday tə cəveɗ ahay cara cara, ma tan à nga nà, a gan may sa man zek anà ɗo ahay tə mindel. Hənа kà varak anan apan nga anahan re, anga kà ɗəfak pikwen nga bayak awan. 23 Titus aday nà, ma bar maya awan, ma taa ga mer su way anga kwanay maya awan. Mərak azar ataya ite kəma, sə slənak atan ayak nà, egliz sa man a anaya awan, aday tinen ɗo sa ka anan mazlaɓ ana Almasihu pa 'am sə ɗo ahay. 24 Natiya, ken atan anan asan zek a kwanay, ɗiken atan anan kə pəlen atan acəkan. Ata egliz ataya ti san manay mə hərak ikwen nga ata nə angamaw kutok.

9

Acakal way tə ataslay mivel awan

1 Pa 'am sə maməzek a saa slənan ayak anà ɗo a Yesu ahay ata nà, awan a inde

* **8:15** Ca pə Gurtaaki 16.18.

mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek
sabay. 2 Anga na san zle, kwanay aday nà,
a nak ikwen sa man atan zek tə mindel.
Nə hərak ikwen nga pa 'am sə ɗo ahay pə
daliyugo sə Makedoniya nà, bayak awan.
Na jan atan nà, kwanay pə daliyugo sə
Akaya fok, kwanay mə lavay zek aya sə
cakal way ata nà, kà gak həna ava daz. A
nak ikwen sa man zek anà ɗo sə Urəsalima
ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan
atan nà, ta ma nga sa var way lele kutok.
3 Kwa matanan təkeɗe nà, ni slənak ikwen
ayak mərak ataya nà, anga aday kâ liven
zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata
mə hərak ikwen nga nà, pə way kəriya bay.
4 Bina, hinahibay ɗo sə Makedoniya ahay ti
zlak ayak tə manay nà, ti tan à nga kə liven
zek bay. Kak matanan nà, waray i gan umo
anga mə ɗəfak pikwen nga, aday mə zakay
aɗəka, waray i gak ikwen à kwanay a re.
5 Anga nan kutok, na ca apan lele sə slənak
ayak mərak ataya tâ lahan umo ayak àga
kwanay. U no nà, tâ lavay anan zek tə way
ana kwanay sə zlapay anan sumor a ata
awan. Ata na sak a zlak ayak nà, ni tan
à nga nə kə liven anan zek. Ni san kutok,
ki mbərmen apan sa var tə mivel kərtek
awan, bina ki viren tə ndəren a bay. 6 Sənen
a nà, ɗowan kà caslak way tə ndəren a nà, i
njaɗ way ɗukwen, mənjœk ca. Aday ɗowan
a kà mbərmak apan alay sa casl way nà, i
njaɗ way ɗukwen, bayak awan.

7 A alay sə cakal way nà, kuwaya â var
kawa ananahan a sə bayak apan à mivel
anahan inde ata awan, tə mugo a bay, aday
anga waray bay re. Anga Mbərom a pəlay
nà, ɗo sa var way tə ataslay mivel awan.
8 Mbərom a aday ɗukwen, məgala anahan
inde sə varak ikwen way ahay bayak a sə
zalay way a kwanay sa gan may ataya fok.
Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga
sumor a wura wura cəna, way a kwanay
ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya
hwiya. 9 Mə vinde à Deftere a Mbərom inde
nà, matanan. A wa:

«Ɗo lele nà, a gəzla way anahan tu ɗo
mətawak aya awan.

Ɗiɗek anahan ata, a mbəɗəken à nga wa
anà Mbərom kula itəbay.*»

10 Mbərom, ɗo sə gəzlan zahav sə way anà
ɗo ahay, aday sə varan atan way sa pa ata
nà, i varak ikwen zahav sə way, i zəgahak
ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak
ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata
re. 11 I varak ikwen way ahay cara cara fok,
anga aday kâ viren anan way anà ɗo ahay
kwa siwa fok. Natiya, ɗo ahay bayak a ti
ngəran anà Mbərom anga sumor a kwanay
sa gan atan tə alay a manay ata awan.
12 Way a kwanay sə cakal ata nà, ki men
anan zek anà ɗo a Yesu ahay à Urəsalima
cəna coy bay, əna way ataya ti man zek
anà ɗo ahay bayak a sə ngəran à Mbərom
anga mer su way a kwanay ata re. 13 Ata
ti həran nga à Mbərom anga kə ɗiken anan
nə kwanay ɗo lele aya awan. Kə ɗiken anan
ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə
ɗəfen anan apan. Ti həran nga re, anga
kə gəzlen way a kwanay tə tinen aday tu
ɗo maza aya re, ata awan. 14 Mbərom kà
gak ikwen sumor bayak awan. Anga nan,
ɗo ataya ti ga amboh anga kwanay, aday
ti pəlay kwanay re. 15 Ngəruko anan anà
Mbərom, anga sumor anahan sa gak uko
ata a zalay way ahay fok.

10

Pol a ga 'am pi zek wa

1 Ɗowan aya inde ta wa nen Pol nà, nen ɗo
sə tete à alay a nen àga kwanay, aday nen
ɗo sa sa mbac pə way à alay a nen dəren
tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen
ayak kem tə sərom aday tə səkəffe mbala
ana Almasihu nà, 2 amboh, mbəɗihen anan
anjahay a kwanay, anga aday nâ sa zlak
ayak àga kwanay ta mbac a bay. Anga ɗo
ahay inde àga kwanay, ta wa ma ga mer
su way nà, kawa ɗo sə daliyugo ahay. Nen
nà, ni san saa njahay ti cer a tu ɗo ataya
awan. 3 Manay nà, ɗo zənzen aya acəkan,
manay pə daliyugo re. Əna vəram a manay
sa ga nà, kawa vəram sə ɗo sə daliyugo ahay
bay. 4 Way sə alay a manay aday nà, kawa
way sə alay su ɗo sə daliyugo ahay bay.
Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərom.
Way sə alay a manay nà, məgala a tinen
inde sa mbazl a wa jal ana ɗo maniɗe a
Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay

* **9:9** Ca pə Jabuura 112.9.

pa 'am anà mungwalay sə ɗo ahay, 5 manay
apan mi mbazl a wa way sə vəzen pa 'am
a Mbərom aday sə tacan anan cəveɗ sa san
Mbərom anà ɗo ahay ata awan. Way a
manay sa ja nà, way sə mbəɗa anan abayak
nga sə ɗo ahay à mivel inde, aday abayak
nga a tinen ahay tâ bənan à 'am wa anà
Almasihu ata awan. 6 Ma sak a canan kə
bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi
mba apan sə kəta anan ɗo azar a à wulen a
kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am
wa itəbay ataya awan.

7 Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho
ahay ɗəkɗek. Kak ɗowan a inde a bayak
nə winen ɗo ana Almasihu nà, â san asa,
manay ɗukwen ɗo ana Almasihu ahay
kawa winen a re. 8 Bahay a mənuko kə̀
varak uno məgala pə kwanay, anga aday
nâ mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am,
bina sa ma kwanay à dəɓa bay. Izəne nə
hərak anan nga ì zek uno anga nan kə̀ za-
lak, əna waray i go anga nan bay. 9 Aya əna,
ɗowan â sa bayak nà, nə pəlay cəveɗ sa pak
pikwen zlawan tə ɗerewel uno ahay bay.
10 Ɗo azar aya ta wa: «Pol a vinde ɗerewel
anahan ahay nà, ta mbac a aday tə jinje
awan, əna kak winen à wulen a mənuko
inde nà, winen zlawan awan, aday a bəbal
awan kəriya awan.» 11 Ɗowan aya sa ja
matana ataya nà, tâ san way inde kərtek:
A alay a manay dəren tə kwanay mə vindek
ikwen ayak ɗerewel ti cer awan. Aday ma
sak a dəzlek ayak àga kwanay ɗukwen,
ga anan mer su way si cer ata re.

12 Ɗo ataya tə bayak way lele aya pi zek
a tinen nə bayak awan. Manay nà, mi
mba apan sa jəka mâ zlangar tə tinen aday
mâ lavay tə tinen nə kəkəmaw? Tinen nà,
tə lavay anan nga a tinen nə tə tinen aya
awan. Tinen ɓəlɓəle aya awan. 13 Manay
nà, mi həran nga ì zek si tə way sə təra pə
dala a Mbərom a sə varan umo ata awan.
Kwanay ɗukwen ɗo sə dala ata aya awan.
Mi həran nga ì zek ti mer su way sə dala
hinen bay. 14 A manay sa zlak ayak àga
kwanay saa ɗakay anan ləbara a Yesu Al-
masihu mugom ata nà, mə gəɗak anan 'am
wa anà magaga a Mbərom sə ɗəfan umo
ata bay, anga sə slənak ayak manay àga
kwanay nə Mbərom. 15 Manay nà, mi həran
nga anà zek ti mer su way su ɗo azar aya
bay. Wita mer su way a Mbərom sə varan
umo ata bay. Əna manay mi gan may nà,
aɗaf nga a kwanay pə Yesu ata â zəga apan,
aday mer su way a manay àga kwanay
ɗukwen â zəga apan ite re. 16 Natiya mi
mba apan sə ɗakay anan ləbara mugom a
pə daliyugo hinen dəren pə kwanay wa asa,
əna mənjəna sə gəɗan 'am anà mer su way
su ɗo a azar a, anga a nan umo sə həran
nga ì zek ti mer su way a ɗo azar aya bay.
17 Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak
ɗowan a inde a nan sa ga ti zek nà, â ga
ti zek aɗəka nə, ti mer su way a Mbərom
sa ga.*» 18 Anga Mbərom a təma nà, ɗo sə
həran nga ì zek ahay ata bay, əna a təma ɗo
winen Mbərom a sə həran nga ata aɗəka.

11

Pol tu ɗo sə tətak way mungwalay ataya awan

1 Iya, kak ki mben apan sə səmen anan
anà ɓəlɓəle uno sa ga nà, lele. Səmen anan
kutok. 2 Nə pəlay kwanay tə mindel kawa
ana asan zek a Mbərom a sə vuro ata awan.
Nə lavak anan zek tə kwanay sə varan
kwanay anà Yesu Almasihu mənjəna ines,
kawa bəbay sə lavay zek tə dəna anahan
sa zla à mbaz ata awan. Əna na ga sərak
jiga nà, anga kwanay, 3 bina nə jəjar nà,
ɗowan inde i nay sa njak kwanay, anga
aday kâ pərihen anan azar anà cəveɗ ana
Almasihu tə mivel kərtek a sabay. Bayiken
pə Hawa aday. Dədew a nay sa njak anan
nà, tə wurwer sa 'am matana awan.* 4 Ɗo
ahay inde, ti zlak ayak àga kwanay, ti
ɗakak ikwen anan Yesu, əna tə cəveɗ a aday
kula mə ɗakak ikwen anan matana bay ata
awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen,
apasay aday kula kə təmihen pə manay wa
itəbay ata awan. Kabay asa, ti ɗakak ikwen
anan ləbara mugom a aday kula kə slənen
pə manay wa bay re ata awan. Aday kə
səmen anan anà ɗo ataya lele nə ta ma kəla
anaw?

5 A ga pikwen nà, tinen ɗo maslan a
Yesu məduwen aya awan. Əna na san zle,
tə zalay nen bay. 6 Izəne na san sə təker

* **10:17** Ca pə Yeremiya 9.22-23. * **11:3** Ca pə Laataanooji 3.1, 13.

'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nà, nə zalay tinen. Mə ɗakak ikwen anan way ata nà, tə way a manay sa taa jak ikwen, aday tə way a manay sa taa ga ataya fok re.

7 A alay a anuno sə ɗakak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nà, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à məndak anga kwanay, aday kâ həren pə cəveɗ a Mbərom. Anuno sa ga matana ata nà, nə nəsek aɗəka bugol ɗaw? 8 Nə təmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nà, si egliz maza aya sə vuro way ataya awan. Nə tərak atan mətawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. 9 A alay a nen àga kwanay, aday na gak anan may anà dala ɗukwen, nə cəcihek pikwen wa awan bay. Ɗo sə Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sə vuro way nen sa gan may ata awan. A alay ata ɗukwen, nə bənak anan mbiyeɗ anà ɗowan àga kwanay bay jiga awan, aday ni gan may sə cəce pikwen wa awan kula bay re. 10 Na jak ikwen ɗiɗem ata nà, tə sləmay ana Almasihu a, winen ì nen inde ata awan. Nen nə təmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Ɗowan inde pə daliyugo sə Akaya i mba apan sə gufo apan 'am nà, ibay. 11 Na ga matanan ata nà, anga nə pəlay kwanay bay bugol ɗaw? A'ay, Mbərom a san zle nə pəlay kwanay bugol aɗəka.

12 Aya əna, kawa anuno sa ga ata nə ni pərahan azar sa ga matanan hwiya, anga ɗo sə tətak way mungwalay ataya tâ sa njaɗ cəveɗ sə həran nga ì zek bay, ta sa ja nə tinen ta ga mer su way kawa ana manay. 13 Ɗo ataya nà, tə təra zek a tinen ɗukwen kawa ɗo maslan ana Yesu Almasihu ɗiɗek aya, əna tinen ɗo maslan ana Yesu ahay bay. Tə way a tinen sa ga ataya nà, ta njak ɗo ahay. 14 Anga nan, way a tinen a sa ga ataya nà, â gak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a ɗukwen kà tərak anan zek anahan kawa winen maslay a Mbərom ɗo sa ka anan jiyjay re. 15 Kak matanan cukutok nà, ɗo ataya tə tərak anan zek a tinen kawa ɗo si mer su way ɗiɗek aya nà, â gak ikwen masuwayan sabay. Pə luvon sə sariya ɗukwen, ti njaɗ magwagway si mer su way a tinen a lelibay ataya matana re.

Pol a ga ti zek tə ɗəce anahan ahay

16 Ni mənahan asa re, ɗowan â sa bayak nə nen ɓəlɓəle a bay. Ənа kak kə bayiken matanan ɗukwen, səmen anan kutok, kawa ana kwanay sə səmen anan anà ɗo ɓəlɓəle ataya awan, anga u no sa ga ti zek mənjœk ite re. 17 'Am uno saa ga ti zek ata nà, i zlan à nga anà Bahay Yesu bay, əna na ga kawa ɗo ɓəlɓəle aya kutok asanaw! 18 Na ca apan nə ɗo ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek tə way sə daliyugo ahay. Matanan, nen ɗukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. 19 Kwanay nà, kə sənen way itəbay kələɗaw? Kə səmen anan anà ɗo sa ga ti zek ataya tə ataslay mivel nà, angamaw? 20 A zlak ikwen à nga tâ təra kwanay kawa ɓile a tinen aya awan, tâ pa pikwen wa way kəriya awan, tâ njak kwanay tə mungwalay, tâ har anan nga a tinen pə kwanay, aday tâ kapak ikwen ile ì iɗe inde kutok. Kə səmen anan anà way ataya fok. 21 Lele nà, waray i go, anga gədan a manay inde sa ga matanan tə kwanay ibay ata biɗaw? A'ay!

Ni ja 'am sə ɓəlɓəle həna kutok! Ni jan anà ɗowan ataya nà, tâ ga ti zek tə way kawa sa nan atan, aday nen ni ga anan ti zek tə way ata re. 22 Tinen Ibəraninko ahay ɗaw? Nen Ibəraninko ahay re. Tinen Isəra'ila ahay ɗaw? Nen Isəra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibərahima ahay ɗaw? Nen zahav ana Ibərahima re. 23 Tinen ɗo si mer su way ana Almasihu ahay ɗaw? Ni ja 'am kawa nga a vuwo: Nen aɗəka bugol, nə zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. Tə ndaɓak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac nə saray bayak awan. 24 Saray ɗara, Yahuda ahay tə ndaɓak nen, alay kwa kuro fuɗo ibay kərtek.† 25 Saray maakan, Ruma ahay tə vəɗak nen tə sukol. Saray kərtek, tə tarak nen tu kon. Saray maakan, məsugurndolon sə a'am kà lizek umo anan kwalalan à bəlay inde. Nə njahak à a'am sə bəlay inde hway aday hwiyop re. 26 A man sa bar uno ahay saray bayak a nə zukwa lize anga zəlaka, anga ɗo sə akar ahay, anga ɗo su kon uno ahay, anga ɗo su kon azar aya re, à wulen su doh, à

† **11:24** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.3.

kiɓe, pa nga sə a'am, aday nə zukwa lize anga ɗo sa jəka tinen ɗo ana Almasihu ahay aday cəkəbay tinen ɗo sə mungwalay ahay ata awan. 27 Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a nə njəkak ahan bay. Nə ɗəmak may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à maɗ inde, na taa bar mənjəna zana. 28 Mənjəna sə baslay ɗəce uno azar aya ɗukwen, u no sa ja pə way inde kərtek. Way sə vuro ajalay nga pac pac nà, anjahay sə egliz ahay. 29 Ɗowan a kà njaɗak bəle nà, a təra kawa sa njaɗ bəle ata nə nen. Ɗowan a kà slahak ǐ ines inde ɗukwen, a han jiya nə pi nen.

30 Kak cəveɗ inde sa ga ti zek nà, ni ga a ti zek nə tə bəle uno. 31 Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu a san zle, na gaɗ mungwalay bay. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. 32 Bina, à alay a nen à Damas nà, ɗo ana bahay Aretas sa ɗaf à wulen su doh ata, a ɗaf suje ahay sa ba anan məsudoh sə wulen su doh ataya awan, anga aday tâ ban nen. 33 Ənа, ɗo a Yesu ahay ta ɗaf nen à cəkarak məduwen a inde, ta ɓan apan liɓer sə dazay nen tə mufəlok si zleɗ sə wulen su doh. Na tam pə ɗowan ana bahay ata wa nà, matana awan.‡

12

Way a Mbərom sa kan anan anà Pol ataya awan

1 Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga ǐ zek mənjœk. Na san zle i man zek anà ɗowan bay, ənа ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anà ɗowan a inde aday sə ɗakan atan anan ataya awan. 2 Na san ɗowan a inde, winen ɗo ana Almasihu. Kà gak hənа ava kuro nga fuɗo, Mbərom a gəɓa anan saa njahay mənjœk à man anahan à bagəbaga mburom. Izəne ǐ cœn sə zəɓay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. 3-4 Ayaw, na san way inde kərtek nà, Mbərom kà gəɓak anan hus à jerne anahan. Izəne ǐ cœn sə zuɓay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay à man ata wa nà, ɗowan i mba apan sa ja anan tə miresl su ɗo zənzen a bay, aday abay cəveɗ inde sa ja anan ibay re. 5 Ni ga a ti zek nà, tə ɗowan ata kutok. Ənа pi zek uno nà, ni ga anan ti zek bay, si tə bəle uno ɗəkɗek. 6 Kwa abay nâ gan may sa ga anan ti zek dəp nà, nə tərak ɗo ɓəlɓəle a bay, anga ni ja nə way ɗiɗek awan. Ənа ni ga a ti zek bay, anga u no ɗowan â sa ɗəfo apan anga way a nen sə həran a nga ǐ zek ataya bay. U no ɗo ahay tâ ɗəfo apan aɗəka nà, anga tə slənek ɗiɗek sa 'am uno, aday tə canak anan anà anjahay uno re ata awan.

7 Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə ɗuko anan ataya fok. Aya ənа, Mbərom a kà ɗəfak uno way kawa adak ǐ zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata ɗukwen, tu ɗo maslan ana Fakalaw, aday nâ həran nga anà zek bay. 8 Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu â gəɓa puno wa ɗəce ata awan. 9 Ənа a mbəɗuho apan, a wa: «Sumor uno i slak ɗa, anga məgala uno a ga mer su way ù ɗo inde nà, à alay a winen bəle awan.» Nə slənе matanan cənа, u zlo à nga sə həran nga anà zek anga nen bəle a kutok, anga aday məgala ana Almasihu â ga mer su way ǐ nen inde lele. 10 Matanan, ni taslay mivel anga nen ɗo bəle awan. Kwa â ga nə ɗo ahay tə gənuho kabay ɗo ahay ta ga alay ti nen, kwa â ga nə ni sa məndolor sa 'am kabay ni slahay à ɗəce inde, na san zle kutok, way ataya ti təro anga Almasihu. Aday ni taslay mivel anga à alay a nen bəle ata nà, Almasihu i vuro məgala.

A nan anà Pol nà, Korintu ahay tâ pəlay anan asa

11 Na ja 'am kawa nga a vuwo, ənа ines a kwanay. Nə həran nga anà zek nà, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa â ga nə nen awan kəriya awan, ɗo sa jəka tinen ɗo maslan a Yesu məduwen aya ata nà, tə zalay nen tə awan a ibay. 12 A alay a nen àga kwanay ata nà, na ga mer su way uno ahay nə tə munapanaw awan, aday Mbərom kà gak masuwayan sə way ahay tə alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sə way ataya tə ɗakay anan nà, nen ɗo maslan a Mbərom a kutok. 13 Awan a inde lele na gak àga ɗo a Yesu ahay à man a hinen aday na gak anan àga kwanay bay nà, inde ɗaw?

‡ **11:33** Ca pə Mer su way ahay 9.23-25.

Na gak àga kwanay bay nà, way kərtek: Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Kak sə cəɓak ikwen nə way ata nà, pəsen uno anan asəka!

14 Həna nà, ni i zlak ayak àga kwanay bəse kutok, aday ata na zlak ayak àga kwanay nə saray maakan. Matanan ni i ngam kâ viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nə pəlay nə zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I təra kawa atə bəbay tə gwaslay anahan ahay. Gwaslay ahay tə varan way anà bəbay bay, əna bəbay a varan way anà gwaslay ahay. 15 Kwa nâ lize anan way uno ahay fok, kwa nâ yan nga anà zek hus à sa mac pə cəveƈ sa mak ikwen zek dəp nà, i go awan bay, ni taslay anan mivel hwiya. Iya, cəkəbay ki i pəlen nen sabay, anga nə pəlay kwanay kà zalak bugol ƈaw?

16 Na wa kə sənen zle ba? Nə cəcihek pikwen wa awan bay. Əna ƈo a kwanay azar aya ta wa: «Pol nə wurwer awan. A nan sə təma puko wa dala tə wurwer.» 17 Nə njəkak ikwen uda nə kəkəmaw? Nə njəkak ikwen uda nà, ta sə slənak ayak ƈo ahay àga kwanay ata ƈaw? Bayiken apan lele aday. 18 Na jan anà Titus nə â zlak ayak àga kwanay. Pə kərtek a tə Titus, nə slənak ayak mərak a hinen ata re, kə sənen anan zle lele. Sə təma pikwen wa way tə wurwer nà, Titus a kələƈaw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nà, na ga ƈukwen matanan re, mivel a manay a nə kərtek awan.

19 Way a manay sə vindek ikwen ayak həna à ƈerewel a anan inde ataya nà, a ga pikwen nə mə vindek ikwen ayak anga aday kâ njiƈen pumo alay sa 'am sabay kutok ƈaw? Manay ma ja 'am a anaya nə pa 'am a Mbərom, kawa sa zlan à nga anà Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəveƈ ana Mbərom. 20 Sa pak upo zlawan jiga nà, ni zlak ayak àga kwanay nə ni njaƈ kwanay pə cəveƈ lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo à nga bay. Kak matanan nà, azla si zek uno a ƈukwen i zlak ikwen à nga bay re. Izəne, na sak a zlak ayak nà, ni canan nə ki tərihen, ki gen sərak ahay, ki gen mivel ahay pi zek, ki gəzlen zek, ki gənihen anan ì zek ahay, ki gəƈen anan azar anà ƈo ahay, ki həren anan nga ì zek, aday ki gen rawraw. 21 Sa pak upo zlawan asa nà, na sak a dəzlek ayak àga kwanay maza nə Mbərom uno i puko waray ì iƈe anga kwanay. U go nə kawa ni i tan à nga anà ƈo sa ga ines ahay bayak a àga kwanay asa, tə mbəƈahak anan lœn anà ines ataya itəbay. Izəne ti pərahan azar sa ga sədœk, sə kukwaran azar anà uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cəna, ata i go ayam.

13

Mədakwidok sa 'am ana Pol ahay

1 A alay a ni zlak ayak àga kwanay mə slala maakan ata nà, ƈi i gan sariya anà ƈo sa ga way lelibay ataya awan. Ata ƈi ga kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata kutok: «Kak ƈowan a kà zlahak pu ƈo nà, tâ njaƈ ƈo sə side way ata ƈo ahay cew kabay maakan.*» 2 Anuno sa zlak ayak àga kwanay mə slala cew ata nà, na jak anan ù ƈo sa ga ines ataya tâ mbəsak. Kwa anà ƈo azar aya ƈukwen nə gafak atan 'am matana re. Kwa həna nen dəren dəp nà, ni man ayak anà 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nà, ni kəta anan ƈo sa ga ines ahay nə fok. 3 Na wa, a nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sənen anan kutok! Winen nə bəle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nə tə məgala awan. 4 Ayaw, à alay a tə daray anan pə dədom mə zləlngaƈ ata nà, kà mak anan nga anahan kawa ƈo bəle a wanahan. Əna həna winen tə sifa pa sə viyviya awan, tə məgala a Mbərom. Manay kəma, mə japay nə tə winen awan. Ayaw, tə day hinen nə manay bəle aya kawa winen, əna manay tə sifa aya tə winen a re. Ma sak a zlak ayak àga kwanay kutok nà, mi ga mer su way ƈukwen tə məgala a Mbərom.

5 Na jak ikwen nà, cen iƈe à mivel a kwanay ahay inde aday, kak kə ƈəfen nga pə Yesu acəkan nà, ki sənen anan kutok. Almasihu Yesu winen inde à mivel a kwanay ahay nà, kə sənen biƈaw? A ga upo ƈukwen, kə sliren pə cəveƈ anahan wa bay, 6 aday ki cinen umo manay nə ƈo maslan ahay tə ƈiƈek aya awan, aday mə slarak pə cəveƈ

* **13:1** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

wa bay re. 7 Manay apan mi gan amboh anà Mbərom nà, ɗowan â sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa â ga nə ɗo ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tə cəveɗ awan, kwa â ga nə ɗo ahay ta ca apan nə ma gak mer su way tə cəveɗ a bay dəp nà, a nan umo nə, gen lele hwiya. 8 Ma ja matanan nà, anga manay mi mba apan si nes anan ɗiɗek a Mbərom bay, mi mba apan sa ga nə way sa zla anan ɗiɗek anahan pa 'am pa 'am vərre. 9 Kak kwanay məgala aya pə cəveɗ a Mbərom nà, mi taslay mivel, kwa manay bəle aya dəp nà, na. Kem anà Mbərom aday â mak ikwen zek sa ma pə cəveɗ anahan maza awan asa.

10 Na lah sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, anga u no ni saa dəzlek ayak nà, kə mbəɗihen anan lœn anà ines ataya coy. Ni gan may saa ngəraz pə ɗowan sabay. Tə ɗiɗek a nə Bahay a nuko kà varak uno cəveɗ sə ngəraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pə cəveɗ anahan, bina saa ma kwanay à dəɓa aɗəka bay.

11 Mərak uno ahay, həna ni ndav anan ɗerewel uno kutok. Tislen mivel. Gen məgala sa har pə cəveɗ a Mbərom, pəken sləmay pə way uno sa jak ikwen, 'am â zlak ikwen pi zek ahay, njihen à zay inde lele. Ata Mbərom, ɗo sə pəlay ɗo ahay fok aday sə varan atan zay ata, i njahay tə kwanay a fok. 12 Jen anan 'am ì zek ahay lele kawa kwanay tə mərak ahay. Ɗo a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. 13 Bahay a nuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbərom â ga inde à wulen a kwanay, aday Apasay Cəncan a â japay kwanay fok pə kərtek awan.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Galatiya ahay

Aɗakay way pə deftere a anan

Pol a vinden ayak ɗerewel a anan nà, anà egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya. Kwa â ga nə egliz ahay inde à man ata bayak a dəp nà, way a tinen sa gan may nà, kərtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak à man ataya awan, ta sa ja nà, bəlaray ɗo a Yesu ahay fok tâ gaɗ mədəndalas aday tâ ɗəfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, ɗo i təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom nà, ta sa ɗaf nga pə Yesu, bina ta sə ɗəfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a ɗakay anan nà, winen ɗo maslan ana Yesu tə ɗiɗek awan *(1.1 - 2.21)*
Sə təra anan ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom nà, aɗaf nga pə Yesu *(3.1 - 4.31)*
Ɗo ahay tinen ɓile aya sabay anga Yesu *(5.1 - 6.10)*
Andav sa 'am ahay *(6.11-18)*

Pol a jan ayak 'am anà ɗo sə Galatiya ahay

1 Ɗerewel a anan a zlak ayak nà, à alay ana Pol wa, nen ɗo maslan a Yesu. Nə təra ɗo maslan a nə tə alay su ɗo zənzen a bay, aday sa slan nen ɗukwen ɗo zənzen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tə Mbərom Bəbay a nuko, ɗo sə slabakay anan ahay Yesu à məke wa ata awan. 2 Manay tə mərak ahay à man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a à egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya ata awan. 3 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor, aday tâ varak ikwen zay a tinen. 4 Yesu Almasihu kà varak anan nga anahan, anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay, aday sa tam mənuko pə way sə daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan à nga anà Bəbay a mənuko Mbərom awan. 5 Həruko anan nga à Mbərom pa sə viyviya awan. Amen!

Ləbara mugom awan

6 Nə slәne sa jəka kə mbəsiken anan ləbara mugom a mbala Yesu, kə mbəɗihen 'am pə ləbara hinen ata nà, u go ma-suwayan. Mbərom kà ngamak ikwen, kà gak ikwen sumor anahan tə alay ana Yesu Almasihu. Tə winen ata təke ɗukwen, kwanay mbəsak anan kwayan'a. 7 Ləbara mugom a maza inde sabay. Bina ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa cəna, mbala ana Almasihu, nen sə ɗakak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga ɗo ahay inde tinen apan ti vawak ikwen nga, a nan atan sə mbəɗa anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. 8 Ənа kak ɗowan a a ɗakak ikwen anan ləbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cəna, kwa abay â ga nə manay, kwa abay â ga nə maslay a Mbərom a nay à mburom wa, Mbərom â tahasl anan. 9 Ma jak anan 'am ata coy, həna ni mənahan asa re: Kak ɗowan a a wazay aday kà mbəɗahak anan alay anà ləbara a kwanay a sə slәne ata cəna, Mbərom â tahasl anan sə coy. 10 Nə vindek ikwen ayak matanan ata nà, u no nə ɗo ahay tâ həro nga ɗaw? A'ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nà, saa həro nga təɗe aɗəka nə Mbərom awan. A ga pikwen nà, u no nâ zlan à nga anà ɗo zənzen a cukutok ɗaw? Kak abay û no nâ zlan à nga anà ɗo zənzen a nà, ni təra ɗo si mer su way ana Almasihu a mba ɗaw?

Cəveɗ ana Pol sə təra ɗo maslan ana Yesu ata awan

11 Mərak uno ahay, u no sənen anan way inde aday: Ləbara mugom a nen sə ɗakak ikwen anan ata nà, a nay ahay à abayak nga sə ɗo ahay wa bay. 12 Nə slәne 'am ata ɗukwen, pu ɗo zənzen a wa bay, aday ɗowan kà tətakak uno anan itəbay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə ɗuko anan way ata awan.* 13 Kə sənen zle, kwakwa ata nà, nə pərahak anan ahay azar anà pəra sə Yahuda ahay nə lele. A alay ata nà, nə jugurak 'am pu ɗo a Yesu ahay wa bayak awan. U no nə ɗo a Yesu ahay tâ ga

* **1:12** Ca pə Mer su way ahay 9.3-6.

inde sabay fok. 14 A wulen ana məndala
uno ahay inde nà, nə zalay ɗo azar aya
bayak awan ta sə pərahan azar anà pəra
sə Yahuda ahay nà, na. Nə varak anan zek
anà pəra ana bije a manay ahay nà, təhhe
kà zalak.
15 Ənа, zek a Mbərom a a walay nen, kwa
à alay a nen a mə wahay a fan bay. Kà gak
uno sumor anahan sə ngumo sə təra nen ɗo
anahan. A alay a kawa sa zlan à nga ata
nà, 16 kà kak uno anan wan anahan aday
nâ san anan, nâ ɗakan anan anà ɗo sə pəra
ahay nə ləbara ana wan anahan ata awan.
A alay ata ɗukwen, nə cəcihek awan pu ɗo
wa bay, 17 na zlak à Urəsalima sə cəcihey
'am pu ɗo sə luho sə təra ɗo maslan ana Yesu
Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a
na lah sa zla aɗəka nà, pə daliyugo sə Arab
ahay. Pə dəɓa anahan a wa nà, na may ahay
à wulen su doh sə Damas kutok.
18 Pə dəɓa anahan a wa ava maakan nà,
na zla à Urəsalima kutok, anga aday nâ
san Piyer ite. Mə njahay tə winen nà, lu-
von kuro nga anahan a ɗara. 19 Nə canak
anan anà ɗo maslan a Yesu hinen sabay, si
Yakuba, mərak ana Bahay a mənuko Yesu.
20 Way a nen sə vinde həna ata nà, Mbərom
a san zle re, na gaɗ mungwalay bay, winen
'am ɗiɗek awan. 21 Pə dəɓa anahan a wa, nə
slabak à Urəsalima wa, na zla saa bəray pə
daliyugo sə Siriya tə Silikiya ahay wa. 22 Ɗo
sə egliz sə Yahudiya ataya ata, tə canak
uno njœk tə iɗe a tinen fan bay. 23 Ta taa
slәne 'am nà, sə ɗo ahay sa ja pi nen ata
ɗəkɗek. Ɗo ahay ta wa: «Ɗowan a sa ga
alay tə mənuko à alay ata ata, kà mbəɗahak,
həna winen apan i wazay anan ləbara a
Yesu mugom awan. Abay aday kà gak anan
may sə lize wa ɗo sa ɗaf nga pa 'am ataya
awan.» 24 Anga nan kutok, tinen apan ti
həran nga anà Mbərom anga nen.

2

Pol a zlangay tu ɗo maslan ahay à Urəsalima

1 A ga pə dəɓa wa ava kuro nga anahan
a fuɗo nà, na zla maza à Urəsalima asa,
manay maya tə Barnabas kutok. Na jan
anà Titus ɗukwen â pərahan umo azar.
2 Na zla nà, anga Mbərom kà ɗakak uno
anan, si nâ zla à man ata awan. Mə dəzle
cəna, mə halay nga tə məceɗ sə egliz ahay
vərre. Na jan atan ləbara mugom a nen
sə ɗakan anan anà ɗo sə pəra ahay ata
awan. U no mer su way uno sa taa ga
aday həna nen apan ni ga ata nà, â saa
təra kəriya bay. 3 Titus a manay maya ata
nà, winen Gərek ahay. Ənа ta jak anan
â zla saa gaɗ mədəndalas aday sə təra ɗo
a Yesu bay. 4 Aya ənа, ɗo sə mungwalay
ahay ta nay, ta wa təktek â gaɗ mədəndalas.
Tinen nà, tə lələkak ayak zek à wulen a
manay inde tə akar, anga ta gan may sa
san nə manay ɓile sə Tawrita ahay sabay
nə kəkəmaw. Bina manay mə japay aya
tə Yesu Almasihu, manay ɓile ahay sabay.
Ənа, a nan atan nə mâ təra ɓile sə Tawrita
ahay asa. 5 Manay mə mbəsakak atan cəveɗ
kwa mənjœk bay. Kà nak umo aday tâ njaɗ
cəveɗ sa nes anan ləbara mugom a ɗiɗek a
anan bay, anga aday â dəzlek ayak pikwen,
winen lele hwiya.
6 Bina ɗo ahay inde à man ata tinen
məceɗ sə egliz ahay. A ga nə ɗo ataya nà,
məceɗ sə egliz ahay, â ga nə tinen məceɗ
sə egliz ahay bay dəp nà, wita kà gak uno
à nga wa bay. Anga pə iɗe ana Mbərom
aday nà, ɗo ahay fok tə lavay ike hərro. Ɗo
ataya nà, à alay a nen apan ni jan atan
'am uno sa taa wazay ata nà, ta jak awan
inde wiya sə ɗuko anan way a bay re. 7 Tə
təmahak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à
alay inde aɗəka nə zek a Mbərom awan.
Mbərom u jo nâ zla saa ɗakan anan anà ɗo
sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anà Piyer
â zla saa ɗakan anan anà Yahuda ahay ata
awan. 8 Tə sənak nə Mbərom ata kərtek a sə
varan məgala anà Piyer sa ga mer su way
à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənak
sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer
su way ata à wulen su ɗo sə pəra ahay inde
ata nə winen a re. 9 Atə Yakuba tə Piyer tatə
Yuhana, ɗo aday ɗo a Yesu ahay ta ca patan
nə kawa məceɗ sə egliz ahay ataya nà, tə
sənak, Mbərom kà varak uno mer su way
ata à alay inde ĩ nen tə ɗiɗek awan. Anga
nan, tə varak umo alay, nen tə Barnabas,
kawa sa ja nà, mə japak ĩ mer su way ata
inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nà, mi
zla pə cakay su ɗo sə pəra ahay, aday tinen
nà, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. 10 Tə cəce
pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke:

Mâ man zek anà ɗo mətawak aya awan, à wulen su ɗo a Yesu ahay à Urəsalima. Way ata ɗukwen, nə varak anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anà Piyer à Antakiya

11 Pə dəɓa anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə ɗo ahay fok, anga kà gak way lelibay awan. 12 Kurre ata nà, ɓa kà pak way pə kərtek a tu ɗo a Yesu ahay sa nay à wulen su ɗo sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənak ayak ɗo ahay. Do ataya tə dəzlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu ɗo ataya sabay. Zlawan a gan anga ɗo sa gan may ɗo ahay tâ gaɗ mədəndalas ataya awan. 13 Do a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbaɗire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas ɗukwen, kà gak mbaɗire ata anga tinen a re. 14 Na ca apan kutok nà, tə bənak anan bitem anà cəveɗ sə ɗiɗek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anà Piyer pa 'am sə ɗo ahay fok, na wa: «Iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa ɗo su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anà ɗo su kon azar ataya nə tâ ga kawa Yahuda ahay asa nà, angamaw?»

Cəveɗ sa tam ɗo cəna, aɗaf nga pə Yesu Almasihu

15 Tə ɗiɗek a nà, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay ɗo su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anà cəveɗ a Mbərom bay. 16 Cəkəbay, manay ma san nə ɗowan saa təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i ɗəfan apan anà way a Tawrita sa ja nà, ibay. Sə təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom nà, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma ɗaf nga pə Almasihu aday mə təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom, bina mə təra ɗo ɗiɗek aya anga mə ɗəfak anan apan anà Tawrita ata bay. Dowan inde Tawrita kà ndakak anan pa 'am a Mbərom nà, ibay.

17 Manay Yahuda ahay ɗukwen, mə pəlay sə təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom nà, ta sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu. Anga nan, manay mə tərak kawa ɗo sə ines ahay, anga mə ɗəfan apan anà Tawrita ana Yahuda ahay sabay ata awan. A nan sa ja nə Almasihu kà zlak manay ĭ ines inde kutok ɗaw? Matanan bay. 18 Aɗəka bay, kak ɗowan a kà mbəsakak sə ɗəfan apan anà Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbərom bay, aday i ma apan asa i ɗəfan apan anà Tawrita nà, ata kà gak way sa zlan à nga anà Mbərom bay kutok. 19 Nen aday nà, kawa ɗo ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga məgala anahan inde upo sabay. A təra matanan ata nà, anga aday nâ təra ɗo tə sifa pa 'am a Mbərom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vaɗ anan Almasihu pə dədom mə zləlngaɗ ata nà, nen mə japay tə winen, ma mac maya awan. 20 Tə sifa həna ata aday nà, nen sabay, əna Almasihu a tə alay anahan a ĭ nen inde kutok. Anjahay uno həna pə daliyugo ata ɗukwen, ni njahay ta sa ɗaf nga pə Wan a Mbərom. Winen a pəlay nen aday kà varak anan sifa anahan anga nen. 21 Sumor a Mbərom su go ata nə ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak ɗo i mba apan sə təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom anga sə pərahan azar ana Tawrita nà, ata a nan sa ja nə Almasihu a mac kəriya awan.

3

Mbərom a tam anan ɗo ahay nə tə cəveɗ wuraw

1 Kwanay Galatiya ahay, kə sənen awan itəbay kələɗaw? Ma sə təra pikwen matanan ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pə dədom mə zləlngaɗ ata nà, manay mə ɗakak ikwen anan way ahay fok lele coy. 2 Jen uno way inde kərtek aday. Mbərom a varak ikwen Apasay anahan a Cəncan a ata nà, anga kə pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay kələɗaw? A'ay! Mbərom a varak ikwen Apasay anahan nà, anga kə slənen ləbara mugom a aday kə ɗəfen apan nga. 3 Kə sənen way itəbay nà, angamaw? Way ana Mbərom sə dazlan à kwanay inde tə məgala ana Apasay Cəncan a ata nà, a nak ikwen sa ndav a wa həna tə məgala si zek a kwanay a cukutok ɗaw? 4 Dəce a kwanay sa ga ataya fok nà, ti təra way kəriya aya ɗaw? Ti təra kula kəriya itəbay. 5 Mbərom kà varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay

inde. A ga matanan nà, anga kà pərihen anan ahay azar anà Tawrita sə Yahuda ahay ɗaw? A'ay. A ga matanan anga kə slənen, kə ɗəfen nga pə ləbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

6 Bayiken pə Ibərahima aday. Deftere a Mbərom a ja apan nə maw? A wa: «Ibərahima kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek awan.*» 7 Kak matanan cukutok nà, kə sənen zle coy, wan ana Ibərahima tə ɗiɗek aya cəna, ɗo sa ɗaf nga pə Mbərom ahay kutok. 8 Kwakwa ata nà, tə vinde à Deftere a Mbərom inde pə luvon a aday ɗo su kon azar aya ɗukwen ti ɗaf nga pə Mbərom aday i təma atan, i təra atan ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan a kutok. Mbərom a ɗakan anan ləbara mugom ata nà, anà Ibərahima, a wa: «Ni ɗaf alay sə mazlaɓ uno pu kon sə daliyugo ahay fok, anga iken.†» 9 Ibərahima kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom kà ɗəfak apan alay sə mazlaɓ anahan re. Ɗo sa ɗaf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ataya ɗukwen, Mbərom i gan atan sumor re cite.

10 Ənа ɗo sa jəka ti njaɗ sə təra ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nà, Mbərom i tahasl atan. Bina Deftere a Mbərom a ja nà: «Kuwaya, ɗowan kà ɗəfak anan apan anà 'am a Deftere sə Tawrita sa ja ata pac pac bay cəna, Mbərom i tahasl anan.‡» 11 Ɗa san zle lele, ɗowan inde sə təra ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom anga a ɗəfan apan anà Tawrita nà, ibay! Ɗa san cəna, anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà: «Ɗowan a kà ɗəfak nga pə Mbərom cəna, Mbərom i təra anan ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan. Ata ɗowan ata i njaɗ sifa ɗiɗek awan.§» 12 Ənа, aɗəfan apan anà Tawrita nà, kawa aɗaf nga pə Mbərom bay. Tinen cara cara way anahan. Aɗəka bay, kawa ana tinen sə vinde à Deftere a Mbərom inde ata nà: «Ɗo sə ɗəfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njaɗ sifa nə tə winen awan.*» 13 Kawa sa ja nà, Mbərom kà tahaslak mənuko coy, anga ɗə ɗəfak anan ahay apan anà 'am sə Tawrita ahay fok bay ata awan. Ənа Almasihu kà nak, anga aday Mbərom â tahasl anan à yime a mənuko inde. Tə ananahan sa ga matanan ata nà, a bəmbaɗay ahay mənuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mə vinde à Deftere a Mbərom inde: «Kak tə lawak anan ɗowan a ĩ sé inde cəna, winen mə tahasl awan.†» 14 Yesu Almasihu a ga matanan anga aday way a lele aya Mbərom sə zlapay anan i varan anan anà Ibərahima ataya ɗukwen, ɗo su kon azar aya tâ njaɗ anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan ɗukwen, anga aday ɗâ njaɗ Apasay a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko anga ɗə ɗəfak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima

15 Mərak uno ahay, ni ɗakak ikwen anan way inde tə way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak ɗo ahay cew tə japak, 'am kà zlak atan pi zek, aday tə ɓanak 'am à wulen a tinen inde, ɗowan maza sa saa nes anan way a tinen ata nà, inde sabay. Aday ɗowan sa saa zəga anan apan ɗukwen ibay re. 16 A təra tə Mbərom ɗukwen matanan. Mbərom a zlapan anan tə way ataya kwakwa anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan ɗukwen matanan.‡ Deftere kà jak sa jəka, Mbərom a zlapan anà Ibərahima tə wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, ənа tə vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtektəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nà, Almasihu. 17 U no sa ja nà maw? Mbərom kà ɓanak 'am tə Ibərahima. Ava səkat fuɗo tə kwa kuro maakan a (430) a ndav nà, Mbərom a varan Tawrita anà Yahuda ahay pə dəɓa anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ɓan a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapan a anà Ibərahima kwakwa ata bay re. 18 Mbərom a zlapan anà Ibərahima nà, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anà ɗo ahay anga sə ɗəfan apan anà Tawrita nà, i təra way mə zlapay a sabay. Wita nà, magwagway. Ənа, Mbərom a gan sumor anà Ibərahima nà, ta sə zlapan tə way.

---

* **3:6** Ca pə Laataanooji 15.6. † **3:8** Ca pə Laataanooji 12.3. ‡ **3:10** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 27.26. § **3:11** Ca pə Habakuk 2.4. * **3:12** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.5. † **3:13** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 21.23. ‡ **3:16** Ca pə Laataanooji 12.7.

Mbərom a varay Tawrita ike nà, angamaw?

19 Kak matanan cukutok nà, Mbərom
a varay ahay Tawrita angama asa anaw?
Anga aday ɗâ san way lelibay aya inde
mənuko apan ɗî ga pa 'am anahan. A varak
uko anan ahay ɗukwen sə coy a itəbay, əna
hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i
i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə
zlapan anan anà Ibərahima ata awan. Pə
dəɓa anahan a wa, wan ata a dəzley ahay
cəna, məgala ana Tawrita kà ndəvak. Sa
nay anan Tawrita nà, maslay a Mbərom
ahay. Tə varan anan à alay inde anà Musa
aday â ɗakan anan 'am a Mbərom anà ɗo
azar aya awan. 20 A alay ata nà, Mbərom a
jan 'am anà ɗo ahay bay, a ɗaf ɗo à wulen a
tinen inde. Əna, à alay a Mbərom sə zlapan
anà Ibərahima ata nà, ɗowan inde à wulen
a tinen ibay. Mbərom a jan anan 'am ata nə
tə alay anahan awan.

21 A nan sa ja kutok nà, atə Tawrita tə way
a Mbərom sə zlapay anan ata tə zlangar bay
ɗaw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita
a Mbərom a sa var ata kà mbak apan sə
varan sifa anà ɗo zənzen a nà, i mba apan
sə təra anan ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom
re. Əna həna ata nà, matanan bay fok.
22 Aɗəka bay, Deftere a Mbərom a ja nà, ɗo
sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə
ines. A təra matanan anga aday Mbərom â
varan anan way anahan a sə zlapay anan
ata anà ɗo saa ɗaf nga pə Yesu Almasihu
ahay. I varan atan anan nà, anga aɗaf nga
pə Yesu Almasihu a cərkəke.

23 Kwakwa ata nà, cəveɗ sa ɗaf nga pə
Yesu inde fan bay, Tawrita kà tərak pumo
nə kawa mətuwar, a ba pumo hus pə ana
Mbərom sə ɗakan umo anan cəveɗ sa ɗaf
nga pə Almasihu kutok. 24 Natiya awan,
Tawrita kà tərak umo ɗo sə ɗakan umo
anan cəveɗlele awan, hus pə ana Almasihu
sə dəzley ahay kutok. A təra matanan
anga aday Almasihu kà sak a nay ata nà,
Mbərom i təra manay ɗo ɗiɗek aya pa 'am
anahan, anga mə dəfak apan nga. 25 Həna
nà, alay a sa ɗaf nga pə Almasihu ata kutok.
Mer su way ana mətuwar a manay ata kà
ndəvak coy. 26 Matanan, kwanay a fok kə
təren wan a Mbərom ahay, anga kə dəfen
nga pə Yesu Almasihu, 27 bina à alay a
kwanay sa ga baptisma ata nà, kə jipen nə
tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə təren
kawa winen awan. 28 Kwa â ga nə iken
Yahuda ahay, kwa â ga nə iken ɗo su kon
azar aya awan, kwa â ga nə iken ɓile, kwa
â ga nə iken nə ɓile a itəbay, kwa â ga nə
iken mungol awan, kwa â ga nə iken uwar
awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə
təren zek kərtek, anga kə jipen nə tə Yesu
Almasihu. 29 Natiya kutok, kak kwanay ɗo
ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə
kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki
njiɗen anan way a Mbərom sə zlapan anan
anà Ibərahima ata re.

4

1 Nâ ɗakak ikwen anan way inde aday:
Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan,
aday winen wan a hwiya ata cəna, winen
kawa ɓile mba, kwa â ga nə saa pa way
ahay fok nə winen dəp nà, na. 2 A alay a
kà hərak fan bay ata nà, sa gan nga nə ɗo
ahay, winen tə way anahan aya təke, hus
pə ana bəbay anahan a sa ɗaf anan alay ata
awan. 3 Mənuko ɗukwen matanan re. A
alay ata, mənuko kawa gwaslay ahay, aday
ɗə tərak ahay ɓile sə way lelibay aya sa ga
bahay pə daliyugo ataya re. 4 Əna alay ana
Mbərom awan a sla kutok, a slənay anan
ahay wan anahan â nay ahay pə daliyugo,
ɗo uwar a sə wahay anan. Kà ɗəfak anan
ahay apan anà Tawrita ana Yahuda ahay,
5 anga aday â tam anan ɗo aday tinen ɓile sə
Tawrita ataya awan, aday mənuko ɗukwen
ɗâ təra wan a Mbərom ahay kutok. 6 Way a
sə ɗakay anan kwanay wan a Mbərom ahay
ata nà, həna: Mbərom a slənay Apasay ana
Wan anahan à mivel a mənuko inde fok,
aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*»
kawa sa ja nà: «Bəbay!» 7 Natiya awan,
iken ɓile sə awan sabay, əna wan a Mbərom
kutok. Anga nan, ki njaɗ anan way a
Bəbay anak Mbərom sə lavan anan zek anà
gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anà Pol

8 A alay a kwanay kə sənen Mbərom fan
bay ata nà, kwanay nə ɓile sə pəra ahay
cara cara, aday pəra ataya ɗukwen tinen
mbərom ɗiɗek aya bay re. 9 Əna həna kə

sənen Mbərom zle kutok. U no sa ja aɗəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə təra ɓile sə way a mənjəna məgala ataya asa ɗaw? 10 Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. 11 Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kà tərak awan kəriya awan.

12 Mərak uno ahay, kem ikwen ite, təren kawa nen awan, anga nen a ɗukwen, nə tərak kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. 13 Kə sənen apan zle asanaw, nə ɗakak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen ɗəvac awan. 14 Ɗəvac uno ata kà bənak ikwen mbiyeɗ bayak awan, əna kə kəɗiyen nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen aɗəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa ana kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. 15 A alay ata ɗukwen, kwanay tə ataslay mivel a lele. Ataslay mivel a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kǐ mben apan tiya nà, kə ndihen anan iɗe a kwanay ahay aday sə vuro anan ǐ nen. 16 Həna, nə tərak ɗo maniɗe a kwanay, anga nen sa jak ikwen ɗiɗek ata ɗaw?

17 Ɗo sə gəɗak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kâ jipen tə tinen, əna mənjəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tâ gəzla mənuko pi zek wa, aday kâ jipen tə tinen aya kutok. 18 Agan may sə japay tu ɗo a azar aya nə lele, kak nga sa 'am a tinen ata lele nà, na. Kwa â ga nə nen tə kwanay, kwa â ga nə nen tə kwanay bay dəp nà, way ata nə lele, u no nə japuko hwiya. 19 Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kà dəlak anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kə təren njavar a Yesu Almasihu ahay tə ɗiɗek aya ata awan. 20 U no sə njahay tə kwanay nə bayak awan, anga aday nâ san cəveɗ sa jak ikwen anan ɗiɗek sə way a təɗe ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak həna ata sabay.

Ləbara ana atə Saratu tə Hajara

21 Kwanay ɗo sa jəka ki gen anan may sə pərahan anan azar anà Tawrita ataya nà, kə slənen way ana Tawrita sa ja ata itəbay kələɗaw? 22 A ja nà, Ibərahima nà, wan anahan ahay nə cew. Wan anahan a kərtek a nà, sə wahay nə ɓile ana Ibərahima sə ngaman Hajara ata awan*, əna wan hinen ata kutok nà, sə wahay nə uwar sə pəzugoy anahan sə ngaman Saratu ata wanahan.† 23 Ɓile ata nà, winen a wahay wan anahan nə kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, əna uwar sə pəzugoy ata nà, a wahay nə matanan itəbay, anga ɓa Mbərom kà zlapak anan anan kurre tə wan ata awan.‡ 24 Way ata a ɗakak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nə ta 'am a Mbərom sa ɓan ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday ɓile ata nà, a ga minje ta 'am a Mbərom sa ɓan tə Musa à ɓəzlom sə Sina. Gwaslay anahan ahay nə fok mə wahay aya nə ɓile ɗəkɗek. 25 Natiya, Hajara cəna, a ga minje ta 'am mə ɓanay a à ɓəzlom sə Sina wa ata awan, pə daliyugo sə Arab ahay. Winen a ga minje tə wulen su doh sə Urəsalima sə biten re, anga ɗo sə njahay uda ataya nə fok ɓile sə Tawrita aya awan. 26 Əna wulen su doh a Mbərom tə ɗiɗek a nà, Urəsalima hinen, winen à bagəbaga mburom ata awan. Winen nə may a mənuko, aday ɗo saa njahay uda ataya nə tinen ɓile aya itəbay. 27 Kawa winen mə vinde awan à Deftere a Mbərom ata, ta wa:

«Iken uwar a dərlay a anan,
kula kə wahak ɗowan itəbay ata awan,
aday kə ɗəmak way kawa uwar sə wahay ahay itəbay.
Taslay mivel,
anga uwar a ma razl ata nà,
i njaɗ gwaslay ahay zal uwar a winen
ta mbaz anahan mba ata awan.§»

28 Mərak uno ahay, kwanay nə kawa Isiyaku, bina kə təren wan a Mbərom ahay anga Mbərom kà zlapak anan. 29 A alay ana Ibərahima ata ɗukwen, Isəmayel, wan ana Hajara sə wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bənan mbiyeɗ anà Isiyaku, wan a mə wahay a tə məgala

* **4:22** Ca pə Laataanooji 16.15. † **4:22** Ca pə Laataanooji 21.2. ‡ **4:23** Ca pə Laataanooji 17.16. § **4:27** Ca pə Esaaya 54.1.

sə Apasay Cəncan ata awan. Həna ata ɗukwen, matanan tə mənuko hwiya re. 30 Əna mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nə natiya: «Razl anan uwar a ɓile ata ta wan anahan a təke. Anga wan sə ɓile i pa 'am su doh ana bəbay itəbay. Sa saa pa təte cəna, wan ana uwar sə pəzugoy.*» 31 Natiya kutok, mərak uno ahay, mənuko nə wan sə uwar a ɓile ata itəbay, əna wan ana uwar aday winen ɓile itəbay ata kutok.

5

Kâ təren ɓile ahay bay

1 Almasihu kà təmak nuko à ɓile ana Tawrita sə Yahuda ahay wa, anga aday ɗê təra ɓile ahay sabay. Gen məgala lele, kê viren anan cəveɗ anà ɗowan sa ma kwanay à ɓile sə awan inde sabay.

2 Nen Pol na jak ikwen ayak aday nà, kak a nak ikwen ɗo ahay tê gəɗak ikwen mədəndalas cəna, ata way ana Almasihu sa ga anga kwanay ata kà tərak way kəriya awan. 3 Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kà gəɗak mədəndalas cəna, â gan bəlaray anà zek anahan sə ɗəfan apan anà 'am ana Tawrita ahay nə fok lele. 4 Kwanay ɗo sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə ɗo ɗiɗek aya anga kə ɗəfen anan apan anà Tawrita sə Yahuda ahay ata nà, kwanay tə Almasihu ɗukwen kə gəzlen. Ki njiɗen sumor a Mbərom sa gak uko sabay. 5 Manay ite, mə ɗəfan iɗe nà, anà luvon a Mbərom a saa təra manay ɗo ɗiɗek aya tə ɗiɗek ata kutok. Mbərom i ga matanan nà, anga mə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nà, way a mi ba tə məgala sə Apasay a Mbərom ata awan. 6 Kak ɗowan a nə kà japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa â ga nə winen ma gaɗ mədəndalas awan, kwa â ga nə winen ma gaɗ mədəndalas a bay, kà tərak way kərtek awan. Way məduwen a cəna, ɗəfuko nga pə Yesu awan. Aɗaf nga a mənuko ata i varak uko məgala sə pəlay ɗo a azar aya re.

7 A alay ata nà, ki gen ahay məgala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərahan azar anà ɗiɗek ata nə wayaw? 8 Ɗowan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nà, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay asanaw? 9 Ɗo ahay ta taa ja nà: «Wuɗah mənjœk cəna, a zlambar anan nuko nə fok.» 10 A ga upo ɗukwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok ɗə japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, ɗowan a sa njak kwanay ata nà, kwa â ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

11 Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anà ɗo ahay nà, gəɗuko mədəndalas aday Mbərom i sa təma mənuko bay. Kak abay matanan nà, ɗo ahay ti bəno mbiyeɗ sabay, aday amac a Yesu sa mac pə dədom ata i cəɓan atan sabay. 12 Ɗo sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nà, u no nə suwan tê dədasl anan zek a tinen məzawal awan!

13 Mərak uno ahay, Mbərom a ngamak ikwen aday kâ təren ɓile sə Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nà, həna ki mben apan sa ga way sə ubor si zek a kwanay ahay cukutok bay re. Əna pəlen zek ahay lele aɗəka, aday gen anan mer su way ǐ zek ahay re. 14 Nga sa 'am a sə japay anan Tawrita fok cəna, həna: «Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» 15 Əna, kak kwanay apan ki rəcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sə kiɓe ahay asa nà, gen anan ngatay ǐ zek a kwanay bina, ki saa səɗəken zek ahay kutok.

Apasay Cəncan a, tə mivel su ɗo zənzen awan

16 Na ja nà, Apasay Cəncan a â lagay kwanay tə cəveɗ awan. Ki gen matanan cəna, ki pərihen anan azar anà cəveɗ sə ubor si zek a kwanay ahay sabay. 17 Way ana ubor si zek su ɗo sa gan may cəna, tə japay tə way mbala ana Apasay Cəncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata ite ɗukwen, tə zlangar tə way mbala ana ubor si zek su ɗo sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nə tə ngəle nga ǐ zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay. 18 Kak sə lagay kwanay nà, Apasay Cəncan a cəna, məgala ana Tawrita inde pikwen sabay.

* **4:30** Ca pə Laataanooji 21.10. * **5:14** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

19 Way ana ubor si zek sa gan may ɗo
ahay tâ ga nə a san zek zle: vuwar, aján
uho, aga mədigweɗ tə cəveɗ ahay cara cara,
20 ahəran nga anà pəra ahay, madan, anan
iɗe ǐ zek ahay, atəre, sərak, aga mivel,
abayakan way à nga anahan ɗəkɗek, agəzla
zek, 'am sə wan bahay, 21 ubor, avaway
nga, agəsle lelibay aya awan, aday aga way
mənjaɗak aya matanan bayak awan. Na
jak ikwen panan wa à alay ata awan, həna
ni mənahan ayak maza re: Ɗo sa ga way
matanan ataya nà, ti zla à bahay a Mbərom
inde kulibay.
22 Ənа way ana Apasay Cəncan a sa gan
may â njahay à mivel su ɗo inde ataya nà,
asan zek, ataslay mivel, zay, munapanaw,
lele, sumor, ɗiɗek, 23 anjahay səkəffe, aday
agan nga anà zek. Tawrita nà, kà gafak
anan 'am anà ɗo sa ga way matanan ataya
itəbay jiga awan. 24 Ɗo ana Almasihu Yesu
ahay nà, tə gucek anan way sə ubor si zek
lelibay ataya à nga wa, kawa tə darak atan
ayak pə dədom mə zlәlngaɗ ata awan. 25 Sə
varak uko sifa nà, Apasay Cəncan awan.
Kak matanan cukutok nà, lele saa lagay
mənuko pə cəveɗ ɗukwen, winen a re. 26 Ɗâ
həran nga anà zek bay, ɗâ ga way sə cəɓan
anà ɗo a azar a bay, ɗâ ga sərak pə ɗo azar
aya bay re.

6

Muko anan zek ǐ zek ahay

1 Mərak uno ahay, kə cinen anan anà
ɗowan a winen apan i ga ines cəna, kwanay
aday Apasay a Mbərom a lavak ikwen nga
ataya nà, men anan pə cəveɗ lele awan asa,
ənа tə mivel səkəffe awan. Ənа gen anan
nga anà zek a kwanay aya awan. Bay nà, ki
sa slihen uda re. 2 Men anan zek ǐ zek ahay
à ɗəce a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen
matanan cəna, ata kə ɗəfen anan apan anà
'am a Almasihu a kutok.
3 Kak ɗowan a kà bayakak nə winen ɗo
məduwen a aday winen ɗo kəriya cəna, kà
sapatak anan nga anahan. 4 Kuwaya â ca
pə azla anahan awan aday. Kak winen lele
nà, ata i taslay anan mivel ti mer su way
anahan a sa ga tə alay anahan awan, bina,
anga a lavay anan mer su way anahan ta
su ɗo hinen ata bay. 5 Kuwaya â tihen nga
nà, anà mer su way anahan a sa ga pa 'am
a Mbərom, aday a faɗan gugo ata awan.
6 Ɗowan a winen apan i tətakan anan way
anà ɗo a Yesu ahay cəna, ɗo a Yesu ataya tâ
gəzla anan way a tinen ahay fok tə ɗowan
ata awan.
7 Kâ sapiten nga a kwanay ahay bay,
ɗowan sa mba apan sə gəsle anan tə
Mbərom nà, ibay. Kuwaya i halan nga nà,
anà way anahan a sa casl ata awan. 8 Kak a
ga nə way sa zlan à nga ǐ zek ahay ɗəkɗek,
i mac nə tə way ataya awan. Ənа kak a ga
nə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom
nà, i mac itəbay, ənа Apasay a Mbərom i
varan sifa sa ndav bay ata awan. 9 Kak
matanan cukutok nà, pərahuko anan azar
sa ga way lele aya awan, ɗâ ya nga bay.
Anga kak ɗa yak nga sa ga way a lele ataya
bay cəna, à alay inde nà, ɗi saa njaɗ anan
way lele aya awan. 10 Anga nan, həna nà,
alay a inde anga aday ɗâ gan way lele aya
anà ɗo ahay fok, mə zakan a anà mərak
a mənuko ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu
ahay ataya awan.

'Am mədakwidok aya awan

11 Ənga, cen pə way uno a sə vindek ik-
wen ayak a anaya aday, nə vindek ayak nə
ɓərzlozlo tə alay uno awan.
12 Sa gak ikwen bəlaray sa gaɗ
mədəndalas nà, ɗo sa gan may tâ zlan
à nga anà ɗo ahay fok ataya awan. Ta
ga matanan nà, anga aday tâ njaɗ ɗəce
anga sə ɗakay anan amac a Yesu Almasihu
pə dədom mə zlәlngaɗ ata bay cəna coy.
13 Kwa tinen aya ɗukwen, tə ɗəfan apan anà
Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan
atan nə kwanay kâ gəɗen mədəndalas anga
aday tâ həran nga ǐ zek anga kə bənen atan
à 'am wa. 14 Nen ite nà, ni həran nga anà
zek nà, si anga amac ana Bahay a mənuko
Yesu Almasihu pə dədom mə zlәlngaɗ ata
awan. Pi nen nà, way sə daliyugo a anan
ataya fok tə tərak kawa way kəriya aya
awan anga amac anahan. Nen a ɗukwen,
nə tərak kawa ɗo ma mac a pa 'am sə way
sə daliyugo ahay re. 15 Kwa ɗowan a nə
ma gaɗ mədəndalas awan, kwa ɗowan a
nə ma gaɗ mədəndalas a itəbay, a ga awan
ibay. Way sa mak uko zek cəna, təruko ɗo
wiya aya awan. 16 Ɗo sə pərahan azar anà

way uno sa ja ataya, aday ɗo a Yesu ahay à wulen ana Isəra'ila ataya ɗukwen, Mbərom â varan atan zay anahan, aday tâ gan ì zek wa.
17 A ban pə həna anan wa cəna, ɗowan â sa bəno mbiyeɗ tə awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tə ɗakay anan nə nen ɗo a Yesu coy. 18 Mərak uno ahay, Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan ite. Amen.

Derewel a Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Efesus ahay

Aɗakay way pə deftere a anan

A alay ata nà, Efesus winen wulen su doh məduwen awan. Pol a ɗakan atan anan ayak anjahay su ɗo a Yesu ahay kà tərak à səkəffe inde pə kərtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga ɗo ahay ata awan. Kwa â ga nə tinen Yahuda ahay, kwa â ga nə tinen Yahuda ahay itəbay, tə tərak kərtek anga sləmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a ɗakan atan anan ayak way sə gəzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tə anjahay wiya həna Apasay Cəncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a ɗakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay
Adazlan sa 'am ahay *(1.1-23)*
Almasihu winen apan i japay anan ɗo anahan ahay *(2.1 - 3.21)*
Anjahay su ɗo sə jiyjay ahay *(4.1 - 6.24)*

Aja 'am

1 Sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, ɗo maslan a Yesu Almasihu, Mbərom sə walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay ɗo a Yesu ahay à Efesus ata awan, kwanay ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu ahay aday mə japay a tə winen awan, ata re. 2 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tâ varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbərom sa gak uko tə alay ana Yesu Almasihu

3 Həruko anan nga à Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Anga ɓa Mbərom a kà ɗəfak puko alay sə bahay anahan tə way ahay cara cara, anga mənuko mə japay aya tə Yesu Almasihu. 4 Mbərom a walay nuko ɗo anahan ahay nà, kurre daliyugo a ɗukwen mə ndakay a fan bay. A walay mənuko nà, anga aday ɗâ təra ɗo anahan ma ga nga aya awan, aday ɗâ təra ɗo mənjəna ines ahay pa 'am anahan a kutok. Mbərom nà, kà pəlak nuko wanahan, 5 kwa həna kabay, kà gak anan may sə təra mənuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nə matanan.

6 Mbərom a a ga matanan ata nà, anga aday ɗâ həran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko nə kəriya awan, anga mənuko mə japay aya tə wan anahan ləliwe ata awan. 7 Winen kà bəmbaɗak ahay mənuko à alay a Fakalaw wa, tə mez anahan, aday kà pəsek uko anan ines ahay. Natiya, mənuko mə japay aya tə winen. Mbərom a kak uko anan ahay sumor anahan lele məduwen ata nà, matanan. 8 Winen kà gak uko sumor bayak a ta sə təra mənuko ɗo kəlire* aya aday ɗo ma san way aya kutok. 9 Natiya, a ɗakak uko anan way anahan a abay mi ɗer a kwakwa ata awan. Way a mi ɗer a, way a Mbərom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tə Yesu Almasihu. 10 Way ata nà, alay a kà slak cəna i halan nga anà way ahay fok ù vo su ɗo kərtek, way sə bagəbaga mburom ahay, tə way sə daliyugo aya təke fok. Aday Yesu Almasihu a kərtek i təra bahay a pa nga sə way ataya fok.

11 Mənuko nà, ɗə njaɗak magwagway sə sifa mbala ana Mbərom a sə lavay a zek kurre ata, anga mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A walay mənuko nà, kurre, anga kà zlak anan à nga, anà winen awan. Mbərom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nə, kawa sa zlan à nga, 12 aday ɗo ahay tâ həran nga anà mazlaɓ anahan anga mənuko. Manay nà, ɗo sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. 13 Kwanay ite ɗukwen, kə jipen tə Yesu à alay a kə slənen ləbara sa 'am ɗiɗek awan, ləbara mugom a mbala anà Mbərom sa tam anan ɗo ahay ata awan. Anga kwanay kə ɗəfen nga pə Almasihu tə mivel kərtek a nà, Mbərom ɗukwen a varak ikwen Apasay anahan Cəncan a kawa anahan a sə zlapay anan ata awan. Matanan, a ɗakay anan nə kwanay ɗo anahan ahay. 14 Apasay ana-

* **1:8** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

han a sə varak uko kurre ata nà, a ɗakak uko anan ɗi i njaɗ anan way a Mbərom a sə lavak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga ɗo sə Efesus ahay

15 Anga nan kutok, nə ngəran anà Mbərom bayak a, anga kwanay. Bina nə slənek, kwanay apan ki ɗəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko hwiya, aday nə slәne ɗukwen, asan zek a kwanay inde bayak a anga ɗo a Yesu ahay re. 16 Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay cəna, nə mbəɗek anan à nga wa sə ngəran anga kwanay bay re. 17 Nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu, winen ɗo sə mazlaƃ, anga aday â varak ikwen kəlire, â kak ikwen zek, aday kô sənen anan acəkan. 18 Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday â cəɗek ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sə ngamak ikwen apan ata awan. Aday kô sənen, magwagway a kwanay a saa njaɗ ata nà, way lele a sə zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiɗen anan pə kərtek a tu ɗo a Yesu azar aya fok.

19 Na ga amboh asa re nà, anga aday kô sənen anan məgala anahan. Tə məgala ata nà, i mak uko zek anà mənuko, ɗo sa ɗaf apan nga ahay. Mbərom a kay anan ahay məgala anahan ata uho nà, 20 ta sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa, aday ta sə varan man sə njahay sə mazlaƃ pə cakay anahan à mburom ata awan. 21 A man ata kutok, Yesu a lavan nga anà maslay a Mbərom ahay fok, tə bahay a tinen aya təke fok, tatə məgala sə way ahay fok, tə mazlaƃ a tinen aya təke fok re. Sləmay anahan a ndar à man ata nà, zal sləmay ahay fok, kwa hәna, kwa pə uho sa nay ata ɗukwen, sləmay saa zalay anahan nà, ibay re. 22 Mbərom kà varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mbərom a ɗaf anan bahay a pa nga sə way ahay fok, aday bahay a pa nga su ɗo anahan ahay re. 23 Ɗo anahan ataya nà, tə tərak zek ana Almasihu awan, aday sə njahay ǐ zek anahan ata inde nà, winen, kawa anahan sə njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

2

Sumor a Mbərom sə varan sifa anà ɗo ahay

1 A alay ata nà, kwanay kawa ɗo ma mac aya pa 'am a Mbərom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan, kwanay ɗo mi nes aya re. 2 Kə pərihen anan ahay azar nà, anà cəveɗ su ɗo sə daliyugo ahay. Kə ɗəfen anan ahay apan anà bahay sə apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sə apasay ahay à wulen ana atə bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. Sa ga mer su way hәna à wulen ana ɗo sə ɗəfan apan anà Mbərom bay ataya ɗukwen, apasay a lelibay ata re. 3 A alay ata nà, mənuko a fok ɗukwen ɗa gak ahay way lelibay aya kawa ɗo ataya re, ɗə pərahak anan ahay azar anà ubor si zek a nuko ahay. Ɗa gay ahay nə way sa zlan à nga anà abayak nga a mənuko ahay ɗəkɗek. Anga mer su way a mənuko ma gay a lelibay ataya nà, abay Mbərom i ga puko mivel kawa anahan sa ga pu ɗo a azar ataya fok re.

4 Ənа cəkəbay matanan bay, aɗəka nà, mənuko ɗa gak anan ǐ zek wa anà Mbərom, kà pəlak nuko cəveɗabay. 5 Kwa abay mənuko kawa ɗo ma mac aya anga ines a mənuko ahay dəp nà, kà varak uko sifa wiya awan. A sifa ata inde nà, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A tam kwanay nə ta 'am kəriya awan, anga sumor anahan. 6 Mbərom a kà slabakak nuko à amac wa pə kərtek a tə Yesu Almasihu awan, anga mənuko mə japay a tə winen. A varak uko man sə njahay à mburom pə cakay anahan pə kərtek a tə Yesu Almasihu. 7 Mbərom a gak uko sumor ata tə alay ana Yesu Almasihu nà, sə ɗakay anan pa sə viyviya a nə, sumor anahan a zalay way ahay fok. 8 Mbərom a tam kwanay nà, ta 'am kəriya awan, anga kə ɗəfen nga pə winen, bina anga lele sə awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata 9 pi mer su way a kwanay lele aya bay nà, angamaw? A ga nà, anga aday ɗowan â sa njaɗ sə zlapay anan bay fok. 10 Mbərom a ga matana aday nà, anga mənuko aya ɗukwen, mer su way anahan aya awan. A təra mənuko ɗo wiya aya nə tə alay a Yesu Almasihu, anga aday ɗâ njaɗ sa ga mer su way lele aya kutok.

Mer su way a lele ataya nà, Mbərom a a lavay anan zek nà, kurre, anga aday ɗâ njaɗ sa ga atan.

Də tərak zek kərtek a tə Yesu Almasihu

11 Ənа bayiken pə anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nà, Yahuda ahay bay, kwanay ɗo su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nà, kwanay ma gaɗ mədəndalas aya itəbay. Anga ta jan anà nga a tinen nà, tinen ɗo ma gaɗ mədəndalas aya awan. Cəkəbay aday agaɗ mədəndalas a tinen ata nə sə sluweɗ si zek ɗəkɗek. 12 Matanan, na jəka bayiken pə anjahay a kwanay a à alay ata aday nà, anga à alay ata nə kwanay ɗo dəren dəren aya pi zek wa tə Almasihu. Kwanay mədurlon aya à wulen sə Isəra'ila ahay inde. Mbərom a ɓan 'am ta sə zlapan anan tə way anà Isəra'ila ataya nà, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kə ɗəfen anan ahay iɗe nà, ibay. Bina kwanay mə njahay aya pə daliyugo, aday kə sənen Mbərom bay re. 13 A alay ata nà, kwanay abay dəren pi zek wa tə Mbərom, ənа hənа kutok nə kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, anga kà mbəɗak anan mez anahan. Hənа kwanay bəse tə Mbərom kutok.

14 Hənа nà, Almasihu kà varak uko zay anà mənuko a fok, anga tə amac anahan nà, kà mbəzlak a wa jal sə sədœk a sə gəzla Yahuda ahay pi zek wa tə zahav a azar aya ata awan. Winen nà, zay a hənа à mamasl a nuko inde ata kutok. 15 Aday a mbazl anan wa məgala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tə zahav azar aya, a təra atan kərtek kutok. Tə tərak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tə Yesu Almasihu, a zlah anan məlmal a tinen, tə njaɗak zay à wulen a tinen. 16 Anahan sa mac pə dədom mə zlələngaɗ ata nà, kà zəɓak anan ana iɗe à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tə təra zahav kərtek, aday a zlah anan məlmal ana zahav ataya tatə Mbərom a kutok. 17 A nay ahay pə daliyugo nà, sə ɗakay anan nə zay inde anga manay Yahuda ahay, ɗo a bəse tə Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay ɗo su kon aya azar a, kwanay abay dəren tə Mbərom ataya re. 18 Anga winen kutok, na wa mənuko a fok ɗi mba apan sə həɗek pə cakay a Mbərom Bəbay a mənuko tə gədan sə Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

19 Anga nan kutok, kwanay kə təren mbəlok ahay kabay mədurlon ahay sabay. Kwanay à gulom su doh a Mbərom inde kawa ɗo a Yesu azar aya re. Kwanay wan sə agay ahay kutok. 20 Anga nan re, kə təren kon aya hənа mi ɗezl aya à dədon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nà, saray anahan ma pak a ɗukwen tu ɗo maslan a Yesu ahay aday tu ɗo maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə təra kon sə mide awan. 21 Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i juɓay, i təra doh sə mazlaɓ a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan. 22 Kwanay nà, mə japay aya tə winen. Anga nan, kwanay nà, kon a mə baslay aya ì zleɗ su doh ata inde, aday Apasay a Mbərom i njahay ù doh ata inde kutok.

3

Mer su way a Pol sa ga anga ɗo su kon azar aya awan

1 Anga nan kutok, nen Pol ɗo si mer su way ana Yesu Almasihu, nen à dangay hənа nà, anga kwanay ɗo su kon azar aya awan. 2 Ba kə slənen anan coy asanaw, Mbərom kà varak uno mer su way sə ɗakak ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. 3 Mbərom kà təɓak uno anan iɗe pə way anahan abay mi ɗer a ata awan. Hənа, na jak ikwen ayak panan mənjœk. 4 Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nà, ki i sənen iɗe uno kà təɓak sa san way a Mbərom a mi ɗer a pə Yesu Almasihu ata awan. 5 Kwakwa ata nà, Mbərom kà kak atan anan ahay uho anà ɗo ahay bay. Ənа hənа kutok, tə alay ana Apasay Cəncan awan, kà kak anan ahay uho lele anà ɗo maslan anahan cəncan aya awan, aday anà ɗo maja'am anahan ahay re. 6 Way a abay mi ɗer ata nà, hənа kutok: Way a Mbərom a sə zlapan anan abay ana Yahuda ahay ɗəkɗek ata nà, kwanay ɗo su kon azar aya ɗukwen ki njiɗen anan ite re. Kwanay tə Yahuda ahay kə təren nə zahav kərtek. Aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà ɗo a Yesu Almasihu ahay ata nà, i

varak ikwen anan re. Way ataya fok, kə njiɗen atan nà, anga kə ɗəfen nga pə ləbara mugom awan.

7 Mbərom kà gak uno sumor, ta sə vuro mer su way anahan sə ɗakan atan anan ləbara mugom ata anà ɗo ahay tə məgala anahan. 8 Nen nà, ɗo ma va alay ì zek a à wulen su ɗo a Yesu ahay inde fok. Tə winen ata təke ɗukwen Mbərom kà gak uno sumor sə vuro mer su way sə ɗakan anan anà ɗo sə pəra ahay, zlile sə way a lele aya à Yesu Almasihu inde ata awan. Zlile sə way ata nà, məduwen awan, ɗowan i mba apan sa ndav anan wa sa san anan bay. 9 Mbərom kà gak uno sumor asa, sa kay anan ahay à jiyjay anahan inde nà, way a mi ɗer ata i ga zek nə kəkəmaw. Mbərom ɗo sə ndakay way ahay fok ata, a ɗer anan way ata kurre. 10 Ənа hənа nà, Mbərom kà kak anan ahay way a mi ɗer ata tə alay ana ɗo a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen ahay à bagəbaga mburom inde ata, tâ san kəlire a Mbərom inde pə way ahay fok. 11 Mbərom a ga anan. Aday a ga anan way ata tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. 12 Natiya awan, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu, aday ɗa ɗaf nga pə winen re. Anga nan, ɗi mba apan sə həɗek pə cakay a Mbərom mənjəna ajəjar kutok. 13 Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac â saa slahay pikwen wa anga ɗəce uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dəce uno ataya tâ gəɓak ikwen ahay aɗəka nà, ataslay mivel, anga ɗəce ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

14 Anga nan kutok, hənа nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko anga kwanay tə mivel kərtek awan. 15 Zahav su ɗo anahan ahay fok, kwa à bagəbaga mburom, kwa pə daliyugo, Mbərom winen bəbay a tinen fok. 16 Nen apan ni gan amboh nà, anga aday Apasay anahan â varak ikwen məgala à mivel a kwanay inde sə pərahan azar anà cəveɗ anahan. Anga winen bahay sə mazlaɓ, məgala inde apan. 17 Na gan amboh ɗukwen, aday Yesu Almasihu â njahay à mivel a kwanay inde sə coy anga kə ɗəfen apan nga. Na gan amboh asa nà, anga aday kâ sənen zek ahay à asan zek a Mbərom inde. Ki gen matanan nà, ki tərenɗo məgala aya awan, kawa dədazl sə way ma ha slələy a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. 18 Matanan, kwanay tu ɗo a Yesu ahay fok ki njiɗen məgala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa kəkəma fok, asan zek anahan nà, inde tə mənuko hwiya. 19 Na gan amboh asa re, anga aday kâ sənen asan zek ana Almasihu, way a sə zalak uko məgala sa san anan cərah ata awan. Ata nà, Mbərom i rah kwanay tə way a ma rah aya à winen inde ata awan.

20 Mbərom a, ɗo sa mba pə way ahay fok ata, i ga way zal mbala anà mənuko sa mba apan sə bayak, kabay sə cəce panan ataya awan. I ga nə tə məgala anahan a sa ga mer su way a à mivel a nuko inde ata re. 21 Həruko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga məduwen ataya à wulen su ɗo anahan ahay inde tə alay ana Almasihu Yesu ata awan. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. Amen!

4

Təruko zek kərtek

1 Natiya awan, hənа nen à dangay nà, anga nen ɗo si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak hənа nà, azla a kwanay â ga nə kawa təɗe ana ɗo a Mbərom mə ngamay aya ata acəkan. 2 Kawa sa ja nà, nihen a nga a kwanay à məndak səver. Tərenɗo səkəffe aya awan, ɗo sə munapanaw ahay, aday səmen anan anà way ahay à wulen a kwanay inde tə asan zek awan. 3 Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərom sə varak uko ata â nes bay. Zay â tərak ikwen liɓer sə japay kwanay awan. 4 Ɗo a Yesu ahay nà, tə tərak zek ana Almasihu a kərtek, aday zek ata ɗukwen kərtektəkke coy. Apasay Cəncan a ɗukwen, winen kərtektəkke. Way a Mbərom a sə ngamak ikwen apan ata ɗukwen aday kâ ɗəfen anan iɗe ata nà, winen kərtektəkke re. 5 Bahay a mənuko a ɗukwen kərtektəkke, aɗaf nga a mənuko pə Mbərom ɗukwen kərtek a re. Aday baptisma a mənuko sa ga ata ɗukwen, kərtek a

re. 6 Də həran nga ɗukwen anà Mbərom a kərtek a ata awan, winen Bəbay sə ɗo ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə ɗo ahay fok. Winen apan i ga mer su way tə ɗo ahay fok, aday winen mə njahay a à ɗo ahay inde fok re.

7 Mənuko fok ɗə njaɗak məgala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anà Almasihu, ɗowan a sə varak uko anan ata awan. 8 Anga nan, ɓa mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde kwakwa nà, natiya:

«À alay anahan sa ján way anahan à
mburom ata nà,
a mbasay pu ɗo maniɗe anahan ahay,
a ra anan ɗo ma ban ataya à alay,
aday a varan məgala anà ɗo ahay kutok.*»

9 Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nə maw? Kawa sa ja nà, ɓa kà dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à məke. 10 Aday ɗowan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nà, winen ɗowan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday â rah anan wa way ahay fok kutok.

11 Aday sə gəzlan məgala si mer su way anà ɗo ahay fok ɗukwen, winen awan. A varan anà ɗo azar aya awan, məgala sə tərа ɗo maslan ahay, anà ɗo hinen ahay, məgala sə tərа ɗo maja'am a Mbərom ahay, anà ɗo hinen ahay, məgala sə ɗakan anan ləbara mugom a anà ɗo ahay, aday anà ɗo azar aya ite, məgala sə njahan pa 'am wa anà ɗo ahay ta sə tətakan atan anan way anà ɗo ahay re. 12 A gəzla məgala ata matanan ata nà, anga aday ɗo ataya tâ man zek anà ɗo a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərom. Ata ɗo a Yesu ahay, kawa sa ja nà, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, 13 hus mənuko a fok ɗi tərа ɗo mə japay aya pə kərtek a à cəveɗ sa ɗaf nga pə Yesu Wan a Mbərom, aday sa san winen a kutok re. Ata ɗi tərа ɗo a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənuko jiga i tərа kərtek a tə ana Almasihu a kutok.

14 A alay ata nà, ɗi tərа kawa gwaslay ahay sabay. Aday atətak way mungwalay aya i mba apan sa ɓal mənuko kawa kwalalan, aday maɗ sa ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Do sə wurwer ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. 15 Əna sənuko zek ahay, juko anan ɗiɗek sa 'am a Mbərom anà zek ahay aɗəka. Matanan, mənuko apan ɗi tərа ɗo mə jərа aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. 16 Mənuko nà, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nà, winen awan. Di ga a minje ti zek su ɗo nà, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nə pə kərtek awan. Ata zek ɗukwen i har lele. Matanan re, ɗo ana Almasihu ahay tə pəlak zek ahay nà, ti har pə cəveɗ a Mbərom fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu

17 Natiya həna 'am a inde məduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko. U no nà, gen anan nga anà 'am a anan lele: Kâ sa pərihen anan azar anà azla su ɗo sə pərа ahay bay, anga abayak nga a tinen a nà, pə way kəriya aya awan. 18 Abayak nga a tinen a nà, ì iɗe zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərom sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. 19 Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay ɗəkɗek, aday tə pərahan anan azar ɗukwen anà way sə mivel a tinen ma ga waray aya ɗəkɗek re.

20 Əna kwanay nà, kə tətiken pə Almasihu wa nà, anjahay matana ata bay. 21 Na san zle, kə slənen anan ləbara anahan, kə təmihen anan re. Aday tə tətakak ikwen anan way ɗiɗek aya awan, way ɗiɗek aya mbala ana Yesu Almasihu. 22 Tə ɗakak ikwen anan nà, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nà, kà nəsek a mivel a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. 23 Həna nà, mbəsiken anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom â mbəɗahak ikwen anan mivel. 24 Pərihen anan azar anà azla wiya awan, anga Mbərom a kà tərak kwanay ɗo wiya aya ma ga minje aya tə winen awan, anga aday kâ təren ɗo ɗiɗek aya, ɗo sa ga way tə cəveɗ aya awan, ɗo cəncan aya re.

* **4:8** Ca pə Jabuura 68.19.

25 Anga nan kutok, həna nà, kâ gəɗen
mungwalay sabay. Jen anan ǐ zek ahay nà,
'am ɗiɗek awan, anga mənuko ɗə japak pi
zek kərtek awan. 26 Way kà cəɓak ikwen
nà, kâ sa gen mivel aday sa ga way lelibay
aya bay. Pac i sa slahay ù doh nà, way a
sə cəɓak ikwen ata nà, â ndalay. 27 Bina
kâ sa mbiken anan cəveɗ anà Fakalaw sa
ga mer su way à kwanay inde bay. 28 Kak
ɗo sə akar inde à wulen a kwanay nà, â
mbəsak akar nə səfek. A rəzlan à nga wa sa
ga aɗəka nà, mer su way lele awan. Ata i
njaɗ anan way, aday winen ɗukwen i mba
apan sa man zek anà ɗo aday way a kəcan
atan ataya ite. 29 Kâ nəsen anan 'am anà
zek ahay bay. Jen anan ǐ zek ahay nà, 'am
lele aya, təɗe sa man zek anà ɗo sa pak
sləmay ahay. 30 Way sə cəɓan anà Apasay
a Mbərom Cəncan ata nà, kâ si gen bay,
anga Mbərom a ga pikwen vivay anahan sə
ɗakay anan kwanay ɗo anahan ahay nə tə
winen awan. I sa tam kwanay pa sə viyviya
ɗukwen, tə winen a re. 31 Kâ ɗəfen 'am ahay
pə mivel bay. Awan â sa cəɓak ikwen bay.
Kǐ gen mugo bay re. Kâ sa ngərzen pi zek
ahay bay, aday kâ sa gənihen anan ǐ zek
ahay bay re. Aday kâ si gen anan sədœk ǐ
zek ahay sabay jiga awan. 32 Matana awan,
gen anà zek ahay aɗəka nà, way sumor aya
awan. Sənen zek ahay re, aday pəsen anan
anan ines ǐ zek ahay, kawa ana Mbərom a
sə pəsek ikwen anan anga Yesu Almasihu
ata awan.

5

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde

1 Kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday
a pəlay kwanay re ata awan. Anga nan,
sumor a nà, anjahay a kwanay â ga minje
tə ana Mbərom awan. 2 Gen asan zek kwa
siwa siwa fok, kawa ana Yesu Almasihu a
sə pəlay mənuko ta sa mac anga mənuko
ata awan. A var anan sifa anahan kawa
way ma gaɗ dungo awan, mə varan a anà
Mbərom, aday a zlan à nga à Mbərom re ata
awan.
3 Həna nà, kwanay kə təren ɗo a Yesu
ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa
adah uho, way ma ga waray azar aya
awan, awahay ubor pə way sə ɗo ahay fok
nà, ɗowan â sa slaf sləmay a à wulen a
kwanay inde kwa mənjœk bay. 4 Aday asa,
ɗowan â sa nes 'am bay, ɗowan â sa cəcap
'am bay, aday ɗowan â sa kəlap 'am lelibay
aya kəriya bay re. Sumor a nà, miresl a
kwanay ahay tâ ngəran anà Mbərom aɗəka.
5 Kə sənen apan zle, ɗo sa dah uho ahay, tu
ɗo sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti
njaɗ sə njahay à bahay ana atə Almasihu
tə Mbərom inde bay. Ɗo sə wahay ubor pə
way sə ɗo ahay ahay ɗukwen, ti canan pə
iɗe wa anà bahay a Mbərom bay jiga re.
Anga way a tinen a sə wahay apan ubor ata
a zlan atan à nga zal zek a Mbərom awan,
tə ɗəfan apan nə kawa way sə pəra a tinen.
6 Anga nan, kâ sa bənen anan à 'am wa
anà ɗo sa njak kwanay ta 'am sə mindel
ahay ata bay. Bina Mbərom a ga mivel pu
ɗo sa ngam sə təma 'am anahan bay ataya
nà, anga jəba sə way a tinen a sa ga sə
mindel ataya awan. 7 Matana kutok, jəba
su ɗo ataya nà, kâ sa jipen tə tinen a bay jiga
awan. 8 A alay ata nà, kwanay ǐ iɗe zənzen
a inde. Ənа həna kwanay ǐ iɗe jiyjay a inde,
anga ajapay a kwanay tə Bahay a mənuko
Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay â təra
nà, anjahay su ɗo sə iɗe jiyjay ahay kutok.
9 Na ja matana ata nà, anga way sumor aya
awan, tə way lele aya pa 'am a Mbərom,
aday tə way ɗiɗek aya fok, ta nay ahay nə
ǐ iɗe jiyjay ata wa. 10 Gen anan may sa san
nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko
ata awan. 11 Kâ sa jipen tu ɗo sa ga way
sə iɗe zənzen ataya bay jiga awan. Anga
way a tinen a sa ga ataya nə, way kəriya
aya vərre. Sumor a nà, ten patan Mbərom
aɗəka. 12 Anga way a tinen a sa ga ataya
nà, kwa sə sləfan sləmay ɗukwen, ɗi ngam
bay, anga way ataya nə ma ga waray aya tə
mindel. 13 Bina kak ɗa tak patan Mbərom
nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay
uho à jiyjay a inde. 14 Bina way ma kay a
uho nà, iɗe jiyjay i ca anan uho. Anga nan,
ɗa wa:

«Iken ɗo ma njak ahan awan, pəɗek biɗaw?
Slabak à amac wa, aday Almasihu i kak
anan jiyjay anahan kutok.»

15 Anga nan kutok, sənen pə guter anga
anjahay a kwanay â sa ga kawa ana ɗo sa
san awan bay ataya bay, ənа kawa su ɗo
ma san way aya awan. 16 Kâ sa nəsen anan

alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan. 17 Matanan, kâ sa təren ɗo mindel aya bay, əna sənen way a Mbərom sa gan may kî gen ataya awan. 18 Kâ sa viwen nga tə mahay bay, anga ki i nəsen anan sifa a kwanay. Suwan Apasay a Mbərom â rah à mivel a kwanay inde. 19 Gen ara sa man zek ĭ zek ahay à wulen a kwanay inde, tə ara sə zambaɗ anan Mbərom, tə ara sə həran nga anà Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga anà Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mivel kərtek awan. 20 Ngəren anan anà Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su doh inde

21 Dəfen anan apan ĭ zek ahay à wulen a kwanay inde lele, anga kwanay ɗo sə ɗəfan apan anà Almasihu ahay.

22 Kwanay uwar ahay, ɗəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i ɗakay anan kwanay kə ɗəfen anan apan anà Almasihu. 23 Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà ɗo anahan ahay ata awan. Pu ɗo ana Almasihu ahay nà, winen nə nga awan. Ɗo anahan ataya nə tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. 24 Natiya kutok, kwanay uwar ahay, ɗəfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa ɗo ana Yesu Almasihu ahay sə ɗəfan apan ata re.

25 Kwanay mungol ahay ite, pəlen anan uwar a kwanay ahay kawa ana Almasihu sə pəlay anan ɗo anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan ɗo anahan ahay, kà varak anan sifa anahan anga tinen. 26 A var anan sifa anahan anga aday ɗo anahan ataya tâ təra cəncan aya awan. Kà banak atan tə a'am aday ta 'am anahan. Kà banak atan anga aday tâ təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. 27 Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tə mazlaɓ awan, tinen mənjəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan ɗukwen, â ga inde patan ibay re. Ɗo anahan ahay aɗəka nà, tə tərak cəncan aya awan, tinen mənjəna mungok ahay kutok. 28 Matana kutok ite re, mungol â pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Ɗo kà pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nə zek anahan awan. 29 Tə dĭɗek a nà, ɗowan kula kà nak anan iɗe ĭ zek anahan nə ibay. Aɗəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà ɗo anahan ahay nà, matana kutok. 30 Anga mənuko fok ɗə tərak hawal si zek anahan aya awan. 31 Deftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, ɗo mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i həɗek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.*» 32 'Am a Deftere sa ja ata nà, way məduwen a mi ɗer a uda awan. Əna pi nen nə Deftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu ɗo anahan ahay. 33 Aya əna, 'am ata həna ma ja ɗukwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya â pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar ɗukwen â ɗəfan apan anà mbaz anahan lele re.

6

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

1 Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tə may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way aday təɗe a zla apan ɗo a Yesu ahay tâ ga anan ata awan. 2 'Am a Mbərom a ja nà: «Ɗəfan apan anà bəbay anak tə may anak.*» Wita nà, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tə way inde ata awan. 3 'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nà, natiya: «Kak kə ɗəfak atan apan nà, ngama i tərak, ki ga zile pə daliyugo.» 4 Kwanay bəbay ahay ite, kâ si gen way sə cəɓan anà gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pə akəta, aday tətiken atan anan way nà, kawa sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

Bile ahay tə bahay a tinen ahay

* **5:31** Ca pə Laataanooji 2.24. * **6:2** Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

5 Kwanay ɓile ahay, ɗəfen anan apan anà
bahay a kwanay ahay həna pə daliyugo ata
awan, bənen atan à 'am wa tə ajəjar a kosl
kosl jiga awan, kawa kə ɗəfen anan apan nə
anà zek ana Almasihu awan. 6 Ɗəfen atan
apan wanahan anga sa jəka ti ɗəfak ikwen
iɗe ata bay, kabay anga sa zlan atan à nga
ata bay. Ənа gen mer su way a kwanay nà,
anga sa zlan à nga à Mbərom aday tə mivel
kərtek aya awan, anga kwanay nə ɓile ana
Almasihu ahay. 7 Gen mer su way nà, tə
ataslay mivel a, kawa ki gen anan mer su
way nə anà Bahay a mənuko, bina anà ɗo
zənzen a bay. 8 Sənen apan lele: Kwa iken
ɓile, kwa iken ɓile bay fok nà, ka gak mer su
way lele aya cəna, Bahay a mənuko i varak
apan magwagway anahan a way anahan.

9 Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga
anà ɓile a kwanay ahay tə cəveɗ awan.
Mbəsiken 'am sə kətəɓar atan à alay wa re.
Anga kə sənen apan zle, kwanay tə tinen
a təke fok nà, ɗo sə lavak ikwen nga inde
kərtek à mburom. Winen nà, a ca pikwen
fok hərro à alay kərtek a wa.

Way sə alay su ɗo a Yesu ahay

10 Həna kutok nà, təren ɗo gədan aya
njənnjan, mə tavay aya lele tə məgala ana
Bahay a mənuko. 11 Təmihen way sə alay a
Mbərom sə varak ikwen ataya à alay inde,
anga aday sə tavan pa 'am anà wurwer ana
Fakalaw. 12 Anga vəram a nuko saa ga ata
nà, ɗi ga nə tu ɗo zənzen aya bay. Ɗi ga
vəram ata nà, tə apasay lelibay aya aday tə
bahay a tinen aya təke re. Tinen tə lavan
nga anà daliyugo a anan həna mi nes ata
awan. Aday vəram a mənuko asa nà, tə
way lelibay aya à wulen ata ana bagəbaga
mburom tə daliyugo ata awan. 13 Anga nan
kutok, ren way sə alay a Mbərom sə varak
ikwen ata à alay inde, anga luvon a maniɗe
ata kà nak ahay pikwen sa naa pa kwanay.
Təren pa 'am nà, ɗo mungol aya awan.
Husen anan vəram a kwanay, ki men anan
wa bay jiga awan. 14 Matanan, həna nà,
liven zek, tiven nà, mungol mungol a ku-
tok. Ɗiɗek a Mbərom i təra kawa zana ma
ɓan a à zar kutov dərkat ata kutok. Way
lele aya pa 'am a Mbərom ti tərak ikwen
kawa palalam sə njamde pə dəginegine.
15 Alavay zek a kwanay sə ɗakay anan
ləbara mugom a sə varan zay anà ɗo ahay
fok ata i tərak ikwen kawa təkarak à saray
a kwanay ahay inde. 16 Kwa siwa fok,
ɗəfen nga pə Yesu tə mivel kərtek awan.
Ata i tərak ikwen mbaray sə kəcaw pikwen
wa gadam ana Fakalaw sə mbalay kwanay
ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tə
uko aya dəp nà, mbaray ata i mbacay anan.
17 Mbərom kà təmak kwanay. Ɗəfen apan
nga aday i tərak ikwen dugwala à nga a
kwanay inde. Bənen anan 'Am a Mbərom
nə lele, i tərak ikwen kawa maslalam ana
Apasay sə varak ikwen ata awan.

18 Gen anan amboh à Mbərom tə mivel
kərtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana
Apasay anahan a sa taa ɗakak ikwen anan
ata awan. Gen anan amboh à Mbərom sə
cəce panan wa way ahay cara cara. Kâ sa
njəken anan ahan sa ga amboh matanan
ataya bay, liven zek lele. Matanan gen
amboh anga ɗo a Yesu ahay fok re. 19 Gen
amboh anà Mbərom anga nen, aday â vuro
cəveɗ sa ja anan 'am anahan, aday nâ ɗakay
anan ləbara anahan mugom a mənjəna
ajəjar. Ənа nâ ɗakay a nà, way a Mbərom mi
ɗer aya sə ɗuko anan ata fok. 20 Nen à dan-
gay nà, anga Yesu kà slənak nen sə ɗakay
anan ləbara mugom a pə winen awan.
Matanan, gen anan amboh à Mbərom anga
aday nâ ɗakay anan 'am anahan ata cərah
mənjəna zlawan, kawa təɗe abay nâ ɗakay
anan ata awan.

Pol a jan 'am anà ɗo ahay

21 Na gan may həna nà, kâ sənen anjahay
uno ti mer su way uno à man a anan ata
ite. Tikikus nà, mərak uno, car uno re, aday
winen ɗo sa ga mer su way ana Bahay a
mənuko tə mivel kərtek awan. I mak ikwen
anan ləbara uno ahay fok. 22 Anga nan,
həna nen apan ni slənak anan ayak à man
a kwanay, saa ɗakak ikwen anan ləbara a
manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a
mivel ù doh lele kutok.

23 Atə Bəbay Mbərom tə Yesu Almasihu
Bahay a mənuko, tâ varan anà mərak ahay
nə zay, asan zek, tə məgala sə aɗaf nga a
tinen pə Yesu.

24 Sumor a Mbərom â təran anà ɗo sə
pəlay Bahay a mənuko Yesu Almasihu tə
asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

Ɗerewel **ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə**
Filipi ahay
Aɗakay way pə deftere a anan

Filipi nà, wulen su doh məduwen a pə cəveɗ sa zla à Ruma a inde. Pol winen ɗo kərtek à wulen su ɗo sa ɗaf egliz à man ata ataya awan, aday a pəlay anan ɗo a Yesu ahay à Filipi cəveɗabay. A tətakan atan way pə anjahay sa ma nga à məndak ata awan, a ɗakan atan anan ayak miter mungwalay aya inde, aday a varan atan məgala sə pərahan azar anà aɗaf nga a tinen pə Yesu.

Nga sa 'am ahay
Pol a ngəran à Mbərom anga Filipi ahay *(1.1-11)*
Yesu winen ɗo si mer su way a Mbərom ma ma nga à məndak awan *(1.12 - 2.18)*
Avar məgala aday aɗakay way *(2.19 - 4.9)*
'Am mədakwidok aya awan *(4.10-23)*

Pol a jan ayak 'am anà ɗo sə Filipi ahay

1 Sə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tə Timote, manay ɗo si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà ɗo sə lavan nga anà egliz ahay tu ɗo si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sə Filipi ata inde fok re. 2 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tâ varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran à Mbərom anga ɗo sə Filipi ahay

3 Kwa siwa nə bayakak pə kwanay cəna, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay. 4 A alay a nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay fok cəna, hwiya na ga nà, tə ataslay mivel awan. 5 Nə ngəran à Mbərom, anga kwa pə ana kwanay sə təma Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde nà, mənuko apan ɗi ɗakay anan ləbara anahan mugom a pə kərtek awan. 6 Mbərom kà dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivel a kwanay inde. Aday na san zle, i pərahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. 7 Nen nə pəlay kwanay tə ɗiɗek awan. Kak nə bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele. Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni təker anan ləbara a Yesu mugom a aday sə ɗakay anan ɗiɗem anahan təkeɗe nà, mənuko a fok ɗə japak à sumor a Mbərom a su go ata inde re asanaw! 8 Natiya ɗukwen, Mbərom a san zle, nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana Yesu Almasihu sə pəlay mənuko ata awan.

9 Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay â zəga pa 'am pa 'am. Matanan ki sənen sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay tə cəveɗ ɗiɗek awan. 10 Ata ki sənen sə gəzla anan way lele aya pi zek wa tə way lelibay aya awan, aday hus pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mənjəna sa ga ines, ɗo cəncan aya awan. 11 Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varak ikwen məgala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata ɗo ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambaɗ a Mbərom, aday ti həran nga.

Aɗakay anan ləbara a Yesu Almasihu

12 Matanan mərak uno ahay, u no sənen anan way a anan lele: Ɗəce a su to nga həna ataya nà, ta mak zek aɗəka nə sə ɗakay anan ləbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sə ɗakay anan nə pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sə tavay anan mer su way aɗəka bugol bay. 13 Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu ɗo a azar aya fok, ta san zle nen həna à dangay nà, anga nen ɗo sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen nà, anga nan. 14 Ləbara sə aban nen a anan ata nà, kà mak anan zek anà ɗo a mənuko azar aya bayak a aɗəka, sə ɗakay anan ləbara a Yesu mənjəna sə jəjar bugol. Ta ma nga sə ɗakay anan 'am a Mbərom nà, pa 'am pa 'am.

15 Tə ɗiɗem a nà, ɗo ahay inde tinen apan ti ɗakay anan ləbara a Yesu Almasihu nà, sə sərak anga nen. Ənа ɗo azar aya ite nà, tinen apan ti ɗakay anan nə tə mivel kərtek awan. 16 Tinen, ta ga mer su way ata nà, anga tə pəlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta

ban nen à dangay ɗukwen pi mer su way ata wa re. 17 Aya ana, ɗo a sə ɗakay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sərak anga nen ataya nà, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nà, anga ta gan may sə zəga anan ɗəce uno à dangay aɗəka bugol.

18 Cəkəbay, kwa â ga nə ɗo ataya tə ɗakay anan 'am a Mbərom a nə tə mivel kərtek awan, kwa â ga nə tə mivel kərtek a bay təkeɗe nà, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu aɗəka nà, kà tak 'am coy. Wita, i cəɓo bay, nen nə taslay aɗəka nà, mivel. Ni taslay anan mivel nə kwa siwa siwa fok, 19 anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek aɗəka nà, sa tam anan sifa uno à ɗəce wa. I təra matanan nà, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

20 Way a nen sə pəlay aday na ɗaf apan nga ata nà, u no nə â təra, i go waray bay. Kwa â ga nə həna, kwa â ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tə sifa awan, u no nà, zek uno â həran nga anà Yesu Almasihu tə ɗiɗek a hwiya. 21 Anga həna kəma, kak nə njahak uho tə sifa a nà, nə həran nga nə anà Yesu Almasihu. Aday kak nə məcak ɗukwen, wita suwan re. 22 Kak nen inde tə sifa pə daliyugo ɗukwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbərom mba. Ni gan may həna nà, anà wura ɗukwen, na san fan bay re.

23 Abayak nga uno həna ɗukwen kà gəzlak cew re. Abay na gan may, nâ zla way uno saa njahay pə kərtek a tə Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nà, suwan nə wita awan. 24 Aya ana, tə winen ata təke ɗukwen, suwan nâ njahay uho tə sifa awan, anga sa mak ikwen zek aɗəka. 25 Wita ɗukwen nə sənak anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho tə kwanay fok, anga aday kâ zəgihen anan sa ɗaf nga pə Yesu tə ataslay mivel a lele. 26 Natiya kutok, na zlak ayak pə cakay a kwanay nà, ki tislen mivel bayak awan, ki həren anan nga anà Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

27 Lele a həna kəma, anjahay a kwanay â ga nə lele aday ɗo ahay tâ san kwanay nà, ɗo sa ɗaf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pə cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni slәne ləbara a kwanay a ɗukwen, hwiya ni san kwanay mə tavay a lele ndekərkərre tə mivel kərtek awan, anga ləbara a Yesu mugom awan. 28 Aday ni san ki jəjiren anan anà ɗo maniɗe a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nə ɗo mə lize aya awan, aday kwanay nà, kə təmen aɗəka coy. Wita ɗukwen, sa ga anan nə zek a Mbərom awan. 29 Mbərom kà gak ikwen sumor anga aday kâ ɗəfen nga pə Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nà, sa ɗaf apan nga cəna coy bay, sa sa ɗəce anga winen a re. 30 A alay a nen àga kwanay ata nà, kə cinen anan anà vəram uno sa ga anga 'am a Mbərom ata awan, aday həna ɗukwen nen apan ni ga vəram ata re. Natiya mənuko fok ɗə japak sa ga vəram ata kawa ana kwanay a həna, kwanay a uda ata re.

2

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

1 Həna nà, kwanay mə japay a kərtek tə Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varak ikwen məgala re biɗaw? Na wa, Apasay Cəncan a kà japak kwanay pə kərtek a tə winen a ba? Kwanay aya ɗukwen, kwanay apan ki sənen zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor ì zek ahay re asanaw? 2 Natiya, kak a nak ikwen ataslay mivel uno â rah wa nà, 'am â zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay â ga nə kərtek, mivel a kwanay ahay â ga kərtek aday abayak nga a kwanay ahay ɗukwen â ga nə kərtek a re. 3 Kâ si gen mer su way à wulen a kwanay ahay inde tə sərak aya bay. Kabay kâ si gen mer su way sə həran nga anà zek a kwanay ahay bay re. Aɗəka bay, men anan nga a kwanay nà, à məndak, aday cen pə ɗo ahay nə, kawa tə zalay kwanay bugol. 4 Kâ si gen way sa mak ikwen zek a kwanay aya ɗəkɗek bay, əna gen nə way sa man zek anà ɗo ahay re. Ki gen anan way a anaya nà, ata ataslay

mivel uno i rah wa acəkan. 5 Abayak nga a
kwanay â ga nə kawa ana Yesu Almasihu.
6 Winen a aday nà, tinen tə Mbərom a nə
kərtek, kwa hənа kabay.
Ənа tə winen ata təke ɗukwen, kà gak
anan may sə lavay a nga anahan tə
Mbərom a sabay re.
7 Aɗəka bay, a ca pa man sə njahay anahan
ata nà, kawa way kəriya awan, a
mbəsakak anan ayak.
Tə wahay anan awahay pə daliyugo à
wulen sə ɗo ahay, tə sənak anan
winen ɗo.
Kà tərak anan zek anahan ɓile awan.
8 Kà mak anan nga anahan à məndak ta
sə ɗəfan apan anà Mbərom hus pə
amac, amac pə dədom mə zlәlngaɗ
awan.
9 Anga nan kutok, Mbərom a cakaf anan, a
ma anan pa man sə njahay anahan a
kurre ata awan.
A ɗaf apan sləmay sə zalay sləmay sə way
ahay fok tə mazlaɓ.
10 Anga nan kutok, ɗo ahay fok, â ga nà,
à bagəbaga mburom, â ga nə pə
daliyugo, kwa à man su ɗo ma mac
aya ɗukwen,
ta sak a sləne sləmay a Yesu cəna, tinen
a fok ti dukwen gərmec ù vo.
11 Tinen a fok ti həran nga anà Mbərom,
Bəbay a nuko, ta sa ja nà, Yesu Al-
masihu winen Bahay awan.

Ken anan jiyjay sa 'am a Mbərom pə daliyugo

12 Natiya, mərak uno ahay, kə sənen
apan zle, Yesu nà, kà ɗəfak anan apan anà
Mbərom. Həna ɗukwen, ɗəfen anan apan
anà Mbərom kawa ana kwanay sə ɗəfan
apan à alay a nen àga kwanay ata awan.
Ka taa ɗəfen anan apan nə lele. A ga həna
nen inde àga kwanay sabay dəp nà, gen
matanan hwiya. Kwanay nà, kə təmen coy.
Natiya, gen mer su way lele aya sə ɗəfan
apan à Mbərom tə ajəjar a kosl kosl jiga
awan. 13 Anga Mbərom a mbəɗahak ikwen
anan mivel kawa sa zlan à nga, aday kî gen
mer su way lele aya sa zlan à nga re.
14 Pi mer su way a kwanay saa ga fok
cəna, kâ si gen tə agungoz a bay, kâ sa
tərihen apan à wulen a kwanay ahay inde
bay re. 15 Natiya ki təren ɗo lele aya,
mənjəna ines ahay, ki təren wan a Mbərom
lele aya awan, à wulen su ɗo mi nes a
aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen
a fok ǐ iɗe zənzen inde. Anga nan kutok,
ken anan jiyjay a kwanay à wulen a tinen
inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa
nga mburom ahay, 16 aday ɗiken atan anan
'am sa njaɗ sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen
matanan nà, pə luvon a Yesu Almasihu saa
may ahay ata nə, nen ni taslay mivel tə
kwanay pə iɗe anahan. Anga ni san kutok,
mer su way uno, tə ɗəce uno sa sa anga
kwanay ata nà, kà tərak uno kəriya bay.
17 Həna, aɗaf nga a kwanay pə Yesu ata nə,
kà tərak kawa way mə varan à Mbərom.
Aday nen nà, hinahibay ti i vaɗ nen dəp
nà, mez uno i təra kawa way mə varan a
anà Mbərom re, i japay pi zek tə way ana
kwanay sə varan ata awan. Aday ɗukwen,
i taslak uko anan mivel bayak aɗəka, nen
tə kwanay a təke fok. 18 Kwanay ɗukwen,
tislen mivel pə kərtek awan. Matanan
tasluko mivel jiga awan.

Atə Timote tə Epafəroditus

19 Həna, kak kà zlak anan à nga anà
Bahay Yesu nà, na gan may sə slənak anan
ayak Timote àga kwanay bəse. Ata aday
ni sləne ləbara a kwanay a nà, i vuro
ataslay mivel. 20 Anga uwec wa Timote a
cəna, ɗowan inde kwa kərtek sə bayak pə
kwanay kawa nen nà, ibay. Si winen a
taayak. 21 Ɗo a azar ataya fok nə tə pəlay
sa gan mer su way a Yesu Almasihu bay.
Ta ga nà, mer su way sa zlan à nga anà
zek a tinen aya cəna coy. 22 Ənа kə sənen
zle Timote nà, kà slak mungol wanahan,
anga kà gak mer su way lele aya sə ɗakay
anan ləbara a Yesu mugom awan, manay
maya awan. Winen nà, kawa wan pə cakay
ana bəbay anahan ata awan. 23 Natiya,
həna kutok u no sə slənak ayak nə winen
awan, ənа ni ca pə sariya uno su go ata lele
aday. 24 Nen a ɗukwen na san zle Mbərom
i mbəsuko ayak cəveɗ saa zlak ayak àga
kwanay azana re.
25 Aday asa, na gan may sə slənak ikwen
anan ayak mərak a mənuko Epafəroditus,
winen ɗowan a kwanay sə slənay ahay à
man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tə
winen nà, ma gak mer su way a Mbərom

miya awan, mə rəzlek anan à nga wa anà 'am a Mbərom miya re. 26 U no sə slənak ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tə mindel, winen à ajalay nga inde, bina a san zle kə slənen pə ləbara sə ɗəvac anahan a re. 27 Diɗek a acəkan, ɗəvac kà gak anan. Ibay mənjœk abay i mac coy. Ənа Mbərom kà jalak panan nga, kà mbərak anan. Mbərom a jalay nga nà, pə winen wa cəna coy bay. A jalay nga nə pi nen wa re. Mbərom a mbar anan nà, anga aday ajalay məravа anahan tə ɗəce azar aya tê zulo à nga wa bay.

28 Anga nan, na gan may tə mindel sə slənak anan ayak à man a kwanay aday ka sak a cinen anan nà, kê tislen mivel bayak awan. Ata aday nen ɗukwen ni jalay awan gem sabay re. 29 Matanan, təmihen anan nà, tə ataslay mivel awan, anga kwanay a fok kə təren ɗo a Yesu ahay. Dəfen anan apan anà jəba su ɗo aya kawa winen ata awan. 30 Winen nà, kà zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sə bələlen wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

3

Dəfuko nga nà, pə Yesu kərtek coy

1 Mərak uno ahay, 'am a inde hənа u no sa jak ikwen anan ayak: Tislen mivel anga kwanay ɗo a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak hənа asa nà, pə way aday nə ɗakak ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sə ɗakak ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pə atətak way lelibay aya wa ite re.

2 Bənen nga a kwanay pu ɗo sa jəka ki i təren ɗo a Mbərom ahay nà, si gəɗen mədəndalas aday ataya awan. Tinen ɗo sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kəla ahay, ɗo a Mbərom ahay itəbay. 3 Do a Mbərom ɗiɗek aya nà, mənuko a aɗəka. Anga mənuko apan ɗī həran nga à Mbərom tə məgala sə Apasay Cəncan awan, aday ɗə taslay mivel anga Yesu Almasihu. Bina ɗa ɗaf nga pə way si zek a mənuko ahay bay.

4 Kak aɗaf nga pə way si zek a mənuko ahay nə lele kəma, abay tiya nà, nen ni ɗaf apan nga itəbay ɗaw? Aday kak ɗowan a inde kà bayakak, lele sa ɗaf nga pə way si zek ataya nà, nen ni lahan apan aɗəka biɗaw? 5 Nen a aday nà, zaav sə Yahuda guzgwez awan, wan sə Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a à slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jəmaakan pə dəɓa sə awahay uno wa cəna, tə guɗo mədəndalas. Kak tə day sə ɗəfan apan anà Tawrita nà, nen nə ɗəfan apan tə mindel bina nen à wulen sə Farisa ahay inde. 6 Ta day sə pəra a manay Farisa ahay ɗukwen, nə pərahan azar nà, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu ɗo sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə ɗiɗem ana Tawrita ɗukwen, mungok uno ibay re.

7 Na taa ca pə way ataya fok nà, kawa way su mo zek ahay. Ənа hənа na ca pə way ataya fok ite nà, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anà Yesu Almasihu bay. 8 Ayaw, na ca pə way ahay fok nà, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakak way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nà, kawa kwaskwalay, aday nê dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, 9 mê njahay pə kərtek a tə winen. Na taa jəka nen mənjəna ines nà, anga na taa ɗəfan apan anà Tawrita ata awan. Ənа hənа nə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Matanan, Mbərom a ca upo nen mənjəna ines pə iɗe anahan kutok. A ga matanan anga nə ɗəfak nga pə winen awan. 10 Way uno sa gan may cəna, u no nê san Yesu Almasihu, aday u no nê san məgala anahan sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. U no sə səmen anà ɗəce ahay kawa anahan sə səmen ata, aday u no sa ga minje tə winen à amac anahan inde re. 11 Natiya, kà zlak anan à nga a Mbərom nà, i slabakay ahay nen à məke wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

12 Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nə tərak kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sə dəzle à man anahan, anga ɓa Almasihu Yesu kà təmak nen aday nê dəzle à man anahan awan.

13 Ayaw, mərak uno ahay, nen ɗukwen na mbak apan sa jəka nə dəzlek à man a Yesu a, fan bay re. Ənа way kərtek inde ni ga kawa ɗo sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pə way sə dəɓa ahay fok,

aday ni rəzlen à nga wa sa ca iɗe, 14 ni haw
iɗe uno zuhhwe pə way a saa njaƈ pa 'am
ata awan. Way uno saa njaƈ ata nà, sifa a
Mbərom a sə ngamak uko apan à mburom
pə cakay ana Yesu Almasihu ata awan.
15 Natiya, mənuko ɗo a Yesu ma san nga
lele aya nà, bayakuko matanan. Aday kak
ɗowan a inde abayak nga anahan kà gəzlak
pi zek wa tə mbala a mənuko nà, Mbərom i
cəɗen a wa mba. 16 Həna ata nà, pərahuko
anan azar sa zla pə kərtek awan, tə cəveƈ
a mənuko sa nay anan ahay hus həna ata
awan.
17 Mərak uno ahay, gen kawa nen awan,
aday pərihen anan azar anà minje su ɗo sa
ga kawa manay ataya re.
18 Na ja matanan nà, anga ɗo ahay inde
bayak awan, ta ngam sə təma mer su way
sə ɗəce ana Yesu Almasihu sa ga pə dədom
mə zləlngaƈ ata bay. 'Am ata aday nà, ɓa
na taa jak ikwen anan, həna nə mənahan
ayak hwiya nə anà 'am ata tə iɗe sə ayam
awan. 19 Ɗo ataya nà, Mbərom i lize atan
ù uko inde. Tinen nà, tə pərahan azar
anà Mbərom bay, ənа tə pərahan azar anà
way sə mivel a tinen ahay ɗəkɗek. Tinen,
tə həran nga ǐ zek ta sa ga aɗəka nə way
lelibay aya awan. Tə bayak nə pə way sə
daliyugo ahay ɗəkɗek coy.
20 Mənuko nà, ɗa gan may anà way ataya
itəbay, anga mənuko ɗo sə gala a Mbərom
ahay. Mənuko apan ɗĭ ba Yesu Almasihu,
Bahay a mənuko, ɗo sa tam ɗo. Winen i
may ahay à mburom wa mba. 21 Kà sak a
may ahay nà, i mbəɗa anan zek a mənuko
bəle a anaya awan, aday i təra anan zek tə
mazlaɓ a kawa ananahan awan. I ga way
ata nà, tə məgala mbala anahan a sə lavan
nga anà way ahay fok ata awan.

4

Zay â ga inde à wulen su ɗo a Yesu ahay

1 Natiya, mərak uno ahay, tiven njənjan
à cəveƈ a Mbərom inde, kawa anuno
sə ɗakak ikwen anan ata awan. Nə
pəlay kwanay bayak awan, aday haway a
kwanay u go re. Nen mə taslay mivel awan
anga kwanay a fok, ni həran nga anà zek
anga kwanay car uno ahay.
2 'Am uno inde anga uwar a cew a anaya
re, atə Evodi tə Sintike. Na gan may nà, tâ
təma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen
â təra nə kərtek, anga tinen ɗo ana Yesu
Almasihu ahay. 3 Aday iken ite məndala
uno Suzugos*, nə cəce panak nə, man zek
anà uwar a cew ataya ite. Manay tə tinen,
mə rəzlak anan à nga wa sə ɗakay anan
ləbara a Yesu mugom awan. Manay nà, atə
uwar ataya awan, tatə Kəleman, aday tu ɗo
si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su
way pə kərtek awan. Tinen a fok, Mbərom
kà vindek a sləmay a tinen à ɗerewel su ɗo
tə sifa aya inde.
4 Kwanay nà, tislen mivel kwa siwa siwa
fok, anga kwanay ɗo a Yesu ahay. Aday ni
mənahan ayak nà, anà 'am anan re. Tislen
mivel. 5 Sumor a nà, lele a kwanay â kay
uho pa 'am sə ɗo ahay fok, tâ canan. Sənen
apan, Bahay a mənuko Yesu nà, winen
inde tə kwanay. 6 Matanan, kâ jilen awan
bay, ənа way a kwanay sa gan may ahay
fok nà, ɗĭken anan anan à Mbərom aɗəka.
Dəbuken anan Mbərom, gen anan amboh,
aday ngəren anan re. 7 Ki gen matanan nà,
Mbərom i varak ikwen zay anahan. Zay
ata nà, ɗo zənzen a i gəzlan alay sa san a
kula bay. Zay ata i ba anan mivel a kwanay
tə abayak nga a kwanay ahay pə ajalay
nga ahay wa, anga kwanay ɗo ana Yesu
Almasihu ahay.
8 Mərak uno ahay, ni zəgahak ikwen
anan ayak apan 'am uno aya inde həna.
Way ahay inde nà, təɗe sə jalay apan.
Matanan kutok, bayiken pə way ɗĭɗek aya
awan, aday pə way tə mazlaɓ aya re.
Bayiken pə way təɗe aday sa ɗaf apan
nga ataya awan, tə way cəncan aya awan.
Bayiken pə way mə rəɓa aya awan aday tə
way təɗe sə həran nga ataya awan. Way
a anaya fok nà, tinen lele, way tə mazlaɓ
aya awan. 9 Way a nen sə ɗakak ikwen
anan, aday kə təmihen anan ataya nà, gen
matanan. Aday way a kə slənen pi nen wa,
aday kə cinen uno nen apan ni ga ataya
nà, gen matanan re. Natiya, Mbərom, ɗo
sə varak uko zay ata, i njahay tə kwanay
kutok.

Pol a ngəran ù ɗo sə Filipi ahay

* **4:3** Suzugos a nan sa ja nà, ɗo sa ga mer su way pə cakay su ɗo hinen.

10 Nə ngəran anà Yesu Almasihu, Bahay
a mənuko, nə taslay mivel bayak awan,
anga kə njiɗen sə bayakay ahay upo miza
awan. Tə ɗiɗek a nà, abay ka taa bayiken
ahay upo way anahan. Aday həna alay
a kà zlak pikwen wa bayak a, kə njiɗen
alay a sə dəzle anan ahay upo bəse bay.
11 Kâ sa bayiken na ja matanan nà, anga
sa jəka way a kuco ata bay. Matana bay,
anga nə sənak iɗe sə njahay zay tə way a
inde upo ata kwa kəkəma fok. 12 Nə sənak
mətawak, aday nə sənak anjahay su ɗo zlile
a re. Nə sənak anan way ahay cara cara
fok. Nə sənak arah, aday nə sənak anahay
ta may re. Nə sənak iɗe à sə njahay tə
way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənak
iɗe à sə njahay mənjəna way à alay inde
re. 13 Natiya, ni mba apan sə səmen à way
ataya fok nà, anga məgala a Yesu Almasihu
a sə vuro ata awan. 14 Kwa â ga nə matanan
dəp nà, ki gen lele ta su mo zek à ɗəce uno
ahay inde.

15 Kwanay ɗo sə Filipi ahay, bayiken pə
alay a nen sə ɗakak ikwen anan ləbara a
Yesu mugom a kurre ata aday. A alay a
nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Make-
doniya wa ata nà, su mo zek nə, kwanay
ɗəkɗek, bina egliz miza inde kà mak uno
zek anga sa man zek anà 'am a Mbərom
nà, ibay. 16 A alay a nen à wulen su doh sə
Tesaloniki ɗukwen, ka taa men uno zek pə
way a sa taa kuco ataya re. 17 Kâ sa bayiken,
na ja matanan nà, anga sa jəka nə dubok
pikwen wa way ata bay. Ənа nə taslay
mivel aɗəka nà, anga na san zle Mbərom i
ɗaf pikwen alay sə meskefe anahan anga
way a kwanay sə vuro ata awan. 18 Nə
təmahak way a kwanay a sə sləno anan
ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan
nà, bayak awan, ni ga ɗəce sə awan sabay
re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata nà,
lele. Kə viren nà, anà Mbərom. I təma
anan, a zlan à nga re. 19 Mbərom a aday
nà, awan a a kəcan à alay inde bay, anga
winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i
mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə
alay a Yesu Almasihu. 20 Ɗo ahay fok tâ
zambaɗ a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə
viyviya awan. Amen!

Pol a jan 'am anà ɗo ahay

21 Jen anan 'am ù ɗo a Yesu ahay fok
kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu.
Mərak a mənuko həna à man a anan ataya
fok ta jak ikwen ayak 'am re. 22 Aday ɗo a
Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am
re. Mə zakan a jiya nà, anà ɗo sa ga mer su
way àga bahay sə Ruma ahay.

23 Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak
ikwen sumor anahan.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Kolosiya ahay

Aɗakay way pə deftere a anan

Sa ɗaf Egliz à wulen su doh sə Kolosiya nà, Epafəras. A alay ana Pol sə vinde ɗerewel a anan nà, tinen à dangay maya tə Epafəras. A ɗakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sə way ahay fok, aday a ɗakan atan anan azla a tinen â təra kawa su ɗo mə japay a tə Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, aɗaf nga pə Yesu a zalay asan way sə daliyugo ahay fok, tâ pərahan azar anà atətak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sə way ahay fok *(1.1-23)*
Yesu nà, way a Mbərom mi ɗer awan *(1.24 - 2.5)*
Anjahay wiya mbala ɗo a Yesu Almasihu ahay *(2.6 - 4.6)*
Andav sa 'am ahay *(4.7-18)*

Pol a jan ayak 'am anà Kolosiya ahay

1 Sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, nen ɗo ana Mbərom sə ngaman aday sə təra anan ɗo maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Ɗerewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tə Timote mərak a mənuko ata awan. 2 Mə vindek ikwen ayak anà kwanay ɗo a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mərak a manay ahay, mə japay aya tə Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko â gak ikwen sumor aday â varak ikwen zay anahan.

Pol a ngəran anà Mbərom anga ɗo sə Kolosiya ahay

3 A alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mə mbəɗek anan à nga wa sə ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re. 4 Mə ngəran anga mə slənek kwanay nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde tə ɗiɗek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà ɗo a Yesu ahay re. 5 Ki gen matanan nà, anga kə sənen zle Mbərom kà lavak ikwen anan zek tə way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki ɗəfen anan iɗe à way a kwanay saa njaɗ anan mba ata awan. Kə sənen pə way a Mbərom a sə lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sə slәne ləbara mugom a sa 'am ɗiɗek a ata awan. 6 Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kà tak 'am pə daliyugo kwa aha fok. Kà tərak nà, kawa sé aday winen apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde ɗukwen matanan re. A dazlan sə zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sə slәne Mbərom kà gak ikwen sumor acəkan ata awan. 7 Sə ɗakak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay ì mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tə mivel kərtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu àga kwanay à yime a manay inde. 8 Epafəras ata nà, kà ɗakak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sə varak ikwen məgala sə pəlay mərak ahay ata awan.

9 Anga nan kutok, a ban kwa pə ana manay sə slәne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mə mbəsakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kâ sənen way anahan sa gan may, aday â varak ikwen kəlire* tə asan way tə məgala sə Apasay anahan. 10 Natiya tə kəlire sə asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pə Mbərom i zəga nə pa 'am pa 'am. 11 Ma gan amboh anà Mbərom ɗukwen, anga aday â varak ikwen məgala sə mazlaɓ anahan sə jəra njənjan, aday sə səmen anà way ahay fok tə ataslay mivel awan. 12 Matanan, ngəren anà Bəbay Mbərom anga kà varak ikwen cəveɗ sa njaɗ magwagway anahan sə lavan a zek a anà ɗo anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. 13 Mbərom kà təmak ahay mənuko à alay

* **1:9** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a məgala ana bahay sə iɗe zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sə bahay a wan anahan ləliwe ata awan. 14 Sə təmay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nə, wan a Mbərom, anga kà pəsek uko anan ines a nuko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sə lavan nga anà way ahay fok

15 Mbərom nà, kula ɗowan kà canak anan tə iɗe bay. Ənа Yesu Almasihu ɗowan a mezeze a Mbərom ata kà kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anà way a Mbərom mə ndakay aya kəzlek jiga fok. 16 Mbərom a ndakay way ahay fok nə tə alay a wan anahan ata awan, kwa â ga nə pə daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday ɗə canan zle ataya, kwa way aday ɗə canan bay ataya fok, kwa way tə məgala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen aya təke fok. Way ataya fok mə ndakay aya nə, tə alay a wan anahan ata awan, aday anà wan anahan ata re. 17 Winen nà, a lahan anà way ahay fok, aday way ataya ta ga inde ɗukwen, anga winen a re. 18 Winen nà, pa nga ana ɗo sə japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à məke wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kà lahak anan pa 'am ana way ahay fok. 19 Mazlaɓ sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anà Mbərom a nə matana awan. 20 A nan à Mbərom a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am â zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə ɗo ahay anga wan anahan ata awan, anga kà pəkak anan mez anahan, kà məcak pə dədom.

21 Kwakwa ata nà, kwanay dəren dəren pi zek wa tə Mbərom, kə təren nà, ɗo maniɗe anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay ɗukwen, lelibay aya re. 22 Ənа Yesu kà tərak ɗo zənzen awan, aday kà məcak anga kwanay. Matana hənа kutok nà, Mbərom kà zlahak anan məlmal anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə təren ɗo cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənjəna ines aday ɗowan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. 23 Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa ɗaf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kâ sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njənjan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə slәne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata ɗukwen, daliyugo kəzlek kà slənek anan fok coy re. Hənа, nen Pol nà, Mbərom kà tərak nen ɗo si mer su way anahan, anga sə ɗakay anan ləbara sa 'am a anan re.

Mer su way a Pol sa ga anga ɗo a Yesu ahay

24 Hənа nà, nen apan ni taslay anan mivel tə ɗəce uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. A alay ata nà, Yesu Almasihu a kà sak ɗəce, matanan nen ni sa ɗəce anga ɗo anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga ɗəce matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivel a kwanay inde ataya â ndav wa. 25 Mbərom kà zəɓak nen ɗo si mer su way anahan à wulen su ɗo anahan ahay wa. A gan may nà, nâ ɗakak ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. 26 Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi ɗer awan, ɗowan a san anan fan bay. Aya hənа nà, Mbərom kà kak anan ahay uho anà ɗo anahan ahay kutok. 27 A nan anà Mbərom nà, ɗo anahan ahay pu kon pu kon fok tâ san way anahan mi ɗer ata nà, winen lele aday tə mazlaɓ a re. Way a mi ɗer ata nà, Yesu Almasihu a à mivel a kwanay inde ata awan. Tə winen awan, ki mben apan sa ɗaf anan abayak nga a kwanay dook pa man sə mazlaɓ anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

28 Anga nan, manay apan mi ɗakan anan anà ɗo ahay fok nà, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi təkəren atan, manay apan mi jan atan panan fok nà, tə kəlire a Mbərom a sə varan umo ata awan. A nan umo jiya nà, ɗo mə japay aya tə Yesu Almasihu ahay fok tâ təra nà, ɗo ma san nga aya pa 'am a Mbərom. 29 Nen apan ni rəzlen

à nga wa sa ga mer su way ata tə məgala mbala Yesu Almasihu a ĭ nen inde nà, anga nan kutok. Sa ga mer su way a ĭ nen inde nà, məgala ata awan.

2

1 U no nà, sənen apan lele, mer su way həna nen apan ni ga ata nà, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata nà, anga kwanay ɗo sə Kolosiya ahay, tu ɗo sə Lawdikiya ahay, aday ɗukwen, anga azar su ɗo kula tə canak uno fan bay ataya re. 2 Na ga matanan nà, anga sə varak ikwen məgala aday kə̂ sənen zek à wulen a kwanay ahay inde, kə̂ təren zek kərtek awan. Aday asa u no nà, kə̂ njiɗen kəlire sa san ɗiɗek a Mbərom fok. Ata nà, ki sənen anan way a Mbərom a mi ɗer ata awan, kawa sa ja nà, Yesu Almasihu. 3 Kəlire tə asan way lele aya fok ɗĭ tan à nga nà, à Yesu Almasihu inde.

4 Nə ɗakak ikwen anan ayak way a anaya nà, anga aday ɗowan â sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay tə wurwer sa 'am ahay bay. 5 Sənen apan lele re, kwa nen inde à wulen a kwanay ibay dəp nà, apasay uno inde tə kwanay. Nen apan ni taslay mivel tə mindel nà, anga nə slə̀ne kwanay apan ki gen way tə cəveɗ aya awan, aday aɗaf nga a kwanay pə Yesu Almasihu nà, mə tavay a demer demer lele.

Anjahay su ɗo ana Yesu Almasihu ahay

6 Həna nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde winen nə bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay nà, â təra kawa azla su ɗo mə japay aya tə winen acəkan ataya awan. 7 Matanan, hen slə̀lay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan slə̀lay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. Həren à 'am anahan inde, aɗaf nga a kwanay pə winen â ga nə njənnjan kawa ana kwanay a sə tətak ata awan. Ngəren anà Mbərom bayak awan.

8 Aya ə̀na, sənen pi zek lele, bina ɗo ahay ti i njak kwanay tə atətak way mung-walay aya, aday tə asan way kəriya aya awan. Aday cəkəbay asan way a tinen ataya nə asan way su ɗo zənzen awan, kabay asan way sə apasay lelibay aya sə daliyugo a anan, bina asan way mbala Almasihu itəbay. Kə̂ pəken anan slə̀may anà atətak way a tinen ataya bay jiga awan, 9 anga anjahay a Mbərom fok nà, winen ĭ zek ana Yesu Almasihu inde. 10 Matanan həna, kwanay kə jipen tə winen a kutok ata nà, Apasay a Mbərom ɗukwen kà rahak à kwanay inde coy re. Anga Almasihu a nà, Bahay a pa nga sə way a tə məgala aya à mburom ata fok.

11 Anga ajapay a kwanay tə winen ata nà, Mbərom kà gak pikwen mez anahan sə ɗakan anan anà ɗo ahay kwanay nə ɗo anahan ahay. Kwakwa ata a jan anà Yahuda ahay nà, tâ gaɗ mədəndalas anga tinen ɗo anahan ahay. Aya kwanay həna kutok nà, Mbərom a a ga pikwen mez sə ɗakay anan nə kwanay ɗo anahan ahay ite. A ga way ata nə tə alay su ɗo bay, ə̀na tə alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen kà rak ahay kwanay à anjahay a kwanay sə kwakwa lelibay ata wa coy. 12 A alay a kwanay sa ga baptisma ata nà, kə̀ tərak kawa ta lak kwanay à məke inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday à alay a kwanay sa may ahay à a'am wa ata ɗukwen kə̀ tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay à məke wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A təra matanan nà, anga kwanay kə ɗəfen apan nga, məgala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay à məke wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məke wa ata re.

13 A alay ata nà, Mbərom a ca pikwen nà, kawa ɗo ma mac aya awan, anga kwanay nà, ɗo sa ga ines ahay, aday anga kà gak pikwen mez sə ɗakay anan kwanay nə ɗo anahan ahay ata fan bay re. Aya həna kutok, Mbərom kə̀ varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə̀ pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. 14 A alay ata nà, sariya a Mbərom kə̀ bənak mənuko, anga ɗə pərahak anan azar anà 'am anahan ma ja aya ata bay. Ə̀na pə dəɓa anahan a wa nà, Mbərom kə̀ ngərwak anan ɗerewel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə vinde aya uda ata aday kə̀ darak anan pə dədom a mə zlə̀lngaɗ awan. Matanan sariya inde puko sabay sə coy. 15 A alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zlə̀lngaɗ ata nà, kə̀ jakak anan alay pa nga anà məgala ana bahay sə setene ahay à

bagəbaga mburom inde ata fok, kà mbak patan. Kà pəkak atan waray ì iɗe pa 'am sə ɗo ahay fok re.

16 Anga nan kutok, ɗowan â sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, ɗowan â sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə ɗəfan apan anà luvon sa man uda ata bay jiga awan. 17 Way ataya fok nà, minje pə way saa nay ahay, bina ɗiɗek sə way ataya fok nà, à Yesu Almasihu a inde. 18 Ɗo ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan ɗo ahay ta sa ja nà, ɗo ahay tâ nahay anan nga a tinen aday tâ ɗəfan apan anà maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anà cœn sə zuɓay a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya ì cœn sə zuɓay inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan ɗəkɗek. Matanan jəba su ɗo ataya nà, kâ sa bənen atan à 'am wa bay jiga awan, anga tinen ɗo sə həran nga ì zek ahay, ɗo sə kwecele ahay re. 19 Ɗo ataya nà, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu ɗo a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njaɗ sə japay pi zek nà, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njaɗ sa har tə alay a Mbərom kutok re.

20 Həna kə sənen apan zle lele, kwanay nà, kə məcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nà, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay ɗo sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə ɗəfen anan apan anà 'am sə awan aya pərsləsle nà, angamaw? 21 'Am kawa: «Kâ laman alay anà way a anan bay», «Kâ tukom way a anan bay», kabay «Kâ zəɓa anan way a anan bay» re. 22 Ɗa jak ɗì ɗəfan apan anà way ataya cəna, ɗa san zle, ta nay à abayak nga su ɗo zənzen a wa ɗəkɗek, way ataya fok ti lize. 23 Mama'am a nà, ɗo ahay tə bayak nà, atətak way ataya tə varan kəlire anà ɗo ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anà ɗo ahay sa ga pəra kawa sa zlan à nga anà ɗo ahay, sə nahay anan nga à məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re. Aya əna, mer su way matanan ataya fok nà, i man zek anà ɗo ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

3

Yesu Almasihu kà mbəɗahak ikwen anan anjahay

1 Kə sənen apan zle coy kwanay nà, kə slabiken ahay à məke wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, ɗəfen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njaɗ à mburom ata awan. Ki njiɗen anan nà, à man ana Yesu Almasihu, ɗowan a mə njahay a tə day sə alay puway a Mbərom ata awan. 2 Matana awan, abayak nga a kwanay â ga nə ɗəgəcce pə way a à mburom ata awan, bina kâ bayiken pə way sə daliyugo ahay bay. 3 Anga nan kutok, kə sənen apan zle, kwanay nà, kə məcen, aya əna Mbərom kà slabakak ahay kwanay à məke wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi ɗer a à alay ana Yesu Almasihu inde pə cakay a Mbərom. 4 Tə ɗiɗek a nà, Yesu Almasihu nə winen sifa a kwanay. Natiya, pə luvon a aday Yesu Almasihu a kà sak a sləray ahay ata nə kwanay ɗukwen ki sləren ahay nə tə winen awan, aday tə mazlaɓ anahan a re.

5 Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sə waray ahay, aga ubor pə way ma ga waray aya awan, tə way lelibay aya awan, aga iɗe pə way ahay. Bina ka sak i gen iɗe pə way ahay nà, ki ɗəfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. 6 Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mivel pu ɗo sə ɗəfan apan bay ataya awan. 7 A alay ata nà, anjahay a kwanay a ɗukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

8 Aya həna kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kì gen mivel bay, awan â cəɓak ikwen bay, kí gen anan way lelibay aya anà ɗo ahay bay, kâ si gen mənjelgek bay, kâ sa nəsen anan 'am anà ɗowan bay, 9 kâ sa gəɗen anan mungwalay ì zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sə kwakwa ata nà, kə mbəsiken anan ti mer su

way anahan aya təke fok. 10 Həna Yesu Almasihu kà mbəɗahak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kə pəken zana wiya a pi zek, kə təren ɗo wiya aya coy. Ɗowan a kwanay wiya ata winen apan i zəga sə ndakay zek nə pac pac, anga aday kî gen minje tə Mbərom, ɗo sə ndakay kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbərom lele cərah kutok. 11 Anga nan kutok, həna nà, awan sə gəzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu ɗo azar aya nà, ibay. Ɗo ma gaɗ mədəndalas aya awan, tu ɗo ma gaɗ a bay aya fok, tinen nə kərtek. Ɗo mə vəzle a bay aya awan, tu ɗo mə vəzle a bay a tə mindel ataya fok, tinen kərtek a re. Aday ɗo ɓile aya awan, tu ɗo ɓile aya bay ata awan, tinen kərtek a ca. Ɗo ataya fok, awan kà gəzlak atan alay pi zek wa bay. Anga zek ana Yesu Almasihu a nà, winen pa nga sə ɗo ahay fok, aday à mivel su ɗo anahan ahay inde fok re.

12 Matanan, kwanay nà, kə təren ɗo a Mbərom ahay coy, a pəlay kwanay anga winen a sə walay kwanay. Anga nan, sumor a nà, azla a kwanay à cəveɗ a Mbərom inde â ga nə lele. Gen anan sumor ǐ zek ahay fok, təren ɗo lele aya awan, ɗo mə nahay nga aya awan, ɗo səkəffe aya awan, aday ɗo sə munapanaw ahay re. 13 Səmen anan ǐ zek ahay. Kwa abay awan inde kà slahak anan ù uko inde anà ɗowan aya dəp nà, tâ pəse zek ahay, anga Bahay a mənuko nà, winen apan a taa pəsek uko anan ines a nuko ahay. 14 Way lele bina maw nà, sənen zek à wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan nà, asan zek i japay kwanay pə kərtek awan, aday mivel a kwanay ahay ɗukwen, ti ga nə kərtek a re.

15 Mbəsiken anan mivel a kwanay anà zay a Yesu Almasihu sə varak ikwen ata anga aday â lavan nga anà mivel à kwanay. Mbərom a ngamak ikwen ahay à zay anahan ata inde anga aday kâ təren uda zek kərtek awan. Natiya ngəren anan kwa siwa siwa fok. 16 'Am ana Yesu Almasihu â rah anan mivel a kwanay ahay. Ɗiken anan anan 'am a Mbərom ǐ zek ahay, men anan zek ǐ zek ahay tə atətak way ahay tə kəlire mbala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan. Gen ara sə zambaɗ anan Mbərom, tə ara sə həran nga, aday tə ara mbala ana Apasay a Mbərom sə ɗakak ikwen anan ata awan. Ngəren anan à Mbərom tə ataslay mivel awan. 17 Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nà, gen nà, təɗe kawa ɗo a Bahay Yesu ahay, ta sə ngəran apan anà Mbərom Bəbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su ɗo a Yesu ahay

18 Kwanay uwar ahay, ɗəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay nə lele. Wita nà, way aday təɗe ɗo a Yesu ahay ti ga ata awan.

19 Kwanay mungol ahay, pəlen anan uwar a kwanay ahay lele, kâ si gen atan alay bay.

20 Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà atə bəbay a kwanay tə may a kwanay ahay pə way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nà, i zlan à nga anà Bahay a mənuko.

21 Kwanay bəbay sə gwaslay ahay kutok, kâ si ngərzen pə gwaslay a kwanay ahay ɓəra ɓəra bay, bina ti njahay nə sleɓərɓərre.

22 Kwanay ɓile ahay ite, ɗəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay lele. Kâ sa ɗəfen atan apan nà, pə iɗe a wa aday â zlan atan à nga ata cəna coy bay. Ənа ɗəfen atan apan nə lele tə mivel kərtek awan, anga kwanay nà, ɗo sə jəjaran à Mbərom ahay. 23 Kwanay apan ki gen nà, mer wura wura fok cəna, gen nə tə mivel kərtek awan, kawa ki gen anan mer su way anà Bahay a mənuko, bina anà ɗo zənzen a bay. 24 Sənen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nà, zek a Bahay a mənuko awan, i varak uko anan way anahan sə zlapan anan anà ɗo anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nà, winen Almasihu. 25 Sənen apan lele asa re, ɗowan a kà gak ines nà, Mbərom i gan sariya pə ines anahan ata awan. Bina Mbərom a gəzla ɗo ahay pi zek wa itəbay asanaw!

4

1 Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anà ɓile a kwanay ahay nə lele aday tə cəveɗ awan. Bina kwanay ɗukwen, kə sənen zle, bahay inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbərom aday təren ɗo ma san way aya awan

2 Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh
anà Mbərom ta sə ngəran kwa siwa siwa
fok. 3 Gen anan amboh à Mbərom anga
manay re. Gen anan amboh anga aday mâ
njaɗ cəveɗ sə ɗakay anan ləbara sa 'am ana
Almasihu mi ɗer ata anà ɗo ahay. Həna
manay à dangay nà, anga ləbara sa 'am
anahan ata awan. 4 Gen anan amboh à
Mbərom nà, anga aday û mo zek sə ɗakay
anan 'am anahan anà ɗo ahay cərah lele,
kawa abay təɗe ni ɗakay anan ata awan.
5 Gen anan nga anà anjahay a kwanay
à mamasl su ɗo sa san Mbərom bay ahay
inde ata nà, lele. Kwa siwa cəna, kâ sa
təmen anan alay a bay, gen nə way lele aya
awan. 6 A akaɗ bala a kwanay ahay inde
nà, 'am a kwanay ataya fok â ga nə 'am lele
aya ma ɗaf nga awan. Matanan ki sənen
sə mbəɗahan apan anà ɗo sə cəce 'am ahay
fok.

Aja 'am mədakwidok aya awan

7 Mərak a nuko Tikikus i ɗakak ikwen
anan ləbara sə njahay uno à man a anan
ata awan. Tikikus nà, winen mərak a
mənuko, car uno re, winen ɗo sa ga mer
su way a Bahay a mənuko ndekərkərre
lele. Manay apan mi gan mer su way
anà Mbərom miya awan. 8 Nen apan ni
slənak anan ayak nà, anga aday â təkərek
ikwen anan ləbara a manay, aday i varak
ikwen məgala sə pərahan azar a Mbərom.
9 Tikikus i zlak ayak tə mərak a mənuko
Onesimus ɗo sə àga kwanay awan. Winen
nə car a mənuko, aday a ga mer su way a
Mbərom nà, ndekərkərre re. Tinen ti ɗakak
ikwen anan way sə təra à man a manay
a anan ataya fok. 10 Matanan Aristarkus,
ɗowan a manay à dangay həna miya ata kà
jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a
mərbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak
'am. Kə sənen apan zle, na jak ikwen lele,
Markus kà sak a dəzlek ayak nà, təmihen
anan lele. 11 Yesu sə ɗowan inde tə ngaman
Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. A
wulen ana ɗo su mo zek sa ga mer su way
anga bahay a Mbərom ataya nà, Yahuda
maza aya ibay, si tinen a maakankən'a
ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sə
vuro məgala ĩ mer su way inde wanahan.
12 Epafəras kà jak ikwen ayak 'am.
Winen nà, ɗo sə àga kwanay aya re, winen
ɗo sa ga mer su way a Yesu Almasihu
cite. Winen apan i rəzlen à nga wa sa gan
amboh anà Mbərom pac pac anga kwanay.
A gan amboh a Mbərom nà, anga aday
kâ təren ɗo mə jəra aya awan, kâ təren ɗo
ma san nga aya awan aday kâ sənen sa ga
way ana Mbərom sa gan may fok kutok.
13 Na san pi mer su way anahan sa ga tə
mətəndəron ataya zle anga kwanay, anga
ɗo sə Lawdikiya ahay, aday anga ɗo sə
Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar
anahan a təte. 14 Lukas car a mənuko
doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday
Demas ɗukwen kà jak ikwen ayak 'am re.
15 Matanan jen anan 'am anà mərak à
mənuko ahay à Lawdikiya ataya awan. Jen
anan 'am anà Nimfa tu ɗo a Yesu ahay
sa taa halay nga àga winen ataya awan.
16 Derewel a anan nà, jingen anan àga
kwanay, aday kâ slənen atan anan ayak
anà ɗo sə egliz sə Lawdikiya ahay tâ jinge
anan re. Aday ɗerewel uno sə vinden anà
Lawdikiya ahay ata kà dəzlek ayak àga
kwanay nà, jingen anan ite re. 17 Jen anan
anà Arkipus nà, â demeɗ pi mer su way
a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga
anan nə lele.
18 Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə
vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno
awan. Sənen apan lele re, nen nà, à dangay
hwiya.

Natiya Mbərom â gak ikwen sumor ana-
han.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Tesaloniki ahay mama'am awan

Aɗakay way pə deftere a anan

A ɗerewel a anan inde nà, Pol a ngəran anà ɗo a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndəron sə pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tâ ga mer su way bayak a anga sə wadaɗ anan ləbara a Yesu mugom a pə daliyugo. A ɗakan atan anan anjahay a təɗe i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa təra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga ɗo a Yesu ahay à Tesaloniki *(1.1 - 3.13)*
Anjahay su ɗo a Yesu ahay *(4.1-12)*
Amay ana Yesu Almasihu *(4.13 - 5.28)*

Pol a jan 'am anà ɗo sə Tesaloniki ahay

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay ɗo a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay ɗo ana Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom â gak ikwen sumor anahan, aday â varak ikwen zay re.

Pol a ngəran à Mbərom anga ɗo a Yesu ahay à Tesaloniki

2 Manay mə ngəran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. A alay a manay apan mi ga amboh cəna, mə mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. 3 Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mə bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kə ɗəfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan, aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kə pəlen anan, aday pə atavay a kwanay njənjan a anga kə ɗəfen anan iɗe həna ata ɗukwen anà winen a re. 4 Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kà walak kwanay sə təra ɗo anahan ahay. 5 A alay a manay sə ɗakay anan ləbara mugom a àga kwanay ata nà, ma jak ikwen nə 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tə məgala sə Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nə tinen 'am ɗiɗek aya coy re. A alay a manay àga kwanay ata ɗukwen, mə njahay kəkəmaw nə kə sənen zle lele. Ma ga matanan nə anga sa mak ikwen zek.

6 Kwanay aday nà, ki zlen həna nə kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kə təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, ɗo ahay ta gak alay tə kwanay bayak a anga 'am ata awan. Aday tə winen ata təke ɗukwen, kə tislen anan mivel ta 'am ata aɗəka, anga Apasay Cəncan a kà varak ikwen məgala. 7 Natiya kutok, kwanay apan ki ɗiken anan anan cəveɗ a Mbərom lele anà ɗo ahay pə daliyugo sə Makedoniya tə Akaya. 8 Ɗo ahay bayak a à Makedoniya tə Akaya tə slənek ləbara sa 'am pə Bahay a mənuko anga kwanay. Kwa ta sə wura fok, ɗo ahay tə slənek coy kwanay apan ki ɗəfen nga pə Mbərom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. 9 Bina tinen a tə alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kə təmihen manay àga kwanay nə kəkəmaw. Tinen apan ti təker ləbara sa 'am a kwanay sə mbəsak pəra ahay ata, aday kə mbəɗihen anan mivel a kwanay pa sa gan amboh anà Mbərom, winen ɗo tə sifa aday winen ɗo ɗiɗek ata awan. 10 Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nə Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nà, Yesu, Mbərom sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. Wan ata nà, i tam mənuko anga aday Mbərom â ga puko mivel à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

2

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

1 Mərak a manay ahay, kwanay a kə sənen zle, ana manay sa zlak ayak àga kwanay ata nə kà tərak awan kəriya bay. 2 Kə sənen zle, ma sak ɗəce à wulen su doh sə Filipi, anga ta gak alay tə manay, tə gənahak umo. Mə dəzlek ayak àga kwanay à Tesaloniki ɗukwen, ɗo a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a təke ɗukwen, Mbərom kà bənak umo mbac

bayak awan, aday mə ɗakak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. 3 Manay apan mi ɗakan anan cəveɗ ɗiɗek a anà ɗo ahay nà, mə gəɗan atan nə mungwalay bay, way lelibay aya inde à mivel a manay itəbay re, mə njəkan uda anà ɗowan bay. 4 Mə təker nà, way ana Mbərom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nà, ma slak sə ɗakay anan 'am anahan, aday a varan umo anan ləbara anahan mugom a à alay inde sə ɗakan anan anà ɗo ahay kutok. Ma ja 'am nà, aday mâ zlan à nga anà ɗo zənzen a bay, əna aday mâ zlan à nga anà Mbərom awan, winen ɗo sa san abayak nga a manay ata awan. 5 Kə sənen zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindel bay, aday ma jak 'am sə rəke pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde həna ata ɗukwen, Mbərom a san zle, winen 'am ɗiɗek awan. 6 Kula mə pəlak ɗowan â həran umo nga bay. Kwa â ga nə kwanay, kwa â ga nə ɗo maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

7 Abay cəveɗ inde mi cəce pikwen wa way ahay kawa ɗo məduwen aya sa ga ataya biɗaw, anga manay nə ɗo maslan ana Almasihu ahay. Əna mə cəcihek awan bay. Mə təra aɗəka nà, ɗo səkəffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anà gwaslay anahan ahay ata awan. 8 Mə pəlay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak àga kwanay nà, mə pəlay sə ɗakak ikwen anan pa 'am nə ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday winen ata ɗəkɗek bay re. Mə pəlak sə varak ikwen anan nga a manay aya re, anga ki zlen umo à nga cəveɗabay. 9 Mərak a manay ahay, kə mbəɗəken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga àga kwanay ata bay asanaw? Kwa â ga nə sə luvon, kwa â ga nə sə ipec, ma ga mer su way nə ndekərkərre, anga aday à alay a manay apan mi ɗakak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay a Mbərom wa ata nà, mâ njaɗ way sa pa mənjəna sə bənak ikwen uda mbiyeɗ.

10 Kwanay a kə sənen zle ma ga mer su way àga kwanay nə kəkəmaw, aday Mbərom ɗukwen a san a zle re. Anjahay a manay àga kwanay ɗo a Yesu ahay nə lele, ɗiɗek awan, ɗowan i gəɗan umo azar pə awan a ibay. 11 Kə sənen zle re, ma ga way ahay tə kuwaya a kwanay nə kawa bəbay sa ga way tə gwaslay anahan ahay ata awan. 12 Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen məgala, ma taa jak ikwen ɗukwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anà Mbərom, ɗowan a sə ngamak ikwen aday kǐ zlen à bahay anahan inde tə mazlaɓ ata awan.

13 Mi ngəran anà Mbərom hwiya re, anga à alay a manay sə ɗakak ikwen anan 'am anahan ata nà, kə təmihen anan nə kawa 'am su ɗo zənzen a bay, əna winen kawa 'am a Mbərom a way anahan. Tə ɗiɗek a nà, wita nə 'am a Mbərom acəkan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivel a kwanay inde, kwanay ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ataya awan. 14 Mərak uno ahay, kwanay kə təren kawa ɗo ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbərom pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tə pərahan azar anà Yesu. Matanan həna ɗo a kwanay ahay ti ga alay tə kwanay ɗukwen, kawa winen ata kəslsla. 15 Yahuda ataya tə vəɗak ahay ɗo maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tə vəɗak anan Bahay a mənuko Yesu, aday həna tə rəzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anà Mbərom a bay jiga awan. Ta nan iɗe anà ɗo ahay fok. 16 Abay tə gafak umo 'am sə ɗakay anan ləbara sa 'am a Mbərom anà ɗo su kon azar aya, anga aday ɗo ataya tâ tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nà, ines a tinen ahay, aday Mbərom a kà gak patan mivel həna acəkan.

Haway ana ɗo sə Tesaloniki ahay a gan anà Pol

17 Mərak uno ahay, à alay a mənuko sə gəzla nga ata nà, mivel kà hanak pumo anga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nà, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kà mbəɗəkek ayak pə kwanay à dəɓa. Abay a nan umo sa mak ayak àga kwanay maza awan. 18 Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, əna Fakalaw kà nəsek anan cəveɗ awan. 19 Mə bayak pə kwanay nə anga kwanay kə viren umo məgala sa

ɗaf nga pə way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà ɗo ahay ata awan. Sə varan umo ataslay mivel hway apan təkeɗe ɗukwen, kwanay re. Jugo sə vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anà Bahay a mənuko Yesu azanan i may ahay ata nà, kwanay. 20 Tə ɗiɗek a nà, ɗo ahay tə varan umo zlangar anga kwanay nə bayak awan, aday mə taslay mivel ɗukwen tə kwanay a re.

3

1 Haway a kwanay kà gak umo cəna, mbac a slan umo cəveɗabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slənak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak. 2 Timote nà, mərak a mənuko, winen apan i ga mer su way a Mbərom tə manay, mə ɗakay anan ləbara mugom a mbala Yesu Almasihu anà ɗo ahay nə manay pə kərtek awan. Mə slənak anan ayak àga kwanay nà, aday â mak ikwen zek, aday â varak ikwen məgala sə tavay njənjan pə cəveɗ a Mbərom. 3 Matanan, kwa hənа ɗəce ahay ta tak ikwen à nga dəp nà, ɗowan â sa zluwe kwa kərtek à cəveɗ a Mbərom wa bay. Kə sənen zle, ɗi takas nə tə ɗəce ahay matanan təktek re asanaw? 4 Ayaw, à alay a manay àga kwanay ata nà, ma jak ikwen ayak panan wa coy, ɗo ahay ti naa ga alay tə mənuko pa 'am mba. Matanan hənа ɗəce ataya ta nak ahay puko kawa ana kwanay sa san ata kutok. 5 Na ca apan, ɗəce winen apan i nay ahay pikwen nà, mbac kà slahak uno. Anga na awan, nə slənak ayak Timote àga kwanay, aday nâ san kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu acəkan hwiya biɗaw? Nə jəjarak, na wa, tiya nə Fakalaw kà njəkak kwanay à cəveɗ sə ɗiɗek wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kà tərak way kəriya awan.

6 Hənа Timote kà mak ahay àga kwanay wa pə cakay a manay, a təkəren umo nà, ləbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki pərihen anan azar anà Yesu hwiya, kə pəlen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pə manay tə ataslay mivel awan, bina haway a manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re. 7 Mərak a manay ahay, manay apan mi sa ɗəce, ɗo ahay ti jugwar pumo wa 'am dəp nà, Timote a nay a jan umo matanan cəna, kà varak umo məgala bayak a, anga kwanay apan ki pərihen anan azar sa ɗaf nga nə pə Yesu hwiya. 8 Bina, kak kwanay apan ki tiven njənjan pa 'am a Mbərom matanan kəma, mi taslay mivel sə njahay tə sifa aya uho. 9 Ataslay mivel a manay sa njaɗ pa 'am a Mbərom a mənuko hənа anga kwanay ata nà, kwa mâ ngəran anà Mbərom nə kəkəma, wita kà slak awan bay. 10 Kwa â ga nə sə sipec, kwa â ga nə sə luvon, manay apan mi gan amboh aday â varan umo cəveɗ sa zlak ayak àga kwanay saa cak ikwen ahay iɗe aday mi tətakak ikwen anan ahay way aday kə sənen pə cəveɗ a Mbərom fan bay ataya awan.

11 Ma gan amboh anà Bəbay a mənuko Mbərom a ta nga anahan awan, tə Yesu Bahay a mənuko nà, tâ təɓan umo ayak cəveɗ a sə dəzlek ayak àga kwanay awan. 12 Bahay a mənuko Yesu â varak ikwen məgala sa san zek à wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sə pəlay anan ɗo ahay fok, kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan. 13 Natiya awan, tə cəveɗ ata kutok, ki təren ɗo məgala aya pə cəveɗ anahan, anga aday kâ njiɗen awan lelibay a pə mivel a kwanay ahay sabay, kâ təren ɗo cəncan aya pa 'am a Bəbay a mənuko Mbərom pə luvon a Bahay Yesu saa may ahay pə daliyugo tu ɗo anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pə luvon ata nà, winen a pi zek tu ɗo anahan aya azar a fok.

4

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

1 Mərak a manay ahay, way a mə mbəsak a sa jak ikwen ayak ata nà, hənа: Mə tətakak ikwen anan anjahay sa zlan à nga anà Mbərom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nə matanan. Ənа manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nà, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu, zəgihen anan apan asa. 2 Kə sənen way a manay sə tətakak ikwen anan tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu ataya zle. 3 A nan a Mbərom cəna, kâ təren ɗo cəncan aya awan, kawa sa ja bine siwaw nà, kâ limen anan alay à uwar uho bay, 4 kuwaya â njahay nə tə

uwar anahan awan, à səkəffe inde. Ata ɗo ahay ti hərak ikwen nga. 5 Aɗəka bay, ubor â ga pikwen bahay bay. Wita nə azla su ɗo sa san Mbərom itəbay ataya awan, ɗo sə pəra ahay. 6 Ɗowan â gan sədœk anà ɗo hinen ta sə jənan pə uwar bay, anga Bahay a nuko Yesu i naa gan sariya anà ɗo sa ga ines a matanan ataya awan. Ɓa ma jak ikwen anan 'am ata coy. 7 Anga Mbərom a ngamak uko nə saa ga ines tu ɗo sə uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko aɗəka nà, sə njahay à cəncan inde pa 'am anahan. 8 Anga nan, kak ɗowan a kà ngəmak 'am a anan itəbay cəna, a ngam bay nà, ɗo zənzen a bay, ənа zek a Mbərom a, ɗowan a sə varak uko Apasay Cəncan ata awan.

9 Mərak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am sə pəlay zek à wulen a kwanay ɗo a Yesu ahay sabay. Zek a Mbərom a kà ɗakak ikwen anan cəveɗ ata coy. 10 Tə ɗiɗek a nà, kə pəlen ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya fok. Ənа ma gak ikwen kem nà, zəgihen anan apan pa 'am pa 'am. 11 Rəzlen anan à nga wa sə njahay səkəffe lele. Kâ sa slihen à 'am sə ɗo ahay inde bay. Gen mer su way tə alay a kwanay aya aday kâ njiɗen way sa pa, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. 12 Ki gen anan matanan cəna, ɗo sə uho ahay ti ɗəfak ikwen apan, aday ki saa rəken awan pu ɗo wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

13 Mərak ahay, a nan umo nà, sənen anan way saa təran anà ɗo a ma mac ataya awan. Ənа zlawan â sa gak ikwen kawa ɗo sa ba Yesu itəbay ataya bay. 14 Ɗə ɗəfak apan nga, Yesu kà məcak, aday kà slabakak ahay à məke wa. Anga nan, ɗa san zle, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay aday tə məcak coy ata nà, Mbərom i i slabakay atan ahay à məke wa anga aday tâ njahay à man a Yesu. 15 'Am a manay sa jak ikwen ayak hənа ata nà, 'am ana Bahay a mənuko Yesu a sə tətakan anan anà ɗo ahay ata awan. Pə luvon ana Yesu saa may ahay ata nà, mənuko hənа tə sifa ataya ɗi naa lahan apan anà ɗo ma mac ataya sa zla à man ana Yesu a bay. 16 Pə luvon ata nà, Mbərom i varan cəveɗ anà maslay anahan ahay. Bahay a tinen i ngaman atan, aday ata ti fa məzləzlilen kutok. Cəna zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, ɗo a anahan ma mac ataya ti lah sə slabakay ahay à məke wa pa 'am. 17 Ata aday mənuko mə mbəsak a tə sifa uho ataya ɗi japay tu ɗo anahan a azar ataya à matapasl inde tatə Bahay a mənuko Yesu à mburom. Natiya ɗi njahay tatə Bahay a mənuko Yesu pa sə viyviya awan. 18 Kak matanan cukutok nà, men anan anan mivel ù doh anà zek ahay lele ta 'am a anan.

5

Təruko ɗo mə lavay zek aya awan

1 Mərak a manay ahay, pa 'am sə luvon kabay alay a sə amay ana Bahay a mənuko Yesu nà, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, 2 anga kwanay aya kə sənen zle coy, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, i slay ahay puko nə kawa ɗo sə akar sa nay à alay a ɗowan a san apan bay ata awan. 3 I təra nà, à alay a ɗo ahay ti ja nə «Ɀay inde, awan inde sə bənan mbiyeɗ ù ɗo ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan à nga kawa ɗəce sa tan à nga anà uwar, wan sə dəlay anan ata awan. Tinen a fok, ɗowan saa tam wa kwa kərtek ɗukwen, ibay.

4 Aya ənа, mərak ahay, kwanay nà, mə njahay aya ǐ iɗe zənzen inde bay. Luvon ata i sa dəzley pikwen gangaf kawa ɗo sə akar sə gaway ahay bahay su doh ata bay. 5 Kwanay nə ɗo sə iɗe jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mənuko ɗo sa bar sə luvon ahay ǐ iɗe zənzen inde ataya bay. 6 Anga nan kutok, ɗâ njak ahan kawa ɗo azar aya itəbay. Aɗəka bay, ɗəfuko anan iɗe anà zek a mənuko ahay lele, guko anan nga ǐ zek re. 7 Ɗo ahay ta taa njak ahan nə sə luvon, aday ta taa vaway nga ɗukwen sə luvon. 8 Aya, mənuko nà, ɗo sə iɗe jiyjay ahay. Anga nan, guko anan nga ǐ zek. Ɗəfuko nga pə Yesu, aday sənuko zek. Ɗa gak matanan ata nà, i tərak uko kawa palalam à mbac inde. Aday ɗəfuko anan iɗe anà luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuko ata awan. Way ata ɗukwen i tərak uko kawa dugwala à nga inde. 9 Mbərom a walay mənuko nə anga aday ɗâ saa ga ɗəce pa 'am anahan

bay, ənа sa naa tam mənuko tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. 10 A mac anga mənuko, anga aday kwa â ga nə ɗə məcak coy, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya mba, ɗi njahay tə winen awan. 11 Anga nan, viren anan məgala ĭ zek ahay, aday men anan zek ĭ zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga hənа coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

12 Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nà, ɗəfen anan apan anà ɗo a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuko a ɗaf atan nə sə tətakak ikwen anan cəveɗ anahan. 13 Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

14 Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nà, gifen anan 'am anà ɗo sə isew ahay, viren anan məgala ana ɗo sə zlawan ahay, men anan zek anà ɗo bəle aya awan, aday kâ si yen nga tə ɗo ahay bay fok. 15 Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kâ si men anan anan sədœk anà ɗowan bay. Ənа kwa siwa siwa ɗukwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənjəna sə mbəɗek anan ɗo azar aya à nga wa re. 16 Kwa siwa fok cəna, tislen mivel. 17 Gen amboh kwa siwa. 18 Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nə guko matanan, mənuko ɗo a Yesu Almasihu ahay fok. 19 Kâ ticen anan alay pa 'am anà Apasay Cəncan a bay. 20 Kâ kəɗiyen anan 'am ana ɗo maja'am a Mbərom ahay bay. 21 Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nà, təmihen atan. 22 Zləmen anan anà sədœk a wura wura fok jiga awan.

23 Mbərom a ɗo sə varak uko zay ata, â təra kwanay ɗo cəncan aya jiga awan. A̱ ba anan apasay a kwanay, tə mivel a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a mənuko i sa may ata nà, â njaɗ pikwen wa way lelibay a bay. 24 Mbərom a sə ngamak ikwen ata i ga anan, anga winen nà, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

25 Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. 26 Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay tə alay. 27 Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu nà, jingen anan ɗerewel a anan pa 'am su ɗo a Yesu ahay fok.

28 Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà ɗo sə Tesaloniki ahay mə slala cew awan

Aɗakay way pə deftere a anân

Pol a jan 'am anà ɗo sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à ɗerewel anahan mama'am a inde ata awan. A alay ata nà, ɗo a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atətak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, ɗo ahay tə sənak apan bay. Ənа Pol a ja nà, wita mungwalay. A alay a Yesu i may ata nà, i tam anan ɗo anahan ahay, aday i gan sariya anà ɗo sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am ɗiɗek a pə amay a Yesu Almasihu *(1.1 - 2.17)*

Aga amboh tə aɗakay way ahay *(3.1-18)*

Pol a jan 'am anà ɗo sə Tesaloniki ahay

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay ɗo a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay ɗo a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. 2 Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tâ varak ikwen zay a tinen.

Mbərom i gan sariya anà ɗo ahay mba

3 Mərak uno ahay, lele a nà, mâ ngəran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mâ ngəran, anga kə zəgihen anan sa ɗaf nga pə Yesu, aday kə zəgihen anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. 4 Anga nan kutok, à alay a manay àga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa kwanay apan ki sen lirew ahay tə cəveɗ ahay cara cara pu ɗo sə jug-war pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan aɗaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

5 Way ata a ɗakay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà ɗo ahay tə cəveɗ lele a kutok. Kwanay ki sen lirew həna ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde. 6 Ayaw, Mbərom nà, ɗo ɗiɗek awan. Luvon a kà slak cəna, i man anan uda sikeɗ anà ɗo sa ga alay tə kwanay ataya awan. 7 Kwanay ɗo sa sa lirew həna ataya nà, i varak ikwen an-jahay zay kutok. Manay ɗukwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan ahay məgala aya, 8 à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu ɗo sa san Mbərom itəbay ataya fok, i ga anan alay tu ɗo sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. 9 Ti sa lirew nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anà məgala sə mazlaɓ sə bahay anahan itəbay. 10 Way ataya ti təra nà, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nà, ɗo anahan ahay ti həran nga. Ɗo sə ɗəfan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su ɗo sə həran nga ataya awan, anga kwanay ɗukwen kə ɗəfen apan nga coy, bina ɓa mə ɗakak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

11 Anga nan kutok, ma taa gan amboh anà Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nà, anga aday kə̂ njihen kawa ɗo anahan a sə walay ataya awan. Aday ma gan amboh anga aday â mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kə ɗəfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, â ba kwanay tə məgala anahan ata ite. 12 Natiya, ɗo ahay ti həran nga anà Bahay a mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday ɗo ahay ti hərak ikwen nga anga winen re. Mbərom a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

2

Ɗo sə sədœk

1 Mərak a manay ahay, u no sa ja 'am həna nà, pə luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko ɗi halan nga pa 'am. Ma gak

ikwen amboh nà, 2 kâ viwen anan nga ì zek
ahay kwayan'a, anga 'am ana ɗo ahay sa
jəka luvon ana Bahay a mənuko i saa may
ata nà, kà nak coy ata bay. Kwa â ga nə sa
ja 'am ata nà, ɗo maja'am a Mbərom, kwa
â ga nə ɗo sə wazay sa ja, kwa ɗo ahay tâ
ja nə nen a sə vinde anan aɗəka, kâ ɗəfen
apan nga bay, kâ jəjiren bay. 3 Ɗowan â sa
njak kwanay bay jiga awan. Luvon ata i
nay ahay ta 'am kəriya bay. Ɗo ahay bayak
a ti vəze pə Mbərom, aday ɗo sə sədœk a ti i
lize anan ù uko inde ata i nay ahay aday.
Ata, luvon ata i nay ahay kutok. 4 Ɗo sə
sədœk ata i gafan 'am anà ɗo ahay kwa sə
həran nga anà ma fok, kwa sə həran nga
anà zek a Mbərom awan. I ja nə winen
a a zalay mbərom ahay fok. I zla ù doh
sə mazlaɓ a Mbərom, i ɗaf man sə njahay
anahan à man ata awan, i təra anan zek
anahan kawa Mbərom awan.
5 Kə sənen apan sabay kələɗaw? A alay
mənuko pə kərtek ata nà, na jak ikwen
anan way ataya coy asanaw? 6 Həna tamak
nà, awan inde sə gafan 'am sa nay ahay,
aday kə sənen awan ata zle. Alay ata kà
slak cəna, ɗo sə sədœk ata i nay ahay kutok.
7 Tə ɗiɗek a cəna, ɗo ahay inde, tinen apan
ti ga sədœk bayak a coy. Ɗa san anan nà,
anga Mbərom a kà mak uko zek sə ɗakak
uko anan way ata awan. Ənа way a nen
sa jəka ti nay ataya nə ti nay ahay fan bay,
si ɗowan a sə takan alay ì iɗe ata kà zlak
wa aday. 8 Ata aday, alay a i sla aday ɗo
sə sədœk ata i sa nay ahay kutok. Yesu
Almasihu Bahay a mənuko kà nak ahay à
mazlaɓ anahan inde nà, i lize a wa ɗo sə
sədœk ata awan, i vəzle apan apasay sa
'am anahan aday â mac. 9 Ɗo sə sədœk
a sa nay ata nà, i nay ahay nə tə məgala
ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya
cara cara sa njak anan ɗo ahay. 10 I may
ahay nà, sa ga way lelibay aya cara cara
sa njak anan ɗo aday saa lize ù uko inde
ataya awan. Ti lize anga ta ngam sə pəlay
'am sə ɗiɗek itəbay. Abay tâ ngam tiya nà,
Mbərom kà təmak atan biɗaw? 11 Anga nan
kutok, Mbərom kà cərwiɗek anan abayak
nga a tinen aday tâ ɗaf nga nə pə way
mungwalay aya awan. 12 Natiya awan,
sariya i ban anan ɗo sa ngam sa ɗaf nga pə
ɗiɗek a Mbərom itəbay ənа ta gan may anà
way lelibay ataya ata awan.

Mbərom a walay kwanay

13 Kwanay mərak aya aday Bahay a
mənuko sə pəlay kwanay ataya awan,
sumor a nà, mi ngəran à Mbərom anga
kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay
a daliyugo winen mə ndakay a fan bay
ata ɗukwen, Mbərom kà walak kwanay
anga saa tam kwanay tə məgala sə Apasay
Cəncan awan. Apasay ata a təra kwanay
ɗo anahan ahay. A tam kwanay ɗukwen,
anga kə ɗəfen nga pə ɗiɗek a Mbərom ata
awan. 14 Anga nan, à alay a manay sə ɗakak
ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà,
a ngamak ikwen pə cakay anahan, anga
aday kâ njiɗen anan mazlaɓ ana Bahay a
mənuko Yesu Almasihu.
15 Anga nan, mərak a manay ahay, tiven
nə njənjan lele, bənen anan way a manay
sə tətakak ikwen anan ataya awan. Kwa â
ga nə mə tətakak ikwen anan ta 'am, kwa â
ga nə mə vindek ikwen anan ayak avinde
pə ɗerewel, bənen anan lele.
16-17 Bahay a mənuko Yesu Almasihu
a ta nga anahan a aday Mbərom Bəbay
a mənuko, tâ varak ikwen məgala aday
gədan sa ga way lele aya aday sa ja 'am
sə way lele aya hwiya ite. Bina Mbərom a
pəlay nuko, aday tə sumor anahan i varak
uko məgala hwiya, aday i mak uko zek sə
ɗəfan iɗe anà way a lele saa nay ahay pa
'am ata re.

3

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

1 Mərak a manay ahay, 'am uno mə
mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à
Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara
ana Bahay a mənuko Yesu â zla bəse pa 'am
pa 'am, aday ɗo ahay tâ ɗəfan apan kawa
ana kwanay a sa ga həna ata ite. 2 Anga
manay ɗukwen, gen anan amboh, anga
aday â gan umo nga pu ɗo sə sədœk ahay
wa. Anga sə təma way a manay sa ja ataya
nà, ɗo ahay fok bay.
3 Ənа Bahay a mənuko nà, winen ɗo ɗiɗek
awan, i mak ikwen zek sə təra ɗo məgala
aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa
re. 4 Bahay a mənuko awan a man umo zek

sa ɗaf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. 5 Bahay a mənuko â mak ikwen zek à mivel a kwanay ahay inde, anga aday kâ sənen anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkəmaw ata awan, aday kâ səmen anan anà ɗəce ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya â ga mer su way

6 Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, ɗo sə isew ahay à wulen a kwanay inde ataya nə kâ njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə təmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. 7 Kə sənen anjahay a manay à wulen a kwanay zle, aday lele ɗukwen njihen kawa ana manay ata re. A alay a manay àga kwanay nà, manay isew aya bay asanaw? 8 Ma pak ɗaf a ɗowan kəriya bay, ma lar zek aɗəka nə pi mer su way aday mâ pan way ì zek a manay ahay, kwa â ga nə sə luvon, kwa â ga nə sə sipec, anga a nan umo sə vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. 9 Ma ga matanan ata nà, a nan sa ja nà, mə cəcihek pikwen wa ɗaf nə, ma gak way lelibay a bay, ənа a nan umo tə minje a manay aɗəka nə sə tətakak ikwen anan way. 10 A alay a manay àga kwanay ata ɗukwen, ma jak ikwen nà, kak ɗowan a a nan sa ga mer su way bay cəna, â pa way bay ite re.

11 Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nà, anga mə slənek ɗo ahay inde à wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Ənа ta gan may cəna, sə dazay à 'am sə ɗo ahay inde so. 12 Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, manay apan mi gafan 'am anà zahav su ɗo kətanan ataya, tâ mbəsak way ataya aday tâ ga mer su way sa njaɗ anan ɗaf a tinen cite re.

13 Mərak a manay ahay, kwanay ite nà, kâ si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. 14 Kak ɗowan a kà bənak anan 'am a manay a sə vindek ayak à ɗerewel a anan inde ata bay cəna, sənen anan ɗowan ata lele. Kâ sa jipen tə winen sabay aday waray â gan. 15 Ənа kî cen apan kawa winen ɗo maniɗe bay. Jen anan apan aɗəka nə tə cəveɗ lele awan, anga winen mərak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

16 Bahay a mənuko Yesu, ɗo sə varak uko zay ata, â varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kəkəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mənuko â njahay tə kwanay a fok ite.

17 Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə ɗerewel uno ahay fok matanan. Həna anan nà, alay uno awan. 18 Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor à kwanay a fok.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà Timote mama'am ata awan

Aɗakay way pə deftere a anan

Timote a taa man zek anà Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Həna Pol a vinden ayak ɗerewel a anan anà Timote nà, way sa man zek anà egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan â ta 'am kwa aha. Anga nan, a ɗakan anan ayak anà Timote nə miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla ɗo ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday ɗukwen, Pol a ɗakan anan anjahay təɗe ɗo a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sə ɗo ahay à egliz inde *(1.1 - 3.13)*
Aɗakay way pə miter mungwalay aya awan *(3.14 - 4.5)*
Aɗakay way anga məceɗ sə egliz ahay *(4.6 - 6.21)*

Pol a jan ayak 'am anà Timote

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, ɗo maslan ana Yesu Almasihu. Sa ɗaf nen ɗo maslan a nà, atə Mbərom, ɗo sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, ɗowan a mənuko sə ɗəfan iɗe ata awan.
2 Nə vindek ayak ɗerewel a anan nà, akiken Timote. Iken kawa wan si zek uno awan, anga iken ɗo sa ɗaf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko tâ gak sumor, tâ varak zay a tinen, aday kâ gan atan ì zek wa ite re.

Atətak way su ɗo mungwalay aya awan

3 'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, ni mənahan ayak həna nà, anà 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina ɗo ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sə mungwalay ahay anà ɗo ahay. Anga nan, gafan atan 'am. 4 Jan atan nà, tâ mbəsak sə ngweɗesl 'am kəriya aya awan, tâ mbəsak 'am sə baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sə zəɓay avaɗ awiyaway à wulen su ɗo ahay inde kəriya awan. 'Am ata ɗukwen i man zek anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom bay re. 5 Ɗakan atan anan, anga aday tâ pəlay ɗo ahay tə mivel kərtek a lele, mənjəna sə bayak nga sa ga mbaɗire, aday ta sa ɗaf nga pə Mbərom tə ɗiɗek a acəkan.
6 Azar su ɗo aya nà, tə zluwek à cəveɗ wa, ta ma nga sə ngweɗesl nə 'am kəriya aya awan. 7 Abay ta gan may aɗəka nà, sə tətakan anan 'am a Mbərom anà ɗo ahay. Ənа cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sə ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anà way a tinen sə tətakan anan anà ɗo ahay ata bay.
8 Mənuko nà, ɗa san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak ɗowan a kà pərahak anan azar tə ɗiɗem a nà, na. 9 Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga ɗo sa ga way lele aya ata bay, əna ma var aɗəka nà, anga ɗo lelibay aya awan, anga ɗo sə vəze pə Mbərom ahay, anga ɗo sə ɗəfan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga ɗo mə tahasl aya awan, anga ɗo sə həran nga anà Mbərom bay ahay, anga ɗo sə təra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga ɗo sə lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga ɗo sa vaɗ nga su ɗo ahay azar aya re, 10 anga ɗo sa ján uho ahay, aday anga ɗo sə nahay tə ɗo ahay nə kawa su ɗo zənzen a sabay ataya awan, anga ɗo sə sukom a way tə ɗo ahay ɓile aya coy ata awan, anga ɗo sa gaɗ mungwalay ahay, aday anga ɗo sə mbaɗan pa nga wa anà mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga ɗo sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sə tətak lele ata re. 11 Sə ɗakak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a Mbərom, winen ɗo sə mazlaɓ, aday ɗo sə ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sə ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

12 Nen nà, nen apan ni ngəran anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, ɗo sə vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kà ɗəfak nga pi nen ta sə mbuko anan mer su way anahan à alay

inde. 13 Kurre ata nà, nen nə jənak anan
pa 'am anà Mbərom, nə jugurak 'am pu ɗo
anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu
ɗo anahan ahay tə mindel re. Ənа winen
kà gak uno sumor anga a ca upo nà, na san
awan bay, aday nen nə ɗəfak nga pə winen
a bay re. 14 Natiya, Bahay a mənuko Yesu
Almasihu kà gak uno sumor məduwen a
sa ɗaf nga pə winen a, aday kà varak uno
məgala sə pəlay ɗo ahay tə asan zek anahan
awan.
15 Ihe, nga sa 'am ɗiɗek a həna, aday u
no nà, kuwaya â təma anan tə mivel kərtek
awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu
a nay pə daliyugo nà, anga sa tam anan
ɗo sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay
nga su ɗo sə atahasl aya nà, nen a aɗəka
bugol. 16 Ənа na gak anan ǐ zek wa anà
Yesu, nen bahay nga su ɗo sə atahasl ahay.
Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan
ahay ngatay anahan a sa ndav bay ata anà
ɗo ahay, anga aday tâ ɗaf apan nga aday
tâ njaɗ sifa sa ndav bay ata re. 17 Kuwaya
â zambaɗ a Mbərom Fetek, Ba Məduwen.
Winen nà, a mac itəbay, ɗowan a canan
itəbay re. Mbərom nà, winen kərtektəkke.
Kuwaya â həran nga, â varan mazlaɓ pa sə
viyviya awan. Amen.*
18 Iken ite, wan uno Timote, həna nə
mbəsakak anan atətak way anaya à alay
anak inde, kawa ana ɗo maja'am a Mbərom
ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am
ataya ti varak məgala sa ga məgəzləga sə
tavan à nga wa anà 'am a Mbərom. 19 Ki
mba apan sa ɗaf nga pə Mbərom lele tə
mivel kərtek awan. Ənа azar su ɗo a aya nà,
tə ngəmak sa ga matanan bay. Anga nan
kutok, tə mbəɗahak anan lœn anà cəveɗ
a Mbərom, aday tə lizek. 20 A wulen su
ɗo ataya nà, atə Himeniyas tə Aleksandire
inde à wulen a tinen. Nə mbəsakak atan pə
alay ana Fakalaw, aday tô mbəsak sə jənan
pa 'am anà Mbərom.

2

Aɗakay way pa 'am sa ga amboh

1 Mama'am sə way, aday u no sə ɗakan
anan ayak ù ɗo a Yesu ahay nà, həna: Gen
anan amboh à Mbərom, dəbuken anan,
ngəren anan anga ɗo ahay fok. 2 Gen
anan amboh a Mbərom anga bahay ahay,
tu ɗo məduwen aya awan, anga aday ɗô
njahay səkəffe zay ta sə ɗəfan apan anà
Mbərom, aday ta sa ga way lele aya sə cəɓan
à Mbərom bay ata awan. 3 Ki gen matanan
nà, wita lele, i zlan à nga anà Mbərom,
ɗo sa tam nuko. 4 A gan may ɗo ahay fok
tâ tam, tâ san ɗiɗek sə way ahay. 5 Anga
Mbərom a nà, winen kərtektəkke, aday ɗo
sə japay anan Mbərom pi zek tə ɗo ahay
ɗukwen, winen kərtektəkke re, winen nà,
Yesu Almasihu. 6 Winen kà nak ahay, kà
varak anan nga anahan sa mac anga sə
bəmbaɗ anan ɗo ahay fok. Natiya kutok,
à alay a Mbərom sə walay ata nà, Yesu
a ɗakay anan nə Mbərom i tam anan ɗo
ahay. 7 Anga nan, Mbərom kà tərak nen
ɗo maslan anahan sa zla saa tətakan anan
way anà ɗo sə pəra ahay, anga aday tâ ɗaf
nga pə Yesu tə ɗiɗek awan. Way ma ja a
anaya nà, ɗiɗek aya awan, mungwalay uda
ibay.

Anjahay su ɗo a Yesu ahay à egliz

8 Natiya awan, na gan may mungol ahay
tâ ga amboh kwa aha fok, ənа tâ ga nə tə
mivel mə banay awan, mənjəna way ma
caɓ a, aday tə kuzom a bay re. 9 Uwar ahay
ɗukwen, tâ ɓan zana aday təɗe a zla pi zek
sa ɓan ata awan. Tâ sa wahay nga sə zlapay
anan, anga aday ɗo ahay tâ canan atan ata
bay re. Tô laway way sə gura ahay pi zek
kabay məmbətembəte ahay bay. Kabay tâ
pak zana sə dala bayak aya pi zek bay re.
10 Aya ənа, way sə ndakay ɗo aɗəka nà, aga
mer su way lele awan, mer su way kawa
sə uwar lele aya sa jəka tə ɗəfan apan anà
Mbərom ataya awan. 11 U doh a Mbərom
nà, uwar ahay tâ pəkan sləmay anà atətak
way səkəffe lele tə anahay nga awan. 12 Nə
varak anan cəveɗ anà uwar ahay sə tavay
pa 'am su ɗo mungol aya sə wazan atan
bay, tâ lavan nga anà mungol ahay bay re,
ənа tâ njahay way a tinen tete. 13 Anga
Mbərom a ndakay pa 'am nà, Adama, aday
a ndakay Hawa à dəɓa wa kutok. 14 Aday
asa, Fakalaw a nay, a njak nà, Hawa, bina
Adama bay. Natiya uwar ata kà dazak ǐ
ines inde. 15 Tə winen ata təke ɗukwen,

* **1:17** Amen, kawa sa ja nà, â təra matanan.

Mbərom i tam atan re, anga tinen nà, may a nuko ahay. Ənа si ti jəra sa ɗaf nga pə Yesu, sə pəlay ɗo ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sə təra ɗo sə waray ahay re.

3

Mer su way ana ɗo sə njahan pa 'am wa anà ɗo a Yesu ahay

1 Ihe, 'am ɗiɗek a hənа: Kak ɗowan a kà gak anan may sə təra ɗo sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nà, wita kà pəlak mer su way lele awan. 2 Ənа ɗo sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nə anjahay anahan a â ga nà, natiya: Ines â ga inde apan aday sə gəɗan anan apan azar bay. Uwar â ga inde apan ɗukwen kərtek coy. A təra ɗo sə jinje bay, â təra ɗo ma san nga awan, â gəɓa mazlaɓ pi zek wa bay, â təma mbəlok ahay lele. A mba apan sə tətakan anan way à ɗo ahay lele. 3 A vaway nga tə mahay bay. A cakal 'am tə ɗo ahay bay, â təra aɗəka nà, ɗo tete awan. A jugwar 'am bay, aday â ga ubor pə dala bay re. 4 A lavan nga anà gulom su doh anahan təte, â jan pə akəta anà gwaslay anahan ahay tə cəveɗ awan, aday tâ ɗəfan apan lele. 5 Bina, kak ɗowan a kà mbak apan sə lavan nga anà gulom su doh anahan tətibay nà, i mba apan sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay tətibay re asanaw?

6 Kak ki ɗəfen ɗowan a aday i lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nà, kâ sa ɗəfen ɗo sə təma Yesu Almasihu həniniye mba ata bay, bina winen mbəlok a mba nà, hinahibay i i har nga ì mer su way ata inde. Ata ɗukwen, Fakalaw i njaɗ apan alay sa 'am aday Mbərom ɗukwen i gan sariya re. 7 Ɗowan ata nà, anjahay anahan â ga nə lele aday kwa ɗo sa san Mbərom bay ahay təkeɗe tâ ɗəfan apan. Bina, kak matana bay cəna, ɗo ataya ti njaɗ sə gəɗan azar pə ines anahan ahay ata ɗukwen, i slahay à alay a Fakalaw inde kutok.

Ɗo si mer su way ahay à egliz ahay inde

8 Hənа asa, anjahay ana ɗo si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tâ gəɓa mazlaɓ pi zek wa bay, miresl â ga à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tâ varan zek anà mahay bay, tâ sa ga ubor aday sə pəlay dala tə cəveɗ sə danakay bay. 9 Sumor a nà, tâ ɗəfan apan anà 'am ana Mbərom sa kak uko anan ahay uho ata nə təhhe lele tə mivel kərtek awan. 10 Ki sa ɗəfen anan ɗo ataya ì mer su way inde nà, ɗo a Yesu ahay tâ ca pə anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sə gəɗan atan anan apan azar ibay nà, ti ɗaf atan à mer su way inde kutok.

11 Uwar ahay ɗukwen tâ gəɓa mazlaɓ pi zek wa bay, tâ gəɗan azar a ɗowan bay, tâ vaway nga bay, aday ɗo ahay tâ ɗaf patan nga kwa à ma inde anaw fok.

12 Ɗo si mer su way ataya nà, uwar â ga inde patan ɗukwen kərtek kərtek coy, tâ lavan nga anà gwaslay a tinen ahay aday anà gulom su doh a tinen ahay təte. 13 Aday kak ɗo ataya ta gak anan mer su way a tinen tə cəveɗ a nà, ɗo ahay ti ɗəfan atan apan, aday ti mba apan sə ɗakay anan 'am a Yesu nə ndəndan lele, anga tə təmahak Yesu Almasihu tə mivel kərtek awan.

Nga sa 'am pə ɗiɗek a Mbərom

14 Abay nə jalak sa zlak ayak à man anak bəse, ənа hənа suwan nâ vindek ayak ɗerewel a anan tamak. 15 Hənа kwa nâ sak a zlak ayak bəse sabay dəp nà, ɗerewel a anan i ɗakak anan anjahay sə ɗo ahay à gulom su doh a Mbərom inde. Gulom su doh a Mbərom nà, winen Egliz, kawa sa ja nà, ɗo a Yesu ahay. Egliz nà, winen kawa saray galak sa ban anan ɗiɗek a Mbərom bahay sə sifa. 16 Tə ɗiɗek a, way a mi ɗer a pə cəveɗ sa ɗaf nga pə Yesu ata nà, way məduwen awan:

Yesu Almasihu nà, a nay ahay à mburom wa.
A təra ɗo zənzen awan.
Apasay a Mbərom kà vəɗak panan awiy-away
ta sə ɗakay anan, winen ɗo ɗiɗek awan.
Maslay a Mbərom ahay tə canak anan.
Ɗo sə pəra ahay tə slənek ləbara anahan awan.
Ɗo sə daliyugo ahay tə ɗəfak apan nga.
Mbərom a cakafak anan ayak à man sə mazlaɓ anahan inde à mburom,
pə cakay anahan awan.

4

Ɗo sə tətakan anan way mungwalay aya anà ɗo ahay

1 Apasay a Mbərom kà jak anan 'am a ɗiɗek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am

nà, azar su ɗo ahay ti mbəsak sa ɗaf nga pə Yesu, aday ti pərahan azar anà atətak way sə apasay sə mungwalay ahay tə atətak way sə setene ahay. 2 Ɗo sə tətak way ataya nà, tinen ɗo sə mbaɗəmbaɗa ahay, aday tinen ɗo sə mungwalay ahay re. Mivel su ɗo ataya nà, mi nes aya awan, kawa tə ndəzak atan anan zlac tə njamde ma ga uko ngəlaɓaɓa ata awan. 3 Ɗo sə mungwalay ataya nà, tinen apan ti gafan 'am anà ɗo ahay sə gəɓa uwar, tinen apan ti gafan 'am anà ɗo ahay sa pa way sa pa azar aya awan. Aday cəkəbay Mbərom a var anan way sa pa ataya nà, anga aday ɗo ana Yesu Almasihu ahay sa san ɗiɗek sə way ataya tâ pa ta sə ngəran apan anà Mbərom. 4 Anga way a Mbərom mə ndakay aya cəna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Ɗi mba apan sə ngəran à Mbərom aday ɗi pa way sa pa anuko ahay kutok. 5 Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbərom tə amboh anuko ti təra atan cəncan aya pa 'am a Mbərom.

Ɗo sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

6 Natiya kutok, ka sak a tətakan anan way a iken a sə slәne a anan anà ɗo a Yesu ahay nà, iken nə ɗo sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kə tərak ɗo ma har awan, à 'am a Mbərom inde, anga kə varak anan way sa pa sa 'am a Mbərom anà zek anak, aday kə njaɗak məgala à atətak way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan. 7 Ənа avəveɗ 'am kəriya aya nà, kâ pəkan slәmay bay. Sumor a nà, anjahay anak â zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew aɗəka. 8 Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjœk coy. Ənа anjahay anak a kà gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njaɗ sifa hәna, aday azana pə uho sa nay ata ɗukwen, ki njaɗ re. 9 Ənа ihe, nga sa 'am ata nà, ɗiɗek awan. Sumor a nà, kuwaya â təma anan à mivel anahan inde fandar kwayan'a. 10 Anga nan mənuko apan ɗi ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan ɗi ga danda a mba. Mənuko apan ɗi ɗəfan iɗe anà Mbərom, bahay sə sifa, winen ɗo sa tam anan ɗo ahay fok, aday mə zakay a nà, mənuko ɗo sa ɗaf nga pə Yesu Almasihu ahay.

11 Timote, iken tavay nà, njənjan lele, aday ɗakan anan way a anaya anà ɗo a Yesu ahay. 12 Iken nà, gwaslay aya mba, əna təɗe nà, ɗowan â sa kəɗey iken anga nan bay. Kan anan anà ɗo a Yesu ahay aɗəka nà, minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəveɗ anak sa ɗaf nga pə Yesu tə mivel kərtek ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok. 13 Var a nga anak sə ɗakan anan Deftere a Mbərom anà ɗo a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dəzlek ayak ata awan. 14 Kâ sa ca pə məgala a Mbərom sə varak ata nə kawa way sə gəsle anan bay. A varak anan kurre tə dungo ana ɗo maja'am anahan, aday məceɗ sə egliz ahay ɗukwen tə ɗəfak anak alay pa nga à alay a iken sə təma magwagway ata awan.

15 Gan nga anà mer su way a anan ata nà, lele, kâ sa gan məsəfaya bay. Aday ɗo ahay fok, ti canan anà mazlaɓ si mer su way anak i zla pa 'am pa 'am. 16 Gan nga anà zek anak, ɗəfan iɗe anà atətak way anak re. Ka gak anan mer su way anak ahay lele nà, iken tu ɗo sə slәne atətak way anak ahay fok, ki təmen.

5

Azla ana ɗo a Yesu ahay pa 'am a Mbərom

1 Iken Timote, kâ sa ngəraz pu ɗo məceɗ a bay. Kak winen kà gak way lelibay a nà, jan apan zəhha kawa winen bəbay anak. Njavar ahay ɗukwen, jan atan apan kawa tinen mərak anak ahay. 2 Uwar məduwer ahay nà, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sə uwar ahay ite nà, jan atan apan kawa tinen dənəbay anak ahay aday fok, tə mivel kərtek awan.

3 Mədukway sə uwar ahay nà, gan atan nga lele, anga hinahibay ɗowan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. 4 Hinahibay mədukway sə uwar ata nà, wan anahan inde, kabay wan sə kutov anahan ahay ɗukwen inde. Kak matanan nà, wan ataya tâ tətak mer su way sə ɗəfan apan anà may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bəbay a tinen ahay

sa gan atan ahay nga à alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan à nga anà Mbərom a kutok. 5 Aday hinahibay mədukway sə uwar hinen inde, aday ɗowan sa gan nga ibay ata nà, winen i ɗəfan iɗe à Mbərom, i gan amboh luvon tə ipec, anga aday Mbərom â man zek. 6 Ənа mədukway sə uwar hinen inde, winen a ga nə way sa zlan à nga ɗəkɗek ata nà, kwa â ga nə winen inde tə sifa mba dəp nà, winen kawa ɗo ma mac awan. 7 Matanan, ɗakan anan 'am a anan anà ɗo a Yesu ahay lele, anga aday ɗowan â sa gəɗan atan azar bay.

8 Ənа hinahibay ɗo hinen inde nà, a gan nga anà ɗo anahan ahay itəbay, kwa ɗo sə gulom su doh anahan ahay təkeɗe, a gan atan nga bay re. Ata nà, winen kà zluwek à cəveƈ sa ɗaf nga pə Yesu ata wa. A ga nə way aday kwa ɗo sa san Mbərom bay ahay ɗukwen ti ga way ata bay re ata awan.

9 Kâ sa vinde sləmay sə mədukway sə uwar à ɗerewel inde kəriy kəriy bay, si ava a uwar ata kà dəzlek kwa kuro mbərka, aday ɗukwen a zla à mbaz nà, saray kərtektəkke coy re. 10 Sumor a ɗukwen, ɗo ahay tâ ndəran sləmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nà, kà ɗəɗukok anan gwaslay anahan ahay lele, kà təmahak mbəlok sa taa zlak ayak àga winen ataya lele, kà gak anan mer su way lele awan anà ɗo a Yesu ahay, kà mak anan zek anà ɗo ahay à ɗəce a tinen ahay inde, aday kà gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde sləmay anahan à ɗerewel inde.

11 Ənа sləmay sə mədukway sə uwar aya aday tinen wan aya mba ata nà, kâ vinde sləmay a tinen à ɗerewel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kà sak a gan atan nà, ti mbəsak sə pərahan azar anà Almasihu. 12 Ata ta sak â ga way matanan ata nà, tə nəsek, Mbərom i gan atan sariya, anga tə pəsakak anan 'am a tinen ma ɓan a anga sa jəka ti gan mer su way anà Mbərom ata awan. 13 Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen à ɗerewel inde nà, ti ga isew, ti bar awan à wulen su doh fok, doh tu doh. Aday sə cəɓak jiya ɗukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay à 'am aday abay kà cak atan anan bay ata re, aday 'am təɗe sa ja bay ata nà, tinen ti ja anan. 14 Anga nan, mədukway sə uwar a wan ataya inde matanan nà, na gan may nə tâ zla à mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anà gulom su doh a tinen ahay. Ata ɗo maniɗe ahay ti njaƈ sə gəɗak uko azar sabay. 15 Tə ɗiɗek a acəkan nà, azar sə mədukway sə uwar aya nə, tə zluwek à cəveƈ a Mbərom wa, aday tə pərahan azar anà Fakalaw cukutok.

16 Kak uwar a inde aday a ɗaf nga pə Yesu lele, aday mədukway sə uwar inde àga winen nà, â gan nga lele. Bina â sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nà, egliz i mba apan sa gan nga anà mədukway sə uwar a aday ɗowan inde sa gan nga ibay sə ɗiɗem ɗiɗem ata awan.

17 Natiya asa, kak məceƈ sə egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nà, təɗe ti njaƈ magwagway a tinen nə məcapar cew. Aday mə zakan a jiga nà, anà ɗo sə wazay ahay aday tu ɗo sə tətakan anan way anà ɗo ahay ata awan. 18 Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kâ sa ɓanan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.*» Matana re: «Ɗo si mer su way cəna, i pa nə way sə herreɓ anahan.†»

19 Hinahibay, ɗowan a i zlak ayak à man anak sa ra 'am pə məceƈ sə egliz, i jak nà: «Məceƈ sə egliz a tiya ata nà, kà gak way lelibay awan.» Natiya, kâ sa təma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nà, sləne 'am ata pə ɗo ahay wa cew kabay pə ɗo ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nà, na. 20 Ɗowan a kà gak ines nà, jan apan ì iɗe sə ɗo ahay inde kəzlek, anga aday ɗo azar aya tâ jəjar sa ga ines ite.

21 Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a Mbərom a mə walay ataya re. Kem, ɗəfan apan anà 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem â nak asa, kâ sa gəzla anan ɗo ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nà, hərro à alay kərtek a wa. 22 Ɗowan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nà, kâ sa ga hologor sə ɗəfan alay pa nga fan bay. San anan ɗowan ata lele aday. Aday asa, kâ

* **5:18** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4. † **5:18** Ca pə Lukas 10.7.

sa slahay ĭ ines su ɗo inde bay, gan nga anà zek anak.
23 Timote, kâ sa a'am vərre bay, suwan sa
apan mahay mənjœk anga ɗəvac sə kutov
anak a sidew sidew sə varak bəle ata awan.
24 Ines su ɗo a azar aya a nà, kà cak uho
mənjəna alay sə sariya a sə dəzley ahay, əna
su ɗo a azar a ite nà, kà cak uho fan bay, si
pə dəɓa a wa. 25 Matana re, mer su way lele
aya nà, ti kay uho kutok. Kwa abay â ga nə
həna mi ɗer aya mba dəp nà, ti naa kay uho
təktek.

6

1 Ɓile ahay fok tâ ɗəfan apan anà bahay
a tinen ahay nà, lele. Ata ɗo ahay ti gəɗan
azar anà Mbərom tə atətak way a nuko
ahay sabay. 2 Hinahibay, ɓile inde aday
bahay anahan nə, winen ɗo a Yesu nà, ɓile
ata â ɗəfan apan hwiya, bina â sa kəɗey
anan anga sa jəka tinen tə mərak à sləmay
ana Almasihu inde ata bay. Â gan mer su
way nə lele, zal anà bahay hinen ata, anga
bahay anahan ata nà, winen ɗo a Yesu,
aday Mbərom a pəlay anan re.
Timote, way a anan ataya nà, ɗakan
anan ù ɗo a Yesu ahay nə lele, aday tâ ban
anan.

Ɗo sə tətak way mungwalay aya awan

3 Kak ɗowan a kà gəɓak 'am sə tətak way
anahan hinen cara nà, winen kà təmahak
ɗiɗek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu
Almasihu sə ɗakak uko anan ata sabay.
Aday ɗowan ata kà təmahak atətak way
a mənuko pə anjahay su ɗo ahay pa 'am
a Mbərom sabay re. 4 Kak matanan nà,
winen ɗo sa har nga kəriya awan, a san
awan bay. A gan may nə anà avəveɗ 'am, ta
sa vaɗ awiyaway pa 'am ahay sə zəɓan atan
ahay nə atəre coy. Matanan, ɗo sə pəkan
sləmay anà way ataya nà, ti ga sərak ahay
pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma caɓ aya
ĭ zek ahay, ti bayak way lelibay aya pu ɗo
ahay, 5 ti vəveɗ 'am nə hway apan. Anga
abayak nga su ɗo ataya nà, kà nəsek, way
ɗiɗek a ɗukwen ta san sabay re. Tinen tə
bayak i ga nà, à cəveɗ sə pərahan azar à
Yesu inde nà, ti njaɗ wa zlile.
6 Ayaw, ɗə pərahan azar anà Yesu nà, ɗi
njaɗ wa magwagway məduwen awan. Ənа
way aya inde puko à alay inde ataya nà,
ɗə̂ kəɗey atan bay. 7 Tə wahay mənuko pə
daliyugo nà, awan inde puko kwa mənjœk
ibay. Matana ɗi mac way a nuko nà, ɗi gəɓa
awan à alay inde bay re. 8 Natiya kak həna
mənuko apan ɗi njaɗ way sa pa tə zana sa
pak pi zek cəna coy, tasluko mivel anga
way ataya awan. 9 Ɗo sa gan may anà zlile
tə mindel ataya nà, Fakalaw i njak atan,
aday i njaɗ patan alay sa 'am sa mbazl atan
à ɓalay anahan inde. Ubor kəriya aya cara
cara ti njaɗ sa nes atan, ti lize atan sə coy.
10 Anga ubor sə pəlay dala nà, a təɓan cəveɗ
anà sədœk ahay cara cara fok. Azar su ɗo
aya nə ta gak apan ubor tə mindel, hus pa
sə zluwe atan à cəveɗ a Mbərom wa. Anga
nan kutok kà gəɓak atan ahay 'am ahay
bayak awan.

Andav sa 'am a Pol anà Timote

11 Həna kəmaya Timote, iken nə ɗo a
Mbərom ata nà, hawan anà way a lelibay
ataya awan. Jəra zek sə təra ɗo ɗiɗek a pa
'am a Mbərom. Pərahan azar anà cəveɗ a
Mbərom nə lele, ɗaf nga pə winen a hwiya.
Pəlay anan ɗo ahay, səman anà way ahay,
njahay way anak səkəffe. 12 Jəra zek anak
anga aday sa ga vəram pə cəveɗ a Mbərom
lele. Njaɗ a sifa sa ndav bay ata awan.
Mbərom a ngamak nà, pə sifa ata awan,
aday ka ga side sə aɗaf nga anak pə Yesu
nà, pa 'am sə ɗo ahay bayak awan. 13 Nen
apan ni jak 'am həna pə iɗe a Mbərom, ɗo
sə varan sifa anà way ahay fok, aday pə iɗe
anà Yesu Almasihu, ɗowan a sə ɗakay anan
way ɗiɗek aya pa 'am ana guverner Pon-
tiyos Pilatu ata awan, na jak nà: 14 Ɗəfan
apan anà 'am uno sa jak a anan. Kâ sa
ga anan mer su way anak tə məsəfaya bay,
anga aday ɗo ahay tâ gəɗak apan azar bay
re. Ga matanan hus pə luvon a Bahay a
mənuko Yesu Almasihu sa may ahay ata
awan. 15 I sa may ahay nə pə luvon a
Mbərom a ma ɗaf a ata awan. Mbərom a
nà, winen ɗo sə mazlaɓ, winen kərtek Ba
Məgala, winen Bahay sə zalay bahay ahay,
aday winen ɗo sə lavan nga anà ɗo sə lavan
nga anà ɗo ahay ahay fok re. 16 Mbərom a
kərtek nà, winen inde pa sə viyviya awan,
winen à man sə iɗe jiyjay ma dav a tə
mindel ata inde. Ɗowan saa mban nà, ibay.
Ɗowan kula kà canak anan nà, ibay, aday

ɗowan saa canan asa ɗukwen ibay re. Ɗo ahay fok tâ həran nga, â ga bahay pa sə viyviya awan. Amen!

17 Timote, jan anà ɗo sə zlile ahay pə daliyugo a anan ataya nà, tâ həran nga anà zek tə zlile a tinen ahay bay. Tâ saa ɗaf apan nga a tinen ahay bay re, anga zlile ata i ga inde pa sə viyviya nà, ta san bay. Ənа suwan tâ ɗaf a nga a tinen nə pə Mbərom ɗo sə varan kwa ma anà ɗo ahay bayak a ta 'am kəriya aday ɗə̂ taslay a mivel ata awan. 18 Jan atan asa nà, tâ ga sumor, tâ ga anan mer su way lele aya bayak awan, tâ varan way à ɗo ahay, tâ man zek anà ɗo ahay tə zlile a tinen ataya awan. 19 Ta gak matanan acəkan nà, ata tə ndakak ayak man pə zlile a tinen à man lele a inde, anga aday ti njaɗ sifa ɗiɗek ata awan.

20 Iken Timote, gan nga anà way a Mbərom a sə varak ata awan. Kak ɗo ahay tinen apan ti ja 'am sə mindel kəriya aya nà, kâ sa ja uda bay. Avaɗ awiyaway sə mindel sə ɗo ahay sa jəka 'am sə asan way ata ɗukwen, kâ sa ja uda bay re. 21 Tə varan zlangar anà way a tinen sa jəka ta san zle ataya awan, ənа cəkəbay tə zluwek à cəveɗ a Mbərom wa.

Natiya, Mbərom â gak ikwen sumor ana-han.

Ɗerewel **ana Pol sə vinden ayak anà Timote mə slala cew awan**

Aɗakay way pə deftere a anân

A alay a Pol sə vinden ayak ɗerewel a anan anà Timote ata nà, zek anahan winen à dangay, aday a ga apan i sa mac bəse. A jan anà Timote nà, â gan nga anà ləbara a Yesu mugom ata nə lele. Dəce ahay ti ga inde, əna Timote â səmen sə njahay hwiya à ɗiɗek inde, aday â pərahan azar tə məgala si zek anahan a təke sə ɗakay anan ləbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay
Pol a varan məgala anà Timote *(1.1 - 2.26)*
Timote â pərahan azar sə ɗakay anan 'am a Mbərom hus à amac *(3.1 - 4.8)*
Aɗakay way mədakwidok aya awan *(4.9-22)*

Pol a jan 'am anà Timote

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, nen ɗo maslan ana Yesu Almasihu, anga kà zlak anan à nga à Mbərom a matana awan. A slan nen sə ɗakay anan 'am sə sifa anahan sə zlapak uko anan kurre ata anga ɗə japak tə Yesu Almasihu.

2 Nə vindek ayak nà, anakiken Timote, iken nə wan uno, ləliwe uno awan. Atə Mbərom Bəbay a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu tâ gak sumor, tâ varak zay a tinen, aday kâ gan atan ǐ zek wa ite.

Pol a ngəran a Mbərom anga Timote

3 Nen apan ni ngəran à Mbərom anga iken tə mivel kərtek awan. Nen ni ɗəfan apan anà Mbərom kawa ana bije uno ahay sa taa ɗəfan apan ata tə mivel mə banay a cərah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anà Mbərom cəna, nen apan ni slaf uda sləmay anak, nə mbəɗek iken à nga wa bay jiga awan. 4 Həna nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, à alay anumo sə gəzla nga nà, iken ki yimak anga nen aday həna ku go haway. Na gan may, zlangumo sə canan ǐ zek ahay aday ataslay mivel uno â rah wa ite. 5 Nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, aɗaf nga anak pə Mbərom. Iken ka ɗaf nga pə Mbərom nà, cərah lele wanahan. Jəba sə aɗaf nga anak a pə Mbərom matana ata nà, miije anak Lowis tə may anak Ewnike tə lahak anak ahay apan sa ɗaf nga pə Mbərom matanan. Na san zle hwiya iken nà, ka ɗaf nga pə Mbərom nə kawa ana tinen awan.

Pol a varan məgala anà Timote

6 Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anà məgala a Mbərom a iken sa njaɗ à alay nen sə ɗəfak alay pa nga ata nà, lele. 7 Anga Apasay Cəncan a mbala ana Mbərom sə varak uko ata nà, i varak uko zlawan ǐ zek inde aɗəka bay. Apasay ata i varak uko aɗəka bugol nà, məgala sa gan mer su way anà Mbərom. I varak uko məgala sə pəlay ɗo ahay tə məgala sa ba anan nga a mənuko aya awan asa.

8 Matanan Timote, iken nà, ɗakan anan ləbara sa 'am a Bahay a mənuko Yesu ata anà ɗo ahay nə lele, kâ jəjar sə ɗakay anan bay fok. Aday kwa abay â ga həna nen à dangay anga ləbara ata təkeɗe nà, â sa gak waray bay jiga awan. Iken nà, təma sa ga ɗəce kawa nen, anga ləbara mugom a ata awan. Mbərom i varak məgala sə səmen anà ɗəce ataya awan. 9 Mbərom nà, kà təmak mənuko, kà ngamak uko anga aday ɗâ təra ɗo anahan ahay. Mbərom a gak uko sumor ata nà, anga sa jəka ɗa gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a nà, anga a zlan à nga anà winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata nà, tə alay a Yesu Almasihu a kurre, à alay a daliyugo ɗukwen winen mə ndakay a fan bay. 10 Həna nà, sumor a Mbərom ata kà kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, ɗo sa tam mənuko ata kà nak ahay pə daliyugo. Winen a nay ahay nà, a gəgar məgala pə amac wa. Winen kà ɗakak uko anan kak ɗə təmahak cəveɗ sə ləbara mugom ata nà, ɗi njaɗ sifa sa ndav bay ata pa sə viyviya awan.

11 Nen nà, Yesu kà tərak nen ɗo maslan anahan, anga aday nâ ɗakan anan ləbara mugom a anà ɗo ahay, aday nâ tətakan atan anan way re. 12 Anga nan, həna nen à ɗəce inde anga winen. Aya əna tə winen ata təke ɗukwen, u go waray bay re, anga nen

na ɗaf nga nə pə wayaw nà, na san zle. Na san zle re, ɗowan uno sa ɗaf apan nga ata, winen tə məgala a sa ba anan way a sə mbuko anan à alay inde ata hus pə luvon sə sariya anahan.

13 Iken Timote nà, tətakan anan way anà ɗo ahay nà, kawa iken a sə slәne pi nen wa ata awan. Iken apan ki tətakan anan way ataya anà ɗo ahay nà, ɗaf nga pə Mbərom lele, tə asan zek mbala Yesu Almasihu sə varak uko ata awan. 14 Iken nà, ba anan way mbala a Mbərom sə varak ata nə lele. Apasay a Mbərom Cəncan a winen mə njahay a à mənuko inde ata, i varak məgala awan.

15 Ka san apan zle re, ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Aziya tə mbəsakak nen taayak, sərret ta tak puno 'am. Kwa atə Figelus tə Hermogenes ɗukwen, tə mbəsakak nen re. 16 Na gan kem anà Mbərom anga aday â gan sumor anà ɗo sə àga Unisiforus ahay ite, anga winen a nà, kwa nen à dangay təkeɗe nà, waray kà gak anan bay, a taa mo anan mivel ù doh. 17 Winen a dəzley à Ruma nà, a ma nga sə pəlay nen, hus zek kà dak anan, aday a saa njaɗ nen kutok. 18 Bahay a mənuko Yesu Almasihu â man zek aday â gan ǐ zek wa anà Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. A alay nen à Efesus nà, Unisiforus ata kà mak uno zek bayak awan. Iken ɗukwen ka san apan zle re.

2

Suje ana Yesu lele awan

1 Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor ta sə varak məgala. 2 Iken nà, kə slənek atətak way uno pa 'am sə ɗo ahay bayak ata awan. Anga nan iken ɗukwen, man anan à sləmay inde anà ɗo ɗiɗek aya aday təɗe ti mba apan sə tətakan anan anà ɗo azar aya təte re ata awan.

3 Səman anà ɗəce anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. 4 Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nà, ibay. Si way sa zlan à nga anà bahay anahan, anga aday bahay anahan ata â pəlay anan. 5 Matanan asa, ɗo sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nà, si i ɗəfan apan anà way ma ɓan ataya aday bina kak kà sak a haw mənjəna sə ɗəfan apan anà way ma ɓan ataya nà, i njaɗ magwagway sə ahaw anahan ata bay. 6 Matanan asa re, ɗo si mer kà yak nga sa ga mer su way nà, azlapan ɗukwen winen awan â lahan apan anà ɗo ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə təɗe. 7 Ənga, jalay pə way a nen sa jak həna ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sə slәne anan way ataya fok.

8 Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen ɗo sə zahav ana Dawuda ata aday. Kà məcak aday kà slabakak ahay à məke wa re. Way ata nà, ləbara mugom a nen sə ɗakay anan ata awan. 9 Nen à ɗəce inde həna à dangay, ma ɓan a tə calalaw kawa ɗo ma ga ines a nà, anga ləbara mugom a ata awan. Ənа 'am a Mbərom nà, ma ɓan a itəbay. 10 Natiya kutok, nə təma sə səman anà ɗəce a anan matanan nà, anga aday ɗo a Mbərom mə walay ataya tâ tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tâ njaɗ sə dəzle à man sə mazlaɓ a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan. 11 Ihe, 'am ɗiɗek a həna:

Kak mənuko ɗə məcak pə kərtek tatə winen nà,
ɗi njaɗ sə njahay tə sifa a pə kərtek a tatə winen a re.
12 Kak mənuko ɗə təmahak sə səman anà ɗəce anga winen nà,
ɗi naa ga bahay tatə winen a kutok re.
Aday kak mənuko ɗa jak ɗa san anan bay nà,
winen ɗukwen i ja a san mənuko bay re.
13 Kak mənuko ɗə mbəsakak sə pərahan azar nà,
i mba apan sa ga way mədədəren a ite sabay,
bina winen kà jak anan 'am anahan coy.

Ɗo sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom

14 Man anan 'am a nen sa jak ata à sləmay inde anà ɗo a Yesu ahay, anga aday tâ jalay apan hwiya. Jan atan tə sləmay a Mbərom nà, tinen tâ mbəsak sa vaɗ awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jəba sa 'am ataya nà, a nes anan ɗo a Yesu sə slәne 'am ataya aɗəka, bina a man zek à ɗowan bay. 15 Iken nà, ga mer su way anak lele, anga aday ki təra ɗo sa zlan à nga anà Mbərom. Iken ɗo sa ga

mer su way. Ga nà, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Ɗakay anan ɗîɗek sa 'am a Mbərom tə cəveɗ awan. 16 Kâ sa pəkan sləmay anà ɗo sə ngweɗesl 'am kəriya aya ata bay, anga ɗo ataya nà, tinen apan ti zluwe à cəveɗ a Mbərom wa dəren jiga awan. 17 Atətak way su ɗo ataya nà, kawa gurlen. Atə Himeniyas tə Filitus inde à wulen a tinen. 18 Ɗo ataya nà, tə zluwek à cəveɗ sə ɗîɗek wa. Tə tətakan anan anà ɗo ahay nà, way mungwalay a ta sa ja nà, Mbərom kà slabakak anan ahay ɗo ahay à məke wa coy. Anga nan, ɗo azar aya tə lizek à cəveɗ a Mbərom wa anga tinen. 19 Aya əna, ɗîɗek a Mbərom nə kawa saray su doh aday i wulaɗ itəbay ata awan. Anga nan, 'am a mə vinde apan ata nà, natiya, a wa: «Mbərom Fetek a san ɗo anahan ahay zle.*» Mə vinde apan asa, a wa: «Ɗowan a kà jak sa jəka “nen ɗo a Yesu” cəna, â mbəsak sa ga way lelibay awan.»

20 A gulom su doh məduwen aya inde nà, way sa ga mer su way ahay kawa gəsa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sə guro ta sə rəslom aya awan. Aday way azar aya awan, tinen sə dədom kabay ta han sə duɗo. Matanan a ga anan mer su way anahan a tə way ataya à gulom su doh ahay inde ɗukwen cara cara re. Winen lele ataya nà, ta ga anan mer su way nà, si mbəlok inde. Aday azar aya nà, ta ga anan mer su way nə so pac pac. 21 Mənuko ɗukwen matanan re. Kak ɗowan a kà mbəsakak mer su way a lelibay aya nen sa jak ikwen ayak sə mbəsak ataya nà, Mbərom i varan mer su way sa nga anahan awan. I təra nà, kawa gəsa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

22 Matanan, iken Timote nà, kâ pərahan azar anà ubor si zek sə njavar ahay bay. Aɗəka nà, ɗaf nga pə Mbərom, pərahan azar anà ɗîɗek anahan, anà asan zek anahan, tə zay anahan, pə kərtek a tu ɗo sa gan amboh anà Mbərom tə mivel mə banay aya ata awan. 23 Kak ɗo ahay tinen apan ti vaɗ nà, awiyaway sa 'am kəriya aya sə mindel nà, kâ slahay uda bay. Ka san apan zle, avaɗ awiyaway kawa way ataya nà, a zəɓay nà, acakal 'am ahay. 24 Anga nan, sumor a nà, ɗo sa ga mer su way a Mbərom nà, â njaɗ sə cakal 'am tə ɗowan bay. A jan 'am anà ɗo ahay nə ləfeɗeɗe. A mba apan sə ɗakan anan way anà ɗo a Yesu ahay nə tə cəveɗ awan. A səmen anà 'am sə ɗo ahay sa ja apan ataya awan. 25 Hinahibay maniɗe anahan ahay inde nà, â ɗakan atan anan way nə səhhe, ləfeɗeɗe lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san ɗîɗek anahan ite. 26 Bina ɗo ataya nə Fakalaw kà bənak atan à ɓalay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan à nga aya vərre. Ənа izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay à ɓalay ata wa mba.

3

Luvon mədakwidok aya awan

1 San apan lele Timote, à luvon mədakwidok aya inde nà, ɗəce ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tə mindel. 2 Anga kà dəzlek à alay ataya inde nà, ɗo ahay ti pəlay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nə tə mindel. Ti təra nà, ɗo sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənahan anà Mbərom, ti ɗəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù ɗo pə awan sabay re, aday ti ɗəfan apan anà way cəncan aya bay fok. 3 Asan zek i ga inde patan ibay, ɗowan i gan atan ì zek bay re. Ti gəɗan azar anà ɗo ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə ɗo ahay tə mindel, aday ti nan iɗe anà way lele aya fok. 4 Ti njəkan uda anà ɗo ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti həran nga ì zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivel a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. 5 Pə iɗe sə ɗo ahay nà, ta wa: «Manay ɗo a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom â təra atan ɗo ɗîɗek aya bay. Jəba su ɗo ataya nà, kâ jipen tə tinen a bay jiga awan.

6 Azar su ɗo a tinen aya tə nəsek anan gulom su doh sə ɗo ahay, tinen apan ti zla à gulom su doh sə ɗo ahay səneh, tə njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya ɗukwen, ɗo sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənak atan à

* **2:19** Ca pə Limle 16.5.

'am wa anà ɗo ataya re. Uwar ataya nà, tə pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan à nga. 7 Tinen apan ti tətak way ahay kwa siwa fok, əna ta njaɗ sa san anan ɗiɗek sə way aya bay re. 8 Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngəmak 'am a Musa bay.* Matanan həna ɗo ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kà nəsek coy. Aday tə zluwek à cəveɗ a Mbərom wa, bina ta ɗaf nga pə Mbərom tə ɗiɗek a bay. 9 Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa kay patan wa uho ata re.

'Am sə ɗakay way

10 Aya əna, iken Timote nà, kə tətakak way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkak anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahak anan azar anà minje uno. Na gan may ì mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na ɗaf nga pə Mbərom kəkəmaw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà ɗo ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. 11 Ka san apan zle, ɗo ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak ɗəce ɗukwen bayak a à wulen su doh sə Antakiya, à Ikoniya aday à Listəra fok. Na gak ɗəce nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kà təmak ahay nen à ɗəce ataya wa. 12 Tə ɗiɗek awan, ɗo sa gan may sə pərahan azar anà cəveɗ a Mbərom anga tinen ɗo ana Yesu Almasihu ahay cəna, ɗo ahay ti ga atan alay nə bayak awan. 13 Əna ɗo lelibay aya awan, tu ɗo sa njak ɗo ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njak anan ɗo ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

14 Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətak aday sa ɗaf apan nga kurre ata awan. Kâ dagwar à way ata wa bay. Anga iken a nà, ka san apan zle, ɗowan aya iken sə tətak way pə tinen wa ataya nà, tə ɗakak anak anan way lele aya coy re. 15 Na jak kâ dagwar bay nà, anga iken a aday nà, ka san Deftere a Mbərom nà, kwa à cəɗew a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varak kəlire† aday ki tam, anga kə təmahak Yesu Almasihu à mivel anak inde coy. 16 Way mə vinde aya à Deftere a Mbərom inde fok nà, sə ɗakan atan anan cəveɗ sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətak sa san ɗiɗek, i ɗakak uko anan ines a mənuko ahay, i ɗakak uko anan cəveɗ sə mbəɗahan lœn anà ines a mənuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom awan. 17 Deftere a Mbərom a ɗakak uko anan way ataya fok nà, anga aday ɗo sə pərahan azar anà Mbərom ahay tâ təra ɗo mə lavay zek aya sa ga nə mer su way lele aya fok.

4

Pol a varan məgala anà Timote sə ɗakay anan 'Am a Mbərom

1 Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sə iɗe ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu awan. Yesu nà, i i may ahay sa naa gan sariya anà ɗo tə sifa aya aday ɗo ma mac aya təke fok, aday i naa sləray ahay nə kawa bahay. 2 Natiya iken nà, ɗakan anan 'Am a Mbərom anà ɗo ahay, tavay apan nə lele. Kwa i zlan atan à nga, kwa i zlan atan à nga bay fok nà, ɗakan atan anan. Ɗakan atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gədan. Ɗakan atan anan way ahay nà, tə munapanaw awan. 3 Anga alay a inde i slay ahay aday ɗowan i gan may anà atətak way ɗiɗek a sabay. Aɗəka nà, ti halay miter ahay bayak a saa tətakan atan anan way təɗe pə way sə mivel a tinen ahay, aday ti pəkan sləmay anà way sa zlan atan à nga ataya kutok. 4 Ti mbəsak sə sləne way ɗiɗek aya awan, aday ti pəkan sləmay aɗəka nà, anà atətak way mungwalay aya awan. 5 Aya əna, iken Timote nà, pərahan azar sa ba anan nga anak lele pə way ahay wa fok. Səman anà ɗəce anak ahay. Ga nà, mer su way sə ɗakay anan ləbara mugom ata hwiya. Ndav anan mer su way a Mbərom sə ngamak apan ata re.

6 Bina nen nà, alay a kà slak aday mi zla à man a bije uno ahay bəse. Nen nà, kawa gənaw aday ti gəɗan dungo bəse coy anga

* **3:8** Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà ɗo ataya nà, Yahuda ahay. † **3:15** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Mbərom ata awan. 7 Na gak mer su way a
Yesu tə mivel kərtek awan, kawa ɗo sa ga
məgəzləga lele ata awan. Way kawa ana
Mbərom su jo nâ ga ata nà, nə ndəvak a coy.
Nen ni ɗaf nga pə Mbərom ndekərkərre
hwiya. 8 Nen həna nà, magwagway uno,
winen apan i ba nen pə cakay a Mbərom.
Bahay a mənuko, ɗo sa ga sariya tə ɗiɗek
ata, i vuro magwagway uno pə luvon sə
sariya anahan. I vuro nà, ǐ nen taayak bay.
I varan magwagway ata nə anà ɗo sə ɗəfan
iɗe anà luvon anahan a saa may ahay ataya
fok.

Ɗo ahay tə mbəsak anan Pol taayak anahan awan

9 Kem Timote, hayak ahay à man uno
bəse, aday kâ sa gak ayak munok bay.
10 Bina Demas kà mbəsakak nen taayak,
a gan may sə pərahan azar anà way sə
daliyugo ahay. Kà zlak way anahan à Tesaloniki. Kereskes kà zlak à Galatiya, aday
Titus ɗukwen kà zlak à Dalmatiya. 11 Mə
mbəsak a pə cakay uno nà, Lukas a taayak.
A alay iken apan ki nay ahay nà, hayak
ikwen ahay tə Markus maya awan, anga i
naa mo zek ǐ mer su way inde. 12 Tikikus
nà, nen a nə slənak anan à Efesus. 13 Iken
apan ki nay ahay nà, hayak ahay tə wulen
su doh sə Təruwas. Aday ki zəɓo anan
ahay zana saa maƈ uno a inde à alay, nə
mbəsakak anan ayak àga Karpas. Kû ro
anan ahay deftere uno ahay, mə zakay jiga
nà, deftere a mə ndakay a tə ambar ataya
awan.
14 Aleksandire sə ɗowan a inde ɗo təvaƈ
awan, kà gak uno way lelibay aya tə mindel. Bahay a mənuko tə alay anahan a saa
haman. 15 Lavan ǐ zek anak, anga à alay ata
nà, kà tavak anan anà atətak way a manay
re.
16 Pə luvon mama'am a aday sa zla nen
pa 'am su ɗo sa ga sariya ahay ata nà, sə
mbəɗa pa 'am ahay nə nen a taayak uno
awan. Bina ɗowan su mo zek nà, ibay.
Tinen a fok tə hawak, tə mbəsakak nen.
Bahay a mənuko â sa gan atan sariya bay.
17 Ənа su mo zek nà, Bahay a mənuko.
Kà varak uno məgala anga aday nâ ɗakay
anan ləbara anahan mugom a cərah fok.
Natiya, ɗo sə pəra ahay fok tə slənek ləbara
sa 'am a Mbərom a re. Matana re, Mbərom
awan kà təmak ahay nen à 'am ana ziyel
wa. 18 Bahay a mənuko i təmay ahay nen
à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday
i zla nen à mburom à bahay anahan inde.
Zambaɗuko anan Bahay a mənuko pa sə
viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

19 Jan anan 'am anà Pəriskila tə Akilas,
aday jan anan 'am anà ɗo sə gulom su
doh ana Unisiforus ahay re. 20 Erastus,
winen à Korintu hwiya, aday Torofimus
nà, nə mbəsakak anan ayak à Miletus, anga
winen ɗəvac awan. 21 Hayak ahay à man
uno anga anga, bina alay sa maƈ winen
apan i sla coy. Atə Ewbulus tə Pedas tə
Linus tatə Kalawdiya aday tə mərak a azar
aya fok, ta jak anak ayak 'am.
22 Bahay a mənuko â ba iken, â gak ikwen
sumor, kwanay a fok.

Ɗerewel **ana Pol sə vinden ayak anà**
Titus
Aɗakay way pə deftere a anan

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə ɗakay anan ləbara mugom a nà, maya awan. Tə njahak à Kereta sə ɗakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay məceɗ sə egliz ahay. Pol a ɗakan anan ayak anà Titus nà, ɗo təɗe i təra məceɗ sə egliz nà, anjahay anahan a nə kəkəmaw ata awan. A ɗakan anan ayak way pə anjahay su ɗo azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Məceɗ sə egliz ahay tə miter mungwalay aya awan *(1.1-16)*
Anjahay su ɗo a Yesu ahay *(2.1 - 3.15)*

Pol a jan 'am anà Titus

1 Titus, sə vindek ayak ɗerewel a anan nà, nen Pol, ɗo si mer su way ana Mbərom, aday nen ɗo maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana ɗo anahan a mə walay ataya awan, anga aday tâ ɗaf apan nga. A slan nen ɗukwen sə ɗakan atan anan aday tâ san ɗiɗek anahan. Ata, ti san sa gan nga anà anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. 2 Natiya, ɗo ataya ti san, tinen nà, tə njaɗak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a a zlapan atan anan 'am sə sifa ata nà, kwakwa, daliyugo ɗukwen mə ndakay a fan bay re. Aday winen nà, a gaɗ mungwalay itəbay asanaw! 3 A dəzle pə alay ata cəna, a ɗakay anan 'am anahan tə dungo ana ɗo sə ɗakay ləbara anahan ahay. Mbərom, ɗo sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nà, winen awan. U jo nà: «Zla, kâ sa təkəren anan 'am uno anà ɗo ahay re.»

4 Kəmaya Titus, nə vindek ayak 'am a anan nà, akiken awan. Iken nà, kawa wan si zek uno awan, anga ɗə japak à cəveɗ kərtek a inde, cəveɗ sə ɗəfan apan anà Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu ɗo sa tam ɗo, tâ gak sumor aday tâ varak zay a tinen.

Mer su way a Titus sa ga pə daliyugo sə Kereta

5 Titus, nə mbəsakak ayak iken à Kereta nà, aday kâ ndav a wa mer su way a mə mbəsak ataya lele, aday kâ ɗaf məceɗ sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

6 Məceɗ sə egliz ahay nà, anjahay a tinen aya nə natiya: Ines â ga inde patan sə gəɗan atan azar bay. Uwar â ga inde patan ɗukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tâ təma Yesu Almasihu à mivel a tinen inde. Anjahay a tinen ɗukwen â ga nə lele. Tâ səder awan aday sə gəɗan atan apan azar bay re. Tâ ɗəfan apan anà ɗo a tinen ahay fok lele.

7 Do sə lavan nga anà egliz ahay cəna, ta ga nə mer su way a Mbərom. Natiya awan, lele bine siwaw nà, ines â ga inde patan sə gəɗan atan anan azar bay. Anga nan, tâ həran nga anà zek bay, tâ ga mivel bay, tâ vaway nga bay, Tâ təre tə ɗo ahay bay, aday ubor sə dala ɗukwen â ga inde patan ibay re. 8 Sumor aɗəka nà, tâ təma mbəlok ahay àga tinen lele, â zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen ɗo ma san nga aya awan, ɗo ɗiɗek aya awan, ɗo sə ɗəfan apan anà Mbərom ahay, tə lavan nga anà zek təte. 9 Aday tâ ban anan 'am ɗiɗek a à mivel inde, kawa a nuko sə tətakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sə varan məgala anà ɗo ahay ta sə tətakan atan anan ɗiɗek sa 'am a Mbərom. Aday ɗukwen ti mba apan sə ɗakan anan anà ɗo sa ngam atətak way a nuko bay ataya nà, tinen tə zluwek à cəveɗ sə ɗiɗek wa.

10 Na ja matanan ata nà, anga ɗo ahay bayak a tə ɗəfan apan anà ɗowan sabay. Ta ja nà, 'am kəriya aya awan, 'am sa man zek anà ɗowan bay. Tinen apan aɗəka nà, ti njəkan uda awan, anà ɗo ahay. Alay avan ù ɗo sa ga way ataya nà, Yahuda ahay sa ɗaf nga pə Yesu ata awan. 11 Gifen anan 'am anà jəba su ɗo ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sə ɗo ahay bayak a tə atətak way a tinen ata awan. Tə tətakan anan anà ɗo ahay nà, way aday

abay təɗəbay ata awan, aday anga sa njaƈ anan dala pə ɗo ahay wa.
12 Aday kwakwa nà, ɗowan a inde à
wulen a tinen Kereta aya awan, winen
kəlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Ɗo sə
Kereta ahay fok nà, tinen mungwalay aya
awan. Tinen kawa kəla kiɓe ahay, tə bayak
nə pə way sa pa ɗəkɗek, aday ɗukwen tinen
isew aya re.» 13 Aday 'am anahan ata
ɗukwen, 'am ɗiɗek a acəkan.
Kak matanan nà, jan atan pə akəta
nə lele, anga aday tô pərahan azar anà
Mbərom tə cəveƈ a, sə ɗiɗek awan. 14 Jan
atan pə akəta, anga aday tô mbəsak sa
pak sləmay pə ləbara sə Yahuda ahay
mungwalay aya ata awan, aday ɗukwen
tô pərahan azar anà 'am su ɗo sə mbəsak
cəveƈ sə ɗiɗek ahay ata sabay.
15 Pu ɗo sə cəncan ahay cəna, way ahay
fok cəncan aya ite. Ənа pu ɗo sa ga ines
ahay, aday sa ɗaf nga pə Mbərom bay ataya
ite nà, awan inde cəncan a sabay. Abayak
nga a tinen aɗəka bugol nà, kà nəsek. Aday
tinen apan ti ga way lelibay aya ɗukwen,
a gan atan waray sabay re. 16 Ta jan ì
zek a tinen aya aɗəka nà, ta san Mbərom
zle. Cəkəbay, way a tinen sa ga lelibay
ataya nà, a ɗakay anan nà, ta san Mbərom
a bay bugol. Tinen nə gərlakay aya awan,
tə ɗəfan apan anà ɗowan bay jiga awan.
Aday ta mba apan sa ga mer su way lele aya
sabay re.

2

Titus, i ɗakan anan ɗiɗek a Mbərom anà ɗo ahay

1 Titus, iken a aday nà, ɗakan anan à ɗo
ahay ɗiɗek sa 'am a Mbərom. 2 Jan anà ɗo
məceƈ aya nà, tô vaway nga bay, tô gəɓa
mazlaɓ pi zek wa bay aday ɗo ahay ti ɗaf
patan nga. Tô tərа ɗo ma san nga aya awan,
tâ ɗaf nga pə Mbərom lele, tô pəlay ɗo ahay
tə mivel kərtek awan, aday tô səman à way
ahay lele.
3 Natiya ite, jan anà uwar məceƈ aya
nà, anjahay a tinen ɗukwen â zla pi zek
ta 'am ana Mbərom, tô gəɗan azar anà
ɗowan bay, tô tərа ɓile sə mahay bay, aday
tô tətakan anan way lele aya anà ɗo ahay
aɗəka. 4 Ta gak matanan nà, ti mba apan
sə ɗakan anan way anà dalay sə uwar ahay
sə pəlay mbaz a tinen tə gwaslay a tinen
ahay, 5 aday tô tərа uwar ma san nga aya
awan, tâ ján uho bay re. Tâ ga mer su way
à gulom su doh inde nə lele, aday tô ɗəfan
apan anà mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta
gak matanan nà, ɗo ahay ti tərа anan 'am a
Mbərom à məndak bay.
6 Matanan re, jan anà njavar ahay ite
nà, tâ san nga nə lele. 7 Iken a ɗukwen,
pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya
awan, aday ki təran atan minje lele a re. A
alay aday iken apan ki tətakan atan anan
way nà, ɗakan atan anan tə mivel kərtek
awan, aday mazlaɓ i ga inde pa 'am anak
ahay. 8 Tətakan atan anan nà, way ɗiɗek a
aday ɗowan i tərа anan à məndak bay ata
awan, anga aday ɗo sə pəlay sə gəɗak uko
azar ahay tâ njaƈ awan lelibay a à atətak
way anak ahay inde bay, aday waray â gan
atan.
9 Aday asa, jan anà ɓile ahay nà, tô ɗəfan
apan anà bahay su doh a tinen ahay pə way
ahay fok. Tô vəɗan atan awiyaway bay, ənа
way a tinen sa ga fok cəna, â zlan à nga anà
bahay su doh a tinen aya re. 10 Tâ saa kəra
patan wa way bay, tâ ga aɗəka nà, way lele
aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay
tâ san ti mba apan sa ɗaf patan nga. Kak ta
gak matanan nà, ɗo ahay ti həran nga anà
atətak way a mənuko ahay sə ɗakan atan
anan 'am a Mbərom, ɗo sa tam mənuko ata
awan.
11 Natiya, na wa, lele nà, ɗo a Yesu ahay
tâ ga anan way a nen sa jak ata nà, anga-
maw? Mbərom a gan may sa tam anan
ɗo ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay
sumor anahan anà ɗo ahay. 12 Matanan,
sumor a Mbərom ata a ɗakak uko anan
nà, ɗi mba apan sa ga sədœk sabay, aday
sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay sabay
re. Aɗəka bay, pə daliyugo a anan nà,
zəgahuko anan apan sa san nga, sə tərа ɗo
ɗiɗek aya awan, aday azla a mənuko â zlan
à nga anà Mbərom. 13 Guko matanan, ta sə
ɗəfan iɗe anà luvon anà ɗo sa tam mənuko,
Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaɓ
anahan ata awan. Winen Ba Məduwen,
Mbərom a mənuko. 14 Kà məcak anga
mənuko. Matanan a mba apan sə təmay
mənuko à sədœk a mənuko ahay wa. A tərа

mənuko ɗo anahan ahay, ɗo cəncan aya pa 'am anahan, aday ɗo sa gan may sa ga way lele aya awan.

15 'Am a anaya nà, ɗakan anan à ɗo ahay tə məgala si zek anak a təke. Man atan anan mivel ù doh. Jan atan pə akəta lele, aday ɗukwen ɗowan â sa kəɗey iken a bay re.

3

Anjahay su ɗo a Yesu ahay pə daliyugo

1 Titus, man anan 'am a hənа anan à sləmay inde anà ɗo ahay lele: Tâ ɗəfan apan anà bahay ahay, anà ɗo sə lavan atan nga ahay, aday tâ bənan atan à 'am wa lele. Tâ lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. 2 Tâ gəɗan azar anà ɗowan bay, tâ cakal 'am tə ɗo ahay bay re. Tâ təra ɗo sə munapanaw ahay. Tâ ɗəfan apan anà ɗo ahay fok aɗəka bugol.

3 Abay à alay ata nà, mənuko aya ɗukwen ɗə sənak ahay nga cara ɗaw? Ɗa taa ɗəfan ahay apan anà ɗowan inde cara ɗaw? Ɗə zluwek ahay à cəveɗ ahay wa re. Ɗa taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan, way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya ɗukwen, lelibay, aday ɗa ga sərak ahay pi zek re. Ɗo ahay ta nak uko iɗe, aday mənuko aya ɗukwen, ɗa nan iɗe ì zek ahay re.

4 Ənа tə winen ata təke ɗukwen, Mbərom ɗo sa tam mənuko kà kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya. 5 Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay ɗì njaɗ sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko aɗəka ite anaw? Ənа a tam mənuko nà, anga ɗa gan ì zek wa. Kà banak puko wa ines a nuko ahay tə gədan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a təra mənuko ɗo wiya aya awan. 6 Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivel a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, ɗo sa tam mənuko ata awan. 7 A ga matanan nà, anga aday ɗâ njaɗ sifa sa ndav bay, way a mənuko sə ɗəfan iɗe ata awan. Ɗi njaɗ sifa ata nà, anga Mbərom kà gak uko sumor anahan, kà tərak mənuko ɗo ɗiɗek aya pa 'am anahan.

8 'Am a nen sa jak ata nà, 'am ɗìɗek aya awan, aday kâ sa gan məsəfaya bay, tavay apan nə lele. Matanan, ɗo sa ɗaf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà ɗo ahay. 9 Avaɗ awiyaway kəriya aya nà, zlam wa. Matanan, 'am sə zahav ɗukwen, zləman lele re. Kâ dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vaɗ awiyaway pə Tawrita a Musa ɗukwen, kâ slahay uda bay. Way ataya fok, way lelibay aya awan, i man zek anà ɗowan bay. 10 Kak ɗo sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su ɗo a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kà slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kà slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. 11 Ka san apan zle, jəba su ɗo ata nà, kà zluwek à cəveɗ a Mbərom wa, winen ɗo sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a ɗakay anan tə alay anahan awan, winen ɗo sə mungok coy.

'Am maza aya awan

12 Azanan, ni slənak ayak ɗo, izəne Artemas, kabay Tikikus à man anak. Ɗowan ata, kà dəzlek ayak cəna, hawak ayak bəse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa maɗ. 13 A alay a atə Zenas, ɗo sa ga sariya, tə Apolos ti həɗek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cəveɗ. 14 Sumor a nà, ɗo a mənuko ahay ɗukwen tâ tətak sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tâ san sa man zek anà ɗo sa gan may anà maməzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su way a tinen kà tərak kəriya bay.

15 Ɗo sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

Ɗerewel ana Pol sə vinden ayak anà Filemon

Aɗakay way pə deftere a anân

Pol a vinde ɗerewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, ɗo sə lavan nga anà ɗo ahay à egliz a inde. A nan à Pol nə atə Filemon tə ɓile anahan Onesimus tâ zlah anan məlmal a tinen.

Nga sa 'am ahay
Aja 'am *(1-3)*
Atə Filemon tə Onesimus *(4-22)*
Andav sa 'am *(23-25)*

Pol a jan 'am anà Filemon

1 Nen Pol sə vindek ayak ɗerewel a anan
à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay
ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə
manay tə Timote, akiken car a manay
Filemon. Iken, ɗo sa ga mer su way a
Mbərom kawa manay a re. 2 Mə vinden
ayak ɗukwen, anà ɗo a Yesu ahay sa taa
halay nga àga iken ataya awan, tatə Afiya
mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus
ɗo sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa
mənuko a re ata awan. 3 Mbərom Bəbay a
mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko
tâ gak ikwen sumor aday tâ varak ikwen
zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom

4 Filemon, mərak uno, nen apan ni
gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə
mbəɗek anan à nga wa sə ngəran anga
iken bay re. 5 Anga nə slənek 'am sə asan
zek anak sa gan anà ɗo a Yesu ahay fok
ata awan. Aday aɗaf nga anak pə Yesu
Almasihu ɗukwen inde lele re. 6 Nen apan
ni gan amboh anà Mbərom, anga aday
aɗaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu
Almasihu inde ata, â mak umo zek sa
san magwagway a mənumo sa njaɗ à alay
anahan wa ata awan. 7 Mərak uno, nə
taslak mivel tə mindel, aday kə bənak uno
mbac re, anga asan zek anak kà varak anan
ataslay mivel anà ɗo a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

8 Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna:
Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya,
anga nen ɗo maslan ana Yesu Almasihu.
9 Ənа suwan nə dubok iken a dubok, anga
mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vin-
dek ayak nà, nen Pol, ɗo məceɗ awan, nen
à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu.
10 Nə dubok iken nə, anga Onesimus, ɓile
anak, winen kà tərak ɗo a Yesu anga nə
ɗakak anan anan 'am a Yesu à dangay à
man ana awan. Wan ata nà, winen kawa
wan uno awan. 11 Abay a taa mak zek bay,
ənа həna aɗəka nà, i mak zek aday i mo zek
ĩ nen re.*
12 Anga nan, nen apan ni mak anan ayak
pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek
uno awan. 13 Bina, həna nen à dangay anga
ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay
ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga
aday i mo zek à yime anak inde. 14 Ənа
u no sa ga way ata mənjəna iken sə vuro
ahay apan cəveɗ bay ata bay. U no sa gak
bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a
ki gan may way anahan. 15 Izəne, Mbərom
a varan cəveɗ anà Onesimus sə gəzla nga tə
iken mənjœk nà, anga aday kâ sa njaɗ anan
way anak pa sə viyviya awan. 16 Anga həna
nà, winen ɓile aɗəka cəna coy bay. A zalay
ɓile anga winen mərak a mənumo lele a
kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel.
Iken ɗukwen nà, pəlay anan nə, zal nen,
anga winen ɗo zənzen awan, aday winen
ɗo ana Yesu Almasihu kutok asa.
17 Anga nan kutok, kak mənumo ta car
acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa
kə təma ɗukwen nen awan. 18 Kwa abay â
ga nə kà gak anak mer su way lelibay awan,
kabay â ga nə gudire anak inde apan dəp
nà, mbəsak anan 'am a pa nga uno awan.
19 Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol
awan: Ni hamak anan. Ənа ka san apan zle
asanaw? Nen ɗukwen na gak anak sumor
ta sə ɗakak anan 'am a Mbərom biɗaw?
20 Matanan mərak uno, kem, go sumor
anga Bahay a nuko, tuslo mivel anga Yesu

* **1:11** Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

Almasihu ite. 21 Nə vindek ayak ɗerewel a
anan aday nà, anga na san zle ki ga anan
kawa anuno sə cəce panak ata awan. Na
san zle ki ga aɗəka nà, zal mbala uno sa
gan may ata awan. 22 Asa ɗukwen luvo
zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà,
Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro
cəveɗ sa zlak ayak àga kwanay awan.

Aja 'am ahay

23 Manay tə Epafəras à dangay nə miya
awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen
kà jak anak ayak 'am. 24 Matanan, ɗo a
anaya ata ɗukwen ta jak anak ayak 'am
re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan
Lukas, tinen ɗo si mer su way a Mbərom
ahay pə cakay uno a re.
25 Natiya, Yesu Almasihu Bahay a
mənuko â gak ikwen sumor anahan.

Ɗerewel mə vinden a anà Ibəraninko ahay ata awan Aɗakay way pə deftere a anan

Ɗa san sə vinde ɗerewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zubor awan sə slənan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Ɗerewel a anan a ɗakay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A ɗakay nà, cəveɗ inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kà məcak à yime sə ɗo ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa ɓan wiya a tə ɗo ahay ata awan. A wulen sa 'am anahan ahay sə ɗakay anan way ataya nà, winen apan i tətak way pə anjahay su ɗo a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəɗa anan daliyugo wiya awan *(1.1 - 2.4)*
Cəveɗ a Yesu sa tam ɗo ahay a zalay cəveɗ mbala Musa *(2.5 - 4.13)*
Yesu nà, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom *(4.14 - 6.12)*
'Am a Mbərom sa ɓan tə ɗo ahay wiya ata awan *(6.13 - 10.39)*
Aɗaf nga pə Mbərom *(11.1 - 13.25)*

Mbərom a jan 'am anà ɗo ahay tə dungo ana wan anahan

1 Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am
anà bije a mənuko ahay tə dungo ana ɗo
maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am
tə cəveɗ ahay cara cara, aday saray bayak a
re. 2 A taa jan atan ahay 'am nə matanan
hus ahay à alay ana mənuko biten. Ənа
həna, alay a mədakwidok a anaya nà, a jak
uko 'am tə dungo ana wan anahan. A alay
ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a
ndakay anan tə alay ana wan ata awan.
Aday a walay sə lavay anan way ahay fok
ɗukwen, wan ata kərtek a sə coy. 3 Mazlaɓ
a Mbərom a wuteɗen pi jœr nà, anà wan
ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a
nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya
fok ta ga inde anga 'am anahan məgala
awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan
ines anà ɗo ahay aday tâ təra ɗo cəncan aya
re. Pə dəɓa ana way ata wa nà, Mbərom Ba
Məgala a gəɓa anan way anahan pə cakay
anahan à mburom, saa ga bahay pə way
ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

4 Anga nan kutok, Mbərom a ɗaf anan
wan anahan pa nga sə maslay anahan
ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a
zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan
anahan. 5 Kula Mbərom kà jak anan 'am a
anan anà maslay anahan ahay bay:
«Iken nə wan uno.
Biten nə tərak bəbay anak.*»
Kabay
«Iken nà, ni təra bəbay anak,
iken ki təra wan uno.†»
A jan 'am ataya nà, anà Yesu a kərtek.
6 Aday asa, à alay a Mbərom i sa slənay
anan ahay wan anahan mənduwel a pə
daliyugo ata nà, a wa:
«Maslay a Mbərom ahay fok tâ həran nga.‡»
7 Pə maslay a Mbərom ahay ite nà, a wa:
«Maslay a Mbərom ahay tinen ɗo si mer su
way anahan ahay.
Tinen kawa maɗ, aday kawa miresl sə uko
ahay re.§»
8 Ənа pə Wan a Mbərom a kutok nà,
Deftere a Mbərom a wa:
«Iken nə Mbərom, ki ga bahay pa sə viyviya
awan,
aday ki lavan nga anà ɗo anak ahay tə
cəveɗ awan.
9 Kə pəlay ɗukwen way ɗiɗek aya awan,
aday way sə sədœk cəna, a nak itəbay.
Anga nan, Bəbay anak Mbərom a ngamak,
a varak ataslay mivel,
aday a təra iken ɗo məduwen a pa nga
su ɗo pə cakay anak ataya fok.*»
10 Deftere a Mbərom a ja asa, a wa:
«Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata
nà,
kə ndakay daliyugo nə tə alay anak
awan,
aday kə ndakay mburom re.

* **1:5** Ca pə Jabuura 2.7. † **1:5** Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaaɗe 17.13. ‡ **1:6** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43. § **1:7** Ca pə Jabuura 104.4. * **1:9** Ca pə Jabuura 45.7-8.

11 Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav,
ənа iken a nə ki ga inde pa sə viyviya awan.
Way ataya fok ti i ga məduwer kawa zana sa nes ata awan.
12 Ki i lapay atan wa, kawa ɗo sə lapay anan wa zana anahan məduwer a ata awan.
Way ataya ti mbəɗa kawa zana a'am a sə pəkay ahay wa ata awan.
Ənа iken ki mbəɗa itəbay,
sifa anak i ndav itəbay re.†»
13 Kula Mbərom kà jak anan 'am a anaya anà maslay anahan ahay bay:
«Njahay tə day sə alay puway uno,
aday ɗo maniɗe anak ahay fok nà,
ni təra atan ɓile anak aya awan.‡»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a ɗəkɗek. 14 Maslay a Mbərom ahay nà, tinen apasay sa gan mer su way anà Mbərom ahay cəna coy. I slan atan saa man zek anà ɗo saa njaɗ sifa aday sə njahay à man a Mbərom ataya awan.

2

Ɗâ kəɗey anan 'am a Mbərom sa jak uko ata bay

1 Kak Mbərom kà jak uko 'am tə dungo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nə 'am sə sləne. Bay nà, ɗi lize à cəveɗ wa. 2 Ɗa san apan zle, maslay a Mbərom ahay ta nak ta jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen awan. Ɗo sə ɗəfan apan bay ataya nà, tə njaɗak sariya təɗe pə ines a tinen ata awan. 3 Ənа, mənuko aday nà, Mbərom kà varak uko 'am anahan aday ɗâ tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak ɗə kəɗiyek anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok ɗaw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Ɗo sə sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə ɗiɗek a nə tinen awan. 4 Mbərom ɗukwen kà ɗakak uko anan 'am anahan ata nə ɗiɗek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sə varan məgala sa ga way ahay cara cara anà ɗo ahay tə alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kà ɗakak uko anan cəveɗ sa tam

5 Mbərom a ɗaf sə lavan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. 6 Aɗəka bay, mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà:
«Mbərom, ɗo zənzen a nə ma aday hus iken sə bayak apan anaw?
Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?
7 Kə ndakay anan, winen nà, ù vo sə maslay a Mbərom ahay mənjœk.
Pə dəɓa anahan a wa, kə varan mazlaɓ, kawa mazlaɓ sə bahay.
8 Kə ɗəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok.*»

Mbərom kà ɗəfak anan bahay a pa nga sə way ahay fok ata nà, awan a inde winen sə lavay bay nà, inde sabay. Ənа hənа, ɗə canan nà, winen bahay a pa nga sə way ahay fok fan bay. 9 Ənа ɗə canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbərom kà ɗəfak anan ù vo sə maslay anahan ahay alay a mənjœk, anga sa gan sumor anà ɗo ahay. Anga nan kutok, Yesu kà sak ɗəce aday kà məcak anga ɗo ahay fok. Matanan Mbərom a varan man sə njahay sə bahay tə mazlaɓ awan. 10 Sə ndakay way ahay fok nə Mbərom, aday ta ga inde ɗukwen anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbərom â ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tə ɗəce anahan a sə canan, aday ɗo ahay bayak a tâ təra wan anahan ahay, tâ zla à man sə mazlaɓ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan ɗukwen, zek a Yesu awan. 11 Sə təra anan ɗo ahay ɗo cəncan aya pa 'am a Mbərom ɗukwen, Yesu awan, aday ɗo anahan a sə təra atan cəncan ataya ɗukwen, Bəbay a tinen a nə kərtek, Mbərom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sə ngaman atan «mərak uno ahay.» 12 A Deftere a Mbərom inde nà, Yesu a jan anà Mbərom, a wa:
«Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,
ni i hərak nga tə ara pa 'am sə ɗo ahay.†»
13 A ja asa, a wa:
«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbərom.‡»

† **1:12** Ca pə Jabuura 102.26-28. ‡ **1:13** Ca pə Jabuura 110.1. * **2:8** Ca pə Jabuura 8.5-7. † **2:12** Ca pə Jabuura 22.23. ‡ **2:13** Ca pə Esaaya 8.17.

Aday asa, a wa:
«Nen həna, manay tu ɗo a Mbərom sə vuro
ataya awan.§»
14 Ɗo a Mbərom sə varan ataya nà, tinen
ɗo zənzen aya tə mez aya ǐ zek inde kawa
mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan
a ɗukwen a təra ɗo zənzen ti zek a kawa
nuko, anga aday tə amac anahan â lize
anan wa Fakalaw, ɗowan a sə lavan nga
anà ɗo ahay tə məgala sa mac atan ata
awan. 15 Yesu a ga matanan nà, anga aday
zlawan sə amac â gan anà ɗo ahay sabay.
Kwakwa ata nà, ɗo ahay tə njahay nə kawa
ɓile ahay anga zlawan sə amac. Ənа həna
Yesu kà təmak atan coy. 16 Yesu a nay ahay
nà, sa naa man zek anà maslay a Mbərom
ahay bay, əna sa naa man zek aɗəka nà,
anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo
a anan. 17 Aday natiya kutok, a zla pi zek
nà, â təra kawa mərak anahan ataya kwa
à ma inde anaw fok. A ga matanan anga
aday â təra bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo
anà way anga Mbərom, ɗo si mer su way
anahan ɗiɗek a aday sumor awan. Ti mer
su way anahan nà, i pəsen anan ines anà
ɗo ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen
tə Mbərom kutok. 18 Həna nà, i mba apan
sa man zek anà ɗo mə njəkan atan uda
ataya təte, anga winen a ɗukwen à alay a
tə njəkak anan uda awan, kà sak ɗəce.

3

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tə mazlaɓ

1 Mərak uno ahay, Mbərom kà ngamak
ikwen sə təra ɗo anahan ahay. Anga nan,
bayiken pə Yesu aday. Winen ɗo maslan
a Mbərom, aday winen bahay nga su ɗo
sə gəɗan dungo anà way, winen ɗowan
a mənuko a sa ɗaf apan nga ata awan.
2 Sa ɗaf anan pi mer su way ata nà, zek a
Mbərom awan, aday Yesu nà, a bənan à 'am
wa cəveɗabay, kawa Musa sə bənan à 'am
wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa
gay ahay anga ɗo su doh a Mbərom ahay
fok ataya re.* 3 Lele sə həran nga anà Yesu
nà, zal Musa, kawa ana ɗo ahay sə həran
nga anà ɗo sa han doh zal doh ata re. 4 Tə
ɗiɗek a nà, doh fok cəna, sa han anan nə
ɗo, əna ɗo sə ndakay way ahay fok ite nà,
Mbərom. 5 Matanan, Musa nà, winen ɗo si
mer su way lele sə ɗəfan apan anà Mbərom.
Mer su way anahan a nà, sə ɗakan anan
anà ɗo a Mbərom ahay, way a Mbərom sa
ja pa 'am ataya awan. 6 Ənа Yesu Almasihu
ite nà, winen nə wan sə lavan nga anà ɗo a
Mbərom ahay, a ga mer su way anahan nə
ta sə ɗəfan apan lele. Mənuko ɗukwen, kak
ɗə pərahak anan azar sa ɗaf apan nga lele,
aday sə ɗəfan iɗe anà way saa nay ata tə
ataslay mivel a nà, à andav a inde ɗukwen,
ɗi təra ɗo anahan ahay re.

Mbərom i varan alay a sa man uda anà ɗo anahan ahay mba

7 Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a
wa:
«Kak kə slənen dungo a Mbərom biten nà,
8 kâ sa kuren anan nga a kwanay ahay
kawa bije a kwanay ahay kwakwa sə
kuray anan nga a tinen ahay ata bay.
A alay ata nà, tinen à kiɓe inde ava kwa
kuro fuɗo, tinen apan ti vəze pə
Mbərom ta sə kataɓ anan.
9 Mbərom a wa: “Kwa â ga nə tə canak anan
anà way uno ma ga masuwayan aya
ava kwa kuro fuɗo dəp nà, tə kataɓak
nen hwiya.
10 Anga nan, na mba apan sa ban mivel tu
ɗo ataya təte sabay,
aday na wa: Tə jəjayak anan cəveɗ lele
à mivel a tinen wa,
tə pərahak anan azar anà cəveɗ uno
sabay.
11 A aga mivel uno inde, nə mbaɗak, na wa:
Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda
sabay.†”»
12 Mərak uno ahay, gen anan nga ǐ zek,
anga aday ɗo lelibay a sa ngam sa ɗaf nga
pə Yesu sabay ata â ga inde à wulen a
kwanay kwa kərtek bay. Ɗo kà ɗəfak nga pə
Yesu sabay cəna, kà larak a Mbərom, bahay
sə sifa ata awan. 13 Aɗəka bay, viren anan
məgala anà zek ahay pac pac, anga aday
Fakalaw â njaɗ pikwen alay sa 'am sa njak
kwanay bay, bina ki sa təren mə kuray nga
aya aday ki gen ines ahay. Ənа alay a inde
mba cukutok asəne, pac pac varuko anan
məgala anà zek ahay. 14 Kak ɗa mbak apan

§ **2:13** Ca pə Esaaya 8.18. * **3:2** Ca pə Limle 12.7. † **3:11** Ca pə Jabuura 95.7-11.

sa ban anan way a mənuko sə ɗəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nà, ata mənuko ɗi japay tə Yesu Almasihu tə ɗiɗek a kutok. 15 Mə vinde à Deftere a Mbərom nà:

«Kak biten kə slənen dungo a Mbərom nà,
kâ saa kuren anan nga a kwanay kawa
bije a kwanay ahay sə kuray anan
nga a tinen ata bay.
A alay ata nà, tinen apan ti vəze pə
Mbərom.‡»

16 Waya sə sləne dungo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Ɗo ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? 17 Mbərom a ga mivel ava kwa kuro fuɗo nə pa maya anaw? A ga mivel nà, pu ɗo sa ga ines ahay. Tinen nà, tə məcak à kiɓe inde tololo. 18 Mbərom a mbaɗay sa jəka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pə maya anaw? A ja pu ɗo a sə ɗəfan apan bay ataya fok.§ 19 Natiya ɗə canak anan, tə njaɗak sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə ɗəfak nga pə Mbərom a bay.

4

1 Mbərom kà zlapak i varak uko cəveɗ sa zla à man sa man uda pə cakay anahan awan. 'Am ata ɗukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina ɗowan â sa zluwe pə cəveɗ ata wa, aday sa njaɗ man ata sabay bay. 2 Anga mənuko ɗukwen ɗə slənek ləbara mugom a kawa ɗowan a sə kiɓe ataya re. Tinen nà, tə slənek, ənа kà mak atan zek bay, anga tə ɗəfak apan nga bay. Matanan, tə njaɗak man sa man uda ata bay. 3 Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga ɗə ɗəfak nga pə Yesu. Mbərom a jan anà ɗo sa ngam sa ɗaf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda
ata sabay.*»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ɓa Mbərom a kà ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday ɗaw? 4 Deftere a Mbərom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwɓe anahan a nà, Mbərom a
man uda pi mer su way anahan ahay
wa fok.†»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. 5 'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda
ata sabay.‡»

6 Ɗo sa lah sə slənе ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə ɗəfak anan apan anà Mbərom a bay, ənа man sa man uda nà, inde aday ɗo ahay inde tinen ti zla uda awan. 7 Anga nan, Mbərom a ɗaf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa ɗaf luvon ata ɗukwen, kà vak pə dəɓa a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dungo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dungo a Mbərom nà,
kâ saa kuren anan nga a kwanay bay.»

8 Kak abay Yosuwa kà zlak anan ɗo ahay à man sa man uda mbala Mbərom ata acəkan nà, Mbərom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Ənа tinen ɗukwen tə dəzlek bay. 9 Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbərom sa man uda pə luvon cuwɓe ata i nay ahay anga ɗo a Mbərom ahay mba. 10 Mbərom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuko ɗukwen, matanan re. Ɗowan a kà dəzlek à man sa man uda kawa ana Mbərom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kà ndəvak. 11 Anga nan, guko məgala lele sə dəzle à man a Mbərom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko məgala anga aday ɗowan â saa zluwe pə cəveɗ wa anga kà ɗəfak anan apan anà Mbərom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

12 'Am a Mbərom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gaɗ nə hus à mivel su ɗo inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gaɗ hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakasl ahay tə uzoz a təke. A mba apan sa kay anan abayak nga su ɗo uho təte re. 13 Awan a inde winen mi ɗer zek a pa 'am a Mbərom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am anahan, a san atan zle kərtek

‡ **3:15** Ca pə Jabuura 95.7-8. § **3:18** Ca pə Limle 14.1-35. * **4:3** Ca pə Jabuura 95.11. † **4:4** Ca pə Laataanooji 2.2. ‡ **4:5** Ca pə Jabuura 95.11.

kərtek. Way sə mivel a mənuko ahay fok, ɗi saa vəne anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom

14 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kà jənak pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuko anan way a mənuko sa ɗaf apan nga ataya lele, ɗakuko anan anan anà ɗo ahay. 15 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kà canak anan anà ɗəce ahay kawa mənuko. Ta ngak anan ɓalay pa 'am, ənа kà gak ines itəbay. 16 Anga nan, hayak ikwen ahay, həɗəkuko pə cakay ana Mbərom, ɗo sa gan sumor anà ɗo ahay, mənjəna sə jəjar awan, anga aday ɗâ gan ǐ zek wa aday ɗâ njaɗ sumor anahan à alay a təɗe ɗa gan may ata awan.

5

1 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sə ɗo ahay wa, anga aday â gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. 2 Ɗo sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəveɗ wa ataya nà, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a ɗukwen bəle a kawa tinen awan. 3 Anga nan, i varan way ma sla dungo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sə ɗo ahay re. 4 Ɗowan sə walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sə ngaman apan anà Haruna ata awan. 5 A təra tə Almasihu ɗukwen, matanan. A walay zek anahan anga sa njaɗ mazlaɓ sə təra bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.
Biten nə tərak Bəbay anak.*»

6 A man hinen inde ɗukwen, a jan nà:

«Iken ɗo sə gəɗan dungo anà way pa sə viyviya awan,
kawa Maliki Sadaka.†»

7 A alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbərom nə məgala anahan inde sa tam ɗo à amac wa. Anga nan, a gan amboh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbərom â tam anan à amac wa. Mbərom a slənan anan, a slabakay anan à məke wa, anga a ɗəfan apan. 8 Kwa â ga nə winen Wan a Mbərom dəp nà, a tətak sə ɗəfan apan anà Mbərom tə cəveɗ sə ɗəce. 9 A ndav anan mer su way anahan cəna, a təra ɗo sa tam anan ɗo sə ɗəfan apan ahay fok, aday tâ ga inde pa sə viyviya awan. 10 Mbərom a ɗaf anan bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom nə kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga ǐ zek à cəveɗ a Mbərom inde

11 Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pə Maliki Sadaka. Ənа ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slənen anan bəse bay. 12 Alay a kà slak hənа təɗe ki təren ɗo sə ɗakan anan way anà ɗo ahay ite, ənа hwiya ki gen anan may ɗo ahay tâ ɗakak ikwen anan way cacəɗew aya à 'am a Mbərom inde asa. Abay ki pen nə way sa pa su ɗo məduwen aya coy, ənа ki gen anan may hənа nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. 13 Ɗowan a winen apan i sa pay cəna, winen gindez a mba. Ɗo matanan ata nà, a san awan fan bay, a gəzlan alay anà way ahay pi zek wa tətibay. 14 Ɗo məceɗ aya nə ta slak sa pa ɗaf tœtəɗo awan. Tə tətakak aday sa mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay, lele aya tə lelibay aya re.

6

1 Kak matanan cukutok nà, mbəsakuko anan way a mənuko sə tətak pə Almasihu wa cəɗew ataya mə dədəɓa aday, zluko pa 'am saa tətak way su ɗo məduwen aya awan. Ɗə pəkak anan saray su doh a coy. Ɗə mbəɗek apan maza sabay. 'Am sa yam pə ines, 'am sə mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa ɗaf nga pə Mbərom, 2 'am sa ga baptisma tə cəveɗ awan, 'am sə ɗəfan alay pa nga anà ɗo ahay tə sləmay a Mbərom nə kəkəmaw, 'am sə aslabakay su ɗo ma mac aya à məke wa, ta 'am sə sariya a Mbərom, way ataya fok, mi tətakak

* **5:5** Ca pə Jabuura 2.7. † **5:6** Ca pə Jabuura 110.4.

ikwen anan maza sabay. 3 Di mbəɗek pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbərom a nà, ɗi ga way maza aya pa 'am.

4 Kak ɗo ahay tə mbəɗahak anan lœn à Mbərom nà, ɗowan i mba apan sa may atan pə cəveɗ sa yam pə ines a tinen maza sabay. Do ataya nà, tə canak anan anà jiyjay a Mbərom, tə təmahak magwagway anahan sə gəzlan anà ɗo ahay ata re, tə təmahak Apasay Cəncan a re. 5 Tə canak anan, 'Am a Mbərom nə lele, tə sənak məgala sə daliyugo saa nay ata re. 6 Aday, kak ɗo matanan ataya tə zluwek à cəveɗ a Mbərom wa nà, cəveɗ inde sa may atan saa yam pə ines a tinen ahay sabay, anga kà tərak kəlkal kawa tə daray anan Wan a Mbərom pə dədom mə zlәlngaɗ a maza awan, aday tə gənahak anan pa 'am sə ɗo ahay fok re.

7 Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anà ɗo sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbərom a ɗaf ngama pə yugo ata awan. 8 Aya ənа, kak guvo kà hak adak tə gujeɗ nà, i man zek anà ɗowan bay, Mbərom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

9 Car uno ahay, kwa â ga nə ɗa ja matanan ɗukwen, ɗa san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen anan azar nə anà cəveɗ lele awan, aday Mbərom i tam kwanay. 10 Mbərom nà, a gan anà ɗo ahay nə way tə cəveɗ aya vərre. I mbəɗek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə ɗakay anan kə pəlen Mbərom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anà ɗo a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. 11 A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga məgala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kâ si yen nga bay. Matanan ki njiɗen anan way a kwanay sə ɗəfan iɗe ata awan. 12 Kî gen isew bay. Təren aɗəka nà, kawa ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay sə səmen anà way ahay fok ataya awan. Sa njaɗ anan way a Mbərom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbərom sə zlapay anan ataya fok, ti təra

13-14 Da san apan zle, kwa həna kabay, Mbərom kà zlapak anan tə way anà Ibərahima. A wa: «Tə ɗiɗek a ni ɗaf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.*» A mbaɗay nə tə sləmay anahan awan, anga ɗowan inde sə zalay Mbərom ibay. 15 Ibərahima a slәne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan ata, kà njaɗak anan acəkan re.

16 Do ahay tinen apan ti mbaɗay nà, tə mbaɗay tə sləmay su ɗo sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə ɗo ahay wa acəkan. 17 Anga nan, Mbərom a mbaɗay. A nan sə ɗakan anan anà ɗo winen sə zlapan atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbəɗahan alay anà way anahan sə zlapay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbaɗan pa nga wa. 18 Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəɗa itəbay: atə azlapay tə ambaɗay a Mbərom. I mba apan sa gaɗ uda mung-walay itəbay. Mənuko ɗo sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko məgala sə ɗəfan iɗe anà way a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. 19 Way ata a bənak uko mbac nə hərap lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Anga nan, ɗə takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə ɗo ahay ù doh sə mazlaƃ a Mbərom ata, aday həna ɗi zla pə cakay a Mbərom təte kutok. 20 Yesu kà lahak sa zla uda pa 'am a mənuko anga mənuko, bina kà tərak bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

7

Maliki Sadaka, ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom

1 Maliki Sadaka sə ɗowan ata nà, winen bahay sə Salem, winen ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. A alay a inde nà, Ibərahima a zla à vəram, a mbasay pə bahay ahay. A alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a ɗaf apan alay sə mazlaƃ anahan. 2 Ibərahima

* **6:13-14** Ca pə Laataanooji 22.16-17. * **7:2** Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro.

ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok* nà, a var wa kərtek pə way sə vəram anahan ahay wa fok.† Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Ɗiɗek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». 3 Ɗowan ata nà, ɗowan a san bəbay anahan a bay, ɗowan a san may anahan a bay. Kwa bije anahan ahay ɗukwen, ɗowan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw ɗukwen, ɗowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay ɗo sə gəɗan dungo anà way pa sə viyviya awan.

4 Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, ənа kà gəɓak way ahay à vəram wa, a varan wa alay mbok nà, kərtek anà winen. 5 Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tâ varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kərtek.‡ A nan sa ja, ti təma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay wa, kwa â ga nə tinen ɗukwen wan ana Ibərahima ahay. 6 Ənа Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, ənа Ibərahima kà varak anan way alay mbok nà, kərtek. Ibərahima nà, Mbərom a zlapan sə varan way nə anà winen. Ənа Maliki Sadaka a ɗaf alay sə mazlaɓ pə Ibərahima, bina Ibərahima a ɗaf alay sə mazlaɓ pə Maliki Sadaka bugol bay. 7 Aday ɗa san apan zle re, ɗo sa ɗaf ngama pu ɗo nà, a zalay ɗowan anahan a sa ɗaf apan ngama ata awan.

8 Ɗo sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nà, kərtek ataya fok ɗukwen, ta taa mac re. Ənа Maliki Sadaka, ɗo sə təma alay mbok nà, kərtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nà, winen a mac itəbay. 9 Ɗi mba apan sa jəka Lewi nà, wan anahan ahay tə təmahak pu ɗo a tinen ahay wa alay mbok nà, kərtek ata, kà varak anan way ata anà Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kà lahak sə varan coy. 10 Kawa sa ja bine siwaw nà, à alay a Ibərahima sə varan way ata anà Maliki Sadaka aday tə wahak Lewi fan bay ata nà, Lewi kà varak anan tə alay ana bije anahan Ibərahima ata coy.

Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom maza inde, kawa Maliki Sadaka

11 Mer su way su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom à zahav ana Lewi ata nà, kà mbak apan sa ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata bay. Abay â mba apan sa ndav anan wa təte cəna, ɗi gan may anà ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nà, pu ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom pə slala ana Haruna cəna coy. Mbərom a varan Tawrita anà ɗo anahan Isəra'ila ahay nà, à alay ana ɗo sə zahav ana Lewi inde. 12 Kak Mbərom kà mbəɗahak anan slala su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom cəna, ata Tawrita i mbəɗa ite re. 13 Ɗa ja way a anaya nà, pə Bahay a mənuko Yesu, winen ɗo sə slala hinen cara. Ɗowan inde pə zahav anahan kà gak mer su way ata ù doh sə mazlaɓ a Mbərom kulibay. 14 Ɗa san apan zle, Bahay a mənuko Yesu nà, zahav ana Yahuda. A alay ana Musa sa ja 'am pu ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ahay nà, a ja nə pə zahav ana Lewi, bina pə zahav ana Yahuda bay. 15 'Am a anan i zəga apan sə banay hənа aɗəka bugol: Ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom hinen, kà nak, winen kawa Maliki Sadaka. 16 Ɗowan ata a tərа ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom nà, anga 'am sə Tawrita bay. Winen nà, a tərа ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom nà, anga məgala anahan inde sə njahay tə sifa pa sə viyviya ata awan. 17 Mə vinde inde à Deftere a Mbərom, a wa:

«Iken ɗo sə gəɗan dungo anà way pa sə
viyviya awan,
kawa Maliki Sadaka.§»

18 Mbərom kà mbacak anan wa nga sa 'am mə baslay a kwakwa ata awan, anga winen bəle awan, a man zek anà ɗo ahay tətibay. 19 Tawrita a Musa nà, kà mbak apan sə tərа anan ɗo ahay, ɗo cəncan aya pa 'am a Mbərom bay. Hənа nà, way sə zalay

† **7:2** Ca pə Laataanooji 14.17-20. ‡ **7:5** Ca pə Limle 18.21. § **7:17** Ca pə Jabuura 110.4.

Tawrita inde, way a mənuko sə ɗəfan iɗe ata awan. Sə varak uko cəveɗ sə həɗek nuko pa 'am a Mbərom nə winen awan.

20 Way hinen nà: A alay a Mbərom i sa ɗaf anan Yesu bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ata nà, a mbaɗay apan aday. A alay ana ɗo sə zahav ana Lewi ahay sə təra ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ata nà, ɗowan kà mbaɗak apan itəbay. 21 Əna Mbərom a mbaɗan anà Yesu ta sa jan nà:

«Nen Mbərom Fetek, nə mbəɗa itəbay.
Nə mbaɗak, ki təra ɗo sə gəɗan dungo anà
way pa sə viyviya awan.*»

22 Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbərom sa ɓan tə ɗo ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ɓan tə ɗo ahay kwakwa ata awan.

23 Way hinen inde re: Ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ahay nà, tinen mənjœk bay, anga ta mac wa kwerkwer, tə mbəsakan mer su way ata anà ɗo hinen ahay asa. 24 Əna Yesu nə a mac itəbay, a ga mer su way anahan pa sə viyviya awan. 25 Anga nan, i mba apan sa tam ɗo ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbərom tə alay anahan ata awan. Anga winen ɗo tə sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sə coy.

26 Winen nà, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom a təɗe anga mənuko ata awan. Winen ɗo cəncan awan. Atahasl inde à winen inde itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu ɗo sə ines ahay. Mbərom a ɗaf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. 27 Yesu nə winen kawa bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa â ga nə sa nga anahan awan, kwa â ga nə sə ines sə ɗo ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtek, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zlə́lngaɗ ata awan. 28 Tawrita ana Musa a ɗaf kawa ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay nà, ɗo zənzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen ɗo sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbaɗay pə dəɓa ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a ɗaf Wan anahan bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

8

Ɗowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom

1 Way a mədu wen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, həna: Ɗowan inde sa ga mer su way anga mənuko aɗəka, winen bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. 2 Kwakwa ata nà, ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom inde, ɗo ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom inde ɗiɗek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

3 Mbərom a ɗaf bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gəɗan dungo anà gənaw ahay. Matanan re, lele ɗukwen ɗo mbala mənuko i njaɗ awan a sə varan anà Mbərom a re. 4 Abay â ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra ɗo sə gəɗan dungo anà way a bay jiga awan, anga ɗo ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. 5 Ɗo ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaɓ a Mbərom, əna doh ata ɗukwen, winen minje su doh sə mazlaɓ a Mbərom a ɗiɗek ata à mburom ata awan. A alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak sləmay lele, ɓəɓot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à ɓəzlom wa ata awan.*» 6 Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su ɗo sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ɓan 'am zal way anahan sa ɓan tə ɗo ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata ɗukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

* **7:21** Ca pə Jabuura 110.4. * **8:5** Ca pə Gurtaaki 25.40.

7 Kak abay 'am a Mbərom sa ɓan tə ɗo
ahay kwakwa ata kà tərak way lele coy nà,
Mbərom i gan may abay sa ɓan 'am maza
wiya sabay. 8 Əna ɗa ca apan həna nà, kà
slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan
i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak
awan, aday a jan atan nà:
«Luvon a inde i nay ahay, ni ɓan 'am wiya
tu ɗo sə Isəra'ila ahay, aday tu ɗo sə
Yahuda aya təke.
9 'Am ata i ga minje tə aɓan 'am uno tə bije
a tinen ahay kwakwa ata sabay.
A alay a nen sə bənan atan ahay alay à
Misra wa ata nà, mə ɓanak 'am,
əna tə ɗəfak anan apan bay,
aday nen Mbərom Fetek, nen ɗukwen
nə mbəsakak atan.
10 Alay a kà slak nà, ni ɓan 'am tə tinen.
Ni ɗaf anan 'am uno à abayak nga a tinen
inde,
aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a
tinen re.
Ti təra ɗo uno ahay,
nen ni təra Mbərom a tinen.
11 Ɗowan inde i gan may sə tətakan anan
way anà ɗowan sabay,
ɗowan i jan anà ɗo hinen: “San
Mbərom” sabay,
anga i bənay pə məceɗ aya wa, hus pə
gwaslay ahay,
ɗo ahay fok ti san nen.
12 Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay,
ni may anan ahay ines a tinen ahay à
nga inde sabay.†»
13 Ana Mbərom a sa ja 'am sa ɓan 'am
wiya ata nà, a təra anan winen mama'am
ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa
ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize
bəse coy.

9

Aɓan 'am məduwer a tə aɓan 'am wiya awan

1 A alay ana Mbərom sa ɓan 'am a
mama'am ata nà, Tawrita inde sə ɗakan
anan anà ɗo ahay cəveɗ sə həran nga anà
Mbərom. Man sə həran nga anà Mbərom
inde mə lavay zek a re. 2 Tə ndakay
jawjawa, tə gəzla anan man cew. Day
mama'am awan, tə ngaman man cəncan
awan, ta ɗaf uda way sə lalam aday tabal tə
pen mə varan a à Mbərom aya apan. 3 Day
a hinen ata ɗukwen, mə gəzla pi zek wa
tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə
ngaman anà day ata nà, man a Mbərom
cəncan awan. 4 A man ata kutok, tə ndakay
uda ruwec sə gura, sə vakan apan ləluway
anà Mbərom. Ta ɗaf uda zəndok sə aɓan
'am a Mbərom, mə ndakay a nə tə gura.
A zəndok ata inde asa, tuwez sə gura uda
re, ta ɗaf uda way sa pa sə ngaman *manu*,
Mbərom sə gucen atan ahay à mburom
wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa ɗa
ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday
kon ana Mbərom sə vinden ahay apan 'am
ma ɓan a anà Musa ataya uda à man ata
re.‡ 5 Pa nga sə zəndok ata ɗukwen, tə
ɗəfak apan awan aya inde kawa maslay a
Mbərom ahay. Awan ataya tə ɗakay anan
Mbərom winen inde à wulen sə ɗo ahay tə
mazlaɓ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay
aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa
man nga à mburom, à man sa pak mez sə
gənaw ahay aday Mbərom â pəsen anan
ines à ɗo ahay ata awan. Həna nà, alay a
inde sə təker way pə awan ataya fok bay.

6 Natiya, tə ndakay anan way ataya à
man ata kutok nà, ɗo sə gəɗan dungo anà
way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am
ata awan, aday ta taa ga uda mer su way
a tinen ahay nə pac pac. 7 A day su doh a
mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay
nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay
anga Mbərom ata ɗəkɗek. Ava daz nà, a
zla à man ata ɗukwen saray kərtektəkke.
I i zla uda ɗukwen, i pak mez sə gənaw
à alay inde aday i varan anan mez ata
anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan
ines anahan pi zek tə ines sə ɗo ahay sa
ga mənjəna sa san apan ataya təke fok.
8 Apasay Cəncan a a nan sə ɗakak uko anan
nə 'am a həna ana awan: Kak jawjawa a
mama'am ata inde hwiya cəna, cəveɗ inde
mə təɓa sa zla à man a Mbərom cəncan a
fan bay. 9 Way ataya tə ɗakay anan nə way
a sə təra həna biten ataya awan. A nan
sa ja nà, way sə ɗo ahay sə waslay aday sə
varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan

† **8:12** Ca pə Yeremiya 31.31-34. * **9:4** Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31. † **9:4** Ca pə Limle 17.23. ‡ **9:4** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

sə banay anan mivel su ɗo sa var way ata pa 'am a Mbərom bay. 10 Way ataya tə ɗakak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya ɗukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivel su ɗo zənzen a bay, aday tə njahay nə mənjœk cəna coy, hus pə luvon a Mbərom i mbəɗahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

11 Həna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay. Way a mənuko sa njaɗ lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, ɗo zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata ɗukwen, winen pə daliyugo à man a anan bay. 12 A alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a cəncan ata nà, kà gəɓak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəɓa aɗəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kərtektəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sə viyviya awan.

13 Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sə awak tə guson sa sla aya sə kwecek mez a pə ɗo ahay aday ines a tinen ahay â ga inde pə iɗe a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkalak sa sla aday sə vakan à Mbərom, ata ti ra rəɓa anahan a sa pak pə ɗo ahay. Natiya kutok, ɗo sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra ɗo cəncan aya asa. 14 Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə məgala a zal mez sə gənaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a gəɓa anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə məgala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sə banay anan mivel a mənuko təte, anga ɗâ ga ines ahay sə varak uko amac sabay, ənа ɗi ga aɗəka nà, mer su way a Mbərom bahay sə sifa kutok.

15 Tə way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen ɗo sa zlah anan məlmal a Mbərom tə ɗo ahay, anga Mbərom kà ɓanak 'am wiya tə tinen. Anga nan, ɗo ana Mbərom sə ngamay ataya ti njaɗ way a Mbərom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I təra matanan anga Yesu kà məcak anga ɗo sa nes anan 'am a Mbərom sa ɓan məduwer ataya ata awan. Tə amac anahan ata nà, a bəmbaɗay atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

16 Kak ɗowan kà jak 'am sə gəzla anan zlile anahan aday a saa mac cəna, ɗo ahay ti saa ga anan mer su way a nə si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlile anahan ata awan. 17 Kak ɗowan sa ja 'am ata winen tə sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nə məgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday. 18 Matanan ɗukwen, à alay a Mbərom sa ɓan 'am tə ɗo ahay ata nà, a wa gənaw â mac aday mez a â pəkay. 19 Musa a ɗakay anan Tawrita fok pa 'am sə ɗo ahay fok nà, a gəɓa mez sə wan sa sla ahay tə vuwar sə awak ahay tinen sə gəɗan dungo ataya, tə japay anan tə a'am. A ra daslam ahay pi zek tə sibœk sə təman ɗəzɗaz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tə winen awan, aday a kwecek anan mez pə ɗo ahay tə winen a re. 20 A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbərom sa ɓan anan 'am tə kwanay ata awan. A jak ikwen nà, ɗəfen anan apan lele.§» 21 Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaɓ a Mbərom tə way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təke fok matana re. 22 A alay ana Tawrita sə lavan nga anà ɗo ahay ata nà, tə banay way ahay alay avan nə tə mez. Matanan, mənjəna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə ɗo ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə ɗo ahay

23 Matanan, na jak, na wa: Way sə kwakwa ataya fok tə banay atan tə mez matanan ata nà, sə ɗakay anan way sə təra à mburom ataya awan. Tə banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Ənа pə way ɗiɗek aya à

§ **9:20** Ca pə Gurtaaki 24.8.

mburom ata nà, a nan à Mbərom nə mez
sə zalay sə gənaw ataya awan. Winen lele
ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan.
24 Ɗa san zle kutok, Almasihu nə kà zlak
à man a Mbərom cəncan a mbala ana ɗo
ahay sə ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze
sa man cəncan a ɗiɗek a à mburom ata
awan. Ənа winen a zla nà, à mburom pə
cakay a Mbərom. Həna nà, winen pa 'am
a Mbərom anga sa ga amboh anga mənuko
kutok. 25 Bahay nga su ɗo sə gəɗan dungo
anà way ahay à man a Mbərom cəncan a
ata nà, ta zla uda nə pə ava pə ava. Ta
zla uda ɗukwen tə mez sə gənaw ahay à
alay inde, mez si zek a tinen a bay. Ənа
Almasihu nà, a var nə nga anahan awan,
aday a var anan ɗukwen, saray kərtek coy,
kà mənahak anan itəbay. 26 A ga matanan
bay nà, abay i mənahan anà ɗəce anahan
ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana
Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i
taa mac anga ɗo anahan ahay pə ava pə
ava. Ənа matanan bay, a nay ahay nə
saray kərtek, aday à alay a uho kwakwa ata
winen apan i ndav coy ata awan. A var
anan zek anahan kawa way ma sla dungo
a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə
ɗo ahay sə coy. 27 Kuwaya i mac nə saray
kərtek. Pə dəɓa anahan a wa cəna, Mbərom
i gan sariya. 28 Almasihu ɗukwen a var
anan nga anahan nà, saray kərtektəkke coy
sə pəsen anan ines anà ɗo ahay bayak a
kutok. I i may ahay pac a inde ɗukwen mə
slala cew awan. I may saa pəse ines ahay
sabay, ənа sa naa tam anan ɗo sa ba anan
ataya fok.

10

1 Tawrita ana Musa winen kawa mezeze
sə way sə ɗakay anan way lele aya saa
təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə
way ataya ɗukwen, winen kawa zek ana
way ataya bay re. Pə ava pə ava, ɗo ahay
tə varan way anà Mbərom nə sə həɗəken
pə cakay, ənа way ataya ti njaɗ sə təra ɗo
cəncan aya bay hwiya. 2 Kak abay ɗo ahay
tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə
way ma gaɗ dungo aya nà, ti var way ma
gaɗ dungo aya sabay biɗaw? Bina ti təra
cəncan a nə saray kərtek cəna coy, ti gan
may anà apəse ines sabay. 3 Aɗəka bay, way
a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man
atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà,
ines a tinen ahay, 4 anga mez sə guson sa
sla ta sə vuwar sə awak aya a mba apan sə
banay anan ines sə ɗo ahay bay.

5 Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i
sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà
Mbərom, a wa:

«A nak tâ gəɗan dungo anà gənaw ahay
anga iken bay,
a nak tâ varak awan bay re.
Ənа kə varak uno zek su ɗo zənzen awan
aday nâ varak anan.
6 Gənaw a ma tak ataya ta zlak anak à nga
bay.
Way sə ɗo ahay sa var anga sə pəse anan
ines a tinen ahay ata ɗukwen, kà
zlak anak à nga bay re.
7 Anga nan kutok na wa: Mbərom, nen
həna!
Ni zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga,
kawa mə vinde a à Deftere anak inde
pi nen ata awan.*»

8 Almasihu a ja aday nà: «A nak tâ gəɗan
dungo anà gənaw ahay anga iken aday tâ
varak awan bay re. A nak tâ təkak gənaw
ahay bay re. Aday a nak tâ pak mez sə
gənaw ahay anga sə pəse ines sə ɗo ahay
bay re asa.» Kwa â ga nə ta var way ataya
ɗukwen, tə dəfan apan anà Tawrita dəp nà,
a nan anà Mbərom a bay. 9 'Am mə slala
cew a nə a wa: «Mbərom, nen həna! Ni
zla pə daliyugo saa ga way sa zlak à nga.»
Matanan nà, a nan sa ja nə Mbərom kà
mbacak anan wa agəɗan dungo anà way
kawa sə kwakwa ata awan, aday a ɗaf
uda way maza wiya awan: amac a Yesu.
10 Natiya kutok, ɗə tərak ɗo cəncan aya pa
'am ana Mbərom, anga Yesu Almasihu kà
gak way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kà
varak anan zek anahan kawa way ma sla
dungo awan, a mac saray kərtektəkke coy.

11 Ɗo sə gəɗan dungo anà way à wulen
sə Yahuda ahay nà, tinen mə tavay aya
sa ga mer su way a tinen nə pac pac, ti
mənahan anà agəɗan dungo à gənaw ahay
maza awan. Ənа way a tinen a sa var ataya
ɗukwen, ta mba apan sə pəse anan ines
sə ɗo ahay bay re. 12 Ənа Yesu Almasihu

* **10:7** Ca pə Jabuura 40.7-9.

nà, a var nə zek anahan awan, a var anan saray kərtek sə pəse anan ines sə ɗo ahay pa sə viyviya awan. Pə dəɓa anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbərom. 13 Həna nà, winen apan i ba alay a Mbərom saa təra anan ɗo maniɗe anahan ahay fok ɓile anahan aya ata awan. 14 Tə way anahan a sə varan anà Mbərom ata kərtektəkke, kà tərak atan ɗo mənjəna ines aya pə iɗe a Mbərom, kà tərak atan ɗo cəncan aya pa 'am a Mbərom sə coy re.

15 Apasay Cəncan a ɗukwen kà jak uko anan 'am ataya tinen ɗiɗek aya coy re. A wa:

16 «Nen Mbərom Fetek, alay a kà slak nà, ni
ɓan 'am tə tinen.
Ni ɗaf anan 'am uno à abayak nga a tinen
inde,
aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a
tinen aya re.†»

17 Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tə
ines a tinen ahay à nga inde sabay.‡»

18 Mbərom kà pəsek anan anan ines anà ɗo ahay cukutok nà, ɗo ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sə pəse ines asa ɗaw?

Həɗəkuko pə cakay ana Mbərom

19 Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nà, tə varak uko cəveɗ sa zla à man a Mbərom cəncan a kutok. 20 Yesu kà ngərwak anan zana sə gəzla mənuko pi zek wa ta man a Mbərom cəncan ata awan, a təɓak uko anan cəveɗ a sa zla ù doh ata awan. Cəveɗ ata ɗukwen, winen wiya aday ɗi njaɗ sifa nà, tə winen awan. Zana anahan sə ngəraw anan ata nà, winen zek anahan a ɗo ahay sə daray anan pə dədom mə zləlngaɗ ata awan. 21 Natiya kutok, ɗo sə gəɗan dungo anà way anga mənuko inde məduwen a winen a gan nga anà ɗo a Mbərom ahay fok. 22 Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, həɗəkuko pə cakay a Mbərom tə mivel kərtek awan, aday ɗəfuko apan nga mənjəna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kà tərak anan mivel a mənuko ahay cəncan aya awan, kà banak nuko tə a'am lele kutok. 23 Way a Mbərom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gaɗ mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə ɗakay anan nə ɗə ɗəfan iɗe nà, anà way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Ɗəfuko apan nga, ɗə̂ guɗec bay. 24 Pəluko cəveɗ a aday ɗi man anan zek anà ɗo azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, ɗə̂ pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday ɗə̂ zəga anan sa ga way lele aya kutok. 25 Ɗə̂ mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa ɗo azar aya ata bay. Aɗəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

26 Ɗowan a, kà sənak cəveɗ ɗiɗek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. 27 Ɗo sa ga way matanan ata nà, â jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan ɗo sa ga ines ahay fok. Pə dəɓa anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan ɗo maniɗe ana Mbərom ahay ata awan. 28 Kə sənen zle coy, ɗowan a kà nəsek anan Tawrita a Musa nà, kak ɗo ahay cew kabay maakan ta jak kà gak matanan acəkan cəna, ta vaɗ anan mənjəna sa gan ì zek wa anà ɗowan.§ 29 Kak way matanan ata a təra tu ɗo sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nà, ɗəce ana ɗo sə kəɗey anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Ɗo matanan ata nà, mez ana Yesu, Mbərom sa ɓan anan 'am tə winen ata, kà tərak anan cəncan pa 'am a Mbərom. Aday pə dəɓa anahan a wa ɗukwen, winen ta sə kəɗey anan Yesu nà, a gənahan ɗukwen anà Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Ɗo matanan ata nà, ɗəce anahan inde mə zalay awan. 30 Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu ɗo sa ngam 'am uno bay
ataya awan,
ni man atan anan sikeɗ sə ines a tinen
ahay.*»

Ɗa san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mbərom a wa:

† **10:16** Ca pə Yeremiya 31.33. ‡ **10:17** Ca pə Yeremiya 31.34. § **10:28** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15. * **10:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35. † **10:30** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

«Nen Mbərom Fetek, ni gan sariya anà ɗo
uno ahay.†»
31 Mbərom nə bahay sə sifa. Kak sariya
kà bənak anan ɗowan a nà, ɗəce inde tə
mindel anga ɗowan ata kutok.
32 Sənen apan aday: A alay a kə cinen
anan anà jiyjay a Mbərom mama'am a ata
nà, kə njiɗen ɗəce ahay bayak a à alay sə
ɗo ahay wa, aday kə ɗəmen anan hwiya.
33 A alay a anan nà, tə gənahak ikwen pa
'am sə ɗo ahay, ta gak alay tə kwanay re.
Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak
ikwen sə japay tu ɗo aya aday tinen à ɗəce
ata inde ataya re. 34 Ɗo ma ban aya à
dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen ĩ zek
wa. Ɗo ahay ta rak ikwen anan way ahay
ɗukwen, kà gak ikwen à nga wa bay, aɗəka
kə tislen anan mivel, anga kə sənen zle way
mə mbəsakak ikwen a inde sə zalay ana
tinen sa ra anan ataya awan, aday way a
mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga
inde nə pa sə viyviya awan.
35 Anga nan kutok, pərihen anan azar sa
ɗaf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya
cəna, ki njiɗen magwagway məduwen a pa
'am a Mbərom. 36 Lele cəna, səmen anan
anà way ahay anga aday kĩ gen way sa
zlan à nga anà Mbərom, aday kâ njiɗen
anan way anahan sə zlapay anan ata awan.
37 Bina Mbərom a wa:
«A mbəsak nə mənjœk, ɗowan a saa nay ata
i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.
38 Ɗo dĩɗek a pa 'am uno nà, i njaɗ sifa sa
ndav bay ata awan, anga kà ɗəfak
upo nga.
Əna kak, ɗowan a kà mak à dəɓa nà, ni
taslay mivel tə winen itəbay.‡»
39 Mənuko aday nà, a ga upo nə mənuko
ɗo sa ma à dəɓa ataya aday sə lize ataya
itəbay. Aɗəka bay, mənuko nə ɗo sa ɗaf nga
pə Yesu ahay. Natiya, ɗi njaɗ sifa sa ndav
bay ata awan.

11

Ɗəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

1 Aɗaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nə
maw? A nan sa ja nà: Ɗa san zle, way a
mənuko sə ɗəfan iɗe ata nə i təra, kwa â
ga nə ɗə canak anan tə iɗe fan bay, ɗa san
zle, tinen inde re. 2 Ɗo a kwakwa ataya ta
ɗaf nga pə Mbərom nə matanan. Anga nan,
tinen ta zlan à nga anà Mbərom.
3 Ɗə ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ɗa
san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nə
ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko
sa ca apan həna pə daliyugo ataya fok, ta
nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.
4 Abel kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga
nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a
zalay way mbala ana mərak anahan Kaynu
sə varan anà Mbərom ata awan. Abel kà
ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom
a ca apan nə winen ɗo ɗĩɗek awan. Zek
ana Abel a ɗukwen, kà sənak anan, anga
Mbərom kà təmahak anan way anahan sə
varan anà Mbərom ata awan. Anga nan,
kwa â ga nə Abel kà məcak təkeɗe nà, winen
apan i jak uko 'am hwiya.*
5 Anuhu kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga
nan, winen kà məcak itəbay. Mbərom
kà zəɓak anan tə sifa aday ti zek a təke
à mburom. Kula ɗowan kà canak anan
sabay, anga Mbərom kà zəɓak anan.
Deftere a Mbərom a ja nà, winen a zlan
à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəɓa
anan à mburom.†
6 Ɗowan inde i zlan à nga à Mbərom
mənjəna sa ɗaf apan nga nà, ibay. Kak a
nan à ɗowan a sə həɗek pə cakay a Mbərom
nà, â ɗaf apan nga nə winen inde aday.
Aday â san ɗukwen, Mbərom a varan mag-
wagway nà, anà ɗo sə bənan bitem ataya
awan.
7 Nuhu kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga
nan, a pak sləmay nə pa 'am a Mbərom
awan. A ɗakan anan way a saa təra pa 'am
ataya awan. Nuhu kà canak anan anà way
ataya njœk tə iɗe anahan fan bay, əna kà
bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan
məduwen a kawa ana Mbərom sa jan ata
awan. A zla uda tu ɗo su doh anahan ahay,
aday Mbərom a tam atan à a'am wa. Nuhu
a ga matanan nà, anga a san zle, ɗo sə
daliyugo ahay nə ti i lize acəkan, anga ta
gak ines. Mbərom a ja nə winen kà tərak ɗo
ɗĩɗek awan, anga aɗaf nga anahan.‡

‡ **10:38** Ca pə Habakuk 2.3-4. * **11:4** Ca pə Laataanooji 4.3-10. † **11:5** Ca pə Laataanooji 5.18-24. ‡ **11:7** Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29.

8 Ibərahima kà ɗəfak nga pə Mbərom.
Anga nan, kà bənak anan à 'am wa re.
A zla ù kon aday Mbərom a jan «zla»
ata, mənjəna sa san man ata awan, anga
Mbərom i sa varan kawa kon anahan
a mba.§ 9 Ibərahima kà ɗəfak nga pə
Mbərom. Anga na awan, kà njahak ù kon
ana Mbərom sə zlapan anan i varan ata
awan, kwa â ga nə winen kawa mədurlon.
A taa njahay nə à jawjawa ahay inde
karara. Atə Isiyaku tə Yakob ɗukwen tə nja-
hak uda re, anga tinen ɗukwen, Mbərom
kà zlapak atan anan tu kon ata kərtek a
re. 10 Ibərahima a ga matanan, anga winen
apan i ba wulen su doh a Mbərom ma han
a aday kula i mbazl itəbay ata awan.

11 Saratu ɗukwen, kà ɗəfak nga pə
Mbərom. Anga nan, kwa â ga nə winen
mədуwer a coy dəp nà, kà tərak ɗo. A san
zle, ɗowan a sə zlapan ta wan ata nà, a gaɗ
mungwalay itəbay.* 12 Anga nan kutok,
Ibərahima kà wahak wan à mədуwer inde.
Ibərahima nà, winen ɗo kərtek, ənа ta
wan anahan ata ɗukwen, kà wasak kawa
mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday
bayak a kawa wiyen sə zlinder, ɗowan a
mba apan sə baslay bay ata awan.

13 Ɗo ataya fok, ta taa ɗaf nga pə Mbərom,
hus pə luvon sə amac a tinen. Tinen aday
ɗukwen, tə njaɗak anan way a Mbərom sə
zlapay anan i varan atan ata bay, tə canan
ayak nə dəren ta nga, tə taslak anan mivel
re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a
ibay. Manay nə mədurlon ahay pə daliyugo
a anan.†» 14 Ɗo sa ja 'am matanan ataya
nà, tə ɗakay anan nə tinen apan ti pəlay kon
nga a ana tinen a cara. 15 Tə bayak pa man
mbala ana tinen sə mbəsak ataya sabay.
Abay ta taa bayak apan kəma, tiya nə ta
mak way a tinen à dəɓa coy. 16 Aɗəka bay,
tə pəlay nà, man sə zalay mbala ana tinen
ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom.
Anga nan, a zlan à nga anà Mbərom tâ
ngaman Mbərom a tinen, aday a ndakan
atan kon lele sə coy ata kutok.

17-18 Mbərom kà zlapak anan anà
Ibərahima, a jan nà: «Ki njaɗ wan sə kutov
ahay nə tə Isiyaku.‡» Matanan, a nan
à Mbərom sə kataɓ anan aɗaf nga ana
Ibərahima kutok, a jan, â gəɗan dungo
anà wan anahan Isiyaku, aday â varan
anan. Ibərahima kà ɗəfak nga pə Mbərom.
Anga nan, a gəɓa anan wan anahan a
mənduwel ata saa gəɗan dungo anga
Mbərom. 19 Ibərahima a san zle, məgala
ana Mbərom inde sə slabakay anan ahay
Isiyaku à amac wa. A tərа nà, kawa
abay Isiyaku ata kà məcak acəkan, aday a
slabakay à məke wa.

20 Isiyaku kà ɗəfak nga pə Mbərom re.
Anga nan, a jan anà atə Yakob tə Isuwa, a
wa: «Mbərom â ɗaf pikwen alay sə mazlaɓ
anahan.» A ja matanan ata nà, anga a
san zle, pac a inde nà, way i təran atan
matanan awan.§

21 Yakob ɗukwen kà ɗəfak nga pə
Mbərom. Anga nan, à alay a i saa mac
bəse coy ata nà, kà ɗəfak alay sə ngama pa
wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pə
dəker, a həran nga anà Mbərom.*

22 Yusufu ɗukwen kà ɗəfak nga pə
Mbərom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan
anà wan sə kutov anahan Isəra'ila ahay, a
wa, ti i təmay ahay à Misra wa azanan mba.
Anga nan, a ɗakan atan anan way a tinen
saa ga tə kəlakasl anahan pə dəɓa sə amac
anahan wa.†

23 Atə bəbay tə may ana Musa ɗukwen, tə
ɗəfak nga pə Mbərom ite re. Anga nan, tə
wahay anan Musa cəna, ta ɗer anan kiya
maakan agay. Ta ca pa wan ata nə a rəɓa
ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay
sə Misra bay.‡

24 Musa kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga
nan, a har lele nà, a nan ɗowan â ngaman
wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. 25 A
ca apan nə suwan tâ ga ɗəce pi zek tu ɗo
a Mbərom ahay pə kərtek awan, bina a
nan sə taslay mivel ta sa ga ines bay, anga
ataslay mivel matanan ata a njahay bayak
a bay.§ 26 A san zle, suwan ɗo ahay tâ ga
anan alay anga winen ɗo ana Almasihu,
bina ɗəce ata a zalay zlile sə Misra ahay
fok. A bayak matanan, anga winen apan

§ **11:8** Ca pə Laataanooji 12.1. * **11:11** Ca pə Laataanooji 18.10. † **11:13** Ca pə Laataanooji 23.4. ‡ **11:17-18** Ca pə Laataanooji 21.12. § **11:20** Ca pə Laataanooji 27.1-40. * **11:21** Ca pə Laataanooji 47.29-31. † **11:22** Ca pə Laataanooji 50.24. ‡ **11:23** Ca pə Gurtaaki 2.1-2. § **11:25** Ca pə Gurtaaki 4.19-23.

i ɗəfan iɗe nà, anà magwagway a Mbərom saa varan ata awan.
27 Musa kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənjəna sə jəjaran anà mivel ana bahay sə Misra ata awan. Kà tavak anan njənjan lele, anga a ca pi zek a Mbərom awan, kula ɗowan kà canak anan bay re.
28 Musa kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anà Isəra'ila ahay nà, tâ kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbərom sə lavan nga anà amac ata kà zlak ayak nà, â njaɗ sa vaɗ anan murkwaya a tinen ahay bay.*
29 Isəra'ila ahay tə ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Ɗəzɗaz ata kà gəzlak ì zek wa təkiyen pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a səɗak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan.†
30 Isəra'ila ahay tə ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta van nga anà Yeriko, kawa ana Mbərom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwɓe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wulaɗ ì zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwɓe ata inde nà, ta ɗaf nga nə pə Mbərom.‡
31 Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a təma anan ɗo maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak àga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan ɗo sə Yeriko ahay anga tə ɗəfak anan apan anà Mbərom bay ata nà, Rahab nə tə vəɗak anan itəbay.§
32 Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon*, Barak†, Samson‡, Yefta§, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana ɗo maja'am a Mbərom azar aya fok. 33 Ɗo ataya ɗukwen, tə ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vəram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəveɗ lele awan, tə njaɗak anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anà ziyel ahay, 34 tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təmak pu ɗo sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle aya awan, əna Mbərom kà varak atan məgala. Tə tərak ɗo sə vəram gədan aya awan, aday tə rəzlak anan ɗo sə vəram a tinen mədurlon ataya awan. 35 Uwar ahay tə njaɗak anan ɗo a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məke wa, tə canak atan maza awan.* Ɗo azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tâ mbəsak sə pərahan azar anà Mbərom nà, ɗo ahay ti ga atan alay bay. Ənа ta gan may sa mac à ɗəce matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njaɗ sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.
36 Ɗo azar aya ite nà, tə pəkak atan waray ì iɗe, tə ndaɓak atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Ɗo ataya fok tə səmak anan anà way ataya awan lele. 37 Ɗo azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Ɗo azar aya asa, ta mac nà, ta gaɗ atan ì zek wa cuwcew dəgəlan dəgəlan. Ɗo azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Ɗo azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawak aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Ɗo ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgaɗ lele. 38 Ta taa jəjay nə à ɓəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Ɗo ataya nà, ɗo lele aya awan. Təɗe abay ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.
39 Ɗo ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə ɗəfak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kà zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njaɗak anan way ata fan bay, iɗe a tinen kà canak anan anà awan bay. 40 Bina Mbərom kà lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa

* **11:28** Ca pə Gurtaaki 12.21. † **11:29** Ca pə Gurtaaki 14.21-31. ‡ **11:30** Ca pə Yosuwa 6.12-21. § **11:31** Ca pə Yosuwa 2.1-7, 6.22-25. * **11:32** Ca pə Alkaali'en 6.11. † **11:32** Ca pə Alkaali'en 4.6. ‡ **11:32** Ca pə Alkaali'en 13. § **11:32** Ca pə Alkaali'en 11.1. * **11:35** Ca pə 1 Laamiiɓe 17.17-24; 2 Laamiiɓe 4.18-37.

i i japay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen ɗukwen tâ njaɗ way a lele ata kutok.

12

Ɗəfuko anan iɗe anà Yesu

1 Ɗo ataya tə ɗəfak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə ɗakak uko anan cəveɗ a tinen a sa ɗaf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday ɗa zla anan pa 'am təte sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Ɗâ ya nga bay. 2 Ɗəfuko anan iɗe nə anà Yesu. Kuse, anga kà varak uko cəveɗ sa ɗaf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus ɗukwen, winen awan. Winen nà, kà təmahak tâ vaɗ anan pə dədom mə zlə̀lngaɗ a, waray kà gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kà jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Hənа nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. 3 Bayiken pə Yesu aday. Ɗo sə atahasl ahay ta nak anan iɗe, aday winen a kà səmak anan anà ɗəce ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac â slahak ikwen bay, aday kǐ yen nga bay.

4 Tə ɗiɗek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, ənа kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa hənа nà, angamaw? 5 'Am a Mbərom sə varak ikwen məgala ata nà, kə mbəɗəken anan à nga wa ɗaw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anà wan anahan ahay, a wa:

«Dənа uno, Mbərom Fetek kà jak anak pə
akəta tə ɗəce nà, bayak apan aɗəka!
Kak a kataɓ iken ɗukwen, kâ mac alay à
jugom wa bay,
6 anga a kəta nə ɗo winen sə pəlay anan
ata awan.
A ndaɓay ɗukwen, ɗo winen sa ca apan
kawa wan anahan ata re.*»

7 Natiya, lele ki səmen anan anà ɗəce ahay aday sə tətak wa way ahay aɗəka. Bina, ɗəce ahay tə ɗakay anan nə Mbərom kà tərak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde ɗaw? Ibay! 8 Mbərom a ga tə gwaslay anahan ahay nə fok kətanan. Kak kà kətahak kwanay itəbay nà, ata ki sənen anan kutok, kwanay wan sə gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay. 9 Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tə kətahak mənuko, aday ɗə varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, təɗe abay ɗi varan zlangar anà Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok biɗaw? Kak ɗə varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. 10 Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tə kəta mənuko nə alay a mənjœk cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday ɗâ təra kawa winen a, ɗo cəncan aya sə coy. 11 A alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a caɓ ike, a təra kawa way lele a bay. Dəce ata kà ndəvak coy nà, ɗo sə təma way ata â kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mbərom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

12 Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kâ məcen alay à jugom wa bay, kǐ gen bəle à gərmec wa bay, zəgihen anan apan sa zla. 13 Kak ɗo ahay inde à wulen a kwanay gərmec a han patan nà, tâ zla nə tə cəveɗ mə tavay nga awan. Ata ti guroɓ sabay, ənа gərmec a tinen ahay ti pasay aɗəka.

14 Gen məgala anga aday zay â ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tə ɗo ahay fok re. Gen məgala re, anga aday kâ tərən ɗo cəncan aya pa 'am a Mbərom, bina ɗowan saa canan à Mbərom mənjəna sə təra ɗo cəncan a nà, ibay. 15 Gen anan nga ǐ zek, anga aday ɗowan â saa mbəsak anan sumor a Mbərom zləv à məndak bay. Gen anan nga ǐ zek re, anga aday ɗowan â saa ɗaf 'am ma caɓ a sərekeke pə mivel bay, bina i i nes anan mivel su ɗo azar aya re. 16 Gen anan nga ǐ zek, anga aday ɗowan â saa təra ɗo sa dah uho bay, ɗo sə kəɗey anan cəveɗ a Mbərom kawa Isuwa bay re. Winen a kəɗey anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan

* **12:6** Ca pə Balndi 3.11-12.

way anga ɗaf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a təma uda ɗaf pə mərak anahan cəɗew a wa. 17 Kə sənen zle, pə dəɓa anahan a wa nà, a nan bəbay anahan â ɗaf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kà njaɗak anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa â ga nə a yam apan tə iɗe sə ayam a cəɗœk cəɗœk dəp nà, kà mbak apan sə mbəɗa anan way anahan a sa nes anan ata sabay.†

18 Sənen anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbərom ata aday nə winen kawa ɓəzlom ana ɗo sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Ɓəzlom a tinen nà, ɗo ahay ta mba apan sə laman tə alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tə canak anan. Aday takəɗimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tə canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. 19 Tə slənek andar sə məzləzlilen, aday tə slənek andar sa 'am a Mbərom uda re. Tə slène andar sə dungo a Mbərom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh â saa jan atan 'am kula sabay, 20 anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan məgala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Ɗowan a kà lamak anan alay anà ɓəzlom a anan nà, kwa â ga nə gənaw, tiren anan tu kon aday â mac.‡» 21 Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa ɗukwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.§»

22 Kwanay nà, kətanan itəbay. Kə tiven nə pə ɓəzlom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbərom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsalima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbərom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. 23 Kwanay à man sə halay nga su ɗo a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbərom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbərom kà vindek anan sləmay a tinen à ɗerewel inde à mburom. Kə həɗəken pə cakay ana Mbərom, ɗo saa gan sariya anà ɗo ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana ɗo ɗiɗek aya pa 'am a Mbərom, tinen ɗo a Mbərom sə təra atan ɗo cəncan aya ata awan. 24 Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, ɗo sə japay anan atə Mbərom pi zek tə ɗo ahay aday Mbərom â ɓan 'am wiya tə ɗo ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə ɗo ahay ata awan. Mez anahan ata a ɗakak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə ɗakak uko anan ata awan.

25 Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjœk aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, ɗo sa jak ikwen 'am həna ata awan. Kwakwa ata nà, ɗo ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen ɗowan a sa jan atan 'am a Mbərom pə daliyugo ata awan. Anga nan, tə təmak pə ɗəce ahay wa bay. Mənuko ɗo sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak ɗə ngəmak 'am anahan bay, winen tu ɗo sa nay ahay à mburom wa ata nà, ɗi tan à nga à ɗəce à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok biɗaw? 26 Kwakwa ata nà, dungo a Mbərom a ɓal anan daliyugo, əna həna kà zlapak, a wa: «Saray kərtek asa, ni ɓal anan daliyugo aday ni ɓal anan apan bagəbaga mburom re.*» 27 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtek asa» ata a ɗakay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti ɓal aday ti lize wa, anga aday way sa ɓal itəbay ata â njahay uda awan.

28 Natiya, ngəruko anan anà Mbərom, anga i varak uko kon sa ɓal itəbay ata awan. Həruko anan nga kawa sa zlan à nga, aday ɗəfuko anan apan tə ajəjar a lele. 29 Tə ɗiɗek a nà, Mbərom a mənuko sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

13

Anjahay sa zlan à nga anà Mbərom

1 Kwanay ɗo ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. 2 Kâ sa mbəɗəken anan à nga wa sə təma mbəlok ahay àga kwanay bay. Ɗo ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbərom ahay àga tinen mənjəna sa san atan nə tinen maslay a Mbərom ahay. 3 Bayiken pu ɗo sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kərtek awan. Bayiken pu

† **12:17** Ca pə Laataanooji 25.29-34. ‡ **12:20** Ca pə Gurtaaki 19.12-13. § **12:21** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.
* **12:26** Ca pə Haggay 2.6.

ɗo sa ga ɗəce ahay, kawa sa ga ɗəce ataya nə kwanay aya re.
4 'Am sə gəɓa zek cəna, ɗo ahay fok tô
ɗəfan apan kawa ana Mbərom sa ja ata
awan. Atə mungol tə uwar anahan tâ ga
mədigweɗ pi zek ahay bay. Sənen anan
lele, Mbərom i gan sariya anà ɗo sa ga
mədigweɗ ahay fok. Kwa ɗowan aya nə mə
gəɓa zek a coy, kwa ɗowan aya nə mə gəɓa
zek aya fan bay, Mbərom i gan atan sariya.
5 Kî gen ubor pə dala bay. Kâ kəɗiyen
anan way a kwanay ahay bay, anga
Mbərom a ja nà:
«Ni ca kwanay uho kula bay,
ni mbəsak kwanay kula bay re.*»
6 Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja
mənjəna ajəjar:
«Mbərom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anà awan kula bay.
Ɗo zənzen a i go tətе nə maw?†»
7 Bayiken pu ɗo sa gak ikwen ahay nga
kurre ataya aday, tə ɗakak ikwen anan
ahay 'am a Mbərom. Bayiken pə anjahay a
tinen aday, ta mac nə kəkəmaw ata awan.
Ɗəfen nga pə Yesu kawa ana tinen a sə
ɗəfay ahay apan nga ata awan. 8 Yesu
Almasihu a nə winen kəkəmaw, kwakwa,
biten aday pa 'am ɗukwen, winen a mbəɗa
itəbay pa sə viyviya awan. 9 Ɗo a azar aya
tinen apan ti tətakan anan anà ɗo ahay nə
way wiya aya aday tə cəveɗ ahay cara cara.
Tâ saa lizek ikwen anan cəveɗ a lele a anan
bay. Kâ saa pəken atan sləmay pə way a
tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa
varak ikwen məgala à mivel inde nə sumor
a Mbərom, bina way ana ɗo zənzen a sa
pa ata bay. Lele nə matanan, bina ɗo sə
pərahan azar anà Tawrita pə way sa pa
ahay ataya nà, kà mak atan zek pə awan a
ibay jiya awan.
10 Ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga
Mbərom ù doh sə mazlaɓ a Mbərom ataya
nà, ti mba apan sə varan way à Mbərom
kawa mənuko itəbay. 11 Bahay nga su ɗo
sə gəɗan dungo anà way anga Mbərom nà,
a gəɗan dungo anà way aya nə anga aday
Mbərom â pəsen anan ines anà ɗo ahay. A
zla anan tə mez sə way anahan a sə gəɗan
dungo ataya, à man a Mbərom a cəncan ata
awan. Zek ana gənaw a ma sla dungo ata
nə ta zla anan à wulen su doh wa saa vak
anan tə uko. 12 Anga nan, Yesu ɗukwen a
mac nə, uho à wulen su doh wa. A pak
anan mez anahan, anga aday i pəsen anan
ines anà ɗo ahay, ti təra ɗo cəncan aya pa
'am a Mbərom. 13 Kak matanan cukutok
nà, ɗâ pərahan azar anà cəveɗ sə Yahuda
ahay sabay. Zluko uho pə cakay ana Yesu.
Tâ kəɗey mənuko tatə winen awan. 14 Bina
wulen su doh a mənuko inde sə njahay uda
pə daliyugo a anan pa sə viyviya ibay. Ɗə
ɗəfan iɗe nà, anà wulen su doh a mbala a
Mbərom a ɗi i njahay uda sə coy ata awan.
15 Iya! Həruko anan nga anà Mbərom
pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan.
Ahəran nga a mənuko ata nà, i təra kawa
way a mənuko sə varan ma sla dungo ata
ite. Matanan, zambaɗuko anan sləmay
anahan pa 'am sə ɗo ahay pa sə viyviya
awan. 16 Gen anan sumor anà ɗo azar aya
awan, gəzlen way a kwanay ahay tə tinen,
anga way aday Mbərom a gan may ɗi varan
ataya nà, tinen awan. Kâ sa mbəɗəken
anan à nga wa bay.
17 Ɗəfen anan apan anà ɗo sə lavak ik-
wen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen
ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay
sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà
Mbərom way a tinen sa gak ikwen anan
nga ata awan. Kak kə ɗəfen atan apan nà,
ti ga mer su way a tinen tə ataslay mivel
awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo,
aday mer su way a tinen sa ga ata i mak
ikwen zek sabay. 18 Pərihen anan azar sa
gan amboh anà Mbərom anga manay. Ma
san zle, ma gak way lelibay a bay. Aɗəka
bay, a nan umo sa ga nə mer su way lele
aya hwiya. 19 Nə cəce pikwen wa mə zakay
a nà, gen anan amboh à Mbərom anga aday
â vuro cəveɗ sa mak ayak àga kwanay bəse.

Andav sa 'am ahay

20 Mbərom a sə varan zay anà ɗo ahay à
mivel inde ata nà, sə slabakay anan ahay
Bahay a mənuko Yesu à məke wa nə winen
awan. A təra anan Bahay a pa nga su ɗo
sa gan nga anà təman ahay fok. A mac
nà, anga mənuko təman anahan aya awan.
Mbərom a ɓan 'am tə ɗo ahay pa sə viyviya a

* **13:5** Ca pə Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8. † **13:6** Ca pə Jabuura 118.6.

nə tə mez anahan awan. 21 Matanan kutok,
Mbərom â varak ikwen məgala, anga aday
kî gen way kawa sa nan. Â ga mer su
way anahan à mənuko inde tə məgala ana
Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday
ɗô̂ təra kawa sa zlan à nga. Ɗo ahay tô̂ varan
mazlaɓ anà Yesu Almasihu pa sə viyviya
awan. Amen.

Aja 'am ahay

22 Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak
ɗerewel a anan nà, sə varak ikwen ayak
məgala, aday nə vindek ikwen ayak nə
mənjœk cəna coy. Matanan kutok, bənen
anan 'am a anaya à mivel a kwanay ahay
inde lele. 23 Sənen nà, mərak a mənuko
Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak
anan ahay. Kà sak a dəzley ahay à man uno
bəse cəna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə
maya awan. 24 Jen anan 'am anà məceɗ sə
egliz ahay pi zek tu ɗo a Mbərom ahay fok.
Ɗo a Yesu ahay pə daliyugo sə Italiya fok
ta jak ikwen ayak 'am re. 25 Mbərom â gak
ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Ɗerewel ana Yakuba sə vinde ata awan
Aɗakay way pə deftere a anan

Yakuba a vinden ayak ɗerewel a anan nà, anà ɗo a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, ɗo a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəmaw. Aɗaf nga pə Yesu nà, a lagay ɗo nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, aɗaf nga a tinen pə Yesu kà tərak kawa way ma mac awan. A jan atan ayak ɗukwen, tâ pəlay kəlire a Mbərom, aday tâ ɗəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay
Pəlen kəlire a Mbərom *(1.1-18)*
Ɗakay anan aɗaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way *(1.19 - 2.26)*
Sənen pa 'am a kwanay saa ja *(3.1 - 5.6)*
Aga ngatay ta sa ga amboh *(5.7-20)*

1 Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen ɗo si mer su way ana Mbərom aday ɗo si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà ɗo a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

Mbərom a ɗakan anan kəlire anà ɗo sa ɗaf apan nga ataya awan

2 Mərak uno ahay, à alay a ɗəce ahay bayak a cara cara tə njaɗak kwanay cəna, tislen aɗəka nə mivel. 3 Angamaw? Anga ɗəce ahay tə njaɗak kwanay nà, aɗaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənjan kutok. 4 Tiven njənjan pə luvon pə luvon aday kâ təren ɗo ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

5 Kəlire* nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlire a kəcan à ɗowan a nà, â cəce pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way anà ɗo sə cəce panan wa ataya fok, mənjəna sə gafan atan pa 'am. I varan anan kəlire anà ɗo sə cəce ata acəkan. 6 Ənа, kak ɗowan a i cəce kəlire pə Mbərom wa ite nà, â ɗaf nga pə Mbərom awan mənjəna hiyem hiyem aday. Anga kak ɗowan a cəce tə hiyem hiyem a cəna, winen kawa məsugurndolon sə a'am, maɗ sa tan 'am so kəray ata awan. 7 Ɗo matanan ata cəna, â sa jəka i njaɗ way pə Bahay a mənuko wa bay. 8 Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, iɗe zuhhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

Ɗo sə zlile ahay tu ɗo mətawak aya awan.

9 Ɗo inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, â taslay mivel, anga Mbərom kà cakafak anan anan nga. 10 Aday ɗo inde zlile awan à wulen a kwanay ite nà, â taslay mivel, anga Mbərom kà mak anan anan nga à məndak. Bina abay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. 11 Pac kà dəvak do'a cəna, avərez sə way ahay ti ɓutoy, ti guce tə arəɓa a tinen ataya təke. Matanan re, ɗo sə zlile ahay ɗukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Ɗəce tə way sə sapat ɗo ahay ataya awan

12 Mbərom i ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo sə tavan anà ɗəce duwurra ata awan. Anga azanan ɗəce ahay tə ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana Mbərom a sə zlapay anga ɗo sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

13 Way ahay ta sak a njak anan ɗowan a nà, â sa jəka Mbərom sə njəkan anan bay. Anga ɗowan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbərom ibay, aday winen a ɗukwen a njəkan uda anà ɗowan bay re. 14 Sa njak ɗo aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. 15 Ubor sə way ù ɗo inde nà, i wahay ines, ines kə hərak nà, ata ɗo i mac kutok. 16 Anga nan kutok, mərak uno ahay, ɗowan â sa njak kwanay bay. 17 Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbərom a wa, winen ɗo sə ndakay atə pac tatə kiya tə mawuzlawazl aya təke fok. Way ataya nà, tə slahay ù doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Ənа zek a Mbərom nà, a mbəɗa kawa awan ataya itəbay. 18 A

* **1:5** Kəlire a anan nà, madan bay, ənа asan way ana Apasay a Mbərom.

zlan à nga sə varak uko sifa ta 'am anahan ɗiɗek awan. Ata aday ɗâ təra ɗo mama'am aya à wulen su way anahan mə ndakay aya wa kutok.

Sa pak sləmay pa 'am a Mbərom, aday sa ga anan mer su way awan

19 Mərak uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cəna, kuwaya â lah sa pak sləmay aday i saa mbəɗa pa 'am ahay nà, na. A saa mbəɗa pa 'am ahay bəse bəse bay, â saa ga mivel bəse bəse bay re. 20 Anga ɗo kà sak a ga mivel cəna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbərom sabay. 21 Anga nan kutok, mbəsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fok. Kî gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbərom, aday təmihen anan 'am anahan sə zəvak ikwen à mivel a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pə way ahay wa re.

22 Anga nan kutok, kâ saa tislen mivel sə sləne anan 'am a Mbərom ɗəkɗek cəna coy bay. Ki gen matanan nà, ata kə sapiten nga a kwanay bugol. Lele cəna, gen anan way ana 'am a Mbərom sa jak ikwen sa ga ata re. 23 Ɗo kà pəkak sləmay pa 'am a Mbərom, aday kà ngəmak sa ga kawa anahan sə sləne ata bay nà, ata winen a ga minje tu ɗo sa ca iɗe à malam inde. A canan anà zek anahan a ca kəmaw, 24 a ɗaf anan malam cəna, a mbəɗek anan à nga tə way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. 25 'Am a Mbərom nà, winen 'am lele awan, a var məgala sə təmay ɗo à atahasl wa. Anga nan, ɗowan a kà cak apan aday kà mbəɗəkek anan à nga wa bay, a ga anan mer su way a nà, Mbərom i ɗaf apan alay sə bahay anahan pə way anahan sa ga ataya awan.

26 Ɗowan a inde kà bayakak winen ɗo sə pərahan azar anà 'am a Mbərom, aday kà mbəsakak sa ja 'am so bay cəna, a gəɗan mungwalay anà nga anahan. Kà zluwek aɗəka, a pərahan azar anà 'am ata tə ɗiɗek a bay. 27 Anga cəveɗ lele sə pərahan azar anà 'am a bəbay a mənuko Mbərom cəna, hənа: Sa gan nga anà wan mətawak ahay pi zek tə mədukway sə uwar aya awan, à ɗəce a tinen ahay inde fok, aday sa ba anan nga anahan anga aday way sə daliyugo ahay tâ saa nəsen anan mivel bay.

2

Kâ saa gəzlen anan ɗo ahay pi zek wa bay

1 Mərak uno ahay, kwanay kə ɗəfen nga pə Yesu Almasihu, winen nə Bahay a mənuko tə mazlaƃ awan. Anga nan kutok, kâ saa gəzlen anan ɗo ahay pi zek wa bay. 2-3 Anga minje a nà, ɗo zlile a kà zlak ayak à man sə halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurɗek sə gura à alay inde. Kwanay ki viren anan zlangar anà ɗo sə zlile ata awan, ki jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday ɗo hinen inde ite, winen mətawak awan, zana anahan pi zek mə ngəraw a, kà zlak ayak re. Aday anà ɗowan mətawak a ata ki jen anan: «Zla, kâ saa tavay tiya!» kabay ki jen anan: «Njahay à məndak à man a anan.» 4 Ka sak i gen kətanan cəna, ki gen ines sə gəzla anan ɗo ahay pi zek wa. Ki gen way ataya nə tə abayak nga lelibay aya biɗaw?

5 Mərak uno nen sə pəlay ataya awan, pəken uno sləmay aday. Mbərom a walay ɗo mətawak aya hənа pə daliyugo aday tâ njaɗ zlile hinen ta sa ɗaf nga pə Yesu, aday tâ lavan nga anà man sə njahay sə bahay kawa anahan sə zlapan anan anà ɗo sə pəlay winen ataya awan. 6 Aka aday kwanay ki men nga aɗəka nà, sə kəɗey anan ɗo mətawak aya nə kəkəmaw? Sə bənak ikwen mbiyeɗ hənа nà, maya anaw? Sə ngəza kwanay hənа pa 'am sə bahay ahay nà, maya anaw? Sa ga way ataya nə ɗo sə zlile aya awan. 7 Sə təra anan sləmay a Yesu Almasihu Mbərom sə varak ikwen lele ata à məndak ɗukwen, tinen aya re.

8 'Am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Pəlay anan ɗo sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.*» Kak kə ɗəfen anan apan anà 'am a Bahay Mbərom ma ja ata tə ɗiɗek cəna, ki gen way lele awan. 9 Ənа kak ka sak a gəzlen anan ɗo ahay pi zek wa cəna, ata ki gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga kə kəɗiyen anan 'am ata awan. 10 Anga kak ɗo kà bənak anan à 'am wa anà 'am a Mbərom mə

* **2:8** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

baslay aya fok, aday kà tawaɗak pə kərtek a wa, ata kà nəsek anan 'am ataya fok re. 11 Anga sa jəka: «Kâ ga mədigweɗ bay†» ata nà, ɗowan a sa jəka: «Kâ vaɗ nga su ɗo bay‡» ata re. Natiya, kwa â ga nə kà jənak uho bay, əna kà vəɗak nga su ɗo cəna, kà nəsek anan 'am a Mbərom ata coy re. 12 Anga nan, na jak ikwen, na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mbərom i i gak ikwen sariya nə pə ana kwanay sə ɗəfan apan anà 'am anahan bay ata awan. 'Am ata nà, sə təmay ahay ɗo à atahasl wa nə winen awan. 13 Kak aday abay ɗowan kà gak ikwen ĭ zek wa bay nà, ki gen anan ĭ zek wa anà Mbərom a nə kəkəma kəla anaw? Həna, Mbərom i gak ikwen sariya. Bina saa mbasay pə sariya cəna, ɗowan a aday ɗo a gan ĭ zek wa ata awan.

Aɗaf nga pə Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

14 Mərak uno ahay, kak aday ɗo a ja ta 'am, a wa: «Nen nà, nə ɗəfak nga pə Yesu», aday a njaɗ sa ga anan way ana Mbərom a sa jan ata bay nà, i gan dəɗaf nə kəkəmaw? Aɗaf nga pə Yesu a matanan ata nà, i tam anan bay re asanaw? 15 Izəne, mərak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. 16 Ɗo à wulen a kwanay wa kutok, i jan anà mərak a matanan ataya: «Njihen lele, maɗ â gak ikwen bay, may â han pikwen bay re», əna kà varak atan way a a tinen a sa gan may ata bay nà, saa gan atan dəɗaffa nə maw? 17 Aɗaf nga pə Yesu a ɗukwen matanan. Kak aday ɗowan a kà jak a ɗaf nga pə Yesu, aday a ga way sa zlan à nga anà Mbərom a bay cəna, aɗaf nga anahan ata nà, ma mac awan.

18 Izəne ɗowan a i ja nà: «Ɗo ahay inde ta ɗaf nga pə Yesu lele. Ɗo maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mbəɗahan apan natiya: Ɗuko anan biɗaw, ki ɗaf nga pə Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata nà, kəkəmaw? Nen na ja nà, ki sənen anan nə ɗəfak nga pə Yesu, anga mer su way uno sa ga lele ataya awan. 19 Kə ɗəfak nga pə Mbərom nə winen kərtektəkke ɗaw? Lele, əna setene ahay ɗukwen ta ɗaf apan nga matanan re, aday tə jəjaran. 20 Iken nə mə səɗer awan! Kak ɗo kà ɗəfak nga pə Mbərom nà, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cəna, aɗaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nə ni ɗakak anan: 21 Bije a mənuko Ibərahima nà, Mbərom a təra anan ɗo ɗiɗek a pa 'am anahan nà, tə cəveɗ wuraw? Na wa, Ibərahima a ɗaf anan wan anahan Isiyaku sə gəɗan dungo anga Mbərom aday ba? 22 Həna kə sənak kutok ba, Ibərahima a ɗaf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nà, a ɗaf nga pə Mbərom tə mivel kərtek a kutok. 23 A təra nà, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «Ibərahima kà ɗəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen ɗo ɗiɗek awan.§» Tə ngaman car a Mbərom re. 24 Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu ɗo kawa ɗo ɗiɗek a nà, ti mer su way, bina ta sa ɗaf apan nga ɗəkɗek bay.

25 Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata ɗukwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen ɗo ɗiɗek a nà, anga a təma anan ɗo maslan sə Yahuda ahay àga winen, aday a man atan zek sə gəɗay atan ahay à wulen su doh wa tə cəveɗ hinen ata awan.*

26 Natiya kutok, kak abay apasay su ɗo kà nak à winen wa nà, ɗowan ata winen tə sifa re ɗaw? A'ay, ɗowan ata kà məcak asanaw! Aɗaf nga pə Mbərom a ɗukwen, matanan. Kak ɗo a njaɗ sa ga mer su way lele aya bay cəna, aɗaf nga pə Mbərom ata nà, ma mac awan.

3

Agan nga anà miresl

1 Mərak uno ahay, kwanay nà, ɗo ahay bayak a tâ pəlay sə təra ɗo sə tətakan anan way anà ɗo ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo à manay ɗo sə tətakan way anà ɗo ahay ata nà, i zalay su ɗo a azar aya awan.

2 Mənuko a fok, saray bayak a ɗa ga ines ahay. Kak ɗo inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nà, ata winen ɗo lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga

† **2:11** Ca pə Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18. ‡ **2:11** Ca pə Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17.
§ **2:23** Ca pə Laataanooji 15.6. * **2:25** Ca pə Yosuwa 2.1-21.

anà zek anahan zle fok. 3 Gəɓuko minje
sə pəles aday. Tə ɗəfan rəslom cəɗew a à
'am inde, aday a sa bənan atan à 'am wa,
aday zek anahan fok a saa zla ta man sa
nan atan ata kutok. 4 Gəɓuko minje hinen
asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan.
Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan
ɗukwen tə way cəɗew aya awan. Kwa maɗ
a ɓal tə məgalak a ɗukwen, ti ngəza anan tə
way a cəɗew ata ta man a aday a nan atan
sa zla ata re. 5 Matanan ɗukwen, miresl su
ɗo, kwa â ga nə cəɗew a mənjœk, a ga mer
su way məduwen aya awan.

Kə sənen zle re, uko nà, winen mənjœk
à adazlan a inde, əna kà sak a tam pa saf
cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. 6 Natiya
re, miresl su ɗo nà, kawa uko ata awan.
Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga
nà, pə miresl su ɗo awan. A mba apan si nes
anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan
sifa su ɗo fok nə matanan. Uko ata kutok
nà, a nay ahay à dəlov sə uko sə mbacay
itəbay ata wa.

7 Ɗo ahay ta mba apan sə kəta anan
way sə kiɓe ahay cara cara: gənaw ahay,
məvuhom ahay, way sa zla tə kutov ahay,
aday way sə njahay à a'am inde ataya
re. 8 Əna ɗowan a mba apan sə kəta
anan miresl itəbay. Miresl a aday ɗukwen,
winen sədœk awan, a njahay səkəffe itəbay,
anga winen ma rah a tə umom sa vaɗ ɗo
ata awan. 9 Tə winen nà, ɗə həran anan
nga anà Bəbay a mənuko Mbərom. Aday
tə winen a re ɗə təra anan ɗo azar aya à
məndak, tinen ɗukwen mə ndakay aya ta
ga minje tə Mbərom re. 10 'Am sə ahar
nga, 'am sə təra ɗo à məndak, a nay ahay
à 'am kərtek a wa. Mərak uno ahay, lele
abay ɗi ga matanan bay. 11 Anga a'am mu-
gom a halaf halaf a, tə a'am aday hərɓeɓe
ata nà, ti nay ahay à kurok kərtek a wa
ɗaw? 12 Mərak uno ahay, təroz nà, i wahay
duwaz bay asanaw? Viyes ɗukwen i wahay
təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i
nay ahay à kurok sə a'am hərɓeɓe wa bay
re.

Kəlire sa nay ahay à mburom wa

13 Ɗo inde à wulen a kwanay winen
kəlire a ɗaw? A zla tə cəveɗ lele aya awan,
â ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan
à məndak aɗəka kutok. Ata ɗo ahay ti san
anan, winen ɗo kəlire awan. 14 Əna ɗo
ahay inde tinen apan ti ga sərak à wulen
a tinen inde kà zalak, aday tə pəlay saa zla
pa 'am nà, zek a tinen aya ɗəkɗek asa. Kak
kwanay matanan cukutok nà, kâ həren
anan nga anà zek bay, kâ məminen anan
ɗiɗek a Mbərom bay re. 15 Anjahay sə
wurwer matanan ata nà, sa var nə Mbərom
bay. Wita wurwer sə daliyugo a anan.
Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay
ana Fakalaw. 16 Anga kak ɗo ahay ti ga
sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəveɗ sa zla
pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay
sabay, aday sədœk i təra way sə alay a tinen
ahay fok.

17 Aya əna, ɗo tə kəlire mbala Mbərom sa
var ata nà, mivel anahan nə lele, aday a
gan may ɗukwen anà zay, a təre tə ɗo ahay
bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anà ɗo ahay
aɗəka. Ɗo ahay ta gan ĭ zek wa lele, a ga nə
way lele aya awan. A gəzla anan ɗo ahay
pi zek wa itəbay. Mbaɗəmbaɗa inde à nga
anahan itəbay re. 18 Ɗo sə ndakay ɗo ahay
pi zek ataya nà, tə varan anà ɗo ahay nə zay.
Mer su way a tinen sa ga ataya ɗukwen,
a ndav tə way lele aya awan, anga wita
nə mer su way sa zlan à nga anà Mbərom
awan.

4

Dâ pəlay way sə daliyugo ahay bay

1 Kə tərihen aday kə vəɗen zek nà,
angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor
si zek a kwanay sa lah sa vaɗ zek à mivel a
kwanay ahay inde ba?

2 A nak ikwen sa njaɗ way lele aya, əna
kə njiɗen atan bay. Anga nan kutok, a nak
ikwen sa vaɗ anan wa ɗo azar aya anga
sa njaɗ anan way ataya awan. Ki gen iɗe
pə way, əna kə njiɗen anan bay. Anga
nan kutok, kə tərihen, kə vəɗen zek. Aya
əna, kə njiɗen anan way a kwanay sa ga
apan iɗe ataya bay, anga kə cəcihen anan
pə Mbərom wa bay. 3 Kwa â ga nə ki gen
amboh anà Mbərom dəp nà, ki njiɗen bay
re, anga kə cəcihen tə mivel kərtek a bay.
Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à
kwanay a vərre.

4 Kwanay kə mbəɗihen anan lœn anà
Mbərom. Ɗowan a kà pəlak way sə daliyugo
ahay cəna, ata winen kà tərak ɗo maniɗe

ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə ɗəfen apan anà way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə ɗo maniɗe a Mbərom ahay re. 5 Kâ saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata nà, i təra kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivel inde ata nà, winen sərak a tə mindel.» 6 Aya əna, sumor a Mbərom ɗukwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a nga-zlan uda saray anà ɗo sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà ɗo sa ma nga a tinen ahay nə hənek à məndak ataya awan.*»

7 Anga nan kutok, ɗəfen anan apan anà Mbərom. Ngizlen anan saray à cəveɗ inde anà Fakalaw, aday i hawak ikwen dəren. 8 Həɗəken ahay pə cakay anà Mbərom, aday winen a ɗukwen i həɗəkey ahay pə cakay a kwanay ahay re. Kwanay ɗo sə ines ahay, binen anan ines à mivel a kwanay ahay wa. Kwanay ɗo aday abayak nga mə gəzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pə Mbərom. 9 Ines a kwanay a ma ga ataya tâ cəɓak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kâ mbisen sabay, yimen aɗəka. Kâ tislen mivel sabay, əna mivel â cəɓak ikwen aɗəka. 10 Men anan nga a kwanay à məndak pa 'am a Mbərom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbəsiken sa man anan mungok anà zek ahay

11 Mərak uno ahay, kâ gəɗen anan azar ì zek ahay rococo bay. Anga ɗowan a kà gəɗak anan azar anà ɗo a Yesu, kabay kà mak anan anan mungok anà ɗo a Yesu cəna, winen a gəɗan azar aday a man anan mungok nà, anà 'Am a Mbərom. Aka aday ka sak a man anan mungok anà 'Am a Mbərom nà, ata kə ɗəfan apan sabay biɗaw? Ka gan aɗəka nə sariya. 12 Sə varan 'Am a Mbərom anà ɗo ahay nə zek a Mbərom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a ɗukwen, winen a re. Winen a kərtek, i mba apan sa tam anan ɗo ahay, aday i mba apan sə lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gəɗan azar anà mərak anak nà, ka jan à nga anak a nə iken wayaw?

Kâ hərən anan nga anà zek bay

13 Ngatay aday, pəken uno sləmay həna, kwanay ɗo sa jəka: «Izəne biten, izəne sidew nà, mi zla à man dəren awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tə way ahay sa njaɗ anan dala.» 14 Kwanay a ɗo sa ja 'am matanan ataya nà, kwa way a saa təra sidew ata nà, kə sənen zle ɗaw? Sifa a kwanay a aday nə awan a maw? Kwanay kawa matapasl ahay həna vegege, aday azanan mənjœk asa cəna, ɗowan i canan atan sabay ata awan. 15 Abay lele cəna, ki jen nà: «Kà zlak anan à nga à Mbərom ite nə mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» 16 Aka aday kwanay gədek sə mbələn anan ta sə həran nga anà zek ta 'am vərre. Wita nə lelibay.

17 Natiya awan kutok, kak ɗowan a a san sa ga way lele aya zle, aday kà gak atan bay cəna, ɗowan ata kà gak ines pa 'am a Mbərom.

5

Ɗo sə zlile ahay tâ yam

1 Ngatay aday, pəken uno sləmay, kwanay ɗo sə zlile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga ɗəce i nay ahay pikwen. 2 Zlile a kwanay ahay tə rəbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, 3 dala a kwanay ahay ɗukwen mangaz kà pak anan. Mangaz ata nà, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cəkəbay kwanay apan ki hilen zlile hwiya re. 4 Kagasl, kwanay gədek a pa anan dala ana ɗo sə halan nga anà way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pəken sləmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbərom Ba Məgala kà slənek ayam a tinen.

5 Kwanay apan ki pen uho a kwanay həna pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele, kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. 6 Kwanay gədek a ban anan ɗo mənjəna ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vaɗ atan re. Tinen ta mbak apan sa ga pikwen məgala itəbay.

* **4:6** Ca pə Balndi 3.34.

Gen anan ngatay aday

7 Anga nan kutok, mərak uno ahay, na
jak ikwen, na wa: Gen anan ngatay aday
nà, hus pə ana Bahay a mənuko sa may
ahay. Ənga, cen pu ɗo sa ga mer à guvo
aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw
i ga, aday kà caslak way coy ɗukwen, i
ba iven sə məkəsəfay ataya re. 8 Kwanay
həna ɗukwen, ben, njihen tete matanan re.
Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a
mənuko i sa may ata, winen bəse, i dəzley
ahay coy.

9 Mərak uno ahay, kâ zlihen pi zek ahay
bay, anga aday Mbərom â sa gak ikwen
sariya bay. Ɗo sa ga sariya, winen apan i
ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

10 Mərak uno ahay, bayiken pu ɗo
maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday,
ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken
anjahay a tinen ahay re, anga ta gak ɗəce
ahay, aday ta gak ngatay hwiya. 11 Ɗa san
zle, ɗo sə səmen anà ɗəce ahay nà, ɗa ja bine
siwaw nə Mbərom kà ɗəfak patan ngama.
Kə slənen ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga
ata biɗaw?* Aday Mbərom kà varak anan
way sə mivel anahan ahay pə dəɓa wa re.†
Tə ɗiɗek a cəna, ɗo ahay ta gan ǐ zek wa anà
Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

12 Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nà,
kâ saa mbiɗen pə awan bay. Kwa â ga ki
mbiɗen nə tə mburom, kwa â ga ki mbiɗen
nə tə daliyugo, kâ mbiɗen tə awan bay fok.
Aɗəka nà, jen «Ayaw» kabay «A'ay» cəna, kà
slak coy. A saa zalay matanan bay, anga
aday Mbərom â saa ban kwanay à sariya
anahan inde bay.

13 Kəmaya, ɗowan inde à wulen a
kwanay, winen apan i sa ɗəce ɗaw? A cəce
Mbərom â man zek. Ɗowan inde winen
apan i taslay mivel ɗaw? A həran nga anà
Mbərom tə ara ahay.

14 Ɗowan inde à wulen a kwanay winen
ɗəvac a ɗaw? A ngaman anà məceɗ sə egliz
ahay àga winen awan, tâ ga apan amar tə
sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tâ ga
amboh anga ɗo sə ɗəvac ata awan. 15 Kak
ɗo ataya tə ɗəfak nga pə Mbərom acəkan nà,
Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek
anà ɗo sə ɗəvac ata awan, ɗowan ata i mbar
acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga
inde ɗukwen, Mbərom i pəsen anan.

16 Anga nan kutok, na wa: Ɗiken anan
ines a kwanay ǐ zek ahay lele. Gen amboh
anga mərak ahay à wulen a kwanay re.
Gen matanan, anga aday kâ mbəren ite.
Amboh su ɗo ɗiɗek a pa 'am a Mbərom
nà, məgala uda awan, a ma zek bayak a
re. 17 Eliya nà, ɗo zənzen a kawa mənuko
biɗaw? Kà gak amboh tə mivel kərtek
awan anga aday iven â ga bay.‡ Ava
maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kà
gak bay acəkan. 18 Pə dəɓa anahan a wa
ɗukwen, kà gak amboh asa. Mbərom kà
mbakak ahay alay pə iven wa, iven kà gak
lele, aday pə dəɓa wa, way sa pa ahay fok tə
nahak maza awan.§

19 Mərak uno ahay, kak ɗowan a kà slarak
à cəveɗ sə ɗiɗem wa nà, lele cəna sa may
anan pə cəveɗ lele awan. 20 Sənen anan
aday, kak ɗowan a kà mak anan ɗo sə
atahasl pə cəveɗ lele a nà, kà təmak anan
anan sifa anà ɗo sə atahasl ata awan. Kwa
â ga nà, ines anahan ahay inde bayak a dəp
nà, Mbərom i pəsen anan.

* **5:11** Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10. † **5:11** Ca pə Ayuba 42.10-17. ‡ **5:17** Ca pə 1 Laamiiɓe 17.1. § **5:18** Ca pə 1 Laamiiɓe 18.1, 41-46.

Ɗerewel **ana Piyer**
sə vinde mama'am awan
Aɗakay way pə deftere a anan

Piyer a vinden ayak ɗerewel a anan nà, anà ɗo a Yesu ahay à egliz ahay inde aday ɗo ahay tinen apan ti bənan atan mbiyeɗ ataya awan. I varan atan məgala ta sə ɗakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I ɗakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kà təmak atan re. Həna nà, tinen ɗo a Mbərom ahay, aday ɗo si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa â ga nə tinen a ɗəce inde anga tinen ɗo a Yesu ahay dəp nà, lele, anga ɗəce a tinen ata a ɗakay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay
Mbərom kà walak anan ɗo anahan ahay *(1.1-12)*
Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom *(1.13 - 3.22)*
Agan mer su way a Mbərom kwa à ɗəce inde *(4.1 - 5.14)*

Piyer a jan 'am anà ɗo ahay

1 Nen Piyer, nen ɗo maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay ɗo a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. 2 Ɓa kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay ɗo anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kâ ɗəfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tâ kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay kə təren ɗo anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom â zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday â zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

Mbərom a varak uko nə sifa sa ndav bay ata awan

3 Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga ɗa gak anan ì zek wa, bina kà varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, ɗo sə slabakay ahay à məke wa ata awan. Anga nan, ɗi ɗəfan iɗe anà aslabakay a mənuko à məke wa ite re. 4 Ɗa san zle re, ɗì njaɗ way ana Mbərom saa varan anà ɗo anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a ɓutoy bay re. 5 Kə ɗəfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə məgala anahan, anga aday kâ njiɗen anan sifa anahan saa kan anan anà ɗo ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

6 Anga nan kutok, ki tislen anan mivel. Kwa â ga nə ɗəce ahay inde həna pə cəveɗ cara cara dəp nà, ki tislen anan mivel, anga way ataya ti njahay sə coy a bay. 7 Ɗəce ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sə lavay anan kə ɗəfen nga pə Yesu tə ɗìɗek a ɗaw ata awan. Kwa gura dəp nà, a nes ike asanaw, ənа tə təker anan tə uko. Aday aɗaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata biɗaw? Anga nan, lele sə təker anan aday â sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà ɗo ahay ata nà, ɗo ahay ti həran nga anà Mbərom, ti zambaɗ anan, ti varan mazlaɓ. 8 Kwa â ga nə kə cinen anan anà Yesu tə iɗe a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa â ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə ɗəfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tə ataslay mivel a məduwen a lele, a zalay way sə ɗo ahay sa ja apan təte ataya awan, 9 anga kə ɗəfen nga pə Yesu, aday ki njiɗen anan way a kwanay sa ɗaf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

10 Ɗo maja'am a Mbərom ahay kwakwa tə ɗəfak anan ahay iɗe sə wuɗeh anan lele aday tâ san Mbərom i tam anan ɗo ahay nə kəkəmaw ata awan. Tə lahak apan sə təker 'am sə sumor ana Mbərom a sə lavay anan zek anga kwanay ata awan. 11 Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kà jak atan panan, Almasihu i sa ɗəce aday i sa njaɗ anan mazlaɓ anahan. Ɗo maja'am a Mbərom ataya tə pəlak sa san anan way ataya ti i təra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i təra kəkəmaw ata re. 12 Mbərom

a jan atan nà, way ataya ti təra nə à alay a tinen tə sifa pə daliyugo ataya bay, ənа a mbəsakan atan anan à alay a kwanay inde hənа pə daliyugo ataya kutok. A alay a anan ata nà, ɗo sə ɗakay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan ɗiɗek sə way ataya re. Tə wazak ikwen anan ɗukwen tə məgala sə Apasay Cəncan a Mbərom sə slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay ɗukwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom

13 Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay â lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dəfen anan iɗe lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. 14 Dəfen anan apan anà Mbərom à alay wura wura fok, kawa wan mə kəta pə cakay a bəban anahan ata awan. A alay a kə sənen ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Ənа hənа kǐ men pə way ataya sabay jiya awan. 15 Aɗəka bay, azla a kwanay â təra cəncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbərom ɗo sə ngamak ikwen ata, winen nà, ɗo cəncan awan. 16 Deftere a Mbərom a ja matana re, a wa Mbərom a ja nà: «Təren ɗo cəncan aya, anga nen ɗo cəncan awan.*»

17 Kwanay apan ki gen amboh nà, kə ngimen anan à Mbərom nà, Bəbay. Ənа winen apan i gan sariya anà ɗo ahay ite nà, a gəzlan atan alay pi zek wa bay, ənа kuwaya nə pə ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mə mbəsakak ikwen a pə daliyugo a anan ataya ta sə ɗəfan apan lele. 18 Kə sənen apan zle, Yesu kà bəmbaɗak ahay kwanay anga aday kâ sa njihen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bəmbaɗay ahay kwanay nà, tə way sə njahay bay, kawa dala sə gəda a nes bay ataya bay. 19 Ənа a bəmbaɗay ahay kwanay aɗəka nə tə mez a Yesu Almasihu a tə alay anahan awan, mez anahan nə məgala awan. Yesu, winen kawa wan sə təman lele mənjəna ines, aday ɗo ahay tə waslan anà Mbərom ata awan. 20 Mbərom a walay anan winen nà, kwa daliyugo ɗukwen mə ndakay a fan bay, aday hənа Mbərom a kay anan uho pə alay a mədakwidok a anan anga sa tam kwanay. 21 Anga winen kutok, kwanay kə dəfen nga pə Mbərom, winen ɗo sə slabakay anan ahay Yesu à məke wa, sə varan mazlaƃ. Natiya, kə ɗəfen nga pə Mbərom, aday kə ɗəfen anan iɗe nə hwiya anà winen a re.

22 Kə ndiken anan mivel a kwanay lele anga kə pərihen anan azar anà cəveɗ sə ɗiɗek. Ata ki mben apan sə pəlay mərak ahay tə ɗiɗek awan. Anga nan, na wa pəlen atan nə pac pac tə mivel kərtek awan. 23 Bina kə təren ɗo wiya aya anga 'am a Mbərom kà wahak kwanay miza awan, 'am ata ɗukwen a nes itəbay sə coy awan. Sə varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bəbay Mbərom awan, winen a mac itəbay. 24 Deftere a Mbərom a wa:

«Ɗo ahay fok tinen kawa gujeɗ,
mazlaƃ a tinen aya ɗukwen kawa avərez ana gujeɗ ataya re.
Gujeɗ i mac, avərez a ɗukwen i guce.
25 Ənа 'am a Mbərom nà, winen nə i ga inde pa sə viyviya awan.†»

'Am a Mbərom a mənuko sa slaf anan hənа ata nà, ləbara mugom a mbala a kwanay sə slène ata awan.

2

Mbərom a walay kwanay aday kâ təren ɗo anahan aya awan

1 Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sədœk, kâ gəɗen mungwalay sabay, kâ jipen miresl à 'am cuwcew bay, kǐ gen iɗe pə way su ɗo bay, kâ gəɗen anan azar ù ɗo bay re. 2 Təren aɗəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà 'am a Mbərom a ɗiɗek ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa həren hus pə ana Mbərom sa tam wa kwanay sə coy ata kutok. 3 Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Kə tukumen anan coy, Mbərom nə ɗo lele awan.*»

4 Həɗəken ahay pə cakay a Yesu. Winen nə kon sa var sifa, ənа ɗo ahay ta lar anan

* **1:16** Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.2. † **1:25** Ca pə Esaaya 40.6-8. * **2:3** Ca pə Jabuura 34.9.

kawa kon lelibay awan. Aya ənа, Mbərom a gəɓa anan, anga pə iɗe anahan nə, sə zalay kon sa ɗezl way ahay fok aɗəka nà, winen awan. 5 Kwanay ɗukwen, kə təren kawa kon a tə sifa aya ata awan, aday Mbərom winen apan i ra kwanay sa ɗezl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan. U doh ata ɗukwen, ki təren uda ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbərom, anga Yesu Almasihu. 6 Mə vinde à Deftere a Mbərom inde, Mbərom a wa:

«Cen apan, ni ɗaf kon sə mide uno à wulen
su doh sə Urəsalima inde, ni han
apan doh.
Nə walak anan, winen kon lele awan.
Kuwaya ɗowan a kà bənak alay à winen
inde cəna, waray i naa gan itəbay.†»

7 Pə kwanay ɗo sa ɗaf apan nga ataya nà, winen kon lele awan. Ənа pu ɗo sa ɗaf apan nga itəbay ataya ite, winen matanan bay. Bina tə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Kon mbala ana ɗo sa ɗezl way ahay sa lar
anan ata nà,
sə təra kon sə mide lele aɗəka nà,
winen.‡»

8 Asa tə vindek à Deftere inde re, Mbərom a wa:

«Ni ɗaf kon sə hawan saray anà ɗo ahay,
aday ti slahay apan re.§»

I hawan atan saray, anga tə ɗəfak nga pa 'am a Mbərom a bay. A təra kətanan anga a nan anà zek a Mbərom a kwakwa way anahan.

9 Ənа kwanay nà, zahav a mə walay ataya awan, ɗo sə gəɗan dungo anà way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbərom ata awan, ɗo mbala ana Mbərom a sə ngamay ataya awan. Mbərom a təmay kwanay ì iɗe zənzen a wa, a ɗaf kwanay ì iɗe jiyjay anahan inde sa dav cəveɗabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kâ ɗìken anan anan mer su way anahan lele aya anà ɗo ahay. 10 Kwakwa ata nà, abay kwanay ɗo a Mbərom ahay bay. Ənа həna kə təren ɗo anahan ahay kutok. Kwakwa ata nà, abay kə sənen way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, ənа həna kə sənen anan, kə njiɗen anan aɗəka coy kutok.

Təren ɗo si mer su way a Mbərom ahay

11 Mərak uno ahay, sənen apan aday nà, kwanay nə mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kǐ gen apan iɗe bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mivel a kwanay lele ata awan. 12 Anjahay a kwanay à wulen su ɗo sə pəra ahay â ga nə lele, anga aday kwa â ga nə ti gəɗak ikwen azar dəp nà, ti canan anà mer su way a kwanay sa taa ga pac pac ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nà, ti həran anan nga anà Mbərom kutok.

13 Ɗəfen anan apan anà ɗo a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə ɗo ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Ɗəfen anan apan anà bahay sə Ruma, anga a lavan nga anà ɗo a azar aya awan. 14 Ɗəfen anan apan anà guverner ahay re, anga sa ɗaf atan aday tâ gan sariya anà ɗo ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A ɗaf atan aday tâ kətah anan ɗo sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anà ɗo sa ga way lele ataya cite re. 15 A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata ɗo mindel a sa san awan bay ataya ti gəɗak ikwen azar sabay, ənа ti tacay 'am aɗəka kutok. 16 Njihen anjahay sa nga a kwanay, ənа kâ sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Aɗəka bay, njihen nə lele, təɗe kawa anjahay su ɗo si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. 17 Ɗəfen anan apan anà ɗo ahay nə fok. Pəlen anan mərak sa ɗaf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Ɗəfen anan apan anà bahay su kon re.

Ɗəce ana Almasihu sa sa

18 Kwanay ɗo sa ga mer su way àga ɗo ahay ataya awan, ɗəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa â ga nə tinen ɗo ləfeɗeɗe aya awan, kwa â ga nə tinen ɗo jinje aya awan, ɗəfen atan apan nə à alay kərtek a wa hərro fok. 19 Ɗo kà səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nà, lele. Kwa â ga nə abay təɗe â sa lirew ata matanan bay dəp nà, wita

† **2:6** Ca pə Esaaya 28.16. ‡ **2:7** Ca pə Jabuura 118.22. § **2:8** Ca pə Esaaya 8.14.

way sa zlan à nga anà Mbərom. 20 Kak ti
sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay
aya cukutok nà, wita ɗəce sə munapanaw
mba ɗaw? Adawar! Ənа, kak ti sak ikwen
lirew anga ki gen nə way lele awan, aday
kə səmen anan nà, i zlan à nga à Mbərom a
kutok biɗaw?
21 Mbərom a a ngamak ikwen nə pə
winen awan, anga Almasihu a ta nga ana-
han a kà sak lirew nə bayak a anga sa
tam kwanay. Winen nə minje sə ɗakak
ikwen anan cəveɗ aday kǐ gen kawa winen
a re. 22 Kula winen kà gak ines itəbay fok.
Mungwalay inde à winen inde itəbay re.
23 Ɗo ahay tə gənahak anan, kà mak atan
anan uda sikeɗ a bay. Kwa â ga nə kà sak
lirew dəp nà, kà pəlak 'am pə ɗowan wa bay
re. Aɗəka bay, a mbəsakan anan way ata à
alay inde ana Mbərom, winen ɗo sa san sa
ga sariya lele ata awan. 24 Yesu Almasihu
a ta nga anahan a kà tavakak anan ines a
mənuko ahay pa nga anahan awan, a mac
anan pə dədom mə zlәlngaɗ awan. A ga
matanan, anga aday ɗâ təra kawa ɗo ma
mac aya pə cakay sə ines ahay, aday ɗâ njaɗ
sə njahay sə ɗiɗek a lele. Ɗə mbərak hәna
anga mbəlak anahan a sa njaɗ ataya awan.
25 Abay kə təren kawa təman mə lize aya
awan, ənа hәna ki men ahay, ki pərihen
anan azar nà, anà ɗowan a sa ca pikwen
aday sa gak ikwen nga ata awan.

3

Anjahay atə ana uwar ta mbaz

1 Kwanay uwar ahay ɗukwen, kuwaya
â ɗəfan apan anà mbaz anahan. Ka sak
i gen matanan asanaw cəna, kwa mbaz
a kwanay ahay tə ɗəfak nga pa 'am a
Mbərom fan bay ɗukwen, ti canan anà azla
a kwanay a lele ata nà, kwa abay ki jen
awan tə təbəlem a kwanay bay dəp nà, ti
mbəɗa anan mivel a tinen, ti ɗaf nga pə
Mbərom. 2 Ti ca pə anjahay a kwanay nə
lele, aday kə ɗəfen atan apan ɗukwen lele
a re. 3 Kâ ɗəfen anan abayak nga a kwanay
pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa
sa ja nà, kâ viren anan anan alay a kwanay
fok anà atəraɗ nga bay, anà andakay zek tə
way sə gura ahay aday masa bayak ataya
bay, aday anà apak zana lele aya ata bay
re. 4 Ənа, suwan arəɓa a kwanay â cay
ahay aɗəka nà, à mivel a kwanay ahay wa
bugol. Təren ɗo sə təte ahay aday səkəffe
aya awan. Bina arəɓa kawa winen ata nà,
a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a
Mbərom a bayak awan.
5 Bayiken pə uwar kwakwa aya sə ɗəfan
iɗe anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay
zek nə kətanan, tə ɗəfen apan anà mbaz
nə lele, 6 kawa ana Saratu sə ɗəfan apan
anà Ibərahima. A ngaman ɗukwen bahay
anahan. Kak kə mbəsiken anan cəveɗ anà
zlawan bay, aday ki gen way lele aya nà,
ata kə təren dəna ana Saratu ahay re.
7 Kwanay bahay su doh ahay ɗukwen,
kuwaya â njahay tə uwar anahan lele
matanan. Gen atan lele, anga kə sənen
zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen
kawa kwanay bay. Ɗəfen atan apan, anga
sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a
var anan anga ɗo ahay fok hərro, uwar
tə mungol. Ata Mbərom i təmahak ikwen
anan amboh a kwanay a sa gan ataya
awan.

Liven anan zek anà asa lirew

8 Ni ndav anan 'am uno hәna nà, natiya:
Kwanay a fok, 'am â zlak ikwen pi zek
ahay lele. Agan ǐ zek wa ù ɗo, â ga inde
à wulen a kwanay ahay. Pəlen zek ahay
lele, anga kwanay kə təren tə mərak ahay
pə cəveɗ a Mbərom. Gen anan lele anà ɗo
azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay
ahay. 9 Kǐ men anan anan uda sikeɗ anà
ɗo sə sədœk ahay bay. Ɗowan a kà gənahak
ikwen ɗukwen, kâ gənihen anan uda bay.
Aɗəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan,
anga Mbərom a ngamak ikwen nà, sa ga
matanan. Ki gen matanan nà, Mbərom
i gak ikwen sumor anahan. 10 Deftere a
Mbərom a ja nà:

«Kuwaya a nan sa njaɗ anjahay mugom a tə
ataslay mivel a cəna,
â ja 'am lelibay a sabay, â gaɗ mung-
walay bay re.
11 Ǎ sa ga way lelibay a sabay, â ga aɗəka
cəna, way lele aya awan.
Ǎ pəlay cəveɗ sa njaɗ zay tə ɗo ahay bugol.
12 Mbərom a ɗəfan iɗe lele nà, anà ɗo sa ga
way lele aya ata awan.
Ɗo ataya ta gak amboh cəna, a pəkan atan
apan sləmay lele.

Əna ɗo sa ga way lelibay aya ite nà, a nan
sə canan atan pə iɗe wa bay jiya
awan.*»
13 Kak kə pəlen sa ga nə way lele aya
tə mivel kərtek a nà, waya saa gak ikwen
huwan cara anaw? 14 Kwa â ga nə awan a
i cak ikwen wurnjalan ǐ zek wa anga mer
su way a kwanay a sa ga lele ataya dəp nà,
Mbərom i taslak ikwen anan mivel. Natiya
kutok, kâ jəjiren anan anà ɗo sə pəlay sa
gak ikwen sədœk ataya bay, kâ jilen awan
bay fok. 15 Əna aɗəka bay, həren anan
nga anà Almasihu à mivel a kwanay inde.
Winen taayan bahay a kwanay. Liven
anan zek lele sə mbəɗahan apan anà ɗo
sə cəce pikwen wa kə ɗəfen anan iɗe anà
Yesu Almasihu nà, anga ma kərtek anaw
ataya awan. 16 Mbəɗihen atan apan nə ta
'am ziyzay awan, aday ɗəfen atan apan re.
Gen nə way a aday kə sənen zle, winen lele
ataya hwiya. Ata, ɗo ahay ta jak pikwen
'am lelibay a cəna, waray i gan atan, anga tə
gəɗak ikwen azar nə pə anjahay a kwanay
pə cəveɗ ana Almasihu lele aya ata awan.
17 Kak kà zlak anan à nga anà zek a
Mbərom a nà, suwan sa sa lirew anga mer
su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga
sədœk a kwanay ahay nà, na. 18 Yesu Al-
masihu a mac anga ines a mənuko ahay
nà, saray kərtek, aday kà ndəvak anan mer
su way anahan coy. Winen ɗo mənjəna
ines ata, kà məcak anga ɗo sə ines ahay,
anga aday â zla kwanay à man a Mbərom.
Ɗo ahay tə vəɗak anan, əna Apasay Cəncan
a kà mak anan anan sifa anahan. 19 Tə
məgala ana Apasay ata, kà zlak saa ɗakan
anan ahay 'am a Mbərom anà apasay ahay
tinen à dangay inde ataya awan. 20 Apasay
ataya nà, kwakwa tə vəze pə Mbərom, à
alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu
ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday.
Ɗo sa tam a kwalalan ahay inde nà, tinen
mənjœk, ɗo ahay jəmaakan ca. Mbərom
a tam atan nə tə a'am. 21 A'am a tinen sə
takas wa ata nà, a ga minje tə baptisma sa
tam kwanay ǐ ines a kwanay ahay wa ata
awan. Winen nə abanay mbala mənuko
sə cəce pə Mbərom wa aday â banay puko
wa ines ahay ata awan, bina abanay sə ɗo
ahay sə banay zek ata bay. Ata baptisma
i təma kwanay kutok, anga Yesu Almasihu
kà slabakak ahay à məke wa. 22 Yesu Al-
masihu nə kà mak way anahan à mburom,
a njahay pa man sə njahay lele pə alay
puway a Mbərom, winen Bahay sə maslay
a Mbərom ahay, aday Bahay sə way məgala
aya ata re.

* **3:12** Ca pə Jabuura 34.13-17.

4

Mbərom â ga pikwen bahay

1 Ɗa san zle, Almasihu kà sak lirew
nə bayak awan. Anga nan, lele ɗukwen
kwanay kâ liven anan zek anà asa lirew ata
re, anga ɗo kà sak a sa lirew bayak a nə a
ga ines sabay. 2 I ban pə həna anan wa hus
pa 'am azanan, à alay a kwanay saa njaɗ
sə njahay pə daliyugo ata fok cəna, gen nə
way sa zlan à nga anà Mbərom, bina way
a sa zlan à nga anà ubor si zek a kwanay
lelibay ataya sabay. 3 Kə lizen anan alay
a bayak coy matanan, sa ga way kawa su
ɗo sə pəra ahay sa gan may sa ga ata awan.
Kǐ gen matanan həna sabay. Kwakwa ata
nà, kə mbəlen anan ahay, ka ti gen ahay
cəna, way sa zlan à nga anà ubor si zek
a vərre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen
agəsle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa
mahay, ka tii gen pəra, way sa zlan à nga
anà 'am a Mbərom a bay ataya awan.
4 Əna həna kutok, ɗo sə pəra ahay ti ga
way ataya asa nà, ki zlen tə tinen jiga sabay.
Aday ɗo ataya tə canak ikwen tə tinen
sabay ata nà, a gan atan masuwayan, aday
ti gənahak ikwen. 5 Əna pə luvon a inde
ite nà, ti naa mbəɗahan apan anà sariya a
Mbərom saa gan anà ɗo ahay fok ata awan.
Kwa ɗowan aya nə tə sifa aya awan, kwa
ɗowan aya nə ma mac aya awan, Mbərom
kà lavak zek sa gan atan sariya anahan.
6 Anà ɗo ma mac aya nà, ɓa Mbərom kà gak
atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan
ahay anà ɗo ahay pə daliyugo a anan ata
awan. Aya əna Almasihu a zla à man su
ɗo ma mac ataya saa ɗakan atan anan ahay
ləbara mugom awan, anga aday tâ njaɗ sifa
sa ndav bay ata pə kərtek a tə Mbərom.

Anjahay su ɗo a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

7 A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i
ndav. Anga nan, kwanay sənen nga lele,
aday gen anan nga ì zek, anga aday kǐ
mben apan sa gan amboh anà Mbərom.
8 Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà
asan zek à wulen a kwanay ahay tə mivel
kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay
cəna, kwa ines a â ga inde nə bayak dəp
nà, ki pəsen zek ahay re. 9 Təmihen mbəlok
ahay, təɓen anan wa anà ɗo ahay, mənjəna
sə gungwazan atan apan. 10 Mbərom kà
gak ikwen sumor nə bayak awan tə cəveɗ
ahay cara cara. Kà varak anan məgala sa
ga way ahay cara cara anà kuwaya fok.
Kuwaya â ga anan mer su way tə məgala a
Mbərom a sa var anga sa man zek anà ɗo
ahay ata awan. 11 Kak ɗowan a nə məgala
anahan inde sa ja 'am nà, â ja nə 'am a
Mbərom a sa ja ata awan. Kak ɗowan a
məgala anahan inde sa gan mer su way anà
ɗo ahay, â man atan zek tə gədan a Mbərom
a sə varan ata awan. Gen matanan anga
aday ɗo ahay tâ həran nga anà Mbərom pə
way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu.
Mazlaɓ tə məgala nà, à alay anahan inde pa
sə viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anà Almasihu nə lele

12 Car uno ahay, kwanay apan ki sen
lirew bayak a nà, â gak ikwen masuwayan
bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan.
13 Kə tiren nga nà, à ɗəce ana Almasihu
sa sa ata inde. Anga nan, tislen anan
mivel aɗəka, anga aday pə luvon a mazlaɓ
a Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislen
mivel nə bayak awan. 14 Kak ɗo ahay tinen
apan ti gənahak ikwen anga Almasihu nà,
Mbərom i ɗaf pikwen alay sə mazlaɓ ana-
han, anga Apasay a Mbərom sə zalay way
ahay fok tə mazlaɓ ata i njahay tə kwanay
kutok. 15 Ɗowan à wulen a kwanay â saa sa
lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa
avaɗ nga su ɗo, aga akar, adazay à 'am sə ɗo
ahay inde. Wita nà, â sa tərak ikwen bay,
ɗəce lele a anga kwanay bay. 16 Ənа, kak
ɗowan a a sa lirew nà, anga a pərahan azar
anà Almasihu cəna, waray â sa gan anan
bay. Â həran anan nga anà Mbərom aɗəka,
bina winen ɗo ana Almasihu.

17 Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya
anahan anà ɗo ahay kutok. I lah sa gan
sariya a pa 'am nà, anà ɗo anahan ahay
aday. Aka aday kak mənuko ɗo anahan
ahay ɗukwen i lah sa gak uko sariya pa
'am nà, ɗo aday kà ɗəfak anan apan anà
ləbara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa
ga atan nə kəkəma kutok anaw? 18 Kawa
ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Kak ɗo ɗiɗek aya ta tam nə wurcihew wur-
cihew nà,
ɗo sə atahasl ahay sə ɗəfan apan anà
Mbərom itəbay ataya ti sa ga nə
kəkəmaw?*»

19 Anga nan kutok, ɗo sa sa lirew ahay
anga a zlan à nga anà Mbərom ataya nà, tâ
pərahan azar sa ga lele, tâ mbəsak a zek a
tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə ɗo
sə ndakay atan aday a ga anan way anahan
sa ja ataya fok hwiya ata awan.

5

Agan nga anà ɗo a Yesu ahay

1 Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà
məceɗ sə egliz ahay à wulen a kwanay inde
ataya awan. Nen a ɗukwen, məceɗ sə egliz
a re. Nen nə canak anan anà lirew anà
Almasihu sa sa à alay ata awan. Ni njaɗ
sa zla à man sə mazlaɓ ana Almasihu ata
inde pə kərtek a tə kwanay. Anga nan,
na jak ikwen, na wa: 2 Gen anan nga anà
ɗo a Yesu ahay, winen sə varak ikwen à
alay inde ata awan. Gen atan nga nə tə
mivel kərtek awan, kawa ɗo sa gan nga
anà təman anahan ahay ata awan. Gen
atan nga kawa sa zlan à nga anà Mbərom
awan, bina kawa ɗowan a a gak ikwen
apan bəlaray bay. Ɗəfen anan abayak nga
a kwanay nə pi mer su way, mənjəna a
kwanay sə bayak pə dala a saa njaɗ ata
awan. 3 Kâ si gen bahay pa nga su ɗo a
Mbərom sə varak ikwen ataya tə məgala
bay, ənа təren atan minje lele aya awan
aɗəka. 4 Ki gen anan matanan acəkan cəna,
pə luvon a Yesu Almasihu ɗo sa gak uko nga
i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiɗen
anan magwagway a məduwen a sə njahay
pa sə viyviya ata awan. Anga magwagway
ata nà, a zalay way azar aya fok.

* **4:18** Ca pə Balndi 11.31.

5 Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen,
na wa: Ɗəfen anan apan anà məceƈ a
kwanay ahay. Na jak ikwen à kwanay a fok
kutok, men anan nga a kwanay à məndak,
men anan zek ǐ zek ahay lele, anga Deftere
a Mbərom a ja, a wa:
«Mbərom winen a ngazlan uda saray anà
ƈo sə kwecele ahay,
ənа a gan sumor nà, anà ƈo sa ma nga a
tinen ahay nə hənek à məndak ataya
awan.*»
6 Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men
anan nga a kwanay hənek à məndak pa
'am a Mbərom Ba Məgala, anga aday winen
a â cakaf kwanay à alay a sa zlan à nga
ata awan. 7 Way sə juwrak ikwen anan
abayak nga fok, mbəsiken anan anan à
alay anahan a inde, anga winen ƈo sa gak
ikwen nga.
8 Gen anan nga ǐ zek ahay, ben! Bina ƈo
maniƈe a kwanay Fakalaw winen apan i
bar, winen apan i pəlay ƈowan a aday i ban
anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sə dazay
zugwender sə pəlay way sa pa anahan ata
awan. 9 Tiven anan pa 'am njənjan lele,
pərihen anan azar sa ƈaf nga pə Mbərom.
Kə sənen apan zle, ƈo a Yesu ahay kwa aha
fok tinen apan ti ga ƈəce bayak a kawa
kwanay aya re. 10 I njahay bayak a sabay,
ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom ƈo
sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay
anan zek tə kwanay, i varak ikwen məgala
sə səmen anà way ahay fok. A ngamak
ikwen anga aday kâ dəzlen à man sə mazlaɓ
anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sə
coy awan. 11 Winen nà, məgala anahan
inde pa sə viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

12 Su mo zek sə vinde anan ƈerewel a
cəƈew a anan nà, Silas. Winen nə mərak
uno, ƈo ƈiƈek awan. A pərahan azar anà
Yesu tə ƈiƈek a re. Nə vindek ikwen ayak
nà, anga aday kâ njiƈen məgala lele. Aday
nə ƈakak ikwen anan ayak nà, sumor a
Mbərom sa gak uko tə ƈiƈek ata awan. Kâ
sa sliren wa à man a bay.
13 Ɗo a Yesu ahay à Babila à man a
anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a
walay atan ƈukwen kawa anahan sə walay
kwanay ata re. Wan uno Markus kà jak
ikwen ayak 'am a re. 14 Jen anan 'am ǐ
zek ahay lele, tə mivel kərtek awan, anga
kwanay tə mərak ahay.
Mbərom â varak ikwen zay anahan,
kwanay mə japay a tə Almasihu ataya
awan.

* **5:5** Ca pə Balndi 3.34.

Ɗerewel ana Piyer sə vinde mə slala cew awan

Aɗakay way pə deftere a anan

Piyer a vinde ɗerewel a anan anga egliz azar aya, ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Ɗo maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nà, lele sə pərahan azar anà atətak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə ɗakan atan anan ata awan. Yesu nə kà gak munok bay. A nan aɗəka nà, ɗo ahay tâ yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray à ɗiɗek a Mbərom inde *(1.1-21)*
Ɗo sə tətakan anan mungwalay anà ɗo ahay *(2.1-22)*
Liven zek lele, Yesu winen apan i may *(3.1-18)*

Aja 'am

1 Sə vindek ayak ɗerewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen ɓile ana Yesu Almasihu aday ɗo maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay ɗo sa njaɗ sa ɗaf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen ɗo ɗiɗek awan. Winen nə Mbərom, aday winen ɗo a sa tam mənuko a re. 2 Sumor a Mbərom tə zay anahan â zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay â təra kawa ana Yesu Almasihu

3 Yesu Almasihu a varak uko cəveɗ sa san anan Mbərom, ɗo sə ngamak uko ata, anga aday ɗâ njahay à mazlaɓ anahan inde, ɗâ njaɗ sa zla kawa ananahan a kutok. Anga ɗa san anan zle ata awan, kà varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə məgala anahan məduwen ata awan, anga aday ɗâ njaɗ sifa sa ndav bay, ɗâ njahay kawa sa zlan à nga anà Mbərom. 4 Tə cəveɗ ata kutok, kà varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nà, anga ka sak a njiɗen anan way ataya kutok nà, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana ɗo ahay sa ga apan iɗe ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtek tə ana Mbərom.

5 Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə ɗəfen nga pə Yesu Almasihu coy nà, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nà, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. 6 Kə sənen way pə Mbərom lele coy nà, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənen nga lele coy nà, səmen anan anà way ahay fok. Kə səmen anan anà way ahay fok coy nà, zlen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. 7 Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nà, təren anan anà mərak ahay ɗo lele aya awan. Kə təren ɗo lele aya anà mərak ahay coy nà, asan zek â ga inde à wulen a kwanay tə ɗo ahay fok. 8 Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. 9 Ənа ɗo sa ga way ataya itəbay ata nà, tinen kawa ɗo hurof aya awan, tə canan anà way ahay lele kula itəbay. Mbərom kà pəsek atan anan ines a tinen ahay ɗukwen, tə mbəɗəkek anan à nga wa kwakwa coy.

10 Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen məgala lele anga Mbərom a ngamak ikwen aday a walay kwanay nà, anga aday kî gen matanan. Ata ki zluwen pə cəveɗ sə pərahan azar anà winen a wa itəbay. 11 Mbərom i varak ikwen cəveɗ sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i təma kwanay lele, winen ɗo sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde hwiya pa sə viyviya awan.

12 Anga nan kutok, kwa â ga nə kə sənen way ataya zle coy aday kə njihen njənjan à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. 13 A alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nə nâ mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga

aday kâ tәren ɗo mә pәɗek aya hwiya. 14 Na san zle, ni mac way uno bәse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə ɗuko anan à alay ata, ata awan. 15 Nə rəzlen à nga wa matanan hәna nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata ɗukwen, way ataya tâ mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaɓ ana Yesu Almasihu

16 A alay ata nà, mə ɗakak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə məgala anahan a nə kəkəmaw. Ma ja matanan ata nà, mə təker 'am sə guvugo ahay bay, 'am su ɗo zənzen a bay re. Ənа mə canan anà mazlaɓ anahan a nə tə iɗe a manay awan. 17 A alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaɓ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaɓ məduwen ata, a wa: «Hənа anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.» 18 A alay a manay à ɓəzlom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə slәne dungo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan.* 19 Anga nan kutok, ma san zle, way ana ɗo maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, dïɗek aya awan. Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, iɗe i saa cəɗe nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivel a kwanay inde. 20 Abay kâ sənen way a hәna anan aday nə lele: Ɗowan inde saa mba apan sə ɗakay anan 'am ana ɗo maja'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay. 21 Anga ɗowan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Ənа Apasay Cəncan a a varan atan məgala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

2

Ɗo sə tətakan anan mungwalay anà ɗo ahay ataya awan

1 Kwakwa ata ɗukwen nà, ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su ɗo a Mbərom ahay inde. A wulen a kwanay azanan ɗukwen, miter mungwalay aya ti ga inde re. Ti lələkay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan ɗo ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəɓan ahay anà nga a tinen nə sariya sə lize atan bəse ata awan. 2 Ɗo ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəveɗ sə sədœk a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, ɗo ahay ti təra anan cəveɗ sə dïɗek à məndak. 3 Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə ɗo ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njaɗ anan magwagway. Ənа sariya a tinen a nə mə lavay zek a kwakwa coy. Ɗəce i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

4 Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya ɗukwen, Mbərom kà julœk atan cara bay, ənа kà larak atan à məke inde, ï iɗe zənzen a inde. Tinen mə dərazl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen. 5 Mbərom kà mbəsakak anan daliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, ənа kà lizek anan wa ɗo sa ngam sə ɗəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu ɗo sə ɗakay anan dïɗek a Mbərom, winen tu ɗo su doh anahan ahay ɗəkɗek cuwɓe.*

6 Mbərom ata kərtek a, kà gak anan sariya tə uko anà wulen su doh ana atə Sodoma tə Gomora.† Kà tərak atan rəɓa, anga aday ɗo sə sədœk ahay fok tâ ca apan, saa njaɗ atan nə way ata re. 7 A alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, ɗo sə dïɗek. Ɗo sə sədœk ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re. 8 Ludu, ɗo dïɗek a, kà njahak à wulen a tinen, aday pac pac kà canak atan, kà slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kà bənak anan mbiyeɗ à mivel inde bayak awan.

9 Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan ɗo anahan lele ataya à ɗəce a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà ɗo lelibay ataya anga aday i kətа atan pə luvon sə sariya anahan re. 10 Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kətа anan ɗo sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya

* **1:18** Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35. * **2:5** Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24. † **2:6** Ca pə Laataanooji 19.24.

kutok re. Tinen ɗukwen ti kəɗey anan mazlaɓ a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jəjar itəbay. Tinen apan ti həran nga anà zek, ti kəɗey anan way sə mazlaɓ ahay à bagəbaga mburom, ti gənahan atan re. 11 Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya ɗukwen, tə gənahan anà way a tə mazlaɓ ataya pa 'am a Mbərom à mburom bay re. 12 Ənа ɗo ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiɓe ahay aday tinen mə wahay aya ɗukwen anga sa ban, sa vaɗ ataya awan. Tinen apan ti gənahan anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom i lize atan ɗukwen kawa way sə kiɓe aya re. 13 I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà ɗo ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivel sa ga sədœk pa 'am sə ɗo ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivel sa van nga anà ɗo ahay aɗəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray. 14 Ta gan may tə mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti ləlak anan ɗo bəle aya à ɓalay a tinen inde. Mivel a tinen kà sənak anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kà tahaslak atan coy. 15 Tə mbəsakak cəveɗ ɗiɗek a, tə slarak way a tinen à kiɓe. A man ata kutok, tə pərahan azar anà cəveɗ ana Balama, wan ana Be'or. Ɗowan ata a nan sa ga sədœk cəveɗabay, anga a gan may anà dala. 16 Ənа Mbərom kà gafak anan 'am anà ɗo maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kà jak anan 'am kawa ɗo zənzen awan. A gafan 'am pə cəveɗ sə ɓəlɓəle anahan ata awan.‡

17 Ɗo sə tətakan anan mungwalay anà ɗo ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl maɗ sa ɓal anan vegege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kà lavak atan anan zek ta man ì iɗe zənzen a inde. 18 Tinen apan ti zlah awan kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan ɗo a sə gəzla nga həniniye tu ɗo sa san ɗiɗek a Mbərom itəbay ataya awan. 19 Tə zlapan anà ɗo ataya nə ti təmay atan à ɓile wa aɗəka, əna tinen aya aday ɗukwen, ɓile sə sədœk aya awan, anga awan a kà gak apak bahay cəna, iken ɓile ana awan ata awan. 20 Kak ɗowan a kà sənak Yesu Almasihu Bahay a mənuko aday ɗo sa tam mənuko re cəna, kà təmak à ɓalay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kà sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga apan bahay asa nà, à andav a inde nà, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. 21 Kak sə matanan ata nà, suwan abay tâ san cəveɗ sə ɗiɗek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsak anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nà, na. 22 Way a sə təran anà ɗo ataya a ɗakay anan 'am sə jike aya inde nà, tinen ɗiɗek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa.§» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kà mak saa nahay à dəndəloɓ inde maza awan.»

3

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

1 Car uno ahay, həna anan nà, ɗerewel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. A ɗerewel uno ataya cew a inde nà, na man ayak nà, anà 'am aday kə sənen zle coy ataya awan, anga u no sə pəɗek anan abayak nga a kwanay pə cəveɗ lele awan. 2 U no nà, bayiken pa 'am ana ɗo maja'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, ɗo sa tam ɗo, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nà, sə tətakak ikwen anan nə ɗo maslan anahan ahay. 3 Sənen anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nà, alay a i nay ahay, ɗo sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. 4 Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay a mənuko ahay tə məcak, kà mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna ɗukwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbəɗa həna nə maw?» 5 Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbəɗek anan way inde kərtek à nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo ɗukwen à a'am ata wa re.* 6 A alay a

‡ **2:16** Ca pə Limle 22.2-35, 31.16. § **2:22** Ca pə Balndi 26.11. * **3:5** Ca pə Laataanooji 1.6-9.

Nuhu ɗukwen, ɗo sə daliyugo ahay tə lizek tə a'am a kərtek ata re.† 7 Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təke, ti ga inde nə hus pə anà luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa ɗo sə ɗəfan apan bay ataya fok.

8 Car uno ahay, way inde kərtek nə kə̂ mbəɗəken anan à nga wa bay: Pə Mbərom nà, atə luvon kərtek tə ava dəbu (1,000) ɗukwen, tinen mende, way kərtek awan. 9 Ɗo ahay inde sə bayak nə Mbərom kà gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Ənа aɗəka bay, matana bay jiga awan. A ga ngatay nə anga kwanay. A nan nə ɗo ahay tə̂ yam pə ines a tinen ahay, a nan ɗowan kwa kərtek â saa lize bay. 10 Kà dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nà, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa ɗo sə akar, aday ɗowan i san luvon a bay. A alay ata kutok, ɗo ahay ti sləne abəbal awan bayak a à mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təke. Aday way sə dala dəlon ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

11 Kak way ataya ti lize matanan cukutok nà, lele a ki njihen nə kəkəmaw? Gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom awan, ɗəfen anan apan à Mbərom pə way ahay fok. 12 Ɗəfen anan iɗe anà luvon anà Mbərom a saa ndav anan daliyugo ata awan. Aday ɗukwen, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a â həɗəkey ahay bəse. Pə luvon ata nà, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya ɗukwen ti vak wa zek nə fok. Awan a saa mbəsak kwa kərtek ibay. 13 Ənа Mbərom a jak uko nà, bagəbaga mburom wiya pi zek tə daliyugo wiya ti sləray ahay, way ɗiɗek aya ti i njahay uda sə coy.‡ Winen ata ɗukwen, way a mənuko sa ba ata awan.

14 Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a təɗe sa ga ataya tə mivel kərtek awan aday. Ata, luvon ata kà sak a dəzley ahay nà, i njaɗ kwanay mənjəna ines ahay à zay inde pa 'am a Mbərom awan. 15 Sənen anan aday, Bahay a mənuko Yesu kà gak ayak munok nà, anga a mbəsakan alay a anà ɗo ahay sa tam. Pol, mərak a mənuko a sə pəlay ata, kà vindek ikwen anan ayak 'am ata re. A vinde anan ɗukwen tə kəlire§ a Mbərom a sə varan ata awan. 16 A ɗerewel anahan ahay inde fok, kak winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde à ɗerewel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Ɗo ma san way a bay aday tə bayak nga pə Mbərom nə cuwcew ataya, tə mbəɗa anan nə cara, aday tə cəveɗ lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nà, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anà nga a tinen aya awan.

17 Car uno ahay, kwanay nà, kə sənen anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwen na wa: Gen anan nga ǐ zek, bina ɗo a sə ɗəfan apan anà Mbərom itəbay ataya tə̂ saa ra pikwen wa saray sə slahay kwanay ǐ ines inde bay, aday ata ki mbəsiken anan cəveɗ a kwanay lele ata, kwanay sə tavay uda njənjan ata awan. 18 Matanan bay, pərihen anan azar anà Bahay a mənuko Yesu Almasihu, ɗo sa tam mənuko ata awan aɗəka, anga aday â zəga anan sa gak ikwen sumor anahan, aday ata ki zəgihen sa san anan zek anahan a kutok.

Varuko anan mazlaɓ ɗukwen, həna, aday pa sə viyviya awan. Amen!

† **3:6** Ca pə Laataanooji 7.11. ‡ **3:13** Ca pə Esaaya 65.17, 66.22. § **3:15** Kəlire a anan nà, madan bay, ənа asan way ana Apasay a Mbərom.

Ɗerewel **ana Yuhana sə vinde mama'am awan Aɗakay way pə deftere a anan**

Ɗerewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə ɗakan atan anan ayak way anga ɗo maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tê njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tê pəlay zek ahay. Aday ɗukwen, tê pərahan azar anà cəveɗ a tinen sə tətak sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay
Anjahay à jiyjay a Mbərom inde *(1.1 - 2.17)*
Wan a Fakalaw ahay ta wan a Mbərom ahay *(2.18 - 3.10)*
Asan zek a Mbərom *(3.11 - 4.21)*
Aɗaf nga pə Yesu *(5.1-21)*

Yesu Almasihu ɗo sə varan sifa anà ɗo ahay

1 Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, ɗo sə varan sifa anà ɗo ahay. Winen inde nà, kwa həna kabay daliyugo ɗukwen mə ndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njœk tə iɗe a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tə alay a manay awan. 2 Ɗo sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga nan kutok, manay apan mi ga side sə ɗakak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna həna sifa ata kà kak umo ahay zek. 3 Way a manay sə canan tə iɗe a manay aday sə sləne tə sləmay a manay ataya nà, mi ɗakak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kə̂ jipen tə manay. Manay mə japay aya tə Bəbay Mbərom aday tə Yesu Almasihu, wan anahan. 4 Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mivel a manay â rah wa lele kutok.

Njahuko ĩ iɗe jiyjay a Mbərom inde

5 'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi ɗakak ikwen anan ayak həna: Mbərom nà, winen ɗo sə iɗe jiyjay, iɗe zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mənjœk ibay. 6 Kak ɗa jak mənuko mə japay a tə Mbərom, aday hwiya mənuko ĩ iɗe zənzen inde cəna, wita ɗə gəɗak mungwalay, aday mənuko pə cəveɗ sə ɗiɗem sabay re. 7 Kak ɗə njahak à jiyjay a Mbərom inde aɗəka, kawa winen a sə njahay ĩ iɗe jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtek a tu ɗo sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek uko anan ines ahay fok, ɗi təra ɗo cəncan aya awan.

8 Kak ɗa jak mənuko mənjəna ines nà, ata ɗə gəɗak anan mungwalay ĩ zek a mənuko ahay, aday ɗiɗek inde à mənuko ibay. 9 Əna, kak ɗə sənak pə ines a mənuko ahay aday ɗə yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i təra mənuko ɗo cəncan aya awan, anga winen aday nà, ɗo ɗiɗek awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. 10 Kak ɗa jak ɗa gak ines bay cəna, ata ɗə tərak anan Mbərom ɗo sə mungwalay awan. Aday ɗukwen 'am anahan inde à mivel a mənuko ite sabay.

2

1 Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kĩ gen ines sabay. Əna, kak aday ɗowan a kà gak ines dəp nà, ɗo a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Ɗowan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay. 2 Winen kà varak anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom â pəsek uko anan ines a nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə ɗo ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

3 Kak ɗə ɗəfak anan apan anà 'am a Mbərom tə ɗiɗem a nà, aɗəfan apan a mənuko ata i ɗakay anan ɗa san Mbərom zle acəkan. 4 Kak ɗowan kà jak «Na san Mbərom zle» aday a ɗəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen ɗo sə mungwalay, ɗiɗek inde à winen ibay. 5 Aya əna, kak ɗowan kà ɗəfak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tə ɗiɗem a nə asan zek

anahan anga Mbərom ma rah a à mivel
inde. Ɗa san mənuko mə japay a tə Mbərom
nà, natiya: 6 Kak ɗowan kà jak winen mə
japay a tə Mbərom nà, azla anahan â təra
nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.
7 Car uno ahay, way a nen sə vindek ik-
wen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay
bay. Aɗəka bay 'am məduwer a coy, kə
slənen anan kwa həna kabay. Kə slənen
anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə
təma 'am a Mbərom ata awan. 8 Ənа 'am
a məduwer a nen sə vindek ikwen anan
ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan.
Kà tərak 'am ɗiɗek a à anjahay a Yesu inde
aday à anjahay a kwanay inde, anga iɗe
zənzen winen apan i ndav, aday iɗe jiyjay
guzgwez a kà dazlak anan sa dav uda coy.
9 Ɗowan a kà jak winen ĭ iɗe jiyjay a inde,
aday cəkəbay hwiya a nan iɗe anà mərak
ahay cəna, ata winen ĭ iɗe zənzen a inde
hwiya mba. 10 Ənа ɗo sə pəlay mərak ahay
nà, winen ĭ iɗe jiyjay inde kutok, aday way
sə zluwe anan à cəveɗ wa ɗukwen, inde
à winen ibay re. 11 Aday ɗo sa nan iɗe à
mərak ahay ite nà, winen ĭ iɗe zənzen inde,
winen apan i jəjay uda awan. A san i zla
ahaw bay, anga iɗe zənzen kà hurfok anan.

Kâ wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

12 Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak
həna,
bina Mbərom kà pəsek ikwen anan
ines ahay anga sləmay a Yesu Al-
masihu.
13 Məceɗ ahay, ni vindek ikwen ayak həna
nà,
anga kwanay kə sənen ɗowan a aday
winen inde kwa pə dələn a wa ata
awan.
Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna
nà,
anga kwanay nə kə mbisen pə
Fakalaw.
14 Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà,
anga kə sənen ahay Mbərom, Bəbay a
mənuko.
Məceɗ ahay, nə vindek ikwen ayak nà,
anga kwanay kə sənen ɗowan aday
winen inde kwa pə dələn a wa ata
awan.
Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà,
anga kwanay məgala aya awan, 'am
a Mbərom inde à mivel a kwanay,
aday kwanay kə mbisen ahay pə
Fakalaw coy.
15 Kâ wihen ubor pə anjahay su ɗo sə
daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo
aya bay re. Kak ɗowan a kà wahak ubor pə
way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom
sabay. 16 Anga anjahay sə daliyugo aday
nà, natiya: Ɗo ahay ta ga nə way sə ubor
si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way
cəna, a nan atan sa njaɗ anan. Tə njaɗak
anan coy ɗukwen, ti gan anan ti zek anà ɗo
a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta
nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay.
Wita, way sə daliyugo ahay aɗəka kutok.
17 Kə sənen apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi
zek tə way sə ɗo ahay sa ga apan ubor ataya
təke fok. Ənа ɗo sa ga way sa zlan à nga à
Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya
awan.

Bənen nga a kwanay pu ɗo maniɗe a Yesu ahay wa

18 Dəna uno ahay, daliyugo nà, i ndav
bəse coy! Kə slənen sa jəka ɗo maniɗe a
Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, ɗo
maniɗe ahay bayak a tinen inde ta nak
ahay coy. Anga nan, ɗa san zle, daliyugo
i ndav bəse kutok. 19 Ɗo maniɗe ataya nà,
abay tinen inde à wulen a mənuko, əna
tinen ɗo a mənuko ahay tə ɗiɗem aya bay.
Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay â
ga nə tinen ɗo a mənuko ahay tə ɗiɗem aya
nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə
mbəsak mənuko ata nà, a ɗakay anan abay
tinen ɗo a mənuko ahay bay wanahan.
20 Kwanay aɗəka nà, Yesu Almasihu kà
varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday
həna, kwanay a fok kə sənen ɗiɗem sə way
ahay zle coy. 21 Nə vindek ikwen ayak həna
nà, anga sa jəka kə sənen ɗiɗem bay ata
ɗaw? A'ay, nə vindek ikwen ayak aɗəka
nà, anga kə sənen ɗiɗem zle coy ata awan.
Aday kə sənen zle re, mungwalay nà, a nay
à ɗiɗem wa kula itəbay. 22 Ɗo sə mungwalay
aday nà, wayaw? Ɗo sə mungwalay nà,
ɗowan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu
bay ata awan. Winen nà, ɗo maniɗe ana
Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom
bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay

re. 23 Kak ɗowan a kà ngəmak Yesu winen
Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a
Bəbay Mbərom awan. Aday ɗo sə təma Yesu
winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a
Bəbay Mbərom awan kutok.
24 Kwanay nà, 'am a kwanay sə slәne
kurre ataya nə, tê njahay à mivel a kwanay
inde. Kak 'am ataya inde à mivel a kwanay
inde cəna, kwanay ɗukwen mə japay aya
tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom
a re. 25 Aday ɗukwen, Yesu Almasihu a
kà zlapak uko anan tə awan a inde. Way
anahan a sə zlapak uko anan ata nà, anjaɗ
sifa sa ndav bay ata awan.
26 Nə vindek ikwen ayak way anaya nà,
anga aday kê bənen nga a kwanay pu ɗo
sa njak kwanay ahay wa. 27 Kwanay nà,
Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde
à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan
may anà ɗo hinen sə ɗakak ikwen anan
awan sabay. Apasay Cəncan ata i ɗakak
ikwen anan way ahay fok. Aday ɗukwen
way anahan sə ɗakak ikwen anan ataya
nà, ɗiɗem aya awan, mungwalay uda ibay.
Natiya awan, njihen kwanay mə japay aya
tə Yesu Almasihu, kawa Apasay anahan sə
ɗakak ikwen anan ata awan.
28 Matanan, dəna uno ahay, njihen
kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu
hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa
may ata nà, ɗi jəjar bay, waray i gak uko pa
'am anahan sabay re. 29 Kə sənen apan zle,
Yesu Almasihu nà, winen ɗo ɗiɗek awan.
Matanan, kuwaya ɗowan a a ga nà, way
ɗiɗek a cəna, winen wan a Mbərom.

3

Wan a Mbərom ahay

1 Cen apan aday, Mbərom a pəlay
mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko
wan anahan ahay. Anga nan, mənuko
wan anahan ahay tə ɗiɗek a acəkan! Ɗo
sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta
san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan
sa san mənuko wan anahan ahay bay re.
2 Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a
Mbərom ahay. Aday ɗi i təra azanan pa 'am
kəkəmaw nà, ɗa san fan bay. Ənа ɗa san zle,
Yesu kà sak a may cəna, ɗi təra kawa winen
awan, anga ɗi i canan azanan njœk tə iɗe
a mənuko nà, winen a uwek wanahan.
3 Ɗowan a nà, winen apan i ɗəfan iɗe anà
amay a Yesu Almasihu cəna, i gan nga anà
zek à cəɗan'a inde, anga Yesu winen ɗo
cəncan awan.
4 Kuwaya ɗowan a kà gak ines cəna, a
vəze nə pə Mbərom, anga aga ines nà, avəze
pə Mbərom awan. 5 Ənа kə sənen apan zle,
Yesu kà nak sa naa pəse anan ines pə ɗo
ahay wa. Aday winen a nà, ines inde apan
kwa mənjœk itəbay. 6 Anga nan kutok, ɗo
mə japay a tə winen ataya nà, ti pərahan
azar sa ga ines sabay. Aday ɗo sə pərahan
azar sa ga ines cəna, kula kà canak anan
itəbay, kà sənak anan itəbay re.
7 Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay
pu ɗo saa njak kwanay ahay wa. Ɗo sa ta
ga way ɗiɗek aya nà, winen ɗo ɗiɗek awan,
kawa Yesu winen ɗo ɗiɗek a ata awan.
8 Aday ɗo sa ta ga ines ahay nà, winen ɗo
ana Fakalaw, anga kwa pa sə adazlan ana
daliyugo wa nà, Fakalaw winen ɗo sa ga
ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a
nay ahay nà, sa naa lize anan wa mer su
way ana Fakalaw ataya awan. 9 Matanan,
kuwaya ɗowan a winen wan a Mbərom
cəna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga
'am a Mbərom sa var ata nà, winen mə
njahay a à mivel anahan inde kawa zahav.
I mba apan sa ga ines sabay, anga winen
nà, kà tərak wan a Mbərom. 10 Natiya
awan, ɗi mba apan sə gəzlan alay pi zek wa
anà wan a Mbərom ahay tə ana Fakalaw
ahay nə kəkəmaw? Ɗo sa ga way ɗiɗek a
bay nà, winen wan a Mbərom bay. Aday
ɗo sə pəlay mərak ahay bay ɗukwen, winen
wan a Mbərom bay re.

Asan zek su ɗo a Yesu ahay

11 Matanan, 'am a kwanay a sə slәne
kurre ata nà, həna: Sənen zek ahay. 12 Kə
sənen apan zle, Kaynu kà vəɗak anan
mərak anahan Abel bəskol.* A vaɗ anan
nà, anga mer su way ana Abel nə lele, aday
mbala anahan a bugol nə lelibay ata awan.
Matanan, ɗê təra kawa Kaynu bay. Winen
nə ɗo ana Fakalaw.
13 Mərak uno ahay, ɗo sə daliyugo ahay
tinen apan ti nak ikwen iɗe nà, â gak ik-
wen masuwayan bay. 14 Ana mənuko sə

* **3:12** Ca pə Laataanooji 4.8.

pəlay mərak ahay ata nà, a ɗakay anan, ɗə takasak ahay à amac wa, ɗa zlak à sifa inde. Ənа ɗo sə pəlay mərak ahay itəbay ata nà, winen kà mbəɗəkek ayak à amac inde vəɗəkka hwiya. 15 Ɗo sa nan iɗe anà mərak ahay nà, winen ɗo sa vaɗ nga su ɗo re. Aday kə sənen apan zle, ɗo sa vaɗ nga su ɗo nà, sifa sa ndav bay ata inde à winen ibay. 16 Asan zek nà, awan a maw? Way ata, ɗa san a zle, bina Yesu kà varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko ɗukwen, varuko anan sifa a mənuko ahay anga mərak ahay ite re. 17 Izəne ɗo inde à wulen a kwanay winen zlile awan. Hinahibay kà canak anan anà mərak anahan à ɗəce inde, aday kà mak anan zek bay nà, ata asan zek a Mbərom inde à mivel anahan acəkan ɗaw? 18 Dəna uno ahay, ɗê pəlay ɗo ahay ta 'am vərre bay. Ənа kuko atan anan asan zek a mənuko anà ɗo ahay ta sa man atan zek tə ɗiɗek awan.

19 Kak ɗa gak matanan nà, ɗi san mənuko nə ɗo sə ɗiɗem ahay. Ata ɗi mba apan sə tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. 20 Kwa abay â ga nà, mivel a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkeɗe nà, ɗa san zle, Mbərom nə winen məduwen awan, a zalay mivel a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. 21 Car uno ahay, kak mivel a mənuko kà mak uko anan mungok pə awan ibay nà, ata ɗi mba apan sə tavan pa 'am à Mbərom, ajəjar inde sabay. 22 Aday way a mənuko saa cəce panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan ɗi ɗəfan apan anà 'am anahan ahay ta sa ga nə way sa zlan à nga anà winen ahay kutok. 23 Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nà, hənа: Ɗəfuko nga pə sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek à wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. 24 Aday ɗowan a kà ɗəfak anan apan anà 'am a Mbərom ma ja ataya nà, winen kà japak tə Mbərom, aday Mbərom kà japak tə winen kutok re. Aday ɗi san Mbərom kà japak tə mənuko nà, anga Apasay anahan a sə varak uko ata awan.

4

Agəzla anan ɗo a Yesu ahay pi zek wa tə ana Fakalaw ahay

1 Car uno ahay, kâ sa ɗəfen nga pa 'am su ɗo sa jəka: «Manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivel a manay ahay» ataya fok bay. Ənа, bənen nga a kwanay pə tinen wa aɗəka bugol nə lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen ahay acəkan, kabay awan inde à mivel a tinen ahay ibay cəna, sənen atan aday. Na ja matanan ata nà, anga ɗo maja'am mungwalay aya inde hənа bayak a kwa aha fok. 2 Natiya, hənа ki sənen atan ɗo sa jəka Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen ataya nə kəkəmaw? Ki sənen atan aday nà, pa 'am a tinen aya wa. Ɗowan a kà jak, Yesu Almasihu a dazay ahay à mburom wa, kà tərak ɗo tə sluweɗ si zek a nà, ata winen Apasay a Mbərom inde à mivel anahan acəkan. 3 Ənа ɗo sa ngam sa ja matana itəbay ataya nà, Apasay a Mbərom inde à mivel a tinen itəbay. Aday tinen nà, apasay ana ɗo maniɗe a Yesu inde à mivel a tinen ahay. Kwanay nà, kə sənen pa 'am ata zle coy. Ɗo maniɗe a Yesu ata, i nay ahay mba, ənа hənа ata ɗukwen, winen inde pə daliyugo coy.

4 Dəna uno ahay, kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray ì iɗe anà ɗo maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray ì iɗe inde nà, anga Apasay a Mbərom a à mivel a kwanay inde ata, a zalan atan məgala à nga wa anà apasay ana ɗo maniɗe winen pə daliyugo hənа ata awan. 5 Ɗo maja'am mungwalay ataya nà, tinen ɗo sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su ɗo sə daliyugo ahay, aday ɗo sə daliyugo ahay tinen apan ti slənen atan anan 'am a tinen ahay lele. 6 Mənuko bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday ɗo sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Ənа ɗo sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənek uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, ɗi mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

7 Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Ɗowan a kà pəlak ɗo nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re.

8 Ɗowan a aday a pəlay ɗo itəbay ata nà,
winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom
nà, winen asan zek. 9 Winen a a kak
uko anan ahay asan zek anahan a aday
nà, kəkəmaw? A kak uko anan ahay nà,
natiya: A slənay anan ahay Wan anahan
mənduwel a pə daliyugo, anga aday ɗâ njaƈ
anan sifa ta Wan ata awan. 10 Asan zek a
nà, awan a maw? Asan zek a nà: Mənuko
ɗa lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna
Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A
slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan
ata kà varak anan sifa anahan anga sə
pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

11 Car uno ahay, Mbərom kà pəlak nuko.
Matana nà, mənuko ɗukwen pəluko zek
ahay lele ite. 12 Mbərom a nà, kula ɗowan
kà canak anan bay. Əna kak ɗə pəlak zek
ahay nà, wita a ɗakay anan nə Mbərom
winen inde à mivel a mənuko ahay inde.
Ata, asan zek ana Mbərom a à mivel a
mənuko inde ata, kà gak mer su way kawa
sa zlan à nga anà Mbərom awan.

13 Mbərom kà varak uko ahay Apasay
anahan. Anga nan həna ɗa san zle, winen
kà japak tə mənuko, aday mənuko ɗukwen
ɗə japak tə winen ite re. 14 Bəbay a nuko
Mbərom kà slənak anan ahay wan anahan
pə daliyugo, sa naa tam anan ɗo ahay.
Manay nà, mə canak anan, aday ma jak
ikwen anan ayak həna tə ɗiɗem a nà, 'am
ata awan. 15 Ɗowan a kà jak Yesu nà, Wan a
Mbərom acəkan nà, ata Mbərom kà japak
tə winen aday winen ɗukwen kà japak tə
Mbərom a ite re. 16 Manay ma san zle,
Mbərom nà, asan zek. Mə ɗəfak nga pə asan
zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nà, way a Mbərom. Ɗo
sa san ɗo nà, winen kà japak tə Mbərom,
aday Mbərom kà japak tə winen a ite re.
17 Kak asan zek a Mbərom a à mənuko inde
ata, kà gak mer su way tə ɗiɗem a nà, ata
pə luvon anahan saa gak uko sariya ata
nə ɗi jəjar sabay. Ɗi jəjar sabay ata nà,
angamaw? Anga anjahay a mənuko həna
pə daliyugo ata nà, winen kawa anjahay
ana Yesu Almasihu awan. 18 Kak asan zek
a Mbərom winen à mivel a mənuko inde
nà, ajəjar i njaƈ uda man sabay. Anga kak
asan zek a à mivel a mənuko inde ata kà
gak mer su way tə ɗiɗem a nà, i rəzlay
anan ahay ajəjar à mivel wa. Bina, way sə
jəjar anan ɗo nà, sariya a Mbərom. Natiya
kutok, ɗo kà sak a jəjar nà, ata anga asan
zek a Mbərom a à winen inde ata ɗukwen,
kà ndəvak anan mer su way anahan fan
bay.

19 Mənuko ɗə pəlay ɗo nà, anga Mbərom
a kà lahak sə pəlay mənuko pa 'am aday.
20 Ɗowan a kà jak: «Nə pəlay Mbərom» aday
cəkəbay winen apan i nan iɗe anà mərak
ahay nà, ata a gaƈ mungwalay. Anga, a
canan anà mərak anahan zle, Mbərom nà,
kula kà canak anan itəbay. Kà pəlak a
mərak anahan a aday a canan zle ata bay
nà, i jəka a pəlay Mbərom nə kəkəmaw?
21 Aday asa, Yesu a jak uko nà: Ɗowan a
kà pəlak Mbərom nà, təktek i pəlay mərak
ahay re.

5

Aɗaf nga pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom

1 Kuwaya kà ɗəfak nga pə Yesu, winen
Almasihu nà, ɗowan ata kà tərak wan ana
Mbərom coy. Ɗowan a kà pəlak anan Bəbay
Mbərom nà, i pəlay anan wan anahan ahay
re. 2 Ɗi san sa jəka, ɗə pəlay wan ana
Mbərom ahay nə kəkəmaw? Ɗi san anan
ta sə pəlay Mbərom, aday ta sə ɗəfan apan
anà 'am anahan ahay. 3 Apəlay Mbərom a
aday nà, aɗəfan apan anà 'am anahan aya
awan. Aɗəfan apan anà 'am anahan aya
ɗukwen, a da 'am bay, 4 anga ɗo kà tərak
wan a Mbərom nà, məgala anahan inde sə
mbasay pə way sə daliyugo ahay. Ɗi mba
apan sə mbasay pə way sə daliyugo aya nà,
anga ɗə ɗəfak nga pə Yesu Almasihu ata
awan. 5 Saa mba apan sə mbasay pə way sə
daliyugo a aday nə wayaw? Saa mba apan
kərtek nà, si ɗo sa ɗaf nga pə Yesu aday kà
sənak anan winen nə Wan a Mbərom a re
ata awan.

Way ahay sə ɗakay anan Yesu nə Wan a Mbərom ata awan

6 Yesu Almasihu a nay nà, tə a'am sə
baptisma anahan, aday tə mez sə amac
anahan. A nay tə a'am sə baptisma cəna coy
bay, əna tə a'am sə baptisma anahan aday
tə mez sə amac anahan re. Aday sə side
ɗiɗek sə way ataya nà, Apasay a Mbərom
awan, anga Apasay ata nà, a ɗakay anan

nə ɗiɗek sə way ahay. 7 Way ahay inde
həna maakan nà, tə ɗakay anan nà, Yesu,
winen Wan a Mbərom. 8 Way a maakan
ataya nə həna: Apasay a Mbərom, a'am,
aday mez. Aday ɗukwen, maakan a tinen
a fok, 'am a tinen a nə kərtek. 9 Ɗo ahay ta
gak uko side ɗukwen nà, ɗa ɗaf apan nga
re. Aday side a Mbərom sa ga nà, a zalay
sə ɗo ahay aɗəka bugol biɗaw? Aday sa
ga side pə Wan anahan nà, zek a Mbərom
awan. 10 Ɗowan kà ɗəfak nga pa Wan a
Mbərom nà, kà təmahak side a Mbərom à
mivel anahan inde. Ɗowan a kà təmahak
side a Mbərom bay cəna, ata pə winen nà,
Mbərom nə ɗo sə mungwalay, anga ɗowan
ata kà təmahak side a Mbərom sa ga pə
Wan anahan ata bay. 11 Side ata nà, həna:
Mbərom kà varak uko sifa sa ndav bay ata
tə alay a wan anahan. 12 Ɗowan kà təmahak
Wan a Mbərom nà, kà njaɗak sifa ata awan.
Aday ɗowan a kà təmahak anan bay ite nà,
kà njaɗak sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

13 Nə vindek ikwen ayak 'am a anan
nà, anà kwanay ɗo sa ɗaf nga pa Wan a
Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwen
ayak, anga aday kâ sənen tə ɗiɗek a nà,
kwanay kə njiɗen sifa sa ndav bay ata coy.
14 Ɗi ga amboh pa 'am a Mbərom nà, ɗə jəjar
bay, anga ɗa san zle, kak ɗə cəcihen way pə
Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen
a nà, i slənek uko anan. 15 Aday kak ɗa
san apan zle, way a mənuko sə cəce panan
ataya, i slənek uko anan nà, ɗa san zle, i
varak uko anan way a nuko sə cəce panan
ataya fok acəkan.

16 Kak ɗowan a kà canak anan anà mərak
anahan inde winen apan i ga ines, aday
ines ata i zla anan à amac inde bay nà,
â ga amboh anga winen. Ata Mbərom i
varan sifa anà mərak anahan ata kutok. I
ga amboh nà, anga ines a aday i zla anan
ɗo ahay à amac inde bay ata ɗəkɗek. Na ja
matana ata nà, anga ines hinen inde nə a
zla anan ɗo ahay à amac inde. Ənа na jak
gen amboh anga ines ata bay. 17 Asəder a
wura wura fok cəna, ines. Ənа ines ahay
fok nà, ta zla anan ɗo à amac inde bay.

18 Ɗa san apan zle, ɗo kà tərak wan ana
Mbərom nà, i pərahan azar sa ga ines ahay
sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen
apan i ba anan. Natiya Fakalaw ɗukwen i
mba apan sə fakan alay sabay re.

19 Ɗa san apan zle hwiya, mənuko nà,
wan a Mbərom ahay, aday ɗo sə daliyugo
ahay fok nà, tinen à alay ana Fakalaw inde
mba. 20 Ɗa san apan zle hwiya re, Wan a
Mbərom kà nak ahay, kà varak uko məgala
sa san anan Mbərom, winen ɗo ɗiɗek awan.
Natiya, Mbərom nà, ɗo ɗiɗek awan, ɗə tərak
ɗo anahan ahay bina ɗə japak tə Wan ana-
han Yesu Almasihu. Yesu nà, winen nə
Mbərom a ɗiɗek awan, winen ɗo sa var sifa
sa ndav bay ata re.

21 Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə
pəra ahay wa.

Ɗerewel ana Yuhana sə vinde mə slala cew awan
Aɗakay way pə deftere a anân

Yuhana a vinden ayak ɗerewel a anan nà, anà ɗo a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan məgala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a ɗakan atan anan ɗo sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay
Aja 'am *(1-3)*
Aɗəfan apan anà ɗiɗek *(4-13)*

Yuhana a jan 'am anà ɗo sə egəliz ahay

1 Nen Yuhana ɗo məceɗ awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tə ɗiɗek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen ɗəkɗek bay, ənа ɗo sa san ɗiɗek a Mbərom ahay fok, tə pəlay kwanay re. 2 Nə pəlay kwanay aday nà, anga ɗiɗek ata winen à mivel a nuko inde hənа, aday i njahay uda sə coy.

3 Bəbay a nuko Mbərom tə Yesu Almasihu, wan anahan, tâ gak uko sumor a tinen, ɗâ gan atan ǐ zek wa lele, tâ varak uko anjahay zay. Way ataya ti tərak uko anà mənuko ɗo sə pərahan azar anà ɗiɗek a Mbərom, tə asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

4 Nə taslak mivel bayak a tə mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tə pərahan azar anà ɗiɗek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan. 5 Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak hənа ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa hənа kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuko zek ahay. 6 Ɗa gak matanan cənа, a nan sa ja nə ɗə ɗəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mə baslay ataya kutok, anga Mbərom a ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə slәne kurre ata awan.

Ɗo sə tətak anan way mungwalay aya awan

7 Na ja matanan ata nà, anga ɗo sə mungwalay ahay inde hənа pə daliyugo bayak awan. Tinen tə ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kà tərak ɗo zənzen a acəkan ata itəbay. Ɗo matanan ataya nà, tinen ɗo sə mungwalay ahay, aday ɗo maniɗe ana Yesu ahay kutok. 8 Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə təma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

9 Sənen anan aday nà, kak ɗowan a kà pərahak anan azar anà atətak way ana Almasihu sə tətakak uko anan ata bay, aday kà zluwek pə cəveɗ anahan wa nà, winen kà japak tə Mbərom a bay. Ənа ɗo aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəveɗ sə atətak way ana Almasihu nà, winen kà japak tə Mbərom aday tə wan anahan Yesu Almasihu a re.

10 Ɗowan a kà sak a zlak ayak àga kwanay aday a ɗakak ikwen anan nə atətak way mbala Almasihu bay cənа, kâ təmihen anan àga kwanay bay. Kâ sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. 11 Anga ɗowan a kà sak a jan 'am cənа, ata tə japak tə winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

12 Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Ənа u no sə vinde anan avavinde à ɗerewel inde bay. U no aɗəka hənа nà, sa zlak ayak àga kwanay awan. Ata ɗi ja anan 'am ata ǐ iɗe inde ǐ iɗe inde, aday ata ataslay mivel a mənuko ahay tâ rah wa lele.

13 Ɗo sə egliz a Mbərom sə walay anan à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

Derewel ana Yuhana sə vinde mə slala maakan awan

Aɗakay way pə deftere a anan

Yuhana a vinde ɗerewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen ɗo sə lavan nga anà egliz. A vinden ayak nà, anga ɗowan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla ɗo ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am *(1-2)*
Atə Diyotrefes tə Demetriyus *(3-15)*

Yuhana a jan 'am anà Gayus

1 Nen Yuhana ɗo məceɗ awan, nə vindek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə ɗiɗek ata awan.

2 Car uno, na ga amboh nà, way ahay fok tâ zlak lele aday kâ njahay iken gədan a hwiya, kawa mivel anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

Yuhana a hərən nga anà Gayus

3 Nə taslak mivel tə iken bayan a anga mərak ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə ɗiɗek wanahan. Aday həna ɗukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. 4 Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə tavay aya à cəveɗ sə ɗiɗek inde cəna, a tuslo anan mivel, abay awan a saa tuslo anan mivel sə zalay way ata nà, inde sabay.

5 Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərak ahay lele tə mindel. Kwa â ga nà, ka san mərak ataya bay ɗukwen, ka man atan zek re. 6 Ɗo a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkərek 'am sə asan zek anak ata anà mərak ahay à man a ana awan. Həna ata ɗukwen, man atan zek tə dala sə cəveɗ, kawa sa zlan à nga a Mbərom. 7 Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu. Ta zla nə mənjəna sə təma way pu ɗo sə pəra ahay wa. 8 Anga nan kutok, mənuko ɗo ana Yesu Almasihu aya nà, təmahuko anan ɗo matana ataya nə lele. Ata kutok i təra ɗa ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga ɗiɗek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

9 Nə vindek anan ayak ɗerewel anà ɗo a Yesu ahay àga iken ata hinen inde, ənа Diyotrefes, ɗo sə pəlay cəveɗ sə təra ɗo məduwen ata, winen a nan sə slәne 'am uno itəbay. 10 Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni ɗakay anan way anahan a sa ga lelibay ataya fok, kawa anahan a sa gaɗ upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata aɗəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərak ahay àga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà ɗo aday tinen ta ga lele sə təma mərak ahay àga tinen ataya asa. Aday a razl atan à wulen sə ɗo ahay wa.

11 Car uno, kâ pərahan azar anà azla su ɗo huwan aya ata bay, ənа pərahan azar hənа aɗəka nà, anà azla su ɗo lele aya awan, anga ɗo sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday ɗo sa taa ga nə way sə huwan ahay ite ɗukwen, tinen tə sənak Mbərom bay.

12 Demetriyus ite nà, kuwaya a hərən nga. Azla anahan ɗiɗek ata ɗukwen a hərən nga re. Manay ɗukwen, mə hərən nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am ɗiɗek aya awan.

Andav sa 'am ahay

13 Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Ənа u no sə vinde anan avavinde à ɗerewel inde bay. 14 U no aɗəka nà, nâ canak hənа bəse. Kak i ga zek nà, ata ɗi ja anan 'am ata ĭ iɗe inde ĭ iɗe inde kutok.

15 Zay a Mbərom â tərak. Car anak a sa man a anan ataya ta jak anak ayak 'am lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay fok kərtek tə kərtek.

Derewel ana Yuda sə vinde ata awan
Aɗakay way pə deftere a anan

Yuda a vinde ɗerewel a anan nà, anga ɗo sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana ɗo a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, ɗo zənzen a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a ɗakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà ɗo sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay
Aja 'am *(1-2)*
Wurwer sə tavan anà ɗo sə mungwalay ahay *(3-25)*

Aja 'am

1 Sə vindek ikwen ayak ɗerewel a anan nà, nen Yuda. Nen ɗo si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen mərak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay ɗo a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday ɗukwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. 2 Mbərom â zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday â zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu ɗo sə tətakan anan 'am sə mungwalay anà ɗo ahay

3 Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njaɗ ata nà, kwa həna kabay. Əna bəlaray kà njahak upo həna sə vindek ikwen ayak tə guzlgozl a kutok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa ɗaf apan nga ata awan. Way a mənuko sa ɗaf apan nga ata nà, ɓa Mbərom kà varak anan anan anà ɗo anahan ahay sə coy.

4 Nə vindek ikwen ayak tə guzlgozl ata nà, anga ɗo sa san Mbərom bay ahay tə lələkak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a Mbərom sa ga anga ɗo ahay ata awan. Ta jan anà ɗo ahay nà, Mbərom kà varak uko cəveɗ sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday ɗo ataya ɗukwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kà jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

5 Natiya kutok, u no bayiken pə way aya həna nen apan ni mak ikwen anan ayak à sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, ɓa Mbərom kà təmak anan ahay ɗo sə Isəra'ila ahay à Misra wa biɗaw? Əna pə dəɓa anahan a wa ɗukwen, Mbərom a kà lizek anan azar su ɗo a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.* 6 Ənga, bayiken pə maslay a Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə ɗəfak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kà dərzlak atan mə jaway aya ì iɗe zənzen a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. 7 Asa, bayiken pə ləbara sə Sodoma tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.† Do sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə ɗo ahay so, aday kawa ɗo zənzen aya sabay re. Anga nan, Mbərom kà lizek atan tə uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i təra matanan re. Mbərom i gan sariya anà ɗo ahay tə uko sə mbacay itəbay ata awan.

8 Matana awan, ɗo sə lələkak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga ɗukwen way lelibay aya kawa su ɗo ataya re. Cœn sə zuɓay lelibay aya winen apan i zəɓan atan. Anga nan, ta ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə kəɗey anan məgala a Mbərom, aday tinen apan ti gənahan anà maslay a Mbərom ahay re. 9 Minje nà, ɗo sə lavan nga anà maslay a Mbərom ahay inde tə ngaman Mikayel, winen ɗukwen kà gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tə təre tə Fakalaw pə məsinde a Musa, saa gəɓa anan nə wayaw

* **1:5** Ca pə Limle 14. † **1:7** Ca pə Laataanooji 19.1-26. ‡ **1:9** Yuda a ja nà, pə ləbara aday winen à Deftere inde bay.

ata awan.‡ Aya ənа, Mikayel kà ngəmak sə
gənahan anga sa gan sariya anà Fakalaw
bay re. A jan aɗəka nà: «Mbərom â gak
sariya anahan!» cəna coy. 10 Aka aday ɗo
a ataya ta ma nga aɗəka nə sə gənahan anà
way a aday tinen a ta san bay ataya awan.
Tinen nà, kawa way sə kiɓe ahay ta san
awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anà
sluweɗ si zek a tinen ahay vərre. Way ataya
ti man atan zek nà, sə lize atan sə coy awan.
11 Wawayah! Alize wura a tinen ata
anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba
anan nga a tinen pə ines ahay wa bay, kawa
Kaynu ata re.§ Tə njəkak anan ɗo ahay
sa ga ines aday sa njaɗ anan dala, kawa
Balama sa ga kwakwa ata asa.* Tə kəɗey
anan məgala su ɗo, kawa ana Kore, winen
sə kəɗey anan məgala ana Musa ata awan.†
Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.
12 A alay a ki pen way pə tuwez nà,
tinen à wulen a kwanay inde nə, kawa way
mənjaɗak aya awan. Tinen a aday nà, ɗo
sə kutov ahay, ənа a gan atan waray bay.
Tə bayak nà, si pə kutov a tinen a ɗəkɗek.
Tinen kawa matapasl sə iven, mburom a
zəɓay vegege, ənа maɗ a tan 'am sawayah,
aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga
minje tə dədazl si sé sə wahay wan bay ata
awan. Asa ta ga minje tə dədazl si sé, maɗ
sə ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sə
coy ata awan. 13 Tinen kawa zəlaka sə dəlos
anan a'am sə zlinder ata awan. Mer su
way a tinen ɗukwen kawa məsugurndolon
sə a'am sə mbəsak mədərəsəsan pa 'am
məgujeguje ata re. Asa, ta ga minje tə
mawuzlawazl ma mac aya aday sə gucey
ahay à məndak ataya awan. Natiya tə
mbəsakak ayak man a Mbərom sə varan
atan ata awan. Mbərom a ɗukwen kà lavak
atan anan zek anà ɗo ataya, ì iɗe zənzen a
inde sə njahay uda sə coy awan.
14 Kà njahak həna bayak a ɗukwen,
Anuhu, məgije ana Adama mə slala cuwɓe
awan, a ɗakay anan sariya ana ɗo ataya
awan, a wa: «Kagasl, Mbərom Fetek winen
apan i nay ahay tə maslay anahan ahay
dəfasasa, tə baslay zek bay. 15 Ti nay ahay
saa gan sariya anà ɗo sə daliyugo ahay fok.
Ata, Mbərom i ban anan ɗo sa nan iɗe ahay
fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga
mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan
iɗe anà Mbərom ata awan, aday anga 'am
a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» 16 Ɗo
ataya nà, tə njahay nə sə gungwaz awan
hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday
tə pərahan azar anà ubor si zek a tinen
ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga ì
zek re. Tinen apan ti ran mindel anà ɗo
ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njaɗ
patan wa way.

Yuda a varan məgala anà ɗo sə bayak nga ahay

17 Mərak uno ahay, kwanay a aɗəka nà,
bayiken pa 'am ana ɗo maslan ana Yesu
Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa
jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya
aday. 18 Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa
ndav nà, ɗo ahay inde ti nay ahay sə təra
kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san
Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anà
way sə ubor si zek a tinen ahay ɗəkɗek.»
19 Matanan, sə gəzla anan ɗo ahay pi zek wa
tə mawrasan ɗukwen, tinen awan. Abayak
nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay,
anga Apasay a Mbərom ɗukwen inde à
mivel a tinen ibay re.
20 Mərak uno ahay, kwanay nà, viren
anan məgala ì zek ahay sə jəra anan aɗaf
nga a kwanay pə way sa nay ahay à
Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə
məgala sə Apasay Cəncan awan. 21 Mbərom
a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dəren
pə asan zek anahan wa ta sa ga way lelibay
aya bay. Ɗəfen anan iɗe anà luvon a Yesu
Almasihu, Bahay a mənuko, saa gak ikwen
sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay
ata awan. 22 Ɗo sa zla zazan zazan à aɗaf
nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà,
tâ gak ikwen ì zek wa ite. 23 Bayiken patan
sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan ù
uko inde ata wa. Ɗo azar aya ɗukwen tâ
gak ikwen ì zek wa ite re. Ənа gan anan nga
ì zek a kwanay ahay lele, anga aday ines
a tinen aya â saa zəvak ikwen à kwanay a
bay.

Həruko anan nga à Mbərom

§ **1:11** Ca pə Laataanooji 4.1-16. * **1:11** Ca pə Limle 31.16. † **1:11** Ca pə Limle 16.1-35.

24 Həruko anan nga à Mbərom. Winen
i mba apan sa ba kwanay aday kâ slihen
à cəveɗ anahan wa bay. Winen i mba
apan sə banay anan ines a kwanay ahay
lele cəɗan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am
sə mazlaɓ anahan tə ataslay mivel awan.
25 Həruko anan nga, anga winen Mbərom
kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana
Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ɗukwen,
winen awan. Ɗo ahay fok tâ həran nga lele.
Tâ san a nà, winen ɗo sə mazlaɓ, winen Ba
Məgala. Tâ san gədan anahan re, aday tâ
san ɗukwen winen Bahay Məduwen awan.
Ⱥ təra matanan, kwa pa sə dazlan ana
daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa
'am re. Amen!

Cœn sə zuɓay ana Yuhana

Aɗakay way pə deftere a anan

Sə vinde anan deftere a anan nà, Yuhana ɗo maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nà, à alay a ɗo a Yesu ahay tinen à ɗəce inde anga ɗo ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nà, way anahan sə canan Mbərom a kan anan à cœn sə zuɓay inde ataya awan. Deftere a anan a ɗakay anan nà, way saa təra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. A andav inde nà, Yesu kà mbasak pə Fakalaw, aday kà ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu ɗo anahan ahay pa sə viyviya awan.

Nga sa 'am ahay
Adazlan anahan awan *(1.1-8)*
Aɗakay way anga egliz ahay cuwɓe ataya awan *(1.9 - 3.22)*
Atə Mbərom ta wan sə təman *(4.1 - 5.14)*
Ti kwahak anan mətətok ahay cuwɓe *(6.1 - 8.5)*
Ti fa məzləzlilen ahay cuwɓe *(8.6 - 11.19)*
Ɗo maniɗe a Mbərom ahay *(12.1 - 13.18)*
Sariya a Mbərom *(14.1 - 16.21)*
Mbərom a mbasay pu ɗo maniɗe anahan ahay *(17.1 - 20.15)*
Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan *(21.1 - 22.6)*
Andav sa 'am ahay *(22.7-21)*

Adazlan anahan awan

1 Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nà, tinen hənа. Mbərom a jan anà Yesu â kan anan anà ɗo si mer su way anahan ahay, aday tâ san anan way a sa naa təra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anà Yuhana, ɗo si mer su way anahan. 2 Natiya awan, Yuhana a side anan pa 'am sə ɗo ahay, way anahan sə canan ataya fok tə ɗiɗem awan. Kawa sa ja nà, a təker anan 'am a Mbərom, tə way ana Yesu Almasihu sə ɗakay anan ataya fok.

3 Mbərom i ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo sə jinge anan 'am a anan pa 'am sə ɗo ahay ata awan. I ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu ɗo sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa ɗaf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i təra ata nà, i sla hənа bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anà egliz sə wulen su doh ahay cuwɓe

4-5 Sə vindek ayak 'am a anan nà, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anà egliz ahay cuwɓe pə daliyugo sə Aziya.

Sumor a Mbərom tə zay anahan â ga inde tə kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tə apasay ahay cuwɓe tinen mə njahay a pa 'am a Mbərom ataya ɗukwen, tâ varak ikwen asan zek tə zay a tinen re.

Mbərom nà, winen inde kwa hənа kabay, winen inde hənа, aday azana pa 'am ɗukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nà, ɗo sə side ɗiɗem awan. Winen ɗo sə lahan pa 'am anà ɗo ahay sə slabakay à məke wa, aday winen ɗukwen Bahay a pa nga sə bahay sə daliyugo ahay fok. Winen ɗukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kà məcak anga mənuko re. Tə mez anahan, a təmay ahay mənuko ì ines a mənuko ahay wa. 6 A təra mənuko, ɗo anahan ahay à bahay anahan inde. A təra mənuko ɗo sa gan mer su way anà Bəbay anahan Mbərom. Ɗo ahay fok tâ həran nga anga mazlaɓ anahan tə məgala anahan pa sə viyviya awan. Amen!

7 Cen iɗe à mburom! Yesu nà, i nay ahay à matapasl inde. Ɗo ahay fok, ti canan tə iɗe a tinen, aday kwa ɗo sa ndaz anan ataya ɗukwen ti i canan tə iɗe a tinen ahay re. Zahav sə ɗo ahay pə daliyugo ahay fok ti yiman. Acəkan. Amen!

8 Bahay Mbərom, Ba Məgala, a ja nà: «Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok ɗukwen, nen a re.»

Mbərom nà, winen inde kwa hənа kabay, winen inde hənа, aday azana pa 'am ɗukwen, winen a re.

Yuhana a canan anà Yesu kawa ì cœn sə zuɓay inde

9 Nen nə Yuhana, mərak a kwanay. Nen ɗukwen mə japay tə Yesu nà, kawa kwanay a fok. Mbərom a ga puko bahay nə pə kərtek awan. Natiya na ga ɗəce anga 'am a Mbərom ɗukwen kawa kwanay awan, ɗi səmen ɗukwen pə kərtek a re.

Nen, nə wazay anan 'am a Mbərom. Nə tətakan anan ləbara ana Yesu anà ɗo ahay. Anga nan kutok asanaw nà, ta ban nen, tə ɗəfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sə a'am inde ata awan.
10 Apasay Cəncan a a nay ahay upo, pac sə Zlaba a inde. Aday dungo a ndəray ahay à dəɓa uno wa, kawa məzləzlilen. 11 'Am a a ndəray à dungo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nà, vinde anan pə ɗerewel, aday slan anan anà egliz ahay cuwɓe: à Efesus, à Samirna, à Pərgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»
12 Nə sləne anan cəna, nə mbəɗa 'am aday ni ca pə ɗowan a su jo ahay 'am ata awan, nə canan nà, anà lalam ahay ma ɗaf aya pə way ahay cuwɓe, mə ndakay aya ɗukwen tə gura. 13 Nə canan anà awan a inde, winen kawa ɗo, à wulen sə way sa ɗaf lalam ataya inde re. Zana anahan pi zek kawa rəkot hus pə gudəba, aday winen ma ɓan dəginegine a hərap tə maslərapa sə gura. 14 Sibœk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Iɗe anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. 15 Saray anahan ahay ɗukwen ta dav kawa ndəfəre mə gəɓay a ù uko wa ata awan. A ja 'am ɗukwen, a ndar kawa zəlaka sə dazay à zlinder pə pəkəraɗ ata awan. 16 Ɗowan ata nà, mawuzlawazl ahay cuwɓe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zləray ahay à 'am anahan wa mbeet. Iɗe anahan a dav nə kawa pac sa dav man ipec ata awan.
17 Nə canan cəna, nə slahay duboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, əna a ɗaf upo alay puway, u jo: «Kâ jəjar bay! Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok ɗukwen, nen a re. 18 Nen nà, Ɗo sə Sifa. Nə məcak, aday həna nen tə sifa pa sə viyviya awan. Nə lavan nga anà Amac tə Məke anahan a təke. 19 Natiya kutok, vinde anan way anak sə canan, way sə təra həna, aday way saa təra azana pa 'am ataya re. 20 Ni ɗakak anan 'am ana mawuzlawazl a iken sə canan à alay puway uno inde, tinen cuwɓe ataya awan, tə way sə lalam a cuwɓe mə ndakay aya tə gura ataya awan. San nà, mawuzlawazl a cuwɓe ataya nà, tinen nə maslay a Mbərom sa ba pə egliz ahay cuwɓe ataya awan. Way sə lalam a cuwɓe ataya ɗukwen, tinen nə egliz a cuwɓe ataya re.»

2

Derewel anga egliz à Efesus

1 Ɗowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Efesus ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗowan a mawuzlawazl ahay à alay puway anahan inde cuwɓe ata awan, nen apan ni bar à wulen sə way sə lalam ahay inde cuwɓe mə ndakay aya tə gura ata re.
2 «Həna a anan nà, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kə pəruho azar tə ɗəce awan, əna kə səmak anan, bina kə mbəsakak anan mer su way ataya bay. Aday na san zle, kə təmahak ɗo sə sədœk ahay sə njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tə kwanay bay. Anga ta ja nà, tinen ɗo maslan a Yesu ahay, əna kə sənak atan, tinen ɗo sə mungwalay ahay bina, nen nə slənak atan ayak bay. 3 Kə hawak atan bay, kə səmen anà ɗəce ahay nà, anga nen awan.
4 «Aya əna, way inde ni gafak apan 'am: Kə pəlay nen həna kawa ananak sə dazlan kurre ata sabay. 5 Natiya, bayak pə asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à dəɓa jiya awan, mbəsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak àga iken, ni gəɓa anan way sə lalam anak ata awan.
6 «Ta day maza kəmaya, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan iɗe anà mer su way mbala ana ɗo a Nikolay* ahay ata awan. Nen a ɗukwen na nan iɗe anà mer su way a tinen ata re.
7 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà ɗo sə mbasay pə ɗəce ahay nà, ni varan cəveɗ sa zla à jerne a Mbərom sa ban bumbok ì sé sə varan sifa anà ɗo ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

8 Ɗowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Samirna

* **2:6** Nikolay ahay nà, tə sləfan sləmay anà ɗo ataya nà, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Ɗowan a san awan maza patan bay.

ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗo sə dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à məke wa re.

9 «Na san ɗəce anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə ɗiɗem a nà, iken zlile awan. Lelibay sə ɗo ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Ɗo ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta gaɗ mungwalay. Tinen nà, ɗo ana Fakalaw ahay cukutok.

10 «Ka saa jəjaran anà ɗəce saa nay ahay apak ataya bay. Slәne 'am a anan: Fakalaw i ban ɗo ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sə kataɓ anan aɗaf nga a kwanay pi nen. Ɗəce ataya i təra nà, luvon kuro. Ban mivel. Kwa â ga nə 'am sa njaɗ wa amac dəp nà, kâ mbəsak anan aɗaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà ɗo matana ataya awan, ti njaɗ sifa sa ndav bay ata awan.

11 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â slәne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Ɗo sə mbasay pə ɗəce ataya nà, i mac à məke sə mərda itəbay.»

Ɗerewel anga egliz à Pərgam

12 Ɗowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗowan a maslalam anahan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: 13 Na san man sə njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vaɗ Antipas, ɗo sa taa ɗakay anan 'am uno ɗukwen à man ata awan. Ənа iken kə pərahak uno azar à alay ata tə ɗiɗem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmanak anan sləmay uno bay.

14 «Aya əna, way ahay inde ɗukwen ni gafak apan 'am: Ɗo ahay inde àga iken, tinen apan ti pərahan azar anà atətak way ana Balama.† Balama ata a ɗakan anan anà Balak cəveɗ sa njak anan Isəra'ila ahay aday tâ ga ines. A njak atan sa rac sluweɗ sə pəra aday sa ga mədigweɗ re. 15 Matana re, ɗo sə pərahan azar anà atətak way anà ɗo a Nikolay ahay ɗukwen inde àga iken asa.

16 «Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen tə maslalam a saa zlәray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vəram tə tinen kutok.

17 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â slәne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà ɗo sə mbasay pə ɗəce ataya nà, ni varan magwagway. I njaɗ way sa pa mi ɗer a sə ngaman *manu* ata awan. Aday ni varan kon sə masitolok kweɗekkweɗek awan, sləmay wiya mə vinde apan. Ɗowan saa san sləmay ata nà, ibay, si ɗowan a sə təma kon ata vərre.»

Ɗerewel anga egliz à Tiyatira

18 Ɗowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗo aday iɗe anahan ahay ta dav nə kawa miresl sə uko ata awan, aday saray anahan ahay ɗukwen mə ndərkesl aya kawa tə gəɓay ahay ndəfəre ù uko wa ata re. Həna anan nà, 'am uno awan.

19 «Way anak sa ga nà, na san zle. Na san asan zek anak tə aɗaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anà ɗo ahay, aday kə rəzlek anan à nga wa sə pəruho azar re. Həna ɗukwen, ka ga nə way sə zalay ananak sə dazlan ata asa.

20 «Aya əna, way inde nà, ni gafak apan 'am. Kə mbəsak anan uwar a sə ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a ɗo ahay ta sa ja nà, winen nə ɗo maja'am a Mbərom. Winen apan i tətakan anan mungwalay anà ɗo si mer su way uno ahay aday tâ ga mədigweɗ, tâ rac sluweɗ sə pəra asa re. 21 Nə varak anan alay awan aday â yam pə sədœk anahan awan, əna a ngam sə mbəsak ines anahan ahay bay hwiya.

22 «Anga nan, ni zləmba anan pə lala sə mədigweɗ anahan ata awan, aday tinen tu ɗo anahan a sa ga mədigweɗ ataya ti sa məndolor sə ɗəce à alay uno wa. Kak si tə mbəsakak, tə yimak pə ines a tinen ataya aday bay nà, ni mbəsak atan bay. 23 Ni pəslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sənen nà, nen na san way a kwanay sə bayak à mivel a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

24 «Əna kwanay, ɗo azar aya à Tiyatira ite nà, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen

† **2:14** Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kə ngəmen sa ɗaf nga pə atətak way a tinen a lelibay ataya itəbay. Aday asa, way a tinen sə ngaman wurwer ana Fakalaw mi ɗer ataya nà, kwanay kə tətiken itəbay re.
25 Way inde kərtek: Bənen anan aɗaf nga a
kwanay ata lele, hus pə luvon uno saa may
ahay.
26 «Anà ɗo sə mbasay pə ɗəce ataya, aday
winen apan i ga mer su way uno hwiya
cəna, ni varan məgala sə lavan nga anà
kon azar aya awan, 27 kawa ana Bəbay uno
sə vuro məgala ata awan. Ni varan anà
ɗowan ata ɗukwen sukol sə rəslom sa ga
anan bahay, aday â kaɗ anan kon ahay
kawa sa kaɗ səngəle sə duɗo ngum ngum,
seɗeɗe ata awan,‡ 28 aday ni varan bəmtay
à alay inde re.
29 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â
slәne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà
egliz ahay ata awan.»

3

Derewel anga egliz à Sardis

1 Ɗowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak
anà maslay a Mbərom a à egliz à Sardis
ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗowan
a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan
cuwɓe aday a lavan nga anà apasay ahay
cuwɓe sa ga mer su way ana Mbərom re
ata awan. Na san mer su way anak a zle.
Ɗo ahay tinen apan ti ngərak, ta wa: “Kə
njaɗak sifa coy.” Cəkəbay iken aɗəka nà,
ma mac awan.
2 «Na tan à nga anà mer su way anak pa
'am a Mbərom nà, ma ndav a wa bay. San
pi zek, aday slabak. Gan nga anà mer su
way anak mə mbəsak ata lele, bina winen
apan i ndav zek coy. 3 Bayak pə way anak
mə slәne kwakwa ata aday. Ka taa slәne
'am a Mbərom nà, kəkəma kəlanaw? Həna
kəma, kâ ga ines aɗəka sabay, yam pə ines
anak, aday ɗaf nga pa 'am a Mbərom à
mivel anak inde. Kak kə sənak pi zek aday
sə pəɗek bay cəna, nen ni zlak ayak apak
kawa ɗo sə akar. Ki san luvon a ata bay.
4 «Aya əna, ɗo ahay inde kərtek kərtek àga
iken à Sardis nà, ta gak ruhom pə zana ana
tinen ahay itəbay. Tinen aɗəka nà, ta slak sa
pak zana kweɗekkweɗek aya pi zek, aday
mi bar pə kərtek awan.
5 «Anà ɗo sə mbasay pə ɗəce a anaya nà,
ni varan cəveɗ sa pak zana herre ata pi zek,
aday ɗukwen ni mbacay anan sləmay ana-
han à ɗerewel su ɗo tə sifa aya wa bay. A
alay a nen pa 'am ana Bəbay uno tə maslay
anahan ahay nà, ni ja way anahan, winen
nà, ɗo uno.
6 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â
slәne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà
egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

7 Ɗowan ata u jo asa, a wa: «Vinden
ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à
Filadelfiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà,
nen ɗo cəncan awan, aday na gaɗ mung-
walay itəbay. Way sə təɓa məsudoh su doh
ana bahay Dawuda nà, à alay uno inde.
Nə tacak anan məsudoh nà, ɗo maza saa
təɓa ɗukwen ibay. Nə təɓak anan ɗukwen,
ɗowan saa tacay anan isabay re.
8 «Na san way anak a sa ga ata zle, aday
na san zle, məgala anak inde gem ibay.
Ənа, kə ɗəfak anan apan anà 'am uno lele,
kə ɗakak anan iken ɗo uno re. Ca apan,
nə təɓak anak məsudoh hәna, ɗowan saa
tacay anan ɗukwen ibay. 9 Slәne aday, ɗo
sa jəka tinen Yahuda ahay, aday cəkəbay ta
gaɗ nə mungwalay ataya nà, tinen ɗo ana
Fakalaw ahay. Ni bənan atan ahay nga ù
vo anak, aday ti san, nə pəlay iken acəkan.
10 Kə rəzlek anan à nga wa kawa anuno sa
jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga ĭ
iken a lele aday kâ dazay à ɗəce ahay inde
bay. Bina, ɗəce inde i dazay pu ɗo ahay
bayak awan, i kataɓ anan abayak nga su ɗo
sə daliyugo ahay fok. 11 Nen apan ni mak
ayak bəse. Ban anan way anak sa njaɗ ata
nà, lele, anga aday tâ sa ngəzar panak wa
mərdok sə way uno nen saa varak ata bay.
12 «Ɗo sə mbasay pə ɗəce ataya nà, ni təra
atan kawa kon sə alay su məsudoh ahay ù
doh sə mazlaɓ a Mbərom uno inde, aday
kula ɗowan a i rəzlay atan ahay wa bay.
Ni vinde patan sləmay ana Mbərom uno tə
sləmay sə wulen su doh ana Mbərom uno.
Wulen su doh ata nà, winen Urəsalima
wiya awan. Wulen su doh ata i dazay à

‡ **2:27** Ca pə Jabuura 2.9.

mburom wa, pə cakay ana Mbərom uno wa. Ɗo ataya ɗukwen ni vinde patan sləmay uno wiya re.

13 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Ɗerewel anga egliz à Lawdikiya

14 Ɗowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Lawdikiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen ɗowan a tə ngaman Amen ata awan. Nen ɗo ɗiɗek a sa taa ɗakay anan 'am a Mbərom. Mbərom a ndakay way aya fok nà, a nay pi nen a wa.

15 «Na san way anak sa ga ata zle fok. Kə pəruho azar nə tə mivel kərtek a bay, aday ɗukwen nə slənek sa jəka, kə larak nen bay re asa. Kə tavay à gaga inde ata ɗukwen, u zlo à nga bay re. 16 Anga nan, kak kə tavak à gaga inde kətanan acəkan nà, ni vənihey iken à 'am uno wa mbaak.

17 «Iken, ka jan anà nga anak ɗukwen, iken zlile awan, awan a kəcak bay, aday ka gan may anà awan sabay. Cəkəbay, ka san bay, bina iken mə ləngeɗ a həməcekeslkəsle, iken ndəpasasa ma ga mugo awan, iken mətawak awan, iken ti zek kəriya sərdaluwwa, aday iken hurof a re. 18 Anga nan kutok, pak sləmay. Nen apan ni jak həna: Sukom gura mə banay a tə uko awan, à alay uno wa, aday ki njaɗ zlile ɗiɗek a acəkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray i gak sabay. Sukom way sə iɗe pi nen wa, aday ata ki tuɗe ì iɗe inde, aday ki i canan iɗe lele kutok.

19 «Nen nə pəlak anan ɗowan a nà, nə gafan 'am pə way ahay aday nə kəta anan re. Matanan, sumor a nà, kâ gəsle anan ta 'am uno itəbay, yam pə ines anak ahay aɗəka! 20 Pak sləmay lele, nen mə tavay a həna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Ɗowan kà slənek 'am uno uho, aday kà təɓak uno ayak wa nà, ni zla ù doh àga winen, mi i pa ɗaf maya awan.

21 «Ɗo sə mbasay pə way sə daliyugo ahay nà, ni varan atan cəveɗ sa nay ahay aday mi i njahay tu ɗo ataya pa man sə njahay sə bahay uno. Kawa nen a ɗukwen, nə mbasak pə way ataya re, həna mə njahak tə Bəbay uno pa man sə njahay sə bahay anahan ata awan.

22 «Natiya, ɗo aday sləmay inde apan nà, â sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

4

Ahəran nga anà Mbərom à mburom

1 Pə dəɓa anahan a wa, na ca iɗe à mburom, nə canan anà 'am su doh mə təɓa awan. Nə sləne dungo a ɗowan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa məzləzlilen ata awan. U jo nà: «Hayak à mburom à man a anan aday ni ɗakak anan way a sa naa təra ataya awan.»

2 A alay ata cəna, Apasay Cəncan a a nay ahay upo. Nə canan anà man sə njahay sə bahay à mburom, ɗowan a inde winen mə njahay a apan. 3 Ɗowan ata nà, iɗe anahan a wuteɗ kawa kon mə rəɓa aya ata awan, a ca zeziye, aday ɗəzɗaz a re. Awan a kawa kulay a van nga anà man sə njahay anahan ata awan, kulay ata ɗukwen a dav nə kawa kon ataya re.

4 Man sə njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fuɗo à man ata re. Ta van nga anà man sə njahay sə bahay ata awan. Məceɗ ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fuɗo mə njahay aya apan. Tinen tə zana aya pi zek nə kweɗekkweɗek, aday jugo sə bahay ahay inde patan mə ndakay aya sə gura. 5 Cœrœɗ, Mbərom a wuteɗ, tanday a dac apan hohum hohum pa 'am sə man sə njahay sə bahay ata wa. Lalam ahay inde à man ata cuwɓe, tinen apan ti dav à man ata lele. Lalam a cuwɓe ataya ɗukwen, tinen nà, apasay ahay cuwɓe sa ga mer su way ana Mbərom. 6 Awan a inde kawa dəlov sə malam, iɗe a slar wa nà, ngal ngal kawa malam mə banay awan. Awan ata ɗukwen pa 'am ana man sə njahay sə bahay ata awan.

Awan aya inde fuɗo, ta van nga anà man sə njahay ata tew. Awan ataya nà, tinen tə sifa aya awan, aday zek a tinen a ɗukwen cərkəzlkazl iɗe a ɗəkɗek, ta sa 'am aday ta sə dəɓa a təke re. 7 Awan a mama'am a nà, a ga minje tə ziyel. Way mə slala cew a nə a ga minje ta wan sa sla. Way mə slala maakan a kəma, iɗe anahan nà, kawa iɗe su ɗo. Aday way mə slala fuɗo kutok

nà, winen kawa zləba winen apan i fatay.
8 Awan ataya fok aday nà, bərgaslay ahay
inde patan nə mbərka mbərka. Zek a tinen
aya ɗukwen cərkəzlkazl iɗe a ɗəkɗek, pə
day sə bərgaslay ahay fok re. Awan ataya
tinen apan ti ga ara mənjəna sə mbəsak,
luvon tə ipec fok. Ta wa:
«Cəncan a nà, Mbərom a taayak!
Cəncan a nà, Mbərom a taayak!
Iken Mbərom, kə zalay way ahay fok,
iken a pa nga awan.
Iken inde kwa həna kabay,
iken inde həna,
aday azana pa 'am ɗukwen, iken a re.»
9 Awan fuɗo ataya ta ga nà, ara sə zambaɗ
anan Mbərom awan. Tə həran nga, tə
ngəran anà Mbərom, ɗowan a mə njahay a
pa man sə njahay sə bahay ata awan, anga
winen inde tə sifa pa sə viyviya awan.
10 A
alay a tinen apan ti həran nga ata nà, məceɗ
ahay kwa kuro cew nga fuɗo ataya, tinen
apan ti dukwe gərmec pa 'am ana Mbərom
mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
ata awan, aday winen tə sifa ɗukwen pa sə
viyviya awan. Ata ti cəlukwan jugo à nga
wa ti ɗaf anan pə cakay sa man sə njahay sə
bahay ata awan, ti həran nga matanan, ta
wa:
11 «Bahay a manay Mbərom,
mazlaɓ tə məgala inde apak.
Lele nà, ɗo ahay tâ ɗəfak apan, tâ hərak nga,
anga sə ndakay way ahay fok nà, iken.
Kə ndakay atan ɗukwen,
anga a zlak à nga,
aday tâ ga inde.»

5

Saa təɓa anan ɗerewel mə tapay a nà, wan sə təman

1 Aday nə canan anà ɗerewel a inde à
alay puway ana ɗowan a mə njahay a
pa man sə njahay ata awan. Ɗerewel ata
ɗukwen mə vinde a nà, day cew maya
awan. Ɗerewel ata mə faɗay a asa, aday ma
ga mətətok a à man ahay cuwɓe lele, aday
â saa təɓa bəse bay.
2 Natiya awan, nə canan à maslay a
Mbərom, aday nə sləne winen apan i ja tə
məgalak a, a wa: «Ɗowan a saa mba apan sə
kwahak anan mətətok a anan aday i pəsak
anan ɗerewel a anan nə wayaw?»
3 Ənа
ɗowan ibay, kwa à wulen su ɗo ma mac aya
awan, kwa à man wura, kwa à mburom
ɗukwen, ɗowan inde saa mba apan sə kwa-
hak anan mətətok ata, aday saa ca iɗe à
ɗerewel ata inde nà, ibay.
4 Na ma nga
pə ayam cəɗœk cəɗœk, anga ɗowan inde
təɗe i kwahak anan mətətok aday i ca iɗe à
ɗerewel ata inde nà, ibay.
5 Məceɗ ahay kwa kuro cew nga fuɗo
ataya, kərtek a tinen a, u jo a wa: «Kâ yam
bay. Ca iɗe, ɗowan inde tə ngaman “Ziyel”,
winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay
Dawuda. Winen nà, ɗo sə mbasay pə way
ahay fok. I mba apan sə kwahak anan
mətətok a cuwɓe ataya aday sə təɓa anan
ɗerewel ata awan.»
6 Cəna, nə canan anà wan sə təman a
inde, winen mə tavay a pə cakay sa man
sə njahay sə bahay ata awan. Məceɗ ahay
tatə awan a fuɗo ataya ta van nga tew. Wan
sə təman ata nà, winen abay ma vaɗ awan.
Winen tə ləkam aya cuwɓe pa nga. Iɗe ahay
inde cuwɓe pa nga anahan re. Iɗe ataya
cuwɓe nà, tinen apasay a Mbərom ahay
cuwɓe sa taa slan atan kwa aha pə daliyugo
ataya awan.
7 Wan sə təman ata a zla à man ana
ɗowan a mə njahay a pa man sə njahay sə
bahay ata awan, a təma anan ɗerewel ata à
alay puway anahan wa.
8 A təma anan ɗerewel ata cəna, awan a
fuɗo ataya tə məceɗ a kwa kuro cew nga
fuɗo ataya tə dukwen gərmec ù vo anà wan
sə təman ata awan. Tinen tə gənjaval aya
fok à alay inde, aday tə tasa sə gura aya
re. Tasa ataya nà, ma rah aya tə ləluway.
Ləluway ataya nà, amboh su ɗo ana Yesu
ahay sa taa ga ataya awan.
9 Ɗo ataya ta ga ara wiya awan, ta wa:
«Iken ka slak sə təma anan ɗerewel,
ka slak sə kwahak anan mətətok aya re.
Anga iken a aday nà, tə vəɗak iken, kə
məcak.
Kə təmak anan ɗo ahay bayak a tə mez anak
ata awan.
Kə bəmbaɗak ɗo ahay anà Mbərom,
à wulen sə zahav ahay wa fok,
à wulen sa 'am ahay wa fok,
pə slala, pə slala fok,
aday pu kon, pu kon fok re.
10 Tə tərak ɗo anahan ahay à bahay anahan
inde,

aday tinen ɗo sa gan mer su way anà
Mbərom ù doh sə mazlaɓ anahan,
aday ti ga bahay pə daliyugo fok.»
11 Pə dəɓa anahan a wa cəna, nə canan
anà maslay ana Mbərom ahay, tinen bayak
a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga
awan, anà man sə njahay sə bahay ata
awan, anà awan a fuɗo ataya pə kərtek a
tə məceɗ a kwa kuro cew nga fuɗo ataya
awan. Nə sləne tinen apan ti ga ara. 12 Ta
ga ara ata nà, tə məgalak awan, ta wa:
«Wan sə təman a ma vaɗ ata nà,
kà slak, aday ɗi həran nga, ɗi ɗəfan
apan,
anga məgala anahan inde, zlile ana-
han inde,
asan way anahan inde re, gədan ana-
han a ɗukwen a ndav bay,
winen tə mazlaɓ awan.»
13 Natiya nə sləne asa, way ahay fok, à
mburom, pə daliyugo, à bəlay ahay inde,
aday à man su ɗo ma mac aya, tinen apan
ti ga ara, ta wa:
«Həruko anan nga anà ɗowan a mə njahay
a pa man sə njahay sə bahay ata
awan,
aday anà wan sə təman re, ɗəfuko atan
apan.
Məgala tə mazlaɓ ahay fok ta nay ahay à
tinen a wa.
Zambaɗuko atan pa sə viyviya awan.»
14 Awan a fuɗo ataya tə mbəɗa apan, ta
wa: «Amen!» Məceɗ ataya ta ma nga sə
dukwen gərmec ù vo anà wan sə təman tu
ɗo a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
ata awan, tə həran atan nga.

6

A kwahak anan mətətok ahay

1 Cəna, nə canan anà wan sə təman, a
təma anan ɗerewel a mə tapay a tə mətətok
man cuwɓe ata, a kwahak anan mətətok a
kərtek awan. Ata, nə sləne awan a à wulen
sə awan a fuɗo ataya, a ja 'am, a ndar kawa
Mbərom a dac ike, a wa: «Hayak!» 2 Kagasl,
pəles kweɗekkweɗek a a zləray ahay bok.
Ɗowan a inde pə pəles ata awan, linge inde
à alay anahan, aday winen a ɗukwen tə
tuwɗek anan jugo sə bahay à nga inde. Kà
mbasak pə ɗo maniɗe ahay, aday kà zlak
saa ga vəram aday i mbasay patan asa re.
3 Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətok mə slala cew awan. Cəna, nə sləne
awan a mə slala cew ata, a wa: «Hayak!»
4 Pəles maza awan, a ca ɗəzɗaz, a zləray
ahay bok. Tə varan anà ɗowan a mə nja-
hay a pə pəles ata nà, maslalam məduwen
awan. Tə varak anan cəveɗ sa njak anan ɗo
sə daliyugo ahay pi zek, aday tâ ga vəram,
tâ jaf zek ahay, məsinde səngaf səngaf.
5 Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətok mə slala maakan awan. Cəna, nə
sləne awan a mə slala maakan ata, a wa:
«Hayak!» Kagasl, pəles zənzen a tərew tərew
a zləray ahay bok. Agwada sə lavay way
inde à alay anà ɗowan pə pəles ata awan.
6 Nə sləne dungo a kawa su ɗo, a ndəray
ahay à wulen sə awan a fuɗo ataya wa,
a wa: «May pə daliyugo! Dala si mer su
way hway cəna, i sukom nà, ndaw agwada
kərtektəkke. Kak ndaw gadam nà, agwada
maakan. Əna mbəsak anan atə mahay tə
amar tâ ga inde tuwwa.»
7 Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətok mə slala fuɗo ata cəna, nə sləne
awan a mə slala fuɗo ata a wa: «Hayak!»
8 Pəles a inde kəfatata. Ɗowan a pə pəles
ata, tə ngaman Amac, aday Məke a pərahan
azar. Tə njaɗak cəveɗ pa man sə daliyugo
ahay fuɗo fok, sə gəɓa wa day kərtek a, aday
ɗo ahay tâ mac ta may, tə məgara, tə vəram
à man ata awan, aday way sə kiɓe ahay
ɗukwen tâ rac atan re.
9 Aday wan sə təman a kwahak anan
mətətok mə slala ɗara awan. Nə canan anà
sifa su ɗo ma vaɗ aya anga tə wazay 'am a
Mbərom, tinen mə njahay aya ù vo sa man
sə varan way anà Mbərom ata awan. Ta
vaɗ atan anga tə təmahak 'am a Mbərom,
aday tə ɗakak anan kawa ana Yesu sa jan
atan ata awan.
10 Ɗo a ataya ta ja tə məgalak a, ta wa:
«Bahay a manay Mbərom, iken nə məduwen
awan, iken ɗo cəncan awan, aday ɗo ɗiɗek
awan. Ɗo sə daliyugo ahay tə vəɗak manay.
Ki i gan atan sariya nə siwa kəla anaw?»
11 Kagasl, ta pak patan zana kweɗekkweɗek
aya fok, ta jan atan: «Ben apan mənjœk
asa, tâ vaɗ apan mərak a kwanay sa gan
mer su way à Mbərom ataya kawa tinen
sa vaɗ kwanay ataya re asa aday. Ta sak a
vaɗ apan ɗo ahay aday kà dəzlek kawa ana

Mbərom sa gan may ata nà, i i gan atan sariya kutok.»

12 Aday nə canan anà wan sə təman ata,
a kwahak anan mətətok a mə slala mbərka ata awan.
Daliyugo fok a ɓal kəzlek kəzlek.
Pac ɗukwen a dav sabay, a ca zənzen kawa kupon.
Ata kiya nà, a ca ngəlazaza kawa mez.
13 Pərtətazltazla mawuzlawazl ahay
mə guce aya à məndak, kawa wan sə rəve ma nah a bay a, maɗ sə gucey anan ahay ì sé wa ata awan.
14 Mburom fok inde sabay,
a faɗay zek kawa sə faɗay biket ata awan.
Ɓəzlom pi zek tə culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

15 Ɗo ahay pə daliyugo fok ta ɗer zek.
Ta ɗer zek à sləlak sə ɓəzlom ahay inde, à lar ahay inde.
Sa ɗer zek a nà, bahay ahay,
wan bahay ahay, bahay sə suje ahay, ɗo sə zlile ahay, ɗo məduwen aya sə daliyugo a anaya awan, ɓile ahay aday ɗo azar aya fok re.
16 Tə ngaman anà ɓəzlom ahay, aday ta wa: «Mbəzlen ahay pumo, ɗəren manay pa man sə iɗe a ɗowan a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay ata wa.
Ɗəren manay pa wan sə təman wa re, anga winen tə mivel a tə manay.
17 Anga mivel a tinen ata kà dəzlek ahay.
Waya saa mba apan sə səmen à luvon ata anaw?»

7

Ɗo sə Isəra'ila ahay 144,000

1 Pə dəɓa anahan a wa, nə canan anà maslay a Mbərom ahay fuɗo, tinen mə tavay aya pə bərgaslay a Mbərom ahay fuɗo fok ite.
Ta gan nga anà maɗ sa day ahay fuɗo fok lele, anga aday maɗ â saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday â saa laman anà dədazl si sé ahay bay re.

2 Nə canan anà maslay a Mbərom a hinen inde a may ahay à dəlon wa.
Way sa ga vivay a Mbərom bahay sə sifa pə ɗo ahay, inde à alay anahan.
A ngaman tə məgalak a anà maslay ataya fuɗo awan, anga Mbərom a varan atan məgala sa nes anan dədala tə a'am nà, anà tinen awan.
3 A jan atan, a wa: «Kâ nəsen anan dədala, a'am tə dədazl si sé ahay fan bay.
Guko vivay ana Mbərom pi jœr ana ɗo si mer su way anahan ahay aday.»

4-8 Tu jo abaslay su ɗo ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo səkat tə kwa kuro fuɗo nga fuɗo (144,000), tinen à wulen sə zahav sə Isəra'ila ahay wa kuro nga cew fok.
Kawa sa ja nà, pə zahav fok mbulo kuro nga cew.
Zahav ataya nà, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana Aser, ana Neftalim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su ɗo su kon azar aya awan

9 Pə dəɓa anahan a wa nà, nə canan anà man su ɗo, a baslay zek bay.
Ta nay ahay kwa à wulen sə zahav ahay wa fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde.
Tinen a fok mə tavay aya pa 'am ana man sə njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sə təman.
Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kweɗekkweɗek aya awan, aday daslam sə təɓa ahay à alay inde sə həran anan nga anà Mbərom.
10 Ta ja 'am tə məgalak awan, ta wa:

«Ɗa tam nà, tə alay ana Mbərom a mənuko
winen mə njahay a pa man sə njahay anahan,
aday tə alay ana wan sə təman re.»

11 Maslay a Mbərom ahay fok, tinen mə tavay aya awan, aday ta van nga anà man sə njahay sə bahay, pi zek tə məceɗ ahay pə kərtek a tə awan a tə sifa aya fuɗo ata awan.
Tə dukwen gərmec ù vo anà man sə njahay sə bahay, aday tə həran nga anà Mbərom
12 ta sa ja asa:

«Amen!
Mbərom a mənuko nà,
mazlaɓ inde apan,
məgala anahan inde,
winen kəlire* awan,
gədan inde apan,
inde apan pa sə viyviya awan.
Həruko anan nga,
guko anan suse,
ɗəfuko anan apan,
sə coy awan.
Amen!»

13 Ɗowan a à wulen su ɗo məceɗ ataya kərtek a, a cəce puno wa, a wa: «Həna anan,

* **7:12** Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

ma pak zana aya kweɗekkweɗek a anaya nà, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»
14 Nə mbəɗahan apan, na wa: «Sa san nə iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Ɗo anaya nà, ta gak anan ngatay anà way ahay fok, tə səmak anan anà ɗəce məduwen ata awan. Tə banak anan zana a tinen ahay ì mez ana wan sə təman inde, anga aday â dav herre. 15 Anga nan kutok:

Ta njaɗ sə tavay pac pac pa 'am ana man sə njahay a Mbərom.
Ta gan mer su way à Mbərom ù doh sə mazlaɓ anahan awan.
Mbərom, ɗowan a mə njahay a pə man sə njahay ata i i gan atan nga tə mazlaɓ anahan.
16 May tə jom i gan atan kula sabay.
Pac i kwaɗah atan sabay,
way saa han patan uko nà, inde sabay.
17 Anga wan sə təman a pə cakay ana man sə njahay sə bahay ata, i gan atan nga,
i lagay atan pə kurok sə a'am sa var sifa ata awan.
Mbərom i təlkaɗan atan anan iɗe sə ayam a tinen ahay pə iɗe wa.»

8

Akwahak mətətok a mədakwidok a ata awan

1 Wan sə təman a ma pə ɗerewel ata awan. A kwahak anan mətətok a mədakwidok a mə slala cuwɓe ata cəna, ɗowan kà jak 'am à mburom sabay tətemtemme, i ga way sə minit kwa kuro maakan.
2 Pə dəɓa a wa nà, nə canan anà maslay a Mbərom ahay cuwɓe sa taa tavay pa 'am ana Mbərom ataya awan, aday tə varak atan məzləzlilen à alay inde fok a tinen a re.
3 Maslay a Mbərom hinen inde kərtek a nay, a tavay pa man sə varan way anà Mbərom ata awan, aday tasa sa vak ləluway ahay à alay inde, tasa ata nà, sə gura. Tə varak anan ləluway ahay bayak a aday i vak anan pə ruwec sə gura ata anga Mbərom, aday ruwec ata ɗukwen winen pa 'am ana man sə njahay sə bahay. Winen apan i vak anan ləluway ataya cəna, ata a zəga anan amboh su ɗo a Yesu ahay sa ga pə daliyugo ata awan. 4 Natiya kutok, jinjek sə ləluway ata, pi zek tə amboh su ɗo a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbərom, à alay ana maslay a Mbərom ata wa. 5 Maslay a Mbərom ata a gəɓa tasa sə gura ata, a rah anan ta slan sə uko sə ruwec ata awan, a pəkak anan ayak pə daliyugo. Mbərom a wuteɗ, a dac nguzlec, aday a gungwal. Daliyugo a fok a ɓal kəzlek kəzlek.

Məzləzlilen ma fa aya fuɗo

6 Natiya maslay a Mbərom a cuwɓe ataya tə lavay zek sa fa anan məzləzlilen a tinen ahay. 7 Aday maslay a Mbərom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tə japay fok kərtek, aday a pəkay ahay pə daliyugo. Daliyugo ite a gəzla zek maakan, aday day kərtek a, a vak tə dədazl su way aya təke. Gujeɗ ahay fok tə vakak re.
8 Natiya, maslay a Mbərom mə slala cew ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Awan a inde məduwen a kawa ɓəzlom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde təzlev. A'am ata a gəzla zek maakan, aday day kərtek a təra fok kawa mez. 9 Way sə a'am ahay fok, kərtek pə maakan a nə kà məcak, aday kwalalan ahay ɗukwen, tə nəsek matanan re.
10 Natiya asa, maslay a Mbərom mə slala maakan a ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Mawuzlawazl a inde məduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sə uko. A slahay cəna, a nes anan zlinder ahay kərtek pə maakan aday tə kurok aya təke. 11 Tə ngaman anà mawuzlawazl ata nà, Məɗuwek. A'am sə zlinder ahay fok tə gəzla maakan, aday Məɗuwek ata a təra anan a'am sa day mə slala maakan ata sərekeke. Ɗo ahay bayak a tə məcak anga sa sa a'am a sərekeke ata awan.
12 Maslay a Mbərom mə slala fuɗo ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. A fa anan cəna, tə dəcan anà way ahay fok à mburom. Pac a gəzla maakan, kiya matana awan, aday mawuzlawazl ahay kərtek pə maakan fok kà mbacak à alay kərtek a wa mbətœk, ta dav sabay. Luvon tə ipec a təke a gəzla zek maakan re. Day sə ipec kərtek a pə maakan, day sə luvon kərtek a pə maakan nà, awan kà dəvak uda sabay.
13 Kagasl, nə canan anà zləba məduwen a winen apan i fatay à mburom. Nə

slәne winen apan i ja tə məgalak awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Ɗəce pu ɗo sə daliyugo ahay! Anga maslay a Mbərom ahay inde maakan ti fa məzlәzlilen a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cәna, ɗəce ahay ti nay ahay bayak awan.»

9

Məzlәzlilen ma fa mə slala ɗara awan

1 Cәna, maslay a Mbərom mə slala ɗara ata a fa anan məzlәzlilen anahan. Nə canan anà mawuzlawazl a inde mə slahay à mburom wa, à məndak. Tə varan anan lakile sə təɓa anan bəlәlen sə məke sə mərda ata awan. 2 A təɓa anan do'a cәna, jinjek a zlәray wa dul dul kawa jinjek sə uko sa tak way. Jinjek ata a kərtan pə iɗe anà pac kustehtehhe, aday iɗe zənzen a ga takəɗimbom.

3 Jaray a zlәray à jinjek ata wa pə daliyugo fok. Mbərom kà varak atan məgala sa nda ɗo ahay kawa rəje. 4 Kà varak atan cəveɗ sa gan awan anà daslam ahay bay, tâ saa laman anà gujeɗ bay, aday kwa dədom təkeɗe tâ laman bay re. Tâ nda nà, ɗo ma ga vivay ana Mbərom a pi jœr itəbay ataya awan. 5 Tə njaɗak cəveɗ sa mac anan ɗo ataya bay re, ənа ti ga ɗəce kiya ɗara cәna coy. Ɗəce ata ɗukwen, a han kawa ahan sə rəje sa nda ɗo aday a gan atan ata awan. 6 A kiya ɗara ata inde ite nà, ɗo ahay ti gan may anà amac, aday ti njaɗ bay. Ti pəlay amac pi zek, ənа cəveɗ sa mac inde sabay.

7 Jaray ataya nà, ta ga minje tə pəles sə vəram ahay. Jugo sə bahay ahay inde patan à nga inde, ma han aya nə tə gura. Nga a tinen aya ɗukwen kawa nga sə ɗo ahay. 8 Sibœk a tinen aya nə kawa sibœk sə uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nà, kawa slan sə ziyel ahay ite. 9 Ɗəginegine a tinen ahay ma ɓan aya kawa tə palalam sə rəslom. Bərgaslay a tinen awan, a ndar nə kawa muta sə pəles ahay bayak a, tinen apan ti haw à man sə vəram ata awan. 10 Guter patan kawa ana rəje nduwrenren, aday ta nda ɗo nà, tə winen a re. Sə varan atan məgala sa gan way anà ɗo ahay kiya ɗara ata ɗukwen, guter ataya awan. 11 Bahay a tinen a nà, maslay a sa ba pə məke sə mərda ata awan. Tə ngaman ta 'am sə Yahuda ahay nà, Abadon, aday ta 'am sə Gərek ite, Apoliyon. Slәmay ataya a nan sa ja nà: «Ɗo sə lize way.»

12 Natiya, ɗəce mama'am a kà ndəvak. Ənа ɗəce maza aya inde cew asa re.

Məzlәzlilen ma fa mə slala mbərka awan

13 Kutok, maslay a Mbərom mə slala mbərka ata a fa anan məzlәzlilen anahan ite. Nə slәne 'am a ndəray ahay kwa à ləkam ahay fuɗo pə ruwec sə gura ata wa, winen pa 'am a Mbərom ata awan. 14 'Am a sə ndəray ahay ata a jan anà maslay a Mbərom a sa fa məzlәzlilen a mə slala mbərka ata, a wa: «Pəsak anan maslay a Mbərom aya fuɗo, ma ɓan aya pa 'am zlinder sə ngaman Efəratis ata awan.»

15 Tə pəsak atan cәna, ta vaɗ ɗo ahay, kərtek pə maakan fok kà məcak. Anga Mbərom a lavay anan zek tə tinen sa ga mer su way ata à alay a anan, pə luvon a anan, pə kiya a anan, aday pə ava a anan re.

16 Cәna, nə canan anà suje ma ján a pə pəles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon səkat cew (200,000,000).

17 I cœn sə zuɓay uno ata, nə canan nà, natiya. Pəles ahay tu ɗo a ma ján aya apan, tinen tə zana sə vəram aya pi zek ɗəzɗaz kawa slan sə uko, aday mbamburom kawa a'am sə dəlov ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sə pəles ataya kawa nga sə ziyel ahay. Jinjek a pi zek tə uko, tatə mətətok sə uko ta nay à 'am a tinen ahay wa. 18 Ɗəce a maakan a sə zlәray à 'am sə pəles ataya wa nà, ta vaɗ ɗo kərtek pə maakan fok. 19 Natiya awan, məgala ana pəles ataya sa gan way lelibay a anà ɗo ahay, a nay nà, à 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya ɗukwen ta gan way anà ɗo ahay re, anga guter aya kawa dədew ahay, nga ahay inde patan.

20 Ɗo aday tə məcak anan tə ɗəce ataya itəbay ata nà, ta ngam sə mbəsak sə həran nga anà setene ahay bay, ta ngam sə mbəsak pəra a tinen a sə ndakay ataya bay re. Tə ndakay pəra a tinen aya nə, tə gura, tə dala, tə ndəfəre, tu kon aday tə dədom re. Way a mə ndakay ataya nà, tə canan iɗe bay, tə slәne slәmay bay, aday ta zla bay re. Ənа a nan atan sə pərahan azar

sə həran nga hwiya. 21 Ɗo ataya nà, tə mbəsakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vaɗ ɗo hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti kəra way ahay hwiya re.

10

Maslay a Mbərom tə ɗerewel cəɗew awan, à alay inde

1 Pə dəɓa anahan wa, nə canan anà maslay a Mbərom hinen məgala a re, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Zana anahan pi zek nà, matapasl, aday winen mə tuweɗ nga nə tə kulay. Iɗe anahan a dav kawa pac sə ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sə uko. 2 Ɗerewel cəɗew a inde à alay anahan, mə təɓa awan. A ngazlay saray sə alay puway pa nga sə a'am, saray sə alay gula nà, pə yugo uho. 3 A zlah tə məgalak a kawa ziyel sa yam. Cəna, nə slәne Mbərom a dac tanday tanday saray cuwɓe sə mbəɗahan apan.

4 Adac a Mbərom a cuwɓe ataya a ndav nà, abay u no sə vinde anan way a nen sə slәne ata awan, əna nə slәne dungo a ndəray ahay à mburom wa asa, u jo: «Kâ vinde anan 'am ana Mbərom sa dac cuwɓe ataya bay, anga aday ɗowan â san 'am ataya bay.»

5 Maslay a Mbərom a mə ngazlay saray a kərtek pa nga sə a'am, kərtek pə yugo ata, a ka alay à mburom, 6 a mbaɗay dərzalah tə sləmay a Mbərom, a wa: «Mbərom winen inde tə sifa pa sə viyviya awan, winen ɗo sə ndakay atə mburom tə daliyugo tə bəlay. A ndakay mburom tə awan anahan aya təke, daliyugo ɗukwen tə awan a anahan aya təke, aday bəlay tə awan anahan aya təke ite re. Way a saa təra ata nà, winen apan i təra həna bəse kutok. 7 Azanan, maslay a Mbərom mə slala cuwɓe ata kà fak anan məzləzlilen anahan nà, Mbərom i ndav anan wa way anahan mi ɗer ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anà ɗo maja'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

8 Dungo ana ɗowan nen sə slәne 'am anahan ata u jo ahay à mburom wa, a wa: «Zla, kâ saa təma anan ɗerewel a mə təɓa ata à alay ana maslay a Mbərom a mə ngazlay saray a pa nga sə a'am aday pə yugo ata wa.»

9 Natiya na zla à man ana maslay a Mbərom ata awan, na jan: «Vuro anan ɗerewel a cəɗew a anan.»

U jo nà: «Təma anan, rac anan. I gumak à 'am inde nà, kawa umam, əna ka sak a səɗak anan cəna, i gak sərekeke.»

10 Nə təma anan ɗerewel ata à alay anahan wa, na rac anan. A 'am inde nà, u gom kawa umam acəkan wanahan. Nə səɗak anan gədek cəna, u go sərekeke.

11 Asa tu jo nà: «Zla, kâ sa ma anan 'am a Mbərom sa ja pə zahav ahay, pu kon ahay, pə slala sa 'am ahay, pə bahay su kon ataya asa.»

11

Ɗo sə ɗakay anan 'am a Mbərom ahay cew

1 Natiya, tə vuro gusuko à alay inde kawa sukol sə lavay way. Tu jo nà: «Slabak, zla, kâ saa lavay anan doh sə mazlaɓ a Mbərom, lavay anan man sə varan way anà Mbərom, baslay anan ɗo ahay aday tinen apan ti həran nga anà Mbərom ataya awan. 2 Əna kâ saa lavay anan gala sə uho ata itəbay, anga Mbərom a kà varak anan anan man ata anà ɗo a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Ɗo ataya ti i ngərasl anan wulen su doh à kiya kwa kuro fuɗo nga anahan a cew inde, kawa sa ja nà, luvon mbulo tə səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260). 3 A alay ata nà, ni i slənak ayak ɗo sə ɗakay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anà ɗo ahay à luvon a mbulo tə səkat cew tə kwa kuro mbərka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek ɗukwen zana sa zla à məsinde.»

4 Ɗo ataya cew a nà, mə tavay aya pa 'am ana Mbərom, winen Bahay a pə daliyugo ata awan. Ɗo ataya nà, tinen dədazl si sé ahay cew sə ngaman *ulivet* ataya awan.* Aday tinen lalam ahay cew re. 5 Ɗowan kà pəlak sa gan atan awan a cəna, uko a nay ahay à 'am a tinen wa, a vaɗ anan ɗowan ata awan. Natiya, ɗo sa gan may sa nan atan iɗe ahay, ti mac nà, matana awan. 6 A alay a tinen apan ti ma 'am a Mbərom ata nà, məgala a tinen inde sə gafan 'am anà iven, aday â ga bay. Məgala a tinen inde

* **11:4** Ca pə deftere Jekariya 4.1-14.

sə təra anan a'am mez a re. Aday məgala a tinen inde sa pak məgara pu ɗo sə daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

7 Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nà, zizœk a inde, i nay ahay à məke sə mərda wa re. Zizœk ata i vaɗ zek tu ɗo a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. 8 Məsinde a tinen aya ti njahay hwiya pə cəveɗ sə wulen su doh a məduwen ata awan. Tə ngaman à wulen su doh ata nà, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nà, ta ga ines ataya kərtek awan. Tə daray anan bahay a tinen pə dədom mə zlələngaɗ a nà, à man ata re. 9 Ɗo ahay ti nay sa ca pə məsinde ataya nà, à wulen sə zahav ahay wa fok, à wulen sə slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tə varak anan cəveɗ anà ɗowan sa la atan bay luvon maakan tə njamde ahay apan kuro nga anahan cew. 10 Ɗo sə daliyugo ahay fok ti taslay mivel anga amac su ɗo a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vaɗ ɗo ataya awan, ti varan magwagway ǐ zek ahay, anga ɗo a Mbərom ataya cew a nà, tə pəkak məgara pu ɗo sə daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti ma anan 'am ana Mbərom ata awan.

11 Natiya awan, luvon a maakan ataya tə ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cəna, Mbərom a vəzle patan apasay sə sifa anahan, tə slabak way a tinen, tinen tə sifa aya awan. Man su ɗo a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pə ajəjar anga zlawan. 12 Ɗo a cew ataya tə slənе dungo a jan atan ahay 'am tə məgalak a kwa à mburom wa, a wa: «Jənen ahay à man a anan!» Ta ján way a tinen deceɓ à mburom à matapasl inde pə iɗe su ɗo a sa nan atan iɗe ataya fok. 13 A alay ata cəna, daliyugo a ɓal kəzlek kəzlek. A wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nà, kərtek a kà mbəzlak. Anga nan re, ɗo ahay mbulo cuwɓe (7,000) fok tə məcak. Ɗo a mə mbəsak a tə məcak itəbay ataya ɗukwen, tə jəjarak bayak awan. Aday tə həran nga anà Mbərom sə bagəbaga mburom.

14 Natiya kutok, ɗəce mə slala cew ata kà ndəvak coy, hinen mə slala maakan a, winen apan i nay bəse coy re.

Maslay a Mbərom a fa anan məzləzlilen mə slala cuwɓe awan

15 Pə dəɓa anahan a wa cəna, maslay a Mbərom mə slala cuwɓe awan, a fa anan məzləzlilen anahan ite. Nə slənе dungo ahay məduwen aya tə gungwal à mburom, aday ta wa:

«Həna Bahay a mənuko Mbərom tə Al-
masihu anahan,
ti ga bahay pə daliyugo kutok.
Mbərom i ga bahay kətanan hwiya pa sə
viyviya awan.»

16 'Am ataya ta ndav cəna, məceɗ ahay kwa kuro cew nga anahan a fuɗo, mə njahay aya pa 'am ana Mbərom ataya, tə dukwen gərmec ù vo, tə həran nga. 17 Ta wa:

«Bahay a manay Mbərom, Ba Məgala,
iken inde nə kwakwa,
həna ɗukwen iken a re.
Mə ngərak, anga iken apan ki ga bahay pə
daliyugo
aday ki lavan nga tə məgala anak
awan.
18 Ba ɗo su kon ahay ta gak mivel,
əna alay a ma var a həna, iken ki ga
patan mivel ite,
ki gan sariya anà ɗo ma mac aya fok.
Alay a ki varan magwagway anà ɗo
maja'am anak ahay, anga tinen ɓile
anak ahay ata nà, kà dəzlek.
Ki varan magwagway anà ɗo anak ahay,
anà ɗo sə ɗəfak apan ataya fok,
kwa gwaslay ahay,
kwa ɗo məceɗ aya awan.
Əna ɗo sa nes anan daliyugo ahay ite nà,
ki lize atan wa kutok.»

19 Pə dəɓa sa 'am a tinen ata wa cəna, məsudoh su doh sə mazlaɓ a Mbərom à mburom ata a təɓa pangaya. Zəndok sə aɓan 'am a Mbərom ata uda a cay ike. Cœrœɗ, Mbərom a wuteɗ, tanday a dac apan hohum hohum, daliyugo a ɓal, aday lanja a pəkay ahay səngef səngef bayak awan.

12

Atə uwar tə zizœk a inde

1 Cəna, nə canan anà awan a à mburom, a ga masuwayan. Nə canan anà ɗo uwar awan, zana anahan pi zek nà, pac. A ɗaf saray anahan ite nà, pə kiya. Mazangalan anahan ɗukwen, sə mawuzlawazl

ahay kuro nga anahan a cew, winen kawa
jugo sə bahay. 2 Uwar ata nà, wan à kutov.
Winen apan i wahay bəse coy, kà dəlak
anan tə mindel, a han apan. Anga nan, a
zlah pi zek tə məgalak awan.
3 Nə canan anà awan a inde à mburom
asa. Zizœk a inde, winen kawa gədam
məduwen awan, a ca ɗəzɗaz. Nga ahay
inde apan nə cuwɓe, aday jugo sə ba-
hay ahay pa nga cuwɓe ataya re, ləkam
ahay kuro inde anan pa nga. 4 A məne
anan mawuzlawazl ahay à mburom wa
à məndak tə guter anahan. Kərtek pə
maakan fok kà gucek ahay à mburom wa.
Winen a aday nà, a tavay pa 'am ana uwar
a winen apan i wahay ata, aday kà sak a
wahay a cəna, i gəɓa anan wan a mə wahay
ata awan, aday i rac anan.
5 Natiya, uwar ata a wahay anan wan
anahan a nà, mungol awan, aday i i təra
bahay tə məgala awan pa nga su kon ahay
fok. A wahay anan cəna, tə gəɓa anan,
ta haw anan pa 'am ana Mbərom winen
mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
anahan ata awan. 6 Zek ana uwar a kutok
nà, a haw, a man à nga à man sa saf inde, à
man ana Mbərom a sə lavan anan zek aday
tâ gan uda nga ata awan. I i njahay à man
ata nà, luvon mbulo tə səkat cew tə kwa
kuro mbərka (1 260).
7 Kagasl, vəram a slabak à mburom.
Maslay a Mbərom inde tə ngaman Mikayel,
a ra maslay anahan ahay fok, ta vaɗ zek
tə zizœk ata aday tə maslay anahan ahay
cite re. 8 Əna Mikayel tu ɗo anahan ahay
tə mbasay patan, tə rəzlak atan. Anga
nan, man sə njahay a zizœk ata tə maslay
anahan ahay nə inde à mburom sabay.
9 Natiya, ta lar anan zizœk a məduwen
ata uho. Zizœk ata nà, winen nə, dədew
kwakwa awan sa taa njəkan uda anà ɗo
ahay kwakwa pə daliyugo fok ata awan. Tə
ngaman bahay sə apasay lelibay aya awan.
Sləmay anahan ɗukwen Fakalaw. Tə larak
anan à məndak, winen tə maslay anahan
ahay fok.
10 Cəna, nə slәne 'am a ndəray ahay kwa
à mburom wa, a wa:
«Həna nà, Mbərom kà təmak nuko kutok.
Kà kak anan məgala anahan.
Winen bahay awan.
Həna ɗukwen, Almasihu anahan kà kak
anan mazlaɓ anahan.
Anga həna,
ɗowan a sa taa ra 'am pə mərak a
mənuko ahay
pə cakay ana Mbərom luvon tə ipec ata
nà,
tə larak anan ayak à məndak.
11 Əna mərak a mənuko ahay tə mbasay
apan nə,
anga mez ana wan sə təman.
Tə mbasay apan ɗukwen,
anga 'am a tinen sə ɗakay anan ɗiɗek
ata awan.
Tə təmahak sa mac,
ta mak anan wa bay.
12 Kwanay a həna à mburom ata awan,
tislen mivel kutok.
Atə dədala tə a'am kəma,
ɗəce anga kwanay kutok wuna!
Anga Fakalaw kà dazak ayak àga kwanay,
aday ɗukwen winen tə mivel awan,
anga a san zle, a mbəsakan alay a
bayak a sabay.»
13 Zizœk ata a ca apan tə larak anan
pə daliyugo kəma, a ma nga sə kukwaran
azar anà uwar a sə wahay wan mungol
ata awan. 14 Əna, uwar ata nà, tə varan
bərgaslay sə zləba məduwen awan, aday â
fatay way anahan à man sa saf à man a
Mbərom sə lavan anan zek aday tâ gan uda
nga ata awan. I i njahay à man ata nà, ava
maakan tə rita.* Zizœk a kawa dədew ata
i mba apan sə dəzle apan alay à man ata
sabay.
15 Anga nan, dədew ata a vənihey a'am
à 'am wa kawa zəlaka, aday a'am â hawan
azar anà uwar ata, â ra anan. 16 Aka aday
maw? Dədala kà mak anan zek anà uwar
ata awan. Dədala a ta cəɗak, a sa anan a'am
a sa nay ahay à 'am anà zizœk wa ata fok.
17 Zizœk ata a canan à dədala sa san anan
a'am ata nà, a zəga anan mivel anahan sa
ga pə uwar ata asa. Anga nan, a ma pə dəɓa
saa ga vəram tə gwaslay sə slala anahan a
mə mbəsak ataya awan. Tinen kəma, ɗo sə
ɗəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, aday
sə təma sə ɗakay anan ləbara sa 'am a Yesu
ataya awan.

* **12:14** Ava maakan tə rita: kawa sa ja nə luvon 1 260 ata re.

18 Natiya, zizœk ata a zla way anahan saa
tavay pa 'am məgujeguje sə bəlay.

13

Zizœk a inde a zləray ahay à bəlay wa

1 Cəna, nə canan anà zizœk a inde, a
zləray ahay à bəlay wa laɗaɗa. Nga ahay
inde apan nə cuwɓe, aday ləkam ahay
kuro. Jugo sə bahay ɗukwen pə ləkam pə
ləkam. Sləmay lelibay a inde mə vinde
pa nga pa nga, sə gənahan anà Mbərom.
2 Zizœk ata nà, kawa lungo. Saray ana-
han aya ɗukwen kawa saray sə dərlinge.
'Am a ɗukwen kawa 'am sə ziyel. Zizœk
a kawa gədam ata a mbəsakan anan nə
gədan anahan, bahay anahan awan, aday
məgala anahan məduwen awan.

3 Nga anahan a kərtek a nà, a ga nə kawa
vivay sə mbəlak məduwen a inde apan,
abay i mac anan, ənа mbəlak ata kà pasak.
Anga nan, vivay anahan ata a gan ma-
suwayan anà ɗo sə daliyugo ahay, tə dazlan
sə pərahan azar. 4 Fok a tinen aya tə həran
nga anà zizœk a kawa gədam ata awan,
anga kà varak anan məgala anahan anà
zizœk sa nay à bəlay wa ata awan. Tinen
apan ti həran nga anà zizœk ata kurkwer
re, ta wa: «Waya məduwen a kawa zizœk
a anan anaw? Waya saa mba apan sa ga
vəram tə winen anaw?»

5 Zizœk ata kà njaɗak cəveɗ mənjœk sə
həran nga anà zek, aday sə gənahan anà
Mbərom. Kà njaɗak cəveɗ sa ga bahay
kiya kwa kuro fuɗo nga anahan a cew (42)
re.* 6 A dazlan sə gənahan anà Mbərom: a
gənahan anà sləmay anahan, anà man sə
njahay anahan a re, aday anà ɗo mə njahay
aya à mburom ata fok. 7 Kà njaɗak cəveɗ sa
ga vəram tu ɗo a Yesu ahay, aday â mbasay
patan. Matanan, kà njaɗak məgala sə lavan
nga anà slala ahay fok, anà zahav ahay fok,
anà 'am ahay fok, aday anà kon ahay fok re.
8 Ɗo sə daliyugo ahay fok ti dukwen gərmec
ù vo. Ənа ɗo aday sləmay anahan inde mə
vinde à ɗerewel su ɗo tə sifa aya inde nà,
i dukwen gərmec ù vo itəbay. Mbərom a
vinde ɗerewel ata nà, a ban pə ananahan
sə ndakay daliyugo wa, aday a varan anan
à alay inde anà wan sə təman a ma vaɗ ata
awan.

9 Natiya, ɗo aday sləmay inde apan cəna,
â sləne 'am a anan: 10 Ɗowan a nà, Mbərom
a ja nà, sa ban anan, ti ban anan. Ɗowan
a nà, Mbərom a ja nà, sə wacay anan
tə maslalam ɗukwen, ti wacay anan tə
maslalam acəkan. Anga nan kutok, lele nə
ɗo a Yesu ahay tâ zəga anan sa ɗaf nga pə
Mbərom, aday tâ səmen anà way ahay.

Zizœk a inde, a zləray ahay à yugo wa

11 Pə dəɓa wa, nə canan anà zizœk a inde
maza asa, winen apan i zləray ahay à yugo
wa. Ləkam ahay inde anan pa nga cew,
kawa ləkam sa wan sə təman, aday a ja 'am
kawa ana gədam re. 12 A ga bahay anahan
a ɗukwen tə məgala ana zizœk a sa nay à
bəlay wa ata awan, a ga nə pa 'am anahan
awan. A ɗaf bəlaray pu ɗo sə daliyugo
ahay fok sə həran nga anà zizœk ata awan,
winen tə vivay sə mbəlak məduwen a aday
mə pasay a coy ata awan. 13 Kà gak
way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya
awan: a dazay anan ahay uko à mburom
wa pə iɗe sə ɗo ahay fok à məndak. 14 Kà
njaɗak cəveɗ sa ga masuwayan ahay bayak
a pa 'am ana zizœk a sə zləray à bəlay wa ata
awan. Natiya, masuwayan ataya ɗukwen
tə njəkak anan ɗo ahay bayak a re. Zizœk sə
zləray à yugo wa ata a jan atan nà: «Ndiken
pəra sa ga minje tə zizœk a mə wacay a tə
maslalam, aday kà məcak anan tə mbəlak
anahan a bay ata awan.» 15 Zizœk a sa ja
'am ata nà, kà njaɗak cəveɗ sə vəzle apasay
à pəra ata inde, aday â ja 'am, â mba apan
sa var cəveɗ sa vaɗ anan ɗo sə həran nga
bay ataya awan. 16 Zizœk ata a gan bəlaray
anà ɗo ahay fok, gwaslay ahay tə məceɗ sə
ɗo ahay, ɗo sə zlile aya pi zek tu ɗo mətawak
aya awan, ɓile ahay pi zek tu ɗo azar aya
awan, tâ təma vivay pə alay puway a tinen
ahay, kabay pi jœr a tinen ahay re. 17 Ɗowan
a aday vivay anahan inde apan ibay nà, i
njaɗ sə sukom way à lumo wa bay, i njaɗ
sə sukom anan way tə way anahan ahay
itəbay re. Vivay ata ɗukwen nà, sləmay ana
zizœk ata awan, kawa sa ja nà, lamba sə
sləmay anahan.

* **13:5** Kiya kwa kuro fuɗo nga anahan a cew: kawa luvon 1 260 re.

18 Natiya, lele nà, ɗo sə kəlire ahay tâ san
way. Do sə kəlire ahay tâ san nà, lamba
ata a ɗakay anan nə maw re. Anga lamba
ata nà, lamba sə sləmay su ɗo zənzen awan.
Lamba anahan nà, səkat mbərka tə kwa
kuro mbərka nga anahan a mbərka (666).

14

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

1 Na ca iɗe asa cəna, nə canan anà wan sə
təman mə tavay a à ɓəzlom sə ngaman Siy-
ona ata awan, tinen tu ɗo a aday sləmay a
wan sə təman tə sləmay ana Bəbay anahan
mə vinde aya pi jœr a tinen ataya awan.
Tinen a fok nà, tinen mbulo səkat tə kwa
kuro fuɗo nga fuɗo (144,000). 2 Nə slə̀ne
asa bine maw nà, agungol inde a ndəray
à mburom wa kawa zəlaka sə dazay pə
pəkəraɗ à zlinder ata awan, a ndar kawa
adac a Mbərom, aday a ndar kawa ɗo ahay
tinen apan ti fa gənjaval re. 3 Man su ɗo
ataya ɗukwen tinen mə tavay a pa 'am sa
man sə njahay sə bahay, aday pa 'am ana
awan a fuɗo ataya awan, aday pa 'am ana
məceɗ ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya
awan. Dowan a mba apan sə tətak ara a
tinen ata bay, si kak ɗo a mbulo səkat tə
kwa kuro fuɗo nga fuɗo (144,000) a mə
bəmbaɗay aya pə daliyugo wa ataya aday.
4 Do a anaya nà, ta gak anan nga ì zek
lele. Tə dabolok zek tə uwar ahay itəbay.
Tə pərahan azar anà wan sə təman nə kwa
aha. Mbərom a təmay atan ahay à wulen su
ɗo sə daliyugo ahay wa anga winen, aday
anga wan sə təman re. 5 Mungwalay inde
à 'am a tinen itəbay, ines a tinen ɗukwen
ibay.

Maslay a Mbərom ahay maakan

6 Natiya awan asa, nə canan anà maslay
a Mbərom maza awan, winen apan i fatay
pa nga mburom. A ɗakay anan ləbara
mugom a a mbəɗa itəbay pa sə viyviya ata
awan. I ɗakan anan anà ɗo sə daliyugo
ahay fok, anà ɗo sə zahav ahay a fok, anà
ɗo sa ja 'am wura wura fok, aday pə slala
pə slala, pu kon pu kon re.

7 Maslay ata a ja 'am tə məgalak awan, a
wa: «Jəjiren anan anà Mbərom, həren anan
nga, anga alay a kà slak hə̀na i gan sariya
anà ɗo ahay. Həren anan nga. Sə ndakay
bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay, tə
kurok ahay nà, winen a re.»

8 Maslay a Mbərom hinen a sləray ahay
asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a
məduwen ata kà slahak. Babila kà slahak
dezdezez! Winen a aday nà, kà hak anan
mahay sə atahasl anahan anà ɗo ahay. Ata-
hasl anahan ata nà, kà wadaɗak anan pə
ɗo sə daliyugo ahay fok, aday tâ ga kawa
winen awan.»

9 Maslay a Mbərom mə slala maakan
awan, a sləray ahay asa. Winen ite a ja
tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, ɗowan a
kà dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk
ata awan, kabay anà pəra sa ga minje tə
winen ata awan, aday kà təmahak vivay
anahan pi jœr kabay pə alay re ata kəma,
10 i ga ɗəce. I gurac mahay à gəvet sa ga
mivel a Mbərom wa, aday mahay ata nà,
mə japay a tə a'am itəbay. Natiya ɗowan ata
i sa ɗəce ù uko à dəlov sə uko inde mə japay
a pi zek tə mətətok sə uko ata awan. Dəce
ata i təra ɗukwen nà, pa 'am ana maslay
a Mbərom cəncan aya awan, aday pa 'am
ana wan sə təman re. 11 Jinjek sə uko sa
man sə ɗəce a tinen ata i slabak pa nga
mburom nə dadekwdukwe pa sə viyviya
awan. Kuwaya ɗowan a kà dukwek anan
gərmec ù vo anà zizœk aday anà pəra sa ga
minje tə winen ata cəna, kà təmahak vivay
sə sləmay anahan, i man uda kula itəbay,
luvon tə ipec fok.»

12 Anga nan kutok, kwanay ɗo ana Yesu
ahay, ɗo sə ɗəfan apan anà 'am a Mbərom
ahay, ɗo sa ɗaf nga pə Yesu ahay, tiven nə
lele.

13 Asa, nə slə̀ne dungo a jay ahay 'am kwa
ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban
pə hə̀na anan wa nà, Mbərom i ɗaf alay sə
bahay anahan pu ɗo sa mac aday, winen
apan i ga mer su way anahan hwiya ata
awan.»

Apasay Cəncan a a mbəɗa apan, a wa:
«Matanan acəkan. Ti man uda tə ataslay
mivel awan, anga Mbərom a san pi mer su
way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

14 Na ca iɗe asa, nə canan anà matapasl
kweɗekkweɗek awan. Awan a inde mə
njahay a apan, a ga minje tə wan su ɗo.

Jugo sə bahay inde à nga anahan, ma han a tə gura. Winen ti dem ma pa a hepepe à alay inde.

15 Maslay a Mbərom maza awan, a nay ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa, a jan anà ɗowan mə njahay a à matapasl inde ata tə məgalak awan, a wa: «Gəɓa dem anak, car, anga alay sə halan nga anà way ahay kà slak. Daliyugo fok ma nah a təɗe sa car.»

16 Natiya, ɗowan a mə njahay a à matapasl inde ata a gəɓa dem anahan, a car anan way sə daliyugo ahay fok kərap.

17 Nə canan anà maslay a Mbərom hinen a nay ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom à bagəbaga mburom wa, winen ɗukwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

18 Maslay a Mbərom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sə varan way a Mbərom ata wa. Winen nà, maslay a Mbərom sə lavan nga anà uko ata awan. A təɓa 'am, a jan ahay anà maslay a Mbərom a ti dem a ma pa a à alay inde ata, a wa: «Gəɓa dem anak, aday zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tə nahak coy.»

19 Maslay a Mbərom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo wa, a pak anan à kuɗom sə caslay anan wan sə cune ahay. Kuɗom ata ɗukwen, man sa ga mivel a Mbərom.
20 Wan sə cune ahay fok, mə caslay aya à kuɗom inde uho, à wulen su doh wa zaɗ. Zəlaka sə mez a pəkay ahay à kuɗom ata wa, a haw. Zəbor sə zlinder sə mez ata i ga kilomiter səkat maakan (300). Səɗek anahan a ɗukwen i ga miter cew, pəles â tavay uda nà, saa cay ahay wa nə nga ɗəkɗek.

15

Maslay a Mbərom ahay tə pəkay ahay məgara ahay cuwɓe

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, nə canan anà awan a inde məduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbərom ahay inde cuwɓe, tə məgara aya à alay inde cuwɓe ite re. Awan ataya ɗukwen, məgara mədakwidok aya awan, anga tə məgara ana Mbərom ata ɗukwen, mivel anahan i ndav sə coy.

2 Aday nə canan anà awan a inde kawa dəlov sə malam mə japay a tə uko awan. Asa, nə canan anà ɗo sə mbasay pə zizœk tə pəra anahan ataya awan, aday tə lamba sə sləmay anahan. Tinen nà, Mbərom kà varak atan gənjaval ahay à alay inde, aday tinen mə tavay aya pa 'am sə dəlov sə malam ata awan. 3 Tinen apan ti ga ara ana Musa, ɗo si mer su way ana Mbərom, tə ara ana wan sə təman. Ara ata nà, natiya:

«Mbərom Ba Məgala,
mer su way anak ahay fok nə məduwen aya awan,
ta ga masuwayan.
Bahay su kon ahay fok nà, iken awan.
Way anak ahay sa ga ɗukwen,
lele aday ɗiɗek aya re.
4 Bahay a manay,
ɗowan a saa jəjarak bay nà, wayaw?
Ɗowan a saa ngam sə hərak nga bay nà, winen wayaw?
Anga iken a kərtek cəncan awan.
Ɗo su kon ahay fok ti nay aɗəka nə sə hərak nga,
anga ɗo ahay fok tə canak anan anà mer su way anak ahay fok nə lele.»

5 Pə dəɓa anahan a wa asa, nə canan anà doh sə mazlaɓ a Mbərom à bagəbaga mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cəncan awan, winen mə təɓa awan.
6 Maslay a Mbərom cuwɓe ataya tə məgara aya cuwɓe à alay inde, tə zləray à man a cəncan ata wa. Tinen ma pak zana kweɗekkweɗek aya pi zek re, aday tinen ma ɓan mbac aya tə maslərapa sə gura.
7 Kərtek à wulen sə awan aya fuɗo tə sifa ataya inde, a varan tasa sə gura ahay cuwɓe anà maslay a Mbərom a cuwɓe ataya cite. Tasa ataya ma rah aya tə mivel a Mbərom sa ga pə ɗo ahay, aday Mbərom nə inde tə sifa pa sə viyviya awan.

8 Natiya, doh sə mazlaɓ a Mbərom a rah tə jinjek sə mazlaɓ a anahan tə gədan anahan a təke dadekwdukwe. Ɗowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbərom a cuwɓe ataya tə ndəvak anan məgara a tinen a cuwɓe ataya aday.

16

Tasa sə məgara ahay cuwɓe

1 Nə sləne dungo a məduwen a a ndəray
ahay kwa ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa.
Winen apan i jan anà maslay a Mbərom a
cuwɓe ataya, a wa: «Zlen, kâ sa pəken anan
way sə tasa sə mivel a Mbərom a cuwɓe
ataya pə daliyugo kutok.»
2 Natiya maslay a Mbərom a mama'am
awan, a zla, a pak anan way sə tasa anahan
pə daliyugo. Mbəlak lelibay aya aday ma
han aya a gan anà ɗo ahay. Sa njaɗ mbəlak
ata nà, ɗo sa njaɗ vivay ana zizœk ataya
awan, aday ta taa dukwen gərmec ù vo anà
pəra ana zizœk ata re.
3 Asa maslay a Mbərom mə slala cew
awan, a pak anan way sə tasa anahan pa
nga sə bəlay. A'am sə bəlay ata a təra kawa
məngəɗazay su ɗo ma mac awan, aday way
sə a'am ahay fok tə məcak.
4 Maslay a Mbərom mə slala maakan
awan, a pak anan way sə tasa anahan pa
nga sə a'am sə dəlov ahay aday pa nga sə
a'am sə kurok ahay fok. Natiya kutok a'am
ahay fok tə təra mez asa re. 5 Aday nə
sləne maslay a Mbərom a, sa gan nga anà
a'am ata a həran nga anà Mbərom, a wa:
«Iken nà, ɗo cəncan awan. Iken inde nà,
kwa həna kabay, həna ɗukwen iken a re.
Ka gak anan sariya anà ɗo ahay həna tə
cəveɗ awan. 6 Ɗo anaya tə vəɗak anan ɗo
anak ahay, aday tə vəɗak anan ɗo maja'am
anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez,
tə njaɗak magwagway pə lelibay a tinen
kutok.»
7 Cəna nə slənе dungo a ndəray ahay à
man sə varan way anà Mbərom ata wa. A
wa: «Ayaw, Bahay Mbərom, Ba Məgala, ka
ga sariya anak nə tə cəveɗ awan, tə ɗiɗek a
re.»
8 Natiya kutok, maslay a Mbərom mə
slala fuɗo awan, a pak anan way sə tasa
anahan pə iɗe sa pac. Cəna pac a njaɗ cəveɗ
sa dav ndayaya aday sa han sə zalay sə
kukwa ata awan, a vak anan ɗo ahay tə uko
anahan awan. 9 Anga pac a sa vak atan
ata awan, ɗo ahay ta ma nga aɗəka nə sə
gənahan anà sləmay a Mbərom, winen ɗo
sə lavan nga anà məgara ataya awan. Bina,
tə ngəmak sə mbəsak anan cəveɗ a tinen a
lelibay ataya bay, aday tə ngəmak sə həran
nga anà Mbərom anga mazlaɓ anahan bay
re.
10 Maslay a Mbərom mə slala ɗara awan,
a pak anan way sə tasa anahan pa man sə
njahay ana zizœk ata awan, aday luvon a
ga takəɗimbom pə bahay anahan ata fok.
Ɗo ahay ta ma nga sa rac slan, anga ɗəce
inde ndəlekeke bayak awan. 11 Tə gənahan
anà Mbərom sə bagəbaga mburom, anga
ɗəce tə mbəlak a tinen ataya awan. Aya əna,
tə mbəsakak sa ga huwan bay hwiya.
12 Natiya asa re, maslay a Mbərom mə
slala mbərka awan, a pak anan way sə tasa
anahan ite. Winen nà, a pak anan mbala
anahan nə à zlinder a inde məduwen a tə
ngaman Efəratis. Coy a'am a sa wa, aday
bahay sə dəlon ahay ta njaɗ cəveɗ sə takas
anan zlinder ata awan. 13 Cəna nə canan
anà apasay lelibay aya maakan. Tinen
kawa njəlaadaw ahay, tə zləray à 'am ana
zizœk a kawa gədam ata wa, à 'am ana
zizœk a sa nay à bəlay wa ata wa, aday
à 'am ana ɗo maja'am a Fakalaw ata wa
re. 14 Tinen nà, apasay sə setene ahay sa
ga masuwayan ahay cara cara. Apasay
ataya ti halan nga anà bahay sə daliyugo
ahay fok, anga aday ti ga vəram pə luvon
a məduwen a ana Mbərom Ba Məgala ata
awan.
15 Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak
ayak nə kawa ɗo sə akar, ɗowan i san apan
bay. Ni ɗaf alay sə mazlaɓ uno pə ɗo sə ɗəfan
iɗe anà luvon ata mənjəna sa njak ahan ata
awan, aday ɗukwen zana anahan inde mə
lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak
ayak cəna, waray i gan sa bar pa 'am sə ɗo
ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»
16 Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tə
halan nga anà bahay ahay fok à man kərtek
awan. Tə ngaman anà man ata ta 'am sə
Yahuda ahay nà, Harmagedon.
17 Kagasl, maslay a Mbərom a mə slala
cuwɓe a kutok, a ndav anan sa pak way
sə tasa anahan pa nga mburom. Dungo a
ndəray tə məgalak a kwa ahay pa man sə
njahay ana Mbərom a wa, ù doh sə mazlaɓ
anahan a wa, a wa: «Həna nà, kà ndəvak
coy kutok!»
18 Cəna, cœrœɗ, Mbərom a wuteɗ, tanday
a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a
ɓal tə məgalak awan. Kwa pə ana Mbərom
sə ndakay ɗo ahay pə daliyugo nà, hus ahay
həna, kula daliyugo kà ɓəlak matanan bay.

19 Cəɗak, daliyugo a ta ì zek wa. Wulen
su doh a məduwen ata a gəzla ì zek wa
maakan re. Wulen su doh sə daliyugo
ahay fok tə mbəzlak, tə nəsek. Natiya
kutok, Mbərom a may anan ahay à nga
inde ləbara ana Babila, wulen su doh a
məduwen ata awan, a varan tasa sa ga
apan mivel anahan ata ma rah a leɗleɗ
tə mahay awan, aday â sa anan wa nə
fok. 20 Kon aya aday a'am sə bəlay a van
atan nga ataya fok, tə ndərmaɗak à a'am
inde. Ɓəzlom ahay ɗukwen tə dafasak
fok cite re. 21 Lanja dugulom aya kawa
məndaɓ a pəkay ahay mbortoto bayak a pə
ɗo ahay. Anga nan, ɗo ahay tə gənahan anà
Mbərom, anga iven sə lanja ata kə̀ gəɓak
ɗəce nə ndəlekeke bayak awan.

17

Atə uwar tə zizœk

1 Pə dəɓa anahan a wa nà, ɗo kərtek à
wulen sə maslay a Mbərom a cuwɓe sa
ban tasa ahay cuwɓe à alay inde ataya, a
nay, u jo: «Hayak, ni ɗakak anan sariya ana
Mbərom sa gan anà uwar a sa ján uho tə
ɗo ahay so ata awan. Winen nà, wulen su
doh a ma han a pə cakay sə zlinder ahay
ata awan. 2 Bahay sə daliyugo ahay ta gak
mədigweɗ tə winen, aday ɗo sə daliyugo
ahay bayan a tə vawak nga ta sə nahay tə
winen a re.»
3 Apasay Cəncan awan, a nay ahay upo, a
ban nen, aday maslay a Mbərom ata a zla
nen à saf inde. A man ata awan, nə canan
anà uwar a inde, winen ma ján a pə zizœk a
inde, a ca ɗəzɗaz. Nga anahan ahay cuwɓe,
aday ləkam ahay apan kuro re. Zek anahan
a fok ɗukwen mə vinde apan nà, sləmay
lelibay aya ɗəkɗek, sə gənahan anan anà
Mbərom. 4 Uwar ata ite nà, zana anahan
pi zek ɗəzɗaz kawa zana vavize awan, way
sə sləmay anahan inde sə gura, aday kon
lele aya pi zek tə mədine ahay inde apan re.
Tasa sə gura ɗukwen inde à alay anahan,
aday way lelibay aya uda teppe, mə rəbas
aya vərekeke, kawa sa ja nà, mer su way
anahan sa ga lelibay ataya awan. 5 Sləmay
inde mə vinde pi jœr anahan, aday sləmay
ata nà, a ɗakay a way mi ɗer a inde həna:
«Nen Babila, wulen su doh məduwen awan.
Nen may sə uwar sə nahay tə ɗo ahay so
ataya fok, aday nen may su ɗo huwan aya
fok re.»
6 Aday nə canan bine siwaw nà, uwar ata
kà sak mez su ɗo a Yesu ahay ma vaɗ aya
anga tə ɗakay anan sləmay a Yesu cərkəke
ataya awan. Aday uwar ata kə̀ vawak nga
tə mez a tinen ata awan.
Nə canan matanan cəna, u go ma-
suwayan. 7 Maslay a Mbərom ata u jo, a
wa: «Sa gak masuwayan nə maw? Ni ɗakak
anan way a mi ɗer a pə uwar ata tə zizœk
a sə gəɓa anan, winen tə ləkam aya kuro pa
nga ahay cuwɓe ata awan. 8 Zizœk a iken sə
canan ata nà, abay winen tə sifa awan, əna
həna nà, kə̀ məcak. Azanan nə i jənay ahay
à məke sə mərda wa. Kà sak a jənay ahay
wa cəna, Mbərom i lize wa sə coy a kutok.
Ɗo aday sləmay a tinen inde mə vinde à
ɗerewel su ɗo tə sifa aya inde itəbay, kwa
sə ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan
anà zizœk ata nà, i gan atan masuwayan.
Anga abay winen tə sifa awan, aday həna
winen ma mac awan, aday pa 'am mənjœk
ɗukwen i i may ahay tə sifa asa re.»
9 U jo asa, a wa: «Lele nà, ɗo ahay tâ njaɗ
kəlire sa san way a anan. Nga ataya cuwɓe
nà, ta ga minje tə ɓəzlom ana uwar ata sə
njahay apan ataya awan. Aday ɗukwen,
a ga minje tə bahay ahay cuwɓe re. 10 A
wulen sə bahay ataya ɗukwen, ɗara aya nà,
tə məcak coy. Bahay mə slala mbərka nə
winen inde həna bahay awan. Əna bahay
mə slala cuwɓe a ite nà, alay a anahan kà
slak fan bay. Alay anahan a â sla ɗukwen,
i njahay bayak a bay. 11 Zizœk ata ite nà,
abay winen tə sifa awan, aday həna winen
tə sifa sabay asa, ata winen a ɗukwen ba-
hay a mə slala jəmaakan awan. Bahay ata
ɗukwen tinen pə kərtek a tə bahay a cuwɓe
ataya awan. Kà sak a sləray ahay asa nà,
Mbərom i lize wa sə coy a kutok.
12 «Ləkam a kuro iken sə canan ataya nà,
ta ga minje tə bahay ahay kuro ti nay ahay
mba, bina ta gak bahay fan bay. Ti i njaɗ
cəveɗ sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay
a nə jiya tatə zizœk ata awan, əna ti njahay
bayan a bay. 13 Bahay ataya kuro ɗukwen,
tinen kərtek a ì mer su way a tinen inde.
Aday ti varan məgala a tinen tə mazlaɓ a
tinen anà zizœk ata aday â ga anan bahay
anahan. 14 Ti ga vəram tə wan sə təman,

aday wan sə təman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sə zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu ɗo anahan a mə ngamay ataya awan. A walay atan, aday ti pərahan azar tə mivel kərtek awan.»

15 Maslay a Mbərom ata u jo asa, a wa:
«Uwar a sa ján uho tə ɗo ahay so ata nà,
winen mə njahay a pə cakay sə zlinder aya iken sə canan ataya awan.
Zlinder ataya nà, ta ga minje tu ɗo sə zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tə slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. 16 Ləkam a kuro iken sə canan ataya, aday tə zizœk a iken sə canan ata nà, ti ma nga sa nan iɗe anà uwar a sa ján uho tə ɗo ahay so ata awan.
Ti ngəzar panan way anahan ahay fok à alay wa, aday i njahay zek kəriya slokwitor a, ti rac sluweɗ si zek anahan, ti lize anan tə uko. 17 Bahay a kuro ataya ta ga matanan nà, anga Mbərom a ɗaf abayak nga ata à mivel a tinen inde.
Natiya, 'am a zlan atan pi zek anà bahay ataya sə varan məgala sə bahay a tinen anà zizœk, hus pə luvon a aday 'am a Mbərom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. 18 Uwar a iken sə canan ata ite nà, a ga minje tə wulen su doh məduwen a sə lavan nga anà bahay sə daliyugo ahay fok ata awan.»

18

Mbərom a gan sariya anà wulen su doh sə Babila

1 Pə dəɓa anahan a wa kutok, nə canan anà maslay a Mbərom hinen inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa.
Məgala anahan inde bayan awan, jiyjay sə mazlaɓ anahan ɗukwen a dəvan anà daliyugo fok. 2 A zlah tə məgalak awan, a wa:
«Coy!
Wulen su doh a sə ngaman Babila ata kà slahak, Babila kà slahak dezdezez!
Wulen su doh ata kà rahak tə apasay lelibay aya awan, apasay huwan aya, aday tə məvuhom ma ga mənjaɗak aya* cara cara tinen ma rah a à wulen su doh ata inde re. 3 Anga winen kà varak anan mahay anà ɗo su kon ahay fok aday tâ sa.
Asa mahay anahan nà, ubor sa ga mədigweɗ tə winen awan.
Bahay sə daliyugo ahay fok ta gak mədigweɗ ata awan.
Ɗo sa ga masa tə way ahay fok, tə tərak ɗo sə zlile ahay anga zlile sə mədigweɗ anahan sa ga ata awan.»

4 Nə slәne asa bine maw nà, dungo a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa:
«Kwanay ɗo uno ahay, hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa,
anga aday kâ limen anan alay anà ines a tinen ataya bay,
kî gen ɗəce kawa tinen bay re.
5 Hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa,
anga ines anahan ataya ɗukwen tə dəzlek zek jəgenegene hus pa man sə iɗe a Mbərom,
aday Mbərom awan, a may anan ines ana Babila ataya à nga inde re.
6 Gen anan nə kawa anahan a sa gak ikwen ata cite.
Gen anan aɗəka nà, si sə zalay mbala anahan ata məcapar cew awan.
Kak winen kà varak ikwen mahay gəzlaway zet nà, viren anan uda kawa anahan ata awan,
ənа məgala mbala a kwanay â zalay anahan məcapar cew awan.
7 Kà pəlak anjahay sə mazlaɓ tə zlile a nə cəveɗabay.
Matanan bənen anan mbiyeɗ nə bayak a kutok,
â ga ɗəce ɗukwen matanan re, kawa winen ù doh sə məsinde.
Aday nà, a wa: “Nen bahay, nen mə njahay a pa man sə njahay sə bahay uno lele.
Nen mədukway sə uwar bay, ni yam ma ite anaw, anga mbaz uno inde kà məcak ibay.”
8 Anga nan kutok, məgara ahay ti tan à nga nə luvon kərtek: amac, ayam, aday may re.
Ti vak anan tə uko, anga Bahay Mbərom a sa gan sariya ata nà, winen məgala awan.

9 «Bahay sə daliyugo ahay sa taa japay tə winen pə ubor, aday pa sa ján uho tə winen ataya fok, ti yam tongof tongof, anga ti canan anà jinjek sə uko ata awan. 10 Ti tavay dəren, anga zlawan sə ɗəce məduwen ataya i gan atan.
Aday ti ja à wulen a tinen: “Wuna, wuna!
Babila, iken wulen su doh məduwen awan,

* **18:2** Minje kawa zənzen, mugudok, ngahak, kəzkez. Ca pə Tooktaaki Tawreeta 14.3-21.

Babila iken wulen su doh məgala ata,
iken inde sabay!
Kə lizek à ler kərtek inde ca!
Matanan, Mbərom kà gak anak sariya coy.”

11 «Ɗo sa ga masa tə way ahay ɗukwen
ti yam, ti ja mawa, anga ɗowan saa
sukom way a tinen ahay nà, inde sabay:
12 way kawa gura, dala, kon lele aya awan,
mədine ahay; zana kataw aya awan, zana
ɗəzɗaz aya awan, zana kweɗekkweɗek aya
awan, zana vavize aya re; dədom sə rəbas
lele aya awan, aday way mə ndakay aya
ta slan sə mbəle ataya awan, aday way mə
ndakay aya tə dədom masa a da 'am ataya
re; azar aya ɗukwen mə ndakay aya tə
dangwa, tə rəslom, aday tu kon mə rəɓa aya
awan; 13 kemsire lele aya awan, amar sa
ga pi zek ahay, wurde sə ngaman *mira* ata
awan, wurde sa vak avavak ahay; mahay,
amar sə ile; ndaw, nuko sa ndaw; sla ahay,
təman ahay, pəles ahay, muta sə pəles ahay;
ɓile ahay, aday sifa sə ɗo ahay fok, ɗowan
saa sukom way ataya nà, inde sabay.

14 «Natiya, ɗo sa ga masa ahay ti jan anà
wulen su doh ata, natiya: “Way anak a
sa ga anan ti zek ataya fok tə lizek. Zlile
anak, way sə ndakay zek anak, fok tə lizek.
Kula ki njaɗ atan sabay.” 15 Ɗo sa njaɗ zlile
ta sa ga masa sə way ataya ti tavay dəren
pə wulen su doh wa, anga ɗəce anahan
ataya a gan atan zlawan. Ti ma nga sa
yam, sa ja mawa nə bayak awan. 16 Ti
ja: “Waay, waay! Babila, wulen su doh
məduwen awan, abay a taa pak pi zek nə
zana aday kweɗekkweɗek aya, zana ɗəzɗaz
aya, aday zana vavize aya biɗaw? Winen
mə ndərkesl a nə tə way sə gura ahay, tu kon
sə masa lele aya awan, aday tə mədine ahay
re. 17 Way ataya fok tə lizek à ler kərtek a
inde ca!”

«Ɗo sə kwalalan ahay pi zek tə bahay nga
a tinen aya təke, tatə ɗo sa bar tə kwalalan
ahay, ti tavay dəren cite re. 18 Ti canan anà
jinjek sə uko sa vak anan wulen su doh ata
nà, ti zlah, ti ja: “Kula wulen su doh inde
məduwen a kawa hənа anan nà, ibay!”
19 Ti ra yugo, ti pak pi zek tə ayam awan†,
ti ja mawa tə ayam awan: “Waay, waay,
Babila, wulen su doh məduwen awan! Ɗo
sə kwalalan ahay pa nga sə bəlay fok ta ga
zlile nà, tə winen a biɗaw? Way anahan
ahay fok tə lizek à ler kərtek inde ca!”
20 Natiya kutok, kwanay ɗo sə mburom
ahay, tislen mivel, anga wulen su doh ata
kà lizek. Kwanay ɗo a Yesu ahay, ɗo maslan
a Yesu ahay, ɗo maja'am a Mbərom ahay,
tislen mivel, anga Mbərom kà mak anan
anan gəsikeɗ anahan, kawa Babila sa gak
ikwen ata awan.»

21 Kagasl kutok, maslay a Mbərom
məduwen a hinen inde, a zla, a gəɓa van
məduwen awan, a lar anan à bəlay inde
dəzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen
su doh a məduwen ata ɗukwen, kətanan.
Ɗowan i canan kula sabay. 22 Ara su ɗo sa
fa gənjaval ahay, sa fa məzləzlilen ahay,
sa fa cicœk ahay, aday tə ara su ɗo sa fa
slələm ahay i ga inde à Babila sabay. Ɗowan
i canan anà ɗo sa han way ahay, ɗo sə
ndakay way ahay fok sabay. Ɗowan i sləne
aɓal ana wan sa van pa van à Babila sabay.
23 Ɗowan i canan anà jiyjay sə uko sə lalam
à Babila sabay. Ɗowan i sləne ara su ɗo sə
gəɓa dalay ahay à Babila sabay fok. Ayaw,
ɗo sa ga masa ahay à Babila nà, tə zalay
ɗo sə daliyugo ahay fok tə mazlaɓ. Ənа,
kà njəkak anan ɗo su kon azar ataya ta
sa ga masuwayan anahan ahay cara cara
pə daliyugo fok. 24 Mez su ɗo a maja'am
anahan ahay, pi zek tə mez anà ɗo a Yesu
ahay ma pak awan, à wulen su doh ata
awan. Aday asa, mez sə ɗo ahay ma pak
a pə daliyugo fok ata nà, pa nga ana Babila
awan. Mbərom a gan sariya anà Babila nà,
matanan.»

19

1 Pə dəɓa anahan a wa kutok, nə sləne
awan a inde kawa dungo sə ɗo ahay bayan
a à mburom, winen apan i ja, a wa:

«Həren anan nga à Mbərom!
Anga Mbərom a mənuko nə ɗo sa tam ɗo,
mazlaɓ nə pə winen,
məgala anahan inde.
2 Mbərom a ga sariya ɗukwen tə cəveɗ
awan, aday tə ɗiɗem a re.
Kà gak anan sariya anà uwar sa ján uho tə
ɗo ahay so ata awan.

† **18:19** Aga tinen ta yam məsinde nà, ta ra yugo pi zek.

Sa nes anan daliyugo fok tə mədigweɗ nà,
winen a re.
Mbərom kà gak anan sariya anga kà vəɗak
anan anan ɗo si mer su way anahan
ahay.»
3 Ta ja asa:
«Həren anan nga anà Mbərom!
Anga jinjek sə uko sə dəroz à wulen su doh
ata wa nà, i ndav kulibay,
i dəroz wa nə pa sə viyviya awan!»
4 Natiya kutok, məceɗ ahay kwa kuro
cew nga fuɗo pi zek tə awan a fuɗo tə sifa
ataya, tə dukwen gərmec ù vo anà Mbərom
a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay
anahan ata awan. Ɗo ataya ta wa: «Amen,
matanan! Həren anan nga anà Mbərom!»

Azar uko sə gəɓa dalay ana wan sə təman

5 Cəna, nə sləne 'am a ndəray ahay kwa
à man sə njahay sə bahay a Mbərom wa, a
wa:
«Həren anan nga anà Mbərom a nuko,
kwanay ɗo si mer su way anahan ahay,
ɗo sə jəjaran ahay,
məceɗ ahay pi zek tə gwaslay aya təke
fok.»
6 Nə sləne asa abəbal awan sə man su ɗo
məduwen awan, kawa zəlaka sə dazay pə
pəkəraɗ à zlinder ata awan, kawa Mbərom
sa dac tə məgalak ata awan. Nə sləne nà, a
wa:
«Həren anan nga anà Mbərom!
Anga Mbərom Ba Məgala, ɗo sə lavak uko
nga nə winen Bahay awan!
7 Tasluko mivel, mbasuko pə kərtek awan.
Həruko anan nga, anga məduwen anahan!
Alay a kà slak, wan sə təman i gəɓa uwar
anahan.
Dəna ata ɗukwen kà lavak zek, winen apan
i ba.
8 Tə varak anan zana sə gəɓa zek kəlfeɗeɗe
aday ma dav a herre,
â pak pi zek.»
Zana anahan a kəlfeɗeɗe ata nà, mer su
way ana ɗo a Yesu ahay sa ga lele aya ata
awan.
9 Natiya kutok, maslay a Mbərom ata u jo,
a wa: «Vinde: Mbərom i ɗaf alay sə mazlaɓ
anahan pə ɗo mə ngamay aya à man sə azar
uko sə gəɓa dalay ana wan sə təman ata
awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà,
'am ɗiɗek aya awan, 'am a Mbərom.»
10 Nə sləne 'am ata cəna, nə dukwen
gərmec pə saray anà maslay a Mbərom ata
awan, əna u jo, a wa: «Kâ ga matana sə
dukwo gərmec ù vo bay. Nen ɗukwen ɗo si
mer su way kawa iken, aday kawa mərak
anak azar aya sa ga side pə Yesu ataya re.
Dukwen gərmec ù vo nà, anà Mbərom!»
Anga sə varan məgala anà ɗo maja'am a
Mbərom ahay ɗukwen, side sə ɗakay anan
'am ana Yesu ata awan.

Ɗo sa ján pə pəles kweɗekkweɗek awan

11 Kagasl, nə canan anà mburom mə
təɓa awan, aday pəles a inde à man ata
kweɗekkweɗek awan. Ɗowan a ma ján a
apan ata nà, tə ngaman nə ɗo ma ɗaf nga
awan, aday ɗo ɗiɗek a re. A ga sariya, aday
a ga vəram nà, tə cəveɗ awan. 12 Iɗe anahan
ahay ta dav nə kawa miresl sə uko. Jugo
sə bahay ahay inde anan à nga nə bayak
awan. Aday ɗukwen, sləmay anahan inde
mə vinde apan, əna ɗowan a san anan bay,
si zek anahan awan. 13 Zana anahan pi zek
nà, ɗəzɗaz tə mez awan. Tə ngaman nə 'Am
a Mbərom. 14 Ɗo sa ga vəram anahan ahay
fok tə pərahan azar à mburom wa, tinen a
fok ma ján aya pə pəles kweɗekkweɗek aya
re. Zana a tinen pi zek ɗukwen kəlfeɗeɗe
aya ɗəkɗek, aday ma dav aya herre re.
15 Mbeet, maslalam ma pa awan, a zləray
ahay à 'am anahan wa. I mbasay pə ɗo
maniɗe anahan ahay pu kon pu kon nà, tə
winen awan. I təra bahay tə məgala awan,
pa nga su kon ahay. I zlaɓ atan kawa ɗo
sa zlaɓ wan si sé à kuɗom inde ata awan.
Way ata ɗukwen, aga mivel ana Mbərom
Ba Məgala. 16 Sləmay inde mə vinde pə zana
anahan, aday pə gos anahan natiya: «Bahay
sə zalay bahay ahay fok.»

17 Aday nə canan ayak anà maslay a
Mbərom hinen, winen mə tavay a pa pac.
A ngaman ayak anà məvuhom sa nga
mburom ahay fok tə məgalak awan, a wa:
«Hayak ikwen ahay, anga ɗi halay nga sa
pa ɗaf sə azar uko ana Mbərom. 18 Hayak
ikwen ahay, rəcen sluweɗ si zek sə bahay
ahay, sə bahay nga sə suje ahay, ta sə suje
aya awan, aday sluweɗ sə pəles pi zek tə
sluweɗ su ɗo sa ján pə pəles ataya təke,
aday tə sluweɗ sə ɗo ahay fok: sluweɗ su

ɗo su kon ahay ta sə ɓile ahay, sluweɗ su ɗo məceɗ aya ta sə gwaslay aya təke.»

19 Aday nə canan anà zizœk ata kutok,
anà bahay sə daliyugo ahay pi zek tə suje
a tinen aya təke, tə halay nga sa ga vəram tə
ɗowan a ma ján a pə pəles a kweɗekkweɗek
ata, pi zek tə suje anahan ahay ite re. 20 Ta
ban anan zizœk ata, aday tə jaway anan,
winen tu ɗo maja'am ana Fakalaw sa ta ga
masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tə
masuwayan ataya ɗukwen kà njəkak anan
ɗo ahay aday tə̂ təma vivay ana zizœk ata
pi zek a tinen, tə̂ həran nga anà pəra sa ga
minje tə winen ata re. Natiya, ta ban anan
zizœk ata tu ɗo maja'am ana Fakalaw ata
nà, ta lar atan à dəlov sə uko inde tə iɗe
aya awan. Dəlov sə uko ata nà, ma han
a nə tə mətətok sə uko. 21 Suje ana zizœk
ataya nà, ɗowan a pə pəles kweɗekkweɗek
ata a vaɗ atan nə tə maslalam sə zləray à
'am anahan wa ata awan. Məvuhom sa nga
mburom ahay fok tə rahak tə sluweɗ su ɗo
ataya tœhœhœ.

20

Fakalaw i ga ava mbulo à dangay

1 Aday nə canan anà maslay a Mbərom
inde, winen apan i dazay ahay à mburom
wa. Lakile sə təɓa məsudoh sə məke
sə mərda ata, inde à alay anahan, aday
calalaw ma ba awan, inde à alay anahan
re. 2 Maslay a Mbərom ata a ban anan
zizœk a kawa gədam a məduwen ata awan.
Zizœk ata nà, winen dədew sə njəkan uda
anà ɗo ahay kwakwa way anahan, winen
nə Fakalaw. Maslay a Mbərom ata a jaway
anan sə ava mbulo, 3 aday a lar anan à
məke sə mərda ata inde kutok. A tacan a
'am tə lakile, aday a tapay anan tə mətətok,
anga aday â saa ma apan sa njak anan ɗo
su kon ahay sabay, hus pə ava mbulo ata sa
ndav. Ava ata kà ndəvak nà, ti i mbəsakay
anan mənjœk asa re.

4 Pə dəɓa anahan a wa nà, nə canan anà
man sə njahay sə bahay ahay. Mə nja-
hay aya apan ataya nà, ɗo aday Mbərom
a varan atan cəveɗ sa gan sariya anà ɗo
ahay ataya awan. Nə canan anà sifa su ɗo
ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tə
tirez, anga tə ɗakay anan ləbara ana Yesu,
aday anga tə wazay anan 'am a Mbərom
re. Ɗo ataya nà, tə dukwek anan gərmec
ù vo anà zizœk tə pəra anahan ata itəbay.
Tə təmahak lamba sə sləmay anahan pi
jœr a tinen ahay itəbay re. Kwa pə alay
a tinen ɗukwen, vivay sə lamba anahan
inde patan ibay. Tinen tə slabakak ahay à
məke wa, ta ga bahay tatə Yesu Almasihu
ava mbulo. 5 Wita nà, aslabak à məke
wa mama'am awan. Ɗo azar aya nə tə
slabakak ahay ite fan bay, hus ava mbulo
ata i ndav aday.

6 Ataslay mivel i təran anà ɗo a saa
slabakay ahay à məke wa à aslabak a
mama'am ataya awan, anga tinen ɗo ma
gan nga aya anga Mbərom. Amac mə slala
cew awan, i mba patan sabay. Ti təra aɗəka
nà, ɗo sa ga mer su way ù doh sə mazlaɓ
a Mbərom, anga Mbərom aday anga Yesu
Almasihu re. Ti ga bahay tə Yesu Almasihu
ava mbulo.

Mbərom kà mbasak pə Fakalaw

7 Fakalaw kà sak a va mbulo à məke sə
mərda ata inde nà, ti mbəsakay anan uho
asa. 8 Kà jənak ahay à məke wa cəna, i zla
saa njak anan ɗo su kon ahay pə daliyugo
fok asa, kawa sa ja nà, atə Gog tə Magog.*
Fakalaw i halan nga anà ɗo ahay pə kərtek
awan, sa ga vəram tə Mbərom. Tinen nà,
mə wasay aya kawa wiyen sə zlinder. 9 Nə
canan atan nà, tinen mə ndire zek aya
awan, ta zla kwa ta sə wura fok pə daliyugo,
aday ta van nga anà man ana ɗo a Yesu
ahay mə njahay aya uda ata awan, kawa
sa ja nà, Urəsalima, wulen su doh ana
Mbərom a sə pəlay anan ata re. Ta van nga
lele cəna, uko a dazay ahay à mburom wa,
a vak atan fok. 10 Zek ana Fakalaw a sa taa
njak atan ata nà, ta ban anan, aday tə larak
anan ayak à dəlov sə uko ata inde. A man
ata ɗukwen nà, mətətok sə uko winen apan
i ban. Ɓa tə larak anan ayak zizœk tu ɗo
maja'am ana Fakalaw ata à man ata kurre.
Ɗəce à man ata a ndav itəbay, luvon tə ipec
fok, aday pa sə viyviya awan.

Sariya mədakwidok awan

11 Natiya, nə canan anà man sə nja-
hay sə bahay məduwen a aday a ca
kweɗekkweɗek. Ɗowan a inde, winen mə

* **20:8** Ca pə Ejekiyel 38 - 39.

njahay a apan. Daliyugo pi zek tə bagəbaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sə coy awan. Ɗowan i canan atan kula sabay.
12 Aday nə canan anà ɗo ma mac aya awan, məceɗ ahay tə gwaslay aya təke fok, mə tavay aya pa 'am ana man sə njahay sə bahay ata awan. Deftere ahay inde, həna mə təɓa aya awan. Deftere hinen inde, mə təɓa a re. Winen nà, mə vinde uda nə sləmay su ɗo tə sifa aya awan. Mbərom a gan sariya anà ɗo ma mac ataya awan, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya aday mə vinde a à deftere ataya inde ata awan.
13 A'am a vənihey anan ɗo sa mac à a'am inde ataya awan. Amac pi zek tə Məke, tə vənihey anan ɗo a tinen ma mac aya fok. Mbərom a gan sariya anà ɗo a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re.
14 Ta lar anan Amac pi zek tə Məke à dəlov sə uko ata inde. Dəlov sə uko ata nà, amac mə slala cew ata awan.
15 Kak ɗowan a nə sləmay anahan inde à ɗerewel su ɗo tə sifa aya ata bay cəna, ta lar anan nə gem à dəlov sə uko ata inde re.

21

Bagəbaga mburom wiya awan, tə daliyugo wiya awan

1 Cəna nə canan anà bagəbaga mburom wiya awan, tə daliyugo wiya inde re. Bagəbaga mburom məduwer ata tə daliyugo məduwer ata tə lizek, bəlay ɗukwen kà lizek re.
2 Nə canan ayak anà wulen su doh cəncan awan, winen Urəsalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pə cakay ana Mbərom wa. Winen mə ndakay zek a ɗukwen kawa dəna dalay a i zla à mbaz ata awan.
3 Nə sləne dungo a ndəray ahay kwa à man sə njahay sə bahay wa, a ja tə məgalak awan, a wa: «Həna nà, man sə njahay a Mbərom, winen à wulen sə ɗo ahay inde. I njahay tə tinen, aday ti təra ɗo anahan ahay. Zek a Mbərom a ɗukwen i ga inde à wulen a tinen, winen Mbərom a tinen.
4 I takaɗ patan wa iɗe sə ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, ɗəce inde sabay re. Way məduwer aya fok nà, tə ndəvak sə coy.»
5 Kagasl, ɗowan a mə njahay a pa man sə njahay ata, a wa: «Həna nà, ni mbəɗa anan way ahay fok, aday way ahay ti təra nə wiya aya awan.» U jo ĭ nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nà, ɗiɗek aya awan, aday 'am sa ɗaf apan nga ahay re.»
6 A pərahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan ɗukwen kà ndəvak. Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok ɗukwen, nen a re. Jom kà gak anan anà ɗowan a cəna, ni varan a'am kəriya awan, à kurok sa var sifa wa.
7 Ɗo saa mbasay pə ɗəce ata nà, ni varan anan way ataya fok. Ni təra Mbərom anahan, aday i təra wan uno.
8 Əna, ɗo aday a nan sə pəruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, ɗo sa ɗaf upo nga sabay ataya awan, ɗo sa ga way mənjaɗak aya awan, aday ɗo sa vaɗ nga su ɗo ahay, ɗo sa dah uho ahay, ɗo sa ga maram ahay, ɗo sə tawal pəra ahay, aday ɗo sa gaɗ mungwalay ahay ɗukwen, man sə njahay ana ɗo ataya fok nà, à dəlov sə uko a pi zek tə mətətok sə uko ata inde. Way ata nà, amac tə slala cew a kutok.»

Urəsalima wiya awan

9 Maslay a Mbərom a inde, a nay ahay pə cakay uno kutok. Winen ɗo kərtek à wulen sə maslay a Mbərom a cuwɓe sa ban tasa ahay cuwɓe à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nà, ma rah aya tə ɗəce mədakwidok aya cuwɓe ite re. Ɗowan ata u jo: «Zlumo, ni i ɗakak pə dəna aday wan sə təman i i gəɓa ata awan.»
10 Apasay a Mbərom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbərom ata a gəɓa nen pa nga sə ɓəzlom zəbor a aday sololo ata awan. U ko anan Urəsalima, wulen su doh a cəncan ata awan, winen apan i dazay ahay pə cakay ana Mbərom à mburom wa.
11 A dav nə pəzlaɗ pəzlaɗ lele tə jiyjay sə mazlaɓ a Mbərom awan. A wuteɗ kawa kon lele aya aday mə rəɓa aya ata awan, zeziye aday iɗe cərwa kawa malam.
12 Zleɗ məduwen a a van nga tew fok. Məsudoh ahay inde apan nə kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbərom ahay kuro nga anahan a cew ɗukwen, tinen apan ti ba pə məsudoh a kuro nga cew ataya re. Sləmay sə zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew

ɗukwen mə vinde aya apan. 13 Məsudoh ahay maakan tə day sə dəlon, maakan tə day sə mburom, maakan tə day sə walay, aday maakan ɗukwen tə day sə wundala. 14 Zleɗ sə wulen su doh ata nà, saray a ma pak a ɗukwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday sləmay su ɗo maslan ana wan sə təman ahay kuro nga anahan a cew mə vinde aya apan re.

15 Maslay a Mbərom a su jo ahay 'am ata nà, way sə lavay way inde à alay anahan, anga sə lavay anan wulen su doh, tə məsudoh anahan aya təke, aday ti zleɗ anahan a təke re. Way sə lavay way ata ɗukwen, mə ndakay a sə gura. 16 Wulen su doh ata nà, day anahan aya fuɗo fok, tə lavay ike heɗek heɗek. Maslay a Mbərom ata a lavay anan wulen su doh tə way sə lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kərtek a nà, kilomiter mbulo cew tə səkat cew (2 200).* Day anahan aya ɗukwen, tə lavay ike tə zəbor sə mburom ata awan. 17 A lavay anan zleɗ sə wulen su doh ata awan. Zəbor sə mburom anahan nà, miter kwa kuro cuwɓe nga anahan a cew (72)†, kawa alavay way a mənuko. 18 Zleɗ sə wulen su doh a nà, mi ɗezl a tu kon sə ngaman *yaspa* ata awan. Ənа zek a wulen su doh a ite nà, mi ɗezl a tə gura, aday iɗe cərwa kawa malam. 19 Kon sə saray su doh ataya kuro nga cew nà, tinen mə ndakay aya tu kon mə rəɓa aya cara cara. Kon kərtek a nə mə ndakay a tə *yaspa*, hinen tə *safira*, hinen tə *agate*, hinen tə *miradi*, 20 hinen tə *onikis*, hinen tə *sardis*, hinen tə *kirisolit*, hinen tu kon zeziye awan, hinen tə *topas*, hinen tə *kirisoparasu*, hinen tə *lipilar*, aday hinen tə *ametistu*.‡ 21 Way sə tacay 'am su doh aya kuro nga anahan a cew ataya ɗukwen, tinen nə mədine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday ɗukwen, way sə tacay məsudoh kərtek fok, mədine kərtek coy. Cəveɗ sə wulen su doh məduwen ata ɗukwen, winen mə ndakay a tə gura aday iɗe cərwa kawa malam ata awan.

22 A wulen su doh ata nà, nen nə canak anan anà doh sə mazlaɓ a Mbərom sabay, anga Bahay Mbərom, Ba Məgala, ta wan sə təman, sə təra doh sə mazlaɓ a Mbərom nà, tinen awan. 23 Wulen su doh ata ɗukwen a gan may anà pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sə mazlaɓ a Mbərom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata ɗukwen, wan sə təman awan. 24 Do su kon ahay fok, ti zla nà, à jiyjay anahan ata inde. Bahay sə daliyugo ahay ɗukwen ti zlak ayak tə zlile a tinen ahay uda awan. 25 Məsudoh sə wulen su doh ataya nà, tə tacay atan itəbay, anga luvon a ga à man ata bay. 26 Məgala a pi zek tə zlile su kon ahay fok ti halak anan ayak à man ata awan. 27 Way mənjaɗak aya fok nà, ti dəzle uda itəbay. Do sə mungwalay ahay tu ɗo sa ga ines ahay, ti njaɗ sa zla uda itəbay re. Saa zla uda cəna, ɗo aday sləmay anahan mə vinde a à ɗerewel su ɗo tə sifa aya, mbala ana wan sə təman sə lavay ata awan.

22

1 Cəna, maslay a Mbərom ata u ko anan zlinder sə a'am sa var sifa a inde, iɗe cərwa kawa malam, aday a zləray ahay à man sə njahay ana atə Mbərom ta wan sə təman ata wa. 2 A'am sə zlinder ata a haw à wulen su doh inde à mamasl sə cəveɗ məduwen ata awan. Pa 'am zlinder ata ta day cew maya fok, sé sə varan sifa anà ɗo ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew à ava daz inde, pə kiya pə kiya fok saray kərtek. Daslam anahan a ɗukwen, disise sa mbar anan ɗo su kon ahay fok à ɗəvac a tinen ahay wa. 3 Atahasl ɗo i ga inde à wulen su doh ata sabay. Man sə njahay sə bahay ana atə Mbərom tə wan sə təman i tavay uda sə coy.

Natiya, ɗo si mer su way ana Mbərom ahay ti həran nga à man ata awan. 4 Ti canan anà iɗe a Mbərom awan, aday sləmay anahan i ga inde mə vinde pi jœr a tinen ahay. 5 Luvon a ga à man ata sabay, ta gan may anà lalam bay, ta gan may anà pac sabay re, anga mazlaɓ a Mbərom Ba Məduwen i dəvan atan. Tinen nà, ti ga bahay tə winen pa sə viyviya awan.

6 Cəna, maslay a Mbərom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nà, ɗiɗek aya awan, aday 'am sa ɗaf apan nga ahay re. Mbərom Ba

* **21:16** Kawa sa ja nà, «stadi» 12 000. † **21:17** Kawa sa ja nà, «cukulek» ahay 144. ‡ **21:20** Kon ataya nà, inde àga mənuko ibay.

Məduwen, ɗo sə varan ahay Apasay anahan Cəncan a anà ɗo maja'am anahan ahay ata, a slənay ahay maslay anahan anga aday â ɗakan anan anà ɗo si mer su way anahan ahay way a sa naa təra bəse ataya awan.»

Yesu i may ahay

7 Yesu a ja, a wa: «Pəken sləmay, ni mak ayak bəse! Ataslay mivel inde anga ɗo sə ɗəfan apan anà way a mə vinde à ɗerewel a anan inde ata awan, anga sə ɗakay anan nə zek a Mbərom awan.»
8 Nen Yuhana, nen nà, ɗo sə slәne aday sə canan anà way a anaya awan. Nə slәne anan aday nə canan lele nà, na ma nga sə dukwen gərmec ù vo anà maslay a Mbərom a sə ɗuko anan way ataya fok, aday ni həran nga. 9 Cəkəbay, winen a ɗukwen u jo, a wa: «Kâ ga matanan bay! Kâ həro nga bay. Anga nen ɗukwen ɗo si mer su way a Mbərom kawa iken a re, aday kawa mərak anak ɗo maja'am a Mbərom ahay azar aya sə ɗəfan apan anà 'am a mə vinde à deftere a anan inde ataya awan. Həran nga nà, anà Mbərom a ɗəkɗek.»
10 U jo asa, a wa: «Kâ saa ɗer anan way a iken sə vinde à ɗerewel inde anaya pə ɗo ahay wa bay, anga alay sə way anaya i təra bəse coy. 11 Ɗo sə huwan, â zəga anan apan huwan anahan. Ɗo mənjaɗak awan, â zəga anan apan sa ga mənjaɗak anahan re. Ɗo sa ga sumor, â zəga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday ɗo sə cəncan ite ɗukwen, â zəgahan alay anà cəncan anahan ite hwiya.»
12 Yesu a ja, a wa: «Pəken sləmay, ni mak ayak bəse! Ni zlak anan ayak magwagway à alay inde. Kuwaya i njaɗ nà, təɗe pi mer su way anahan a sa ga ataya awan. 13 Sə dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok ɗukwen, nen a re. Nen ɗo mama'am awan, aday nen ɗo mədakwidok a re.
14 «Ataslay mivel inde anga ɗo sə banay anan rəkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njaɗ sa zla tə məsudoh sə wulen su doh, aday ti pa bumbok ì sé sa var sifa anà ɗo ahay ataya wa re. 15 Ənа, ɗo sa ga way sa zlan atan à nga ahay, maram ahay, ɗo sa ga mədigweɗ ahay, ɗo sa vaɗ nga su ɗo ahay, ɗo sə pəra ahay, ɗo sa taa gan may sa gaɗ mungwalay ahay nà, ti ka nga à wulen su doh ata inde itəbay jiya awan.
16 «Nen Yesu, nə slənak ayak maslay uno saa ɗakak ikwen anan way a anaya awan, kwanay ɗo sə egliz ahay cuwɓe ataya fok. Nen a aday nà, ɗo sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bəmtay sa dav ata awan.»
17 Apasay Cəncan awan, tə dəle ana wan sə təman a saa gəɓa ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sə slәne 'am a anan ataya ɗukwen, jen nà: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà ɗowan a nà, â nay. Kà nak anà ɗowan cəna, i təma a'am sa var sifa həna kəriya awan.

Mədakwidok sa 'am ahay

18 Nen Yuhana nà, nen apan ni gafan 'am anà ɗo sə slәne 'am a mə vinde à ɗerewel a anan inde ataya fok: Kak ɗowan a kà zəgahak anan apan 'am pə ɗerewel a anan nà, Mbərom i zəgahan anan apan ɗəce ahay kawa ana ɗerewel a anan sa ja apan ataya re. 19 Aday kak ɗowan a kà zəɓak panan ite, Mbərom i zəɓan pə magwagway anahan ahay wa, kawa ana deftere sa ja apan ataya re. I njaɗ sə njahay à wulen su doh a cəncan ata bay, i njaɗ sa pa wan si sé sa var sifa anà ɗo ahay ata bay re.
20 Ɗowan a sa san ɗiɗek sa 'am anaya, a ja nà: «Tə ɗiɗem a, nen ni zlak ayak bəse coy!»

Amen! Yesu Ba Məduwen, hayak ahay coy.
21 Bahay a mənuko Yesu â gan sumor anà ɗo sa ɗaf apan nga ahay fok.